

Yıkılan statüko ve fırsatlar

İhsan Dağı 2008.02.26

Kıbrıs'ta yeni bir dönemin başladığı kuşkusuz. Denктаş kuşağının Güney'deki temsilcisi Papadopoulos seçimi kaybetti.

Kazanan, Dimitris Hristofyas. Böylece adanın her iki tarafında da statükodan ve çözümsüzlükten yana olanlar siyaset sahnesinden uzaklaştı. Çözümde yeni olanlar iktidarda. İki toplum da nihai bir kararın arefesinde; ya dostça birlikte yaşayacak bir formül bulacaklar, ya da dostça ayrılacaklar. Birleşik bir Kıbrıs'tan yana oldukları konusunda kuşku duyulmayan Talat ve Hristofyas da sorunun üstesinden gelemelerse, artık yapacak fazla da bir şey kalmamış demektir.

Gelinen noktada 2004 referandumunda BM çözüm paketine evet demiş olan Türk tarafının pozisyonu net. Tercih yapmak zorunda olanlarsa Rumlar. Ya Annan Planı'nın yeni bir versiyonuna evet diyecekler veya mevcut duruma razı olacaklar. Ne zaman Rumlardan yana, ne de statüko. Seçilmesinin ardından yeni Başkan'ın 'çözümde yeni çaba göstereceğini' beyan etmesi önemli. Bu çabanın neleri içereceğini göreceğiz. Ama 2004 Annan Planı'nın gerisine düşen hiçbir önerinin Türk tarafından kabul görmesi mümkün değil.

2004 referandumuyla Türk tarafı kendi üzerlerindeki kilidi açtı. Bugün 2004'e kıyasla 'birleşme' ve 'AB üyeliği' konularında heyecanlı değiller. Zamanın kendilerinden yana olduğunu düşünüyorlar ve haksız da sayılmazlar. Rum tarafına ve AB'ye dönük bir hayal kırıklığı yaşadıkları da tartışmasız. Rumlar ise iyice sıkışmış durumdadır; biliyorlar ki ada ya birleşecek veya hukuken de bölünecek. Kosova örneğinin tetiklediği süreçte bağımsızlık fikrinin dünyada artarak destek bulacağını düşünüyorlar. Ayrıca, giderek bazı kesimlerin, yeniden birleşerek sorun haline gelen AB üyesi Kıbrıs riskine girmek istemeyeceğini kestiriyorlar. Bütün bu kaygılar yersiz değil.

Üstelik Türk tarafının atacağı bazı yeni adımlar Rumlar üzerindeki baskıyı daha da artıracak. Bunlardan birincisini geçenlerde söyledim; gümrük birliğinin tüm AB üyesi ülkelere teşmiline imkân veren protokolün TBMM tarafından onaylanması. Böyle bir adım, Rum yönetimini Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde tamamen devreden çıkaracak, müzakereler sürecinde Türkiye'nin önündeki önemli bir engeli ortadan kaldıracak. Ortada büyütülecek bir mesele de yok. Zaten 1987'ye kadar limanlarımız Rum bandıralı gemilere açıktı.

Rumları sıkıştıracak bir başka açılım KKTC'nin 'bağımsızlık fikri'ni canlandırılması olabilir. KKTC, 15 Kasım 1983'te Kıbrıs Türk Federe Devleti Meclisi kararıyla bağımsızlığını ilan etmişti. Parlamento, 1983'te ilan ettiği bağımsızlığı şimdi referanduma götürme kararı alabilir veya bu konu tartışmaya açılabilir. Kıbrıslı Türklerin böyle bir yetkileri vardır. Birilerinin 'vatana ihanet'le eşgördükleri Annan Planı, sadece Kıbrıs Türk Devleti öngörmemişti, planı tarafların onayına sunan referandumla Kuzey'deki Türk halkı BM ve uluslararası hukuk tarafından siyasal ve hukuksal bir varlık olarak da tanınmıştı. Dolayısıyla 2004 referandumu Kıbrıs Türkleri için 'self-determinasyon' hakkının kullanılmasından başka bir şey değildir. O gün siyasal ve hukusal özne olarak rüşünü ispat eden, iradesini beyan eden ve bu irade kullanımının meşruluğu sorgulanamayan Kıbrıs Türkleri bugün bir yeni bir referandumla iradelerini bir başka yönde kullanabilir. Çözüme taraf olmayanlarla ortaklık veya birleşik bir Kıbrıs kurulamayacaksa bu irade şimdi bağımsızlık olarak tecelli edebilir.

Sonuç olarak Kıbrıs'ta inisiyatif Türk tarafındadır. KKTC Cumhurbaşkanı Talat ve Ankara hükümeti bu yeni dönemde yaratıcı diplomasi girişimleriyle Rum tarafını baskı altında tutmaya devam etmelidir. Her durumda hatırlanması gereken şudur: Kıbrıs sorununun çözümü 'militarizme' büyük bir darbe vuracak, Türkiye'nin AB sürecine yeni bir ivme kazandıracaktır. Yani çözümsüzlüğe yatmak hâlâ çözüm değildir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Operasyonda başarının şartı

İhsan Dağı 2008.02.29

Teröre karşı mücadele etmek, yurttaşlarını korumak devletin görevi. Bu görevin hakkıyla yerine getirilip getirilmediğini sorgulamak da yurttaşların hakkı.

Kuzey Irak operasyonunun askerî açıdan başarılarını sayabiliriz; mevsim koşullarına rağmen TSK'nın operasyonel kapasitesinin varlığı, kara ve hava unsurlarının koordinasyonu, PKK'nın birçok kampına ulaşılmış ve tahrip edilmiş olunması bunlardan bazıları.

Öte yandan operasyona, bölgesel ve uluslararası düzeyde anlayışla yaklaşılması da şüphesiz diplomatik bir başarı. ABD'nin ve AB'nin PKK'ya karşı mücadelede Türkiye'nin yanında olduklarını açıklamaları, ABD'nin istihbarat sağlamaya devam etmesi, hatta Irak hükümetinin mutedil açıklamaları son derece önemli.

Ancak bu operasyonun başarı kıstası, bir daha böyle bir operasyonu gerektirmeyecek biçimde sonuçlanmasıdır. Eğer bu operasyon 'son' olmayacaksa daha önceki operasyonlardan farkı kalmaz.

PKK'ya fiziksel olarak zarar verebilirsiniz, hatta birkaç üst düzey yöneticisini de derdest edip getirebilirsiniz. Ama sonuçta PKK'nın beslendiği sosyal, siyasal ve iktisadi zemini ortadan kaldıracak tedbirleri almazsanız, yani bataklığı kurutmazsanız terör örgütü kaldığı yerden devam eder. Örgütün liderini yakalayıp içeri atmak bitirdi mi PKK'yı?

Dolayısıyla meseleye 'nihaî hedef'e ulaşmak açısından bakmak gerek; bu operasyon, PKK terör örgütünü tamamen ortadan kaldırmasa da Türkiye'yi rahatsız edebilecek bir 'güç' olmaktan çıkaracak bir stratejinin parçasıysa anlamlı. Yoksa, iktidarı döneminde ilk defa böyle bir sınırötesi operasyon 'başarı'sına ulaşmış olmakla yetinen bir AK Parti hükümeti sadece günü geçirmekle kalmaz, bölgede elde ettiği krediyi de yavaş yavaş tüketmeye başlar. Üstelik AK Parti Kuzey Irak operasyonunu, milli hassasiyetler ve hükümet olarak ortak oldukları 'askerî başarı' üzerinden TSK ile yeni köprüler kurmak için bir fırsat olarak görürse kalıcı bir çözüm üretme iradesini de kaybeder.

Hükümet, mevcut operasyonun Kuzey Irak'a yapılan önceki operasyonlardan 'farkı'nı göstermek zorundadır eğer kendini sorunu çözme ve bölgeyi temsil etme iddiasındaysa. Fark, operasyonla eşzamanlı olarak Kürt sorununun kökenlerine inen bir reform paketinin açıklanması olabilir. Ancak bunun beklenmemesi gerektiği yolunda mesajlar veriliyor hükümet kanadında. Peki ne zaman böyle bir girişim başlatılacak? AK Parti bölge insanı arasında desteğini, itibarını kaybettikten sonra mı?

Hükümet, eğer bir paket açacaksa bunu yapmanın en iyi zamanıdır. Asker Kuzey Irak'ta işini yaparken siviller de işi bir daha askere havale etmeyecek bir çözümü tartışmaya ve gerçekleştirmeye başlayabilir. PKK'ya askerî bir darbe vurulurken, altındaki siyasal ve toplumsal zemin de iyice sarsılabilir yeni bir reform dalgasıyla. Temmuz 2007 seçimlerinde çıkan tablo nettir: Türkiye Kürtlerini, bırakın PKK'dan, DTP'den bile çok temsil eden siyasal hareket AK Parti'dir. AK Parti de bu tespiti yapıyorsa temsil ettiği kitlelere bir karşılık vermesi, bir hizmet üretmesi beklenir. Türkiye Kürtlerine yapılabilecek en büyük hizmet 'barış'tır. Üstelik 'etnik/yerel' siyasetin karşısında 'milli siyaset'i temsil eden AK Parti'nin Türkiye Kürtleri ile Türkiye'yi bütünleştirme/kucaklaştırma 'misyon'una parti dışında birçok kişinin ve kurumun da sıcak baktığı biliniyor. Bu heba edilmemelidir.

AK Parti Kürt sorununda günlük siyaset yapmak yerine tarihe geçecek adımlar atarak bu ülkede 'büyük barış'ı kuracak bir fırsat yakalamış durumda. Bu Türkiye için de kaçırılmaması gereken bir fırsat. Başbakan Erdoğan 'Kürt sorununu çözen lider' olarak Menderes-Özal çizgisindeki yerini taçlandırabilir. Aksi halde, operasyonun 'sivil siyaset'in alanını daraltıcı, militarizmin toplumsal tabanını güçlendirici sonuçlarına hazırlıklı olmamız gerekecek. Bülent Ersoy olayı belki de bir turnusol kâğıdı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Meşru devlet mi, vahşi devlet mi?

İhsan Dağı 2008.03.04

Devletin doğasında şiddet vardır. Hatta devlet, 'şiddet kullanma tekeli'ne sahip olmakla da tanımlanır. Ama modern zamanların meşru devletleri, hukuk, demokrasi ve insan hakları ile bu 'güç tekeli'nin sınırlandırıldığı devletlerdir...

İsrail, vahşi bir devlet gibi davranıyor. Ne hukuk tanıyor, ne sınır. Böyle bir devletin üzerinde oturduğu bölgede 'meşru' bir devlet olarak algılanması hiç kolay değil. Uluslararası meşruiyet iddiasında olan bir devlet böyle davranmaz. Belirli bir coğrafya ve toplum üzerinde 'egemen' bir otorite konumunda olmak 'meşruiyet'in yeterli şartı değildir. Tanınma da gerekir; sadece hükümetlerarası bir tanınma değil sözünü ettiğim, hükümetleri aşan bir uluslararası toplumsallık tarafından tanınma... İsrail, giderek bunu kaybediyor. Hem de paradoksal olarak El-Fetih dahil olmak üzere bölgede İsrail'in varlığını tanımayan kamusal otorite kalmamışken. Devlet dışı aktörlerin giderek daha görünür olduğu yeni küresel alanda 'toplumsal' meşruiyet önemlidir.

'Dış'a yönelik saldırgan davranışlar devletin uluslararası toplumsal meşruiyetini zedeler. Hukuku, uluslararası sözleşmeleri ve hatta en basit insanî duyarlılığı yadsıyan devletlerin meşruiyetleri de sorgulanır hale gelir. Gazze Şeridi'ne hava ve kara birlikleriyle saldırıda bulunan İsrail, 100'ün üzerinde Filistinliyi katletti. Yüzlerce Filistinli de yaralı... İsrail, 1949 tarihli 4. Cenevre Sözleşmesi'ne taraf. Çatışmalarda sivillerin yaşam hakkını gözetmek zorunda. Ama sistematik bir şekilde bunu hiçe sayıyor. İsrail askerleri 'savaş suçu' işliyor. Umulur ki bununla yetinirler; savunma bakan yardımcılarının gerekirse tereddüt etmeyeceklerini söyledikleri 'soykırım'a kalkışmazlar.

ABD yetkilileri hâlâ İsrail saldırılarını 'meşru savunma' olarak niteliyorlar. Saldırıları ne 'meşru' ne de 'savunma'; bir gücün muhatabını hukuksuzca yok etmeye çalışması. Hamas yönetimindeki Gazze'de yapılanlar barışa vurulan bir darbe. Açıkça Hamas'ı savaşa kışkırtan bir saldırı. Hani 2008 sonu itibarıyla, yani ABD Başkanı Bush'un görev süresi dolmadan İsrail'le Filistin arasında bir barış anlaşması mümkündü? Kasım ayında yapılan Annapolis zirvesi, anlaşılan, Filistin'i bölmek dışında bir işe yaramayacak. Bu koşullarda bile Abbas ve Olmert arasında 'barış' görüşmelerinin sürdürülmesini bekliyor ABD yönetimi.

Kasım 2007'de Annapolis zirvesinde Hamas'ın dışlandığı ve Filistin'in fiilen ikiye bölündüğü bir model üzerinde Filistin adına El-Fetih'in İsrail'in barış yapabileceği varsayılmıştı. Aslında Annapolis, Filistin'i El-Fetih ve Hamas arasında bölme operasyonuydu. Bu fiilen gerçekleşti. Artık barışa da gerek görmeyebilir İsrail. Belki de Gazze saldırısı tam da bu anlama geliyordur. Şimdi Abbas, barış görüşmelerini askıya aldığını açıklamış. Bölünmüş bir Filistin'de ABD ve İsrail tarafından korunan El-Fetih'in toplumsal ve siyasal meşruiyetini sürdürebilmesi imkansız.

Kimse durdurmak istemeyebilir İsrail'i. Olağanüstü toplantıya çağrılan BM Güvenlik Konsey'i gibi... Herkes biliyor ki İsrail'i neredeyse her koşulda destekleyen ABD, Güvenlik Konseyi'nin çalışmasını da engelliyor. Geriye

kalan, BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon'un İsrail'i 'aşırı ve orantısız güç kullanmak'la suçladığı açıklaması. Sonuçta İsrail, bu tür saldırılarına fütursuzca devam edebilir, ediyor da. Ama ne pahasına? Bölgede asla 'meşru' bir devlet olamayarak, her daim meşruiyeti sorgulanan bir devlet olarak... İlelebet eli tetikte yaşayan kanun kaçaklarının huzursuzluğunda bir toplum... Böyle bir toplumda demokrasi değil, ancak bir 'güvenlik devleti' kurulabilir. Karşımızda duran da militer bir güvenlik devleti...

Şiddet üzerine kurulan bir devlete kimse demokrasi demesin... Ve sakın kimse Türkiye ile bu 'devlet'i karşılaştırmaya kalkışmasın, bölgedeki yegane iki demokrasi diyerek. Demokrasiler cinayet işlemez, demokrasilerde devletin kurumları teröristler gibi davranmaz, sivil halkın üzerine savaş uçağıyla, roketiyle gitmez...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlerle diyalog

İhsan Dağı 2008.03.07

Irak Devlet Başkanı Celal Talabani bugün Ankara'da. Gecikmiş de olsa önemli bir buluşma. Operasyonun ardından Iraklı Kürt gruplarla diyalog kurulması yeni bir açılımın habercisi olabilir.

Bir yandan Irak'ın bütünlüğünün Türkiye'nin temel politikası olduğunu iddia edip, öte yandan da bütünlüğünü savunduğunuz bu ülkenin devlet başkanı ile görüşmekten kaçınmak tutarlı bir politika değildi zaten. Bu vesile ile Irak Kürtlerini aşiretlerden ibaret bir topluluk olarak nitelemekten de vazgeçmeli artık bazı çevreler, hatta kurumlar.

Eğer PKK'nın Kuzey Irak'ı üs olarak kullanması istenmiyorsa bu bölge üzerinde Iraklı güçlerin otoritelerini tesis etmeleri gerekir. Bu gücün merkezi hükümet değil, Bölgesel Kürt Yönetimi olacağı aşikâr. Dolayısıyla Irak merkezi hükümeti kadar bölgesel yönetimle de sağlam bir diyalogun ve işbirliğinin geliştirilmesi kaçınılmaz. Bunu da ancak, 'birkaç aşiret lideriyle muhatap olmayız' türünde kırıcı ve aşağılayıcı dil kullanmayı bırakırsak gerçekleştirebiliriz.

Aslında böyle bir işbirliğine Irak Kürtlerinin de ihtiyacının olduğu kesin. Irak Kürtleri bölgede meşru aktör olma iddiasındalarsa topraklarında 'yabancı' ve hele 'terörist' yapılanmaların varlığına izin veremezler. Kendi toprakları üzerinde egemen olamayan bir yönetim, dışarıdan gelecek müdahalelere razı olmaya mahkûmdur. Dolayısıyla Irak Kürtleri, PKK'nın bölgeden çıkarılmasını Bölgesel Yönetim'in kurumsallaşmasının bir aşaması olarak da görmeli. Aksi durumda, Bölgesel Yönetim'in otoritesi bir yandan PKK tarafından sürekli hiçe sayılacak, öte yandan PKK varlığı TSK'nın bölgeye yönelik operasyonlarına meşru bir zemin hazırlayacaktır. Her iki durumda da Kuzey Irak, Irak'ın bütünlüğü içinde veya dışında 'egemenlik altındaki bir toprak parçası' olarak muamele görmeyecektir. Dolayısıyla, Irak Kürtlerinin kazanımlarının muhafazası ve yerleşmesi hem ekonomik hem de siyasal olarak Türkiye ile kuracakları diyaloga bağlıdır. Bunun şartı da PKK'nın bölgeden atılmasında Türkiye ile işbirliği yapılmasıdır. Bunun yakın geçmişte örnekleri mevcuttur; daha on yıl öncesinde Barzani ve Talabani güçleri PKK'ya karşı Türkiye ile birlikte savaşmış, Türkiye de zaman zaman bu iki grubun Kuzey Irak'ta birbirleriyle çatışmalarında arabuluculuk yapmıştır. Taraflar arasında işbirliği bugün daha da mümkündür. Iraklı Kürtlerin unutmaması gereken çok önemli bir gerçek vardır; bugün elde ettikleri kazanımların korunması sorumlu davranmalarını gerektirmektedir. Terörle mücadelede işbirliğinin merkezî bir dayanışma konusu olduğu yeni uluslararası konjonktürde terör örgütünü destekleyen veya göz yumanların meşruiyeti yoktur.

Kuzey Irak'ın istikrarı ve gelişmesi PKK'ya karşı işbirliğine bağlı. Türkiye, Iraklı Kürtlerin hasmı değil, 'partner'i olmalıdır. Ankara'da bu yönde bir iradenin oluştuğu gözlemlenebilir. Talabani'nin ziyareti, belki de bölgede işbirliği ve istikrarın dönüm noktası olacaktır. Bu, her iki taraf için de kazanımlar içerir.

Devlet Başkanı Talabani üzerinden Irak Kürtleriyle diyalog, son dönemde Irak'ta Kürtlerin elde ettiği 'kazanımlar'ı memnuniyetle karşılayan Türkiye Kürtleri arasında da sempati yaratacaktır. Irak Kürtlerinin Saddam rejiminin baskılarından, hatta katliamlarından kurtulmuş olmalarını sevinçle karşılayan bizim Kürtlerin duygularını pek anlamadığımızı itiraf etmeliyiz. Kuzey Irak'taki oluşumu tehlike olarak gördük; hatta süreci engellemeye çalıştık 'geleneksel' devlet refleksiyle... Anlamadığımız, Kuzey Irak'taki gelişmeleri bizim Kürtlerin ilgiyle ve heyecanla izlemelerinin bu oluşumun bir parçası olmayı istedikleri anlamına gelmediğiydi... Aslında bu ilgi, çok doğal bir akrabalık dayanışması olarak yorumlanmalıydı.

Sonuçta, Talabani'nin Ankara'ya resmî ziyaretiyle Türkiye'nin bu oluşumu ve aktörlerini muhatap alması Türkiye Kürtleri arasında da yeni bir 'normalleşme' unsuru olarak görülebilir; Irak Kürtleriyle kurulacak diyalog bu ülke içinde de diyalog kapılarını genişletebilir. Kuzey Irak'la ilişkileri normalleşen Türkiye'nin, kendi Kürtlerine yönelik ekonomik ve siyasal açılımlarında da rahatlaması beklenir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devrimcilik mi darbecilik mi?

İhsan Dağı 2008.03.11

Budur işte; adalet kimlere emanet! Köşesinde, aklına esenleri yazan bir gazeteci yok karşımızda, bir üst mahkemenin Başsavcısı duruyor, Tansel Çölaşan...

Konuşması hukuku ayaklar altına sermekle birlikte, Türkiye'nin en önemli meselesinin de altını çiziyor: Adli sisteme egemen olan militan, ideolojik bakış. Türkiye değişiyor; değişmeyen, yargının statükocu, dünyayı kavramaktan uzak ve yobaz zihniyet dünyası. Öyle bir dünya ki bu, hâlâ 1960 model bir darbe özlemi içinde. Aynı zihniyetin kendini sürekli yeniden ürettiği bir oligarşi içinde bu kafalar içe gömüldükçe gömülüyor. Türkiye'nin en büyük sorunu, yargıya egemen olan oligarklar...

Yargının bu 'meziyeti'ni bilenler, son yıllarda demokrasi ve milli iradede kaçış ve hatta kurtuluş yolu olarak ülkeyi bir 'yargıçlar devleti'ne dönüştürmeye çalışıyorlar. Bunların kafalarındaki devlet modeli cumhuriyet bile değil, basbayağı oligarşi; bürokratik oligarşi. 'Bunlar idam edildiğinde toplumsal bir coşku vardı' diyecek kadar, kendilerini idamların cezbesine kaptıranlar konuşuyor. Halkın elli yıllık suskunluğunu, sessizliğini, olgunluğunu bile anlamaktan acizler...

Halkın elli yıldır, darbeye yakın duran siyasetçileri cezalandırmasından da bir şeyler öğrenmemişler. Bunlar ne demokrat, ne modern; dertleri ne hukuk, ne adalet, çağdışı bir ideolojinin arkasına gizledikleri çıkarları ve güçleri... Demokrasiye yenilenler direniyor, direnecekler de. Bu kafa, Mendereslerin 1950'lerde önünü açtığı sosyal, siyasal ve ekonomik dinamikler tarafından tarihin dışına sürükleniyor. Biliyorlar bunu. Menderes düşmanlıkları bundan. İşte tam da aynı nedenle, bu bürokratik zümrenin zulmünden milleti kurtaran süreci başlatmış olmalarından dolayı da millet, Menderes'i sevdi, seviyor. Nasıl olmuşsa, Menderes'in idamını 'coşku'yla karşılayan halk, bir ay sonra gidip DP geleneğinin devamı olduğunu ancak ihsas edebilen AP ve YTP'ye vermişti oylarının %49'unu. Darbecilerin, iktidarı devretmeye hazırlandıkları İnönü'nün CHP'si ise ancak % 37 oy alabilmişti, 1957 seçimlerinin bile gerisine düşerek. Başsavcı gibi halkın idamlara sevindiğini sanan

darbeciler, bu sonuç karşısında Meclis'i açmamayı düşünmüş, nedense o kadarına da cesaret edememişlerdi. Halkın sabrını taşımaktan mı korkmuşlardı, ne?

İşte böyle, halkın tercihlerini ve tepkilerini anlamamakta direnen darbeciler ve onların yargıdaki, siyasetteki, medyadaki uzantıları hâlâ aynı yerdeler, demokrasi tarafından terbiye edilmeye bile yanaşmıyorlar...

27 Mayıs bir 'devrim'miş. Toplum orduya görev vermiş. Devrimden sonra güzel bir cumhuriyet kurulmuş. Ama 'kendi menfaatine düşkün Türk toplumu', darbecilerin bu iyiliğini anlamamış tabii... Ne de olsa 'halk okumaz'mış...

Kimin okumadığı Başsavcının bu sözlerinden çok net anlaşılıyor. Aşağıladığınız bu halk, dünyayı öyle güzel okuyor ki, bu ülkede bürokratik oligarşinin devrinin tamamlandığını çok iyi biliyor.

Cevabını tahmin edebiliyorum ama bir sorum olacak bu Başsavcı'ya; bugün de böyle bir 'devrim'e ihtiyaç var mı sizce? Birkaç soru da savcılarımıza; Anayasa'yı zor kullanarak kaldırmak veya değiştirmek suç mudur? Darbeler anayasanın zor kullanılarak ortadan kaldırıldığı tecavüzler değil midir? Dolayısıyla darbe, suç mudur? Peki, bu ülke yasalarına göre suçu ve suçluyu övmek suç mudur? Darbeciler ve darbe çıkırtkanları neden kovuşturulmaz o zaman? Hani bazılarının bir aralar çok sevdiği biçimde sorarsak: Demokrasiyi demokrasi düşmanlarından kim koruyacak?

DYP Genel Başkanı Soylu'yu tebrik ediyorum, Başsavcıyı istifaya çağırın açıklamasından dolayı... Demokratlar, darbeciler kadar cesur olmadıkça demokrasiyi kurumsallaştıramayız. Başsavcıda ifadesini bulan anlayışa karşı sığınabilecek tek kapı, demokrasidir. Demokrasi, hukuksuzluğa, adaletsizliğe ve zorbalığa karşı en iyi rövanştır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Laikçilerin endişesi: 'Modern' dindarlar

İhsan Dağı 2008.03.14

Önceki gün Star gazetesinde yayınlanmaya başlayan VERİTAS araştırma şirketinin dindarlık araştırması ezber bozacak sonuçlar içeriyor. En önemli bulgulardan biri, eğitim ve gelir düzeyi yükseldikçe başörtüsü yasağını savunanların oranının artması.

Benzer sonuçlara 2006 sonunda TESEV'in yayınladığı Türkiye'de Din ve Siyaset araştırmasında da ulaşılmıştı. Orada da, 'laiklik tehlikede mi?' sorusuna olumlu cevap verenlerin oranı eğitim, gelir ve mülkiyet düzeyine göre artıyordu. Bu iki araştırma, görece daha 'modern' kesimlerin başörtüsünden 'rahatsız' olduklarını, dine ve dindarlara ilişkin 'negatif' tutum sergilediklerini net bir şekilde ortaya koyuyor. Dolayısıyla başörtüsü üzerinden yansıyan gerginliğin 'rejim'e ilişkin bir kaygıdan değil, basbayağı 'sınıfsal' bir iktidar ve paylaşım mücadelesinden kaynaklandığı anlaşılıyor.

Öte yandan bu sonuçlar, militan laiklerin 'kaygı'larının giderilmesinin ne kadar zor olduğuna da işaret ediyor. Çünkü onlar için asıl sorun, yaşam biçimlerinin muhafazası değil, yükselen yeni muhafazakar seçkinlere karşı ekonomik ve sosyal statülerinin garanti altına alınması. Böyle bir talebin, işleyen bir demokrasi ve pazar ekonomisi çerçevesinde karşılanması mümkün değil. Ne demokrasi, ne de pazar ekonomisi belli kesimlerin 'imtiyazları'nı güvence altına alamaz; bunlar, herkesin ve her kesimin özgürce birbirleriyle rekabet etmesinin kural ve kurumlarını oluşturur. Yıllarca devlet tarafından kayırılmış, kayırıldıkça da devletin ideolojisine sadakat

geliştirmiş olan kesimler şimdi zor durumdalar; demokrasiyi ve pazar ekonomisini imtiyazları, yani varlıkları için birer tehlike olarak görüyorlar.

Bu araştırmalardan öğrenmemiz gereken bir diğer şey, başörtüsünü geleneksel dindarlıktan modern dindarlığa geçişin bir sembolü olarak tanımlayan sosyolojik analizlerin, 'modern' olduklarını varsaydığımız 'militan laik' kesimleri yatıştıracağı beklentisi. Türkiye dindarlarının kentleştiği, eğitim düzeylerinin yükseldiği, üretim ve tüketim süreçlerine daha yoğun katıldıkları, toplumsal ve hatta siyasal yaşamda daha görünür oldukları, teknolojiyle buluştukları, kısaca modernleştikleri kuşkusuz. Ancak, bu 'yeni dindarlık'ın 'modern' bir durum ve tutum olduğu, dolayısıyla da 'modern' laikçi kesimlerce de 'modernlik' ortak zemininde olumlu karşılanacağı varsayımı geçersiz. Tam da aksine, laikçi 'modernler' asıl, dindarların modernleşmesinden rahatsız. Daha iyi eğitim alan, daha çok para kazanan, daha iyi evlerde yaşayan, çocuklarını daha iyi okullarda okutan, kısaca orta sınıflaşan dindarlar, 'eski laikçi seçkinler'in imkan ve imtiyaz dünyalarını daraltıyorlar.

Dindarlığın modernliği rahatsız ediyor onları. Eve temizliğe gelen kadının başörtüsünden rahatsız değiller örneğin, ama bu kadının kızlarının üniversitede başörtüsüyle okumasına karşılar; çünkü, üniversitede okuyan başörtülü kız, eğitimin kazandırdığı donanımla 'rakip' haline geliyor. Bu yüzden köylü dindarlığına ve onun sembollerine karşı değiller. Ama 'modern dindar'lara karşı ne yapacaklar? Devletin araya girip 'rakiplerini' üniversitelere sokmamasını istiyorlar. Peki ne adına bunu yapabilirler, meşrulaştırabilirler? Militan bir laiklik adına ve 'laiklik tehlikede' söylemiyle... Bunun adı en hafiften 'haksız rekabet'tir ve olabilmesinin şartı, demokrasinin ortadan kaldırılmasıdır. Militan laikler, kendi zümre çıkarları uğruna demokrasiyi tehdit ediyorlar.

Modernleşerek ekonomik, siyasal ve toplumsal alanlarda 'merkez'e yürüyen Anadolu muhafazakarlığının önü 'laiklik' adı altında kesilmeye çalışılıyor. Özetle, eski 'laikçi seçkinler'in aşağıdan gelen 'yeni seçkinler'e tahammülü yok. Ama çağımızda oyunun kuralları, yani demokrasi, açık toplum ve piyasa ekonomisi, çevreden merkeze yürüyenlerden yana. Sonuç, 'muhafazakar/dindar çevre'nin bunu anlayıp anlamamasına bağlı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti ne yapmalı?

İhsan Dağı 2008.03.18

Milletin tek sığınağı olan demokrasi de hedefte. Bir başsavcı, idam sehpaları kuran darbeye alkış tutar, bir başkası 'yargısal darbe' yapmaya kalkar.

Bu ülkede hukuk devleti yerine 'darbe hukuku'na iman etmiş savcılar ve yargıçlar olduğu ve bunlar oligarşik ve kapalı bir sistem içinde kendilerini sürekli yeniden ürettiği sürece demokrasinin 'hukuk devleti' ayağı hep topallayacak. Bazı kendine demokratlar da tavır almak yerine, meseleyi hâlâ 'cami ile kışla arasında bir çekişme' olarak görmeye devam edecekler... Bunların durumu 27 Nisan sonrası dile getirilen 'ne şeriat ne darbe' formülü kadar boş, anlamsız ve kemiksiz.

Bu yargısal darbe girişiminin amacı açık; AK Parti'yi kapatmak, eğer başarabilirlerse. Olmazsa da, iktidarını ve iradesini zayıflatmak. Girişimin zamanlaması hayli ilginç; bazıları Ergenekon soruşturmasına işaret etti. Peki Kürt sorununa ne demeli? Bu konuda köklü bir çözüm beklentisi ve son günlerde Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı'nın DTP'lilerle görüşmesi ile açılan dava arasında bir ilişki var mı? Hakkında kapatma davası açılmış bir AK Parti'nin bu konuda 'risk' almayacağı bekleniyordu.

Bence yapılması gereken tam da tersi. Kültür Bakanı Ertuğrul G n y doğru söyledi; bunu ciddiye almamak lazım. Eğer AK Parti açılımlarında tereddüde düşerse, isteneni yapmış olur. Reformist kimliğine dönen bir AK Parti, kuşkusuz bu krizden güçlenerek çıkacaktır.

AK Parti, bütün eksik ve yanlışlarına rağmen halkı ve halkın tercihlerini hiçe sayan jakoben bürokratik kesimlerin karşısında değişimi temsil ediyor. Değişimin  n  açık, dinamikleri dimdik ayaktaadır. Yönü de bellidir; bürokratik iktidarın yerini, halk iktidarına bırakması; belli bir ideolojinin elitist bir zümre tarafından milli irade üzerinde bir 'veto' gücü olarak kullanılmasına son verilmesi.

AK Parti'yi kapatmakla bu sürecin sona ereceğini düşünenler yanılıyor; tam demokrasi, derin, kalıcı bir toplumsal bir taleptir, unutmayın. Ne bu halk, ne bu ekonomi, ne bu dünya, bürokratik/ideolojik bir devleti kaldıracabiliyor artık. 150 yıldır değişime direnenler kaybetti, yine kaybedecekler. Akıntıya kürek çekmek beyhude...

 stese de istemese de bu misyonu taşıyan AK Parti bürokratik oligarşıyla uzlaşma çabasına girerse toplumsal desteğini kaybeder. Kapatma davası, iktidarının ikinci döneminde AK Parti için 'erken uyarı' niteliğindedir: Ya 'radikal reformist' kimliğine dönecek veya hız keserek,  rkekleşerek, kendine biçilen rol çerçevesinde değişimi taşıymaktan vazgeçecektir.

Değişimin vazgeçilmez dinamiğinin AB süreci olduğunu hatırlamanın tam zamanıdır. Bu dinamik, ne Sarkozy'nin ne de Merkel'in muhalefetine heba edilemez. AB sürecini teknik bir uyum meselesine indirgediğinizde reform ve değişim yönünde çok önemli bir dinamikten yoksun kalırsınız. Hemen bir Avrupa Bakanlığı kurulmalı, başm zakerecilik görevi bu bakanlığa verilmelidir. Entegrasyona inanan, aktif, heyecanlı, donanımlı, hızlı hareket edebilen bir bakanlık, sürece yeni bir ivme kazandıracaktır. Asya ve Afrika'da gezmeye devam eden Başbakan ve özellikle Cumhurbaşkanı, zamanını biraz da Avrupa işlerine ayırmalı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül' n AB sürecinde aktif, tetikleyici ve  nc  bir rol oynaması beklenir. Dış politikada, çok yönlü ve çok boyutlu bir perspektif önemli, ancak AB  yeliği stratejik bir hedefse yeni bir heyecan dalgasına ihtiyaç var.

Sivil anayasa daha fazla geciktirilmeden, akademik heyetin hazırladığı metin bir 'AK Parti taslağı'na dönüştürülmeden olduğu gibi Meclis'e sunulmalıdır. Yeni anayasada siyasi partilerin kapatılması son derece istisnai hale getirilmeli, siyasi mücadelenin aracı olarak şiddet kullanmayan ve şiddet kullanımını desteklemeyen siyasi partilerin kapatılamayacağı hükmü anayasal güvence altına alınmalıdır.

Peki, TCK 301'i ne yapmalı? Turşusunu kurmalı ki 'Ayışığı'nda gelen bir 'Sarıkız' memleketin aydınlarını yerken iştahını a şın...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti hata yaptı, uzlaşabilirdi

 hsan Dağı 2008.03.21

Evet, evet AK Parti hata yaptı, uzlaşabilirdi laikçi-Kemalist g  lerle. Böylece hakkında kapatma davası da açılmazdı. Tabii ki AK Parti bu çevrelerin 'tehdit algısı'nı azaltabilir, korkularını ortadan kaldıracabilirdi. Nasıl mı?

Örneğin, iktidara geldiklerinde AB  yeliğinin öncelikli hedefleri olduğunu a ıklamasalar, bu konuda attıkları kararlı adımlarla ve reformlarla 2005'te AB ile üyelik müzakerelerine oturmasalardı laikçi-Kemalist çevrelerle uzlaşabilirdi. Çünkü bu çevreleri rahatsız eden AK Parti'nin varlığı, geçmişi veya liderleri değildi bizatihi; AB sürecinin getirecekleriydi kendi iktidarları için. İslamcı-ulusalcı bir çizgiye dönen Saadet Partisi ve Necmettin

Erbakan'dan rahatsızlar mı? 22 Temmuz öncesi birbirlerine muhabbetlerini gördük. Yani, asıl korktukları AK Parti değil, AB üyeliği idi. Çünkü biliyorlardı ki, AB üyelik süreci ideolojik bir devleti değil, performansa, halka sunduğu hizmete dayanan bir devleti gerektiriyor; yönetimin, kendini ideolojik referanslarla her türlü siyasal ve toplumsal denetimin dışında gördüğü bir devlet yerine, meşruiyetini toplumdan alan ve topluma demokratik mekanizmalarla hesap vermek zorunda olan bir devlet yaratılıyordu. Dolayısıyla AB sürecinin ilerlemesi, 'ideolojik devlet' anlayışının ve pratiğinin ve buna yaslanan bürokratik oligarşinin sonu demekti, bunu çok iyi biliyorlardı.

Eğer AK Parti 1974'ten sonra uygulanan Kıbrıs politikalarına sadık kalsaydı, Denktaş'ı 'milli lider' olarak görmeye devam etseydi laikçi-Kemalist çevrelerle uzlaşabilirdi. Çünkü bu çevreler Tayyip Erdoğan'ın kişiliğinden veya partisinden çok, Türkiye'de bürokratik/ideolojik hegemonyanın temel taşlarından olan Kıbrıs statükosunun bozulmasından endişe ediyorlardı. Kuzey Kıbrıs'ta bozulan statükonun, Türkiye'de statüko içindeki güç dengelerini zora sokacağını biliyorlardı. Biliyorlardı ki Kıbrıs sorununun devamı Ankara'da 'militer' bir rejimin devamını sağlayan, onu sürekli yeniden üreten bir 'meşruiyet çıpası'dır; milletin tercihlerini ve taleplerini 'millî dava' söylemiyle 'devletleştirme'nin ve 'millîleştirme'nin en etkili yoludur.

İşte AK Parti 2002 sonrası Kıbrıs'ta çözüm yerine statükonun devamından yana bir tavır alsaydı uzlaşabilirdi Kemalist-laikçi çevrelerle. Ama, yanlış yaptılar, çözümde direttiler. Denktaşgiller de boş durmadı, sorundan kurtulmak yerine AK Parti'den kurulmayı denediler. Sarıkızlar, Ayışıkları bu dönemde ve bu nedenlerle tasarlandı. Yani tehdit AK Parti değildi, Ankara'da militer ve otoriter bir yapının devamı için hayati olan 'dış düşman' ve 'dört yanımızın düşmanlarla çevrili' olduğu efsanelerinin çökmesi ihtimaliydi.

Evet, AK Parti Kemalist-laikçi kesimlerin endişelerine son verebilirdi eğer demokratikleşme adımlarında fazla ileri gitmeselerdi, vesayetçi demokrasi anlayışına razı olsalardı, 'sivil cumhurbaşkanı' istemeselerdi. Halk iradesi yerine bürokratik vesayete yaslanmayı tercih etselerdi kaygıları giderebilirdi. Kürt sorununa çözüm noktasına bu kadar yaklaşmasalardı, Kürtleri topluca ayrılıkçı siyasete mahkûm etselerdi, böylece gün gelip bunlardan topluca 'kurtulmak' gerektiğinde tehcir işiyle görevlendirilecekler fazla zorlanmamış olacak, topluca Kürtleri sınırın öte tarafına koymakla ulus devlet nihai olarak homojenleşebilecekti. Özal'dan beri biliyoruz, Kürtlere sempatik gelen bir millî siyasetçi birilerinin karnını ağrıtır. AK Parti, bu hatayı da yaptı, Kürtleri ülkeye entegre etmeye başladı.

Vakıflar yasasını çıkarmasaydı, DGM'leri kapatmasaydı, MGK'ya dokunmasaydı, YÖK'e yeni bir Gürüz veya Teziç atasaydı AK Parti, bazı çevrelerin korkularını ve endişelerini gidermiş olurdu.

Küreselleşmeye ve özelleştirmeye karşı dursaydı, yabancı sermaye yatırımlarını yıllık 20 milyar dolarlara çıkarmak yerine onların girişini engelleseydi, özelleştirme yerine kamulaştırmalar yapsaydı, bürokratik seçkinleri ve emekli güvenlikçileri atamak için yeni KİT'ler kursaydı rahatlatmış olurdu bu çevreleri.

Evet, AK Parti bütün bunları yapsaydı Kemalist-laikçileri teskin edebilir, onlarla 'güven ve anlayışa dayalı' bir ilişki kurabilirdi, uzlaşabilirdi. Ama ne işe yarardı ki böyle bir iktidar?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Oyun büyük, Türkiye'yi bölecekler

İhsan Dağı 2008.03.25

Bazen senaryolar üzerinden konuşmak akıl açıcı olabilir.

Ergenekoncuların ulusalcı bir darbe girişimi için uygun bir zemin hazırlamaya çalıştıklarını anlamak zor değil. İyi de, darbeyi neden istiyorlar? Mesele AK Parti iktidarına son vermek gibi görülüyor. Acaba? Arkada daha büyük ve ahlaksız bir plan olmasın?

Ulusalcı bir darbenin muhtemel sonuçlarını düşünelim biraz. Darbe, ilk hamlede Türkiye'yi Batı'dan koparacak. Demokrasinin rafa kaldırıldığı bir Türkiye'nin AB tarafından ciddiye alınması mümkün değil; hemen üyelik müzakereleri askıya alınacak, hatta ortaklık anlaşması bile dondurulacak. Ayrıca, bırakın AB'yi, Türkiye'nin Avrupa Konseyi üyeliği bile tehlikeye girecek. Unutmayın, Konsey üyeliği de demokrasi şartına bağlıdır.

İyi de bu sonuçlar darbecileri bağlar mı? Bağlamaz, zaten amaçlanan da bu; Türkiye'yi AB'den koparmak, böylece 1999'dan beri iktidarlarını sarsan siyasal reformların temel dinamiği olan bir ilişkiye son vermek darbecilerin tam da istediği... Öte yandan, Kürtleri ve 'ılımlı İslam'ı destekleyen ABD ile de yolları ayırmak... AB ve ABD yerine de Türkiye'de iktidarın demokratik niteliklerini sorgulamadan tepedeki birkaç kişiyle iş yapabileceğini düşünen 'başka bir blok'a yanaşmak.

Peki, böyle bir Türkiye'nin daha birlik ve dirlik içinde olacağını mı sanıyor darbeciler? AB süreci bitmiş, demokratikleşme sürecinin devamı bir yana demokrasinin temel aktörleri bile ortadan kaldırılmış, ekonomik kalkınmasının yerini kaos ve yıkım almış bir Türkiye'yi bekleyen, sosyal bir kaostur. Emin olun, darbe tezgâhçıları bunları öngörüyorlar. Böyle bir Türkiye'yi bir arada tutmak mümkün mü? AB'den kopan, demokrasiyi askıya alan, insan haklarını unutan, ülkeyi açık cezaevine çeviren bir darbeden sonra Kürtleri artık Türkiye'de tutmak imkânsız olur. Hele Türkiye'den umudunu kesen Kürtlerin yönelebilecekleri bir oluşum varken... Ulusalcı bir darbe sonrası Kürtleri 12 Eylül benzeri bir Diyarbakır Askeri Cezaevi'ne kimse razı edemez. Bunun sonucu, toplu Kürt isyanlarıdır. Güneydoğu kadar büyük şehirleri de sarsacak, yok edecek bir iç savaş demektir bu. Ulusalcı darbeciler de boş durmayacak, bölge dışına sıçrayan çatışmaları fırsat bilerek 'etnik temizlik' operasyonuna ve tehcir harekâtına başlayacaklar.

İyi de bu çağda nasıl olacak bütün bunlar, nasıl gizlenecek, bölge ülkeleri ve uluslararası toplum ne diyecek? Geleneksel müttefiklerimizi karşısına alan ulusalcılar Türkiye'yi Batı ile savaş noktasına getirecekler. ABD ile Kuzey Irak üzerinde topyekûn bir savaş zaten kaçınılmaz olacak. Bırakın Kuzey Irak'ı Türkiye dâhilinde bile bir Türk-Amerikan savaşı ihtimal dışı değildir. Yıllardan beridir bunun psikolojik ortamını nasıl hazırladıklarını bir düşünün, romanlar, TV dizileri ve filmlerle. Böyle bir durumda ABD kuşkusuz Kürt isyancıları destekleyecektir. ABD'yi de arkasına alan ayrılıkçı Kürt hareketi Kuzey Irak oluşumunun bir parçası olacak, ulusalcı darbeciler böylece bölgeye 'birleşik Kürt devleti' hediye edecekler.

Ulusalcı darbe ABD'den bağımsız, hatta ABD'ye karşı olacaktır. ABD'nin İslam ve Kürt politikasıyla bu defa ters düşen ulusalcılar, dünyada tek başına kalacaklar. Belki de tek değil; uzun süredir üzerinde çalıştıkları Rusya ve Çin faktörlerinin devreye girmesi şaşırtıcı olmaz. Hatırlayınız MGK Genel Sekreteri Tuncer Kılınç, 2002 yılı başında, 'AB'yi bırak Rusya, Çin ve İran'a bak' dedikten sonra böyle bir stratejik tercihin sadece lafta kaldığını, bu yönde bir yapılanmanın olmadığını mı sanıyorsunuz?

Kısaca, ulusalcı darbe Türkiye'de iç savaş ve bunu izleyen bir bölünme ile sonuçlanacaktır. Bunun tasarımını yapanlar bu sonuçları öngöremiyorlar mı? Bence bal gibi öngörebiliyorlar; hatta, belki de gerçek amaç bu. Neden bazı ulusalcı odaklar ülkeyi bölmek istesinler ki? Düşünmeye değer.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ulusalcılar Türkiye'yi neden bölmek istiyor?

Ulusalci darbe projesinin varacağı nihai nokta bir iç savaş ve bölünmüş bir Türkiye'dir. Bu, şimdiden öngörülemeyen muhtemel bir sonuç değil, bizatihi planın kendisidir.

Amaçlarına ulaşabilirler mi, bilemiyoruz. Umarız ki başaramazlar. Sonuç toplumun, siyasi partilerin ve güvenlik birimlerinin tutumuna bağlı.

Peki, 'ulusalci darbeciler' neden bölmek istiyor Türkiye'yi? Aslında cevabı bir okuyucu yorumu vermişti geçenlerde; 'küçük olsun benim olsun'. Çoğulcu, demokratik, kalkınmış, dünya ile bütünleşmiş ele avuca sığmayan bir Türkiye yerine; küçülmüş, küçülmenin yarattığı travmayla 'ulusalcıların' peşine düşmüş bir Türkiye istiyorlar.

AB sürecinin, pazar ekonomisinin ve küreselleşmenin yarattığı imkânlarla devletin ideolojik denetim mekanizmalarından kurtulmuş, dolayısıyla niteliksel olarak dönüşüm geçirmiş bir Türkiye ise istemiyorlar... Tercih ettikleri, Ortaçağ karanlığına da dönse, bölünse ve küçülse de kendi iktidarlarında bir Türkiye... Daha doğrusu, 'kendi iktidarları'nın ancak bölünmenin yaratacağı 'travma' ile kurulabileceğini düşünüyorlar.

Ulusalçılar için tehlike, Kürt sorununun çözümü. AK Parti iktidarının Türkiye Kürtleri arasındaki desteği ve daha önemlisi son dönemde 'devlet'in Kürt sorununa bakışının değişmeye başlaması panik yaratıyor bu çevrelerde. Sorun çözülmeden, 'merkeziyetçi, otoriter ve seçkinci' model tamamen şeffaf, demokratik ve çoğulcu bir yapıya dönüşmeden son bir hamle yapmak istiyorlar. Son günlerde Türkiye'yi sarsan gelişmeler gelinen bu noktayla alakalı. Kürt kökenli yurttaşların oylarını alan iki partinin de kapatılma sürecinde olması son derece ilginç değil mi?

Bir aralar Kıbrıs'ta çözümden yana olanları 'ver kurtulcu' diye eleştirenler bugün ülkenin yarısını bir 'Kürt devleti'ne verip, geri kalanında kendi mutlak iktidarlarını kurmanın hesaplarını yapıyorlar. Devletin dönüşümüne izin verip iktidarlarını kaybetmektense devleti küçültmek bunlar için daha 'makul' bir çözüm gibi görülüyor.

Evet, ülkenin demokratikleşme ve AB sürecinde 'ellerinden gitmesi'ne 'seyirci kalmamak' adına, kanlı bir iç savaşın ardından, bölünme travmasından yararlanarak iktidar olmak... Aslında hesap hiç de fena değil: Büyük bir ulusal yıkımın ardından 'milli benlik' duygusunun doruğa çıktığı, önceliğin 'milli varlık'ı tahkim etmek olduğu bir dönemde demokrasi, katılım, insan hakları, hukuk rafa kaldırılabilir. Ne de olsa 'milli birlik ve beraberliğe en çok muhtaç olduğumuz' bir dönemden geçiyoruz denilecek, 'ulusal' iktidarın 'otoriter' yapısı doğal karşılanabilecektir. Aslında bu, hiç de kötü bir hesap değil. Ancak varılacak sonuçtan, yani bölünmeden bir iktidar üretmeleri hayal... Bu millet, ülkeyi iç savaşa sürükleyen ve vatani bölen yeni-İttihatçılara bu defa izin vermez.

Bölünmenin yaratacağı büyük travma ve milliyetçi öfke üzerinden 'otoriter' bir iktidar yaratma hesapları yapanların iyi düşünmesi gerek. Bosna'da etnik temizliğin mimarı Miloseviç'in başına gelenleri hatırlamakta fayda var. Bütün dünyaya meydan okuyan ve binlerce yıl bir arada yaşayan etnik grupları 'temizlemeye' yönelik 'ulusalci' bir siyaset Yugoslavya'ya kaç böldü? Ulusalci Miloseviç iktidardan, Savaş Suçları Mahkemesi'ne düştü.

Gelinen bu noktada demokrasinin muhafazası milli bekâ meselesidir. Bazılarının daha iyi anlayacağı bir dille ifade edersek; bugün, darbecilere karşı demokrasiye sahip çıkılması artık bir 'ulusal güvenlik' meselesidir. Demokrasisi yıkılmış bir Türkiye paramparça olur. Sorumluluk sahibi siyasi partilerin ve devlet organlarının bunu iyi anlaması ve gereğini yapması için son virajdayız. Bizden uyarması.

Bugün demokrasiye sahip çıkmak, ülkenin bütünlüğüne sahip çıkmak demektir. Darbeci ulusalcı yapının içinde iyi niyetli, samimi yurtsever insanlar, devlet görevlileri olabilir. Tavsiyemiz, bu ülkeyi bir iç savaşa ve bölünmeye götürecek bir oyunun içinde kalmamaları; çünkü bunun hesabını millete veremezler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP demokrasiden yana tavır alabilir mi?

İhsan Dağı 2008.04.01

Kapatma davasında süreç işliyor. Muhalefet partilerinin tepkileri demokrasi adına pek umut verici değil. Kapatma tehditlerinin sadece AK Parti ve DTP'ye yönelik olduğunu sanıyorlar, hedefin bir bütün olarak 'siyaset' olduğunun farkında değiller.

Demokrasi ortak paydasında buluşamayan, 'siyasi partiler halkındır, halkın tercihleri kutsaldır, dokunulamaz' diyemeyen siyasi partiler kendi meşruiyet zeminlerini kaybeder.

Siyaset dışı aktörlerin yarattığı krizi siyaset çözebilir, eğer kapatma davasını tüm siyasi partiler kendilerine yönelik bir hareket olarak görebilseler. Unutulmaması gereken nokta, demokrasinin muhafazasının bugün bir milli beka meselesi haline geldiğidir. Demokrasisi yıkılan bir Türkiye'de sadece sosyal ve ekonomik bir fatura ödemeyecek bu halk, sonu bölünmeye kadar gidebilecek bir kargaşanın da ortasında kalacak.

Bu çerçevede özellikle MHP'nin tutumu son derece önemli. Son yıllarda partisini ulusalcı sızmalara karşı koruma kararlılığı gösteren ve bundan dolayı da genel başkanlıktan indirilmek üzere komplolara maruz kalan Devlet Bahçeli'nin bu süreçte geliştireceği siyaset önümüzdeki dönemi derinden etkileyecek. AK Parti'yi kapatmayı başarmış 'ulusalcı' şebekenin bir sonraki hedefinin Devlet Bahçeli'nin genel başkanlığı olduğundan kuşku yok.

MHP hâlâ demokrasiden yana tavır alabilir. Son anayasa değişikliklerinde olduğu gibi inisiyatif geliştirebilir. Parti kapatmaları zorlaştıracak bir anayasa değişikliğinde AK Parti'ye verilecek destek siyaseten MHP'yi AK Parti'nin alternatifi haline getirebilir. Böylece bir yandan sosyolojik olarak kendi tabanına çok uzak olmayan AK Parti tabanında sempati yaratırken öte yandan 'demokrat' kimliğiyle 'merkez partisi' imajını oluşturabilir. Dolayısıyla mevcut kriz MHP için aslında bir fırsat: 'muhafazakâr demokrat' AK Parti'ye karşı 'milliyetçi demokrat' bir alternatif olarak ortaya çıkabilir.

Ancak bu, partinin demokrat bir 'merkez partisi' kimliği kazanmasına bağlı. Böylesi bir kimlik, AK Parti'den MHP'ye bir akış sağlayabilir ancak. AK Parti tabanından oy alabilmenin yolu, bugün AK Parti'nin kapatılmasına karşı çıkmak, bu konuda inisiyatif almaktan geçer. Bu da MHP'nin büyüebilmesi için tek seçenek. Bu anlamda MHP siyaseten doğru bir hamle yapabilir. Bugün AK Parti'yi 'kurtaran' bir MHP, yarın AK Parti'den yorulan kesimlerin adresi olur. Ama bu cesaret ister, siyasal vizyon ister, demokrasiye inanç ister.

Aksi durumda, AK Parti kapatılsa bile MHP bundan kazançlı çıkamaz, eğer böyle bir beklentileri varsa... 22 Temmuz seçimlerinde ANAP ve DYP'nin başına gelenler son derece öğreticidir. En genel anlamda 'sağ'ın demokratik reflekslerini kimse hafife almasın. AK Parti'nin kapatılması konusunda 'fırsatçı' bir politika MHP'yi DYP ve ANAP gibi yok etmez belki ama siyasal bir alternatif konumuna taşımayacağı kesin. AK Parti'ye ancak demokrasiden yana tavır alarak alternatif olabilir MHP, eğer böyle bir kaygıları varsa. Tüm siyasi partiler bir demokrasi sınavından geçiyor. MHP bu sınavı bir 'fırsat'a dönüştürebilecek parti.

Şimdi siyaset zamanı. Bugün demokrasiye sahip çıkanlar, yarın demokrasi oyunu yeniden kurulduğunda bunun karşılığını alır. Ancak MHP dahil muhalefet demokrasiye sahip çıkmaz, demokrasi bayrağını sadece AK Parti'ye bırakırsa, kapatılsa bile gelecek on yıllara AK Parti damgasını vurur. Demokrasilerde halk kaybetmez. Ve Türkiye, er ya da geç demokrasiye geçecek, sözün millette olduğu gün gelecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kalıcı ve meşru uzlaş

İhsan Dağı 2008.04.04

İstanbul sermayesi hâlâ 'ortada' pozisyon alma gayreti içinde, mevcut güç mücadelesinde her kim üstün gelirse varlığını sürdürebileceği beklentisiyle...

Alabildikleri 'en sağlam duruş' şu; 'herkes bir adım geri atsın'. Anlamadıkları veya anlamak istemedikleri, dünyadan koparılıp izole olan, Türk Baasçıların elinde Saddam'ın Irak'ına veya Humeyni'nin İran'ına dönüyen bir Türkiye'de sermayenin de canına okunacağı...

Bu çevreler anti-demokratik güçlerin temel hedeflerinin AB sürecine ve Türkiye'nin dünya ile entegrasyonuna son vermek olduğunu bilmiyorlar mı? Geçtiğimiz haziran ayında 'Türkiye'yi Batı'dan koparmak isteyen siyasal partiler, kurumlar ve gruplar' olduğunu ilan eden TÜSİAD, bugün o grupların yürüttüğü bir siyasal kriz ortamından geçtiğimizi anlamalı çok geç olmadan...

Sermaye çevrelerine basit iki soru sormalıyız: Türkiye, AB ve Batı dünyası ile bağlantısını sürdürmeli mi yoksa ulusalcıların peşinde İran, Çin ve Rusya eksenini oluşturmaya mı çalışmalı? Türkiye, pazar ekonomisi ve serbest rekabet koşullarında mı yoluna devam etmeli, yoksa 'devletçi' modele dönüp bürokratlara teslim mi olmalı?

İş çevreleri artık 'rasyonel' aktörler gibi davranmak zorunda. Ya Türkiye'yi Batı'dan ve küresel yapılardan koparmaya kararlı görülen 'bürokratik devlet'ten yana olacaklar veya demokratik devletten, serbest piyasadan ve küresel entegrasyondan yana destek verecekler 'ama'sız, 'fakat'sız.

TÜSİAD sermayesi hâlâ 'devlet'ten korkuyor çünkü birçoğu varlıklarını geçmişte 'devlet'le özel 'iş ilişkileri'ne borçlu. Korkuyorlar... 'Bürokratik devlet'in hâlâ her şeyi kontrol ettiği, insanları ve sermaye gruplarını var veya yok edebilecek güce sahip olduğunu düşünüyorlar. Ve korkuyorlar 'bürokratik devlet'in gazabından... Artık asıl 'küresel market ve dinamiklerden' korksunlar, içe kapanmadan, hukuksuzluktan, demokrasisizlikten korksunlar.

Küresel sermaye, işbirliği için temsili hükümet ve işleyen bir hukuk devleti ister. Bunları feda ederek kazanamayacağını anladı küresel sermaye. Ya yerli sermaye? Hâlâ 'Koç sendromu' yaşıyorlar: 'bizi bürokratik devlet yarattı, itaat et'... Geç olmadan anlamaları gereken, bürokratik devletin bu sadık kullarını koruyup kollayacak mecalinin artık kalmadığı...

Ulusalcılar başarılı olup demokrasi kesintiye uğradığında, AB projesi bittiğinde en büyük zararı görecekle arasında büyük sermaye var. Sadece partnerlerini kaybetmeyecekler, küresel sermayeye yem olacaklar. Özel sektörün borcu 140 milyar doların üzerinde. Bunun 42 milyar doları kısa vadeli borç. Siyasal krizin tetiklediği bir ekonomik kriz özel sektörü 2001 krizini aşan bir çöküntüye götürür.

Bu ülkede piyasa aktörleri, özellikle İstanbul merkezli büyük sermaye 'rasyonel' davranmak yerine olaylara 'ideolojik' bir miyoplukla yaklaşıyor. Sürecin maliyet analizini yapmak yerine, AK Parti hakkında açılan kapatma davasını Boğaz'da şampanya patlatarak kutlamayı tercih ediyor. Galiba bazen 'beyaz Türk' refleksi 'ekonomik

rasyonalite'nin önüne geçiyor. Ama fark etmez, son beş yılda servetlerini ona katlayanlar 'demokratik istikrar'dan yana olmak yerine 'ortada' olmanın sonuçlarına katlanırlar.

Demokrasiye karşı yürütülen mevcut 'ulusalcı' operasyon başarılı olduğunda büyük sermaye sadece 2001'i aratacak bir darbe yemeyecek, bu sonucun sorumluluğunu da sırtında taşıyor olacak. Sermaye çevreleri için, 'kriz istemiyoruz, siyasi partilerin hesabını seçimlerde halk görür' demek bu kadar mı zor?

Çıkış, evet uzlaş; ama, ulusalcı darbecilerin istediği çizgide değil, demokrasinin ve hukuk devletinin gerektirdiği çizgide bir uzlaş... Çünkü kalıcı ve meşru tek uzlaş zemini bu. İş çevreleri bu zeminin neresinde?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bugün andıç, yarın yargı: TCK 305

İhsan Dağı 2008.04.08

Kapatma davasıyla karşı karşıya bırakılan AK Parti ne yapacağına bu hafta karar verecek gibi. AK Parti'nin elindeki seçeneklerden birinin 'radikal reformcu' bir pozisyon almak olduğu sıkça konuşuldu. Bence de yapılması gereken bu; kuzu kuzu kapatılmayı beklemek yerine demokrasi ve AB pozisyonunu güçlendirecek hamleler yapmak.

İlk başta da onlarca kez söz verdikleri TCK 301'in değiştirilmesi meselesi var. Tam da '301 yetmez, 305'i sakın unutmayın' diyecekken, 305'in neden mutlaka değiştirilmesi veya kaldırılması gerektiğine ilişkin somut bir bilgi ortaya çıktı.

Genelkurmay, 'Sivil Toplum Örgütleri' andıç hazırlamış Taraf gazetesinin haberine göre. İşadamları, üniversiteler, akademisyenler, gazeteciler ve sivil toplum örgütleri 'fişlenmiş'. Yabancılarla 'bağlantıları' olan bu kesimlerin rejim ve ülke bütünlüğüne ilişkin 'sakıncalı' faaliyetleri olduğu iddia ediliyor bu belgede.

Modern toplumu anlayamayacak bir yüzeysellik taşıdığı ortada olan belge, bir zihniyetin röntgeni... Dış dünya ile bağlantılı olan herkes tehlikeli, düşman. Dünyayı anlayan, dünya ile iş yapmaya kalkışan işadamları, dernekler ve hatta bireyler büyük bir komplonun uzantıları onlar için. Kimse kendisi değil; herkes birer kukla.

Bu, açıkçası, sivil olandan, doğal olandan ve de gerçek olandan bir korku. Böyle bir zihniyetin siyaset ve toplum üzerine egemen olduğu bir 'durum'da yaşamak isteyenler, buyursun; TÜSİAD, aydınlar, STKlar... Militarizm sadece üç beş liberalin meselesi değil, dünya ile iletişim içinde olan herkesin sorgulaması gereken bir zihniyet, kültür; siyasi partilerden, sivil toplumdan, hatta toplumun kendisinden 'korkan', bu korku kültürüyle karşısındakileri 'korkutmayı iş edinen' militarizmle nereye kadar?

Türkiye'nin işadamları, üniversiteleri, akademisyenleri, gazetecileri ve sivil toplum örgütleri bir araya 'getirilmiş', komplo kurmaya 'memur edilmiş' Türkiye'ye karşı çalışıyorlar. Buna nasıl inanılabilir? İnanacak bir kesim biliyorum ben, yargı... Bunun olabileceğini düşünenlerin gerçeklik algısı kaygı verici. Gerçekten bizatihi yapmakla yükümlü oldukları işleri de böyle algılıyor ve analiz ediyorlarsa vay halimize...

'AB'den maddi destek aldıkları tespit edilen' sivil toplum örgütleri de anlatılıyor muş andıçta. Gizli sanki? Türkiye'de AB fonlarını yönetmek üzere Merkezi İhale ve Finans Birimi adında kanunla kurulmuş bir kurum olduğunu, Ulusal Ajans adında bir devlet kurumunun AB eğitim projelerini yönettiğini, sadece sivil toplum kuruluşlarının değil, üniversiteler dahil kamu kurumlarının da AB fonları aldığını, daha doğrusu alabilmek için kendilerini geliştirmeye çalıştığını ve de bu fonlarda Türkiye'nin katkı paylarının olduğunu nasıl anlatsak

bunlara? AB'nin 'örtülü ödeneği'nin olmadığını, fonladığı projelerde insanın iflahını kesen bürokratik denetim mekanizmalarının bulunduğunu...

Her neyse, asıl sorun şu: Bu belgeyi hazırlayanlar 'izledikleri' sakıncalı kuruluşlar ve kişilere karşı yarın 305'ten suç duyurusunda bulunduklarında ne olacak? Şimdilerde YARSAV adlı kuruluşun mükemmelen temsil ettiği yargının bu 'milli görevi' seve seve deruhte edeceğinden kuşkunuz olmasın. 'Milli yarar' tanımını siyasallaşmış yargıya emanet edip sonra da 'adil yargılama' beklemesin kimse. Acilen 305'in ve hatta TCK'nın 'milli güvenliğe karşı işlenen suçlar' başlığı altındaki tüm maddelerinin elden geçmesi gerekiyor. 301'den sonra sıra onlara ve özellikle de 305'e gelecek. Bizden uyarması... Ne diyor andıç, 'George Soros gibi karanlık bir adamla Dışişleri Bakanı sıfatıyla Abdullah Gül ne görüşmüş olabilir?' İşte buyurun size 'andıç'tan muhtemel bir iddianameye geçecek bir soru ve bakış açısı. Tercih; ya topyekûn demokrasi ve hukuk devleti ya da 'yargısal yaptırıma bağlanmış militarizm'. Beyaz Türkler, siz de yapınız tercihinizi. Hedeftekiler yalnız AK Parti ve liberaller değil...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasiden yana taraf olmasınlar mı?

İhsan Dağı 2008.04.11

Ortaklık anlaşması için ilk girişimde bulunduğumuz 1959 yılından başlatırsak neredeyse elli yıldır üye olmaya çalıştığımız Avrupa Birliği'nin iki önemli ismi dün Ankara'ya geldi. Komisyon Başkanı düzeyinde ikinci ziyaret gerçekleşiyor. Dolayısıyla ziyaret, ilişkilerin geldiği noktayı gözden geçirmek ve geleceğe dönük yeni bir vizyon çizmek için iyi bir vesile. Ama gelin görün ki Barroso ve genişlemeden sorumlu komiser Rehn gelmeden yıldırıldılar.

14 Mart sonrası yaptıkları açıklamalarla Barroso ve Rehn'in 'taraf' haline geldiğini söylüyor birileri. AK Parti'nin kapatılmasının demokrasi içinde kabul edilemez bir girişim olduğunu, kapatma kararının çıkması durumunda müzakerelerin askıya alınabileceğini, Türkiye-AB ilişkilerinin darbe yiyeceğini söylemek 'taraf' olmak demek... Kendileri demokrasiden taraf olamayanlar, taraf olanlardan da rahatsız.

Ne yapsın Avrupa Birliği, kapatma davasına tepkisini göstermesin mi? Meclisi kapatılmak istenilen bir ülke ile tam üyelik müzakerelerine devam edeceklerini mi açıklasınlar? Nasıl olabilir bu? AB demokrasiden yana tabii ki 'taraf'. Bunu bilmeyenler veya AB çevrelerinden gelen açıklamalara şaşırınlar AB'nin ne olduğuna ilişkin hiçbir fikre sahip değil demektir. Tam üyelik müzakerelerine başlamanın ön şartı olan Kopenhag siyasi kriterleri ne diyor? 'Demokrasi, hukuk devleti, insan hakları ve azınlıkların korunmasını güvence altına alan kurumların istikrarı'... AB sürecinde gelmiş geçmiş en reformist adımları atan bir partinin 'kapatılabildiği', hatta kapatılmasının düşünülebildiği bir ülkede yukarıda zikredilen değerleri güvence altına alacak 'kurumların istikrarı'ndan söz edilebilir mi?

Peki, girmeye çalıştığımız AB nedir? Birlik antlaşmasına göre 'Avrupa Birliği özgürlük, demokrasi, insan haklarına saygı ve hukuk devleti ilkeleri üzerine kurulmuştur'. Artık AB, ekonomik ve hatta siyasal birlik olmanın ötesinde bir 'değerler birliği'dir. Ancak bu ilkelere sahip olan bir Avrupa ülkesinin tam üye olabileceği de 'anayasal' bir kural.

Yani, tam üyelik için müzakereler yürüttüğümüz böyle bir birliğe demokrasiyi yok ederek, insan haklarını ayaklar altına alarak ve hukuk devletini zedeleyerek giremezsiniz. Birileri çıkıp da bunu söylediğinde bir kuralı hatırlatmış olur, 'içişlerinize karışmış' olmaz.

Dahası da var; AB ile yürütülen müzakerelerin 'çerçeve belgesi' son derece açık: 'demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin ısrarlı ve ciddi biçimde ihlal edilmesi durumunda müzakereler askıya alınır'.

Bırakınız müzakereleri, Türkiye bugün AB üyesi bir ülke olsaydı bile aynı tepkiler gelecekti. Komisyonun, Avrupa Parlamentosu'nun veya üye ülkelerin üçte birinin önerisiyle AB'ye tam üye olan bir ülkenin üyelik hakları bile eğer AB'nin kurucu ilkelerinin ısrarlı ve ciddi ihlallere uğraması durumunda askıya alınabilir. Yani bu şartlar üyelik sürecinin şartları değil, üye kalabilmenin de şartı.

AB karşıtları bunu biliyorlar; demokrasinin önünü kesmenin, hukuk devletinden devrim hukukuna dönüşün, insan haklarını imtiyazlıların haklarına indirgemenin kestirme yolunun AB sürecini durdurmak olduğunu çok iyi biliyorlar...

Son gelişmeler gösterdi ki AB açısından Türkiye vazgeçilemez bir ülke. Türkiye'nin demokratik istikrarı küresel dengeler için bile hayati. Demokratik istikrarın devamı da AB vizyonunun muhafazasına bağlı. Hem Türkiye hem de AB tarafının bu vizyonu karartması Türkiye'nin farklı bölgesel ve küresel maceralara savrulmasına kapı aralıyor.

Bu kriz belki de bir fırsat; hem AK Parti hükümeti hem de AB tarafı birbirlerinin vazgeçilmezliğini biraz daha kavradılar. Kararlı bir AB seferberliği 2013 hedefini hayal olmaktan çıkarabilir. AB, ya içe kapanan ve dışa sorun ihraç eden bir Türkiye'ye razı olacak veya entegrasyon vizyonunu netleştirerek ve sürecini hızlandırarak demokratik ve istikrarlı bir Türkiye'nin kurulmasına katkıda bulunacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'de sorun Baykal mı, taban mı?

İhsan Dağı 2008.04.15

CHP kurultayı yaklaşıyor. Deniz Baykal üst üste üç seçim yenilgisine rağmen dimdik ayakta. Muhalifler muhtemelen adaylık için gerekli olan delege desteğini bile bulamayacaklar. Deniz Baykal değişmez lider...

Laiklik ekseninde oluşmasına katkıda bulunduğu 'gerginlik' Baykal'ın liderliğinin güvencesi. Yani 'laiklik' sadece 'demokratları' taciz etmenin ve iktidarsızlaştırmanın aracı değil, bizatihi parti içinde Baykal'ın iktidarını sürekli kılan bir 'araç'.

Bazı 'sol' yazarlar ve gazeteciler Baykal'dan rahatsız. Baykal'ın liderliğindeki CHP'nin AK Parti'ye alternatif 'sosyal demokrat' bir hareket olamadığından, seçimlerde başarılı sonuçlar alamadığından, özgürlüklerden ve AB'den yana tavır sergilemediğinden şikâyetçiler. Eleştiriler hiç de haksız değil. Ama, acaba sorun Baykal mı?

CHP, sol veya sosyal demokrat değil, Kemalist bir parti. CHP'ye oy verenler de bu partiye sosyal demokrat olduğundan değil Kemalist olduğu için oy veriyorlar. Aslında Türkiye'de sol, sandığımızdan dar bir toplumsal tabana dayanıyor; sol diye bilinen ise zaten sol değil. 'Özgürlükçü sol' bir kimlikle siyaset yapmak için ortaya çıkan ÖDP % 1'e yaklaşamadı bile girdiği seçimlerde.

Bence sorun Baykal değil. Var olan toplumsal bir zemin üzerinde siyaset yapıyor Baykal. CHP bugün yeni bir yönetimle sosyal demokrat bir siyasal partiye dönüştüğünde mevcut oy tabanını da koruyamaz. Baykal bunları bilmiyor mu? Otuz yılı aşkın bir süredir siyasetin içinde olan bir siyaset bilimi doçenti bunu bilir. AB yanlısı, demokrat, özgürlükçü bir çizgide siyaset yaptığında oylarını artıracaklarını ve iktidar olacağını öngören bir Baykal

hiç tereddüt etmezdi. Sorun, CHP'nin tabanında. CHP'nin piyasadan, AB'den ve demokrasiden yana bir sosyal demokrat parti olması yönünde 'toplumsal' bir talep yok. Bunu kabul edelim.

Baykal, gelecek kurultayda CHP'yi 'demokrat'laştırsa parti yok olur, ÖDP'nin durumuna düşer. Yerine de başka bir Kemalist parti oturur. Baykal, ulusalcı Kemalistler kadar ajitasyon yapmak zorunda bugün, çünkü parti içindeki iktidarı da buna bağlı. İlimli, demokrat ve uzlaşmacı bir Baykal'ı parti alaşağı eder anında. Kızdırılmış, uyarılmış ulusalcılık karşısında Baykal bile duramaz.

Türkiye siyasetinin temelinde Jakoben, devlete yaslanan Kemalist bir siyasetin temsilcileriyle milli iradeyi ve toplumsal dinamikleri arkasına alan muhafazakâr kesimlerin iktidar mücadelesi yatıyor. Ana taraflar arasında sol yok toplumsal bir güç olarak. Dolayısıyla Baykal'ın siyaseten dayandığı zemin sol değil ki, sosyal demokrat bir tavır sergilesin. Zemin, Kemalist; Baykal da gereğini yapıyor. Kemalist temalara dayanan, onların korkularını depreştiren bir siyaset dili kullanıyor.

Baykal'ın yapabileceği fazla bir şey yok; ya tabanın radikalizmini dillendirecek ve bunu yaparak tabanı biraz daha katılaştıracak veya ılımlı bir pozisyon alacak, ki bu siyaseten intihar demek. Baykal AK Parti'ye kapatma davasının ardından Türk siyasetinde 'belirleyici' bir konuma geldiğini düşünüyor, ama, asıl kendisi militan tabanının esiri. Pozisyonunu dönüştürdüğü an 'karşı devrimci' yaftasıyla ortada kalacak. Dolayısıyla bugünlerde Baykal'dan uzlaş veya ılımlı bir adım beklemek beyhude. Baykal intihar etmez.

CHP'nin yerine alternatif yok, çünkü Türkiye'de sol yok. CHP de statükocu ve devletçi bir parti. Hatta geldiği noktada ulusalcı bir parti. Ergenekoncu yapılanmayı savunan bir hareketin neresi demokrat, neresi sol olabilir?

Türkiye'de 'sol'un başına gelen en büyük talihsizlik Jakoben bir devlet partisi olan CHP tarafından sahiplenilmiş olmasıdır. 'Evrensel'den bihaber ulusalcı bir hareket ile 'sol' ilişkilendirildiği sürece bu topraklarda 'sol'dan umut yok.

MHP'nin önde gelen fikir adamlarından Doç. Dr. Vedat Bilgin'in Taraf'ta dün ipuçlarını verdiği üzere 'milliyetçi hareket'in demokratik dönüşüm imkânı CHP'den çok daha fazla...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özal'ın mirası

İhsan Dağı 2008.04.18

Vefatının 15. yılında Turgut Özal yine özlem ve sevgiyle anılıyor. Halk 'bizden biri' olarak gördüğü bu siyaset adamını unutamıyor.

Bu ülkeyi yakın dönemde yeniden inşa eden vizyoner siyasetçinin Özal olduğunu biliyor; onun mirasına sahip çıkıyor. Nedir Özal'ın mirası? Açık toplumdur, sivil siyasettir, demokratikleşmedir, Avrupa Birliği'dir, bölgesinde inisiyatifler alabilen, aktif, dünya ile entegre olmuş bir Türkiye'dir. Böyle bir Türkiye'den de dönüş yok, çünkü temeller Özal'ın reformlarıyla toplumsal zemine çakılmış durumda.

Özal'ın en büyük özelliği, değişimin toplumsal ve ekonomik dinamiklerini sisteme yerleştirmiş olmasıdır. Bunlardan özellikle piyasa ekonomisi ve dışa açılma gelecek dönemlerde 'otoriter devlet' geleneğini imkânsızlaştıracak bir süreci başlattı; amaç, 'bürokratik devlet'e karşı toplumu güçlendirmek, toplumu devlete muhtaç ve bağımlı değil, devletin sahibi, egemen ve otonom bir güç haline getirmekti.

Değişimi yukarıdan aşağıya, bürokratik-ideolojik merkezin toplumu kendine göre şekillendirdiği bir süreç olarak görmedi asla. Bu modelin 'toplumsal alan'ı denetlemenin aracı olduğunu biliyordu; bu nedenle değişimin 'toplumsal dinamikleri'ni harekete geçirdi. Yaptıklarıyla toplumu, devletin bürokratik-ideolojik merkezi tarafından 'denetlenemez', kontrol edilemez hale getirdi; yani toplumu devlet karşısında tahkim etti. Özal bir devrimciydi, değişimciydi. 'Tepeden inme'ci' bir devrimci değil ama... Üstelik değişmesi gerekenin de o 'tepe' olduğunun bilincindeydi. Devleti yeniden tanımladı; ideolojiyi değil, performansı esas alan bir anlayışı yerleştirmeye çalıştı. Bir yandan 'toplumsal geleneğe' yaslandı, öte yandan da 'devlet geleneğini' dönüştürmeye girişti. Liberal siyaset felsefesinin kurucu fikirlerinden olan 'devlet millet için vardır' söylemini hem kitleselleştirdi, hem de bürokrasiye sokmaya çalıştı.

Türkiye ekonomisini dışarıya açarak 'evrensel standartlar'ın denetimini getirdi. Dış ticaretin liberalizasyonunun yarattığı rekabet, yerli üreticileri daha kaliteli ve ucuz ürün geliştirmek zorunda bıraktı. Türkiye ekonomisini AB ile gümrük birliğine hazırladı. Bugün AB ile ilişkilerde 'ekonomik kriterler' sorun değilse bunu Özal'ın açılımlarına borçluyuz. Aynı şekilde ihracat 100 milyar doları aşmışsa bunda Özal reformlarının ve felsefesinin belirleyici rolü yadsınamaz. Kapalı ekonomide devletten aldıkları ayrıcalıklarla büyümeye alışmış özel sektör kültürü, yerini dünya standartlarında mal üreten, bunu da dışarıya pazarlayabilen anlayışa bıraktı.

Türkiye'nin dünyaya açılması sadece ekonomik bir proje değildi Özal için; ekonomiyi, toplumu, kurumları dışı açarak aslında 'otoriter-bürokratik devlet'i de dönüştürmekti amacı. Modern dünya ile bütünleşmiş bir Türkiye'nin 'açık toplum'a evrilmesi kaçınılmazdı. Özal, AB'nin siyaseti dönüştüren gücünü ilk keşfedenlerdendi. 14 Nisan 1987'de tam üyelik başvurusunda bulunurken sürecin 'siyasal gereklerini ve sonuçlarını' öngörebiliyordu. AB üyeliği hedefini meşrulaştıran iki düşünce biçimi vardı; AB, ya Batılılaşma sürecinin son halkası olarak 'kültürel proje'ydi, ya da 'ekonomik proje'. Bu gerekçelere Özal, AB'nin geçirmekte olduğu evrimi doğru bir şekilde izleyerek üçüncü bir boyut kattı: AB üyeliği sürecinde 'demokrasinin yerleştirilmesi'. Böyle bir perspektifleydi ki, 'bir daha bu ülkede darbe olmasın istiyorsak üye olmalıyız' dedi; 'üyelik Yunanistan gibi demokrasimizi güçlendirecek' dedi; 'Avrupa entegrasyonunun bir parçası olduğumuzda başörtüsünü tartışmak abes olacak' dedi.

Muhafazakâr ve fakat değişimci söylemi kitleselleştirdi. Süleyman Demirel'in 'tapulu arazim' dediği bir toplumsal kesimden büyük destek gördü. Bugün Demirel'in elinde ne tapu, ne arazi kaldı, İlhan Selçuk'la kurduğu muhabbetten başka. Demirel, 1980lerden ölünceye dek kendi yerine 'oturduğunu' düşündüğü Özal'ı ve onun liderliğini yaptığı toplumsal kesimi hiç affetmedi. 28 Şubat sürecinde yaptıklarıyla biraz da Özal'dan ve Özal'ı destekleyenlerden 'rövanş'ını aldı. O kadar...

Özal, cenazesinde halkın biçtiği unvanlarla 'sivil, demokrat, dindar cumhurbaşkanı' olarak hafızalarda ve yüreklerde yaşıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya darbe, ya tam demokrasi

İhsan Dağı 2008.04.22

Artık ikisinin arasında bir yer yok. Kilitlendik, tercihimizi yapmak zorundayız.

Ya harbiden yapacaklar darbelerini ve katlanacaklar sonuçlarına; yani bölecekler ülkeyi, batıracaklar ekonomiyi, alacaklar milletin elinden ekmeğini, işini, tercihini, bırakmayacaklar savaşmadık ülke; ya da adam gibi razı

olacaklar 'tam demokrasi'ye... Dibini boylayacağız denizin bir darbeyle belki, ama boğulmadan önce çıkacağız ışığa ve nefes alacağız 'tam demokrasi'yle...

Utaniyoruz... Kişi başı ulusal geliri onbin dolara yaklaşan, ihracatı yüz milyar doları aşan, AB ile tam üyelik müzakereleri yürüten, 1950'den beri çokpartitli seçim yapılan, dünyanın 17. en büyük ekonomisi olan bir ülkede hâlâ darbe sözü edilmesinden utaniyoruz. Dünyada 'darbe' sözcüğünün bu kadar rahat kullanıldığı başka bir ülke olduğunu sanmıyorum. Konuştukça da 'olağanlaşıyor' darbe düşüncesi, 'normalleşiyor' darbe beklentisi. Darbe sözü edildikçe 'demokrasi'nin içi boşalıyor. Bu koşullarda darbenin olmaması olmasından daha kötü. Halkın oyunun, tercihinin, demokrasinin evrensel kurallarının ayaklar altına alındığı mevcut duruma bari 'demokrasi' demeyelim. Yaşadığımız sürecin adını koyalım ve de böylece sorumlularını 'ifşa' edelim. Siyasetçiler de darbecilerin 'tampon'u olmaktan çıksın. Darbeciler ile halk baş başa kalsın; halk darbeyi ve darbecisini görsün, katilini tanısin. Faturayı keserken de adresi bilsin. Açık ve net; bu ülkede 14 Mart'ta bir darbe süreci başlatıldı. Ve bugünlerde de sessiz sedasız devam ediyor bu süreç. İnsanlar bu durumu kabullenmeye ve içselleştirmeye başladı. 'Vesayet demokrasi'si dediğimiz işte böyle kuruluyor, toplumsallaştırılıyor...

Yetmez mi artık? Darbe tehdidiyle demokrasinin içini boşaltmalarına izin vermektense ve demokrasiyi kirlitmelerini seyretmektense, 'hayır, bu yaptıklarınızın demokraside yeri yok; tam demokrasiye kadar bizden paydos' demenin zamanıdır. Bürokrasinin vesayet ve denetimi altındaki bir 'demokrasi'nin aslında demokrasi olmadığıyla yüzleşmedikçe ilelebet kuramayız tam demokrasiyi. Böylece, darbe tehditleriyle 367'ler kabul görmeye, siyasi partiler kapatılmaya, anayasa değişiklikleri milli iradeye rağmen geri çevrilmeye devam eder. Dedikleri gibi yüzde 47 değil yüzde 97 alsan da bir şey değişmez. Raziysak böyle bir 'rejim'e ve buna utanmadan demokrasi diyorsak yapacak bir şey yok.

Gerçekten bir kavşaktayız; ya tam demokrasi ya darbe. Artık arada bir yerde 'uzlaşıya' razı olunabileceğini sanmıyorum. Ya darbe sözcüğünü çıkaracağız lügatimizden tamamiyle veya demokrasiyi rafa kaldırmalarına seyirci kalacağız. Milli iradenin emanet edildiği siyasi partiler darbe girişimleri karşısında, Demirel gibi üstüne almama veya Erbakan gibi pişkince davranma siyasetinden vazgeçmelidirler. Bu iki tavır da demokrasiye bir şey kazandırmadı. Aksine, Demirel ve Erbakan'ın yaptıkları, milli iradenin vesayet altına alınmasına sadece seyirci kalmak oldu. Tam demokrasi isteyenler belli olmalı. Eğer bu Meclis çoğunluğu vesayet demokrasisine razıysa yapsın sistemle barışını açıkça, biz de bilelim. Türkiye'nin 'özel koşulları' oyununu oynamaya hazır olduğunu ifade etsinler, siyaset dışı aktörlerin siyasete biçtiği rolü ve sınırları kabul ettiklerini açıklasınlar. Böylece herkesi rahatlatınsınlar!

Kısaca, milli iradeyi taşıyamayan siyasi çoğunluklar bunu açıklamalı, itiraf etmeli... Etmeli ki demokratik sisteme yapılan siyaset dışı müdahaleleri halk görmeli. İktidarmış gibi durup demokratik iktidarı taşıyamamak demokrasiye zarar veriyor. Zaten siyaset dışı aktörlerin müdahalelerinin amacı da bu; demokratik siyaseti iktidarsızlaştırmak. Hukuk ve demokrasi dışı girişimleri halkıyla paylaşmayanlar, sineye çekenler hem kendilerine hem de demokrasiye zarar veriyorlar. Artık bu oyuna bir son vermenin zamanı; demokratik anlamda 'sorumlu' siyasal iktidar ve 'sorumsuz' bürokrasi arasındaki gizli iktidar mücadelesini 'açık' etmek gerek. Darbe söylentileri ve girişimleriyle 'iğdiş' edilen bir 'demokrasi'den bıktım artık! Ya vardır demokrasi, ya da yok. Oyun oynamayı bırakalım...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümetten Meclis'e çekilmek

Siyaset cesur ve vizyoner hamleler gerektirir. Günü kurtarmaya yönelik politikalar toplumsal desteği harekete geçiremez; heyecanı pörsüler, siyaset çizgisini muğlaklaştırır.

AK Parti yol ayrımında. 14 Mart'la başlatılan darbe sürecine karşı demokratik bir hamle yapmak zorunda. Yaklaşık beş haftadır henüz bir tavır yok. Kapatma süreci normalleşiyor, kanıksanmaya başlıyor. 27 Nisan sonrası böyle miydi? AK Parti net bir pozisyon almıştı geçikmeden. Ve kitleler bu pozisyonu anladılar ve arkasında durdular. Ama şimdi durum farklı, hala bir pozisyon yok. Kafalar karışık; 'mini paket, partilerarası uzlaşma, olmadı referandum' derken net bir pozisyon ortaya konulabilmiş değil. Ayrıca, içten içe 'belki de kapatmazlar' düşüncesinin de akılları kemirdiği bir gerçek. Aslında tablo net; AK Parti hakkında kapatma davası açtıran dinamikler Anayasa Mahkemesi'nin bu partiyi 'aklaması'na izin vermezler. Kurulduğu günden beri AK Parti'ye nasıl ve ne üzerinden muhalefet yapıldığını hatırlayalım: 'Laiklik elden gidiyor'. Kapatma davası da 'laikliğe karşı eylemlerin odağı' olmaktan açıldı, yani son yedi yılın muhalefet dili bu defa hukuki bir zemine taşınmış durumda. Ama bu hukuki zeminde, iddiaların geçersiz olduğuna, AK Parti'nin laikliğe karşı eylemlerde bulunmadığına karar verilirse, yani parti kapatılmaz ve liderine siyasi yasak getirilmezse bunun çok ciddi siyasi sonuçları olur. 'Aklanan' bir AK Parti'nin kalıcılığı daha da pekişecektir ki, bu işe başlayanların asla razı olmayacakları bir sonudur bu.

2002 seçimlerinin ardından AK Parti'yi varlıklarına tehdit olarak görenlerin kapatma dışı bir seçeneğe razı olacaklarını sanmıyorum. Bu, onlar için son hamle. Ve sonuna kadar gidecekler. Yine de kapatmama ihtimali var AK Parti'yi. Nasıl mı? Yaklaşık altı aylık kapatma sürecinde elinde ekonomik kriz patlayan, sosyal provokasyonların faturası önüne konulan, siyasi belirsizlik ve dış operasyonlarla parti içinde kopuşlar yaşayan bir AK Parti'yi kapatmazlar belki. Çünkü o zaman zaten kapatmaya gerek kalmaz... En iyimser senaryo bu!

Şu ana kadar net bir strateji belirleyip açıklamayan AK Parti yöneticileri mevcut krizi 'yönetilebilir' sanıyorlar ve yanıılıyorlar. Kapatma süreci, ekonomik ve toplumsal krizlerin, sarsıntıların, provokasyonların faturasının AK Parti'ye kesileceği bir süreç. Hakkında kapatma davası açılan, her girişimi yargıyı baskı altına almak olarak suçlanan, 'topal ördek' konumuna düşürülmüş bir hükümet aynı zamanda da olup biteceklerden tam 'sorumlu'. Kriz beklentisi tavan yapmış durumda; dövizde ve fiyatlarda hareketlenmeler kaygı verici düzeylere çıkıyor. Türkiye'nin en önemli ekonomik sorunu olan cari açığın dış sermaye girişleriyle finansmanı çıkmaza girecek gibi, çünkü yabancı sermaye girişlerinde büyük düşüşler var. Kısaca, kapatma davasıyla ciddi bir siyasal krizin kapıda olduğunu gören ekonomik aktörlerin beklentileri yönetilemez halde.

Ya toplumsal provokasyonlar? Sıkıştırılan Ergenekon türü yapılanmaların reaksiyoner hamleleri beklenmedik şeyler değil. 1 Mayıs gösterilerinden diğer mitinglere her kalabalık bir hedef. Türkiye şu anda provokasyon cenneti gibi. Bırakın siyasi amaçlar taşıyanları veya istihbarat örgütlerinin oyunlarını, ciddi bir ekonomik oyuncu bile Türkiye'yi altüst edebilecek provokasyonlara kalkışabilir. Kısaca, İlhan Selçuk'un kalp ritminin hesabı bile bu hükümetten sorulurken bu süreç yönetilemez.

Ne yapmalı? Sorun aslında AK Parti'yi değil demokrasiyi kurtarma sorunu. Mevcut kriz bir kırılma noktası olabilir 'vesayet demokrasi'sinden 'tam demokrasi'ye geçişte. Bunun için 'vesayet demokrasi'sinin mevcudiyetini ortaya koyacak ve 'tam demokrasi' gereğinin altını çecek hamlelere ihtiyaç var. Aslında kriz, vesayet demokrasisinin krizi. Birileri böylesine farklılaşmış ve farklılaştığı kadar da aktive olmuş kimlik, çıkar, görüş ve talepler evrenini içeren Türkiye'yi ideolojik ve/ya zümresel vesayet altında yönetebileceğini sanıyor hâlâ. Bu anlayışı ve bu anlayışın aktörlerini kendi krizleriyle baş başa bırakmak gerek. Siyaset dışı aktörlerin demokrasi ve hukuk devletini nasıl ayaklar altına aldıkları görüntüsü demokratik güçlerin sahadan çekilmesiyle netlik kazanacak. Demokrasi ve hukuk devletinin içinin boşaltılmasına izin vermemek, demokrasi olmayan bu oyundan çekilmeyi gerektiriyor. Bunun ilk ayağı, AK Parti'nin milli iradeye yapılan darbeye seyirci kalmayacağını deklere ederek ve kapatma davası sonrası ortaya çıkan ekonomik ve toplumsal risklerin

faturasını bu darbeyi hazırlayanların boynuna yükleyerek çekilmesi. Bu, kaçmak değil; sorumlu davranmaktır. Faturayı sorumluların eline tutuşturmak, halkın kimden hesap soracağını bilmelerini sağlamaktır.

"Ulusalçı cephe" hükümetine bir şans verilmeli!

AK Partililerin görmesi gereken şudur; ya parti kapatılacak veya direksiyonda Erdoğan'ın olduğu Türkiye arabası duvara çarptırılacaktır. AK Partililer bu arabayı sürdüklerini sanıyorlar; oysa arabanın direksiyonu bozulmuş, frenleri patlatılmış halde. Çekilme, tasarlanmış sona doğru 'son çıkış' noktası... Arabadan inmek ve birilerinin bu arabaya neler yaptıklarını açıklamak boyunlarının borcu. İktidarı bırakmak kolay bir karar değildir elbette, ama zaten zahiri bir iktidarsa sizinki, kendinizi aldatmanın bir anlamı var mı? Ayrıca AK Partililerin hatırlaması gereken başka bir gerçek var; bu parti iktidara muhtaç değil, iktidardan doğan bir parti de değil. Tam da tersine, iktidara 'güç odaklarına' rağmen gelen bir parti; Ankara'nın iktidar koridorlarından değil Pınarhisar Cezaevi'nde doğan bir parti. AK Parti'ye muhalefet yakışacak.

Aslında mevcut koşullarda 'meclise çekilmek' iktidarlaşmaktır; böylece AK Parti en güçlü olduğu yere, yani milli iradenin ocağına dönmüş, çekilmiş olacaktır. Önerdiğim, AK Parti'nin kendini nadasa bırakması; 'demokrasi yoksa biz de yokuz, tam demokrasiyle geleceğiz' diyebilmesi. Bunun adı tam demokrasi için pasif direniştir. Türkiye'nin tam demokrasiyi inşa etmesi ancak böyle bir kırılmaya bağlı. Yoksa, vesayet demokrasisiyle devam...

İstifa sonrası ne olabilir? AK Parti istediği zaman erken seçim kararı alabilir. Ama erken seçim öncesi Türkiye'nin hükümete kalmasına da seyirci kalmaz. CHP ve MHP'nin kuracağı 'ulusalçı cephe hükümeti'ne dışarıdan destek verebilir. Böylece Baykal'ın düşleri gerçekleşmiş, Başbakanlığa ulaşmış olur. Bakarsınız bu, Baykal'ı biraz sakinleştirebilir de.

Böylece AK Parti'nin dışarıda kaldığı bir Türkiye manzarasını izlemek imkanına kavuşuruz. Düşünsenize Onur Öymen'in Dışişleri Bakanı olduğu bir ülkeyi? Böyle bir CHP-MHP koalisyonunun ekonomiyi nasıl yöneteceği, yabancı sermaye ile nasıl çalışacağı, AB yoluna nasıl devam edeceği, ABD ile neler yaşayacağı görülür. Ulusalçı, içe kapanmacı, piyasa karşıtı, bölgeyle ve dünyayla kavgalı bir hükümetin bu ülkeyi nasıl maceralara götüreceğini tecrübe etmenin sonsuz yararları olacağını düşünüyorum. Gelecek martta yerel seçimlerle birlikte yapılacak bir genel seçimde de halk AK Parti'nin 3 Kasım 2002-14 Mart 2008 performansı ile CHP-MHP koalisyonunun performansını karşılaştırır ve kararını verir. İş çevrelerinin de, büyük medyanın da Türkiye'yi nerede görmek istedikleri konusunda fikirleri netleşir. Eğer AK Parti bu süreçte 'yeni anayasayla tam demokrasi ve hemen AB üyeliği' ekseninde bir muhalefet yürütürse Türkiye vesayet demokrasisi kısırdöngüsünden kurtulabilir.

'Ulusalçı cephe hükümeti', AK Parti'siz bir siyasi tablonun sonuçlarını bütün dünyaya da gösterecektir. Ulusalçı bir dalganın meşruiyeti sorgulanır 'iktidar'ından sonra 'tam demokrasi' hedefine kilitlenen bir Türkiye'nin AB üyeliği süreci hızlanabilir. Bunun örnekleri var. Albaylar Cuntası'nın 1974'te devrilmesinden 7 yıl sonra Yunanistan, AB üyesi olmuştur. Franco sonrası 1978'de demokrasiye geçen İspanya 1981 darbe girişiminden beş yıl sonra tam üyedir. Bir başka örnek Portekiz'dir. Temel gerekçe, otoriter eğilimlerin güçlü olduğu bu ülkelerde demokrasinin pekişmesini sağlamak, demokratik istikrarı garanti altına almaktır. Benzer bir düşünce biçimi Türkiye'ye ilişkin de geliyor. Ulusalçı cephenin 'çılgın'lıkları AB'yi Türkiye'ye ilişkin yeni bir stratejik tercihe zorlayacaktır. Türkiye'yi kaybetmek istemeyen Avrupalılar, 'tam demokratik yeni Türkiye'yi 2013'te üye yapabilir. Kısaca, 'tam demokrasi' için sivil direniş ülkenin önünü açacaktır. Bazen geri çekiliş daha güçlü bir dönüşün şartıdır.

Tam demokrasiye kadar CHP iktidarda kalacak

İhsan Dağı 2008.04.29

Ne iktidar partisi, ne iktidara alternatif bir parti; ama kurultayları büyük ilgiyle izleniyor. Sebebinin çözümü, kurultay afişlerinin yardımıyla... Meğer 'din de, devlet de, millet de' onlarınmış. Herkesin ve her şeyin kurultayı ilgi çekmez mi?

Kurultay vesilesiyle CHP Genel Merkezi'ne büyük boy bir Atatürk portresi asılıydı. Son derece doğal, sonuçta partinin kurucu lideri. Tuhaf olan, bunun 'kalpaklı Atatürk' olmasıydı. Eylül 1923'te Halk Fırkası'nı kurmadan ve Cumhuriyet'i ilan etmeden öncesine ait bir Atatürk 'imajı'. Reformlarını yaparken, gökyüzüne bakarken veya bir tren penceresinden gülümserken çekilen bir fotoğraf değildi CHP'nin tercihi. Tesadüf değildir herhalde 'kalpaklı Atatürk'. Son dönemde 'ulusalcı' çevrelerin kullandığı bu imajla CHP mesajını vermiştir. Parti yönetimine aldığı isimlerle birlikte bu, CHP'nin artık 'ulusalcı' bir parti olduğunun resmidir. Baykal, gelecek kurultaylarda ve özellikle de yerel seçim hezimetinin ardından yapılacak bir 'olağanüstü' kurultayda yerini Tuncay Özkan'a kaptırmamak için ondan da radikal bir ulusalcı olacaktır. Kimse, 'demokrat Baykal' hayalleri kurmasın. Yarıştığı isim belli. CHP, kalpaklarını giydi savaşa hazır... Hâlâ ülkeyi 1919 koşullarında sanıyorlar. Korkarım ki ülkeyi 1919 koşullarına da getirecekler. Yeniden bir 'milli mücadele' noktasına ulaşıldığında demokrasiye de, hukuka da pek ihtiyaç kalmayacağını, dolayısıyla yeni 'kuvvacı' güçlerle istediklerini yapabileceklerini düşünüyorlar galiba.

Bilmedikleri şu; bu ülke işgal tehlikesine karşı bir milli direniş yürütürken de hukuktan sapmadı. Savaşı meşru bir meclis verdi. Farklı görüşlerden, etnik kökenden, bölgelerden insanların oluşturduğu son derece 'çoğul' bir Meclis'ti bu. Birinci ve İkinci Grup'ların varlığıyla aslında 'çok partili' bir meclisti savaşı yürüten. Hatta, savaş devam ederken muhalifleri oluşturan İkinci Grup bazı kararlarda ve atamalarda çoğunluğa bile ulaşabiliyordu. Yani ülkeyi 1919'a götürmek isteyenler boşuna heveslenmesinler; yeni bir milli mücadele de olsa bu, Meclis'siz ve de milletsiz yapılmayacak. Millet, meydanları da Meclis'i de dolduracak. Ha, düşünün kurdukları 1930'ların Türkiye'si ise o başka. O zaman smokinlerini hazırlasınlar. Ama unutmasınlar ki 1930'lardan sonra yine bir başka 14 Mayıs 1950'ler gelecek. Yani millettten, meşruiyetten, demokrasiden kaçış yok. Ama 'vesayetçi demokrasi', yani bürokrasinin ve resmi ideolojinin 'denetimi' altında bir 'demokrasi oyunu' ile demokrasinin içeri boşaltmak mümkün. Yıllardır başarıyla götördükleri bir model. Son dönemde Baykal bunu uyguluyor. Adeta demokrasiyi zincirledi. Laiklik kışkırtmasıyla demokrasiyi, demokratik aktörleri ve girişimleri denetim altına aldı. Başarılı bir siyasetçi. Halkın yüzde yirmisinin oyunu alıp bütün Türkiye'yi kilitleyebilmek az başarı değildir.

Baykal, toplumsal tabanın ve siyasal meşruiyetinin çok üzerinde bir güç kullanıyor. Adeta sistemin tepesinde veto gücüne sahip bir parti. Aslında doğru söylüyor, 'din de, devlet de millet de' onun. Daha doğrusu kendilerinin olmayan şey yoklukla malul. Bu sloganıyla 'totaliter' tek parti özlemlerini korkusuzca dışa vuran bir partiden korkulur. Din de devlet de, millet de onun 'tekeli'nde.

Siyaseten sahip olduğundan fazla güç kullanıyor dedik, neyin gücü bu? Devletin, devletin resmi ideolojisinin... Bir de CHP'yi devlet partisi olmakla suçluyor 'devlet partisi' imajının kitlelere ulaşmasını engellediğini söylüyoruz. Ne gerek var; Baykal biliyor, milleti kazanmaya çalışmaktansa devletin sözcülüğünü üstlenmek daha akıllıca. Biz safiyane 'demokrasilerde devlet partisi olmaz, devletin sözcülüğünü üstlenen partiler başarılı olamaz' diyoruz. İyi de bu dediğimiz, demokrasiler için geçerli. Türkiye ne zaman 'tam demokrasi' oldu ki? Girdiği tüm seçimleri kaybetmiş olmasına rağmen CHP bal gibi iktidar, çünkü devlet o; ve de iktidar kalmaya devam edecek 'tam demokrasi'ye kadar.

'Demirel demokrasisi' yeter mi?

İhsan Dağı 2008.05.02

AK Parti hakkında açılan kapatma davasıyla başlayan siyasal krizden çıkış yolları aranıyor. Neredeyse herkesin birleştiği nokta, demokrasinin ipine sarılarak bu krizin aşılabacağı yönünde. Ama hangi demokrasi? Yıllardır uygulandığı biçimiyle 'vesayet demokrasisi' mi, yoksa toplumsal talepler ve küresel dinamiklerin gerektirdiği 'tam demokrasi' mi?

Önce nasıl bir 'demokrasi' istediğimize karar vermek zorundayız. AK Parti, anayasa taslağını rafa kaldırarak, AB sürecini iyice boşlayarak, özelleştirmelerden vazgeçerek, Ergenekon'un peşini bırakarak, yani vesayet demokrasisine razı olduğunu göstererek bir uzlaşma arayabilir. Bulabilir de bu jestin karşılığını. Türkiye'nin yakın 'demokrasi' tarihi bunun örnekleriyle dolu.

Bürokratik oligarşiyle uzlaşma, paylaşma ve paslaşma siyasetinin varacağı nihai nokta 28 Şubat'ın Süleyman Demirel'idir. Demirel, 28 Şubatçı kimliğini o gün keşfetmedi. Bu kimlik Demirel'in 1960'lar ve 1970'lerdeki siyaset anlayışından, 'aman, gemiyi yüzdürelim sendromu'ndan doğdu.

Milli irade adına oy isteyen, ama oyları aldıktan sonra milli iradeyi hakim kılmak için kılını kıpırdatmayan 'Demirel sağ' demokrasiyi vesayet demokrasisine, icazetli demokrasiye dönüştürmüştür.

1965-1971 dönemi, Adalet Partisi'nin efsanevi % 53'lük destekle tek başına iktidar olduğu dönem. AP ne yaptı bu dönemde? Ortalama % 6 ekonomik büyüme gerçekleştirdi, barajlar, yollar, fabrikalar yaptı. İyi de yaptı. Ama 'siyaset' yapamadı. Bağımsız bir siyasal aktör gibi davranmadı ne cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ne de eski demokratların affı meselesinde.

Siyasi aflar ancak 1973'te gerçekleşebildi. Yani, Demokrat Parti tabanı ve geleneği paramparça olduktan sonra: AP'nin 1970'te ikiye bölünmesinden, geleneksel DP tabanını bölen MSP ve MHP hareketlerinin ortaya çıkmasından ve de milli iradenin üzerinden 12 Mart muhtırasının geçmesinden sonra. Sonuç; 1973 seçimlerinde AP tarihinin en az oyunu aldı; 1969 seçimlerinde aldığı % 47 oy (AK Parti'nin oy oranına dikkat!) % 29'a düştü. Bir sonraki seçimde de CHP tavan yaptı.

1965'te % 53 oya ulaşan, yani Demokrat Parti tabanının oyunun neredeyse tamamını toplayan AP, 27 Mayıs'ı bayram olarak kutlamaya devam etti. Mirasının üzerine oturdukları DP'lileri affedemedikleri gibi, Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun naaşlarına bile sahip çıkamadılar. 27 Mayıs bayramını 12 Eylül darbecileri kaldırdı, demokrasi şehitlerinin naaşlarını 'anıt mezar'a Turgut Özal taşıdı; Demirel'in Çankaya'dan indirmek için her şeyi yaptığı Özal.

Bugün AK Parti'den de istedikleri Demirelvari bir iktidar. Ekonomiye yöneten, işsizlikle mücadele eden, toplumsal taleplere karşı tampon işlevi gören bir hükümet. 'Siyaset yapan bir parti'ye, hele iktidarda, asla tahammülleri yok. AK Parti, yıllardır yaptığı demokratik açılımlarla, AB politikasıyla ve en son da yeni anayasa taslağıyla siyaset yapmaya 'kalkıştı'. Bardağı taşıran da 'eğitim hakkı'nın altını çizen anayasa değişikliği idi kuşkusuz. Siyasetin 'vesayet'ten sıyrılmaya çalışması affedilebilir bir 'cüret' değildir.

Türkiye'de siyasal aktörlerin demokrasi anlayışı değişmedikçe bu krizlerin geçmişte kalmasını beklemek hayal. Demokrasiyi tehdit edenlerle anlaşarak ve uzlaşarak, demokrasi tehdidini yapısallaştırır ve meşrulaştırırsınız; ancak demokrasiyi işlevsizleştirirsiniz. İktidarı siyaset dışı aktörlerle paylaşmaya meyyal bir hareket demokrasiye ihanet eder.

AK Parti, demokrasilerde 'doğal' olanı yapmaya devam etmeli. Millete refah, özgürlük ve güvenlik sağlamak yerine, kendine biçilen, 'Devletin günlük işlerine bakan memur' olma rolüne direnmeli. AK Parti ancak demokratik bir Türkiye vizyonu ve iradesi gösterdiği sürece var olabilir. Yoksa siyasetin üzerindeki 'vasi'lerle anlaşarak gidilecek bir yer yok...

Sorumluluk siyasilere aittir. Bürokratik iktidar odaklarının göstermelik bir demokrasiyi 'paravan' olarak kullanmalarına daha fazla izin vermek yerine 'tam demokrasi'de ısrar edilmelidir.

Dik durmayan siyasetçinin sonu, Demirel'dir...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan hâlâ 'milli görüşçü' olsaydı!

İhsan Dağı 2008.05.06

Kapatma davasındaki siyasi yasak talebiyle iyice su yüzüne çıktı; bürokratik oligarşi ve sivil uzantıları Tayyip Erdoğan'dan kurtulmaya çalışıyorlar.

Ama bunun nedeni Tayyip Erdoğan'ın 'milli görüş' hareketinden gelmesi değil, tam da tersi; 'milli görüş'e sırtını dönmesi, 'milli görüş gömleğini çıkardığını' söylemesi Erdoğan'la 'sistem' arasında bağların kopmasına neden oldu. Bugün Erdoğan 'milli görüş' çizgisinde olsaydı kimse uğraşmazdı onunla.

CHP Genel Başkanı Deniz Baykal kurultayda yaptığı konuşmada 'Erbakan milliciydi, Erdoğan işbirlikçi' dedi. Basit bir benzetme gibi görülüyor ama, önemli; kırılmanın tam ana hattını anlatıyor. Evet, Erbakan devletçiydi, Batı karşıtıydı, AB'ye Hristiyan kulübü diyordu, demokrasi pek de umurunda değildi, küresel sermaye düşmanıydı, piyasa ekonomisi yerine 'adil düzen' diye ne olduğu belirsiz modeller üretmeye çalışıyordu, Türkiye'nin yüzünü Batı'ya değil Doğu'ya çevirmeye çalışıyordu.

AK Parti bugün Erbakan'ın çizgisinde olsaydı hakkında kapatma davası açılır mıydı? Hiç sanmıyorum. Bu fikirleri bugün kimler savunuyor? İçinde CHP'nin de bulunduğu ulusalcı-Kemalist blok. Erbakan'ın 'herkes bir gün milli görüşçü olacak' öngörüsü hiç yabana atılacak gibi değilmiş, baksanıza CHP-Kemalist blok 'milli görüş' çizgisinde.

AK Parti'den rahatsızlığın nedeni bu partinin 'milli görüş'le alakasız bir noktada siyaset yapması.

Bir defa AK Parti AB'ye tam üyelikten yana. Söylemsel bir pozisyon da değil bu; çok büyük reformların ardından AB'ye tam üyelik müzakerelerini başlatan bir parti. Erdoğan'ın bu performansına bakan ulusalcı Kemalistler 'milli görüşçüleri' özlemez ve aramaz mı?

AK Parti küresel sermayeye açık. İşsizlikle mücadele, kalkınma ve teknolojik yenilik adına yabancı sermayeyi teşvik ediyor. İstikrar ve kazanç imkanlarıyla birlikte yabancı sermaye de ilgi gösteriyor Türkiye'ye. 2002'de 1 milyar dolar olan yabancı sermaye yatırımları 2007'de 20 milyar doları aştı. Bu, 'milli görüş'ten büyük bir sapma değil mi? İşte 'milli görüş'çüler de yeni-ulusalcılar da bunu affedemiyorlar. Keşke AK Parti de 'millici' kalsaydı diye iç geçiriyorlar.

Milli görüşçülerin demokrasiyle işleri yoktu, düşünmediler de üzerinde. Ne güzel olurdu Erdoğan da böyle kalsaydı! Şimdi demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti diyen bir AK Parti'nin 'söylemsel üstünlüğü' karşısında eziliyorlar. Kendilerini 'arkaik', tarih dışı kalmış bir konuma itiyor bu. Nerede 'milli görüş'?

22 Temmuz seçimlerinden önce AK Parti'ye vurmak için Erbakan'ın ipine sarıldılar; bir fayda vermedi. Şimdi, kapatma davasının ardından, 'milli görüş' ile 'ulusalcılık' arasında bir sentez yapma heveslisi görülen Abdüllatif Şener'e umut bağlamış durumdalar.

'Sistem' AK Parti'ye karşı 'milli görüşçü'lerden medet umuyor. Sistemin 'milli görüşçülere' muhtaç hale gelmesine sevinsek mi, üzülssek mi?

Abdüllatif Şener'e ilgi neden dersiniz? Baykal'ın cumhurbaşkanlığı için adaylığını onayladığı, bir grup medyanın gözdesi bir isim. Neden? Yabancı sermaye, özelleştirme ve piyasa ekonomisi konularında devletçi ve ulusalcı refleksler gösterdiğinden olmasın. Ekonomi deyince hâlâ 'kamu ekonomisi'ni anlayan bir akademik disiplinden gelmenin yarattığı daralma anlaşılır bir şey.

Daha birkaç ay önce 'kitaplarımı, makalelerimi yazacağım, akademisyenliği özlemişim' diyordu. Ben de merakla bekliyordum yazacağı kitapları, makaleleri. Yazdı mı bilmiyorum, 'kitap, makale yazacağım' demekten fırsat bulup. Eh, bundan sonra da yazamaz artık, 'siyasette boşluk' tesbit edilmiş!

Sonuç; ne AK Parti'nin kapatılması, ne siyasi yasaklar Erdoğan'ı siyaseten yok edebilir. Ama vesayet demokrasisine razı, siyaset yapmak yerine bürokratlığa talip bir görüntüyle Erbakan veya Demirel çizisine çekilen bir Erdoğan'ın siyasi geleceği yok. Cumhurbaşkanı olsa bile!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı, Kemalizm ve muhafazakâr 'çevre'

İhsan Dağı 2008.05.09

Geçen hafta Washington Post'un bir başyazısı 'laik fakat antidemokratik' kesimlerin Türkiye'de demokrasiyi nasıl tehdit ettiğini anlatırken Oxford Üniversitesi'ndeki bir konuşmasında Olli Rehn 'ulusalcı otokrazi' yanlıları ile liberal demokratlar arasındaki büyük mücadelede AB'nin tarafsız kalmayacağını altını çiziyordu.

Batı'nın Türkiye siyasetine bakışını yansıtan bu iki örnekten çıkan sonuç son derece basit: Kemalist-ulusalcı blok, tarihsel müttefikleri olan "Batı'yı kaybetmiş" durumda. Batı uzun yıllar Türkiye'ye oryantalist bir gözle baktı. Türkiye gibi geleneksel bir İslam toplumunda laikçi-Kemalistleri 'modernleştirici' bir grup olarak gördüler. Ne de olsa bunlar Batı'ya öykünüyor, Batı yönelimli dış politika izliyor, Batı toplumlarını model alıyorlardı.

Aslında Kemalistler için Batı ve Batılılaşma, geleneksel toplumdan 'farklılaşma'nın sembollerini ve kültür kodlarını üretmenin araçlarından ibaretti. Bu 'faklılık' bilinciyle de 'geleneksel toplum' üzerinde önce kültürel, sonra da 'siyasal' bir hegemonya kurmak amaçlanıyordu. Bir başka ifadeyle 'Batı/Batılılaşma' toplumsal 'denetim'i mümkün kılan bir araçtı. Geleneksel kesimleri 'yaban'laştıran ve yabanlaştırdığı ölçüde de 'yönetim hakkı'nın dışına iten son derece etkili, 'sembolik dışlayıcılık' işlevi gören mekanizmaydı Batılılaşma.

Hani hep anlatılır, cumhuriyetin ilk yıllarında Anadolu şehirlerinde düzenlenen klasik müzik konserleri, bale gösterileri, balolar... Eşrafın katılımının neredeyse zorunlu olduğu böyle bir konserin ardından bir vatandaşın, 'Bayburt, Bayburt olalı böyle zulüm görmedi.' sözü, bir efsane gibi dolanır yıllardır. Ama sadece Bayburt için

değil, bu öykü neredeyse tüm Anadolu şehirlerine atfen söylenir. Bu bir tesadüf olabilir mi? Amaç, 'klasik müziği' 1930'larda halka anlatmak değildir; halkın bunları anlamadığının altını çizmektir. Böylece yönetici elitlerin 'kültürel üstünlüğü' belirtilmiş olmaz sadece; cahil, 'kültürsüz' bir halka karşı yönetici elitlerin 'yönetim hakkı'nın sorgulanamazlığı da sağlanır. Laikçi-Kemalistlerin Batı düşkünlüğünün böyle bir işlevi, 'fayda'sı vardı; şekilsel bir 'Batılılık' adına geleneksel toplumu yeni kültürel sembollerle yabancılaştırarak 'yönetici merkez'den dışlamak. Hâlâ bu yöntemi işletmeye çalışıyorlar: 'Cumhurbaşkanı'nın eşi nasıl başörtülü olabilir? Başörtülü birisi Türkiye'yi nasıl temsil edebilir?' itirazları tam da bunu anlatır; yönetim, belli bir yaşam biçimine geçmiş yurttaşların hakkıdır. Bu şekilde geleneksel veya muhafazakâr kesimleri yönetimden/iktidar merkezinden dışlamanın aracı olarak kullanıldı Batılılaşma.

Fakat bu hikâye artık bir şey anlatmıyor, bitti. Biteli de neredeyse tam on yıl oluyor. 1999'da AB süreci Batılılaşmayı 'kültürel bir dönüşüm ve denetim' projesi olmaktan çıkardı; tam da tersine ona, devlet-toplum ilişkilerini demokratikleştirici, toplumun devleti denetlemesine imkân veren 'siyasal' bir içerik kazandırdı. Laikçi-Kemalistlerin de Batı rüyası bitti.

Eskinin Batıcıları Kemalistler bugünün en sert AB düşmanlarına dönüşüverdiler. Sebebi basitti; Türkiye'nin bu süreçte ilerlemesi, kurdukları bürokratik oligarşik düzene son verecekti çünkü. Korktular ve içe kapanmaya yöneldiler.

Muhafazakâr kesimler ise tam da bu işlevi nedeniyle AB'ye evet demeye başladılar. Muhafazakâr 'çevre hareketi'nin AB talebi, aslında bürokratik oligarşiyeye karşı daha fazla demokrasi arayışından başka bir şey değil. Kemalist-ulusalcı seçkinlerin toplumsal, siyasal ve hatta ekonomik denetiminden bir kaçış imkânı AB süreci...

Gözden kaçmadı bu yeni 'pozisyonlar'. Batılılar Türkiye'de değişime, AB üyeliğine, daha ileri demokrasiye direnen kesimlerin geleneksel/muhafazakâr toplum kesimleri değil, aksine 'eski müttefikleri' olduğunu gördüler. Ve laikçi Kemalistlerle Batı arasındaki 'tarihsel blok' böylece çöktü. Batı, Türkiye'nin 'yeni ilericiler'inin demokratlaşan muhafazakârlar olduğunun farkında. Bu nedenle de tarafsız değiller. Muhafazakâr 'çevre' ile Batı arasındaki bu yeni ilişki biçimi 'tarihî bir kırılma'ya işaret ediyor; modern İslami kimliğin 'Batı karşıtlığı' üzerine kurulması gerekmediğine, İslam'la Batı'nın 'büyük barış'ına...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Post Kemalist Türkiye

İhsan Dağı 2008.05.13

Batı'nın Türkiye algısı ve Türkiye'nin Batı algısı derin bir dönüşümden geçiyor. Taraflar birbirlerini tarihsel önyargılarının dışında yeniden keşfediyorlar. Bu 'keşif' yolculuğunda yeni kılavuzlar, yeni araçlar var.

Açıkçası Batı, Türkiye siyasetinin şifrelerini çözdü, yıllardır yerli ve yabancı Kemalistlerin anlattıklarının Türkiye gerçeğiyle örtüşmediğini gördüler. Örneğin, Türkiye modernleşmesinin itici gücünün ordu olduğu söylendi onlara hep, ordunun da Batı yönelimli... Şimdi gördükleri manzara ise başka; statükocu, reformlara ve değişime direnen, AB'ye ve hatta NATO'ya kuşkuyla bakan bir ordu duruyor karşılarında. Şaşıyorlar...

'Türkiye laikliği'nin İslam dünyası için nasıl bir model olduğu anlatıldı yıllarca Batılılara yerli ve yabancı Kemalistler tarafından. Batılılar bu 'militan laiklik' anlayışının, bırakın İslam dünyasını, Türkiye'de bile uygulanmasının imkansız olduğunu görüyorlar. 'Demokratik laiklik' istiyorlar, militan bir laikliğin 'yaşam biçimi' olarak topluma dayatılamayacağını söylüyorlar. Türkiye'de tehlikede olanın 'laiklik değil demokrasi' olduğunu fark etmiş durumdalar. Ve toplumun çok büyük kısmının da laiklikle sorunu olmadığını, tıpkı kendileri gibi

demokratik laiklik yanlısı olduğunu görüyorlar. Batılılar ve özellikle AB çevreleri, Türkiye'nin otoriter/militan laikliğinin değil, demokrasisinin Ortadoğu İslam ülkeleri için eşsiz bir model olduğunu düşünüyorlar. Mısır da Suriye de laik, eksik olan demokrasi. Türkiye'nin 'eşsizliği' onun demokrasisinde. Yıllardır Türkiye'nin otoriter/militan laikliğini Batı'ya satanlar, demokrasi öncelikli analiz karşısında çaresizce Batı düşmanlığında karar kılıyorlar.

Batılılara yıllarca 'Kemalist-laikçiler'in Batı yanlısı, muhafazakarların da Batı düşmanı olduğu masalını anlattılar. Şimdilerde Batıların gördüğü tam da tersi: muhafazakar siyasal, ekonomik hatta sosyal sektörler dünya ile bütünleşmekten yana, Batı'dan da Doğu'dan da korkmuyorlar, tüm dünyaya mal satıyorlar, dünyanın her yerinde çalışıyor, okuyor, okutuyorlar, küresel aktör gibi davranıyor. Ama Kemalist-laikçilerin korkmadığı yok; sermayeden, piyasadan, kendi halkından, komşularından ve hatta müttefiklerinden...

Bütün bunlar Batı'nın Türkiye ezberini bozuyor, bakışını değiştiriyor; Yeni Türkiye'de 'ilerici ve gerici' güçleri yeniden tanımlıyor. Muhafazakar ve demokrat 'çevre'nin Kemalist-ulusalcı blokla karşılaştırıldığında daha dünyalı, daha demokrat, daha reformdan ve değişimden yana ve AB'ye yakın olduğunu görüyorlar. Kemalist-Ulusalcı blokun, türdeş bir toplum vizyonu, tek parti dönemi nostaljisi, zenofobik bir dış dünya algısı, merkezîyetçi ve kapalı bir ekonomi pozisyonuyla 'çağdaş dünya'dan koptuğunu gözlemliyorlar. Neresi yanlış gözlemlerinin?

Nasıl mı oldu bu? Daha on yıl öncesine kadar Batı, Türkiye'yi Kemalist perspektiften yazılan eserlerden okuyordu. Ama başka bir dünyadayız artık. Ne tek bir bilgi kaynağı var ne 'resmi doğrular'. Herkes son derece çeşitli ve çelişkili görüşler, analizlere ulaşabiliyor düşünce 'piyasası'nda. Eski günlerde olduğu gibi 'resmi görüş'e itibar etmiyor Batılılar. 'Çoğul ve sivil anlatılar' egemen artık. Türkiye'yi Ankara ve İstanbul'daki üç beş Kemalist-laikçi temsil de etmiyor, anlatmıyor da dışarıya... 'Tekel' kırıldı, bilgi aktarma ve bağlantı kurma tekeli kırıldı Kemalist-laikçiler için. Türkiye bugün ne kadar çoğulsa, Türkiye analizleri ve analistleri de o kadar çeşitli. Artık Türkiye siyaseti üzerine yapılan araştırmalarda 'post Kemalist' bir perspektif çok belirgin. Neden? Çünkü daha açıklayıcı.

Çok katmanlı sosyal, siyasal ve ekonomik yapı katı ideolojik bir yaklaşımla açıklanamayacak kadar karmaşık. Son yıllarda Batılılar, Türkiye'yi devlet merkezli, devletin resmi ideolojisine dayanarak, devletçi seçkinlerin gözüyle anlamanın imkansız olduğunu kavradılar. Bu perspektife dayananların cumhurbaşkanlığı seçimini de 22 Temmuz seçimlerini de öngöremedikleri gözlerden kaçmadı. Türkiye'yi okuyamayan bu perspektifi Batılılar çoktan bıraktı. İstisnalar yok mu? Var tabii, neo-conlar ve hâlâ nostaljik takılan üç beş Batılı Kemalist...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Myanmar cuntacıları ile CHP'nin ne farkı var?

İhsan Dağı 2008.05.16

Önceki hafta Myanmar'ı vuran kasırgada on binlerce insan öldü, milyonlarca insan aç, susuz ve evsiz kaldı. Ülke tam bir felaket yaşadı ve hâlâ yaşıyor. Peki, 'bağımsızlıkçı' askerî yönetim ne yaptı? Kendi halkına yardım edemediği gibi dış dünyadan gelen yardımları ve yardım ekiplerini de ülkeye sokmadı.

Bu bana, 1999 depremini hatırlattı; hani, bir 'devlet anlayışı'nın enkazın en altında kaldığı Adapazarı, Düzce depremini. Orada da milletin yardımına koşamayan devletlular, yardıma koşan gönüllü sivil toplum kuruluşlarının millete el uzatmasını engellemişti. Hâlâ 28 Şubat darbesinin izinde, yüz binlerin acılarına ortak

olanlar, yardımına koşanlar arasında 'irticacı' dernekler, vakıflar aramışlardı utanmadan, kendi 'devlet'liklerini yapmaya çalışmadan.

14 Mart'ta siyasal bir depremi tetikleyenler ve birilerinin bu depremin enkazında kalmasından medet umanlar, mağdurlara her türlü yardımın ulaşmasını engellemeye çalışıyorlar yine. Demokrasi katledilirken, milli irade hiç sayılırken milletin sessiz kalmasını istiyorlar, dünyanın da seyirci... Depremden nemalanmak isteyen CHP, 'demokrasiyi kurtaralım, hukuk devleti zarar görmesin, milli iradeye dokunulmasın' diyenlere söylenmedik söz bırakmadı. 1999'dan beri Türk hükümetlerinin hazırladıkları 'Ulusal Program'lar çerçevesinde iyileştirilmeye çalışılan demokrasiye işaret eden AB yetkililerini 'iç işlerimize karışmayın' çağrılarıyla sindirmeye çalışıyor CHP.

Oysa AB, Venedik kriterlerine uymayan bir kapatma kararının AB standartlarında bir demokrasi ve hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağını ifade ediyorlar. Doğru değil mi? Doğru olmasına doğru da, bu kimin uğrunda? 'Şu AB kriterleri de nereden çıktı' deyip duran CHP ve onun bürokratik ve sivil uzantılarının umrunda olmadığı kesin...

CHP liderliğindeki ulusalcı cephe tutturmuş bir laf: 'iç işlerimize karışmasınlar'. Dertleri belli, içeride milleti tokatlarken Batı dünyası artık arkalarında değil ya, bu yüzden 'karışmasınlar' havasındalar. Kimse karışmasın ki millete istediklerini yapabilsinler.

Ama artık bu işler zor. 'Egemen ulusal iktidarlar' kendi halklarına bile artık diledikleri gibi zulmetme 'hakkı'na sahip değiller, Myanmar'da cunta yönetimi dahil... 19. yüzyıl usulü bir 'iç işlerine karışmama ilkesi' yok bugün.

Ulus ötesi örgütler, ekonomik ilişkiler, toplumsal ağlar ve teknolojik araçlar dünyayı öylesine küçülttü ki. Küçültmekle de kalmadı, toplumları 'iç içe geçmiş' entegre yapılara dönüştürdü. Ülkelerin birbirinden bağımsız 'atom'lar halinde yaşadığı bir dünya değiliz artık.

Ama bizim ulusalcılar dünyanın ve tarihin tersine gitmeye kararlılar... Üstelik söylemleri hiç de inandırıcı değil. 'Milli egemenlik' deyip dünyanın olup bitenlere sessiz kalmasını, seyirci kalmasını istiyorlar. İyi de yabancılardan korudukları, kıskandıkları bu 'milli egemenliği' 'millet'e vermeye neden yanaşmıyorlar bir türlü? Bütün hamleleri milli iradeyi sınırlandırmaya yönelik?

Konu aslında başka; 'ulusalcılar' için elden gitmekte olan 'milli egemenlik' değil, biliyorlar bunu; kendi egemenlikleri, devletçi seçkinlerin egemenliği. Farkındalar, 'çağdaş dünya' ile bütünleşen bir Türkiye'nin daha fazla demokrasiye, daha fazla hukuk devletine dönüştüğünün; farkındalar, böylece egemenliğin hakikaten devlet seçkinlerinden 'millet'e geçtiğinin, devletin egemenlik hakkı adına devletçi seçkinlerin dokunulmazlığından yurttaş haklarına, insan haklarına ulaşıldığının... İşte bu yüzden 'karışmayın işlerimize, halkımızı istediğimiz gibi tepeleyelim' diyorlar.

Ama bu mümkün değil; Türkiye dışa kapanmadıkça, 'muhafazakar çevre' demokrat, çoğulcu, özgürlükçü ve dünyalı çizgisinde durduğu sürece 'ulusalcı otokrasi' bu ülkeye bir daha dönemeyecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti kapatılmaz, ama...

İhsan Dağı 2008.05.20

Kapatma davasında masaya yeni kartlar sürülmeye başlandı. İçerden ve yurtdışından yükselen itirazlar karşısında zaten mesnetsiz olan bir iddianın 'yüce mahkeme' tarafından kabul görmesinin yaratacağı

rahatsızlık, kapatma dışında farklı arayışları hızlandırıyor.

AK Parti'yi siyasi bir mevtaya dönüştürmek isteyenler yeni formüller geliştiriyorlar. 'Ölümü gösterip sıtmaya razı etme' stratejisi çerçevesinde gündeme gelen formül, AK Parti'yi kapatmamak, ama kapatmaktan beter etmek.

AK Partililer, önlerinde duran 367 kararına bakıp, partinin kapatılacağını öngörüyorlar. Dava sürecinde yumuşak bir politika izleyip, 'sorumluluk sahibi' bir parti ve hükümet resmi çiziyorlar. Ama partinin kapatılması kararıyla birlikte Başbakan Erdoğan'ın 14 Mart sonrası ilk bir haftada sergilediği sert ve mücadeleci siyaset tarzına dönmesi kuvvetle muhtemel. Ardından da Başbakan'a getirilmesi beklenen siyasi yasakları ortadan kaldıracak kısmî veya genel seçimler kaçınılmaz olacak. Partinin kapatılmasına ve Erdoğan'ın siyasi yasaklarına karşı öfkeye dönüşen toplumsal tepki bu süreçte siyasal desteğe dönüştürülecek. Beklenen sonuç; 27 Nisan muhtırası ve 367 kararı sonrası yürütülen 22 Temmuz seçimlerinin benzeri bir atmosferde AK Parti'nin yüzde elliye aşan bir destekle yeniden iktidar olması...

Olabilecek bir senaryo bu. Ama AK Parti'ye muhalefet yapan odakların bunu öngörmemesi mümkün değil. Bu nedenle toplumsal ve uluslararası tepkiyi en aza indirecek bir 'ara formül' peşindeler. Ve bu konuda 'ara pas' (net bir gol pası bu AK Parti kalesinde) devlet protokolündeki ikinci adamdan geldi.

'Müzakere'ye açık iki pozisyon görülüyor. Muhalifler AK Parti'nin kapatılmasını ve Erdoğan'a siyasi yasak getirilmesini istiyorlar. Yani pazarlığı çok yüksekte başlatıyorlar. Ama dediğimiz gibi bu yol epeyce riskli görülüyor mevcut koşullarda. Dolayısıyla 'uzlaşma' fikrine, karşı taraftan atılacak bir 'topa girmeye' hazırlar. Karşı taraftan 'uzlaşma' adına masaya kart süren en yetkin isim Meclis Başkanı Köksal Toptan oldu. Aslında pazarlığı oldukça orta yerden açtı Toptan. 'Beyaz ve siyah arasında ara tonlar da vardır' derken kastettiği AK Parti'nin kapatılmaması ve fakat 'laiklik karşıtı eylemlerin odağı' olmaktan dolayı 'uyarı' türü bir cezanın verilmesi, örneğin Hazine yardımının kesilmesi. Peki, bu iki pozisyonun gayet doğal karşılanacak 'uzlaşma noktası' ne olur? Evet, AK Parti'nin kapatılmaması fakat Hazine yardımının kesilmesiyle birlikte Erdoğan'a da siyasi yasak getirilmesi...

Nasıl bir formül ama? Partiyi kapatma seçeneğinin yaratacağı toplumsal, siyasal ve ekonomik riskleri ne güzel de bertaraf ediyor, değil mi? Böylece AK Parti'nin kapatılmasıyla karşılaşacakları ulusal ve uluslararası tepkilerden kurtulacaklar, 'bakın işte kapatmadık, uzlaşıdan yanayız. Siz de yeni anayasayı, üniversitede özgürlük talebinizi, yargının yeniden yapılandırılması gibi statükoyu yıkacak faaliyetlerinize son verin' diyebilecekler. Üstelik böyle bir sonuçla, 'AK Parti'nin kapatılmasını dünyaya anlatamayız' feryatlarını da dinlemiş, sorumlu davranmış olacaklar. Hatta demokrasiye saygı göstermiş, evet 'siyasi partileri millet açar, millet kapar' şiarına da uygun bir hareket tarzı geliştirmiş olacaklar.

Bu senaryonun temel çıkış noktası, AK Parti'yi imha hareketindeki nihai karara 'meşruiyet' sağlamaktır. Evet, hâlâ meşruiyet kaygıları var. Karar sonrası kendilerinin ve bürokrasinin tümüyle 'sorgulanır' hale gelmesinden kaçınmak istiyorlar. Meclis Başkanı buna aracılık yapmamalıdır. Ara çözümler adı altında vesayet demokrasisinin devamına aracılık edenleri tarih affetmez. Milli irade üzerinde pazarlık yapılamaz. Kapatma davasında 'çözüm' diye tedavüle sürülmeye çalışılan 'üçüncü yol', Süleyman Demirel'den merkez sağa geçen, demokraside diretmek yerine vesayete razı bir 'hazırol' duruşudur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden bildiri, neden şimdi?

Yargıtay'dan gelen, hem zamanlama hem de içerik olarak 'şoke' edici bildiri en iyi özetleyen Taraf'ın 'altı postal üstü cübbe' başlıklı haberi idi belki. Ama bu başlık Yargıtay Başkanlar Kurulu üyeleri ile ordu arasında bir 'ilişki' olduğu izlenimi veriyor. Bence gerçek hiç de öyle değil; 28 Şubat sürecinin altından çok sular geçti. O dönem yargı Genelkurmay'dan brifing alıyordu, bugün durum biraz farklı...

'Demokratik, laik ve demokratik hukuk devleti' ilkesinden söz edip, sonra da böyle bir bildiri yayınlamak mümkün mü? Bu 'ideal ve ilkeleri yüceltmeyecek kişi ve kurum yoktur' diyorlar ki ben hiç emin değilim. Bu bildirinin kendisi bu ideal ve ilkelere doğrudan aykırı... Evet, bildiride denildiği gibi hukuksuzluk bir milleti ve devleti çökertebilir. İyi de neden bu yapılıyor o zaman? Kendilerinin 'egemen' olmadıkları bir Türkiye'ye neden bu kadar acımasız olsunlar ki?

Milli iradenin bir tezahürü olan Meclis çoğunluğunun anayasa yapma ve değiştirme iradesini 'fırsatçılık' olarak tasvir edecek kadar bir sertlik egemen bildiriye. 'Yargının tarafsızlığı' fikrinden bile rahatsızlık var. Bildiri, AK Parti hakkında açılan davaya ve iddianameye de sahip çıkıyor. İddianame, sanki salt başsavcı tarafından değil başkanlar kurulu tarafından hazırlanmış gibi. İddianameye eleştiri getirenleri kapatma talebinin muhatabının 'yandaşları' olarak niteleyecek kadar siyasileşmiş ve devam etmekte olan bir dava ile ilgili görüşlerini açıklayabilecek bir yargıçlar heyeti var karşımızda.

Açıkçası, 'yargı bildirisi' bana 27 Nisan'ı hatırlattı. Cumhurbaşkanlığı seçiminin birinci turunun ardından aynı gün 367 talebinin Anayasa Mahkemesi'ne intikali gecesi yayınlanmıştı e-bildiri. Zamanlaması ve temel amacı üzerine yapılan yorumlarda 27 Nisan bildirisinin Anayasa Mahkemesi'nin 367 kararını etkilemek olduğu iddia edildi. Sonuçta da bir hukuk garabeti yaratıldı ve 367 gereği kabul gördü. Amaç hasıl oldu yani.

Yargıtay bildirisi, 'ne alaka' dediğimiz bir zamanda geldi; bunun bir 'hikmet'i olmalı. Acaba, Anayasa Mahkemesi'nin kapatmaya ve yasaklara yanaşmayacağı bilgisi, duyumu ve sezgisi mi tetikledi bu bildiriye? Olabilir...

İkinci ihtimal, Anayasa Mahkemesi'nde görüşülmekte olan diğer davayı, Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerinin değiştirilmesi üzerine açılan iptal davasını etkilemek olabilir. Raportörün geçen hafta yayınlanan ve davanın reddini öngören raporu ve önceki gün Haşim Kılıç'ın beyanı da bu bildiriye tetiklemiş olabilir. Kapatma davası üzerinde de belirleyici olacağı kuşkusuz olan anayasa değişikliğine ilişkin davanın sonucundan da kaygı duymuş olmaları muhtemel. Her iki durumda da, Anayasa Mahkemesi'nde görülmekte olan iki davayı açıkça etkilemeye yönelik bu girişim hukuk adına hiç de övünülecek bir metin değil. 27 Nisan bildirisinin bile sahipsiz kaldığını hatırlatalım; yazarı belli olmayan bir metin olarak kaldı. Ama Yargıtay bildirisinin altında kurul üyelerinin imzaları var. Yüksek yargıçlık kariyerinden bu bildiri mi geriye kalmalıydı?

Yazık, bu işlere girenlerin kendilerini hukukla ve demokratik ilkelerle bağlı görmedikleri anlaşılmıştır. Yüksek yargıçlardan bir grup siyasetle, milli iradeyle ve demokrasiyle 'hesaplaşma'ya kalkışmaktadır. Cumhuriyetin temeli olan 'milli egemenlik'ten dönüş yoktur. Neredeyse yüz yıldır bu milletin aklına yer eden bu ilke 'bürokratik' egemenliğe izin vermeyecektir, hele mevcut ekonomik, siyasal ve kültürel koşullarda.

Hülasa, bu bildiri yargı reformunun ne kadar acil ve gerekli olduğunun bir kanıtıdır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

27 Mayıs bayramınız kutlu olsun!

27 Mayıs 1960, demokrasiye darbe vurulan tarihtir; milli iradeye yönelik bürokratik başkaldırının başlangıcı... Demokrasimiz hâlâ bu darbeyi atlatabilmiş değil. Sivil siyasetin içini kemirmeye devam ediyor. Ne Demokratlar unutabiliyor başbakanlarının katledilmesini ne de idamlara sevinenler izin veriyorlar unutmaya. Tehditler savuruyorlar krizler çıkarıp. Seçilmiş başbakanlar da 'idamlık gömlek'leriyle geldiklerini haykırıyorlar. Yani kimse unutmadı 27 Mayıs'ı... Demokratlar için travma, darbeciler için nadir bir zafer anı...

Siyasal sistem üzerinde de bütün ağırlığıyla duruyor 27 Mayıs'ın mirası, seçimlerde askerî rejimlere net siyasal mesajlar veren milli irade beyanlarına rağmen. Nasıl kurtulabilirdik ki? Demokrasinin içini boşaltanlar, milli irade üzerinde vesayet kuranlar baştacı edildi darbeden hemen sonra. Darbecilerden cumhurbaşkanları seçtiler, kontenjan senatörleri atadılar. Bu darbenin ardındadır ki her cumhurbaşkanlığı seçimi bir krize dönüştü, meşhur ifadeyle askerî okullara giren her öğrenci mesleğinin en yüksek kariyeri olarak genelkurmay başkanlığını değil cumhurbaşkanlığını gördü. 1961 Anayasası'yla milli iradenin üzerine bürokrasiyi 'kuma' olarak getirdiler. Egemenlik artık salt milletin ve Meclis'in değil 'yetkili devlet organlarının'dı, yani atanmış bürokratların. Milletin egemenliğine ortak koşan bu anayasayı 'en özgürlükçü anayasa' olarak sundular. Üstelik bu yalana sağın liderleri de sahip çıktı. '1961 Anayasası bize bol gelmişti' Süleyman Demirel'in ifadesiyle. 12 Mart rejimiyle iş tutup daha da 'daralttılar' özgürlükleri.

'Fazla özgürlükçü' olan 27 Mayıs anayasasıyla devletin başına MGK'yı getirdiler. Milletin temsilcileri ile 'devletin bürokratlarını' eşitleyip vesayet demokrasisini iyice kurumsallaştırdılar. 1960 darbesi bu ülkeye TSK İç Hizmet Kanunu'nu da hediye etti. Darbe yapanlar, darbe yapacaklara kılıf hazırladı bu yasanın 35. maddesiyle... Cumhuriyeti 'korumak ve kollamak' gibi lastikli bir ifadeyle demokrasinin ve sivil siyasetin tepesine Demokles'in kılıcını astılar. Keyifleri estiği zaman bu kılıcı alıp vurdular demokrasinin başını. Siyaset kurumu da seyretti... Bırakın 1961 Anayasası'nı, onun 1982 versiyonunu bile tümüyle değiştirmeye kalkışan 'reformist' ve demokrat hükümet, TSK İç Hizmet Yasası'nın en azından 35. maddesini değiştirmek gerektiğine ilişkin bir öneri getirdi mi? Biliyorum, böyle bir değişikliği CHP ve MHP'nin Anayasa Mahkemesi'ne götüreceğini ve mahkemenin de TSK 35'i tümüyle kaldırmayı veya değiştirmeyi Anayasa'nın 'değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez' hükümleriyle ilişkilendirip iptal edeceğini. Her gün darbe sözünün edildiği, 'ordu göreve' pankartlarının açıldığı bir ülkede darbenin hukuksal zemini olarak 1960 darbecilerinin kurduğu bir düzenek tartışılmaz mı en azından? Peki, 1960 darbesine kadar Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı olan Genelkurmay Başkanlığı'nın yeniden eski hiyerarşiye dönmesi söz konusu mu? 'Teklif dahi edilemez' sözlerini duyar gibiyim. Neden, biliyor musunuz? Çünkü, bu ülke gerçekte 27 Mayıs darbesinden hiç kurtulamadı, 27 Mayıs'ın kurduğu vesayet demokrasinden hiç çıkamadı.

Geri dönersek... Menderes'in mirasını yiyenler Menderes'in idamından daha bir ay sonra darbeci komutanların önüne oturup Gürsel'in cumhurbaşkanlığını, Demokratların affedilmeyeceğini, Yassıada kararlarının eleştirilmeyeceğini kabul etmeselerdi sivil siyasete üç-beş yıl gecikmeli geçerdik ama geçtiğimiz şey demokrasi olurdu, milli egemenliğin üstünlüğü olurdu. 'Meclis'i açmazlar, seçimleri geçersiz sayarlar' tehdidine boyun eğerek demokrasinin içini boşalttılar. Miraszedeler 'sizin demokrasiniz böyleyse biz yokuz' diyebilselerdi, cuntacıları CHP ile baş başa bıraksalardı, kaç yıl daha gidebilirdi ki ordu gözetimli CHP iktidarı... Ama öyle yapmadılar; 'paşa paşa' imzaladıkları protokol aslında vesayet demokrasisinin 'vesikası'ydı.

Pragmatist sağ siyasetçiler 1960'larda demokrasiyi kevgire çevirdiler. Merkez sağ, Demokrat Parti'ye ve Menderes'e yapılanı 'sineye çekmeseydi' bürokratik vesayet milli iradeyi çökertemezdi. 'Bildirici' yargıçların 27 Mayıs 'coşku'suna 'diğerleri' de katılmalı...

AK Parti'nin kapatılması neden milli güvenlik meselesidir?

İhsan Dağı 2008.05.30

AK Parti'yi kapatmak veya bir şekilde ortadan kaldırmak isteyenler iyi düşünmeli. Son sözü başta söylemek gerekirse; AK Parti'nin varlığı bugün bir milli güvenlik ve milli bütünlük meselesidir.

AK Parti'siz bir Türkiye, Güneydoğu'suz ve Doğu'suz bir Türkiye'dir. Sevseniz de sevmeseniz de, beğenseniz de beğenmeseniz de bu parti ülke bütünlüğünün sigortasıdır. Türkiye, yıllar sonra yakaladığı bu fırsatı heba ederse yazık olur. Kürt kimliğiyle Türkiye Cumhuriyeti arasında yeni köprülere ihtiyaç duyulduğu bir dönemde AK Parti'nin bölge halkından gördüğü destek altın bir fırsat. AK Parti, hiçbir şey değilse bile, bu devletin Kürt sorununu çözebilecek bir 'araç'.

22 Temmuz seçimleri çok net gösterdi; Güneydoğu ve Doğu'da AK Parti ve DTP dışında başka bir siyasi partinin toplumsal tabanı yok. Kapatma davasıyla bu zeminden AK Parti'nin çekilmesi, bölgede siyasi alanı tamamıyla DTP'ye, hatta PKK'ya bırakmak demektir. DTP'den şikâyet edenlerin bugün AK Parti'nin kapatılmasına alkış tutarak neyi başarmak istediklerini anlamak imkânsız. AK Parti'nin kapatılma, Başbakan Erdoğan'ın siyasi yasak tehdidiyle karşı karşıya bulunması, sanıldığı gibi aksine ne CHP ne de MHP'nin kazanç hanesine yazılacak.

2009 yerel seçimleri bu kadar yaklaşmışken kapatma ve yasak ihtimalleri en çok DTP'yi heyecanlandırıyor. Başbakan'ın 22 Temmuz seçimlerinde partisinin özellikle Doğu ve Güneydoğu illerindeki başarısının ardından 'Diyarbakır'ı istiyorum' mesajını vermesi DTP yönetimini ve belediye başkanlarını fena telaşlandırdı. Önceki gün Diyarbakır'da bunu gördük. DTP'nin belediye başkanları bölgeye kaynak, imkân ve istihdam yaratacak hükümet girişiminden rahatsızlandılar. Neden acaba?

Önümüzdeki yerel seçimlerin DTP için çok özel bir anlamı var. Yerel seçimler DTP'nin son beş yıldır bölgede elinde bulundurduğu yerel yönetimler için bir 'referandum' olacak. Diğer siyasi partiler açısından kısmi bir öneme sahip görülebilir yerel seçimler ama, DTP için genel seçimlerden daha önemlidir. Ve bu yerel seçimlerde son yirmi yıldır ilk defa 'rakipleri' var; AK Parti. 22 Temmuz'da DTP, bağımsız adaylarla seçime katıldığı 15 ilin 12'sinde birinciliği AK Parti'ye kaptırdı, Diyarbakır'da bile az farkla öne geçebildi. Dolayısıyla bu yerel seçimler DTP, daha doğrusu PKK ekseninde siyaset yapanlar için bir varoluş/yokoluş seçimleri. Bu seçimde özellikle Diyarbakır'ı AK Parti'ye kaptırmaları, PKK'nın Kürt siyaseti üzerindeki etkinliğinin sonu olur.

Buyrun kapatın AK Parti'yi ve yasaklayın Erdoğan'ı... Ama sonrasında da 'milliyetçilik nutukları' atmayın.

Türk siyasetinde de Kürt siyasetinde de bugün AK Parti'nin bir alternatifi yok. Türkler Kürt sorununu çözmek için, Kürtler PKK dışı bir açılımın mümkün olduğunu tecrübe etmek için bu partiye muhtaçlar.

Son yirmi yıldır ilk kez bir siyasal parti bölge ile Türkiye arasında köprüler kurdu. Bunu yıkacak mıyız? Hem de nasıl bir zamanda? Irak'ta Kürt Yönetimi neredeyse bağımsız bir devlete doğru evrilirken; bu yolda ciddi uluslararası destek bulmuşken; Kuzey Irak bizim Kürtler için de bir çekim merkezi olmaya başlarken...

AK Parti'nin varlığı DTP'yi bir yandan hırçınlaştırmakta ama öte yandan PKK ve silahlı mücadele yöntemlerine karşı mesafe almaya zorlamaktadır. Yıllarca, 'Kürt siyaseti PKK'ya alternatif barışçıl bir hareket yaratamadı' diye şikâyet ediliyordu. Bugün alternatifi, başka bir Kürt hareketi değil bir 'Türkiye hareketi' olan AK Parti oluşturdu. İşte fırsat...

Sorunu bitirmenin yolu siyasetten geçiyor. Yıllardır PKK'ya karşı mücadele yapan komutanlar da söylemedi mi bunu? O halde siyaset vazifesini yapacak. Siz o siyaseti yok ederseniz, sorunu çözecek anahtarı da kuyuya atmış olursunuz.

Eğer bunu yaparsanız varacağımız sonuç şudur: Demek ki amaçları milli bütünlük değil, 'küçük olsun bizim olsun' imiş...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derviş Vahdeti'yi kim tanımıyor?

İhsan Dağı 2008.06.03

'Militan hukuk' anlayışı, bırakınız doğru analiz yapmayı, doğru olguyu saptamayı bile imkânsızlaştırıyor.

AK Parti'nin kapatılması davasına ilişkin Yargıtay Başsavcısı'nın verdiği mütalaa açıklandı geçen hafta. Olayın dava ile ilgili boyutunu bir yana bırakıyorum. Mütalaada demokrasiye, liberal aydınlara ve dindarlara yönelik saldırılar kabul edilebilir gibi değil ama, önce mütalaada yapılan bazı çarpıcı yanlışların altını çizelim ve mütalaanın 4. sayfasına gidelim.

Osmanlı'nın son döneminde ve Kurtuluş Savaşı yıllarında 'şeriat yanlılarının ihanetleri'ni anlatan başsavcı devam ediyor; 'İrticanın kendi ulusuna ihanetleri Kurtuluş Savaşı dönemi ile de sınırlı değildir. Cumhuriyet kurulduktan sonra da Şeyh Sait'ler, Derviş Vahdeti'ler İngiliz altınlarının parıltısıyla ve şeriat devleti-hilafet çılgınlıklarıyla ayaklanmışlar, binlerce şehit kanı dökmüşlerdir'.

Haydi, 1925 yılının ilk aylarında cereyan eden Şeyh Said isyanını anladık diyelim, Derviş Vahdeti ne zaman başkaldırdı Türkiye Cumhuriyeti'ne? 1909 yılında idam edilen Derviş Vahdeti, cumhuriyet döneminde nasıl ayaklanmış olabilir? Çil çil İngiliz altınlarını buldunuz diyelim, Derviş Vahdeti'yi nereden getirttiniz? Ruhunu mu çağırdınız?

Başsavcı, galiba, hukuksal mütalaasındaki boşlukları tarihsel analizler ve örneklerle kapatmaya çalışıyor, ama daha vahim hatalara imza atıyor. Hukuki bir metin yazmak ciddi bir iştir, hele milyonlarca 'yurttaş'ın oy verdiği bir siyasi partinin kapatılmasını talep ediyorsanız yazdığınız bu metinle, çok daha dikkatli olmanız gerekir. Yok, mevcut bir davaya tarihî destekler bulmak kaygısıyla kulaktan dolma bilgileri kullanmaya kalkarsanız böyle gülünç duruma düşersiniz.

I. Dünya Savaşı'nın 'nihai amacı'nın ne olduğunu vazediyor, başsavcı. Bu keşfe tarihçiler ne diyorlar acaba? Bu sonuçlara başsavcının hangi tarihsel araştırmalar sonrasında ulaştığını merak ediyorlardır herhalde. 20. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin 'teokratik' bir devlet olduğunu, kestirip atıyor başsavcı. Böyle hükümlere ulaşmadan insan en azından popüler tarihçimiz İlber Ortaylı'yı okumaz mı? Hadi okuyacak vakit yok diyelim, dinlememiş vatandaş kaldı mı Hoca'yı?

Başsavcıyı tarih analizleri ve hataları kesmiyor. 'Emperyalizm'den de söz ediyor; emperyalistler ile 'yerli işbirlikçileri'nin nasıl birlikte memlekete ihanet ettiklerini anlatıyor. Eksik tarihsel bilgilere yaslanarak günümüze

yollamalar yapmaya çalışıyor. Demek istediği şu; eskiden 'emperyalistler'le 'yerli işbirlikçileri' nasıl 'ihanet' ettilerse, şimdi de AB ile AK Parti ve de yerli 'sözde aydınlar' aynı yoldalar. Bu mudur yani hukuki bir metin?

Dindarları ve aydınları suçlayan mütalaanın AK Parti davasıyla bir alakası yok. Bu, neredeyse tüm dindarlara ve liberal aydınlarla bir saldırı... Hatta 'sivil toplum kuruluşu' kavramına bile şaibe yükleme çabası aşikâr. Çok partili rejime yönelik suçlamalar da cabası. 'İrtica 1946'da çok partili hayata geçmekle siyasi partilere sızlamaya başlamış'mış... Bu analizden çıkan sonuç net; başsavcı çok partili rejimi tehdit olarak görüyor. Demek ki amaç, siyasi partileri böyle teker teker kapatıp tek parti rejimi kurmak! Nasıl olsa elde hâlâ CHP var! Ciddi olursak; Başsavcı'nın Anayasa Mahkemesi'ne sunduğu metinler anayasada zikredilen cumhuriyetin temel niteliklerinden 'demokrasi'ye aykırı.

Bu ülkede savcılar böyle iddianameler ve mütalaalar hazırlayacaklarsa iyi bir tarih, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler eğitimi almaları şart. Yoksa hazırladıkları metinler ne hukuki ne entelektüel bir değer taşır.

'Emperyalizm', 'Büyük Ortadoğu Projesi', 'yerli işbirlikçiler' vs... Bu kavramlara dayanarak ancak Aydınlik ve Türk Solu gibi dergilere makale yazılabilir. Zaten, Yekta Güngör Özden ve Vural Savaş gibi 'önder hukukçular' da bu çevrelere çoktan demir atmadı mı?

Sonuç; Derviş Vahdeti'lerin yeri boş değil bugün. Yaşadığımız çağı anlayamayıp hâlâ tek partili 'ideolojik devlet' isteyenler oturuyor onun yerinde...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DTP ve Kürt siyaseti nereye?

İhsan Dağı 2008.06.06

Kürt siyaseti yol ayrımında. Demokrasisini güçlendirmiş, AB sürecinde mesafe alan ve GAP yatırımlarıyla bölgesel gelişmişlik farkına karşı mücadele eden bir Türkiye'nin Kürt sorununu çözmesi işten bile değil.

Üstelik, milliyetçi bir Kürt hareketi olan DTP'ye karşı alternatif bir partinin belirttiği bir ortamda. Bugün Türkiye Kürtlerini DTP'den çok AK Parti'nin temsil ediyor olması çok manidar. Bölge halkının, 'Kürt kimliğiyle barışık bir Türkiye partisi'ne verdiği destek şiddeti hâlâ mazur gören DTP'nin etraflıca incelemesi gereken bir olgu. Yoksa, 22 Temmuz seçimlerinin ardından CHP'nin durumu gibi, AK Parti'ye Kürtlerin neden oy verdiğini bir türlü anlayamazlar. Kimlikleri tanıyan, ama salt kimlik siyaseti de yapmayan, şiddeti dışlayan bir anlayışa ihtiyaçları var. Küresel, bölgesel ve ulusal koşulların şiddeti siyasal mücadelenin bir aracı olarak gören hareketleri tamamen gayrimeşru hale getirdiğini anlamaktan geçiyor bütün bunlar.

Her durumda Kürt hareketi PKK'nın ipoteğinden kopmak üzere. Süreç bu yönde yeni bir yapılanmayı kaçınılmaz kılıyor. Kürt siyasetinin parametreleri değişiyor. Kuzey Irak'taki gelişmeler radikal Kürtlerin bekledikleri gibi olmadı. Aksine, Irak Kürtlerinin iki kesimi de PKK ve şiddet politikasına mesafeli durmaya başladı. Barzani ve Talabani güçleri için öncelik, kuşkusuz, bölgesel ve uluslararası siyasette kendi varlıklarını ve ilişkilerini pekiştirmekti. Zaman içinde bunun PKK'ya verilen desteğin çekilmesine bağlı olduğu anlaşıldı. Türkiye'nin Washington, Erbil ve Bağdat üçgeninde kurduğu başarılı diplomatik bağlantılar ve pazarlıklar sonucu Barzani ve Talabani PKK sorununa taraf olmaktansa kendi meşruiyetlerini ve güçlerini oluşturmaya tercih ettiler. Talabani'nin Ankara ziyareti, Başbakan'ın bu yaz beklenen Bağdat gezisi ve Kuzey Irak'ta Barzani yönetimiyle kurulan temas PKK'nın ve şiddet siyasetinin alanını daraltıyor. Bu yeni durum Türkiye Kürtlerinin siyasal mücadelesine de yansıyor. Özellikle Barzani, PKK gibi kendisi için sürekli sorunlar yaratan şiddet eğilimli bir Kürt hareketi yerine Türkiye'nin siyasal sistemine entegre olarak Türkiye ile Kuzey Irak arasında köprüler

kuracak bir Kürt hareketini tercih etme noktasında. DTP'de son dönemde gördüğümüz hareketliliğin nedenlerinden birisi bu olsa gerek.

DTP'li Aysel Tuğluk, 'PKK'yı dışarda tutan sivil çözüm'den söz ediyor, Sırrı Sakık ve Hasip Kaplan 'Erdal İnönü'nün SHP'sine benzer bir çatı partiye ihtiyaç var' diyor. Temmuz ayında yapılacak DTP kongresinde genel başkanlık için ilk defa demokratik bir yarış ihtimali beliriyor. Görülen o ki Kürt siyasetçiler PKK sonrası bir siyasal harekette pozisyon kapmaya çalışıyorlar. Meclis'e ilk defa 1973 seçimlerinde Demokratik Parti'nin Mardin milletvekili olarak giren Ahmet Türk'e yakın olduğu söylenen 'ılımlılar' ile PKK çizgisinde duran 'radikaller' arasında bir çekişme görülüyor. Yani Kürt hareketinin bu kesimi de 'siyasetin doğası' ile tanışıyor.

DTP içinde 'kırılma' temmuz kongresinde olmasa da Mart 2009'da kaçınılmaz. Yerel seçimler DTP için bir hayat memet meselesi. Asıl kırılma bu seçimlerde muhtemel bir yenilginin ardından yaşanacak. 2004'te Van, Şanlıurfa, Bitlis ve Siirt'i kaybedip sadece beş ilde seçimi kazanan DTP'nin 2009'da işi daha da zor. En kritik yer, Diyarbakır. Temmuz seçimlerinde DTP'nin % 47 oyuna karşılık % 41 oy alan AK Parti'nin Diyarbakır'ı kazanması çok muhtemel.

DTP'nin yereldeki gücü ona 'merkez' siyasetin dışında kalma imkânı vermişti. 'Yerel'de kaybetmesi, partiyi ve Kürt hareketini yeniden 'ulusal'ın içinde rol almaya zorlayacak. DTP'nin Meclis'teki varlığının bu süreci kolaylaştıracağı kuşkusuz. Türkiye siyaseti normalleşse sorunlarını kendiliğinden çözecek. Ama önce DTP ve AK Parti hakkında açılan kapatma davalarının reddi gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu Meclis artık 'Kurucu Meclis' olmalıdır

İhsan Dağı 2008.06.10

Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararın hukukla bir alakası yok. Matbaanın yasaklanması kadar absürd, 31 Mart ayaklanması kadar gerici bir kalkışma.

İdeolojik bir karar bile değil bu, düpedüz bürokratik devletin temsilcilerinin iktidarı millete bırakmama inadının bir tezahürü. İktidar mücadelesine diyecek yok, herkese açık olmalı kuşkusuz. Ama birilerinin cübbeleriyle veya üniformalarıyla, millettten aldıkları yetkiyi, gücü ve imkanı millete karşı kullanmaya kalkışmaları kabul edilemez. Modern demokrasilerde iktidar mücadelesinde oyunun kuralları bellidir. Çıkarırsınız cübbelerinizi ve üniformalarınızı, kurarsınız siyasi partilerinizi ve yarışırırsınız diğer partilerle ve fikirlerle. Ama sivil siyaset bilmedikleri bir alan; millet adına kullandıkları devlet erkine sığınmadan 'siyaset' yapamıyorlar.

Aslında yaptıkları, 'devlet aklı'nı ve 'devlet erki'ni öne çıkararak 'sivil siyaset'in alanını daraltmak. Sivil siyaset üzerindeki 'vesayet'i apaçık fiilî bir kontrole dönüştürmeye çalışıyorlar. Son karar Meclis'in anayasa yapma ve değiştirme yetkisine 'el koyma' hamlesi. Hedef belli; darbecilerin anayasası yerine milletin kendi sivil ve demokratik anayasasını yapmalarını engellemek. Yani mesele, ne AK Parti'nin kapatılması ne üniversitelerde başörtüsü yasağının devamı kendi başına. Mesele, 'vesayet rejimi'ni sarsacak, bu rejimin içinde atanmışların kurumsal ve kişisel güçlerini, çıkarlarını zedeleyecek yeni bir anayasanın gerçekleşmesini engellemek. Mümtaz'er Türküne'nin önceki gün belirttiği gibi siyaset 'yeni anayasa' ile özgürleşebilir ancak.

Son kararın gerisinde "Ankara'nın sultanları"nın ürküten gelişmeleri görmek lazım. İstekleri hilafına AK Partili bir siyasetçi cumhurbaşkanı oldu. Daha vahimi, kendi yarattıkları krizin ardından cumhurbaşkanının doğrudan halk

tarafından seçilmesi anayasal bir ilke artık. Üstelik ortada yeni bir anayasa taslağı da var. Akademik nitelikleri tartışma götürmez bilim adamlarının hazırladığı 'özgürlükçü' bir anayasa taslağı bu. Ve de seçimlere yeni anayasa vaadiyle giden ve halkın % 47 oyunu alan partinin genel başkanı yeni anayasanın Meclis'ten hangi çoğunlukla geçerse geçsin mutlaka halkoyuna sunulacağını ilan etmiş... Elde 2007'de yapılan referandumun sonuçları duruyor; % 69.

Bütün bunlar, halkın yönetimde daha çok temsil ve söz istemesi Ankara oligarklarını korkuttu. Milli iradenin önünde durmanın giderek zorlaşması karşısında yapacak fazla bir şey kalmamıştı, 12 Eylül anayasasından çıkışı kapatmaya çalışmaktan başka... Böyle bir tablo karşısında 10. ve 42. madde değişikliklerinin 'tarihsel ittifak bloku'nun siyasal partisi tarafından Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi bütün bu süreci durdurmak için karşı hamle imkanı sundu. Bir hukuk faciasına imza atan Anayasa Mahkemesi, cumhuriyeti kuran Meclis'in anayasa yapma yetkisine el koymaya kalkıştı.

Şimdi Meclis, yetki alanına uzanan bu 'tecavüze' dur demek zorunda. Bunun yolu Meclis'in artık bir 'Kurucu Meclis' gibi çalışmasıdır. Yeni anayasa taslağı biraz daha liberalleştirilerek hemen Meclis'e inmeli, hatta Meclis yaz dönemini çalışmaya devam ederek yeni anayasayı çıkarmalıdır. Artık AKP için hükümet olmanın bir anlamı kalmamıştır. Meclis çoğunluğu yeni bir anayasa için 'Kurucu Meclis' gibi çalışmazsa milli iradenin üzerindeki bürokratik ipoteği kaldıramaz. Evet, bu bir 'rejim krizi'dir, 'vesayet rejimi'nin krizi. Çıkışın yolu da bellidir; tam demokrasi. 'Bürokratik cumhuriyet'ten 'demokratik cumhuriyet'e geçişin şartı yeni bir anayasadır. Demokratik ve özgürlükçü bir ruhla devletin kurumlarının yeniden kurulması... AK Parti bu yöndeki toplumsal talebe karşılık vermez, 'tam demokrasi' yolunda dönüşümün siyasal aktörü olma vasfını taşıyamazsa toplumsal ve ekonomik dinamikler kendine yeni bir siyasal temsilci bulur. Dönüşümün öncülüğünü üstlenenler hem ülkenin geleceğini hem de kendilerini kurtarabilirler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Besleme sermayeden 'Anadolu burjuvazisi'ne

İhsan Dağı 2008.06.13

Bir süredir söyleniyor; Türkiye'de mücadele, devlet seçkinleri ve onların etrafında mevzilenen yerleşik çıkar odaklarıyla alttan gelen toplumsal ve ekonomik gruplar arasında.

İsterseniz buna bir tür sınıf ve zümre mücadelesi deyin, isterseniz devletçi-otoriter 'merkez' ile toplumsal 'çevre' arasındaki güç mücadelesi. 'Merkez'e karşı 'çevre'nin başkaldırısı uzun süre 'siyasal' bir içerikte ve zeminde devam etti. 1950 ile birlikte seçimli demokrasi 'çevre'yi iktidara taşıdı. Buna karşın 'merkez', 1961 Anayasası'yla 'çevre'nin demokrasiyle gelen siyasal iktidarını devlet kurumlarının ve elitlerinin denetimine/vesayetine sokmayı başardı.

Ama 1980'lerde Türkiye ekonomisi dışa açılınca devletin piyasa üzerindeki kontrolü de zayıflamaya başladı. Devlet, dışa açık liberal bir yapıda ekonominin kontrolünü elinden kaçırdıkça 'toplumsal' alanı da denetleyemez oldu. Toplumun devletten, onun seçkinlerinden ve ideolojisinden 'bağımsızlaşması', iç ve dış piyasada devletten bağımsız fırsat ve imkânların varlığını görmesiyle gerçekleşti.

Anadolu müteşebbisi, sermayesi ve burjuvazisiydi ufukta görülen. Batı'da devlet otoritesine karşı temsil fikrini, katılım talebini öne süren 'otonom burjuvazi' Türkiye'de de görülünce 'merkez' ile çevre arasındaki güç mücadelesinin zemini de salt 'siyaset' olmaktan çıktı. Somut çıkarları ve talepleri olan ekonomik/sosyal aktörler

sahneyi alınca 'çevre' ile 'merkez' arasındaki çekişme hem sertleşti hem yapısal bir nitelik kazandı. Ekonomik ve sosyal çevre piyasa, açık toplum, demokrasi, hukuk devleti ve AB üyeliği gibi 'modern' bir dil tutturunca 'merkez' hukuksuz bir devlet gücüne sarılmaktan başka bir çare bulamadı.

Geçenlerde Radikal'deki köşesinde iktisat profesörü Erol Katırcıoğlu, Anayasa Mahkemesi'nin son kararına değişik bir yaklaşım getirdi. 'İdeolojik' gibi görülen siyasal çatışmaların gerisindeki sosyal ve ekonomik güçlere tuttu projeksiyonunu. Katırcıoğlu, ekonomik aktörlerin katma değer içindeki paylarına, sanayideki enerji tüketiminin bölgelere göre dağılımına ve banka kredilerinin en çok kullanıldığı bölgelere bakarak şu sonuca ulaşıyor: 'Ekonominin görece diplerinden, coğrafyamızın Orta ve Güneydoğu Anadolu kesimlerinden ekonominin eski güçlü aktörlerine yönelik bir 'kalkışma', bir 'meydan okuma' var. Ve bu meydan okuma 2000'li yıllarda 'haddini' de aşmış ya da aşmak üzere.'

Türkiye ilk defa otonom bir burjuvazi yaratıyor. Devletten, devlet ihalelerinden veya kamu borç faizlerinden ve ranttan beslenen bir burjuvazi değil bu. Üreten ve kendi başına üreten bir burjuvazi. Devlete yaslanarak değil, piyasa ekonomisi içinde büyüyen bir burjuvazi. İlk defa 'besleme' olmayan bir milli burjuvazi doğuyor, dünya ile barışık. Yönetimden pay istiyorlar doğal olarak, tüm dünyada olduğu gibi. Özgüvenleri var, çünkü üretiliyorlar. Sırtlarını devlete dayamadıkları için de rahatlar, isteyebiliyorlar. Büyük sermaye gibi değil. Meclis katipliği ile başlayıp devlet işleriyle yaratılan bir sermayeden söz etmiyoruz. Bağımsız sermaye söz dinlemiyor beyler, dinlemeyecek de...

Evet muhafazakârlar, ama aynı zamanda dünyaya açık, rekabetten korkmayan, hukuk isteyen, piyasada rakiplerine üstünlük kurmak için devlet gücünü, resmi ideolojiyi, pompalanan korkuları kullanmayan bir topluluktan söz ediyoruz.

Bazı TÜSİAD üyelerinin özel düzeyde AK Parti'nin kapatılması için lobi yaptığını açıklamıştı İsveçli eski bir büyükelçi. Kapatmayla aslında AK Parti'nin değil, yükselen Anadolu sermayesinin önünü keseceklerini umuyorlar.

Benzer bir stratejiyle bu kesimler 28 Şubat sürecini de desteklemediler mi? Bu nedenle 'Anadolu kaplanları'na İslamcı sermaye yaftası takıp devlet tarafından tepelenmesine destek çıkmadılar mı? Piyasada bükemediği Anadolu sermayesinin elini devletin hukuksuz kaba gücüyle bükmeye kalkışmadılar mı? Şimdi de bürokratik oligarşinin laiklik kırbacını sallayarak Anadolu'yu dizginlemeye çalışıyor.

Meraklısı tarihe baksın; burjuvazi modern dönemde dünyanın hiçbir yerinde kaybetmedi, Ankara'nın sultanlarına karşı da kaybetmeyecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milli Eğitim'den sivil entegrasyon projesi

İhsan Dağı 2008.06.14

Bu ülkenin yıllardır en çetrefilli sorunu olan, milyonlarca veliyi, yüz binlerce öğretmeni taşıyan Milli Eğitim Bakanlığı bir siyasetçi için ateşten gömlektir. Yıllardır her hükümetin hedef tahtasının tam ortasında oturur milli eğitim bakanı.

Mevcut Bakan Hüseyin Çelik'in durumu da farklı değil. Cumhuriyet'in muhtemelen bu makamda en uzun süre bulunan bakanı olan Çelik hakkında bazı kesimlerin eleştirileri bitmek bilmiyor, Bakan Çelik'in de projeleri... Eleştirileri kesmenin bir yolu var aslında: 'Bakan'lık yapmak, iş yapmamak.

Milli Eğitim Bakanlığı bu yaz çok önemli bir projeye imza atıyor: 'Gönül Köprüsü'. Tüm illerden 100 bin öğrenci tatilde Türkiye'yi gezecek. Gezerek öğrenme, konuşarak anlaşma fırsatı. Okullar dün tatile girdi girmesine, ama anlaşılan Milli Eğitim Bakanlığı tatilde de 'eğitim'e devam edecek. Proje, MEB'in, ama masrafların önemli bir kısmı da bir sponsor tarafından karşılanıyor: Turkcell. Herkes tebriki ve teşekkürü hak ediyor.

Ama hayret; çok anlamlı bir kültür, turizm ve eğitim projesi, hatta daha fazlası bir 'entegrasyon projesi' neredeyse sessizce gerçekleşiyor. Projenin içinde yer alanlar heyecanlı biliyorum, ama birileri yine görmezden geliyor. Çocuklar mesajı alacaklar ve yerine ulaştıracaklar bazı büyükler anlamasa da, aldırmasa da.

Devlet aradan çekilecek, toplum kaynaşacak... 100 bin öğrenci, bir o kadar da öğrencilerin misafir olacağı aile, her öğrencinin ve ailenin çevresiyle birlikte milyonlarca insan arasında köprüler kurmak barış ve diyalogun sivil ve gönüllü yolu...

Toplumsal barışı, diyalogu ve entegrasyonu devlete bırakıp geri çekilme alışkanlığımızı sorgulamak gerekiyor. Eğer bunlar bir degerse ve onlarsız olmuyorsa, başarmayı devlete bırakamayız. Sosyal entegrasyon sivil inisiyatiflerle daha kolay başarılabacak bir hedef. 'Gönül Köprüsü Projesi'nde devlet var, ama işini doğru tanımlamış bir devlet. Çocuklara nutuk atan, ezber yaptıran, beyin yıkayan bir devlet değil; insanları buluşturan ve gerisini onların titreyen yüreğine, vicdanına, insanlığına bırakan bir devlet.

Bu projeye çocuklar birbirlerini tanıyacaklar. Konuşacak, eğlenecek birçok ortak nokta bulacaklar, eminim. Birbirlerinden 'farklılıklar'ını da görecekler, görmeliler. Ama sonuçta bu toprakların ortak dilini bulacaklar ve kullanacaklar bütün farklılıklarının içinde.

Kimi Doğu'dan kimi Batı'dan, kimi özel, kimi devlet okulu öğrencisi, kiminin ana dili Kürtçe kiminin Türkçe, kimi yoksul kimi zengin... Ama bütün farklılıklarına rağmen 90+2'de Arda'nın golüyle hep beraber ayağa fırladıklarını fark edecekler.

Birlikte yaşamak birbirimizi tanımakla mümkün, anlamakla; farklılıklarımız içinde benzerliklerimizi bulmakla. Toplumsal barış ve birlikte yaşama arzusu böyle kurulur, nutuk atarak, kanun yaparak, topa tutarak değil. Bu yaz Diyarbakır'la köprüsünü kuran bir öğrenci on yıl sonra öğretmen veya mühendis olarak bu şehre yeniden yolu düştüğünde bilecek bu şehirde dostları, arkadaşları olduğunu. İzmir'e ulaşan bir Vanlı öğrenci vatanın bu ucunda da umutlarının ve sorunlarının ortak olduğunu öğrenecek.

Sorunlarını paylaşacak çocuklar, hayallerini paylaşacaklar.

Öğrenciler, aileler birbirlerini tanıyacaklar. Büyükler, belki de öteki belledikleri, dışladıkları insanların çocuklarını görecek, anlayacak; uzak illerden gelen misafir öğrencilerin heyecanlarında, düşlerinde, masumiyetlerinde kendi çocuklarını bulacaklar... Kalpler yumuşayacak.

Dostluklar kurulacak, aile kökenleri konuşulacak, kitaplar dolaşacak elden ele... İçimizdeki yırtılma kapanacak biraz, biraz.

Ne dersiniz, büyüklerin de 'gönülden köprüler'e ihtiyacı yok mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP, maçın iptali için yargıya gidiyor!

Dün elektronik postama bu başlıkla bir mesaj geldi. Tam da sonucun keyfini yaşarken... Anlaşılan yine hata yapmıştık. Kim bilir, belki maç devam ederken oyunun kurallarını değiştirmişler, ama bizim çocukların haberleri olmamıştı.

Arda ve Nihat'ın gollerini amuda kalkarak atmaları gerekiyordu belki? Hemen yaptığımız hatalar dizildi gözümün önüne. Evet, evet dün gece fazla sevinmiştik maçı aldığımızı sanarak. Keşke sevincimizi bu kadar göstermeseydik, içimize atsaydık. Sevincimizle, sevinemeyenler üzerine bu kadar baskı kurmasaydık. Bu futbol mucizesine sevinemeyenlerin olduğunu da düşünebilseydik. En azından köydeki çobanların sevinmesini önleyebilirdik. Sevinenler arasında 'göbeğini kaşıyan' üç-beş kendini bilmezi televizyon ekranlarından saklayabilirdik. Daha ağırbaşlı olabilirdik. Hatta maçı almamız da gerekmiyordu. Niye bizim futbolcularımız öyle, 'bu maçı alcez' diye tutturmuşlardı ki? Fehmi Kuru'yu neden yine haklı çıkarmışlardı? Allah korusun, ya Başbakan da maçı olsaydı? İyi ki de Anayasa Mahkemesi önceki hafta iptal kararını vermişti de Başbakan Ankara'dan çıkamamıştı. Başbakan'ın tribünlerde olması kesin 'ağırlaştırıcı' bir sebep olurdu. Derken, Orhan Pamuk'un Milli Takım'ı desteklediği açıklaması geldi aklıma. Eyvah! Bu durumda Yüksek Mahkeme maçı kazanmamızı uluslararası bir komplonun parçası olarak görebilirdi. Maç sonunda Kazım Kazım'ın atv röportajını İngilizce yapmış olması, bu kuşkuyu doğrulayacak bir delildi. Neyse ki Aurelio ile konuşmamışlardı...

Bütün bu düşüncelerle cedelleşirken gelen mesajı okumaya başladım;

"CHP, Anayasa Mahkemesi'ne giderek maçın iptalini talep etmeye karar verdi. CHP, maçın normal şartlarda kaybedilmesi gerektiğini, ancak muhtemelen doğa üstü güçlerin devreye sokularak maçın kazanıldığı intibasının edinildiğini iddia ediyor. CHP'nin başvurusunda Ertuğrul Sağlam'ın eşinden sonra Emre Aşık ve Servet Çetin'in annelerinin de başörtülü olması ve dahası bundan çekinmeden bir reklam filminde oynamaları etkili oldu. Bazı futbolcuların sahaya girerken dudaklarının oynamasından dua etmiş olabileceklerini de dikkate alan CHP yetkilileri, parmakları ve gözleri ile gökyüzünü işaret eden bazı futbolcuların da varlığını iddianameye koymak için bazı gazetelerden resimler toplamaya başladı. CHP, bu galibiyetin aslında yok hükmünde sayılmasını çünkü sanal olduğunu, tıpkı % 47 oyu kimin verdiğinin belli olmaması gibi, bu maçın da nasıl kazanıldığının tek gerçeklik olan pozitivist bilim çerçevesinde açıklanamadığını iddialarına ekleyecek. CHP'nin düşünceokumabilimci yetkilileri, bütün bunların AKP'nin ülkenin şeriat devletine dönüştürülmesi konusundaki düşünceleri ve çabalarının gerçekleşmesinin bir aşaması olarak kullanılabileceğine, bunun da açıkça Anayasa'mızın 2. maddesinde sayılan laiklik ilkesine aykırı olduğuna dikkat çektiler. CHP, konunun doğrudan laiklik ile ilişkilendirilemeyeceği konusundaki iddiaları ise Anayasa Mahkemesi kararlarını örnek göstererek reddetti. Ülkede başıboş bir sevinç fırtınasının ve özgüven artışının laikliğin altının oyulması planlarına zemin hazırlayacağı konusunda endişeleri olan CHP, devlet kontrolü dışındaki gelişmelerin de kontrol altına alınması gerekliliğini, bu bağlamda uluslararası spor organizasyonlarına katılımın da yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurguladı. CHP'nin UEFA için de kapatma davası açılıp açılmayacağı konusunu incelediği, hem iptal davası hem de UEFA için kapatma davası açılması konusunda Parti Genel Sekreteri Önder Sav'a tam yetki ve sadece "no" yazılı bir cep telefonu verildiği de açıklamada yer aldı".

Galiba yine 'Viyana'dan döneceğiz. Gel de panik olma! Nasıl önlenebilir ki bu girişim? Eğer iptal davası açılırsa bu iş biter. Tek yol CHP'nin başvurusunu durdurmak. Önder Sav'ın telefonunu 'yes' tuşu da olan bir başka telefonla değiştirmek çare olabilir mi?

Ne diyeyim sana Murat Erdoğan, korkuttun beni. Maç iptal olmasın da Allah ne muradın varsa versin!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Volkan kırmızıyı görmeseydi belki elenirdik

Futbol aslında biraz da hayatın kendisi. Hani, meşhur bir futbol lafı vardır; 'top yuvarlaktır'. Futbolda her şeyin ihtimal dahilinde olduğunu anlatır.

Hayat da öyle değil midir? Düz müdür hayat, köşeli midir? Her an her yana dönüvermez mi? Yaşanmadan bilinebilir mi? Hayat da yuvarlaktır; her an binbir ihtimale gebedir.

Yeknesak olmayan bu ritimdir hayatı da futbolu da heyecanlı, yaşanası, tadılası kılan. Yüzlerce, hatta binlerce faktörün içinde bir 'ihtimaller' deryasıyla her doksan dakika hayatın kısa bir özeti, provasıdır. Belki de hayatın kısa tarifidir. O yüzden vazgeçemiyoruz futboldan. Peki hayattan?

Çekleri elediğimiz gece 'futbolun adaleti'nden söz etti tüm yorumcular. Adaleti vardır da futbolun 'kaderi' yok mudur? Dışarıdan 'ne kadar' müdahale edebiliriz o 'kader'e? Alınan bir galibiyetin ardından hangi pozisyona 'keşke bu olmasaydı' diyebiliriz? Çek maçında iki golle geriye düşmeseydik belki de maçı alamayacaktık. Kim aksini ispat edebilir?

Futbolda 'keşke' yok. 'Keşke'li bir oyunun sonucunu da kimse bilemez. Bir kez 'keşke şöyle veya böyle olsaydı' dediğimiz an aslında yüzlerce, hatta binlerce yeni 'değişken'i oyuna soktuğumuzu ve bunlarla oyunun öngörülemez, bilinemez haliyle yeniden başa döndüğünü anlamıyoruz galiba.

Kazandığınız bir maçın ardından, maçta yaşanmış herhangi bir pozisyonu, hatta yediğiniz bir golü, kaçırdığınız bir penaltıyı çekip alarak 'aynı sonuç'a ulaşamazsınız.

Milli Takım kalecisi Volkan'a kızdı insanlar, giden bir maçı çekip aldığımız bir anda takımı kalecisiz bıraktığı için. Ama belki de Volkan o hareketiyle maçın sonucunu, o sevindiğimiz sonucunu sağladı. Kim bilebilir Volkan'a kırmızı kart çıkmadan maçın alacağı akışı? Yuvarlak topun nereye döneceğini kim öngörebilir? Kim iddia edebilir Volkan o hareketi yapmasaydı ve maç devam etseydi kalemizde bir gol görme ihtimalimizin olmadığını?

'Aynı suda iki kez yıkanılmaz' sözü boşa değil. Futbolda da oyunun aynı çizgide akıp gideceğini varsayamayız. Bir küçük hamle değiştirir tüm olanları ve zaten sonuç dediğimiz de olan ve olmayanların bıçak sırtında duran bir bileşkesidir. Futbolun 'kaderi'yle oynanmaz. Volkan'ın yaptıkları ve yapmadıklarıyla Çekleri 3-2 yendik; kazanmamız için yapılması gerekeni yaptı Volkan, köşeye giden topu çıkarırken de Koller'e kafa atarken de.

*

Doğrusu futbol hayata dair şeyler anlatır. Avrupa Şampiyonası'nda anlattıklarından biri de hayatın, daha doğrusu 'ulusal kimlik'lerin iyice melezleştiği. Futbol üzerinden bunu belki de ilk defa bu kadar 'yakın'dan gördük. İsviçre Milli Takımı'nda iki 'Türk' bize karşı oynadı. Hem de ne oynama? Hakan Yakın golünü de attı. Sevinse de attı, sevinmese de. İşte 'ulusal kimlik'lerin bireylerle ilişkileri böyle bir noktaya taşınıyor.

Kimlikler zaten çoğul, çok katmanlı... Ulusal kimlikler bile neredeyse 'seçmece'... Hem Türk hem İsviçreli, hem Avusturyalı hem Türk, hem Türk hem İngiliz... Düşünün İsviçre forması altında bizim yenildiğimiz Portekiz'e iki gol atan Hakan Yakın nasıl hissetti kendini? Türk olduğu kadar biraz da İsviçreli değil mi? İsviçreli Türkler Portekiz'e karşı iki 'Türk'ün oynadığı İsviçre'nin taraftarı değiller miydi? Ya golü atınca Hakan Yakın, hem de iki tane? İsviçreliiler kadar sevinmediler mi, İsviçreliilerle kutlamadılar mı 'kendi çocukları'nın getirdiği galibiyeti?

Kimlikler geçişken, ulusal kimlikler bile... Hâlâ 'saf' bir kimlik arayanlar beyhude uğraşıyorlar. Kimliklerin çeşitliliğini, çoğulluğunu kabul edip bunu avantaja çevirmesini bilenler kazanacak bu maçı. Aurelio'nun,

Kazım'ın bizim takımda; Yakın'ın, Eren'in, Ümit'in, 'öteki' takımlarda oynamasına itiraz edenler değil. Futbol da hayat kadar melez. Kimse hayatı yenemez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbelere kim dur diyecek?

İhsan Dağı 2008.06.24

Hukukun, düzenin ve insanın katledildiği darbeleri tabii ki meşru iktidarlar önler. Çünkü yurttaşların hukukundan, özgürlüğünden ve güvenliğinden iktidarlar sorumludurlar. Darbe, bir başka ifadeyle 'anayasal düzeni zor kullanarak değiştirmeye çalışmak' suçtur.

Cezası, ağırlaştırılmış müebbettir. Suçun takibini devletin kurumları yapar. Bu kurumların işlemesinden de siyasal iktidar sorumludur.

Türkiye, 1960'ta Demokrat Parti'ye karşı düzenlenen tezgâhın bir benzeriyle karşı karşıya. Meşru iktidarı üniversiteler, yargı ve basın kullanılarak, Genelkurmay Bilgi Destek Planı'nın ifadesiyle, bunların 'TSK ile aynı paralelde hareket etmeleri sağlanarak' sindirmeye, denetim altına almaya çalışıyorlar. AK Parti demokrasiyi ve millî iradeyi savunmayı bırakıp pazarlıklarla kendine bırakılan 'iktidarsız' alana çekilmeye razı olduğu an, bürokratik oligarşiden 'icazet' alma aczine düştüğü gün elindeki demokrasi, değişim ve dünyayla bütünleşme bayrağını da düşürmüştür. Yenilir. Ama halk yenilmez, yeni taşıyıcılar bulur. Yani, darbelere iktidar dur diyemezse halk dur der. Ama hem darbecilere dur der, hem de darbecilere karşı vatandaşlarının haklarını savunamayan, koruyamayan iktidara...

Önceki gün Taksim'de son yıllarda demokrasi adına bu ülkenin yüzakı olan Genç Siviller hareketinin öncülüğünde yapılan 'darbelere dur de' yürüyüşü bu inancımı ve gözlemimi daha da pekiştirdi. Arkalarında ne bir siyasi parti, ne dernek, ne medya desteği, ne de 'eylem planı' fonları olan beş-on gencin inisiyatifiyle Türkiye'de darbelere karşı ilk kez 'toplumsal bir tepki' ortaya kondu.

Korku kadar cesaret de 'sirayet edici'dir. Önceki gün İstiklal Caddesi'nde yürüyen binlerce kişinin arkalarında hiçbir güç yoktu. Ama korkmuyorlardı, çünkü demokrasiyi savunuyorlardı Yıldırım Oğur'ın deyişiyle 'mağara adamlarına karşı'. Devletin gücünü halk adına kullanma yetkisi alan meşru iktidarın cesaretini de görmek istiyoruz.

Son yıllarda NOKTA'nın 'Darbe Günlükleri' haberinden sonra en önemli gazetecilik olayına imza atan Taraf'ın yayınladığı belgelerin ardından kimse sessiz kalamaz. Ne Genelkurmay, ne hükümet, ne medya, ne sivil toplum kuruluşları.

Öncelikle Genelkurmay'ın açıklaması bir yalanlama değil onaylamadır ve gereği yapılmalıdır. Bu 'lahika'dan süngünün üzerine hiçbir hükümet oturamaz; oturabildiğini ve hatta gayet rahat olduklarını dudaklarındaki ısılla kanıtlamaya çalışsalar da. Başbakan, komuta kademesini derhal istifaya davet etmelidir. Bilmem, birilerinin 1957'de darbeci cuntayı ihbar eden Samet Kuşçu vakasını Başbakan'a hatırlatmasına gerek var mıdır? 27 Mayıs'ın operasyonel hale gelmesi Binbaşı Kuşçu'nun verdiği bilginin üzerine gidilmemesiyle başlamıştır. Taraf'ın açıkladığı Genelkurmay Bilgi Destek Planı tam da böyle bir vakadır, savuşturulamaz. Eğer demokrasi ve hukuka sahip çıkılacaksa...

Büyükanıt, Taraf'ın yayıncısını hedef gösteriyor, 'finansörü kim, ona bakın diyor' savunma yapacağına. Plan uygulanmaya devam ediyor beyler... Ne diyor 'lahika'? Bize 'karşı olanları yıpratın'.

Son birkaç yılın şifreleri ortada artık. Cumhurbaşkanlığı krizi, Anayasa Mahkemesi'nin 367 kararı, Kuzey Irak halkına yönelik tacizler, kapatma davası, anayasa değişikliğinin iptali... Şimdi, Genelkurmay'da bir saati aşan Başbuğ-Paksüt buluşması masum bir tebrik ziyareti olarak açıklanabilir mi? Anayasa Mahkemesi'nin son kararını 'malumun ilamı' olarak nitelemişti bir kuvvet komutanı. Oysa bir anayasa ihlali olan karar bize hiç de 'malum' olmamıştı. Kendilerine nasıl ve kimden malum olmuş diye sormazlar mı? Yani 'eylem planı' yürütülüyordu ve de hâlâ yürütülüyor.

Genelkurmay belgesi hem sivil toplumu, hem medyayı, hem akademyayı töhmet altında bırakıyor. Prinçteki beyaz taşları ayıklamadıkça daha çok canımız yanacak.

Korkarım ki işini yapmak yerine siyaseti ve toplumu 'dizayn' etmeye çalışanlar bu ülkeyi başka Balkan Harplerine, yeni dünya savaşlarına ve yeni mukatelelere sürüklüyorlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu takımı kim durdurabilir?

İhsan Dağı 2008.06.25

Hayır ne Almanlar, ne İspanyollar ve Ruslar; belki İrlandalılar durdurabilir, ama 'içimizdeki' İrlandalılar. Mustafa Denizli yıllar önce aynayı kendimize tutup, içimizdekileri gösterince yadırgamıştık bu sözlerini. Kanıksadık giderek...

Kendi kalemize gol atmayı, kendi oyuncumuzu sakatlayıp kötürüm bırakmayı, seyircimizi sıradayağından geçirmeyi, sevinirken başka sevinenleri kurşunlamayı marifet bildik... Hayır, futboldan söz etmiyorum sadece, ama futbol anlatıyor meramımızı. Kendi kendini yok etmeye çalışan bir akıl tutulması bizimkisi. Milli Takım büyük bir iş çıkardı kuşkusuz. İlk dörde girerek Avrupa'nın devlerini geride bıraktı. Bunu yaparken sıkıntı da verdi, keyif de.

Gerçekte bu ülke sadece futbolda değil her alanda Avrupa liginin ilk dördüne girer, hatta final de oynar. Ah bir izin verseler; yabancılar değil, içimizde bizi düşman belleyenler bir insafa, izana gelseler, rahat bıraksalar kendi insanlarını... Öğrencisi, işadamı, siyasetçisi, akademisyeni 'gerçek oyunlarını' sergileyebilse sahada, birileri oyunun kurallarını değiştirmeye kalkışmasa, süngüsünü sahaya doğrultmasa, hakeme şike yapmasa... Bütün bu 'engellemelere' rağmen rahmetli Özal'ın sık kullandığı ifadesiyle Türkiye 'çağ atladı'. 'Avrupa'nın hasta adamı' bugün Avrupa'nın yükselen yıldızı ekonomisiyle, insan potansiyeliyle ve işte futboluyla. Hâlâ bu ülkeyi 1919 koşullarında sananlar fena yanılıyor.. Ama bırakın çağ atlamayı, çağı anlayamayanlar da eksik değil. Ne yapalım, onlar da 'yaya kaldı'. Biz ve de dünya jet hızıyla giderken 'yaya kalanlar'ın 'dur' komutuna neden uyalım?

Dünya ile rekabet eden, kazanmayı öğrenen, başarıyı tadan bir Türkiye hâlâ vatandaşlarını fişleyen, seçimleri geçersiz saymaya kalkan, hukuku iğfal edenlere teslim olmayacak. Hep yabancıları suçladık, düşman belledik; hep onlar önümüzü tıkadı, ülkeye musallat oldu sandık. Oysa Mustafa Denizli yıllar önce bir İrlanda maçı öncesi teşhisi koymuştu; içimizdeki İrlandalılara dikkat...

Demokrasi yeniden kurulurken, Türkiye cazibe merkezi olurken, vatandaş son otuz-kırk yıldır belini büken enflasyondan kurtulmaya başlarken içimizdeki İrlandalılar boş durmuyorlar. Başarmasından korkuyorlar halkın. Müreffeh, özgür ve özgüvenli bir halka kendilerini 'vasi' ilan edip iktidarlarına devam edemeyeceklerini biliyorlar. Bu nedenle çomak sokuyorlar halkın başarısına, barışına, özgürlüğüne...

Milli Takım bu ülkenin bir prototipi. Mücadeleyi hiç bırakmadı ve bırakmayacak. Ne yedikleri goller durdurdu onları, ne sakatlıklar. Bu takımın milleti de hiç farklı değil; darbelerle, zorla elindekiler alınmaya çalışıldığında da pes etmedi, hayatın devam ettiğini, bir gün 'rövanş' maçına çıkılacağını hiç aklından çıkarmadılar. Uzatmalara sarksa da maç, almayı başardılar.İçimizdeki İrlandalılar bu takıma, bu millete gol attık diye sevinmesin. Alimallah Hırvatistan'ın durumuna düşerler. 27 Nisan bidirisi ne goldü değil mi? Hele 367 icadı? Ne sevinmiştiniz değil mi? Cumhurbaşkanı'nı Meclis değil biz seçeriz dediniz, bunun için hukuku da feda ettiniz, ama ne oldu? Millet bu işi de ukdesine aldı.

Yani, maç bitmiyor, bitmeyecek. Hayat gibi... Milletin 90+2'lerinden, 120+2'lerinden korkun. Bugün milli maç heyecanıyla birleşenler dün olduğu gibi yarın da daha çok demokrasi için kenetlenecek... Yaklaşık iki milyon vatandaşın oyunu almış bir siyasi partiye 'terörist' demeyin, seçmenin yarısının desteğini bulmuş bir partiye 'irticacı' yaftası yapıştırmayın, demokrat aydınları 'TSK karşıtı' olarak niteleyerek operasyonlar yapmaya kalkışmayın. Millilerimiz gibi işinizi yapın, alkışlasın sizi millet.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Merkez sağ' bu mudur?

İhsan Dağı 2008.06.27

Eski ANAP'lı Mesut Yılmaz adeta darbeyi savunuyor, ordunun siyasete müdahalesini meşrulaştırmaya çalışıyor; ANAP'lı Erkan Mumcu da 'tam bağımsızlık'çı, piyasa karşıtı, ulusalcı bir söylem tutturmuş; Demirel halka çoktan sırtını dönmüş durumda; Cindoruk, kankası Kanadoğlu ile demokrasiye ve milli iradeye tuzaklar hazırlamakla meşgul...

Peki, bugün AK Parti içindeki 'en devletçi' üç kişiyi sayın desem aklınıza gelen isimlerin ANAP kökenli olmasına ne dersiniz? İşte 'merkez sağ' siyasetin hali.

Merkez sağın doğduğu Demokrat Parti geleneği aslında 1960'larda iğdiş edildi, önce partiyi kuran paşa, sonra da Demirel tarafından. 1961'de Menderes'in katilleriyle anlaşılan, 1965'ten itibaren kısa kesintiler dışında hep 'iktidar' olmalarına rağmen 27 Mayıs darbesini 12 Eylül'e kadar resmen kutlayan, Demokratları affedemeyen, askerin her düdüğünde şapkasını alıp gitmeyi marifet sayan bir 'merkez sağ' hareketten söz ediyoruz.

'Merkez sağ'ın 1960'larda ve 1970'lerde temel işlevi siyasetin ordu tarafından vesayet altına alınmasını içselleştirmek, kurumsallaştırmak ve toplumsallaştırmak olmuştur. Mesut Yılmaz, 'asker tabii ki kışlasına çekilmez' sözüyle bu işlevi görmeye ve misyonu taşımaya hazır olduğunu deklare ediyor bazı çevrelere.

Merkez sağın bu mirasyedisine sormak lazım; 1960'ta darbeciler meşru bir iktidarı devirdiklerinde, başbakanı ve iki bakanı astıklarında ayrılıkçı Kürt hareketi mi vardı, yoksa şeriat tehlikesi mi? Adnan Menderes şeriatçı olduğu için mi asıldı? Atatürk'ün milletvekiliydi; Serbest Fırka'nın Aydın il başkanlığının ardından bizzat Atatürk tarafından CHP'den milletvekili yapılmıştı. Darbeciler Celal Bayar'ı da idama mahkûm ettiler, fakat yaşı 80'e yaklaşan Bayar'ı 'affettiler'. Kimdi Celal Bayar? Şeriatçı mı, Kürtçü mü? Hayır, Atatürk'ün son başbakanı...

Dün Menderes'i asanlar, 1965 ve 1969 seçimlerinde iki dönem büyük çoğunlukla seçim kazanan Adalet Partisi'ni 12 Mart'ta iktidardan uzaklaştıranlar, 12 Eylül'de Demirel'i Zincirbozan'a gönderip AP'yi kapatanlar bugün de aynı nedenlerle AK Parti'yi kapatmak, Tayyip Erdoğan'ı yasaklamak istiyorlar. 'Aynı nedenlerle'nin altını çiziyorum.

Biliyoruz ki Demirel'in milletle işi bitti, artık demokratlık takiyesi yapmasına gerek yok ama hâlâ merkez sağda siyaset yapmaya çalışıp da milli iradeyi, demokrasiyi ve özgürlükleri satmaya hazır 'liderler'e ne demeli? Milletin o tarz siyaseti 'çarptığını' görmediler mi? 22 Temmuz dersi az mı geldi Erkan Mumcu'ya, Mesut Yılmaz'a ve devletten rol kapmaya çalışan üç-beş fırsatçıya. 28 Şubat ve 27 Nisan süreçlerinde partilerine ve geleneklerine ihanet edenler ruhlarını darbeci generallere teslim edenler nerede bugün?

Merkez sağ tabanını aldatmak mümkün değil. Bugün AK Parti %47 oy alarak merkez sağ tabanın desteğini almışsa bu, 'merkez sağ siyaseti' devlete pazarlayan 'tabansızlar' yüzündendir.

DP Genel Başkanı Süleyman Soylu bir istisna olma yolunda. Soylu, cumhurbaşkanlığı seçiminde partisinin aldığı tutumu dürüstçe eleştiriyor; 'dünyaya bir daha gelsek Cindoruk'la aynı partide olmayız' demek suretiyle merkez sağ siyaseti Demirel vesayetinden kurtarmanın ilk adımını atıyor; kapatma davası ve Anayasa Mahkemesi'nin hukuk dışı kararlarına karşı demokratik bir tutum sergiliyor. Geleneğine yaslanan, tabanın duyarlıklarını ciddiye alan bir siyaset. Herhalde tam da bu nedenlerle 'eski tüfekler' rahat bırakmıyor Soylu'yu.

AK Parti'nin alternatifi yine 'merkez sağ'dan gelecek. Ama bürokratik oligarşinin dizlerinin dibinde bir merkez sağ olamaz bu; AK Parti'den daha demokrat, daha reformcu, daha sivil, dünyaya daha açık, kısaca AK Parti'den daha 'ilerici' bir merkez sağ. Türkiye'nin yakın tarihi devletin kucağında can veren merkez sağ partilerle dolu. Bünye meselesi; merkez sağ taban devletle kucak kucağa bir partiye asla oy vermez. Kulaklara küpe...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP, Kemalizm ve sol

İhsan Dağı 2008.07.01

Sosyalist Enternasyonal'in genel kuruluna katılamamış Deniz Baykal. Nedeni, sosyal demokrat bir parti olmadığı gözleminden hareketle CHP'nin üyeliğinin askıya alınması ihtimali.

CHP, yanaştığı ulusalcılarla bu ülkeyi dışa kapatacak, izole edecek, Saddam'ın Irak'ına çevirecek diyorduk ki, yanılmışız. Halk oy verip iktidar yapmayınca CHP, Türkiye'yi değil kendini 'dışa kapattı'.

Demokrasilerde siyasi partiler halkın talep ve ihtiyaçlarını esas alırlar; halkın sözcüsü ve temsilcisidirler, devletin, bürokrasinin, resmi ideolojinin değil. CHP demokrasilerde siyasi partilerin bu işlevini bir türlü anlayamadı siyaset bilimi doçenti bir genel başkana rağmen. Halk, kendine belli bir yaşam biçimi dayatan, halk iktidarına değil bürokratik iktidara talip, resmi ideoloji ile halkı 'adam etmeye çalışan', laikliği, Atatürkçülüğü, cumhuriyeti kendine karşı sopa gibi kullanan bir partiye iktidara getirir mi? Getirmede de. Elli yılı aşkındır hiçbir seçimi kazanamadı CHP. Çünkü, demokrasiyi anlamadı, önemsemedi; milli iradeye değil askeriyle, yargıcıyla, rektörüyle bürokrasiye yaslanıp iktidar üretmeye çalıştı. Ee, bu da demokrasilerde olmuyor.

Düşünün, 22 Temmuz seçimlerinde öne çıkan sloganlarını: 'Bu sefer cumhuriyet kazanacak'. Şimdiye kadar yapılan seçimlerde cumhuriyet hep kaybetmişti öyle mi? İnsanların 'cumhuriyet'i değil siyasi partilerin 'performanslarını' oyladıklarını anlamayan bir siyasi kadro. Sonuç ne oldu peki? CHP kaybedince saltanatçılar mı kazandı? 'Bu sefer de cumhuriyet kaybetti' diyorsunuzdur, şimdi bu mantığa göre. Hatta, 'cumhuriyetin (daha doğrusu, CHP'nin) hep kaybettiği bir demokrasiden bize ne? Olmazsa olmasın. Ah şu demokrasi olmasa bizim iktidarımız (bürokratik iktidarımız) her daim güçlü kalacak' dediğinizi duyar gibiyim.

CHP 'sol' bir parti olsaydı; yoksuldan yana, emekten yana, dayanışmacı, sosyal adaletçi olsaydı Tuzla tersanelerindeki kazaların üzerine giderdi. Tuzla'da olanlar ve olmayanlar, bir siyasi iktidarı bitirmeye yeter de

artar bile. Ama CHP'nin umrunda mı işçiler? Nişantaşı'nın 'yaşam biçimi'ni temsil etmek, bürokratların ayrıcalıklarının bekçiliğini yapmak yetiyor.

Sosyal demokrasinin özgürlük, eşitlik ilkelerinin yanından bile geçmiyorlar. Eğitim hakkının ve kamu hizmetlerinin alımında eşitlik ilkesinin altını çizen son anayasa değişikliğini yargıya götürüp iptal ettiren bir 'sosyal demokrat' parti! Anayasa yapmayı sadece darbelerin inhisarında gören bir Baykal... Seçim sonuçlarına bakıp halkı aşağılamaya kalkan bir parti politbürosu...

Sol, dünyanın her yerinde üretim ilişkilerine bakar, emeği gözetir, refah devletini ve refahın dağıtımını meselelerini önceler. Marxist jargonla söylersek, 'altyapı'yı önemser. Siyasi analizlerini de, dönüşüm projelerini de üretim ilişkilerine yaslar. Peki, CHP ne yapar? 'Laiklik elden gidiyor'a indirgenmiş bir 'sol' hareket düşünebiliyor musunuz? Böylesi bir 'tek gündem siyaseti' yapan CHP'nin 'sol'la bir alakası yok. Demokrasiyle, açık toplum kurumlarıyla ve piyasayla iktidarını kaybeden bürokratik elitin ve onun sivil uzantılarının ağlama duvarı CHP.

Ordunun siyasete doğrudan müdahalesine alkış tutan, hatta bunu kışkırtan; mahkemelerin siyasi partileri kapatmasından medet uman; uluslararası olan her şeye zenafovik bir karşıtlık gösteren, evrensel demokratik kuralların hatırlatılmasını 'emperyalizm' olarak niteleyen bir 'sosyal demokrat' parti! Sosyalist Enternasyonal ne yapsın bu partiyi?

Türkiye 'çağdaş özgürlükçü sol'unu arıyor. Bulabilir mi? Çok kuşkulu. Bu ülkede solun en büyük talihsizliği Kemalizm'in içinde doğması. Halk yerine devleti, değişim yerine kurulu düzeni, eleştirel akıl yerine resmi ideolojiye itaati esas alan Kemalizm aşılardan sol ne kitlesel bir güç olabilir ne de entelektüel anlamda ciddiye alınabilir. 'Hem sol hem Kemalist olunabilir' diyebilen 'yeni solcu'lar olduğu sürece de hayal görmeye gerek yok. CHP, solun evrensel referanslarının 'ulusalcılık'a kurban edildiği bir hareketin adıdır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbecilik bitiyor mu?

İhsan Dağı 2008.07.04

Sanki bu memlekette daha önce hiç cuntalar kurulmamış, darbeler yapılmamış, başbakan, bakanlar, gençler asılmamış...

Sanki son yıllarda 'ordu göreve' pankartlarıyla üniversite rektörleri, gazeteciler, sözde sivil toplum önderleri birlikte yürümemişler... Şimdi şaşıyorlar Ergenekon soruşturmasındaki tutuklamalara. Darbe kışkırtıcılığının, hatta darbelerin serbest olmasına o kadar alışmışlar ki hâlâ köşelerinde yazıyorlar, 'Mustafa Kemal'in Askerleri: Bekleyin Gelecekler'. Bunlar galiba Kemalist bile değil, Baasist, hatta Saddamist. Milletin emanet ettiği silahları millete doğrultanları ve bunun kışkırtıcılığını yapanları sadece tarihe ve Allah'a havale etmek yetmez. Yargı önünde de hesap vermeliler. Darbecilerini yargılayan ülkeler 'çağdaş'lık eşliğini aşmayı başarmışlardır. Türkiye bu kritik eşikte; demokrasi, darbecileri yargılayarak olgunluğunu ispat edecek. Bakınız, Yunanistan'da Albaylar Cuntası 1967'de iktidara el koydu. 1974'te Kıbrıs müdahalesiyle cuntacılar da devrildi Kıbrıs'ta destekledikleri Enosisçilerle beraber. Yargıldılar ve ömür boyu hapse mahkûm edildiler. Darbecileriyle hesaplaşan Yunanistan'da demokrasi yerleşti, sadece altı yıl sonra AB üyesiydiler.

Darbecileri yargılamak da yetmez, bu topraklarda darbeci cuntaların toplumsal ve kurumsal destek bulmasını imkansız kılacak 'demokratik uyanıklık' da gerek. Darbenin bir 'ortam'ı olur, toplum hazırlanır, darbe

olgunlaştırılır. 27 Mayıs'a giden yolda anamuhalefet partisi CHP, üniversiteler ve bir kısım gazetelerin darbecileri nasıl kışkırttıkları, meşrulaştırdıkları hatırlardan çıkmadı.

Açık konuşalım; Türkiye, 1999'dan bu yana 'söz konusu olan vatansa gerisi teferruattır' söylemi etrafında psikolojik bir operasyona tabi tutulmuştur. Hukuk ve demokrasi dışı ulusalcı hareketler teşvik görmüş, Ergenekon yapılanmasının sivil toplum ve kurumsal destek ayağı bu söylemin etrafında oluşturulmuş, meşrulaştırılmıştır.

Son dönemde darbe girişimlerinin kod adı budur. Peki nereden beslenmiştir bu hava? Son yıllarda en çok duyduğumuz kaygı sözcüklerini hatırlayalım; 'Türkiye Cumhuriyeti, tarihinin hiçbir döneminde bu kadar büyük tehlikeyle karşı karşıya kalmamıştır'. Cumhurbaşkanı'dan genelkurmay başkanına her fırsatta tekrarlanan bu cümlelerin mantıki sonu nedir, peki? Ayıışığı ve Sarıkız kod adlı darbe girişimleri sorgulanacak, yargılanacak. Tüm demokratik güçlerin destek vermesi gerek bu sürece. Buna köstek olmaya çalışanları bu ülkenin demokratları bilecek, görecek.

Ergenekon Çetecileri yargılanırken ordu da içindeki çürük elmaları temizlemeli. Geçenlerde Star gazetesinde Şamil Tayyar yazdı; ağustos şûrası bir fırsat. Ordu üst kademesi, içindeki cuntacıları temizlemeli. Bununla da kalmamalı, TSK'nın yeni bir kurumsal kimliğe ihtiyacı var; toplumu ve siyaseti tanzim etmeyi üzerine vazife bilmeyen, yurt savunmasını en iyi yapmaya odaklanmış modern bir orduya ihtiyaç var. Bir ülke için en talihsiz şeylerden biri, çağın gerisinde kalmış bir ordudur. Sadece teknolojik gerilikten söz etmiyorum; kurumsal kültürü ve zihniyetiyle de modern bir ordu... Dünyayı doğru algılayan bir ordu... Modern, etkin ve güçlü orduların siyaset ve toplumla ilişkiler modelini de benimsemiş, içselleştirmiş ve kurumsallaştırmış bir ordudan söz ediyorum. Vatandaşın siyasi tercihleriyle, kılık kıyafetiyle, etnik kökeniyle değil kendi işiyle meşgul olan bir ordu.

Ordu zihinsel bir değişim geçirmeden ve yeni bir kurumsal kimlik geliştirmeden cuntacıların çıkmasını istese de önleyemez. Bakın, 'demokrat' kişiliğı geniş kabul gören ve 2004 darbe girişimlerine geçit vermediğı anlaşılan eski Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök bile ne diyor darbecilerin kullandıkları TSK İç Hizmet Kanunu'nun ünlü 35. maddesi hakkında? 'O madde güzel bir maddedir. O madde siyasetin aynı zamanda frenidir'. Ve devam ediyor Özkök: 'Bu kanun olmasa yapmayacak mısın, yani bir şey yapacaksan?... 60'ta biz Başbakan'a bağlıydık. İhtilal olmadı mı? Oldu.' (F. Bila, Komutanlar Konuşuyor, s.250-251). Darbelere ve darbecilere karşı 'demokratik ittifak' için hâlâ geç değil.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savcılara kim emir veriyor?

İhsan Dağı 2008.07.08

Normal bir ülkede medya suç örgütlerinin üzerine gider. Gazeteciliğın doğasında var olan gerçeğı 'açığa çıkarma' dürtüsünün yanı sıra medyanın dilinden düşürmediğı 'kamu görevi' anlayışı bunu gerektirir.

Yine, normal bir demokratik ülkede muhalefet suç örgütlerine karşı hükümeti göreve çağırır; ağır, aksak, kararsız kalan hükümetler de eleştirilir. Muhalefetin gereğı budur. Bizim ülkede roller ters nedense. Polis ve yargı son bir yıldır bir terör örgütünü deşifre etmeye yönelik çalışmalar yaparken belli bir medya grubu gelişmeler üzerinde neredeyse bir karartma uyguladı. Hatta bir gazete kendine yönelik bir saldırıya karşı bile uzun süre sessiz kaldı. Şimdilerde gözaltılar haber yapılmaya başlandı, ama sadece soruşturmanın 'gayri ciddi'

olduğu imajını vermek üzere. Ergenekon'un kitabını yazmış bir araştırmacı gazetecinin Ergenekon savcısıyla görüşmesinde aklında kalan sadece elindeki 'tesbih'i olmuş.!

İddianame henüz açıklanmadı ama basına yansıyan boyutu çok vahim; şiddet kullanarak hükümeti devirmek ve anayasal düzeni değiştirmek. Ergenekon yapılanmasının sivil ve asker uzantısıyla şimdiye dek birkaç darbe girişiminde bulunduğu ve darbeye zemin hazırlayacak sosyal kaos planları hazırladığı konuşuluyor. Bütün bu iddiaların ciddiyetle incelenmesi gerekmiyor mu? Medyasıyla, sivil toplumuyla ve siyasi partileriyle bu iddiaların üzerine gidilmesi gerekirken Doğan medya olayı karartmaya, Türkiye'nin en büyük 'sivil toplum' kuruluşunun başkanı, savcıcı korkutmaya, anamuhalefet lideri de soruşturmayı siyasallaştırmaya çalışıyor. Demokrasiye bu kişilerin ve kesimlerin ihtiyacı yok mu acaba? Demokrasiz daha güçlü, daha varlıklı ve daha mutlu mu hissediyorlar bunlar kendilerini? Kuşku duymamak elde değil. CHP lideri Baykal hiç bu kadar hırçın, saldırgan ve de acınası görülmedi. Ergenekon'un avukatıym diyor. Yakışır mı bir anamuhalefet partisi liderine? Bu sözlerle anılacak Baykal bundan böyle. Tıpkı Necmettin Erbakan'ın Susurluk için söylediği 'fasa fiso' gibi. CHP kurmayları ve destekçileri AK Parti kapatma davası ile Ergenekon soruşturması arasında ilişki kurarak, AK Parti'nin rövanş almaya çalıştığı iddia ediliyor.

Baykal da Ergenekon soruşturmasını yürüten savcının Başbakan'dan emir ve direktif aldığını ima ediyor. 'Ergenekon, Başbakan'ın kişisel davasıdır' demekle bunu kastediyor Baykal. Savcılar böyle emirler alıyorsa sormazlar mı adama, AK Parti'ye kapatma davası açan başsavcı kimden emir ve direktif almıştı peki? Ergenekon'un liderlerinden mi, yoksa Baykal'ın kendisinden mi? Baykal'ın iddiasının mantikî uzantısı budur. AK Parti ile Ergenekon soruşturması arasında ilişki kuranlar, kapatma davasının açılmasıyla Ergenekon yapılanması ve soruşturması arasında nasıl bir bağlantı bulunduğu sorusuna da cevap vermek zorundalar. Ergenekon soruşturması demokrasinin pekişmesi için bir fırsat. Bunun şartı, tüm demokratik güçlerin bu 'aklanma' ve 'akıllanma' sürecine destek vermesi. Demokrasiyi medyasız, sivil toplumsuz ve muhalefetsiz kurmak mümkün değil. Ama bu aktörlerin de demokrasi dışında bir 'hiç' olduklarını akletmeleri beklenir. Darbecileri, darbe provokatörlerini ve darbe kışkırtıcılarını 'ifşa' etmek bile başlıbaşına bir milat olabilir, 'yeni ve tam demokrasi'nin miladı. Hâlâ orduyu kışkırtarak, sivil toplum adında paramiliter örgütler kurarak ve kamu kaynaklarını bunlara aktararak siyaset yapılmayacağını ve devlet yönetilmeyeceğini anlamalılar.

Son yıllarda sistematik bir şekilde kışkırtılan ulusalcı histeryadan bir darbe ortamı yaratılmak istendiği kuşkusuz. Ortaya dökülen, anılar, belgeler ve kamuoyuna açık beyanlarda böyle bir operasyonun izleri fazlasıyla mevcut. Hrant Dink suikastı, Danıştay baskını, rahip ve misyonerler cinayetleriyle birilerinin Türkiye'yi bir yerlere savurmaya çalıştıklarını biliyoruz. Ergenekon soruşturması bütün bunların tek merkezden ve planlı bir şekilde yürütölüp yürütölmediğini ortaya çıkaracak. Her durumda bu millet bu 'Ergenekon'dan da çıkacak; bu defa demokrasiye...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrasyacılar tasfiye mi ediliyor?

İhsan Dağı 2008.07.11

Son günlerde iyice ortaya çıkan 'ulusalcı yapılanma'nın sadece iç politikayı düzenlemeye yönelik bir amacı yok; iktidarla oynamak isteyenler, dış politikada bir eksen değişikliğiyle iktidarlarını sürekli kılacak yeni bir 'uluslararası ittifak' sistemi de geliştirmiş görülüyorlar.

Aslında bu türden arayışlar yeni değil. 'Eksen değişikliği' önerisinin gündeme girdiği 2002 başını hatırlayalım. Öneri, çok üst düzey bir komutandan, MGK Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınç'tan gelmişti: 'AB ve ABD

yerine Rusya, Çin ve İran ile bir blok oluşturmaliyiz.'

AB ve ABD'nin Türkiye'de demokratik güçlerle çalışma eğiliminde olmaları ve özellikle AB'nin sivil-asker ilişkileri konusunda demokratik bir yeniden yapılanmayı öngörmesi, askerin tadını kaçırmıştı 1999 sonrası. Siyaset ve ekonomi üzerindeki vesayetlerinin AB sürecinde sorgulanacağını ve muhtemelen de kaldırılacağını anlayan bazı askerî kesimlerin AB karşıtı bir pozisyona sürüklenmeleri çok sürmemişti. 2002 sonunda AK Parti'nin seçimleri kazanması işlerini kolaylaştırdı. Artık tehlikede olanın kendi 'sekte çıkarları' değil, rejim, cumhuriyet, laiklik, ulus devlet vs. olduğunu söyleyebilecekleri bir siyasal tablo oluşmuştu. Akademyadan ve siyaset dünyasından buldukları destekçilerle beraber yoğun bir AB karşıtı, ulusalcı dalga yarattılar. Bu süreçte Kıbrıs sorunu ellerindeki en uygun imkânlardan biriydi. Özden Örnek'in anılarından anlaşıldığı üzere Kıbrıs bahanesiyle hem ulusalcı dalgayı güçlendiren bir psikolojik operasyon yapıldı, hem de neredeyse fiili bir noktaya gelen darbe girişimi meşrulaştırılmaya çalışıldı.

Ordudaki ulusalcıların saptaması doğrudu; AB süreci devletin demokratikleşmesini gerektiriyordu ve bu, ordunun siyaset üzerindeki vesayetinin kalkması, ekonomideki ayrıcalıklarının bitmesi anlamına geliyordu. 2002'de bu noktada olan 'ulusalcılar'ın ordu içinde örgütlenmediklerini söylemek çok naif olacaktır. 2004 darbe organizasyonu 'Avrasyacılık'ı darbeciliğe kadar götüren bir cüretin ve cesaretin var olduğunu gösteriyordu. Emeklilik 'ulusalcı' askerlerin hızını kesmedi. 'Sivil toplum' faaliyetleri devam ederken 'dış politikada eksen değişikliği' önerisi hâlâ masadaydı. Önceki yıl Londra'da Şenuygur'la birlikte katıldıkları bir toplantıda emekli general Tuncer Kılınç, 'Türkiye'nin Batı hegemonyasından ve sömürgesinden kurtulmasının bir şekilde NATO'dan ayrılmasıyla sağlanacağı' değerlendirmesinde bulunmuştu. Emekli Orgeneral Huşit Tolon da, "AB'nin emperyalizmin yeni versiyonu olduğunu, AB'nin yolunun Lozan'ın iptaliyle Sevr'in yürürlüğe girmesinden geçtiğini" belirten konuşmalara devam ediyordu.

Sivil toplum faaliyetlerine de nüfuz eden bu kanatın en büyük başarısı, Eruygur'un ADD'sinin başı çektiği 'cumhuriyet mitingleri'dir. 'Ne AB ne ABD' sloganıyla 1979 İran devrimini hatırlatan bu gösterilerle sadece AK Parti'nin cumhurbaşkanlığı seçiminde önü kesilmeye çalışılmadı, 'eksen değişikliği'nin toplumsal zemini de hazırlandı.

'Dışa kapanma' ve özellikle de 'Batı'dan kopma' ulusalcı blokun istedikleri türden 'otoriter' bir rejim kurmalarının önşartı olarak stratejik bir değer taşıyordu. Batı'nın siyasal değerleriyle ve kurumlarıyla beraber duran bir Türkiye'de demokrasiyi askıya almanın makul karşılanmayacağını biliyorlardı. Yani, Batı yerine Rusya-Çin-İran ekseninde bir ittifak, demokrasinin askıya alınmasının uluslararası desteğini oluşturmanın bir gereği idi.

Ergenekon soruşturması, orduda 'Avrasyacı' ekibin tasfiye edildiğini, en azından gözden çıkarıldığını gösterir mi? Öncelikle Avrasyacıların sayısının iki emekli generalle sınırlı olduğu düşünülemez. Ama Avrasyacılığı ulusalcı bir cuntacılıkla harmanlayanların bu tutuklamalarla ciddi bir darbe yedikleri kuşkusuz. Tasfiye iddialarının geçerliğini 'ağustos şûrası'ndan sonra göreceğiz. Her durumda 'Avrasyacılar'ın, Eruygur ve Tolon'un tutuklanmalarını ve buna Genelkurmay'ın verdiği örtülü desteği 'NATO kanadının Avrasyacı ekibi tasfiye etmesi' biçiminde algıladığı kuşkusuz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nasıl bir ordu?

Ergenekon iddianamesi mahkemeye sunuldu. Sanıklar terör örgütü kurmak ve darbe girişiminde bulunmaktan yargılanacak. Kuşkusuz, darbecilerin yargılanabildikleri yeni bir Türkiye'ye doğru önemli bir adım bu. İddianamede 'darbe günlükleri'nin yer almadığı açıklandı.

Giderek ayrıntılarını öğrendiğimiz Ayışığı ve Sarıkız darbe oluşumunun iddianamede olmaması, bu girişimlerin yargılanmayacağı anlamına asla gelmemeli. 'Darbe günlükleri'nin üstüne gidilmemesi 'üniformalı askerlerin darbe girişiminde bulunmaları normal, emekli askerlerin darbeciliği ise suç' anlamına gelir. Bu durumda Ergenekon soruşturması darbe girişimini yargılayan, cuntacıları teşhir eden ve dolayısıyla demokrasiyi ve hukuk devletini tesis eden bir imkân olmaktan çıkar.

Son günlerde ortaya çıkan bilgiler, belgeler ve itiraflar şoke edici. TSK'nın çok sarsıcı bir 'iç iktidar mücadelesi'ne sahne olduğunu gösteriyor. Böyle bir yapının Türkiye'nin dış güvenliğini sağlaması ve PKK'ya karşı etkin mücadele yapması ne kadar mümkün? Genelkurmay Başkanı'nın (Hilmi Özkök) en yakınında olan meslektaşlarına 'güvenemediği' bir yapıda hangi 'milli güvenlik'ten söz edebilirsiniz?

Eski bir Genelkurmay Başkanı kendisine yönelik suikast girişimini yalanlamıyor ('olur böyle şeyler' diyor), günlük yemeğini evinden getiriyor (yani, karargahına güvenmiyor) ve sağlık kontrolü için askeri hastaneyi tercih etmiyor (sağlık bilgilerinin istenmeyen ellere geçeceğinden endişe ediyor). Mevcut Genelkurmay Başkanı Büyükanıt hakkında yürütülen karalama kampanyası ile geçen haftalarda medyaya düşen İlker Başbuğ'a ilişkin iddialar geliyor aklımıza... Bütün bunlar, asker ve oradan da Türkiye üzerinde yürütülen bir 'iktidar kavgası'nın izlerini taşıyor.

Bu nasıl bir karargahtır? TSK'yı kurumsal, yasal ve profesyonel anlamda yenilemeden Türkiye'de taşların yerine oturmasını beklemek beyhude. Millet ordusuyla övünüyor, ama ordu tam yüz yıl önce Manastır'da isyan eden İttihat Terakki ordusundan farklı görülüyor; tıpkı yüz yıl öncesi gibi komuta kademesi ülke savunmasıyla meşgul olacağına iktidar oyunlarına kilitlenmiş. 'Kol kırılır yen içinde kalır' anlayışına artık bir son verilmeli. Bırakın ülkenin demokrasisi ve hukukunu 'milli güvenliği' bile, ordunun siyasal iktidar için bir basamak olarak kullanılması alışkanlığına son verilmesini gerektiriyor. Bunun için TSK İç Hizmet Yasası'nın 35. maddesinin değiştirilmesi süreci hemen şimdi başlatılmalıdır. TSK bünyesinde ülkenin içinde bulunduğu koşulları bahane ederek iktidarı ele geçirmeye yönelik eğilim ve yapılanmaların kurumsal ve yasal temelleriyle gecikmeden hesaplaşılması gerek. Bu yapının 'gerçek işine odaklanması', yani çağdaş bir ordu haline gelmesi 'Örnek günlükleri'nde yer alan iddiaların incelenip gereğinin yapılmasına bağlıdır. Darbe günlüklerinin Özden Örnek'in bilgisayarından çıktığı doğrulandı. İçeriğine ilişkin de çok ciddi itiraflar. Ergenekon'dan tutuklu bulunan Hurşit Tolon, kendisiyle ilgili bölümlerin doğru olduğunu açıkladı. Hilmi Özkök de günlükte olaylar arasındaki paralelliklere dikkat çekti. Günlüklerde anlatılan darbe oluşumuna ilişkin cevabı da; 'var da diyemem, yok da'. Özkök, eski Jandarma Genel Komutanı Eryugur'un kendini izletip izletmediği ve kendisinin Eryugur'a darbe toplantılarının kasetini gösterip göstermediği sorularına da 'yorum yok' diyor. Daha ne desin?

Her durumda Genelkurmay'ın bu işlerin dışında olduğunu göstermesinin yolu, askeri savcılığın görevde iken darbe teşebbüsünde bulundukları iddia edilen emekli paşalar hakkında soruşturma başlatmasıdır. Askeri savcılığın Şener Eryugur ve Hurşit Tolon'la ilgili belgeleri Ergenekon savcısından istemesi, darbe iddialarının askeri mahkemeye de taşınacağı ihtimalini güçlendiriyor. Genelkurmay eski Başkanı Özkök'ün darbe günlüklerindeki iddialara ilişkin mahkeme önünde tanıklık yapabileceğini söylemesi dikkate değer. Öyle görülüyor ki, Özkök konuşmak için sürecin yargıya intikalini istiyor. Askeri savcılığın harekete geçmesinde Hilmi Özkök'ün son günlerdeki demeçleri de Ergenekon iddianamesi kadar etkili oldu kuşkusuz. Şimdi TSK, hukuk ve demokrasiye bağlılık testinden geçiyor.

Darbeyi kim soruşturacak?

İhsan Dağı 2008.07.18

'Darbe günlükleri'nde sözü edilen hazırlıkların soruşturulması kaçınılmaz, eğer demokratik sistem üzerindeki 'askeri vesayet' rejimine son vermek niyetindeyssek. Bunu ya askeri savcılık ya cumhuriyet savcılığı veya Meclis yapacak.

Genelkurmay eski başkanı Hilmi Özkök darbe hazırlıklarını 'ne teyit ederim, ne tekzip ederim' derken, ortada, en azından soruşturulması gereken bir 'durum' olduğunu anlatıyor. Ayrıca, gerekirse bu konuda mahkemede tanıklık yapabileceğini ifade etmesiyle de darbe iddiaları hakkında savcılar harekete geçmeye çağırıyor. Özkök, eski kuvvet komutanları hakkında, 'ceza da varsa, cezayı çekmek insanı rahatlatır' diyerek bir mesaj veriyor. Kısaca, son günlerde yaptığı açıklamalarla Özkök, 2003-2004 yıllarında darbe hazırlıklarının var olduğunu ihsas etmiştir. Artık bunu soruşturmak yargının sorumluluğundadır. Özkök'ün beyanları Ayışığı ve Sarıkız darbe girişimlerini soruşturmaya yeter.

Bilmeyen yoktur herhalde; 'anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkışmak' suçtur. Darbeler anayasal düzeni zorla değiştirme girişimleridir ve dolayısıyla suçtur. Peki, darbeciler tanımlanan bu suç çerçevesinde nasıl yargılanırlar?

Birileri 'başarılı darbeler yargılanamazlar, çünkü kendi hukuklarını ve meşruiyetlerini kendileri kurar' diyor. O zaman 'başarılı' darbecileri sadece kutlamak kalıyor geriye! Madem öyle, en azından başarısızları yargılayalım! Ama kim yargılayacak? Muvazzaf subayların görev halinde yaptıkları, askerî mahkemelerce yargılanabilirmiş sadece. Dolayısıyla darbe girişiminde bulunan bir muvazzaf subayın yargılanması için askerî yargıyı beklemek gerekirmiş.

27 Mayıs cuntasını ihbar eden Samet Kuşçu'yu ordudan atıp gerçek cuntacıları serbest bırakan ve böylece 27 Mayıs'ın yolunu açan mahkeme de bir askerî mahkemeydi ve yargıç, cuntanın bir başka elemanı Cemal Tural'dı. Ciğeri kediye emanet etmek ...

Darbe yapmak askerin 'görevi' mi ki darbe hazırlığı 'göreve ilişkin' sayılsın? Kim demiş, nerede yazılmış darbeciliğin 'askeri vazife' olduğu? Sorun da zaten bu: birileri 'durumdan vazife çıkarıyor', sonra da buna kılıf uyduruyor. Elde TSK İç Hizmet Yasası'nın 35. maddesi varken kılıf bitmez. Bu nedenle 35. maddenin değiştirilmesi gerek.

Askerî veya sivil adli makamların 'darbe günlükleri'ni soruşturmaya başlaması Meclis'in konuyu araştırmamasını engellemez.

ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın hazırladığı 'meclis araştırma komisyonu' kurulması önergesinin gereği yapılmalıdır. Her durumda darbe iddialarına el koyması gereken kurum meclistir ve siyasi partilerdir. Siyaseti yok etmeye kalkışan bir girişime karşı 'siyaset kurumunun ve aktörleri'nin sessiz kalması düşünülemez. Tüm siyasi partiler konunun incelenmesinde mutabık olabilseler, işte bu, Türkiye'nin vesayet demokrasisinden çıkışının miladı olabilir.

CHP böyle bir araştırma komisyonunun kurulmasına neden karşı çıksın ki? Demokrasi ve hukuk dışında bir siyasi partinin nefes alabileceği alan var mı? Üstelik araştırma önergesi 'darbe kışkırtıcılığı' suçlamasından

kurtulmak için CHP'ye altın bir fırsat da sunuyor. Böylece CHP militarizmle arasına mesafe koyarak sivil siyaset çerçevesinde iktidar alternatifi olduğu iddiasını geliştirebilir.

Peki, MHP neden destek vermesin darbeleri araştırarak bir meclis komisyonuna? Darbecilerin MHP'ye sızma çabalarına aralıksız devam ettiğini bilmeyen yok. 12 Eylül öncesinde olduğu gibi Türkiye'yi istikrarsızlaştırıp darbenin sosyal zeminini hazırlamak için MHP'yi kullanmaya çalışanlar olduğunu bilmiyor mu MHP yöneticileri? Darbecilerin etkisizleştirilmesi ve ordudan temizlenmesi MHP'nin de durulanması anlamına gelir.

Ya AK Parti? Meclis çoğunluğuyla ve iktidar gücüyle darbecilerin boy hedefi. "Kıbrıs'ı satan, ülkeyi AB'ye, ABD'ye ve yabancı sermayeye peşkeş çeken, rejimi tehdit eden, bürokrasiyi teslim alan, velhasıl Türkiye'yi uçurumun kenarına getiren" bilcümle kötülüklerin anası!.. Demokrasiyi ve hukuku değilse bile kendini savunmak için darbelerle dur demesi gerekmez mi AK Parti'nin, Ufuk Uras'ın önergesini destekleyerek?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeciler ne zamandır Batı düşmanı?

İhsan Dağı 2008.07.22

Sorunun cevabı çok net; Batı, darbelerini desteklemeyi bıraktığı zaman. 27 Mayıs dâhil darbelerin ABD'den habersiz, hatta onaysız yapılmadığı kanaati yaygındır.

Batı, Soğuk Savaş yıllarında Türkiye'nin siyasal rejimini pek sorun etmedi. Sovyetlere karşı işbirliğinde Türkiye'yi kimin yönettiği pek önemli değildi. Hatta farklı sosyal ve siyasal grupları kontrol altında tutabilecek otoriter bir yapı tercihe şayandı.

Bu mantık Soğuk Savaş yıllarında Batı'nın Türkiye'ye bakışında belirleyici oldu. Hatta NATO üyeliğiyle Türkiye'nin Batı güvenlik blokuna tam entegrasyonunu sağlayan Adnan Menderes'in darbeciler tarafından asılmasına bile göz yumdular. Çünkü 27 Mayıs darbecileri NATO'ya bağlılıklarını daha ilk darbe bildirisinde deklare etmişlerdi. Aynı oyun 12 Mart 1971'de ve 12 Eylül 1980'de de tekrarlandı. NATO'ya ve Batı'ya 'bağlılık'larını en başta ilan eden darbeciler Batı'yla, Batı da darbecilerle işbirliğine devam etti. Soğuk Savaş şartlarında Türkiye'de demokrasi değil 'güvenlik işbirliği'nin devamı öncelikli bir konuydu Batı için. Dolayısıyla, askerin siyasal sistem içinde 'merkezî' konumu doğal bulundu, askerî vesayet altında formel bir demokrasi Türkiye için yeterli görüldü.

Soğuk Savaş'ın sonu durumu değiştirdi. ABD ve Avrupa biraz daha ayrıştı; Avrupa, liberal doğu devrimlerinin de itmesiyle 'demokratik' bir vizyon geliştirdi, ABD'nin 'stratejik vizyon'u da demokrasiyi önemli bir değer olarak görmeye başladı özellikle Clinton yönetiminde. Türkiye de artık küresel bir oyuncu olmaya çalışıyordu; dışa açılan, yabancı sermaye çeken, AB'ye üyelik peşinde koşan bir Türkiye vardı artık.

Bu koşullarda, bir yandan demokratikleşme yönünde iç talepler büyürken, öte yandan da ABD ve özellikle de AB, Türkiye'ye yönelik politikalarında 'demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti' değerlerini öne çıkarmaya, sivil-asker ilişkisinin demokratik olmayan özünü sorgulamaya başladılar. Küreselleşen bir dünyada Batı ile birlikte rol almaya başlayan bir Türkiye'de 'askerî vesayet altında bir demokrasi' yeterli olamazdı.

Batı, Türkiye'den demokrasi istedikçe darbeciler Batı düşmanı oldular. Batı Türkiye'ye demokrasi dedikçe, Batı'ya geleneksel olarak kuşkuyla bakan İslami-muhafazakâr çevreler Batı'ya sıcak bakmaya başladılar.

Böylece iş, yeni kuşak darbecilerin ABD'ye 'sırtlan' kod adını vermelerine kadar geldi.

Batı darbecilere yüz vermeyince bizim darbeciler Batı karşıtı oluverdiler. Batı'nın Sevr'i hortlatmak istediklerini, 'ılımlı İslam' projesiyle rejimi değiştireceklerini, ulus devlete kastettiklerini hatırladılar.

Ama öyle bağımsızlık lafları ettiklerine bakmayın darbecilerin; onlar bal gibi bilirler ki 'dış destek' olmadan bu iş olmaz. Kolay değil, darbe dediğin ülkenin dünya ile bağlarını kesmek demek. Bırakın ekonomik kriz, bankaların iflası, enflasyon ve işsizlikle uğraşmayı, darbeciler tanklarını çalıştıracak mazot bile bulamazlar. Dolayısıyla bu tür temel girdileri sağlayacak 'dış patron' gerekir. Bu, Amerika olmayınca bizimkiler 'Avrasyacılık' diye bir şey icad ettiler; 'Rusya, Çin ve İran'la anlaşır yeni bir ittifak kurarız, Batı'ya da kafa tutarız'a heveslendiler.

Yine de Amerika ile bağlantı kurmayı da ihmal etmediler. Darbeciler ABD'nin Türkiye'yi izleyen radikal 'neo-con'larıyla iş tutmaya çalıştılar. Paul Henze, Michael Rubin gibi kaçık fanatiklerle bazı Türkiye kökenli 'uzman'lar ABD ile Türkiye'deki ulusalcılar arasında köprü oldular. Ama zamanlama bir türlü denk düşmedi. Başlarda ABD Irak'la meşguldü, sonra da neo-con'lar gözden düştü.

Yani Türk darbecilerin 'Batı düşmanlığı'nın da bir sınırı var: Darbeyi destekleyen Batılılarla sarmaş dolaş olup, 'ulusal bağımsızlık' nutuklarını anında çöpe atabilirler. Ama artık darbecilerle iş tutan bir Batı yok, ama eski Batı dostu, yeni Batı düşmanı darbeci ulusalcı çok...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Bu iş demokrasiyle olmaz paşam'

İhsan Dağı 2008.07.29

İstanbul Üniversitesi eski rektörü Kemal Alemdaroğlu böyle söylüyor bir telefon görüşmesinde. Kimse, 'bu bir özel görüşme' demesin. Adam, kafasındakini söylüyor. Açıkça darbe tezgâhı kuruyor, hevesli askerlere 'çengel' atmaya kalkıyor.

Genelkurmay eski başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu ile görüşmesinde 'bu demokrasi oyunuyla bir yere varılamaz' diyor. Yine kimse buna 'kahvehane lakırtısı' demesin. Şaka değil, adamın kelimeleri ettiği kişi genelkurmay eski başkanı. NATO'nun ikinci en büyük ordusunu dört yıl yöneten kişi. 1960, 1971, 1980 ve 1997 darbelerini yapan bir ordunun en tepesindeki komutan. '28 Şubat gerekirse bin yıl sürer' diyen paşa. Genelkurmay başkanlığını doğal halefi Hilmi Özkök'e bırakmamak için direnen, dönemin başbakanı Bülent Ecevit'e alternatif genelkurmay başkanı öneren kişi. Olmadı, iki kuvvet komutanını (biri, Ergenekon sanığı bugün) Hilmi Özkök'ün ekibine monte ederek ordu üzerindeki gücünü muhafaza etmeye çalışan komutan. Görev süresinin uzatılması uğruna Ecevit'in tasfiye edilmeye çalışıldığı bir genelkurmay başkanı.

Anlaşılan eski rektöre 'sınırlı' fakat 'sorumlu' bir 'vesayet' demokrasisi bile çok geliyormuş. Demokrasinin 'oyun'undan bile rahatsız; 'şu oyunu tamamen tatil edelim. Sahnenin arkasında durmayıp önüne çıkalım' havasındaymış.

Demokratikleşme ve dünyaya açılma politikalarıyla ellerindeki 'iktidar'ın kaymaya başladığını görmelerine rağmen, ellerinde kalanla iktifa etmeye eğilimlilermiş demek ki ordunun önemli bir kesimi. Yine de elde kalanın hiç de az uz bir iktidar olmadığı açık. Son dönemde eski genelkurmay başkanlarının kamuoyuna yansıyan beyanatlarda Türkiye'de 'asıl iktidar mücadelesi'nin siyaset meydanlarında, seçim sandıklarında olmadığını gösterdi. Kimseler konuşmasa da, görmese de, yazmasa da gerçek iktidar mücadelesi 'ordu' içinde oluyormuş. Üstelik bu iktidar mücadelesinin kuralı yok, yasası yok, bu mücadelede milletin reyi yok. Şeffaf değil, her şey kapalı kapılar ardında. Hesap yok, hesap verebilirlik yok...

Rejim gerçekten demokrasi olmadıkça, sahnedekiler demokrasiymiş gibi bir gölge oyunu teşhir ettikçe iktidar mücadelesi de 'gerçek iktidar'ın bulunduğu mahfillerde yapılacak. Bu ülke 'askerî vesayet' altındaki göstermelik demokrasiden çıkıp tam demokrasiyi inşa etmedikçe her ağustos ayında sarsılmaya, savrulmaya devam edecek. Hâlâ askerin iktidar tutkusunun yönettiği bir ülke... Tam yüz yıl sonra aynı noktada olmak azap verici değil mi?

Azaptan kurtuluş siyasal aktörlerin siyasete, kendi alanlarına, kendi varlık nedenlerine sahip çıkmalarına bağlı. Ama anamuhalefet partisi liderinin Ergenekoncuların avukatlığını üstlendiği bir siyasal arena 'büyük demokrasi inşası' için fazla ümit vermiyor. En azından CHP'nin destek verdiği bir 'büyük demokrasi inşası' mümkün görülüyor. Bu, demokrasi sürecinde CHP'nin total tasfiyesi anlamına geliyor. Deniz Baykal'ın Ergenekon'a destek vermesi belki de siyaseten doğru: Baykal siyaset dışı yollarla demokrasi içinde başına gelmesi kaçınılmaz olan 'tasfiye'den kurtulmaya çalışıyor.

Yani, Baykal ve ekibi de 'bu iş demokrasiyle olmaz' diyor. Hiçbir serbest seçimi kazanarak iktidar olamayan CHP'nin demokrasiden umudunu kesmesi belki de anlaşılır bir şeydir. Ancak 1960 darbesinden sonra 'Kurucu Meclis'te çoğunluğu oluşturmuştu CHP. 1961 seçimlerini kaybetmesine rağmen darbeciler tarafından CHP ile koalisyona zorlanan AP sayesinde başbakan olmuştu İsmet İnönü. 1971 askerî darbesinin ardından başbakan yapılmıştı bir CHP'li vekil, Nihat Erim. Deniz Baykal şimdi hangi model iktidar ister acaba Ergenekonculardan avukatlığının karşılığında?

Ergenekon soruşturması bir fırsattı CHP için. Ancak Deniz Baykal Ergenekon'un avukatlığını üstlenerek, CHP tabanı da Baykal'ın avukatlık hevesine tepki göstermeyerek bu şansı harcadı. Artık yargılanan sadece Ergenekoncular değil, Ergenekoncuların tümüne kefil olan Baykal'ın kendisi, itibarı, vizyonu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti vesayete razı mı?

İhsan Dağı 2008.08.01

Bir ülkede demokrasiyi, hukuku, istikrarı, barışı 11 yüksek mahkeme üyesine emanet etmek... Bunun adı cumhuriyet değil, oligarşi olabilir ancak.

AK Parti kapatılmadı. Anayasa Mahkemesi üyelerinin beşi siyasi değerlendirmelerle kapatma kararının yaratması çok muhtemel kaotik sonuçlarından kaçınmak istediler. Ama doğabilecek bütün siyasi, ekonomik ve sosyal sonuçlarına rağmen mahkeme üyelerinin altısı kapatma yönünde oy kullandı. Kararın kapatmama yönünde çıkmasını sağlayan sadece bir üyenin tercihiydi.

Kapatma talebinin reddi Anayasa Mahkemesi'nin kararının sadece bir boyutu. AK Parti böylece kurumsal yapısı ve parlamento çoğunluğuyla 'yola devam' edecek. Ancak kararın ikinci bir boyutu da var: AK Parti başsavcının iddiası doğrultusunda 'laiklik karşıtı eylemlerin odağı' ilan edildi. Doğrusu bu davayı açanlar AK Parti'yi 'laiklik' konusunda 'aklamayı' akıllarından bile geçirmemişlerdir. Dolayısıyla bu, verebilecekleri 'en hafif' ceza.

Partinin kapatılmaması, demokrasi adına olumlu. Ama 'laiklik karşıtı odak' ilan edilmenin de bir hükmü olacak. Öncelikle başsavcının dayanaksız, mantıksız ve ideolojik önyargılarla dolu iddianamesinin AYM tarafından ikna edici bulunması bir facia. Biliyoruz ki bu, 'ideolojik' bir örtüşmenin sonucu. Amaç belli; AK Parti'nin boynuna 'laiklik karşıtlığı' yaftasını yapıştırmak. Siyasete derin bir müdahale bu. Laiklik tartışmalarının yarattığı gerginliklere açıkça prim veren, davetiye çıkaran, dolayısıyla önümüzdeki dönemde siyaseti ve toplumu daha da gerecek bir karar. Mahkeme açıkça şunu diyor: AK Parti'nin yumuşak karnı laikliktir, oraya vurun!

Bu yönüyle karar AK Parti üzerinde bir 'laiklik vesayeti' kurma girişimidir. Hatta bunun ötesinde mahkeme, son anayasa değişikliğini iptal ederken sergilediği siyaset üzerinde denetleyici, kurucu, düzenleyici vesayetini bu kararıyla daha da ileriye götürmeyi denemektedir.

Yargı, 1999 sonrası 'bürokratik iktidar'ın 'demokratik güçlere' karşı kaybettiği iktidar alanlarını geri alıyor. 'Odak olma' kararı, bürokratik elitin halk iradesi ve halk temsilcileri üzerinde egemenliğini ilan etmesidir adeta. Eğer siyaset kurumu 'tam demokrasi'ye sahip çıkmazsa önümüzdeki dönemde 'bürokratik iktidarın dönüşü'ne tanıklık edeceğiz. Demokrasi üzerindeki 'bürokratik vesayet' AK Parti 'bahanesi'yle yeniden inşa ediliyor. Hem demokratları hem AK Partilileri 'öldürmeyip sıtmaya razı etmek'tir bunun adı.

Açıkçası bu karar AK Parti'yi vesayet altına alma girişimidir. Mahkeme AK Parti'ye, milletin anlamadığı bir mantıkla, delil anlayışıyla ve yorumla 'suçlusun, ama affettik' demiştir. Bu şekilde parti, yargı bürokrasisinin denetimi altına alınmaya çalışılmaktadır.

Dolayısıyla bu karar, siyasetin alanını daraltan bir sonuç yaratabilir eğer AK Parti siyasetin önünü açacak girişimlerde bulunmazsa. AK Parti, ya vesayete razı olacak veya siyaseti yeniden kuracaktır. Partinin kapatılmamış olması siyaset için bir nefes alma imkanı olabilir. Süreci, kararı ve siyasetin imkanlarını doğru okumak gerek.

AK Parti'nin var olabilmesi tam demokrasiden geçer. Herkes için özgürlükten, herkes için hukuktan, eşitlikten, adaletten geçer. Ama bu kararı 'sistem'le uzlaşarak da anlatabilir birileri, partinin içinden veya dışından. 'Sistem' atanmışların seçilmişler karşısında üstünlüğüne, ahlaklılığına, dürüstlüğüne ve hatta vatanseverliğine dayanıyor. Bununla uzlaşırsa buyursunlar. Bürokratik iktidara teslim olan bir AK Parti demokratik mücadelede miadını doldurmuş demektir.

Aksine, AK Parti önümüzdeki süreçte uzlaşmayı demokraside ararsa hem kendisi ayakta durur hem ülkeyi daha derin demokrasi sularına taşır.

AYM'nin 'odak olma kararı' demokrasiyi, milli iradeyi, toplumun tercihlerini vesayet altına alma girişimidir, kabul edilemez. Ya tam demokrasi ya tam demokrasi... Milletin daha aza razı olması beklenmesin, AK Parti razı olsa bile.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzlaşının şartı

İhsan Dağı 2008.08.05

Kapatma davasının ardından siyasette 'uzlaşım' beklentisi arttı. Aslında uzlaşması beklenen AK Parti. Denilen şu: AK Parti, toplumun bazı kesimlerinde kendine ilişkin varılan korkuları, endişeleri yatıştırmalı, onlarla uzlaşım yolu aramalı.

Demokratik ve özgür ülke, kimsenin siyasal düşüncesinden ve faaliyetlerinden dolayı korkmadığı, korkularını yenmiş bir ülkedir.

Siyasal ve toplumsal uzlaşım bir arada barış içinde yaşamının ön şartıdır. Uzlaşmanın zemini ise demokrasidir, özgürlüklerdir, hukuk devletidir. Yani herkesin, her kesimin iktidar mücadelesini serbestçe ve hakkaniyet esasları çerçevesinde yapabilmesine imkân vermektir demokrasi uzlaşısı. Demokratik iktidar mücadelesini kazananların kaybedenlere tabi olması değildir uzlaşım. Ve yine tabii ki, kazananların kaybedenleri bütün

mücadele imkânlarından mahrum bırakması da değildir; iktidar mücadelesinin yapılacağı 'ilkeler ve kurumlar çerçevesi'ni saptamaktır. Aynı zamanda bir sözleşmedir bu ilkelerin ve kurumların dışına çıkılmayacağına ilişkin.

'Demokrasi korkusu'na yenilmiş büyük kitlelerin varlığı ise hâlâ ilkeler ve kurumlar üzerinde bir uzlaşma olmadığının işaretidir.

Laikçi-Kemalist çevreler demokrasiye bağlılığını ispat etmeden uzlaşma olmaz. İktidarın kendilerine 'ideolojik' olarak tevarüs ettiğini düşündükleri sürece, halkın tercih ve kanaatlerine bakmaksızın yalnızca kendilerinde 'yönetme hakkı' gördükleri sürece, farklı düşüncede ve inançta olanları 'tehdit' olarak görüp kendilerine 'benzetme'ye çalıştıkları sürece uzlaşma olmaz. Uzlaşma, halkın yönetim hakkını, yönetim için serbest rekabeti ve toplumsal farklılıkların meşruiyetini kabulden geçer.

Uzlaşma adına azınlığın tahakkümü, bugün rıza gösterilse bile yarın baş kaldırılacak kırılğan bir siyasal dengedir.

'Uzlaşma'nın tarafları; muhafazakâr demokratlar ve laikçi Kemalistler. Peki, bunlar hazır mı? Dediğim gibi, uzlaşma politikalarda olmaz, ilkelerde olur. O zaman buyurun 'demokrasi', halk iradesi, hukuk devleti ve insan hakları kavramları etrafında uzlaşın. Olmuyorsa uzlaşma, demokrasi korkusundan, demokrasiyi karşı devrim olarak görme illetinden olmuyordur.

Uzlaşma ilkesel düzeyde demokrasi ve özgürlükler üzerine olacaksa, örneğin başörtüsü yasağının kalkması yönünde bir uzlaşmanın oluşması beklenir. Halkın % 70'inin kalkmasını istediği bir yasağı uzlaşma arayanlar nasıl savunabilir? Binlerce kız öğrenci bir 'yasak'tan dolayı üniversite eğitimi alamıyor. Yani, bu bir mağduriyet, ayrıcalık değil. İlke özgürlük değil mi? Üstelik bu özgürlüğün kullanımı kimseye fiili bir yük getirmiyor ve kimsenin hakkını gasp etmiyor.

İstenilen bir ayrıcalık değil, eşitlik. Sadece eşitlik, eğitim hakkını kullanma eşitliği. Eğer laikçi Kemalistler gerçekten uzlaşma istiyorlarsa gösterebilirler. Kamu görevlilerinin ve lise öğrencilerinin başörtüsü kullanma haklarından söz etmiyoruz, üniversitede başörtüsü yasağının kalkmasından söz ediyoruz 'iptal edilen' anayasa değişiklikleri gibi.

Aslında AYM'nin AK Parti hakkında verdiği karar 'laiklik' odaklı siyasetin sınırlarını da gösteriyor. Militan bir laiklik anlayışıyla siyasal gerginlik tırmandırılabilir, muhafazakâr demokrat bir parti yaftalanabilir ama bütün bunlar hiçbir şeyi değiştirmez. Militan laikliğin demokrasiyi, özgürlükleri ve milli iradeyi baskı altında tutmak için kullanıldığını gören büyük kitlelerin siyasal tercihleri değişmez. Sonuç, laikçi-Kemalistlerin Türkiye genelinde % 20'ye sıkışmışlığıdır.

Neden bu kısır döngüyü kırmak istemezler ki? Bu tutumlarıyla neredeyse 'kalıcı bir azınlık'a dönüşüyorlar. Demokratik mücadelenin dışına düşüyor, iktidarlarını kurumları siyasallaştırarak sürdürmeye çalışıyorlar. Yani devlete de, cumhuriyete de, demokrasiye de zarar veriyorlar.

Laikçi-Kemalistlerin de 'demokratik' iktidar mücadelesine katılmaları gerek. Bunun için 'ılımlı İslam' takıntısını bırakıp 'ılımlı laiklik' üzerine biraz kafa yormaları, 'militan' laikliği bir yana bırakmaları gerek. Ki ancak o zaman toplumun reel sorunları üzerinde siyaset yapabilir, demokratik iktidar mücadelesini kazanma şansı yakalayabilirler. Başörtülü üniversite öğrencilerinin sorunlarını çözmekle işe başlamaya ne dersiniz? Buyurun bu sorunu çözme 'şan'ı da sizin olsun. Barışın toplumla, korkmayın. Toplumdan korkanlar demokrasiden de korkar, özgürlükten de... Nerede uzlaşma?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye karşı ne yapmalı?

İhsan Dağı 2008.08.08

Artık iktidar partisine nasıl bir muhalefet yapılması gerektiği konusunda ciddi kafa yormanın zamanı. AK Parti'nin siyasi muhalifleri kendilerine yeni bir yol haritası çizmek zorunda. Kendi programsızlıklarını, fikirsizliklerini ve tabansızlıklarını devletin kurumlarıyla doldurma stratejisinin miadı doldu.

AK Parti'ye muhaliflerinse muhalefetlerini 'siyaset dışı' konulara ve kurumlara taşıması ne AK Parti'yi yıpratıyor ne de bunu yapanlara olan desteği artırıyor. Aksine AK Parti'ye siyaset dışı her müdahale demokratik refleksi kamçılıyor, AK Parti'yi daha da büyütüyor. Kapatma davasıyla 'erimesi' ve 'dağılması' beklenen AK Parti büyümeye devam ediyor; bugün oy oranı 22 Temmuz'un üzerinde.

Demek ki mevcut muhalefet tarzı, yöntemi, stratejisi ve dili AK Parti'ye karşı etkili değil. Artık muhalefetin 'siyaset'e dönmesi şart, niyetleri AK Parti'yi iktidardan indirmekse.

Askerle muhalefet etmeye kalktılar. 27 Nisan bildirisi yayınladılar. Ne oldu? Amaçlarına ulaşabildiler mi bu siyaset dışı yöntemi kullanmakla? Sonuç; seçimlerde AK Parti yüzde 47'yi buldu. Yetmedi, Abdullah Gül bu dalgayla cumhurbaşkanı seçildi. O da yetmedi, referandumla onaylanan anayasa değişikliği cumhurbaşkanlarının doğrudan seçilmesi ilkesini getirdi, böylece cumhurbaşkanlığı bürokratik elitlerin vesayetinden tamamen çıktı. AK Parti'ye muhalefet yapan çevreleri sevindiren sonuçlar mı bunlar? Memnunsalra bu 'başarı'larına, aynen devam etsinler.

AK Parti'ye asker üzerinden muhalefetin bir başka ayağı gözünü iyice kararttı, doğrudan askerî darbe işine girişti. Eruygur ve takımı 2003 ve 2004 yıllarında Kıbrıs'ta çözüm politikasını bahane edip darbe planları yaptı. Olmadı. Sağduyu galip geldi, Hilmi Özkök geçit vermedi. Emekli olan paşalar bu defa askerî hiyerarşi içinde kendilerinin organize ettikleri 'sivil toplum'u harekete geçirmeye, darbenin toplumsal zeminini hazırlamaya çalıştılar. 'Söz konusu olan vatansa gerisi teferruattır' sözü darbecilerin adeta manifestosuna dönüştü, toplumun ve bürokrasinin bir kısmını etkiledi. Ya vatan gidiyordu elden ya laiklik. Türkiye uçurumun kenarına hiç bu kadar gelmemişti. Tehlikenin farkında mıydık?

Bu masallarla iş geldi 'Ergenekon'a dayandı. İktidarı demokratik yollardan değiştirmek yerine şiddet, siyasi parti yerine çete...

Bütün bunlar niye? AK Parti'den kurtulmak için. Birazcık kendi halklarına güvenseler, az biraz demokrasiye inansalar hiç bunlara tevessül etmezlerdi. Galiba halktan da demokrasiden de umutlarını kesmişlerdi ki bürokrasideki müttefikleriyle iş tutmaya devam ettiler.

Bu defa da yargıya döndüler; belki yargı 'bitirirdi işi'. Sabık cumhurbaşkanı ile yargının işbirliği doğrusu AK Parti'nin iktidarını oldukça sınırlandırmıştı. AYM ve Danıştay kararları, yüksek yargı bildirileri vs. Ama yargı AK Parti'nin iktidarını sınırlandırdıkça halk iktidarın alanını açtı. Anayasa Mahkemesi hukuk ve akıl dışı bir 367 kararı verince halk gidip AK Parti'ye oy verdi, cumhurbaşkanının kim olacağını adeta dikte ettirdi. 22 Temmuz sonrası artık Çankaya da muhalefet odağı olmaktan çıkınca son bir hamleye destek verdiler; Başsavcı'nın kapatma davası. Sonuç; yine hüsrana. İç ve dış dengeler arasında AK Parti'yi 'kapatamadılar'. Yargı 'iş bitiremedi'.

Artık bütün bunlardan muhalefetin ders çıkarması gerek. AK Parti'ye siyaset dışı yollarla, yani askeriye ve yargı üzerinden muhalefet yapmanın sınırlarına gelindi. Geriye kalan, demokratik muhalefet. Ne dersiniz? AK Parti'ye 'daha çok demokrasi, daha hızlı AB üyeliği, daha yüksek büyüme, daha adil gelir dağılımı, Kürt sorununa

hemen çözüm, başörtüsü zulmüne son' temalarını öne çıkaran bir muhalefet yapmayı denesiniz. Statükoya sarılmak yerine değişimin aktörü olabileceğinizi anlatsanız halka. Bir de 'siyaset'i denesiniz yani.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekoncular mı özgürlükçüler mi rektör olsun?

İhsan Dağı 2008.08.19

Yirmibirinci yüzyılda, hem de üniversitelerde, bir 'ortaçağ düzeni' kurabileceklerini sananlar, değişimin toplumsal ve siyasal dinamikleriyle iktidarları ellerinden uçup giderken hezeyan halindeler.

Yeni rektör atamalarıyla üniversite yönetimlerine 'özgürlükçü' öğretim üyeleri atanıyormuş! Ne sanıyordunuz, üniversitelerde kurduğunuz karanlık baskı rejiminin ilelebet süreceğini mi? Özgürlük, adalet ve eşitlik fikrini yok edebileceğinizi mi? Bilim adamlarının 'kışla düzeni'nde emir komuta zinciri içinde resmi ideolojinin mabedine taş taşımaya razı olacaklarını mı? İkna odalarında aşağıladığınız öğrencilerin hukuk, adalet ve eşitlik taleplerinin toplumda karşılık bulmasını engelleyebileceğinizi mi? Öyleyse, o sözünü ettiğiniz 'aydınlanma'yı da 'modernite'yi de hiç mi hiç anlamamışsınız.

Kimse kusura bakmasın, faşizm biteli yarım asır oldu. Meraklısı 'zaman makinesi' icat edip, gidebilir 1930'lara. Artık bu ülke çok daha iyisini hak ediyor. Üniversitede özgürlükten korkuyorlar; özgürlükçü hocaların yönetimde söz sahibi olması telaş nedeni... İstiyorlar ki Kemal Gürüz ve Erdoğan Teziç dönemleri devam etsin; rektörler 'ordu göreve' pankartlarıyla gösteriler yapsınlar, darbeci paşaların emir komutaları altında üniversiteyi kışlaya çevirsinler, hatta Veli Küçük'e telefonda 'Bir emriniz var mı?' diye tekmil versinler! Madem Ergenekon konuşuyoruz şu sıralar, soralım: Ergenekon'un üniversitelerde giriştiği 'psikolojik operasyon' kimlerin YÖK başkanlığı ve rektörlükleri döneminde sergilendi? Ergenekon örgütünün sivil toplum uzantılarının ve emekli askerî personelin kampüslerde cirit atmasına kimler, nasıl, neden imkân tanıdılar?

Kimse kusura bakmasın, üniversiteleri Ergenekoncular değil özgürlükçü öğretim üyeleri yönetecek tabii ki. Haber yapıyorlar koca koca puntolarla; yeni kurulan 23 üniversite için önerilen 69 rektör adayından 36'sı 'üniversitede özgürlük bildirisi'ne imza atanlardanmış. Ne olmuş yani? Üniversiteyi, 'düşünce, ifade, din ve inanç özgürlükleri ile eğitim ve öğretim gibi en temel insan hakları karşısında yasakçı değil özgürlükçü bir tavır alması gereken kurumlar' olarak niteleyen öğretim üyeleri rektör olamayacak mı? 'İstisnasız her demokratik ülkede olduğu gibi üniversitelerimizde de kılık-kıyafet serbestliğinin; hiçbir din, inanç, düşünce, ırk, grup ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın bütün öğrencilere tanınması gerektiği'ni söyleyenler üniversiteleri yönetemezler mi?

Kimse kusura bakmasın, Türkiye demokratikleştikçe, Avrupalılaştıkça, dünya ile bütünleştikçe üniversitelerin otoriter, içe kapanmacı ve ulusalcı anakronik bir 'hizip'in yönetiminde kalması da düşünülemez. Kimse bunu başaramaz. Toplumun belki de en eleştirel, en özgürlükçü, en akılcı kesimini oluşturan üniversitelerin özgürlük, adalet ve eşitlik ülküsüne direnen 'gerici' kurumlara dönüştürülmesi ve bunun devam ettirilmesi mümkün olamaz. Üniversitede özgürlük bildirisine imza atan öğretim üyeleri karanlık bir dönemde üniversitelerin onuru oldular; bu bir imza listesi değildi sadece, üniversitenin onur listesiydi. Son on yıldır derin bir operasyona maruz bırakılan üniversitelerde hâlâ bir 'ışık' olduğunu bize gösterdikleri için onlara minnettarız. Yeni üniversiteleri özgürlük, adalet ve eşitlik fikri üzerine kurdukları, özgür düşüncenin ve eleştirel aklın önünü açtıkları sürece de minnettarlığımız artacak.

Son olarak şunu da belirtelim: 'Üniversitede özgürlük' bildirisine imza atanların çok büyük bölümünü genç akademisyenler oluşturuyordu. Bu onur listesine adını yazdıran cesur ve genç akademisyenlerden bazılarına doçentlik ve profesörlük atamalarında özellikle 'zorluklar' çıkarıldığını duyuyoruz. Üniversitelerde hâlâ var olan 'özgürlük düşmanları'na buradan duyuralım; hukuku ve 'akademik etik'i çiğneyenler yaptıklarından utanacaklar. Bugün değilse, yarın... Üniversiteler, kifayetsiz despotlara ve Ergenekonculara göz kırpanlara teslim olmayacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bizim darbecilere Pakistan dersleri

İhsan Dağı 2008.08.22

Bir darbeci daha kaybetti sonunda; Pakistan'ın darbecisi Pervez Müşerref. İstifa etti. 'Ne yaptımşa ülkem için yaptım' demiş Müşerref. Doğrudur, bizimkiler de böyle söylüyor; fiili darbeciler de, darbe girişimcisi Ergenekoncular da...

Silah zoruyla işgal ettiği makamdan 'istifa' ile ayrılmak 'abes' olsa da Müşerref'in 'istifa etmek zorunda kalması'ndan darbe heveslilerinin alacağı dersler var.

Yönetim hakkının doğrudan halka dayandığı ve halktan alındığı kabulüne dayanan bir demokratik mekanizma olan seçimler ile zorbarların el koydukları iktidarlar bir arada olamıyorlar. En basit halinde bile 'seçim'in varlığı, seçim dışı yollarla iktidara gelenleri ve halk iradesi dışında başka güçlere (örneğin silaha) dayananları gayri meşru hale getiriyor, iktidara tutunamaz hale getiriyor. Müşerref'in sonunu hazırlayan da bu. İkisi bir arada olmuyor. Halk iradesine dayananlar, sonunda silahına güvenenleri yeniyor.

Pakistan'daki gelişmeleri doğru dürüst okuyamayanlar 'ılımlı İslam' projesinin sonuna gelindiği yorumlarında bulundular. Kitabı doğru yerinden okumak gerek; Pakistan'da 'ılımlı İslam' projesi değil bir darbecinin iktidarı sona erdi.

Meşruiyetini halktan almayan bir iktidarın Doğu toplumlarında da sürdürülebilir olmadığı anlaşıldı. Müşerref, iktidarını gönüllü olarak bırakmadı, çekilmeye zorlandı. Şubat ayında yapılan seçimleri kazanan muhalif partiler, Benazir Butto'nun bıraktığı yerden yola devam ettiler; demokrasiyle bir darbeciden rövanşı aldılar. Kasım ayında bir suikasta kurban giden Benazir Butto ne demişti? 'En iyi rövanş demokrasidir'. Sonuç; halk iradesine dayanan 'meşru' bir sivil siyasal 'direniş' silahlı zorbarları durdurabilir.

Ayrıca mevcut uluslararası sistemin meşruiyetini halktan almayan, dolayısıyla istikrarlı ve meşru bir politik zemine dayanmayan rejimleri kaldıramadığını da not etmek gerek. Son bir yıldır Batı'nın çok yakın müttefiki olmasına rağmen Müşerref'in maruz kaldığı uluslararası baskı bunaltıcıydı. Eski muhalif liderlerden Benazir Butto ve Navaz Şerif'in Pakistan'a dönmesine izin vermesi ve serbest seçimlerin yapılmasına razı olması 'Batılı müttefikler'den gelen taleplerle paraleldi.

Bunların arasında özellikle ABD'nin rolüne bakmakta fayda var. Amerika'nın müttefikleri arasında ABD'ye rağmen darbe olması pek vaki değildir. On yıl önce Müşerref'in bir darbeye iktidara geldiği Pakistan için de bu geçerli. ABD desteğinin özellikle 11 Eylül 2001 sonrası doruğa çıktığını biliyoruz. Müşerref, Afganistan'da Taliban'ı ABD'nin yok etmesi için tüm desteği vermişti. ABD ile pekiştirdiği ittifak ilişkisinde hem Pakistan'ın jeopolitik konumunu hem de Taliban tarzı rejimlere karşı ortak mücadele stratejisini gayet iyi satmıştı. Ama

nereye kadar? Ne İslamcılıkla mücadele ne de Pakistan'ın jeopolitik konumunu pazarlamak Müşerref'i kurtaramadı.

Kısaca, küresel ve ulusal dinamikler darbeci rejimlere hayat hakkı tanımıyor. 'Dünya sistemi' darbe rejimlerini kaldırmıyor. Hele Türkiye gibi dünyanın en büyük 15. ekonomisi olan, yılda 20 milyar dolar yabancı sermaye çeken, dünya ile yıllık ticareti 300 milyar doları aşan bir Türkiye'de darbe düşünmek çılgınlık. Ne Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal dinamikleri taşır darbeyi ne de uluslararası sistem. Ergenekoncuların başarısızlığının gerisinde yatan da bu. Ama 'çılgın Türkler' tipolojisinin bir 'proje' olarak pompalandığı bu ülkede çılgınlık eksik olmayabilir. Ama bu çılgınların sonu en iyi Müşerref gibi olabilir; bırakıp gitmek. Ama belli olmaz daha, bakarsınız Pakistan, Müşerref'i yargılar, biz Kenan Evren'i yargılayamadık ama...

Türkiye'nin 'akıllı darbecileri' işi fiili darbeye getirmeden 'vesayet' rejiminin devamı yönünde bağlamaya çalışabilir. Bu mümkündür de. Nihayetle sonuç, siyasilerin nasıl bir tavır sergileyeceğine bağlıdır. Soru şu; Pakistanlı siyasetçiler sistemin başında darbeci Müşerref'e tahammül göstermezken bizim siyasetçiler vesayete razı olur mu, halk buna razı olan siyasetçilere tahammül gösterir mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Soğuk Savaş'çıların dönüşü

İhsan Dağı 2008.08.26

Güvenlik kaygılarını öne çıkarıp demokrasi taleplerini ötelemeyi âdet edinenler, Rusya'nın Gürcistan'a saldırısını fırsata dönüştürme çabasındalar.

Türkiye'nin bir 'ateş çemberi'nde bulunduğunu, güvenliğin en temel öncelik ve güvenlik adına her şeyin 'mubah' olduğunu anlatıyorlar durmaksızın.

'Stratejistler' tüm mesailerini 'yeni Soğuk Savaş'ın başladığı iddiasını pazarlamaya harcıyorlar. Soğuk Savaş 'olan' değil, aslında 'olmasını istedikleri' şey. Biliyorlar, Soğuk Savaş koşullarında ve mantığında eksik demokrasinin nasıl meşrulaştırılabildiğini, darbelerin ABD'ye nasıl pazarlanabildiğini ve cinayetlerin nasıl örtbas edilebildiğini. Bu havayı kamuoyuna ve siyasal iktidar çevresine yaymayı başarırlarsa Soğuk Savaş uzantısı Ergenekon yapılanmasını bile temize çıkarırlar, merak etmeyin.

Aslında yeni 'Soğuk Savaş' falan yok; tanık olduğumuz, Rusya'nın 'büyük güç' olarak kabul edilme kompleksinin Gürcistan üzerinden dışavurumu. NATO'nun genişlemeye devam etmesi ve Rusya'nın 'nüfuz alanı' varsaydığı Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan bile üye devşirme ihtimali (Ukrayna ve Gürcistan) Rusya'yı rahatsız ediyordu. Son dönemde Rus siyasal elitlerinin Putin liderliğinde otokratik bir iktidar yakalamış olmaları ve fiyat artışına paralel olarak petrol gelirlerinin yükselmesi, Rusya'da kuşkusuz 'özgüven' artırıcı bir etki yarattı. Buna karşılık büyüklük iddialarının hâlâ ciddiye alınmaması bardağı taşırdı ve Rusya, Gürcistan'a girdi.

'Yeni Soğuk Savaş' iddialarına gelirsek... Soğuk Savaş'ın olmazsa olmaz özelliği ideolojik boyutuydu. 'Komünist' Doğu bloku ile 'liberal-kapitalist' Batı bloku, rekabetin ve çatışmanın toplumsal, siyasal ve ideolojik derinliğini oluşturmuştu. Rusya'nın Batı'ya karşı meydan okumasının ideolojik temeli var mı? Yeni bir küresel gerginliği 'ideolojik boyut'suz meşrulaştırmak, toplumsallaştırmak ve sürdürmek imkansız.

Ortada ne komünizm ve hatta ne de sosyalizm var. Banal bir Rus otokratizmi küresel bir bölünmenin ideolojik zemini olamaz. Belki Batı karşıtlığıyla bezenmiş milliyetçi bir reaksiyonerizm olarak 'Avrasyacılık' Rusya'nın çatışmacı siyasetini bir süreliğine meşrulaştırabilir. Ama bu, Rusya'yı aşan evrensel, ilkesel bir duruş imkanı

vermez Rusya dışı toplumlara. Üstelik böyle bir duruşun orta vadede Rusya'da bile muhafazası mümkün değil. 'Putinizm'in iflası 'Leninizm'le karşılaştırılamayacak kadar kısa sürer.

Soğuk Savaş iki 'askeri blok' arasındaki bir güç rekabetiydi de. Siyasal ve ideolojik gerginlikler 'askeri' bir ittifak yapılanmasının güvencesinde ve denetiminde yürütülüyordu. Dolayısıyla Soğuk Savaş 'bloklar arası' bir çekişmeydi. Şimdiki bloklar kim, nerede? Rusya, BDT dışında bir nüfuz alanı kurma yeteneğinden çok uzak. BDT'de bile Rusya ile siyasi ve askeri eksende 'ittifak' kuracak ülke sayısı birkaçı geçmez. Bu özellikleriyle bugünkü Rusya'yı Soğuk Savaş günlerindeki Sovyetler Birliği ile karşılaştırmak imkansız. Batı da yeknesak değil. Transatlantik ilişkilerin geldiği nokta, blok siyasetinin gerektirdiği 'disiplin'i asla kaldıramayacak çatlakları ve farklılaşmaları gösteriyor.

Soğuk Savaş, birbirlerinden 'izole' edilebilecek ekonomi ve toplum modellerinde mümkündü. Küresel kapitalizm tüm toplumları kuşattı günümüzde. Bağımlılıklar, daha doğrusu 'karşılıklı bağımlılıklar' küresel bir bloklaşmayı ve çatışmayı imkansız kılıyor. Taraflar birbirlerine derin biçimlerde bağımlı. Son yıllarda toplumlar ve ekonomiler yok edilemez örgülerle birbirlerine bağlandılar. Örgülerin parçalanmaya çalışılması toplumların imhası demek. Ekonomiler ve buna yaslanan refah, sürekli bir gerginliği veya yeni bir 'soğuk savaş'ı kaldıramaz. 'İşbirliği' yapmamanın maliyeti katlanılmaz bir maliyet Rusya için de, Batı için de.

'Yeni Soğuk Savaş'ın uydu devletleri, Demir Perde'si, askeri paktları, Komintern'i nerede? Bunların 'yeni' karşılıkları yok, olmayacak da. Görülen, Rusya'nın 'büyüklük kompleksi'nin depresmesi. Bu, ilişkileri biraz gerer, NATO'nun Ukrayna ve Gürcistan'a doğru genişlemesini geciktirir, o kadar.

Boşuna heveslenmeyin, Ergenekoncuları kurtaracak veya yeni Ergenekonlar kuracak bir 'Soğuk Savaş' yok ufukta.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ordu göreve!

İhsan Dağı 2008.08.29

Ordunun görevi nedir? Yurt savunmasına hazır olmak, ülkeyi düşman orduların saldırılarına karşı korumak; bunun için gerekli olan personele, teçhizata, hazırlığa ve caydırıcılığa sahip olmak...

Bizim ordu hâlâ 'iç siyaset' mesajları vermeye devam ediyor. Madem ülkenin dört yanı düşmanlarla çevrili, madem şimdilerde Kafkasya kaynıyor, Irak tehdit kaynağı olmaya devam ediyor, İran ve Suriye ile Batı arasında ciddi bir gerilim var, terör can almaya devam ediyor; o zaman yapılması gereken 'postmodernizm'e eleştiriler dizmek değil. Onu bırakın akademisyenler, yazarlar yapsın.

Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Işık Koşaner'den, devir teslim töreninde postmodernizme ve küreselleşmeye ilişkin bir söylev vermek yerine Türkiye'nin çevresinde beliren 'tehdit ve tehlikelere' karşı ülkenin askerî gücünü, hazırlığını, kapasitesini, yeteneğini öne çıkaran; böylece düşmanı 'caydırın' bir konuşma yapmasını beklemek hakkımızdır. Ordu, asli görevine acilen dönmelidir, hele etrafımızdaki güvenlik sorunları daha da derinleşmişken.

Orgeneral Koşaner, 'askerî' değil, 'siyasî lider' gibi konuşmuştur. Tezlere bakalım; 'Ulus devletler adeta demokrasi adına dağılmaya, insan hakları adına da bölünmeye mahkum edilmektedirler.' Yani, demokrasi ulus devletleri dağıtıyor, insan hakları bölüyor. Gerçek tam da bunların tersi. Demokrasi de insan hakları da ulus devleti tahkim ediyor, tehdit değil. Demokrasi olamayan, insan haklarına sahip çıkamayan ulus devletler eriyor,

yok oluyor. Çünkü bunlar olmayınca bizatihi devletin meşruiyeti sorgulanır hale geliyor; zorba otorite de yeniliyor özgürlük ve hukuk taleplerine...

Bir başka iddia; AB uyum yasaları, güvenlik güçlerinin teröre karşı mücadelede elini zayıflatmış. Hemen soralım: AB uyum yasaları ne zaman Meclis'ten geçmeye başladı? Şubat 2002'de. Madem uyum yasaları güvenlik güçlerini etkisiz hale getirdi, bu yasalar yokken, yani 2002 öncesinde ordu PKK'yı neden bitiremedi? Bu sorunun cevabını iyi düşünmek ve sorumluluğu 'özgürlükler'in üzerine yıkmamak gerek.

Kara Kuvvetleri komutanının AB sürecinde yapılan ve yapılması gereken reformları 'dayatma' olarak nitelenmesi, AB kriterlerini 'baskı ve tehdit' olarak takdim etmesi, ciddi sorunların varlığını gösterir. Bunların en önemlisi de ordunun AB üyeliği konusunda oluşan kurumsal ve toplumsal mutabakatın dışında olduğudur.

Sivil toplum faaliyetleri hiçbir çağdaş orduda 'bozucu ve yıkıcı özellikli güvenlik sorunu' olarak nitelenemez. Yurtdışı ile işbirliği yapması 'tehlikeli' görülen sivil toplum, 'içe kapatılan Türkiye' vizyonunun bir uzantısıdır. Aslında tehlikeli görülen, 'dışarı' ile bağlantılı tüm kişi ve kuruluşlar. Elli yılı aşkın NATO üyesi olan bir ülkenin bu düzeyde bir komutanının 'dış'a ve küreselleşmeye ilişkin bu yaklaşımı ordunun Soğuk Savaş sonrası yaşadığı 'ulusalcı içe kapanma' refleksinin bir tezahürü olmalı. 'Ordu, Türkiye modernleşmesinin öncüsüdür' sözünü çok duymuştuk, ama bu konuşmanın yansıttığı zihniyetteki ordu, Türkiye'de modernleşmenin öncülüğünü değil, aksine anti-modern bir tutuculuğu sahiplenmiş görünmektedir.

Orgeneral Koşaner'e göre 'Küresel güçler tarafından kurgulanan' medya, akademisyenler, sermaye çevreleri ve sivil toplum örgütleri 'post-modern bir tabaka' olarak 'propaganda ve etki ağıyla ulusal birlik, ulusal değer ve güvenlik parametrelerinin zayıflatılması ve çözülmesi' yönünde gayret gösteriyorlarmış. Böylesi vahim yanlışlar içeren bir yargıyı taşıyanlar ne yaparlar? Medyayı, akademyayı, sermayedarları ve sivil toplumu fişlerler, andıçlarlar, bunlara karşı psikolojik operasyonlar yürütürler ve hatta...

Orgeneral Koşaner'in konuşması AB karşıtı, demokrasi ve insan hakları karşıtı, piyasa ve küreselleşme karşıtı siyasi bir manifestodur ve ordunun vazifesiyle hiçbir alakası yoktur. Meraklısı çıkarır üniformasını, girer siyasete konuşur; alır kalemi eline tartışır. Kimse TSK adına kendi kişisel siyasetini yapmamalıdır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Askerler küreselleşmeden korkar mı?

İhsan Dağı 2008.09.02

Korkar. Nedeni basit: Küreselleşme; toplumu, siyaseti ve ekonomiyi de-net-le-ne-mez hale getiriyor. Küreselleşmenin yarattığı 'iletişim çoğulluğu' kitlelerin ve düşüncenin denetimini imkansız kılıyor; geleneksel kontrol yöntemlerini, 'toplumla iletişim' dairelerini etkisizleştiriyor.

Küreselleşme geleneksel dost-düşman, yerli-yabancı, iç-dış ayırımlarını güçleştiriyor; bunların üzerine siyaset yapanların işlerini zorlaştırıyor. Oysa istiyorlar ki tek merkezden, bir komutla her şeyi denetleyebilsinler, keyiflerince düzenleyebilsinler, tüm toplumsal aktörleri hizaya dizebilsinler.

Olmuyor, olmayacak. Küreselleşme 'tek egemen' olmak isteyenlere karşı çok merkezliliği, egemenliği paylaşmayı gerektiriyor. Egemenliğin sadece ulusötesi kurumlarla değil bizzat ulusun kendisiyle paylaşıldığı bir düzen yaratıyor. Tek egemen olmak/kalmak isteyen sivil-asker bürokratlar sevmiyorlar küreselleşmeyi.

Sıklıkla ulusal egemenliği yabancılarla paylaşmak istemediklerini ifade ediyorlar. Ama hiç de inandırıcı değiller. 'Ulusal egemenlik' diye tutturanların egemenliği 'ulus'a devretmeye razı olmadıkları ortada. Kaygısını güttükleri, ellerinden giden kendi egemenlikleri. Küreselleşme bireyi ve toplumu kendi başına egemen kılacak yeni imkanlar yaratarak bürokratları rahatsız ediyor.

Küresel bir dünyada bürokratik elitler ülke sınırlarını dışa kapatamıyor, ülkeyi 'ulusal bir hapishane'ye dönüştüremiyor, insanları demirperdelerin ardına kapatamıyorlar. Küresel bir dünyada bürokrasi egemenlik kuramıyor; hayatı, insan faaliyetlerini, düşünceyi düzenleyemiyor, denetleyemiyor. Küreselleşme, hak ve hukuk ihlallerini ulusal sınırlar içine hapsedilemez yapıyor. İhlaller, işkenceler, hukuksuzluklar ulusal sınırları aşıyor, dünya gündemine taşıyor. Saklanamıyor, halı altına süpürülemiyor.

Ama şeffaflık güç odaklarının pek de sevmedikleri bir hal olmalı. Küreselleşme karşıtlığı üzerinden şeffaflaşmaya, denetlenmeye, izlenmeye, hesap sorulabilmeye anlaşılabilir bir tepki bürokrasininki.

Küreselleşme, yarattığı imkanlar, getirdiği dinamikler, yaygınlaştırdığı ve etkinleştirdiği aktörlerle bireyle devlet arasında tampon alanlar yaratıyor, yeni koruma imkanları getiriyor. Güçlenen yeni aktörler ve yapılarla birey, devlet karşısında yalnız olmaktan kurtuluyor; devleti kısıtlayan, hatta yer yer denetleyen yerel ve küresel aktörler içinde yeni korunaklar ediniyor.

Küresel bir dünyada ilişkiler 'devletler kulübü' içinde cereyan etmiyor sadece. Güçlü bir devlete sırtınızı dayayıp, 'eşsiz stratejik konumunuzu' bu ülkeye pazarlayarak herkesi susturamıyorsunuz. Başka aktörler, kurumlar, dinamikler de var. Böyle güçlü bir devleti de arkanıza alsanız uluslararası sivil toplum yanlışlarınızı tüm dünyaya duyurabiliyor.

Evet, dünyanın bu kadar çok merkezli hale gelmesi, herkesin sesini duyurabilmesi, haksızlıkların, zulümlerin gizlenememesi iktidarını sınırsız ve fütursuzca kullanmak isteyenlerin hoşuna gitmiyor. Ne yapalım? Elinde cep telefonu taşıyan herkes, yani neredeyse herkes her şeye tanık. Üstelik bu tanıklığını anında tüm dünya ile paylaşması da mümkün. Eskidendi 'big brother is watching- büyük birader sizi izliyor' vaziyeti. Şimdi neredeyse tüm bireyler 'büyük birader'i izliyor. İzlenen, denetlenen birey değil artık, devlet.

Yılda 20 milyar doların doğrudan yabancı sermaye yatırımı olarak girdiği, İstanbul borsasındaki yabancı payının 70 milyar doları aştığı, yılda 20 milyon turistin geldiği, 5 milyon TC vatandaşının yurtdışına seyahat ettiği, milli gelirin neredeyse yarısının 'dış ticaret ve turizm'den yaratıldığı bir ülkeyi bürokrasi yönetebilir mi? Dünya ile böylesine bütünleşen bir Türkiye'de darbe olur mu? Yapan 'çılğın'lar olsa da böyle bir ülkeyi yönetebilirler mi? Yönetemediklerinde ne olur?

Küreselleşmeyi neden sevmediklerini anlamak zor değil. Bürokratik elit rahmetli Özal'ı neden asla affetmedi biliyor musunuz? Türkiye'yi ekonomisiyle, toplumuyla ve siyasetiyle dünyaya açtığı için. Ne mi olmuştu dışa açılınca? Kuş kafesten kaçmıştı, bir daha da girmeyecek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cesur yürekler: Gül ve Terim

İhsan Dağı 2008.09.05

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü kutlamak gerek. Muhalefet çevrelerinin baskılarına ve psikolojik yıpratma girişimlerine teslim olmadı; yarın oynanacak Ermenistan-Türkiye maçı için Erivan'a gitmeye karar verdi.

Türkiye'nin son yıllarda sergilediği dış politika vizyonu ile bağdaşmayan tek cephe Ermenistan'dı. Bir yandan 'komşularla sıfır problem' politikası izlediğini söylemek, öte yandan da komşunuz Ermenistan'la diplomatik ilişki bile kurmamış olmak ve sınır kapısını kapalı tutmak hiçbir zaman bağdaşmadı. Her ne kadar mevcut inisiyatif cumhurbaşkanından da gelse bu, son yıllarda ısrarla sürdürülen yanlış bir politikadan dönüş anlamına gelir.

Ayrıca Türkiye'nin bir yandan Suriye ve İsrail arasında, öte yandan İran ve ABD arasında 'arabuluculuk' rolü üstlenirken, hatta Irak'ta çatışan kesimler arasında barış yapmaya katkıda bulunurken, Lübnan'da barış gücü bulundururken Ermenistan'la diplomatik bir temasının bile olmaması anlaşılabilir değil. Cumhurbaşkanı'nın başlattığı temas, Türkiye'nin son yıllarda bölgede inşa ettiği dış politika etkinliğini pekiştiren bir sonuç yaratmakla kalmayacak, Gürcistan krizi sonrası Kafkasya'da Türkiye'nin teklif ve girişimlerinin olabilirliğini artıracaktır.

Cumhurbaşkanı Gül'le beraber Türkiye'nin 'yumuşak gücü' Erivan'a da ulaşacaktır. Bunu daha da güçlendirmenin yolu; tedricen diplomatik temsili tesis etmek ve Ermenistan sınır kapısını açmaktır. İnisiyatif alan ülke olmak başka ülkeler arasında arabuluculuk yapmak demek değildir sadece; bizatihi kendi sorunlarını da yapıcı ve yaratıcı perspektifle yeniden ele almayı bilmek demektir. Geleneksel, tepkisel diplomasi anlayışından sorun çözücü 'ofensive' bir tarza geçmek şart. 2002 sonrası Kıbrıs'ta aldığı inisiyatiften ne kaybetti Türkiye? Kıbrıs'ta değişim dinamiklerini hareketlendirdi, Güney Kıbrıs'ın çözümsüzlük yanlış politikasını dünyaya ifşa etti, iyi niyetini tescil ettirdi. Benzer bir inisiyatif Ermenistan'la ilişkilerde de alınmalı.

Şovenizmin yönettiği, denetlediği ve sınırlarını çizdiği bir dış politika ülkeyi sorunlarla çevrelemekten, Türkiye'yi dünyada yalnızlaştırmaktan başka bir işe yaramaz. Girişim Cumhurbaşkanı'nın ziyareti ile sınırlı kalmamalı, hükümet de benzer inisiyatifler alabilmelidir. Dış politikada 'şoven hissiyat'a teslim olan bir hükümetin iç politikada da hareket alanı daralır, iktidar ve inisiyatifi kaybeder. Her iki tarafın şovenleri, hem de aynı gerekçelerle Sarkisyan'ın davetine ve Gül'ün davete katılma kararına karşı çıkıyorlar. Eleştiriler tarihsel düşmanlık imgesine dayanıyor. Bu ülkelerin, bu toplumların gelecekte nasıl yaşayacaklarına ilişkin bir perspektifleri yok. Şovenizmin cenderesinden çıkamayanlar, toplumu da bu cendereye hapsedmek istiyorlar.

Evet, futbol asla sadece futbol değildir; bir iletişim aracıdır da. Futbolun sunduğu bu eşsiz fırsatı iyi kullanmak gerek. Ermenistan ve Türkiye futbol üzerinden yeni köprüler kurabilirler toplumları arasında. Türk Milli Takımı bu yaz Avrupa Şampiyonası'nda unutulmaz maçlarıyla tüm dünyanın futbolseverlerine büyük heyecanlar yaşatmıştı. Gönülleri fethetmekle kalmadılar, Türkiye'nin 'yumuşak gücü' de oldular.

Maçın siyasal ve tarihsel tartışmalara yol açması üzerine Milli Takım Teknik Direktörü Fatih Terim haklı olarak 'Tarihin yükünü taşıyamayız.' dedi. Ama inanın tarihin yükünü sırtımızdan atmak için bir 'altın vuruş' imkânı buldu Milli Takım. Sahada iyi oyunları, centilmence mücadeleleri ve tahriklere kapalı anlayışlarıyla yükün ucundan tutacak Fatih'in öğrencileri. İstanbul'daki olaylı maçın ardından Avrupa Şampiyonası'nda da gruptan eledikleri İsviçrelilerin bile sevgisini kazanan Fatih Terim, Ermenistan'da da gönülleri çalacak. Futbolun imparatoru, modern diplomasinin beşiği Floransa'da (Fiorentina) geçirdiği bir yılda 'diplomasi'den de nasibini almıştır eminim. Yarın Türkiye'nin imajı ona emanet. Maçın sonucu ne olursa olsun, cesur yürekler başaracak

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sola çıkış var mı?

Milliyet'ten Devrim Sevimay bir süreden beri 'sol çıkışını arıyor' başlıklı seri röportajlar yapıyor. İyi de oluyor; akademisyenler, yazarlar, siyasetçiler sola 'çıkış yolu' gösteriyorlar.

Ama konuşmalar dönüp dolaşıp CHP'ye geliyor. Daha doğrusu, 'CHP nasıl kurtulur' sorusuna...

CHP ise hem geçmiş kimliği ve işlevi hem mevcut söylemiyle 'demokrasi için dizayn edilmiş' bir parti değil. Bu ülkede demokrasi hakim olduğu sürece CHP'den iktidar alternatifi bir kitle partisi olmaz. İlk serbest seçimlerin yapıldığı 1950'den bu yana hiçbir seçimi kazanamayan bir partinin çoktan siyaset sahnesinden çekilmesi gerekmez miydi? Normal demokrasilerde evet. Ama Demokrat Parti'yi seçimle alt edemeyenler ülkeyi 1960'ta askerî darbe tezgâhından geçirip 'vesayet rejimi' kurunca, yani iktidarı 'siyaset'ten 'bürokrasi'ye devredince sivil-asker bürokrasinin partisi olan CHP seçim kazanmadan da iktidara erişebilir oldu. Dolayısıyla CHP için seçim kazanmanın veya kaybetmenin bir ehemmiyeti kalmadı; esas olan sivil-asker bürokrasinin hegemonyasını sürdürebileceği statükonun devamı oldu CHP liderleri için. O yüzden Baykal hâlâ genel başkan ve CHP reformlara karşı statükonun kalesi.

Solun durumu tartışılırken sözün dönüp dolaşıp CHP'ye gelmesi boşa değil. Çünkü tartıştıkları sol değil aslında, Kemalizm; CHP de Kemalist bir parti. Geçenlerde Taraf'tan Yıldırım Oğur yazdı; 'Solu biraz kazıyın, altından Kemalizm çıkacaktır'.

Ortada sol düşünce de yok siyaset de. Neden? Çünkü sol 'toplumsal katman' yok. Kemalizm'in kucağında büyüyen bürokratik ve ekonomik sınıfın 'solculuk'u basit bir öykünmeden ibaret. Derinlerde kucağında büyükleri 'sistem'e büyük bir bağlılıkları mevcut.

Dolayısıyla 'sol'un Kemalizm'den beslenmesi veya 'sol'un Kemalist bir partiden icat edilmeye çalışılması anlaşılır bir durum. 'Sol'un geleneksel kurumlar ve değerlere mesafeli bakışı, 'yeni bir toplum' yaratma ideali, bunu yaparken kamu otoritesini kullanma eğilimi 'sol' ile Kemalizm'i zaten yakınlaştırıyordu.

Ama yine de solun eşitlik, katılım, özgürlük, sosyal adalet, dayanışma ve evrensellik iddialarını Kemalizm'e indirgemek hiç de kolay değildi. Solun bu iddia ve idealleri yerine Kemalizm'in 'disiplinli toplum, otoriter siyaset ve kontrollü ekonomi' yaklaşımı baskın çıkınca ortada gerçek 'sol'a benzer bir hareket olamadı.

Solun gerçekte toplumsal karşılıkları olan bu ideal ve iddialarının taşıyıcısı siyasal hareketler de gelişti demokrasi tarihi boyunca. Demokrat Parti özelinde 1950'lerde şekillenen 'merkez sağ' daha özgürlükçü, daha katılımcı, daha eşitlikçi ve hatta daha dayanışmacı bir pozisyon aldı. Sözde sol 'cumhuriyetin kazanımları' adı altında statükoyu savunurken, sağ değişimin de öncüsü olmayı başardı.

Herkes 'sol'u arıyor, hem de CHP'de. Bu CHP'nin reformasyonundan olsa olsa neo-Kemalist bir parti çıkar. Bu ülkenin 'sol'a, hele de sol adına neo-Kemalizm'e hiç ihtiyacı yok. CHP'nin örgütsel geleneği ve toplumsal tabanından 'sol' bir hareket doğmaz. Milliyet'e konuşan Tarhan Erdem'in örgüt yapısından duyduğu umutsuzluğa katılmamak imkansız. Ama CHP'nin toplumsal tabanının da 'sol'un evrensel değerleriyle barışık olduğu iddia edilemez. Tarhan Erdem araştırmacı; CHP seçmeninin parti kapatma, ifade ve inanç özgürlüğü, asker-sivil ilişkisi, AB reformları gibi 'demokratik bilinci'ni ölçen konularda nasıl bir tutum aldığını kolayca saptayabilir. Değişim, reform ve demokratik değerler konusunda CHP tabanı ile AK Parti tabanını karşılaştırırsa, 'ilerici sol' pozisyonun söylem düzeyinde bile parti tabanında bulunmadığını görecek.

Geçenlerde bir yazısında Taha Akyol demokrat, özgürlükçü, halkın kültürel değerleriyle çatışmayan bir 'sola oy verebilirim' diyordu. Doğrudur, ama sorun böyle bir sola mevcut CHP tabanının oy vermeyeceği... Liberal-demokrat-muhafazakâr seçmen oy verir böyle bir partiye; zaten 1950'den beri de oyunu verip iktidar yapıyor!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genelkurmay, iletişim, iktidar

İhsan Dağı 2008.09.12

Son zamanlarda Genelkurmay'ın yeni bir 'toplumla ilişkiler' stratejisi benimsediği görülüyor. Bunun son örneği, 28 Şubat sürecinde basına uygulamaya başladığı akreditasyon sistemini biraz esnetmesi; şimdiye dek 'yasaklı' olan Yeni Şafak ve Star grupları da Genelkurmay'ın bir etkinliğine davet edilmiş.

Başka ilginç olaylar da var. Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ ilk gezisini, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül gibi Güneydoğu'ya yaptı ve bazı sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle görüştü. Sonra, Van'da halkın arasına karıştı; sakallı ve sarıklı bir vatandaşla fotoğraf verdi. Şimdi de gazetelerin genel yayın yönetmenleriyle bir 'tanışma toplantısı' düzenliyor, bu vesileyle de 'akreditasyon'u genişletiyor.

Bu gelişmelerden olumlu çıkarsamalarda bulunanlar çıkabilir, ama benim kanaatim 'yeni iletişim' stratejisinin iktidar için yeni araçlar denemekten ibaret olduğu. Genelkurmay Başkanı ve halefi olacağı anlaşılan Kara Kuvvetleri Komutanı'nın devir teslim törenlerinde yaptıkları konuşmalar adeta bir hükümet programı niteliğindeydi. Neyin doğru neyin yanlış olduğunu 'dikte' etmekle kalmadılar bireyden sivil topluma, siyaset kurumundan medyaya herkese 'görev' yazdılar bu konuşmalarda. Hem içerik hem de üslup olarak sadece siyasetin değil, toplumun ve düşüncenin de sınırlarını çizme gayreti açıkça görülüyordu. Her şeyden onlar sorumluydu ve sorumluluklarının bilincindeydiler... Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın önünde verilmek istenilen mesaj açıktı: 'vesayet devam ediyor'.

Tabii aslında vesayetin devam edip etmediğini belirleyecek olan siyasetin tutumu. Temel sorun, önümüzdeki dönemde siyasetin alanını daraltacak hamleleri öngörmek ve gerekli demokratik refleksleri gösterebilmek. 12 Mart, 12 Eylül ve de 28 Şubat ve 27 Nisan modeli müdahalelerin başarısızlıklarının tescili ve pratik sınırları karşısında siyaseti ve toplumu 'başıboş' bırakmak istemeyenlerin yeni dönemde 'yeni strateji'ler denemesi doğal. Anlaşılan yeni imajlar, yeni söylemler ve yeni ittifaklar denenecek. Orduda Orgeneral Başbuğ dönemi toplumu ve siyaseti denetleme girişimlerine daha sofistike ve profesyonelce devam edilen yıllar olarak anılabilir. Genelkurmay adeta hükümet, genelkurmay başkanı da siyasi bir lider gibi davranıyor. Hükümet programı gibi konuşmalar, halkın arasına karışmalar, sivil toplum önderleriyle görüşmeler ve nihayet gazetelerin genel yayın yönetmenleriyle toplantılar... Bütün bunlar 'siyasetten rol kapma' girişimleri olarak nitelenebilir.

Genelkurmay'ın daha önce siyasi partilere ve siyasi kampanyalara danışmanlık yapan akademisyenlerle birlikte çalıştığı haberleri de dikkate alındığında önümüzdeki dönemde askerin siyasete müdahale hamlelerinde 'yeni bir dil, üslup ve yaklaşım' beklenebilir.

Muhtemeldir önümüzdeki günlerdeki asker-sivil ilişkilerinde enteresan atraksiyonlara şahit olacağız. Ergenekon sanıkları orgenerallerin 'TSK adına' ziyareti ve bunun Genelkurmay Başkanı ile Başbakan'ın ikili görüşmelerine denk getirilmesi bu türden bir başlangıç.

Ordunun halka ilişkileri 'profesyonel' bir ekiple yapması; itibarını, güvenilirliğini ve imajını izleyecek ve geliştirecek faaliyetlerde bulunması iyi fikir. İmaj çalışması işe yarar kuşkusuz, ama bir yere kadar. Onca imaj çalışmasının ardından toplumun önemli bir kesimini 'iç düşman' ilan ederseniz, halkın nefes aldığı demokrasiyi 'rejim' için tehdit olarak görürseniz, insan haklarına 'bölücü' ideoloji muamelesi yaparsanız 'imaj hiçbir şeydir'.

Sivil toplum kuruluşları hakkında, gazeteciler hakkında 'andıç'lar hazırlamak, toplum üzerinde 'psikolojik operasyonlar' tasarlamak ordunun imajını iyileştirmez. Ordunun itibarını yükseltecek, imajını düzeltecek olan

şey; işini yapması ve işini iyi yapmasıdır. Ordu bunun yerine siyasete ve topluma yön vermeye kalkıştıkça 'pop art'ın yaratıcısı Andy Warhol gelse 'imaj' yapmaya yetmez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Otoriter devletin toplumsal zemini

İhsan Dağı 2008.09.16

'Yabancı' olana korku ve kuşkuyla bakan kültür hâlâ yaygın. Türkiye'yi yöneten devlet elitlerinin ve onların sivil uzantılarının yıllardır dile getirdikleri 'dört yanımız düşmanlarla çevrili' söylemi toplum tarafından önemli ölçüde 'içselleştirilmiş'.

Oysa demokratik bir devlet kurmanın yolu dünya halklarıyla 'pozitif' bir ilişki geliştirmekten geçiyor. Gerçekten demokrasi isteyenlerin, milli iradeye saygı gösterilmesi için mücadele verdiğini söyleyenlerin demokrasi üzerindeki 'vesayet'in nasıl işlediğini çözmeleri gerek. Tüm dünyayı düşman ilan edenler ve bizi tüm dünya ile kavga ettirmeye çalışanlar sadece kavga istemiyorlar, bu kavgadan 'otoriter devlet'in zeminini de üretiyorlar. Ülke, toplum ve devlet 'varoluşsal' bir tehditle karşı karşıya ise özgürlük, demokrasi, adalet ve kimlik taleplerinin bir anlamı ve önceliği kalmıyor; önce güvenlik. Ne dedi geçenlerde bir general? 'Demokrasi ve insan hakları adı altında rejimi ve ülke bütünlüğünü tehdit ediyorlar'. Bu durumda 'güvenlik eliti'nin varacağı sonuç: 'Siyaseti denetle, vesayete devam et'.

Dolayısıyla, demokrasi üzerindeki vesayetin sürmesinin en önemli zeminlerinden birisi 'düşmanlarla çevrili olduğumuz' hikâyesidir. Eğer milli irade üzerindeki 'ipotek'in kaldırılmasını istiyorsanız bölgenize, dünyanıza yeniden ve biraz farklı bakacaksınız. Dünyayı düşman olarak gören bir 'güvenlik kültürü'nün egemen olduğu bir ülkeyi 'güvenlikçi'ler yönetir. Milli iradeyi ve siyaseti etkisizleştirmenin en önemli aracıdır 'düşman ve çatışma' kültürü.

Tarihsel olarak milliyetçi-muhafazakâr çevreleri 'kafalamanın' yolu dışa düşman gözüyle bakan kültürü derinden işlemekten geçti. Mutad ifadesiyle 'vatan-millet-Sakarya' söylemi otoriter devleti meşrulaştıran ve de toplumsallaştıran bir işlev gördü. Düşmansız bir bölgesel ve uluslararası durum içeride de geleneksel otoriter yapıları çözecek bir sonuç yaratacaktır. O yüzden birileri Cumhurbaşkanı'nın Ermenistan'a gitmesine karşı, Yunanistan'a yaklaşımdan rahatsız. En azından Kıbrıs sorununun çözümsüz kalmasını istiyorlar. Neden? Sayıları sadece 700 bin olan Kıbrıslı Rumların bile 'düşman' olarak kalması milleti dolduruşa getirip hamaset nutuklarıyla yönetmek için yeterli çünkü.

Türkiye son yıllarda komşularıyla barıştı, tarihsel önyargıların dışına ve devletin güvenlik merkezli geleneksel dış politika okumalarının dışına çıktı. Ama öyle görülüyor ki, düşman ve çatışma kültürü toplumsal algıda hâlâ varlığını sürdürüyor. Halk dünyayı 'negatif' bir perspektiften görüyor. German Marshall Fund'un her yıl yaptığı küresel anketlere göre Türkiye 'yabancı'ya en kuşkuyla bakan ülke. Hemen, 'tabii bunun tarihsel nedenleri var, terör var' diyeceksiniz. Sadece bunlar değil bence. Belki daha da önemlisi, bu halkın kolektif bilincini 'düşmanlık ve çatışma' üzerine bina eden, bundan da bir 'iktidar' üreten 'güvenlik eliti'nin başarılı bir 'operasyonu' var.

GMF'in anketinde Türklerin değişik toplumlara karşı kendilerini ne kadar yakın hissettikleri soruluyor. Kendimizi en yakın hissettiğimiz toplum Filistinliler. Sıcaklık/yakınlık derecesi 100 üzerinden 40. Avrupalılara 33, Amerikalılara 14, Ruslara 18 derece yakın hissediyormuşuz kendimizi. Benim takıldığım, en sıcak duygular

beslediğimiz Filistinlilere 100 üzerinden sadece 40 derecelik bir yakınlık duymamız. Bakın, bizim toplumun 'buz' gibi olduğu Amerikalıların ise Türkiye'ye yakınlık/sıcaklık derecesi 47, Avrupalıların da 43.

Enteresan değil mi? Amerikalılar ve Avrupalılar bizi, bizim Filistinlileri sevdiğimiz, bağrımıza bastığımız gibi hatta daha fazla seviyorlar. Bizim için Filistin halkı neyse, Amerikalılar için de Türkiye o! Kısaca, 'düşmanlık kültürü'nü yeniden düşünmekte yarar var.

Kimse kusura bakmasın; dünyaya işbirliği değil çatışma perspektifiyle baktıkça, dışarıda partner değil düşman gördükçe sizi bu çatışmalarla ve düşmanlarla korkutanların denetiminden çıkamaz, demokrasi üzerindeki 'vesayet'in toplumsal zeminini ortadan kaldıramaz, demokrasi ile militarizm arasında gidip gelirsiniz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DTP neden kapatılmamalı?

İhsan Dağı 2008.09.19

Anayasa Mahkemesi'nde DTP'nin kapatılmasına ilişkin dava sona yaklaşıyor. Daha iki ay önce iktidar partisinin kendini zor kurtardığı bir süreç yeniden yaşanırken garip bir sessizlik var. AK Parti'nin kapatılmaması için çaba gösteren, görüş açıklayan, hatta baskı yapan ulusal ve uluslararası kesimlerden fazla bir ses çıkmıyor.

Sadece 'ilkesizlik'le açıklanamayacak olan bu durum üzerinde DTP'nin biraz kafa yorması gerek. DTP'nin yaptıkları ve de yapmadıklarının payı olmalı bu sessizlikte. DTP kapatılmamalı. Kâğıt üzerinde DTP'yi Venedik Kriterleri'nin bile kurtarması zor, biliyorum. Şiddeti kınayamayıp siyasal mücadelenin meşru bir aracı olarak gören bir siyasi partinin evrensel hukuk kriterlerince korunması imkânsız. Ama her durumda DTP'nin kapatılmaması siyaseten doğru olan yol.

DTP'nin kapatılması demek, Parlamento'da grubu bulunan dört siyasi partiden birinin kapısına kilit vurmaktır; daha da önemlisi, özellikle Güneydoğu seçmeninin iradesini hiçe saymak demek. AK Parti'yi kapatmak milli iradeye darbe vuracaktı da DTP'nin kapatılması başka anlama mı gelecek? Güneydoğu'da halkın neredeyse yarısının oyunu almış bir partinin her şart altında kapatılması halka, halkın iradesine saygısızlık anlamına gelir.

DTP kapatılmamalı. Şiddeti kınayamayanlara bile siyasetin yolunun açık olduğu gösterilebilmeli. Eğer derdimiz şiddetse, şiddetin bitmesiye siyasete sonuna kadar şans verildiğini herkesin görmesinde fayda var. Kapatma sadece meşru siyasal yöntemi benimseyenleri zayıflatacak, siyasetten umutlananları cezalandıracak.

DTP çizgisinin 16 yıl sonra Meclis'te bulunması, sancılı da olsa siyasetin normalleşmesine katkıda bulunuyor. DTP kitlesinin Meclis'te temsili sorunu aşılmış durumda en azından. Merkez siyasetle DTP'nin Meclis çatısı altında buluşması, etkileşimi devam etmeli. DTP'nin kapatılmaması barış içinde siyasete, siyasette farklı kimliklerin ve taleplerin temsiline imkân verildiğini gösterecek. DTP'nin siyasi performansının karşılığını siyaseten görmesine de fırsat tanınmalı. Yerel seçimler yaklaşıyor, hatta seçim sathı mailine girildi bile. DTP bölgede yalnız değil, rahat da değil; karşısında AK Parti var. Salt kimlik siyasetine dayanan bir parti ile Kürt kimliğiyle sorunu olmadığını iddia eden, ilave olarak Kürt sorununu aşmak için bölgeye 'hizmet' sunmak gerektiği tezini öne çıkaran bir başka parti. Böyle bir rekabete fırsat tanınmalı... Halk tercihinin yapabilmeli. Yaklaşan yerel seçimler DTP için kimlik siyasetinin sınırlarını görmesi, AK Parti için ise Kürt kimliğine ikircikli yaklaşmanın 'hizmet' ile ne kadar ikame edileceğini test etmesi açısından önemli.

Bu arada AK Parti'nin sessizliği de dikkatlerden kaçmıyor. Parti kapatmalara 'kategorik' olarak karşı çıkması beklenir kapatma davasından henüz kurtulmuş bir partinin. DTP yerel seçimlerde rakipleri; 'biz DTP'yi sandıkta

yenmek istiyoruz' diyebilmeliler ilkesel olarak. Aslında pragmatik düşündüklerinde de böylesi bir duruş gerekli. DTP'nin kapatılması Güneydoğu'da bu partinin gücünü artıracak hiç kuşkusuz, tıpkı kapatılan bir AK Parti'nin süreçten güçlenerek çıkacağı gibi.

DTP'de radikallerin de istedikleri, kapatılma. Siyasetin 'sınırlı' bir yöntem olduğu, şiddetin hep yedekte tutulması gerektiğini böylece daha rahat anlatabilecekler. Kapatma, parti içinde 'siyaseti savunanlar'la bir hesaplama imkânı sunacak radikallere; Bejan Matur'un ifadesiyle 'ılımlılar tasfiye edilecek'. Eğer içindeki Anayasa Mahkemesi'yle birlikte 'devlet' dediğimiz aygıt, DTP'de ılımlıları değil de şahinleri görmek istiyorlarsa o zaman gönül rahatlığıyla kapatabilirler partiyi. Böylece radikal çizgide bir başka parti kurulur, şahinler iktidarını perçinler, halk da tepkisel oy vermeye devam eder. DTP'nin yerel yönetimlerde ve genel siyasette performansını halkın gerçekten değerlendirmesine bir kez daha fırsat verilmemiş olur. Karar, 'devlet'in Kürt sorununu gerçekten çözmek isteyip istemediğini gösterecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Köln'de cami, Kayseri'de Bizans bayrağı

İhsan Dağı 2008.09.23

Bu ülkenin 'kültürel çoğulculuğuna' ne oluyor? 'Farklı' olana saygı ve hoşgörü göstermek, farklılıklarla bir arada yaşamak geçmişte mi kaldı? Nostalji mi sadece?

Kayseri'de belgesel drama çeken bir ekip kale surlarının Bizans bayrağıyla görüntüsünü almak isteyince bir grup vatandaş öfkelenmiş, surlara asılan Bizans bayraklarının hemen indirilmesini istemişler. Sonunda Bizans bayrakları yerine Türk bayrakları ve Atatürk posterleri asılmış.

Bu hikâye marjinal ve istisnai görülebilir belki. Ama ben olanların kültürel çeşitliliğimizin kurumasının bir tezahürü olduğunu düşünüyorum.

Nedir bu korku, telaş? Bin yıllık bir tarihe rağmen bazıları hâlâ Müslüman-Türk kimliğini Anadolu'da misafir mi zannediyor? Bu korku, güvensizlik ve telaşın mantıklı bir temeli yok; 'güvenlik paranoyası'nın parçası bu tür tepkiler. Ülkenin sürekli bir varoluş sorunu yaşadığının altını çizmek birilerinin işine geliyor. Böylece yabancı düşmanı, içe kapanmacı ve otoriter bir toplum ve devlet modeli devşiriyorlar.

Kayseri'deki olay ciddiye almaya değmez belki, ama daha derin ve kapsamlı bir yabancı düşmanlığının ve özgüven yoksunluğunun ifadesi olarak da değerlendirilebilir. Hatırlarsınız, benzer tepkiler 'misyoner' faaliyetlerine karşı da gösterildi, Türkiye'den 'toprak alan yabancılar' konusunda da. Misyonerlik üzerine yürütülen psikolojik operasyonun Trabzon ve Malatya'da nasıl cinayetlere dönüştüğünü gördük. Yabancıların mülk alışlarına ilişkin anlatılanlar da benzer operasyonlardı. Gerçeği aşan bir 'korku' yaratıldı bu konuda da. Sadece 65 bin parça gayrimenkul yabancıya satılmış Türkiye'de. Ama toplumsal algıya ve dolaşan haberlere bakılırsa Türkiye tümünden elden gitmiş gibiydi. Bu konuyu ulusalcı kesimler 22 Temmuz seçimlerine malzeme bile yapmışlardı. (Batı Avrupa'da Türklere ait gayrimenkul sayısının 300 bine yakın olduğunu bilmiyorlar mı?) Misyonerlerin üç beş kilisesinden korkanlar İngiltere, Almanya ve Fransa'nın her birinde 1.500'ü aşkın caminin bulunmasına ne diyecekler?

Cami demişken... Köln'de Türklerin öncülük ettiği bir cami projesi vardı, biliyorsunuz. Cami deyip geçmeyin; kubbesi 37 metre çapında, minaresi 55 metre uzunluğunda, aynı anda 2.000 kişinin ibadet edebileceği bir

camiden söz ediyoruz. Yani Köln'ün silüetine eklenen bir İslam motifinden... Avrupa ırkçıları (ulusalcıları mı demeliydim?) birleşti bu projeye karşı. Ama sonunda cami yapımına izin çıktığı gibi, ırkçıların Köln'de düzenlemeye çalıştıkları kampanya da Avrupalı demokratların katkılarıyla akim kaldı. Cami yapımına karşı çıkan ırkçı gösteriye karşı bir 'gökkuşağı' platformu oluştu Müslümanların yanında. Kimler mi vardı platformda? Kilise temsilcileri en ön saflardaydılar; sonra demokratlar, liberaller, yeşiller ve hatta eşcinseller...

Bundan ders çıkarmak durumundayız. Sıkça övündüğümüz çok kültürlülük, hoşgörü ve farklı inançtan insanlarla birlikte yaşama geleneğini yeniden keşfetmeliyiz. Homojen ulus ve devlet gibi homojenleştirici bir din anlayışı da toplumu faşizme götürür.

Bu ülkenin dinî çoğulluğu yeniden keşfetmesi şart. Müslüman'ı, Hristiyan'ı ve Yahudi'siyle yan yana yaşayan bir geleneğin bugün yıkıcı bir homojenlik yaklaşımı sergilemesi tuhaf. Toplumdaki farklı dinden insanlara baskı kurmaya, onları yıldırmaya çalışanlar Kemalist rejimin homojenleştirme politikalarına da itiraz edemezler. Mantık aynıdır; herkes bize benzesin. Bu, ister 'herkes Kemalist ve sekülerist olsun', isterse 'herkes Müslüman olsun' biçiminde tezahür etsin, fark etmez.

Gelin itiraf edelim; Türkiye kültürel çoğulluğunu kaybetti. Bu topraklar tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar 'türdeş'. Ama hâlâ korkuyorlar... Demek ki 'aynılaştırmak' korkularımızı ortadan kaldırmıyor, aksine 'aynılaştırdıklarımız' kâbusumuz olarak geri dönüyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Emeğe saygı ve vicdan meselesi

İhsan Dağı 2008.09.26

Yeni öğretim dönemi başlarken Boğaziçi Üniversitesi'nde yeni rektörün 'gerici' kalkışması tepki topladı, hem de kendi öğrencilerinden ve öğretim üyelerinden. Üniversitelerin özgürlükçü ve de özgürleştirici rollerini görmezden gelenlerin işleri gerçekten zor. Özgür düşüncenin kalelerinde yasakları savunmak, kılık kıyafet zaptiyeliği yapmak, kendi öğrencilerini sınıflara sokmamak savunulabilir bir tutum değil.

Üniversitelerde başörtüsünün 'yasak' olduğunu ifade eden bir 'yasa' var mı? Yok. Aksine Yükseköğretim Yasası, 'Yürürlükteki yasalara aykırı olmamak koşulu ile yükseköğretim kurumlarında kılık kıyafet serbesttir' hükmünü taşıyor. Yasak nereden çıkıyor peki? Anayasa Mahkemesi, bu yasa'yı yorumlarken başörtüsünün bu serbestlik içinde değerlendirilemeyeceğine hükmetmiş! Yasa 'serbesttir' diyor, memurlar 'yassak hemşerim' yorumu yapıyor. 'Keyfi yönetim' diye buna derler işte...

Bu keyfiliğe son vermek isteyen Meclis, şubat ayında bir anayasa değişikliği yaptı; eğitim hakkının ve fırsat eşitliğinin altını çizerek öğrenciler arasında ayrımcılığa son verdi. Ama keyfi yönetimi alışkanlık edinen devlet memurları Meclis'in anayasayı değiştiremeyeceğine hükmetti bu sefer de. Ne yetkileri vardı buna ne de hakları...

Haydi, 'yasak' diyelim üniversiteye başörtüsüyle girmek size göre. Önceki gün Taraf'tan Yasemin Çongar çok güzel ifade etti: 'Yasak olması hak olmadığı anlamına gelmiyor'. İnsanlık tarihi yasaklara karşı kazanılmış hakların da tarihi. Kimsenin, yasaklara razı olup oturacak hali yok. Yasak dediğiniz, toplumun çok büyük bir çoğunluğunun iradesine vurulmuş bir yasak. Halkın en az yüzde yetmişi üniversitelerdeki zorbalığın sona ermesinden yana. Yani, halk kaldırım diyor bu yasağı, halkın 'hizmetçileri' olması gereken, halkın vergileriyle geçinen kamu görevlileri direniyorlar. Ne yapmalı halk, söyler misiniz?

Artık konunun bir hukuk meselesi olmadığı ortada; biraz da vicdanlarınızın sesini dinleseniz, çünkü bu bir vicdan meselesi. Öğrencileri, binbir zahmetle kazandıkları üniversitelerde öğrenim görme haklarından yoksun bırakmak acı vermeli insanlara, geceleri uykusuz bırakmalı.

Düşünebiliyor musunuz? Boğaziçi Üniversitesi'nde bir bölüm kazanmanız için sınava giren yaklaşık 1,5 milyon kişi arasında ilk onbine girmeniz gerekiyor. Bunu başarmak için daha çocuk yaşlarda arkadaşlarınızla oynamaktan vazgeçiyorsunuz, çalışmayı tercih ediyorsunuz. Okul sonraları dershaneye gidiyorsunuz, sinemaya gitmek yerine. Ailenizle vakit geçirmek, eğlenmek, kaynaşmak yerine disiplinden vazgeçmiyor ve çalışıyorsunuz. Daha çocuk yaşta gelecek kaygısı, iyi bir eğitim almak arzusu, geleceğinizi iyi bir eğitimle biraz da olsa 'kurtarma' arayışı sırtınıza biniyor. Uykusuz, tedirgin geceler geçiriyorsunuz. Ne psikolojiniz ne de ergenlik sürecinden geçmekte olan bedeniniz bu kadar yükü, derdi kaldıracak durumda değil. Ama siz direniyorsunuz, başarmak istiyorsunuz ve en az 4-5 yıllık bir emeğin, kararlılığın, maddî ve manevî fedakârlığın sonunda kazanıyorsunuz Boğaziçi'nden istediğiniz bir bölümü. Ama tam siz emeğinizin karşılığını aldım derken üniversite kapısında birileri 'yassak hemşerim, başörtüsüyle giremezsin' diyor.

Başörtülü genç kızları Boğaziçi'nin kapısından almayanlar kendi kızları kılık kıyafetlerinden dolayı üniversite kapılarından döndürüldüğünde neler hissederler? İsyan etmezler mi? Onca emeğe ve umuda vurulan vicdansız darbelerin hesabını sormazlar mı?

Çok mu zordur bu çocukların emeklerine, başarılarına saygı duymak. Birazcık empati, birazcık. Siz olsaydınız 4-5 yıllık emeği yok edilmek istenen, umutları karartılmak istenen, ne yapardınız?

O başörtülü öğrencilerin ailelerini düşünün? Çocukları iyi bir eğitim alsın diye yıllarca para harcıyorlar, emek harcıyorlar, çocuklarıyla umutlanıyorlar, gururlanıyorlar... Sonra, üniversite kapısında bir rektör çıkıp 'yassak kardeşim' diyor?

Hadi canım sen de! Nereden alıyorsun insanların hakkını ve emeğini gasp etme hakkını? Hani eşitlik, adalet? Nerede vicdan?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yolsuzluk mu, siyasete yeni tuzak mı?

İhsan Dağı 2008.09.30

Cumhuriyet tarihinin en önemli davalarından birisi başlamak üzere. Devlet içinde uzun zamandır 'gayri nizami' faaliyetlerde bulunduğu bilinen bir yapının ilk defa üzerine gidiliyor.

Bu ülkenin geleceğini tıkayan, rejimin sürdürülebilir bir hukuk devleti ve demokrasi olması önündeki en önemli engellerden biri tasfiye ediliyor. Değişik katmanlarıyla hâlâ devam eden Ergenekon soruşturmasıyla bir yandan da geçmişle yüzleşme imkânı doğuyor. Cumhurbaşkanı sıfatıyla Süleyman Demirel'in dile getirdiği 'devlet bazen rutinin dışına çıkabilir' mantığından, bu gayri nizami savaş ve suç örgütünü tasfiye etme noktasına gelinmesi devletin içindeki temizlik operasyonunun bu üke için ne denli büyük bir kırılma olduğunu gösteriyor. Yakın geçmişin aydınlatılması ve geleceğin önünün açılması imkânı veriyor Ergenekon soruşturmasının ve yargılanmasının selamete devamı.

Susurluk nasıl karartıldı, sahte bir rejim krizine nasıl kurban gitti, unutulmamalı. Susurluk kazasıyla ortaya çıkan yapılanmanın üzerine gidemeyenler 28 Şubat darbesine de seyirci kalmaya zorlandılar. 28 Şubat darbesi 'Susurluk'un da üzerini örttü. Bunu o dönem iktidardan uzaklaştırılanlar görmediler, aksine 'Susurluk'a 'fasa

fiso' dediler. Peki sonuç? Susurluk yapısını ciddiye almayanlar Susurluk bağlantılı ekipler tarafından tasfiye edildi. Son Ergenekon tutuklamalarında gündeme gelen ekiplerdeki ve projelerdeki benzerlikler dikkate değer. Susurluk'ta üstü örtülen çete Ergenekon'dan da sıyrılabilir. Son günlerde olup bitenler ve özellikle de 'gündem yönetimi' bu yöndeki kuşkuları artırıyor.

Bilmem söylemeye gerek var mı? Ergenekon'u ciddiye almayanlar, gider. Temiz, şeffaf ve demokratik bir devlet arayanlar ya Ergenekon'u bütün boyutlarıyla açığa çıkaracaklar veya Ergenekon yapılanmasının değişik uzantıları tarafından tasfiye edilecekler. Kısacası mesele çok kritik.

Ergenekon kapsamında yeni tutuklanmalar olurken, örgütün medya ayağı ortaya çıkarken, örgütün lider kadrosuna ilişkin iddianame açıklanmak üzereyken Türkiye tam bir kakofoniye boğulmuş durumda. CHP ve AK Parti yöneticilerinin karşılıklı suçlamaları, medya önünde yapılan 'düello'lar, yeni düello çağrıları, 'kim kazandı' iptidailiği ne demokrasiye, ne temiz toplum idealine ve hatta ne de siyasete hizmet ediyor. Tam Ergenekoncuların istediği bir puslu siyaset görüntüsü oluşuyor.

Kim, ne kadar farkında bilmiyorum, ama Ergenekon'un gündemden düşürülmesiyle sonuçlanan bir durum karşısındayız. Ergenekon karartılıyor... Her gün doğru, yanlış bir başka iddia gündeme geliyor ve gelmeye devam edecek. Açıkçası siyaset manipüle ediliyor, AK Parti de CHP de oyuna geliyor... Birileri siyasetin ne kadar 'kirli' olduğunu siyasetçiler aracılığıyla halka gösteriyor. Bu kör dövüşünde kaybeden siyaset olacak, AK Parti ve CHP ile birlikte...

Yani siyaset kurumu intihar ediyor. AK Parti ve CHP karşılıklı iddialar ve ithamlarla rakiplerine zarar vermiyorlar sadece siyasetin zeminini yok ediyor, siyasete duyulan güveni sarsıyorlar. Sonunda, bizzat siyasetçilerin bu kör dövüşü siyaset dışı arayışları meşrulaştıracak, siyaset dışı aktörleri temize çıkaracak... Siyasetçiler kendilerine hazırlanan ve kendilerine infaz ettirilen bu tuzağın farkındalar mı dersiniz?

Ortalarda dolaşan dosyaların nerelerden, kimlerden servis edildiğini merak ediyorum doğrusu. Benim kanaatim kesin; son günlerde ortaya dökülen iddialar 'siyasete karşı' bir operasyon. Susun beyler! Ergenekon'u duyamıyoruz... Susun beyler! Derin devletin köklerine inen bir operasyon karartılıyor... Susun beyler! Bugün, siyaset oyuna getiriliyor, meşruiyet zeminini sarsılıyor; yarın, siyaset dışı aktörler sahaya çağrılacak...

Elbette temiz siyaset vazgeçilmez bir talep. Elbette yolsuzlukların üzerine gidilmeli. Elbette yolsuzluk üreten siyaset tarzı, piyasa-devlet ilişkileri tasfiye edilmeli... Ama aman dikkat, 'yolsuzluk iddiaları' üzerinden siyasetin kendisi tasfiye edilmek isteniyor gibi...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tezkereye hâlâ gerek var mı?

İhsan Dağı 2008.10.03

Kuzey Irak'ta PKK unsurlarına karşı askerî operasyonlar yapmak için geçen yıl Meclis'ten alınan bir yıllık yetkinin süresi doldu. Haftaya tezkere yeniden Meclis'in gündemine gelecek.

Asker tezkerenin uzatılmasından yana. Hükümet kanadından yapılan açıklamalar da askerin görüşüne paralel. Anamuhalefetin itirazı ise ihtimal dışı. Dolayısıyla tezkerenin uzatılacağı neredeyse kesin gibi. Askerî birliklerin ülke dışına gönderilmesi gibi önemli bir kararın sessiz sedasız ve en önemlisi geçen bir yılın muhasebesi yapılmadan alınması tuhaf değil mi? Bu, hükümetin gücünü, özgüvenini ve vizyonunu mu gösterir yoksa, bundan önceki hükümetler gibi askerî yöntemlere teslimiyetini mi?

Tezkerenin uzatılmasına ilişkin askerî talebi anlaşılır bir tutum. Anlamakta zorluk çektiğimiz, hükümetin bu talebe sorgusuz sualsiz yaklaşımı. Demokrasilerde bu tür kararlar 'siyasi'dir; sonuçlarına siyasetçiler katlanırlar. Dolayısıyla nihai karar mercii de siyasettir. Muhtemeldir ki hükümet temsilcileriyle askerî erkan konuyu görüşmüş, uzatmanın gerekçeleri masaya yatırılmıştır. Ama bütün bunlar bir 'gizlilik' perdesiyle örtülüdür. Dolayısıyla biz 'vatandaşlar' bu kararların hikmetini bilemeyiz, anlayamayız ve tabii ki de sorgulayamayız!..

Şeffaf demokratik toplumlarda olduğu gibi askerî tezkere talebi millet önünde gerekçelendirilmeli. Sadece 'medya-siyaset ilişkisi' değil 'asker-siyaset ilişkisi' de Başbakan'ın ifadesiyle 'milletin önünde' tartışılmalı. Tezkere Meclis'e gelmeden askerî bir yıllık 'sınırötesi operasyon' döneminde başardıkları ve başaramadıkları siyasi irade tarafından incelenmiş midir? Bu muhasebeden siyasi iradenin milletle paylaşacağı bilgiler ve sonuçlar yok mudur?

Militarizm, askerî bürokrasinin her yaptığında bir hikmet olduğu düşünölmeye başlandığında artık toplumsallaşmış ve kurumsallaşmış demektir; bu noktadan sonra önü alınıp demokrasiye yönelmek zorlaşır. Tezkerenin yenilenmesine bence gerek yok. Gerek olduğuna ilişkin beni ikna edecek 'yeni' hiçbir bilgi ve açıklama yapılmadı. Geçen kış yapılan kapsamlı sınırötesi kara operasyonunun 'başarısı'na muhalefet partileri de ikna olmamıştı. Şimdi, PKK'ya karşı askerî başarı ve başarısızlıklarını tartışmadan tezkerenin geçmesi doğru değil. Önce bir yılın hesabını görelim.

PKK'ya katılımlar engellendi mi? Örgüte katılanların 'eve dönmesi' sağlandı mı? PKK'nın toplumsal zemini yok edildi mi? Askerî operasyonlar PKK'yı bitirdi mi? Bitirmediyse hâlâ, daha kaç on yıla ve kaç tezkereye ihtiyaç var?

PKK ile mücadelede mevcut yaklaşıma yıllardan beri 'açık çek' verildi milyarlarca dolar kaynak ve binlerce şehit pahasına... Artık asker de terörle mücadelede sadece askerî yöntemlerin başarılı olmadığını ve olmayacağını ifade ediyor. Dolayısıyla tezkereyi Meclis'e getirmeden önce hükümetin yeni yöntemler ve yaklaşımlar üzerinde biraz kafa yormasında, sorunun siyaseten çözümüne bir şans vermesinde fayda var. Bölge halkının barış ve refah istediğinden hiç kuşku yok. Bunun yolunu bulmalı siyasetçiler. Son yirmi yıldır konuyu havale ettikleri asker bir çözüm getiremedi, getiremeyecek de. Risk alabilecek vizyoner siyasetçilere ihtiyaç var. Kürt meselesinde adım atmak günlük siyasal çıkar beklentilerine feda ediliyor. Türk milliyetçilerinin reaksiyonundan siyaseten çekinenler adım atmıyor, işi kolaycılığa vuruyor ve askere havale ediyor. Olan şehitlere, dağa çıkan çocuklara ve ülkenin kaynaklarına oluyor.

Hükümet partisi 2007 seçimlerinde bölgede olağanüstü başarı göstermiş, DTP'nin bölge siyasetindeki hakimiyetine son vermişti. Bu başarıda hükümetin seçim öncesinde askerî cihetten ve muhalefet çevrelerinden gelen Kuzey Irak'a operasyon taleplerine direnmesinin rolünü kimse küçümsemesin. Mart 2009 seçimlerine doğru bölgeyi askerî iradesine teslim etmiş bir görüntü veren AK Parti'nin oy kaybetmesi kuvvetle muhtemel. Güneydoğu'da zayıflayan bir AK Parti'nin 'sistem' karşısında korunaklarından ve sigortalarından çok önemli birisini kaybedeceğini bilmem söylemeye hacet var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK'ya karşı postmodernizm eleştirisine devam!

'Ordu göreve!' demiştik bir yazımızda, hatırlarsınız... Aktütün faciasından daha büyük bir uyarı olamaz ordunun 'asıl görev'ini profesyonelce yapmaya başlaması için.

Ordu, iç siyasetle uğraşmak, postmodernizm nutukları atmak, vatandaşlarını sözde ve özde vatandaş diye ayırmak, laiklik fetvaları vermek, cumhurbaşkanının kim olacağı ve nasıl seçileceği üzerine kafa yormak, meşru hükümete karşı bildiri hazırlamak, gazetecileri ve sivil toplum kuruluşlarını andıçlamak yerine gerçek vazifesini hakkıyla yapmak zorunda. Aktütün baskını bir milad olabilir; sadece PKK'ya karşı mücadelede yeni bir stratejinin değil, ordunun siyasetten 'aslı mesleğine' dönüşünün de miladı...

Hamasetin ve duygusallığın değil akılcı bir eleştirinin zamanı. Bir kez daha sorularımız acılarımıza boğulup gitmesin. Elimizde iki seçenek var: Ya geleneksel yöntemle yola devam edeceğiz; yani ağır bir militarizasyon, vesayet demokrasisi, OHAL yönetimi, Kürtlere sözce vatandaş muamelesi, JİTEM, faili meçhuller, köy boşaltmalar... Veya siyaset, şimdiye kadar hem terörle mücadelede hem de daha genel olarak Kürt meselesinde benimsenen askerî yaklaşımlarla yüzleşecek, soruna köklü çözümler getirecek inisiyatifler alacak. Toplumun çok büyük kesimleri terörle mücadeleyi sorgusuz sualsiz askere havale etmenin sıkıntılarını dillendirirken hükümet, geçersizliği Aktütün baskınıyla bir kez daha ispat edilen yöntemlerde ısrar etmez.

İşte görüldü; Aktütün Karakolu üçüncü defadır ağır baskın yiyor. Tek bir karakolda verilen şehit sayısı 44. Karakol denilen şey basit bir barakadan ibaret. Terörle mücadeleye ayrılan kaynaklar, teçhizatlar, personel nerede? Yıllardır 'PKK'ya ağır darbe vuruldu' diyorlar. Geçen yıl başlayan yeni dalga sınırötesi operasyonlardan sonra da sıkça duyduk bu sözleri. 350 PKK militanının günortasında ağır silahlarla bir karakola saldırması, çatışmanın saatlerce sürmesi pek de ağır darbe yemiş bir örgütün işine benzemiyor.

Milletin acısı büyük, öfkesi kabarık... Böyle bir zamanda hataları konuşmak yerinde olmayabilir. Ama ne zaman konuşacağız? Bir sınır karakolunuz defalarca basılıyor ve siz hâlâ bu konuda bir önlem alamıyorsanız, caydırıcılık yaratamıyorsanız sorumlular işini yapmıyor demektir.

PKK ile mücadelede doğruları ve yanlışları ortaya koymak gerek. Aktütün saldırısından bir gün önceki yazımda tezkerenin yenilenmesi vesilesiyle sormuştum: 'Tezkere Meclis'e gelmeden askerin bir yıllık 'sınırötesi operasyon' döneminde başardıkları ve başaramadıkları siyasi irade tarafından incelenmiş midir? Bu muhasebeden siyasi iradenin milletle paylaşacağı bilgiler ve sonuçlar yok mudur? ... Askerî operasyonlar PKK'yı bitirdi mi? Bitirmediyse hâlâ, daha kaç on yıla ve kaç tezkereye ihtiyaç var?'

PKK'ya karşı mücadelenin yöntemi, felsefesi, araçları ve sorumluları ile yüzleşmeden bu iş bitmez. Dağlıca baskınını çözemedik; ihmal iddiaları bastırıldı. İddiaları gündeme getiren gazete Genelkurmay tarafından akreditasyon dışında tutuldu. Sonuç? Şehitler vermeye devam...

Kuzey Irak'tan gelmiş teröristler. Doğrudur. Ama Kuzey Irak'ı hani BBG evi gibi izliyorduk? 350 teröristin sınırötesinden ağır silahlarla gelip bir karakolu basmaları nasıl istihbarata yakalanmaz? Askerî bir zafiyetin olduğu kuşkusuz. Sınırötesi operasyon yetkisi bulunan asker şimdiye dek neler yaptı? Sınırın daha hemen öte tarafı temizlenememişse ne diyebiliriz ki? Yarın yeni yetki vermenin ne anlamı olacak?

Milletin öfkesini Kuzey Irak'a ve hükümete yöneltmek yerine cesurca geç kalmış bir soruyu sormak ve yüzleşmek zorundayız: Asker PKK ile mücadelede başarılı mı? Siyasete karışmakta bu kadar 'cevval' davranan askerin 'işini ne kadar iyi yaptığı' neden sorgulanmıyor?

Allah için devir teslim törenlerinde yapılan 'postmodernizm eleştirisi'nin PKK ile mücadelede faydasını anlatsın birisi bana...

'Tezkere'den nereye?

İhsan Dağı 2008.10.10

Kavşaktayız; ya daha fazla demokrasi ve özgürlük yolunda ilerleyeceğiz veya terörle mücadele adına meşrulaştırılan otoriter devlet modeline geri döneceğiz. Her iki yola doğru evrilen ipuçları mevcut.

Kuzey Irak'a sınırötesi harekât yetkisi isteyen hükümet tezkeresi Meclis tarafından kabul edildi. Aktütün baskınının ardından tezkerenin süresinin uzatılmasının gerekli olduğu görüşüne karşı, beklendiği gibi, kayda değer bir itiraz yükselmedi. Verilen kayıplar itiraz kapılarını da kapamıştı. Saldırılan bir sınır karakolu olunca, teröristlerin de sınırın öte tarafından geldiği ve hatta Kuzey Irak tarafından ağır silahlarla saldırdıkları sabit olunca, tartışılacak bir mesele de kalmıyor: Sınırötesi operasyonlara devam.

İyi ama bizatihi Aktütün saldırısının kendisi sınırötesi operasyonların etkinliğini, geçerliliğini sorgulamayı da gerektirmiyor mu? Eldeki bir yıllık tezkere boyunca, bölgeye yönelik onlarca hava ve bir kara operasyonu gerçekleştirilmişken hâlâ sınırın hemen öte tarafından 350 kişilik bir PKK grubu ağır silahlarla sınır karakolunuza saldırıyorsa sınırötesi operasyonların 'işe yararlılığını' ve dolayısıyla gerekliliğini sorgulamanın tam sırasıdır.

Olmadı, bu vesileyle de olsa askerin PKK ile mücadelede etkinliğini, başarısını siyasi irade yine sorgulamadı. Ama kamuoyu sorguluyor: 350 PKK militanının nasıl olup da sınıra kadar görölmeden gelebildiğini; istihbarat raporlarının neden yine görmezden gelindiğini; çatışma bölgesine hava desteğinin neden saatler sonra ulaştığını ve daha da önemlisi, gündüz vakti 7 saat süren çatışmalar boyunca neden karadan bir takviyenin Aktütün'e ulaşmadığını kamuoyu sorguluyor. Bu ülkenin Hava Kuvvetleri Komutanı'nın 17 şehitli bir çatışmayı ancak bir gün sonra, onu da medyadan öğrenmesi sorgulanmaz mı? Neredeyse bütün gün Aktütün'de çatışmalar olurken Hava Kuvvetleri Komutanı'nın aynı gün golf turnuvasında nasıl kalabildiği; daha da vahimi, çatışmalardan bu ülkenin Hava Kuvvetleri Komutanı'nın nasıl haberdar olmadığı kamuoyu tarafından sorgulanıyor.

Ama ne hükümet, ne Meclis sordu, sorguladı...

Özellikle AK Parti hükümeti keşke hatırlasaydı geçen yılı; cumhurbaşkanlığı seçimine giden yolun başından itibaren gündeme taşınan 'sınırötesi harekât' taleplerini, seçim sürecinde yaşanan 'şehit cenazeleri senaryosu'nu, "Barzani'nin adamları" suçlamasını... Tezkere isteyenler PKK'nın sınırötesi operasyonla biteceğini iddia ediyorlardı. O zamana dek Kuzey Irak'a 24 sınırötesi operasyon yapıldığını, bunların hiçbirinin sorunu çözmeye yetmediğini bilmiyorlar mıydı? Yoksa geçen yılki 'hemen şimdi tezkere isteriz'cilerin derdi 22 Temmuz seçimlerinin yapılmasını mı önlemektir, PKK'yı vurmaktır yerine?

Seçimler yapıldı, cumhurbaşkanı seçildi. AK Parti de tezkereyi Meclis'e taşıyıp yetkiyi aldı. Son bir yıllık tezkere döneminde de sayısız hava ve bir kara operasyonu yapıldı. Bütün bunların sonunda da Aktütün faciası yaşandı.

Yani çözüm sınırötesi operasyon değil, bu anlaşılmalı bir kez daha. Ve sınırötesi operasyonların içeride 'siyaset'in alanını daraltıcı, siyaseti denetleyici bir işe de yaramayacağı, buna izin verilmeyeceği de gösterilmeli hükümet tarafından. Başbakan'ın parti grubundaki konuşması bu bakımdan umut vericiydi: 'Demokrasi ve özgürlüklerde geri adım olmaz.'

Ama birileri durmuyor. İlginç çabalar göze çarpıyor; geçen yıla benzer bir baskı, bazı AB reformlarından geri adım atarak bölgede OHAL benzeri bir yapı oluşturmak adına gündeme geliyor. Bu tezleri ileri sürenler yine unutuyorlar galiba; bölge 1979'dan sonra 23 yıl sıkıyönetim ve olağanüstü hal rejimi altında yaşadı. Bu 'sıkı rejim' terörü ortadan kaldırmadığı gibi, aksine, PKK örgütünü büyüttü, terörü körükledi. Belki de unutmamışlardır, kim bilir! Bugün hâlâ OHAL benzeri yetkilerle PKK'yı yok edeceklerini iddia ediyorlar; istedikleri çözüm değil, daha fazla İKTİDAR.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öcalan, Iraklı Kürtlere karşı

İhsan Dağı 2008.10.14

Son yıllarda PKK'nın saldırıları ilginç bir şekilde Türkiye'yi Kuzey Irak'a çekme hedefi güdüyor. Kuzey Irak'a giren Türkiye'nin ABD ile karşı karşıya gelmesini umuyorlardı uzun süre.

5 Kasım mutabakatının ardından bu gerçekleşmedi; PKK'ya karşı Türkiye-ABD işbirliği kuruldu. Ama PKK'nın Türkiye'yi Irak'a çekme çabaları devam etti. Neden?

Bence nedeni açık: PKK, Irak Kürtlerini ve Kuzey Irak Kürt yönetimini Türkiye'ye dövdürmeye çalışıyor. PKK Türkiye'ye saldırıyor, ama asıl Türkiye üzerinden Kuzey Irak'ı vuruyor. Kısaca, PKK liderleri Irak Kürtlerinin son yıllarda elde ettiği kazanımları hazmedemiyorlar.

Bölgedeki üç Kürt hareketinin üç liderini düşünün: Celal Talabani, Mesud Barzani ve Abdullah Öcalan. Talabani, Irak'ın devlet başkanı; Bağdat'ın en tepesindeki adam. Irak'ın bütününün tüm dünyada tanınan temsilcisi. Barzani, Kuzey Irak Kürt Yönetimi'nin dünyaca tanınan lideri. Erbil'den Kuzey Irak'ı yönetiyor, Irak'ın belki de en güçlü lideri.

Peki Öcalan? On yıldır Türk devletinin elinde, ömür boyu hapse mahkum... İmralı'daki hücrelerinde ömür çürüten bir Öcalan'ın Kuzey Irak Kürtlerinin başarılarıyla gurur duyacağını mı sanıyorsunuz? Irak Kürtlerinin başarıları, elde ettikleri güç ve statü Öcalan'ın ve örgütünün başarısızlıklarının sürekli bir şekilde şamar gibi yüzlerine vurulmasından başka bir şey değil. Talabani ve Barzani, kendi halklarının başında dünya tarafından tanınan liderler olarak başarılarının keyfini sürerken Öcalan hücrelerinde sadece kahroluyor.

Dolayısıyla sanmayın ki Öcalan Kuzey Irak'ı dert etsin, gözetsin... Aksine, PKK liderleri Talabani ve Barzani'nin yeniden meşru iktidarlarından alışı olmasını bekliyorlar. İşte bu nedenle PKK, eylemleriyle Türkiye'yi Kuzey Irak'a çekmek istiyor sürekli. Tezkereden de memnunlar, sınır ötesi operasyonlardan da. Bunların, asıl Kuzey Irak yönetiminin iktidarına, egemenliğine ve meşruiyetine darbe vuracağını düşünüyorlar.

O nedenle PKK, eylemleri için Kuzey Irak'ı üs olarak kullanıyor, Irak bölgesel yönetimi ile Türkiye arasında diyalogun ve işbirliğinin gelişmesine karşı sürekli provokasyonlar yapıyor. PKK'nın bu oyunu Irak Kürtleri tarafından yavaş yavaş anlaşılmaya başlanıyor; Irak Kürtleri arasında PKK'nın niyetini sorgulamaya başlayanlar var.

Yönetimiyle ve halkıyla Irak Kürtlerinin anlaması gereken gerçek şu: PKK'nın Kuzey Irak'taki varlığı sırtlarındaki kambur. Bu yükü sırtlarından atmadıkça rahata eremeyecekler, PKK'nın provokasyonlarına son veremeyecekler.

Irak Kürtleri önceliklerini belirlemek zorundalar: Ya Irak genelinde ve Kuzey Irak özelinde elde ettikleri kazanımları muhafaza etmeye çalışacaklar veya PKK'nın kendilerini de aşağı çekmesine razı olacaklar.

Irak Kürtlerinin bugünkü konumları kendileri için tarihî bir değer taşıyor. Yıllar süren mücadelelerinin, maruz kaldıkları katliamların ardından bugün Irak'ta devlet başkanı düzeyinde temsil ediliyorlar, Kuzey'de de federal bir Kürt yönetiminin sahibiler.

Böylesine büyük kazanımları muhafaza etmek gerekmez mi? Irak Kürtlerinin temel önceliği mevcut kurumsal, yasal ve siyasal konumlarını pekiştirmek olmalı. Bu kazanımları riske atacak maceralara kalkışmak anlamsız.

Kuzey Irak Kürtlerinin kazanımlarını pekiştirmede en önemli engel PKK. Kimse PKK'nın Irak Kürtlerini dert ettiğini sanmasın. Irak Kürtlerinin kazanımları PKK liderlerinin umurunda bile değil. Neden olsun ki? Bizatihi Irak Kürtlerinin kazanımları PKK'nın başarısızlığının tescili.

PKK'nın hedefi açık. Provokasyonlarla Kuzey Irak'ı Türkiye'nin sürekli operasyonlar yaptığı, havadan ve karadan vurduğu, dolayısıyla egemenliğini tanımadığı bir 'vahşi coğrafya' haline getirmek. Bu stratejinin gerçek hedefi Türkiye de değil, Kuzey Irak Kürt Yönetimi ve Kuzey Irak Kürtlerinin son yıllardaki siyasal ve ekonomik başarılarıdır.

Kuzey Irak Kürtlerine duyurması bizden... PKK'yı yeniden tartışmak zorundalar eğer kazanımlarına gerçekten sahip çıkmak, onları kalıcı hale getirmek istiyorlarsa.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ben korktum! Ya siz?

İhsan Dağı 2008.10.17

Kuvvet komutanlarını arkasına alıp genelde toplumu, özelde de medyayı 'uyanar' Genelkurmay Başkanı'nın konuşmasına hiç şaşırmadım.

Önceki günkü 'çıkış', Orgeneral Başbuğ'un devir teslim töreninde yaptığı konuşmanın taşıdığı 'derin mesaj'dan ve üsluptan hiç de farklı değildi. Dolayısıyla son konuşmaya da şaşırmadım, ama doğrusu korktum!

Korkmayanlar da var; Orgeneral Başbuğ'un muhataplarından Ahmet Altan dünkü yazısında 'bizi korkutabileceğinizi sanmayın' diyordu. Ama ben korktum arkadaş! Nasıl korkmam?

Avrupa'nın en büyük ordusunun genelkurmay başkanı 'herkes dikkat etsin ve doğru yerde dursun' diyor. Bunu söyleyen, bu memlekette dört defa darbe yapan, başbakan asan, darbelerin ardından yüz binlerce insanı gözaltına alan bir ordunun genelkurmay başkanı. Elinde tankları var, savaş uçakları var, istihbaratı var, özel harp dairesi var... Böyle bir güç karşısında 'dikkat' etsem ne yazar? 'Doğru yerde durmayı' bırakın, ayakta duracak mecalim kalmadı...

Korktum korkmasına da anlamadığım bir şey var: Bizim ordumuz neden bizi korkutuyor? Bizi değil, düşmanlarımızı korkutması gerekmiyor muydu ordumuzun? Biz bu orduyu bize değil düşmanlarımıza gözdağı versin, onları caydırsın, korkutsun diye kurmamış mıydık?

'Milletten başka kimse denetleyemez bizi' demişti Orgeneral Başbuğ. Millet, denetlemeyi bırakın, birkaç soru sorduğunda azarlandı. 'Çocuklarımız ihmale mi kuban gitti?' demek imkânına bile sahip olmayan bir millet TSK'yı, TSK'nın yaptıklarını ve yapmadıklarını, gelirlerini ve giderlerini nasıl deneteleyebilir?

Tabii ki ortada PKK'nın bir başarısı yok. PKK'nın son yıllarda hem Türkiye'de hem bölgede ve hem de uluslararası düzlemde yalnızlaştığı, marjinalleştiği kuşkusuz. Sorun, iki spesifik olayda, Dağlıca ve Aktütün

baskınlarında açıklanması gerek bir dizi ihmal...

TSK asli işini 'nasıl yaptığı' konusunda 'eleştiriliyor.' Bu son derece sağlıklı. Aslında eleştirilmiyor bile; sorular yöneltiliyor. Demokratik ülke orduları bu sorulara cevaplar getirir. Bizde soruları soranlar hesaba çekiliyor. Anlaşılan asker bu ülkenin 'demokratik' bir rejimle yönetildiğini düşünmüyor. Bırakın demokrasiyi, 'hesap verebilirlik' ilkesi her örgüt için çağdaş yönetim anlayışının bir gereği. Çünkü bu ilkenin dışında kalan örgütler kara deliğe dönüşür, entropiye giderler.

Eleştirileri 'saldırı' olarak niteleyince olayın zemini tamamen değişiyor. Saldıran, soruları soran gazeteler ve yazarlar değil ki, PKK. Siz, Aktütün baskınına ilişkin soru soranlara PKK'lı muamelesi yaparsanız artık konuşmak imkânsızlaşır. Eleştirileri öfke ve güçle sindirdiğinizde temsil ettiğiniz kurumu hatalarıyla yaşamaya mahkum etmiş olursunuz. Sözkonusu kurumu, yani TSK'yı eleştiriler değil, hataları araştırmakta, hatalarla yüzleşmekte ve hatalardan dönmekte kaçınanlar zayıflatmış olurlar.

Bu ülkenin güçlü bir orduya ihtiyacı olduğu kuşkusuz. Güçlü ordu da işini iyi yapan ordudur; işini iyi yapmayı 'meslek' edinen ordudur, halkına, gazetecisine, siyasetçisine gözdağı veren değil. Siyasal parti gibi hareket eden, toplumu, toplumun yaşam biçimini, düşüncelerini, sorularını ve algılarını yönetmeye kalkışan bir ordu yıpranır; yıpranmamanın yolu asli işini yapmak ve de iyi yapmaktır.

Öfke seline tutulmuş, eleştirileri ihanet olarak algılayan, soru soranları saldırgan olarak niteleyen bir 'güç'ün hukukun dışına çıktığını bir düşünün. Başbuğ'un konuşması demokratik bir hukuk rejiminin ne kadar değerli bir 'korunak' olduğunun bir hatırlatması. Kimse aklından çıkarmasın.

İçeriği ve üslubuyla Orgeneral Başbuğ'un konuşması, darbe özlemcisi sözde kentli, eğitilmiş, aydın kesimlere de armağan olsun! Konuşma videosunu günde beş kez izleyip 'askerî yönetim tarzının, üslubunun ve anlayışı'nın nasıl bir şey olduğunu anlamaya çalışsınlar. Hâlâ yürekleri yetiyorsa da 'çağırmaya' devam etsinler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk'ün 151 dostu

İhsan Dağı 2008.10.21

İçeride sürüp giden kısır tartışmalara bakmayın; Türkiye'nin uluslararası etkinliği giderek yükseliyor. BM Genel Kurulu'nda 192 üyeden tam 151 oy alan Türkiye, Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine seçildi 47 yıllık aranın ardından.

Bu, kuşkusuz önemli bir başarı. Üstelik sadece Türk diplomatlarının değil, sürece 'kamu diplomasi'si alanında destek veren işadamlarının ve sivil toplumun da başarısı... Ama böyle bir sonuç için diplomasi tek başına yetmez, ülkenin 'performans'ına da bakılır.

Türkiye'nin son yıllarda izlediği aktif, inisiyatif alabilen, güven veren dış politika çizgisi ve içeride her şeye rağmen başardığı demokratik istikrarı BM Güvenlik Konseyi'ne rekor oyla seçilmesinde etkili oldu. Böylece Türkiye 'küresel aktör' konumuna biraz daha yaklaştı; ancak bu, bölgede aktif dış politika adına 'dayılanan' bir Türkiye ile değil, diyalog ve işbirliğini bölgesel politikasının esası yapan bir Türkiye ile mümkün oluyor.

Türkiye'nin bölgedeki görünümü değişiyor, bölgesinde istikrar ve güvenin vazgeçilmez unsuru haline geliyor. Aslında Türk dış politikasında bir 'paradigma değişimi'nden bile söz edebiliriz; realist bir teorik zemine yaslanan güç gösterisi, tehdit ve çatışma yerine 'ortak çıkar' fikrine dayanıp 'işbirliği'ni merkeze alan 'liberal' bir

uluslararası ilişkiler felsefesinin izlerini görmek mümkün Türk dış politikasında. Dünya siyaseti ve ekonomisiyle uyumlu bir tavır bu. Özellikle de AB üyeliği perspektifiyle uyumlu...

Sonuçta, BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine AB ile tam üyelik müzakereleri yapan bir ülke seçildi. Ama bu ülke sadece AB vizyonu taşıyan bir ülke de değil. Avrupa grubundan seçilen ama Avrupa ile dünyanın diğer coğrafyalarını, kültürlerini de buluşturabilen bir ülke. Son yıllarda İspanya ile birlikte medeniyetlerarası diyalog girişimindeki liderliği alınan sonuçta kuşkusuz etkiliydi. Aslında unuttuğumuz bir gerçek; Türkiye küresel siyasette temsil kapasitesi yüksek bir ülke. İçeride 'kendi kimlikleri'yle barışan bir Türkiye'nin dışarıda farklı kültürleri, coğrafyaları temsil etme imkânı da büyüyor. Avrupa'yı olduğu kadar Balkanları, Kafkasya'yı, Ortadoğu'yu, Orta Asya'yı ve hatta Afrika'yı ve Asya'yı bile temsil kabiliyeti olan bir ülkeden söz ediyoruz. Bu değerleri elinde bulunduran bir ülkenin dış politikada güven odağı, diyalog ve işbirliği köprüsü olması mümkün.

Bölgesel ve küresel siyasette herkesin konuşabildiği, farklı kesimlerin güvenini taşıyabilen ender bir ülke profili var Türkiye'nin. İsrail ve Suriye, İran ve ABD, Gürcistan ve Rusya arasında 'arabuluculuk' rolü üstlenebilmek Türkiye'nin son yıllarda geliştirdiği yeni dış politika paradigmasıyla alakalı.

Bütün bu yeni 'vizyon'un temelinde ise Türkiye'nin bölgedeki gerginlik ve çatışmalardan beslenmeyi tercih etmek yerine daha rasyonel ve 'liberal' bir dış politika izlemesi, yani ekonomik, diplomatik, kurumsal işbirliği ağlarıyla bölgeyi 'barışa ve istikrara demirleme' stratejisi yatıyor.

Sonuçta dışarıyla ilişkilerde gerçekleştirilen diyalog ve işbirliği zemininin içerideki çatışma konularında da (Kürt meselesi ve laiklik tartışmaları başta olmak üzere) başarılması durumunda Türkiye bölgenin yükselen yıldızı olur. Demokratik istikrar ve ekonomik kalkınma yıldızın parlamaya devam etmesi için elzem. Profesör Ahmet Davutoğlu'nun sözünü kimse aklından çıkarmasın: 'Türkiye'nin en önemli yumuşak gücü (soft power) demokrasisidir'. (Insight Turkey, Cilt 10, No. 1, 2008, s.84)

Yeniden düşünülmesi gereken bir şey de var: 'Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur' saplantısı. Çankaya Üniversitesi Öğretim Üyesi Profesör Ramazan Gözen BM Genel Kurulu'nda Türkiye'ye verilen 151 oy için; 'Demek ki Türk'ün Türk'ten başka 151 dostu (ülke) varmış.' diyor. Bence hiç de haksız değil. Çatışmaya değil işbirliğine, düşmanlığa değil dostluğa odaklanan bir Türkiye mümkün...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti Devlet'in taşeronu olur mu?

İhsan Dağı 2008.10.24

Son MGK toplantısında terörle mücadele konusunda yeni bir yapılanma kararı çıkmıştı. 'Yeni yapılanma'nın şekli biraz belirginleşti. PKK ile mücadele için İçişleri Bakanlığı içinde Güvenlik Yüksek Kurulu ve Güvenlik Sekreterliği kurulacak. Bazı kişiler bu gelişmeyi 'sivil devrim' olarak nitelediler. Kuşkusuz bu, terörle mücadele alanında son yıllarda alınan belki de en önemli karardır.

Öngörülen yeni yapı ile terörle mücadelede inisiyatifin silahlı kuvvetlerden sivil kuvvetlere geçmesi bekleniyor. Söz konusu yapının misyonunu, yetkisini, personelini nasıl oluşturacağını göreceğiz. Genelde kamuoyu 'yeni yapılanma' fikrini olumlu karşıladı, ama benim kuşkularım var.

Kuşkumun kaynağı, birçok konuda olduğu gibi terörle mücadelede de davulun hükümetin boynuna takılması ama tokmağın askerin elinde olması ihtimali.

Terörle mücadele tabii ki hükümetin işi. Yalnız bu, yıllardan beri, adeta hükümetlerden bağımsızmış gibi hareket eden TSK'ya tevdi edilmiş durumda. TSK da bu konudaki performansını toplumsal eleştiriye açmadığı gibi kurumsal iç denetim mekanizmalarını bile pek çalıştırmış görünmüyor. Sonuçta TSK'nın terörle mücadeledeki performansı sorgulanmaya başlandı. Özellikle Dağlica ve Aktütün baskınlarını izleyen tartışmalar, yöneltilen eleştiriler ve zafiyet iddiaları askeriyede bu 'iş'ten biraz geri durma eğilimi yarattı.

Dolayısıyla 'inisiyatif'in askerden sivil unsurlara aktarılması konusunda askerin pek itirazı yok. Askerin kendine güç, meşruiyet ve neredeyse sınırsız kaynak sağlayan bu misyonu terk etmeye razı olması kayda değer. Her durumda tabii ki TSK terörle mücadelenin bir parçası olacaktır. Ama ön planda sivil yönetimin görünmesi anlaşılan askeri rahatlatacak.

Üzerinde durulması gereken husus şu: Eğer sorumluluk ve inisiyatif gerçekten sivil yönetimin elinde olacaksa askerin terörle mücadeleden Kürt sorununa, yerel yönetim reformundan AB sürecine siyasal iktidara 'kırmızı çizgiler' dayatan pozisyonundan da geri çekilmesi gerekir.

Terörle mücadelede tüm sorumluluğu alan sivil irade eğer sorunun zemini olan Kürt sorununda açılım yapma imkânından yoksun bırakılacaksa 'sivil inisiyatif' denilen şey hükümetin elinde patlar. Böyle bir tabloda AK Parti'ye düşen, Türkiye Kürtlerine yönelik sert 'devlet politikası'nın yürütücüsü ve hatta aslında taşeronluğu olacaktır.

Kaçınılması gereken bir durumdur bu. Çünkü AK Parti Kürt sorununun çözümü için bir imkândır. Bu imkânın heba edilmemesi gerekir. Devlet, şimdiye kadar yürüttüğü politikaları AK Parti üzerinden devam ettirmeye kalkarsa bu parti de hızla devlet partisi haline gelir, bölgede varlık gösteremeyen diğer partilere benzer. Oysa AK Parti Güneydoğu ile Türkiye arasındaki köprüdür; Türkiye'nin Güneydoğu'ya uzanan elidir. Bu eli Kürtleri dövmek için kullanmayın.

Türkiye Kürtleri arasında Turgut Özal'dan sonra ilk defa bir siyasi lider umut olmaktadır. Bölge insanına ulaşmayı, onlara umut ve güven vermeyi başaran bir liderin (Tayyip Erdoğan) bu konumunu muhafaza etmesi sadece partisi için değil, Türkiye için gereklidir.

Sahnenin önüne AK Parti hükümeti sürülür, arkasında da asker komut vermeye kalkarsa, bu, kısa sürede AK Parti ile geleneksel baskı politikalarının özdeşleşmesi, dolayısıyla AK Parti'nin ve liderinin Türkiye Kürtleri arasında yakaladığı güvenin dağılması anlamına gelir. Peki buna en çok kim(ler) sevinir?

PKK, tarihinin en derin krizini yaşıyor. Son dönemdeki saldırıları ve sokağa çıkma girişimleri hem Türkiye'de, hem bölgede hem de dünyada giderek yalnızlaşmasındandır. PKK açıkça devletin bölgeye yönelik politikalarının sertleşmesi için davetiye çıkarıyor. Sadece PKK mı? CHP ve MHP de hükümetin sertleşmesini istiyor. Oyuna gelmeyelim.

Sivil yönetimin yapması gereken, PKK'nın her eylemine daha fazla özgürlük, daha derin demokrasi ve daha yüksek refah yaratmakla karşılık vermek olmalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kemalistlerin laiklik oyunu

Anayasa Mahkemesi'nin anayasa değişikliği ve AK Parti kapatma davalarına ilişkin gerekçeli kararları açıklandı. Gerekçelerin ciddiye alınır tarafları yok. Profesör Ergün Özbudun'un açıkça ifade ettiği gibi, 'minareyi çalan kılıfını hazırlamış'.

Kıyafet serbestliğinin 'laiklik ilkesine aykırı' olduğunu iddia eden bir gerekçelendirme inandırıcı olmamakla kalmıyor, demokratik rejimi de tehdit eden bir mantık yürütmesi sergiliyor. Her iki gerekçeli kararın ortak paydası 'demokrasinin laikliği tehdit ettiği' saptamasıdır. Bu mantık, 'özgürlük laikliğe aykırıdır, dolayısıyla özgürlüğe izin verilemez' noktasına götürür anayasa heyetini, ki götürmektedir de.

Aslında, laiklik adına demokrasinin ortadan kaldırılmasına cevaz veren bilinçli bir saptırma karşıındayız.

Geniş kitlelerin laiklikle ilgili sorunları varmış gibi göstermek son derece zekice kurgulanan bir oyun. Kemalist-laikçiler bu şekilde toplumun büyük çoğunluğunu 'rejimin gayrimeşru unsurları' ilan ederek onları dışlamaya ve böylece de 'meşru' aktör olarak merkezde sadece kendileri kalmaya çalışıyor.

Gerekçeli kararlar laikliğin demokrasiyi zedelemek, işlemez hale getirmek için kullanılmasının son örnekleri. Çünkü demokrasi, iktidarı ve kaynakları 'yeniden dağıtıyor'; Kemalistlerden alıp muhafazakâr/demokrat 'çevre'ye veriyor. Dolayısıyla Kemalist-laikçiler, kendi iktidارlarını ve imtiyazlarını erozyona uğratan demokrasiden rahatsızlar. Bu yüzden demokrasiyi aşındırmak için laikliği kullanıyorlar.

Kavga laiklik üzerine değil aslında demokrasi kavgası. 'Merkez'in iktidar ve kaynaklarına kitlelerin ulaşması için demokrasi bir imkân. Kitleleri bu imkândan mahrum etmenin, dışarıda tutmanın yolu da 'dışlayıcı bir laiklik' anlayışı, yani laiklik bir blokaj; Kemalist elitlerin, kitleleri merkezin nimetlerinden dışlamanın aracı. Bu, üstelik, daha yeni keşfedilen bir araç da değil. Çok uzun zamandır etkin bir şekilde uygulanıyor.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, 1925'te İnönü hükümeti tarafından kapatıldığında partinin programında yer alan bir madde gerekçe gösterilmişti. O maddede Terakkiperver Parti, 'itikad-ı diniyyeye saygılıyız' diyordu. Ne vardı bunda? Laikliğe aykırı mıydı? Tabii ki hayır. Üstelik 1925'te daha laiklik ilkesi anayasal bir madde de olmamıştı. Daha da önemlisi Terakkiperver'i bu gerekçeyle kapatan devletin anayasasında 'devletin dini İslamdır' yazıyordu.

Anayasada bu yazarken bir siyasî parti, programında 'işte bu resmî dine saygılıyız' dediği için kapatılıyor... Komedi, değil mi?

Dolayısıyla mesele laiklik değildi; o zaman da değildi, şimdi de değil. Laiklik geniş kesimleri sistemden dışlamanın basit bir söylemsel, siyasal ve legal aracı olarak kullanıldı. Şimdi de laikliği geniş toplumsal kesimleri dışlamak, sistem içinde gayrimeşru ilan etmek için kullanıyor Anayasa Mahkemesi.

Üniversitelerde başörtüsü yasağının kalkması gerektiğini söyleyen toplumun % 75'i, bu yönde anayasa değişikliği için oy veren CHP dışındaki tüm siyasî partiler ve AK Parti'ye oy veren % 47'lik kitle teker teker ve topluca 'laiklik' karşıtı ilan edilmek suretiyle 'gayrimeşru' olarak nitelenmeye çalışılıyor. Böylesi bir 'paketleme' yaparak 'laiklik karşıtlığı sabit' olan halkı yönetme hakkında da mahrum edeceklerini düşünüyorlar. Hesap bu.

Halka 'laik rejimi güvenemeyeceklerse' ne yapacaklar? Ee, bu durumda kendileri yönetecek elbette! Kemalist elitlerin yönetim hakkını adeta 'ebedileştiren' basit bir mantık bu. Kemalistlere tavsiyem, laikliği muhafazakâr/demokrat çevrelerle siyasî kavgalarında bir kalkan olarak kullanmaktan vazgeçmeleri. Toplumun laiklikle sorunu yok, laikliği bahane edip demokrasiyi yok etme çabası da beyhude.

Anayasa Mahkemesi üyeleri de toplumun çok büyük kesimleri de biliyor ki sorun laiklik değil; muhafazakâr/demokrat kesimlerin siyasette, iş dünyasında ve akademyadaki önleyemedikleri yükselişleri.

Her okulda bir cumhuriyet mitingi

İhsan Dağı 2008.10.31

Bayram töreni değil sanki 'cumhuriyet mitingi'. Tek eksik, kürsüde nutuk atan bir Tuncay Özkan. Silivri'de Ergenekon'dan yargılanan bu zat da zaten bu törenlerin çocuğu.

Okullarda resmi bayramları böyle kutladığımız sürece cumhuriyetin içini demokrasiyle dolduramayacağımız gibi Ergenekoncuların fırınına odun taşımaya da devam ederiz.

Tankı, tüfeği ve savaş uçağı ile çocuklarımızı bir araya getirdiğimiz törenler sadece militarizmi içselleştirmiş, kanıksamış nesiller yetiştirmeye yarıyor. Milli bayram kutlamaları adı altında adeta halka 'askerî' eğitim veriliyor. Uygun adımlarla yürüyen, marşlar söyleyen bu çocuklar 'sivil' öğrenciler mi, yoksa birilerinin paramiliter birlikleri mi, belli değil.

Bireyin yok edildiği, kolektif bir 'adanmışlık' ritüeline dönüştürülüyor bayram kutlamaları. Yabancı düşmanlığının en âlasının yapıldığı, tarihin ve geleneksel olanın tümünün aşağılandığı, itaat ve teslimiyet kültürünün beyinlere kazındığı, ufacak çocukların, gencecik öğrencilerin 'kendilerinden' geçtiği kolektivist ayinler... Bu mudur cumhuriyetin 'çağdaş' çocukları? Nerede cumhuriyetin özgür, özgün ve demokrat yurttaşları?

Törenlerde tanık olduğunuz öfkeyi düşünün. Ufacak çocukların hançereleri yırtılırcasına bağdıkları, 'düşman'a meydan okudukları, körpe bedenlerini 'kurban' etmeye hazır olduklarını haykırdıkları öfke nöbetleri mi 'çağdaşlık'? Bu tarz gösteriler yapan ülke kalmadı. Türkiye, yeryüzündeki neredeyse tek 'kolektivist' ülke. Hâlâ neden?

Çünkü resmi bayramlar halkın adeta hizaya çekildiği merasimler. Bürokratik devletin, cumhursuz cumhuriyetin meydanlarda halka gözdağı verdiği anlar... Zaten bu törenleri böyle tasarlayanların amacı da bu: Resmîyet karşısında toplumu 'hizaya dizmek'.

Halk bu resmi törende yok, doğru; ama çocuklarımız orada. İlköğretim ve lise öğrencilerinin zorunlu olarak katıldığı bu törenlerde ne ulusal egemenlik ne özgürlük ve ne demokrasi övgüsü var.

Birkaç yıl önce bir grup üniversite öğrencisi 'alternatif 19 Mayıs kutlamaları' yapmayı denemiş, kutlamaları stadyum gösterilerinin dışına taşımak gerektiğini öne sürmüşlerdi. İstedikleri, gençler olarak bayramlarını özgürce kutlamaktı. Olmadı... Sindirdiler gençleri, birkaç etkinliğin ardından.

Bu askerî tarz kutlamayı kim değiştirebilir? Kimse dokunamaz; çünkü 'bekçilerimiz' bu 'tarz'ı da 'cumhuriyetin değerleri' arasında sayarlar ve dokundurtmazlar. Cumhuriyeti medeni bir şekilde kutlamak cumhuriyetin değerlerini zedeler onlara göre. Oysa cumhuriyet her şeyden önce yönetim hakkının 'halk'a, cumhura dayandığı devletin adıdır. Cumhuriyetin değerlerinden söz edenlerin bu değerlerin içinde halkın egemenliği ilkesini, halkın değerlerini ve tercihlerini görmemesi çok tuhaf.

Bürokratik devlet topluma olan üstünlüğünü ve önceliğini resmi bayram gösterileriyle vurgulamaya devam edecek; buralarda halk, devletin gücünü görecek, korkacak, itaati öğrenecek. Bu tür kutlamaların taşıdığı 'işlev'i çözmeden, anlamadan, sorgulamadan değiştiremeyiz bu 'tarz'ı. Bürokratik iktidarın mitoslarının

sosyalleştirildiği, sorgulanamaz kılındığı, adeta kutsandığı bu törenler vazgeçilemez birileri için. Kimdir o birileri?

Halk yoktur sergilenen bu oyunda. Ama halk, katılsa da katılmasa da tören meydanlarında bürokratik devletin kendine sınırlar çizdiğini bilir. Mesele, bu 'milli' günleri toplumsal bilincin dışına atmak değil, milli günler üzerinden 'resmi' olanın 'sivil' olan üzerinde tahakkümünün yeniden üretilmesine, derinleşmesine karşı çıkmaktır. Yoksa 'her okulda bir cumhuriyet mitingi' bu halkın bilincini, fikrini, kültürünü kısırlaştırmaya devam eder.

Bayramlar bizim, cumhuriyet bizim, hepimizin. Doğru da, kutlamak için ille de 'militer' bir haleti ruhiye içine girmek mi gerek? Kolektivist bir ayine ortak olmak zorunda mıyız, cumhuriyeti kutlamak için?

Evet, cumhuriyeti ben de kutlamak istiyorum çocuklarımla. Ama onları 'kurban' vermeye, militer kültüre teslim etmeye hiç niyetim yok.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Mustafa' ile Kemalistlerin kavgası

İhsan Dağı 2008.11.11

İşaret fişliğini Deniz Baykal ateşledi. Ardından da Kemalist cepheden Can Dündar'a yönelik saldırılar başladı. Ne Amerikancılığı kaldı Can Dündar'ın ne İkinci Cumhuriyetçiliği. Ergenekon davasından korkup saf değiştirdiğini bile söyleyenler çıktı.

Kemalizm'in hayatın akışı içinde anakronistik hale geldiği, Atatürk adının ulusalcı darbeciler tarafından bu kadar kirletildiği, hâlâ partisi olduğunu iddia ettikleri CHP'nin seçimlerde % 20'ye demir attığı bir dönemde Can Dündar'ın 'Mustafa'sı' Kemalistlere hayat öpücüğü olabilir. Ama anlamadılar; Atatürk'ün 'önce insan' olduğunu anlamadılar, zaafı ve tutkuları bir insan olduğunu. İnsan yönü öne çıkan, şeffaflaşan bir Atatürk'ün arkasına saklanamayacaklarını düşündüler belki de haklı olarak.

Atatürk'ü farklı gören, farklı anlatanlara tahammülü yok Kemalistlerin. Adeta totaliter bir beyin kontrolü peşindeler. Bunun için Atatürk'ün varlığını, yaşantısını ve düşüncelerini bile sansürlemekten, hatta manipüle etmekten çekinmiyorlar. Kafalarında ürettikleri, sonra da devlet aracılığıyla tüm topluma dayattıkları bir Atatürk imgesine eleştirel bakanları sindirmeye, susturmaya çalışıyorlar. Çünkü biliyorlar ki kendi iktidarları, bu hayali ve fakat adeta kutsal imgenin muhafazasına bağlı.

Mustafa belgeseliyle Can Dündar haddini aştı; resmî Atatürk yerine 'gerçek Atatürk'ü aradı, onun sevinçlerini, hüznlerini, yalnızlıklarını, iktidar mücadelesini anlatmaya kalkıştı. Bakın, bu Atatürk, bugünün Kemalistleri için anlamsız, içi boş, işlevsiz bir kişiliktir. 'Çağdaş' Kemalistlere sorgusuz sualsiz 'yönetim hakkı' vermeyen bir Atatürk'ten onlara ne! Kemalizm, Atatürk hakikatini araştırmak, anlamak ve ona sadık olmak değil, Kemalist olduklarını iddia edenlere halkın üzerinde bir güç, misyon ve ayrıcalıklar vermek anlamına geliyor. Can Dündar'ın 'Mustafa'sında bu yok, kavgası da bu yüzden...

Ne var peki? 'Mustafa' bir Can Dündar klasiği; duygusal bir yaklaşımı, bir öyküsü var. Bazılarının beklediği gibi ulusun öyküsü değil bu, kişisel bir öykü. Daha açıkça ifade edersek, 'yetim Mustafa'nın dağılan bir imparatorlukta, altüst olan bir toplumda 'tutunma' öyküsü. Can Dündar, başarılı bir iletişimci. 'Kişisel' hikâyelerin izleneceğinin farkında. O yüzden cepheler, fikirler, devrimler değil anlattığı.

29 Ekim sabahı, adeta cumhuriyet mitingine çevrilen bir bayram kutlamasının ardından izledim 'Mustafa'yı. 44 yaşındaki ben ve 7 yaşındaki oğlum, bir belgeseli birlikte, sıkılmadan, 'hadi gidelim artık' demeden izlemişsek; iki haftada neredeyse 1 milyon kişi sinemalarda bu belgeseli görmüşse 'Mustafa' başarmış demektir.

Daha da önemlisi Mustafa belgeseliyle Can Dündar bir tartışma başlattı, resmî tarihin kutsadığı ve kısırlaştırdığı Mustafa Kemal gerçeğini aydınlığa kavuşturmak gerektiği düşüncesini büyük kitlelerle paylaştı. Kayda değer bir iştir bu...

Kuşkusuz, doğru bir Atatürk portresi sadece tarihsel bir anlam taşımaz, dünden bugüne olup bitenleri yeniden değerlendirmemizi de gerektirir. Dolayısıyla açılan bu tartışmanın izinden giderek sadece 'Mustafa'yı konuşmak yerine 'Mustafa' ile 'Kemalizm' arasındaki ilişkinin de üzerinde durmak gerekiyor.

Aslında kimsenin Atatürk'ü tartışma niyeti yoktu. Yaptığımız, en fazla 'Kemalizm'i tartışmaktı. Can Dündar'ın 'Mustafa'sı hiç de öngörmediği bir yere doğru gidiyor: Kemalizm'in içindeki 'Mustafa'yı ortaya çıkarıyor. 'Mustafa' kendi 'tarihselliğine' bu tür çalışmalar ve tartışmalarla yerleştiğinde, belki de otoriter ve jakoben Kemalizm de 'tarihsel' meşruiyetini kaybedecek.

Bunun için de Atatürk'ü 'dünyaya indirmek', ona insan muamelesi yapmak şart. Atatürk'ü 'tarih-dışı', kutsal, adeta insanüstü bir varlık olarak görmenin 'modern' bir tutum olduğunu kim söyleyebilir? Bu ülke, 'Mustafa'ya bile tahammül edemeyen Kemalistlerinin çok önünde...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Partili mi İttihatçı mı?

İhsan Dağı 2008.11.14

Bir kitle partisi olarak AK Parti'de farklı siyasal geleneklerden gelen insanlar olduğunu biliyorduk, ama 'İttihatçı' bir Milli Savunma bakanı olduğundan haberimiz yoktu.

10 Kasım vesilesiyle Brüksel'de konuşan Vecdi Gönül; "Eğer Ege'de Rumlar devam etseydi ve Türkiye'nin pek çok yerinde Ermeniler devam etseydi, bugün acaba aynı milli devlet olabilir miydi?" diye soruyor. Sonra da İzmir'de Levantenlerin kaybolmasının, Ankara'nın dörtte üçünü oluşturan Yahudi, Ermeni ve Rum mahallelerinin ortadan kaldırılmasının 'milli devlet' için ne kadar önemli olduğunu anlatmakta kelimelerin kifayetsiz kaldığından yakınıyor.

Bu konuşma, 'devlet aklı'nda tehcirin ve mübadelenin ve Varlık Vergisi'nin ve 6-7 Eylül saldırılarının nasıl makul ve meşru görüldüğünün bir itirafı. Ve inanın birilerinin korktuğu olur ve bir gün Ermeni tehciri uluslararası mahkemelerde tazminat konusu edilirse TC Milli Savunma Bakanı'nın, yani tehcirde Enver Paşa'nın oturduğu koltukta oturan bir kişinin bu 'itirafları' çok büyük bir dayanak olacaktır. İttihatçılık böyledir işte, faturasını hep bu millet öder.

Aslında Vecdi Gönül, devletin neredeyse yüz yıldır gizlediği bir 'akıl yürütmeyi' ifade ve itiraf etmiş bulunuyor. Dediği basit: Milli devlet olmak için bu topraklarda 'etnik' türdeşlik yaratacak bir 'temizlik' yapılmalıydı.

'Milli devlet'in bu toprakları homojenleştirme projesi 1924'te bitmedi. 1930'larda 'vatandaş Türkçe konuş' kampanyası, 1942'de Varlık Vergisi, 1955'te 6-7 Eylül saldırıları hep 'milli devlet'i kurmak adına meşrulaştırıldı. Mübadeleden sonra bile Türkiye'de nüfusun % 2,5'i gayrimüslimlerden oluşuyordu; bugün neredeyse binde 1,5'i. 'Sev'medikleri için 'terk'etmediler; sistemli bir (milli) devlet politikası sonucu eritildiler gayrimüslimler.

'Milli devlet', yani pratikte, vatandaşına 'zulmedebilme kapasitesine' sahip devlet... Gayrimüslim vatandaşlarla sınırlı kalmadı tabii bu mekanizmanın kullanılması. Devletin bir 'baskı, sindirme ve dışlama' mekanizması olarak 'gelişmesi' resmi kimlik tanımına uymayan herkese yönelik şiddeti de mümkün kıldı. Homojen bir ülke adına gayrimüslimleri 'eriten', Müslümanlardan müteşekkil bir ülke oluşturmaya çalışan devlet, sınırlarını kendi çizdiği Müslümanlığın dışına çıkanlara da uyguladı aynı zulüm makinesini.

Bakanın sorusunu değiştirip bir de şöyle soralım: Bu ülkede nüfusun % 15'i gayrimüslimler olarak kalsaydı devlet farklı kimlikleri (dinî veya etnik) sindirmekte bu kadar cesur davranabilir miydi? Gayrimüslimlerin varlığı 'İslamî' kimliğin de içinde bulunduğu farklı ve çoğul kimlikleri devlet karşısında daha korunaklı kılmaz mıydı?

Gayrimüslimlerin elinden servetleri alındı. Neden? 'Millî' burjuvazi yaratmak için, öyle mi? Ne yaptı bu 'millî' burjuvazi peki? Daha adil, daha vatansever, daha demokrat mı davrandı? Hayır, dünya ile rekabet etmeyi öğrenmek yerine devletten beslenen, bunun karşılığında da resmi ideolojiye destek veren, dışa kapalı bir ekonomide milleti kalitesizliğe mahkum eden bir 'millî burjuvazi'. Gayrimüslim zenginlere karşı 'millî devlet' aslında 'millî burjuvazi' yaratmadı, 'kapıkulu zengini' yarattı. Bu kapıkulu zenginleri de 1980'lerde Özal'ın piyasa ve dışa açılma politikalarının sonunda ortaya çıkan 'Anadolu burjuvazisi'ne karşı 28 Şubat'a sarılmakta, 27 Nisan bildirisine örtülü destek vermekte hiç tereddüt etmedi. Alın size İttihatçılardan beri yaratılmaya çalışılan 'millî' burjuvazi.

Çoğulluğu yok eden bir devlet mekanizması dur durak bilmedi; farklı olan her kimliği, her düşüncüyü kendine düşman bildi. Yüz yıldır 'iç düşmanları'nı bitirebildi mi bu 'millî devlet'? Bitmez, çünkü farklı olan her şey ve herkes onların düşmanı. Mesele, 'millî devlet' değil, 'demokratik devlet'. İttihatçıların 'millî devlet' anlayışı 'demokratik devlet'in köklerini kuruttu bu topraklarda. Yoksa İttihatçı kafa için mesele, 'millî devlet' değil de 'faşist devlet' miydi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abant ruhu çözer...

İhsan Dağı 2008.11.18

Kürt sorunu Türkiye siyasetini germeye devam ediyor. Siyasetin normalleşmesi için bu sorunun çözümü şart. Kuşkusuz sorumluluk AK Parti hükümetinin. Kürt kimliğini ve siyasetini en az DTP kadar temsil eden AK Parti sorumluluğu kadar gücünün ve imkânlarının da farkında olursa tarihî bir uzlaşının adresi olabilir.

Bunun için hükümetin vizyonunun net olması, PKK'nın şiddet dalgasına karşı sertleşme eğilimine girerek kitlelerden uzaklaşmaması gerekir. AK Parti'yi geleneksel devlet politikalarıyla yan yana getirmek ve göstermek PKK'nın stratejisi.

PKK'nın her eyleminin, sokağa taşan her şiddet gösterisinin ardından hükümetin daha şefkatli olması, halkı biraz daha kucaklaması, refah ve özgürlük açılımlarına devam etmesi gerekir. AK Parti, bölgede 'devlet'e yakınlaştıkça, geleneksel devlet politikalarıyla anıldıkça bölge halkından uzak düşeceğini unutmamalı.

Devlet, Kürt sorunuyla 'yaşamaya alışmış' hatta bundan nemalanmaya başlamış olabilir, ama millet çözüm istiyor, çünkü evlatlarını kaybediyor. Sorunu çözmeye ve acıları dindirmeye kararlı, geçmişe tutsak olmayan, geleceği birlikte kurmaya odaklı bir 'ortak akıl'da buluşmak mümkün.

Aslında bunun temelleri geçen temmuzda Kürt sorununu ele alan Abant Platformu'nun sonuç bildirisiyle atılmıştı. Türkiye'li Türk ve Kürt aydınların uzlaşısını yansıtan bu bildiriye dönmenin ve önerileri eyleme geçirmenin tam zamanı.

Bakın Abant Platformu'nun ortak aklında neler vardı:

'Türkiye'nin öncelikli ve en önemli sorunlarından biri olan Kürt Sorunu'nun çözüm yoluna girmesi, sağlıklı bir diyalog ortamının oluşmasına, önyargıların yıkılmasına ve karşılıklı güvenin tesis edilmesine bağlıdır... Temel prensip olarak, açık bir şiddet çağrısı içermedikçe her fikrin serbestçe ifade edilebilmesini ve tartışılmasını savunuyor; farklı düşünen bütün kişi ve grupların fikirlerini beyan etme hakkına herkesten saygı bekliyoruz. Her türlü şiddetin ve şiddet içeren yöntemlerin mutlak olarak reddedilmesini, Kürt sorununun çözümü için vazgeçilmez bir ön şart addediyoruz. Kürtlere ve diğer unsurlara yönelik asimilasyon politikalarını reddediyoruz. Türk ve Kürt ayrımının karşılıklı olarak homojenleştirmek, ötekileştirmek ve yabancılaştırmak amacıyla kullanılmasına karşı çıkıyoruz... Kürt sorunu etrafında geçmişte çok acı olaylar yaşanmıştır. Bu acı olaylar, yenilerinin yaşanmaması için bir tecrübe olarak hatırlanmalı, bir kan davasına dönüştürülmemelidir...

Barış içinde birlikte yaşama özlemimizin gerçekleşmesi için Kürtlerin yoğun oldukları Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde ekonomik kalkınma büyük önem taşımakla birlikte, yöre insanlarının şeref ve haysiyetlerinin hak ettikleri gibi yüceltilmesi de zorunludur.

Bu cümleden olmak üzere, temel insan haklarıyla ilgili tüm uluslararası sözleşmelerde yer verilen sosyal, kültürel ve siyasi hakların eksiksiz ve çekincesiz kabulü elzemdir. Kapsamlı bir çözüm projesi içerisinde af kanununun koşullarının oluşturulması da gereklidir.

Anadile saygı, insana saygıdır. Anadili konuşma, eğitim ve öğrenimde kullanma hakkının vazgeçilmez bir insan hakkı olduğunu ve bu hakka karşı çıkmanın hiçbir gerekçesi olamayacağını düşünüyoruz. Kürt sorunu etrafında hukuk devleti sınırları dışına çıkan bütün uygulamaları reddediyoruz.

Irak'ta yaşayan tüm halklarla birlikte Kürtler de bizim kardeşimizdir. Kürt Federe Yönetimi ile her türlü dostane ilişkinin geliştirilmesini elzem görüyoruz. Kürt sorununun çözümünde Türkiye'deki demokratikleşme sürecinin devamı elzemdir. Bu bağlamda Avrupa Birliği perspektifinin muhafazası hem demokratikleşme sürecinin devamını, hem Kürt sorununun çözümünü kolaylaştıracaktır...

Barışı ve geleceği hedefleyen çözüm arayışımız yüzyıllardır ortaya konulan bütünlük içinde birlikte yaşama iradesinden güç almaktadır'. Şiddetin reddi, anadile saygı, demokratikleşme, AB süreci ve de af... Abant 'ortak aklı'nın bu önerileri çözümün tohumlarını taşıyor... Geriye, biraz cesaret biraz vizyon kalıyor, gerçekten birlikte yaşamak istiyorsak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhafazakârlar bu oyuna gelir mi?

İhsan Dağı 2008.11.21

Başörtülü ve çarşafli bazı kadınlara CHP rozeti takan Deniz Baykal'ın 'hakikat'i sonunda gördüğünü sanıyor bazıları. Çok benzerini 12 Eylül darbesinden sonra Kenan Evren de yapmıştı.

İslamî kesimleri ve hatta tüm toplumu 'depolitize' etmek için kürsüden ayetler okumuş, bazı 'dergâhlara' toplu seferler düzenlenmişti. Baykal, 'açılım'ının asıl hedefini ağzından kaçırmış; 'liberal olacaklarına mutaassıp

olsunlar' demiş. Muhafazakâr çevrelere; 'Sizi alırsak aramıza, ama 'resmi ideoloji' Kemalizm'i sorgulamazsanız, millî iradenin üstünlüğüne kafayı takmazsanız, yönetimde bürokratların üstünlüğüne razı olursanız, AB üyeliğini istemek, dünyaya açılmak yerine devlet büyüklerinin verdikleriyle yetinirseniz, geliniz. Sizin başörtünüz veya çarşafınız bizi rahatsız etmez; bizi rahatsız eden sizin siyasî talepleriniz. Yeter ki bırakın şu liberalleri, liberal siyasal değerleri ve talepleri, sizin giyiminize karışmayacağız!'. Talep budur, 'açılım' denen bundan ibarettir.

Kitlelerin muhafazakâr ve hatta 'mutaassıp' olmasında bir sakınca görmüyor Baykal, yeter ki Kemalist devlet düzenini dönüştürecek 'özgürlükçü' siyasal talepleri olmasın. Türkiye muhafazakârları 'mutaassıp' değil, siyasal talepleri itibarıyla 'liberal'. Zaten Baykal gibi Kemalistleri de son yıllarda açmaza düşüren, muhafazakârların siyaseten liberalleşmesi. Muhafazakârlar resmî ideolojinin baskılarına din adına karşı gelmek yerine liberal siyasal değerler ve taleplerle meydan okuyunca siyasetin tüm zemini değişti son yıllarda.

Muhafazakârlar uzun süre 'milliyetçi' kimlikleriyle anıldılar. Milliyetçilik üzerinden 'devlet' ile 'muhafazakârlar' uzlaştırıldı ve hatta geniş muhafazakâr kesimler 'uyuşturuldu'. Son yıllarda 'milliyetçi-muhafazakâr' nitelemesi yerine 'muhafazakâr-demokrat' kimliğinin öne çıkması geleneksel ilişki biçimini yıktı. 'Milliyetçilikten demokratlığa' yönelen muhafazakârlar 'devlet' denetiminden kurtuldular. Devlet, 'vatan, millet, Kıbrıs, olmadı Ermeni meselesi'yle muhafazakârları 'devletleştirmeye' alışmıştı yıllarca. Muhafazakârların 'önce demokrasi' deyip 'devletin politikalarına' mesafeli kalması (28 Şubat'a teşekkürler yollanmalı bu noktada), AB üyeliğine yönelmesi, küreselleşme içinde rol almaya başlaması Kemalistleri çok ürküttü ve ürkütmeye devam ediyor. AK Parti'ye yönelik 'tüm' operasyonların ve son dönemde AK Parti'yi 'devletleştirme' çabalarının gerisinde muhafazakârları yeniden devletin denetimine alma çabası yatıyor.

Muhafazakârların siyasal taleplerinin liberal bir içerik kazanması Kemalistleri fena halde 'offside'a düşürdü; 'gerici' diye diye dövdükleri muhafazakârların, dünyanın en gelişmiş liberal demokratik kurumlarını ve değerleri savunması karşısında ne yapacaklarını şaşırdılar. Bu toplumun değişim sinerjisi muhafazakâr kitlelerin 'liberal' bir dille kendilerini ifade etmesinden geçiyor. İkinci Grup'tan Demokrat Parti'ye, Turgut Özal'ın ANAP'ından AK Parti'ye tarihsel örnekler de bunu gösteriyor. Her şeye devletin karışmadığı bir siyasal model fikri bu ülkede sandığımızdan daha derin ve yaygın.

Liberal siyasal değerlerle muhafazakâr kimliğin ve kitlelerin buluşması siyasette dönüşümün temel anahtarı. Bu anahtarı çöpe atmamak, ideolojik Kemalist devletin yarattığı sorunların çözümünde kullanmak gerek.

Kemalistler, şimdilerde, liberal siyasal taleplerle otoriter devletin kapılarına dayanmış muhafazakârlar yerine 'mutaassıp dindarlar' görmek istiyorlar karşılarında. Böyle olunca, onları 'hoşgörseler' de 'eşit' görmeyecekler, aşağılamaya, dışlamaya devam edebilecekler.

'Muhafazakâr dindar kesimler siyasete karışmasınlar, ibadetle meşgul olsunlar'. Yeni proje bu; 'dindar, hatta mutaassıp olabilirsiniz; bizim devlet anlayışımıza dokunmazsanız, yani demokratik devlet talep etmezseniz, bu talebi dillendiren liberallere katılmazsanız biz de sizin kılık kıyafetinize karışmayız'. Muhafazakârlar buna fit mi? Soru budur...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aleviler devlete teslim olacak mı?

Alevi açılımı gündemde. 'Alevi talepleri' üzerinde AK Parti uzun zamandır çalışıyordu. Geçen hafta MHP lideri Devlet Bahçeli'nin de konuyu gündeme getirmesi 'sağ siyaset' zemininde ve yasal, hatta anayasal düzenlemeler çerçevesinde bir 'açılım'ın mümkün olacağına işaret ediyor.

Alevilerin bir kimlik grubu olarak devletçe 'tanınması' kuşkusuz önemli. Ama bu ne anlama geliyor? Cemevlerinin ve Alevi dinî liderlerin devletin kurumsal çatısı altına alınması ve malî desteğe bağlanması bu 'açılım'ın ana unsurları olarak öne çıkıyor. Bu noktada biraz dikkat gerekmiyor mu?

Açılım adı altında Aleviler üzerinde 'devlet vesayeti'nin kurulması ihtimali yüksek. Tarikat ve cemaatleri yasaklayarak Sünnî İslam'ı Diyanet üzerinden 'tanımlama'ya ve 'denetleme'ye çalışan devlet, Alevilere yönelik benzer bir 'kamulaştırma' girişiminin de arefesinde bulunuyor.

Bu, zaten çarpık olan 'Türk laikliği'ni daha da içinden çıkılmaz bir hale getireceği gibi, dinin toplumsal alanda serbestçe örgütlenmesi imkânlarını da iyice kısıtlayacaktır. Bu nedenle Alevileri devletin kanatları altına alma projesi yerine Sünnî İslam'ı da Diyanet denetiminden serbest bırakacak bir sürecin başlatılması daha isabetli olacaktır.

Devlet bir dini veya inancı finanse ediyorsa, onu devlet mekanizmasının içine entegre ediyorsa, onun içeriğini de belirlemeye kalkacaktır. Ama devlet dinden ne anlar? Veya din devletin nesine?

Devleti 'bu işlere' karıştırdığımızda, onun otoritesini de kabul etmek zorundayız. Artık devlet kimi, hangi itikadı ve grubu destekleyeceğine kendisi karar verecektir. Dinî hayata müdahil olan bir devlet, sonuçta cuma hutbesine de karışır, kurbanı da, kurban derisine de. Dine meraklı olduğundan yapmaz devlet bunu, dini ve dindarları kontrol etmek için yapar.

Laik bir devletin bütün dinî inanışlara eşit mesafede olmak, onların örgütlenmesine sorun çıkarmamak ve sundukları hizmetlere engel olmamak dışında bu konuya ilişkin bir işi olamaz. İnananlar, dinlerini öğrenmek, yaymak ve yaşamak için neyin doğru olduğunu düşünüyorlarsa onu serbestçe yapabilmeliler. Bu, dinin sivil/sosyal alanda kalmak suretiyle kamu otoritelerinin müdahalelerinden kurtulmasına imkân verir.

Zaten dinî işlerini kendisi örgütleyemeyen bir toplumun 'sivil' toplum niteliği kazanması da zordur. Eğer dinî ihtiyaçların karşılanması bir gereklilikse, ve eğer toplum bu ihtiyaçların karşılanması için gerekli organizasyonu yapamıyorsa diğer her konuda da devlete muhtaç olacaktır.

Toplum, dinî hizmetler sunmak ve dinî hizmetler almak için devletin aracılığına muhtaç değildir, olmamalıdır. İslam devlete muhtaç mıdır? İslamî/dinî ihtiyaçların karşılanmasında toplum devletsiz yapamaz mı? Dinî hizmet sunarak dinî ihtiyaçlara karşılık verme iddiasında olan bir devlet bu 'ihtiyaç'ın muhtevasını, sınırlarını, biçimini de belirleme hakkını kendinde görür.

Ayrıca 'sivil' toplumsal zeminde İslam'ın varlığını daha diri, daha güçlü bir şekilde gösterdiğini de tespit etmek gerek. Alevi ve Sünnî İslam'ın önde gelen gruplarının 'sivil toplum' zemininde çok önemli işlevler sergilediklerini ve misyonlar gerçekleştirdiklerini unutmayalım. Dinî inançlar ve gruplar kendi dinamikleriyle, toplumun gönüllü katkılarıyla var olmayı tercih etmeli, devletin kanatları altında bir yer edinmek yerine.

Alevi ve Sünnî grup, cemaat ve tarikatların önündeki engellerin kaldırılmasıyla toplum, dinî inançlarının gereği gördükleri hizmetleri kendisi üretecektir.

Devlet kimseyi karşılıksız korumaz, desteklemez. Bu ister bir şirket olsun, ister bir din veya dinî grup. Devlet bozar, hele dini mutlaka. Devlet, 'gölge etmesin' ve bence Müslümanlar da devletten başka 'ihvan' istemesin.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsüne özgürlük, CHP'ye iktidar!

İhsan Dağı 2008.11.28

Çarşaf 'açılımı' CHP ve lideri Deniz Baykal'ı yeniden 'parlatma' atraksiyonuna dönüştüyor. Bunun nedenleri aşikâr: Ufukta yerel seçimler var.

AK Parti'nin karşısında da CHP'den başka bir 'alternatif' görünmüyor. Aslında bu partinin alternatif olmadığını ve olamayacağını vatandaş son üç-beş seçimdir anlatmaya çalışıyor, ama 'siyaset mühendisleri'nin anlayacağı yok. Sağda ve solda yeni 'arayışlar' da sonuç vermeyince, üstelik birilerinin küresel ekonomik krizden kaybettiklerini devletten tahsil etme çabaları hükümetten karşılık bulmayınca Baykal'ı yeniden 'parlatmak'tan başka seçenek kalmıyor. Hasan Cemal, olayı iyi resmetti: 'Tayyip Erdoğan'ı hizaya getirmek için Deniz Baykal'a bir kez daha gaz vermek.'

Ama Baykal'ın rozetlerinden ve sözlerinden umutlananlar da az değil. CHP'nin 'laiklik sopası'yla milleti dövmekten vazgeçtiğini sanmak büyük bir rahatlama sağlıyor bazı muhafazakâr çevrelerde. Bu nedenle Baykal'a inanmak, umutlanmak istiyorlar. Daha birkaç ay önce, başörtüsü yasağını üniversitelerde kaldırmasını umdukları bir anayasa değişikliğini CHP'nin Anayasa Mahkemesi'ne götürüp iptal ettirdiğini bile unutmaya hazırlar.

AK Parti de memnun CHP'nin son halinden. Haksız da sayılmaz. CHP'nin yargıdaki uzantılarının AK Parti'ye yapıştırdığı 'laiklik karşıtı eylemlerin odağı' yaftasıyla ne yapacaklarını düşünürken, bir sonraki kapatma davası ne zaman açılabilir endişesini için için taşıırken CHP'nin 'laiklik eksenli muhalefet' stratejisinden vazgeçtiğini görmek istiyorlar. Böylece laik-Kemalist bürokratik odakların da AK Parti'nin varlığını ve meşruiyetini sorgulamaktan vazgeçeceklerini sanıyorlar. Hatta AK Parti ve bazı muhafazakâr kesimler, Baykal'ın son 'açılımı'nın 'devlet' katında 'muhafazakâr sosyal ve siyasal oluşumlara' ilişkin büyük bir dönüşümün öncüsü, muştucusu olduğunu umut ediyorlar. Ne de olsa CHP'nin sadece bir 'siyasi parti' olmadığını farkındalar. CHP'nin biraz da asker, yargı ve üniversiteler demek olduğunu biliyorlar: 'CHP değiştiyse devlet de değişti' diye düşünüyorlar.

Bence fena halde yanılıyorlar. Baykal'ın konuşmasını iyi dinleyenler şifrelerini çözebilir bu yeni 'açılım'ın. Baykal, 'liberal olacağınıza mutaassıp olun' derken kitlelerin dinî kimliğinden çok 'siyasî talepler'inden rahatsız olduğunu ilan ediyor. CHP'nin temsil ettiği 'devlet' aygıtına karşı muhafazakârların demokrasi, özgürlükler rejimi ve hukuk devleti içinde alternatif bir dil ve talepler dizini çıkarması karşısında muhafazakârları 'siyasetleştirme'ye çalışıyor. Yani Baykal ve temsil ettiği kitleler için sorunun 'laiklik' değil ne olduğunu anlıyoruz: Muhafazakâr kesimlerin küresel trendlerle örtüşen 'liberal' taleplerinin bürokratik-Kemalist devleti dönüştürmesini engellemek.

Baykal 'liberal' olana karşı olduğu gibi 'modern' olana da karşı. Çarşaf, feodal bir toplumsal düzenin uzantısı Baykal'a göre ve laiklik için sorun oluşturmuyor. Yani kırsal alanlarda yaşayan, eğitimsiz, köylü kesimlerin çarşaf veya başörtüsü rahatsızlık vermiyor Baykal'a. Sorun, 'modern muhafazakârlar'ın siyasal talepleri ve bilinçleri, onların iktidarı ve de kaynakları paylaşma talebi. Asıl buna var mı Baykal ve Baykal'ın bürokratik paydaşları? Demokratik, çoğulcu, katılımcı bir siyaset zemininde muhafazakârları da 'eşit vatandaşlar' olarak görebiliyorlar mı?

Bana göre tablo net: CHP'ye bağışlanacak bir 'yönetim hakkı' karşılığında muhafazakârların kılık kıyafet serbestisine kavuşturulması. Muhafazakârlar CHP'yi iktidar yapacaklar, bunun karşılığında da laikçiler üniversite kapılarında çocuklarımızın başörtüsünü çekiştirmekten vazgeçecekler. Bu mudur yani? Seçimlerinden önce

umdukları CHP-milliyetçiler (MHP) koalisyonu olmadı; şimdi 'CHP-mutaassıplar' koalisyonu üzerinde çalışıyorlar. Anlaşılan CHP'yi iktidar yapma arayışları bitmeyecek. Ne yaptıklarını ve neden yaptıklarını gayet iyi biliyorlar. Ya siz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorununu İslam kardeşliği çözer mi?

İhsan Dağı 2008.12.02

İslami kesimlerin Kürt sorununa ulus-devlet paradigması dışında bakması bir imkan. Çünkü Kürt sorunu, Anadolu'da homojen bir ulus-devlet inşa etme girişiminin 'öteki' yüzü.

Etnik yapısı ve diliyle 'farklı' olan Kürtlerin Türk milliyetçiliğinden ilham alan bu 'ulus-devlet' içine nasıl entegre edileceği sorusu meselenin tarihsel özünü oluşturuyor. Genel tespit: Demokratik, katılımcı, kapsayıcı olmayan 'Türk ulus-devleti' etnik ve dini bütün kimliklerle kavgalı doğdu bu dünyaya. Devletin resmi ideolojisi dışındaki bütün 'toplumsal kimlikler' tehlikeliydi. 'Resmi doğrular'a karşı alternatif hakikatler önerebilirler, resmi ideolojinin 'öncü kadroları'nın iktidar 'hakkı'nı sorgulayabilirlerdi.

'Vatandaşlık' adına tüm farklılıkların yok sayıldığı, olmadı eritildiği bir formül bulundu: Herkes Türk'tür. Devlete vatandaşlıkla 'bağlı' olan herkes Türk'tü. Ama vatandaşlık, anayasal bir hak olmak yerine Kemalist ideolojiye sadakatle devşirilebilen bir 'imkan' ve 'imtiyaz'dı. Bu ulus devletin 'Türkler'e verdiği vatandaşlık da tek tip dil, yaşam biçimi ve hatta din gerektiriyordu; farklılık talebine yer yoktu, Kürt de... Sonra, anayasal vatandaşlık fikri keşfedildi 1990'larda; daha çağdaş bir hukuk ve siyaset anlayışına geçişe imkan vereceği umuldu. Tamam memlekette Kürt olabilirdi, ama 'Kürt vatandaş' olamazdı. Kimliğini 'kamusal alan'a taşımadığı sürece herkes vatandaştı...

AK Parti'nin iktidarına ve bölgedeki popülerliğine bakıp Kürt sorununu din/İslam üzerinden çözebileceğimizi düşünenler var şimdilerde de. Aslında 'ulus'u veri almayan ve ulus-devletin homojenleştirici öncüllerini paylaşmayan İslami bir perspektif yeni açılımlar sunma potansiyeline sahip teorik olarak. Ama İslami kesimlerin 'ulus-devlet paradigması'ndan ne kadar uzak, farklı ve bağımsız olabildikleri ayrı. Türk milliyetçiliği ve ulus devlet modelinin 'İslami kesimlere de çok derin bir şekilde nüfuz ettiği kanısındayım. Bu belki başka bir fasıl. Ama aşağıda ifade edeceğim, Kürt sorununun 'etnik kimlik dışı bir modelde' çözümüne yeşil ışık yakılmasıyla da alakalı olabilir.

Kuşkusuz din ortak bir değerdir paylaştığımız. Birlikte yaşama iradesini yeniden keşfetmekte, yaratmakta ortak değerler tabii ki anlamlıdır, işlevseldir. Ancak bu bir şartın yerine getirilmesiyle mümkündür: Kürt kimliğinin kabulü. Eğer hâlâ 'ben Kürt'üm' diyen insanlara, 'hayır sen Müslüman'sın' diye yaklaşırsa sonuç değişmez, Türk milliyetçilerinin hüsrana İslami kesimler de uğrar: çünkü, millet veya din adına homojenleştirici tutum alışlar entegrasyona hizmet etmek yerine Kürtleri daha da ayırıştırır.

Farklılıklarımızı kabul etmeden ortak noktalarda buluşmamız, müştereklerimizi keşfetmemiz imkansız.

Devlet, Kürt sorununu İslam üzerinden çözmeye razı gelmiş olabilir; Batı'da İslam 'tehlikeli'yken Doğu'da can simidi olarak görülebilir. Bu çelişkiye aldırmadan 'muhafazakar demokrat' bir AK Parti sorunu çözebilir, ama 'İslam kartı'yla değil, Kürt kimliğini tanıyarak. Bu ülkede bir Kürt varlığının, tarihinin, dilinin olduğunu kabul

ederek; Kürt kültürünü araştırma merkezleri kurarak, TRT Kürtçe gibi özel Kürtçe TV yayınlarına izin vererek. 'Kürt kimliğini tanımadan Kürt sorununu nasıl çözebilirsek çözelim' diyenler boşa kürek çekiyorlar.

Homojenleştirici bir 'İslam siyaseti' ile homojenleştirici 'millet siyaseti' arasında bir fark yok. İkisi de 'Kürt kimliği gerçeği'ni veri almıyor. Post-modern kimlik taleplerine modern veya geleneksel paradigmlar içinde kalarak cevap üretmek imkansız.

'Tek İslam milleti', İslam kardeşliği söylemiyle çözemeyiz Kürt sorununu. Etnik farklılıklar ile İslam müşteriğini barındıran Afganistan ilginç bir örnektir; Paştunlar, Tacikler, Özbekler, Hazaralar... Çeşitli dönemlerde farklı etnik gruplar ortak bir İslam milleti içinde eritmeye çalışıldı. Bunun en sert uygulamasını da Taliban yürüttü. Sonuç ise ilkel totaliteryen bir rejim oldu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

A.R.O.G mu komik, ASAM mı?

İhsan Dağı 2008.12.05

Ülker Grubu'nun yıllık yaklaşık iki milyon dolarlık bağışlarına son vermesiyle 1999 yılından beri Ankara'da faaliyet gösteren 'düşünce kuruluşu' ASAM kapanıyormuş.

Bu haber üzerine özel sermaye tarafından finanse edilmekle birlikte 'Genelkurmay'a yakın' olarak nitelenen, bünyesinde birçok emekli asker 'stratejist' barındıran ASAM'a ne ağıtlar yakıldı. Meğer ne önemli işlere imza atmış ASAM: kitaplar, dergiler, raporlar, saymakla bitmez... Bence ASAM'ın memleketeye en büyük katkısı Ümit Özdağ, Armağan Kuloğlu ve Ercan Çitlioğlu gibi 'güzide' stratejistleri kamuoyuna tanıtmış olmasıdır. Ülker Grubu da bu katkısıyla ne kadar gurur duysa azdır!

ASAM'ın kapanmasını 'devletin elden gitmesi ve milli birlik ve beraberliğin tehlikeye girmesi'yle eşdeğer görenler kaygılılar: ASAM'sız bir Türkiye'de 'milli çıkar'ları hangi 'milli' kuruluşlar savunacak, 'ılımlı' Devlet Bahçeli'ye karşı MHP'ye 'şahin' bir genel başkan nereden yetişecek, Kürtlere karşı etnik temizlik projelerini kimler hazırlayacak, değil mi?

ASAM sonrası artık devlet büyüklerine, 'büyük strateji' adı altında sağa sola, bazen de kendi vatandaşlarına yönelik saldırı planları 'satan'; millete de 'saldırın, saldırın, saldırın' marşları söyletmeye kalkan bir 'think-tank'ımız olmayacak. Militarizm adına kaybımız büyük, acımız derin.

ASAM'ın ortadan kaldırılmasını küresel güçlerin bir oyunu olarak görenler de vardır. Ne de olsa Ülker Grubu'nun parayı kesmesi küresel ekonomik kriz üzerinden meşrulaştırılıyor. Yani ASAMca düşünürsek; ASAM'ı yıkmak için Türkiye ve ulus-devlet karşıtı küresel güçler önce bir küresel kriz peydahlayıp sonra da ASAM'ın kapatılmasını gargaraya getirmiş olabilir. 1999'da henüz 'milli sermaye' iken ASAM'a destek veren Ülker, Godiva'yı alarak küresel sermayenin saflarına geçince kendi çocuğu ASAM'ı diri diri gömüyor işte.

Komplo teorilerini bu kadar 'geliştiremeyenler' ASAM'ın ipinin çekilmesinde sorumlu olarak hükümeti görüyorlar. Ülker Grubu ile AK Parti ilişkilerinin sıcaklığından dem vurup Ülker'e ASAM'a desteği kesmesi için hükümetin telkinde bulunduğunu ima ediyorlar. Güya hükümet, son zamanlarda ASAM'ın 'muhalif' tutumundan çok rahatsızmış!..

ASAM ve muhalif olmak... A.R.O.G'a bu kadar güleceğimi sanmıyorum.

Böyle eğlenceli konularda internet gazeteciliği çok yaratıcı. Aktifhaber haber sitesinin ASAM'ın kapatılması haberine verdiği başlık şöyle: 28 Şubat 'düşünce'si kapanıyor. Bamteline basmış Haberaaktif.

Ülker Grubu da kocaman bir 'günaydın' hitabını hak ediyor bu durumda. 28 Şubat sürecinin bittiğini yeni anlamışlar demek ki. Kim bilir, belki onlar da '28 Şubat'ın bin yıl süreceğine' inanmışlardı. Belki de 'küresel sermaye'nin bir parçası olmak Ülker'i, tıpkı diğer sermaye grupları gibi ürkeklikten kurtarmış, cesaretlendirmiştir. Birilerine göz kırpmaya artık gerek görmemişler, hem de krize rağmen. Bravo...

Bu konuyu ciddi yazamadım, okurlar kusura bakmasın. Ama 'düşünce (kuruluşu)' ve ASAM yan yana gelince benim aklıma da şakadan başka bir şey gelmiyor, ne yapayım?

Ama cidden ASAM'ın 'yükseliş ve düşüş' öyküsünden alınacak çok dersler var: Hem düşünce kuruluşları, hem devlet hem de özel sektör için.

İlkine, düşünce kuruluşlarına bir 'altın öğüt' vermekle başlayalım şimdilik: ASAM gibi olmaya çalışmaktan hemen vazgeçin eğer sonunuzun da ASAM gibi olmasını istemiyorsanız.

Bitirirken hakkını da vermek lazım; ASAM'ın en azından bir konuda katkıları unutulmaz. ASAM sayesinde, adına konuşan emekli askerlerin ve stratejistlerin bilgi düzeylerini ve analiz yeteneklerini gördük. Bu da az hizmet değildir memlekete...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP ve muhafazakâr demokratlar

İhsan Dağı 2008.12.09

Deniz Baykal, 'Muhafazakâr kesim ile cumhuriyeti barıştıracamız' demiş. Önce kendileri 'demokrasi'yle bir barışsa...

Birinci Meclis'te (1920-1923) Erzurum mebusu Hüseyin Avni Bey'in de içinde olduğu İkinci Grup 'muhafazakâr'dı, ama 'millî egemenlik' fikrinin tavizsiz savunucusuydu. Egemenliğin bir kişi veya zümre tarafından değil milletin temsilcileri tarafından kullanılması konusunda son derece hassastı. Bu nedenle Mustafa Kemal'le bile ters düşmüşlerdi. Kişi diktatoryasına asla tahammül göstermeyen, savaş koşullarında bile 'hürriyet-i şahsiye' yasası çıkarıp kişisel hürriyetleri 'tabii hukuk' kavramıyla temellendiren İkinci Grup 'muhafazakâr demokrat' hareketin ilk örneğidir. Ve aslında demokrasinin, muhafazakâr kesimlerdeki derin köklerinin varlığına işaret eder.

Demokrat ve özgürlükçü bir siyaset modeli geliştirme çabası gösteren İkinci Grup, zaman zaman meclis oylamalarında çoğunluk düzeyine bile çıkabilen bir etkiye sahiptir. Bunun karşılığını da görürler: şiddet. 'Ankara dönemi'nin ilk 'derin devlet' cinayetiyle sarsılır İkinci Grup; entelektüel liderlerinden Trabzon Mebusu, Tan gazetesi yayıncısı Ali Şükrü Bey katledilir. Katil, Çankaya'nın muhafız alayı komutanı Topal Osman'dır. İlginçtir ki birinci Meclis'teki bu grubun HİÇBİR MENSUBU ikinci meclise seçilemez, çünkü Halk Fırkası'nı kuran Birinci Grup, 1923 seçimlerine egemen olmuş ve İkinci Grup'u tamamen tasfiye etmiştir. Yine de Halk Fırkası

grubunda daha liberal ve demokrat bir hareketin nüvesi kalmıştır. 1924'ün sonuna doğru Kazım Karabekir, Rauf Orbay ve Adnan Adıvar'ın öncülüğünde Terakkiperver CUMHURİYET Fırkası kurulur. Cumhuriyet'e karşı olmakla eleştirilip tasfiye edilmeye çalışılan bu kişilerin 'cumhuriyet'i gururla partilerinin adına taşımaları panikletir Halk Fırkası'nı; hemen isimlerinin başına 'cumhuriyet'i eklerler ve partiyi CHP haline getirirler. CHP daha 1924'te 'ilerici cumhuriyetçiler', yani demokratlar tarafından 'offside'a düşürülmüştür; hiç çıkamadıkları bir pozisyondur bu.

Ama güç ellerindedir; 1924 Şubat ayında patlayan 'Şeyh Said' isyanı otoriter bir rejim kurmak isteyenler için altın bir fırsat sunar. 'İlimli' Fethi Bey hükümeti radikal CHP grubu tarafından yıkılır, yerine İnönü getirilir başbakanlığa. İlk icraatı 'Takrir-i Sükun' yasasını mecliste geçirmek olur. Artık her türlü muhalefete karşı kullanılabilecek 'lastikli' bir yasa vardır hükümetin elinde. İstiklal mahkemeleri kurarak isyancıları yargılamaya başlamak yetmez; muhalif İstanbul basını da susturulur. Yazarlar İstiklal Mahkemesi'nde yargılanır, af dilenmeye zorlanırlar, gazeteleri kapatılır. İstanbul basınının 'ehlileştirilme' operasyonunun başlangıcıdır bu olay. Yetmez, isyanla yapay bir ilişki kurarak ve programındaki 'dine ve dinî değerlere saygılıdır' ifadesini dinin siyasete alet edilmesi şeklinde yorumlayarak Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'ni de bir hükümet emriyle kapatıverirler. Yani 1924'te CHP içindeki radikallerin imdadına 'Şeyh Said isyanı' yetişmiştir.

1924'ü hatırlamak bile bu memlekette 'Kürt sorunu'nun neden bitmediği, bitirilmediğini gayet iyi anlatıyor. Son günlerde dillendirilen PKK-Ergenekon ilişkisinin hiç de mantıksız olmadığını gösteriyor 1924 isyanını izleyen gelişmeler. 'Tek parti rejimi'nin kurulması Şeyh Said isyanı ve sözde isyana karşı çıkarılan 'Takrir-i Sükun' yasasıyla mümkün olmuştur. Sonuç olarak, Kürt sorununun varlığı, toplumsal talep ve dinamikleri sindiren otoriter rejim yanlıları ve uygulayıcıları için hep bir 'imkân'dır ve meşrulaştırıcı bir gerekçedir. TCF kapatılmakla kalmaz. Bir yıl sonra patlayan 'İzmir Suikastı' bir başka fırsat verir muhalefeti tamamen sindirmek için. Suikast davasında tüm Terakkiperver milletvekilleri yargılanır İstiklal Mahkemesi tarafından, beşi de idam edilir.

Kısaca CHP, ne laiklik ne de cumhuriyetle sorunu olan muhafazakârları 'aydınlatma' misyonuna soyunacağına önce kendi günahlarını itiraf etsin.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Çağdaş' tek parti yönetimi!

İhsan Dağı 2008.12.12

Tek parti dönemine açıktan övgü dizmek zor. Gericiliğini teşhir etmeye meraklı bazı marjinal gazeteci ve siyasetçiler 'cesaretle' bunu da yapıyorlar, ama o dönemi burnunun direği sızlayarak özlemle anan 'akıllı' kalemler daha usturuplu bir yol izliyorlar.

Tek parti yönetiminin artık 'çağdışı' kaldığını dile getirmekle beraber, bu uygulamanın o dönem için 'çağdaş' olduğunu iddia ediyorlar. Herhalde faşizm ve Nazizmi 1930'ların 'çağdaş' ileri rejimleri sayıyorlar. Türkiye'deki tek parti diktatoryasıyla Nazi Almanyası'nı ve faşist İtalya'yı karşılaştıranlar Türkiye'nin 1930'larda 'Avrupa'yı yakalayan 'çağdaş' bir rejimle yönetildiğini sanıyorlar. Doğrudur; Recep Peker, Nadir Nadi gibi şahsiyetler de faşizmi 'çağdaş'lık sanmışlardı.

Biraz daha 'sofistike' olanların tezlerinde bir 'tarih felsefesi'nin izleri de var; 'o dönemin şartlarında tek parti yönetimi kaçınılmazdı,' diyorlar. Neden efendim? Çünkü, verilen bir 'kurtuluş savaşı' vardır, ardından bir milli

devlet kurulacak, cahil halk modernleştirilecektir. Dolayısıyla tek parti rejimi gerekli, devrimleri jandarma zoruyla uygulamak kaçınılmazdır. Direnenleri veya direnme ihtimalleri olanları acımasızca yok etmek, sindirmek mubahtır. Ayrıca, 'olayları dönemin şartlarında değerlendirmek gerekir'.

Bu mantıkla tarih olması gerektiği gibi olmuş, yapılması gerekenler yapılmıştır; ne hata vardır ne günah. Yani, 'milli burjuvazi' yaratmak için devletin yağma yapması ve milletin malını üç beş adama peşkeş çekmesi 'makul ve gerekliydi'; dindarları tehdit olarak görüp İstiklal Marşı şairinin bile peşine hafiye takmak doğruydı; Nazım Hikmet'in, Kemal Tahir'in, Necip Fazıl'ın hapishanelere tıklması, Said Nursi'nin hayatı boyunca eziyete uğraması ve ölüsüne bile saygı gösterilmemesi de aynı mantıkla 'izah edilebilir'di. Menderes'i asmaları da, 28 Şubat yüzkarası da açıklanabilirdi bu mantıkla. Hatta becerebilselerdi Ergenekoncuların tezgâhladıkları darbe de... Tek parti yönetimi 'kaçınılmaz bir durumdu', kurulması gereken bir 'milli devlet' vardı, halk yoksuldu, eğitimsizdi! Bu mantık, bıraksak bugün de hükmünü sürecektir. Demokrasi laikliği tehdit ediyor diye askıya alınacak, insan hakları devleti aciz düşürüyor diye inkar edilecek, Meclis cahil cühelanın seçtiklerinden oluşuyor diye kapatılacak...

Cebri de olsa bir 'aydınlanma dönemi' olarak niteliyorlar tek parti yönetimini. Faşizmin öteki adı olan bu 'cebrî aydınlanma projesini' makul ve meşru gördükten sonra şimdiki zamanlarda da 'demokrat' olabilmek ve demokrat kalabilmek mümkün mü? Evet demokrat 'görüntü' verilebilir, ama ne zaman 'tek parti ideolojisi' toplumsal ve siyasal alanı kuşatacak topyekûn bir saldırı başlatsa hemen 'saf'lar değiştirilmeye başlanır. Örneğin, darbeciler ortalıkta kol gezerken 'ne darbe ne şeriat' sloganına sarılır; binlerce öğrenci, yıllardır başörtülerinden dolayı eğitim haklarından mahrum edilirken 'en demokrat'ları 'başörtüsü yasağı dursun önce diğer tüm özgürlük sorunları çözülsün' tavrına sığınır.

Bir dönemin, hem de şiddetin kol gezdiği, hukukun olmadığı bir dönemin gerekli ve kaçınılmaz olduğunu söylemek ne hakikate saygıyla açıklanabilir ne de siyaseten savunulabilir. Hâlâ sıkıntısını çektiğimiz hukuk ve demokrasi yoksunluğunun temelleri tek parti döneminde atıldı; hem de öylesine derinlere atıldı ki hâlâ ayakta. 'Demokrasi, hukuk ve halk korkusu' adeta devletin genlerine işledi. Ha, "bağımsızlık savaşının ardından 'milli devlet'i kurmak için bunlar gerekiyordu" diyorsanız, yanılıyorsunuz. Kurulan, 'milli devlet' bile değildi; 'parti devleti'ydi, daha doğrusu 'CHP devleti'. Kuranlar da 'devletlerini' dönüştürecek demokratik açılımlara hep direndiler, çünkü 'devletlerini halka kaptırmak' istemediler ve de istemeyecekler. Mücadele, halkın demokrasi yoluyla devlete el koyması mücadelesidir. Bunun için AK Parti dâhil siyasi partiler sadece bir 'araç'tır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milletin devleti mi, 'CHP devleti' mi?

İhsan Dağı 2008.12.16

CHP'nin devletle, halkla ve diğer siyasi partilerle ilişkilerini anlayabilmek için biraz gerilere gitmek ve tek parti yönetimi altında kurulan 'şey'in ne olduğuna bakmak gerekiyor.

Kurulan 'şey' bir devletti. Ama bu devletin 'egemen'i halk değil bir 'zümre', zümrenin örgütsel yapısı da CHP idi. Dolayısıyla bu devlet bir 'milli devlet' olarak doğmadı; baştan beri bir zümre ve parti devletiydi.

Bu yüzden devletin adı 'rejim'dir onlar için; 'rejim' elden gider, 'rejim' tehlikededir, 'rejim'i korumak ve kollamak diye bir vazife vardır. Bazen de devletin adı 'cumhuriyet' olur; 'cumhuriyet' hiç bu kadar tehlikede olmamıştır, 'cumhuriyet düşmanları' vardır, vs.

Devlet ile 'rejim'in özdeşleştirilmesi son derece anlamlıdır. Çünkü kurulan devlet/rejim, aslında bir 'iktidar düzeneği'dir. Böyle bir sistematik içinde oluşturulan iktidar düzeneğine itiraz eden veya buna dahil olmak isteyenleri 'devlet/rejim düşmanı' ilan etmek pek tabiidir.

Bu 'iktidar düzeneği' Milli Mücadele sırasında ve sonrasında tek adam ve tek parti diktatoryasına karşı çıkanların tasfiyesiyle kurulmuştur. Aslında 'milli egemenlik' fikrine dayanan Milli Mücadele'nin zaferine tek parti anlayışı 'el koymuştur'. Sonra da sahte bir 'milli egemenlik' fikriyle, egemenliğin millete koklatılmadığı, bırakın halk egemenliğini, halkın Kızılay'a sokulmadığı bir 'rejim', tek parti rejimi kurulmuştur.

Akıl almaz tarih ve dil teorilerinin 'milli dogma' olarak benimsendiği, üniversitenin bir gecede yerle bir edildiği bir dönemin adıdır tek parti yönetimi. 1925'ten 1945'e hüküm süren bu rejim toplumu da siyaseti de dondurmuştur.

Neredeyse bütün devlet memurlarının CHP üyesi olduğu, CHP'nin parti ilkeleri olan 'altıok'un anayasa maddesi olarak devleti bağladığı, CHP genel başkanının cumhurbaşkanı, genel sekreterinin içişleri bakanı, il başkanlarının vali olduğu tek partili modelde 'devlet CHP'dir.

1945'te 'demokrasilerin zaferi'nin ardından ve Sovyetler'in baskı ve talepleri karşısında demokratik Batı'dan destek bulmak umuduyla çok partili yaşama geçince 'devlet ve CHP bütünleşmesi' her ikisi için de sorun oldu. Ne devlet CHP dışında bir siyasi partiyi bünyesine kabul edebildi, ne CHP devleti başka bir partiye 'yâr' etti. 'CHP devleti'nin bünyesine demokrasi uymuyordu, çünkü demokrasi halkı iktidara ortak ediyordu. Sonuçta devletle CHP'yi ayıran, ayrı düşüren 'demokrasi' ikisinin de hoşuna gitmedi. O yüzden demokrasiyi askıya alan her darbe girişi CHP'yi mutlu etti ve o yüzden demokrasiyi zorunlu kılan küresel gelişmelere ve demokrasi taleplerini dillendiren küresel aktörlere hiç sıcak bakmadı ikisi de.

Kısaca, 'CHP devleti' demokratik dönüşümü kilitledi ve kilitlemeye devam ediyor. Neredeyse genel kanı: CHP'siz anayasa değiştirilemez, başörtüsü yasağı kaldırılamaz, Kürt sorunu çözülemez. Bütün temel sorunların çözüm biçimi üzerinde adeta bir CHP 'vetosu' var. Neden peki? Çünkü devletin sahibi CHP. 'Devlet biziz' derken haklıydılar. Devleti, bir zümre partisi olan CHP ele geçirmiş ve kendine göre formatlamıştı 1925 sonrası.

Bu devleti 'milletin devleti' yapmanın yolu elbette demokrasiden geçiyor, egemenliği CHP zümre ve sınıfından halka aktarmanın yolu demokrasi. Bunu halk da anladı, 'CHP devleti' de. Halk, ilk serbest seçimden itibaren hep demokrasiye daha yatkın gördüğü siyasi partilere oy verdi. 'Devletin sahipleri' de boş durmadılar; demokrasi devleti ellerinden çekip aldıkça darbe yaptılar. Ama darbelerin üzerine de oturamadılar! Demokrasi yoluyla halk devlete iyice el koymaya başlayınca, onlar da kendi devletlerini kurdular; 'derin devlet'i.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden ve nasıl bir TRT Kürtçe TV?

İhsan Dağı 2008.12.19

Yeni yılla birlikte TRT'nin Kürtçe TV kanalı yayına başlıyor. Bu, hem Kürt meselesinin halli yolunda önemli bir adımdır hem televizyon yayıncılığı açısından.

Kürt meselesi aynı zamanda Kürtçe meselesidir. Yıllardır bir yandan Kürt milliyetçileri, diğer milliyetçilikler gibi 'dil'i politikleştirmiş, öte yandan da devlet Kürt sorununu bastırmak için Kürtçeyi sindirmeye kalkışmıştır. Kürtçe şarkılar yasaklanmış, aileler çocuklarına Kürtçe isimler verememiş, Kürtçe kitaplar, gazeteler yayınlanamamıştır. Hatta 12 Eylül darbe rejimi Kürtlerin dillerini kendi aralarında bile konuşmasına yasak getirmiştir. İnsanların anadili böylece 'politikleşmiştir'.

Dolayısıyla Kürt meslesinin çözümünde Kürtçe hem Kürtler hem de devlet için psikolojik bir bariyer haline gelmiştir. TRT'nin kesintisiz Kürtçe yayına başlayacak olması bu psikolojik engelin aşılmasına çok büyük bir katkı sunabilir. TRT yayınları, Kürtçeyi kendi başına politik bir mesaj olmaktan çıkarıp, onu kendi insani, doğal, normal ve işlevsel özüne dönüştürebilir. Kürtçenin 'normalleşmesi'yle bütün Türkiye anlayacaktır ki bu dil teröristlerin dili değildir, bir halkın dilidir, bu ülkede yaşayan milyonlarca yurttaşın, kardeşlerimizin dilidir, yani 'milli bir dil'dir.

Öte yandan TRT, Kürtçe yayıncılık açısından da büyük bir başarıya imza atabilir bu projesiyle. Yayıncılık tecrübesi, teknolojisi, maddi ve insan kaynaklarıyla 'TRT Kürtçe TV' bölgedeki bütün Kürtler tarafından izlenen bir televizyon kanalı olabilir.

Bunun için önce bu işin sahiplerinin rahat olmaları gerek. Yayıncılar kendilerini kasmadan, üzerlerine yönelecek psikolojik baskıya prim vermeden vizyonlarını ortaya koymalıdır. Yaptıkları, 'yasadışı' yayın değil, bu ülkede Kürtçe konuşan vatandaşlarla gecikmeli bir kucaklaşma. Siyasi bir misyonları yok mu? Var elbet; Kürtçeyi normalleştirmek, Kürtçe üzerindeki siyasi ipoteği kaldırmak. Bunu yaparken kaçınılması gerekenleri sıralarsak: Kürtçe TV'yi, TRT GAP haline getirmemek, Kürtçe müzik yayınları yapan bir kanal veya suya sabuna dokunmayan belgeseller yayınlayan bir Kürtçe National Geographic kanalına da dönüştürmemek, ayrıca TRT 2 ciddiyetinden kaçınmak.

Yani Türkçe 'prime time' televizyonculuğu nasıl yapılıyorsa, son dönemde TRT 1 nasıl her kesim tarafından izlenilir bir televizyon kanalı yapılmaya çalışılıyorsa benzer bir çabanın ve vizyonun Kürtçe TV için de olması gerek. Malum TV kanalları birbirleriyle 'yerli dizi'ler üzerinden rekabet ediyor şu günlerde. Merak ediyorum, örneğin TRT'nin elinde iddialı bir Kürtçe yerli dizi hazırlığı var mı? Mevcut 'dizi film endüstrisi'yle çok iddialı Kürtçe dizi film prodüksiyonları yapılabilir. Güneydoğu zaten bu tür dizilerin ilham kaynağı.

Böyle bir anlayışla TRT Kürtçe TV devletin değil halkın yayın kuruluşu olarak görülecek, bu da kanalın Kürtler arasında izlenirliğini artıracaktır.

İddia ediyorum; iyi tasarlanmış, iletişim stratejisi iyi çizilmiş bir TRT Kürtçe TV ile Kürtçe yayın yapan (uydudan, Kuzey Irak'tan vs.) hiçbir televizyon kanalı yarışamaz. Üstelik böyle bir televizyon kanalı piyasayı da harekete geçirecektir. Yakınlarda özel televizyonların da Kürtçe yayın yapan TV kurmak için kolları sıvadığını gördüğünde kimse şaşırmasın. Bölgede 30 milyon Kürt halkına ulaşmak imkânını kimse tepmeyecektir. TRT Kürtçe TV'de büyük Türk şirketlerinin Kürtçe reklamları dönmeye başlayınca özel televizyonların iştahı daha da kabarmak. Kısaca, TRT Kürtçe TV, 1990'ların başında televizyon yayıncılığında devrim yapan Star gibi olacak.

Ama bütün bunları başarmanın yolu Kürtçe TV'yi politik bir mesaj için kullanmaya kalkışmamaktan geçiyor; yani TRT bu projeyi 'apolitik' tutabilmeli. Devletin Kürt vatandaşlara 'propaganda yaptığı' bir televizyon imajı bu projeyi baştan batırır.

1915 modeli demokrasi!

İhsan Dağı 2008.12.23

Milliyetçi ezberleri bozmak zor iş. Daha da zoru, bu ezberlerle demokratik bir rejim kurmak. Çünkü bu ülkede demokratik bir rejim kurmanın yolu oligarşik ve otoriter devletin süzülüp geldiği, meşrulaştırıldığı ve de toplumsallaştırıldığı yakın 'tarih'le hesaplaşmaktan geçiyor.

Onun için '1908'i çözemeyen 2008'i hiç çözemez' sözü, İttihat Terakki ve tek parti yönetimi eleştirileri, bunların güncel 'izdüşümleri'nin demokrasi ve milli irade üzerindeki tahribatlarının analizi önemli.

Ama kolay değil; 'demokratik devlet'e direnen güçlerin milliyetçilik üzerinden kitleleri denetleme gücünü hor görmemek gerek. 1915 olaylarından dolayı Ermenilerden özür dileyen bir bildiriye yönelik tepkiler, devletle milletin 'milliyetçilik' adına yeniden kucaklaşmasını resmediyor. En laikçisi ile en 'İslamcı'sını aynı zeminde buluşturan 'büyük güç'ün önünde saygıyla eğiliyorum!

Ancak şu soruları da sormadan edemiyorum: Özür bildirisini imzalayanları 'hain, bozguncu' olarak nitelemek yerine 'fikir özgürlüğü ve demokrasinin gereği' diyen Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yapılan 'ırkçı' saldırıyı makul ve mantıklı buluyor musunuz?

Peki, 'özür bildirisi'ne imza atanları 'hain, satılmış, kanıbozuk, sütübozuk, devlet düşmanı, millet düşmanı' olarak nitelemek ile Cumhurbaşkanı Gül'e bu ırkçı ifadeyi yakıştırmak arasında bir benzerlik, bir mantık akrabalığı, bir rabita olması ihtimaline ne dersiniz? 1915 kararının mimarı Talat Paşa'nın son hayranı, şimdilerde Ergenekon'dan yargılanan Doğu Perinçek. Neden sizce bu hayranlık? Osmanlı'nın her şeyini reddeden, inkar eden, hor gören birileri neden Osmanlı'nın 1915'ine sahip çıkıyor acaba? 1915 Osmanlı'nın eseri değildir de ondan... İttihat Terakki ve onun despotik yöneticilerinin Osmanlı'nın çok dilli, çok kültürlü, çok dinli medeniyeti yerine 'homojen bir ulus devlet' yaratmak projesinin miladıdır 1915.

1915 ile daha modern dönem despotizminin akrabalığını da hatırlamakta fayda var: 1942 Varlık Vergisi utancı, 'çok başarılı bir Özel Harp operasyonuydu' diye itiraf edilen 6-7 Eylül 1955 saldırıları...

Kitlelerin milliyetçi duyarlıklarını 'Ermeni, Kürt, Kıbrıs meseleleri' üzerinden kabartıp otoriter bir siyasal modelin toplumsal zemini yapmak bu işin üstadlarının çok iyi bildikleri ve çok sık yaptığı bir iştir. Özellikle muhafazakâr demokratların 'devlet söylemi'nin tam da göbeğine güle oynaya oturmasıyla sonuçlanan 'bu işler'e biraz daha mesafeli durmaları beklenirdi, pek beceremediler.

Birilerinin kışkırttıkları üzere Kürtlere, Yunanlara ve Ermenilere bütüncül bir düşmanlık hissi ve siyaseti taşıdıkça 'militarizmin toplumsal' kökleri hiç kurumayacaktır. Militer, otoriter, buyurgan, jakoben bir devletin 'teba'sı olarak yaşamak istemiyorsak önce içimizdeki yabancı düşmanlığını köreltelim. Dünyaya ve hatta kendi toplumunun unsurlarına öfke ve nefretle bakan bir halk, devletin 'militarist güçleri' tarafından yoğrulmaya ve yönetilmeye mahkum.

Nedir, nedendir bu İttihat Terakki tutkusu? Kefil olabilir miyiz İttihat Terakki'nin despotik liderlerinin her yaptıklarına? Hani bu ülkede jakoben, tepeden inmecî, otoriter siyasetin kökeninde İttihat Terakki vardı? Nedir bugünün Ergenekon'unun yüz yıl önceki yapılanması olan İttihat Terakki'ye bu hayranlık, bu muhabbet? '1915 tehirci gerekliydi, olması gerektiği gibi olmuştu, özür dilenecek bir hata değildi' deyip bir 'gizli cemiyet' olan İttihat Terakki'nin 'devlet aklına' inanıyorsak, o 'devlet aklı'nın uzantılarının demokrasi, milli irade, laiklik, İslam ve başörtüsü hakkında dediklerine de inanacağız. Var mısınız buna da? İttihatçı devletin, geleneğin ve aklın tutsaklığından çıkmadan bu topraklara tam demokrasi gelmeyecek, tabii eğer istiyorsak demokrasiyi.

Bitirirken, Senai Demirci'nin önceki gün Zaman'da yayınlanan 'Ben de özür diliyorum...' başlıklı muhteşem yazısını bir 'iç muhasebesi' örneği olarak tekrar tekrar okumayı tavsiye ediyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargısız demokrasi olmaz, ama...

İhsan Dağı 2008.12.26

Bürokratik oligarşinin kendi içindeki iktidar mücadelesi iyice ortaya çıktı. Özellikle son bir iki yıldır hukuka değil siyasete endeksli ideolojik kararlara imza atan 'yüksek yargı' şimdi de kendi aralarında verdikleri 'iktidar ve yetki mücadelesi'yle gündemde.

Hukuku deforme eden sözde 'yüksek yargıçlar' ülkenin çivisini iyice çıkartırken kendi hâl-i pür melallerini de sergiliyorlar.

Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yüksek Seçim Kurulu... Devletin tepesi birbirine girdi. Temel kıtas hukuk değil iktidar olunca böyle oluyor.

Sadece yüksek mahkemeler değil AYM'nin kendisi de ikiye bölünmüş durumda. AYM Başkanı Haşim Kılıç'ın Danıştay'ı Anayasa'yı ihlal etmekle suçlayan açıklamasına AYM Başkan Vekili Osman Paksüt kamuoyu önünde katılmadığını söylüyor.

Danıştay ve YSK'yı 'Anayasa'yı ihlal'le suçlayan kurumun daha üç beş ay önce kendisinin bizzat Anayasa'nın temelleri hilafına kararlar aldığını kimse unutmadı tabii. AYM'nin 367, anayasa değişikliği ve AKP kapatma davası kararlarının hukuk ve etik dışı bir zeminde alındığı, bu kararlara yazılan 'gerekçeler'in basbayağı siyasî bir mantığa ve hesaba dayandığı ortadayken 'yüksek yargı'dan kimse hukukun üstünlüğünden söz etmesin.

'Yüce Mahkeme' son bir yıldır varlığını ve meşruiyetini kendi elleriyle sorgulanır hale getirdi. Şimdi de Danıştay ve YSK ciddiye almıyormuş AYM'yi. Hiç şaşırmadım. Hukuku bir defa rafa kaldırdığınızda artık onu yeniden elinize alıp uygulamanız mümkün olmuyor, çünkü hukuk istisna kaldırmıyor.

Belediyelerle ilgili mevcut tartışmaya dönersek... Meclis'in, nüfusu iki binin altına düşen belde belediyelerinin kapatılmasına ilişkin çıkardığı yasanın hiçbir hükmü yok. Yasanın bir kısmını Anayasa Mahkemesi iptal etti, geri kalanını da Danıştay ve Yüksek Seçim Kurulu. Böylece 742 belde belediyesi nüfus sayımına itiraz davası açtığında kapanmayacak, mart seçimlerine girebilecek. Nüfus tashihiine ilişkin davaların sonuçları kuşkusuz seçimlerin sonrasına kalacağından halkın beş yıl için seçtiği yeni belediye yönetimleri de bir dönem daha görevlerine devam edecekler.

Mesele, bazı belde belediyelerin kapatılması meselesi değil; bu ülkeyi kimin yönettiği meselesi. Anayasa Mahkemesi Meclis'in yerine geçip karar vermeye kalkıyor, Danıştay da Anayasa Mahkemesi'nin... Bu arada olan demokrasi ve hukuk devleti ilkelerine oluyor. Yerel seçimlere giderken bir yandan da seçmen kütüklerine ilişkin belirsizlik ve kafa karışıklığı var.

Ortaya çıkan tablo ürkütücü; devletin bürokratik aygıtları, en başta da yargı, demokratik ve adil bir seçim mekanizmasının işlemlerini sağlayacak bir hazırlık ve organizasyon yapmaktan aciz görünüyor. Yargısız demokrasi olmayacağı gibi, demokratik seçimler de olmaz.

Hatırlanacaktır 1945 seçimlerinde iktidardaki CHP'nin sandıklara adeta el koymasının ve oyları kendisinin saymasının ardından Demokrat Parti'nin 1950 seçimlerine kadar temel siyasi talebi 'hakim gözetimi altında

seçim' olmuştu. Yargı denetimindeki ilk seçimde de CHP iktidarını devirmeyi başarmıştı. şimdilerde seçim sũrecinin yũnetilmesinde ve seçimlerin adil yapılmasında yargının sorumluluklarını yapamamaya başlaması demokrasi açısından bir geriye dũnũře tekabũl eder.

Bũrokratik oligarşının tepesindeki bu tũr kavgalar yũzũnden memleket şaibesiz, tartışmasız seçim yapamayacak mı? Bũrokrasinin kendi arasında ve seilmişlerle giriştiği iktidar ve yetki kavgasından bu ũlkenin demokrasi ve hukuk rejimini kurtarmak gerek.

Bũtũn bu olup bitenler mevcut yũksek yargı siteminin miadını doldurduğunun kesin bir gũstergesi. Artık yargı reformu kaçınılmaz. Yargının adeta bir 'kast sistemi' içinde bir iktidar odağına dũnũřmesi, kendinde toplumu ve siyaseti tanzim etme hakkı gũrmesi ve kapalı sisteminde, bũtũn arızalarıyla hep 'kendini' yeniden ũretiyor olması kabul edilemez.

Yargısız demokrasi olmaz, ama bũyle yargıyla da demokrasi zor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'i kim temize çıkarabilir?

İhsan Dağı 2008.12.30

Vicdan taşıyan ve birazcık adalet duygusuna sahip insanlar şokta. İsrail gũleri Gazze'de katliam yapıyor, 300'ũ aşkın Filistinli öldũ. Geçen mart ayındaki benzer bir saldırının ardından İsrail Savunma Bakanı 'Gerekirse soykırım da yaparız' demişti... İsrail bir devlet gibi değil, adeta bir savaş makinesi gibi davranıyor.

ũlsũz gũ kullanmak ve sivil hedefleri vurmak uluslararası hukukla bağdaşmaz. Hatta, İsrail'in de taraf olduğu Cenevre Sũzleřmesi'ne gũre Gazze saldırısı bir 'savaş suı'. Uluslararası toplum ne yazık ki İsraili savaş suçlularını yargılayamıyor; vicdanlarımızda yargılıyorz İsrail'i. Bu da yetmiyor, hukuku hiçe sayan 'vahşi bir devlet', medeniyetin hukuk ve etik değerleriyle kendini bağlı hissetmediği gibi uluslararası toplum da İsrail'e 'medeniyet dersi' veremiyor.

Bũtũn bunların arasında hũlũ kullanılmaya devam edilen bir jargon var: İsrail'in bir demokrasi olduğu, hatta gelecek ay bu ũlkede seçimlerin yapılacağı, belki de iktidarın el değiştirebileceği... Bence İsrail, demokrasi sıfatını hak etmiyor. Demokrasiler 'asgari bir etik'e dayanırlar, uluslararası hukuka saygı gũsterirler, diyalog ve işbirliği odaklıdırlar, savunma savaşlarını bile ahlakĩ bir çerçevede yaparlar. İsrail'in Filistinlilere yaptıkları insanoğlunun ulaştığı her etik ilkesinin dışında.

Bir başka toplumu adeta yok etme hakkını ve gũcũnũ kendinde gũren bir devlet; sahipsiz, yoksul, birçoğu geçici kamplarda yaşayan ve devletsiz bir halkı esir almış, istediği zaman vuruyor, istediği zaman açlığa mahkũm ediyor, istediği zaman biraz sevindiriyor. Bu bir zulũm, vicdanları sızlatan bir zulũm.

İsrail'in yaptıklarını Hamas'ın radikalliğiyle vs. açıklamak abes. Hamas yokken Filistinlilere daha insanĩ mi davranıyordu İsrail hũkũmetleri? Filistin'i 1967'de Hamas var diye mi işgal etti, Sabra ve şatilla, Filistin kamplarında binlerce kişiyi Hamas yanlısı olduğu için mi katletti? İşgal altındaki sokaklarda Hamas'ın çocuklarının ũzerine mi tanklarını sũrdũ?

Medyamızda bir Hamas eleştirisidir gidiyor. Sanki İsrail sözcülerinin iki gündür anlattıkları gibi Gazze'yi kan gölüne çeviren Hamas. Bu yazarları okursanız bütün bunlar Hamas'ın bir tezgâhı. Saldırı hazırlıklarının aylar öncesinden yapıldığı, saldırı emrinin bile haftalar öncesine dayandığı bir olayda bütün faturayı Hamas'a keserek İsrail'i temize çıkarmak ne gazetecilikle ne gerçeğe saygıyla bağdaşır; kimse de inanmaz size... Hamas'ın oyununa düşmemek için İsrail Başbakanı Olmert'in aslında çok uğraştığına, 'hatta "El Arabiya" Televizyonu aracılığıyla Gazze halkına "Gelin, kan gölünü önlemek için Hamas'ı devirin" çağrıları' bile yaptığına, ama sonuçta Gazze halkının Olmert'i dinleyip Hamas'ı devirmediğine, dolayısıyla İsrail'in elinde başka seçenek kalmadığına, aslında bu şekilde Hamas'ın amacının Batı Şeria'da el-Fetih'i devirmek olduğuna, 300'ü aşkın kayıpla aslında Hamas'ın hesaplarının tuttuğuna' kim inanır? Biraz vicdan lütfen, ve gerçeğe saygı...

Başbakan Erdoğan; 'Yapılan bize karşı da saygısızlıktır' derken de haklıdır, İsrail'in yaptıklarını 'insanlık suçu' olarak nitelerken de. Başka ne denilebilir ki buna? 'Çok sert' bulmuşlar Başbakan'ın bu tepkisini de 'devlet adamlığı' tavsiyesinde bulunuyor birileri. Nedir devlet adamından beklenen peki? Duyarsız davranmak, ortada olmak, tavır almamak mı? Başbakan'ın bunu yapmasına hiç gerek yok aslında. Gazetecilerimiz, akademisyenlerimiz bunu fazlasıyla yapıyor; İsrail'in vahşetini kınamak, bu vahşi davranışın köklerini anlamak, uluslararası toplumu harekete geçirmek yerine Hamas'ın ne kadar kötü olduğunu anlatıyorlar.

Beyler! Saldırıya uğrayan, sadece bugün değil on yıllardır saldırıya uğrayan, ülkesi işgal edilen, yüz binlercesi sürülen, katledilen, aç bırakılan, süründürülen, onursuzca yaşamaya mahkûm edilenler Filistinliler!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha gergin bir yıla hazır mısınız?

İhsan Dağı 2009.01.02

2008 biterken, ufukta yerel seçimler bile belirmişken 'rejimin geleceği' üzerinde yoğunlaşan tartışmaların geride kaldığı, dolayısıyla siyasî gerginliklerin azalacağı yönünde iyimser bir hava oluştu. Bu iyimserliğin gerisinde ise CHP'nin 'çarşaf açılımı' vardı.

Bu partinin laiklik üzerinden yürüttüğü muhalefet stratejisine son verdiğine ilişkin tespit, siyasî tansiyonun da düşeceği beklentisi yarattı.

Gerginliğin adresini doğru tespit etmekle birlikte iyimser, hatta naif bir beklenti bu. Bir defa, CHP'nin tutumu son derece konjonktürel. CHP, yerel seçimlere giderken muhafazakâr kesimlere şirin görünmeye, altı yıllık iktidarının ardından AK Parti'yi yolsuzluk iddialarıyla sıkıştırmaya çalışıyor. Büyük medyadan da esaslı bir destek alıyor. Yerinde bir taktik olabilir bu, ama stratejik politika değişikliği anlamına asla gelmiyor. Devamı, bu yaklaşımın 29 Mart seçimlerinde CHP'ye ne kadar oy kazandıracağına bağlı.

Sadece CHP'nin açılımı değil, siyasî gerginliğin dozu da mart seçimlerine bağlı. Ama seçimlerden çıkacak her sonuç siyasette bir durulma değil, tersine daha şiddetli bir gerilim yaratacak. Mart seçimlerinde AK Parti, oy ve bazı sembolik belediyeleri kaybetti diyelim: Muhalif siyasî partiler ve odaklar AK Parti üzerine adeta abanacaklar, siyasî ve de siyasî olmayan, legal ve illegal her türden baskılarla AK Parti'yi çekilmeye, erken seçime zorlamaya çalışacaklar. Yani AK Parti'nin yerel seçimlerden zayıflayarak çıkması muhalefeti daha da hırçınlaştıracak, AK Parti karşıtı güçleri sabırsızlandırarak... Belki de şimdiye kadar hiç tanık olmadığımız sertlikte bir muhalefetle karşılaşacağız Meclis'te, sokakta, medyada, piyasalarda... Sonuç; siyasi gerginlik.

Peki ya AK Parti yerel seçimlerden başarıyla çıkar, oyunu artırır veya muhafaza ederse? Durum hiç de farklı olmayacak. CHP'nin Ankara büyükşehir belediye başkan adayı Murat Karayalçın açıkladı bu durumda neler

olabileceğini. 'AKP'nin oyu 29 Mart'ta düşmezse siz Ergenekon'un delisini görün o zaman' demiş Karayalçın.

İnsan sormadan duramıyor: CHP ile demokrasi dışı arayışlar arasında genetik bir bağ mı var?

Karayalçın, bu ifadesini güya düzeltmiş sonra. Meğer demek istediği şuymuş: 'Mart seçimlerinden, yaşanan bütün bu olumsuzluklara rağmen AKP güçlü çıkarsa ya da oyunu artırırsa, insanlarımızda demokrasinin işlerliğiyle ilgili bazı kaygılar ortaya çıkacağından endişe ediyorum.'

Bu daha vahim bir açıklama değil mi? Ancak CHP kazanınca mı demokrasi işlemiş olacak? Hür ve adil seçimleri herhangi bir partinin kazanması demokrasinin işlerliğine nasıl gölge düşürebilir? Bu düşünülemez. Mart seçimlerinden AK Parti'nin oylarını muhafaza ederek çıkması, demokrasinin işlerliğine ilişkin kaygılar yaratmaz; AK Parti'ye yönelik muhalefetin ne kadar zayıf, halkı ikna kabiliyetinden ne kadar yoksun olduğunu gösterir.

Muhtemel bir seçim yenilgisinin ardından kendi makamlarını kurtarmak için demokrasiyi kurban vermeye bu kadar hazır bir CHP yönetiminin bulunduğu bu ülkede gerginlik bitmez. CHP, demokrasiyi tıkamaya ve hatta yok etmeye kâdir bir güçtür bu ülkede. Demokrasi halkın, devlet de CHP'nin sığınağı. Halk demokrasiyle devlete el koymaya çalıştıkça, akıllısı ve delisiyle CHP ve uzantılarının boş durmasını kimse beklemesin.

Aslında Karayalçın, 2009 yılında siyasal gerginliğin nasıl seyredeceğine ilişkin ipuçları veriyor. Gerginliğin düşürülmesinin şartı AK Parti'nin zayıflaması değil, iktidardan uzaklaştırılması. Nereden mi biliyorum? Gerginliğin mimarları söylüyor.

Karayalçın'ın ifadesi bir tehdit, şantaj. Demek istediği de açık; gerginliğin bitmesi için CHP'nin kazanması gerekiyor, yoksa millete rahat yok. Ufukta bir CHP zaferi de görülmediğine göre 2009'da da gerginliğe hazır olun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Uzlaşarak' iktidar mümkün mü?

İhsan Dağı 2009.01.06

'Aman gerginlik olmasın' söylemiyle AK Parti'nin 'iktidarsızlaştırılmaya' çalışıldığı bir süreçten geçiyoruz. 'Özgürlükçü ve sivil' yeni anayasa taslağının ortaya çıkmasıyla başladı bu süreç.

Anamuhalefet üzerinden bütün yerleşik güç odaklarının direnişi sonunda iktidar partisi anayasa taslağını rafa kaldırdı. 22 Temmuz seçimlerinde büyük bir halk desteğini henüz almış bir siyasi parti, 'rejimi değiştirecekler' saldırılarına muhatap olmaktan ve memleketi 'germek'le suçlanmaktansa iktidarını sürmeyi tercih etti.

Uzlaşmayı da denedi; başörtüsü yasağını kaldırmak için 10. ve 42. maddeler değiştirildi, CHP dışında Meclis'teki tüm partilerin desteğiyle. İçinde CHP olmayınca 'uzlaş' da anlamlı olmuyordu. Sonuçta AK Parti hakkında kapatma davası açılmasını ne 'yeni anayasa'nın rafa kaldırılması ne de Meclis'teki uzlaş durdurabilirdi.

Kapatma sürecinde de AK Parti ülkeyi 'germemeye' azami dikkat etti. Ne Anayasa'yı değiştirmeye kalktı, ne Siyasi Partiler Yasası'nı ne de toplumsal tepkiyi mobilize etmeye çalıştı. Netice parti kapatılmadı ama o hukuksuzluk abidesi 'iddianame' yüksek yargıdan onay gördü. Yetmedi, Yüksek Mahkeme anayasa değişikliklerini Anayasa'yı çiğneyen bir pervasızlıkla iptal etti. Aslında iptal edilen anayasa değişiklikleri değil, değişimden yana tavır alan milli iradeydi.

Bunlar bu ülkede siyasi gerginliklerin bitmeyeceğinin örnekleri; çünkü, gerginliğin kaynağı değişim. Demokratik bir siyasal düzen kurma süreci devlet içindeki taşları yerinden oynatıyor. 'Gerginlik', bürokratik devletin ve onun sivil uzantılarının değişimle sarsılan iktidarlarını korumak için sarıldıkları yöntem. Siyasi gerginliklerin bitmesini istiyorsanız gerginlik siyasetini bir varoluş meselesine dönüştüren kesimleri 'rahatlatmanız' gerekiyor. Bunun nasıl olacağı belli: Değişim sürecini durdurmak, devletin demokratik dönüşümü projesini rafa kaldırmak.

AK Parti, Abdullah Gül yerine A. Necdet Sezer benzeri bir aday önerseydi cumhurbaşkanlığı gerginliği doğarmıydı? YÖK'e Erdoğan Teziç'in referans verdiği bir yakını atansaydı üniversiteler gerginliği yaşanır mıydı? AB üyeliği ciddiye alınmasa, demokratik reformlar yapılmıyorsa; Kıbrıs konusunda statükocuların şahıyyla yola devam denilseydi; İstanbul sermayesine kafa tutan bir Anadolu sermayesinin önünü açan serbest piyasa ekonomisi ve dışa açılma siyaseti izlenmeseydi; askerin siyaseten etkisizleştirilmesi yönünde bir pozisyon alınmıyorsa son yıllarda bu kadar provokasyon ve gerginlik yaratan olayla karşılaşır mıydık?

Tabii ki 'devletle uzlaşma' bir seçenek, ama çok büyük toplumsal kesimler değişimden yana tavır alır ve siyasi partileri bu konudaki tutum ve performanslarına göre değerlendirirken böyle bir yol siyaseten rasyonel değil. Varsayalım ki AK Parti 'uzlaştı'; yani, kurulu düzenin bürokratik merkezlerini ve sivil uzantılarını rahatsız etmeyecek eyyamcı bir iktidar anlayışını benimsedi. Gerekçesi de; 'orduyla, yargıyla, büyük sermayeyle karşı karşıya gelmeden, gerginliklerden uzak normal bir iktidar olmak isteği'. Bu, doğal, anlaşılır bir istek. Böyle bir iktidar partisinin değişimden korkan çevrelerce 'rahat bırakılacağı' kuşkusuz.

Ama sorun, böyle bir AK Parti'nin, iktidarın gerçek kaynağı olan toplumsal desteğini muhafaza edemeyeceği gerçeği. Devlete yakın partiler seçim kazansalardı CHP'nin tarihi seçim başarılarıyla dolu olurdu. Aksine bu 'devlet partisi' elli yıldır hiçbir seçimi kazanamadı. AK Parti için 'uzlaşma'yla gelen iktidar kalıcı olmayan iktidardır. 'Uzlaşılın' iktidar odakları, uzlaşma ile kimliğini ve de toplumsal desteğini kaybetmeye başlayan bir AK Parti'den çok kısa sürede kurtulacaklardır. Yani AK Parti, 'statükonun güçleriyle uzlaşarak' iktidarda kalamaz; sadece toplum nezdinde düşüşü hızlanır.

Kritik 2009 yılında AK Parti için iktidara tutunmanın yolu reformist kimliğini hatırlamak. Ancak, reformist bir tutumun direnişle karşılaşacağı ve 'gerginlik'le sonuçlanacağı hatırdan çıkarılmamalı. Değişim isteyenler 'gerginlik'leri göze almalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Devlet' kimden yana?

İhsan Dağı 2009.01.09

Son dalgada gözaltına alınanlara bakıldığında Ergenekon soruşturmasının zirvelere tırmandığı aşikâr. Soruşturmayı savcılık yönetiyor.

Ancak neredeyse herkes müdahil. CHP lideri Deniz Baykal kurmaylarını arkasına alıp savcıya ve hükümete adeta ultimatö veriyor, Genelkurmay Başkanı bütün kuvvet komutanlarını toplayıp altı saat süren bir toplantı yapıyor, ardından Başbakan'la 'gündem'i değerlendirmek üzere bir araya geliyor, kimi temsil ettikleri belli komutan eşleri gözaltına alınan emekli paşaların evlerini ziyaret ediyor, bir general İstanbul Emniyet Müdürü ile görüşüyor, davanın gideceği nihai yargı mercii olan Yargıtay Başkanlar Kurulu olağanüstü toplanıyor...

Neler oluyor? Ülke işgal mi ediliyor? Devletin içinde 'iç savaş' mı çıktı? Yok, ama varmış gibi; iki emekli paşanın gözaltına alınması TSK'ya karşı bir operasyonmuş gibi gösteriliyor, emekli başsavcının evinin aranması yargıya

karşı bir hareketmiş gibi sunuluyor ve bazılarınca da böyle algılanıyor.

Hukuk devletinde mi yaşıyoruz, kurumsal derebeyliklerde mi? Hukuk dışına çıkan herkes 'kurumu'nun arkasına saklanabilecekse ne adalet, ne düzen ne de hak kalır. Devlet de devlet olmaktan çıkar 'suç şebekesi'ne dönüşür.

Devletin içindeki 'çete' ile devletin 'meşru kurumları'nın birbirine karıştırılmaması gerek. Çetecilerin böyle bir algı oluşturmak için azami gayret içinde olacaklarına kuşku yok. Mevcut şartlarda, meşru devleti temsil edenlerin en büyük hatası kendilerini 'çete'den ayırtıramamak olur. Hukuki sürecin önünü kesecek her girişim bu kurumların meşruiyetlerini sorgulanır hale getirir.

Devletin, devlet adına da işlenmiş olsa suçla, devlet memuru da olsa suçlularla mücadeleyi şu veya bu nedenle askıya aldığı bir ülkede bırakın 'hukuk'u, orman kanunları bile geçerli olamaz.

Kendilerine 'devlet' diyenler bir karar vermek zorunda: ya varlıklarının temeli olan hukuka saygı gösterecekler, kimseyi dokunulmaz ilan etmeyecekler veya 'oyunun kurallarını' bir kez daha hiçe sayarak 'meşru olmayan güç'e dönüşecekler.

Her şeye rağmen, 'devletin tepesi'ndeki yoğun trafiğin şeffaf ve meşru bir devlet arayışına delalet ettiğini ümid edelim. Aksi, bu ülkenin kaldıramayacağı sonuçlar yaratır. Devletlularımız, bir kez de olsa kendini devlet yerine koyup toplumu maceralara sürüklemeye kalkışanlarla 'yüzleşmeyi' denemeli. Toplumun beklentisi bu yönde. Ancak 'derin'i veya 'görüneni' ile devletin genelde toplumsal talep ve beklentiler yönünde hareket etmediği de malumumuz.

Göreceğiz, bu ülkede bünyesini temizleyebilme iradesine sahip bir devletin mi, yoksa kendi kendini yok eden bir devletin mi var olduğunu yakında göreceğiz. Ergenekon soruşturması bir fırsat; ya bu fırsatı yenilenmek için kullanacaklar veya bastırıp fırsatla birlikte kendilerini de yok edecekler.

Yani top, ordusuyla ve yargısıyla devlet elitlerinde. Tercih onların, ama son söz de milletin ve siyasetin. Topla nasıl oynandığına göre millet ve siyaset bu oyuna müdahil olacak.

Çokça sergilenen eski bir oyunun tekrarı da mümkün. Kürtçe TV, Alevi açılımının devamı, Nazım Hikmet'ten özür, Kuzey Irak'la diyalog... Küçük küçük adımlarla büyük devrim anlamına gelen bu gelişmeleri bir yerlerde birileri harekete geçmek için bahane olarak kullanmaya kalkışabilir. Üstelik ABD'de Obama'nın henüz görevi devralmaması ve Gazze katliamı nedeniyle İsrail ile hükümet arasındaki ilişkilerin fena bozulması bazıları için son şans olarak da değerlendirilebilir. Ergenekon soruşturmasının yerinden oynattığı taşların üzerinde, kritik bir dönemeçteyiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rus yanlısı darbe ve Ergenekon

İhsan Dağı 2009.01.13

Ergenekon sadece bizim sorunumuz değil. Türkiye ile ilişkide olan neredeyse tüm ülkeleri ilgilendiriyor; özellikle de Türkiye'nin dış politikasında stratejik bir yön değişikliğinden olumlu veya olumsuz etkilenebilecek ülkeleri.

Ergenekon, devlet içinde bulunan resmî bir yapının deformasyona uğramış hali. Kökleri de belli: Özel Harp Dairesi. Türkiye'nin NATO'ya girmesinden sonra Avrupa'daki birçok NATO ülkesinde olduğu gibi bizde de örgütlendi. Mali kaynakları ve teçhizatı NATO'dan sağlandı. Amaç, Soğuk Savaş döneminde ülkenin muhtemel bir Sovyet işgaline uğraması veya komünist bir ihtilale maruz kalması durumunda 'sivil direniş'i örgütlemektir.

Barış zamanında 'uyuması' öngörülen bu örgütler boş durmadılar. Siyasete, şiddete ve maddi çıkar kavgalarına bulaştılar. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle de NATO'nun suça karışmış bu örgütlere daha fazla ihtiyacı kalmayınca tasfiye edildiler.

Benzer bir süreç şimdi de Türkiye'de yaşanıyor. Amacı dışına çıkan ve 'Rusçu' bir kliğin kontrolüne giren Türk Gladio'su artık korunup kollanmıyor. Nedeni açık: Gürcistan ve doğalgaz krizlerinde iyice görülen Rusya-Batı gerginliği Türkiye'yi yeniden vazgeçilmez bir 'cephe' ülke konumuna getiriyor.

Peki, böyle bir ülkede elli yıldır Batı güvenlik sistematğinde bulunan bir ordunun Rusya yanlısı, NATO, ABD ve AB ile işbirliğine karşı 'Rusçu' bir kliğin eline geçmesine seyirci kalınır mı?

Malzeme elde, Rusçu ekip güçlenmiş; NATO'nun ikinci büyük ordusu, 'ABD ve AB ile işbirliğini bırakıp Rusya ve İran'la ittifak kuralım.' diyen bir MGK Genel Sekreteri çıkarmış. Son dalgada gözaltına alınanlardan Tuncer Kılınç'ın, bu 'stratejik ufkunu' ilan etmesinin ardından 7 yıl geçmiş. Bu düzeydeki bir askerin böylesine derin bir 'stratejik yeniden yapılanma' yolu gösterdikten sonra makamında kös kös oturmuş olabileceğini kimse düşünmüyordur herhalde. Kılınç, 'stratejik vizyon'unu pratiğe dönüştürmek için birtakım çalışmalara girişmiş olmalı.

Dahası, Ergenekon'dan yargılananlardan Şener Eruygur bu ülkede Jandarma Genel Komutanı olmuş, yine Ergenekon sanıklarından Hurşit Tolon 1. Ordu Komutanı olarak Genelkurmay Başkanlığı'na giden yolun en başına kadar gelmiş. NATO'yu Türkiye için en büyük tehlike ilan edip, bir NATO ordusunun bu kadar tepesine çıkmış bir grubun varlığı şaka değil, bütün Batı ittifakı mensuplarının 'kaygıyla' izleyeceği ciddi bir durum.

Üstelik bu klik, sadece ordu içinde yükselmeye değil, Özden Örnek günlüklerinden anlaşıldığı gibi fiilî bir darbeye yönetime el koymaya çalışmış. Ama başaramamışlar; 'Rusçu' bir darbeye vize verilmemiş!

Bunlardan, Ergenekon soruşturmasında ABD/NATO parmağı olduğu sonucu çıkmaz. Tasfiyeyi yargı yapıyor, ama dikkat; tasfiye edilen Ergenekon resmî bir kurumun uzantısı. Dolayısıyla bu örgütün arkaplanında bulunan güçlerin tasfiye işlemine yönelik tutumu önemli. Nedir bu tutum? Sessizlik; ordunun ve ordu üzerinden ABD/NATO'nun sessizliği.

TSK üst yönetimi bu soruşturmalara izin vererek kendini Batı ittifakı içinde 'yeniden' konumlandırmaya çalışıyor. Bir yandan da 'Ankara trafiği'ne çıkarak ordu içinde hâlâ vurucu bir güç olan bu grubu yumuşatmaya çalışıyor. Ama bu konumlanma, ordunun 'darbe' düşüncesini tamamen bıraktığı anlamına da gelmez. 2003-2004 girişimlerinin başarısızlığından hareketle bu ülkede bir gün yeni bir darbe yapılacaksa bunun ABD'ye karşı değil ABD ile birlikte olacağını anladıkları, ayrıca 'o gün' geldiğinde bu işin 27 Mayıs ve 11 Mart tarzı cuntacı çetelerle değil, 12 Eylül'ün emir komuta zincirli modeliyle yapılacağı anlamına gelir... Ama bakarsınız Egenekon soruşturmasının dayanacağı nokta, sadece Rusçu değil Amerikancı darbelerin ve darbecilerin de önünü sonsuza kadar tıkayabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üniversiteleri askerle yönetmek

Yükseköğretime ilişkin konulara YÖK karar verir sanıyorduk. Zaman'ın önceki gün açıkladığı belgeye bakılırsa 28 Şubat döneminde Kemal Gürüz'ün YÖK'ü bu anayasal yetkisini Genelkurmay Başkanlığı'na, daha doğrusu General Çevik Bir'e devretmiş.

O da yüz binlerce meslek lisesi öğrencisinin yüzüne üniversiteye giriş kapılarını kapamış.

Bakalım Kemal Gürüz paşa buna ne diyecek? 'Emre karşı mı gelseydim?' dediğini duyar gibiyim.

Üniversiteyi kışlaya çeviren, yönetimini bir askerden aldığı yazılı ve sözlü direktiflerle emir-komuta zincirine terk eden Gürüz gibi bir YÖK başkanı da ödülünü aynı makama ikinci kez atanarak almıştı Süleyman Demirel'den.

Bu ilişkilerden bir kez daha açığa çıkan şu: 28 Şubat döneminde asker, hükümete olmasa da devlete el koymuş.

General Bir'den gelen direktifle yüz binlerce meslek lisesi mezununun hayatını katsayı ile karartan bir anlayışın YÖK üyesi olan uzantıları bir bildiri yayımlamışlar. Anlaşılan hâlâ öğrenememişler, üniversitenin reel sorunlarıyla uğraşacaklarına siyaset yapmaya devam ediyorlar; siyasetten anladıkları da kavga. Bırakın da YÖK ve üniversiteler gerçek işlerine dönsünler, 'bilim yapsınlar'; kütüphane ve laboratuvarların geliştirilmesi, öğrenciler ve öğretim üyelerinin ihtiyaçlarının tedariki, uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi, bilimsel yayınların kalitesinin ve sayısının artırılması gibi meselelerin üzerine gitsinler.

Hayır, hayır; hizmet üretmek, hizmetin kalitesini artırmak Kemal Gürüz ve Erdoğan Teziç ekibinin bildiği işler değil. Onların derdi, üniversiteleri zapt-u rapt altına almak. O yüzden 'özgür üniversite' deyince neredeyse panik atak geçiriyorlar.

Yeni üniversite açmak, kontenjanları artırmak yani hizmet üretmek, taleplere karşılık vermek yanlış bunlara göre... Haksız da sayılmazlar tabii; daha çok üniversite daha çok üniversiteli, daha aydın ve aydınlık bir Türkiye, resmî ideolojinin ve bürokratik vesayetin sınırlarına razı olmayan bir Türkiye demek... Ayrıca, yeni üniversite, 'eskiler' için rekabet demek. Devlet katında korunmaya alışmış kişiler ve kurumlar için rekabet zor şey.

Tepelerinde Erdoğan Teziç ve Ahmet Necdet Sezer gibi kişiler olmayınca da topu topu beş kişi kalmışlar. Olsun, azınlık da olsalar 'yönetme hakkı'nın, olmadı 'veto yetkisi'nin sahipleri olarak görüyorlar kendilerini. İşte, ben bu cürete ve 'özgüven'e hayranım. Bir türlü çözemiyorum da bunun kaynağını. Tıpkı siyasal uzantıları olan CHP gibi...

İsteseler de istemeseler de üniversiteler dönüşüyor; çünkü dönüşmek, gelişmelere uyum sağlamak ve hatta gelişmelere öncü olmak zorunda. Üniversiteleri statükonun kaleleri olarak görenler için değişim dert.

Gürüz ve Teziç'in üyeleri için generallerle emir-komuta zinciri kurmak doğal, ama hükümetle işbirliği yaparak üniversitelerin sorunlarını çözmeye çalışmak suç.

'Beş' YÖK üyesi, 'üniversitede özgürlük' bildirisine imza atan akademisyenlerin bazılarının rektör atanmasından da şikâyetçilermiş. Nasıl yani? Susurluk ve Ergenekon'un başrol oyuncularından General Veli Küçük'e 'Bir emriniz var mı, paşam?' diyen rektörler mi istiyorlar? Bir tane var, yetmez mi? Doğrusu Gürüz'ün ve Teziç'in üniversitelerine yasağcı ve Ergenekoncu rektörler yakışmıştı, ama 'evrensel bilginin evi' olan üniversitelere yakışmaz.

Aslında çok da dertlenmesinler; üniversitelerde hâlâ 28 Şubat sürecinin bazı kalıntıları dimdik ayakta. Eski YÖK başkanı Gürüz gözaltına alındığında 'ben içeride olabilirim, ama yaptıklarımla hâlâ iktidardayım' diye

düşünmüştür herhalde. Alparslan Türkeş, 12 Eylül sonrasında yargılanırken 'biz içerdeyiz ama fikirlerimiz iktidarda' demişti ya...

Evet, katsayı mağduriyeti bitmeden, bütün öğrencilere eşit ve adil bir yarışmayla üniversiteye giriş imkânı verilmeden ne 28 Şubat süreci bitmiş olur, ne de Gürüz'e dikte edilen 'fikirlerin' iktidarı sona erer.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye için Obama ne demek?

İhsan Dağı 2009.01.20

ABD Başkanı Barack Obama göreve başladı. Obama yönetiminin tercihleri ve öncelikleri yalnız Amerika için değil tüm dünya için sonuçlar yaratacak.

Bush politikalarından radikal bir kopuş yerine yumuşak bir dönüşüm bekleniyor. Obama'nın kabine üyeleri de bunu gösteriyor; devamlılık ve değişim... Brookings Institution'dan Ömer Taşpınar'a göre, Obama yönetiminde Türkiye, ABD'nin gözdesi olmasa da Türk-Amerikan ilişkileri Bush dönemine benzemeyecek. (Insight Turkey, January 2009, s.13-21). Obama'nın 'çoktarafılık' ve 'müttefiklerle işbirliği' içinde karar alma yönelimi Türkiye'nin bölgesinde inisiyatif alan yeni dış politika profiline gayet uygun. Kendi öncelikleri, gündemi ve inisiyatifleri olan bir dış politika yaklaşımı, Bush döneminin aksine, Obama yönetimiyle sorun yaratmaz. Aksine, Bush'un 'ya bizdensin ya da düşmanımızsın' söyleminin ardından müttefikleriyle birlikte karar almaya yatkın bir ABD yönetimi üzerinde Türkiye'nin sözlerinin ve taleplerinin ağırlığının artması sürpriz olmaz.

Türkiye'nin AB sürecini destekleyen bir ABD başkanının varlığı önemli. Hükümetin yeni bir başmüzakereci ataması ve dört yıl sonra Başbakan Erdoğan'ın Brüksel ziyareti AB üyelik sürecinde hükümet iradesinin canlanmasının göstergesi olarak okunursa, ABD'nin desteği AB sürecinde yeniden itici bir güç olabilir. Obama gibi Avrupa'da popüler bir başkanın sürece pozitif etkisi daha fazla olacaktır kuşkusuz.

Ömer Taşpınar'ın geleceğe ilişkin önemli bir tespiti de, Türkiye'nin demokratikleşme çabalarına Obama yönetiminin daha ilkeli ve sistematik destek vereceği, neo-con etkisindeki Bush yönetiminin aksine muhtemel darbecileri cesaretlendirecek bir tutum içinde olmayacağı. Bu, 'ulusalcı darbeciler' için kötü haber olsa gerek. Eğer ABD'nin desteklemediği bir darbe Türkiye'de hiç başarılı olmadıysa ve gelecekte de olmayacaksa bu, darbecilerin 'dış patron' bulmakta zorlanacağı bir döneme girdiğimiz anlamına gelir.

Corporation'dan Stephen Larrabee de 'Rusya ile Batı blokunun ilişkilerinin daha da sertleşmesi durumunda Türkiye'nin Avrasya ve Batı bağlantıları konusunda bir seçim yapmaya zorlanabileceği' konusunda uyarıyor (Insight Turkey, January 2009, s.1-11). Türkiye'deki bazı kurum ve kişilerin 'Avrasyacı' bir dış politika ve stratejik yönelişte ısrarcı olmaları durumunda ABD'nin 'aktif taraf' olacağı biçiminde yorumlanabilir bu. Aslında her durumda, Obama yönetimi Türkiye'nin Batı blokunda kalması konusunda ağırlığını koyacak. Hem Irak politikası hem PKK ile mücadele hem de AB sürecinin ilerlemesi konularında vereceği destekle bu tercihin zeminini sağlamlaştıracak açılımlara da yönelecek. Stephen Larrabee, birçok konuda ve özellikle de Ortadoğu'ya yaklaşımda Türkiye ile Obama'nın pozisyonunun Bush yönetimiyle kıyaslanamayacak kadar yakın ve örtüşür olduğunu öne sürüyor. Larrabee'nin beklentisi, önümüzdeki dönemde İran ve Suriye'ye yönelik Türkiye politikasının Washington ve Ankara arasında sıkıntı veren bir konu olmaktan çıkacağı yönünde.

İran'ı vurmak yerine İran'la konuşmaktan söz eden bir Amerikan başkanı, Türkiye'nin son yıllarda bölgede geliştirdiği 'yeni dil ve ikna yeteneği'ne muhtaç. İran'la diyalogda Türkiye önemli katkılar sunabilir. Aslında Rusya ile AB'nin doğalgaz sunumu konusunda yaşadıkları sıkıntılar, İran'ın denkleme dahil edilmesi ve Avrupa'nın Rus doğalgazına olan bağımlılığının azaltılması yönündeki görüşleri güçlendiriyor. Obama'nın diyalog siyaseti, eğer bu yaz ılımlı bir İran cumhurbaşkanının seçilmesiyle birleşirse bölgesel ve küresel siyasette İran'ın dışlanmışlığının yarattığı stratejik gerginlik yumuşayabilir. Bu noktada Türkiye'nin 'arabuluculuk' rolü çok değerli olacaktır. Ayrıca Filistin sorununun çözümüne yönelik bir Amerikan yönetimi, Türkiye'nin bölgedeki tüm aktörler nezdinde etkili olan 'yumuşak güç'üne de ihtiyaç duyacak. Kısaca, yeni dönemde Türk-Amerikan ilişkileri 'siyasal aktörler' ekseninde ilerleyecek, Pentagon ve Genelkurmay üzerinden değil.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon'un Amerikancısı yok mu?

İhsan Dağı 2009.01.23

Ergenekoncuların 'Rusçu' bir klik olduklarını yazdım geçen hafta. Amerika ile 'iş tutamayınca' mecburiyetten 'Rusçu' olduklarının altını çizmeliyim. Taraf'tan Rasim Ozan Kütahyalı'nın söylediği gibi, iktidar için Amerikalılarla da çuvala girmeye çoktan hazır oldukları doğru.

Ağızlarını her açtıklarında 'bağımsız Türkiye' diyenlerin, iş darbeye gelince mutlaka bir 'dış patron' arayışına girmeleri hazin.

Darbeci ulusalcıların Rusya ile ABD arasında nasıl savrulduklarını hatırlayalım; 1999 sonrası AB süreci hızlanıp iktidar ilişkilerinin kökten değişmeye başladığı, demokrasinin ve küresel entegrasyonların geri dönülemez noktalara geldiği anlaşılmaya 'bürokratik devlet'in tepesindekiler telaşlandılar. İlk fırsat 2002 sonunda masaya konulan Annan Planı oldu. İktidarlarını yok edecek gibi görülen AB yolunu ve demokratik reform sürecini durdurmak için 'milli dava Kıbrıs' kullanılabilirdi. İkinci fırsat 2002 sonunda AK Parti'nin iktidara gelmesiydi. Hâlâ 28 Şubat'ın gölgesindeydi siyaset ve 'laiklik' üzerinden hükümeti ortadan kaldıracak müdahaleler en azından bazı toplum kesimleri tarafından meşru görülebilir, büyük medya ve sermaye manipüle edilebilirdi.

Özden Örnek günlüklerinde anlatıldığı gibi bu 'iki zemin'i kullanacak darbe planları yapılmaya başlandı. Ancak bir sorun vardı: Dış destek. Darbeciler, ABD ve Batı dünyasının askerî bir darbeye destek vermeyeceklerini düşünüyorlardı. Çünkü ulusalcı-darbecilere göre AK Parti'yi iktidara getiren zaten Amerika idi! Dahası AK Parti 'Büyük Ortadoğu Projesi'ni yürütmek için ABD'ye lazımdı! Hatta AK Parti lideri aynı zamanda BOP'un eşbaşkanı idi! Dolayısıyla böyle bir AK Parti'yi ABD terk etmezdi!

Sonuçta darbe ABD'siz ve hatta ABD'ye ve bütün Batı blokuna karşı olmak durumundaydı. Darbe ile Türkiye Batı dünyasından kopacağına göre alternatif bir stratejik müttefik gerekiyordu. Daha doğrusu, darbecileri Batı'ya karşı koruyacak başka bir dış dayanağa ihtiyaçları vardı. Bunun da Rusya, İran ve Çin olabileceğini varsaydılar.

Başaramadılar. Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök direndi. Yalnız da değildi; arkasında darbeci maceraperestlere sıcak bakmayan büyük bir kesim vardı ordu içinde ve de uluslararası sistemde.

Darbe bizzat ordu içindekiler tarafından yapılamayınca başka bir yönteme başvuruldu; sivil toplum ve medya devreye sokuldu. Darbeyi meşrulaştıracak bir 'AK Parti fobisi, rejim elden gidiyor, ülke satılıyor' edebiyatı tutturuldu, kitleler sokağa döküldü, 'ordu göreve' pankartları açıldı. Susurluk'ta Kürtlere karşı kullanılan gizli örgüt 'Kuvvacı' dernekler adıyla uyandırıldı; artık darbe ortamını hazırlayacak eylemlerde kullanılacaktı. Cumhuriyet Gazetesi'ne bombalı saldırılar ve Danıştay saldırısı... Bir yandan da Cumhurbaşkanlığı seçimine giden süreçte kızıştırılan 'laiklik' gerginliği, ADD öncülüğünde düzenlenen Cumhuriyet mitingleri...

Bütün askerî darbelerin ABD desteğiyle olduğu bir ülkede ABD'nin sıcak bakmadığı ve ABD'ye karşı görülen bir darbe yapılamıyordu. Belki ABD'nin desteği hâlâ alınabilir, bu iş birlikte kotarılabilirdi. İşte böyle bir anlayışla, Kasım 2006'da Amerika'ya 'gelin, bu işi birlikte yapalım' yazıları dönmeye başladı.

Ama bir sorun vardı; ABD'de bağlantı halinde oldukları 'neo-con'lar Irak savaşındaki başarısızlıklarıyla iktidar üzerindeki etkilerini kaybetmişlerdi. Bizim ulusalcılar yılmadı; sürekli zikzaklar da çizseler Amerikalıları 'ortak' etmeye çok çalıştılar; bazı temsilcileri Beyaz Saray'da Cheney'nin danışmanlarıyla görüşüp AK Parti hükümetinin nasıl devrilebileceğini konuştular, bir 'think tank'te beyin fırtınaları düzenleyip bazı suikastların olması durumunda, örneğin Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın öldürülmesi halinde 'bu iş'in nereye varabileceğini tartıştılar.

Olmadı ve olmayacak. Obama'nın ABD başkanı olmasıyla da darbeci ulusalcılar için Amerika kapısı kesinkes kapandı. Kendilerinin de hâlâ dedikleri gibi kalan kapılar; Rusya, Çin ve İran... Ama emin olun bizim darbeci ulusalcıları kimse ciddiye almaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB'den yana, ama 'darbe'ye hazır!

İhsan Dağı 2009.01.27

Fikret Bila'ya yaptığı açıklamada eski Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu, 'Prof. Dr. İhsan Dağı'nın hiçbir görüşüne katılmam mümkün değil.' demiş.

Katılmadığı görüşümüzün özünü oluşturan iddia; son yıllarda ordu içinde 'Batı ittifakı karşıtı' bir grubun varlığı...

Çok uzaklara gitmeye gerek yok: Fikret Bila'nın Komutanlar Cephesi kitabı incelendiğinde TSK'nın üst düzey komutanlarının NATO, AB ve ABD hakkında nasıl bir duygu ve düşünceye sahip olduklarını görebilirler; müttefik değil, adeta savaşa girişilecek bir hasım...

Komutanlar Batı ittifakı hakkında tabii ki eleştirel ve hatta karşıt bir pozisyon alabilirler. Bu eleştirelilik ve karşıtlığın temelinde nelerin olduğunu analiz etmek de bizim işimiz, yaptığımız da budur.

Tespitlerimize gelirse... Soğuk Savaş sonrası dönemde TSK, 'Batı ittifakı'nın 'ortak düşman'ın varlığına dayanan bir birliktelik olmaktan çıkıp 'ortak değerler' üzerine bina edilen bir ittifak olduğunu anlamakta zorlanmış olabilir. Ama daha güçlü ihtimal; TSK'nın bunu aslında çok iyi anladığı ve bu yüzden de Batı'dan kopmaya başladığıdır.

Neyi kastettiğimizi açıklayalım: Soğuk Savaş'tan galip çıkan Batı, 'değerler'i merkeze alan yeni bir stratejik bakış geliştirdi. 'Ortak değerlere dayanan ortaklık perspektifi' sadece AB'de gelişmedi; NATO bile 1991 ve 1999 tarihli 'stratejik kavram'ında ittifakın ortak değerlere dayanan niteliğine vurgu yaptı. Bu değerler arasında

istikrarlandırıcı ve çatışma çözücü mekanizmalar olarak demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti merkeze konuldu. Bu, askerin sivil denetim altında olmasını da içeriyordu.

Ancak bu 'değerler' üzerine bina edilen 'yeni ittifak' Türkiye için sorundu; daha doğrusu Türkiye'de siyasal iktidar üzerinde uzun süredir vesayet kuran ordu ve onun müdahaleleri için. Askerin sivil denetim altına alınması çağrıları ordunun sistem içindeki yerinin sorgulanması ve orta vadede ortadan kaldırılması anlamına geliyordu. Bu kabul edilemezdi. Zaten etmediler de...

Orgeneral Kıvrıkoğlu, AB özelinde tersini iddia ediyor; 'Ben Türkiye'nin AB'ye üye olmasının jeopolitik ve jeostratejik bir zorunluluk olduğunu söyledim... TSK, AB üyeliğine karşı değildir, olmamıştır.' diyor.

Peki kendisi emekli olduktan sonra ordunun en tepesinde, kuvvet komutanları düzeyinde 'askerî darbe' planlarının yapılmasını nasıl açıklayabilir Orgeneral Kıvrıkoğlu? AB üyeliğinden yana olan bir ordu 'darbe hazırlıkları' yapar mı, kuvvet komutanları birlikleri dolaşıp darbe için nabız yoklar mı, hem de AB üyeliğine en çok yaklaşılan bir dönemde?

Neden mi bahsediyorum? 2003-2004 yıllarında hazırlıkları yapılan ve fakat akim kalan iki darbe girişiminden... Dönemin Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in günlükleriyle gün ışığına çıkan bu girişimler için eski Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök; 'var da diyemem yok da' ifadesini kullandı, ama mahkemeye çağrılırsa ifade verebileceğini de ekledi.

Darbe girişimi tarihini hatırlayalım: 2003-2004. Yani, AB üyeliğine desteğin % 75'i aştığı, hükümetin kapsamlı reform paketleriyle 'Kopenhag siyasi kriterlerini' gerçekleştirmeye kilitlendiği, toplumun ve kurumların AB süreci için seferber olduğu bir dönemde ordunun tepesindeki komutanlar darbe görüşmeleri yapıyorlarmış... Bu nasıl AB'den yana olan bir ordu? Bu ordunun komuta kademesinin büyük ölçüde Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun Genelkurmay başkanlığı döneminden miras kaldığını da hatırlayalım.

Sonuçta; askerin yetiştirme tarzını, mantalitesini, kurum olarak ordunun siyaset üzerindeki vesayetçi rolünü, buna zemin hazırlayan hukuksal dayanakları demokrasi esasları çerçevesinde yeniden kurmadan Türkiye, temel krizlerinden kurtulamaz. AB üyeliği dahil 'değerlere dayalı bir Batı ittifakı' bunu kolaylaştırıcı bir rol oynar. Buna razı olmayanlar da 'Avrasyacı-Rusçu' bir yöne doğru savrulurlar.

Kısacası, hem AB'den yana hem de darbeci olunamaz..

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti Batı'dan kopar mı?

İhsan Dağı 2009.01.30

Türk medyasından birileri ve Amerikan 'neo-con' sözcüleri AK Parti hükümetinin Türkiye'yi Batı'dan kopardığından, yönünü 'Doğu'ya döndüğünden yakınıp duruyorlar.

Kendileri de biliyor ki bu doğru değil. Doğru olsa da olmasa da böyle bir yaygara çıkarıp AK Parti'yi Batı ile birlik olup dövmek istiyorlar.

Bu cin fikirlilere bir çift sözüm var; Necmettin Erbakan gibi ilk yurtdışı gezisini İran'a yapmadığı, Kaddafi'nin çadırında oturma gafletine düşmediği, D-8'ler gibi hülyalar peşinde koşmadığı için ne çok kıızıyorsunuz Başbakan Tayyip Erdoğan'a, biliyorum.

Ne güzel olurdu değil mi AK Parti sizin iddia ettiğiniz gibi AB'ye üyelik hedefini bir yana bıraksaydı, demokratik reformlar konusunda sağlam bir sicil oluşturmamış bulunsaydı, piyasa ekonomisi ve dünya ile bütünleşmekten yana tavır koymak yerine devletçi bir ekonomi politikası ve yabancı düşmanı bir dünya algısı olsaydı?

Ne kolay olurdu değil mi AK Parti'yi dünyada yalnızlaştırmak ve de Türkiye'de etkisizleştirmek, sonra da defterini dürmek?

Bir türlü içinize sindiremiyorsunuz AK Parti'nin içeride ve dışarıda sizin de itibar ettiğiniz çevrelerde, diğer siyasi partilerle ve hele de CHP ile kıyaslandığında hâlâ en 'reformist', en 'ilerici' parti olarak anılmasını. Hadi, itiraf edin; modernleşmenin, Avrupalılaştırmanın, kalkınmanın öncülüğünü mütevazı ve muhafazakâr bir geçmişten gelen Abdullah Gül'ün, Tayyip Erdoğan'ın yapmasını kabul edemiyorsunuz. Daha da kötüsü, sahte modernliğinizin, sahte Batılılığınızın maskesinin düşürülmesine de çok sinirlendiniz.

Kolay değil tarihin akışının ters tarafında kalmak. Hele bunun farkında olmak; ne de olsa az çok mürekkep yalamışlığınız var. Yurtdışına çıkarsınız sıkça, yabancılar burada da bulur sizi. O buluşmalarda AK Parti'nin reformlarından, AB vizyonundan, dünya ile entegrasyon politikalarından övgüyle söz edilmesini duymak nasıl asap bozucu sizin için, değil mi? Bir de sürekli tanık olduğunuz CHP ve Kemalizm eleştirisi var ki yaraya tuz basar.

'Ne oldu da roller değişti, nasıl olur da modernliğin/çağdaşlığın bayrağını başkalarına kaptırdık?' diye yakınıyorsanız, söyleyeyim;

Mesele, AK Parti değil; bütün bir 'muhafazakâr-demokrat çevre' dünyayı sizden iyi okumaya başladı. Çok zekice bir siyasal strateji uygulayıp sizi hem bu toplumda hem de dünyada 'marjinalleştirdiler'. Öncelikle, yüz yıldır kurulan seçkinler oligarşisini kırmak için en etkili hamlenin 'demokrasi istemek' olduğunu anladılar. İkincisi, bu seçkinler oligarşisinin, demokrasiye evet diyerek iktidarlarını 'paşa paşa' halka bırakmayacaklarını bildiklerinden bir 'dış dinamik'e ihtiyaçları olduklarını kavrayıp AB sürecini desteklediler. Üçüncüsü, bürokratik oligarşinin, kendine bağlı ve bağımlı bir zenginler zümresi yaratma aracı olan devletçilik politikası yerine, herkesin serbestçe rekabet edeceği bir piyasa ekonomisi modelini tercih ettiler.

Kısaca, 'muhafazakâr-demokrat çevre', siyasette 'demokrasi', ekonomide de 'serbest piyasa' manivelaları ile devletin denetiminden çıktı, resmi ideolojinin zincirlerinden kurtuldu. Demokrasiyi yok etmek, AB sürecini durdurmak ve küreselleşmeye karşı durmakla tarihin akışına direnmeye kalkışıyorsunuz, ama çok geç. Sizi tarihin akışında 'off side'a düşüren muhafazakâr-demokratlar değişimin ve modernliğin taşıyıcısı oldular, geçmiş olsun...

Boşuna çırpınmayın AK Parti'yi 'öte taraf'a yerleştirmek, sonra da Batı ile birlikte üzerlerine abanmak için. Tarihte ilk defa 'muhafazakâr-demokrat çevre'nin talepleri ve pozisyonu küresel dinamikler ve tarihin akışıyla örtüşüp asırlık bürokratik oligarşiyi etkisizleştirme noktasındayken böyle bir saflık yapmayacaklar. Bürokratik oligarşi, demokratikleşme ve küreselleşme arasında 'sandviç' olacak, tarihin akışından kaçış yok...

'Muhafazakâr-demokrat çevre'ye de seslenelim sonunda: Kıbrıs, Ermeni meselesi ve Kürt sorunu üzerinden iradenizin ve vizyonunuzun 'devletleştirilmesi' tezgâhlarına gelmezseniz tam demokrasi uzak değil.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dış politikayı monşerlere mi bırakalım?

Davos'ta Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın aldığı tavır, halkın çok büyük bir çoğunluğu tarafından doğru, yerinde ve haklı görülerek alkışlandı.

Konuşmasını engellemeye çalışan, bunu yaparken de panel âdet ve adabını hiçe sayan 'moderatör'e tepki koyan bir başbakan haklıydı; Gazze'de 'orantısız güç kullanan' ve 'insanlık suçu işleyen' İsrail'in cumhurbaşkanı olan Şimon Peres'in yalanlarına itiraz eden bir başbakan doğru olanı yapmıştı. Ama Davos'taki panel biter bitmez televizyon ekranlarına doluşan 'seçkin' yorumcular, Başbakan Erdoğan'ın yanlış yaptığı kanısındaydılar. Başbakan'a işaret parmağını sallaya sallaya ve bağırarak konuşan Peres'i değil, 'sen Peres'e nasıl sen dersin' diye Erdoğan'ı 'diplomatik nezaket'ten yoksun olmakla eleştirdiler. İsrail ve Türkiye arasındaki ilişkilerdeki dengeyi ve karşılıklığı görmeyerek, 'eyvah, İsrail şimdi bize neler yapacak' endişelerine düşenler de 'seçkinler'di. Kısaca 'Davos olayı'na sade vatandaşın ve Başbakan'ın nitelemesiyle 'monşer'lerin yaklaşımı birbirlerine taban tabana zıttı. Acaba neden?

'Dış politika seçkinleri' Filistin'i bir 'Arap-İsrail' meselesi olarak görüyorlardı. Dolayısıyla Türkiye'yi ilgilendiren bir tarafı yoktu konunun. Üstelik Arapların lider ülkeleri Mısır ve Suudi Arabistan bile bizim kadar umursamamıştı Gazze katliamını. Erdoğan'ın İsrail eleştirisi ve Gazzeli Filistinlilere gösterdiği ilgi, olsa olsa onun 'İslamcı' gizli gündemiyle alakalı olabilirdi. Konuyu bu noktaya kadar bile getirip Başbakan Erdoğan'ı eleştirenler oldu.

Oysa vatandaş, Filistin'i bir 'Arap meselesi' olarak görmedi; çünkü bu, bir insanlık meselesiydi. Dış politikayı, güçlü olanın peşine takılma refleksine indirgeyenler Başbakan'ın Davos'taki çıkışını anlamlandıramadılar.

'Dış politika seçkinleri'ne göre Başbakan duygusal davranmıştı; dış politikada duygusallığa yer yoktu. Oysa halk, Başbakan'ın duygusallığını da insanlığını da sevdi. Devlete insansız ve vicdansız bir savaş makinesi gibi bakanlara itibar etmedi. Davos olayı, kapalı kapılar ardında yapılan, mekanik, aritmetik çıkar hesaplarına dayanan diplomasi anlayışını Türkiye için de bitirdi. Demokratikleşme ve şeffaflık, Türk dış politikasına da yansıyor; hâlâ geleneksel diplomasi anlayışına tutuklu kalanların şaşkınlıkları bundan.

'Seçkinler' dış politika denilen şeyin 'millî menfaatler' ekseninde yürütülmesi gerektiğini söyleyip durdular; kastettikleri dış politikanın siyasîler değil devlet seçkinleri, yani bürokratlar tarafından tanımlanması ve yürütülmesi. 'Millî menfaatler'i de devlet büyüklerimizin belirleyeceğini ihsas ediyorlar. Başbakan, 'devletin politikası'nı böyle oturduğu yerden değiştiremez, onlara göre. Dış politika 'devlet elitleri'nin alanına girer; onlar onay vermeden değiştirmek kimin haddine! Unuttukları; 2002'nin sonunda Kıbrıs'ta Annan Planı gündeme geldiğinden beridir dış politikayı yapanın, sorumlu ve temsilî konumda olan hükümet olduğu, devletin arkasına gizlenen 'seçkinler' değil.

Davos'ta Başbakan'ın tavrını yadırgayanlara göre dış politika 'yüksek siyaset' demektir, bu da 'seçkinler'in uhdesindedir. Ne hükümet ne de halk 'devletin âli çıkarları'nı bilebilir. Dolayısıyla Başbakan'ın bu işlere bu denli müdahil olması hayra alamet değildir. Bu, olsa olsa, dış politika konularından anlamayan halkın gözünü boyamak için yapılan bir 'show'dan ibarettir. Başbakan'ın bir diplomat gibi değil bir siyasetçi gibi davrandığını bile dile getiren 'dış politika seçkinleri' oldu. İyi de, Başbakan, zaten siyasi bir lider, diplomat değil. Bunların diplomasiden de anladıkları; uluslararası arenada suya sabuna dokunmayan, sahte laflar etmek.

Konunun birçok boyutu var. Ama, Davos olayına ilk tepkilerden çıkaracağımız ilk sonuç şudur; dış politika ve hatta İsrail'le ilişkiler 'devlet seçkinlerinin ve beyaz Türkler'in tekelinden ilelebet çıkmıştır. 'Demokrasi, millî irade ve vicdanın' dış politika konusunda da söyleyecekleri vardır.

Yeni anti-Semitler kimler?

İhsan Dağı 2009.02.06

Türkiye'de anti-Semitizm var mı? Sözü hiç uzatmadan sadede geelim ve itiraf edelim: Evet, var. Ancak bu ülkede anti-Semit arayanlar ne Gazze'ye destek mitinglerine baksınlar ne de muhafazakâr-dindar kesimlere, pek bulamazlar.

Yeni kuşak anti-Semitler modern, kentli, eğitilmiş ve laikçi kesimlerden çıkıyor. Bundan dolayı kutlanması gereken iki 'yazar' var, ki bunlara yakın yayın organları İsrail'e yönelik tepkiler ve Başbakan'ın Davos çıkışıyla anti-Semitizm'in tahrik edildiği iddialarını gündeme getirdiler. Oysa bu 'efendiler'in yapmaları gereken, anti-Semitik eğilimleri tahrik eden yayınlara daha fazla aracılık etmemek, yarattıkları çevre ve fikir kirliliğiyle yüzleşmek...

Açıklayalım; son yıllarda Sabetaycılık üzerine yapılan sistematik yayınlara 'anti-Semitik' bir zihin ve algı dünyası yaratıldı. Sabetaycılık üzerine yazılan abuk sabuk kitapların, internette dolaşan mesajların ve televizyon programlarının haddi hesabı yok. Yaptıkları, açıkça kafatası avcılığı, şecere çöpçülüğü. Memleketin neredeyse tüm kalburüstü aydınları, gazetecileri, akademisyenleri, işadamları ve siyasetçileri 'Yahudi' kökenli dönme/Sabetayist olmakla 'suçlandılar'. Evet suçlandılar, bu kafatası avcıları ve şecere çöpçüleri için Yahudi kökenli olmak bir 'komplo'nun parçası olmakla, 'suçlu' olmakla eşanlamlıydı. Kimse de bu meczupların 'karalama, itibarsızlaştırma ve etkisizleştirme' kampanyalarına ses çıkarmadı. 'İtham' edilen insanlar, bir atasözüne uygun davranmayı tercih ettiler: 'İte dalaşacağına çalıyı dolaş'!

Ulusalci 'refleksleri' uyarması amaçlanan Sabetaycılık yayınlarıyla çizilen tablodan görülen, memleketin adeta 'Yahudi kökenliler'in istilası altında olduğuydu; yeniden bir 'ulusal kurtuluş savaşı'na hazır olmak gerekiyordu... Meseleyi o kadar abarttılar ki, devletin kurucusunun bile bir Sabetayist olduğunu ima eden yazılar yazdı bu 'ulusalci şecere avcıları'; onlara göre Türkiye Cumhuriyeti bile bir 'Yahudi' projesiydi. Hatta İsrail, Yahudilerin kurduğu 'ikinci' devletti. Birincisi mi? Türkiye... Abdullah Gül ve Recep Tayyip Erdoğan hakkında bile 'Musa'nın çocukları' yalanları yazıldı.

Eğer bugün anti-Semitizm'i konuşacaksak bu yayınlara kimlerin çanak tuttuğunu sormak gerek. Bugün muhafazakârları anti-Semit olmakla suçlamaya yeltenenler, abuk sabuk bu kitaplardan yüz binlerce basarken acaba ne düşündüler? Hadi ismini de koyarak soralım; Doğan Kitapçılık, ilkel bir anti-Semit düşünce biçimine altyapı hazırlayan kitapları nasıl ve neden yayınladı? Bu sistematik iftira makinelerini yayınlamaya ve D&R'ların başköşelerinde satmaya devam edecekler mi? Bu iftira ve yalan makinelerini bugün susturmaya karar verseler bile, anti-Semit fikirlerin yayılmasına yaptıkları katkının 'onuru'nu göğüslerinde taşıyacaklar.

Toparlarsak; bugün anti-Semit arayanlar, ulusalci hareketin yayınlara, yazarlarına, strateji ve taktiklerine bakmalı. Anti-Semitizm bu hareketin yapıtaşlarından, tutkallarından birisi. Hatta ulusalci yapılar ile muhafazakâr-dindar kesimler arasında köprüler kurulması için de Sabetaycılık iddiaları ve 'sözde' araştırmaları kullanıldı; Yahudi karşıtlığı zemininde 'ortak bir söylem ve amaç' geliştirilmeye çalışıldı. Laikçi radikallikleriyle dindar kesimlerden uzak düşen ulusalcılar 'Sabetaycılık' etrafında 'Yahudi düşmanı' duruşlarıyla bu kesimlerde etkili olmayı, 'vatanseverlik'lerini ispat etmeyi denediler. Bu cenahtan 'Kızılma koalisyonu'na takılan üç beş garip böyle bir zeminde ikna edildi.

Sonuçta; Goebbels'in ulusalci çocukları işlerini yaptılar, hem de iyi yaptılar. Korku, kuşku ve çevrelenmişlik duygusu yaratarak, her taşın altında bir 'Yahudi parmağı' bularak, devletin ve toplumun önde gelen her ismine

'Yahudi kökenli' damgası vurarak modern, kentli, eğitimli ve fakat yalnız ve güvensiz kesimler arasında 'yeni anti-Semitik' bir dalga yarattılar. Yalnız, şimdi dönüp de bunun çamurunu başkalarının üzerine atmasınlar.

Anti-Semitizm ve her türlü ırkçılık bir insanlık suçu, bir cinnet ve cinayet fikri. Ancak bunu kimse dindar muhafazakârların üzerine yıkmaz, hele şimdi. Yeni anti-Semitizm ulusalcılığın veled-i zinası.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı'dan Doğu'ya eksen kayması

İhsan Dağı 2009.02.10

İsrail'in Gazze'ye saldırılarına yönelik hükümetin sert tavrı çok önemli bir konuda sıg bir tartışma başlattı: Türkiye, Batı'dan kopup Doğu'ya mı yöneliyor?

Bu tartışmada, aslında, soruyu ortaya atan ve 'evet' cevabı verenler AK Parti hükümetini Türkiye'yi 'Ortadoğululaştırmak'la suçluyor, hatta hükümeti İran, Suriye ve Hamas'la aynı safta görünmekle eleştiriyor.

Bu tespitin gerisinde, hükümetin 'gizli İslamcı' bir refleksle 'ideolojik' bir dış politika izlediği varsayımı gizli. Pratiğe baktığımızda 'ideolojik' değil son derece 'pragmatist' bir dış politikanın yürütüldüğünü görüyoruz oysa. Türkiye'nin dört yanının düşmanlarla değil, işbirliği yapmaya müsait 'partner'lerle çevrili olduğu tespitine dayayan bir dış politika çizgisi 'liberal' ve de 'pragmatist' bir siyaset anlayışını yansıtır. Olan da bu... Bölgede 'askerî güç'ü öne çıkarmak yerine, ekonomik, diplomatik, toplumsal ve kültürel unsurlarıyla Türkiye'nin 'yumuşak güç'ünü merkeze alan bir yaklaşımın neresi 'ideolojik'? Kafkasya'da, Ortadoğu'da, Karadeniz bölgesinde işbirlikleri ağlarıyla 'karşılıklı bağımlılık'lar yaratıp barışı 'vazgeçilemez' bir değer haline getirme politikasının 'ideoloji'yle alakası yok.

İran, Suriye ve Hamas'la birliktelik meselesine gelince... Bu üç unsuru bölgesel ve küresel tüm aktörlerle bir araya getirmek, süreçlere ve girişimlere entegre etmek, onların yalnızlıklarını azaltarak bölgede barış ve istikrara katkılarını artırmak üzere 'arabuluculuk' yapan bir hükümetin bizzat ortadan kaldırmaya çalıştığı bir sorunun içine dalması hiç de mantıklı görünmüyor. Aksine Türkiye, bu ülkeler/unsurlar nezdinde oluşturduğu itibarı, güveni ve krediyi bölgesel barış ve istikrarı kalıcı kılmaya çalışan bir diplomasi ile yürütüyor.

Öte yandan, Türkiye'nin bölgede inisiyatif alan, etrafında bir 'barış ve istikrar alanı' yaratmaya çalışan çabalarını 'Ortadoğululaşma' olarak nitelemek, bir tespit olmaktan çok bir temenni. 'Muhafazakâr-demokrat çevre'yi Batı karşısında konumlayıp yalnızlaştırmak, küresel dinamiklerden kopararak ulusal alana hapsedip etkisizleştirmek gibi, amacı çok fazla 'sırıtan' bir strateji.

Bu konuda gerek iktidarın, gerekse yaslandığı 'muhafazakâr-demokrat' blokun tavrı ve bilinci net. 'Otoriter merkez güçleri' ile mücadelelerinde 'muhafazakâr-demokrat çevre' siyasette demokrasi, ekonomide piyasa mekanizması ve dış politikada da AB üyelik sürecini son derece işlevsel ve vazgeçilmez değerler/tercihler olarak görüyor. Otoriter güçlere karşı 'demokrat blok'un mutabakat koordinatlarının bu üç değer/tercih olduğu kuşkusuz. Bunlar üzerinde 'demokrat blok' içinde yeni bir kırılma, kopma söz konusu değil. Dolayısıyla bu üç çıpanın, yani demokrasi, piyasa ekonomisi ve AB üyeliğinin Türkiye'yi nerede tutacağı da belli.

Dolayısıyla, Türkiye'nin bir yerlere kaydığı yok.

Türkiye'nin 'Ortadoğululaştığı' iddiası doğru olmadığı gibi Ortadoğu'ya sırtını dönmesi de söz konusu değil. Aksine, Ortadoğu kültür coğrafyasına ilişkin ideolojik bağnazlıklardan kurtulan Türkiye, bölgede Cumhuriyet

tarihinde görülmemiş düzeyde etkin. Etkinliğinin gerisinde, bölgeye yönelik 'ideolojik bağaj'dan sıyrılmış olması kadar demokrasisi, ekonomik performansı ve AB entegrasyonunda aldığı mesafe de var.

Aslında bölgesel siyasette 'sorun çözücü' bir yaklaşım yeni. Yakın tarihe kadar durum farklıydı; bölgedeki çatışma ve istikrarsızlıkların Batılı müttefikler nezdinde 'stratejik değer'imizi artırdığı düşünülür, ayrıca iç siyasette 'otoriter eğilimleri' toplumsallaştırıcı ve meşrulaştırıcı etkisi olumlu bulunurdu. Şimdi, çatışma yerine bölgede barış ve istikrarı 'kurucu' bir anlayışa dayalı dış politika hem bölge ülkeleri hem Türkiye demokrasisi için bir kazanım.

Sonuç olarak; bölgesel politikada etkin, çekim merkezi olabilen bir Türkiye'nin demokrasiyi, piyasa ekonomisine dayanan yüksek ekonomik performansı ve Müslüman toplumsal kimliğine entegre ettiği modern siyasal değerleri ve kurumları muhafaza etmesi gerekiyor. Ulusalçı faşizan dalgayı atlatan bir Türkiye'de bunun tersi yönde bir eğilim de yok.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu soruların cevaplarını biliyor musunuz?

İhsan Dağı 2009.02.13

Son günlerde ortaya dökülen bilgi, belge ve ifadelerin sergilediği tablo, 'sistem' üzerinde askerin vesayetini kalıcı kılmaya yönelik çabaların bitmediğini gösteriyor.

Önümüzdeki tablonun üç karesine daha yakından bakalım: Ergenekon sanığı Şener Eruygur'un eşinin, Hurşit Tolon ve Şener Eruygur'u serbest bırakan mahkemeye ilişkin olarak 'bizden' dediği ses kayıtlarına takıldı. İnkâr da etmedi, sonra. Ama cevaplanması gereken soru hâlâ duruyor: Siz kimsiniz?

Tablonun ikinci karesinde eski Genelkurmay Başkanı Karadayı'ya ait olduğu iddia edilen yeni bir ses bandı var. Karadayı, Ergenekon sanığı Eruygur için 'iyi çocuk' diyor. Bu sözün kimlere söylendiğini biliyoruz artık. "Şener Paşa, onu da ben istedim, onu da dahil ettik. Şener Paşa çok değerli bir çocuk. Mitingleri düzenleyen o. İlk toplanmaları o akıl etti. Ülkenin kaderini değiştirecek bu işte inşallah başarılı oluruz". Özden Örnek'in 'darbe günlükleri'ne bakarsak bu 'değerli çocuk'un ülkenin kaderini nasıl değiştireceği anlaşılıyor; darbe yoluyla. Temenni edilen 'başarı' bu mu?

Geçenlerde Karadayı'nın başka bir konuşma kaydı ortaya çıkmıştı: 'Bazı yerleri montaj yapmışlar' demiş, konuşmayı tümünden reddetmemişti. Ses kaydında Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesi ve seçimleri AK Parti'nin alması ihtimali kastedilerek; 'bu işi bir tek Silahlı Kuvvetler temizler artık' deniliyor. Kayıttaki ses; 'Eğer şu seçimlerden de başarılı olunmazsa Silahlı Kuvvetler'in bunu halletmesi lazım', sonucuna varıyor.

Soru şu: 'Şu seçimler' denilen 22 Temmuz seçimlerinden de 'başarılı' olunmadığına göre şimdi 'bu işin halledilmesi' mevsiminde miyiz? Yoksa 'başarı' 29 Mart'ta son bir kez daha mı denenecek? Bu soruya yeniden döneceğiz, ama önce 'kimin' başarılı olması bekleniyor sorusunun cevabını vermemiz gerek.

2007 seçimlerinde Ergenekon sanığı Doğu Perinçek'in partisinin başarısı mıydı beklenen? Yoksa diğer marjinal ulusalçı partilerin mi? Yoksa, yoksa Baykal'ın CHP'sinin mi? Hangi partiye 'başarısı' beklenen, 'darbeciler' kadar karanlık olmalı. Ama bu 'karanlık'ın kim olduğu da aydınlanmalı.

Kayıtlara yakalanan bu sesin sahipleri, 29 Mart için de eminim aynı değerlendirmeleri yapıyorlardır: 'Seçimi kazanamazsak bu işi ancak TSK paklar'. Ergenekon soruşturması bunları durdurur mu? Belki.

Bir başka ifşaat işadamı Mehmet Emin Karam Mehmet'in Ergenekon sanığı iki üst düzey askerî yetkiliyle 2003 yılında yaptığı konuşma. Bu diyaloglar sermaye/medya ve asker arasındaki skandal ilişkileri ortaya sererken, bazı büyük sermaye çevrelerinin bitmeyen 'askerci'liğinin nasıl bir menfaat zeminine dayandığını da gösteriyor. Bir işadınının 'müşterileri'nin bilgilerini, mahremlerini, özel konuşmalarını nasıl, işi askerlik dışında her şeye bulaşmak olan bu kişilere 'pazarladığı'nın da belgesi. Buradan soruyorum; bu kişi TÜSİAD üyesi mi? Öyleyse, tüm işadamlarını kirleten bu kişiyi TÜSİAD üyelikten atmayı düşünüyor mu?

Bir başka skandal da bir başka Ergenekon sanığı İbrahim Şahin'in savcılık soruşturmasındaki iddiaları. Doğrudan Genelkurmay'la ilişki halinde olduğunu ve kendisine terörle mücadele için kurulacak bir birimin başına geçmesinin önerildiğini söylüyor Şahin. Yapacağı işi de 'iç temizlik' olarak niteliyor. Evinde Alevi ve Ermeni toplum liderlerine yönelik suikast planları, 'hainler'in ve 'özür dileyen aydınların' listesi bulunan bu kişinin ne tür bir 'temizlik' peşinde olduğu belli.

Ancak soru şu: İbrahim Şahin gibi birisini mevcut koşullarda hiç kimse resmi/legal bir yapılanmanın başına getirme cüreti gösteremeyeceğine göre, acaba birileri Şahin'i 'olağanüstü bir gelişme'nin ardından 'iç temizlik' yapmak için hazırlamaya mı başlamış?

Yani, birileri hâlâ 'darbe tezgâhları' mı kuruyor? Darbe sonrası da elindeki listelerle ve kurduğu ölüm timleriyle 'iç temizliği' İbrahim Şahin'e yaptırmayı mı planlıyorlar?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu post-nasyonel bakışla çözülür

İhsan Dağı 2009.02.17

Kürt sorununun çözümünde 'sivil toplum' inisiyatif almaya devam ediyor. Abant Platformu, geçen yaz Türkiye'de yapılan 'Kürt Sorunu: Barışı ve Çözümü Birlikte Aramak' başlıklı konferansın ardından şimdi de Erbil'de aynı konuyu masaya yatırdı.

Bu defa 'diyalog' Türkiye sınırlarını aşmış durumda; Türk'ü ve Kürt'üyle Türkiyeliler ve Kuzey Irak Kürtleri buluştu. Kesinlikle tarihî bir adım bu; bizzat şahit olamadığım için fena üzöldüğüm bir tarih...

Abant'ın ilk 'Kürt sorunu' toplantısının sonuç bildirisinde birlikte yaşam ve çözüm adına uzlaşılan temel ilkeler olarak; 'şiddetin reddi, anadile saygı, demokratikleşme, AB sürecinin devamı ve kapsamlı bir af talebi' öne çıkmıştı. Abant'ın ruhuna uygun bir 'akılcılık' ve 'gönüldaşlık' yaklaşımından süzülen ilkelerdi bunlar.

Ayrıca Abant'ın ilk Kürt konferansında Kuzey Irak Kürtlerine 'kardeşlerimiz' olarak seslenilmiş, bu kardeşlerin 'Kürt Federe Yönetimi ile her türlü dostane ilişkilerin geliştirilmesi' gerektiği vurgulanmıştı. Anlaşılan, Abant Platformu kendi bildirisinin peşine düştü; Kuzey Iraklı 'kardeşler'le Kürtlerin ve bölgenin geleceği konuşuldu Erbil'de. Verilen mesajların ana teması; kader birliği. Sınırın hangi tarafında olursa olsun, Kürtlerin ve Türklerin kaderleri ayrı değil. Ya birlikte kurulacak barış, özgürlük ve refah ya da birlikte heba edilecek gençler, kaynaklar ve bir ortak gelecek.

Bunun için ezberleri bozmak, önyargıları yıkmak gerekiyor. Türkiye'nin ev ödevi ise 'kendi Kürtleri' ile barışmak. Uzun bir süredir bu barışın ilk adımları atılıyor aslında; Kürtlerin siyasal temsilleri güçleniyor, bölgesel kalkınma

projeleri yaşam kalitesini artırıyor, Kürtçe başta olmak üzere Kürt kimliği üzerine konulan kısıtlamalar gevşetiliyor. Bütün bunlar olurken Türkiye bir yerlere savrulmuyor, aksine coğrafyasında daha da derinleşiyor. Çünkü, kendi Kürtleriyle barışan bir Türkiye bölgenin de çekim merkezi oluyor. TRT Şeş Kürtçe yayına başladı, ne oldu? Türkiye bölündü mü? Tam da tersi; Türkiye'nin etrafında yeni halkalar oluşuyor.

'Geleceği birlikte kurmak' için Kürt ve Türk milliyetçiliklerinin çocukluk hastalıklarından sıyrılmak şart. Bunların başında da devlete, devletin 'bekâ'sına veya devletin 'inşa'sına odaklı bir milliyetçilik anlayışı var. Toplumu 'homojen bir bütün' olarak gören, daha da vahimi bu homojenliği inşa ve muhafaza etmek için devlet otoritesinin faşizan bir tarzda kullanılmasına cevaz veren bir anlayış 'birlikte yaşamak ideali'nin önündeki en büyük engel. Toplumsal barış ve özgürlükçü bir rejim 'devlet eliyle bir ulus yaratma' ülküsüne kurban gidiyor. Çünkü bu süreç toplumu bölüyor devleti otoriterleştiriyor, ayrıca ikisi için de bir meşruluk zemini yaratıyor.

Dolayısıyla, Kürtlerle bir arada yaşayabilmenin önkoşulu, 'devlet için devlet tarafından' ulus yaratma anlayışından, devletin 'zorla' inşa etmeye çalıştığı suni, yalancı ve hayalî bir millet arayışından vazgeçmek, bu arayışı kutsamayı bırakmak.

Aslında 'geç milliyetçilikler'in otoriter, merkeziyetçi ve pozitivist bir toplum mühendisliğine dayanan 'ulus yaratma' projesinin sosyal, siyasal ve ekonomik maliyetlerine katlanmak yerine post-nasyonel bir siyasal modalite mümkün. Ulus-devlet ötesi siyasal modeller ve toplumsal varoluş biçimleri 'icat' etmek yerine Türkler ile Kürtlerin 'tarihsel ve kültürel ortaklıkları' ile demokratik, çoğulcu ve AB üyesi bir Türkiye'de yaşama iradelerini meczedip pratiğe taşımak yeterli.

Kısaca, bu devletin yeniden inşası kaçınılmaz. Demokrasi yoluyla da bu mümkün. Demokratikleşme adımları sürerken, AB sürecinde de önemli mesafeler alınmışken devletin 'yeniden otoriterleşmesi'ne gerekçe olabilecek siyasi tutumlar almaktan kaçınmayı, değişime direnci imkânsız kılacak yeni bir 'dil' geliştirmeyi bilmeli hem Türkler hem de Kürtler. Bunun şartı siyaset yapmak, siyasetin alanını genişletmek ve şiddeti dışlamak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eksen kayması mı, liberal dönüşüm mü?

İhsan Dağı 2009.02.20

Türk dış politikasında 'sessiz devrim' yaşanıyor. Batı'dan Doğu'ya kaydığı yolundaki eleştirilerin aksine dış politikada liberal bir dönüşüme tanık oluyoruz. Temelinde 'işbirliği', 'müzakere' ve 'çok taraflılık' ilkeleri bulunan 'liberal dış politika', 1999'dan sonra artan bir derinlikte ve genişlikte uygulama alanı buluyor.

Liberal dönüşümü anlamak için dış politikada yıllarca etkin olan 'geleneksel' dile, söyleme ve pratiğe bakmak gerek. Etrafı 'düşmanlarla çevrili' bir Türkiye bu dilin ve pratiğin tam merkezidir. Müthiş 'araçsallık' taşımıştır bu tablo. Düşmanlarla çevrili olma durumu, toplumu sürekli bir 'varoluşsal anksiyete' içinde tutmak ve buradan da militarist bir siyasal/toplumsal düzen kurmak, bu düzeni meşrulaştırmak, toplumsallaştırmak ve yeniden üretmek için vazgeçilmezdi.

Dahası, çevremizdeki düşmanların mutlaka içeride de uzantıları olmalıydı; 'iç düşmanlar'. Dolayısıyla içeride ve dışarıda 'çevrelenen' bu ülkenin temel meselesi 'güvenlik'ti. Her ne pahasına olursa olsun sağlanması meşru olan bir 'güvenlik' meselesine 'kilitlenmiş' bir toplum için demokrasi, hukuk ve çoğulculuk acaip lüks, hatta riskli taleplerdi.

Türkiye'de 'militer' kurumların ve siyasal kültürün otoritesini sarsan bir gelişmeyle, çevresinde herkesi düşman gören bir anlayıştan çevresindeki ülkelere 'işbirliği yapılabilir ortaklar' olarak bakan bir yaklaşıma geçildi.

Öte yandan, dört yanımızın düşmanlarla çevrili olduğu söylemi 'müttefik' devşirmek için de kullanıldı. Türkiye, bölgesindeki savaşları, gerginlikleri ve istikrarsızlıkları çok da dert etmedi. İran ve Irak 1980'lerde birbirleriyle sekiz yıl savaşmış, ama Türkiye bundan pek şikâyetçi olmamıştı. Birinci Körfez Savaşı patlayınca da kimsede bir telaş görülmedi. Aksine, Soğuk Savaş'ın ardından, Batı nezdinde Türkiye'nin stratejik değerinin azaldığını düşünenler için Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan yeni durum Türkiye'nin 'stratejik konum ve değer'ini pazarlamak için bir fırsattı. Benzer şekilde, İran devrimi, Suriye'nin uluslararası toplumla yaşadığı sorunlar, Kafkasya'daki kaos ve gerginlik Türkiye için sorun teşkil etmediği gibi aksine, 'istikrarsızlık ve kaos bölgesinde' Türkiye'yi bir 'istikrar adası' olarak öne çıkarıyor, müttefikleri nezdinde vazgeçilmez kılıyordu.

Dolayısıyla Türkiye için bölgede barış ve istikrarın kurulması çok da anlamlı değildi, hatta istikrarsızlık ve çatışmalardan uzak durabildiği sürece bundan stratejik bir getiri bile vardı Türkiye için. Ama aşağı yukarı son on senedir tablo çok değişti. Türkiye artık bölgesinde gerçekten barış ve istikrar istemekle kalmıyor, bunu kuracak girişimlerin de mimarlığını yapıyor. Kafkasya'da inisiyatif alıyor, Suriye ile İran'ı dünya ile barıştırmaya çalışıyor, Lübnan'da barış gücü bulunduruyor, Filistin meselesinde çözümden yana ağırlığını koyuyor...

Neden? Çünkü, Türkiye önceliklerini yeniden kurdu. Bunlar; demokrasi, ekonomik kalkınma ve AB üyeliği. Bu hedefler Türkiye'nin bölgeye bakışını dönüştürdü. Artık demokrasinin bu ülkede derinleşmesi için, bölgede barış ve işbirliğinin yerleşmesi gerektiği; kalkınma için kaotik bir bölgede oturarak blok patronu ülkeden ekonomik yardımlar almanın işe yaramayacağı; bölgeye ve dünyaya ekonomik anlamda entegre olmadan, AB ile ilişkileri geliştirmeden, küresel yapılarla işbirliği yapmadan ekonomik kalkınmanın gerçekleşmeyeceği; AB üyeliğinin bu iki büyük hedefi tamamlayıcı ve kolaylaştırıcı bir araç olduğu anlaşıldı.

Avrupa'da kimse savaş ve gerginliklerin egemen olduğu bir coğrafya ile komşu olmak istemiyor. Türkiye'ye yönelik itirazların birisi de bu. Dolayısıyla, bölgedeki çatışma ve istikrarsızlıklar üzerinden Batı ittifakı içinde konumunu pekiştirmeye çalışan değil, bölgeyi barış ve işbirliği zeminine taşıyarak Batı içinde konumunu pekiştiren bir Türkiye var.

Kısaca dış politikada 'eksen kayması' değil, aksine 'liberal' bir açılım yaşanıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Biraz da biz Kürt olalım

İhsan Dağı 2009.02.24

Devlet, Kürt sorununu istese de tek başına çözemez. Toplumun da bu sürece aktif katılımı ve desteği şart. Bazı sivil toplum kuruluşlarının son yıllarda geliştirdiği inisiyatifler son derece önemli, ama yetersiz.

Meseleye yaklaşımda yeni bir anlayışa, vizyona ve modele ihtiyaç var. Bu, devlet için olduğu kadar toplum için de geçerli. 'Sorun devletle Kürtler arasında' deyip işin içinden sıyrılmak mümkün değil. 'Kürtlerle Türklerin arasında bir sorun yok' ifadesi de derinlerdeki gerçeği yansıtmıyor. Evet, çatışma yok, gerginlik yok, birçok konuda ayrımcılık da yok; ama Türkler, bu ülkede bin yıldır birlikte yaşadığı Kürtlerin kültür, dil ve duyuş alanlarının ne kadar 'içinde'?

Bu sorunun cevabından çok emin değilim doğrusu. Daha kestirmeden soralım; Türkiye'de Kürt kökenli olmamakla beraber Kürtçe bilen kaç kişi var sizce? Bütün Kürtler anadillerinin yanında mutlaka Türkçeyi de

öğrenirken bugün kaç Türk Kürtçe konuşabiliyor acaba? Türkiye genelinde bu sayının bir iki bini aşacağını hiç sanmıyorum.

Bu önemsiz bir konu değil; bizim Kürtlerle ilişkilerimizde 'onların özel alanları'na ne kadar 'uzakta' durduğumuzu yansıtıyor. Bin yıldır birlikte yaşadığımızı söyleyip bağlılık, sadakat ve hatta itaat beklediğimiz Kürtlerin dillerine bu ilgisizlik neden?

TRT Şeş'in açılışında Başbakan, Kürtçe 'hayırlı olsun' demişti de ertesi gün neredeyse hiçbir gazete bunu doğru yazmayı başaramamıştı, hatırlayın. Az biraz eğitilmiş, kentli her Türk, İngilizce, Fransızca, Almanca ve hatta Rusça üç beş kelime bilir. En azından 'merhaba', 'günaydın', 'teşekkürler', olmadı 'seni seviyorum' demeyi kıvırır. Çıkın sokağa sorun, bin yıldır beraber yaşadığımız 'bizim' Kürtlerin dilinden bunları söyleyebilen kaç Türk var?

15 yıl öncesine kadar varlığı inkâr edilen, 5 yıl öncesine kadar dilini herhangi bir şekilde öğretme imkânından yoksun olan bir halkın dilini bilmek kolay olamazdı, doğru. Yine de birlikte yaşayan, komşu olan, akraba olan insanların dili sosyal alanda bile olsa biraz ilgi görmeliydi.

Kendi hesabıma, en basit bir soruyu, duyguyu, teşekkürü bile Kürtçe ifade edemediğimi fark ettiğimde utandım. Üstelik bu daha birkaç ay önce yaşadığım bir utanç. Onca Kürt dostuma rağmen bu derece bilgisizlik 'cehalet' değildi sadece; bir ilgisizlik, hatta duyarsızlıktı. Kürtleri, 'bizim' dilimizi öğrenen, hayatımıza bir şekilde eklemlenen, devletimize itaat eden 'pasif varlıklar' olarak gördükçe 'sorunlarımızı' çözemeyiz. Devlet de çözmez zaten böyle bir toplumun sorunlarını.

Hazır değiliz, Kürtlerle hayatı 'paylaşarak' yaşamaya hazır değiliz. Mesele, Kürtlüğünü bilmeden sevdiğimiz bir Kürt'le sorun yaşamamamız değil, Kürtlüğünü bilerek ve onu paylaşarak birlikte yaşamayı öğrenebilmek. 'Onlardan ne farkımız var ki' demek çok kestirme bir yol ve de anlamsız. Onları 'bizden' görmek ayrı, 'farklılıklarına saygı göstermek ayrı. Bizden görerek 'farklılık'larını inkâr etmek onları bizden koparan en acı yol.

Kürtlerle bu vatani, geçmiş ve geleceği 'paylaştığımızı' idrak etmedikçe Kürtlerin hakkını vermiş olmayız. Genç Siviller geçen bahar çok anlamlı bir etkinlik yapmışlardı Diyarbakır'da; 'biraz da biz Kürt olalım'. Onlardan, ortak yaşadığımız bu ülkeye ve devlete sadakat değil sadece, Türk olmalarını, Türkçe konuşmalarını da bekledik. Buna karşın biz Türkler ne kadar Kürt olduk? Sanırım böyle bir karşılıklıya birlikte yaşamak adına gerek olduğunu pek fark etmedik bile.

Geçen hafta Mümtaz'er Türküne çok nefis ifade etti: 'Kürt, ancak benim Kürtlüğüm kadar Türk olabilir. Daha fazlasını kimsenin beklemeye de istemeye de hakkı yok'. Galiba her Türk'ün biraz Kürt olmaya hazırlanması lazım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt Raporu güzel de, yazarı kim?

İhsan Dağı 2009.02.27

Ortadoğu ve Balkan Araştırmaları Vakfı bünyesinde faaliyet gösteren Dış Politika ve Savunma Araştırmaları Grubu 'Kürt Sorunu' başlıklı bir rapor yayınladı. (OBİV Dış politika ve Savunma Araştırmaları Grubu, No: 56,

KÜRT Dosyası 1, 12 Ocak 2009) Raporu kaleme alan 'grup' emekli büyükelçi ve generallerden oluşuyor.

Bunların arasında emekli büyükelçiler İlter Türkmen, Fahir Alaçam ve Oktay İşcen, Deniz Kuvvetleri eski Komutanı Salim Dervişoğlu ve Kara Kuvvetleri Komutanı Aytaç Yalman gibi isimler de var.

Raporda ifade edilen düşünceler son derece makul. Devletin tepesinde görev yapmış insanların da Kürt meselesini 'yeniden düşünmeye' başladıklarını gösteriyor.

Ancak sorun, iki sayfalık bu raporun neredeyse tümünün iki ay önce yayınlanan bir başka rapordan 'alıntı' olması. Bu tür intihal vakalarına rastlanır piyasada, ama iki sayfalık ve 12 yazarlık bir raporun 'intihal' olması ilginç bir durum.

Şimdi okuyalım:

"Türkiye Kürt sorununu 'Türkiye içerisinde' çözmeyi başarmalıdır. Aksi takdirde, önümüzdeki dönemde ülke-içi etnik bir sorundan çok sınır-ötesi bir aidiyet sorunuyla karşı karşıya kalınabilir."

"Kürt sorununun güvenlikçi perspektife emanet edilerek asayiş sorununa indirgenmemesi ve terörü etkisiz kılmaya yönelik güvenlik stratejilerinin netice alıcı olabilmesi için terörle mücadelede güvenlik bürokrasisinin hükümetin etkin yönetiminde yeniden yapılandırılması gerekir."

"Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin ekonomik koşulları ortadadır. Bölgesel geri kalmışlık, sanayiden altyapı hizmetlerine kadar pek çok alanda görülmektedir. Bölgede uygulanacak kısa ve orta vadeli programlar, fakirlik, işsizlik ve altyapı eksikliği sorunlarının çözümü için önemli katkılar sağlayacaktır. Kısa vadede atılacak adımlar, küçük aile ekonomilerine doğrudan yansıtacak ve işsizliğin önünü kısmen alacaktır. Terör, coğrafi şartlar ve altyapı eksikliği yüzünden başta devlet ve karma yatırımlar olmak üzere bölgeden uzak duran özel sektörün yatırım yapması teşvik edilmeli özel sektörün kaygıları masaya yatırılmalı, imkânlar ölçüsünde giderilmeye çalışılmalıdır. Güneydoğu Anadolu Projesi gibi büyük projeler, bölge ve ülke ekonomisine önemli kazanımlar getirecektir. GAP Eylem Planı yeni bir sapmaya maruz kalmadan zamanında tamamlanmalıdır. Bölgeye verilmiş en büyük ekonomik söz olan GAP'ın hayata geçmesi için elden gelen her türlü gayret gösterilmelidir."

"Kuzey Irak'ın ekonomik yapılanmasında Türkiye yoğun bir şekilde rol almaktadır. Kuzey Irak yatırımları Güneydoğu'yu atlayarak değil, eklemleyerek yapılmalı; bu şekilde karşılıklı bağımlılık yapısal hale getirilmeli bu amaçla sınır kapıları artırılmalı ve giriş-çıkışlar kolaylaştırılmalı ve hizmet en üst düzeye çıkarılmalıdır. Kuzey Irak'a bölgeden ihracat yapacak firmalara gerekli teşvik ve vergi muafiyetleri sağlanmalıdır. Aynı şekilde Doğu ve Güneydoğu'nun sınır komşularından, özellikle Kuzey Irak'tan bölgeye gelecekler için Ankara'daki ODTÜ gibi yabancı dilde eğitim yapacak bir bölge üniversitesi, keza bölge halkının sağlık ihtiyaçlarına cevap verecek bir veya birkaç uzman hastanenin altyapılarının oluşturulması yönünde YÖK ve Sağlık Bakanlığı bünyesinde bir an önce çalışmalarının başlatılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir."

Bütün bunlar iyi, güzel fikirler de bu satırların yazarları Taha Özhan ve Hatem Efe. Yukarıdaki satırlar bu iki araştırmacının Kürt Meselesi ve Çözüm Önerileri başlıklı çalışması Kasım 2008'de SETA Analiz'i olarak yayınlanan eserinden aynen alınmış. (s.18-20)

Taha Özhan ve Hatem Efe'nin araştırmalarının altına Türkiye'nin önde gelen emekli büyükelçilerinin ve generallerinin imzalarını atmaları kuşkusuz çok önemli bir gelişme. Ayrıca bir düşünce kuruluşu olarak SETA'nın etkisini göstermesi açısından da anlamlı. Ancak Türk 'yüksek bürokrasi'si böyle çalışıyorsa durum vahim, artık hangi raporlarını ciddiye alabiliriz ki?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Böyle bir ülkede demokrasi mümkün mü?

İhsan Dağı 2009.03.03

Son elli yılda dört defa demokrasiye karşı darbe yapan...Darbe sonrasında hukuku hiçe sayan mahkemeler kurup milletin temsilcilerini yargılayan...

Millete gözdağı vermek için milletin sevgilisi olmuş bir başbakanı bir yılı aşkın bir süre eziyet ettikten sonra iki arkadaşıyla beraber asan...

Darbe sonrası yaptığı anayasalarda milletin haklarını güvence altına almak yerine kendi iktidarlarını ve imtiyazlarını korumaya çalışan...

Böylece darbecileri ömür boyu 'tabii senatör' atayan... 'Darbeciler konseyi'nden 'cumhurbaşkanlığı konseyi' yaratan...

Meclis'i basıp kendinden bir cumhurbaşkanı seçtirmeye kalkışan...

El çabukluğuyla hem anayasa referandumu hem de cumhurbaşkanlığı seçimini tek sandıktan çıkaran...

Memleketin İstiklal Marşı'nı askerî cezaevlerinde siyasi mahkumlar için bir 'işkence aleti'ne dönüştüren...

18 yaşından küçük çocuğun yaşını büyütüp asan...

Vatandaşına dışkı yediren...

Bir askerî darbe için 'gerekirse bin yıl sürer' diyen...

Siyasilere 'onu kazıkta oturtacağım' diye haber gönderen...

Her eleştiriye 'vatan hainleri' söylemiyle susturmaya çalışan...

Bir başbakanına 'kaypak', ötekine 'kahpe' diyen...

Bir siyasi partinin genel başkanına 'pezevenk' sıfatını layık gören...

Bir başka başbakan için, 'imam, böyle şey olur mu?' diyerek 'sindirme' sorunu yaşayan...

Bir siyasi liderin elinden iktidarı alıp ötekine 'altın tepside' sunan... Sonra da madde madde taleplerini dikte ettiren...

Öz be öz vatandaşına 'sözde vatandaş' yaftasını layık gören...

Anayasa Mahkemesi yoluyla 'siyasi parti kapattığını' itiraf eden...

Gazeteciler hakkında düzmece belgeler düzenleyerek onların itibarlarıyla oynamaya kalkışan...

Gazetecileri, akademisyenleri ve sivil toplumu 'manipüle' etmek için çalışmalar hazırlayan, raporlar, andıçlar oluşturan...

Yeni anayasa girişimini 'milli devlete karşı' olmakla eş tutan...

Üst yargı organları başkanlarının kendileriyle aynı paralelde hareket etmesini sağlamaya çalışan...

'Karşıt yazar ve sanatçıların yıpratılmasını hedef alan'...

Suçüstü yakalanmış birisi için 'tanırım, iyi çocuktur' diyen...

Görüştüğü herkesi video kaydına alarak 'istihbarat' yapan... Büyük bir işadamına 'yardımcı olan'...

Gazetelere manşet çakan; genel yayın yönetmenleri, medya grup başkanları atayan..

Askerî işler yerine siyasetle uğraştıklarını anılarına not eden...

Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na dernekleri, öğrencileri, eczacıları, fırıncıları, kırtasiyecileri, kuruyemişçileri, hastaneleri, lokantaları ve hatta anaokullarını fişleten...

Liselerde milli güvenlik derslerini ve asker eşi öğretmenleri okullar, öğretmenler ve öğrenciler hakkında 'istihbarat' toplamak için kullanan...

Ayışığı, Sarıkız, olmadı Yakamoz veya Eldiven kod adlı darbe planları yapan...

Ve de darbecilikten 'sabıkalı' olduğunu itiraf eden...

Askerlerin görev yapıp en üst makamlara geldiği bir orduyla demokrasi mümkün mü? Bu soruyu cesurca sormayan bir toplum demokrasiyle yönetilmez, demokrasiyle yönetilmeyi hak da etmez...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Var mısınız sokağınızı darbecilerden temizlemeye?

İhsan Dağı 2009.03.06

29 Mart'ta halk yerel yöneticilerini seçiyor. Demokrasiyi yerelden başlayarak işletmek için önemli bir fırsat. Darbeler ve darbecilerle hesaplaşmaya da yerelden başlayabiliriz.

İzmir İl Genel Meclisi bu yolda çok önemli bir adım attı; 12 Eylül ve Kenan Evren isimlerinin okullardan silinmesini karara bağladı. Şehrin demokratik temsilcilerinin aldığı bu kararı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yerine getirmekten başka seçeneği olamaz. Aksi, Milli Eğitim camiasını darbecilerin seviyesine düşürür.

İzmirliilerin girişimi övgüye değer, hatta tarihî değerinde. Belki de bir milad olacak. Bir ülkenin toplumsal hafızasına zerkedilen 'militarizm' işte böyle girişimlerle temizlenir. Umarız ki yerel seçimler arefesinde bu irade dalga dalga tüm Türkiye'ye yayılır, her şehir 'darbe' ve 'darbeciler'in izlerini en azından eğitim yuvalarından temizler.

Aslında bırakın okulları, tüm şehirlerimizi 'darbe artıkları'ndan temizleyebiliriz. Bu türden inisiyatiflerin konularının ve kapsamalarının genişletilmesi ve yaygınlaştırılması mümkün. Yerel demokrasi yoluyla böyle bir süreç başlatılabilir. Böylece demokrasi iradesinin ve talebinin tabandaki varlığı gösterilmekle kalmaz, alttan yukarıya 'militarizm'le mücadele yönünde bir tazyik de yaratılır.

Darbecilere karşı savcıları harekete geçemeyen, mahkemeleri işlemeyen, yani darbecilerle hukuk yoluyla hesaplaşamayan bir toplum en azından 'toplumsal alanda' darbelerin ve darbecilerin izlerini silmelidir. Okullarda başlayan bu temizlik hareketi mahalle ve sokak isimlerini de kapsayabilir; herkes mahallesini, sokağını, okulunu darbe ve darbecilerin isimlerinden kurtarabilir. Toplumsal hafızaya ve fiziksel mekâna işlenen sinsi 'meşrulaştırma' girişimlerine de böylece bir son verilir. Bu mümkün; içimize sindirilmiş militarizmle yüzleşmek ve hesaplaşmak için demokrasi bir imkân çünkü.

Bunun için, yerel düzeyde hangi siyasi görüşten olursa olsun darbe ve darbelere karşı demokratik tepki gösteren insanlar, 'toplumsal alan'da militarizmin temizlenmesi için etkin bir işbirliği yapabilir. Bunun için yerel seçimlerden daha iyi bir zaman olabilir mi? Belediye başkan adaylarımız, il ve ilçe meclisi üyesi adaylarımız, şehirlerinde militarizmi, darbeyi ve darbecileri yücelten, onları şehrin hafızasına, mimarisine ve haritasına adeta kazıyan isimleri değiştirme sözü verecekler mi? Bu sözü vermezlerse biz demokratlar onlara oylarımızı verecek miyiz?

Belediye başkanları ve yerel meclisler seçilirken hem adayların hem de seçmenin bu konudaki duyarlılığı görmek lazım. Herkes neden kendi şehirini, mahallesini, sokağını 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül ve 28 Şubat kalıntılarından temizlemesin? İnternette küçük bir tarama yapınca memleketin neredeyse her köşesinde 27 Mayıs Caddesi, Cemal Gürsel Meydanı, 12 Eylül Mahallesi, Kenan Evren Bulvarı olduğunu göreceksiniz.

Kayseri'de 27 Mayıs Caddesi neden olsun? Demokrasiyi bir daha iflah olmaz biçimde rayından çıkaran, milletin sevgilisi bir başbakanı ve iki arkadaşını darağacına gönderen bir cinnet anı neden hayatımızın orta yerine kurulsun? Malatya'da, Hatay'da Cemal Gürsel mahallelerinin ne işi var? Adana'da neden Kenan Evren Bulvarı bulunsun? 12 Eylül Mahallesi'ne oturmaya neden razı olalım? Cemal Gürsel sokağında neden yaşayalım?

Mesele mahalle, cadde, bulvar, okul isimleri değil; mesele darbeleri ve darbecileri toplumsal ve kişisel hayatımızdan, şehrimizin fiziksel ve zihinsel haritasından silmek, onlarla birlikte yaşamayacağımızı, onları hayatımıza almadığımızı ifade etmek.

Darbenin ve darbecinin izini mahallesinden, sokağından, meydanından, okulundan silmeyenler, silmek için girişimde bulunmayanlar darbecilerin yargılanmasını veya en azından itibarsızlaştırılmasını talep edemezler. Madem yargılayamıyoruz onları, sokağımızdan kovalım bari.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kemalist kimlik'ten 'model kimlik'e

İhsan Dağı 2009.03.10

Davos sonrası İsrail'in ve ABD'nin Türkiye'yi cezalandıracağını söyleyenler yine yanıldılar, yazık. Obama, ilk Avrupa gezisinde Türkiye'yi de ziyaret edecek.

Amerikan siyasetini belki de en iyi bilen iki yorumcuya, Yasemin Çongar ve Ömer Taşpınar'a göre yeni yönetim nezdinde Türkiye'nin önemi 'nerede' olduğundan ziyade, ilk defa, 'kim' olduğuna ve 'ne yaptığı'na bağlı.

Yıllarca müttefiklerine pasif bir şekilde 'stratejik konumunu' pazarlayan bir ülkenin 'kimliği' ve 'politikaları' küresel etkiler yaratan bir konuma ulaşması önemli bir gelişme.

Kimlik deyince Kemalist, laikçi ve otoriter 'devlet kimliği'nden söz etmiyoruz. Bu kimlik unsurlarının Türkiye'yi içeri kapattığı, yalnızlaştırdığı ve istikrarsızlaştırdığı, hem içeride hem dışarıda genel kabul görmüş bir gerçek artık. Laikçi-otoriter bir Kemalist devlet kimliği, yarattığı toplumsal çatışmalarla Türkiye'yi içeriye kapatan, demokrasiyi bastıran ve bölgede Türkiye'yi yalnızlaştıran bir kimlik. Hatta, içerideki kırılmaları yapıştırmak için bölgesini tehdit olarak gören, dolayısıyla da dönüp bölgesini tehdit eden bu kimlik geçmişte kaldı.

Artık, devletten bağımsızlaştıkça küresel bir cazibenin de merkezi olan 'toplumsal kimlik'ten söz ediyoruz. Dindar fakat demokrat, muhafazakâr ama dünyaya açık, piyasa ekonomisi içinde küresel rekabete hazır, AB üyeliğinden yana bir toplumsal kimlik var. Bu 'yeni toplum'un Müslüman ve de demokrat duruşu, Müslüman kimliği ile demokratik ve laik bir siyasal rejim arasında sorun görmemesi, hatta muhafazakâr-dindar kesimlerin giderek demokrasi ve AB hedeflerinin gerçekleşmesi için kilit bir rol oynamaya başlaması uluslararası toplumun da dikkatinden kaçmıyor. Obama'nın Türkiye ziyareti bunun bir tasdiki.

AK Parti'nin bu süreçte oynadığı rol çok değerli: AK Parti, tevarüs ettiği 'dindar kimlik' ile 'modern siyasal değerler' arasında bir karışıklık bulunmadığını; demokrasi, piyasa ekonomisi ve AB üyeliğinin İslamî kimlikle uyumlu olabileceğini göstererek bütün dünyada ezberleri bozdu ve bir 'model kimlik' yarattı.

Oysa yıllarca Türkiye'nin 'otoriter laik rejimi' Batı'ya ve İslam ülkelerine pazarlanmaya çalışıldı. Ama bırakın bölgede model olmayı, ülke içinde bile toplumsal barışı bozan, siyasal istikrarı ve demokrasiyi tehdit eden bir laiklik anlayışı ortaya çıktı. Radikal laikliğin demokrasiyi tehdit ettiğini gören Batı da son yıllarda 'ılımlı ve demokratik laiklik' yorumunun gerektiğini hatırlatır oldu.

Türkiye'nin orijinalliyi radikal, otoriter laikliği değildi çünkü. Bu tarz örnekler Ortadoğu İslam ülkelerinde eksik de değildi. Faşizan Baas hareketi bal gibi radikal laikçi bir hareketti. Bölgenin ihtiyaç duyduğu, toplumsal İslamî kimliği ile laik ve demokratik bir siyasal düzenin uyumuydu.

Türkiye modeli bu; İslamî toplumsal kimlik ile demokrasinin, özgürlükler rejiminin ve AB üyelik hedefinin çelişmediğinin izharı.

Bütün bunlar Türkiye'nin içe kapalı, dış dünyayı tehditlerden ibaret gören, güvensiz ve vizyonsuz 'ulus-devlet' kabuğunu kırmasıyla mümkün oluyor. Türkiye, içeride barışı demokratik kurumlar ve değerler üzerine kurdukça bölge ülkeleri için çekim merkezi haline geliyor. Sonuçta, içeride kurulan barış, refah ve özgürlük ortamını garanti altına alacak bir 'barış kuşağı' oluşturmak da gerekiyor. Türkiye'nin Suriye ile İsrail arasında barışın kurulmasına katkı sunmaya çalışması, Lübnan'da bütün taraflara itidal tavsiyesi, Hamas ile El-Fetih'i bir araya getirme girişimleri, ABD ile İran ve Suriye arasında köprüler kurmaya yoğunlaşması ve Kafkaslar'da yeni açılımlar, bu çabanın birer parçası.

Yeni 'toplumsal kimliğin' temel öncelikleri; demokratikleşme, kalkınma ve AB üyeliği. Bu hedeflere ulaşmanın yolu ise bölgede barışın kurulması ve kurumsallaşması. Bölgesine barış ve istikrar dikte eden bir ülke... Türkiye bölgesinde yeni bir 'pax' kuruyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demirel'i nasıl bilirdiniz?

Bu saatten sonra Süleyman Demirel'in dedikleri pek kimsenin umurunda değil, biliyorum. Yine de son açıklamaları eski bir defteri kapatmak için uygun bir zemin.

28 Şubat için, 'Bunun neresi darbe?' demiş Demirel. Doğrudur, darbelerin işbirlikçileri darbe demezler; 27 Mayıs 'devrim', 12 Mart 'muhtıra', 12 Eylül 'müdahale'dir onlar için. Cumhurbaşkanı'nın bile 'emir-komuta zinciri' içinde Genelkurmay'dan gelen her şeye evet dediği bir rejime demokrasi diyebilmek için bir insanın siyasî mezhebinin oldukça geniş(lemiş) olması gerek. 28 Şubat'ın tepesindeki paşanın, 'Demirel ne dersem yapardı' sözüne, 'Varsayalım ki doğru, ne olmuş?' cevabını vermek tam da böyle bir 'genişlik' örneği.

Dolayısıyla bu kişiye 'tankın üstüne mi çıkardınız?' sorusu yöneltmek absürd, çünkü tankın üstünde, komuta noktasındadır zaten. Ve ilk defa tankın hedef noktasında değil de tepesinde olmaktan, bir darbeyi askerle birlikte yapmaktan ziyadesiyle de memnundur. Tankların Sincan'da yürüdüğünü haber alıp panikleyen Tansu Çiller'i de anlamaya çalışır; 'Tabii can pazarı bu', der Demirel. Evet, 'can pazarı'. Hukuk ve demokrasi iğfal edilince can pazara düşer.

Yıllar önce Neşe Düzel'e verdiği bir röportajda 'siyasetçilerin askerden korktuğunu' anlatıyordu. İnsan korkar, ama korkularının üzerine de gider. Vatani savunması için eline silah verilenler, velinimetleri olan milleti korkutmaya başlamışsa ve hatta millî siyaseti bu korku üzerine bina etmişse ortada patolojik bir durum vardır. Demirel'i hücrelerine kadar etkileyen, sindiren de bu. 'Sicili bozuk' paşalarla 'iş tutmak' bu patolojiyi daha da azdırmıştır kuşkusuz.

Rahmetli Turgut Özal, meydan okumuştı bunlara ve korkularına: 'Benim iki gömleğim var; biri bayramlık, biri idamlık'. Kısa şortlu bayramlığını nerede, ne yaparken giydiğini biliyoruz...

Bir de korkularına esir olup 'darbecilerin' taşeronluğunu yapan siyasetçiler var Demirel ve Cindoruk gibi. Bunlar mirasyedi; merkez sağ siyasetini tüketenler... Nasıl mı? Darbecilerin taşeronluğunu, olmadı sözcülüğünü yaparak. Sonra da 'Millî Görüş' geleneğinden gelen, ama terk edilen Demokrat Parti çizgisine sahip çıkıp 'millî irade' adına bir duruş sergileyen Tayyip Erdoğan'ın toplumsal desteğinin büyüklüğüne şaşırıyorlar. Demokrat Parti'ye 1950, 1954 ve 1957'de seçim kazandıran ve iktidar yapan sosyal taban, demokratik refleks ve misyon 2002 ve 2007'de de AK Parti'yi iktidar yaptı.

'Demokrat çizgi' geçiren Demirel ve Cindoruk ise bu yıllarda 'darbecilerle iş tutmakla' meşguldü. Miraslarına kondukları Menderes'i asanlarla işbirliği yaparken, Erdoğan 28 Şubat'a karşı dik durduğu için iktidar oldu, 27 Nisan bildirisine pabuç bırakmadığı için iktidarda kaldı. 'Milletten istediğim her şeyi millet bana verdi.' demişti Demirel. İsteddiği her şeyi aldıktan sonra da demokrasiye, millete, millî iradeye sırtını döndü. Siyaseten en güçlü olduğu dönemlerde bile 27 Mayıs'ı 'Hürriyet Bayramı' olarak kutlayanlardan ne beklenirdi ki? Merkez sağ tabana boyun eğmeyi, askerî vesayete razı olmayı 'öğretmek' için Demirel ve ekibinden daha iyi taşeronlar bulunamazdı.

Sonuçta, bir 'sözde demokrat'ın maskesinin düşmesi de kazançtır. O yüzden Allah iyi ki uzun ömür vermiş diyorum Demirel'e. Hem biz onu gördük, tanıdık; hem de Demirel, milletin gözlerinin içine bakamaz hale geldi. Neşe Düzel sormuştu Demirel'e, 2002'de yaptığı röportajında; 'Özal'ı kıskandınız mı?' Cevap; 'Niye kıskanayım ki. Ben Özal'ın nesini kıskanacağım?'

Bu saatten sonra Özal'ın nesini kıskanacağınızı ben söyleyeyim size: Cenazesinin ardından yürüyen milyonları... Sizin ardınızdan, 'Demokrat Demirel' yazılı pankartlarla milyonlar, hatta yüz binler ve hatta on binler yürümeyecek, ama iyi bir 'devlet töreni'ni kesin hak ettiniz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asker demokrasinin neresinde?

İhsan Dağı 2009.03.17

Emekli Deniz Kuvvetleri Komutanı Salim Dervişoğlu'nun Yeni Şafak'tan Mehmet Gündem'e verdiği röportaj üzerinde durmaya değer.

Özellikle Kürt meselesi hakkında söyledikleri, 'devlet'in bu konuda önemli bir yaklaşım ve siyaset değişikliğine hazır olduğunun da bir işareti sayılabilir. "Kürt meselesi imkânlarımızı yutuyor, kanımızı emiyor, dünyadaki etkinliğimizi azaltıyor, psikolojimizi bozuyor, insanlarımız şehit oluyor. Kürt meselesi üzerinde cesaretle düşünmemiz lazım, sadece askerî yöntemlerle çözülmez... Sorunun kökünü kurutmak lazım."

Bu tespitler, en azından bazı askerlerin nereden nereye geldiklerinin bir göstergesi. Bir diyeceğimiz yok, olamaz da... Üzerinde duracağımız, Dervişoğlu'nun bir ifadesi; askerin demokrasi ile arasındaki 'soğukluk'un şifrelerini ele veren bir ifadesi. Mehmet Gündem'in 'Devlette kurumlar arasında sorunlar var mı?' sorusuna verdiği cevapta asker ile siyaset arasında karşılıklı bir tereddüdün varlığını kabul edip bunun 1950'den beri bütün dönemler için geçerli olduğunu söylüyor emekli Oramiral. Sonra da ilave ediyor: "Askerler iktidara gelenlerle aynı paralelde düşünmüyorlar."

Röportajın koptuğu yer burası. Siyasal iktidarlar askerle hangi konularda, neden 'paralel düşünsünler'? Paralel düşünmeyince ne yapmalı? Hükümetler seçmene karşı sorumludurlar, onlara hesap verirler. Seçmenin beklentilerine cevap veremeyen partileri seçmen iktidardan uzaklaştırır. Yani halk, iktidar ile 'paralel düşünmeyince' iktidar partisini gönderir, bir başkasını seçer. Peki asker, memleket meseleleri hakkında siyasal iktidarla 'paralel düşünmeyince' ne yapar? Darbeyle, olmadı muhtırayla, yok bildiriyle iktidardan uzaklaştırmaya mı çalışır? Yakın siyasî tarihimiz bunun en az dört örneğine şahit... Tabii mesele sadece bir 'görüş ayrılığı' meselesi değil; 'kim bu ülkeyi yönetecek' meselesi. Bu büyük 'sorun'u çözmek için milleti hakem sayanlarla, bu hakkı ve yetkiyi kendilerinde görenler arasındaki bir 'fikir ayrılığı'ndan söz ediyoruz. Yoksa 1950'den beri her seçimle gelen her iktidar orduyla nasıl ters düşünebilir?

Yani sorun 'yapısal', demokrasiyle alakalı; daha doğrusu demokrasiden kaynaklanıyor. Demokrasi öyle bir sistem ki hep 'askerle ters düşenleri' iktidar yapıyor. Askerle ters düşenleri iktidar yapan bir millet, buna imkân veren bir demokrasi rejimi ve buna aracılık yapan siyasî partiler var... Kafada böyle bir demokrasi, halk ve siyaset algısı olunca askerin 'yerinde durması' zor...

Ama bu anlayış çok sorunlu; 1950 seçimlerinden bu yana siyasal iktidarın 'karşı devrimciler'de olduğu bir saplantı, yaygın ve yanlış bir saplantı. Bu zihniyetin üzerine gidilmedikçe ordu içinde siyasete müdahale eğilimi diri kalacak.

Siyasetçileri tanımı gereği kötü, tehlikeli; milleti aldatan, vatanın yüksek menfaatlerini değil siyasî çıkarlarını ve ikbalini önceleyen bir grup olarak niteleyen bir zihniyet, demokrasiye izin vermez. En kötüsü darbe yapar, en iyisi sistemin içine siyaset üzerinde denetimini sağlayacak vesayet unsurlarını monte eder. 1961 Anayasası'ndan beri de bunu yapıyorlar zaten. Bu zihniyet ve yaklaşım, Genelkurmay Sözcüsü Tuğgeneral Metin Gürak'ın Bülent Arınç hakkında söylediklerinde de zuhur etti.

Genelkurmay'dan beklenen, Ergenekon sanığı emekli generallere sahip çıkmak değil, orduyu cunta şaibelerinden arındırmaktır. Karargâh Evleri soruşturmasında ordunun tutumuna ilişkin ikna edici açıklama yapamayan, bir muvazzaf askerin mal varlığına ilişkin iddialara cevap veremeyen bir sözcü, iş bir siyasetçiye cevap yetiştirmeye gelince aslan kesiliyor. Bu tür yanlışlar askerin güvenilirliğini ciddi biçimde sarsıyor.

Darbelerle ve darbecilerle arasına mesafe koyamayan bir Genelkurmay'ın toplumla yolları ayrılıyor, itibarı zedeleniyor. 1950'den bu yana askerin siyasal iktidarla 'paralel' olamayışı da bundan. Ayrı düştüğü, siyasal iktidarlar değil, halkın demokrasi tercihi... Bu ayrılığa bir son verilmeli...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genelkurmay'dan bildiri bekliyoruz

İhsan Dağı 2009.03.20

En iyi ordu, siyaset değil işini yapan ordudur. Siyaset bir orduyu çürütür. Siyasete bulaşmış bir ordunun neden olduğu acıları bu denli derinden yaşamış bir başka ülke var mıdır, bilmiyorum.

Ama hâlâ bu ordunun en üst makamlarına çıkmış askerlerin arasında boğazına kadar siyasete batmış komutanların varlığını biliyoruz. Ergenekon soruşturmalarında öğrendiklerimiz, internet sitelerine düşen ses bantlarından duyduklarımız dehşet verici...

Anlaşılan, siyaset yoluyla ikbal ve iktidar arayan askerlerin ülkeleri için nasıl bir felaket kaynağı olduğunun farkında değil bazıları. Edirne'yi Bulgarlara bırakıp İstanbul'da siyasi iktidar ve ikbal peşinde koşanların ellerinde koca bir imparatorluk battı; milyonlarca Osmanlı insanı, Müslüman'ı ve gayrimüslimiyle yuvasından, canından oldu. Enver Paşa'nın anılarına bir bakınız; anılarının başında bütün detaylarıyla Rumeli'de çetecilerle nasıl savaştığını anlatan Enver Paşa, kendisi İttihat Terakki 'çete'sine girince artık askerlik değil, isyan, ihtilal ve sabotaj anılarını anlatmaya başlamıştır. Sonuç ortada...

Aynı durum yüz yıl sonra Özden Örnek'in 'darbe günlükleri'nde de karşımıza çıkar. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na atanan Amiral Örnek; 'anlaşılan bundan sonra bahriye işlerinden çok siyasi meseleleri konuşacağız' notunu düşer günlüğüne.

Evet, konuşmuşlar; Genelkurmay başkanlarını nasıl etkisiz hale getireceklerini, medyayı nasıl adam edeceklerini, kimleri cemselerle toplayacaklarını, yeni bakanlarını, valilerini konuşmuşlar, planlamışlar. Yaptıkları bir darbe teşebbüsü; anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmeye kalkışmak. Cezası, ağırlaştırılmış müebbet olan bir suç. Haklarında böylesine ağır bir suç iddiasında bulunanların ağırlıklı bir bölümü rütbeli askerler.

Bu iddialar yargıya intikal etti ve etmeye devam edecek. Darbecilik ilk defa yargılanacak. Adalet tecelli edene kadar yapılması gerekenler de var; ilk başta da ordunun, haklarında bu tür suçlamalar bulunan askerlerle arasına net bir mesafe koyması. Başka türlü ordunun imajındaki yıpranmayı durdurması mümkün değil.

Ortaliğa düşen bunca ses kaydı, günlük ve belgeler karşısında ordu bir açıklama yapmak zorunda, eğer daha fazla 'yıpranmak' istemiyorsa. Orduda 'yeni dönemi' işaret eden bir bildiri olmalı bu. Milli iradeyi yok sayan, yüksek yargıyı baskı altına alan, medyaya haddini bildiren bir 'gece yarısı bildirisi'nden söz etmiyoruz. Artık şart olan bir 'demokrasiye bağlılık bildirisi'.

En ufak bir eleştiriyi ordunun zayıf düşürülmesi planlarının bir parçası olarak yorumlayan ve açıklamalar yapan Genelkurmay, kendi mensuplarının bu girişimleri karşısında sessiz mi kalacak? Orduyu yıpratan, elindeki silahı halkına, demokrasiye ve hukuka çevirmiş mensuplarıdır. Kamu görevlilerini ayaklarını kesmekle tehdit edebilen, savcılara hâkimlere hakaretler yağdıran, kendi Genelkurmay başkanını tasfiye etmeyi planlayan, açıkça darbe planları yapan bir ordudan daha ağır bir tehdit düşünemiyorum bir ordunun saygınlığı için.

Demokrasiye gerçekten bağılı, hukuku içine sindirmiş, milleti güden değil milleti koruyan bir misyona sahip bir ordu güçlüdür, toplumla barışıktır ve demokratik rejimle örtüşüktür.

Şimdi Genelkurmay'dan beklenen; yapacağı bir açıklamayla demokrasiye sonuna kadar bağılı olduklarını, cuntacılığa karışanların ordu tarafından korunmayacağını ve gerekli hukuki işlemlerin yapılacağını deklare etmesidir. Bunu sadece genel kamuoyu için değil, kendi camiasının selameti için de yapmalıdır.

Darbeciler yargılanırken, ordu içinde hâlâ uzantısı olabilecek darbe heveslileriyle mücadele edecek olan kurum TSK'dır. Asker sivil herkes şunu anlamalı; elindeki silaha güvenerek siyasete müdahaleye kalkışmak artık iktidar ve ikbal getirmiyor, aksine hangi rütbede olursa olsun askerin alnına bir kara leke olarak yapışıyor ve hatta yargı önünde hesaba da çekiliyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

YSK ya Türkçe bilmiyor ya da amaç başka

İhsan Dağı 2009.03.24

Anayasal yargı kurumlarının anayasayı neredeyse düzenli olarak ihlal ettiği bir ülke oldu burası. YSK'nın seçimlerde oy vermek için TC kimlik numarası taşıyan nüfus cüzdanı şartı getiren kararı bunun son örneği.

YSK kararı, '298 sayılı kanunun 87. maddesi uyarınca, seçmenin kimliğinin tespiti amacıyla düzenlenmiş belgelerde; TC kimlik numarasının bulunması zorunlu hale getirildiğinden' söz ediliyor.

Şimdi 87. maddeyi okuyalım: 'Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenin kimliği, nüfus hüviyet cüzdanı VEYA kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan resmi belgelerle belirlenir. Hangi resmi belgelerin kimlik belirlenmesinde kabul edileceği, Yüksek Seçim Kurulu'nca seçimlerin başlangıcında tespit ve ilan edilir.'

Bunda anlaşılmayacak ne var? TC kimlik numarası istenilen belge nüfus hüviyet cüzdanı değil, kimlik tespiti amacıyla düzenlenen 'diğer' resmi belgeler. Kanun koyucu zaten nüfus hüviyet cüzdanını seçmenin kimliğinin belirleneceği temel belge olarak kabul etmiş. YSK'nın 'tespit ve ilan edeceği' resmi belgelerin arasında yok nüfus cüzdanı.

Anlaşılan 'VEYA'nın ne anlama geldiğini çözememiş YSK üyeleri. Açıp baksalardı bir TDK sözlüğüne: 'Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilir. Olacağı sanılan, seçime bırakılan şeyler ikiden çok olursa kullanılır.' Anlaşılmayacak bir şey var mı? Aynı değerde olan iki şeyden birinin önüne gelir ve bunlardan birini seçersin.

Yasa maddesinde o iki şey ne? Birisi nüfus hüviyet cüzdanı. Varsa, seçmenin kimliğini bununla belirlersin. 'Veya' diğer kimlik belgeleriyle belirlensin ki onlarda TC kimlik numarası olmalı.

TC yüksek yargıçlarının bunu anlayamadıklarını düşünemiyorum. Buna inanmam.

Ayrıca, madde 87'ye göre YSK'ya verilen görev nüfus cüzdanının özelliklerini saymak değil, kimlik tespitinde kabul edeceği ve üzerinde TC kimlik numarası bulunması şart olan 'diğer resmi belgeleri' belirlemek. Kanunda olmayan bir yasak icat edemez YSK; yaptığı, anayasal suçtur.

Temyizi olmayan bir yüksek yargı kurumu ne kanuna ne de akla uyan bir karar alıyor. Bunu yaparken de milyonlarca kişinin en temel demokratik hakkı olan oy verme hakkını gasp ediyor. Mesele vatandaşın oy

vermek hakkının kısıtlanması da değildir sadece, birilerinin vatandaşın aklıyla dalga geçmesi.

Karşı karşıya olduğumuz durum yeni bir '367 skandalı' ve '411 vakası'dır. Dün Anayasa Mahkemesi sahnede idi, bugün seçim öncesinde YSK. Yarın, 'seçime ne gerek var, biz yargıçlar zaten yönetiyoruz ülkeyi' diyecekler korkarım.

Öncesinden konuşulmadı, cin fikirli bir eski savcı bunu yüksek sesle telaffuz etmedi, ama besbelli ki bir cinfikirli yine çıkmış. Anlaşılan bazı bürokratik 'dokunulmazlar' seçimleri mahkemelik yapmak istiyorlar.

Seçim çalışmalarının duayeni Tarhan Erdem de böyle diyor, ama YSK'nın yanlış yorumunda bile suçu siyasilere yıkıyor. Türkçe üstadı Hakkı Devrim de benzer bir tepki vererek yasakoyucuyu sorumlu tutuyor bu kargaşadan. Bu duayen gazetecilere sormak istiyorum: Yukarıdaki kanun maddesi YSK'nın yorumladığı biçimde anlaşılabilir mi Allah aşkına? Biraz Türkçe bilen herkes bu cümlede ne yazıldığını, ne kastedildiğini, gerekli kimlik belgelerinin ve YSK'nın görevinin ne olduğunu anlar.

YSK kararının akıl ve hukukla izah edilir bir tarafı yok. Vatandaşın oy verme hakkını gasp eden bir yargı kararı olabilir mi? Olur; bürokrasinin vatandaşa zulmü genetikse olur, sandıktan çıkan sonuca 'buna milli irade diyemiyorum' ittifakının elemanlarını biliyorsanız, olur.

YSK üyeleri ya Türkçe bilmiyor ya da niyet başka. Anlaşılan yine birileri 'durumdan vazife çıkartıp' demokrasinin önünü tıkamaya çalışıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbe mi, seçim mi?

İhsan Dağı 2009.03.27

Ergenekon'un ikinci iddianamesinden çıkan iki ilginç mektup var. 'İhanete itaat olmaz. Siz itaat edilmeyi şu yaptıklarınızla hak etmiyorsunuz' diyor birinde 'genç subay'. Mektup, Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'e gönderilmiş.

Subay, komutanını 'onuruyla istifa etmeye' çağırıyor sonra; yoksa, 'gereğini yaparız' diye ekliyor.

Darbeciliğin orduyu getirdiği noktaya bakın. En tepedeki komutanını dahi ihanetle suçlayan bir düşünce biçimi... Böyle bir zihniyetin halkı, sivil toplumu, parlamentoyu nasıl gördüğünü tahmin etmek zor değil.

İkinci mektup, Özkök'e destek veren 'demokrat generaller'den geliyor. Aslında bu da bir o kadar vahim, çünkü pek zihniyet farkı yok; meşru hükümeti 'şeriatçı' olmakla suçlamalar, TSK'nın gereğini yapmadığına, proaktif bir tavır almadığına ilişkin yakınmalar... Yine de şimdilik 'demokrasi dışı' yollara başvurulmaması öneriliyor. Kaygılarının, AK Parti iktidarının toplumsal desteği ve uluslararası konjonktür olduğu anlaşıyor. Yani, darbeyi 'mümkün' görmüyorlar, yoksa 'meşruiyet'inden kuşkuları yok. Kişisel hırs ve ikbal peşinde koştuklarını iddia ettikleri 'darbeci generaller'in sayılarının 'bir düzine'yi bulmadığını da ekliyorlar mektuba.

Ben, 'bir düzine' darbeci general düşünemiyorum bir orduda. Az mı? 27 Mayıs'ta neredeyse general yoktu cuntada, ama yine de darbe yapmayı başarmışlardı. Anlaşılan 27 Mayıs'tan bu günlere ordumuz 'darbeci general yetiştirmekte' oldukça ilerleme kaydetmiş.

Tablo, çok vahim. Bir ordunun bu kadar siyasallaşması ve 'darbecileşmesi' kadar 'milli güç'ü aşındırıcı bir gelişme olamaz. Acaba şimdi nasıl? Mevcut generaller ve genç subaylar 'iş'lerini nasıl tanımlıyorlar acaba?

Bıraksalar da bir araştırma yapsak; ordu mensupları arasında TSK İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesinin bir darbeye 'cevaz' verdiğini düşünenlerin oranı nasıl acaba? Darbeyi konuşmayı, tasarlamayı, davet etmeyi bir 'düşünce özgürlüğü' olarak mı anlıyorlar?

Malum, sivil hayatta bazıları öyle düşünüyor. Eski bir Yargıtay başsavcısı, 'ordu mensupları müdahaleyi düşünmüş, müzakere etmişlerse TSK İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi gereği kendilerine tevdi edilen koruma ve kollama vazifesini yerine getirmişlerdir' diyebiliyor. Bir eski anayasa profesörü, 'darbe girişimin suç olmadığını' savunabiliyor.

Yazık. Bu ülkede hâlâ utanmadan 'darbe istemek düşünce özgürlüğüdür' diyebilen insanlar var. Darbe, şiddettir. Şiddetin sınır tanımaz bir biçimde yürütülmesidir. Çağdaş hukuk, 'şiddeti övmeyi, teşvik etmeyi ve çağırmayı' düşünce özgürlüğü çerçevesinde görmez. Darbe çağrısı yapmak cinayete azmettirmek kadar 'lanet' ve 'suç'tur.

Kendileri de biliyor; darbeciler ve darbeseverler giderek marjinalleşti, etkisizleştiler; şimdi de yargılanıyorlar. Deniz bitti darbeciler için, ve de istikbalini, kazancını, makamını, darbelerde görenler için...

Üstelik iki gün sonra seçim var. Yani, söz yeniden millette. Bir yandan, yargı darbecileri hesaba çekerken öte yandan da halk sandıkta dersini verecek bunlara; sadece darbecilere değil, onların siyasal uzantıları ve medya destekçilerine de. Çünkü halkın elindeki tek güç demokrasi. Halk, sahip olduğu yegane güç olan demokrasiyi ve sandığı darbe ile ellerinden almak isteyenlere karşı tepkisini gösterecek. Hep gösterdi zaten. Sandık, modern dünyanın en büyük keşfi. Sandıktan korkulur. İçinden hikmet de, adalet de, kötek de çıkar!

Seçimlerden sonra, haklarında Ergenekoncuların operasyon planları yaptıkları siyasi partiler bir araya gelerek öncelikle, her darbede kullanılan şu meşum 35. maddeyi kaldırmalıdır. Tabii ardından da 12 Eylül darbecilerinin yaptığı anayasayı değiştirmek gelmeli.

NOT: BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu hakkında henüz net bir haber yok. İnşallah korkulan olmamıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nu 28 Şubat sürecindeki 'adam gibi' duruşuyla hatırlıyorum; bir de 12 Eylül sonrası Mamak'ta 'kutsal' addettiği devleti tarafından işkenceden geçirilen idealist bir gencin hayal kırıklığı olarak...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baykal gidici mi?

İhsan Dağı 2009.03.31

Seçim sonuçları, AK Parti ile muhalefet arasındaki makasın az da olsa daraldığını gösteriyor.

Buna bakarak da muhalefet partileri seçimden 'zafer'le çıktıklarını düşünüyorlar. Sandıktan çıkan sonucu yanlış okumak, önümüzdeki dönemde muhalefeti ataletle sürükleyerek AK Parti'ye ciddi bir alternatif olarak ortaya çıkmalarını engelleyecek gibi.

Meseleye özellikle anamuhalefet partisi CHP açısından bakarsak seçim sonuçları pek tatmin edici görülüyor. Ekonomik krizin toplumda derin etkilerinin hissedildiği, iktidar partisinin 7. yılında doğal bir yorgunluk içinde olduğu bir dönemde anamuhalefet partisinin son genel seçime göre oylarını sadece % 2 artırabilmiş olması üzerinde durmak gerek. Türkiye genelindeki bu artış, hiçbir şekilde anamuhalefet için, yani iktidarın doğal ve yakın alternatifi olma durumundaki bir parti için başarı olarak değerlendirilemez. Bunu görmeyip kendini kandırmaya çalışan bir CHP önemli bir fırsatı kaçırmış olur.

Daha da vahimi CHP'nin artan biçimde bir bölge partisi haline gelmesidir. Güney ve batı kıyı şeridinde varlık gösteren CHP, Anadolu'nun içlerinde adeta 'yok'. Seçmen desteğini Türkiye geneline yayamayan bir partinin AK Parti'ye alternatif olması söz konusu olamaz.

Türkiye'nin üç büyük ilinde CHP'nin aldığı oy oranı ile Türkiye genelindeki oyunu karşılaştırdığımızda CHP'nin bu sıkıntısını yine görüyoruz. Ankara, İstanbul ve İzmir'de ortalama % 37 oy alan CHP'nin ülke genelinde desteği % 23'e iniyor. Yani CHP, bütün Türkiye'yi kuşatacak bir siyaset dili ve örgüt açısından yoksun. Tabii bu da sonuçlara yansıyor.

CHP için bu seçimlerdeki başarı kıstaslarından birisi Ankara ve İstanbul'dan en azından birisini almaktı. CHP'nin iddialı olduğu yer, Murat Karayalçın ismiyle seçime girdiği Ankara idi. Sonuç; hayal kırıklığı. Büyükşehir'de 15. yılını dolduran Melih Gökçek az değil, 7 puan farkla Ankara'da seçimi kazandı. CHP'li Karayalçın, bu kez 2004 seçimlerinde CHP ve SHP'nin oylarının toplamı olan % 34'e bile ulaşamadı.

Buna karşın Kemal Kılıçdaroğlu-Gürsel Tekin ekibinin siyaset dili ve tarzı İstanbul'da belli oranda başarılı oldu. Laiklik üzerinden bazı toplumsal kesimleri dışlayan, bazı kesimleri de korkutan bir siyaset anlayışından uzak durdular. Kampanyalarını daha 'reel' sorunlar üzerine kurdular. Bu siyaset dilinin ve tarzının CHP geneline yansması ve merkez yönetimine yerleşmesi CHP'yi dönüştürebilir ve siyasal bir aktör haline getirebilir.

Unutmayalım; Refah Partisi'nin dönüşümü, 1994 yerel seçimlerinde İstanbul teşkilatının toplumun her kesimine uzanma, herkese ulaşacak ortak bir dil bulma stratejisiyle başlamıştı. Tayyip Erdoğan'ı İstanbul belediye başkanlığına, ardından da başbakanlığa taşıyan rüzgâr İstanbul'dan esmeye başlamıştı.

CHP'de de benzer bir açılım ve dönüşüm olabilir mi? Belki. Gürsel Tekin-Kemal Kılıçdaroğlu ikilisine bakarsınız uzun vadede bir 'dönüşüm' çıkabilir. Bu noktada Kılıçdaroğlu'nun 'bürokrat' tarzını tabii ki bırakması gerekir. Ama bürokratik merkezin geleneksel temsilcisi bir partinin içinde Kılıçdaroğlu gibi bir ismin varlığı da bu geleneksel temsil işlevine devam etmesi bakımından şaşırtıcı olmaz.

Her durumda, bugün seçim başarılarını doğal olarak öne çıkaran CHP'de, çok yakında yeni bir 'iç çatışma' çıkacak: Parti merkezindeki 'yaşlılar'la, İstanbul başarısına imza atan 'genç yenilikçiler' karşı karşıya gelecek. CHP'nin İstanbul'daki kısmi başarısı Ankara'da Baykal'ın ayağını kaydıracak. Artık CHP de 'yenilikçi İstanbul' ve 'bürokratik Ankara' arasında bölünüyor. Tam bu kritik noktada Doğan medya grubunun AK Parti'ye karşı yeni bir umut olarak gördükleri 'İstanbul ekibi'ne destek vereceği kuşkusuz. Yani Doğan medyası, AK Parti'yi değil Baykal'ı tasfiye edecek. Başarı konuşması yapmaya hazırlanan Baykal'a ve partinin 'yaşlıları'na duyurulur...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti kısıpaca alınırken

İhsan Dağı 2009.04.03

AK Parti'nin yerel seçimlerden oy kaybıyla çıkması adeta bir yenilgi olarak gösteriliyor. Bunu, bir yandan, AK Parti iktidarının ne pahasına olursa olsun düşürölmesi çalışmalarına katılanlar, öte yandan da böyle bir 'yenilgi' analizinin AK Parti'yi 'doğru yol'a getireceğini düşünenler yapıyor.

Bence AK Parti'yi olduğundan zayıf göstermek iki yönlü bir hata. Birincisi; bu, seçimden oylarını sadece yüzde iki oranında artırarak çıkabilen, ama 'zafer' kazandığına inandırılan CHP ve MHP'nin bundan sonra iktidara alternatif olma çabalarını aksatabilir.

İkincisi; AK Parti'nin olduğundan zayıf gösterilmesi bu partinin reformcu kimliğine dönmesi yerine 'savunmaya' çekilmesiyle sonuçlanabilir. Özgüvenini kaybeden, reformların karşılık görmediğini sanan bir AK Parti tam da statükonun istediği bir kıvama gelir. Kapatma davasının ardından 'statüko güçleri' ile uzlaşma arayışına giren bir parti, seçim sonrası bir 'yenilgi' psikolojisiyle bütün reformcu kimliğini kaybedebilir.

Başta, Ergenekon soruşturmasına siyasal destek dahil olmak üzere, Kürt sorunu konusunda inisiyatif almaktan, Irak Bölgesel Kürt Yönetimi ile diyalog kurmaktan, Ermenistan'la açılım, Kıbrıs'ta çözüme destek politikalarına destek vermekten ve AB sürecini hızlandırmaktan 'çekinen', 'risk' almak istemeyen, edilgen bir parti haline gelebilir AK Parti.

Zaten seçim sonrası bazı kesimlerin ortaya koyduğu abartılı AK Parti yenilgisi tablosunun da arkasında böyle bir strateji yatıyor. Medya bu konuda etkili. Bırakın kamuoyunu, AK Parti yöneticileri bile bu seçimleri kaybettiklerine inanmaya başlayacaklar neredeyse.

Niyetim, AK Parti'ye olmadık bir şekilde özgüven aşlamak, siyaset ve yönetim hatalarını örtmek değil. Tabii ki AK Parti, iktidarının 7. yılında oy kaybını fırsat bilerek bir 'muhasabe' yapmalı. Ancak bunu yaparken tabloyu doğru okumak zorunda. Aksi halde tuzağa düşer; 'iktidarsızlaşma', statükoya teslim olma, reform iradesini kaybetme, idare-i maslahatçı bir partiye dönüşme tehlikesi belirir ufukta. Sonuçta 'çiçek' gibi bir parti olur, ama tek mevsimlik.

Şimdi seçim sonuçlarına bakalım; AK Parti 45 ilde belediyeyi kazanmış, en yakın takipçisi CHP'nin kazandığı il sayısı 13. Büyükşehir belediyelerinin 10'unu almış. CHP ise 3. Genel seçime en yakın gösterge olan il genel meclisi seçimlerinde AK Parti'nin aldığı oy oranı 39; CHP ise 23. Üstelik AK Parti iktidarının 7. yılında ve küresel bir ekonomik krizin ortasında çıkmış bu seçim tablosu. 1984 yerel seçimlerinden bu yana hiçbir partinin ulaşamadığı, hatta yaklaşmadığı % 39 oy oranından söz ediyoruz... Bu partiyi nasıl yenik ilan ediyorsunuz?

AK Parti hâlâ Türkiye'nin her yerinden oy alabilen tek parti. Bir partinin iktidar alternatifi olabilmesi için bunu başarması şart. AK Parti dışında ise böyle bir parti yok. CHP'nin performansına bakın; genel oy oranı % 23. Yetmedi, bu parti Türkiye'nin 26 ilinde % 10 barajının altında! Hatta bırakın % 10'u, CHP 17 ilde % 5 barajının altında bulunuyor. MHP'nin % 10 barajının altında kaldığı illerin sayısı da 21. AK Parti ise Türkiye'nin tüm illerinde yüzde 20'nin üstünde oy almış, bırakın yüzde 10'u. Ayrıca, AK Parti 62 ilde birinci parti konumunda. CHP'nin seçimlerde birinci çıktığı illerin sayısı ise sadece 7. MHP için bu rakam 2... DTP, bu iki muhalefet partisiyle kıyaslandığında il birinciliklerinde 'anamuhalefet' rolünde; 9 ilde birinci.

Bu tablodan AK Parti için yenilgi çıkmaz. Aslında yenilgi psikolojisi pompalayarak statüko güçleri değişime 'dur' diyor. Dün kapatma davasıydı, bugün yanlış seçim analizleri. Devam edeceğiz...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Stratejik' değil 'demokratik ortak'

İhsan Dağı 2009.04.07

Dün Meclis'te yaptığı konuşmada Amerika Başkanı Obama demokrasinin gücünden söz etti. Demokrasi, gerçekten, güçtür; çünkü en temel toplumsal ve siyasal sorunlarınızı çözer.

Türkiye'nin demokrasi içinde sorunlarını çözme imkânına 'müttefiklerinin' de destek vermesi gerek. Demokrasisi zedelenmiş bir Türkiye, sorunlarını çözmek için gerekli olan en önemli aracını kaybeder. Bununla da kalmaz, hem müttefikleri hem de komşuları için kendisi bir sorun haline gelir.

ABD Başkanı Obama, öncelikle nasıl bir Türkiye ile muhatap olmak istediğine karar vermek zorunda; demokratik veya otoriter bir Türkiye. Birincisi, iç barışını kurmuş, bölgesiyle işbirliği yapan, etrafına istikrarsızlık ve gerilim değil barış ve güvenlik ihraç eden Türkiye'dir. İkincisi ise sadece kendi halkıyla değil, bölge ve tüm dünya ile kavga eden herkesin baş belası bir Türkiye olur. Demokratik olmayan bir Türkiye'nin Batı ittifakı içinde tutulması mümkün olmayacağı gibi, bir 'bütün' olarak kalması da mümkün değildir. Parçalanma süreci ise bütün bölgeyi kapsamlı bir savaşın içine çeker ki 'ulusalcı senaristlerin' sık sık gündeme getirdikleri bir Amerika-Türkiye savaşı da gerçek olur.

Bunlar nereden mi icap etti? Obama'nın Türkiye ziyareti öncesi Washington'da bulunan düşünce kuruluşu CSIS'ın hazırladığı raporda 'demokrasi olmadan da Türk-Amerikan ilişkileri devam edebilir' anlamına gelecek analizlere yer verilmiş. Galiba Soğuk Savaş döneminden kalma analistler, Türkiye halkının demokrasi tercihini pek anlayamamışlar. Anlamadıkları başka bir gerçek de halkın demokrasiyi desteklemeyen, demokrasi karşıtlarıyla 'iş tutan' hiçbir ülkeyle ittifaka sıcak bakmayacağı...

Askerî bir darbenin sonunda bile ilişkilerin 'ortak çıkarlar' zemininde devam edeceği öngörüsünde bulunmak Amerikan yönetimini fena halde yanıltmak anlamına gelir. Neyse ki şunu biliyoruz; Obama yönetimi, kendine akıl vermeye çalışan CSIS analistlerinden daha akıllı ve gerçekçi. Hiçbir Amerikan yönetimi şunu unutmamalı; Ankara'daki üç beş generalle iş tutmaya kalkışmak sadece Türkiye'yi değil, bölgeyi de Amerikayı da batırır.

Aksini düşünen bazı neo-con/ulusalcı kalıntısı iki tarafta da hâlâ kalsa da Amerikalılar şunu iyi bilmeliler; muhatapları, meşru ve temsili demokratik güçlerdir..

Türk-Amerikan ilişkilerinin gerçekten yeniden tanımlanması gereken bir dönemden geçiyoruz. Artık geleneksel 'stratejik ortaklık' yaklaşımı tatmin edici olmaktan uzak. Türkiye, ABD'nin bölgedeki 'demokratik ortağı' mı, değil mi? Bu, Türk-Amerikan ilişkilerini geleceğe taşıyacak olan vizyondur. Soğuk Savaş bakiyesi olan 'stratejik' ortaklık 'kalıcı' bir işbirliği öngörmekten uzaktır. Ve bu niteliğiyle de 'yeni Türkiye'nin bölgede oynayabileceği rolün derinliğini yansıtmaz. Türkiye'yi 'demokratik ortak' olarak görmeyen bir Amerikan yönetimi ile uzun vadeli kalıcı bir ortak vizyon ve siyasa geliştirmek imkânsız. Konjonktürün tayin ettiği, dolayısıyla konjonktürle değişen bir stratejik ortaklık değil, işbirliğini 'yapısallaştıracak', ortak değerlere ve vizyona dayalı bir işbirliği zemini gerek. Bu da ancak demokratik bir Türkiye ile olabilir. Demokratik bir Türkiye demek, bölgesine güvenlik, istikrar ve barış ihraç eden bir Türkiye demek; bölgesindeki ülkelerle iyi komşuluk ilişkileri kuran, ekonomik ve politik işbirliklerine açık ve toplumlar arası etkileşime giren, etrafında bir barış havzası kuran Türkiye demek...

Demokratik ortaklık vizyonu, aynı zamanda 'eşitlikçi'dir; ihtiyaçlardan çok değerlerce şekillendirilir. Bu önemlidir; Türkiye ile ABD'nin ilişkilerini 'ihtiyaçlar' üzerinden 'değerlendirmeye' başladığınızda ortaya 'asimetrik' bir durum çıkar. İşbirliğine, desteğe daha çok ihtiyaç duyan taraf 'altta' kalır. Ama 'demokratik ortaklık' işbirliğini 'değerler' üzerinden tanımladığından 'eşitlikçi'dir. Yani böyle bir perspektifte, Türkiye bölgede Amerikan tercihlerinin peşinde gideceğine, çıkarları ve stratejileri ortağı ile birlikte belirler, tanımlar. Obama'nın tercihi ne?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Model kimlik' kimin kimliği?

Geçenlerde (10 Mart 2009) yazmıştım; Türkiye'yi dünyanın ilgi odağı haline getiren ve bölgede etkin kılan şey 'model kimlik'i. Bu kimliği taşıyan insanların temel özellikleri; dindar fakat demokrat, muhafazakâr ama dünyaya ve değişime açık, piyasa ekonomisi içinde küresel rekabete hazır ve AB üyeliğinden yana olmaları.

Aslında, yeni Türkiye'nin yeni kimliğinin önemi de, modeliği de iki büyük çelişki ve çatışmayı ortadan kaldırmaktan kaynaklanıyor. Nedir bunlar? İslam ile demokrasinin ve İslam ile Batı'nın 'kaçınılmaz' bir çelişki ve çatışma içinde olduğu varsayımı... Hem birçok Batılının, özellikle medeniyetler çatışmasına iman eden Batılının hem de kimliğini önemli ölçüde 'haç-hilal' çatışmasından çıkaran 'siyasal' İslamcılarının kabul ettiği bir varsayım bu. Onlar buna varsayım değil, tarihî hakikat diyecekler tabii...

Türkiye dindarları, aslında 'dinî' değil 'siyasal' bir manifesto olan bu tarihsel karşıtlık ve uyuşmazlık düğümünü büyük ölçüde aşmış durumdalar. Bununla da yetinmeyip, geliştirdikleri bu yeni kimlik özelliklerinin katalizörlüğünde demokrasi ve Batı ile asıl çelişkili ve çatışmalı kimliğin Kemalizm olduğunu gösterdiler.

İşte bu kavşakta Türkiye'de demokrasinin kaderi de, Türkiye-Batı ilişkileri de değişti. Geniş muhafazakâr kitleler, 'Kemalist merkez'in baskılarından kurtulmanın tek yolunun demokrasi olduğunu fark ettiler. Demokrasiyi kurmak ve yerleştirmek için de AB üyeliği gibi küresel dinamiklerin gereğini... Muhafazakâr çevre demokratlaşırken Kemalist merkez daha da otokratlaştı; yetmedi, demokratik güçleri ve süreçleri destekleyen Batı kurum ve kuruluşlarını da düşman belledi.

Yani dindar ve muhafazakâr kitleler 'siyasal kimlikleri' ile 'dinsel kimlik'lerini farklılaştırdıklarında ve Kemalist iktidar blokunun karşısına dinsel değil yeni siyasal kimlikleriyle dikildiklerinde artık bambaşka bir mücadeleye başlamıştı Türkiye'de: Demokrasiden, piyasadan ve AB üyeliğinden yana muhafazakârlar ile bütün bunları, yani modern siyasal meşruiyet dilini, muhafazakârlara kaptırıp gerici ve çağdışı bir görünüme razı olan Kemalistler arasında bir mücadele...

Kimlikler, söylemler, pozisyonlar ve roller bu şekilde bir dönüşüm geçirince Türkiye ile bölgede veya dünyada iş yapmaya çalışanların adresleri ve ortakları da belli olmuştu artık: Dindar ama demokrat, Müslüman ama AB üyeliğinden yana muhafazakâr kitle ve onların siyasal temsilcisi AK Parti...

'Yeni kimlik'le sonuçlanan bu dönüşümü, dönüşümün dilini, vizyonunu ve imkânlarını sakın hafife almayın; İslam coğrafyasının son yüz yıldır şahit olduğu en önemli dönüşümlerden biridir bu... Ve de son yüzyılın acılarını dindirecek bir kimliksel dönüşümdür.

Başkaları bunun farkında; başta Obama ve ekibi... 'Model ortak' sözünün anlamı ve önemi işte bu kimliksel kırılmada gizlidir. Türkiye, hem İslam'ın siyasal ve toplumsal kimliğinin evrimi sürecinde müthiş bir 'özgünlük' yakalamıştır hem de bu özgünlük içinde yeni bir Batı ile ilişkiler modeli geliştirmektedir. Osmanlı'nın dağılma ve İslam toplumlarının işgal yıllarında tanımlanan 'savunmacı', 'reaksiyoner' ve 'ezik' bir kimlik ve model değildir bu; aksine özgüven sahibi ve aksiyoner bir 'kurucu' kimlik ve model...

Üstelik bu kimlik, Kemalizm gibi yerel ve tarih dışı da değil; demokrasi, özgürlük ve çoğulculuk gibi evrensel değerlere sırtını yaslıyor. Evrensel değerlere yaslanınca da global düzeyde roller oynamak mümkün hale geliyor... Kısaca muhafazakâr ama demokrat, Anadolu'dan ama küresel dünya ile entegre yeni kimlik Türkiye ile modern dünyayı buluşturuyor. Türkiye, Kemalist devlet kimliğinden kurtuldukça dünya ile bütünleşiyor.

ABD ile ilişkilerde 'model ortak' fikri böylesi bir tarihsellik ve bölgesellik bağlamında önemli. Tarihsel ve dinsel kimliği ile demokrasiyi ve Avrupa'da olmayı birleştirebilen bir Türkiye, dünya için altın değerinde.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kütahyalı'ya saldırı, Ergenekon ve medya

İhsan Dağı 2009.04.14

Taraf yazarı Rasim Ozan Kütahyalı saldırıya uğradı. Kütahyalı, liberal bir yazar. Darbecilerle mücadele eden, dindarların ve muhafazakârların üzerindeki baskı ve şiddet politikalarına karşı gelen birisi.

Böyle bir yazarı susturma girişimi ancak darbeci/Ergenekoncu kesimlerin istediği bir şey olabilir. Saldırgan, Alperen Ocakları İstanbul şube başkanı. Haberi duyunca, 'tamam' dedim, 'operasyon başladı'. BBP lideri Muhsin Yazıcıoğlu'nun öldürülmüş olduğu ihtimalini artık ciddi ciddi düşünmeye başladım. Saldırı, sadece Kütahyalı'ya yönelik bir darp değil, Alperen Ocakları'nı bu tür provokasyonlara ve sokak çatışmalarına hazır hale getirmenin işaret fişeği. Son dönemde yargıya taşınan karanlık olayların dışarıda kalan mimarları için Muhsin Yazıcıoğlu'nun ardından lidersiz kalan Alperen Ocakları bereketli bir toprak olabilir.

MHP'nin yönetimini ele geçirmeyi, ülkücüleri sokak eylemlerinde kullanmayı deneyenlerin Alperen Ocakları'nı boş bırakmaları düşünülemez zaten. Hrant Dink'in katlinde bu ekipten birilerinin kullanıldığı, Yasin Hayal'in de Dink cinayetini BBP ile ilişkilendirme gayretlerini biliyoruz. Zaten Ergenekon tarzı yapıların hareketin içine girmeye çalıştıklarını, gençlik tabanlarını kullanmayı denediklerini rahmetli Yazıcıoğlu açıklamış; Dink cinayeti ile ilgili olarak 'Bizim tarlayı çoktan sürmüşler.' demişti. Muhsin Yazıcıoğlu'nun ardından birileri, Alperen Ocakları'nı bu tür provokasyonlar ve saldırılar için kullanmaya başladı. Kütahyalı'ya saldıran kişi sıradan biri değil; bu örgütün İstanbul il başkanı. Bu kişinin her türlü bağlantılarının incelenmesi BBP Genel Merkezi'nin en önemli işi olmalı. Bugün Ergenekon'dan yargılanan Levent Temiz'in, eski Ülkü Ocakları İstanbul il başkanı olduğunu bilmem hatırlatmaya gerek var mı? Bazı parti ve ocak yetkilileri, anlaşılan, bu tür örneklerden gereken dersi çıkarmamışlar. Alperen Ocakları Genel Merkezi bir bildiriyle saldırgan il başkanını korudu, hatta haklı buldu; il başkanlığından alınmasının söz konusu olmadığını, 'görevi'nin başında olduğunu açıkladı. Muhsin Yazıcıoğlu'nun tercihleri ve son yıllardaki mücadelesi doğrultusunda Alperen Ocakları'nın, mensuplarını şiddete bulaştırmaktan kaçınacaklarına onların şiddet kullanmasını mazur gören ve dolayısıyla teşvik eden bir tutum alması tuhaf. Bu, en hafif nitelemesiyle, bence Muhsin Yazıcıoğlu'nun mirasına, misyonuna ve hatırasına sadakatsizliktir.

Ölümüyle sadece parti mensuplarını değil çok geniş toplum kesimlerini üzüntüye boğan Muhsin Yazıcıoğlu ile bir saldırının ve saldırganın adının yan yana anılması ve buna Yazıcıoğlu'nun takipçileri olduklarını iddia edenlerin araç olması büyük bir talihsizlik. BBP yönetimi buna el atmaz, bu tür provokatif saldırılara seyirci kalırsa Alperen Ocakları, darbeci Ergenekoncuların ocakları haline gelebilir.

Kütahyalı'ya yönelik saldırıda medyanın da kötü bir sınav verdiğini söylemek lazım. Bir kısım medya, bir gazetecinin görüşlerini açıklamasından dolayı saldırıya uğramasına adeta seyirci kaldı. Ama Yeni Şafak gazetesini görünce, 'keşke onlar da seyirci kalsaydı' dedim. Bir gazeteciye, dindarların temel hak ve özgürlüklerine son derece duyarlı bir gazeteciye yapılan bir saldırı, adeta mağduru 'hak etmiş' göstererek haberleştirildi bu gazetede. Bu, Yeni Şafak'a hiç yakışmadı. Hele 'Kütahya'lıdan biz özür bekliyorduk' haberini saldırganın ağzından yapması Kütahyalı'yı hâlâ hedef gösterir nitelikte. Yeni Şafak'ın düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik bu duyarsızlığı ve hatta teşviki açıklaması şart. Samimiyetle söyleyeyim, bunu Yeni Şafak'tan beklemezdim. Yeni Şafak, saldırganı 'yumruk olayının KAHRAMANI' olarak tanıtıyor. Yakında bayrak önünde manşetten bir fotoğrafını basarlarsa şaşırmam artık. Düşüncelerini açıklayan insanlarız; yazmayalım mı? Konuşmayalım mı? Tartışmayalım mı? Bugün Alperen Ocağı İstanbul başkanının bir yazara saldırısına sessiz kalan, yarın doğrudan Ergenekon bağlantılı gençlik örgütlerinin stüdyo veya gazete basmasına da çanak tutmuş olur. Yazık...

Bana ne bu konuşmadan?

İhsan Dağı 2009.04.17

Genelkurmay Başkanı konuştu geçenlerde. O günden bugüne, ne dediğini analiz ediyor, anlamaya çalışıyoruz. Şunu demiş, bu analizi yapmış, şu düşünüre atıfta bulunmuş... İyi de, bana ne?

Orgeneral Başbuğ'un konuşması, büyük ölçüde askerin görev alanının dışında. Kimlik, modernite, din nasıl olur da Genelkurmay Başkanı'nın konuşmasının ana gövdesini oluşturabilir? Yurt savunması için eline silah verilmiş bir kurumun başkanının yurttaşlara anlatacağı başka şeyler olmalı. Örneğin, önceki gün bir F-16'nın neden düştüğü... Veya Abdülhamit Bilici'nin açıkladığı, 'akredite' olmayan bir haber ajansı muhabirini 'kurtarma(ma)' olayına ilişkin neler yapıldığı veya yapılacağı... Bunları açıklamaya ne derler acaba?

İçeriğinden bağımsız olarak, komutanların siyasal analizler yapmaları demokratik ülkelerde normal karşılanmaz. Asker, sivil otoritenin altında savunma organizasyonundan sorumludur, ülkenin nasıl ve kimler tarafından yönetileceğinden değil. Türkiye'nin 'özel koşulları'na sığınılıp siyasete, topluma, ekonomiye ve hatta kavramsal dünyamıza müdahale etmenin ne demokrasiyle ne de askerlik işiyle bir alakası vardır. Üstelik Huntington'ın 1957 yılında yayınlanan 'the Soldier and the State' kitabından çağdaş demokratik bir sivil-asker ilişkisi modeli çıkmaz. Zaten amaç da çağdaş bir modeli örnek almak değil herhalde.

Ayrıca 'sivil refleks'in asker-dışı çevrelerde de pek noksan olduğu görülüyor. Öyle olmasa ülkenin neredeyse bütün ulusal televizyon kanalları Genelkurmay Başkanı'nın verdiği bu sunuşu canlı yayınlamazlardı. Kaç gündür Genelkurmay Başkanı'nın dediklerinin şifrelerini çözmeye çalışıyoruz. Birçok demokrat aydın, yazar bile söz konusu konuşmadan 'açılım' çıkardı.

Bu 'dil'i ve 'sunum'u veri alarak tartışmaya başladığımız anda o dilin ve eylemin meşruiyetini de kabul ediyoruz demektir. Komutanlar da tabii ki sosyal ve siyasal olaylara ilişkin fikir ve kanaat taşırlar, ama bunları üniformalarıyla açıkladıklarında 'tartışma kapanır'. Emir-komuta ilişkisi 'tek yorum'a, 'tek hakikat'e izin verir çünkü. Üstelik Orgeneral Başbuğ'un ulus devlet, millet, kimlik, cemaat yorumlarından belli politik sonuçlar ve öneriler çıkar, başka analiz ve öneriler de dışlanır.

Komutanlar düşünce tartışmalarına hazırlarsa, önce üniformalarını çıkarmaları, ellerindeki silahları bırakmaları gerek. Aksi halde 'özgür bir tartışma' olmaz. Ama ille de bunu yapmaları gerekmez. Memleketin askere de ihtiyacı var yurt savunması için. Yalnız bu silahlı güç, din toplum ilişkisinin, modernleşmenin, kimliğin, tarihin, demokrasinin 'doğrusu'nu 'öğretmeye' yeltenirse hem toplumun öz ve özgür tartışmasını bozar hem de kendi işlerinin kapsamı dışına çıkar.

Tamam, asker güvenlik meselelerini anlatsın, dinleyelim; ama güvenlik deyince de içine ne olursa koyuyorlar. Güvenlik şemsiyesinin altına alınmayan hiçbir konu kalmıyor. Bunun adı, 'güvenikleştirme'; yani, bir iktidar kurma ve meşrulaştırma aracı. Her konu güvenlik kavramının içinde ele alındığından bütün kararların nihai mercii olarak ordu çıkıyor karşımıza. Böylece siyasal ve toplumsal alan 'askerileştiriliyor', neredeyse bütün ülke, bütün alanlar ve bütün karar mekanizmaları 'askerî bölgedir, girilmez' levhalarıyla sivillere kapatılmaya çalışılıyor. O yüzden bu 'güvenlik dil'i çok işlevseldir; iktidar kurar, sivil ve siyasal alanları denetler. Yapılması gereken, bu 'askerileştirilmiş dil'den uzak durmaktır. Orgeneral Başbuğ'un konuşması bu noktada bir 'masterpiece'dir; bazı liberal demokrat yazarları bile bu 'dil' içine 'angaje' etmiştir. Bu konuşma ve konuşmaya yüklenen anlam ve önem, Türkiye'nin hâlâ askerî vesayet rejimi altında olduğunun bir göstergesi.

Akademik analiz (bazılarının sevdiği bir kelimeyi kullanırsak) 'kisvesi' altında askerin örtülü 'vesayet siyaseti' izlemeyi sürdürdüğünü görmek gerek. Aksi halde, 'sözde sofistike' bir dil çerçevesinde 'vesayet' kendine yeni kanallar açarak yoluna devam eder.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Azerbaycan'ın tercihi: Rusya mı, Türkiye mi?

İhsan Dağı 2009.04.21

Bir süredir Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik görüşmeler yürütülüyor ilişkilerin 'normalleşmesi' adına.

Normalleşme deniyor çünkü bu iki ülke arasında diplomatik ilişkiler yok ve sınır kapısı kapalı.

Birçok konu bu çerçevede müzakere ediliyor. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de aktif rol oynadığı bu sürecin olumlu sonuç verme ihtimali çok yüksek. Öncelikle Türkiye istekli. 'Komşularla sıfır problem' anlayışı içinde bölgesinde bir barış halkası oluşturmaya çalışıyor. Barış, Türkiye'nin demokratikleşmesi, ekonomik gelişmesini sürdürebilmesi ve de AB üyeliği hedefine ulaşabilmesi için gerekli.

Ermenistan da artık kabuğunu kırmak, izolasyondan kurtulmak, dünya ile bütünleşmek istiyor. Eski Sovyet cumhuriyetleri içinde yıllardır yerinde sayan tek ülke. Bunun nedeni de Karabağ'ın işgali. Bu işgal Ermenistan'ı Rusya'ya mahkum etti. İşgal sürdükçe Rus nüfuzundan çıkması imkânsız. Bölgedeki tüm süreçlerden, kurumlardan ve enerji hatlarından dışlanmış durumda. Batı'daki Ermeni varlığına rağmen Batı'dan da kopuk.

Öte yandan, Batı, geçen yılki Rus-Gürcü savaşından sonra Ermenistan'ı kazanmak istiyor. Gürcistan'ın Rus nüfuz alanına düşmesi ihtimaline karşı Hazar ve Orta Asya enerji kaynaklarını nakledeceği bir alternatif güzergâh bulmaya çalışıyor. Bu, Ermenistan. Ama bu Ermenistan değil. İstikrarlı ve komşularıyla savaş halinde olmayan bir Ermenistan. Dolayısıyla Ermenistan'ın Batı'yla işbirliği yapabilir hale gelebilmesi için Türkiye ve Azerbaycan'la ilişkilerini normalleştirmesi gerektiği yönünde ciddi çabalar var küresel düzeyde.

Yani Ermenistan bir yol ayrımında; hem Türkiye ile ilişkilerinin normalleşmesi hem de işgal ettiği Azeri topraklarından çekilmesi için baskı altında... Bu sorunların çözümü için daha iyi bir konjonktür olamaz.

Ama birileri hem Azerbaycan'da hem de Türkiye'de 'milliyetçiliği' kaşıyarak bunu engellemeye çalışıyorlar. Tıpkı 2002-2004 döneminde Kıbrıs'ta yapmaya çalıştıkları gibi. Bazı Azeri yetkililer de buna fırsat yaratıyor.

Örneğin, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Türkiye'nin Ermenistan kapısını açması durumunda doğalgazı kesmekten bahsetti. Hükümetin Ermenistan'la normalleşme politikasını 'Azerbaycan'a ihanet ediliyor' diyerek eleştirenler acaba buna ne der?

Yetmedi, Aliyev adeta Türkiye'ye gözdağı verircesine Rusya'ya gitti. Kremlin'de Medvedev'le görüştü ve Rusya'yı 'dostumuz, komşumuz ve stratejik ortağımız' olarak tasvir etti, Azeri doğalgazının tümüyle Rusya üzerinden dünyaya satılması konusunda da bir pürüz olmadığını söyledi.

Sanki Ermenistan'la yürütülen görüşmeler bahane edilerek 'Azeri-Türk kardeşliği' yerine 'Azeri-Rus kardeşliği' ortaya atılıyor. Rusya ile 'stratejik ortaklık' Azerbaycan'ı Rus nüfuz alanına hapseder. Belki, 'büyük birader Rusya'yı özleyen bazı yöneticiler vardır Bakü'de.

Şu basit gerçekleri bazıları bilmiyor olabilir ama Azeri halkı biliyordur:

Ermenistan, 1992-1994 döneminde Dağlık Karabağ'ı işgal ederken arkasında hangi güç vardı? Rusya. Hâlâ işgalin sürmesini sağlayan dayanak hangi ülke? Rusya. Ermenistan ile ortak savunma anlaşması olan ülke hangisi? Rusya. Peki bu ortak savunmayı gerektiren saldırının hangi ülkelerden gelebileceği öngörülüyor? Azerbaycan ve Türkiye. Ermenistan'da Rus askerî üsleri kimlere karşı konuşlanmış durumda? Azerbaycan ve Türkiye. Bu Rusya ile Azerbaycanlı liderler 'stratejik ortak' olduklarını düşünüyorsa Türkiye'nin Ermenistan'la ilişkilerini normalleştirme politikalarına diyecekleri bir şey yoktur.

Türkiye, Karabağ işgalinden dolayı Ermenistan'la ilişkilerini dondurdu ve sınırını kapattı. Bugün gündemde olan, tedrici bir şekilde sınırın açılması ve diplomatik temsilin sağlanması. Üstelik bunların olması için de Karabağ sorununda bir gelişme kaydedilmesini şart koşuyor. Bunun üzerine Aliyev ne yapıyor? Gazınızı keseriz diyor ve 'dostu ve stratejik ortağı' Rusya'dan Türkiye'ye mesaj gönderiyor. Kardeşlik bu mudur?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevgili Mümtaz'er bu defa yanılıyor

İhsan Dağı 2009.04.24

Bazı yazılar zordur, ama yazılmaları gerekir. Zorluk, muhataplarınızla olan dostluktan, onlara duyduğunuz güvenden kaynaklanır; gereklilik ise dostlardan birinin ötekine yaptığını düşündüğünüz haksızlıktan.

Konumuz, sevgili Mümtaz'er Türköne'nin dünkü 'Oportünist' başlıklı yazısı. Bu ağır başlık Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'a hitaben yazılmış.

Günay'ın düşüncelerini eleştirebilir, tutumunu kınayabilirsiniz, siyasi çizgisini beğenmeyebilirsiniz ama ona 'fırsatçı' diyemezsiniz. Çünkü bu kelimeyi kullandığınız anda artık muhatabınızın düşüncelerini değil 'kişiliğini' hedef alıyorsunuzdur. Bu ise fazlasıyla kişisel, duygusal ve tepkiseldir.

'Oportünizm'i nasıl tanımlarsanız tanımlayın, ister sol bir jargonun içinde, ister siyaset literatüründe, isterseniz de günlük dilde; bunların hiçbirinde Ertuğrul Günay'la 'fırsatçılık' kelimesinin yan yana getiremezsiniz. Günay, 1980 darbesi sonrası 27 yıl ne milletvekilliği peşinde koşmuştur ne de bakan olmak derdine düşmüştür. Sol siyaseti, özgürlükçü, demokrat ve sivil bir çizgide yeniden tanımlamak gayretiyle de hep siyasetin içinde kalmıştır. Baykal'la genel başkanlık mücadelesine girmiş ama parti yapısına egemen olan Kemalist ve laikçi çekirdeği aşamamıştır. Sırtını devlete değil geniş halk kesimlerine yaslayan, resmî ideolojiye değil sosyal demokrasiye inanan, askere ve darbelere değil sivil siyasete güvenen bir politikacı portresi çizmiştir.

Bu özellikleriyle de Günay, muhafazakâr, dindar ve demokrat toplum kesimlerinin büyük saygı duyduğu bir isim haline gelmiştir. Dolayısıyla Günay'ın bugün AK Parti içinde bulunması bir tesadüf değil, ta 28 Şubat'tan itibaren sivil siyaset üzerinde oynanan oyunlara karşı gösterdiği 'demokratik refleks'in bir sonucudur. Günay'ı AK Parti ile siyasete iten en önemli faktörün milli iradeyi iğfal etmeye, Meclis'i etkisizleştirmeye yönelik 27 Nisan Bildirisi ve 367 dayatmasına karşı 'demokrat duruş' sergilemek düşüncesi olduğundan eminim.

Türköne'nin 'fırsatçılık' suçlamasını dayandırdığı iki tutuma gelirsek... Öncelikle, Günay'ın 'Ergenekon sanıklarına verdiği çizgiyi aşan destek' nitelemesi doğru değil. Tükan Saylan'ın evinin aranması konusunda bir sohbet halkasında insani ve hukuki kaygılarını paylaşmasından bu sonucu çıkarmak insafsızlık olur. Günay'ın dikkat çekmeye çalıştığı husus; Ergenekon soruşturmasının amacından saptırılmaması ve soruşturmanın toplumsal meşruiyetinin ve desteğinin muhafaza edilmesi. Soruşturmaya ilişkin, "bu badireden sapa sağlam çıkarsak Türkiye'de ilk defa darbecilere karşı demokrasi kazanmış olacak" diyen bir siyasetçiden söz ediyoruz.

Ergenekon, bir 'darbe davası'. Günay da ömrünü açık ve örtülü darbelerle ve darbecilerle mücadele ederek geçirmiş bir siyasetçi.

İkinci nokta, Kültür Bakanı'nın Taceddin Dergâhı'na Muhsin Yazıcıoğlu'nun defnine itiraz etmesi... Bunda anlaşılmayacak bir durum yok; sonuçta bir siyasi partinin, bir gençlik hareketinin lideri olan Yazıcıoğlu'nun, İstiklal Marşı şairi ile özdeşleşen bir mekana defnedilmesiyle Taceddin Dergâhı'nın tüm milleti kuşatan 'ortak mekan/değer' özelliğinin kaybolmaması gerektiğine ilişkin bir duyarlılık bu. Sonuçta, Günay 'fırsatçılık' yakıştırmasını hak etmediği gibi, bu yakıştırma Türköne'ye de yakışmamıştır. 'Ne Ergenekon ne de Taceddin Dergâhı Günay'ın umurunda değil' demek çok ağır bir ithamdır.

Acaba, Hürriyet'ten Yılmaz Özdil'in önceki gün Günay hakkında yazdığı çirkin yazıyı okudu mu sevgili Mümtaz'er? Okumadıysa bakmalı, eminim yazıların benzerliği onu da üzecek, rahatsız edecektir.

Birilerinin tezgâhı belli: AK Parti'yi kitle partisi olmaktan çıkarıp, dar ideolojik bir parti görünümüne sokmak. Son günlerde Ertuğrul Günay üzerine gidilmesinin nedeni de bu. Günay ve Günay gibileri kopararak AK Parti'yi İslamcı/milliyetçi bir parti yapmak, partideki liberal, sol, demokrat ve hatta Kürt unsurlardan ayıklamak, böylece kolay bir hedef haline getirmek... Yıllardır siyasi stratejiler üreten bir yazar/akademisyenin bunu okuyamaması mümkün mü? i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derin devlet 'merkez sağ'ın neresinde?

İhsan Dağı 2009.04.28

İddianamelere düşen konuşmalardan, hatıratlardan, demeçlerden ve gizli-açık toplantılardan Ergenekon'un iş edindiği alanlardan birinin de 'merkez sağ'da yeni bir parti kurmak veya kurdurmak olduğu anlaşılıyor.

Benim anlamadığım, Ergenekon'un merkez sağa ilgisinin nedeni. DP Genel Başkanı Süleyman Soylu, partisini Ergenekonculardan temizlemeye çalıştığını ifade etmişti seçimlerden sonra. Sabah'tan Mahmut Övür de Soylu'nun DP'den ayrılması durumunda partinin Ergenekonculara meze olacağını yazmıştı. Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde 367 teziyle Meclis'in kilitlenmesinin 'Ergenekon işi' olduğu da iddia edilmişti. Bu operasyonun o dönem Meclis'te temsil edilen iki 'merkez sağ' parti marifetiyle yapıldığını kimse unutmamıştır herhalde.

Bir de 12. dalgadan sonra Mehmet Haberal'ı Ankara'dan uğurlayanın Süleyman Demirel, hastanede ziyarete gidenlerin Mesut Yılmaz ve Hüsamettin Cindoruk olduğu gerçeğini ilave edelim bu tabloya. İlginç değil mi? Darbelerle ve darbelere adı karışmış insanlarla yollarının asla kesişmeyeceğini beklediğiniz 'merkez sağ' siyasetçilerin bu ilişkileri kafa karıştırıcı türden.

Nasıl açıklanabilir bu bağlantılar? Yoksa 'merkez sağ', darbecilerin arka bahçesi mi?

Verilerimize devam edelim; 28 Şubat bir Demirel-Cindoruk ortak yapıymıydı. Birisini, 1961'de darbecilerin astığı rahmetli Adnan Menderes'in veliahtı, diğerini avukatı olarak bilirdik. Aynı ikili 27 Nisan 2007 ve 367 icadında da başrollerdeydi. Bu tutumlarıyla ya 'dava'larına ihanet etmişlerdi, ya da 'dava' zaten başkaydı. Sonra, iki 'merkez sağ' parti sandığımız DYP ve ANAP birleştirilmeye çalışıldı 2007 seçimlerine doğru. Bu süreçte başrolde oynayanlardan birisi bugün Ergenekon'da yargılanan Sinan Aygün'dü. Aygün defalarca ANAP lideri Erkan Mumcu ve Mehmet Ağar'la görüşmüş, sonunda 'birleşik merkez sağ'a adeta yeni lider havasıyla katılmıştı. Şimdi bu iki partinin eski liderleri ortalarda görünmüyorlar, ama açıklamak zorundalar, 'birleşme' de bir Ergenekon projesi miydi?

Anlaşılan 'merkez sağ' denilen toplumsal kesimin temsil organları, yani siyasi partileri 'derin devlet'in arka bahçesi haline gelmiş. Bu, ne 28 Şubat'la ne de 27 Nisan'la başlayan bir hikâye. Belki de başlangıcı, Demirel'in Adalet Partisi genel başkanı seçildiği 1964 kongresine gider. Parti'yi zaten emekli bir general, darbe sonrası bir dönem genelkurmay başkanlığı bile yapan Ragıp Gümüşpala kurmuştu. Erken ölümünün ardında da 'sağlam' bir isme, Süleyman Demirel'e emanet edildi parti ile birlikte Demokrat Parti seçmeni. Ne yani, 1950'lerde üç seçimde yüzde ellinin üzerinde oy alan bir harekete karşı darbe yapıp, başbakanını asanlar bu partiyi ve tabanını boş mu bırakacaklardı?

1964'te 'milliyetçi-muhafazakâr' kanadın adayı Saadettin Bilgiç kongrede Demirel'e karşı seçimi nasıl kaybetti? Sonra Bilgiç, Bozbeyli ve Sükan grubu AP'den neden ve kim tarafından tasfiye edildiler? Merkez sağ nasıl bölündü? 1969 seçimlerini de kazanan AP, 1973 seçimlerinde nasıl oldu da tarihinin en düşük oyunu aldı ve bir daha tek başına iktidar olamadı, sokağı terör teslim alırken?

Bu soruların cevabı önemli. 1980 darbesinden sonra da merkez sağın iki partisi oldu: Tamamen cuntacıların güdümünde olan Milliyetçi Demokrasi Partisi ile Demirel'in arkasında olduğu söylenen Büyük Türkiye Partisi. Birincisinin kurucusu emekli bir generaldi, 12 Mart muhtırasında perde arkasında işleri yöneten Turgut Sunalp. İkincisinin genel başkanı da bir başka general, Ali Fethi Esener.

İlginç değil mi?

Bence 'merkez sağ'ın tarihi yeniden yazılmalı Ergenekon soruşturması çerçevesinde ortaya çıkan ilişki ve ilgi bağlamında. 'Merkez sağ'a musallat olan bu askerler neyi anlatıyor Allah aşkına? Yoksa 'merkez sağ' 1960 darbesinden beridir 'derin devlet'in tapulu arazisi mi? i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbuğ ne yapmaya çalışıyor?

İhsan Dağı 2009.05.01

Sorunun cevabı net: Son on yılda iktidar alanı daralan, iktidar araçları yıpranan ve meşruiyeti sarsılan 'askerî vesayet' rejimini yeniden kurmaya çalışıyor; iktidar için yeni araçlar deniyor. 12 Mart, 12 Eylül ve de 28 Şubat ve 27 Nisan modeli müdahalelerin başarısızlıklarını anlayan, fakat iktidar talebinden vazgeçmeyen asker şimdi, siyasal ve toplumsal alanları denetleyici ve düzenleyici başka yollar arıyor; doğrudan olmayan ama daha incelikli, sofistike ve profesyonelce bir strateji izliyor.

Medyaya baktığımızda bu stratejisinin başarılı olduğunu görüyoruz. Neredeyse tüm yazarlar ve yorumcular Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un demokrasi vurgusundan ve 'darbeciler aramızda barınamaz' sözünden memnun. Ama asıl mesele, 'nasıl bir demokrasi?' sorusuna verilecek cevapta düğümleniyor. Askerin, seçilmiş sivilin denetiminde olduğu modern bir demokrasi mi, yoksa 1961 modeli 'vesayet demokrasisi' mi?

Yani mesele darbe değil, o geçti. 2003-2004 döneminde bunu denediler ve başaramadılar. Bundan sonra da zor. Bu çağda bu ülkede fiili darbe düşünenler akıllarını kaçırmış olmalı. Türkiye dünya ekonomisiyle entegre bir ülke. Darbe olsun, darbeciler askerlerinin maaşını ödeyemez hale gelir üç ay içinde, memleketi iflas ettirirler. Ordunun bile fiili bir darbenin ardından tek bir parça olarak kalma ihtimali yok.

Bununla da kalmaz, askerî bir darbe Türkiye'yi böler. Darbenin yarattığı terör ortamında artık kimse Türkiye Kürtlerini tutamaz. Kimse de Kürtlere 'nereye gidiyorsunuz?' diyemez. Bölgeden de dünyadan da destek bulurlar, hem kamuoyu nezdinde hem de hükümetler düzeyinde. Bugün AK Parti gitsin de nasıl giderse gitsin diyen 'beyaz Türkler' de üç ay sonra, hâlâ ellerinde mal mülk kalmışsa soluğu yurtdışında alırlar.

Dünya sistemi, darbeye imkân ve izin vermez zaten bu saatten sonra. Başbuğ yönetimi de 'dünya sitemi' ile uyumlu olduğunu ABD Başkanı Obama'nın Meclis'te yaptığı konuşmada hazır bulunarak göstermişti. İstenilen ve de mümkün olan, 'askerî bir yönetim' değil artık, 1961 Anayasası'yla sisteme sokulan 'vesayet rejimi'nin devamı. Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik dönüşümü, AB üyelik süreci ve yenilikçi siyasal aktörlerin girişimleriyle son on yılda bu eski düzen 'vesayet'i fena halde delindi. Şimdi hedef, bunu tamir etmek.

Başbuğ'un 'darbecileri ba-rın-dır-ma-yız' ifadesini bu çerçevede anlamak lazım. Başbuğ son derece stratejik düşünen bir 'kurmay'. Neyin mümkün olup neyin mümkün olmadığını gayet iyi biliyor.

Tabii ki darbecilere kapalı. Akıllı hiçbir kurmay, mevcut dünya ve de Türkiye koşullarında darbeyi aklından bile geçirmez. Ama mesele darbe değil; Başbuğ'un anlayışında darbe yok, ama siyaset üzerindeki 'asker vesayeti'ni kaldırmak niyeti de yok. Karşımızda duran, 'neo-militarist' bir yaklaşım; bir tür 'insani yüzlü' ve 'kadife eldivenli militarizm,' yoksa Kemalizm mi demeliydim?

28 Şubat'ın ve 27 Nisan tarzı müdahalelerin geri teptiğini, ordunun iktidar alanını daralttığını ve toplumsal saygınlığına zarar verdiğini gayet iyi anlayan Başbuğ, ordunun siyasal gücü ve toplumsal meşruiyeti için yeni bir alan, yol açmaya çalışıyor. Yürütülen iletişim stratejisi 'vesayet rejimi'ni yeniden üretecek, sürekli kılacak 'açılımlar' yapmaya dönük. Kimse yanlış anlamasın; 'açılım', Kürt meselesi veya demokrasi konularında değil. Asker, siyaseti ve toplumu denetleyecek yeni bir dil, yeni ve profesyonel bir iletişim üretiyor.

Yalnız, siyaset kurumları ve toplum buna razı mı? Demokrasinin geleceği asıl bu unsurların tutumuna bağlı. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir darbe girişimi daha

İhsan Dağı 2009.05.08

Derin güçler sadece meclise ve hükümete karşı darbe yapmakla kalmazlar; darbe önceleri ve sonraları siyasi partilere de nüfuz etmeye çalışır, böylece siyaseti kendi aktörleriyle denetlemeyi ve düzenlemeyi denerler.

1960 sonrası dönemde merkez sağ hem darbelerin doğrudan hedefi olmuştur, hem de darbe önceleri ve sonraları siyasi partileri darbecilerin 'truva atları'yla doldurulmuştur. Yani darbesever 'aşısı' yapılmıştır çok.

Ama özünde merkez sağ siyaset ile darbeseverliği bir arada düşünmek zor, hatta imkânsız. 1960 başta olmak üzere tüm askerî darbeler merkez sağ siyasal iktidarlara karşı yapıldı. Darbecileri bu iktidarlara karşı harekete geçiren, bürokrasinin değil milli iradenin üstünlüğüne dayanan bir duruş ve politika sergilenmiş olması.

Egemenliğin devlet seçkinlerinden millet temsilcilerine geçmeye başladığı sürecin miladı kuşkusuz 14 Mayıs 1950'de DP'nin ilk demokratik seçimi kazanması. O gün bu gündür Türk siyasal hayatında 'atanmışlar'la 'seçilmişler' arasındaki iktidar mücadelesi devam ediyor. Bu mücadelede merkez sağ, milli iradeye yaslanarak seçilmişlerin üstünlüğünü savunan bir hareket.

Yani merkez sağ siyasetin ve toplumsal zeminin en belirgin özelliği devletin bürokratik tahakkümüne karşı, serbest seçimlerle tecelli eden milli iradeyi temel değer ve üstün referans olarak benimsemesidir.

Sıklıkla, 2002 ve 2007 genel seçimlerinde 'merkez sağ'ın çöktüğü tespiti yapılıyor. Aslında çöken merkez sağ değil, merkez sağın siyasal aktörleriydi. Merkez sağ toplumsal gövde aynen yerinde dururken 'merkez sağ' refleksler göstermeyen, adı darbelerle ve darbecilerle anılan siyasal partileri ve 'eski' liderleri siyasetten sildi bu taban. Böylece merkez sağın siyasal temsili de bambaşka bir kulvardan gelen AK Parti'ye geçti.

Dolayısıyla 'geleneksel' merkez sağın krizini anlamak için sorulması gereken temel soru şudur; son on yılda merkez sağda olduğu söylenen liderler, bürokratik iktidar karşısında milli iradeyi, Meclis'in üstünlüğünü, demokratik meşruiyeti ne kadar savundu, savunabildi? Buna olumlu cevap vermek imkânsız. 28 Şubat sürecinde başrol oynayan Süleyman Demirel, iktidar ortağı DYP'den ayrılarak asker güdümlü bir parti kurup ara rejim günlerine hazırlanan Hüsamettin Cindoruk, iktidarı 'altın tepside' askerden alan Mesut Yılmaz, 27 Nisan darbe teşebbüsüne sesini çıkaramayan, 367 yargı darbesine imkân veren Mehmet Ağar ve Erkan Mumcu 'merkez sağ'ı ne kadar temsil edebilirlerdi ki?

Bürokratik iktidar odaklarının 'merkez sağ' siyasetin temel değerlerine yönelttiği saldırılara sessiz kalan, hatta bu saldırılarında onlara arka çıkan siyasal partilerin ve kişilerin 'merkez sağ' referansları zaten kalmamış demektir. Son yıllarda olan da budur. Askerî ve yargısal darbeleri destekleyen Demirel ve Cindoruk gibi isimlerin 'merkez sağ' tabanı ve duyarlıkları temsil imkânları doğal olarak yoktur artık. Bu yüzdendir ki Demirel'in adı bir ara CHP genel başkanlığı için anılır olmuştu.

Şimdi bu isimler, son bir yıldır adına uygun bir söylem tuturan Demokrat Parti'yi ele geçirmeye çalışıyorlar. Aslında yapmak istedikleri DP'yi ele geçirmekten çok, demokrat bir tavırla ve cesaretle siyaset yapan, partiyi Ergenekoncularından ve darbecilerden temizlemeye çalıştığını deklare eden Süleyman Soylu ve arkadaşlarını susturmak. Yoksa, bir partinin genel başkanı olarak girdiği son seçimde % 0,5 oy alabilen Cindoruk'un siyasal bir iddiası olabilir mi?

'Siyasette gençlere ihtiyaç var, dönüyorum' diyen 79 yaşındaki bir adamın 'gençlik' iddiası ne kadar trajik ise, geçmiş siciline bakınca 'demokratlık' iddiası da o kadar trajikomik görülüyor. Cindoruk'un demokratlığı da 'genç' olduğu kadar gerçek... Acaba bu defa darbeseverlerin 'truva atı' merkez sağa sızabilecek mi?
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Askerle mutabakatın yolu AB'den vazgeçmek mi?

İhsan Dağı 2009.05.12

Ergenekon sanığı Şener Eruygur'un belgeleri arasında Genelkurmay Başkanlığı'nın 2004 yılı başında Başbakan Tayyip Erdoğan'a verdiği bir brifingin notları da var.

Sunumu yapan Orgeneral İlker Başbuğ, dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı. Her zaman olduğu gibi askerin kendi üzerine vazife olmayan birçok konuda görüşlerinin dile getirildiği bu toplantıda İlker Başbuğ'un talepleri arasında 'AB sürecini ve reformları yavaşlatmak' da var.

Son birkaç yıldır hükümetin AB sürecini ağırdan aldığı, reformlara devam etmediği, ilk dönemdeki heyecanının azaldığı yolunda ciddi eleştiriler yapılıyor. Bu eleştiriler karşısında, aslında müzakerelerin başlamasıyla ilişkilerin başka bir şekle girdiği, müzakere başlıklarının açılmasının ve yürütülmesinin fazla heyecan gerektirmeyen

teknik bir çalışma olduğu ve zaten AB'nin de işi yokuşa sürdüğü tezleri doğru. Peki, anlaşılan 2004 yılının başından itibaren hükümete yapılan 'yavaşlayın' telkinlerinin de bunda bir payı olmasın.

Askerin AK Parti hükümetinden temel beklentisi; 'AB sürecini yavaşlatmak', durdurmak değil. Durdurmak için farklı yöntemler deneyenler bugün Ergenekon sanığı. Meşru kurumsal yapı içinde kalanlar 'durdurma' talebinin gerçekçi olmadığını biliyorlar; isteyebilecekleri, süreci 'yavaşlatmak'. Bunu da 2004 Ocak ayında en üst düzeyde ifade etmişler.

Talebin nedeni, AB sürecinin gerektirdiği 'değişim'in askerin sistem içinde geleneksel siyasal aktörler tarafından sorgulanmayan, sorgulanamayan iktidarın AB sürecinde dayanaklarının ortadan kalkması. Yani siyasetin özgürleşmesi, toplumun dışa açılması, ekonominin gelişmesi. Bütün bunların birbirleriyle etkileşiminden ve dinamizminden de artık, tepeden aşağıya emir komuta zinciriyle yönetilemeyen bir yapının doğması. Bu, sadece askeri değil, askerin iktidar paydaşlarını da son on yıldır rahatsız ediyor.

Yani sorun hiçbir zaman ne cumhuriyet oldu, ne laiklik. Sorun, bürokratik iktidarı ve sivil uzantılarını rahatsız eden sivil, demokratik ve özgürlükçü bir dönüşüm dalgasının AB sürecinin üzerinde büyümesi, adeta bir değişim 'tsunami'sine dönüşmesiydi. Baştan beri amaç bunu durdurmak.

Ama nasıl? AB ile tam üyelik müzakerelerini başlatan bir parti iktidarda. Seçimlerde yenilemeyen, illegal yollarla yok edilemeyen ve Anayasa Mahkemesi tarafından da kapatılamayan bir parti bu. Yaşanan bu tecrübelerin ardından 'statüko' şimdi, iktidarını AK Parti ile paylaşmaya hazır. Şartları da basit; AK Parti'nin 'değişim ve reform' vizyonunu unutması. Yani yeni strateji; AK Parti ile iktidarı paylaşmanın karşılığında AB sürecinin iyice yavaşlatılması, zamanla içerde reform baskısı yapma işlevini kaybetmesinin sağlanması.

Ancak mesele, AK Parti hükümetinin millettten aldığı iktidarı, önce bürokrasiye ve onun uzantılarına sunup, ardından da verdiği iktidarın ucundan biraz pay almaya razı olup olmayacağı. Böyle bir ilişkinin kurulup kurulmadığının göstergesi AK Parti hükümetinin AB yolunda önümüzdeki günlerde ne yapacağı olacak.

AK Parti'nin karar vermesi gereken husus şu: Bürokratik iktidarı millete iade edecek demokratikleşme süreci AB vizyonu ve dinamiği olmadan gerçekleşebilir mi? İkincisi; bu demokratik zemin kurulmadan AK Parti dahil hiçbir parti 'emniyette' olabilir mi? Statükonun güçleriyle 'mutabakat' karşılığında AB ve demokratikleşme vizyonunu bırakmak siyaseten intihar olur. Ne kadar öğrenilirse öğrenilsin 'Ankara siyaseti'nin kodlarına hapsolunduktan sonra 'demokratik siyaset' imkânı ortadan kalkar.

Zaman, askerle mutabakat aramada değil, AB tarafında Merkel ve Sarkozy ne derse desin AB sürecini hızlandırma zamanıdır. Mutabakatla AB'yi veren bir hükümet ne Ergenekon'dan çıkabilir ne de vesayetten.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demirel kim? Merkez sağ neresi?

İhsan Dağı 2009.05.15

Cindoruk kılığında. Merkez sağ üzerinde bir ara sahip oldukları 'vesayetlerini' geri almaya çalışıyorlar. Söz DP delegelerinde; ya merkez sağın köklü partisi DP'de dizginler 'derin devlet'in kontrolüne geçecek ya da DP çizgisi 1960 darbesiyle üzerine konulan ipotekten kurtularak yoluna devam edecek, AK Parti iktidarına gerçek bir merkez sağ alternatif yaratacak.

Dolayısıyla DP kongresinde tarihî bir yüzleşmeye, hesaplaşmaya tanık olacağız. Türk siyaseti üzerinde kurulan askerî vesayetin 'gizli elleri' ile Menderes'in mirasına sahip çıkan 'genç Demokratlar' yarışacak. Aslında bu yarış, bir parti içi 'iktidar' yarışı değil; 'Darbesever' bir marjinal sağ kliğin dışarıdan gelip Menderes'in partisini ele geçirmesine razı olmayanların verdiği 'sembolik' bir mücadele.

DP'yi kuşatanların akıl hocası Demirel. Kongre için bütün ağırlığını koymuş Cindoruk'tan yana. Siyasî kariyerine 28 Şubat'ta 'muhteşem' bir nokta koyan Demirel, 'Geçmişimde Cumhurbaşkanlığı hüviyetim olmasa oralara - delegelerin arasına- da inerim.' demiş. Cumhurbaşkanlığı mani değil sahaya inmeye de; sorun, Demirel'in o makamda kendini tüketmiş olması. Sonuçta, 'eski' demokratlar 1960 darbesinin cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'i ne kadar kendi cumhurbaşkanları olarak gördülerse, 'yeni demokratlar' da 28 Şubat'ın cumhurbaşkanı Demirel'i o kadar kendilerinden görüyorlar şimdi.

Yani Demirel'in siyasete dönmesi için asıl mani, 28 Şubat'ta yaptıklarıyla merkez sağı temsil kabiliyetini tamamen kaybetmesidir. Bazı saf veya çok akıllı gazeteciler Demirel'den hâlâ 'merkez sağın doğal lideri' olarak söz ediyorlar. Gerçekten böyle bir 'doğal liderlik' olsa Çankaya'dan indikten sonra Demirel'i kim tutabilirdi evinde? Şimdi bile delege peşine düşen Demirel gerçekten merkez sağın doğal lideri olsaydı çoktan aktif siyasete girmez miydi? Biliyor tabii, 28 Şubat sürecinde ve sonrasında kendisinin merkez sağı temsil etmediğini. Darbeseverlikle merkez sağ siyasetin uyuşmayacağını Demirel de biliyordur herhalde. Darbeyi yapan askerler bile çıkıp 28 Şubat'ı savunamazken hâlâ darbeyi ve darbecileri savunan biri 'merkez sağın doğal lideri', öteki DP genel başkanı olabilir mi? Bu komik.

28 Şubat sürecinde aktif rol oynayan, hatta askeri kışkırtan, derin devleti savunan, başörtülü kızlara Arabistan'a gitmelerini söyleyen Demirel'i bağrına basacak merkez sağ taban yok. O ancak ADD konferanslarında Onuncu Yıl Marşı söylerken arkasında birkaç kişi bulabilir. Bunu bile bile DP'yi ele geçirmeye çalışıyorlar. Gidip yeni bir siyasî parti kurabilirler, alt tarafı 30 kişi bulacaklar. Neden ısrarla DP'yi almak istiyorlar? 'Senelerce başını çektiğim siyasî hareketin ölmesine gönlüm razı olmaz.' demiş Demirel, o hareketi öldürenin bizzat kendisi olduğunu bile bile. Darbelere arka çıkan, milli iradeyi küçümseyen, Onuncu Yıl Marşı'yla millete karşı psikolojik terör estirenler aslında merkez sağı değil, kendilerini öldürmüşlerdi.

Gönlünün razı olmayacağı ise DP'nin misyonuna geri dönmesi; demokrat, özgürlükçü ve darbelere karşı bir siyaset izlemesi. DP'nin bu çizgisi galiba psikolojik olarak da rahatsız ediyor Demirel-Cindoruk ikilisini, suçluluk duygusuna kapılıyorlar. Belki de o yüzden susturmak istiyorlar Süleyman Soylu ve ekibini. Ama derinlerdeki nedenin merkez sağı yeniden kendi ipotekleri altına alarak içdiş etmek, derin devletin hizmetine sunmak olduğundan kuşku yok. Bütün 'ağırlığına' rağmen kongreden yenik ayrılabilceği endişesi taşıyor Demirel. DP'yi alamazlarsa yollarına devam edeceklerini söylüyor. Nereye? DP delegelerinin kapıyı gösterdiği Demirel-Cindoruk ikilisi CHP'ye sığınabilir belki. Ama bir ara CHP genel başkanlığı yakıştıran Demirel ile Cindoruk'u CHP'de artık 'delege' bile yapmazlar. Onlar artık sıradan birer CHP seçmeni. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye nasıl muhalefet etmeli?

İhsan Dağı 2009.05.19

Bizim siyaset mühendisleri hiç boş durmazlar. Anlaşılır bir nedeni var tabii siyaset mühendisliğinin; demokrasi, sonuç itibarıyla halkın farklı siyasi partiler hakkında yaptıkları tercihler yoluyla iktidarın belirlendiği bir rejimin adı.

Demokrasiye 'katlanmak' zorunda kalanlar kurdukları veya ele geçirdikleri siyasi partiler vasıtasıyla halkın tercihlerinden pay almaya çalışıyorlar. Bu yöntemin tuttuğu, başarılı olduğu görülmedi. Demokrasi tarihimiz böyle 'fason' partilerin ve mühendislik projelerinin kalıntılarıyla dolu.

Bunun son örneği Süleyman Demirel'in aracılığıyla ve 'merkez' medya desteğiyle Hüsamet Cindoruk'un DP'yi ele geçirmesi. DYP ve ANAP'ı birleştirerek DP etrafında toplama projesinin iflasının üzerinde daha iki yıl geçmeden yeni bir deneme. Demek ki, yılmak yok mühendisliğe devam!

Garip olan Cindoruk'un DP çatısı altında 'merkez sağ'ı toparlayacağı iddiası. Hakikaten AK Parti muhaliflerini anlamakta zorlanıyorum. Süleyman Demirel ve Hüsamet Cindoruk gibilerden 'merkez sağ'ı toparlamalarını bekliyorlar. Anlaşılan 28 Şubat'tan beri yaşananlardan hâlâ ders çıkarabilmiş değiller. 28 Şubat süreci, 27 Nisan muhtırası, 367 tartışması ve en son Ergenekon soruşturması birer turnusol kâğıdı oldu. Bu noktalarda 'demokrat refleks' gösteremeyen hiçbir parti, kişi veya kurum 'merkez sağ' tabandan destek bulamaz. Bu isimler kredilerini bütün bu noktalarda tükettiler.

AK Parti muhaliflerinin hâlâ anlamadıkları şu; AK Parti'ye bir alternatif aranıyorsa, bu ancak 'demokrat' bir merkez sağ olabilir. Sadece adı değil, sicili 'demokrat' bir kadrodan ve partiden söz ediyoruz. Darbeseverleri AK Parti'nin merkez sağdaki alternatifi olarak sunarsanız bu beyhude bir çabadır, çünkü taban bu kişilerin artık merkez sağı temsil etmediğini bilir.

Demirel ve Cindoruk merkez sağı değil, olsa olsa 'militarist sağ'ı birleştirebilir. Militarist sağdan da demokratik bir süreçte iktidar çıkmaz. Vatandaşın, askercil ve darbesever siyasetçiye oy verdikleri görülmemiştir.

DP'nin tarihi, söylemi, yaptıkları ile şimdi başında bulunan kişi arasında açık bir kan uyuşmazlığı mevcut. DP, 1950 yılında yapılan ilk serbest çok partili seçimi kazanarak 'yeter, söz milletin' sözünü pratiğe taşıyan parti. Şimdi, 'yeter, sözü asker-sivil bürokrasiye geri verelim' diyen bir kişinin merkez sağı toparlaması mümkün mü?

Merkez sağ milli iradenin, parlamentonun, atanmışlara karşı seçilmişlerin üstünlüğünü esas alan bir siyasal çizgi. Anayasa Mahkemesi'nin Meclis'in anayasayı değiştirme hak ve yetkisini gasp eden kararını savunan bir kişi merkez sağda yer bulamaz. İdeolojik dayatmalar yerine hizmet odaklı siyaset yapan; halka düşünce, inanç ve kıyafet dikte etmek yerine ona hizmet götürmeyi merkeze alan bir siyaset geleneğiyle bugünün Demirel'i ve Cindoruk'u iki farklı çizgidir artık. Bu ikili merkez sağ tabana ulaşamazlar; olsa olsa, son yıllarda seçmeni oldukları CHP'den biraz oy çalabilirler.

Askerle iş tutan, işbirliği yapan, askerî ve yargısal darbe teşebbüslerine göz yuman 'sözde' merkez sağ partileri seçmen 2007 yılında sandığa gömdü. Hâlâ bu özelliklerde bir partinin hiçbir anlamı yok. Sorun, AK Parti'den başka merkez sağ seçmeni temsil edecek bir parti olmaması. Yani sorun, tepedeki 'sözde' merkez sağ ve fakat özde 'militarist sağ' mühendislik girişimlerinde.

Yazık şu AK Parti muhaliflerine; ya siyasetten anlamıyorlar veya gizli AK Parti destekçileri. Çok yazdım; AK Parti'nin alternatifi ancak AK Parti'den daha reformcu, daha özgürlükçü, daha demokrat ve daha AB'den yana bir başka merkez sağ partisidir. Demirel ve Cindoruk'ta böyle bir kumaş var mı? Yok. Anlaşılan AK Parti muhalifleri daha uzun süre AK Parti iktidarında yaşamaya hazırlanıyorlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mayın tarlası vatan toprağı mıdır?

Suriye sınırı 1956 yılından beri mayınlarla örtülü. Dünyada örneği görülmeyen bu uygulamanın amacı, 'güvenlik ve kaçakçılığın önlenmesi' olarak anlatılıyor. Ne de olsa 'dört yanımız düşmanlarla çevrili'!

Bana kalırsa asıl amaç, sınır tanımayan toplumsal ve ekonomik ilişkilerin devlet kuşatmasına alınması. Döşenen mayınlar, devletin toplumu dışarıya kapatma siyasetinin somut bir ifadesi. Güneydoğu insanının yüzlerce yıldır kullandığı doğal ticaret ve toplumsal iletişim alanını daraltmak, denetim altına almaktan başka da bir işlevi olmamış mayınların. Bir de hayatını, kolunu, bacağına kaybeden onbinlerce insan bırakmış geriye...

Sınırın her iki tarafında, çoğu birbirinin akrabası olan insanlar ulus-devlet sistematiğine böylece mahkum edilmiş. Devletin topluma hükmettiği halka gösterilmeye çalışılmış bu biçimde. Ama ne devlet ne mayınlar, bölgede informel bir ekonominin ortaya çıkmasını engelleyememiş: kaçakçılık. Sınırın güneyinde fiyatı düşük olan malı alıp kuzeyde, Türkiye'de satan, geçiş güzergâhı olarak da mayın tarlalarını seçen, yani ekonominin en temel yasasının gereğini yapan 'tüccarlar' Güneydoğu'da 'kaçakçı' olmuşlar. 'Kaçakçılıkla mücadele' de iç pazarı yabancı mallardan koruyan 'korumacılık' siyasetinin bir gereği olarak yürütülmüş adeta. Siyasal gücün, ekonomik ve toplumsal etkileşim alanını belirleme girişimine karşı 'kaçakçılık' bir 'meslek'ten öte bir başkaldırıya dönüşmüş Güneydoğu'da; hatta bir kültür, racon olmuş. Bütün bunlar Türkiye-Suriye sınırında yaklaşık 700 km'lik bir hat üzerinde, tarıma son derece elverişli, yerli halka önemli ekonomik getirisi olabilecek ülke toprağının mayınlarla örtülü olduğu gerçeğini değiştirmemiş.

Bu topraklar sadece mayınlanmamış aslında; mayın döşenerek ülke toprakları fiilen 'küçültülmüş'. Kimsenin giremediği, kullanamadığı, sahip olamadığı bir tür "no man's land". Aslında Türkiye'nin yüzölçümünü hesap ederken fiili kullanım dışına itilen bu mayınlı toprakların toplamdan çıkarılması gerek. Çünkü mayınlı topraklar fiilen 'vatan toprağı' değil, kimsenin giremediği bir başka yer.

Neredeyse on yıl önce sınırdaki mayınların temizlenmesi kararı alınmış. Görev de 2001 yılında Genelkurmay'a verilmiş. Sonra, devlet ne mayınları temizleyecek ekipmanı bulabilmiş ne de bunun için gerekli parayı. Komik değil mi? 'Bir karış' vatan toprağı için mangalda kül bırakmayanlar 300 milyon metrekaarelik vatan toprağını unutmuşlar. Yaklaşık on yıldır bu toprakların vatana katılması kararını yerine getirecek bir yetkili bulunamıyor. Az değil; elli yıldır didiştığımız, uğruna ne zorluklara katlandığımız Kıbrıs adasının neredeyse tümü kadar bir topraktan söz ediyoruz. Üstelik burası 'vatan'ın ta kendisi.

Meclis, mayınların nasıl temizleneceğine ilişkin bir yasayı görüşüyor bugünlerde. İhanet suçlamaları yine havada uçuşuyor. Kayıp toprakları vatana katmaya çalışanlar hainlikle suçlanıyor. Ne adına? Vatanseverlik adına. Vatanseverlik, devletin kendi halkını vatan topraklarından mahrum bırakması mıdır? Hem de elli yıldır. Kimse artık hamaset yapmasın. Vatanseverlik yarışına girenlerin yapmaları gereken, bu toprakların bir an önce mayınlardan temizlenmesi ve vatan topraklarına katılması. Gerisi boş. Elli yıldır vatani 'küçültenler' hamaset edebiyatının arkasına sığınıp bu 'küçülme' politikalarına devam etmesinler.

Memlekette yaygın bir tutumdur, yabancı devletleri ve halkları 'topraklarımızda gözü olmak'la suçlamak. Topraklarını, yarım yüzyıldır kimsenin giremediği mayın tarlasına çevirenlerin 'kendi' topraklarına ne kadar sahiplendikleri tartışılır. Ayrıca, başkalarının toprakları söz konusu olduğunda ayrıntı kabaranlar, fetih rüyaları görenler önce kendi vatanlarını fethetmeli, topraklarını mayınlardan temizlenmiş 'vatan'a çevirmeliler. Suriye sınırının mayınlardan temizlenmesiyle Türkiye, ülke olarak, ilk defa fiilen 'genişleme' imkânına kavuşacak. Üstelik bu, meşru; kimsenin toprağını işgal etmeyi gerektirmiyor. Sadece kendi toprağına sahip çıkmak yetecek. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Gâvursuz memleket mi olur?'

İhsan Dağı 2009.05.26

Yanılmıyorsam Profesör Ayhan Aktar yazmıştı daha önce. Geçen hafta katıldığım Konya Sivil Toplum Kuruluşları'nın 'Birlikte Yaşamak' konulu toplantısında da bazı Konyalı dostlar hatırlattı bu sözü.

1915 Ermeni tehcirine karşı çıkan Konyalı Gökbudak ailesinin lideri Mustafa Ağa tepkisini bu sözlerle ifade etmiş: 'Gâvursuz memleket mi olur?'

Çoğulculuğu, farklılıklarla bir arada yaşamayı ve bunu naifçe kanıksamayı daha iyi ifade etmek mümkün mü?

Başbakan'ın Düzce'de yaptığı konuşmayı duyunca bu söz aklıma geldi. Geçikmiş bir özeleştirici niteliğindeki bu konuşmasında bakın ne dedi Başbakan Erdoğan: "Yıllarca bu ülkede bir şeyler yapıldı. Farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Bunların üzerinde durarak bir düşünmek lazım. Akliselim ile bunların üzerinde düşünülmedi. Bu aslında faşizan bir yaklaşımın neticesiydi. Bu hatalara zaman zaman biz de düştük."

'Yaptıklarımız'ın bir kısmını yaparken Faşizm daha icat edilmemişti, ama milliyetçilik keşfedileli epeyce olmuştu. Tek bir etnisiteye dayanan, 'ötekileri' ya 'temiz'leyen veya asimile eden bir milliyetçilik ve ulus devlet anlayışı sarsıyordu dünyayı. Bu topraklar da en kanlı biçimde yaşadı bu tecrübeyi. Projenin mimarı İttihatçılardı; sonraki dönemde mirasçıları da oldu tabii.

Farklı etnik ve dinsel grupların harman olduğu bu ülke topraklarında 'milliyetçiliğin keşfi' çok kanlı oldu gerçekten. Balkanlar'dan Anadolu'ya ve Ortadoğu'ya neredeyse hiçbir etnik grup masum kalmadı. Herkes herkese kıydı 'kendi etnik/ulusal saf'lıkları ve yücelikleri adına...

Biraz geriye gidince bazı şeyleri bugün adeta havsalamız almıyor; bir İstanbul düşünün, çok değil yaklaşık yüz yıl öncesinin İstanbul'unu, fetihten 450 yıl sonraki İstanbul'u... Bu İstanbul'da Kanun-i Esasi'nin kabulünün ardından 1877'de yapılan ilk meclis seçimlerinde 10 İstanbul temsilcisiinden 5'inin gayrimüslim, Ermeni, Rum ve Yahudi olduğunu düşünün... Nasıl? Böyle bir tabloyu bugün kabul etmeniz, hatta hayal etmeniz mümkün mü?

Dürüst olalım, kim aklından; 'iyi ki de şimdi İstanbul'un 70 milletvekilinin tümü Müslüman' diye geçirmiyor? Neredeyse herkes memnun şimdiki 'arılık-duruluk'tan. Başbakan, 'bu hatalara zaman zaman biz de düştük' derken bir itirafta ve özeleştiri de bulunuyor. Dindar ve muhafazakâr kesimlerin bu tür 'arılaştırma' çabalarına destek verdiğini veya sonuçtan şikâyetçi olmadığını dile getiriyor. Dindarlar ve muhafazakârların büyük bir kısmı, ne kadar muhalif gibi dursalar da derinlerde İttihatçı, Kemalist 'ulus-devlet' paradigmasını, farkında olarak veya olmayarak epeyce içselleştirmiş durumdalar.

Diğer siyasal/toplumsal kesimlerin de bu konudaki tutumları çok farklı değil; sosyalistlerin ve liberallerin çok büyük kesimlerinin de 'homojen ulus-devlet'in yarattığı 'türdeşlik'ten şikâyetçi olduğunu sanmıyorum. Kemalistleri zikretmeye zaten gerek yok; onlar 'proje'nin Cumhuriyet dönemindeki takipçileri...

Yani, aslında İttihatçı/Kemalist proje, etnik ve dinsel bakımdan homojen bir ulus-devlet yaratma projesinde önemli ölçüde başarılı olmuştur, yer yer ortaya çıkan ciddi çatlaklara rağmen. Dindarı da, Kemalist'i de, liberali ve sosyalisti de ulus-devlete razıdır, çünkü derinlerde hepsi Türkçüdür.

1914'te Rumların Osmanlı topraklarındaki nüfusu 1 milyon 800 bindir; Ermeni nüfusu da 1 milyon 200... Şimdiki toplamaları ise 50 binin altında... Bu topraklar tarihin hiçbir döneminde bu kadar homojen; etnik ve dinsel

bakımdan birbirine bu kadar benzeyen insanlardan oluşan bir toplumun vatani olmadı. Bugün, artık, 'yabancı' ile yaşamayı unutmış bir toplumuz. O yüzden 'kendi' farklılıklarımıza da tahammül edemiyoruz. Her farklı olanı düşman bellemeye devam ediyoruz. Farklı olan da kalmadı, artık 'biz bize' düşman hale geldik. Çünkü kovduklarımızın ardından 'farklı olanla birlikte yaşamayı' unuttuk.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

N'olcak bu Kemalist beyaz Türklerin hali?

İhsan Dağı 2009.06.09

Türkiye'nin en iyi okullarında okumuşlar. Zenginler. Toplumun kremasını oluşturdıklarını düşünüyorlar. Ama hoşgörüsüz, bağnaz, cahil ve demokrasi karşıtlar.

Kimlerden mi söz ediyorum? Kemalist 'beyaz Türkler'den. Doç. Dr. Füsün Üstel ve Doç. Dr. Birol Caymaz'ın Açık Toplum Vakfı ve İstanbul Bilgi Üniversitesi için yaptıkları araştırmadan çıkan tablo bu.

Sosyal ve ekonomik göstergeleri oldukça yüksek, ama farklı toplumsal, etnik ve dinsel kategorilere ilişkin yaklaşımları çok 'alçak'ta. Başörtülüler onlar için sadece 'sıkmabaş'. 'Nefret ediyorlar' onlardan, 'iğrenç' buluyorlar başörtülülerini. 'Böcek gibi ortalıkta dolanan' yaratıklar, 'avam'lar, 'görgüsüz'ler. Kürtler ise aşağı bir ırk; 'tembel', 'beyinleri az gelişmiş', medeniyet yoksunu, yabancıların oyuncağı... Üstelik, 'okumuşları okumamışlardan daha tehlikeli'.

Nasıl ama memleketin 'seçkinleri'?

Öyle bir ülke ki beyaz Türk seçkinleri 'cahil' dedikleri halkın yüz yıl gerisindeler; ülkenin en düşük siyasal değerlerini ve tutumlarını temsil ediyorlar.

Yüksek gelir düzeyi, elit kurumlarda alınan eğitim ve prestijli bir kariyer nasıl oluyor da bu denli zavallı, ırkçı, ayrımcı bir sosyal tutumla sonuçlanabiliyor? 'Düşükleri şu hale bakın' diyeceğim, ama sanırım hep böyleydiler; cahil, yetersiz, dünyayı anlamaktan aciz...

Türkiye'nin herhangi bir yerinde sıradan bir mahalle veya köy kahvesine gidip 40 kişiyle konuşun; kesinlikle daha 'aydınlık', hoşgörülü, ılımlı ve demokratça cevaplar alırsınız. Halka tepeden bakan bu 'beyaz Türkler' halkın çok, ama çok gerisinde.

Türkiye'nin Kürtler ve dindarlar tarafından işgal edildiği kansındalar; mahallelerine girilmiş, tatil beldeleri, işleri ellerinden alınmış. Kimi kendi dilini kullanıyor uluorta yerde, öbürü başörtüsüyle girmeye çalışıyor her yere. Beyaz Türklere ait değil miydi bu memleketin siyaseti, ekonomisi, kültür hayatı? Nereden çıktı bu ortaklar?

İşte bu yeni ortaklara karşı 'yeniden milli mücadele şart' diye düşünüyorlar. Şart da bu bizim beyaz Türklerde mücadele edecek 'yürek' yok. O yüzden işi askere havale ediyorlar. Asker, halkın çocuklarını kullanarak memleketi halktan temizleyecek beyaz Türkler için. Ne güzel değil mi?

Birisi diyor ki 'anti-demokratik olsa da burada zor kullanma hakkı vardır 'silahlı kuvvetler'in. Bu silahlı kuvvetler para-militer olabilir, gerilla şeklinde olabilir, devletin kolluk kuvveti olabilir'. Görüyorsunuz bizim beyaz Türklerde ne hukuk, ne hukuk devleti, ne demokrasi kaygısı var... Ergenekon'a bile razılar, yeter ki gelip memleketi Kürtlerden ve dindarlardan kurtarsınlar!

Bir başkası da şablonu tekrarlıyor: 'Eğer bana diyorsanız ki şeriat mı, yoksa darbe mi? Darbe tabii ki, bir saniye bile düşünmeden cevap veririm'. Böyle bir akıl yürütmeden daha uygun bir zemin olabilir mi Ergenekon darbecileri için? Ayrıca bu cevabı verenlerin tam söylemedikleri bir şey daha var; şeriat dedikleri şeyin demokrasiyle geleceğini düşünüyorlar. Onlar için demokrasiyle gelen AK Parti zaten şeriat demek. Ee, dolayısıyla 'AK Parti'ye karşı darbe mubah'. Mantık bu.

'İkinci sınıf diploma' sahibi 'ayak takımı'ndan insanların belli yerlere gelmesinden rahatsızlarmış bir de. Hepsi 'ezik tipler'miş. İyi de o 'tipler'e siyasette ve piyasada rekabet edemeyip kaybediyorlar; kaybettikçe de askerin arkasına saklanmaya çalışıyorlar.

Valla çok iyi niyetli beyaz Türkler de var. Mesela birisi; 'çok anlayışlıyım, çok iyi bir insanım, insanları çok seviyorum, ama başörtülü birisiyle arkadaşlık yapabileceğimi sanmıyorum. Çok önyargılıyım bu konuda' diyor. İnsanları tabii ki seviyor beyaz Türklerimiz, sadece başörtülülere insan olarak görmüyorlar. Bu kadarcık kusur da olur canım! Kadınların parayla örtünmeye ikna edildiğini düşünen saftirikler de var aralarında. Dünyayı bu kadar yanlış okumak beyaz Türk olmakla mümkün galiba...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beyaz Türklerle uzlaşmak mümkün mü?

İhsan Dağı 2009.06.12

Aslolan, her çeşit fikrin serbestçe ifade edilebildiği, her sosyal kesimin ve siyasal grubun 'varoluş hakkı'na sahip olduğu demokratik bir rejim ve özgür bir toplumsal zemindir. Uzlaşa da ancak böyle ilkeler üzerinde mümkün olur.

Ancak, Kemalist beyaz Türkler eşitlik ve özgürlük değil, üstünlük ve ayrıcalık istiyorlar; daha doğrusu bunların muhafazasını. Bunu da devletin aygıtlarına, örneğin askeriye veya yüksek yargıya dayanarak gerçekleştirmek arzusundalar. Eşitlik ve özgürlük üzerine kurulu bir sistemin, rakiplerini iktidar mücadelesinde daha avantajlı kıldığını hesap ediyorlar. Neticede, müttefik kamusal güçler vasıtasıyla rakiplerinden kurtulmaya çalışıyorlar. Nasıl mı? Demokrasi ve hukuk dışı yollarla...

Dolayısıyla demokrasi onlar için bir uzlaşa zemini değil. Bu rejimde hiç kazanamadıklarını düşünüyorlar. Sayısal olarak 'az' olmakla birlikte 'ağırlıkları'nın çok olduğu kanısındalar; ama her nasılsa 'demokrasi kantarı' onları tartmıyor, haklarını vermiyor! Böyle olunca da demokrasiye inanmıyorlar! Beyaz Türklerle uzlaşmadan Türkiye'nin yönetilemeyeceğini düşünen bazı 'arayolcular' var.

Peki uzlaşalım. Bir taraf demokrasi istiyor; 'ama'sız, vesayetsiz adam gibi tam demokrasi. Beyaz Türkler için ise demokrasi şeriat demek. 'Çünkü halk cahil, yobaz, dindar. Onların getirdiği şey olsa olsa şeriat olur' düşüncesindeler. Herkesin vatandaş olarak eşit oy sahibi olduğu bir sistem cehennem adeta onlar için. Nasıl yani manken kızımızla köylü Memed'in, işçi Ahmet'in ve zengin, eğitilmiş fakat başörtülü Büşra'nın oyları eşit mi olacak? Demokraside böyle ise bizim beyaz Türkler yoktur bu işte. Gerekirse –gerekmektedir çoktandır- 'paramiliter veya gerilla tipi' askerlerin gelip halkın seçtiği iktidarı ortadan kaldırması mubahtır.

Onların istediği, 'vatandaşlar denize girerken halkı sahillerden silah zoruyla uzak tutacak' bir rejim. Bu rejimi ve 'tek' siyasi partisini biliyorsunuz. Onların özlemleri, 'Kızılay'a şalvarlı, kasketli halkın sokulmadığı' bir devir. Kimin devri olduğunu da biliyorsunuz bunun. İstekler böyle. Peki, bu taraflar arasında 'arayolcu' bir uzlaşa nasıl bir rejim üzerinde olabilir sizce? Söyleyeyim; 'ara rejim modeli teknokratlar hükümeti'.

Var mısınız? Beyaz Türkler AK Parti'nin kapatılmasını istiyor. Demokratlar, sadece AK Parti'nin değil hiçbir partinin kapatılamayacağını, partiler hakkındaki kararın halk tarafından verileceğini söylüyor.

Peki uzlaşalım, arada buluşalım. Nasıl mı? AK Parti kendini feshetsin Abdülatif Şener'in partisinde buluşalım! Beyaz Türkler 'Avrupa tarzı yaşam'a varlar, ama Avrupa gibi demokrasi ve hukuk rejimi istemiyorlar. Demokratlar ise AB'ye üyeliğin daha güçlü bir demokrasi, halk için daha çok refah ve daha güvenli bir ülke anlamına geleceğini söylüyorlar.

Nerede buluşacağız, uzlaşacağız Beyaz Türklerle? Basit; Merkel ve Sarkozy'nin istediği gibi, tam üyeliği bırakıp 'imtiyazlı ortaklık'ta anlaşıyoruz. Beyaz Türkler Ergenekon soruşturmasına 'gülüyorlarmış sadece'. Demokratlar ise Ergenekon'u halk iradesine ve demokratik rejime yönelik kalkışmalarla hesaplaşmanın bir miladı olarak görüyorlar. Yine arada buluşalım; soruşturmayı yürüten savcılar Şemdinli'ye sürelim, Ergenekon sanığı ve Danıştay cinayeti mahkumu Alparslan Arslan'ı da Silivri savcısı atayalım!

Beyaz Türkler Kürtlerden hazzetmiyorlarmış, onları 'tembel, az gelişmiş, kaba' buluyorlarmış; Türkiye'nin her yerinde karşılarına çıkmalarından da rahatsızlarmış. Demokratlar ise farklı dinden veya etnik kimlikten herkesin demokrasi, çoğulculuk ve hukuk zemininde bir arada ve barış içinde yaşamalarını mümkün görüyor, yurttaşların eşitliğini ve özgürlüğünü temel referans olarak alıyorlar.

Nasıl uzlaşacağız şimdi Kürtleri ne yapacağımız konusunda beyaz Türklerle? Kürtlerin Türkiye'nin batısından 'temizlenip' Güneydoğu'da kendi devletlerini kurması mı olacak uzlaşma noktası? Uzlaşma için önce beyaz Türklerin Türkiye'yi ve dünyayı biraz doğru okumasını beklememiz gerekecek. 'Daha çok bekleriz', demeyin!
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Belge 'kişisel' mi, 'kurumsal' mı?

İhsan Dağı 2009.06.16

Önce adını koyalım; Taraf'ın deşifre ettiği belge bir 'andıç' değil, 'suç-eylem planı'. Mesele, vatandaşın yalan yanlış fişlemeyi, çağdışı siyasî analizler yapıp saçma sapan reçeteler önermeyi, hatta masum insanların üzerine çamur atmayı, sözde 'psikolojik savaş' uygulamalarını aşmış durumda.

Eldeki belge demokrasiyle bağdaşmaz, demokratik bir ülkedeki asker-sivil ilişkileri modeliyle uyumsuz, bizim kötü 12 Eylül anayasasına bile aykırı. Ama yine de 'normal koşullarda' birileri çıkıp bütün bu ilkeleri 'muğlak ve soyut' bulup askerin 'durumdan vazife' çıkarmasını izah etmeye kalkışabilirdi.

Vatandaşın evine 'silah ve mühimmat' saklayıp sonra bunu bularak masum insanları terörist olarak yargılamayı planlamak... Sürmekte olan bir davada sadece kamuoyunu değil, yargıyı etkilemek için tezgâh kurmak... Alevî-Sünnî çatışmasını körükleyecek çalışmalar yapmak... Türkiye'yi komşu ülkelerle savaşın eşğine taşıyacak gerginlikler icat etmek...

Bütün bunlar artık demokrasi, sivil-asker ilişkileri, çağdaş medeniyet tartışmalarının çok dışarısına çıkmış durumda; bu eylem planı (belki de bir kısmı uygulanmıştır) dünyanın en ilkel devletinde bile suçtur. Ve dünyanın en ilkel devletinin en ilkel kurumu bile bu tür bir suç şebekesiyle birlikte anılmayı istemez. Çünkü hiçbir devletin 'meşruiyeti' örgütlü bir suç şebekesini devletin içinde taşımaya yetmez.

Genelkurmay Başkanı, belgede ismi geçen kişi hakkında hâlâ bir işlem yapmadı, konuya ilişkin bir açıklama da. Dünyanın en iyi iletişim ve halkla ilişkiler uzmanı getirilse -ki böyle bir ekiple çalıştığı biliniyor- bu mızrağı sığdıracak çuvalı icat etmeyi beceremez. Bu suç-eylem planının 'kişisel' mi, yoksa 'kurumsal' mı olduğunu anlamamız lazım. Eğer bu belgenin altında imzası olan albay hakkında hemen bir işlem yapılmazsa bunun bir tek açıklaması olur: Bu belgeden komuta üst düzeyinin de haberi vardır ve belge, onların isteği çerçevesinde hazırlanmıştır. Dün, Taraf'a konuşan bir emekli generalin bu yöndeki açıklaması zaten dikkate değer. Her durumda bu belgeyi birilerinin karartmaya kalkışması, tehlikenin ne kadar büyük olduğunun da bir göstergesi olacak. Söz konusu kişi hakkında işlem yapılırsa bu iş 'bireysel' ve keyfî diyeceğiz; yapılmazsa arkasında 'kurumsal' bir irade olduğu şüphesi büyüyecek. O zaman da çok acil ve radikal tedbirler alınması gerekecek, ülkeyi bölünmeye kadar götürecek fiilî bir darbe ihtimalinden korumak için.

Başbakan Erdoğan; 'araştırıyoruz, seyirci kalamayız' mesajı verdi. Önemli, ama daha 'net' olmasını beklerdik böylesi bir komplo karşısında. 'Gerekirse dava açacağız' ifadesi ise pek anlaşılmadı. Kim, kime dava açacak? Suç işlemeyi planlayanlara (bilmiyoruz, belki de işleyenlere) ne davası açılacak? Bu ifşaatın ardından zaten mesele yargıya gitmeyecek mi? Bu kişiler hakkında askerî ve sivil mahkemelerde savcılar davalar açmayacaklar mı? İdarî soruşturmalar başlamayacak mı? Devletin arkasına saklanarak vatandaşına karşı komplolar, tuzaklar hazırlayanlara Başbakan çok daha fazlasını yapmak zorunda. İdarî olarak kendisine bağlı bir kurumun içinde hazırlanan böylesi bir 'suç-eylem planı' hakkında yapabileceği çok şeyler var. Azil mekanizmasını çalıştırmak bunlardan biri. İkincisi, diğer siyasi partilerle birlikte bu konuda bir Meclis araştırma komisyonu kurulması için harekete geçmek. Böylece Türkiye'nin demokratlarını ve militaristlerini bir kez daha tanıma imkânı da buluruz. AK Partililere de bir hatırlatma; Ankara ayak oyunlarını öğrenmeye çalışacağınız, eski düzenle mutabakat arayacağınız işinize bakın; milletin ısrarla gönderdiği 'tam demokrasi, hemen şimdi' mesajının gereğini yapın. Tam demokrasi olmadan halka ve size kurulan Ankara tuzaklarından kurtulamazsınız. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Oy'unu arayan halk

İhsan Dağı 2009.06.19

Oy sandığı deyip geçmeyin; insanlığın bence en önemli keşfidir. Modern dönemin en derin ideali olan 'eşitlik' fikrini oy sandığı kadar temsil eden ve gerçekleştiren başka bir yapı yoktur. Zaten en ham haliyle 'katılım' deyince de 'oy sandığı' akla gelir.

Oyların teker teker toplanıp 'yönetme yetkisi'nin halk tarafından kime devredildiği seçimlerle belirlenir. Egemenliğin, gücün ve meşruiyetin kaynağı işte o 'tek' ve 'eşit' oydur. Üstelik bu hakkın kullanımı sirayet edici ve alışkanlık yapıcıdır. Bir defa bu 'zevk'i, bu 'iktidar'ı ve yönetimleri 'insanileştiren' imkanı tadan, tanıyan bir daha bırakamaz.

Sandık halkın önüne konulduktan sonra, geri dönüş yoktur artık. Az veya çok zaman alsa da o, kendi dinamikleriyle yönetimi bir halk iktidarına doğru evirir.

İran'da olan da farklı bir şey değil. Sınırlı bir demokrasi var 1979'dan bu yana. Önceden ideolojik uygunluk denetiminden geçen, yani bir tür 'ön eleme'ye tabi tutulan siyasetçiler arasında nihai tercihi halk yapıyor. Sonuçta, sandık ortaya konuluyor ve halkın seçmesi isteniyor.

Geçen hafta bu yine yapıldı. Ahmedinejad açık ara bir kez daha cumhurbaşkanı seçildi resmî açıklamaya göre, ama diğer aday Musavi ve taraftarları seçime hile karıştırıldığını düşünüyor. Günlerdir sokaklara taşan halk

soruyor: 'Benim oyum nerede?' Meşru, meşru olduğu kadar da 'can yakıcı' bir soru bu. Daha politik, daha radikal ve daha derin bir soru düşünemiyorum. Aradıkları, oyları değil aslında, 'meşru iktidar'; yönetme hakkını devrettikleri, bunu yaparken de 'itaat' etmeyi kabul ettikleri bir devlet.

İran politik bakımdan son derece diri, aktif bir toplum. Üstelik bu, 1978-79 devrim sürecinin eseri. Devrim toplumun tüm kesimlerini politize etmişti. Otoriter bir Şah tarafından bütün katılım kanalları kapatılan toplum devrimle patlamıştı; yaşanan, bir katılım patlamasıydı.

1979 sonrası İran, yeni rejimi Humeyni'nin Velayet-i Fakih teorisi üzerine inşa ederken kitlesel/toplumsal meşruiyete yaslanmayı da unutmadı. Devrim, sonuçta bir 'halk hareketi'ydi. Meşruiyetini, barındırdığı 'halk' unsurundan, iradesinden alıyordu. Yeni İran'ın bu 'ikili' meşruiyet zemini, yani rejimin ideolojik temeli ile popüler meşruiyet arayışı sistem içindeki en büyük çelişkiyi oluşturdu.

Devrimin 'katılım' boyutunu absorbe etmek ve sistemin popüler meşruiyet kaynaklarını muhafaza etmek üzere yerel, parlamento ve başkanlık seçimleri çok önemliydi. Her ne kadar seçimler, ideolojik uygunluk kriterlerini yerine getirenler arasında da geçse, 'dönüştürücü'dür. Yarışan adayların birbirlerinden farklılaşmalarını gerektirir. Dolayısıyla İran'da her düzeydeki seçimlerde, bir yandan 'radikal/muhafazakar', öte yandan da 'ılımlılar' yarıştı.

Şimdi de durum benzer; Ahmedinejad ve Musavi arasında çok fark olmayabilir ideolojik açıdan, ama arada bir 'fark' var; olan bir fark değil, rekabetçi siyasetin doğasının yarattığı bir fark bu.

Unutmayın 1946'da Demokrat Parti'yi kuranlar da tek parti CHP'sinden kopan isimlerdi. Rekabetçi siyaset içinde toplumsal talepler çerçevesinde kendilerini 'farklılaştırdılar'. Değişim böyle geldi. Yani toplumsal dinamikler ve siyasetin rekabetçi doğası bazen 'tepe'deki tasarımın ötesinde radikal değişikliklere neden olur.

İran örneğinden bizim de çıkaracağımız bir ders yok mu? Var; 'sınırlı demokrasi olmaz'. Dünkü yazısında Şahin Alpay çok net ifade etti; ne İran'da olduğu gibi din adamlarının 'velayeti', ne de Türkiye'de olduğu gibi askerî bürokrasinin 'vesayeti' modern toplumlarda ve çağda tutunamaz. Demokrasi talebi velayet ve vesayet yapılarını yıkar, yıkacak; hem İran'da hem de Türkiye'de. Toplumlar ne 'ideolojik devlet' istiyor, ne de onun 'bürokratik aygıtlarını'. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti nasıl kurtulur?

İhsan Dağı 2009.06.23

'AK Parti ve Gülen'i bitirme suç-eylem planı' gündemden düşmüyor. Düşmemesi de lazım. Ancak bazı medya kuruluşları, en basitinden gazeteci, olmadı demokrat refleksleriyle planın üzerine gitmek yerine, planı adeta uygulamaya geçiren yayınlar yapıyor.

Ama 'darbesever medya'dan da demokrasiyi kurmasını veya kurulmasına katkıda bulunmasını beklemek abes. Mesele 'o' medya değil; ortaya saçılan suç-eylem planının asıl muhatabı, halk ve halkın siyasal uzantıları. Siyasetteki hedef belli; AK Parti. Bu, üstelik bugünün meselesi de değil. 28 Şubat sürecinde İstanbul Belediye başkanlığından alınıp cezaevine konuldu Tayyip Erdoğan. Yetmedi, siyasî yasağa maruz kaldı. Olmayınca da partisi hakkında kapatma davası açıldı. Aradaki vaka-i adiyeden komploları saymıyorum. Yani bütün bunlar eski bir hesap. Muhatap da sadece AK Parti ve Erdoğan değil. Tezgâh, 14 Mayıs 1950'de DP'nin ilk serbest seçimi kazanmasıyla başladı. Demokrasiyle kaybedeceğini görenler ve zaman içinde iyice anlayanlar, demokrasiye ve

millî iradeye komplolar kurmaktan hiç vazgeçemediler. Hani Başbakan diyordu ya; 'bu şarkı burada bitmez' diye, birilerinin de 'bu şarkı'yı bitirme girişimleri bitmez. Ancak bugün AK Parti'nin şansı, arkasında çok yüksek bir halk desteğine sahip olması ve uluslararası konjonktürün 'demokratik güçler'den yana tavır sergilemesi. Böyle bir ortamda Türk siyasetinin üzerine çöreklenen elli yıllık vesayeti ortadan kaldırmak mümkün. Sonuç, AK Parti'nin alacağı tutuma bağlı.

Kapatma davası sürecinde ve davanın 'kapatmama' ile sonuçlanmasının ardından AK Parti içinde 'sistemle uzlaşalım' lobisinin güç kazandığını söylemek mümkün. Hatta bunlar, partinin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmamasını sağlayan gücün kendileri olduğunu ileri süreceklerdir. Paralel bir şekilde bazı AK Partililer de mahkemenin AK Parti'yi para cezasıyla salıvermesini 'sistem'in partiyle, hükümetle ve Başbakan'la uzlaşma arayışı olarak yorumlayacaklardır.

Yanılırlar böyle düşünenler. 'AKP'yi bitirme planı'nın ortaya çıkması, bu yaklaşımların doğru olmadığını gösterdi. Daha birkaç ay öncesine dayanan bir 'bitirme planı' var. Yani Ankara'daki güç odaklarıyla 'anlaşalım da rahatlayalım' beklentisi, AK Parti için intihar. 'Bu plan' çerçevesinde yeni bir kapatma davası açılması da ihtimal dışı değil. AK Parti'yi rahatlatacak tek şey 'daha fazla demokrasi, daha derin hukuk devleti ve daha hızlı AB sürecidir'. Ankara oligarklarını bunlardan başka geri püskürtebilecek güç yok. 'Ankara'nın ayak oyunlarını çözdüm, partiyi de kapatılmaktan kurtardım' havası sadece partiyi değil, asıl, demokrasiyi de sıkıntıya sokacak yeni bir sürece davetiye çıkarıyor.

Son planın deşifre edilmesi, belki de bu AK Parti için son şanstır, geri dönülmez bir güzergâh üzerindeki son çıkış noktası. Demokrasi dışı odakların halktan bu kadar koptukları, küresel yapılardan bu kadar dışlandıkları bir başka konjonktür zor bulunur.

Her şey bir yana, hükümetin temel telaşı, demokrasiyi tahkim edecek adımlar olmalı. Bunun başında yeni anayasa veya kapsamlı bir anayasada değişikliği gelir. Parlamento içinden ve dışından siyasî partilerin de katıldığı bir süreç olmalı elbette bu. Ama diğer siyasî partilerin katılımı şartına bağlanan bir yeni anayasa veya kapsamlı bir değişiklik bir adım mesafe alamaz. Demokrasinin tahkimi yönünde vazgeçilmez önemdeki bu adımların atılması, CHP'nin iyi niyetine veya MHP'nin siyasal manevralarına emanet edilemez. Her halükârda yapılacak anayasa çalışmasının referanduma götürüleceğinin ilanı, mutabakatın adresini de gösterir.

AK Parti'nin kaderi 'tam demokrasi'nin kurulmasına bağlı. Aksi halde bitirme planlarından yakasını kurtaramaz. Demokrasi de askerle mutabakat üzerinden kurulamaz. Mutabakat söylemi ancak ve ancak elli yıllık 'vesayet rejimi'ni meşrulaştırmaya yarar. Bir de AK Parti'yi Demirel'in AP'sine dönüştürmeye... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeseverlere Batı'dan destek var mı?

İhsan Dağı 2009.06.26

Demokrasinin bu kadar talep edildiği, yakıştığı ve yakıştırıldığı ve fakat aynı zamanda da bu kadar tehdit altında olduğu başka bir ülke düşünemiyorum. Bir yandan temel sorunların çözümünde bir anahtar demokrasi, öte yandan en çok korkulan şey. Demokrasiden korkanlar ve komplolar kuranlar çok küçük bir azınlık aslında, hem Türkiye'de hem de dünyada.

Dolayısıyla 'komplolarına' ne halkın geniş kesimlerinden destek bulabiliyorlar ne de dünyanın diğer güçlerinden.

Geçmişten biliyoruz ki; demokrasi karşıtı eylemlerine halktan destek bulamayanlar 'dış patronlar'ın desteğini almaya çalışır ve alırlardı da. Şimdiye dek bütün darbeler açık veya örtülü ABD desteğiyle gerçekleşti. Bugün darbe girişiminden yargılanan generaller de aynı yolu izlemeyi denediler; 2003 ve 2004 darbe planlarına ABD'nin destek vermemesi üzerine Rusya'ya dönüp desteği oradan aradılar. Rusya desteğiyle Türkiye'de darbe yapılamayacağını anlayıp 2007'den itibaren yeniden ABD ile iş tutmaya başladıklarında da iş işten geçmiş, bağlantı içinde oldukları 'neo-con'lar Washington'da çoktan gözden düşmüştü. Obama'nın başkan seçilmesiyle de işler iyice değişti; Türk darbecilerin yeni yönetimle ne bağlantıları kaldı ne de onların Washington'daki ortakları 'neo-con'lar. Ergenekon soruşturması yol almaya devam ederken, asker de 'doğrudan müdahale' yerine geleneksel 'vesayet rejimi'ne razı bir pozisyona çekildi.

Darbecilerin bu saatten sonra ABD'den destek bulması imkânsız. Irak'tan çekilme süreci başlarken, Afganistan'da hâlâ düzen kurulamamışken ve Pakistan adeta bir patlama noktasına doğru giderken ve üstelik cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından İran belirsizliğe sürüklenirken Amerikan yönetiminin istediği en son şey Türkiye'nin de karışması.

Türkiye'nin 'demokratik istikrarı' uluslararası sistem için de çok önemli, vazgeçilmez. Bürokrasinin topluma ve siyaset kurumuna kurduğu tuzaklar sonucu demokratik istikrarı bozulan bir Türkiye'nin bölgesel, hatta küresel bir 'güvenlik' sorununa dönüşeceği öngörülüyor. Böyle bir Türkiye'nin Irak'ta Kürtlerle, Kafkasya'da Ermenilerle, Kıbrıs'ta Rumlarla sorun çözmek yerine çatışma yaratacağını herkes biliyor.

Dolayısıyla Türkiye'nin 'demokratik istikrar'ı bölgesel ve küresel dengelerin de bir gereği. Türkiye, demokrasisiyle değerli, güçlü. Biliyoruz ki dün böyle değildi; Soğuk Savaş yıllarında ABD için Türkiye sadece 'stratejik' konumu gereği Batı blokunun bir parçasıydı. Dolayısıyla Türkiye'nin kimler tarafından ve nasıl yönetildiği hiç önemli değildi. Ama bugün bakış çok farklı; demokrasisiz bir Türkiye'nin kendi iç istikrarsızlığının yanı sıra bölgeye de sorun ihraç edeceği konusunda genel bir kanaat var. Daha da önemlisi, demokrasisiz bir Türkiye'nin ABD için de bir sorun olacağı düşünülüyor.

Bunun nedeni de anlaşılabilir; Ergenekon çetesi benzeri anti-demokratik güçlerin öncelikle Türkiye'yi Batı'dan koparıp izole etmek amacıyla olduğu açık. Ayrıca böylesi bir yönetimin egemen olması durumunda Türkiye'nin bölgeye istikrar ve güvenlik ihraç eden bir ülke olmaktan çıkacağı kesin. Otoriter bir rejimin, meşruiyet ve toplumsal destek arayışıyla dış politikasını saldırganlaştırması, komşularını ve diğer dünya devletlerini provoke etmesi, ortaya çıkan gerginliklerle de rejimi tahkim etmek istemesi çok bildik politikalar.

Sonuçta ABD'nin Türkiye vizyonu artık salt 'stratejik' hesaplara dayanmıyor, 'demokrasi unsuru' da vazgeçilmez görülüyor. Kısaca 'darbe heveslileri için haberler kötü. Bu, Türkiye demokrasisini güçlendirmek için de bir fırsat. Bunu yapmanın yolu da AB sürecini canlandırmaktan, demokratik reformlara geri dönmekten ve Ergenekon soruşturmasına kararlılıkla, hukuk içinde devam etmekten geçiyor. Ordunun da kendi içindeki darbeci cuntaları temizlemesi şart. Bir NATO ordusunun içinde sürekli cuntalar barındırmasına artık kimse hoşgörülle bakmıyor.

Demokratik karakterini kaybeden bir Türkiye'nin ne Batı dünyasında bir yeri olur ne de Doğu'da bir etkinliği.
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbuğ neden risk alıyor?

AK Parti uzun süre sonra yeniden gündemi belirleyen, siyasetin alanını açan, Türkiye'yi liberal demokrasi standartlarına yakınlaştıran bir tutum sergiliyor.

Öyle anlaşıyor ki 'AKP'yi ve Gülen'i bitirme' suç-eylem planının deşifre edilmesi bir dönüm noktası. Toplumsal desteği ve parlamento gücü itibarıyla 'uyuyan dev' olan AK Parti'yi bu belge 'uyandırdı'.

Asker kişilerin darbe girişimlerini sivil mahkemelerin yargı alanına taşıyan yasa değişikliği tarihi, adeta bir devrim niteliğinde. Ancak acilen TSK İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesinin de değiştirilmesi gerek. Neden mi? Çünkü bütün darbeler, darbe girişimleri ve cuntacılık faaliyetleri bu maddeye dayandırılmıştır ve dayandırılacaktır.

Her ne kadar Başbuğ belgeyi 'bir kâğıt parçası' olarak nitelese de Başbakan 'dik duruyor'; darbeci çetelerin üzerine gidilmesi konusunda kararlı görülüyor. Çünkü bu, kendi hükümeti için olduğu kadar, bu ülke için de bir varlık-yokluk meselesi. Anlaşılan Şemdinli gibi bir 'karartma vakası'na izin verilmeyecek. Ne diyor Başbakan? 'Sivil yargı bunu takip edecektir. Biz de yürütme olarak kurum ve kuruluşlarımızla bunu takip edeceğiz. Aslına ulaştığımız anda, bulduğumuz anda tabii ki bunu da yargıya taşıyacağız'. Yani Başbakan bu belgenin 'aslına ulaşılabilir' olduğunu düşünüyor.

Başbakan bu belgenin izini sürecektir. Ve öyle sanıyorum ki konuyu bugün yapılacak MGK toplantısına taşıyacak olan General Başbuğ değil, Başbakan'ın kendisi olacak. Başbuğ'un bu yöndeki açıklaması 'önleyici' bir savunma stratejisini gösteriyor. Konu sadece MGK'ya değil, bence yaklaşan Yüksek Askerî Şûra toplantısına da damgasını vuracak.

Genelkurmay ilk andan itibaren bu konunun üstüne gitmede isteksizlik sergiledi. Askerî savcılığın açıklaması, Genelkurmay'ın izahatı meselenin üstünün kapatılacağı intibasını verdi. Savunmasını da belgenin 'gerçek olmadığı' iddiasına dayandırdı. Belge bir fotokopiydi, otantik değildi; Başbuğ'un ifadesiyle bir 'kâğıt parçası'ndan ibaretti. Bu tespit üzerine de söylenmedik laf, edilmedik tehdit kalmadı.

Yani Genelkurmay ve Başbuğ bütün güvenilirliklerini belgenin 'sahte' olduğuna bağladı. Ardından da şu laf edildi: 'Kovuşturmaya gerek olmadığı kararı kesin değildir... Belgenin doğru olduğuna ilişkin yeni delil, bilgi, emare çıkarsa, elbette bu soruşturma tekrar açılabilir'. Galiba Başbuğ'un kendisi de ne kadar büyük bir risk aldığının farkında.

Bu yüzden 'kendi taraf'ının ne kadar 'sağlam' olduğunu düşünmeden 'karşı taraf'a yüklenmeye devam ediyor. Savcılığa 'farklı' imza veren bir kurmay albayın arkasında savunma hattı kurmak pek akıl kârı görülüyor bana.

Üstelik 'karşı saldırı' terminolojisi de sorunlu. Akla hemen 'kendi taraf'ını getiriyor. Memlekette ne bir kimsenin ne de TSK dışında bir başka kurumun 'psikolojik harp' konusunda 'uzman' ve 'operasyonel' bir birimi yok. Üstelik bu birimi yıllardır kendi halkına karşı kullandıkları da bir sır değil. Gazetecilere, sivil toplum kuruluşlarına, işadamlarına, yazarlara karşı hazırlanan ve yürütülen andıçların, lahikaların, planların, eylem planlarının adresi neresi, Genelkurmay değil mi? Başbuğ, psikolojideki en basit 'yansıtma' tutumuyla suç eylem belgesinin üzerine gidenleri psikolojik savaş yapmakla suçluyor.

Sadece üç beş yazar ve bazı medya kuruluşları da değil suçlanan; polis teşkilatı ve savcılar da TSK'ya karşı bir 'psikolojik operasyonun' içinde olmakla suçlanıyor.

Bir suç belgesinin aslı olmayabilir, çok geçmeden 'yeni ve farklı deliller' gün ışığına çıkarsa ben kişisel olarak şaşırmam; ama Başbuğ ne yapar? Umarım Başbuğ'un sert çıkışı polisin ve savcılığın yeni delilleri ortaya çıkarmasına karşı girişilmiş bir 'psikolojik savaş' taktiği değildir. i.dagi@zaman.com.tr

Darbe ihtimali var mı?

İhsan Dağı 2009.07.03

Darbe ihtimali yok. Bunu konuşmak bile abes, utanç verici. Ama darbe heveslilerinin hem ordu içinde, hem medyada hem de iş çevrelerinde hâlâ var olduğu gerçek. Son yıllarda sistematik bir şekilde yaratılan 'vatan ve rejim tehlikede' havası, darbeciliğin meşruiyet zeminini oluşturuyor.

'Devlet'in en tepesindeki kişiler bir ara, 'Cumhuriyet'in tarihte görülmedik düzeyde tehlike altında olduğu'nu sürekli söylüyorlardı. Böyle bir 'kaygı', hem darbe heveslilerine psikolojik rahatlık sağlamak hem de giriştikleri işin toplumsal desteğini oluşturmak gibi iki temel işlev görüyordu.

Çoktandır bu havanın yaratıldığı kuşkusuz. Kıbrıs meselesinden AB sürecine, Irak'ın işgalinin yarattığı sorunlardan Ermeni meselesine ve hatta özelleştirme politikalarına kadar birçok konu 'vatan elden gidiyor' psikolojisi yaratmak ve yaymak için etkin bir şekilde kullanıldı. Öte yandan AK Parti'nin iktidar olması ve hâlâ seçim kazanmaya devam etmesi, zaten bizatihi 'rejimin tehlikede' olduğunun bir deliliydi bu çevrelere göre. Ayrıca darbe, birileri için 'kariyer' ve 'para' demek. Bu beklentilerle gözü kararanlar, bürokratik, siyasal ve ticarî ikbal kapılarının kendileri için açılmasını umanlar var kuşkusuz. Darbe heveslileri var, ama 'başarı şansı' var mı darbenin? Cunta elemanlarıyla açık konuşmak lazım: 'Ağırlaştırılmış ömür boyu hapis' cezası gerektiren bir suça kalkıştığınızı biliyorsunuz değil mi? Türkiye ortalamasının çok üzerindeki maaşınızı alarak gerçek işinizi yapmanız, sivil hayatın keyfini çıkararak para kazanmaya devam etmeniz, ömrünüzü cezaevinde geçirme riskine girmekten daha akıllıca geliyor bana. Çünkü başaramazsınız, başaramayacaksınız...

Toplumu ne kadar hazırlamış olursanız olunuz (Danıştay cinayeti, Cumhuriyet'e atılan bombalar, Malatya katliamı, Dink suikastı vs...) darbeyi meşrulaştırmanız mümkün değil.

Toplumun, siyaset kurumunun ve kamu güçlerinin ve hatta ordu içinde önemli bir kesimin böyle bir maceraya kalkışanlara direneceklerini siz de tahmin ediyorsunuzdur. Bir darbe organizasyonu için en azından yüzlerce, fiilî uygulamaya geçmeden binlerce kişinin sürece dahil edilmesi gerekir. Böyle bir hazırlığın deşifre edilmemesi ise imkânsız. Yıl 1980 değil. Ne devletin demokrasiye bağlı unsurları, ne halk ne de medya sizi hazırolda bekliyor. (Bekleyen bazı medya grupları ve iş çevreleri yok değil, ama yetmez. Yetseydi zaten çoktan halletmiştiniz bu işi.) Haydi yaptınız diyelim. Sokağa inen halkı ne yapacaksınız? Demokrat medyayı, demokrasiye bağlı kamu güçlerini, hükümeti, gençliği, siyasî partileri ne yapacaksınız? Yok etmeyi deneyebilirsiniz. Ama bunu halktan ve dünyadan gizli yapamazsınız. Kan döktüğünüzü hem halk hem de dünya görecek. Sessiz mi kalacaklar sanıyorsunuz?

Etnik temizlik projenizi yürütürken Türkiye'nin her tarafında başlayacak Kürt-Türk çatışmalarını nasıl durduracaksınız? Etnik temizliğe direnen Kürtleri dünyada ve bölgede oluşan yeni dengeler çerçevesinde nasıl Türkiye'de tutacaksınız? Yeni bir darbenin Türkiye'yi paramparça edeceğinden kuşkunuz olmasın. Bugün darbe düşünenler ve destekçileri, Türkiye'yi bir iç savaşa sürüklemeye ve bölmeye hazır olanlardır. Bir darbe sonrası memleketin Sevr şartlarından daha ağır bir tabloyla karşılaşacağı kesindir. Kendi halkına ve komşu ülkelere yönelik şiddet politikasına kimse seyirci kalmaz. Bugün Lübnan'a, Kosova'ya, Afganistan'a bizim gönderdiğimiz 'barış gücü' benzeri BM veya NATO askerleri Türkiye'ye gönderilmeye başlanır.

Ama hâlâ bazı cuntacılar; "yönetiminden dışlandığımız büyük bir Türkiye yerine, yönetimin tepesinde olduğumuz küçük bir Türkiye'yi tercih ederiz" diyebilir. Onlar için darbe sonrası ülkenin bölünmesi, iç savaşı

toplumun birbirini yemesi önemli olmayabilir. TSK'nın darbeci cuntalardan temizlenmesi gerektiğinden söz ederken şaka yapmıyoruz. Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ, böyle bir Türkiye tablosuna razı mı?
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbesever sermaye

İhsan Dağı 2009.07.07

Demokrasinin kurucu güçleri netleşiyor. Bunların arasında besleme 'millî' burjuvazi yok. TÜSİAD, darbeci askerlerin sivil mahkemelerde yargılanmasına ilişkin yeni düzenlemeye karşı çıkarak safını açıkça belirledi. Demokratikleşme raporları, AB sürecine verdikleri destek, hatta Kıbrıs çıkışı artık geçmişte kaldı.

TÜSİAD'a hâkim olan sermaye gruplarının 'beyaz Türklükleri' iyice depreşti. 'Demokratikleşme, AB üyeliği ve küreselleşme' konularında geri çekiliyorlar, çünkü korkuyorlar. Eşzamanlı ve birbirlerine paralel giden bu üç sürecin Anadolu'nun siyasal ve ekonomik aktörlerini güçlendirirken TÜSİAD'ın temsil ettiği 'millî burjuvazi'yi etkisizleştirdiğini, marjinalleştirdiğini ve rekabet edemez hale getirdiğini düşünüyor olmalılar.

Haklılar da; 'millî burjuvazi'nin yeri, 'yaratıcıları' olan bürokratik oligarşinin arkası. Gerçekten işleyen, dünya ile bütünleşmiş bir piyasa ekonomisinde, açık toplumda ve demokratik süreçte İstanbul sermayesinin bürokratik merkezle 'eski düzen' ilişkisini muhafaza etmesi hayli zor. Herhalde, bir istihbaratçı generalin karşısında hazırolda durmak daha kolay geliyor bazılarına...

Besleme 'millî burjuvazi'den sıkı demokrat ve özgürlükçü bir çizgiyi ilkesel bir tutarlılıkla savunmasını beklemek beyhude. Varlıklarını devlete, devletin merkezîyetçi, otoriter bürokrasisinin 'iltimaslarına' borçlu olan bir sosyal grubun özgür ve özerk bir demokrat özne olması zaten düşünülemez.

Yine de bir ara, 1999 sonrası AB sürecinin belli bir şekle girmesiyle, ardından da 2001 krizinin yarattığı dalgalanmayla 'millî burjuvazi'nin bürokratik oligarşiden bağımsızlığını ilan ettiğini sandık; dünya ile bütünleşme, bütünleşirken de hukuk devleti ve demokrasi gereğini anladığını düşündük, ama yanıltmışız.

Bu süreçte İstanbul sermayesi varlığını üçe-beşe katladı. Şirketlerine yabancı ortaklar, yeni işlerine dünya piyasalarında rahat krediler buldular, büyüdüler. Ancak bir yandan demokratikleşme, öte yandan küreselleşme 'İstanbul sermayesi'nin yerli rakiplerini de büyüttü. Anadolu'nun yeni, dinamik ve muhafazakâr sermayesi ticarete atak, üretimde yenilikçi ve de AK Parti üzerinden siyasette etkiliydi.

Merkezden dağıtılan rantlarla büyüyen İstanbul sermayesi, mevcut ilişkiler ağında siyasal iktidardan istediklerini alamayacaklarını çok geçmeden anladılar. AK Parti gitmeliydi, çünkü 'kendi sermayedarını ve burjuvazisini' yaratıyordu. Onlar ise sadece kendilerinin 'beslenmesini' istiyorlardı; imtiyazlarını paylaşmaya niyetleri yoktu.

Siyasal pozisyonları 27 Nisan bildirisine verdikleri 'ne şeriat ne darbe' kıvamında tepkiyle açığa çıktı. 'Ötekiler' gelince rahatlayacak, Anadolu sermayesi 'İslamcı sermaye' yaftalamasıyla yok edilecek, doğacak boşluğu İstanbul sermayesi dolduracaktı. Ne ala!

Olmadı, 22 Temmuz seçim sonuçları hesapları bozdu. Ama kapatma davasının açılmasıyla yeniden heyecanlandılar. İstanbul sermaye çevrelerinden bazılarının AK Parti'nin kapatılması için Avrupa'da lobi yaptıkları haberleri yayıldı bu süreçte.

Şimdi benzer bir lobi Ergenekon davası için yapılıyor. İçeride, medya uzantılarıyla soruşturmayı karartmaya çalışanlar AB ve ABD'de de savcılığın ve mahkemenin hükümetle hiçbir alakasının olmadığını bile bile davayı AK Parti'nin muhaliflere yönelik bir operasyonu olarak sunmaya çalışıyorlar.

Ama dünyayı buna ikna etmek güç. Ayrıca böyle tezgâhların işadamları için bir maliyeti de var. Tavırlar, bildirimler, pozisyonlar bütün dünyaca izleniyor, biliniyor. Hiçbir makul uluslararası yatırımcı 'darbeye yatırım yapan' işadamları grubuyla iş tutmak istemez. Çünkü bir şirketin yabancı bir ülkede varlığı, en azından asgari bir hukukun varlığını gerektirir. Darbeler önce hukuku iğfal ederler.

Yani darbe, olmadı askercil 'demokrasi' peşine düşen, Ergenekon tarzı derin devlet yapılanmalarına arka çıkan bir sermaye grubu dünya önünde de rezil olur. Rezil olmakla kalmaz, kredisini, itibarını, imajını ve hepsinden önemlisi ortaklıklarını kaybeder. Çünkü darbesever bir sermaye grubunun Türkiye'yi dünya ekonomisiyle bütünleştiremeyeceğini; sağlam, güvenilir ve de kârlı bir ortak olamayacağını herkes bilir, başta da yabancı sermaye temsilcileri. Darbe, artık İstanbul sermayesini de yok eder. Bizden söylemesi... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalnız demokrat

İhsan Dağı 2009.07.10

Onu 27 Nisan 2007 gecesini tanıdım. Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turunu tartışmak üzere İskele-Sancak programına katılacaktım. Kanal 7'nin Ankara bürosuna girmek üzereyken Genelkurmay Başkanlığı'nın internet sitesinde bir "bildiri"nin yayınlandığını haber aldım.

Bildirinin tam metnini alıp yayına girmeden alelacele okudum. Midem bulandı.

21. yüzyılda hâlâ demokrasiyi içine sindirememiş, milli iradeyi hiçe sayan, üstüne vazife olmayan işlere karışan bir ordu vardı karşımızda. 27 Mayıs 1960'ın ardından neredeyse elli yıl geçmiş, ama ordunun siyaset hevesi dinmemişti.

Ergenekon sanıklarının düzenleyicileri arasında olduğu "Cumhuriyet mitingleri" başlamış, alenen darbe çığırkanlığı memleketi sarmıştı. Bu kez de cumhurbaşkanlığı seçimini kullanarak darbe için psikolojik ortam hazırlanıyordu. 27 Nisan gecesini, darbe değil ama bir "muhtıra gelmişti".

Programı girmeden işittiğim birkaç "durum analizi" manzarayı ortaya koyuyordu. Liberal, muhafazakâr ama "sağduyu" sahibi bir gazeteci, hükümeti, "daha fazla gerginliğe neden olmadan" istifaya çağırıyordu bile. Galiba, bir darbe bekliyordu ve pozisyonunu almaya başlamıştı bile.

Birkaç dakika içinde biz de yayındaydık. Cumhurbaşkanlığı seçimi, 367 saçmalığı ve de "bildiri"yi konuştuk. Karşımda oturan 80 yaşındaki eski siyasetçi adeta bir demokrasi ve hukuk dersi veriyordu. Bu kişi, Ferruh Bozbeyli idi.

1960 darbesinden sonra, "zulmün müşahhas örnekleriyle dolu" olduğunu söylediği Yassıada duruşmalarında Profesör Osman Turan'ın avukatlığını yapmış, ardından tanık olduklarına duyduğu öfke onu siyasete yöneltmişti. Avukatlık yaparken 34 yaşında Adalet Partisi İstanbul milletvekili olmuştu. Öfkeliydi, hışımlıydı... İlk grup toplantısında, dinlendikleri kaygısıyla milletvekillerinin konuşmaktan kaçınmaları üzerine kürsüye çıkıp, "Sağır İsmet de duysun, Cemal Gürsel de duysun, komiteciler de... Ne demek bu yahu? Korkuyla bu iş olur

mu?" diye çıkışan "genç adam", grup başkan vekili seçildi hemen. Dört yıl sonra da gelmiş geçmiş en genç Meclis başkanı olacaktır.

Sadece Yassıada'da yapılanları görmekle kalmamış, bir türlü "demokrasiye geçememenin" tanıklığını da yapmıştı. Cuntacıların, 1961 seçimi için; "Yanlıı oldu, biz Halk Partisi kazanacak zannediyorduk." itiraflarına, "Gürsel cumhurbaşkanı olmazsa Meclis açılmaz." tehditlerine, cumhurbaşkanlığı seçiminde dinleyici localarını dolduran üniformalıların küfürlerine muhatap olan "eski bir demokrat", Ferruh Bozbeyli.

27 Nisan'da milli iradeyi ve Meclis'in üstünlüğünü esas alan tutumu aslında derin bir tecrübenin ve de muhasebenin eseri idi. Milli iradenin üstünlüğünden, hukukun 27 Mayıs'ta olduğu gibi ayaklar altına alınmak istendiğinden, askerin haddini yine aştığından söz ederken kendi neslinden birçok siyasetçiden farklılaşıyordu. "Eski arkadaşlarından" bazıları askerî müdahaleyi kışkırtıyor, Meclis'in cumhurbaşkanı seçmesini engelleyecek 367 rezaletine destek çıkıyorlardı. Hatta aralarında daha geriye gidince 28 Şubat'a "ebe"lik yapan da vardı, 28 Şubat'ın tetikçiliğine soyunan da... Böyle bir siyasetçi kuşağı arasında "yalnız demokrat"tı Ferruh Bozbeyli...

Darbecilerin zulmettikleri Demokrat Parti'nin mirasından bir "ikbal" edinen, Menderes'in avukatlığı dedikodusundan bir siyasi kariyer çıkaranların yanında olmadı Bozbeyli. Çünkü onu farklı kılan, kendi ifadesiyle "doğru kelimemeyi uygun kelimememeyi" tercih etmesiydi.

Bozbeyli, çoktandır aktif siyasetin dışında. Bundan da hiç şikâyetçi değil. "Uygun kelimemeyi" çok iyi bilenler hâlâ siyasetteler. İyi ki de siyasetteler, çünkü halk bunların maskesiz yüzlerini görme imkânı buldu. Oy vermedikleri partinin genel başkanlık makamına talip olacak kadar düştüklerini gördü.

Bozbeyli'nin demokrat duruşu karşısında "ötekiler" ne kadar da sırtıyor... Acınası bir yalnızlık yaşıyor "demokrat" geçmişlerini satıp yeni bir "askerî vesayet" rejiminden medet umanlar... Ama "demokratlar" artık yalnız değil... Bozbeyli'nin "yalnız demokratlığı", onu yalnız bırakanların suratında patlayan bir tokat.

Hikâyesi bir kitapta: Yalnız Demokrat, Hatırat Kitaplığı, Timaş Yayınları, Haziran 2009. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kenan Evren bu kez haklı

İhsan Dağı 2009.07.14

Kenan Evren, "Mahkemeye çıkacağıma kafama bir kurşun sıkırım." sözünde ciddi galiba.

Dün Sabah'a verdiği bir demeçte tekrarlamış bu "tehdit"i. 12 Eylül darbesinin ardından haksız yere gözaltına alınan yüz binlerce kişi "mahkemeye çıkabilmek" için yıllarca işkencehanelerde bekletildi. Mahkemeye çıktıkları için değil, çıkarılmadıkları için canına kıyanlar oldu, mahkeme beklerken canına kıyanlar da...

Dün hukuku iğfal edenler, bugün ölüm pahasına hukuktan kaçmaya çalışıyorlar. Anlaşılan, eski darbecilerin yargılanması tartışmaları işe yarıyor; eskiler tedirgin oluyor, yeni heveslilerin iştahı kaçıyor. Baksanıza darbenin başındaki adam bile rahat değil. Kendini 7. cumhurbaşkanı olarak değil de 12 Eylül cuntasının lideri olarak görüyor. Haksız da değil. Kim ve ne olduklarını en iyi kendileri biliyor.

Daha önceki bir beyanatında da "Yargılayacaksanız sadece beni değil, dönemin bütün askerlerini yargılamanız gerekir." demişti. Bir darbecinin, yolun sonunda ne kadar sıkıştığını, arkadaşlarını da vermeye hazır hale geldiğini bundan iyi kimse ifade edemezdi. Yine de haklı; sorumlu ve suçlu sadece kendisi değil; emirleri verenler, yerine getirenler, azmettirenler, destek verenler...

Darbeciler tedirgin, darbe severler perişan... Üstelik birbirlerine de düşmüş haldeler. Evren, hayal kırıklığına uğramış Deniz Baykal hakkında. "Çağdaş darbeciler" sivil mahkemelerde yargılanmasın diye çırpınan Baykal'ın 12 Eylül'e sahip çıkmamasına üzülmüş. İşte böyle Sayın Baykal, insanın adı çıkmaya görsün. Darbeciler sıraya giriverir avukatlıklarını yapmanız için. Aslında fena da olmaz. Siyaset sonrası eski mesleğinize dönersiniz, müşterileriniz de az olmaz bu memlekette. Onları başka kim, sizin kadar içtenlikle savunabilir ki? Ergenekon savunmalarınız hep göz doldurucu oldu. Ayrıca Evren doğru söylüyor. Madem darbecilere arka çıkıyorsunuz, ilkeli olmalı, darbeciler arasında ayırım gütmeden hepsini birden korumalısınız. Evren'in nesi eksik?

Başka ne diyor Evren? "Mademki darbelere karşı, o zaman evvela 27 Mayıs'ı sorgulaması lazım. Olayı sadece 80'den görmesi Baykal'ın işine geleni gördüğünü gösteriyor. Niye? Çünkü 20 yıl boyunca bu ülkede bayram havasında kutlanan 27 Mayıs'a Baykal da alkış tuttu."

Baykal, sadece geçmişte alkış tutmakla kalmadı, şimdi de alkışlarına devam etmek niyetinde. En azından bir ara rejim döneminde başbakan olmak istiyor zahir. Kolay değil, kırk yıl siyaset yapıp başbakan olamamak Baykal için besbelli ki 'travmatik' bir son. Süleyman Demirel'in yedi kez, Bülent Ecevit'in üç kez başbakan olduğu bir ülkede Baykal da 'nasıl olursa olsun' bir kez başbakan olmak istiyor. İstiyor da, 'halk yapmıyor, belki asker yapar' beklentisi Baykal'ın siyasî kariyerini yiyip bitiriyor.

Evren'den nasibini alan sadece Baykal değil. '20 yıl boyunca bu ülkede 27 Mayıs bayram havasında kutlandı' diyerek merkez sağın askerî vesayete teşne geçmişine de dokunduruyor. Menderes'i asan 27 Mayıs'ı bayram olarak kutlamanın vebali Menderes'in siyasal mirasyedilerine yeter doğrusu.

'Darbelere karşıysanız 27 Mayıs'ı da sorgulamak zorundasınız.' diyen Evren, yanına yolcu arıyor belli, ama haklı: Darbeler ve darbecilerle hesaplama 27 Mayıs'la başlamak zorunda.

Gelecek yıl 27 Mayıs'ın 50. yılı. 27 Mayısçılarla hesaplaşmak için daha da geç kalmamamız gerektiğini hatırlatan bir tarih. 27 Mayıs'a destek verenleri, alet olanları deşifre etmek; darbeyi yapanları 'resmen', örneğin kapattıkları TBMM kararıyla kınamak, mağdurlardan 'resmen' özür dilemek için tarihî bir yıldönümü 27 Mayıs 2010. Hazır mısınız sivil toplumu ve siyaseti harekete geçirmeye?

Böyle bir başlangıcın ardından, tamam, bu defa Evren'in dediğini yapalım; bütün darbecileri topluca yargılayalım, 27 Mayısçıları, 12 Martçıları, 12 Eylülcülerini, 28 Şubatçıları ayırt etmeden...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kürt çözümü'nü kim yürütmeli?

İhsan Dağı 2009.07.21

Psikolojik savaş belgelerinde millete hazırlanan komplolar, Ergenekon savcı ve hakimlerine kurulmak istenen tuzaklar, CHP'nin bildik Anayasa Mahkemesi başvuruları derken, Kürt sorununu unuttuk, hem de çözümün çok yakın olduğunu düşündüğümüz bir dönemde. 'İyi şeyler' kendiliğinden olmuyor, gerçekleştiren 'iyi insanlar' gerek.

O 'iyi insanlar' ayrıca şunu bilmeli; Kürt sorununun çözümüne ilişkin atılan adımlar ve gerçekleştirilen açılımlar toplum genelinde olumsuz tepkiler yaratmıyor, aksine benimseniyor. Bunun en çarpıcı örneği Abdullah Öcalan'ın idama mahkûm edilmesinin ardından Türkiye'de idam cezasının kaldırılmasıdır. Ayrıca, Irak Kürt Yönetimi ile diyalogun kurulması, Irak'ın Kürt kökenli Cumhurbaşkanı ile resmî düzeyde ikili temasların

yapılması, karşılıklı ziyaretlerin gerçekleştirilmesi ve Kürtçe TRT yayınının başlaması 'çözüm' adına atılan adımlara toplumsal desteğin var olduğunu, tepkilerin sınırlı kalacağını gösteriyor.

Ancak her durumda ortaya konulacak çözüm paketinin (veya Kürt açılımının) PKK ile yapılan pazarlıklar sonucu geliştiği yönündeki bir algıyı yönetmek mümkün olmayabilir. Dolayısıyla, kapsamlı bir 'çözüm öncesi strateji'nin ana dayanağı, siyasal ve toplumsal reformlar olmalıdır. Bunlar arasında bazı anayasal düzenlemelerle 'eşitlik' ilkesinin vurgulanması ve 'etnik köken' temelli ayrımcılığın açıkça yasaklanması yer alabileceği gibi, Kürtçenin kamusal alanda daha da 'normalleştirilmesi' ve görünürleşmesine katkıda bulunacak açılımlar da bulunmalıdır.

Ancak, PKK ile temas/pazarlık konusunun öne çıkması, öncelenmesi (veya böyle bir görüntünün verilmesi) süreci tamamıyla yönetilemez hale getireceği gibi, siyasal maliyeti de katlanılamaz boyutlara çıkabilir.

Bir çözüm stratejisinin ikinci ayağında, sürecin 'temas, görüşme/pazarlık, silahsızlandırma, af' gibi boyutlarını yürütürken önde hükümetin değil, cumhurbaşkanlığının olması (veya görünmesidir). Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün şimdiye dek sergilediği tutum bu 'misyon'u mümkün kılacak niteliktedir. Cumhurbaşkanı'nın ilk gezisini Güneydoğu'ya yapması, Turgut Özal'dan sonra bölge halkıyla ve bölgedeki sivil toplum örgütleriyle yakınlık kurabilen ilk cumhurbaşkanı olması, Irak'ın Kürt Cumhurbaşkanı Celal Talabani ile yarattığı diyalog, çözüm sürecinde cumhurbaşkanının aktif rol almasını kolaylaştırıcı unsurlardır.

Ayrıca Kürt unsurların, çözüm sürecinde karşılarında 'kırılgan ve ürkek' siyasal aktörler yerine 'devlet'i temsil eden bir 'güç' görme arzusu da cumhurbaşkanının aktif rol almasıyla giderilebilir.

Kürt açılımında temel aktör/muhatap olarak hükümetin yer alması, sürecin taşıdığı siyasal riskler/maliyetler dikkate alındığında ve gelişmeleri öngörebilme ve denetleyebilme imkânlarının sınırlılığı düşünüldüğünde bir noktadan sonra sürdürülebilir olmaktan çıkabilir. Çözüm sürecinin sürdürülebilirliğini sağlamanın yollarından birisi 'adres' olarak siyaset/hükümet üstü bir mercinin gösterilmesidir. Bu, Kürt sorununun çözümünü siyaset üstü güçlere tevdi etmek anlamına gelmemelidir. Aksine, hükümet iradesinin sonuna kadar arkasında olduğu, yasal ve siyasal tüm adımları attığı, ama çözüm projesinin 'sahipliği'nin cumhurbaşkanına tevdi edildiği bir çözüm stratejisinden söz ediyorum.

Bunun nedenlerinden birisini hemen söyleyeyim; hükümetin önde olduğu/görüldüğü bir Kürt çözümünde, süreç hakikaten başarıyla yönetilse, çözüm çok yakın ve mümkün görülse dahi 'çözüm'ün rantını hükümete bırakmak istemeyenler süreci sabote edilebilir. Başka bir ifadeyle, AK Parti'nin muhalifleri Kürt sorununu çözme şerefini ve kazancını AK Parti'ye bırakmak istemeyeceklerdir. Buna AK Parti'nin, kurumlar, kişiler ve gruplar bazında son yıllarda herkesin tanıdığı muhalifleri kadar PKK ve DTP de dahildir.

Dolayısıyla, çözüm sürecinin hem hükümet için siyaseten risksiz/maliyetsiz yürütülebilmesi, hem de başarılı olma durumunda 'rant paylaşımının' çözüm sürecini sabote eden bir niteliğe bürünmemesi için 'çözüm adresi' olarak cumhurbaşkanlığının 'gösterilmesi' daha uygundur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kürt çözümü' için öneriler

İhsan Dağı 2009.08.04

Çözümün neden gerekli olduğu ve nasıl uygun bir konjoktürden geçtiğimizi konuşmak artık anlamsız. Çözümün yöntemini ve içeriğini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymanın zamanı.

Aslında bunlar da bilinmedik şeyler değil. Yeni olan, bu somut adımları atacak bir siyasi iradenin varlığı. Ancak 'Kürt çözümü' tek başına AK Parti hükümetinin de altından kalkabileceği bir iş değil. Peki çözüm sürecinde 'başlangıç' adımları neler olabilir? Çözüm, 'vatandaşlık' kavramının anayasal zeminde yeniden tanımlanmasını gerektiriyor. Bunun için 1924 Anayasası'nda yer alan 'vatandaşlık' tanımı bile yeterli olabilir. Kim itiraz edecek "Atatürk'ün anayasası"na? 'Türkiye halkına din ve ırk (etnik köken) farkı olmaksızın vatandaşlık itibarıyla (Türk) ıtlak olunur' ifadesinin anayasaya yeniden monte edilmesi Türkiye Cumhuriyeti halkının etnik bakımdan çeşitliliğini/çoğulluğunu göstermesi için bir başlangıç teşkil eder. 'Geriye dönerek birlikte yaşamının kökleri'ni bulmak 'kurucu irade'ye yaslanmak/dayanmak itibarıyla da 'meşru'dur.

'Ayrımcılık yasağı'nın Anayasa'da belirginleştirilmesi bir başka yumuşak geçiş, irade beyanı ve jest olabilir. Eşitlik ilkesini düzenleyen Anayasa'nın 10. maddesine, 'kimse dili, dini, cinsiyeti ve etnik kökeni itibarıyla ayrımcılığa tabi tutulamaz' ibaresinin eklenmesi, eşitlik yanında 'ayrımcılık yasağı'nı da vurgulamış olacaktır.

Katı merkezî yönetim anlayışından yetki ve sorumlulukların tedricen yerel yönetimlere devrini sağlayan bir yönetim modeline geçiş düşünülmeli. Bu, yeni bir olgu da değil. 80'lerin ortalarından beri kısmen uygulanmaya başlayan bir yaklaşım. 'Hizmetlerin, hizmet alanlara en yakın yönetim birimleri tarafından yerine getirilmesi' ilkesi bugün modern yönetim anlayışının temelini oluşturur. Kısaca, hükümet 'yerel yönetimlerde reform paketi'ni raftan indirmelidir.

Kürt meselesi, birçok boyutu yanında bir dil, yani Kürtçe meselesidir. Kürtçenin Türkiye genelinde görünür hale gelmesi Kürtleri psikoloji olarak rahatlatarak; Türkleri, en azından toplumsal düzeyde çok dilli bir toplumda yaşadıkları konusunda eğitecek, çözüm sürecinde daha 'görünür' hale gelecek olan Kürt kimliğiyle birlikte yaşamaya hazırlayacaktır. Bu bağlamda kamu görevlilerinin ve siyasi partilerin toplumsal alanda Kürtçe konuşmaları önündeki engeller kaldırılmalı, belediye meclislerinin kararlarıyla çift dilli mekân isimleri (şehir, cadde, sokak, köprü, vs.) kullanmaya tedricen geçilmeli, eski köy, mahalle isimleri yeniden tesis edilmelidir.

En kolaylıkla yapılacak işlerin başında üniversitelerde 'Kürt dili ve edebiyatı' bölümlerinin açılması ve 'Kürt tarihi/kültürü araştırma merkezleri'nin kurulması gelir. Bu, Kürtçenin normalleşmesi, Kürt kimliğinin de Türkiye'nin bir parçası olarak görülmesini getirir. Öte yandan bu hazırlıklar uzun vadede ilköğretim okullarında seçmeli anadil eğitimi için altyapı işlevi görür. ilköğretim okullarında Kürtçe seçmeli ders okutulması için ön hazırlıklara başlanabilir, birkaç okulda pilot eğitime geçilebilir.

Bütün bunlar yapılırken bir yandan da PKK'nın silahsızlandırılması için içeride ve dışarıda girişimler ve kamu diplomasisi yürütülmelidir, PKK'nın dağdan indirilmesi ve silahsızlandırılması bağlamında suça karışmamış elemanlarının toplumla entegrasyonunu sağlayacak rehabilitasyon ve istihdam imkânları oluşturulmalıdır. Koruculuk sistemi yeniden yapılandırılmalı, istihdamları muhafaza edilerek korucuların PKK'dan önce silahsızlandırılmasına başlanmalıdır.

Kuzey Irak Kürt Yönetimi ile ilişkilerin geliştirilmesi hem PKK'nın barışa zorlanması hem Türkiye ve Irak Kürt kamuoyunun kazanılması için son derece önemlidir. Erbil'de derhal bir Türkiye konsoloslugu açılmalıdır. Mahmur Kampı'nda bulunan TC vatandaşı sivillerin dönüşü sağlanmalı, acilen gönüllü bir grup ailenin dönüşünü sağlayacak bir pilot uygulama başlatılmalıdır.

Bütün bunların ve diğerlerinin yapılabilmesinin şartı ise Türkiye'nin kendine ve halkına güvenmesidir.

i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP dağa kimle çıkacak?

Son yıllarda Ergenekon tarzı yapılanmaların tüm manipölasyon girişimlerine rağmen ölkücöleri sokağı salmayan MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, birçok kesimin takdirini kazanmıştı.

Ama bazılarının da düşmanlığını... Mesela, Ergenekoncuların, siyaseti sokağı taşırmak yerine 'yasallık' zemininde tutmaya gayret eden Bahçeli'nin makamına, halkı isyana kıskırtan açıklamalarla gündeme gelen bir başka kişiyi yakıştırdığı biliniyor.

Başaramadılar. Bahçeli de MHP'yi 'makul milliyetçiler'in partisi yapma çalışmalarına devam etti. Son yerel seçimlerde gücünü koruduğunu ve hatta artırdığını gösterdi. CHP'nin muhalefette kalmaya mahkûm politikaları karşısında 'makul milliyetçilerin AK Parti için alternatifi' rolünü oynuyordu. Bu, yerinde bir stratejiydi kuşkusuz.

Ama son günlerde MHP ve Genel Başkanı'na bir şeyler oluyor. Tabanını Ergenekonculardan koruyan, sokağı vermeyen Devlet Bahçeli, hükümetin Kürt açılımına karşılık olarak 'dağı çıkmaktan', 'gerekirse dağıda elli yıl kalmaktan' söz ediyor. Bu, sadece kasım ayında yapılacak olan MHP kongresi öncesi 'taktik' bir sertleşme olabilir mi? Belki.

Belki de daha orta vadeli bir strateji söz konusu: Çözüm sürecinde toplumun bazı kesimlerinde ortaya çıkabilecek tepkileri parti hanesine yazmaya çalışıyor olabilir MHP Genel Başkanı. Bu, siyaseten meşrudur, ama bir o kadar da yanlış. Kürt sorununun çözüm sürecinde sokağı yönelmekle kalmayıp dağı çıkmaktan söz eden bir MHP artık 'milliyetçi merkezin' partisi olma iddiasını ve imkânını kaybeder. Aksine hızla, 'marjinal milliyetçiler'in partisine dönüşür, 'makul milliyetçiler'in desteğini kaybeder. Böylesi bir hareket ulusalcılar kadar marjinalliğe sürükleneceğı gibi, derin yapıların manipölasyonlarına da açık hale gelir. 'İç savaş'a hazırlandığı intibai veren bir partinin artık ne kadar 'siyaset' yapacağı zaten tartışılır.

Böyle bir noktadan sonra MHP tek başına da hareket edemez. Bir kısmı Ergenekon sanığı 'Kuvvacı/millici' güç odaklarıyla işbirliği kaçınılmaz olur. Devlet içindeki çözüm karşıtı 'derin lobi' MHP'nin bu saatten sonra 'doğal müttefik'i'dir. Genel Başkan'ın konuşmasına bakan MHP tabanının artık 'derin' yapılardan kendini kurtarması çok zor.

Kısaca, Bahçeli'nin bu ifadesi Ergenekon tarzı yapıların MHP içinde cirit atmasıyla sonuçlanacak, dışarıda kalan elemanlar partiyi 'derin yapıların' kitlesel zemine kavuşması için kullanma fırsatı bulacaklar.

Bahçeli şimdiye dek tabanından ve teşkilatından uzak tuttuğı 'derin yapılar'ı son konuşmalarıyla partiye adeta davet etmiştir. Bu saatten sonra da bu yapıların taban üzerinde çalışmalarını ve etkilerini sınırlandırmak son derece zor olacaktır. Bu durum, Bahçeli'nin orta vadede genel başkanlığı muhafazası için ya daha da sertleşmesini getirecek veya daha geç olmadan söylemini ve tavrını gözden geçirmesi gerekecektir.

Kürt meselesi, ne AK Parti'nin ne de DTP'nin meselesidir; Türkiye meselesidir. Türkiye partisi olma iddiası taşıyan bir partinin bu konunun çözümünde bir katkısının olması beklenir.

Mevcut durumun sürdürülebilir olmadığı ortada. Ülke kaynaklarını, insanlarını, gücünü kaybediyor. MHP buna duyarsız kalabilir mi? Kürt sorununu çözen bir Türkiye'nin bölgede ve uluslararası sistemde çok daha güçlü ve etkin olacağı kuşkusuz. MHP bunu istemez mi? Kanın durmasını, terörün bitmesini, çocuğunu askere gönderen annelerin kaygılarının sona ermesini istemez mi MHP?

MHP karar vermek zorunda; ya çözümün bir parçası olacak, ya da sorunun. Türkiye'nin sorunlarından beslenerek siyaset yapmak, dolayısıyla 'çözumsuzlük lobisi'yle müttefik olmak yerine daha pozitif bir siyaset tarzı mümkün MHP için.

1970'lerin 'hırçın' MHP'sine dönmek doğru değil. MHP bir siyasî parti, siyasetin zemini ise ne sokak ne dağ. Bunu en çok MHP liderinin bilmesi beklenir. Sokaktaki veya dağdaki bir MHP'nin hem kendisi kaybeder, hem Türkiye. MHP tabanını Ergenekoncuların kucağına itmek tarihî bir vebaldir. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya Kürtler ayrılmak isterse?

İhsan Dağı 2009.08.11

Emekli büyükelçi Ümit Pamir, Kürt sorununun çözümü için önce bir referandum yapılmasını önermiş. Böylece Kürtlerin 'ayrılık' isteyip istemediğini öğrenebilecek, sonuca göre de bir yol haritası geliştirebilecekmişiz.

Türkiye bence bu aşamayı çoktan geçti. Türkiye Kürtlerinde 'ayrılmak' diye bir düşünce yok. Niye olsun ki? Eşit yurttaşlar olarak özgürce yaşadıkları, AB üyeliğini almış, etnik, dinsel ve düşünsel çeşitliliği zenginlik olarak benimsemiş, iç düşman paranoyasından kurtulmuş, komşularıyla dostça geçinen ve müreffeh bir Türkiye'den neden kopmak istesinler? Ayrıca, Kürtlerin çoğu bilir ki 'ayrı' bir devlette Kürt milliyetçileri 'tek parti, tek lider' sultanı altında şimdiki Türkiye'den kat be kat daha dayanılmaz bir rejim yaratacaklardır.

Bırakın bağımsızlık talebine varan bir yaklaşımı, Kürt milliyetçiliğini siyasi kimliğinin ve mücadelesinin merkezine yerleştiren DTP çizgisindeki partilere Kürtlerin ancak üçte biri oy veriyor yıllarca. Bir arada yaşamak isteyen Kürtlerin temel talepleri belli: 'tanınma ve katılım'. Özgürlükçü demokrasi ve evrensel insan hakları standartları çerçevesinde çözülmesi işten bile olmayan talepler bunlar.

Mevzumuza dönersek; bırakın Kürtlerin çoğunluğunu, PKK bile bugün ayrılmaktan yana değil. Bunun siyaseten gerçekçi bir hedef olmadığını biliyorlar. Gerçekçi değil, çünkü sadece 'Türk devleti' direnmiyor bu fikre, Kürtlerin çok büyük çoğunluğu da sıcak bakmıyor.

Yani gündemde 'ayrılık' yok. Kürt sorununu çözen bir Türkiye 'küçülmeyecek'; aksine bölge ve dünya düzleminde daha da güçlenecek. Ama yurttaşlarını ezmek için değil, zenginleştirmek, özgürleştirmek ve güvenli kılma için kullanacağı bir güç olacak bu.

Ama bazılarının anladıkları bu değil 'güçlü Türkiye'den. Onlara göre 'güçlü devlet' halkına giyeceği kıyafeti, konuşacağı dili, inanacağı dini dayatabilen bir devlet. Anlamadıkları, böyle bir devletin dünyada da Türkiye'de de miadının dolduğu, böyle bir devlete Türk'ün de Kürt'ün de razı olmadığı...

'Kürtlerin ayrılması' konusunda 'Türk devleti'nin bir kanadı ve onun kimi sivil uzantılarının farklı planlarının olduğunu düşünüyorum. Kürt sorununu çözme adına daha da demokratikleşen, çoğullaşan, çevresiyle ve dünya ile barışan bir Türkiye'de 'eski düzen' devam edemeyecek, kitleler korkularla manipüle edilemeyecek, birileri kolaylıkla 'iç düşman' ilan edilemeyecek, otoriter devlet aygıtı kolayca meşrulaştırılamayacak.

Dolayısıyla 'eski düzen'in bekçileri 'uyanık'; iktidarlarını yıkacak demokratik bir çözüm yerine Kürtlerden 'arındırılmış' bir Türkiye'nin kendileri için daha 'hayırlı' olacağını düşünüyorlar. Kürtlerin varlığı 'Türk ulus-devleti'ni sulandırıyor bunlara göre. Dolayısıyla yapılması gereken; ya Doğu'daki ve Batı'daki Kürtleri tümüyle

Kuzey Irak'a sürmek veya, bu olmuyorsa, Doğu'daki bir bölgeyi bunlara verip kurtulmak. Geriye kalan yerlerde de 'eski düzen'e devam etmek...

Bazılarının kafalarındaki ideal çözüm böyle bir şey. Bunu açık açık dillendirmekte zorlanıyorlar. Daha önce de yazdım; Türkiye'de bir 'küçük Türkiye' lobisi var. Bunlar demokratik, çoğulcu ve AB üyesi bir Türkiye yerine 'küçülmüş bir Türkiye' istiyorlar.

Nedensiz değil bu tercih. Kürt sorununu çözen bir Türkiye, dar, homojen, merkezi bir 'ulus-devlet' anlayışının ötesine geçecek. Yani, farklı dilden, kimlikten, düşünceden insanlar çoğulcu bir demokratik nizamda özgürce yaşayacaklar. Ama bu yıllardır kurulan 'vesayet' rejiminin de, vesayet bekçiliğinin de sonu anlamına geliyor.

Dolayısıyla 'bekçiler'in kafasındaki şu: 'Devletin dönüşümüne izin vermektense bölünmüş, küçülmüş ve fakat etnik ve ideolojik duruluğuna dokunulmamış bir Türkiye yaratmak'. Yani rejimi ve rejim üzerindeki vesayetlerini, ayrıcalıklarını korumak adına 'geri çekilerek' yani 'küçülerek', ayrıcalıklarını sürdürebilmek.

Kürtler ayrılmaktan yana değil, peki ya Türkler? 'Küçülmüş Türkiye lobisi'ne dikkat! Kürt açılımına karşı çıkan kimi milliyetçi kesimlere de soruyorum: 'Siz de mi küçülmüş Türkiye lobisindensiniz?' i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya şimdi çözüm veya bölünmeye hazır olun

İhsan Dağı 2009.08.14

Kürt sorununda hakikaten bir kavşaktayız. Çözüme çok yakın olduğumuz gibi derin bir ayrılığın da eşiğindeyiz.

Sorun bugün siyaset yoluyla çözülebilir. Ama üç-beş yıl sonra bu imkânı da kaçıracağız. Devletle Kürtler arasında olan gerginlik giderek Türklerle Kürtler arasında da oluşmaya başladı. Bunda kuşkusuz Türkiye'nin hızlı sosyo-ekonomik dönüşümünün de payı var. Sonuçta Kürt sorunu 'toplumsallaşılıyor'. Türk-Kürt kardeşliği söylemi inandırıcılığını yitiriyor, önyargılar ve hatta düşmanlıklar topluma nüfuz ediyor.

Bu 'çatlama' siyasal bir müdahale ile giderilmezse hem Kürtler hem de Türkler 'birlikte yaşama' iradelerini ve inançlarını kaybedecekler.

Kürt sorununu 'siyaseten' çözebilmek için eldeki fırsatı değerlendirmek gerek. Çözümün toplumsal zemini hâlâ var ayrışmalar ve çatlamalara rağmen. Ama daha da geç kalırsak 'çözümünün toplumsal zemini'ni kaybedeceğiz.

Kürt sorununu çözmeyen bir Türkiye ne demokrasisini kemale erdirebilir, ne ekonomik kalkınmasını sağlayabilir, ne de ulusal güvenliğini garantiye alabilir. Ayrıca Kürt sorununu bugün çözmeyen bir Türkiye bütünlüğünü de muhafaza edemez.

Kısaca 'ülkesel bütünlük' çözümden geçiyor. Ya bugün çözeceğiz veya yavaş yavaş ayrılığa doğru yol alacağız. Seçim bizim; siyasi partileri, sivil toplumu, iş çevreleri ve kurumlarıyla bizim. Bugün çözüme taraf olmayanlar 'bölünmüş bir toplum' ve hatta 'bölünmüş bir ülke'nin temellerini atıyorlar.

Toplumsal ve fiilî siyasal bölünmeden kaçınmak istiyorsak daha gecikmeden çözümü konuşmak, bulmak ve yürütmek zorundayız. Şartlar çok müsait. Kısaca hatırlatayım:

1. Devlet ile Kürtler arasında köprüler kuracak bir cumhurbaşkanı var; seçimi için Kürtlerin de büyük destek verdiği bir cumhurbaşkanı, Abdullah Gül. İlk gezisini Güneydoğu'ya yapan halktan büyük destek, ilgi ve sevgi gören bir cumhurbaşkanı. Rahmetli Özal'dan sonra bölgede böylesine sevilen, sayılan, inanılan cumhurbaşkanı gelmedi. 'İyi şeyler olacak', 'kafamızı kuma gömmeyelim' ve 'Norşin' sözleriyle de Kürtlerin gönlünde taht kurdu. Devletin tepesindeki bu adam Kürtler için de, devlet ve Türkler için de sürecin emniyet sigortası.
 2. AK Parti gibi Türklerin de Kürtlerin de desteğini alabilen bir parti iktidarda. Türkiye'yi bu denli kuşatan, Kürtleri ve Türkleri birbirine bağlayan ve temsil kabiliyeti sorgulanamayacak bir 'siyasi güç', AK Parti. Bu özelliğiyle iktidar partisi adeta ülkesel bütünlüğü temsil ediyor. Üstelik Başbakan Tayyip Erdoğan Türkiye'nin 'en milliyetçi lideri' kamuoyu araştırmalarına göre. Ama aynı Erdoğan aynı zamanda Kürt sorununun adını koyup geçmiş hatalara devam edilmeyeceğini açıklayabiliyor, ayrım gözetmeksizin bütün 'analar'ı kucaklıyor. 'Kürt çözümü'nü Türkiye'ye sunacak, kabul ettirebilecek başka bir lider yok ufukta.
 3. Sorunun taraflarından DTP bugün TBMM'de temsil ediliyor. Bölge merkezli siyaset yapmaktan Türkiye merkezli siyasete geçiş yapmaya çalışıyor. Şiddetle arasına mesafe koyması yolunda hem içeriden hem dışarıdan çok büyük baskılara maruz kaldılar. Ya çözüme destek olacaklar veya marjinalleşecekler. Şiddet değil siyaset tek çıkışları.
 4. Yıllardır PKK ile mücadele yürüten TSK'da soruna sadece güvenlik perspektifiyle yaklaşamayacağını söyleyenler çoğalıyor. PKK'nın dağdan indirilmesinden, sosyo-ekonomik tedbirlere kadar öneriler geliyor. Çözumsuzlük lobisi TSK'da şimdilik etkili görünmüyor.
 5. Çözümün önündeki en önemli engellerden olan 'derin devlet çetesi' çökertiliyor. Ergenekon ve bu çerçevede JİTEM ve faili meçhul cinayetlerin soruşturulmaya başlanması muhtemel provokasyonları azaltıyor.
 6. Kamuoyu mevcut durumun (insan kayıpları, ekonomik zararlar ve siyasal, toplumsal maliyetlerle) artık katlanılamaz olduğunu düşünüyor. 'Kanın durması' toplumdan gelen bir talep.
- Kısaca bu fırsat kaçarsa yazık olur. Çözüme bugün 'vatanseverlik ve milliyetçilik' adına destek vermeyenler yarın Türkiye bölünürse ne yapacaklar?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Bedel'i iktidar mı, muhalefet mi öder?

İhsan Dağı 2009.08.18

Kürt sorununda çözüme yürüyen bir AK Parti 'bedel ödemeyecek'. Aksine büyüyecek; bir şekilde kanın durmasını, barışın gelmesini, demokrasinin güçlenmesini, istikrarın yerleşmesini, ekonominin gelişmesini isteyen çok geniş bir kesim AK Parti'nin etki alanına girecek.

Oysa yaygın kanı, hükümetin Kürt açılımının ciddi siyasi riskler taşıdığı yönünde. Başbakan Tayyip Erdoğan da 'bedeli ne olursa olsun demokratik açılımlara devam edeceğiz' derken bunu kastediyor.

Ben de bu kanıdaydım. Nedeni basitti: Bu asırlık sorunun altından tek başına AK Parti'nin kalkmasını beklemek gerçekçi değildi. Sorunu AK Parti yaratmamıştı, çözümde de tüm siyasal grupların desteği, katkısı ve sorumluluğu olmalıydı. Ayrıca sürecin sonunda hem kazançları ve riskleri hem de sorumlulukları dağıtmak

sonuca başarıyla varmanın bir şartı görülüyordu. Ama geçen birkaç haftada artık AK Parti hükümetinin CHP ve MHP desteği olmaksızın bile bu barış projesini sonuna kadar götürebileceğini düşünüyorum.

Öncelikle, İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın herhangi bir model dayatmadan yürüttüğü temaslara çözümün arkasında muhalif partiler olmasa da geniş toplumsal kesimlerin varlığına işaret etti. İkincisi; muhalefetin bütün sertliğine rağmen 'çözüm kanadı' sağlam durdu. Barış ve kardeşlik fikri etrafında geliştirilmeye çalışılan politikaların tahminlerden öte destek bulduğu anlaşıldı. 'Çözüm şimdi' tarafı ahlaken, vicdanen ve siyaseten 'savaşa devam'dan başka bir şey demeyen muhalefete üstünlük kurdu.

Dolayısıyla bu noktadan sonra 'siyasi riskler'in abartılmaması gerektiğini düşünüyorum. Çözüme giden süreçte AK Parti 'tarihin ve Türkiye'nin gidişini değiştiren parti' olarak 'reformist' kimliğine yeniden kavuşuyor. CHP'li Gürsel Tekin bile herkesin aklından geçeni söyledi: Kürt sorununu çözen tarihe geçer.

Muhalefet 'kurnaz' bir siyaset izlemeye kalkıştı. Türkçü hassasiyetleri kaşıyarak siyaset yapmak en basit siyaset tarzıydı. Bunu yaparak sorumluluktan kaçtılar. Ama iki haftada yalnızlaştılar. Milletin her ferdinin derinden hissettiği bir soruna yokmuş gibi yaklaşmak anlamsızdı çünkü.

Hükümet ve çözüm tarafından 'çözümler' beklerken 'çözumsuzlük' siyaseti izleyenler arasından itirazlar yükselmeye başladı, özellikle de CHP'de. CHP'nin devletçi ve milliyetçi yaklaşımıyla MHP ile yarışması hem tabanında hem de tavanda rahatsızlık yarattı. Zülfü Livaneli bile bayrak açtı.

MHP'de çözümü destekleyenlerin sesleri ise duyulmuyor. Bunda şaşırarak bir şey de yok. Ancak genel başkan Devlet Bahçeli 'Kürt çözümü'ne muhalefetin çıtasını o kadar yükseltti ki altında kalan ilk kişi kendisi olabilir. Mevcut doz milliyetçilikle Kasım Kongresi'ni atlatılabilir; ancak milliyetçiliği 'Kürt açılımına karşı muhalefetin şiddeti' belirlemeye başlayınca artık Bahçeli'nin MHP'de kontrolü elinde tutması mümkün değil. Bahçeli'nin tek şansı Ergenekon soruşturması. Yoksa işi çok daha zor olacaktı. Şunu not ediniz; bundan böyle Bahçeli'ye parti içinden ve dışından gelecek muhalefetin ana gerekçesi 'Kürt açılımına yeteri kadar sert muhalefet yapmadığı' noktasında olacak. Bahçeli ne kadar sertleşse de muhaliflerini tatmin edemeyecek. Sonunda dağa çıkar mı bilmiyorum, ama partiden çıkarılma riski mevcut.

Sonuçta muhalefet partileri çözümün ucundan tutarak 'Türkiye partisi' olma fırsatını tepiyorlar. AK Parti ise %40-50'lik bir büyük kitleye hitap etmeye devam ediyor. Dahası AK Parti yeni açılımlarla şimdiye dek ulaşamadığı kesimlere de yaklaşıırken CHP ve MHP en fazla %30'luk bir oy tabanı için birbirleriyle mücadele ediyorlar. AK Parti de bir kez daha değişimden, demokrasiden, özgürlüklerden, barıştan, kalkınmadan, dünya ile barışlıktan yana bir parti olarak rakipsiz kalıyor gelecek seçimlere doğru...

Hülasa, çözüm sürecinde AK Parti için ne risk ne de ödenecek bedel var. Muhalefet düşünsün savaştan yana olmanın bedelini...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtçeyi de başörtüsünü de yasaklayan aynı devlet

İhsan Dağı 2009.08.21

1980 darbesinden sonra Kürtçenin sokakta bile konuşulması yasaklandı.

Aynı yıllarda başörtülü öğrencilerin üniversitelere girmesi de engellenmeye başlandı. Yani Kürt'ün anadilini sokağa bile çıkarmayan devletle başörtülü öğrencileri üniversiteye sokmayan aynı devlettir.

Dinî cemaatleri, tarikatları yok sayan, olmadı yok etmeye çalışan bir devlet ile etnik bir grubu, örneğin Kürtleri yok sayan, var olduklarını gördükçe de yok etmeye çalışan devlet arasında bir fark yoktur.

Sorun işte bu otoriter, ceberut devlet; halkın kılık kıyafetine de diline de karışmaya yeltenen, kendinde bu hakkı ve gücü gören devlet. Bu çağda kimse böyle bir devleti ahlaken de, vicdanen de, siyaseten de savunamaz. Kürt açılımını konuşurken nasıl bir devlet anlayışının ve pratiğinin bu sorunu yarattığını, büyüttüğünü ve topluma yaydığını unutmamak gerek.

Çözüm, otoriter-bürokratik devletten demokratik devlete geçiştir. Tabii toplumsal düzeyde 'çoğulculuk'un kabulü ve içselleştirilmesiyle birlikte... Bu da zaten otoriter devlet kültüründen toplumun bağımsızlaşmasıyla mümkün.

Kürt'ün anadiline saygı gösteren devlet halkın başörtüsüne de karış(a)maz. Çünkü toplumsal ve bireysel kimliklere, kimliksel tercihlere saygı göstermesi gerektiğini anlamış bir devlettir artık bu. Yurttaşlara belli kimlikleri dayatmak yerine, onların kimlikleri karşısında tarafsız olabilen bir devlete dönüşümden söz ediyoruz. Demokratik bir devlet yurttaşların etnik veya dinî kimlikleriyle uğraşmaz, uğraşamaz. Bu işi de değildir, haddi de...

Meselenin özü devletin haddini bilmesidir. Vatandaşa din, inanç, ideoloji, yaşam biçimi veya kimlik dayatan bir devlet ülkenin bir numaralı sorunu olur. Türkiye'nin sorunu da budur.

Kürt meselesinin çözümü, son yüzyılda üzerimize giydirilen 'ulus devlet' gömleğinden kurtulmayı gerektiriyor. Zaten sorunun temelinde 'çoğul' ve 'emperyal' bir geçmişten 'türdeş' bir 'ulus devlet' yaratma çabaları yatıyor. Türkiye'yi tek tip insanlardan ibaret görenler, öyle tahayyül edenler ve öyle yapmaya çalışanlar sadece Kürt sorunu yaratmakla kalmadılar, 'farklı' olan herkesi düşman ilan ettiler. 'İç düşman' bir gün 'komünistler'di, bir başka gün 'İslamcılar', öteki gün 'Kürtler'...

Şimdi bu Kemalist geleneğin, dinî kimlikler söz konusu olduğunda tektipleştirici ideolojik politikalarına karşı çıkarken Kürtleri yoksayarak 'türdeş ulus' yaratma dayatmasına destek vermek olmaz.

Ama daha önce de yazdım; homojen bir ulus tasavvurunda, sadece projenin mimarı olan Kemalistler değil dindarlar da epeyce 'Türkçü' bir noktaya vardılar. Dindarların 'Türkleştirmeci ulus devlet' projesinin ne kadar 'içinde' olduklarını sorgulamaları gerek. Şaşırtıcı değil aslında bu; homojen bir toplum öngören, dayatan ve hatta neredeyse yaratan bir 'ulus devlet' sürecinden geçti bu toplum. Farklı olanlarla barış içinde, farklılıklarını kabul ederek yaşama tecrübesini törpüleyen bir süreç oldu bu üstelik.

Dolayısıyla 'emperyal geçmişimiz'deki farklı etnik ve dinî gruplarla barış içinde bir arada yaşama tecrübesiyle övünmenin bir anlamı kalmadı. Bugün, 'ulus devlet' şematüğinde bırakınız farklı dinî grupları, Kürtlerle bile birlikte yaşamakta zorlanır olduk. Çok dilli, çok uluslu, çok dinli emperyal bir geçmişten gelip, bu geçmişle övünerek bugün Kürtleri yok saymak büyük bir çelişki.

Kürtlerin farklılıklarını kabul eden herkes 'kendi farklılıkları' için de devletten saygı görme talebini dillendirme tutarlılığına ulaşmış olacak.

Kısaca; vatandaşın başörtüsüne yasak getiren anlayış ile anadilini yasaklayan, halkın kullandığı köy, kasaba, şehir isimlerini değiştiren, insanların çocuklarına hangi ismi vereceklerini buyuran, nerede hangi dili konuşacaklarını belirlemeye yeltenen devlet ve anlayış arasında bir fark yok. 'Aynı devlet'in uygulamalarının birine karşı çıkmak, diğerini ise desteklemek tutarsızlık. Mübarek Ramazan ayına girerken dindarların bunu biraz düşünmesinde fayda var. i.dagi@zaman.com.tr

Diyanet'in 'İç Düşmanlar'ı kim?

İhsan Dağı 2009.08.25

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu, Ramazan'ın başlaması vesilesiyle çok önemli mesajlar verdi.

Bunların başında da 'öteki'ne ilişkin yaptığı tespit ve öneri geliyor.

Bakınız Bardakoğlu ne dedi: "Öteki kavramını sözlüğümüzden silip, yanı başımızda ve uzağımızdaki herkesi bizim bir parçamız olarak görmeye ihtiyaç vardır".

Eski Meclis başkanlarından Ferruh Bozbeyle'nin Son Demokrat kitabında 1950'lerde Zeyrek Camii imamı olan Abdülaziz Bekkine Efendi'den naklettiği bir söz var. Diyor ki Bekkine Efendi; 'bir insanı öyle hemen gözden çıkarmayınız, kötü görmeyiniz. Onun üzerinde Allah'ın emeği olduğunu unutmayınız'.

Evet, 'Allah'ın emeğine' saygı için ötekileştirmemek, düşman bellememek...

Peki, Diyanet İşleri Başkanı, tam da bu mükemmel tespitinin ve niyetinin ardından yıllardır süren bir 'ötekileştirme söylemi ve pratiğini' düzeltecek mi?

Yıllardır hutbelerde, vaazlarda, mevlitlerde velhasıl neredede bir din görevlisi dua okursa orada tekrarlanan bir ifade var: 'Dahili ve harici düşmanlarımız'. Ya onların şerrinden sakınılır, ya onlara lanet okunur. Harici düşmanları hadi anladık diyelim, peki bu 'dahili düşmanlar' kim oluyor Allah aşkına?

Nüfusunun % 99'u Müslüman olan bu ülkede iç düşmanlar kimler? Kim kimi 'iç düşman' ilan ediyor? Ne hakla ve kimin adına? Ne devlet yurttaşları, ne de Diyanet görevlileri Allah'ın kullarını 'iç düşman' olarak niteleyemez.

Benim 'iç düşman'ım yok. Ben bu Diyanet görevlilerinin duasına katılamayacak mıyım?

Yıllardır halkın bir kesimini 'iç düşman' edenlere karşı geldik, itiraz ettik. Çünkü bu, otoriter bir rejimin temellerini atan, onu meşrulaştıran ve toplumsallaştıran bir 'korku iklimi' yaratmak için sistematik olarak yürütülen bir politikaydı. Memleketin dört yanı düşmanlarla çevrilmişken, bir de her an bu düşmanlarla işbirliği yaparak ihanete hazır bekleyen 'iç düşmanlar' olduğu anlatıldı millete. Bu kadar düşmanla baş etmek için balyoz gibi bir devlet gerekirdi tabii ki. Böyle bir ateş çemberinde demokrasi, özgürlük, adalet ve farklılık taleplerinin bir anlamı, önceliği olamazdı; düşman içimizde, yanı başımızdaydı, tehlike yakındı...

İşte bu korkular üzerinden yıllarca demokrasi, özgürlük ve farklılık taleplerimize gem vurdu devletlularımız.

Jakoben, ceberut devlet her dönem birilerini 'iç düşman' ilan etti, çünkü 'iç düşmansız' varlığını haklılaştıramıyordu. Birçok dönemde iç düşmanların başında da dindarlar geldi. Alenen de ilan ettiler bunu. İmam hatipliler, başörtülüler, Anadolu sermayesi, dinî gruplar ve cemaatler hep birileri için 'iç düşman'dı.

İşte o 'iç düşman'lar, aynı anda başka 'iç düşmanlar'a karşı dualar okuyorlar; bunu yaparken 'iç düşman' söylemini doğallaştırıyor, meşrulaştırıyor ve toplumsallaştırıyorlar.

Din görevlileri ve dindarlar dualarında birilerine (?) 'iç düşman' dediğinde 'ceberut, otoriter devlet'in ateşine odun taşımakla kalmıyor, toplumsal barışı da sabote ediyorlar. Kim bu iç düşmanlar? Herkes olabilir; arkadaşınız, komşunuz, meslektaşınız, öğrenciniz, müşteriniz, hastanız...

Ötekini sözcüğümüzden silmek istiyorsak önce dualarımızdan çıkaracağız ötekini, yani 'iç düşman'ı.

'İç düşmanlar' söylemi otoriter devlet, disiplinli ve tek tip toplum yaratmanın bir aracı olarak kullanıldı.

'Korkular yaratarak' yönetme, halkı zaptu rapt atlında tutma, disipline etme sürecinin en önemli aygıtıydı. Bugün böyle bir anlayış çok şükür çözülürken Diyanet'in din görevlilerinin hâlâ dualarında 'iç düşmanlar'dan söz etmeleri zamanın ruhuna da ters, Bardakoğlu'nun ötekileştirmeyi defterden silme çağrısına da.

Madem 'öteki'ni defterimizden sileceğiz, önce bu 'dahili düşmanlarımız' lafından kurtulalım. Bunu başaran bir Diyanet iç barışa büyük katkı sağlar. Otoriter devlet elitlerinin 'iç düşmanlar' diyerek memleketi ve halkı bölme yanlısına da daha fazla ortak olmamış olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt açılımına halk ne diyor?

İhsan Dağı 2009.08.28

Son bir aydır 'Kürt açılımı'nı konuşuyoruz. İktidar süreci başlattı, muhalefet pozisyonunu belirledi. Gazeteciler, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları da düşüncelerini ve önerilerini hem bu işi yürüten koordinatör bakan hem de kamuoyu ile paylaştılar.

Peki açılıma, açılıma yönelik muhalefete, çözümün olası içeriğine ve imkanlarına ilişkin olarak halk ne düşünüyor?

Son günlerde yapılan çok kapsamlı bir SETA-Pollmark araştırması bu sorulara net cevaplar veriyor. Türkiye genelinde 10.500 kişiyle yapılan kamuoyu araştırması adeta bir yol haritası; iktidarın, muhalefetin ve kamuoyu önderlerinin mutlaka derinlemesine tahlil etmesi gereken sonuçlar.

Öncelikle halkın % 55'i 'Kürt sorunu'nun Türkiye için önemli bir sorun olduğu kanaatinde. Yani artık böyle bir sorunun varlığını inkar etmek abesle iştigal. Daha da çarpıcı olan PKK'nın askerî yöntemlerle etkisiz hale getirilmesi halinde bile Kürt sorununun çözülmüş olmayacağını düşünenlerin oranının % 56'ya ulaşması. PKK'nın kendi iradesiyle silahı bırakıp dağdan inmesi durumunda bile sorunun çözülmeyeceğini söyleyenler % 51 düzeyinde. Buradan çıkan sonuç çok net: PKK'dan bağımsız olarak memleketin bir Kürt meselesi var. Dolayısıyla bunun aşılması sadece askerî tedbirlerle olamayacak. Siyasetin devreye girmesi kaçınılmaz. Buna paralel çok önemli bir sonuç daha var: Halkın % 71 gibi çok büyük bir kısmı son 25 yılda terörle mücadelede uygulanan yöntemlerin başarısız olduğunu düşünüyor. Üstelik bu 'başarısızlık' tespitinde Türk ve Kürt kökenli yurttaşlarımız neredeyse tam mutabık (Türk kökenlilerin % 71'i, Kürt kökenlilerin % 75'i).

Dolayısıyla tüm siyasî aktörlere buradan duyurulur: halk, varlığını kabul ettiği bu sorun hakkında yeni şeyler söylenmesini, yeni çözüm yöntemlerinin geliştirilmesini istiyor.

İşte tam da bu nedenle halkın çoğunluğu hükümetin açılımını olumlu buluyor (% 43, olumsuz görenler % 39). Belki de daha çarpıcı olan, muhalefet partilerinin açılıma yönelik tepkilerinin kamuoyu tarafından nasıl algılandığı. Halkın % 16'sı CHP'nin bu konuda izlediği siyaseti olumlu bulurken % 64'ü olumsuz olarak niteliyor. Aynı şekilde MHP'nin yaklaşımını olumlu bulanların oranı % 16, olumsuz görenlerin oranı ise % 62. Bu rakamlar bence muhalefet için üzerinde ciddiyetle düşünmeleri gereken cinsten. Mesaj açık; sorunun çözümüne engel olmayın, katılın. Bu mesaj o kadar net ki, bu iki partinin açılıma ilişkin yaklaşımına kendi tabanları bile destek vermiyorlar. Kendi partilerini bu konuda CHP'lilerin % 33'ü, MHP'lilerin % 40'ı destekliyor.

Aslında yukarıdaki tablo neredeyse bir genel seçim tablosu; AK Parti'nin açılım politikasını olumlu bulanlar (% 43), CHP ve MHP'nin açılım yaklaşımını olumlu bulanlara (% 16) açık fark atmış durumda. Dolayısıyla muhalefetin 'açılım' konusunda AK Parti'ye yüklenerek seçmen tabanlarını genişletme stratejisinin politik bir karşılığı yok.

Muhalefetin, açılımı bölücülük ve ihanetle nitelendirme girişimleri de kamuoyunda destek görmemiş. Halkın % 60'ı Başbakan ve hükümetin açılım çabalarının 'bölücülük' olarak nitelenemeyeceği kanısında. Vatandaş, CHP ve MHP liderlerinin sandığından daha az 'partizan'. Anlaşılan, artık 'ihanet' söylemi üzerinden siyaset yürütmek prim yapmıyor.

Sorunun varlığını bilen halk, çözüm girişiminde bulunanlara bir şans veriyor. Buna DTP de dahil. DTP'nin açılıma yaklaşımının bütün muhalefet partilerini aşan bir şekilde % 35 düzeyinde olumlu görülmesi çok ilginç. Çözüme destek veren bir DTP, kamuoyunun genelinde normalleşmesini tamamlayabilir ve 'Türkiye partisi' olabilir.

'Türkiye'nin Kürt Sorunu Algısı' araştırmasında üzerinde durulması gereken birçok konu var. Ancak özet şu; halk çözümsüzlük siyaseti yapanlara sıcak bakmıyor, çözüm girişimine de ihtiyatlı bir destek veriyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ez jî te hez dîkîm

İhsan Dağı 2009.09.01

Biliyorum, birçoğunuz başlığı anlamadınız. Ben de yeni öğrendim. Aynı cümleyi İngilizce, Fransızca veya Almanca yazsaydım, en azından birini, okur yazar her Türk anlayacaktı.

Oysa bin yıldır birlikte yaşadığımız, kardeş olduğumuzu söylediğimiz, etle tırnak gibi bütünleştiğimizi iddia ettiğimiz Kürtlerin dilinde yazınca kimse anlamıyor. Bu, övünülecek bir 'cehalet' olamaz.

Bin yıldır birlikte yaşıyoruz, ama Kürtçe bilmiyoruz; az da olsa bilmiyoruz. Kürt kökenli olduğumu bildiğimiz bir komşumuza 'günaydın', iş arkadaşımıza 'nasılsın?', sevdiklerimize 'seni seviyorum' diyemiyoruz Kürtçe. Daha da kötüsü, 'onların dili'ni birazcık da olsa konuşmak aklımıza bile gelmiyor, bırakın bunun için özel bir çaba göstermeyi...

Ne hakça ne de kardeşçe bir durum bu. Hepsi Türkçe bilen, bilmek zorunda olan Kürtler (kardeşlerimiz!) üzülmezler mi buna? Kırılıp darılmazlar mı?

Gelin itiraf edelim: Devletin 'homojen Türk milleti' varsayımı hepimize (Türklere) kolay geldi. Herkes Türk'tü; herkesin Türk olmasını, Türkçe konuşmasını bekledik. Devlet destekli bu beklentiye karşılık verip Türkçe öğrenenlerin Türkçesiyle de dalga geçti kimimiz.

Adeta Kürtçe diye bir dilin var olduğunu unuttuk, görmezden geldik. Hatta Kürtçenin sokaklarda bile konuşulması yasaklandığında kılımızı kıpırdatmadık. Kör, vurdumduymaz kaldık... İçimizdeydi onlar, birlikte yaşıyorduk, ama onlar bizim gibi oldukları, bizim dilimizi konuştukları sürece bizdendi. Kürtçe konuşmayı, yani kardeşlerimizin adadillerini, yani en doğal, en insanî farklılıklarını 'ayrılıkçılık'la eş tuttuk.

Bir Kürt'le bir Türk'ü birbirinden farklılaştıran tek şey, dil. İşte o dilin bizi ayıran şey olmasını istemiyorsak, o dili paylaşmamız, ortak kullandığımız bir değere dönüştürmemiz gerek. Neden ortaklaşamıyoruz bu dili?

Yüzyıllardır birlikte yaşarken, yakın akrabalar olmuşken Kürtçeyi bu denli 'yabancı', dışımızda görmek hiç de normal değil.

Kürt meselesi önemli ölçüde bir Kürtçe meselesi. Kürtçeyi doğal, meşru, normal ve bizden görmeden birlikte yaşama irademiz ve isteğimiz sağlam bir temele oturamaz.

Tamam, Kürt sorunu toplumun değil, devletin yarattığı bir sorun. Toplumsal düzeyde Kürtlerle Türkler arasında ciddi bir şiddet ve nefret ortaya çıkmadı. Kabul, bu sorun 'Türkler'in değil 'devlet'in sorunuydu ve çoğul bir emperyal toplumsal bakiyeden homojen bir ulus ve devlet yaratma projesinden kaynaklanmıştı. Ama toplum bunun neresindeydi? Halkın, bin yıldır birlikte yaşadığı Kürt kardeşlerine devletin yaptıkları karşısında takındığı duyarsız, vurdumduymaz tavrın hiç mi payı yoktu sorunun derinleşmesinde?

SETA ve Pollmark'ın geçen hafta açıklanan Türkiye'nin Kürt Sorunu Algısı araştırmasının ilginç bulgularından biri de Kürtçeye ilişkin. Türk kökenli yurttaşların % 52'si 'Kürtçenin kullanımına yönelik yasakların kalkmasını kabul edilebilir' bulmuyor. Aynı araştırmada Türklerin % 34'ünün, Kürtlerin de % 67'sinin 'yakın akrabaları' arasında Kürt ve Türklerin olduğunu öğreniyoruz. Bu kadar kaynaşmış, akrabalaşmış bir toplumun Kürtçeye bu kadar 'yaban' kalması çok şaşırtıcı değil mi?

Bence önümüzdeki süreçte sadece devletle Kürtler barışmakla kalmamalı, Kürtlerle Türkler de yeniden 'tanışmalı'. Türkler, Kürtçeyi damadının, gelininin, torununun, yeğeninin, halasının, dayısının dili, yani 'kendî' dili olarak görmeli. Kardeş dediğimiz, evlilikler yaptığımız, akraba olduğumuz insanların diline bu kadar yabancılık anlaşılır ve açıklanabilir bir durum değil. Bugün her Kürt Türkçe konuşurken Türklerin üç beş cümle bile Kürtçe konuşamamaları kabul edilebilir bir kardeşlik türü müdür?

Şairin dediği gibi 'anadilin, elin ayağın kadar senin, ana sütü gibi tatlı', ana sütü kadar helal... Gelin öğrenerek, Kürtçeyi 'ayırın' değil 'birleştiren' bir ortak değere dönüştürelim. Öğrenmeye de bu cümleyle başlayalım: Ez ji te hez dıkım. Yani, seni seviyorum. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nasıl federalist oldum?

İhsan Dağı 2009.09.04

Cevabı merak ediyor olabilirsiniz, ama inanın ben de bilmiyorum. Milliyet'ten Taha Akyol yakıştırmış, olmuşum. Geçen hafta Haber 24'te katıldığım bir programda yaptığım bir konuşmadan bu sonuca varmış Sayın Akyol. 'Uluslararasılaşmanın bir gereği olarak federalizmi' savunmuşum Kürt açılımı bağlamında.

Kayıt düşmekte fayda var: Federalizmi savunmadım, federasyonun uluslararasılaşmanın, yani dünya ile bütünleşmenin gereği olduğunu da söylemedim. Üniter devlet söyleminin arkasına saklanarak ifade özgürlüğünü sınırlamaya kalkışanlara ve tartışma kapatıcı bir hegemonya kurmaya çalışanlara karşı ulus-devletin de üniter devletin de tabu olmaması gerektiğini anlattım. Üniter devletin karşısının federal devlet olduğunu, federal devletin de devletsizlik değil, hâlâ bir devlet olduğunu söyledim.

Burdan Kürt sorununun çözümü için federal bir model önerdiğim çıkar mı? Çıkamaz. Tabii ki her şey konuşulabilir, tartışılabilir, federasyon dahil. Bunu yirmi yıl önce rahmetli Turgut Özal da söylemişti. Sanırım Sayın Akyol hatırlıyordur. Yoksa Özal da bir federalist miydi?

Uluslararasılaşma ile federalizm arasında bir bağlantı yok tabii ki. Ben de zaten böyle bir şey söylemedim. Söylediğim, küresel ağların, ilişkilerin klasik ulus-devlet anlayışını dönüşüme zorlaması.

Anlamadığım şu: Taha Akyol federal bir devletin iyi olmadığını neden 'benim federalistliğim' üzerinden yapıyor. Ulus-devlet meselesine gelirse... 'Ulus-devlet bir hikâyledir', evet; bir 'narrative'dir. Dahası, gökten inmemiştir, tarihseldir. Ulus-devlet 'ilelebet' tek siyasal birlik ünitesi değildir. Dün yoktu, bugün var, yarın olmayabilir. Ulus-devletler çağında şehir devletler de imparatorluklar da yaşayamadı. Muhtemel bir 'ulus-devlet sonrası' siyasal örgütlenme biçiminde de mevcut ulus-devlet modelleri devrini tamamlamış olacaklar. Kim bilir?

Bu hipotetik durumun ötesinde, bu 'siyasal birlik modeli' statik de değildir; dönüşüyorlar. Bugün, siyasal birliğini etnisite ile değil hukuk devleti zemininde yurttaşlıkla tanımlayan ulus-devletlere ulaştık.

Ulus-devletler çağında yaşıyoruz hâlâ, ama bu ulus-devletlerin güçlü, güvenli ve müreffeh olanları 'demokratik, çoğulcu ve özgürlükçü' siyasal mekanizmalar kurabilenleri. Yani, modern ulus-devletler için aslanan egemenliğin tekliği, merkeziliği ve paylaşılmazlığı değil.

Dahası, egemenliğin ulus-üstü yapılar tarafından paylaşıldığı bir dünyadayız. Uluslararası normlar ulus-devletin egemen alanları olan yasamayı da, yürütmeyi de, yargıyı da bağlıyor. Bağlamıyor diyenler Kuzey Kore oluyor.

Yani mutlak ve tekil bir egemenlik yok. Bunu kimse de empoze etmiyor; ulus-devletler hukuk, ekonomi ve toplumsal tazyikler karşısında 'egemenliklerini' yerel ve küresel aktörlerle paylaşıyorlar.

Ancak 'bizim ulus-devletçiler' epeyce geride. 19. yüzyıldan kalma türdeş bir ulus, mutlak bir egemenlik ve otoriter bir siyasete yaslanan ulus-devlet istiyorlar. Onlara göre küreselleşme de, AB üyeliği süreci de, demokratikleşme ve açılım da ulus-devleti aşındırıyor.

Mevcut Türkiye bile ulus-devleti ağzına pelesenk yapanlar için sulandırılmış bir ulus-devlet. Haksız değiller; AB'ye tam üye değiliz ama, gümrük birliği üzerinden ulus-üstü kararlarına muhatabız. Anayasa'mızda uluslararası insan hakları normlarının ulusal hukuktan üstün olduğu yazıyor. Uluslararası tahkim yasasıyla yabancı yatırımcıları kapsayan anlaşmazlıkların Türk hukuk siteminin dışında çözümlenebileceğini kabul etmişiz. BM ve Avrupa işkencenin önlenmesi sözleşmeleriyle uluslararası uzmanların cezaevlerini denetlemelerine kapı açmışız. AİHS ile insan hakları ihlallerine karşı uluslararası yargı yolunu açmış, mahkemenin yargı yetkisini kabul etmişiz. Kısaca 'ulusal alan'ı uluslararası gözetim ve denetim mekanizmalarına açmışız.

Bunlar bile fazla geliyor. Türkiye'nin sadece Ankara'dan yönetilmesini isteyenler 'ulus-devlet elden gidiyor, üniter devlet yıkılıyor' yaygarasını basıyorlar. Onların derdi 'ulus' değil; tepesinde bulundukları 'devlet'e bir şey olmasın istiyorlar. Üniter devletten anladıkları ise 'üniformalı devlet'.

İyi de Taha Akyol'a ne oluyor?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtler mi 'ayrılıkçı', yoksa?

İhsan Dağı 2009.09.08

Kürt meselesini, bu meseleyi yaratanlar 'ayrılıkçılık' olarak niteledi. Kürt kimliğini öne çıkaranlar ya 'şaki' idi veya 'bölücü'. Devlet meseleyi böyle 'paketledi' ve halka böyle anlattı.

Resmî söylem zaman içinde, terörün de etkisiyle toplumu derinden etkiledi. Kürtçülüğü bırakın, Kürt varlığı bile ayrılıkçılıkla eş görülmeye başlandı. Kimse de çıkıp, 'Kürtler hakikaten ayrılmak mı istiyorlar?' diye merak etmedi.

Sonuçta öyle bir tablo çıktı ki, tam bir garabet. Seta-Pollmark araştırmasına göre Türk kökenlilerin % 71'i Kürtlerin ayrı bir devlet istediğini düşünüyor. Bilgesam'ın bulgularına göre ise bağımsızlık isteyen Kürtlerin oranı % 10.

İşte Türkiye'nin sorunu bu: Kürtlerin ne istediğine dair 'olgu' ile 'algı' böylesine farklılaşmış. Nedeni ne olursa olsun Türkler arasında bir 'bölünme korkusu', Kürtlere yönelik bir 'güven' erozyonu var. Sorunun düğümlendiği yer burası; düğümün çözüleceği yer de... Türkleri kim ikna edecek Kürtlerin ayrılmak istemediklerine? Peki, Türkler Kürtlerle birlikte yaşamak istiyorlar mı?

Araştırmalar Türk kökenlilerin birlikte yaşama iradesinde az da olsa bir aşınmanın bulunduğunu gösteriyor. SETA-Pollmark araştırmasında bunun bazı unsurları göze çarpıyor.

Öneğin, Türklerin % 57'si Kürtler hakkında 'iyi kanaat' sahibiyken Kürtlerin % 86'sı Türklere yönelik 'iyi kanaat' taşıyor. Türkler arasında Kürtlere ilişkin 'kötü kanaat' taşıyanların oranı % 25. Türklere yönelik 'kötü kanaat' sahibi Kürtlerin oranı ise %7.

Bu, hâlâ bir arada yaşamanın sosyolojik zemininin var olduğunu, siyasal gerginlik ve çatışmaların bunu yok edemediğini gösteriyor. Ancak Türklerin Kürt algısının belli bir aşınmaya uğradığı da açık.

Benzer bir sonuç, karışık evliliklere yönelik tutumda da çıkıyor. Bir Kürt'ün evlilik bağıyla yakın akraba olmasından rahatsız olup olmayacakları sorusuna Türklerin % 70'i 'hayır, olmayız' diyor. Rahatsız olacağını belirten Türklerin oranı % 24. Türk'le evlilikten rahatsız olmayacağını söyleyen Kürtlerin oranı ise % 87. Rahatsızlık belirten Kürtler % 11. Bu rakamlar genelde iyi. Son 25 yıllık sıcak çatışmaya rağmen hâlâ birlikte yaşamaya, evliliklerle akraba olmaya ciddi bir direnç yok. İki halk sosyal ilişkiler zemininde ayrıışmış değil.

Ancak yine de dikkatinizi Türk kökenlilerin nasıl farklılaştıklarına çekmek istiyorum. Türklerin dörtte biri Kürtlerle evlilik yoluyla akraba olunmaktan rahatsızlığını beyan ediyor ki az değil.

Ayrıca, Türklerin % 75'i, Kürtlerin ise % 92'si diğer etnik grupla 'yakın arkadaş' olabileceklerini belirtiyor. Yakın arkadaş olamayacağını söyleyen Türkler % 19, Kürtler ise % 6. Yani arkadaşlığa sıcak bakmayanların Türkler arasındaki sayısı Kürtlere göre üç kat fazla.

Bu tablo Kürtlerin birlikte yaşama isteğinin Türklerden daha yüksek olduğunu gösteriyor. Devletin neredeyse son yüz yıldır yürüttüğü 'Kürt siyaseti'nin yarattığı bütün olumsuz sonuçlara, binlerce faili meçhule, yasaklanan Kürtçeye, boşaltılan binlerce köye, yaşanan büyük iç göçe ve bunun getirdiği yoksulluğa ve yoksunluğa rağmen Kürtlerin birlikte yaşama iradeleri çok 'değerli'.

Sonuç: Türkiye'de yaklaşık % 20-25'lik bir Türk kitlenin Kürtlerle birlikte yaşama iradesinde bir gevşeme gözlemleniyor. Türkler arasında 'ayrılıkçı' fikirler daha yaygın. CHP ve MHP'nin Kürt meselesine yaklaşımları bu kitleyi daha da büyütebilir. Siyaseti bu kesimlerin 'kötü kanaatleri', 'rahatsızlıkları', 'sosyal mesafesi' ekseninde yaparsak Türkiye'yi böleriz.

Devletin neredeyse yüz yıldır yürüttüğü yanlış Kürt siyaseti Kürtlerin Türklerle birlikte yaşama iradesini ortadan kaldırmadı, ama Türk halkının sosyal ilişkilere yansıyan olumsuz tutumları ve dışlayıcı tavırları Kürtleri bu ülküden koparabilir. A. Turan Alkan'ın dünkü uyarısını dikkate alalım: 'Bir ülkeyi, milliyetçilerinden başka kimse bölemez'. i.dagi@zaman.com.tr

CHP çok yaşa!

İhsan Dağı 2009.09.11

CHP, kuruluşunun 86. yılını kutluyor. Aslında iyi bir 'devlet töreni' yakıştırdı CHP'ye, 'yüksek bürokrasi'nin kortejin başını çektiği... 'Dokunulamaz atanmışlar'ın ve kıymetleri kendilerinden menkul 'beyaz Türkler'in partisidir CHP, adının 'halk partisi' olması kimseyi yanıltmasın.

Şimdiye kadar yapılan hiçbir özgür ve adil seçimi kazanamayan bir parti neyi, neden kutlar, anlamak zor. Yine de demokrasinin bu ülkede ne anlam ifade ettiğini iyi kavramak için CHP'yi hep muhafaza etmek gerektiği kanaatindeyim. CHP'nin varlığı, kendi başına iyi bir 'demokrasi eğitimi'dir; demokrasi olmayınca ülkenin nasıl yönetileceğinin, halkın nasıl güdüleceğinin, ezileceğinin, horlanacağına hatırlatıcısıdır.

Halk, demokrasinin erdemini CHP'nin tek parti diktatoryası altında keşfetmiştir. Bürokrasinin saltanatına karşı demokrasinin nasıl bir güç olduğunu da 14 Mayıs 1950'de CHP iktidarına son verince anlamıştır.

Vatandaş oyu ile iktidarı değiştirebildiğini anladığı anda demokrasiden vazgeçmez oldu. Alternatif belliydi; ya tek partili CHP diktatoryası veya demokrasi. Halk, 'cahil' de olsa, 'dağdaki çoban' da olsa, 'kasketli, şalvarlı' da olsa demokrasinin CHP diktatoryasından kurtuluş için tek yol olduğunu 1950'den beri biliyor... O yüzden CHP hiçbir seçimi kazanamadı.

Dolayısıyla 'CHP çok yaşa'malı, zor olsa da... Demokrasilerde 'nasıl parti olunmaz, nasıl seçim kazanılmaz' sorusuna başka canlı bir örnek bulmakta zorlanırsınız aksi halde.

CHP, elli yıldır kendini demokrasiye, demokrasinin kurallarına uyarlayacağına demokrasiyi kendine uydurmaya çalışıyor. O yüzden darbelere destek veriyor, darbe anayasasını savunuyor, o yüzden Ergenekon sanıklarının avukatlığına soyunuyor.

İşin ilginç, 'bu CHP ile olmuyor' diyen de yok. Dünyanın neresinde görülmüş bir avuç azınlık olan yüksek bürokrasi ve onların sivil uzantılarıyla demokratik seçimleri kazanmak? Mümkün değil, yarışmacı seçimlerin, demokrasinin doğasına aykırı bu.

Ama CHP hâlâ bu kafada devam ediyor, çünkü 1960 darbesi ve darbe anayasasının kurduğu 'vesayet rejimi' (yani atanmışların seçilmişleri denetlediği bürokratik yönetim tarzı) yaşadıkça seçim kazanmasa bile bürokratik iktidarlarının devam edebileceğini biliyorlar.

O yüzden CHP'nin 1960'lardan beri derdi seçim kazanmak değil vesayet rejiminin devamını sağlamak.

Vesayet rejimini ne tehdit ediyor? Yeni anayasa. CHP ne yaptı? Taslak anayasayı 'rejimi değiştirme' projesi olarak niteleyip, vesayet düzeninin medya uzantılarının da desteğini alarak bu girişimi boğdu. Başardı da bunu.

Vesayet rejimini başka ne tehdit ediyor? AK Parti. Yeni anayasa fikrinin arkasında da o var, rejimi sulandıran AB sürecinin arkasında da. Kıbrıs'ta çözüm diyen de o, Kürt açılımı yapan da. 'O halde AK Parti'yi kapatalım gitsin' lobisini ayakta alkışlar CHP. Yine vesayet rejiminin ortağı medya kuruluşlarıyla birlikte rakip siyasi partinin kapatılma ihtimaline dört köşe destek verir.

Vesayet rejimini tehdit eden başka ne var? Ergenekon soruşturması. 'Derin devleti çökerten, darbecileri yargı önüne çıkaran, darbe teşebbüsçülerini caydıran bu soruşturma durdurulmalıdır' mantığı yürüten CHP, halkın

temsilcisi olma misyonunu bir yana bırakıp darbe sanıklarını, elinde suikastların kanı, LAW silahlarında parmak izi bulunanların 'avukat'lığına soyunur. Yine, soruşturmayı, ya görmezden gelme veya sulandırma siyaseti izleyen medya ortağıyla birlikte.

İşte bu CHP'nin lideri Baykal'ın 86. kuruluş yıldönümünde 'şanlı' Ergenekon sanıklarına 'selam çakması'na şaşılır mı?

CHP'nin misyonu seçim kazanmak değil, vesayet rejimini ve onun bürokratik uzantılarını savunmak.

Kısaca bu partinin demokrasiyle bir işi yok, çünkü demokrasiyle hiç kazanamadılar, kazanamayacaklar. Kazanmak için demokrasiye değil 'vesayet rejimi'nin devamına muhtaçlar. Yani CHP 'demokratik muhalefet' yapmıyor, varoluş mücadelesi veriyor, anlayın. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sandığın içini boşaltan adam

İhsan Dağı 2009.09.15

Biliyorum, Süleyman Demirel hakkında artık ne konuşmaya ne de yazmaya gerek var. Türkiye'nin ve dünyanın neredeyse bir asır 'geri'sinde kalmış 28 Şubatsever eski bir siyasetçinin anlatabileceği yeni hiçbir şey yok.

Kimse de zaten merak etmiyor... Ama merkez sağın temel değerleri olan milli iradenin ve sandığın içini boşaltan bu adam konuşuyor hâlâ. İyi de ediyor. Aslında anlattığı sadece kendi hâl-i pür melâli.

Milletin umrunda değil ne söylediği. Benim için ise o, sadece 'akademik' bir vak'a. Darbecilerin katlettikleri Menderes'in, partisini ve kitlesini yeni nesil darbecilere teslim eden zat-ı muhterem. Aynı zamanda 9. cumhurbaşkanı mı dediniz onun için? Evet, cumhurbaşkanlığı; işte bu 'tarihsel alış-veriş'in karşılığının hesabına yatırıldığı işlem den ibarettir o.

Onu tanıdıkça 1960 sonrası 'merkez sağ' siyasetin nasıl ipotek altına alındığını, vesayet rejimini meşrulaştırmak için nasıl kullanıldığını daha iyi anlıyoruz. Her konuşması adeta bir itiraf. En son Sabah'ta Yavuz Donat'a demokrasi 'kırletilirken' nasıl seyirci kaldığının itirafını yapıyor.

Yavuz Donat'a nelere göz yumduklarını bir 'gayri meşru çocuk' hikayesiyle anlatıyor. Doğrudur, demokrasiyi de, milli iradeyi de, Menderes'ten miras kalan 'merkez sağ'ı da o anlattığı 'nesebi gayri sahih' çocuğa çevirdiler.

Korktu, hep korktu ve korkuttu... Vesayet rejimini 'doğallaştırdı', meşrulaştırdı, merkez sağ kitlelerce benimsenir hale getirdi. Sonuç; iki defa alıp kapının önüne koydu darbeciler onu da.

Şimdi çıkmış 'mağdur biziz' diyor. Tabii kendisi; 12 Eylül'ün ardından gözaltına alınıp işkencelerden geçirilen 650 bin kişidir kendisi! Yargılanan 230 bin, vatandaşlıktan çıkarılan 14 bin, pasaport verilmeyen 390 bin kişi o! 18 yaşından küçük olduğu için önce yaşı mahkeme kararıyla büyütülen sonra da idam edilen o!..

12 Eylül darbesinin 'mağduruyuz' diyen bu kişi bütün bu zulmün, hukuksuzluğun, vicdansızlığın hâlâ 'yasalar çerçevesinde' yapıldığını düşünüyor. TSK İç Hizmet Yasası'nın 35. maddesine göre yapılmış, yani 'yasal'mış 12 Eylül darbesi. Bunu söylerken sadece 12 Eylül'e kılıf uydurmuyor, bütün darbelere ve darbe teşebbüslerine de 'yasallık' giydiriyor.

Demokrasi bilinci, 'hukuk felç olursa, Türkiye Cumhuriyeti'nin emanet edildiği yer, silahlı kuvvetler' diyecek düzeyde hâlâ. Bu bir Stockholm sendromu; tecavüzcüsüne âşık olan rehine kız vakası.

Hukuku felç edenleri, bırakın felç etmeyi, iğfal edenleri hukukun bekçisi ilan ediyor hazret. 'Bu emanet hadisesi bugün de caridir' diyor. 'Eğer koruma kollama yapmazsa, görevini yerine getirmemiş duruma düşecek'miş. Demirelgiller olsaydı memleketin başında, evet, kesinlikle cariydi bu 'vazife'. Ama artık bu işe kalkışanlar, arkadaşları yargılanıyorlar.

Darbecilerin yaptığı anayasa bile emaneti millete bırakıyor, kendisi diyor ki 'koruma kollama görevi yasaya göre TSK'nın'. Bunca yıl siyaset yapmış birisi anayasa ve yasa arasındaki 'hiyerarşi'yi de mi bilmez? Galiba bunların bildikleri sadece kendileri ile üniformalılar arasındaki hiyerarşi...

Böylelerinin elinde darbe rejimi hiç bitmedi, ne 1960 ne de 1980 sonrası. Neyse ki miatları doldu. Milli iradeye 'kuma' alanlar siyaset yapamıyorlar artık. Demokrasi, demokrasiyi askere satanları tasfiye etti.

Türkiye'nin nasıl bir kabuk değiştirdiğini Demirel gibi siyasetçilerin düştükleri entelektüel seviye ve toplumsal yalnızlığa bakarak anlamak mümkün. Bir, dün demokrasiyi emanet ettiklerimize bakınız, bir de bugünün demokratlarına ve demokrat siyasetçilerine.

Tank sesini duyduğunda her daim şapkasını alıp giden zat, 'herkes, meselesini sandıkta halledecek' diyerek millete akıl veriyor. Siz merak etmeyiniz, millet zaten halletti meselesini sandıkta... Siz bu akılları keşke etrafınızda dolaşan Ergenekon sanıklarına verseydiniz. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Menderes de demokrasi de yaşıyor

İhsan Dağı 2009.09.18

Menderes, Zorlu ve Polatkan'ı 1961 sonbaharında astılar. Yaptılar bunu... Hukuku, demokrasiyi, milli iradeyi iğfal ederek yaptılar. Bunu yapanların ülkesinde yaşadık, kurdukları rejimi, yaptıkları anayasayı içimize sindirerek yaşadık hem de... Bir başka zorbanın gelip kendi düzenini kurmasına kadar...

27 Mayıs ve idamlar bürokratik merkezin demokrat liderlerden ve demokrasiden intikam girişimidir. Bu ve daha sonraki girişimlere rağmen demokrasi her geçen gün biraz daha derinleşti. Aslında darbeler toplumun demokratik rejime inancını derinleştiren büyük siyasi tecrübelerdi de. Ceberut devlete karşı tek dayanağın, tek sığınağın demokrasi olduğu düşüncesi toplumda derinleşti darbe dönemlerinde.

Ama 27 Mayıs'ın siyasi elitler üzerindeki etkisi daha farklı oldu. Onları ürkek, hatta korkak yaptı. Menderes ve arkadaşlarının kaderlerini paylaşmaktansa iktidarı paylaşmaya hazır, vesayete razı oldular. İdamların hemen ardından Demokrat oyları toplayan AP ve YTP, siyasetin sınırlarını çizmeye kalkışan darbecilere boyun eğip CHP ile koalisyona ve Ali Fuat Başgil'in cumhurbaşkanlığı adaylığından çekilmesine 'evet' deyince iş bitti, 27 Mayıs vesayet rejimi başladı.

Bu noktadan sonra, görünüşte 'demokrasi oyunu' oynanırken arka planda askerin iktidarının sürdürülebileceği anlaşılmıştı. Asker, 'normal anayasal düzen'de bile 'iktidar' olabileceğini görmüş, siyasetçi (tabii ki temelde DP çizgisinde olan merkez sağ siyasetçi) de idare-i maslahatı öğrenmiş, iktidar olmak yerine iktidarmış gibi davranmayı tercih etmiştir. Açıktır ki 27 Mayıs'la kurulan vesayet rejiminde siyasi iktidar yol, su, elektrik işlerinden sorumludur. Bu işin 'mühendisliği' de zaten sahibindedir, Süleyman Demirel...

1957 seçimlerinde % 50'ye yakın oy almış bir partinin önde gelenleri asılırken halktan hiç tepki gelmemesi çokça eleştirildi. Seçimlerde git oy ver, sev, hem de coşkuyla sev, yücelt; eşkıyalar gelip basınca Meclis'i, asınca sevdiklerini sesini hiç çıkarma. Anlaşılması zor bir hikâye.

Sonuçlar çıkarıldı bundan. Bir yandan, halkın 'koyun gibi sessiz'liği cesaretlendirdi darbecileri. Halkın her zulmü sineye çekeceğinin işareti sayıldı. Öte yandan da siyasetçiler 'bugün arkasından gelenlerin, yarın bir düdük çalındığında darmadağın olacağını' düşündü. Bu 'arkasızlık' hissi de siyasetçileri 'eyyamcı' yaptı. 'Arabayı devirmemeyi', günü idare etmeyi siyaset sandılar; milli irade uğruna kimseyle dalaşmamayı marifet bildiler.

İki çıkarsama da yanlıştı. Menderes ve arkadaşları asılırken halkın sokağa çıkamamasında şaşılacak bir şey yoktu. Halk, 'devlet'ini biliyordu; devletin nasıl bir zulüm makinesine dönüşebildiğinin şahidiydi halk. Menderes ve arkadaşlarını bir yılı aşkın bir süre 'yargılama' adına zulmeden devletin sokağa çıkan demokratlara nasıl davranacağı belliydi.

Ama en önemlisi halk, 14 Mayıs'ta devleti ele geçiren bürokratik baskı mekanizmasını nasıl yola getireceğini, ortadan kaldıracığını anlamıştı; sandıkla. En güçlü olduğu, devletin azgın otoritesini karşılayacağı tek yer sandık, yani demokrasi.

1961 seçimlerinde de yaptı bunu hemen. Darbecileri destekleyen, gerdeğe hazırlanan bir damat gibi iktidara hazırlanan İnönü'nün CHP'sine dersini vermiş, yine onu iktidar yapmamıştı. Darbeciler silah zoruyla başbakan yaptılar İnönü'yü, ama kimin yaptığı belliydi artık. Uzun, çok uzun siyasi hayatında hiç halkoyuyla iktidar olamayan bir İnönü...

Yani halk, 17 Eylül'de sokaklara fırlamadı ama bir daha da darbelere ve darbecilere yakın duranları iktidar yapmadı. Demokrat görünüp halkın oyunu çelenleri de iktidarda fazla tutmadı.

Yani bu ülkede 'derin halk', 'derin devlet'i demokrasi yoluyla dizginlemeyi ve de tasfiye etmeyi zamana yaydı. Şimdi işin sonuna erdi. Ergenekon, işte taa 1960'ta kalan bir hesabın görülmesinden başka bir şey değil.

50. yılında 1960 darbecilerinden hesap sormaya siz de hazır mısınız? i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlerle bayram yapmak

İhsan Dağı 2009.09.22

Kavuşmanın, paylaşmanın ve anlamanın mevsimi olan bayram bitiyor. İnsanlar sarıldılar birbirlerine, kucaklaştılar. Sormadılar bunu yaparken Kürt müsün, Laz mısın, Gürcü müsün? diye.

Etnik kökenleri aşan 'ulus'-üstü bir kutlama bu. Yalnız Türkiye'de de yaşanmadı bayram. Tüm Müslümanlar kutladı dünyanın her yanından. Yani 'ulus devlet' ötesi bir duyuştu, tecrübeydi Ramazan ve bayramı... Ulus-devletler yaratmadı onu, 'ulusal' sınırlar sınırlayamadı. Daha derinlerde oluşan bir 'ortaklık' hissi, hatta bilinci idi.

Bu özellikleriyle bayram, Türkiye Müslümanları için bir fırsattı 'ulusallık' adına birbirlerini ötekileştirmeden bir arada yaşamının imkânlarını yeniden düşünmek için. Fırsat, Türkler için, Kürtlere ötekileştirici, dışlayıcı ve hatta aşağılayıcı bir ulus devlet gözüyle bakmaktan vazgeçmektir. Kürtler için ise fetiş hale getirilen yeni bir 'Kürt ulus devleti' uğruna tek parti diktatoryasına razı olmadan demokratik ve çoğulcu bir ülkede Türklerle birlikte yaşamının yolunu bulmak ve yapmak...

Ötekenden 'arıtılmış', 'tektipleştirici' bir ulus devlet cehennemdir, adı ne olursa olsun. Farklılıklarımıza, özgünlüklerimize ve özgürlüklerimize tahammül göstermeyen bir devlet, birlikte yaşamanın değil, ayrışmanın adresi olur. Ama daha da önemlisi toplumun 'farklı' olanla ilişkisi. Kürt açılımının en kritik noktası da bu; devlet, inkâr ve baskı politikalarının sonunun geldiğini anlamışken toplum, 'değişim' ve 'demokratikleşme' sürecine ne düzeyde destek veriyor?

Aslında Kürtlerle birlikte yaşayıp yaşamayacağımıza biraz da 'toplum' karar verecek. Toplumun bunu başarması yıllardır maruz kaldığı türdeşleştirici ve otoriter 'ulus devlet eğitimi'nin parametrelerinden çıkmasına, bu ülkenin çok kültürlü geleneğini keşfetmesine bağlı. Bayramını kutladığımız İslam, Türk'ün Kürt'e, Arap'ın Acem'e, Çerkez'in Laz'a 'ırkî' bir üstünlüğü olamayacağı düstûrunu va'zediyor ama, dindarlar coşkulu bir milliyetçiliğin de etki alanında. Her durumda anlaşılması gereken asgari realite şu: Devletin tek bir ulustan oluşması, yurttaşların tek bir anadilde konuşması, halkın tek bir dine ve mezhebe iman etmesi hem mümkün hem de şart değildir. Aksine modern ve güçlü bir siyasal toplum olmanın şartı, etnik, dinî ve ideolojik çeşitlilikleri barış içinde bir arada barındıracak siyasal ve sosyal mekanizmalar geliştirmek.

Bu da demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti rejimi demek. Kim korkuyor bu değerlerden ve kurumlardan? Egemenliklerini ve avantajlarını halkla paylaşmaya yanaşmayan 'otoriter devletin bürokratik seçkinleri' ve onların sivil uzantıları... 'Demokratik açılım Türkiye'yi bölecek, ulus devleti ortadan kaldıracak' iddiaları da 'korku siyaseti' yoluyla toplumu, özellikle de muhafazakâr ve milliyetçi kesimleri 'denetleme' stratejisinin yeni bir uygulaması. Özgüven, çoğulcu kültürel geleneğin hatırası ve sağlam ortak değerler korkunun panzehiri. Kuşkusuz, Ramazan ve bayram 'ortak değerler'in önemli bir zemini. İslam, ortak yaşamın, entegrasyonun, sosyalleşmenin vazgeçilmez bir 'kolaylaştırıcısı'. Din, önemli bir 'ortak payda', vatandaşlık bir başkası...

Yani demokratik, çoğulcu, insan haklarına saygılı bir hukuk devletinin vatandaşı olmak birlikte yaşamanın siyasal zeminini, İslam ise sosyal zeminini oluşturuyor. Dolayısıyla siyaset de mesûl farklı etnik grupların barış içinde birlikte yaşamasından toplum da. 'Birlikte yaşamak' sadece ortak değerler, kurumlar üzerinde gerçekleşmez. Aslında ortak değerlerde buluşmayı mümkün kılan 'farklılıkları' bilmek, onları doğal ve meşru saymak, saygı duymaktır. Yani, Kürt'ün anadiline saygı duymayan, konuşulduğunda rahatsız olan, onu yabancı gören, görünmez kılmaya çalışan bir kişi dinî değerler ve vatandaşlık ortak paydalarını da etkisizleştirir. Kürt'le sadece bayramı değil 'farklılıkları'nı da kutlayıp, kutsamalıyız. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Diyarbakırspor dışarı', peki nereye?

İhsan Dağı 2009.09.29

Bu bir futbol yazısı değil, uyarı yazısı. Turkcell Süper Lig'de Diyarbakırspor'u taciz edenler, 'dışarı' davet edenler ne yapmaya çalışıyorlar? İstedikleri Diyarbakırspor'un 'bizim' ligden çekilip 'kendî' liglerinde oynamaya başlaması mı? Siz isterseniz inanın bu da olur.

Diyarbakırspor'a 'ayrı' muamele edenler Diyarbakır'ı ve Diyarbakırlıları 'ayırırlar'. Bugün Diyarbakır maçlarında 'PKK dışarı' diye bağırırlar aslında futbolcuları değil, tüm Diyarbakır halkını, sembolik olarak da tüm Kürtleri 'dışarı'ya davet ediyorlar. Peki ya Diyarbakır kalkıp giderse? Hiç düşünmediniz mi bunu?

Diyarbakırspor Başkanı Çetin Sümer'e kulak vermek gerekiyor: "Diyarbakırspor olarak toplumsal barışı destekler noktadayız. Ama buna rağmen PKK'lı gibi gösteriliyoruz... Maçı, Apo'nun takımıyla MHP'nin takımı arasında oynanıyormuş gibi bir hale getirdiler... Bursa'da yaşananlar daha önce de başımıza geldi, bugün de

geliyor, yetkililer böyle ilgisiz kaldıkça yarın da gelmeye devam edecek. Artık statlarda kan akmaya başladı. Daha fazla kan akmaması için yapılacak en doğru işlem, takımı ligden çekmek. Toplumsal barış adına, ülke futbolunu sıkıntıya sokmamak adına gerekirse Diyarbakırspor'u ligden çekeriz."

Bu takımın birinci ligde mücadelesi spor adına da siyaset adına da çok değerli. Diyarbakır bu ülkenin bir şehri. Süper Lig'de mücadele eden bir Diyarbakırspor'un varlığı bölgenin Türkiye'ye 'aidiyeti'ni somutlaştıran ve daha da güçlendiren bir imkan, fırsat. Eminim sağduyu sahibi herkes bunu teslim ediyordur. Ancak, Bursaspor maçında meydana gelen olay açıkça gösteriyor ki Türkiye'de, kendilerini 'Türk milliyetçisi' sanan ama 'küçük Türkiye' lobisine çalışan insanlar var... Şimdi de futbol sahalarındalar. Kürt'süz, Diyarbakır'sız bir Türkiye peşindeler. Çözüm ve barış karşıtları siyaseten direnemediler. Toplum büyük çoğunluğuyla hükümetin 'Kürt açılımı'nı destekledi, 'birlik içinde barış' fikrine destek verdi. Şimdi birileri futbol üzerinden kitleleri kışkırtmaya, nefreti ve şiddeti futbol sahalarından sokaklara yaymaya çalışıyor.

Futbol Federasyonu soruna acilen el atmalı. Mesele futbol değil sadece, memleketin geleceği... Hükümetin Kürt açılımının 'futbol sahalarında sabote edilmesine' Futbol Federasyonu seyirci kalamaz. Yönetim bu 'iş'i bitirmeli. Yoksa bu 'iş' yönetimin de Türkiye'nin de işini bitirebilecek çapta. Bursaspor kulüp başkanı savunma yaparken bir gerçeği de dile getirmiş: 'Bu tür sloganlar sadece bu maçta atılmadı, her şehirde atılıyor.'

Yani sorun ciddi... 'Futbolsever Başbakan' bu işe el koymalı. Son iki aydır neredeyse her konuşmasında altını çizdiği, büyük siyasî riske girerek başlattığı 'barış ve birlik projesi'ni futbol camiasına sızmış üç-beş provokatör sabote ediyor. Buna izin verilemez. Etnik ayrımcılığı, ırkçılığı körükleyen kulüplerin bu ligde yerinin olmadığı anlatılmalı, gerekirse 'ağır cezalarla' anlatılmalı. Bunun için Futbol Federasyonu harekete geçmeli. Daha da gecikmeden. Türkiye'nin yüz yıllık büyük barış projesi üç-beş futbol fanatiğinin veya bu kılığa bürünmüş 'bölücü' provokatörün insafına terk edilemez.

Futbol, büyük bir temaşa, her hafta milyonlarca kişiyi stadyumlara ve televizyon başlarına çekiyor. Popüler kültürün hem üretildiği hem de tüketildiği bir alan. Irkçılık ve bölücülük şimdi bu büyük gösteriyi kullanarak yol almaya çalışıyor. Futbol üzerinden büyük kitlelere hızla 'sirayet' ettirilebilecek bir ırkçılık ve bölücülük propagandası yapılıyor. Eğer önümüzdeki hafta maçları da dahil olmak üzere Futbol Federasyonu futbola ırkçılık ve bölücülük zehiri karıştırılmasının önüne geçmezse sorun büyür.

Sadece futbol sahalarında kalacak bir sorundan söz etmiyoruz; sokağa taşacak ve siyaseti kilitleyecek bir nefret ve şiddet sarmalı karşısındayız. Top bu kez Federasyon'da.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Böyle olur ulus-devletin ulusu

İhsan Dağı 2009.10.02

Önceki gün Zaman yazarlarından Abdülhamit Bilici çarpıcı bir çelişkiye dikkat çekti. Bir yandan 'Osmanlı'ya ve temsil ettiği değerlere ilgisi artan toplum', öte yandan da gayrimüslimleri tanımayan, onları mahallelerinde istemeyen, devlete sokmaya yanaşmayan bir toplum var. Haklı olarak soruyor sevgili Abdülhamit; 'sahi, biz hangisiyiz?'

Biz, farklı olanla yaşamayı unutan bir toplumuz. Önce İttihatçı, sonra da Kemalist ulus devlet pratiği 'farklı olan'ı düşman ilan etti; ya sürdürdü onları veya mübadeleyle gönderdi. Kalanları da yıllarca taciz etti, göçe zorladı.

Bugün % 99'u Müslüman olan bir ülkede yaşıyoruz. Hep söylüyorum; bu topraklar tarihin hiçbir döneminde üzerinde yaşayan etnik ve dinî topluluklar bakımından bu kadar 'türdeş' olmadı. Başardık 'biz bize' kalmayı. Ancak 'öteki'nden kurtulunca, bu defa 'kendimiz'i ötekileştirmeye başladık; başörtülü, Kürt, liberal, vs... Yani 'türdeşleştirme' çabalarımız dur durak bilmedi. 'Tek' ulus, 'tek' mezhep, 'tek' dinî yorum, 'tek' ideoloji, 'tek' parti yaratma projeleriyle 'tektipleştirme' mühendisliğine devam ettik. 'Tektipleştiremediğimizi' de 'öteki' deyip düşman belledik.

Aslında bu, sürekli 'kendimiz'le kavga haliydi. Gayrimüslim de 'kendimiz'dik, başörtülü de, Kürt de... Unuttuğumuz, unutturdukları buydu. Bir de; toplumsal çeşitliliğini muhafaza edebilen bir Türkiye'de devletin bu kadar ceberrutlaşamayacağı gerçeği. Olmadı, bir grubu yok etmek için bir başka toplumsal grubun desteğini almayı başardı devlet. Bu 'dev'i biz yarattık; bugün de ehlileştirmeye çalışıyoruz.

Dar, farklılıkları düşman olarak değerlendiren, varlığını hep tehdit altında gören bir ulus devlet geçti üzerimizden. Ürettiği 'birlik ve beraberlik' mitiyle, dört yanımızın düşmanlarla çevrili olduğu hikâyeleriyle, kafasını, ya içerideki ya da dışarıdaki 'düşman'a takmış bir devlet bu.

Bu ulus devletin yarattığı siyasal kültürden, düşman algısından, emniyetsizlik hissinden neredeyse kimse kurtaramadı kendini. Müslüman'ı da, liberali de sosyalisti de... Nihai tahlilde 'devletin bekâsı' sorunsalına odaklı siyasal kültür herkesin iliklerine kadar işledi. Eğer birileri 'tehdit' olarak tanımlanmışsa (ki bunlar solcular, Kürtler, Aleviler, ülkücüler, İslamcılar, liberaller vs. olabiliyordu zaman ve konjonktüre göre) 'imha' edilmeleri 'meşru'ydu. Bu gruplardan tehdit ilan edilmeyenler de destekledi bu imha projelerini...

Yani mevcut Türkiye toplumunun 'öteki' algısı büyük ölçüde İttihatçı ve Kemalist 'ulus devlet'in eseri. Demokratik, çoğulcu, farklı kimliklerle barışık bir ulus devletin değil. Tam da aksine 'Türk'ün Türk'ten başka dostu olmadığını' her fırsatta dillendiren, en büyük gazetesinde 'Türkiye Türklerindir' sloganının dalgalandığı, sistematik bir şekilde farklı olanların dışlandığı, ötekileştirildiği bir ulus devlet.

Böyle bir ulus devletin altında Rum'u, Ermeni'yi, Yahudi'yi tanımadı halk. Şimdi de istemiyor. Rum, Ermeni veya Yahudi bir komşusu, arkadaşı, meslektaşı olmadı; onlara ilişkin 'kişisel' bir tecrübesi yok, çünkü ülkesi 'arındırılmıştı' çoktan. Yargısı var ama... Devletin gayrimüslim vatandaşlara yönelik genel tutumundan varılan bir yargı bu; vatandaş da olsalar 'gayrimüslimler' tehlikeli, güvenilmezdir. Baskın Oran Hoca kaç defa yazdı; devletin yüksek bürokrasisi, yüksek yargısı onlara 'yerli yabancı', 'yabancı uyruklu TC vatandaşı' sıfatını layık gördü, mülklerine el koydu, okullarını kapattı.

Şahin Alpay'ın dünkü tespiti doğru; 'Sorun, Cumhuriyet'in kuruluş döneminde, imparatorluktan ulus devlete geçiş sürecinde ve tek parti iktidarı altında benimsenen "hepimiz Türk'üz, hepimiz devletin uygun gördüğü Sünni İslam yorumuna inanırız" şeklinde özetlenebilecek kimlik politikalarından kaynaklanıyor'.

Bu politikalarla, bırakın gayrimüslimleri, Müslüman Kürtlerle bile birlikte yaşamakta, onları 'kendi' bilmekte, anadillerine saygı duymakta zorlanan bir millet yaratıldı. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhalefet bu iki konuşmayı anlasa...

İhsan Dağı 2009.10.06

Türkiye siyasetinde iddiası olan herkes son birkaç gün içinde yapılan iki konuşmayı çok dikkatle okumak zorunda.

Önce Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, ardından Başbakan Tayyip Erdoğan yaptıkları konuşmalarla siyasetin çıtasını çok yukarılara çıkarmakla kalmadılar, kanımca Türkiye'nin bir daha gerisine düşmeyecekleri bir siyasal dil ve vizyon ortaya koydular.

Bu iki konuşmada sergilenen demokrasi, özgürlükler ve hukuk devleti anlayışı ve vizyonunun gerisinde kalan bir siyasi liderin veya hareketin Türkiye'de hiçbir geleceği olamaz. Erdoğan, siyasetin 'yerel', halkın gönül tellerine dokunan zirvelerine referansta bulundu parti kongresinde. 'Yunus Emre'siz bir Türkiye dilsiz kalır. Mevlânâ'sız bir Türkiye ruhsuz kalır. Tatyos Efendi'yi yok sayan Türkiye'nin besteleri yarım kalır. 'Hoşçakalın İki Gözüm' diyen Ahmet Kaya'ya vefa göstermeyen Türkiye'nin şarkıları eksik kalır. Ahmedi Hani'siz, Bitlisli Said-i Nursi'siz bir Türkiye'nin maneviyatı noksan kalır.' dedi. Bu ülkenin 'farklı' değerlerini dışlamayan, ötekileştirmeyen; her birinin vizyonunu topluma empoze etmek yerine, hepsini Türkiye'nin zenginliği olarak niteleyen bir 'duruş ve duyuş' sadece siyasette merkezde durmanın değil toplumsal barış kurmanın da bir gereği. Başbakan Erdoğan bunu son derece 'şiişel' bir şekilde yaptı.

Siyasetin 'evrensel' değerlerini de unutmadı. Rahmetli Özal'ın sık sık vurguladığı 'önce insan, sonra devlet' gelir ilkesinin altını çizdi; demokrasi ve demokratikleşmeden, milli iradede vazgeçilemeyeceğini söyledi.

Erdoğan'ın konuşması, 'yerel' değerleri ve duyarlılıkları 'evrensel' bir siyasal dil ve proje içinde sunmayı bildiğinin bir göstergesiydi. İktidarın yolu zaten bu sentezden geçiyor bu ülkede. Siyasetin standardını belirleyen diğer konuşmayı Meclis'in açılışında Cumhurbaşkanı Gül yaptı. "Devletin, bir yüzeyde görünen bir de derin ve görünmeyen yüzü olamaz. Devletin tek yüzü hukuktur. Hiç kimse ve hiçbir grup kendini devletin yetkili organlarının yerine koyarak tasarrufta bulunamaz, eylem yapamaz."

Standart budur; devletin başındaki kişinin devlet içinde hiçbir şekilde 'derin' bir yapılanmaya müsaade edilmeyeceğinin ifadesi 'derin' anlamlar taşır. Bunu, 'derin devlet olur, devletin sigortasıdır, gerektiğinde devreye girer' tarzı siyasi yaklaşımlarla karşılaştırdığınızda kimin daha 'çağdaş' bir noktada durduğunu, kimin toplumsal hassasiyetleri dile getirdiğini daha iyi anlarsınız.

Düşünün, bir yandan 'Hiç kimse devleti ve rejimi korumak bahanesiyle hukuk dışına çıkamaz.' diyen bir Cumhurbaşkanı, öte yandan her fırsatta Ergenekon sanıklarına selam ve muhabbetlerini gönderen bir anamuhalefet partisi lideri... Gül'ün temsil ettiği 'devlet aklı' Baykal'ın yürüttüğü 'sivil' siyasetten daha sivil, daha demokratik, daha 'çağdaş'. Muhalefetin meselesi budur; devleti de kapsayan büyük sivilleşme ve demokratikleşme sürecini hâlâ doğru dürüst okuyamıyorlar.

Sadece bu değil; devlet aklını temsil eden Cumhurbaşkanı etnik ve dinsel farklılıklarla ilgili özgürlükçü bir yaklaşım sergiliyor; 'demokratik devlet farklı olanı tek kalıp içinde eritmez' diyerek hem bir ilkeyi vurguluyor, hem de devlet adına bir özeleştiride bulunuyor. Ancak Baykal'ın tepkisi "Konuşma yüreğimi kanattı." oluyor; yardımcısı ise "Terörle mücadeleden vazgeçildiğini gösteren bir konuşmadır." iddiasını getiriyor.

Gül'ün bu konuşmasına, "Farklılıklar ülkesinden gelen konuk bir cumhurbaşkanı gibi konuştu. Metnin hiçbir yerinde Türk kavramına yer vermemiş olması ayrıca bizi çok üzdü." tepkisini veren bir muhalefet lideri de var. Toplumun değişim talebinin devleti nasıl bir dönüşüme zorladığını biliyoruz. Aslında çok partili demokrasi tarihimiz biraz da 'devletin toplumsal taleplere kendini adapte etme çabalarının' tarihidir. Şimdilerde 'devletin tepesi' değişimin dilini kullanırken muhalefet liderleri 'eski devlet'in kavramlarıyla konuşmayı sürdürüyorlar. Muhalefet sadece toplumdaki değişimin değil, devletteki dönüşümün de farkında görülmüyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üniversite ne zaman özgür olacak?

İhsan Dağı 2009.10.09

12 Eylül çoktan mevta oldu sanıyor bazılarımız; ama o, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yaşıyor. Ülkedeki değişimi, demokratikleşme sürecini görmeyenlerin, anlamayanların uygulamalarıyla yaşıyor.

Dün Radikal'in manşetten verdiği haber hakikaten doğruysa 12 Eylül ruhunun dimdik ayakta olduğunun ispatıdır. Ve çok acıdır bu; düşünce ve ifade özgürlüğü adına değil sadece, üniversitelerimiz ve üniversiteleri yönetenler adına da acı bir durumdur.

Özgür Sevgi Göral, Yıldız Teknik Üniversitesi'nin sınavına girip başarılı olduğu öğretim görevlisi kadrosuna atanmamış. Gerekçe; katıldığı bir TV programında dile getirdiği görüşleri. Böyle bir şeyin olabileceğine inanmıyorum. Birileri Göral'ın görüşlerini 'zararlı' ve yükseköğrenimin amaçlarına aykırı bulmuş. Göral'ın idare mahkemesine açtığı yürütmenin durdurulması davasında YTÜ, söz konusu kişinin 'o programdaki beyanları nedeniyle ders anlatamayacağını ve kadroya layık olmadığı'nı öne süren bir savunma yapmış. Dayanak da 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'yı. Çünkü bu yasa; 'Yükseköğretimin amacı öğrencilere Atatürk milliyetçiliğine bağlı, hizmet bilinci, milli birlik ve beraberliği kuvvetlendirici irade gücü kazandırmaktır' diyormuş.

Ayrıca mahkemeye gönderdiği savunmada YTÜ, 687 sayılı kanunun 'devlet memurları hiçbir şekilde siyasî ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamaz ve bu eylemlere katılamaz' hükmünü hatırlatmış.

Bu haber hakikaten doğru mu? Bir öğretim üyesinin atanması kamuoyuna açıkladığı görüşlerinden dolayı, ama 'mevzuat gereği' engellenmiş midir?

Ben inanmak istemiyorum böyle bir yorumun, uygulamanın olabileceğine.

Ülkenin Başbakan'ı çıkıp aynı üniversitede, 'Farklı düşünceler zenginliktir. Bunlar tartışılarak, çatıştırılarak, müzakere edilerek 'hakikat güneşi' bulunur. Tek sesliliği, tek renkliliği, tek tipi dayatanların ülkemize de insanımıza da eğitim kalitemize de ne kadar zarar verdiğini gördük.' diyor, ama 'aydınlanmış' profesörlerin yönettiği üniversitede öğretim elemanları düşüncelerine göre atanıyor veya atanmıyor.

Toplumun ve siyasetin gerisinde kalan bir tablo karşındayız. Özgürlüğün, özgünlüğün ve özerkliğin önderliğini üniversitenin yapmasını beklemekle galiba hata yapıyoruz.

Bu yapıları kimse 'bay mevzuat'a başvurarak haklılaştırmaya çalışamaz. Mevzuat dedikleri, darbe hukukundan başka bir şey değil, daha doğrusu hukuksuzluğundan. Üniversitelerde özgürlüğü esas almak yerine hâlâ darbe rejiminin ruhunu esas alan işler yapılıyorsa, bilinsin ki bu 'zamanın ruhu'na terstir.

Bu uygulama gerçekse, Başbakan Erdoğan üniversiteye göre çok daha özgürlükçü bir noktada duruyor demektir. Üniversite nasıl toplumun ve siyasetin gerisinde kalabilir ve hâlâ orada durabilir?

Bu durumda Başbakan, bürokrasinin başındakilere 'faşistleşme' imkânı veren yasalardan üniversiteleri kurtarmak zorundadır. 'Açılım'ı üniversiteye de taşımalıdır, çünkü 'açılım felsefesi'nin gerisinde kalan bir üniversite 'çağ'dan da 'toplum'dan da kopar.

Tanıdığım YÖK Başkanı, Profesör Yusuf Ziya Özcan özgürlükçüdür. Üniversitenin ayrımcılıkla anılmasından rahatsızlık duyar. Sadece başörtüsü ayrımcılığından değil, düşüncelere ve kimliklere uygulanan ayrımcılıktan da...

Üniversite, farklılıkların bir arada yaşadığı 'evrensel şehir'dir. Önceki yıl beş bine yakın öğretim üyesinin altına imza attığı 'Üniversitede Özgürlüğe Evet' bildirisinde ne demiştik:

"Öğretim üyeleri olarak bizler... üniversitelerin düşünce, ifade, din ve inanç özgürlükleri ile eğitim ve öğretim gibi en temel insan hakları karşısında yasakçı değil, özgürlükçü bir tavır alması gereken kurumlar olduğunu düşünüyoruz. Üniversitelerimizin çağdaş, uygar toplumlara yaraşır biçimde, özgürlüklerle ve bilim üretimiyle anılmasını istiyoruz. İstisnasız her demokratik ülkede olduğu gibi üniversitelerimizde de kılık-kıyafet serbestliğinin; hiçbir din, inanç, düşünce, ırk, grup ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın bütün öğrencilere tanınması gereğine inanıyor; aksi yöndeki tüm düzenleme ve uygulamalara bir an önce son verilmesini talep ediyoruz."

Özellikle imzası bulunan dostlar için bir hatırlatma... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim korkar açılımdan?

İhsan Dağı 2009.10.13

Türkiye, hem iç hem de dış politika sorunlarına cesaretle ve özgüvenle yaklaşmayı öğreniyor.

Ülkedeki her farklı sosyal, etnik, dini ve ideolojik kesimi 'düşman' bellemekten vazgeçtikçe devletin demokratik meşruiyeti güçleniyor; hayali sorunlarla uğraşmak yerine gerçek problemlerin üzerine gitme ve çözme yeteneği artıyor. Yani demokratikleşme süreci bir yandan Alevi ve Kürt açılımlarını kolaylaştırırken öte yandan da barış ve işbirliğine dayalı dış politikayı gerekli kılıyor.

Yani 'Ermenistan açılımı' Kürt açılımından ayrı ve bağımsız bir politika değil; toplumsal meşruiyet ve performansa dayalı demokratik siyasetin iki tamamlayıcı yüzü.

Bu bakımdan Türkiye-Ermenistan protokollerinin hafta sonu Zürih'te imzalanmış olması anlamlı. Şimdi sıra bu protokollerin iki ülke parlamentosunda da imzalanıp yürürlüğe girmesinde. Bu vesileyle bir konunun altını çizelim. Devletlerarası ilişkilerde çatışma ve gerginlikler devleti yönetenlerin işine gelir. Çünkü bu çatışmalar üzerinden toplumsal desteklerini diri tutacak manipölasyonlar yapabilir, sorunlar çıktığında (kendi beceriksizlikleri ve ufuksuzluklarından da kaynaklansa bu sorunlar) bunları 'dış düşmanların' varlığı ve faaliyetleriyle açıklayabilirler. Özellikle demokratik hesap verme kurumlarının ve süreçlerinin gelişmediği toplumlarda dış politika sorunları devleti yönetenlerin velinimetleridir.

O yüzden bizim otoriter devletlularımız ve onların sivil uzantıları büyük sorunları 'ulusal dava' ilan edip asla çözmeye yanaşmazlar. Dışarıyla yaşanan gerginlik içeride baskıcı rejimi muhafaza etmenin, meşrulaştırmanın bir yoludur çünkü. Ülkenin 'varlığı' tehlikedeyken 'özgürlük ve refah' taleplerinizi hep erteleme istenir sizden ve siz de buna hak verirsiniz! Böylece hem militer rejimlerini kurarlar hem de toplum tarafından kabulünü sağlarlar.

Dolayısıyla kitlelerin çatışma ve gerginlik politikalarından bir kazançları yoktur. Barış ve işbirliği politikaları ise her şeyden önce militer bir rejimin haklılaştırılma zeminini ortadan kaldırır. Toplumlararası temas ve işbirliğinin önünü açar, insanların birbirini tanımasına, güven duymasına, ticaret yaparak ortak çıkarların bulunmasına hizmet eder. Sonuçta devletlerin böyle 'açık toplum'ları birbirleriyle 'korkutması' da mümkün olmaz.

Türkiye ve Ermenistan arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve ikili toplumsal, ekonomik temasların geliştirilmesi biçiminde tanımlanan 'açılım' bütün bu nedenlerle önemli. Otoriter devlet geleneğinin her türlü adaletsizliği, hürriyetsizliği ve yoksulluğu halka kabul ettirmek için kullandığı bir 'korku'nun daha üstesinden geliyoruz. Bu süreçte ne kendi Ermenilerimizden ne de Ermenistan'dan korkmanın gerekmediğini anlayacağız. Sınırlar açıldıkça, tanıdıkça, keşfettikçe yeniden birbirimizi konuşmadığımız tabu kalmayacak. İttihatçıların bize

ve onlara yaptıklarını serbestçe tartışacağız. Oturup birlikte ağlayacağız belki geçmişte olanlar için. Ama ne Ermenistan'da ne Türkiye'de 'yeni İttihatçılara' geçit vermeyecek demokrasiyi, açık toplumu ve barışı kuracağız. Zihinlerimizi, Hrant Dink'in ifadesiyle kanlarımızı zehirleyen Türk ve Ermeni düşmanlıklarından kurtulacağız böylece.

Kısaca bu bir devrim; bir imza olmanın ötesinde zihinsel bir kırılma, devletin ve toplumun 'İttihatçı' zincirlerinden kurtulması. Bundan sonrasının daha zor olacağına ilişkin söylemler ise bir efsane. Protokollere karşı çıkan Ermeni diasporası kaybetmeye, geri adım atmaya mahkûm. İlk defa bütün dünyayı karşlarına aldılar. Amerika ve Fransa gibi, diasporanın etkisinin çok görünür olduğu iki önemli ülkede bile yalnızlaştılar.

Bizde protokole karşı çıkanlar ise bildik 'İttihatçı' zevat. Hâlâ korkularla siyaset yapma basitliğinden kurtulamayanlar, bölge ve dünya siyasetini okuyamayanlar... Anlamadıkları bir başka şey de, artık Türkiye'de radikal ve saldırgan bir milliyetçilik anlayışının halk nezdinde siyaseten karşılığının olmadığı. Alevi, Kürt, Ermeni açılımları... Türkiye korkularından ve prangalarından kurtuluyor. Özgürleşiyor ve özgürleştikçe de güçleniyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İhanet bunun neresinde?

İhsan Dağı 2009.10.16

Ermeni diasporası da Türkiye'deki bazı muhalefet çevreleri de Türkiye ile Ermenistan arasında imzalanan protokolleri 'ihanet belgesi' olarak niteliyorlar. Tuhaf değil mi, hem Ermeni davasına hem Türkiye'ye aynı anda nasıl ihanet edilebiliyor?

Gerçekte kimsenin ihanet ettiği yok. Taraflar, çözümsüzlüğün maliyetini daha fazla taşımaktansa rasyonel bir çıkış yoluna yöneliyorlar.

Türkiye, etrafından bir barış halkası oluşturmaya çalışıyor. Bunu büyük ölçüde başardı da. Tek istisna Ermenistan kalmıştı. Hem 'komşularla sorunsuz ilişkiler' deyip hem de bir komşunuzla diplomatik ilişki kurmamışsanız, sınırınızı da kapatmışsanız bu iddianızda bir boşluk var demektir. Dolayısıyla Ermenistan açılımı mevcut dış politika yaklaşımının 'tutarlılık' iddiasının bir gereği idi.

Öte yandan protokollerde Türkiye'yi rahatsız edecek bir husus da yok. Bir komşu ülkeyle diplomatik ilişki kurmanın, ticaretin, toplumlararası diyalogun kurulmasının ve gelişmesinin ne sakıncası olabilir ki?

Dahası, 'hassasiyet' gösterilen mevzularda protokollerde yapılan dolaylı ve dolaysız atıflara bakalım:

Öncelikle Türkiye sınırlarının Ermenistan tarafından tanınmaması meselesi... 'Hadi canım' deyip geçeceğimiz bir mesele aslında bu; Ermenistan tanısa ne tanımasa ne? Ama bunu dert edenlerdenseniz şu ifade sizi tatmin etmez mi? 'İki ülke arasındaki mevcut sınırın uluslararası hukukun ilgili antlaşmalarında tarif edildiği şekliyle karşılıklı olarak tanındığını teyit eder'. Hâlâ birileri, Kars Antlaşması'na atıf yok diyor. Daha ne kadar açık yazılır ki?

Soykırım iddialarına gelince... Ermeni kimliğinin neredeyse 'vazgeçilmez' kurucu unsuru olan bu iddia, kabul edilen bu protokollerle 'tartışmaya açılmıştır'. Hükümetlerarası Komisyon'un altında tarihi ve arşivleri inceleyerek 'mevcut sorunların tanımlanmasına ve tavsiyelerde bulunulmasına yönelik olarak' uzmanlardan oluşan bir alt komisyon kurulmasını öngörüyor.

Soykırım iddiasının 'tarihsel ve bilimsel' hakikatini tartışmaya açmak mı ihanet?

'İyi ama Karabağ', mı dediniz? Ona da dolaylı bir atıf var; 'Bölgesel ve uluslararası uyuşmazlık ve çatışmaların uluslararası hukuk ilkeleri ve normları temelinde barışçı şekilde çözülmesi hususunda' taahhütte bulunuyor taraflar. Tamam, Karabağ'ın adı anılmıyor ama mesaj ortada; uluslararası hukuk ve ilkeler hiçbir yerde 'işgal'e onay vermez. Azeri toprakları işgal altında mı? Öyleyse bu konuda da Ermenistan taahhüt altına girmiştir, protokollerin destekçisi uluslararası aktörler de bu taahhüde katılmışlardır.

Asala terörü de bu protokollerde örtülü bir şekilde kınanmakta, biliyor musunuz? 'Hangi nedenle olursa olsun terörizmin tüm biçimlerini, şiddeti ve aşırıcılığı kınayarak, bu tür eylemlerin teşvikinden veya müsamaha görmesinden kaçınılacağı ve bunlara karşı mücadelede işbirliğine gidileceğini taahhüt eder.'

Daha ne olsun? Yıllarca Asala'yı milli kahraman olarak görenler bugün 'hangi nedenle olursa olsun' terörü lanetliyor. 'Her türlü şiddetin, amacı ne olursa olsun kınanması' aslında hem geriye dönük Asala terörünün lanetlenmesi anlamına gelir, hem de Irak'tan çıkartılan bir PKK'nın Ermenistan'ı yeni üs yapacağı dedikodularının da önünü keser.

Soykırım iddialarını dünya kamuoyuna taşımayı zorlaştıran bir madde de var metinde; taraflar 'iyi komşuluk ilişkileri anlayışıyla bağdaşmayacak herhangi bir siyaset izlemeyeceklerine dair taahhüt'lerini vurguluyorlar. Bu taahhüt ile Ermenistan'ın Türkiye'yi sıkıştıracak politikalara devam etmesi 'iyi niyet' bakımından sorgulanacaktır bundan böyle. Ermenistan'ın soykırım meselesini ısrarla uluslararası gündeme getirmesi bu ilke hilafına görülebilir.

Geçenlerde bir arkadaş, 'bu metni hazırlayan Türk diplomatları tebrik etmek gerek' dedi. Bir başkası; 'bir dakika, bu ortak bir metin, sadece bizimkilerin hazırladığı bir metin değil' açıklamasını yapmak zorunda kaldı.

İhanet bunun neresinde? Hâlâ ihanet edebiyatı yapmak insafsızlık. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon mu, demokrasi mi?

İhsan Dağı 2009.10.20

Kürt açılımı, Alevi açılımı, Ermenistan açılımı siyaset kurumunun kendi dinamikleriyle sorun çözme yeteneğinin geliştiğinin işaretleri.

Kırılğan Türk demokrasisini, açılım siyaseti güçlendiriyor. Güçlendiriyor çünkü, siyasetin alanı açılıyor ve demokrasi kurumsallaşıyor. Bunu mümkün kılan ise devlet içindeki derin yapılanmanın, yani Ergenekon örgütlenmesinin üzerine gidilmesi. Devletin 'derin devlet'ten temizlenmesi demokratikleşme sürecinin selamete ilerlemesinin, toplumsal barışın ve de devletin meşruiyetinin yeniden inşasının şartı.

AB üyeliği hedefinin gerçekleşmesi de bağrında bir Ergenekon taşıyan toplum ve devletle mümkün değil. Devlet adına hukuk dışı işler yapan, siyaseti tanzim etmeye, yurttaşları susturmaya çalışan bir yapının varlığıyla ne demokrasi ne AB üyeliği olabilir.

Biliyoruz ki bu yapılar artık korunmuyorlar. Birkaç hafta önce Cumhurbaşkanı Gül'ün net konuşması hatırlardadır: 'Devletin bir yüzeyde görünen bir de derin ve görünmeyen yüzü olmaz. Devletin tek yüzü hukuktur'. Devletin tepesine böyle bir duruş hakim şimdi. Ama çok geçmedi daha, 'devlet gerektiğinde rutin dışına çıkabilir' diyen, 'derin devlet vardır ve devletin sigortasıdır' açıklamalarında bulunan bir zatın Çankaya'da

oturduğu günlerin üzerinden... Bu iki devlet başkanı profilini karşılaştırarak derin devlete karşı 'devlet politikası'nın nasıl bir kırılma yaşadığını anlamak mümkün.

Artık yalnızlar, korunmuyorlar. Bu tür hukuk dışı derin yapılara dışarıdan da hiç sempati yok. AB'nin ilerleme raporunda, tüm karşı lobi girişimlerine rağmen, Ergenekon davasına ilişkin değerlendirme bunun bir örneği. 'İlk defa bir darbe girişiminin soruşturulduğu dava, demokrasi ve hukukun üstünlüğüne güveni artırmak için bir fırsat' diyor AB. Bu değerlendirme, nedensiz değil. Türkiye'deki gelişmelere ne AB, ne ABD ne de bölgesel ülkeler duyarsız kalabiliyor. Sebebi basit; Türkiye'nin kim tarafından ve nasıl yönetildiği bölgesel ve küresel barış için bir fırsat da sunabiliyor, risk de.

Çünkü demokratik bir Türkiye ile otoriter bir Türkiye'nin bölgesel ve küresel politikaları aynı olmaz, biliyorlar bunu. Halkına ve uluslararası topluma hesap verme sorumluluğu duymayan bir liderin veya grubun iktidar olduğu Türkiye'de sadece halk değil, bütün dünya ciddi sorunlar yaşıyor...

Çok net; bölgede barışı kurmanın, istikrarı güçlendirmenin yolu Türkiye'de demokrasinin muhafazasından ve kurumsallaşmasından geçiyor. Demokratik olmayan bir Türkiye rejimi bölgeye sorun ihraç eder; herkes için bir tehlide dönüşür. Bunu artık bilmeyen, anlamayan kalmadı. Ergenekon sultasında bir Türkiye tam da bu anlama geliyor. İçerideki otoriter, baskıcı ve hukuksuz rejime az da olsa toplumsal destek bulmak için çevresinde saldırganca politikalar izleyecek bir rejimdir bu...

Kürt açılımı yerine Türk'üyle, Kürt'üyle herkesi ezen, Kuzey Irak'ı her an işgale hazır, Kıbrıs'ta çözümsüzlük, Ermenistan'da gerginlik peşinde olan bir Türkiye... Balkanlar'da, Kafkasya'da her ülkenin içini karıştırmaya yeltenen, NATO'ya, AB'ye, herkese savaş açan irrasyonel bir Türkiye. Kimse bunu istemez. AB ilerleme raporunda Ergenekon'un gündeme getirilmesinin nedeni bu; demokrasinin alternatifinin bir 'Ergenekon Devleti' olduğunu biliyorlar. Bizim kadar onları da yakacak bir devlet bu...

Türkiye'nin bölgesinde barış önemliyse, değerliyse bu ülkenin demokrasiden sapmaması, saptırılmaması şart. Bunun için Ergenekon davası devam etmeli. Şeffaflığın ve hukukun olmadığı bir asırlık 'paralel devlet' geleneği bitmeden, bitirilmeden bu ülkede demokrasinin yerleşmesi imkânsız. Çünkü bu gelenektir ki, bırakın demokrasiyi ve hukuku, bu ülkede devleti bile gayri meşru hale getiriyor, zayıflatıp yok ediyor.

Kısaca Ergenekon'a dokunmadan ne demokrasi kökleşir ne de AB süreci tam üyelikle sonuçlanır.
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'le kriz değil normalleşme

İhsan Dağı 2009.10.23

Türkiye özellikle komşu ülkelerle bir dostluk ve işbirliği halkası oluştururken İsrail'le köprüleri atıyor mu?

Anadolu Kartalı tatbikatına İsrail güçlerinin katılmasını hükümetin veto etmesi, TRT'de yayınlanan Ayrılık dizisinin İsrail karşıtı görüntüler içerdiği iddiası, Davos sonrası günleri hatırlatır biçimde Türkiye-İsrail ilişkilerinin geleceğini gündeme getirdi.

Başbakan Erdoğan'ın 'halkın vicdanını ve hassasiyetlerini' dikkate aldıklarına ilişkin açıklaması, iki ülke arasındaki ilişkilerin Filistin sorunu çözülmeden 1990'larda ulaştığı düzeye çıkamayacağı kanaatini güçlendirdi.

Olanları yeni bir kriz, hatta AK Parti'nin ideolojik saiklerle çıkardığı bir kriz olarak niteleyenler de oldu. Oysa İsrail'le ilişkilerde kriz yok, ilişkiler aslında normalleşiyor. 28 Şubat sürecinin garip ilişkiler ağında sağlıklı biçimde 'şişirilen' ilişkiler kendi doğal akışına kavuşuyor.

İsrail, Türkiye ile ilişkileri hep devletten devlete, askerden askere bir işbirliği olarak gördü. Kamuoyunun hassasiyetlerini, taleplerini hiç ciddiye almadı. Tepedeki üç beş adamla iş tutmayı tercih etti. O üç beş adamın çoğu da askerdі. Askerin iç ve dış politikayı belirleyici konumu zayıflayınca da ortada 'stratejik ilişkileri' taşıyacak bir ortak bulunamadı.

Çünkü bu ortaklık baştan yanlış kodlanmıştı. İki taraf da işbirliğine neredeyse tümüyle güvenlik odaklı yaklaştı. Önemli olan askerlerin ne düşündüğü, ne yapmak istediğiydi. Halkın düşüncesinin, duygusunun, tepkisinin hiçbir önemi ve anlamı yoktu. Halksız bir diplomasi... Ama nereye kadar?

Türkiye'de iktidarları kamuoyunun taleplerine ve tepkilerine duyarlı olmak zorunda bırakan bir demokratikleşme dalgasına kadar...

İsrail'in anlamadığı gerçek; toplumsal desteği olmayan bir dış politika hattının uzun süre sürdürülemez olduğu, özellikle sivil toplumun geliştiğı, medyanın çoğullaştığı ve siyasetin demokratikleştiğı bir Türkiye'de...

Artık tepedeki üç beş adamla iş yapma dönemi geçti. Son yıllarda kat ettiğimiz demokratikleşme sürecini hesaba katmadan Türkiye'nin dış politikası anlaşılamaz. Toplumsal taleplerin, önceliklerin hassasiyetlerin artarak hesaba katıldığı bir yapıya ulaştık. Kimse dış politika yapımını, tercihlerini ve önceliklerini 'devlet elitleri'ne devretmek niyetinde değil. Siyasi partilerden sivil toplum kuruluşlarına, iş çevrelerinden çeşitlenen medya ortamına kadar çok geniş kesimlerin 'dahli' var artık dış politika yapımında.

Aktörleriyle çoğullaşan, süreçleriyle demokratikleşen dış politika alanında 'tepedekiler'le iş tutma dönemi epeyce geride kaldı. Kamuoyunu ikna etmeden dış politikada sürekli bir ittifak, işbirliği mümkün değil.

Bush yıllarında Türk-Amerikan ilişkilerinde de olan buydu. Irak Savaşı'na karşı çıkan, Bush'a güvenmeyen bir toplumun önünde hükümetin ABD ile 'normal' müttefikler gibi işbirliği yapması beklenemezdi. Öyle de oldu.

Halkı kazanamayan bir diplomasi yoksa devletler uzun süreli 'stratejik' dostluklar kuramazlar. Demokratikleşen bir Türkiye'de de sorumlu bir hükümet toplumsal taleplere ve tepkilere duyarlı olmak zorunda.

İsrail'in öğrenmesi gereken, artık devletin tepesindeki üç beş kişiyi değil halkı kazanması gerektiğı. Bu da Gazze'yi hiçbir ayırım gözetmeksizin bombalayarak, sonra da ablukayı kaldırmayarak, Lübnan'ı işgale kalkışarak, iyice küçültölmüş bir Filistin devletine bile razı olmayarak gerçekleştirilemez.

İsrail'le dostluk 'her hal ve şart altında İsrail'e destek' anlamına gelmez. İsrail hükümeti Türkiye ile işbirliğini böyle anlıyorsa yanılıyor. İsrail'in bölgedeki politikalarına duyarlı bir diplomasi izliyor Türkiye, doğru da yapıyor. Filistin halkına ne yaparsa yapsın, onlara ne tür bir şiddet uygularsa uygulasin Türkiye'nin İsrail'in yanında olmasını beklemek artık 'normal' değil.

İsrail'in bölgede yaptıklarını artık hiçbir müttefiki taşımaya niyetli değil. Buna ABD bile dahil... Bizden söylemesi; Türk-İsrail ilişkilerinin geleceğı İsrail devletinin Filistin halkına ve bölge ölkelerine nasıl davrandığına bağlı. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbuğ'un yerinde olmak...

Bugünlerde Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un yerinde kesinlikle olmak istemezdim.

Kim ister ki? Silah arkadaşları tarafından aldatılmış olmak, katlanması kolay bir durum değildir herhalde. Aldatılmak dedim, çünkü 'o gün' basın toplantısında 'bu bir kâğıt parçasından ibarettir' diye elinde salladığı belgenin 'sahte' olduğuna inanmış, inandırılmış bir kişi vardı karşımızda.

Şimdi, o belgenin 'gerçek', içeriğinin de bir 'suç-eylem planı' olduğu ortada.

General Başbuğ nasıl ve kimler tarafından aldatıldı? Önceki gün bu konuyu soran gazetecilere 'konumuz bu değil' demiş ama, eminim o da şimdilerde bunun cevabını araştırmakla meşgul. Her durumda aydınlatılması gereken birinci soru gerçekliği kesinleşen bu belgenin 'kişisel mi, yoksa kurumsal mı' olduğudur. Kişisel derken bu belgenin tek kişi tarafından hazırlanmış olabileceğini kastetmiyorum. Ortada bir ekibin, emir-komuta zinciri içinde çalışan bir ekibin olduğu kuşkusuz. Genelkurmay Başkanı'na düşen, eğer kendisi de kurumunu bağlayıcı bir şekilde bu belgede ifade edilen eylem planının içinde değilse, bu planı hazırlayan tüm yapıyı deşifre etmektir. Bu ordunun sahibi olan halk, kendine tuzak kuran memurlarını tanımak istiyor. Tanımanın ötesinde hukuk önünde kendine hesap vermesini istiyor.

Vatandaşın evine 'silah ve mühimmat' saklayıp, sonra bunu bularak masum insanları terörist olarak yargılamayı planlamak... Sürmekte olan bir davada sadece kamuoyunu değil, yargıyı etkilemek için tezgah kurmak... Alevi-Sünni çatışmasını körükleyecek çalışmalar yapmak... Türkiye'yi komşu ülkelerle savaşın eşiğine taşıyacak gerginlikler icat etmek için eylem planı yapanları kimse saklayamaz, koruyamaz. Başbakan'ın dediği gibi bu lekeyi kimse kaldıramaz.

Zaman, hesap verme zamanı. General Başbuğ halkına, komplocu askerler de adalete hesap vermek zorunda. Emrinin altındaki üst düzey komutanların kendi halkına böylesine tuzaklar kurmasından haberi olmayan, haberi olmayı bırakın, onlar tarafından kandırılabilen bir Genelkurmay Başkanı hesap vermek zorunda...

Gelinen noktada herkes için tek çıkış, şeffaflık ve hukuka saygı. Askerin çok iyi anlaması gereken husus şu: Artık hiçbir şey gizli kalmıyor, kalamıyor. Meşruiyetin de saygının da en önemli gereği şeffaf olmak.

Ders çıkarmalı bundan Genelkurmay; eleştirel tutum alanları olur olmaz orduyu yıpratmakla suçlamak alışkanlığından vazgeçmeli artık. Bize hakikati söyleyin yeter, çünkü istenilen hakikatten başkası ve fazlası değil. Siz söylemeden öğrendiğimizde ne inancımız kalıyor size ne güvenimiz çünkü.

Ordu kendini yenilemek zorunda; ya işini iyi yapan profesyonel bir orduya dönüşecek veya tüm toplumsal meşruiyetini yitirecek. Halkın güvenini kaybediyorlar, prestijleri zedeleniyor, toplum ve siyaset mühendisliği yapan askerini işini yapamadığı izlenimi giderek yayılıyor. Buna dur demek, saygınlıklarını geri edinmek istiyorlarsa hukuksuzluğun üzerine gitmeli, demokrasiyi içlerine sindirmeli ve milletin seçtiği siyasi otoritelerin üstünlüğünü kabul etmeliler. Ordunun kurumsal kimliğini, toplumsal meşruiyetini, legalitesini dert edinen, yıpratmamaya çalışan sağduyulu bir kesim olduğu kuşkusuz. Ordu da yenileniyor, yenilenecek. Bu süreçte aklını darbe ve komployla bozmuş olanlar da yenilecekler.

Halkına tuzak kuran, iç savaş kışkırtıcılığı yapan, milliyetçiliği tahrik etmek için bölgesel savaş patlatmaya razı olan bir resmî-askerî yapı olabilir mi? Eğer bu ordunun kendisi değil deniliyorsa, ordunun öncelikli görevi, içinde bunları tezgâhlayanlardan kurtulmaktır. Yoksa ne ordu, ne de Başbuğ kendini savunabilir. 'Orduyu yıpratmak için dışarıdakilerin kurduğu bir komplo' diyorlardı. Şimdi bu belgenin kendi içlerinde hazırlandığını biliyorlar. Ne yapacaklar? Başbuğ'un yerinde olmak istemezdim, ama olsaydım ne yapacağımı biliyorum: Önce beni aldatanlardan hesap sorar, topunu yargıya intikal ettirir, sonra da kendim istifa ederdim.

Böyle bir orduyla demokrasi mümkün mü?

İhsan Dağı 2009.10.30

Ülkenin vazgeçilmez, temel bir kurumunda hâlâ akla ziyan planlar yapılabiliyor. Yapanlar da unvanlarında 'kurmay' yazan, TSK'nın beyin takımı.

Bir kez daha ortaya çıktı ki bu ülkenin bir numaralı meselesi ordusuna bulaşan darbe kültürü ve siyaset tutkusudur.

Bu en önemli meselemizdir çünkü böyle bir yapı, kültür ve personelle iç barışı kuramazsınız. Bu devlet büyüklerimiz Alevilere karşı komplo kurmakla meşguldürler! Demokrasiyi yerleştiremezsiniz çünkü meşru bir siyasi iktidarı alaşağı etmek için tezgâh peşindedirler. Hukuk devleti olamazsınız, çünkü bir yandan Ergenekon sanıklarını kurtarmak için yargıyı etkilemeye çalışırlarken öte yandan da masum insanların evlerine silah ve mühimmat yerleştirmeyi düşlerler. Bunlarla hür basın yaratamazsınız çünkü en iyi bildikleri iş medya manipülasyonlarıdır. Bölge ülkeleriyle barış kuramazsınız, çünkü bunlar için savaş, iş, ekmek ve iktidar demektir...

Kısaca böyle işlerle meşgul insanların makam sahibi, güç sahibi olduğu bir orduyla 'modern, demokratik, laik bir hukuk devleti' olamazsınız.

Modern bir ülkede ordu, profesyoneldir, işini yapar; işi ülkeyi savunmak, buna sürekli hazırlıklı olmaktır. 'İrticaya karşı eylem planı'nda gördüğümüz ordunun ülke savunmasıyla hiçbir alakası yok. Kafayı bu kadar siyasete ve topluma müdahaleye takmış bir ordunun işini yapması mümkün değildir zaten. Daha işinin ne olduğunu bilmeyen bir ordu işini nasıl 'iyi' yapabilir ki?

Demokratik bir ülkede ordu seçilmiş iktidarın, yani sahibi olan milletin temsilcilerine karşı sorumludur, onlara hesap verir. 'Suç-eylem planı'nda karşımıza çıkan ordu seçilmiş meşru iktidarı devirmek için komplolar kuran, ajanlar besleyen, olaylar provoke eden bir ordudur. Demokrasinin, halk iradesinin, milletin ordusu olma bilincinin yakınından bile geçmeyen bir anlayış saçılıyor 'ıslak imza'lı belgeden.

Laik bir ülkede devletin hazır kıta cübbeli, sarıklı 'şeriat göstericileri' olur mu? Bunların var; basıyorlar düğmeye, sokağa salıyorlar. Demek ki ellerinin altında, bir yerlerde 'şeriatçı' yetiştiriyorlar. Sonra da başka bir düğmeye basacaklar, başka bir güruh da çıkacak 'ne şeriat ne demokrasi' sloganları eşliğinde yürüyecek, orduyu göreve çağıran pankartlar çekecek.

Hukukun üstünlüğünün cari olduğu bir ülkede kanunlar herkese eşit uygulanır, kimsenin suç işleme özgürlüğü yoktur. Üniformalı suçluları koruyan bir yasa yoktur, olamaz da. Bir hukuk devletinde halka, hükümete, yargıya ve de komşu ülkelere komplolar kuran bir yapı deşifre edildiğinde gereği yapılır. Bizde neler oluyor? 'Suç-eylem belgesi' basına yansıyor, altında imzası olan albay sivil mahkemece tutuklanıyor, birkaç saat içinde yeni bir mahkeme kuruluyor, sanık cezaevine ulaşmadan yeni mahkeme tahliye kararı veriyor! Ardından, soruşturma yapan askerî savcılık Genelkurmay Karargahı'ndaki 'resmi belgeyi' bulamıyor, altında imzası bulunanlardan ve hazırlandığı bilinen birimden belgeye ilişkin bir ipucuna ulaşamıyor!

Biz de buna hukuk devleti diyoruz! Genelkurmay, askerî savcılığın yeniden soruşturma başlatmasını sağlamış! Ne güzel. Dört ay önce elindeki belgeyle hiçbir bilgiye ulaşamayan askerî savcılık şimdi hakikati bulacak öyle mi? Güldürmeyin bizi. Savcılığın elinde yeni bir belge yok ki. Önceki de aynı belgeydi, altındaki imzası ve

hazırlandığı birimiyle. Ne oldu? Görmedi, sormadı, duymadı... Şimdi ne yapacak? Komplocu komutanlarını sivil yargıdan mı 'koruyacak'?

Bir dönüm noktasındayız, önce tabloyu görmeliyiz; böyle bir orduyla bırakın demokrasiyi laiklik de, hukuk devleti de mümkün değil. Ama halkın böyle nitelikleri haiz bir devlet kurma niyeti çok ciddi, talebi çok yaygın, kararlılığı pek güçlü. Peki nasıl olacak bu iş? Orası askerin tercihinine bağlı...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye Batı'yı değil, Batı Kemalistleri terk etti

İhsan Dağı 2009.11.03

Ne zaman Batı basınında Türkiye'nin Batı'dan uzaklaştığına dair bir haber veya yorum çıksa bizimkilerden bazıları adeta zil takip oynayacak.

Nedenini anlamak zor değil; 'AK Parti Batı'yı da arkasına alarak Kemalist-militarist rejimi zayıflattı. Şimdi Batı yeniden Kemalist-militaristlerin safına geçerse AK Parti'yi birlikte bitiririz'. Hevesleri, heyecanları bu yanlış akıl yürütmeden kaynaklanıyor.

AK Parti elbette bir gün bitebilir, ama o gün bile 'eski düzen' ayağa kalkamayacak. Açık toplum, piyasa ekonomisi ve demokratik siyaset Kemalist-militarist bir düzenin geri gelmesine asla imkân vermeyecek.

Dolayısıyla Washington veya Brüksel'deki güç merkezlerini 'kafalayarak' dahi eski düzeni getirmek mümkün değil. Kaldı ki 'yeni Türkiye'de iktidarları halk belirliyor. AK Parti'yi bitirmek isteyenler ona karşı içeride ve dışarıda komplolar kuracaklarına halkın tercihlerini değiştirmeye çalışmalı, alternatifler yaratmalılar. Ama onların anladıkları alternatif, 'Ergenekonculara özgürlük' çağrısında bulunan bir lider. Cindoruk'un DP'si Albay Çiçek'in ıslak imzalı 'eylem planı' kadar akıl işidir ve onun kadar AK Parti'yi bitirme potansiyeline sahiptir!

Bunların dış odaklardan medet ummaları da abes; çünkü akli başında kimse Türkiye'de otoriter, saldırgan, kendi halkıyla ve bölgesiyle kavgalı birilerini Ankara'da iktidar görmek istemez. AB İlerleme Raporu'nun Ergenekon soruşturmasıyla ve TSK'nın siyasete müdahaleleriyle ilgili analizlerini hatırlamakta fayda var; 'Ergenekon soruşturması'nı fırsat, Genelkurmay'ın siyasi demeçlerini kabul edilemez bulan, üst düzey askerlerin darbe suçundan ilk kez yargı önüne çıkarılmasının altını çizen bir rapordur bu.

Hükümeti dövmek için Batı'dan medet umanlara bu raporu bir kez daha okumalarını tavsiye ediyorum, özellikle de dış politika kısımlarını. Avrupa, bırakın Türkiye'nin Batı'yı terk ettiğini düşünmeyi, bölgesinde aldığı inisiyatifleri ve başlattığı açılımları şiddetle destekliyor. Bölgesinde barış ve istikrar oluşturmak üzere herkesle diyalog kuran, çatışmaları sonlandırmaya çalışan, işbirliği ve karşılıklı bağımlılık ağları yaratan bir Türkiye, AB için de çok değerli. Komşularıyla iyi ilişkiler kurmak zaten AB üyeliğinin bir gereği. Suriye, Irak, Irak Kürt Yönetimi, İran, Ermenistan, Gürcistan, Rusya, Bulgaristan ve Yunanistan'la diyaloga dayalı işbirliği ağları kuran bir Türkiye de bunu yapıyor.

Bunların aslında ne Brüksel'de ne de Washington'da sorun olmadığını gayet iyi biliyoruz. Sorun, Ali H. Aslan'ın çünkü Zaman'da belirttiği gibi Washington'u sarmalayan, ancak Obama'yla birlikte Washington'da etkisizleşen 'neo-con', İsrail yanlısı bazı lobi unsurları.

Bunlar 'Türkiye Batı'dan kopuyor' dediklerinde iki şey oluyordur; bir, hükümet İsrail'e yönelik eleştirel bir pozisyon almıştır; iki, siyaset veya medyadaki müttefikleri zordadır. Hemen, 'eyvah Türkiye nereye gidiyor'

çıkışlarıyla küresel güçleri harekete geçirmek ve Türkiye üzerinde baskı kurmak girişimine başlarlar. Tezleri ciddiye alınacak türden değildir; Türkiye'nin İsrail'e karşı eleştirel tutumuyla 'Batı'dan kopması' arasında ne alaka var? İsrail 'Batı' mıdır? İşgal ettiği topraklarda sürekli 'Batılı siyasal ve insani değerleri' çiğnerken Batı'yı mı temsil eder? İsrail'in bölgede izlediği politikalara AB ve AB üyesi ülkeler de en az Türkiye kadar tepkili. Yani Türkiye'nin İsrail politikası Avrupa ile son derece uyumludur.

Türkiye tarihin hiçbir döneminde Batı da içinde olmak üzere dünya ile bu kadar bütünleşmemiştir. Aslında kendi kendini mahkum ettiği bir izolasyondan çıkıyor Türkiye, etrafına ve dünyaya açılarak. Etrafının düşman ülkelerle çevrili olduğu masalından uyanıp bölgede barış kurucu, çatışma önleyici bir rol oynuyor. Bunun, kendi demokrasisini kurumsallaştırmanın ve ekonomisini geliştirmenin bir gereği olduğunun da bilincinde. Sonuçta Türkiye Batı'dan kopmuyor; Batı Kemalistlerden koptu, ağıt buna...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti, açılımda 'yola devam' edecek mi?

İhsan Dağı 2009.11.06

'Demokratik açılım' konusu haftaya TBMM'nin gündemine gelecek. Dün AK Parti ve hükümetten çekirdek bir kadro, sürecin belki de 'stratejisi'nin belirlendiği bir toplantı yaptı. AK Parti, bence bu konuda da 'yola devam' diyecek. İlk dönüş kafilesinin yarattığı şokla bir duraklama yaşansa da bu işte geri dönüş yok.

Kamuoyu yoklamalarına göre açılıma ilişkin halk desteği hâlâ % 40 ile % 50 arasında bir yerlerde duruyor ki, azımsanacak bir oran değil. Bu kadar tartışmalı, hatta kana bulanmış bir konuda 'yeni arayışlar'a bu düzeyde bir desteğin ne anlama geldiğini iyi okumak gerek. Kamuoyunun çok önemli bir kesimi, Türkiye'nin önünü tıkayan, demokrasiyi zaafa uğratan, ekonomiye yük teşkil eden, gencecik insanların hayatını karartan bu meselenin çözümünü istiyor. Çözüm için de yeni arayışlara, yeni yaklaşımlara destek veriyor.

Kamuoyunda tabii ki tereddütler, endişeler de var. Kolay değil, hem acılar yaşandı bu sorun etrafında hem devlet seçkinleri bir 'güvenlik kültürü' üretti; korku ve şüpheler devletten topluma sirayet etti, 'toplumsallaştı' zamanla.

Ama yine de 'bu iş'in böyle gitmeyeceği, gitmemesi gerektiği yönünde çok yaygın bir kanaat var. Yüzde ellileri bulan destek de buradan çıkıyor; çözüm için şimdiye kadar denenenlerden farklı bir yol izlemek. Aslında talep edilen, Kürt meselesinde de bir 'yenilik', hem hükümetten hem de soruna müdahil tüm aktörlerden.

Bu değişim ve yenilik talebini anlayarak 'açılım siyaseti'ni başlatan ve de destekleyen aktörler, başlangıçta risk gibi görünse de aslında siyaseten doğru bir hamle yapıyorlar. Orta vadede halkın övgüsünü, duasını ve oyunu bunlar alacak. Türkiye'nin asırlık sorununu barış ve demokrasi içinde çözmek sadece bu ülkeyi değil, bu süreci başlatan ve destekleyenleri de 'kanatlandıracak'.

Muhalefet partilerinin artık anlaması gereken gerçek, 'çözüm politikası'nın risk değil, 'fırsat' olduğu. AK Parti ile onlar arasındaki fark da işte tam burada yatıyor: AK Parti dünyayı daha iyi okuyor, toplumsal talepleri siyasetine daha iyi yansıtıyor, bölgesel ve küresel dinamikleri kendi gündemi için daha iyi kullanabiliyor.

İktidarda yedinci yılını dolduran bir partiye karşı hâlâ ciddi bir alternatif olmayışının nedeni de bu. Muhalefet, toplumun değişim, yenileşim, çözüm arayışlarını görmüyor, anlamıyor.

Sonuçta 'çözüm siyaseti' yürüten AK Parti, muhalefet partilerini yine yaya bırakacak. Aslında CHP, MHP ve DTP, bu süreçte yapıcı roller oynayarak AK Parti'nin açılım siyasetini siyasal bir avantaja çevirmesini engelleyebilirler. Bunu yaparak, ayrıca, 'millî' bir sorunun çözümüne de katkı sunmuş olurlar.

Aksi halde hükümet muhalefet partileri ne derse desin, PKK ve DTP ne yaparsa yapsın 'demokratik açılım'da 'yola devam' der. Böylece muhalefetin, 'çözumsuzlük' lobisine çalışan 'statükocular' olduğunu göstermiş olur. Hükümetin açılımına karşı çıkanların 'alternatif çözüm' önerilerinin yokluğu da bu ithamları haklılaştırır. Öte yandan, DTP'nin çözümü 'kolaylaştırıcı' bir rol oynamayı reddetmesi, PKK'nın silah bırakmaya direnmesi durumunda da hükümet, yine, açılım siyasetine devam eder. Böylece sorunun salt PKK'dan ibaret olmadığı, bir Kürt sorunu olduğunun altını çizer, amacın Kürtlerle Türklerin özgür ve demokratik bir ülkede birlikte yaşamaları olduğunu söyler. Açılımlarla şiddeti meşrulaştıracak siyasal ve toplumsal zemin tamamen ortadan kaldırılır, orta ve uzun vadede PKK'nın toplumsal tabanı eritilir. Sonuçta AK Parti, reformcu, değişimci, ilerici bir parti olarak içeride ve dışarıda yine öne çıkar, yine seçim kazanır...

Başbakan Erdoğan'ın sık kullandığı bir ifadeyle, demokratik açılım AK Parti için bir 'kazan-kazan' siyasetidir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeye direnmek kolay

İhsan Dağı 2009.11.10

Bir darbe girişimi karşısında, 'ben başkaları gibi bırakıp gitmem' demiş Başbakan Tayyip Erdoğan. Bu defa şapkasını alıp gitmek yerine demokrasi, hukuk ve Türkiye için mücadele koyacakların listesi çok kabarık. Başbakan hiç yalnız değil bu kararlılığında.

Ayrıca bu herkesin de malumu. Bu işe kalkışanların hem toplumsal hem kurumsal hem de uluslararası baskılarla ellerindeki o süngüye oturamayacakları kesin. Darbe heveslileri bile bunun farkında. O yüzden asıl mesele fiili bir darbeye karşı direnmek değil bugün, 'askerin vesayet'ine razı olmamak, vesayete son vermek için gerekli adımları atmak... Hükümetten beklenen de bu.

Biliyoruz, 28 Şubat'ta bile doğrudan darbeye kalkışamadılar. MGK kararlarıyla, medya, yargı manipülasyonlarıyla siyasete müdahale ettiler. Sivil toplumu, cumhurbaşkanlığını, siyasi partileri kullandılar. Arada bankalar boşaltıldı, iktidarlar alındı verildi, başbakanlar pijamayla karşılandı, ama tanklar Kızılay'dan Meclis'e yürümedi, rasyolardan askeri bildiriler okunmadı.

On yıl önce siyasete ve topluma 'ince' yöntemlerle müdahale edenler bugün neden 'kaba' güç kullanmaya yeltensinler? Akılsız üç beş Ergenekon uzantısı cuntacı son bir hamleye kalkışabilir hukuki ve kurumsal bir temizliğe razı olmadan önce, ama o kadar... 1981'de İspanyol parlamentosunu basan darbeciler gibi perişan olur onlar da.

'28 Şubat modeli'ni aşan girişimler olmadı değil. Darbe Günlükleri'nde anlatıldığı gibi 2004 ve 2005'te bunu denediler, ama destek bulamadılar. Ordu içinde başka bir düşünce tarzına mensup askerlerin direnciyle karşılaştılar; doğrudan müdahale ile riske girmek yerine, 'vesayet sistemi'nin imkanlarını kullanarak siyaseti dışarıdan dizayn etmeyi tercih edenler.

Aslında son yıllarda TSK içinde bu iki 'ekol'ün büyük kavgası yaşanıyor. Hem ulusal hem de uluslararası şartlara bakıp doğrudan müdahale yerine siyaseti manipüle etmeyi daha doğru bir taktik olarak görenler bugün TSK'ya egemen.

Dolayısıyla Başbakan dahil kimse mevcut komuta kademesinin asker üzerinde sivil denetimi kabul ettiği düşüncesine kapılmasın. Bu tam bir naiflik olur. 27 Nisan fiyaskosundan sonra bile asker bırakmamış siyaseti tanzim etme girişimlerini. Elimizde 2007 seçimlerinin ardından askerin hazırladığı 'siyaset stratejisi' belgesi var; siyasete ilgilerini, güç arayışlarını hiç sekteye uğratmamışlar.

Hazırlanan bilgi notları, 'eylem planları', andıçlar, medya ve internet manipölasyonları ve sivil toplum organizasyonlarıyla TSK siyasetin tam göbeğine kurulmuş oturuyor, kalkmaya da hiç niyetli değil. Ortaya dökülen üç beş belgeden hareketle ordunun siyasetten çekildiğini, çekileceğini düşünmek saflık olur.

Denetlenemeyen güç hukuk içinde kalmaz. Ordunun her faaliyeti, birimi ve harcaması şeffaf bir hale getirilmelidir. Hep söylüyoruz; işini yapan, işini yapıp yapmadığı denetlenen bir orduya ihtiyacımız var.

Yapılması gereken, askerdeki siyaset tutkusunu fiili güç edinimine dönüştüren, yani askerin iktidarı paylaştığı mekanizma olarak çalışan 'vesayet rejimi'ni ortadan kaldırmak.

Vesayet rejimini içselleştirmiş, seçilmişlerin iktidarını elinde silah taşıyan üç beş askerle paylaşmaya razı bir siyasetçi profili artık kabul görmüyor. Eminim Başbakan Erdoğan da bunun farkında.

Darbe ile askeri vesayet rejimi arasındaki ince farkı bilen siyasetçi sorunu çözer. Darbe kolay, direniriz Başbakan la birlikte. Peki ya askeri vesayet rejimi, ondan nasıl kurtulacağız? İktidarda değilmiş gibi durup, iktidarda olmak, sorumluluğu siyasilere yıkmak, ama onların ellerini kollarını bağlama, açığa çıkarılan son eylem planı gibi psikolojik savaş taktikleriyle ve suç işleyerek bir iktidarı yıpratmak, başkasına altın tepside iktidar sunmak... Bu 'ince işler' nasıl bitecek?

Asıl, darbeye değil, 'askeri vesayet rejimine' karşı 'dik' durmamız gereken bir dönemdeyiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barişa muhalefet, umuda yolculuk

İhsan Dağı 2009.11.13

Demokratik açılımı Meclis'e taşıyan hükümet, CHP ve MHP'nin beklenen sert muhalefetiyle karşılaştı. AK Partililer biraz şaşkın, gergin ve hatta hırçın bir görüntü verdiler. Kendi 'pozitif' gündemlerini Meclis'e taşımak yerine muhalefetin tarzına ve üslubuna teslim oldular.

Bariş yapmaya çalışan bir parti bariş dilini, üslubunu kullanır; sonuna kadar sabırla, sebatla, vizyoner bir kararlılıkla bariş temsil eder. Hükümet partisi, Meclis'te kendini muhatap almayan muhalefetle didişmek yerine, 'bariş ve kardeşlik projesi'ni halka anlatmayı öncelemeliydi. Uzun bir 'müzakereci demokrasi' pratiğinin ardından artık somut önerilerin kamuoyuyla paylaşıldığı bir platform olmalıydı Meclis.

Beklentim, bugünkü genel görüşmenin hem 'açılımın gerekliliği'ni yeniden izah etmek hem de daha somut önerileri tartışmak için bir fırsat olarak kullanılması. Her durumda CHP ve MHP'nin açılıma artık destek vermeyeceğinin de anlaşılması gerekiyor. Bu iş 'onlar'sız sürececek.

'Savaşkan muhalefet'in 'barişa muhalefet'i devam edecek. Önceki gün gördük; kan dökmeyi kutsadılar, savaşa övgüler dizdiler, katliamları yücelttiler. 21. yüzyılda Türkiye'de iktidara talip olan iki partinin hâlâ 1930'ların anlayışında kalması çok acı. Türkiye bunları hak etmiyor, bunlar da Türkiye'yi. Barişa muhalefet edenler 'ebedî muhalefet' kalmaya mahkûm.

Son sekiz yılda dört seçim kaybeden muhalefet, iktidara yaklaşmak uğruna adeta her şeyi mubah görüyor. Millî duygular kışkırtılıyor, tarih çarpıtılıyor, insanî duygular sömürülüyor. Bütün bunları yaptıkça halktan da, iktidardan da uzaklaşıyor. Millî bir meseleyi elbirliğiyle çözmek yerine küçük parti hesaplarıyla barışa giden yolu tıkamaya çalışıyor. Bunu akılla, vicdanla ve vizyonla izah etmek mümkün değil.

CHP ve MHP, birbirleriyle sertlik yarışındalar. Kim daha fazla 'savaşçı' görülecek kavgası veriyorlar. Muhatapları AK Parti bile değil. Birbirlerine bakıp daha da kızışıyorlar. Dertleri, savaş yanlısı çevrelerden gelecek üç beş oy. Çözümüne katkıda bulunarak normalleşen bir Türkiye'de siyaset yapmak yerine çatışmalarla bölünmüş, zayıflamış, kilitlenmiş bir Türkiye'yi tercih ediyorlar.

Belki de haklılar; sorunun çözümü konusunda CHP'nin ve MHP'nin sırtında yumurta küfesi yok. Umurlarında bile değil. Zaten Kürt kökenli yurttaşlardan oy alamıyorlar. Bölgede neredeyse teşkilatları bile yok. Güneydoğu'yu çoktan gözden çıkarmışlar. Ama tam gitsin de istemiyorlar, çünkü bu haliyle 'kalması' Türkiye'nin diğer bölgelerinden oy getiriyor onlar için. Kanayan bir yaradan siyasal kazanç elde etmeye çalışan bir yaklaşım bu.

Peki, ya DTP?.. Türkiye genelinde % 6'ya yakın oy alan, Kürtleri temsil etme iddiasında bulunan bir parti açılım fırsatının heba olmasına seyirci mi kalacak? Dersim türü katliamlara, toplu sürgünlere, etnik temizlik politikalarına sıcak bakan kesimlere teslim mi edecek seçmenini, kitlesini?

Çözüm isteyen Kürtleri geçmişteki faşizan uygulamalara, insanlık dışı katliamlara hâlâ destek çıkanlarla baş başa bırakan bir Kürt hareketi, bunun siyasî bedelini öder.

Savaşkan muhalefet yeni bir 'Takrir-i Sükun' kanununa hiç de uzak değil. Farklı bütün sesleri susturmak, çözüm yanlılarını yeni İstiklal Mahkemeleri'nde yargılamak, açılım isteyen siyasî partileri kapattırmak fantezi değil bunlar için, olabilecek, olması gereken bir durum.

Eldeki malzeme bu; ya bu sorunu Genç ve Dersim'de uygulanan yöntemleri yeniden kullanmaya hazır CHP ve MHP ile çözmeyi deneyeceksiniz veya mevcut hükümetin açılımına iyi niyetle, kararlılıkla destek vereceksiniz.

Önümüzdeki dönemde siyasetin yeni bölünme hattı, 'barışı kurmaya çalışanlar ve savaşa devam' diyenler arasında oluşacak. Solcusundan sağcısına, liberalinden muhafazakârına ve de sosyalistine herkes bu büyük ayrışmada tarafını seçecek. Ben hâlâ barış isteyenlerin, kardeşlik ve birlik isteyenlerin başaracağını düşünüyorum. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk subayı 'muhbir' mi?

İhsan Dağı 2009.11.17

Yaptılar, onları muhbir yaptılar. Sadece mesleğini icra etmek isteyen, iyi yetişmiş, vatansever Türk subayına başka seçenek bırakmadılar.

Silah arkadaşlarının karanlık işlere bulaşmasına, halkına tuzak kurmasına, kamuoyunu aldatmasına, böylece orduyu yıpratmasına, üniformayı itibarsızlaştırmasına seyirci kalmak istemeyen Türk subaylarını 'muhbir' yaptılar.

Son birkaç yıldır medyada yayınlanan, savcılıklara ulaştırılan bilgi ve belgeler büyük ölçüde ordu kaynaklı 'ihbarlar'dan oluşuyor. TSK içinde büyük bir kesim, 'andiç, lahika, eylem planı' türü faaliyetlerden 'askerlik

mesleği' adına rahatsız artık. Mesleğin, mesleğin ilkelerinin, ahlakının ayaklar altına alınması katlanılabilir bir durum değil çünkü onurlu bir subay için.

Ortalığa dökülen bilgiler, belgeler hakikaten tahammül ötesi. Yalana, yanılsa ve hatta ıslak imzalı belgede görüldüğü üzere suça kalkışan, bunları neredeyse temel meşgalesi haline getirdiği izlenimi doğan bir yapıdan meşru bir ordu olarak söz edilebilir mi?

'Bu nasıl bir yapıdır? Kimlerle çalışır, kim için vardır? Ne işe yarar? Nasıl normal işlevine kavuşturulur?' sorularını sormamak imkânsızdır artık. Üstelik sadece sivil-demokrat çevrelerin değil, bizzat ordu mensuplarının da sorduğu sorulardır bunlar. 'İhbarlar'ın kaynağı işte bu sorulardır.

Siyasete, topluma, medyaya, iş âlemine müdahaleler yoluyla kendileri için iktidar, imtiyaz ve kariyer yaratanları sistem ifşa etmeye başlamıştır.

Ayrıca karargâhta bu tür yapılanmaların içinde olanların korunmaları, terfileri ve ödüllendirilmeleri de kuşkusuz rahatsızlık yaratıyor ordu içinde. Olmaz mı? Kendini askerlik mesleğine adanmış, işini en iyi şekilde yapmak için çırpınan insanların yerine en derin dinlemeyi yapmış, en etkili andıcı yazmış ve yürütmüş, en kapsamlı fişlemeyi gerçekleştirmiş kişilerin ödüllendirilmeleri, terfileri büyük tepkilere neden oluyor. Sonuçta yasadışı faaliyetler, gizlenmeye çalışılan eylemler, karanlık ilişkiler kamuoyuna yansıtılıyor 'muhabirler' vasıtasıyla.

Aslında olan, ordu içinde bir iradenin, orduyu saran yanlış planları, eylemleri, ilişkileri deşifre ederek bir tür 'temizlik' yapmasıdır. Artık beklenen, bu işi 'kurumsal' bir temizliğe dönüştürmekte.

Maalesef şimdiye kadar hep tersi oldu; sorunu tespit edip üzerine gideceklerine içeride 'muhabir' aradılar hep. 'Bilgiyi kim sızdırdı? Yanlışımızı kim açık etti? Aramızdaki 'işbirlikçi' kim?' sorularına cevap aramak oldu tüm dertleri. Hatırlarsınız, en son Albay Çiçek'in ıslak imzalı belgesi ortaya çıktıktan sonra da Genelkurmay'ın yaptığı ilk açıklamada belgenin nasıl elde edildiği ve dışarı sızdırıldığının araştırılacağı yazıyordu. İnkâr et, edemiyorsan bu bilgi ve belgelerin nasıl dışarı sızdığının peşine düş!..

Artık çare yok; birileri, ellerinde tuttukları silahların sahibi olan millete hesap vermek zorunda. Aksi halde TSK'nın meşruiyeti iyice tartışılır olacak. Meşruiyet, hukuk devletine tabi olmak, sivil otoriteye itaat, işini iyi yapmak ve şeffaflıktan geçiyor. Anlayın artık; hiçbir yasadışı operasyon, ihmal, tuzak, andıcı, eylem planı gizli kalmıyor, kalmayacak.

Ama sonuçta elimizde bölünmüş bir ordu mevcut; andıçlar, lahikalar ve eylem planları hazırlayanlar orduyu böldüler. Bir yanda yasadışı, askerlik dışı, etik dışı andıçları, lahikaları ve eylem planları üzerinden iktidar ve kariyer kuranlar var. Sayıları az, ama kilit yerdeler. Üst komuta kademeleriyle çalışıyorlar doğrudan.

Öte yandan da büyük ve sessiz çoğunluk; kendini askerlik mesleğine adanmış, vatansever, dünyanın ve Türkiye'nin gittiği yönü kavramış, artık TSK'yı siyasal bir parti görüntüsünden çıkarmak isteyen kesimler.

Kaba hatlarıyla bu iki 'yapı' karşı karşıya. Birileri hazırlıyor yasadışı, askerlik dışı, etik dışı belgeleri, diğerleri de dosyalıyor ve deşifre ediyorlar.

TSK'yı adeta bir siyasi parti ve bir kara propaganda örgütü olarak kullananlar temizlenmeden ne Türkiye ne TSK normalleşebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dersim'e adını iade edin, hemen şimdi

'Demokratik açılım'ın faydaları ortaya dökülmeye başladı. Bunda CHP'li Onur Öymen'in rolü büyük. Sergilediği muhalefet tarzıyla açılıma ciddi destek verdi, kutlamak gerek.

Açılım politikasının alternatifinin ne olduğunu bir kez daha hatırlattı; 'ya açılım ya katliam'.

Onur Öymen sayesinde bir haftadır Dersim katliamını konuşuyor Türkiye. Mağaralarda zehirli gazla öldürülenler, boş çuval gibi süngülenenler, köyleri bombalananlar, yağmalanan yetimler, idam edilip cesedi yok edilen Seyid Rıza ve arkadaşları, sürgün edilen kalanlar... Mağdurları anmakla da kalmadı tartışmalar: Katliamda Atatürk'ün rolü neydi? Emri o mu vermişti? Operasyon planının başında o mu vardı?

Kısaca Öymen'in açtığı Dersim konusu üzerinden tek parti rejiminin faşizan politikalarını bir kez daha hatırladık. 'Halka karşı' kurulan, halkı tepelemeye ayarlı, boyun eğmeyince de halkı yok etmeye kararlı bir rejim gördük. Daha da vahimi, böyle bir rejime, azınlıkta da kalsalar, hâlâ heveslenenler olduğunu...

Sonuçta hayırlı oldu, faşizmi ve zulmü savunmanın giderek zorlaştığı anlaşıldı. CHP yönetimi korumaya devam etse de Onur Öymen, bu günleri, bu tepkileri unutamayacak, Hitler bıyıklı fotoğrafları rüyalarına girecek. Belki kendisini bile korkutacak...

Aslında tepki sadece Öymen'in ifadesine yönelmedi. 1930'lu yıllarda Dersim halkına yapılanlar da lanetlendi. Başbakan Tayyip Erdoğan, 1937-38 olaylarını 'Dersim katliamı' olarak adlandırdı. Başbakan daha önce, 'Farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Aslında bu, faşizan bir yaklaşımın neticesiydi' dediğinde yeri göğü inletenler bu söze ses çıkaramadılar. Bugün, geçmişi topyekun savunma reflekslerine düşmek yerine 'katliam'a katliam diyebilen bir başbakan var. Daha ne olsun?

Bu çok önemli, çünkü geçmişteki 'faşizan yaklaşımlar'ı sorgulamadan ne demokratikleşme mümkün ne de 'açılım'.

Geçmişle yüzleşmenin 'demokratik açılım'a nasıl evrildiğini Dersim tartışmalarının sonunda görme şansımız var. Nasıl mı?

Dersim halkına 'Dersim' adını derhal iade ederek...

Eğer Başbakan Dersimlilere zulüm yapıldığını düşünüyorsa, bu zulmün bir parçası da 'devletin el koyduğu' Dersim adıdır. Bu ad halka iade edilebilir ve edilmelidir de. Üstelik, aradan geçen onca yıldan sonra geri çevrilebilecek, ortadan kaldırılabilir tek zulüm budur. Hem, 'demokratik açılım'ın ruhu da bunu gerektirir.

1935 tarihinde çıkarılan kanunla adı değiştirilen, adeta özel bir baskı rejimi kurulan Dersim hakkında hemen yeni bir kanun çıkarılmalı; 'Tunceli İlinin Adının Dersim Olarak Değiştirilmesine İlişkin Kanun'. Tek maddelik böyle bir kanunu çıkarmak zor değil.

AK Parti yönetimi gecikmeden harekete geçmeli; CHP, DTP ve hatta MHP'den de imzalarla böyle bir kanun tasarısını hemen Meclis gündemine getirmeli. Onur Öymen'e rağmen, belki de onun sayesinde CHP'den destek bulacağını sanıyorum bu girişimin.

Böylece 'açılım' fiilen başlamış olur, hem belki de CHP'nin desteğiyle. Bu fırsat, böyle bir 'açılım ilk hamlesi' kaçmaz. Neredeyse toplumsal bir uzlaşma var Dersim halkına 1937-38'de yapılanların yanlış olduğu konusunda. Bu yanlışlıktan dolayı sembolik bir özür anlamına gelir Dersim adının iadesi.

Kürt ve Alevi açılımlarının 'demokratik açılım' şemsiyesi altında kesiştiği bu konuya el atan, çözen bir irade açılım sürecinin uygulanabilir olduğu da ispat etmiş olur; Kürt açılımı da Alevi açılımı da fiilen başlar.

Burası Dersim. Koyun adını şehrin. Ne geçmişin yanlışlarına ne bugünün hatalarına sessiz kalmayan, geçmişle yüzleşen, halkıyla barışan Türkiye'yi yaratın. CHP'nin bile artık bu saatten sonra karşı çıkamayacağı bu adımı atın. Dersim'i Dersim yapın. Sizden istenilen bu kadar 'basit' bir şey. Buna da cesaretiniz yoksa geriye ne kalır ki? i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin ne kadar zamanı kaldı?

İhsan Dağı 2009.11.24

Başbakan Tayyip Erdoğan, son aylarda ezber bozan çok önemli konuşmalar yapıyor. Kalıpları kırıyor, yargıları değiştiriyor.

Bizim gibi yakın tarihleri faşizan baskı örnekleriyle dolu bir toplumda demokrasiyi güçlendirici tarzda bir 'yüzleşme kültürü' ortaya koyuyor.

Ancak zaman da daralıyor. Özellikle 'demokratik açılım' projesinin somut tedbirlerini uygulamaya koymak ve bunların olumlu sonuçlarını almak için zaman daralıyor.

Açılımın bütün boyutlarıyla gerçekleştirilmesinin uzun bir süreç gerektirdiği kuşkusuz. Ancak kısa dönemde yapılabilecekleri de gecikmeden uygulamalı. Aksi halde son dört aydır geliştirilen 'açılım dili', oluşturulan kamuoyu desteği heba edilmiş olur.

Bu yüzden, açılım konusunda kararlılığını her fırsatta dile getiren hükümetin artık 'icraat' faslına geçmesi gerek. Geçen hafta yapılan Meclis genel görüşmelerinde paketin içi biraz netleşti. İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın 'yapılacaklar listesi'nde zikredilenlerden bazıları için yasal düzenleme gerekiyor. Bunlardan biri, 18 yaşından küçük kişilerin çocuk mahkemelerinde yargılanmalarının sağlanması. Bir diğeri de siyasi partilerin Türkçe dışında dillerde de propaganda yapmalarına imkân vermek üzere Siyasi Partiler Kanunu'nun değiştirilmesi. Bunlar için mini bir kanun paketi hazırlanabilir.

Öte yandan uygulama aşamasında olan bazı idari tedbirlerle açılımın içeriğinin doldurulması söz konusu. Bunlardan özel radyo ve televizyonlarda istenilen dilde kesintisiz yayın yapılmasına imkân veren yeni düzenleme zaten tamamlanmış durumda. Benzer bir açılım ögesi, üniversitelerde Kürtçe enstitüleri ve araştırma merkezlerinin açılması. YÖK'ün bu konuda açılımın ruhuna uygun yaratıcılıkta ve cesaretle adımlar atması işten bile değil.

Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin ziyaretçileriyle anadillerinde konuşmaları önündeki engelleri kaldırmak, dinî hizmetlerde Türkçe dışında dillerin kullanılmasını sağlamak ne kadar zaman alıcı olabil ir ki?

Bağımsız bir İnsan Hakları Kurumu'nun kurulmasına ilişkin çalışmalar da zaten uzun süreden beri mevcut, hatta kanun taslağı Meclis'e sunulmaya hazır. Ayrımcılıkla Mücadele Komisyonu kurulması için bir çerçeve yasa hazırlamak ve Meclis'ten geçirmek üç ayı almaz.

Geriye, isimleri değiştirilen yerleşim birimlerine eski isimlerinin iadesini sağlamak, yayla yasaklarını kaldırmak, günlük hayatı kolaylaştıracak idari tedbirler almak kalıyor.

Bütün bunlar üç ay içinde tamamlanabilir çalışmalar.

Hız önemli, çünkü uzun zamana yayılan süreç riskleri de beraberinde getiriyor. Deniz Kuvvetleri içinde oluşturulan cuntayı öğrendik. Hükümeti 'düşman unsur' olarak niteleyerek çocukları Koç Müzesi'nde havaya uçurmayı planlayanlar daha neler yapabilirler. Etnik hatlar üzerinden düzenlenecek birkaç provokatif eylem, süreci başlamadan bitirebilir. Açılım kesinlikle 'kırılgan' unsurlardan oluşuyor, bunun başında da kamuoyu desteği geliyor. Siyasal irade de kamuoyu desteğinden bağımsız değil.

Bu nedenle mesafe almak, açılım sürecini 'geri dönülemez' bir noktaya taşımak gerek. Hükümet, zamanının çok olduğunu düşünmemeli. Neden mi?

Türkiye en geç 2011 Temmuz'una kadar Parlamento seçimlerini yapmış olacak. Seçimlerin 2011 Nisan-Mayıs aylarına çekilmesi çok muhtemel. Dolayısıyla 2010 baharından itibaren Türkiye seçim sathı mailine girecek. Seçimlere bir yıl varken de, bir yandan siyaset sertleşecek öte yandan siyasi partiler ciddi risklere girmekten, seçmen davranışını nasıl etkileyeceklerinden emin olmadıkları büyük politik kararlar almaktan kaçınacaklar.

AK Parti'nin de böyle davranmayacağını hiçbir garantisi yok. Bir yandan ekonomik kriz, öte yandan Ergenekon davası ve Doğan Grubu'na kesilen cezaların politik yansımaları, yetmedi hâlâ ortaya dökülen cunta ve darbe belgeleriyle boğuşan AK Parti hükümeti acele etmeli. Önündeki dört beş ayı icraatlarla değerlendirmezse başındaki büyük gailelerden birine yenik düşebilir. Yükünü hafifletmek adına en azından bunlardan birinde (demokratik açılım) mesafe almalı. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Danıştay, zenci Türklere karşı!

İhsan Dağı 2009.11.27

Geçen yaz Güney Afrikalı bir 'beyaz' arkadaşla sohbet ediyorduk. Söz Türkiye'ye gelince arkadaşım Türkiye'nin 1996 öncesi Güney Afrika'ya benzer bir iktidar mücadelesine sahne olduğunu belirtip ilginç bir saptama yaptı: "Kemalizm adı konmamış bir apartheid rejimidir, Kemalistler de 'beyaz ırkçılar'".

Apartheid 1948-1994 yılları arasında Güney Afrika'da uygulanan 'ırkçı' rejimin adı. İnsanlar eşit değil; 'beyaz ırk' üstün ve ayrıcalıklı. Yönetici sınıf onlar, ülkenin zenginlikleri onlara ait. Kendi çıkar ve imtiyazlarını sürekli kılacak yasaları yapanlar, eşitsizliğe karşı çıkanları bastırıp yok edenler onlar.

Okullar, hastaneler, alışveriş mekanları, yerleşim alanları, düşünebileceğiniz her mekan, her hizmet ırkçı esaslara göre düzenlenmiş, karışık evlilikler yasaklanmış. İnsanlar derilerinin rengine göre haklara, imkanlara ve ayrıcalıklara sahip. Beyaz azınlığın yönettiği siyahi Güney Afrika. Yani, bir zorbalık rejimi.

Ama zorbalık da bir yere kadar. Ayrıcalıklarını kaybetmek istemeyen beyazların akıl ve vicdan dışı direnişleri tarihin akışını değiştiremedi. Halk mücadele etti yıllarca, uluslararası toplum izole etti ırkçı beyazların yönetimini. Sonunda 'ırkçı' apartheid rejimi yıkıldı.

YÖK'ün üniversitelere giriş sınavında katsayıyı kaldıran 'eşitlikçi' kararını Danıştay'ın iptal ettiğini duyduğumda yukarıdaki konuşmayı ve apartheid rejiminin başına gelenleri düşündüm. Modern dönemin en büyük toplumsal ve bireysel ülküsü olan 'eşitlik' fikrine bu kadar fütursuz, duyarsız ve anlayışsız yaklaşan bir 'yüksek yargı' nasıl olabilir?

Meslek lisesinde okuyan çocukları bu ülkenin 'zencileri' olarak görüyorlar. Onlar kendi çocukları değil; Anadolu'nun yoksul, dar gelirli, çocuklarına büyük miraslar, makamlar bırakamayacak yığınların, normal insanların çocukları. Üstelik birçoğu dindar, muhafazakar. Kesmeli bunların önlerini, durdurmalı bu çocukların yükselişini, kaderlerini yenişini. Cem Karaca'nın öfkeli sesi geliyor kulaklarıma; 'işçisin sen işçi kal, giy dedi tulumları'. Neyine senin iyi okullarda okumak, eşit olmak, özgür olmak; annenin babanın gurur duyacakları başarılarına imza atmak...

İnsanların 'eşit şartlarda' yarışmalarından daha doğal, daha adil bir durum olabilir mi? Hayır, bu ülkeyi 'babalarının malı' sananlar bu ülke insanlarına da üvey evlat, sözde vatandaş muamelesi yapmaktan geri durmuyorlar.

Biliyorlar 'eşit şartlarda bir rekabet'in ayrıcalıklarını yok edeceklerini. Koruma ve kollamaya ihtiyaçları var. Bunun için hukuku da vicdanı da kanatmaya hazırlar. Danıştay üyelerine biraz vicdan, birazcık insaf çağrılarını yapmanın hiçbir anlamı yok. Mesele, ne insaf ne vicdanla alakalı. Bu, apartheid benzeri sistematik, bilinçli bir 'ayrımcılık', sınıfsal ve de bir tür ideolojik ırkçılık. Amaç da 'beyaz Kemalistler'in iktidar ve imtiyazlarını muhafaza etmek. Hukuk da araç ellerinde, devlet de. Hâlâ güçlü olduklarını, 'devlet' olduklarını göstermeye çalışıyorlar telaş içinde. Ellerindeki imtiyazların demokrasi, serbest rekabet ve küreselleşme sürecinde kayıp gittiğini bildiklerinden yapamayacakları hiçbir hukuksuzluk ve vicdansızlık yok. Hâlâ 28 Şubat sürecinin ve zulmünün tükenmediğini ispata çalışıyorlar, ama beyhude, bu ülke de 'apartheid'ı yıkacak.

Bunun için oyunu anlamak gerek. Danıştay bu kararıyla Anayasa Mahkemesi'ne açık bir mesaj gönderiyor: 'biz üzerimize düşeni yaptık, şimdi sıra sizde'. Demek istedikleri ne? Anayasa Mahkemesi'nden ne istiyorlar?

Bence Danıştay kararıyla yeni bir süreç başladı. Yüksek yargının, askeri bürokrasinin, çırpınan, çırpınırken de her türlü çılgınlığı yapmaya hazır olan bir medya grubunun ve de İzmir örneğinde görüldüğü üzere sokağın güçlerini birleştiren bir 'beyazların hakimiyetine devam' operasyonuna hazır olalım. İlk hedef, DTP'nin kapatılması ile açılım politikalarının sabote edilmesi, ikincisi 'asker kişilerin sivil mahkemelerde yargılanması'na ilişkin kanuni düzenlemenin iptal edilerek Ergenekon mahkemesinin etkisizleştirilmesi.

Amaç, 'apartheid'ın Türkçe versiyonu; kafes.

Sevgili okurlar, mübarek kurban bayramınızı tebrik ederim. Daha mutlu bayramlarda birlikte olma dileğiyle...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nasıl demokrat olunur?

İhsan Dağı 2009.12.01

Yüzleşerek. Yüzleşmek ise cesaret ister; vicdan, ahlak ve hakikate saygı ister. Hatalardan ders çıkarabilmek, hatalardan dönebilmek bir erdemdir. Erdem olduğu kadar 'rasyonel' bir davranıştır da.

Varlığın, bırakın gelişimi, muhafazası bile yanı sıra ısrar etmemeyi gerektirir.

Geçmişin tüm yanlışlarını bir yük olarak sırtında taşıyan toplum ileriye doğru hamleler yapamaz. Çakılır kalır. Yüzleşmek özgürleşmektir, prangalardan kurtulmak, hafiflemek, uçmaktır. Bunun için de yanlış tespit edecek bir 'eleştirelilik', eleştirinin serbestliği şart. Aslında her eleştiri yenilenmenin ilk adımı, her itiraf hatadan dönüş, her nedamet bir özür, 'doğru'da kılınan karar...

Diğer birçok ülke gibi Türkiye'nin yakın tarihi pir-ü pak değil. Bunun aklımıza ve vicdanımıza perçinlenen son örneği Dersim katliamı oldu. Başkaları da var...Son yüzyıldır jakoben bir devlet aygıtının 'homojen' bir ulus ve 'tek tip' vatandaş yaratma projesi yürüttüğü bir ülkede yüzleşmek zorunda olduğumuz çok yanlışımız var. Devletin olduğu kadar toplumun da paydaşı olduğu pek çok yanlış...

Bunlarla yüzleşmek şart. Geçmişle yüzleşmeden demokrasiyi tüm boyutlarıyla kurmak asla mümkün olmayacak. Bunun çeşitli nedenleri var. Bir defa, geçmiş hatalar hâlâ aşamadığımız kültür kodlarına, davranış kalıplarına ve siyaset tarzına dönüşmüş durumda. Örneğin birileri Kürt sorununun çözümü için bir tür etnik temizlik öneriyorlar. İlham kaynakları belli: 1915 Ermeni sürgünü ve kırımı, 1924 nüfus mübadelesi, 1930'ların Yahudi pogromu, 1955'in 6-7 Eylül çılgınlığı... Bütün bu olaylardan ders çıkaracaklarına yenilerini öneriyorlar, önerebiliyorlar çünkü ilham aldıkları olaylarla vicdanen, ahlaken, siyaseten yüzleşebilmiş değiliz.

Mayıs ayında Başbakan Erdoğan, 'Farklı etnik kimlikten olan insanlar kovuldu. Acaba kazandık mı?... Bu faşizan bir yaklaşımın sonucuydu' sözleriyle bir özeleştiri yaptı. Nadirattandı bu... Sonra devam etti; Dersim'e katliam dedi; Maraş'a, Çorum'a, Sivas'a katliam dedi. Yüzleşmenin, özellikle muhafazakâr kesimler arasında konuşulmasını sağladı bu ifadelerle.

Buna karşın muhalefet geçmiş hatalara sarılma yarışına kalkıştı adeta. Geçmişle yüzleşmeden 'demokrat' olunamayacağının somut örneklerini verdiler. CHP, Dersim katliamı ile ilgili tutumuyla geçmişin her türlü zulmünü savunmaya devam edeceğini gösterdi. İlerici ve halkçı değil, sonuna kadar gerici ve devletçi bir parti olduğunu ispat etti. Dersim'le bile yüzleşemediğinden Kürt sorunundan başörtüsüne ve katsayı konularına kadar her toplumsal sorunu otoriter devletin gözüyle görüyor.

Kısaca geçmiş, yüzleşmediğimiz sürece, bugüne de taşıyoruz hatalarımızı. Farklılıkları tehlikeli, düşman, hain, işbirlikçi olarak görmeye devam edenler bugün de demokrat olamıyor.

Gayrimüslim azınlığa karşı yapılanlarla yüzleşmeden demokrat olunamaz. İslami kesimlere yapılan haksızlıklara karşı çıkmadan, hâlâ uygulaması devam eden dışlayıcı politikalara eleştirel durmadan demokrat olunamaz. Alevilerin taleplerine karşılık vermeden, devletten ve toplumdan kaynaklı dışlama ve aşağılama pratiğine son vermeden demokrat olunamaz. Ve de Kürtler...

Kısaca gayrimüslimlere, Kürtlere, Alevilere ve İslami kesimlere geçmişte yapılan yanlışları tespit etmeden, yüzleşmeden ve düzeltmeden demokratik açılım asla tamamlanmış olmaz.

Jakoben, tektipleştirici otoriter devletin dönüşümü bu büyük kitlelerle yeni bir zeminde, demokratik bir zeminde buluşmaya bağlı.

Hem devletin hem de toplumun dönüşümünden söz ediyoruz. Farklı etnik, dinî veya ideolojik kesimlerin devlet tarafından zorla yok edilmesine seyirci kalan bir toplum da sorundur. Bir toplumsal kesimi yok ederken başka toplumsal gruplardan destek bulabilen bir devlet zulüm makinesi olmaktan çıkartılamaz.

Gayrimüslimleri zorla süren, Alevileri dışlayan, Dersimlileri katleden, başörtüsünü üniversiteye sokmayan, katsayı vicdansızlığına devam eden ve Kürtçeyi yasaklayanın 'aynı zihniyet ve aynı devlet' olduğunu anlamadan, bu gerçeğe yüzleşmeden devletin ve toplumun demokratik dönüşümü tamamlanamaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington'da demokrasi karşıtı lobiye dikkat!

ABD için Türkiye'nin bulunduğu bölge önemli. Savaş halinde olduğu veya savaşa yakın bir noktada durduğu ülkelerin neredeyse tümü Türkiye'nin çok yakınında. Başındaki bu sorunları aşabilmesi için Türkiye'nin desteğine ihtiyacı var.

Türkiye de ABD ile bölgesel sorunlarda birlikte çalışmak zorunda; çünkü ABD'nin bölgesinde yaptıkları ve yapmadıkları Türkiye'yi de ciddi şekilde etkiliyor. Irak'ta savaşa giden ABD'nin bedelini Türkiye ödüyor, İran'la gerginlik yaşanınca fedakârlık Türkiye'den bekleniyor, Afganistan'da Taliban'a karşı savaş çıkmaza girince Türkiye'den yardım bekleniyor...

Türkiye, bölgesiyle ilişkilerinde, ABD politikalarının olumsuz etkilerinden kaçınmaya çalışıyor. Bunu başarmanın kestirme yolu da ABD'nin ve Türkiye'nin bölgesel politikalarını uyumlaştırmaktan geçiyor. Bu ne kadar mümkün?

Beyaz Saray görüşmesinin yeni döneme şekil verecek ilk ciddi 'politikaları uyumlaştırma' çalışması olacağını düşünüyorum. Şimdiye kadar yapılan temaslar daha çok zemin yoklama, karşılıklı jestler yapmak biçimindeydi.

Bush yönetiminin ardından Başkan Obama geçen nisan ayında yaptığı Türkiye ziyaretiyle ilişkileri onarmakla kalmayıp bir üst seviyeye çıkaracağını, stratejik ortaklıkla yetinmeyip 'model ortaklık'a geçileceğinin işaretlerini verdi.

Şimdi bunun nasıl olacağını detay çalışmalarına kaldı iş. Model ortaklık, eşitlik ve çoktaraflılık ilkelerinin pratiğini gerektirir. ABD yönetimi Türkiye'ye belli siyasalar dayatamayacağını zaten anlamış durumda. 'Model ortaklık' yaklaşımı da buradan çıkıyor. Ayrıca, Türkiye'nin siyasal önceliklerini, tercihlerini ve vizyonunu da anlamaya çalışmalı. Başka türlü, bırakın 'model ortaklık'ı, stratejik ortaklık bile çok zor.

ABD karar verir Türkiye de katılır tarzı bir yaklaşım yok artık. Türkiye, şekillenmesine kendisinin de katılmadığı ABD politikalarına katkı vermek istemiyor. Böylece bölgede oluşturduğu saygınlığı ve güvenilirliği ABD ile bölgedeki ABD muhaliflerini ortak noktalarda buluşturmak için kullanmaya çalışıyor. Hem İran, Suriye gibi ülkeler hem de Hamas, Hizbullah ve hatta Taliban gibi örgütlerle ABD'nin sorunları müzakere etmesinde ve makul bir noktada uzlaşmasında Türkiye'nin konumu bir avantaj tüm taraflar için.

Şunu da asla unutmamalı: Model ortaklığın en vazgeçilmez unsuru, paylaşılan demokrasi vizyonu. Bu zemin ortadan kalktığında hiçbir ortaklık türünü ayakta tutmak mümkün olmaz. Soğuk Savaş sonrası dönemde demokrasi vizyonuna dayanmayan stratejik işbirliklerini orta-uzun vadede muhafaza etmek ve meşrulaştırmak mümkün değil.

Bunun anlaşılması özellikle şu sıralar hayati; çünkü Türkiye'deki bazı anti-demokratik güçler ve demokrasi dışına çıkmış bir Türkiye'yi kolayca kullanabileceğini düşünen fırsat avcılarını Washington'da yoğun bir lobi yapıyorlar. Demokrasiz bir Türkiye'nin hem kendileri için hem de ABD için daha kolay bir lokma olacağına ikna etmeye çalışıyorlar Amerikalıları.

Ama öyle görülüyor ki içe kapanmacı, zenofobik, ulusalcı ve laikçi bir diktatorya tarafından yönetilen bir Türkiye'nin bölge ve dünya siyasetinde nasıl bir kaos yaratacağını herkes gibi Amerikalılar da biliyor.

Halkıyla ve etrafındaki herkesle kavgalı, meşruiyetten yoksun ve saldırgan bir rejim uluslararası toplumun da bir meselesidir. Bölgeyi ve dünyayı tehdit eden 'yeni Saddamların Türkiye'sini kim ister ki?

Irak, Afganistan ve Pakistan'da soruna batmış, Filistin meselesini çözmekte iyice geç kalmış, kırılğan bir Kafkasya'da dengeleri muhafazaya çalışan, şimdilerde de İran konusuna dalmış bir ABD için demokratik

istikrarını kaybetmiş bir Türkiye'den daha ağır bir kayıp olamaz. Çünkü söz konusu bütün bu sorunların çözümünde katkıda bulunabilecek ülke 'demokratik Türkiye'.

Türkiye'nin demokrasisinin bölgesel barış ve istikrar için anahtar öneme sahip olduğunu anlamak gerek. Görmemiz ve niyetlerini anlamamız gereken bir başka şey de Washington'da şu günlerde cirit atan demokrasi düşmanları.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Razıysanız bölünmeye, mesele yok

İhsan Dağı 2009.12.11

Memleketin sahibi geçinenlerin gözlerinin bu kadar kararmış, vicdanlarının bu derece körleşmiş, hesaplarının bu kadar sığlaşmış olduğunu düşünemezdim doğrusu.

Neredeyse yüz yıllık bir memleket meselesinin çözümü için tarihî bir fırsat yakala, ama bu, üç kuruşluk iktidar hırsına kurban edilsin. Açılıma karşı CHP ve MHP'nin sergilediği muhalefet üçüncü sayfa cinayetlerinden farksız; acımasız, vicdansız, akılsız...

Demek ki Kürt sorununun çözümünü istemiyorlar; terörün bitmesi, şehit haberlerinin kesilmesi, faili meçhullerin bir daha dönmek üzere tarihe gömülmesi, insanların etnik kimliklerini özgürce taşıırken kardeşçe bir arada yaşaması rahatsız ediyor bunları. Yazık, önüne geleni ihanetle suçlayanlar ülkenin birliğine, dirliğine, demokrasisine kastetmekte bir beis görmüyorlar.

Tam da böyle kaotik bir ortamda, insanların, siyasi liderlerin 'vatanseverlik maskesi'nin düştüğü bugünlerde 'neden demokratik açılım?' sorusuna yeniden dönmekte fayda var.

Bu ülkede demokrasinin yerleşmesi için Kürt sorununun çözülmesi gerekiyor. 1925 yılından beri demokrasiyi kâh ortadan kaldırmak kâh sadece göstermelik hale getirmek için Kürt sorununu bahane olarak kullandılar. Kürt kimliğini, dilini ve kültürünü bile 'ülkenin varlığını tehdit eden bir sorun' olarak görenler Türkiye'yi sürekli bir 'olağanüstü hâl' rejiminde yönettiler. Halkı korkutarak razı ettiler sistemdeki zulme, haksızlığa, eşitsizliğe... Demokrasi yoluyla sandıkta kazanan halk hiç iktidar olamadı böylece.

Razı mısınız bu oyunun devamına? CHP, MHP ve de DTP bu oyunda figüranlık kapma peşinde, onlar buna razı. Ya siz?

Bu ülkede askerin kıışlasına çekilmesi için Kürt sorununun çözülmesi, demokratik açılımın devamı gerekiyor. Bütün demokratikleşme hamlelerine rağmen askerin siyaset üzerindeki baskısı PKK ile mücadele adı altında hep devam etti. Terör arttıkça askerin siyasi ve toplumsal etkisi ve müdahalesi de büyüdü. Asker, Kürt meselesinin yayılmasına paralel bir şekilde siyasi, toplumsal ve de ekonomik yapılar üzerinde kontrolünü artırdı. Alanı genişleyen, etkisi derinleşen bu güç hükümetler devirdi, yenisini birilerine Karadayı'nın deyimiyle 'altın tepside' sundu, 27 Nisan'da olduğu gibi muhtıralar verdi, 'kafes'ler hazırladı, ıslak imzalı 'bitirme planları' yaptı.

Razı mısınız birilerinin sizi korkutarak 'kafes'e tıkmalarına, 'iç düşman' ilan etmesine, 'sözde vatandaş' diye küçümsemesine? Hazır değil misiniz hâlâ Kürt meselesinin varlığından güç ve toplumsal meşruiyet devşirerek tüm ülkeyi askerî bir garnizona çevirmeye kalkanların elinden bu 'Kürt tehlikesi' oyuncağını almaya?

Bu ülkenin fiilen bölünmemesi için Kürt sorununun çözülmesi gerekiyor. Sorunun devamı memleketi adım adım bölüyor, birlikte yaşama idealini ve iradesini zayıflatıyor. Çözümü ihanet olarak niteleyenler bölünmeyi adeta kader haline getiriyor. Kimileri çözüme samimiyetle karşı çıkıyor, ama bazılarının güttükleri niyet ve amaç çok farklı. Bunlar, 'küçük olsun benim olsun' siyaseti izliyorlar. Bölünmenin eşğinde veya fiilen bölünmüş bir Türkiye'de siyaseten daha güçlü olacağının hesaplarını yaparak veya ekonomik yağmadan pay alırım beklentisiyle çözümün karşısına çıkıyorlar, bölünme sürecini hızlandırmaya çalışıyorlar. Bu çizgideki siyasetçilerin, kesimlerin ve kurumların sayısı hiç de azımsanacak düzeyde değil maalesef. Değişmiş, demokratikleşmiş, iktidarı halka geçmiş, halkı birbiriyle barışmış, kaynaşmış bir Türkiye yerine 'küçültülmüş', küçültülürken de iktidar kundesine iyice alınmış bir Türkiye'yi tercih edenler bugün gemi azıya aldılar. Bu amaçlarına ulaşmak için seferberler; darbeyle, iç savaşla veya dış savaşla farketmez onlar için.

Razı mısınız Kürt sorunu çözdürülmeyerek küçültülmüş bir Türkiye'ye, küçültülürken de iktidarı ilelebet bir avuç 'milliyetçi maskeli' faşiste vermeye? Razı mısınız demokrasiyi rafa kaldırmaya, askerî vesayete, faşizm kokan bir rejime?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu başarı MHP ve CHP'nin

İhsan Dağı 2009.12.15

Ergenekon başaramamıştı ama CHP ve MHP başardı, tebrik ediyorum. Elinde silah, döner bıçağı ve keserle birilerini boğazlamaya hazır üç beş canının sokağa dökülmesini sağladılar, kabarttıkları korku ve nefretle. İstanbul'da ve Mersin'de çekilen silahlı, bıçaklı, baltalı fotoğraflar bunların anladığı 'milliyetçiliğin resmidir'.

Onurla taşısınlar ellerinde, eğer hâlâ 'biz bu memlekete ne yapıyoruz?' sorusunu sormuyorlarsa.

Böyle bir vatanseverlik, böyle bir milliyetçilik görülmüş müdür? Türkiye'nin anamuhalefet liderlerinin dilinden 'ihanet' sözcüğü düşmezse, siyaseti 'hain avcılığı'na dönüştürürlerse taban da bunu yapar işte; silah kuşanıp sokağa fırlar. Daha durun, muhalefet tahriklerine devam ettikçe sokaktakilerin ellerindeki silahlar da 'geliştirilecektir'; tabancanın yerini Kalaşnikof taramalılar, döner bıçağının yerini LAW'lar, keserin yerini C-3 patlayıcılar alacaktır. Bir kısmı Zir Vadisi'nde ve Poyrazköy'de ortaya çıkan gömülü cephanelerin geri kalanları da yavaş yavaş sokağa dökülecektir.

Sokağa taşınan şiddet aslında sandıkta kaybedilen bir iktidar mücadelesinin rövanşıdır; kavgaya tutuşturulan halkın elinden iktidarın geri alınmasının ön hazırlığıdır.

Türkiye demokratikleştikçe, iktidar halka geçtikçe halkı yeniden kuşatmanın yolu olarak eski bir tema öne sürülüyor; vatan elden gidiyor. Vatan her 'tehlikede' olduğunda 'vatanın sahipleri' ortaya çıkıyor ve ellerinden kaçırdıkları iktidarlarını vatanın kurtarıcıları sıfatıyla yeniden ele geçiriyorlar.

Demokrasi karşıtları bu işi hakikaten biliyorlar; 'öcü'ler yaratarak yönetmenin sırrına vâkıflar. Bu öcü, bazen komünizm oluyor, bazen şeriat, bazen Yunanistan bazen de İran... Bizatihi varlığını tehdit altında görenler yaşam kalitesini, demokrasiyi, hukuku unutuyor; her şeyin başını güvenlik alıyor. Halkı 'güvenliksiz' hissettirenler, korkularını derinleştirenler ve depreştirenler de halkın 'sahibi' oluyor.

Onların işi 'korkutmak'. Yaklaşık on yıldır sistematik bir şekilde yapıyorlar bunu. Kara propaganda belli ölçekte bir 'ulusalcı', şiddet eğilimli birikim yarattı. Ama tam bir başarı sağlamadı bütün operasyonlar. Ergenekon soruşturması da ekibi dağıttı. Ama 'demokratik açılım' yeni bir imkân verdi; artık korkularla kışkırtılan bütün

kesimler 'bölünüyoruz' endişesiyle tek bir cephede toplanabilecekti. CHP ve MHP bu koroya katılınca sivil kesimlerle korkutarak iktidar devşirenler sokakta buluştu.

Aslında bütün olup bitenler iptidai bir iktidar oyunu; AK Parti'yi seçimlerde yenemeyenler, laiklik üzerinden kapattıramayanlar, ekonomik krize gömemeyenler bugün Kürt meselesini ve sokağı kullanıyorlar. Demokrasi de umurlarında değil, Türkiye'nin barış ve huzuru da. Yeter ki AK Parti'yi bitirebilsinler. 'Büyük koalisyon'un 'iki yaralı aslan'ı bunu son şans olarak görüyorlar, güçlerini birleştiriyorlar, daha da kenetlenecekler...

Bu arada DTP'nin de başarılı bir sınav verdiği söylenemez. MHP ile 'dağa çıkmak' ortak paydasında buluşan, 'açılım' fırsatını Apo için feda eden bir DTP de bu 'büyük koalisyon'un bir parçasıdır. Kim bilir, CHP ve MHP ile sorunlarını daha rahat çözebilirler.

Ancak her durumda DTP'nin kapatılma kararı savunulamaz. Anayasa ve yasalar ortadayken AYM'nin kapatmaktan başka çaresi yoktu tezi için hiç kullanmadığım bir sözü kullanacağım: çifte standart. AYM'nin RP ve FP'yi kapatması, cumhurbaşkanlığı seçimleri için icat ettiği 367 şartı, 'laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğu' yaftası, Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerinin değiştirilmesini yetkisini aşarak iptali ne kadar Anayasa'ya ve yasalara uygunsa DTP'nin kapatılması da ancak o kadar yasal ve hukukîdir. AYM mevcut yapısı ile sonuna kadar 'siyasî' ve meşruiyeti tartışmalı bir kurumdur. AYM'nin daha önceki kararlarına itiraz edenler DTP'nin kapatılması kararını alkışlıyorsa daha yeterince 'sopa yememişler' demektir, ki yenisini tatmaları da yakındır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbuğ, medya savaşlarının neresinde?

İhsan Dağı 2009.12.18

Orgeneral Başbuğ 'iç düşmanlar'a sert çıkmış Trabzon'da; 'bulunduğunuz yol, bulunduğunuz yer doğru değildir'. Kimlere çıktığı ise biraz belirsiz.

Belki de bu belirsizlik kasıtlı; herkesin kendisini hedefteki 'iç düşman' sanması, böylece korkması, sinmesi ve susması bekleniyordur. Uyarıyı üzerine alıp 'yolunu, yerini' değiştirenler olacak mı, göreceğiz.

Her durumda, Orgeneral Başbuğ'un dün neden böyle bir 'çıkış' ihtiyacı duyduğunu anlayamadım. Ortada bu 'sertlik'le karşılık verilecek olağanüstü bir olay, haber, yorum yokken neden şimdi böyle bir konuşma?

Son günlerde 'demokratik açılım' bağlantılı gerginliklerle oluşturulmaya çalışılan 'kamuoyu'na mütevazı bir katkı olarak düşünülebilir Trabzon konuşması; 'biz burdayız, merak etmeyin'!

Üstelik Orgeneral Başbuğ'un konuşmasında 'memleketi yönetmeye hazır' bir siyasetçi edası, havası hakimdi. Gittiği yerde halkın kendisini nasıl sevgi ve saygıyla bağrına bastığından söz etti. Tabii ki halk sevgi de saygı da gösterir genelkurmay başkanına. Halkın başka ordusu mu var? Yalnız sorun şurada; bu sevgi, saygı ve güven askere, ülkesinin güvenliğini emanet ettiği askerine; siyaset yapan üniformalılara değil. Halkın kendi ordusuna yönelik doğal sevgisinden iktidar hevesine kapılmak fena bir yanılgı.

Trabzon halkıyla buluşma isteğinde ve destek beklentisinde Başbuğ bu ülkenin genelkurmay başkanı değil de bir muhalefet lideri gibiydi. Memlekette bir muhalefet boşluğu olduğu kuşkusuz. Bu boşluğu dolduracak her girişim önemli, değerli. Orgeneral Başbuğ'un bu boşluğu gidermede bir katkısı olabilir. Ama önce üzerinde taşıdığı milletin üniformasını ve silahını bir çıkarmalı. Ancak işin tatsız kısmı ondan sonra başlıyor. Emekli generaller siyasi partileriyle sokaklarda 20-30 kişiyi ancak toplayabiliyorlar.

Takıldığım bir nokta da Orgeneral Başbuğ'un Trabzon halkı için 'milli konulara duyarlıdır' demesi. İnanın anlamadım Başbuğ kimden ve neden söz ediyor. Aklıma bazı olaylar ve kişiler gelmedi değil, ama onların kastedilmiş olamayacağını düşündüm doğal olarak.

Bir noktada haklı Başbuğ; milli gücün önemli bir unsuru kuşkusuz silahlı kuvvetlerdir. Ancak içinde 'kafes'çiler, ıslak imzalı 'tuzakçılar ve komplocular' barındıran bir ordu güç değil zafiyet unsuru olur 'milli güç' bakımından. İşine odaklı bir ordudur güç, siyasete bulaşan bir ordu çürür.

Orgeneral Başbuğ, TSK'ya karşı 'asimetrik psikolojik hareket' yürütüldüğünü söyledi yine. Bunu yapanların kimler olduğunu biraz biliyoruz: 'bir kısım medya'. Ama daha net bir adrese ihtiyacımız var 'içimizdeki hainler'i tanımak için.

Merak ettiğim ve mutlaka açığa çıkarılması gerektiğini düşündüğüm şu; Başbuğ'un 'bir kısım medya' olarak nitelediği basın yayın organları ile Doğan Grubu'nun 'yandaş medya' dediği kuruluşlar aynı mı?

Başbuğ konuşmasında ipucu veriyor; 'bunlar hep demokrasinin savunucusu görünenler' diyor. Yani hedef, 'demokrasiyi savunan medya'. Demokrasiyi savunan medyayı 'TSK'ya karşı asimetrik psikolojik hareket yürütmekle' suçlamak ne kurmay akla, ne hukuk devleti anlayışına sığar. Orgeneral Başbuğ hangi somut deliller ve mahkeme kararlarına dayanarak 'demokrat medya'yı psikolojik hareket yapmakla suçluyor?

Bana kalırsa Doğan Grubu'nun 'yandaş medya' dediği basın yayın organlarıyla Başbuğ'un 'TSK'ya karşı asimetrik psikolojik hareket' yürüttüğünü iddia ettiği kesimler birebir örtüşüyor. Böyle bir tablo ne anlama geliyor? Genekurmay'ın bu medya kavgasında işi ne? 'Bir kısım medya'yı sindirerek Doğan Grubu'nun medyada 'tekel' olması mı sağlanacak ve de kurtarılması? Peki karşılığı ne olacak bu işin?

Tuhaf ittifaklar mı kuruluyor, ne? Geçen haftalarda ABD'de katıldığım bir toplantıda, gruptan da birilerinin önünde bir medya grubunu kurtarmak uğruna Türkiye'de demokrasiyi feda etmek isteyenlerin olabileceğini söylemiş, şiddetli itirazlar almıştım. İtirazcılar izlemeye devam edeceğiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aleviler, Sünniler ve demokrasi mücadelesi

İhsan Dağı 2009.12.22

Bu ülkede demokrasinin yerleşmesinin en önemli şartlarından biri Alevilerin kendilerine güvence olarak 'Kemalist devlet'i değil 'demokratik devlet'i görmeye başlamalarıdır.

Aksi, Alevileri Kemalist rejimin sürekli 'yedek gücü' yaptığı gibi, demokratik dönüşüme direnç gösterenlerin temel toplumsal dayanağı haline de getiriyor.

Aslında Alevilerin sorunu 'çoğunlukçu' bir demokraside Sünni çoğunluğun baskısıyla karşılaşma ihtimali. Aleviler Kemalist devlete ve onun otoriter laiklik anlayışına destek veriyor, çünkü Sünni çoğunluğun 'demokratik bir rejim'de kendilerine rahat vermeyeceğini düşünüyorlar. Bu kaygı, değişik zeminlerde ve zamanlarda 'demokrasi korkusu'na kadar evriliyor. Kemalizm'le buluştukları nokta da burası; muhafazakar Sünni çoğunluğa iktidarı teslim edecek bir demokrasi yerine otoriter bir rejim üzerinde mutabakat.

Bu durumda Alevilerin 'pozisyonu'nu rahatlatacak şeylerden birisi Sünnilerin demokrasi anlayışlarının 'çoğunlukçu' değil, 'çoğulcu' bir içeriğe kavuşturulması; azınlık grupların haklarının demokrasinin 'olmazsa olmaz' bir koşulu olarak benimsenmesi, böylece demokrasinin korkulacak bir rejim olmadığını gösterilmesi.

Yani Alevilerin değişimden yana bir toplumsal g olmalarının yolu biraz da Sünni oğunluğun Alevilerin varlığını, kimliğini ve kurumlarını doğal ve meşru görmelerinden geçiyor. Alevilerin 'demokrasi bloku'nda yer almasını isteyenlerin önce Sünni oğunluğun Alevilere yönelik tutumunu dönüştürmeleri gerek.

Sonuçta Alevilerin 'oğunluk korkusu'nu yenmeleri için Sünnilerin demokratik bir ortamda Alevilerin varlığına, inançlarına, farklılık ve tanınma taleplerine sahip çıkmaları şart. Sünniler Alevileri kucaklamadığı, ürküttüğü, korkuttuğu sürece Aleviler otoriter Kemalist devletin saflarında kalacaklar.

Öte yandan Alevilerin de Kemalizm'le ve otoriter devletle ilişkilerini gözden geçirmeleri şart. Eli sopalı bir devlete, 'öteki'ni dövüyor diye destek vermek etik olmadığı gibi rasyonel de değil. nemli olan devletin elindeki sopayı almak, bütün dinlere, mezheplere ve düşüncelere eşit mesafede duran özgürlükçü bir demokrasi kurmak. Bu tarihi sürece Aleviler destek verecekler mi, vermeyecekler mi? Dersim'i yakan, yıkan bir devlet modelinin mi arkasında duracaklar; yoksa Alevilere, Sünnilere, gayri-Müslimlere, Kürtlere, liberallere, komünistlere, velhasıl her sosyal, siyasal, dinsel ve etnik gruba 'zulmetme' kapasitesi ortadan kaldırılmış demokratik bir devletin oluşmasına mı katkıda bulunacaklar?

Evet, Aleviler demokrat olmalılar; kendi 'özel'likleri, özgünlükleri ve farklılıklarıyla varoluş haklarını ve tanınma taleplerini ne sürerken 'başkaları'nın benzer 'tanınma' ve 'farklı olma' taleplerine de destek vermeliler. Alevileri hem katletmeyi hem de kullanmayı planlayan cuntacılar karşı seslerini yükselterek, başörtüsü ayrımcılığına ve katsayı saçmalığına karşı çıkararak, Kürt açılımını destekleyerek değişimden yana demokratik glerin yanında yer alabilmeliler tarihsel ezberlerini bozarak.

Çünkü Aleviler anti-demokratik glerin deyim yerindeyse her zaman 'çantada keklik' gördükleri bir grup olarak kalamazlar, kalmamalılar. Otoriter devletin ve onun ideolojik uzantılarının merhametine sığınmak yerine demokratik bir ülkenin kurulması mücadelesine destek vermek daha doğru değil mi?

Bu bağlamda Alevilerin bazı konularda sınavdan geçemediklerini belirtmek gerek. 28 şubat süreci, 27 Nisan muhtırası, Cumhuriyet mitingleri... Evet, toplumdan devlete sığınan bir topluluk Alevilik, ama artık sığındıkları bu devletin 'niteliği'ni sorgulama zamanı geldi.

Evet, Alevi'siz demokrasi mücadelesi olmaz. Soru, Aleviler bu mücadelede nerede duracaklar? Ya akıntıya karşı kürek çekip anakronik hale gelen otoriter Kemalist projenin kurşun askerleri olarak kalacaklar ya da tam demokrasiye destek verecekler. Alevilerin 'doğru tercih' yapmaları için ise Sünnilerin Alevilere yaklaşımını dönüştürmeleri gerekiyor. Alevi alıştayları sadece Alevilerin sorunlarını paylaşmak ve çözmek için değil, Sünni çoğunluğun bu dönüşümü gerçekleştirmesi için de tarihi bir fırsat.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nereye gidiyoruz?

İhsan Dağı 2009.12.25

Gündem yüklü, gergin. Bir yandan Ergenekon soruşturması, eylem planları, intiharlar ve suikast haberleriyle ordu, öte yandan da DTP'nin kapatılması davasıyla yargı tartışılan kurumlar.

Bu iki kurumun ortak özelliği, son on yıldır derinleşerek süren demokratik değişime karşı statükocu bir direniş göstermeleri; zamanın 'özgürlükçü' ruhunu 'okumak' yerine 'otoriter cumhuriyet'e demir atmayı tercih etmeleri. Belki de sorun, değişen i ve dış dinamiklerin Türkiye'yi demokrasiye zorladığını 'okuyamamak' değil. Bence

gerçek, bu kurumların direnişlerinin arkasında, 'değişim'den zararlı çıkacaklarına, imkân ve imtiyazlarını kaybedeceklerine ilişkin 'doğru bir okuma' olması.

Tabii bir de statükocu bürokrasi ile bazı 'sivil' kesimlerin 'ittifak'ı var. Kendi siyasal, ekonomik ve entelektüel varlıklarıyla değişimin bir 'aktör'ü olamayan, yükselen yeni toplumsal güçlerle 'serbest siyaset ve ekonomi pazarı'nda rekabet edemeyen 'siviller' ile ordu-yargı blokunun işbirliği demokratik değişime direncin ana eksenini oluşturuyor.

Bu blok, her 'açılım'a karşı; Ergenekon soruşturmasına, askerin sivil denetimine, başörtüsü yasağının kaldırılmasına, Kürt sorununun çözümüne, Ermenistan'la normalleşmeye, Alevi çalıştaylarına, cuntacıların ifşa edilmesine... Mani olmak için kalan bütün güçlerini kullanıyorlar. Muhtıralar hazırlıyorlar, savaş gemisine çıkıp tehditler savuruyorlar, siyasi parti kapatıyorlar, anayasayı delen anayasa kararları veriyorlar, Ergenekon'u sulandırıyorlar...

Direnış noktalarında ortalık toz duman görülüyor; kurumlararası uyumsuzluk, toplumsal gerginlik, çatışma ve bölünme... Sonra da soruyorlar: Nereye gidiyoruz?

Gittiğimiz yer de yön de belli: Demokratikleşiyoruz. 'Madem öyle, nedir bu gerginlikler ve çatışma görüntüleri?' diyenler olabilir.

Demokrasi, istikrar ve uzlaşmanın, iktidar için meşru mücadele zemininin yasal, kurumsal ve toplumsal çerçevesini oluşturan bir rejimdir. Siyasal ve toplumsal gerginlikleri demokratik kurumlar ve kültür yumuşatır, uzlaştırır, yönetir.

Demokratikleşme ise farklıdır; gerginlikler ve çatışmalarla yüklüdür, çünkü iktidarın yeniden müzakere edilmesi, sonunda da el değiştirmesi anlamına gelir. İktidarın, sivil-asker bürokrasi ve onların sivil müttefiklerinden alınıp halkın seçilmiş meşru temsilcilerine iade edildiği bir süreç olan demokratikleşmenin sukûnetle ve suhuletle gidilen bir yol olduğunu söylemek mümkün değildir. İktidar elitleri yıllardır üzerinde oturdukları imkânları ve imtiyazları bir çırpıda bırakırlar mı? Tabii ki 'savaşacaklar' bunun için ve de 'savaşıyorlar'...

Köklü bir iktidar değişimi anlamına gelen demokratikleşme aslında zincirleme bir deprem yaratıyor eski (ancient) rejimin muktedirleri arasında. Son dönemde karşılaştığımız bütün olaylar bir iktidar kaymasında boşa kalan enerjinin eseri. Bu iktidar değişiminin kolay olacağını sanmasın kimse. Demokratikleşmenin kaçınılmaz kıldığı bir süreç yaşanıyor. Belli kurumların, kişilerin, ideolojilerin milli iradede üstünlük iddiaları demokratikleşen Türkiye'de sorgulanıyor. İktidar, meşru tek kaynağına, halka dönüyor. Ordusu, yargısı, sermayesi, sivil toplumu ve siyaset erbabıyla 'eski Türkiye'nin egemenleri' bu 'yeni hal'den tabii ki memnun değiller.

Direniyorlar. Her şeyleriyle direniyorlar ve direnecekler. Demokrasi dünyanın her yerinde böyle kuruldu. Özgürlüklerin, halk iktidarının seçkinler tarafından, kendi iradeleriyle, gönüllü bir şekilde halka takdim edilmesi beklenmez. Aksine, değişir görünürken, demokratikleşirken bile gizli iktidarlar yaratmak isterler.

Ülkenin batması, bölünmesi pahasına demokrasinin kurulmasına ve kurumsallaşmasına direnenler olabilir. Ordu içinde varlığına tanık olduğumuz cuntacılık tam da böyle bir hareket. Sadece demokrasiye değil, kişisel iktidarlara uğruna ülkeye de kasteden şebekelerden söz ediyoruz. Ordu bunlardan temizlenmeli. Bu, sadece ordunun yeni 'demokratik durum'a intibakı açısından değil 'ulusal güvenlik' açısından da elzem. Cuntaların cirit attığı bir ordu bu ülkenin varlığına, huzuruna ve de bütünlüğüne en büyük tehdittir.

Sonuçta ortalıkta kaldırılan toz bulutuna aldırılmamak gerek. Asıl soru şudur: Neden eski rejimin muktedirleri demokratik bir zeminde mücadeleye razı olmuyorlar? i.dagi@zaman.com.tr

Yıllar nereye gidiyor?

İhsan Dağı 2009.12.29

Yıllar akıyor ve biz hep aynı yerde durduğumuz izlenimine kapılıyoruz; çünkü aynı sorunları, konuları ve kurumları tartışıyoruz. Aslında derin bir dönüşümden geçiyoruz.

Örneğin dış politikada bir 'paradigma değişimi' gerçekleşiyor. Dört yanında düşman arayan, çatışma ve gerginlik odaklı bir dış politika anlayışından etrafındaki tüm ülkelerle işbirlikleri kurmaya çalışan bir vizyona ulaşıyoruz. Bölgeyi askerî gücüyle korkutan bir ülke, yerini, demokrasisi, ekonomik kalkınması ve kültürel ürünleriyle bir cazibe merkezi haline gelen Türkiye'ye bırakıyor. Kıbrıs sorununu çözmeye kararlı, Ermenistan'la normalleşmeyi tercih eden, Irak Kürtleriyle barışan, yani etrafına barış ve istikrar ihraç eden yeni bir Türkiye...

Aynı zamanda 'kendî' doğruları olan bir ülkeden söz ediyoruz. Davos'ta Başbakan Tayyip Erdoğan, İsrail'in Gazze'de yaptıklarına 'one minute' diyerek yıla damgasını vurmuştu. İsrail'in elinde adeta tutsak olan bir halka yapılanlara vicdanlı bir siyaset adamının hesapsız tepkisi derin izler bıraktı Türkiye, dünya ve bölge siyasetinde. 1 Mart tezkeresinin reddine benzer bir şekilde Türkiye bölge halklarının yüreklerini kazandı. Başbakan Erdoğan, Batılı bir uzmanın tarifiyle Arap dünyasında adeta bir 'pop star' muamelesi görmeye başladı. İsrail'in yaptıklarına yüksek sesle itiraz edebilen bir Türkiye'nin bölge siyasetinde ağırlığı arttı. İsrail ile Suriye arasında arabuluculuk işlevi darbe gördü, ama bu süreci yok eden zaten İsrail'in Gazze saldırısıydı.

Biraz da yükselen bu profilin etkisiyle Türkiye güney komşularıyla tarihinde görülmemiş bir işbirliği ağı kurdu. Suriye sınırındaki mayınların temizlenmesi kararı, vizenin kaldırılması, kurulan yüksek istişare heyetleriyle ekonomik ilişkilerin canlandırılması... Benzer bir şekilde hem merkezî Irak hükümeti hem Kuzey'deki bölgesel Kürt yönetimi ile yeni köprüler kuruldu, ortak vizyonlar inşa edildi.

Bunlara karşın Davos olayı İsrail'in tepkisini çekti. İşbirliği içinde olduğu her ülkeden bölgede yürüttüğü politikalara mutlak destek bekleyen İsrail doğal olarak hayal kırıklığına uğradı. Medyada Davos'un hemen ardından 'İsrail bizi cezalandıracak' paniği yaşayan ve yaşatmaya çalışanların dediği olmadı ama. Aksine, İsrail'in Türkiye'ye ihtiyacının altı çizildi yıl boyunca. İsrailli yetkililerin de ilişkileri onarmak adına çok uğraş verdikleri görüldü. Aba altından sopa gösterenler de vardı. Peres'in durduk yere Türk ordusunun siyasete müdahalesine övgüler dizmesi anlamlıydı. Ancak 28 Şubat, medyası ve paşalarıyla geride kalmıştı.

Ama yine de uluslararası medyada etkinlikleriyle 'Türkiye eksen mi değiştiriyor?' sorusunu gündeme getirmeyi başardılar. Bu bağlamda 'hükümet mağduru' bir medya grubunun desteği de çok işe yaradı doğrusu. İki 'hükümet mağduru' güç, birlikte çalışarak dünyanın her yerinde AK Parti ve Erdoğan aleyhine yoğun bir kampanya yürüttüler. Obama yönetiminden dışlanan 'neo-con'lar da bu ittifaka katıldı tabii. Yine de bu blokun faaliyetleri medyada ve bazı düşünce kuruluşlarında ses getirse de ABD ve Batılı ülkeler yönetiminde etkili olamadı.

Aksine Obama, ilk denizaşırı ziyaretini Ankara'ya yaparak Türkiye'ye biçtiği değeri gösterdi. 'Model ortaklık' kavramı ile belki de Türk-Amerikan ilişkilerinde ilk defa 'eşitlik' ilkesine dayanan bir işbirliği dönemi açıldı. Ayrıca, Türkiye'de 'muhataplarının' sivil iktidar olduğunu gayet iyi anlayan bir Amerikan yönetimi var karşımızda.

Öte yandan AB ile de bir 'tren kazası' yaşamıyor Türkiye. Müzakere başlıkları açılmaya devam ediyor, Türkiye'siz bir AB'nin siyaseten cüce kalacağı kanaati giderek yayılıyor. AB Komisyonu, Türkiye'ye ilişkin en

olumlu ilerleme raporunu bu yıl yazdı. Ergenekon soruşturmasını demokrasi için bir fırsat olarak değerlendiren, Genelkurmay'ın soruşturmaya müdahalesini kınayan bir rapordu bu. Kısaca, yıllar demokrasiye, özgürlüğe ve barışa doğru kıvrılıyor. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genelkurmay'a nasıl inanalım?

İhsan Dağı 2010.01.01

Galiba Genelkurmay'ın en büyük sorunu, inandırıcılığını yitirmesi. İlker Başbuğ da kaybolan inandırıcılıklarını sert açıklamalarıyla ikame etmeye çalışıyor.

Kuvvet komutanlarını sıralayıp yapılan sert açıklamaların, savaş gemisinin güvertesinden savrulan tehditlerin gerisinde yatan bu. Gerçekleri söylemeyenler ne kadar sert konuşurlarsa konuşsunlar inandırıcı olamıyorlar. 'Askeri psikolojik hareketlerle' o kadar muhatap olduktan sonra, adeta bağışıklık geliştiren halk, hep bir şeylerin gizlendiğini düşünüyor. Son 'kozmetik oda' aramasının heyecan yaratması da bundan; tüm yalanların ifşa edilmesi ihtimali...

Ergenekon soruşturması çerçevesinde ele geçen mühimmatın ordu malı olmadığı açıklanmış, sonra bunlar TSK envanterinde çıkmıştı. LAW silahlarına 'boru' denilmiş, 'dolu' olduğu anlaşılmıştı. Bitirme planı 'kâğıt parçası' ilan edilmiş, sonra karargahta hazırlanan 'ıslak imzalı' bir eylem planı olduğu kesinleşmişti. Örnekler hiç de az değil; Aktütün, Dağlica, askere verilen el bombalı ceza...

Son örnek JİTEM'in inkarı. Herkes biliyor ki JİTEM bir 'şehir efsanesi' değil. Ergenekon sanıklarından Albay Arif Doğan ve General Veli Küçük, JİTEM'in kurucusu olduklarını itiraf ediyorlar; itiraf da değil, gururla 'biz kurduk' diyorlar. Küçük, Ergenekon hakimine verdiği ifadeyle; "Ben Jandarma İstihbarat Gruplar Komutanlığı'nı kurdum. Bu birim halk arasında JİTEM olarak bilinir" diyor. Onlarca kişi, JİTEM'in emrinde çalıştığını söylüyor. Karargahının nerede olduğu, hangi yöntemlerle çalıştığı da sır değil. Hatta ortalıkta JİTEM çalışanı olarak hizmet veren birisine ait maaş bordrosu da dolaşıyor. Emekli bir orgeneral "JİTEM denilen insanlar da subay. Subay, yemek yediği yere ihanet edebilir mi?" açıklamasını yapıyor.

Kıdemsizinden generaline askerin her kademesi böyle bir yapılanmanın farkında, halk konuşuyor; mağduru biliyor, çalışanı itiraf ediyor. Ama karargahın bundan haberi yok. JİTEM davasında mahkemenin yönelttiği bilgi talebine Genelkurmay'ın cevabı 'rutin': 'Genelkurmay Başkanlığı bünyesinde kurulmuş JİTEM adında bir birim mevcut değildir.'

İnanmak mümkün değil elbette, ama inkarın nedeni de açık; çünkü JİTEM denilen 'şey' temiz değil. Güneydoğu'da açıklanamayan 17 bin faili meçhul cinayet var; tesadüf değil, sistematik bir yok etme operasyonu. Yasal zeminde savunulamayacak bir birim olmalı JİTEM. Fakat inkarın da aslında bir savunma olduğunu unutmamak lazım. JİTEM'in kuruluşundan ve eylemlerinden pişmanlık duyabilir Genelkurmay, ki inşallah öyledir. Ancak, JİTEM'in yanlış bir 'iş' olduğunu düşünüyorlarsa yapmaları gereken, inkar değil, ikrar etmek; yüzleşmek ve özür dilemektir. Aksi, yanlışlıklara ortak olmak anlamına gelir.

Devletin, ulusal güvenliğin, terörle mücadelenin vs. arkasına saklanarak suçların ve suçluların gizlenmesi artık mümkün değil. 'Devlet rutin dışına çıkabilir' diyen bir anlayışa bugünün Türkiye'sinde yer yok. Bunu biliyorlar, tabii ve ona göre saklanıyorlar, saklıyorlar. Açık olun, doğruları söyleyin' diyenleri 'iç düşman' ilan ederek, onları asimetrik psikolojik savaş yürütmekle suçlayarak sindirmeye çalışıyorlar. Nafile...

Tartışmaya Cumhurbaşkanı Gül'ün katılması anlamlı. 'TSK'ya lüzumsuz, haksız yakıştırmalar yapılıyor; ölçüsüz ve rahatsız edici değerlendirmeler yapılıyor. Bunlar yanlış şeyler' demiş. Cumhurbaşkanı'nın Genelkurmay'a nasıl bir telkinde bulunduğu ise merak konusu. 'İçinizi temizleyin ve şeffaf olun' demiştir herhalde... Çünkü, hakikatleri açıklamayan her kurum zorda kalır.

Türkiye demokratikleşiyor, şeffaflaşıyor. Askerin kışlaya çekilmesi taleplerini kimse susturamaz. Kışlasında oturan, zamanını mesleğini düşünerek ve yaparak geçiren bir orduyla kimsenin bir alıp veremediği olmaz. Ama ordu, TSK-Partisi olarak hareket ediyorsa; yetmedi topluma ve meşru iktidara komplolar kurmayı planlıyorsa (ıslak imzalı belge), bünyesinde çocukları bombalamayı düşünen çılgın cuntalar çıkıyorsa sessiz kalmak mümkün değildir. 'Başkomutan' dahil kimse sessiz kalamaz, kalmamalı. Aksi, şiddete teslim olmaktır. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Türk-İslam faşizmi'

İhsan Dağı 2010.01.05

Son zamanlarda İsmet Özel'in söylediklerinden bir 'Türk-İslam faşizmi' çıkar mı? Çalışırlar çıkarmaya, ama sanmam. Bugün, ne İsmet Özel'i, ne de söylediklerini ciddiye alan anlamlı bir kalabalık var. Hırçınlığı da zaten bundan.

İrkçi ve zenofobik nefret konuşmalarını tartışmak bile abes. 'Alevilik ıskallıdır', 'Aleviler haçlı kalıntısıdır', 'Bütün Kürtler asimile olmalıdır', 'Bizim demokrat olmak gibi bir derdimiz yok, vatan tehlikeydedir' sözlerinin benzerlerini ancak Hollanda'nın ırkçı siyasetçisi Wilders söyleyebilir. 'Üstün insan' iddiası ise tam Nazilik...

Dün, İslami intelijansiyanın kutup yıldızı olan şair, bugün yalnız ve marjinal. Değişimi ıskalayıp Kemalistler gibi tek çareyi faşizmde buluyor; Kürtleri asimile edelim, Alevileri Sünnileştirelim... Her yazısında, konuşmasında derin hikmetler arayan 'taşralı gençler'i değişime, çeşitliliğe, bilgiye, hayata, özgürlüğe kaptıran bir 'davanın büyük ağabeyi' aslında son konuşmalarıyla 'entelektüel intihar'a teşebbüs ediyor.

İsmet Özel'in bugün durduğu yer yine de 'anlamsız' değil; o ve ulusalcı fikirleri bir turnusol kâğıdı, bir mizan cetveli. İslami kesimlerin neye inanması, nasıl olması ve ne yapması gerektiğini öfkeyle anlatırken, tam da bu kesimlerin kendi istediği yerde olmadıklarını, farklılaştıklarını ifade etmiş oluyor. İyi ki de öyle...

İsmet Özel'in ardından İslami kesimlerin bugünkü duruşlarını ve düşüncelerini hatırlamak insana ferahlık veriyor. Ya, İslami kesimler İsmet Özel'in yansıttığı zihniyet düzeyinde olsalardı? Demokrasi mücadelesine katılan, toplumlararası ve dinlerarası 'diyalog'u önemseyen, Dersim katliamı için ağlaşan, dünyayla bütünleşen bir İslami kesim İsmet Özel'in çok önünde.

Biliyorum, bunlar acıtıcı. Açıkçası beni de acıtıyor İsmet Özel dinlemek. Onun Müslüm Gündüz'ler, Ali Kalkancı'lar durumuna düşmesini görmek hakikaten acı verici. İsmet Özel'i 'söz konusu olan vatansa gerisi teferruat' kıvamında bulmak nasıl acıtmaz? Demokratlaşan, farklılıklara saygı gösteren, çoğulculuğu benimseyen, dünyaya açılan, barışa çalışan İslami kesimleri ne anlayabilmiş İsmet Özel ne de içine sindirebilmiş. O, 'tehlikenin farkında mısınız?' sancağının altında yeni bir cemaat toplamakla, ulusalcı kanada 'Türk-İslam faşizmi' aşısı yapmakla meşgul.

Kim bilir, belki de dün etrafını çevreleyen, şiirlerini dillerinden düşürmeyen, yazdıklarında hikmet arayanların bugün davayı terk ettiklerini düşünüyordur. Ama onlar 'dava'yı değil, Türk-İslam faşizmine doğru evrilen İsmet

Özel'i terk ettiler.

Dahası, herkesin 'dava'sını meşru ve doğal gören bir 'müşterek dava'nın varlığını da gördüler. İslamcının, sosyalistin, liberalin, devlet aygıtını yedeğine alarak bütün Türkiye'yi kendine benzetme cehdinin Kemalizm'den daha özgür bir rejim getirmeyeceğini bilmeyen kalmadı. Artık 'dava', etnik, dinsel veya ideolojik her kesimin kendileri kalarak, barış içinde bir arada yaşamasını mümkün kılacak ortak bir zemin yaratma davası. Yani herkesin 'ötekileri' 'meşru' ve 'doğal' gördüğü bir toplum ve siyasal mimari... İster Kemalizm olsun, ister sosyalizm, liberalizm veya İslamizm 'tek bir doğruyu' şiddet yoluyla herkese dayatmanın 'dava'yla falan meşrulaştırılması nafi artık. Zaten mevcut siyasal ve düşünsel mücadele, hâlâ böyle bir noktada duranlarla, ki temelde Kemalist bunlar, çoğulluğu meşru ve normal görüp, onu garanti altına alacak siyasal ve kurumsal reform talep edenler arasında.

İsmet Özel'in bu mücadelede safı Hürriyet'in Kemalist şairinin yanı. Yine de aralarında bir fark var; İslami kesimlerde İsmet Özel'in dediklerinin ne toplumsal, ne siyasal, ne de ideolojik bir karşılığı var. Ona adeta 'köyün delisi' muamelesi yapılıyor. Ama Hürriyet'in şairi, Kemalistlerin zihniyet dünyasını ve siyasal tutumlarını basbayağı temsil ediyor. Sorunlarımızı 'o şair'in de kendi çevresinde 'kötü bir şaka' olarak gördüğü gün daha kolay çözeceğiz. Yani biraz da Kemalistler dönüşmeli İslami kesimlere bakıp. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

90. yılında nasıl bir Meclis?

İhsan Dağı 2010.01.08

Karabekir Paşa'nın sözleri kurşun gibi ağır, ama bir o kadar da hakikat: "Milli Mücadele ile istiklalimizi kazandık, ama tek partiyle hürriyetimizi kaybettik." Cumhuriyeti kuran iradenin en kutsal bildiği siyasi değer 'millet hakimiyeti' ve 'kişisel hürriyetler' fikri idi.

1925 isyanını fırsat bilenler tek parti diktatörlüğü kurdu. O gündür 'yitik hürriyet'imizi arıyoruz.

Meclis, milli iradenin mabedi. Yeni devlette açılışının 90. yılına girdik. Bu münasebetle hazırlanan bir sergide ilginç konuşmalar cereyan etmiş. Yönetmen Sinan Çetin bir konuşma yapmış; "Türkiye başka bir ülkeyle savaşıyor. Orada ölen insanlar da Türkiye Cumhuriyeti kimliği taşıyor. Savaş Türkiye'nin kendi topraklarında" demiş. Sonra da devam etmiş: "Batıların gözünde Türkiye kendi ulusuyla dövüşen, kendi ülkesinin dağlarına bomba atan bir ülke gibi görünüyor. Bu demokratik açılım çalışmaları tamamlanır ve inşaallah 2010'da bu sorunu çözeriz."

Cevap Meclis Başkanı Mehmet Ali Şahin'den gelmiş; "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne, ülkenin bölünmez bütünlüğüne kasteden kim olursa olsun, cebinde hangi nüfus kâğıdını taşıyor olursa olsun, milli birliğimizi ve devletin güvenlik güçlerini hedef alan herkesle devletin güvenlik güçleri mücadele eder." karşılığını vermiş.

Bu iki 'dil'den ve hassasiyetten hangisi 90. yılı kutlanan Birinci Meclis'in ruhuna ve manasına uygun sizce?

Birinci Meclis'in siyasal felsefesini yansıtan en önemli olaylardan birisi 1923'ün Şubat-Mart aylarında gündeme gelen Hürriyet-i Şahsiye teklifidir. Abdülkadir Kemali Bey'in ceza yasasına eklenmesini istediği teklif, herhangi bir devlet memurunun hürriyet-i şahsiye veya bireyin doğal ve medeni haklarına tecavüz etmesi durumunda cezalandırılmasını, bu suçların işlendiğini öğrendiği halde müdahale etmeyen ve yasal takibat yapmayan savcılarının memuriyetten uzaklaştırılmasını öngörüyordu.

Gerekçesi; 'Devrimiz inkılaplarında gaye, hukuk ve tüm özgürlüklerin her türlü saldırıdan korunmasını sağlamaktır. Toplumun karşılaşacağı saldırıların def'i için sınırda parlayan süngülerin dahildeki bireylerin hukukunun korunacağını da güvencesi olduğu fiilen ispat edilmelidir... Gayri kanuni ve gayri insani baskılar nereden gelirse gelsin, menfurdur ve karşı koyma hakkını doğurur... Bireyin hukukundan ziyade hükümetin hukuku düşünülerek hukuk ve hürriyeti teyid eden birçok madde ihmal edilmiştir.' (Tevfik Çavdar, Türk Demokrasi Tarihi, 1995)

Teklifin Meclis görüşmeleri, bu topraklarda özgürlük ve otoriterlik tezlerinin karşılıklı dile getirildiği örnek tartışmalara şahit olmuştur. Hüseyin Avni Bey bir gazetecinin Erzurum'da nasıl keyfi bir uygulama ile mağdur edildiğini anlatıyor; 'cihet-i askeriyeden bir kaymakam, Erzurum'un kudretli adliyesine, heyet-i adliyesine itaat etmemekte ve heyet-i adliye bununla başa çıkamamaktadır... asker kendini başka bir millet gibi telakki eder... Efendiler, çırpınmamızın sebebi milleti hakim kılmaktır... Halkın hürriyetine kefil olacak kanuna muhtacız.'

Ali Şükrü Bey (daha sonra Çankaya muhafızı Topal Osman tarafından katledilecektir) Trabzon'daki ev yıkmaları, yakmaları naklen; 'bu milletin evlatları ki, varını vermiş, yoğunu vermiş, çocukları hâlâ silah altında bulunuyorlar; bunlar asayişin nimetlerinden yararlanamıyorlar. Bu en iptidai haklarıdır. Memleketi kurtarmak için her türlü fedakârlığa katlanan milletin bu şekilde olan işlerini ortadan kaldırmayan bir hükümetin varlığını ve manasını hiç anlamıyorum... Halk hürriyet ve serbestisine sahip olmazsa, mutlaka müstebitlerin, mütegalibenin esiri olacaktır'.

Sonunda teklif, dikkat buyurun, 108'e karşı 58 oyla kabul edilmiştir. İşte 'kurucu irade' budur... Ne Kemalisttir, ne de otoriter; Meclis üstünlüğü fikri kadar kişisel hakların ve özgürlüklerin dokunulmazlığı esasına dayanır. Bu halk 'kaybettiği hürriyeti'ni demokraside arıyor. Meclis, devlet otoritesinin değil halkın ve özgürlüklerin sözcüsü olmalı. Sinan Çetin mi, M. Ali Şahin mi Hüseyin Avni'lerin yolunda?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasiyi 'sivil darbe' sanan askerciler

İhsan Dağı 2010.01.12

AK Parti iktidarını 'sivil darbe' olarak niteleyip 'askerî darbe' ile karşılaştırmak abes. Abes olduğu kadar demokrasi, milli irade ve hür seçimlere tahammülsüzlük örneği.

'Yönetim hakkı'nın Kemalist bürokratik kadrolardan halkın temsilcilerine geçmesini, bunun kurumsallaşmaya başlamasını, geri döndürülemez hale gelmesini bir türlü kabul edemiyorlar. Bundan tam 60 yıl önce Demokrat Parti'nin ilk serbest seçimlerde iktidarı CHP'den almasına da 'karşı devrim' demişlerdi.

Zaten demokrasi 'karşı devrim'dir onlar için, 'sivil darbe'dir, çünkü kurulmuş iktidarın, imtiyazların halka geçmesini mümkün kılar. Dolayısıyla halk için de demokrasiden daha büyük bir 'manivela' yoktur tepelerine binmiş otoriter bürokratlar ile müptezel sivil uzantılarından kurtulmak için.

Korkulan olmuş, tam 'adam edilmeden', CHP'nin itaat ideolojisiyle 'aydınlatılmadan' önüne sandık konulan halk 'sivil darbe' yapmıştır 60 yıl önce. Hâlâ yedikleri o ilk darbeden belini doğrultamayanlar seslerini yine yükseltiyorlar. Sivil darbe varmış, tek parti yönetimine gidiyormuşuz... Asıl olan ise başka; Türkiye, devletin genetik kodlarına yerleştirilen 'otoriter tek parti zihniyetinden ve ideolojisi'nden çıkıyor.

Sorun bu, çünkü dönüştürülen, CHP'nin Kemalist devleti. 1930'larda CHP ile 'birleştirilen' devlet, şimdi CHP'nin ideolojisinden ayrıştırılıyor. 5. CHP Kurultayı'nda Başbakan Refik Saydam ne demişti? 'CHP demek Türk devleti

demektir; bu mefhumlar birbirine o kadar sıkı bir şekilde bağlıdır ki, birini diğerinden ayırmak imkânsızdır'. Yıllardır yargı ve de ordunun neden hep CHP'nin uzantısı gibi statükonun değişimine direndiğini açıklıyor bu 'derin izdivaç'.

Son on yıldır, 'imkânsız' gerçekleştirilmeye çalışılıyor; devleti CHP'den ve ideolojisinden özgürleştirmek. Ne demokratik devlet anlayışına ne de toplumsal taleplere ve ihtiyaçlara cevap verme donanımına sahip olan 'Kemalist devlet aygıtı' evrensel demokrasi ve hukuk ilkeleriyle tanışırken, sivil müttefikleri 'karşı devrim', 'sivil darbe' çılgınlıkları atıyorlar.

1950'den beri otoriter devleti demokratik yöntemlerle dönüştürmeye çalışan kitlelerin temel tercihlerinden biri 'meşruiyet'tir. Menderes ve arkadaşlarını milli iradeyi gasp eden cuntacılar asarken bile 'meşruiyetten' sapmadılar, isyan etmediler, 'darbe' düşünmediler. Onlar, bürokratik oligarşiye darbe vuracakları yeri biliyorlardı; sandık. O sandığın önlerine gelmesi için beklediler. 'Darbe'yi hep oylarıyla vurdular. 'Tek parti devlet aygıtı'nın uzantısı olarak gördükleri CHP'yi de bir daha seçim kazandırarak tek başına iktidar yapmadılar.

Toplumsal muhafazakâr-demokrat damarı, kendilerini otoriter bürokratik devletin elinden kurtaracaklarını düşündükleri partilere verdiler oylarını. Aslında hep 'tek bir parti'ye oy verip iktidar yaptılar. Koalisyonuz hükümet kurmuş partilere bakınız ilk serbest seçimlerden beri: DP (1950-1960), AP (1965-1971), ANAP (1983-1992), AK Parti (2002-...).

Tabii ki farklılıklar taşımakla birlikte bütün bu partiler, 'milli egemenlik' mi 'bürokrat/devlet egemenliği' mi bloklaşmasında durdukları yer itibarıyla benzeşirler. Ortak zemin; 'yeter, söz milletindir' düstûrudur. Otoriter devletin bürokratik tahakkümüne karşı milli iradenin üstünlüğünü, Kemalist ideolojinin jakoben baskılarına karşı 'toplumsal'ı veri alan ve savunan, halkın inançları ve kıyafetleriyle uğraşmak yerine refah ve özgürlük taleplerine karşılık vermeye çalışan hatta dururlar.

Bu özellikleriyle de kökleri derinlere gider; Fethi Bey'in Serbest Fırka'sı, Karabekir'in Terakkiperver Parti'si, Hüseyin Avni Beylerin İkinci Grup'u etrafında oluşan halka da benzerdir. Temelde, İttihatçı 'tek adam' ve 'tek parti diktatoryası'na karşı millet hakimiyeti fikrine bağlı, çoğulcu, demokratik bir karşılıklıdır bu hareketlerin özü.

Ha, bu uzun tarihte, 'sivil/demokrat' geleneği zehirlemeye, bürokratik vesayetin hizmetine koşmaya çalışanlar olmadı değil. Zaten onlar yüzünden 'demokratik devrim' tamamlanamadı. 'Kemalist otoriterlik' toplumun demokratik reflekslerine rağmen kendini sürekli yeniden üretmeyi başardı. Kaba otoriter bir rejimden demokrasi içinde 'vesayet' modeline geçti. Şimdi ise tam demokrasi zamanı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'e ders

İhsan Dağı 2010.01.15

Temelde bir 'güvenlik devleti' olan İsrail 'diplomasi'den pek anlamadığını gösterdi. Böyle olunca da ilkel bir show tadındaki 'koltuk diplomasi'si elinde patladı. Davos'un birinci yıldönümünde Türkiye'den rövanş alayım derken daha da komik durumu düştü.

Verilen 'fotoğraf' çaresizliğin, yalnızlığın ve paniğin somut bir yansıması olarak hafızalara kazındı. Görülen o ki diplomatik teamüllerin dışına çıkarak 'siyasal mesaj vermeye kalkan İsrail 'normal' bir ülke olma yolunda hâlâ sıkıntılar yaşıyor.

Büyükelçisine yapılan muameleyi Türkiye'nin gayet iyi yönettiğini de zikretmek gerek. İsrail'in diplomatik teamüllerde hiç yeri olmayan, bırakın nezaketsizliği terbiyesizlik boyutuna varan 'show'una karşı hükümet nezaket içinde ve kararlı bir 'özür bekliyoruz' pozisyonu aldı. Başbakan Erdoğan, duygusal bir tepki vermek yerine o 'fotoğraf'ın altında İsrail hükümetinin kalmasını sağlayan dikkatli, rasyonel ve diplomatik bir tutum aldı. Büyükelçisini geri çağdırmaktan İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak'ın Ankara ziyaretini iptale kadar birçok 'haklı' hamleyi elinde tutup İsrail'i özür dilemeye zorladı. Cumhurbaşkanı Gül'ün de devreye girerek özür beklentisini en üst düzeyde ve partilerüstü bir konumda bildirmesi de 'diplomatik ağırlık'ın ne demek olduğunu gösterdi.

Sonuçta özür dilendi ve diplomatik bir krizin derin bir siyasal gerginliğe evrilmesi engellendi. Krizi çıkaran da tırmanmayı durduran da İsrail oldu. Hem meydan okudu hem geri adım attı.

Hep söyledik, İsrail için Türkiye son derece önemli bir ülke. Bölgesel yalnızlığını giderebildiği tek 'dost'. Türkiye'den başka 'normal' ilişki içinde olduğu başka bölge ülkesi yok. İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 4 milyar dolara yakın. Her yıl İsrail'den yaklaşık 500 bin kişi Türkiye'ye geliyor. İsrail'de yaşayan 80 bin Türkiye kökenli Yahudi önemli bir kültürel, sosyal bağ. İkili askerî anlaşmalar ve ihaleler, işbirliğinin devamının bir başka kayda değer zemini. Aslında ülkeler arasında 'ikili düzeyde' ciddi bir sorun yok. Daha 2008 Aralık ayına, yani Gazze saldırısı başlayana kadar Türkiye, İsrail ile Suriye arasında dolaylı barış görüşmelerine aracılık yapıyordu; ve hatta bu görüşmeleri sonuca bağlamak üzereydi.

Sorun ikili ilişkilerde değil; üçüncü taraflara yönelik politikadaki görüş ayrılıklarında. Bunların başında da İsrail yönetiminin Filistinlilere uyguladığı şiddet geliyor. Gazze hâlâ abluka altında. İnsanî yardım bile ulaştırılamıyor. 1,5 milyon Filistinli toplu cezalandırmaya maruz bırakılıyor.

Bölgede şiddet politikası izleyen bir İsrail'le Türkiye'nin ilişkilerini 'hiçbir şey olmamış' gibi yürütmesi beklenemez. Özellikle Türkiye'nin geldiği demokratikleşme düzeyi buna imkân vermez. Dış politika yapımı üç-beş devlet adamının tercihlerini aşıyor artık, kamuoyunun duyarlılıkları ve talepleri dikkate alınmak zorunda. Temsil mekanizması dış politika alanında da işliyor ve hükümetleri kamuoyuna paralel tercihlere zorluyor. Yani, kamuoyunun İsrail'in yaptıkları ilişkin algı, tepki ve taleplerinden bağımsız bir politika izleme lüksü yok Türkiye hükümetinin.

İsrail'in anlamadığı da zaten bu. Türkiye kamuoyunu kazanmadan İsrail'in Ankara ile ilişkilerini arzu ettiği 'stratejik' düzeye çıkarması mümkün değil. Bunun şartı da Filistinlilere ve bölgeye yönelik şiddet politikasını bir yana bırakması.

Aslında İsrail'in en büyük sorunu Türkiye'nin son 10 yıldır yaşadığı değişimi anlamamış olması. Demokratikleşmenin yavaş da olsa mümkün kıldığı 'iktidar kaymasını' fark etmeden Türkiye'deki temel muhataplarının asker/güvenlik bürokrasisi olduğunu sanıyorlar. Beyaz Türkler arasında yükselen 'antisemitik' dalgayı görmeden laikçi elitleri İsrail

dostu tek sosyal grup görüyorlar. Kürt meselesinin ve bölgesel dengelerin dönüşümünü anlamadan PKK ile mücadelede Türkiye'nin İsrail teknolojisine ve istihbaratına muhtaç olduğunu sanıyorlar.

'Yeni Türkiye'yi doğru okumayan İsrail'in işi zor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti bu iki güce direnebilecek mi?

İlginç değil mi? Bu yıl 1960 darbesinin 50. yılı. Tam da bu vesileyle darbeciliği ve darbecileri sorgulayalım derken, tersi oluyor. Hükümet, tıpkı 27 Mayıs öncesinde olduğu gibi 'sivil dikta' suçlamalarıyla karşılaşıyor.

Ne 'sivil diktatörlük'ü? Dün, Star'dan Şamil Tayyar çok güzel özetlemiş; koca bir sayfa AK Parti iktidarının 'iktidarsızlığı'nı anlatmaya yetmemiş. Nasıl bir 'diktatörlük' ki bu, normal iktidar gücünden bile yoksun hâlâ. Elindeki 'kısıtlı' iktidar bile çok görüyor.

Memleket elli yıldır bir arpa boyu yol almamış gibi bazıları aynı tezgâhlarla iktidarı devirmeye çalışıyor, artık bıkkınlık veren 'medya-CHP el ele, ordu göreve' formülünü yeniden sahneye sürüyorlar. Demokraside kaybedenler demokrasiyi hedefe koymaktan çekinmiyorlar.

Bu defa başarabilecekler mi? Sanmam, ama denedikleri ortada. 2003-2004 yıllarında en az dört defa bu işi planladıklarını biliyoruz. Son bir yıl içinde ortaya çıkan ıslak imzalı ve kafesli belgeler hâlâ ordu içinde çetelerin var olduğunu gösteriyor. Neden vazgeçsinler ki bu işten? Ergenekon soruşturması tabii ki caydırıcı, ama korunduklarını düşündükleri bir yapının içindelerse ve kamuoyunun ve medyanın bir kısmından destek bulacaklarını umuyorlarsa orduda cuntalar bitmez. Zaten, Metropoll'ün son kamuoyu araştırmasına göre halk arasında da ordu içinde darbe heveslilerinin bulunduğu düşününlerin oranı % 55.

Tamam, 1960 Türkiye'si ile bugünkü Türkiye aynı değil. Henüz 'tam demokrasi'den epeyce uzakta olmakla birlikte ekonomisi, sivil toplumu, dünya ile entegrasyon düzeyi, siyasal bilinciyle çok farklı yerde. O kadar farklı yerde ki 1960 darbesiyle kurulan 'askerî/bürokratik vesayet rejimi'ni dönüştürme sürecinde.

Yine de 'ihtimal'in ortadan kalktığını düşünmek için erken. Menderes'in hatasından herkes dersini çıkarmalı. Koca 'sivil dikta' üç-beş saat içinde 38 kişilik, en rütbelisi bir tümgeneral olan cunta tarafından çöktürülebilmişti. Üç-beş 'çılgın Türk' ile son derece hesaplı kitaplı başka kesimlerin beklentilerinden bir 'girişim' neden çıkmadı?

2003-2004 döneminde planladıkları darbeyi başaramayanlar bir medya grubunu destek vermediği, hükümetten yana durduğu için yerden yere vurmuşlar eldeki bilgilere göre. Şimdi durum farklı; o dönemde şirket kârlarını katlamakla meşgul olan medya grubu, bugün hükümete karşı bir 'varoluş' mücadelesi veriyor. 1960 darbesine gerekçe oluşturan 'sivil dikta' tartışmalarını başlatan da bu medya grubu. Dikkat!...

Öte yandan 28 Şubat süreciyle ilintilendirilen bir devletle de hükümet son bir yıldır karşı karşıya. Adını koyalım, İsrail. Birileri bir yıldır İsrail'in Türkiye'yi 'cezalandırmasını' bekliyor. Ama nasıl? Soru bu... AK Parti'den ve Erdoğan'dan kurtulmak istedikleri her hallerinden belli. ABD yönetiminden önemli ölçüde dışlanan 'neo-con'ların İsrail bağlantılı kalemlerinin yazdıklarına bakarsak AK Parti 'nefreti'nin boyutlarını kolayca anlayabiliriz.

İçerdeki ve dışardaki bu iki gücün AK Parti hükümetinden kurtulmak için, kendi aralarında işbirliği dahil olmak üzere farklı kesimlerle birlikte hareket etme ihtimalleri var mı acaba? Bu durum cuntaları heveslendirebilir, 'dış destek' ve 'medya desteği' ihtiyaçlarını bu kaynaklardan sağlayabileceklerini düşündürebilir.

Ortaya atılan son iki tartışma konusu bu bağlamda çok anlamlı. Birincisi 'sivil darbe'... Son birkaç yılda tedavüle sokulan 'Malezyalılaşma' ve 'mahalle baskısı' gibi tartışmaların sadece platformu değil kaynağı da söz konusu medya grubuydu. İkincisi 'Türkiye eksen değiştiriyor' tartışması. Bunlardan birincisi 'iç' destek ve meşruiyet, ikincisi 'dış' çevreleri ve özellikle Batı'yı kafalamak veya en azından 'nötralize etmek' için esaslı birer çıkış noktası olabilir.

Demokrasi, bir medya grubunun kurtuluşuna ve/ya bir yabancı devletin AK Parti'den almak istediği rövansa kurban edilecek mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Balyoz' AK Parti'yi uyandıracak mı?

İhsan Dağı 2010.01.22

Bu 'balyoz' kime? Cevabı belli. Balyoz'un hedefi tıpkı, Sarıkız, Ayışığı, Eldiven gibi diğer darbe hazırlıkları ile ıslak imzalı ve kafesli eylem planları gibi Meclis çoğunluğu ve hükümetiyle AK Parti.

Peki bu planların muhatabı olan hükümet ne düşünüyor, ne yapıyor, ne yapacak? Hükümet 'balyoz'u ciddiye alıyor mu? Bunu bilmek istiyoruz. Yoksa bütün bu bitirme planlarını üzerine almıyor mu?

AK Parti halktan aldığı emanete ihanet etmek niyetinde değilse bu ülkede 'darbe' kelimesini lügatlerden çıkaracak icraatlara imza atmak zorundadır. İktidarının yedinci yılında memlekette hâlâ yeni cuntaların ve komploların örgütlenebiliyor olması, eski cuntacıların korunabiliyor olması AK Parti hükümeti için bir zuldür.

Baştan beri belki onlarca darbenin, başbakan dahil üst düzey yöneticilerine suikast planlarının muhatabı olan AK Parti hükümeti artık uyanmalı. Demokrasiyi anayasasıyla, kurumlarıyla ve ilkeleriyle 'geri çevrilemez', darbeyi telaffuz edilemez hale getirmeli. Bunun için yedi yıllık iktidar ve % 47'lik halk desteği yetmez mi?

Hükümet sözcüsü ve başbakan yardımcısı, hâlâ 'sabırla beklemek'ten söz ediyor. Neyi bekleyeceksiniz sabırla? Üç saat içinde cemselerle toplanmanızı mı? Liberal, demokrat aydınların kafasına birer birer sıkılmasını mı? Stadyumlara doldurulan yüz binlerin imhasını mı? Ülkenin bölünmesini mi?

Bu planların hedefi Taraf Gazetesi değil beyler. Ne de hemen enterne edilmesi öngörülen 36 gazeteci. Sizziniz... Uyanın.

Bu işleri çözmezseniz gelecek seçimlerde millete diyecek hiçbir sözünüz kalmaz. Halkın yarısının oyunu alıp hâlâ darbe tehditlerini savuşturamayan bir hükümet tarihe ve halkına karşı mesûl kalır. Halkın bir daha % 47 oyla destek vereceği demokrat bir hareket de ancak elli yıl sonra çıkar. 'Uzlaşalım, iktidarı paylaşalım' yaklaşımıyla sadece kendinizi inkâr etmezsiniz, halkın da umudunu tüketirsiniz. Halk, '%47 oy aldılar, bunlar bile yapamadı. Bu iş olmaz. En iyisi mi kim güçlüyse o yönetsin bu ülkeyi' noktasına gelir.

Yok hayır, tavır alacaklarına Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü 'sabırla beklemek' tavsiyesinde bulunuyor. Ne sabrı? Bir cuma günü camide görüntülü bir katliama kurban gitmeyi mi bekleyelim sabırla? Müzede patlatılan bir bombayla katledilmeyi mi? Yoksa evimizi basıp yerleştirdikleri silahlarla komploya maruz kalmayı mı?

Ne sabrı? İktidarınızın yedinci yılında hâlâ darbecilerin, cuntacıların kökünü kazıyamıyorsanız ne yapıyorsunuz? Cumhurbaşkanlığı sürecinde alenen ortaya dökülen askerî vesayeti ortadan kaldırmanız için, milli iradeyi hakim kılmanız için aldınız oyları. Şimdi çıkıp, 'aman gerginlik olmasın'la varılacak nokta 28 Şubat'ın Süleyman Demirel'inin durduğu yerdir.

Bir de 'bilgi kirliliği' kaygısını dile getirmiş Hükümet Sözcüsü; "Bilgi kirliliğine sebebiyet verecek açıklamalardan da kaçınmamız lazım" demiş. Aynı 'bilgi kirliliği' nağmeleri Genelkurmay açıklamasında da var. Ne kirliliği? Asıl hükümet ve Genelkurmay bu 'kirliliği' temizlemek zorunda. İşgal ordusunun yapmayacağı planları ve senaryoları hazırlayanlara bu pisliği temizletmeli.

Bu temizlik sürecinde sorumluluktan kaçamayacak bir kişi daha var; dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök. İzzet-i ikbal ile çekilemezsiniz köşenize. Yönettiğiniz orduda neler döndüğünü millete anlatmak zorundasınız. 'Bahçemde torun kovalıyorum'la olmaz. Özkök, ordu içindeki cuntaların, çetelerin temizlenmesine katkıda bulunarak 'bahçede kovaladığı' torunlarına en büyük hediyeyi vermiş olur. Onlara emniyetli, demokrat, yaşanabilir bir ülke bırakır. Özkök, ülkeyi ve torunlarını bu çılgın planları yapanlarla nasıl baş başa bırakabilir?

Bu planlardan sonra artık Türkiye'nin yakın tarihini sil baştan yeniden yazmalıyız; 1 Mayıs'tan Maraş mezalimine, Mumcu cinayetinden Sivas katliamına... Mesele, bu yeni Türkiye tarihinde AK Parti ve Hilmi Özkök 'korkaklar' olarak mı anılacak, yeni Türkiye'nin mimarları olarak mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Vicdansızlar' kimler?

İhsan Dağı 2010.01.26

"Allah Allah diye taarruz eden bir ordu nasıl olur da Allah'ın evi olan camiye bombalar?.. Vicdansızlara sesleniyorum..."

İlker Başbuğ'dan 'vicdansızlar' lafını duyunca Balyoz darbe planını hazırlayanlara çıkıştığını sandım. Cuma vakti cami bombalamayı, 200 bin kişiyi derdest edip stadyumlarda toplamayı, kendi uçağını düşürmeyi planlayanların, hükümete karşı sosyal tepki oluşsun diye ekonomik kriz tezgâhlamayı düşünenlerin, binlerce bürokrati, aydını, gazeteciyi fişleyenlerin 'vicdansızlığı'nı Genelkurmay Başkanı'nın da 'altını çizerek, masaya yumruğunu vurarak' haykırmasını bekliyordum çünkü. Hatta daha da fazlasını, 'vicdansızlar'ın teşhir edilmelerini, soruşturulmalarını ve de adalete teslim edilmelerini bekliyordum.

Meğer yine yanılmışım. Başbuğ, 'vicdansızlar' diye, varlığı inkâr edil(e)meyen belgeleri hazırlayanlara değil, 'halka ve demokrasiye savaş planı'nı kamuoyuna duyuranlara ve tartışanlara hitap ediyormuş.

Demek Genelkurmay Başkanı ordunun nasıl ve neden 'yıprandığı'nı hâlâ çözememiş; birilerinin cuntasına, planına TSK'nın tepesinin sahip çıkma görüntüsünün nasıl güven yıkıcı bir durum olduğunu anlayamamış.

Böyle bir meselede ordunun tek kaygısı hâlâ 'kim sızdırdı?' Dün yine, 'sızdıranların peşindeyiz' demiş Başbuğ. Balyoz planının nasıl sızdırıldığını araştıracaklarına, bu planı yapanları soruşturmaları gerektiğini anlayana kadar orduda cuntacılık bitmez. Sorun, hukuk dışı, ahlak dışı, vicdan dışı ve askerlik dışı bu hazırlıkların sızdırılması değil, yapılmış ve de sonradan ordu tarafından 'gizlenmiş' olması. Balyoz planının halktan şimdiye kadar gizlenmesinin bir garabet olduğunu anlamayan bir genelkurmay başkanının 'Aramızda darbecileri barındırmayız.' sözü hiç mi hiç inandırıcı değil. 'Balyoz'u kozmik odalarda saklamayı bırakın ki inandırıcı olun.

Böyle bir 'oyun' tezgâhlanmış mı, tezgâhlanmamış mı? Önce onu açıklayın. Darbe öncesi hazırlık, darbe anı harekâtları ve darbe sonrası yapılacakları ayrıntılarıyla planlayan, teker teker yüzlerce, binlerce kişiye görev tevdi eden, ekipler kuran bir planın neresine itiraz ediyorsunuz?

Bu ülkenin orduya, halkının güvendiği, ülkeyi savunmaya hazırlıklı ve donanımlı bir orduya ihtiyacı var. Camiye bomba koymayı planlayan, savaş kıskırtıcılığı yapan, darbe heveslisi bir orduya değil. A&G araştırma şirketi dün açıkladı; orduya güven rekor düzeyde düşmüş, % 63'e inmiş. Neden?

Ordunun önünde iki seçenek var: Ya yapacaklar darbelerini ya da halkına tuzak kurmayan, işini yapan ve halkına hesap veren bir ordu haline gelecekler. Birinci seçenek hâlâ masadaysa şaşırırmam buna. Ama umarım böyle bir girişimden sonra olabilecekleri de 'senaryo'laştırmışlardır.

'Darbecilerin Başbakanı' yakıştırmasına sert bir cevap veren TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu çok, çok büyük bir çoğunluğun hislerine tercüman oldu: 'Darbeyi vatana ihanet sayarım'. Vatanına ihanet eden askerler... Ne dünyada bir 'sahip' bulabilirler ne de Türkiye'de bir sığınak.

Yapın darbeyi, toplayın 200 bin, yetmedi 500 bin kişiyi stadyumlara... Kışkırtın, çıkartın iç savaşı, memleket kan gölüne dönsün. Kürt'ü kırın, Müslüman'ı kırın, liberali kırın... Yapın darbeyi, bölün ülkeyi. Sizi kışkırtanların amacı da sakın bu olmasın?

Düşünün, herkesin herkesle çatıştığı, etnik temizliklerin yapıldığı, cuntacıların Yunanistan'a, Kuzey Irak'a, Ermenistan'a savaş açtığı bir Türkiye'yi... Dünya seyredecek, öyle mi? Amerikan ordusu mu müdahale eder, Rus ordusu mu böyle bir ülkeye? Yoksa BM'nin 'beş büyükleri' birlikte mi, bilemiyorum. Bildiğim, bir darbe sonrası 'Sevr' de gelir, işgal de...

Cuntacılar ve korucuları ateşle oynadıklarını anlamalı, darbeden kalıcı bir iktidar çıkaramayacaklarını görmeliler. Sonuç, sadece bu ülke ve halk için değil darbeciler için de felaket olur. Bugün demokrasinin derinleşmesi bir 'milli bütünlük ve güvenlik' meselesidir de.

Daha önce de yazdım; ya darbe, ya tam demokrasi, başka seçenek yok. Ordunun tercihi hangisi?
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeciler vatan haini mi?

İhsan Dağı 2010.01.29

Son günlerde sık sık duyduğumuz bir söz: 'Darbe vatana ihanettir'. TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu bunu en yüksek perdeden ifade etti.

Kimse de çıkıp, 'söz konusu olan vatansa gerisi teferruattır' demedi. Askerî bir darbenin vatanı kurtarmak yerine batıracağı konusunda genel bir uzlaşısı var.

Nasıl olmasın ki? Düşünün Türkiye'yi Balyozcu paşaların yönettiğini.

Darbeciler, hükümeti zorda bırakmak üzere Yunanistan'la Ege'de bir çatışma öngörüyor; hatta olayı dramatik hale getirmek üzere bir Türk savaş uçağının düşürülmesini sağlamayı, olmadı, kendi uçağını düşürmeyi planlıyor. Benzer bir senaryo Dursun Çiçek'in hazırladığı 'bitirme planı'nda da vardı: Yunanistan ve Ermenistan'la gerginlik yaratarak hükümete karşı ulusalcı güçleri kabartmak.

Bu senaryolar bir şeyi gösteriyor: Türkiye'de darbe planları yapanlar sadece Türkiye'yi değil, bölgeyi de rahatsız etmeyi hedefliyorlar. En azından içeride meşruiyet yaratmak, ulusalcılığı mobilize etmek için bölge ülkeleriyle kavgaya girmeyi düşünüyorlar. Bu en ucuz yol, ama bir o kadar da tehlikeli.

Yani ulusalcı darbeciler sadece kendi halkını değil, bölge ve dünya barışını ve istikrarını da tehdit ediyorlar. Zaten 'Örnek Günlükleri'nde de Balyoz Planı'nda da neredeyse tüm dünya 'düşman' olarak kodlanmış; ABD, AB, komşular, İslam ülkeleri... Belki de tek istisna, İsrail. İlginç değil mi?

Her durumda darbecilerin yönettiği bir Türkiye'nin bölgesel barış ve istikrarı güçlendiren değil, tehdit eden bir ülke olacağı konusunda kuşku yok. Türkiye, coğrafyası, demografisi, askerî gücü ile etrafını rahatsız etme potansiyeli oldukça yüksek bir ülke. Böyle bir ülkenin iç barışını kaybetmesi bölgenin de başına bela. Çünkü öyle bir dünyada yaşıyoruz ki ülkenin kapılarını dünyaya kapatamazsınız. Ürettiğiniz kaos da güvenlik de dışarıya taşar. Darbe sonrası bir Türkiye, Balkanlar'dan Akdeniz'e ve Ortadoğu'ya derin sarsıntılar yaratacaktır. Hem içerideki yıkımın dışa yansımaları bağlamında hem de ulusalcı darbeci kadroların saldırgan dış politikalarıyla...

Yüz binlerin 1991'de Saddam'dan kaçarak Türkiye'ye ve İran'a yürüyüşü uluslararası bir müdahaleye neden oldu. Benzer şekilde 'etnik temizlik' politikalarıyla Miloseviç'in Yugoslavya'sı uluslararası müdahaleye davetiye çıkardı. Sonuç: Uluslararası yalnızlık, müdahale ve bölünme.

Peki ulusalcı bir darbe sonrasında neler olacak? 'Tepelenen' halk yüz binler halinde Irak'a ve Avrupa'ya dayandığında ne olacak?

Balyoz planından biliyoruz; Türkiye'yi 'açık cezaevi' haline getirmekten öte bir şiddet dalgasıyla gelecekmış darbe. Kitleler stadyumlara tıklıcakmış. Plana göre sadece İstanbul çevresinde hemen gözaltına alınacakların sayısı 200 bin. Türkiye çapında bunun 2 milyon kişiye çıkması şaşırtıcı olmaz. Olmaz, çünkü seçimlerde iktidar çoğunluğunu sağlayan bir siyasî partiyi toptan 'iç düşman' olarak niteliyorlar.

Yetmedi, Türkiye'yi Kürt ve Arap unsurlardan da 'arındırmayı' öngörüyorlarmış. Nasıl mı? 'Etnik temizlik', iç savaş, faili meçhuller, ölüm kuyuları...

Başta TSK, herkesin anlaması gereken şu; Türkiye'nin iç barışı, bölgesel ve küresel barışın muhafazası için de şart. Anlaşılan bazı asker kişiler senaryo hazırlamaya meraklı. Darbe planının adını 'savaş oyunu' koymuşlar, milletin geleceğiyle oynuyorlar. Umulur ki planlarının olası sonuçlarını öngörebiliyor olsunlar.

Bugün demokrasi bir 'millî beka' sorunudur. Ona tuzak kuranlar çok ağır bedeller öder.

Geçenlerde yazdım; 'Bir darbe sonrası 'Sevr' de gelir, işgal de... Yapın darbeyi, bölün ülkeyi. Sizi kışkırtanların amacı da sakın bu olmasın?'... "Yararlanılacak 137'likler" içindeki konumunu "alının teriyle" hak eden, darbeciler tarafından 'güvenilir' bulunmak için elinden geleni ardına koymayan birileri hâlâ anlamamış durumu, "hizmet vermeye" devam ediyorlar.

Darbe, bölünmek anlamına gelir, işgale davetiye çıkarmaktır. Bu nedenledir ki 'darbe vatana ihanettir'. Meraklısına duyurulur... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kemalizm'in en büyük icadı

İhsan Dağı 2010.02.02

Kemalizm'in en büyük icadı bu: 'iç düşmanlar'. İcat etmekle kalmadılar, yıllarca bir kontrol ve yönetim tekniği olarak mükemmeliyet derecesinde kullandılar da.

'Toplumsal'ı dışlamak, katılım ve paylaşım taleplerini bastırmak için 'iç düşmanlar' icat etmek kadar akıllıca bir iş olamazdı. Böylece 'iktidar tekeli' kurmak da topluma karşı top, tüfek kullanmak da meşru hale gelebiliyordu. Kemalizm'i hor görmeyin; sahipleri hakikaten çok maharetliymiş. Bu buluşları sayesinde Dersim'de katliam yapmak, darbelerle hükümet devirmek, meclisi kapatmak, başbakan asmak suç olmaktan çıkmış. Köylüye dışkı

yedirmek de serbest, başörtüsü yasaklamak da, 'sözde vatandaş' deyip halkı bölmek de... Hepsi, iç düşmanlara karşı 'koruma kollama' görevinin bir parçası. Dolayısıyla, Balyoz planları yapıp cami bombalayacak askerî personelin künyesini çıkaranları suçlayamazsınız: 'İç düşmanlar' cuma vakti camide toplanıyorlarsa Balyozcular ne yapsın?

Halk 'iç düşman' olunca halkın yönetimi, yani demokrasi de olmazdı tabii. Demokrasi, yönetimi düşmana, yani halka kaptırmak anlamına geliyordu. Şimdilerde sivil vesayet dedikleri de bu: 'Aman halk egemenliği mi kuruluyor ne?' Maşallah ulusalcı Kemalistlerin o kadar çok iç düşmanı var ki! Gayrimüslimler, dindarlar, Kürtler, liberaller... Halkın yarısından fazlası düşman. 'Çoğunluk diktası'ndan korkuyorlar, çünkü halkın çoğunluğu 'iç düşman'!

Artık bir nefes alıp Kemalistlerin kurduğu bu 'iç düşman kafesi'nden çıkalım. Normal bir ülkede 'iç düşman' olmaz. Bu bir nefret söylemi; ayrımcılık, bölücülüktür. Düşmana karşı şiddet kullanırsınız. Toplumlar ise hukukla yönetilir. 'Düşman', askerî terminolojide bile 'sivil' değildir; düzenli veya düzensiz, ama silahlı birliklerdir. Savaş halinde bile 'düşman devletin halkı' masumdur, dokunamazsınız. Savaş hukuku silahsız 'sivil halk'a dokunmayı, yok etmeyi 'savaş suçu' sayar.

Bizim Kemalist-militarist düzen ise kendi vatandaşlarını 'iç düşman' ilan etmekten çekinmedi. Farklı etnik ve dinsel kökene sahip olmak, dinî hassasiyetler taşımak, hatta anti-Kemalist olmak yeterli görüldü 'iç düşman' olarak tasnif edilmek için. Düşmanlık bir savaş jargonudur. Demokratik bir hukuk devletinde iç düşman yoktur, eşit yurttaşlar vardır. Ha, bunlar arasında hukukun suç saydığı fiili işleyenler çıkabilir. Bunlar da düşman değil, suçludurlar. Mahkum olurlarsa cezalarını çekerler.

Halkın neredeyse yarısından fazlasını 'iç tehdit' ilan ederek ne barış kurabilirsiniz ne de güvenlik yaratabilirsiniz. Her ne kadar bu söz 'tehdit'leri ortadan kaldırmak için icat edilmiş gibi görünse de tam tersi bir sonuç verdiği ortada: Kendi halkıyla sürekli ve topyekun bir savaş halinde olan bir devlet 'güvenlik' üretebilir mi? Hayır. Ama bir şey üretiyor; o da otoriter, baskıcı, oligarşik bir rejim.

Sonuç da budur zaten, amaç da.

Herkesin herkesi düşman bildiği ortamdan 'devleti kurtarmak' adı altında ve 'düşman tarafları' bastırmak kamufajıyla 'iktidar' üretecek tek odak, Kemalist-militarist yapıdır.

Türkiye'nin yakın tarihi toplumu iç düşman olarak görenlerin 'oyunları'yla doludur. Bu oyunları bozmanın yolu etrafımızda 'iç düşmanlar' değil, eşit vatandaşlar görmektir. İç düşman lafı bir yönetme tekniği, halkı yamultma stratejisidir.

Başbakan Erdoğan 'iç tehdit, düşman olmaz' demiş TRT'de Enine Boyuna programında. Doğru söylemiş. Halkı bölen, ötekileştiren ve hatta düşmanlaştıran bu kavram üzerine bina edilen 'Milli Güvenlik Siyaset Belgesi' de yenilenecekmiş. Geç olsa da iyi haber bu.

28 Şubat'tan 27 Nisan'a, Balyoz'dan Kafes'e bütün kirli eylemlerin ve planların gerisinde hep bu kavram yatıyor. Türkiye'nin normalleşmesi 'iç düşman' edebiyatını tedavülden kaldırmaktan geçiyor. Toplum da Kemalistlerden kendine bulaşan bu garabetten kurtulmalı. Ne Aleviler iç düşman, ne Kürtler, ne dindarlar, ne gayrimüslimler ve ne de Kemalistler... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP'ye neler oluyor?

MHP milletvekili Osman Durmuş'un 'münasebetsizliği' gündemde. Konuşmasının MHP'lilerce bile tasvip edilmediği, parti tabanının rahatsız olduğu söyleniyor. Ben o kanaatte değilim. Osman Durmuş, MHP'nin 'yeni kimliğini, toplumsal tabanını ve siyasetini' gayet iyi temsil ediyor.

Bunu anlamak için son yıllarda MHP'nin hem tavanda hem de tabanda geçirdiği dönüşüme bakmak lazım. Bugün MHP'yi temsil edenler emekli valiler, emniyet müdürleri, paşalar ile grup başkanları Oktay Vural ve Mehmet Şandır. Tepedeki bu resme 'mukaddesatçı-milliyetçi' bir temsilden çok 'devletçi' bir refleks egemen. Toplumsal tabanı da artık bildiğimiz Anadolu muhafazakârlığının Türkçülükle karışımını yansıtmıyor.

Oysa milliyetçi hareket, Alparslan Türkeş'in 27 Mayıs darbesindeki rolüne rağmen temsil ettiği toplumsal kitleler bakımından Cumhuriyet'in merkezî elitini değil, yönetimden dışlanmış yoksul ve muhafazakâr Anadolu'yu temsil ediyordu. Bu niteliğiyle de aslında bir 'çevre' hareketiydi. Devletin hem Türkçülük anlayışının karşısında hem de laiklik politikalarının dışındaydı. Muhafazakârlığın ve Türklük hissinin yüksek olduğu bölgelerden ve ekonomik bakımdan dezavantajlı kesimlerden oy alıyordu.

Kısaca, 'milliyetçi-mukaddesatçı' bir duyuş ve duruş taşırdı MHP. Milliyetçiliği de Anadolu Müslümanlığının derin etkisi altındaydı. Öyle ki, hareket kendi içindeki 'Atsız Türkçüleri'ni bile dışlamıştı. 'Tanrı Dağı kadar Türk, Hıra Dağı kadar Müslüman'ız', 'Kanımız aksa da zafer İslam'ın' gibi sloganlar MHP'de Türk-İslam sentezinin ifadeleriydi.

Bunlar geride kaldı. MHP'nin, zamanla Anadolu içlerine dayanan 'mukaddesatçı' yönü zayıfladı. Harekette İslami duyarlıklar taşıyanlar 'demokratlaştı', çünkü dindarların devletten gördüğü baskıda başka bir çıkış yolu olmadığını gördüler. Kemalist-jakoben devleti sınırlandırmanın yolu demokrasiydi. Bunda başörtüsü sorununun da rolü oldu. Devlet, İslami görünürlüğü başörtüsü üzerinden dışlarken dindar milliyetçilerin tepkilerini çekti. Ancak MHP yönetimi 'baskıcı devlete demokratik tepki' gösteren tabanı ne yönetebildi ne de partide tutabildi. Önce RP'ye, ardından da AK Parti'ye yöneldi bu kesimler.

Mukaddesatçıların kopuşu MHP'yi 'sekülerleştirdi'. Sekülerleşen, dindarlarla arası açılan MHP'ye kentli, eğitimli ve laikçi 'ulusalcılar' ilgi göstermeye başladılar. Bir yandan yükselen İslami hareketlere, öte yandan da Kürt milliyetçiliğine karşı MHP 'vurucu gücü' olan bir 'anti-tez' olarak görüldü. Kızılma koalisyonlarına dahil edildi. Hareket içinde dengeleyici 'mukaddesatçı' kanadın kopmasıyla 'Türkçü' kanat 'ulusalcı'laştı; küreselleşmeye, AB sürecine, ekonomik yeniden yapılanmaya reaksiyoner bir pozisyon aldı.

Öte yandan MHP yöneticilerinin 28 Şubat sürecinde askerî çevrelerde tehdit olarak değerlendirilen başörtüsü ve muhafazakârlıktan kurtulmayı, iktidarın bir ucundan tutabilmenin şartı olarak gören pragmatizmi MHP'yi iyice profan bir milliyetçiliğe, yani ulusalcılığa mahkum etti.

Bugün MHP adına konuşan iki isme bakınız; biri İzmir milletvekili, diğeri Mersin. MHP'nin geleneksel olarak güçlü olduğu İç Anadolu'dan gelen bir isim neden vitrinde değil? Çünkü artık başka bir 'şey'i temsil ediyor MHP. Partinin sözcülerinin 'referansları' MHP'nin geleneksel kodları ve referanslarından oldukça farklı. Laiklik vurgusu, bölünme korkusu ve asker tutkusuyla 'çevre'yi değil, CHP gibi 'devlet'i temsil eden bir MHP var karşımızda.

Boşuna değil 22 Temmuz'dan bu yana CHP-MHP birlikteliğinin sıklıkla gündeme gelmesi. Bu iki partinin sadece söylemleri ve sözcüleri değil toplumsal tabanları da yakınlaştı ve benzeştirdi birbirlerine.

Dolayısıyla MHP milletvekili Osman Durmuş'un başörtüsü ve peygamberlik konularındaki lakayt tavrı anlamsız değil. Osman Durmuş ve MHP'nin diğer 'vitrin isimleri' artık 'yeni' bir toplumsal kesimi ve 'farklı' bir siyasal

duyarlılığı temsil ediyorlar. MHP artık ulusalcı, laik ve Akdenizli bir hareket. Olay bu...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Peki, bu millettten tarihçi çıkar mı?

İhsan Dağı 2010.02.09

Soru 'kaçınılmaz', çünkü bu milletin 'vasfı askerliktir' diyor bir tarihçi. Kendisi hem akademisyen hem de Topkapı Sarayı Müzesi Müdürü.

Muhafazakâr, dindar, milliyetçi ve de ulusalcı çevrelerin neredeyse müştereken iltifat ettiği birisi: İlber Ortaylı... Bir yerde konuşma yapmış. Düşüncelerini sarâhatle ve samimiyetle dile getirmiş. Şaşırınlar olmuş Ortaylı'nın konuşmasına, özellikle muhafazakâr çevrelerden. Anlamaya çalışanlar ve iletişim kazası olarak değerlendirenler de yok değil...

Ortaylı, 'son yıllarda Türkiye'de milliyetinden utanma duygusunun, antimilitarist, asker düşmanı bir topluma doğru gidişin körüklendiğini' söylemiş. Asker düşmanlığının körüklendiği lafı, General Başbuğ'un 'TSK'ya karşı asimetrik savaş yürütülüyor' iddialarının uzantısı. Yalnız, Balyoz ve Kafes planlarını açıklamanın ve tartışmanın, hatta EMASYA'yı kaldırmanın 'asker düşmanlığının körüklenmesi' hanesine yazılıp yazılmadığı merak konusu şimdi.

Militarizmin, kaybetmememiz lazım gelen bir haslet olduğunu da öğrenmiş bulunuyoruz böylece. Militarizm iyi bir şey, çünkü bu özelliğimizi kaybettirmek isteyen Avrupa! 'Burada aynı vasa sahip olmayan Avrupa devletlerinin kışkırtmasının olmadığını söyleyemeyiz... Türk toplumunun militarist olmasından Belçika'nın, İsviçre'nin ne zararı olabilir? Askerî vasıflarını kaybetmiş Avrupa, bizde bulunan bu vasfın da yok olmasını istiyor... Hiçbir kavim kendi kaybettiği vasfın başka bir kavimde devam etmesini istemez. Türk askerî sanatından, askerî toplum özelliğinden insanlar rahatsız oluyor, ama ne yapalım bu Türklerin en önemli vasfı. Bizde de resim, heykel sanatı yok, musikiyle uğraşılmaz, filozof yoktur, fakat ölmeyen sanatımız, vasfımız askerliktir.' Ortaylı, 'bu millet adam olmaz, ancak asker olur', mu demek istiyor?

Militarizm övgüsünde Atsız'dan geri kalır değil bu sözler. Mussolini'ye yazdığı 'davetiye'de; Buyursunlar... Bizim için savaş düşgündür; /Din Arab'ın, hukuk sizin, harp Türk'lüğündür.

'Sivil siyasetin kendini geliştiremediği ortamda darbe kaçınılmazdır', diyerek de militarizmin nimetlerini sonuca bağlamış Ortaylı. Profesör meseleyi böyle formüle edince 27 Mayıs darbecilerinden Numan Esin'in anılarındaki şu akıl yürütmesini de doğru saymak gerek: 'Menderes'in, Bayar'ın ve yakın arkadaşlarının sorumluluğu ihtilal şartlarını Türkiye'de yaratmaktır. Yargılanmaları da 'ihtilale sebebiyet vermek'ten olmalıydı'... İyi mi? Hem darbeyi yapacaksın, hem de siyasileri 'bize niye darbe yaptırdın' diye yargılayacaksın!

Tarihî konuşmanın başka temaları da var. Bunlar arasında yüz binlerce öğrenciyi, sınav gözcüsünü vs. 'toplu kopyacılık'la itham eden bir kısım ilginç. Şöyle diyor tarihçi: 'Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki üniversiteye giriş sınavlarında açık şekilde kopya çekiliyor... Böylelikle iyi okullara ehil olmayan öğrenciler geliyor. Bunun açtığı gedığı Galatasaray Üniversitesi'nde ben hissediyorum'. En somut itham Galatasaray Üniversitesi öğrencilerine yönelik; ispat edebilecekler mi suç işleyerek Galatasaray'ı kazanmadıklarını?

Yeni açılan üniversitelerle ilgili şaşırtıcı ifadeler de şöyle: 'Üniversite tabii ki açacaksın, ama Hakkari'nin dağına değil, Kastamonu'nun dağına değil. İcabında Ankara'ya 20 üniversite kurarsın. Doğudan gelen çocuklar o şehrin kültürünü görür. Her yere gidip üniversite kurulur mu ya. Bu bir ahlaksızlıktır... Evvela bakkal çakkal

çocukları kandırıyor. Ondan sonra oradaki ev sahipleri kazıkıyor çocukları. Ondan sonra her şehirde vardır onlardan bir sürü pis herifler genç kızları kovalıyor'...

Hakarete uğramayan kimse kaldı mı?

Başbakan Erdoğan'a da bir 'uyarı'sı var Ortaylı'nın: 'Açılım boş laftır... Bunlar tehlikeli işler, belediyeciliğe benzemez.' Anlaşılan hazret, belediyelerde halka hizmet etmeyi 'devlet adamlığı'ndan saymıyor. Devlet yönetmek ciddi iştir tabii memura yakışır!

Bu arada AK Partili 'belediyeci'ler Profesör Ortaylı'ya TBMM Onur Ödülü verilmesi için MHP ile uzlaşmışlar. Darbe olmuş ve asker yeni bir kurucu meclis seçmiş de bizim mi haberimiz yok?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbuğ bir haftada neden iki röportaj verdi?

İhsan Dağı 2010.02.12

Son günlerde Genelkurmay Başkanı'nın sık konuşmaya başladığını fark ettiniz mi? Bir hafta içinde iki gazeteye özel röportaj verdi. Önceki hafta yaptığı basın toplantısını da unutmayın. Neler oluyor orduda?

Geçen hafta Hürriyet ekibiyle bir araya gelmişti; dün de Habertürk'e konuşmuş. Hürriyet röportajında Başbakan'ın eşi Emine Erdoğan'ın başörtüsünden dolayı GATA'ya Nejat Uygur'u ziyarete gidememesi gündemdeydi. Başbuğ, Başbakan'ın eşine yapılan muamele için 'keşke olmasaydı, keşke yaşanmasaydı' demişti. Başbuğ'un konuşmasında akıllarda kalan ifade de buydu.

Çok da olumlu karşılanmıştı bu yaklaşım. Birçok CHP'li bile başörtüsü meselesinin artık 'soğutulması' kanaatiyle bu açıklamaya sıcak bakmıştı.

Habertürk'e dün konuşan General Başbuğ'un bu defa 'yeter yahu' sözleri öne çıktı. Bir hafta önceki anlayışlı, uzlaşmacı kişilik kaybolmuş; arkasına generalleri dizip tehditler savuran, geçen ay Trabzon'da savaş gemisinin güvertesinde öfkeyle bağırان, önceki hafta kameraların önünde masaya yumruğunu vuran general vardı yine karşımızda.

Neler oluyor? Başbuğ ne yapıyor? Ortada giderek tuhaflaşan bir 'durum' var.

Bilenler söylesin, generallere yakın gazeteciler açıklasın, bu ülkede bile Genelkurmay Başkanı'nın bir hafta içinde iki gazeteye uzun birer röportaj vermesi normal midir? Bence hiç normal değil. O halde neden?

Neden, Başbuğ'un GATA skandalı için 'keşke olmasaydı' demesi olabilir mi? Eğer öyleyse, ordu içindeki 'durum'la ilgili kaygılar taşımakta haklıyız demektir. Çünkü zehir zemberek 'yeter yahu'lu açıklama Başbuğ'un geçen haftaki 'keşke olmasaydı' sözlerine asker içindeki bazı 'örgütlü gruplar'dan gelen itirazları yatıştırmak amacıyla yapılmış olabilir. Bir genelkurmay başkanı bir hafta içinde iki gazeteye röportaj vermesinin 'garip' bulunacağını bilmiyor olamaz. Bu eleştirileri göze alarak, ikinci defa konuşmayı, sözlerini ve duruşunu 'düzeltmeyi' gerekli görmüş olabilir General Başbuğ.

Öyleyse, Başbuğ'un üzerinde baskı var demektir. Kanımca General Başbuğ bir an önce ağustosa ulaşmak ve 'ateşten üniforma'yı üzerinden çıkarmak istiyor. Tıpkı daha önce Hilmi Özkök ve Yaşar Büyükanıt'ın Genelkurmay Başkanlığı sürelerinin dolmasını sabırsızlıkla bekledikleri gibi. Bu, sebepsiz olamaz. Ordunun

içinde hâlâ kaynamaların, cuntaların, ne yapacağı belli olmayan, kontrolü zor bir yapı veya yapıların var olduğu anlamına gelir.

Bu yönde başka işaretler de var. Başbuğ, 'orduda moraller bozuk' diyor, ama anlattığı 'neden' tuhaf. İddialarla ilgili ordu içinde soruşturma ve davaların başlatıldığı, hatta bir ihraç kararının verildiğini söyledikten sonra ekliyor: "Biz gerekeni yapıyoruz ve yapacağız. Ama bakın bütün bunlar benim askerimin moralini bozuyor. Ben askerimin moralini bozan herkesle savaşıyorum."

Anlamadık! Askerin moralini bozan ne? Hukukun işlemesi mi? Ordunun içindeki çürük elmaların ayıklanması mı? Cuntacıların deşifre edilmesi mi?

Yargıdaki soruşturma ve yargılamaların sorun olduğu anlaşılıyor. Zaten General Başbuğ da bunların kişisel değil kurumsal algılandığını söylüyor: "Silahlı Kuvvetler'de böyle suçlamalar kişisel olmaz. Kurumsal algılanır. Son dönemde özellikle personelle ilgili adli soruşturmalar açıldı."

Hukukun, hukuksuzluğa karışan asker kişilere de uygulanmasının rahatsızlık ve moralsizlik yaratması kabul edilemez. 'Moraller bozuk' lafı, ordu rahatsız anlamına da geliyor. Peki neden rahatsız? Orduda darbe yapamamaktan dolayı rahatsız olanlar mı var? Hakkında ciddi suçlamalar bulunan asker kişilerin sorgulanmaya, yargılanmaya başlaması bir rahatsızlık ve moralsizlik nedeni mi? Asker siyasal alanda etkinliği azaldığı, başarısızlıkları sorgulandığı, şeffaflığa zorlandığı için mi moralsiz?

Öyleyse, yapacak bir şey yok. Herkes demokrasiye ve hukuka razı olacak. Ordu içinde buna razı olmayanlar ve Başbuğ'a baskı yapanlar var ise, onları da hukukun önüne taşımak Genelkurmay Başkanı'nın boynunun borcu olmalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haydi millet rock konserine!

İhsan Dağı 2010.02.16

Bu rockçıya kulak vermeli. Sadece şarkılarına değil, söylediklerine de. Bugün Gazetesi'nden Şebnem Özcan konuşmuş. Karşısında kıvırmayan, popülizm yapmayan bir rock yıldızı; Teoman. Okkalı laflar söylemiş, isabetli tespitler yapmış.

Sanatçı aleminde değil, adamakıllı Türkiye'de yaşadığı besbelli. Darbelerden Kürt meselesine, başörtüsünden CHP'ye sert, samimi ve isyankâr düşünceler... Rock zaten biraz da isyan. Ama Teoman'ın söylediklerinde isyan ve öfke kadar vicdan da var, akıl da. Darbecileri 'utanmaya' çağırması beyhude olsa da... Çünkü onlar hâlâ 'saygın devlet adamı' muamelesi görüyor.

Örnek mi? Kenan Evren... Silah zoruyla kendini cumhurbaşkanı seçtiren ve asla yaptıklarından da pişman olmayan bu zat önceki yıl Çankaya Köşkü'nde ağırlandı. Herkes 'geçti gitti, o fasılları fazla kurcalamayalım' derken Kenan Evren hakkında belki de en net pozisyonu alan kişi Teoman. En hafif eleştirisi şu: 'Kenan Evren ve şürekası bu ülkeye acayip kötülükler yaptılar... Kötü bir insan olmasının yanında en kötüsü; gücü vardı.' Haksız mı? Geçmişin 'kötüleri'yle yüzleşmeden, hesaplaşmadan 'yeni kötülerin ve kötülüklerin' yeşermesini önlemek mümkün olmaz. Darbecilerini yargılayamayan, onların yasal ve kurumsal örgüsünü kırıp atamayan toplumlar için 'darbe' asla geçmiş olmaz. Ya yeni darbelere maruz kalırlar veya zaten yaşadıkları bir darbe rejimidir.

Teoman, 'vicdanlarda yargılanmalılar, rezil edilmeliler' derken çok minimalist. En azından bunun yapılabilmesi için bile bu işin tek başına bir siyasi grubun üstünde kalmaması gerek. Teoman'ın 'sağ'a çağrısı var: 'Sadece solcular değil, sağcılara da ihtiyacımız var. Muhsin Yazıcıoğlu'nun bile başına neler geldiğini okudum 12 Eylül'de... 12 Eylül'de neler çektiklerini sağcılar da çıkıp anlatsın... Ülkücüler devlete karşı akıldışı aşırı sadakatlerinden dolayı devleti affedeceğiz derken, Kenan Evren gibi bir adamı da affetmemeliler. Onları da taciz ettiler.'

'Bu kalp' nasıl 'unutur' 12 Eylül'ü, 27 Mayıs'ı, 12 Mart'ı? Unutmayı nasıl kaldırır bu yürek? Unutunca hesap sormayı, neler olduğunu da anlatıyor Teoman: 'Kasım kasım kasıldılar, alkışlandılar, Marmaris'e gittiler, resimler yaptılar. Üniversiteli çocuklar da bunları alkışlıyor.'

Kürt meselesi hakkında da söyleyecekleri var Teoman'ın; 'Savaşarak halledemeyiz Kürt meselesini... Ben, 'Kürt Açılımı'nı sonuna kadar destekliyorum... Çok yalancı bir devletimiz oldu. Sonradan yalanları ortaya çıktığında da utanmadı devlet. "Kürt yoktur" diyen adam hâlâ konuşabiliyor çıkıp. Sen 'Kürt yoktur' dedin, Kürt vardı, var olduğunu da biliyordun, biz de biliyorduk. "JİTEM yoktur" dedin, var! Bordrolarını gördük. İnsan biraz adam olur ya, delikanlı olur; "Tamam öyle oldu, biz yaptık, yanlış yaptık." der. Onlar söylemezlerse biz söyleteceğiz. "Biz" derken, Türk halkı olarak yapacağız inşallah'.

Buyrun işte! Artık yalana tahammül yok, savaşa destek, zulme onay yok.

Başörtüsü peki? Teoman'ın pozisyonu da, aklı da net; 'Onun başını örteyim, onun başını açayım, kim oluyoruz da başkasına karışıyoruz? Türbanlı kız üniversiteye girerse ne olacak? Hiçbir şey. Fakat giremediği zaman büyük şeyler olacak; o kız mağdur hissedecek kendini, ailesi devleti karşısında kötü hissedecek, yetiştirdiği çocuk annesine bunlar yapıldı diye kendini kötü hissedecek'. Geçen hafta bir yandan darbelere isyan eden bir rockçı, öte yandan da 'gerektiğinde darbe kaçınılmaz' diyen tarihçi bir profesör gördük... Gençleri üniversite amfileri yerine rock konserlerine mi göndersek ne! Darbeye ve dabecilere alkış tutacaklarına bırakın; We don't need no education, We don't need no thought control' deyip, 'Hey teachers, leave those kids alone' çığlıkları atsinlar, 'Duvar'da bir tuğla olmayı reddetsinler, daha iyi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kod adı, 'Ankara'

İhsan Dağı 2010.02.19

Ankara işte böyle bir yer. Hukuku hukukçuların iğfal ettiği, Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'ya açıkça aykırı kararlar verdiği, bir başsavcının parti kapatmak için pusuda beklediği, ordu komutanının iki güne bir siyasal demeç verdiği bir ülkenin, zihniyetin, yapının 'kod adı'dır Ankara.

Ankara'nın oligarkları tahminlerinizin ötesinde güçlü. Güçleri sadece hukuk, vicdan ve akıl tanımazlıklarından kaynaklanmıyor; ellerinde kapı gibi 12 Eylül anayasası ve kurumları var.

Bu 'Ankara kapanı'ndan çıkış tek başına AK Parti'nin üstesinden gelebilecek türden bir iş değil. Hatta, yargı-ordu-bürokrasi oligarşisinden sadece 'iç dinamikler'le demokrasi ve hukuk devleti çıkarmak da zor. Yüz yıllık yakın tarih bunun kanıtı. Sovyet komünizmi bile çöktü ama 'Ankara rejimi' hâlâ ayakta.

2007'ye kadar neredeyse tek başına anayasayı değiştirebilecek bir Meclis çoğunluğuna sahipti AK Parti. Ne oldu? Salt çoğunluğun yettiği cumhurbaşkanı seçimlerini bile yaptırmadılar önce. 22 Temmuz'da halkın neredeyse yarısının oyunu alarak geldi AK Parti ama, yeni anayasa dedi, yapamadı. Olmadı, Anayasa'nın 10. ve

42. maddelerini değiştirelim dedi, Anayasa Mahkemesi iptal etti, hatta her tür anayasa değişikliğinin önünü kapattı, milli iradeye ipotek koydu. Kapatma davasına muhatap oldu, laiklik karştı eylemlerin odağı ilan edildi. Katsayı Danıştay'dan döndü, açılım AK Parti'nin boğazında düğümlendi...

Bu ülkeyi 'Ankara'dan yönetmek de dönüştürmek de kolay değil. İdeolojik ve kurumsal vesayet sanıldığından derin, güçlü ve acımasız. Safça bir iyimserliğin âlemi yok. Devletin ideolojik kimliğine yaslanan kurum ve kişi oligarşisi dönüştürülememiştir. Çünkü, oligarşiyeye iktidar veren ideolojik devletin anayasal, yasal ve kurumsal direkleri dimdik ayakta.

Mevcut yaklaşımlarla bu yasal ve kurumsal yapı değişmez. Anayasa, Siyasi Partiler Yasası, YÖK Yasası, Milli Eğitim Temel Kanunu, TSK İç Hizmetler Kanunu vs. oldukları yerde duruyor... İdeolojik ve bürokratik vesayetin organlarını saymıyorum; onlar da maaşallah yerli yerinde. İşte HSYK'nın kendi savcı ve hâkimlerine yaptığı hukuk dışı darbeyi önceki gün gördük. Adalet Bakanlığı, tepki gösterse de uyguladı bu hukuksuz kararı.

Kemalizm üzerinden iktidar üreten ve kullanan zümrelerle mücadele kolay değil. Yüz yıllık bir mesele bu. Türkiye'yi dünya ile bütünleştirmeden, dünyadan gelen bir dalgayla oligarkları sallamadan bu iş olmaz. 2005'e kadar panik haldeydi bunlar. Neden? Çünkü iktidarlarının hem yasal hem toplumsal ve küresel dayanaklarının sarsıldığını görmüşlerdi. O yüzden darbeler planlandı, operasyonlar yapıldı. Korkularının kaynağı da AB idi. AB'ye hızla entegre olan bir Türkiye'de ne ideolojik bir devletin ne de onun bürokratik vasilerinin yerinin olamayacağını biliyorlardı. Çomak sokmak için ne kadar uğraştıklarını biliyoruz. Kıbrıs'ı kullandılar, Denktaş'ı kullandılar, ama sonunda Rumların desteğiyle başardılar bunu. Kopenhag Kriterleri yerini 'Ankara kriterleri'ne bıraktınca da keyifleri yerine geldi. Ankara'yı onlar kadar kim bilebilirdi ki? Ankara'yı kuran onlardı zaten, sahibi de!

Uluslararası dinamikler olmaksızın 'Ankara sultanları'nı yerinden oynatmak mümkün değil. HSYK krizinin ardından hükümet AB'yi hatırlamış görünüyor. AK Parti hükümeti Türkiye'yi hakikaten dönüştürmek niyetindeyse Ankara'daki 'sanal iktidar' oyunlarından kafasını kaldırıp AB sürecini yeniden canlandırmalı. Önüne gelen AK Partili AB'ye fırça atacağına, AB'yi dönüşümün itici gücü haline yeniden nasıl getireceğini düşünmeli.

Evet, Türkiye değişiyor kuşkusuz, ama süreci geri çevrilemez hale getirecek hukuksal ve kurumsal reformlar yapılmadan değişim tamamlanmış olmaz. Bu da ancak Türkiye'yi AB'ye demirlemekle olur. İçerideki ve dışarıdaki dirençlere aldırmadan, ufak pürüzlere takılmadan 'vizyoner' bir hamle için hâlâ geç değil.

Anlayın artık; 'Ankara rejimi' tek başına dönüştürülemez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cuntacılık bir hastalık, tedavisi yargılamak

İhsan Dağı 2010.02.23

Bir askere darbecilik virüsü bulaşınca artık iflah olmaz. 27 Mayıs darbecileri hayatlarının sonuna kadar kendilerini 'ihtilalci' olarak gördüler.

Darbe sırasında yurtdışında bulunan Talat Aydemir darbeye katılan arkadaşlarının ikbalini görünce kendisi de iki fiili girişimde bulundu. 27 Mayıs'tan altı ay sonra 14'lerin tasfiyesi de darbe içinde darbeydi. Komite'deki herkes, diğer grubun kendilerini asacağından korkuyordu. Bir grup erken davrandı, diğerlerini harcadı. İktidarda kalan komitecilerin de başı Silahlı Kuvvetler Birliği denen başka bir cuntayla dertteydi. İktidarı sivillere

devretmeden, bu defa da kendilerine karşı darbe yapılacağı ve kellelerinin gideceği endişesi içindeydiler. Yani cuntacılık hastalığı tüm orduyu sarmıştı 27 Mayıs'ın ardından. 9 Mart girişimi, 12 Mart ve 12 Eylül bu pisliğe bulaşanların eseridir. Silah zoruyla iktidar ve imtiyaz sahibi olunduğunu görenler akıllarından silememişlerdir darbeyi. 12 Eylül darbecisi Kenan Evren boşuna; 'bugün olsa yine yapardım' demedi. Virüs hâlâ vücudunda. Bu bir hastalık; tedavisi de yargı. Cuntacıliktan ancak yargılanarak arınabilirler.

Balyoz planı da 28 Şubat'ta kanına darbecilik bulaşanların eseri. 3 Kasım seçimlerini Tayyip Erdoğan'ın liderliğindeki AK Parti'nin açık ara kazanması 28 Şubatçıları şoke etmişti. Partisi kapatılan, müstakbel lideri hapse atılan, bütün sosyal tabanı taciz edilen hareket dönüşerek, büyüyerek iktidara gelmişti. 3 Kasım seçim sonuçları 28 Şubat sürecinin iflasydı. Yargıyı, üniversiteleri, medyayı avuçlarına almışlar, ama Tayyip Erdoğan'ın dönüşünü engelleyememişlerdi. Artık yapılması gereken 28 Şubat tarzı 'post-modern' değil, 27 Mayıs modeli 'fiili' bir darbeydi.

Kasım 2002-Mart 2003 tarihleri arasında hazırlanan Balyoz Harekât Planı böyle yeni bir stratejinin ürünüdür. Planın mimarı Çetin Doğan TV konuşmalarında 'İktidara yeni gelmiş bir parti hakkında, daha icraatlarını bile görmeden neden bir darbe planı yapılınsın?' diyordu. Sanki AK Parti'yi ve Tayyip Erdoğan'ı yeni tanımışlardı 3 Kasım'da. Değil tabii. Balyoz, 28 Şubat'ın balyozu olacaktı hâlâ ayakta kalanlara karşı, ama yapamadılar. Ordunun tam tepesindeki adam direniyordu. O yüzden Mart 2003'te 1. Ordu'da uygulanan plan semineri Genelkurmay'a gitmedi, elden ele dolaştı. Ayışığı, Sarıkız, Yakamoz, Eldiven, Kafes, 'Bitirme Planı' oldu. Adeta 'cuntalar bayrak yarışı'... Emekli olan ardından gelene bırakıyor.

Darbelere baktığımızda 1. Ordu'suz darbe olmadığını göreceksiniz. Dün gözaltına alınanlardan iki orgeneral 1. Ordu'nun eski komutanları. Çevik Bir gibi. Burada ilginç harp oyunları yapılmış hep. Örneğin 27 Mayıs darbesinden birkaç ay önce de 1. Ordu'da harp oyunu yapılmış. Hem de dönemin Kara Kuvvetleri komutanı ve cuntacıların lideri Cemal Gürsel'in katılımıyla.

27 Mayısçı Numan Esin anılarında bakın nasıl anlatıyor bunu: 'Cemal Gürsel'i ilk defa ihtilalden iki ay önce İstanbul'da gördüm. Bir harp oyunu yapılmıştı. Ben, kurmay subayı olarak oyunu hazırladım. 1. Ordu Bölgesi'ndeki ordu komutanlarının idaresinde bütün kolordu ve tümen komutanları katıldılar. Misafir komutan olarak Cemal Paşa gelmişti. Şöyle bir konuşma yaptı: 'Arkadaşlar, memleket çok güç ve tehlikeli bir durum içinde. Bu durumda, kuşkusuz bize de görevler düşecektir'. Onu dinleyince dedik ki; demek söylenenler doğru; Cemal Paşa da bu işin içinde.' (s.100)

İşte böyle, cuntacılık bulaşıcı ve kalıcı... Balyoz, 28 Şubat'ın devamıdır, 28 Şubat da öncekilerin. Cumhuriyet döneminde bütün cuntaların ve darbelerin anası da 27 Mayıs'tır. Ve şimdi bu meş'um olayın 50. yılındayız. Katılanlardan ve kalıntılardan hesap sormak için sembolik bir yıl... Balyoz soruşturması geriye doğru darbeler ve darbecilerle yüzleşmenin başlangıcı olabilir. Bir elli yıl daha beklemeyelim..

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ordunun tercihi darbe mi, demokrasi mi?

İhsan Dağı 2010.02.26

Komutanlar üzgünmüş. Sebebi, silah arkadaşlarının gözaltına alınması. Peki silah arkadaşlarının itham edildikleri suçların gerçek olma ihtimali üzmez mi, kaygılandırmaz mı, dehşete düşürmez mi komutanları?

Balyoz planının belgeleri yargıda ama, telaşı Genelkurmay'ı sarmış durumda. Önceki gün komutanlar toplanmış 'ciddi durum'u değerlendirmişler. Onlar için 'ciddi durum' ne? Silah arkadaşlarının, lojman

komşularının gözaltına alınmaları ve tutuklanmaları mı, yoksa ordu içinde darbe hazırlıkları yapan cuntalar bulunduğu iddiaları mı? Komutanların üzülmelerini gerektiren 'durum' ordu içinde var olduğu iddia edilen cuntalar ve bunların darbe hazırlıklarıdır.

Böyledir, çünkü olası bir darbe, milli güvenliğe ve ülkesel bütünlüğe yönelik 'en büyük' tehdit haline gelmiştir. Komutanlar madem toplandılar, çıkıp demokrasiye bağlılıklarını ve cuntalara asla müsamaha göstermeyeceklerini deklare etmeliydiler.

Herkes tespitini doğru yapsın; ortada orduya karşı bir hareket, bir girişim değil, aksine demokrasiye yönelik bir tehdit vardır. Eldeki birçok belge, bilgi, bulgu da demokrasiye karşı tehdidin kaynağının ordu içindeki cuntacı yapılanmalar olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla, Genelkurmay'ın da bu iddiaları ciddiye alması beklenirdi. Aksine Genelkurmay, yargı üzerinde psikolojik baskı kurmayı tercih ediyor. Yargıya intikal eden cunta iddialarının hakkıyla soruşturulması için tüm kaynaklarını seferber etmesi gereken bir ordunun aksini yapması tam bir güvenlik zaafıdır. Bu güvenlik zaafının bedeli de sadece demokrasinin ortadan kaldırılması olmaz, ülkenin bölünmesi de çok muhtemeldir bu zaaf giderilmezse.

Çünkü darbe, şiddet demek, iç savaş, dış müdahale ve bölünme demektir. Böyle bir sürecin düğmesine basılmasına Genelkurmay izin verecek mi, hem de kendi içindeki kimi cuntalar tarafından?

Soru da sorun da budur.

Öte yandan, bir 'kurumlararası çatışma' lafıdır gidiyor. Bunun önüne geçme adına Cumhurbaşkanı, Başbakan ile Genelkurmay Başkanı'nı bir araya getirdi. 'Kurumlar' uzlaşacakmış! İyi de Başbakan'ın muhatabı, eşiti midir Genelkurmay Başkanı? Kurumlararası diyalog adına vesayet rejiminin 'uzatmaları' oynanmasın. 'Kurumlar' demokrasinin ve hukukun üstünde olamaz; kurumlararası uzlaşa adına demokrasi ve hukuk feda edilemez. Çünkü o 'kurumlar'ın da meşruiyet kaynağı bizatihi demokrasi ve hukuktur. 'Kurumlar uzlaşımlar' tamam, ama neyin üzerine? Daha düşük standartta bir demokrasi, daha zayıf bir hukuk devleti ve daha az özgürlükler üzerine bir uzlaşma olamaz.

Bir gerginlik varsa bundan çıkış yolu hukuka razı olmak, demokrasiyi içine sindirmektir. Uzlaşa olacaksa demokrasi, hukukun üstünlüğü ilkesi ve özgürlükler üzerine olur. Her türlü 'ara yol', sivil siyaset üzerindeki askeri vesayetin devamı anlamına gelir.

Artık demokrasi ile vesayet rejimi arasında 'ara' bir yer yok.

Gelinen noktada asker bir karar vermek zorunda. Ya darbe yaparlar ya da tam demokrasiye razı olurlar, ama 'tam demokrasi'ye. Sıkı veya light bir 'vesayet' rejimini sürdürmeye çalışmak beyhude. Sivilleri denetim altına almak fikrinden ve alışkanlığından vazgeçmeli ordu. Tüm çağdaş demokrasilerde olduğu gibi sivil iktidarın denetim ve gözetimine razı olmalı. Zaten yapısal olarak demokratik siyaset, açık toplum ve piyasa ekonomisi askerin siyasete her türlü müdahalesinin yollarını kapatıyor. Bu durumda ordunun yapabileceği, tam demokrasiye razı olmak. Bir ihtimal de darbe yapmak tabii. Ama onun sonuçlarına sadece biz değil yapanlar da katlanmaya hazır olmalı. Artık ordunun görmesi gereken şu: cuntalar ve cuntacılık bugün ülke için en büyük güvenlik tehdidi haline gelmiştir.

Türkiye'nin geleceği de ordunun geleceği de bu gerçeğin tespitine ve gereğini yapmasına bağlı. Ordu, ya darbe yaparak bu ülkeyi batıracak veya tam demokrasiye razı olarak önünü açacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TSK özür dilesin

İhsan Dağı 2010.03.02

Bütün darbeler TSK adına yapıldı. 27 Mayıs'ta sivil yönetimi deviren 38 kişilik cunta da, 12 Eylül'de 'emir komuta zinciri' içinde 'yönetime el koyan' generaller de bu işi TSK adına yaptıklarını iddia ettiler.

Karşılarına, 'hayır, bizim adımızı kullanamazsınız' diyen ordu birlikleri çıkmadığına göre yapılan darbelerin 'TSK adına' olduğuna ordudan itiraz gelmedi.

Sadece fiilen başarıya ulaşanlar değil, girişimler ve planlar da hep TSK adına yapıldı. 22 Şubat 1962'de radyoyu ele geçiren Albay Talat Aydemir'in adamlarının bildirisinde de 'TSK yönetime el koymuştur' diyordu. Başaranlar kadar başaramayıp asılanlar da; planları deşifre olanlar kadar, planlarının üstü kapatılanlar da 'TSK olarak' hareket ediyorlardı. Hepsinin elinde TSK'ya ait silahlar, sırtlarında asker üniformaları vardı.

Bu utanca son vermenin zamanı değil mi? Kurumsal olarak TSK'yı temsil edenler çıkıp, 'yeter artık, bizim adımıza kimse darbe yapamaz; çünkü darbe demokrasiye, hukuka ve de ulusal bütünlüğe ihanettir' demeli artık. Ordu içindeki cuntacılığı bitirmenin şartlarından biri, bu tür illegal yapıların asla korunmayacağına gösterilmesidir. TSK, hem yargıya intikal eden darbe iddialarının soruşturulmasına destek vererek gerçeğin ortaya çıkmasına katkıda bulunmalı hem de bu yıl ağustos şûrasında cuntacı yapıları tasfiye etmelidir.

TSK'nın cuntalara karşı caydırıcı bir kararlılık göstermesinin yollarından birisi de geçmiş darbeleri açıkça kınamaktır. Hatta kınamak da yetmez, bütün darbelerden ve darbe girişimlerinden dolayı TSK özür dilemelidir.

Her şeyden önce böyle bir özür, 'yüzleşme' anlamına gelir. TSK geçmişiyile, geleneğiyle, zihniyetiyle darbelerden dolayı özür dileyerek yüzleşmelidir. İş gücü, akli fikri siyasete ve topluma müdahalede olan bir ordunun çağdaş, profesyonel, gerçek görevine odaklı bir yapıya dönüştürülmesi başka türlü olmaz. Ordunun normalleşmesi, siyasetten çekilip kışlasına dönmesi 'darbeci geçmişiyile yüzleşmeden mümkün değil.

Şimdiki TSK yönetimi ile geçmiş darbelerin ve darbecilerin ne ilişkisi var diyebilirsiniz. Bence ilişki, hem kurumsal hem de kişisel. Sorumluluk ortak. 'Son darbe' yüz yıl önce olmadı bu ülkede. 28 Şubat'ın üzerinden on küsur yıl geçti, 27 Nisan muhtırasından bu yana üç yıl.

Böyle bir yüzleşmeden ordu güçlenerek çıkacaktır. TSK'nın kurumsal özü, adına darbe yapıp memlekete vermediği zarar kalmamış olanlarla arasına bir mesafe koyacak, TSK'nın itibarını artıracaktır. Özür, milyonlarca darbe mağdurlarıyla TSK arasında yeni bir güven ve saygı ilişkisi kurmanın da miladı olacaktır. Böyle bir tutum caydırıcıdır da. Geçmiş darbelerle hesaplaşan bir kurum, hâlâ bu işlere heves edenlere de açık bir mesaj vermiş olur.

Daha da önemlisi, TSK'nın darbelerden dolayı dileyeceği özür, mevcut yapıyı geçmiş suçlardan belki bir nebze de olsa 'arındırarak'tır. Zor olmasa gerek, geçmişte işlenen cinayetlere cinayet demek ve bu cinayetlere isminin karıştırılmasından dolayı pişmanlık duymak, özür dilemek.

TSK'yı yönetenler düşünsünler; 27 Mayıs cuntası, darbesi, darbe sonrası yaşananlar doğru muydu? Başbakanı ve arkadaşlarını asan katillerin sırtında TSK üniforması yok muydu? 12 Mart'ta idam edilenler, Ziverbey Köşkü'nde işkencelerden geçirilenler ne yapmışlardı bunları hak etmek için? 12 Eylül'de 600 bin kişiyi gözaltına alıp yüzbinleri işkenceden geçirmek, bir çocuğun yaşını büyütüp asmak, Diyarbakır Cezaevi'nde Kürtlere, Mamak Cezaevi'nde ülkücülere ve solculara zulmetmek yanlış değil miydi?

Mevcut TSK yönetimi bütün bunlardan utanç mı duyuyor, gurur mu? Açıklasınlar, biz de öğrenmiş olalım ne düşündüklerini.

Çok saf bir talep mi bu? Belki. Ama TSK'nın kurumsal ve zihinsel bir arınma yaşaması için bu şart.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbuğ çaresiz mi?

İhsan Dağı 2010.03.05

TSK içinde neler olup bittiğini bilmiyoruz. Yapı şeffaf değil, dışarı sızan bilgilerin ne denli sağlam olduğu kuşkulu. Bir ara darbeye hazırlık babında 'rahatsız' oldukları haberi uçurulan 'genç subaylar'ın şimdilerde neler düşündükleri ve yaptıkları muamma. Elimizde Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un temasları, konuşmaları ve tavırlarından başka fazlaca bir veri yok.

General Başbuğ da söyledikleri ve yaptıklarıyla oldukça karışık mesajlar veriyor. Bir yandan yargıya intikal eden soruşturmalara yardımcı olduğu, diğer yandan da suçlanan emekli ve muvazzaf subayları koruduğu izlenimi yaratıyor. Genelkurmay Başkanı'nın cuntacıları tasfiye etmek üzere adım adım bir strateji mi yürüttüğü, yoksa onlara kol kanat mı gerdiği net değil. Bunun bir nedeni olmalı.

Örnek; 'AKP ve Gülen'i bitirme planı' olarak bilinen belge konusunda aldığı tutum. Önce belgeyi inkâr etti, bir 'kâğıt parçası' ilan etti. Ardından belgenin orijinali çıkınca da askerî yargı süreci başladı. Belgenin 'gerçek', imzanın Dursun Çiçek'e ait olduğu Genelkurmay tarafından da kabul edildi.

Olan da Başbuğ'un karizmasına oldu. Onca yıllık kariyerden geriye havada salladığı ve 'bu bir kâğıt parçasından ibarettir' dediği görüntü kalacak. Ancak anlaşılan o ki Genelkurmay Başkanı 'ıslak imza'lı belgede 'aldatılmış' olmasından gerekli dersi çıkarmamış! Aslını inkâr edip kariyerinin en büyük hatasını yaptığı belgenin 'uygulamaya konulan versiyonu' konusunda da fena halde risk alıyor.

Elde sallanıp inkâr edilen, bir komponun planıydı. Erzincan'da 3. Ordu merkezli faaliyetler ise bu planın uygulaması safhası, savcılık iddianamesine göre. Her nasılsa belgede 'aldatılan' Başbuğ'un şu sıralarda da planı yürürlüğe koyduğu iddia edilenler tarafından aldatılıyor olma ihtimali bana tuhaf geliyor. Bir genelkurmay başkanı bu kadar saf olamaz!

Peki o zaman General Başbuğ'un 3. Ordu Komutanı Saldıray Berk'in komutasındaki kış tatbikatında ne işi var? Terör örgütü üyeliğinden bir numaralı sanık olan bir kişiyle aynı karede görülmek, birlikte fotoğraf vermek anlaşılır bir durum değil. Böyle bir görüntünün Başbuğ'u yeniden sıkıntıya sokma potansiyeli barındırdığı açık. Öncelikle, hakkında çok ciddi suçlamalar bulunan bir kişinin General Başbuğ tarafından korunduğu görüntüsü sorundur. Ayrıca, bu 'koruma görüntüsü' mahkemeler üzerine psikolojik bir baskı anlamına gelir.

Peki neden? Genelkurmay Başkanı'nın başka seçeneği yok mu? Yoksa, TSK bünyesinde 3. Ordu benzeri hazırlıklar ve operasyonlar içinde bulunan harekete geçmiş, kontrolsüz yapılar mı mevcut?

Bu soruların üzerine gitmek şart. General Başbuğ'un net olmayan duruşu ile böyle bir ihtimal arasında bağlantı olabilir. Bence ordu sakin, durulmuş ve kontrol altında değil. 'Üçlü zirve'de çıkan 'sonuç' bu kontrolsüz durumu daha da azdırmış olabilir.

Kanaatim, ordunun son yıllarda yönetilemez hale geldiğidir. Son sekiz on yılda 'cumhuriyetin en karanlık dönemindeyiz' söylemiyle sadece toplumun bazı kesimleri tahrik edilmedi. Ordu da alarme edildi,

cuntalaşmanın gerekçesi hazırlandı. Sökün eden darbe planları bu halet-i ruhiyenin somutlaşmış haliydi. 'Söz konusu olan vatansa gerisi teferruattır' sözü ordu içinde de mevzi kazandı. Ülkenin satıldığı, ılımlı İslam projesinin uygulandığı, laikliğin deforme edildiği inancı orduyu da derinden etkiledi.

Bütün bu ideolojik ve psikolojik 'bindirmelerin' bir anda buharlaştığı sanılmamalı. Tabii ki ordu içinde de cuntacılığa yeter diyen, demokrasi ve hukuka inanmış kesimler var. Üstelik son dönem ortaya dökülen kriminal belgeler bunları güçlendiriyor da. Ama ordunun büyük kesiminin hâlâ AK Parti'yi, Kürtleri, liberalleri, demokratları, dindarları 'tehdit' olarak görmediklerini söylemek zor.

Gerçekçi olalım. Tehdit hâlâ geçmedi... 1. Ordu'nun başında kim var, 3. Ordu'nun başında kim?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzlaşalım, Kemalizm'i kurtaralım!

İhsan Dağı 2010.03.09

Gündemde ister yeni anayasa olsun, ister kısmi bir anayasa değişikliği hemen ezber hazır: Uzlaşma sağlanmadan olmaz. Bunu en son Anayasa Mahkemesi Başkanı da dillendirmiş. Hem de 'tam uzlaşma'dan söz etmiş.

Üstelik 'tam uzlaşma'sı istenen sadece siyasal aktörler değil, bir bütün olarak toplum da. Nasıl mümkün olacak bu iş?

Madem uzlaşılacak, Anayasa Mahkemesi üyeleri buna öncülük yapsın. Hem, 11 üyenin bulunduğu AYM'de 'tam uzlaş' herhalde milyonlarca kişinin müdahil olduğu, birçok farklı kimliğin ve çıkarın devreye girdiği sosyal ve siyasal süreçlerde sağlanacak uzlaşıdan daha kolay olmalı. Bu 11 kişi benzer eğitim alan, tarafsız olması gereken, elinde anayasa gibi somut ve sabit bir kriter bulunan bir grup. Üstelik hepsi de 'hâkim'.

Peki nasıl oluyor da AYM'nin 11 üyesi 'tam uzlaşma'ya varamıyorlar kendi aralarında? Hem de en basit demokrasi, hukuk ve anayasa ilkeleri üzerine... İşte, 367 kararı. AYM Başkanı Kılıç o kararda 'uzlaşmayı bozan' iki üyeden biriydi. Neden 'çoğunluk'la uzlaşmayı denemedi veya diğerleri iki üyeyle 'uzlaşma'ya yanaşmadılar kararı sonlandırmadan önce? Uzlaş talepleri işte böyle 'absürd'. Kendi kararlarını oyçokluğuyla alanlar anayasa değişikliği için 'mutlak uzlaş' istiyorlar.

Bu ne gerçekçi, ne adil, ne de demokratik. Anayasa profesörü Ergun Özbudun bakın ne diyor uzlaşma önşartına ilişkin: 'Bir anayasanın yüzde yüz veya ona yakın bir çoğunlukla kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmek, toplumdaki azınlık gruplarına meşru ve evrensel ölçüleri aşan bir veto hakkı vermesi açısından demokrasinin özüne aykırıdır.' (Türkiye'nin Anayasa Krizi, s.182) Ergun hoca sonra da iptal edilen anayasa değişikliğini örnek veriyor haklı olarak. Toplumun % 70-80'i üniversitelerde başörtüsü yasağının kaldırılmasından yana. Meclis de bu toplumsal talebe paralel olarak sorunu çözücü anayasa değişikliğini dörtte üçlük bir çoğunlukla yapıyor. Sonuç; AYM, bizatihi anayasayı ihlal etmek ve yetki gasbı yapmak pahasına bu değişikliği iptal ediyor. Hangi demokraside bir konuda bu derece yüksek bir uzlaşma sağlanabilir?

Amaç, 'uzlaş' değil zaten, demokratikleşme sürecinin anayasal güvencelere kavuşturularak geri dönülemez hale gelmesini önlemek. Uzlaş talepleri değişimi kitlelemenin 'şık' bir yöntemi, örtülü bir 'siyasetlesizleştirme' operasyonu.

Yöntemde uzlaşalım, temel ilkelerde uzlaşalım, diyeceğim, ama maalesef yeni anayasaya direnenlerle bu bile mümkün değil. En 'ilkel' düzeydeki demokratik rejimlerde bile iktidarı belirleme 'yöntem'i olarak seçimlerin esas olması konusunda bir tartışma çıkmaz; her vatandaşın 'eşit ve tek oy'a sahip olduğuna kimse itiraz etmez. Ama bizim Kemalistlerle bu konuda bile uzlaşmak imkânsız. Onlar hâlâ iktidarı belirlemek için 'seçimler esas olamaz' diyorlar, çünkü bu ülkede hiçbir serbest seçimi kazanamadılar; 'bir köylünün oyu ile profesörün oyu bir olur mu' sorusunu ciddi ciddi soruyorlar çünkü kendilerini halkla 'eşit' görmüyorlar.

Türkiye değişiyor, CHP ve müttefikleri direniyor. Anayasa değişikliği sürecinde uzlaşa adına CHP'ye 'veto hakkı' vermek saflık da değil yalnızca, milli iradeye saygısızlık. Ne yani, CHP istemeden bu ülkede değişim olmayacak mı?

Mevcut tutumlarıyla CHP ve Kemalistlerle uzlaşarak yapılacak bir anayasa bürokratik vesayeti yeniden üretmekten ve diriltmekten başka bir işe yaramaz. Demokrasinin temel mekanizmaları, kurumları ve ilkeleri ile temel haklar konusunda pazarlık olmaz.

Hadi Kemalistlerle 'tam uzlaşma' sağla. Varılabilecek en ileri nokta; milli iradeyi kısıtlayan, askeri ve yargı vesayetini esas değer olarak benimseyen, bürokratını hukukun üstünde gören bir 'yarı demokrasi' olacaktır, ki artık demokrasinin yarısına razı olanları halk affetmez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim bu Demirel?

İhsan Dağı 2010.03.12

Zor bir soru sorduğumun farkındayım. Ancak bu sorunun cevabını vermeden de siyasetin yakın tarihinde birçok şeyi açıklamak mümkün değil.

Dün Milliyet'ten Serpil Yılmaz'a konuşmuş. 'AK Parti'ye oylar MHP'den gitmedi; DP ve Anavatan'dan gitti... Cumhuriyet rejimi tehlikede değildir', vs... Açıkçası beni artık ne söylediği değil 'kimliği' ilgilendiriyor. Kim bu adam? Darbe mağduru bir demokrat mı? Yoksa merkez sağa yerleştirilen bir 'Truva atı' mı?

Cihad Baban, Politika Galerisi isimli kitabında Cemal Gürsel'den bir anekdot anlatıyor. Gürsel sıradan bir adam değil; 27 Mayısçıların başındaki general, cumhurbaşkanı. 1960'ta kurulan yarı demokratik 'vesayet rejimi'nin mimarlarından.

İşte bu Gürsel'in Demirel hakkında söyledikleri çok önemli. 1964 yılında Ragıp Gümüşpala'nın ölümü üzerine AP, yeni genel başkanını seçecek. Gürsel anlatıyor Cihad Baban'a: 'Bak Adalet Partisi kongresini yapacak... Eğer Demirel AP'nin başına gelebilirse bütün dertleri hallederiz. O başkan olsun diye ben çok çalışıyorum... Bir muvaffak olursam rahat edeceğim. Aydın adam, yobazlığa yüz vermez, demokratlara alet olmaz. Dünya görmüş. O zaman göreceksin, Adalet Partisi yola girecek. Benim gözüm arkada kalmayacak.'

Bunun üzerine Cihad Baban soruyor: 'Siz kendisini yakından tanır mısınız?' Gürsel'in cevabı; 'Burada boş oturuyor değilim ya... Amerika'da tahsil etmiş. Laik, lisan bilir bir insan AP'nin başına geçerse, artık memleket kurtulur. Demirel'in Atatürkçülüğünden hiç şüphe etmiyorum.' (s. 277)

İşte 1960 darbesinin başındaki Gürsel böyle diyor. Demirel, Kasım 1964'te muhafazakârların adayı Sadettin Bilgiç'i yenerek AP'nin genel başkanı oluyor. İyi de neden Demirel'i görmek istiyorlar AP'nin başında? Bunun

bir sebebi olmalı. 1950'lerde üst üste üç seçimde tek başına iktidar olan bir partiye karşı darbe yapıp, başbakanını asanlar, bu partinin devamı olacak siyasi örgütlenmeleri ve tabanını boş mu bırakacaklardı?

Tabii ki hayır, çünkü bu, darbeciler için bir 'varlık ve kişisel güvenlik meselesiydi' de. Böylece 1964'te yeni bir dönem başladı; vesayet rejiminin yerleştiği, toplumsallaştığı, adeta meşrulaştığı bir dönem. Demirel'in AP'si merkez sağ/DP tabanını elinde tutuyor, askerî vesayet rejiminin hakimleri de AP'yi.

Anlaşılan 'indirebileceklerini' çıkarıyorlardı merkez sağın tepesine. İki defa Demirel'i darbeyle indirdiler. İleri gittikçe durdurdular onu, ayar verdiler. DP çizgisinin başında onun yerinde başka birisi olsaydı belki de kolay olmayacaktı bütün bu darbeler, ayarlar, vesayeti içselleştirmeler. Şapkasını alıp gidecek bir lider arıyorlardı merkez sağın başına. Demirel'de buldukları buydu.

Vesayeti kuranlar, bunun ancak DP çizgisini devam ettiren siyasi partiye nüfuz ederek sürdürülebileceğini biliyorlardı. 1961 seçimleri göstermişti ki en avantajlı şartlarda bile CHP ve İsmet İnönü halkın oylarını alarak iktidara gelemeyecek. O halde asıl, merkez sağı kontrol etmeliydiler. Tepede kontrolü Demirel sağladı. Bir yandan 'eskilere' geçit vermezken, öte yandan da tabanı en az üçe böldü; demokratları, muhafazakârları ve milliyetçileri partiden kopardı. Zaten taban Kıbrıs sorunu ve komünizm tehlikesi üzerinden 'milliyetçi/devletçi' bir denetime alınmıştı.

Merkez-sağ üzerinden kurulan bu rejim çöktü. AK Parti, merkez sağ tabanı Demirellerin, Yılmazların vesayetinden kurtardı. Bazı eski sağ siyasetçilerin AK Parti'ye karşı Ergenekoncuların yanına geçmeleri sebepsiz değil. AK Parti'nin askerî vesayet rejimi ile merkez sağ siyaset arasında kurulan kirli ilişkiye çomak sokması kabul edilemezdi.

Cevap aradığımız soru şu: Demirel, merkez sağın içine yerleştirilen bir Truva atı mıydı? Benim için Demirel, 1960'ta kurulan askerî vesayet rejimini merkez sağ, muhafazakâr, dindar tabana çaktırmadan satan adamdır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Komutanımı vermem, yargıya güvenmem'

İhsan Dağı 2010.03.16

Anlaşılan Genelkurmay'ın kapıları bugünlerde Doğan Medya Grubu'na ardına kadar açılmış.

Genelkurmay Başkanı'nın Milliyet'e verdiği röportaj iki gün manşetlerdeydi. Şimdi de Hürriyet'te bir röportajı yayınlanıyor. Gazeteciler anasının gözü; yaptıkları röportajı adeta Aşk-ı Memnu dizisine çeviriyorlar, bitmek bilmiyor.

Doğrusu, General Başbuğ'un röportajları, zor günlerden geçen Doğan Grubu'na sunulan etkili bir destek. TSK hakkında bu kadar ciddi iddialar mevcutken herkes Genelkurmay Başkanı'nın ne düşündüğünü tabii ki merak ediyor. Bir yandan da siyasete müdahale yolunda hâlâ TSK'dan umudunu kesmeyenler var; onların da kulakları komutanın konuşmasında. Dolayısıyla grubun iki büyük gazetesinin manşetlerinde General Başbuğ'u günlerce ağırlaması 'iyi gazetecilik' oluyor! Gazete tiraj alıyor, grup reklamını yapıyor, olan da yine TSK'nın halk nezdindeki imajına oluyor. Çünkü konuşan generaller, açıkladıklarından çok yeni soru işaretleri yaratıyorlar. Buna rağmen konuşmaya devam etmeleri komuta heyetinin, 'en iyi savunma saldırıdır' anlayışını benimsediğini gösteriyor.

Oysa konuşmalar çelişkilerle dolu. Albay Çiçek'in neden görevden alınmadığını açıklarken hakkında açılmış bir dava bulunmadığını söylüyor General Başbuğ. Ama hakkında dava açılmış ve 'terör örgütüne üye olmak'tan bir numaralı sanık olarak yargılanan bir ordu komutanı var: Saldıray Berk. Karargâh, Berk'i yargıya teslim etmemeye kararlı.

'Bomba yüklü kamyon' açıklaması da sorunlu. Başbuğ bu konuda hem emniyeti, hem savcılığı, hem de TRT'yi eleştiriyor. Ama kamyonun Ankara'ya gelişinde TSK'nın kendi mevzuatına bile uyulmadığını söyleyen de kendisi. Başbuğ'un ve yardımcısının verdiği çelişkili bilgilerde kamyonun emniyet ve mülki idare amirlerinden adeta kaçırıldığı anlaşıyor. Öte yandan, taşıma sırasında 'tehlikeli madde taşımacılığı'nın en basit kurallarının bile ihlal edildiğinin hâlâ farkında değiller.

Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 132. maddesi 'tehlikeli maddelerin taşınması'nı kurala bağlamış. Ama bu kural kimsenin umrunda değil. Karayollarında seyreden araçlar önünde giden, karşısında gelen bu kamyonun veya kamyonların 'tehlikeli madde' taşıdığından habersiz. Kamyonun önünde ve arkasında görünür bir vaziyette 'tehlikeli madde' levhası bile yok, ama içinde dokuz yüz tane bomba var!

Daha vahimi, hakkında çok ciddi iddialar bulunan Saldıray Berk'i savunmadaki ısrarlar. Enis Berberoğlu'nun röportajında iki komutanın Hürriyet üzerinden kamuoyuna verdiği mesaj şu: 'Biz gerçekleri anlatıyoruz, gerçeğin arkasındayız, bu nedenle Saldıray Berk'in arkasındayız'. TSK'nın, TSK mensuplarının hukukun üstünde ve dışında olduklarını daha net anlatacak başka bir ifade düşünemiyorum.

Bu mesaj sadece yargıyı baskı altına almakla kalmaz, açıkça bir meydan okumadır. Olay yargıda. İddianame hazırlanmış. Mahkeme iddiaları ciddi bulup iddianameyi kabul etmiş. HSYK'nın olayı soruşturan savcısı görevden almak gibi bir gözdağına rağmen mahkeme üyeleri, yani hâkimler davanın kilit ismi olan Erzincan savcısının tahliye talebini reddetmişler.

Yargıda bunlar olurken Genelkurmay karargâhının davanın bir numaralı sanığı hakkındaki kanaati kesin: Hiçbir ilgisi yok. Bu konuda Başbuğ soruyor: 'Hiçbir tereddüt var mı?' Müstakbel Genelkurmay Başkanı cevaplıyor: 'Hayır yok.' Yetmiyor, Başbuğ, 'Saldıray Berk'e karşı özel sorumluluklarımız var' diyerek bir yandan sanığı korumaya devam edeceklerini dillendiriyor, öte yandan da sanıkla kendisi arasında anlaşılmaz bir 'özel' ilişki kuruyor.

Bu canhıraş Saldıray Berk savunusu çok anlamlı; buna bir 'mim' koyuyorum.

Eski Genelkurmay Başkanı Büyükanıt, Şemdinli bombacıları için 'tanırım, iyi çocuktur' demişti, ama bütün TSK'yı arkasına almaktansa, en azından görüntüde 'kişisel' olarak kefil olmuştu bombacılar. Şimdiki Genelkurmay Başkanı ve onun halefi ise bütün kurumu arkalarına diziyorlar ve fütursuzca ilan ediyorlar: 'Biz hukukun üstündeyiz'.

Anladık adamınızın arkasındasınız da, mahkeme sizi dinlemezse ne yapacaksınız? Tanklarınızı, toplarınızı mahkemelere mi çevireceksiniz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yine kovalım şu Ermenileri, gitsinler

İhsan Dağı 2010.03.19

Eski meselelere yeni bakışlar getirme iddiasında olan bu hükümet, Ermeni konusunda eski ezberlere sığınıyor.

Genel olarak gayrimüslimlerin sorununa ciddiyetle eğilen, Vakıflar Yasası'nda bu yönde değişiklikler yapan ve bunun karşılığında da cemaatlerden büyük destek alan bir hükümet bu.

Üstelik daha geçen yıl bu hükümetin Başbakan'ı dobra dobra konuşup resmi ezberleri bozmuştu: "Yıllarca bu ülkede bir şeyler yapıldı. Farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Akliselimle bunlar düşünülemedi. Bu, aslında faşizan bir yaklaşımın neticesiydi. Ama akliselimle düşününce, 'şuralarda ne gibi yanlışlar' yaptık diye şöyle bir başımızı iki elimizin arasına aldığımızda 'hakikaten ne yanlışlar yapmışız' diyorsunuz." Yanlışlarla yüzleşmeyi böylesine net ifadelerle gündeme getiren Başbakan bugün, Türkiye'de çalışan beş-on bin Ermenistan vatandaşını kapı dışarı atmaktan söz ediyor.

Hükümetin söylemi ve icraatlarıyla çelişen bir durum bu. Daha geçen hafta Roman buluşmasında gönülleri fetheden, yerleşik ezberleri bozan Başbakan'dan Ermeni meselesinde, geçmişe ilişkin olmasa da mevcut duruma ve geleceğe ilişkin daha 'insani ve vicdani' bir tutum alması beklenirdi.

Türkiye halkı da hükümet de 'kalan' ve 'gelen' Ermenilere kol kanat germeli; buluşmalı, paylaşmalı, sevişmeli onlarla. Hele, 'farklı dinden ve milletten olanlarla barış içinde birlikte yaşama geleneği'nden geldiklerini iddia edenlerin sorumlulukları büyük. 'Medeniyet tecrübesi'nde çoğulluk ve hoşgörünün esas olduğunu iddia edenler bugün bunu ispat etmeliler. Barışın, diyalogun, yüzleşmenin, paylaşmanın öncülüğünü yaparak iddialarına ve 'medeniyetlerine' sahip çıkmış olurlar. İşte tam da bu nedenle Başbakan Erdoğan'ın son açıklaması sık sık sözünü ettiği 'medeniyet' anlayışıyla örtüşmüyor.

Bu ülkede 'kalan' ve 'gelen' Ermeniler iki toplumun arasında geliştirilecek anlayış ve diyalogların köprüsü. Bunlara sahip çıkmakla, muhafaza etmekle ne kaybederiz? Peki, Ermenistan'la ilişkilerimizi normalleştirmenin kime ne zararı var? Zürih Protokolleri bu yönde atılmış çok önemli ve vizyoner bir adımdı. Hükümetin yapması gereken, protokollerin imzalanmasının ardından hemen Meclis tarafından onaylanmasını sağlamaktı. Bu yapılmadı.

Eski sorunları tozlu raflardan alıp çözme iddiasında olan bir hükümet, bu sorunun tozunu alıp yeniden rafa kaldırdı. Dosyanın üzerinden kalkan toz da boş yere üzerine sıçradı; Türk ve Azeri milliyetçilerinin hedefi haline geldi, Türkiye'yi satmakla suçlandı... Bütün bu vaveyla koptuktan, hükümet bu tür insafsız suçlamaların hedefi olduktan sonra işi bitirmek, protokolleri onaylamak gerekiyordu gecikmeden. Kaçırıldı bu fırsat.

Eski sorunlara alışılmış tepkiler vermek hiçbir şeyi çözmiyor. Onca vizyoner atılımların ardından Ermeni konusunda aksiyoner değil, reaksiyoner dış politika anlayışı yine ortaya dökülüyor. Bu yaklaşım türünün işe yaramadığı belli.

Radikal milliyetçiliğe teslim olan bir hükümet bu ülkenin sorunlarını çözemez. Radikal milliyetçilik genellikle dış politika üzerinden gelir, topluma sirayet eder. Eğer dış politikayı 'anlayış ve diyalog' yerine ötekileştirmenin bir aracı olarak kullanmaya başlarsanız içerdeki aşırı milliyetçiliği pompalar, onu kontrol edilemez hale getirirsiniz. Hatta o sizi kontrol etmeye başlar. Dış politikada sertlik, çatışma, ötekileştirme katman katman bütün toplumu zehirler.

Hükümetin dış politikası son yıllarda tam tersi bir yönde ilerliyordu. Dış politika yoluyla düşmanlıkları körüklemek yerine dostlukları pekiştirmek, işbirliklerini artırmak, böylece etrafta barış ve istikrar kuşağı yaratmak noktasında büyük mesafe alınmıştı. Bunun verdiği rahatlıkla da içeride demokratikleşme sürecini ilerletmek ve ekonomik kalkınmayı sağlamak mümkün oluyordu. Bu pozisyondan ve vizyondan asla vazgeçmemek gerek.

İçe kapanan bir Türkiye yaratmak Ergenekon projesidir. Çünkü bu ülkeyi kapana kıştırmanın, kafese sokmanın en kestirme yolu budur. Tuzaklara dikkat!

AK Parti Anayasa'yı değiştirebilir mi?

İhsan Dağı 2010.03.23

Tek başına zor, diğer siyasi partilerin desteğiyle ise imkânsız, çünkü böyle bir destek asla gelmeyecek.

Anayasa değişikliğinin referanduma gerek kalmaksızın yasalaşması için Meclis'ten 367 oyla geçmesi şart. AK Parti dışında CHP veya MHP'den en az birinin desteği alınmadan bu mümkün değil. Yine de BDP'nin evet demesi, DSP ve bağımsızların da katılımıyla 367'ye ulaşılabilir. Peki, bu gerçekçi mi? Hayır değil; AK Parti anayasa değişikliği paketinde sadece şimdi yalnız değil, sonuna kadar da yalnız kalacak.

Anayasa paketini samimi bulsalar, içeriğini destekleseler bile muhalefetten AK Parti'ye destek gelmeyecek. Seçimlere bir yıl kala siyasi partiler birbirlerine yaklaşmazlar; aksine aralarına mesafeler koyarak seçmen karşısında 'farklılaştırmak' isterler. Dolayısıyla anayasa değişikliği konusunda partilerarası işbirliğinden çok ayrışmanın öne çıkması kaçınılmaz.

Bu durumda reform paketinin Meclis'te 330 oy alarak referanduma kalma ihtimali bile riskli eğer AK Parti dışından birilerinin desteği sağlanmazsa. Anayasa değişikliği oylamasında partiler grup kararı alamazlar ve oylamalar gizli yapılır. AK Parti'nin 336 oyu var; sadece 7 fire vermesi bu işin Meclis'ten dönmesine yeter. AK Parti muhalifi partiler, kesimler ve kurumların anayasa oylamasında AK Parti grubuna 'çengel' atmayacağını düşünmek saflık olur. Yani AK Parti fire verebilir; hatta partiyi 'bölme', en azından adam koparma operasyonu anayasa oylamalarıyla başlayabilir.

Diyelim ki 330'a ulaşıldı, referandum yolu göründü; anayasa paketi vatandaştan onay alabilir mi? Emin değilim; bence AK Parti büyük risk alıyor, rakiplerine büyük bir fırsat sunuyor. AK Parti anayasa paketini referanduma götürürse bütün muhalefet partilerini ve kesimlerini birleştirmiş olacak. Normal seçimlerde tüm partiler ayrışır ve birbirleriyle yarışır. Referandumda ise inisiyatif alan büyük parti tüm muhalefet unsurlarını sandıkta, ortak bir dava etrafında birleştirirken kendisi yalnız kalır.

Yıllardır birileri AK Parti karşısındaki siyasi partileri 'tek bütün' gibi saydı, AK Parti'nin %47 oyuna karşı bile 'halkın % 53'ü AK Parti'ye karşı' tezini ileri sürdü. Bu saçma hesap referandumla gerçek olacak; 'karşı blok' anlamlı bir bütün ve güç haline gelecek. AK Parti'nin diğer bütün partilerin koalisyonuyla yarıştığı referandum, hükümete bir güvenoylamasına dönüştürülecek.

Sonuç olarak, AK Parti anayasa değişikliği stratejisini iyi düşünmelidir; ya minimalist olmalıdır ya da maksimalist. Minimalist bir stratejiyle hayati bir veya iki konuyu öne çıkarabilir ve bunlar üzerinde muhalefetin desteğini almayı deneyebilir; siyasi partilerin kapatılmasını Venedik kriterlerine bağlayan bir düzenleme ile 12 Eylülcülerin yargılanmalarına imkân veren bir 'mini' paket birinci seçenektir.

Eğer bu minimal talepler de muhalefetten destek almayacaksa AK Parti'nin yapması gereken anayasa değişikliği paketini 'maksimum reform' projesine dönüştürmektir. Asker-sivil ilişkilerinin demokratik zeminde yeniden düzenlenmesi, yargıda çift başlılığa son verilmesi, siyasi partilerin kapatılmasının imkânsız kılınması, yüksek yargı modelinin tümüyle değiştirilmesi, YÖK'ün yeniden yapılandırılması, laikliğin demokratikleştirilmesi, Kemalizm'in anayasal güvencelerinin kaldırılması gibi tam demokratik bir Türkiye için 'olmazsa olmaz' anayasa değişikliklerini gündeme almalıdır.

Ancak böyle kapsamlı bir anayasa değişikliği 'heyecan' yaratır, tüm reform yanlılarını referandumda mobilize eder, sandığa götürür. Böyle bir senaryoda muhalif siyasi partiler değişiklik paketine tüm güçleriyle karşı çıksalar bile tabanda 'partizan' dayanışma 'tam demokrasi' zemininde kırılabilir.

Darbe anayasasından bir çivi bile sökmek önemlidir; ancak mevcut şartlarda bu girişimin siyaseten yanlış, başarı şansının düşük olduğu kanısındayım. AK Parti tek başına bütün muhalefet partilerine ve iç-dış muhalif odaklara karşı mücadelede zorlanır. Bütün muhalefeti sandıkta birleştirmek yanlış siyaset...

i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bunlarla uzlaşmak mümkün mü?

İhsan Dağı 2010.03.26

12 Eylül Anayasası şimdiye kadar 16 kez değiştirildi. Mevcut değişiklik önerisi, eksiklerine rağmen gerçekleşmesi halinde 12 Eylül Anayasası'nın otoriter ruhuna en çok dokunan değişiklik paketi.

İdeal beklenti ile karşılaştırıldığında eksik, Özbudun taslağından geri. Ama Anayasa'ya şimdiye kadar yapılan değişikliklerle kıyaslandığında bu taslak, hepsinden ileri giden, egemenliği millete daha çok yaklaştıran, hukuk devletin alanını genişleten, bireysel özgürlükleri biraz daha perçinleyen bir özelliğe sahip.

Bu olumlu özellikleriyle de Türkiye'de statüko yanlılarından asla destek alamayacak ve AK Parti'nin önerisi olarak kalacak. İşte tam da bu nedenle AK Parti, değişiklik paketini 'maksimum demokratik reform' anlayışı içinde genişletmeli. Mevcut metin, hâlâ bir uzlaşma metni; muhalefetle müzakere etmek üzere hazırlanmış 'sınırlı' reformları içeren bir taslak. Bu içerikle ne kapsamlı bir yargı ve yerel yönetimler reformu mümkün ne de laikliğin demokratikleşmesi ve Kemalizm'in resmî ideoloji olmaktan çıkarılması...

Mevcut paket veya Anayasa Komisyonu'nda genişletilecek bir versiyonu muhalefet partileri tarafından desteklenmeyecek. Yani anayasa değişikliğinin gerçekleşme yöntemi 'uzlaşma' olmayacak, çünkü karşınızda demokrasi, özgürlükler ve hukuk devleti ilkeleri üzerinde uzlaşabileceğiniz muhataplar yok.

'Uzlaşın' diyenler, aslında kurumların, yani bürokrasinin 'onay'ının alınmasını kastediyorlar. Son elli yılda dört defa darbe yapmış, sayısız darbe teşebbüsünde bulunmuş, siyasetin üzerine karabasan gibi çökmüş bir orduyla mı uzlaşacaksınız? Kendinde siyasete ve topluma 'ayar verme' hakkı bulan, mensuplarını ve faaliyetlerini hukukun üstünde ve dışında gören, içindeki 'çürük elmaları' korumak adına açıkça yargıya meydan okuyan bir orduyla yukarıdaki ilkeler üzerine uzlaşamazsınız.

Koruması ve gözetmesi gereken Anayasa'yı sayısız defa ihlal ederek hukuk devletini yaralayan, iktidar partisinin kapatılması sürecinde dışarıya bilgi sızdıran üyeleri bünyesinde barındıran, 27 Nisan bildirisi doğrultusunda kararlar veren, yurttaşların daha eşit ve özgür olmasını öngören anayasa değişikliğini Anayasa'yı ihlal ederek iptal eden Anayasa Mahkemesi'yle uzlaşılır mı?

Genelkurmay'ın mesajları doğrultusunda Şemdinli savcısını meslekten atan, Ergenekon hâkim ve savcılarını değiştirmek için pusuda yatan, Erzurum savcısının yetkilerini alan, ne savcılar ne de hâkimleri temsil eden HSYK ile uzlaşılır mı?

Sürekli yürütmenin yerine geçerek 'yerindelik' denetimi yapmaya kalkan, verdiği kararlarla ekonomiye zarar veren, katsayı meselesinde öğrencilerin seçme özgürlüklerini tanımamakta direnen Danıştay'la mı uzlaşılır?

Keşke uzlaşılabilse. Ama ne mümkün? Bu 'yargıçlar kast'ı için daha çok demokrasi, daha adil temsil, daha geniş özgürlükler rejimi mevcut sistem içindeki iktidarları ve imtiyazları için birer tehdit. Normal bir demokrasiye razı değiller.

Peki muhalefetteki siyasî partilerle uzlaşılabilir mi? Haydi uzlaşın CHP ile de göreyim! Tarihi boyunca herhangi bir serbest seçimi kazanarak tek başına iktidar olamamış bir parti demokrasinin pekişmesine, temsili siyasetin gelişmesine destek olur mu? Üstelik bu parti elli yıldır temsili siyaset yoluyla erişemediği güce bürokrasideki uzantıları vasıtasıyla ulaşıyorsa, bu bürokrasinin gücünün azalmasına, iktidarın temsili organlara geçmesine razı olmaz. Halkı hâlâ adam edilmesi gereken bir gürûh olarak gören, halkın taleplerine, tercihlerine ve değerlerine duyarlılık göstermeyen bir parti halk iktidarını genişleten ve perçinleyen bir değişime destek vermez.

Anayasa değişikliği iktidarın, imkânların yeniden dağıtımı demek. İktidarın temsili kurumlara verilmesi, bürokratik odakların kararlarının hukuk denetimine alınması, halkın daha eşit ve egemen kılınması öyle herkesin, özellikle mevcut sistemden nemalananların onayı ile olmaz.

'Uzlaşma'yı dillerinden düşürmeyenler, 'Kemalist bürokratik elitler ve onların sosyal uzantıları izin vermeden değişim mümkün değil' demek istiyorlar. Kusura bakmayın ama, anayasa değişikliği zaten bu 'vesayet'i kırmak için yapılıyor. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP kimin partisi?

İhsan Dağı 2010.03.30

Anayasa değişikliği paketi özellikle MHP'yi zorluyor. AK Parti'nin teklifinde 'topa girmeyerek' işi gelecek Meclis'e havale etmek ikna edici bir siyaset değil. Üstelik bu, içinde MHP'nin de bulunduğu mevcut Meclis'in meşruiyetini zedeleyici bir tez.

Anayasa'yı değiştirme sürecine olumlu katkıda bulunmayan bir MHP, istese de istemese de kendini CHP ve yargı oligarşisinin yanında konumlandırmış olacak. Partinin tepesi bundan rahatsızlık duymayabilir, fakat tabanının en azından bir kısmına bunu anlatmakta zorlanacaklar.

Aslında MHP'nin sorunu daha derin. MHP tabanında sosyolojik bir deprem yaşanıyor. İç Anadolu'nun muhafazakâr, eğitim ve gelir düzeyi düşük, ama toplumsal mobilizasyon talebi yüksek kesimlerinden Akdeniz hattında, Kürt sorununa tepkili, eğitilmiş, kentli ve laik kitlelere açılıyor. Muhafazakâr-milliyetçi bir partiden laikçi-milliyetçi, yani bildiğimiz ismiyle 'ulusalcı' bir harekete doğru evriliyor MHP.

Ancak partinin 'geleneksel taban'ı yönetiminde temsil edildiğinin çok ötesinde hâlâ MHP'nin arkasında. Tabanın bu kesimi AK Parti'ye yakınken, parti üst yönetimi ve Meclis grubu 'ulusalcı' yeni kitlelere ve CHP'ye daha yakın görülüyor.

Sorun, MHP'nin hangi toplumsal kesimlere yöneleceği ve nasıl bir siyasal söylemi esas alacağı.

Son yıllarda sanırım parti yönetiminde egemen olan görüş şu: 'Türkiye hızla dönüşüyor. Gelecek, kentli, eğitilmiş kesimlere ulaşmakta. Dolayısıyla partinin geleneksel köklerine ve tabanına kilitli kalmaktansa yeni sosyal kesimlere açılmak siyaseten daha doğru. Zaten 'derin Anadolu'nun muhafazakâr, dindar kesimleri AK Parti'de karar kılmış vaziyette'.

Böyle bir akıl yürütme MHP'nin son yıllardaki kimlik ve politikalarına damgasını vurdu; yeni sosyal kesimlere, siyaset diline ve duyarlılık türüne doğru yönelişin gerekçesini oluşturdu. Bu analizde unutulana ise yönelinen bu toplumsal kesimlerin ve onların siyaset dilinin başka temsilcilerinin olduğu. Devletçi, Kürt ve İslami kimlikten ürken, bunların zorladığı değişimden korkan, bu iki korkudan 'ulusalcı' tepkiler oluşturan kesimler aslında CHP'nin doğal, kemik tabanıydı.

MHP, CHP'ye yanaşarak yanlış bir tercih yapıyor. Çünkü bu, dar bir alan. CHP'yi bile iktidar alternatifi yapamayan bir toplumsal zeminden ve siyasal duruştan söz ediyoruz. MHP'nin 'laik, kentli, eğitilmiş' kesimlere yaklaşma stratejisinin geleceği yok.

Üstelik statükoya demirleyen, değişime direnen CHP'ye benzemekle AK Parti'yi değişimin öncülüğü rolünde iyice yalnız bırakıyorlar. Bu anlamda ikisinin de AK Parti'den oy çalması neredeyse imkânsız. Rakipleri AK Parti değil, birbirleri. Bu kadar birbirine benzeyen iki harekettten birisi diğerini yutacak. Tıpkı ANAP ve DYP gibi.

Bu çerçevede anayasa tartışmaları MHP için gelecek seçimler öncesi son fırsat; ya anayasanın değiştirilmesine direnerek CHP'nin saflarında yer alacak, ona biraz daha yakınlaşacak, ya da sürece destek vererek CHP'ye benzemekten kurtulacaklar.

Üç yıldır yazıyorum; MHP'nin AK Parti'ye alternatif olması mümkün. Çünkü, bir gün AK Parti seçmeni alternatif aradığında bunun için 'sol' veya Kemalist partilere değil, geniş anlamda 'sağ-muhafazakâr' seçeneklere bakacak. MHP 'öte taraf'a yanaşarak bu imkânı ve ihtimali ortadan kaldırıyor, kendini yanlış yerde konumlandırıyor. 'Muhafazakâr-demokrat' AK Parti'ye karşı 'milliyetçi-demokrat' bir kimlik oluşturabilen bir MHP iktidar alternatifi olabilir(di). Ama bunu ısrarla yapmıyor, tam aksine laik-otoriter-statükocu ve ulusalcı bir kimliğe savruluyor.

MHP'nin yapması gereken, cumhurbaşkanı seçimi sürecinde olduğu gibi kendini büyük çoğunluğun yanında konumlandırması. Geleneksel çizgisindeki 'toplumsal çevreyi temsil eden' bir MHP Kemalist bürokrasiye, laikçi kentlilere ve statükocu CHP'ye yanaşan bir partiden siyaseten daha doğru yerde durur.

Devlet Bahçeli partisini, 'baba-dede yadigarı CHP'ye benzetmekte bir beis görmeyebilir, ama Türkiye'nin iki CHP'ye ihtiyacı yok ki... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalanla yaşamak mı zor, itiraf etmek mi?

İhsan Dağı 2010.04.02

'Geçmişle yüzleşmek' boş bir laf değil; yanlıştan dönebilmenin şartı. Kurgusunda sorun olan bir 'tarihsel akış'tan çıkmanın, kurtulmanın, hataları tashih etmenin yolu. Yanlış çağıra çağıra 'mahkûm etmeden' sessizce 'doğru' yöne doğru kıvrılmak da bir seçenek belki. Ama yüzleşmediğin hakikat bırakmaz yakını, köreltir kalbini.

İtiraf etmeden, yüzleşmeden hafifleyemezsin. Günahını sırtında taşırsın sonsuza dek azap içinde... Çünkü yaralıdır vicdanın. Ancak 'günahın itirafı' rahatlatır vicdanını. Geçmişle yüzleşmek, hatalarını itiraf etmek vicdanın ve de insaniyetin yeniden keşfidir. Yalanla, suçluluk duygusuyla, günahla yaşamak kolay mı? İtiraf et günahlarını ve rahatla. Hele bir de 'tövbe' edebiliyorsan!..

Bu duygularla daha 15 yıl önce komşularını katleden liderlerine destek veren Sırp hayranlıkla izliyorum. Geçmişe gömülmek yerine geleceği kurmakla meşguller. Tarihin, yakın tarihin yükünü taşımaya kendilerini

mahkûm etmektense atıyorlar yükü omuzlarından. Ne Miloseviç'in günahlarını üstlendiler ne de Bosna'yı kana bulayan 'Sırp kasap' Karadziç'in. Hatta bütün günahları, kötülükleri, suçları bunlar gibi üç-beş kişinin üstüne yıkarak koca bir ulusu da temize çıkarıyorlar, önlerini açıyorlar. Toplum aklanıyor, arınıyor suçunu itiraf ederek ve seçmece suçluları adalete vererek.

Önceki gün Sırp Parlamentosu'nun Srebrenitsa katliamını kınaması ve özür dilemesi tam da böyle bir şey işte. Uluslararası Adalet Divanı'nın 'soykırım' olarak nitelediği Srebrenitsa katliamının kurbanları için duyulan üzüntüyü dile getirdi Sırp Parlamentosu ve katliamın önlenmesi için yeterince çaba gösterilmemesi dolayısıyla da özür diledi. Ayrıca aynı karar metninde, eski Yugoslavya için kurulan uluslararası mahkemeyle işbirliğinin sürdürüleceği ve Srebrenitsa katliamında Sırp kuvvetlerine komuta eden Ratko Mladiç'in yakalanarak yargılanması gerektiği vurgulandı. Bu, sadece bir özür değil; bir aklanma, arınma girişimi. Yetmez diyebilirsiniz, ama bu özür, vicdanları biraz olsun rahatlatır. Hem Bosnalıların hem de o dönem Mladiç ve arkadaşlarına destek veren Sırpların vicdanlarını...

Sırplar, aslında geçmişin hortlaklarından kurtulma ameliyesine, Balkanlar'da savaş ve katliam politikalarında Sırpların liderliğini yapan Miloseviç'i 2001 yılında tutuklayarak başlamışlardı. Ardından, Miloseviç'i eski Yugoslavya Uluslararası Mahkemesi'ne teslim etmişlerdi. Beş yıl tutuklu kaldı ve soykırım, savaş suçu ve insanlığa karşı suçtan yargılandı Miloseviç. Mahkeme sonuçlanmadan 2006'da da öldü. Bir başka örnek; Radovan Karadziç, Bosna'yı kana bulayan Sırp lideri. Yıllarca gizlendikten sonra 2008'de yakalandı ve Lahey'e gönderildi; Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi'nde yargılanmaya devam ediyor. Ne Sırp hükümeti ne Sırp halkı korumaya, suçlarını örtmeye çalışıyor Karadziç'in. Biliyorlar ki inkâr mümkün değil; kendilerinin aklanması, Karadziç gibilerin suçlarını itiraf etmekten geçiyor...

Kısaca Sırplar, Soğuk Savaş sonrası döneme Balkanlar'da terör estiren 'liderlerini' gözlerini kırpmadan adalete teslim ettiler. Etnik temizlik politikalarının, dünya ve bölge halklarıyla savaşların mimarlarını ne yapacaklardı ki? İlelebet sırtlarında mı taşıyacaklardı? Tercih belliydi; ya geçmişin bu hortlaklarıyla yaşamak, onların günahlarını paylaşmak ya da özür dileyerek 'medeni dünya'ya katılmak. Sırplar, inanın 'kolay' olanı yapıyor.

'Biz'e gelsek mi? Biz 'günahlarımızla' yaşamayı, yani 'zor' olanı tercih ediyoruz. Ne 1915'le yüzleştik, ne Dersim katliamı, ne Varlık Vergisi ne de 1955 olaylarıyla... 'Resmi tarih' yalanlarından pek de şikâyetçi değiliz. O yalanların ayaklarımıza vurulan prangalar olduğunu, tarihin bu ağırlığı altında yavaş yavaş ezildiğimizi fark etmiyoruz. Sonuçta yalanlarla yaşayarak demokrasi de kuramıyoruz, toplumsal barış da. Demokrasi varmış gibi yapıp gerçek demokrasiyi ıskalıyoruz, herkesi 'Türk' sanıp Kürtleri küstürüyoruz, herkesi Sünni varsayıp Alevileri kızdırıyoruz, laikliği yaşam biçimi olarak dayatıp dindarları dışlıyoruz. Yalanlarla, yanlışlarla yüzleşmek bu kadar mı zor?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anayasayı bunlar yapsın!

İhsan Dağı 2010.04.06

AK Parti'nin 2007 seçimlerinin ardından gündeme getirdiği 'yeni anayasa'ya ve daha sonra MHP ve DTP ile denediği anayasa değişikliğine birileri hep 'yöntem' üzerinden itiraz ettiler.

Onlara bir önerim var; çok sevdikleri 1961 Anayasası'nın hazırlanışını incelesinler de bu ülkede anayasaların 'normal'de nasıl yapıldığını görsünler. O 'ilerici' yöntemde uzlaşma ve toplumsal sözleşme bulurlarsa bize de söylesinler.

Ama malum, eğer anayasayı Kemalist askerler veya CHP, veya ikisi birlikte yapıyorsa uzlaşa da gerekmez, toplum sözleşmesi de!

İşte 1961 'yöntem'i tam da budur. Anayasayı yapan irade, ki Kurucu Meclis olarak bilinir, Milli Birlik Komitesi ve Temsilciler Meclisi'nden oluşur. Komite dedikleri 37 kişilik darbecilerden 14 kişinin tasfiyesinden geriye kalanlardır. 14'leri gönderenlerin İnönü'ye yakın takım olduğunu biliyoruz. Zaten bunların bir kısmı, gaspettikleri 'daimi senatör' sıfatının yanı sıra daha sonra CHP'den siyasete de girdiler.

Peki Kurucu Meclis'in diğer ayağı, Temsilciler Meclisi'nin kompozisyonu nasıldı? Öncelikle hepsi 27 Mayıs darbesinin destekçileri. Aralarında DP'den kimseler yoktur. MBK uydurduğu bir yasa ile DP'nin 'icraat ve siyaseti destekleyenlerin' bile Temsilciler Meclisi'ne üye seçilmesini yasaklamış.

Yani, 1957 seçimlerini esas alırsanız halkın % 48'inin, 1961 seçimlerine bakarsanız (AP ve YTP) halkın % 49'unun temsilcileri yoktur anayasa yapan heyette. Kafadan, halkın yarısının olmadığı bir anayasa yapım süreci işletilmiştir 1961'de. İyi mi?

Temsilciler Meclisi'nde hiçbir DP'li siyasetçi, hatta halktan bir destekçi yokken 50 CHP temsilcisi vardır. Siyasi partilerle alakasız olması 'öngörülen' il temsilcisi 75 kişiden 24'ü eski CHP milletvekilidir. Geriye kalan 51 üyeden 39'u da daha sonra CHP milletvekili veya aday olmuşlardır (bkz. Osman Doğru, 27 Mayıs Rejimi, 1998). Yani partisiz, tarafsız olması 'öngörülen' 75 kişilik il temsilcilerinden 63 kişi CHP'lidir. İyi mi?

27 Mayıs sonrası tasfiyeye uğrayan oda, baro, yargı, üniversite temsilcileri de farklı değildir. Bunların temsilcileri de çok büyük ölçüde Kemalistler ile CHP mensuplarından veya sonradan CHP'de aktif siyaset yapmış insanlardan oluşur (Örneğin Oktay Ekşi, Altan Öymen, Ali İhsan Bağış, Fethi Çelikbaş). 9 Mart 1971 cuntasının fikir babası Doğan Avcıoğlu da CHP kontenjanından Temsilciler Meclisi üyesidir. Bırakın hepsini CHP'nin 'babası' İsmet İnönü vardır 1961 darbe anayasasını yapan Kurucu Meclis'te.

Darbeye fetvalar yazan, DP'lileri yargılatmak için darbecilere, 'onları yargılamazsanız siz suçlu duruma düşersiniz' diye gaz veren anayasa hocaları heyettedir, ama Ordinaryüs Anayasa Profesörü Ali Fuat Başgil yazdıklarından dolayı Balmumcu'da gözaltındadır.

Bir de Temsilciler Meclisi'nin içinde oluşturulan Anayasa Komisyonu'na bakın; Turan Güneş, Turhan Feyzioğlu, Mümtaz Soysal, Mehmet Emin Paksüt, Muammer Aksoy gibi CHP içinde politika yapmış kişiler; Bahri Savcı, Muammer Aksoy, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu gibi Atatürkçü Düşünce Derneği kurucuları, İlhan Arsel gibi, Şeriatçıyla Mücadelenin El Kitabı'nı yazmış adamlar, Sıddık Sami Onar ve Hüseyin Naili Kubalı gibi darbecilere fetva yazan, Demokratları Yassıada'ya gönderen akıl hocaları vardır.

Kısaca 1961 Anayasası bir CHP anayasasıdır. Onun için milli egemenliğin kullanımını TBMM'den alıp, temsilcisi oldukları bürokrasiye dağıtmış, milli iradeyi yağmalamışlardır. Yöntemi de basittir; halkı dışla, Kemalist aydınları ve bürokratları topla anayasayı yap. Sonra zaten silah zoruyla onaylatırsın anayasayı halka. Birilerinin istedikleri, uzlaşma ve toplumsal sözleşme dedikleri böyle bir şeydir; halkın dışlandığı, CHP, yargı ve bürokrasinin yapıp, iktidarı da kendi aralarında paylaştıkları bir anayasa.

Şimdi böyle olmadığı ve olmayacağı için CHP ve müttefikleri anayasa değişikliğine direniyorlar. Ama nereye kadar?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sayın Başbuğ, gerçekler lütfen

Anayasa tartışmalarına dalıp, Ergenekon ve Balyoz davalarındaki gelişmeleri ihmal etmeye gelmez. Demokrasinin kurumsallaşması anayasal zeminin güçlendirilmesi kadar, darbe girişimleriyle yargı önünde hesaplaşmayı gerektirir. Kendini hukukun ve sivilin üstünde gören bir asker mantığı denetim altına alınmadan tam demokrasi tesis edilemez.

Üstü üniformalı, eli silahlı birilerinin yargıdan muaf olduğu bir ülkede yaşamaya razı mısınız? Hayır. Bu noktada ileri hamlelerin yapıldığı bir dönemden geçiyoruz; hiçbir şey gizli kalmıyor, yargı kör total da olsa işliyor, kamuoyu gelişmeleri izliyor.

Bu arada bilgiler ve belgeler de dökülmeye devam ediyor. Son önemli haberi Taraf'ın değil de Hürriyet'in yapmış olması çok ilginç. Sanki son dönemde yaşanan dönüşümün bir nişanesi gibi... Metehan Demir'in haberine göre, bugün Balyoz darbe planı olarak yargılama ve soruşturma konusu olan Mart 2003 'plan semineri' bizzat Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından 'incelenmiş'. Hem de incelemeyi yapan, Orgeneral İlker Başbuğ... Habere göre bu inceleme 'seminerin özel bölümünde, Orgeneral Çetin Doğan'ın oturumu yönetirken resmi ve yasal çerçevenin dışına çıktığına dair ciddi çekince ve eleştirilerde bulunuyor'muş...

Bu, Genelkurmay Başkanlığı'nın Mart 2003'te yapılan plan seminerinin aslında bir 'darbe planlamasına' dönüştürüldüğünü bildiği anlamına gelir. Yüzlerce subayın, onlarca generalin katıldığı bu 'darbe plan' toplantıları kimse için bir sır değilmiş, demek ki.

Şimdiye kadar kamuoyuna yansıyan akim kalmış darbe planlarını bırakın, gerçekleştirilen darbelerden bile daha ayrıntılı hazırlanmış bir plandır Balyoz. Darbe yolunun nasıl, hangi eylemlerle açılacağından darbe sonrası bürokrasiye, ekonomiye, dış politikaya nasıl ve kimlerle müdahale edileceğine kadar ayrıntılar var Balyoz'da. Tabii muhaliflerin nasıl tasfiye edileceği de... Hiçbir şeyi şansa bırakmayan, gelince de gitmeyecek bir anlayış hakimdir Balyoz'da...

Tam da geçenlerdeki 'tuhaf' başsavcılık tasarrufunun ardından Balyoz planının o dönem Başbuğ tarafından incelenmiş olduğu haberi son derece önemlidir. 'Seminer çalışması'nın resmi amacı dışına çıkarıldığı konusunda hiçbir kuşku bırakmamaktadır bu 'inceleme'.

Ama gelin görün ki Genelkurmay Başkanlığı bu haberi de 'yalanladı'. Böylesine önemli bir iddia; 'söz konusu haber gerçeği yansıtmamaktadır' ifadesiyle reddediliyor. Peki gerçek ne, Sayın Başbuğ? Bize gerçekleri bir defa da siz anlatın, hep 'sızmasını' mı bekleyeceksiniz? Böyle bir 'inceleme' var mı, yok mu onu söyleyin. Şeffaflık artık bir yönetim ilkesi değil, kaçınılmaz bir durum. Gerçekleri inkar ederek ne TSK'yı savunmuş olursunuz, ne de ülkeyi.

Bugün yalanladınız, peki yarın, bu haberin de belgesi çıkarsa ne yapacaksınız? Yeni bir 'ıslak imza' fiyaskosunu mevcut komuta kademesinin kaldırabileceğini sanmıyorum.

Eğer 2003 seminer planı resmi ve yasal çerçevenin dışına çıktığından dolayı incelenmişse bunu saklamanın bir alemi yok. Hatta, bunu yapmış olmanız, yani darbe hazırlıklarının üzerine gitmiş olmanız halkın TSK'ya güvenini artıracaktır. Yanlış yapanları korumakla ne güven kazanılır, ne de etkinlik ve verimlilik ilkelerine ulaşılabilir.

Bakın, eski Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün bu konuda tavrı net. Balyoz'un bir numaralı sanığına; 'bana soru soracağına, kendisi savcıların sorularını yanıtlasın' cevabını verdi, Orgeneral Çetin Doğan'ı savunmaya davet etti. Öyle anlaşıyor ki Balyoz'u saklamak mümkün olmayacak. Bir yandan saklanamayan belgeler ve sayıca az da olsa 'konuşan' askerler, öte yandan da yaklaşan anayasa değişikliği darbe girişimlerini adaletten kaçırmayı imkânsız kılacak.

Balyoz önemli; ilk defa bir 'darbe girişimi' sivil mahkemede yargılanıyor. Bu hukuk sürecinin başına bir kaza gelmemesi için, herkesin hukuk önünde eşit olduğunun gösterilmesi için anayasa değişikliğinin de selametle sonuçlanması elzem.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt siyaseti statükonun neresinde?

İhsan Dağı 2010.04.13

Anayasa değişikliği sürecinde zorda olan bir parti de BDP. Zorda, çünkü tabanın önemli bir kesimi statükoyu sarsacak bu değişikliklere sıcak bakarken, Öcalan her ne pahasına olursa olsun anayasa değişikliğine karşı çıkılması gerektiği kanısında.

Milliyet'ten Devrim Sevimay'a konuşan BDP Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, 'büyük baskı ve basınç altında' olduklarını açıklamış. Baskının kaynağı, anayasa değişikliğini destekleyen liberaller değil, Öcalan ve Kürtlerin çelişen tercihleri...

BDP, bu çelişkiyi aşmakta zorlanıyor. Nasıl karşı çıkacaklar 12 Eylülcülere yargı yolunun açılmasına, darbeci askerlerin askerî değil adli mahkemelerde yargılanmasına, memura toplu sözleşme hakkı tanınmasına, kamu denetçiliğine, siyasi partilerin kapatılmasının Meclis onayına bağlanmasına? BDP'nin 'zor'u aşmasının yolu, ya birilerinin Öcalan'ı ikna etmesi veya Öcalan'a rağmen değişimden yana tavır koyma vizyonu sergilemesi...

İkisi de olmayacak gibi. Genel başkanına bakılacak olursa BDP 'hayır'da kararlı. Demirtaş yüksek yargının mevcut haline bile sahip çıkıyor. 'HSYK veya Anayasa Mahkemesi'nin yapısının anti-demokratik bir biçimde düzenlenmek istenmesine evet diyemeyiz'. Vallahi bravo... Yani, bu kurumlar mevcut halleriyle teklifte öngörülen yapıdan daha demokratik ve dolayısıyla savunulabilir, öyle mi?

BDP genel başkanının statükonun, gericiliğin, değişime direncin 'yargısal odağı' olan mevcut yapıyı savunması akıl alır gibi değil. Daha birkaç ay önce DTP'yi kapatan, Şemdinli'de Umut Kitap Evi'ni bombalayanları adam gibi soruşturan savcıyı meslekten atan bir yapıyı savunmayı BDP'nin kendi tabanına açıklayabileceğini sanmıyorum. CHP, dolayısıyla 'devlet ve statüko' aklının Kürt hareketine bu kadar sinmiş olması şaşırtıcı.

Belki daha da şaşırtıcı olan, BDP'nin duruşu ile MHP'nin söylediklerinin birbirlerine ne kadar benzediği: 'AK Parti'nin destekçisi, dayanağı, koltuk değneği değiliz' diyor her ikisi de. Anayasa değişikliğini, yani daha derin bir demokrasiyi, güçlendirilmiş bir hukuk devletini, genişletilmiş özgürlükleri desteklemek neden AK Parti'nin 'kuyruğu' olmak anlamına gelsin ki?

BDP dahil muhalefetin temel sorunu yıllardır değişmiyor: AK Parti'nin getirdiği kısıtlı reform önerilerine bile direniyorlar. 'Tamam bunu destekliyorum, ama bu yetmez, çok daha ileri demokratikleşme reformlarına ihtiyaç var' diyerek AK Parti'yi zorlayacaklarına, statükoya yaslanıp AK Parti'yi ülkenin 'en ilerici' partisi konumuna getiriyorlar. Bu değişiklikler az diyorsanız, daha çoğunu isteyin. 'Bu teklif yetmez, ama yeni bir demokratikleşme dalgasının başlangıcı' diyen liberal demokrat aydınlardan rahatsız olmak niye? Dikkat edin, benzer şikâyeti MHP de yapıyor; liberalleri değil de bildiri yayınlayıp, demeç verip anayasa değişikliğini desteklediklerini açıklayan 'eski ülkücüleri' suçluyor Bahçeli.

Önemli olan siyasetin, özgürlüklerin alanını birazcık da olsa açmak, açabilmek. Bu noktada siyaset hesapları yapmak anlamsız. Önce siyaseti kurtarın, özgürleştirin, üzerindeki vesayeti gevşetin; size siyaset yapacak alan

açılsın, sonra dilediğiniz siyasi kavgayı verin... Anladık, siyaset yapıyorsunuz, ama biraz insaf. Parti rekabeti, demokratikleşme fırsatlarını feda ettirmeyi gerektirmesin.

BDP'nin Türkiye'nin demokratikleşmesini AK Parti meselesine indirgediği görülüyor. Korkarım ki bu düşünce tarzı sadece anayasa değişikliğiyle de sınırlı değil. Kürt açılımı da önemli ölçüde bu akıl yürütmenin ve siyasal hesapların kurbanı. Demek ki açılıma da destek vermediler, vermeyecekler; çünkü açılımı da bir fırsat, sorunun çözümünde bir adım değil, AK Parti'ye avantaj sağlayacak bir girişim olarak gördüler. Yazık...

Statükodan rahatsız olduğunu sandığım Kürt hareketinin anayasa değişikliği konusunda 'direniş' saflarında yer almasının ciddi sonuçları olacaktır. Anayasa teklifinde 'karşıt' cephenin görüntüsü tek kelimeyle 'muhteşem': Deniz Baykal, Devlet Bahçeli ve Abdullah Öcalan omuz omuza vererek daha demokratik bir anayasaya 'hayır' diyorlar. Siz bu fotoğrafın neresindesiniz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Statüko ile pazarlık olur mu?

İhsan Dağı 2010.04.16

Deniz Baykal, anayasa değişikliğinde neden uzlaşalım dedi? Üzerinde düşünmeye değer. Bunu sadece CHP'nin siyasal bir manevrası olarak nitelemek eksik bir analiz olur.

Bence Baykal'ın önerisi, 'statüko'nun mevcut sıkışmışlıktan çıkış için kapsamlı bir pazarlık arayışında olduğunun bir göstergesi. Yıllardır statükonun temsilciliği rolünü üstlenmiş olan CHP, vesayet rejiminin sinir uçlarına dokunan anayasa değişikliklerini durdurmak için 'uzlaşma'ya hazır!

Mesele, anayasa değişikliği sürecinde referandumun nasıl yapılacağından ibaret de değil. Referandumun içeriği kadar sonrası dönemin yeniden yapılanmasında 'esas' alınacak değerlerle ve hedeflerle ilgili.

Anlaşılan o ki, statükonun adamları değişim talebinin gücü karşısında 'taktik' değiştiriyorlar. Kim mi onlar? Demokrasi içinde 'gizli iktidar' olmayı başarabilenler, milli iradenin üzerine vesayet kuranlar, siyaset alanını daraltıp içini boşaltanlar... Ve bütün bu iktidar oyununu Kemalizm adına meşrulaştırmaya çalışanlar...

1999'dan beri direndiler. Hem de bütün güçleriyle; elinde silah olanları da kanun olanları da devreye soktular. Medyayı da sermayeyi de, korkuttukları halk yığınlarını da kullandılar. Süreci geri döndürülebilir, en azından iktidarlarını ve imtiyazlarını dönüşüme eklemlenebilir sandılar. Ama sonuçta on yıldır yürüttükleri değişime direnme politikaları sonuç vermedi; Türkiye, demokratikleşme yolculuğuna devam etti. Statükonun adamlarının artık direnecek güçleri de inançları da kalmadı.

Çırpınıyorlar; ya direnirmiş gibi görünüp yenilip gidecekler değişimci güçlere ya da paşa paşa razı olacaklar tam demokrasiye, iktidar ve imtiyazlarını gerçek sahiplerine iade ederek.

Veya son bir hamleyle 'pazarlık' yapacaklar; değişimin siyasal aktörleri ile masaya oturacaklar, gitmekte olan iktidarlarının en azından bir kısmını kurtarmayı deneyecekler, ki deniyorlar... 'Yeni taktik' dediğim bu. Değişimin öncülerini pazarlığa zorlamak için de 'ülkenin ikiye yarıldığını, bölündüğünü' vs. söyleyip duruyorlar, yıllardır izledikleri korku politikalarıyla bu durumu kendileri yaratmış da olsalar. Dertleri, hâlâ korkutmak; korkutarak değişimi yavaşlatmak, yumuşatmak, etkisizleştirmek. İstiyorlar ki 'uzlaşalım, Kemalizm'i ve vesayetçi oligarşiyi kurtaralım'.

Statüko çırpınıyor, 'uzlaşma' peşinde. Neden mi? Uzlaşmazsa yok olacağını biliyor da ondan.

Uyarmalıyız; statüko ile pazarlık olmaz. Pazarlık demek, statükoya nefes aldirmek, kendini tahkim etmesi ve yeniden üretmesi için suni teneffüs yapmak demek. Demokratik siyasete, açık topluma, piyasa ekonomisine ve dünya ile bütünleşmenin yarattığı 'aydınlanmaya' yenik düşen bir yapı var karşımızda. Statükoda hâlâ müzakere edilecek güç görmek yanlış, temsilcilerini muhatap almak abes.

Şimdi durduramadıkları değişimin siyasal aktörü görünümündeki AK Parti ile pazarlık yapıp iktidarı 'paylaşmak' istiyor. Oysa statükonun ne pazarlık yapacak gücü kaldı ne de yaşama imkânı ve değişime karşı 'şart' öne sürme şansı. Her türlü pazarlık, kendi anakronizmasında can çekişen statükonun ayağa kaldırılması demek olur. Türkiye 1989'un Doğu Avrupa ülkelerini andırıyor şu sıralarda; prangalarından kurtulmak üzere olan bir toplum var yeni ekonomik gücü ve siyasal temsiliyle. Vesayet rejimi çatırıyor. 'Ara yolcu' yaklaşımlar geç kalmış bir yıkımı daha da geciktirecek.

Statükoyu yıkacak dinamikler durdurulamaz nitelikte. Türkiye'nin sosyolojisi, ekonomisi ve siyaseti artık üzerine giydirilen deli gömleğine sığmıyor. Uluslararası konjonktür de değişimden yana. Statüko güçleriyle yaptıkları ittifak soğuk savaşın bitimiyle işlevsiz, anlamsız hale geldi. Despotik, oligarşik bir Kemalist rejimin şiddet ve istikrarsızlık kaynağı olduğunu dünya biliyor. Ortadoğu, Kafkasya, Karadeniz ve Balkanlar'da barış ve işbirliği yerine çatışma ve gerginlik yaratmayı iş edinen bu kesimlerle artık 'iş tutmuyorlar'. Türkiye'nin demokratik istikrarı bölgesel ve küresel barış için şart.

Vesayet rejiminin yerine tam demokrasiyi kurmak için daha uygun bir konjonktür bulunamaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hazır mıyız provokasyonlara?

İhsan Dağı 2010.04.20

Ne zaman kronikleşmiş sorunlara ciddiyetle el atılsa, ne zaman ülkenin önünü açacak girişimler gündeme gelse 'tuhaf' eylemlerle sarsıldık yıllardan beri. '33 asker olayı', Danıştay saldırısı, Tokat pususu... Bu ülkede 'provokasyonlar tarihi'ni statükonun tahkimi sürecinden ve dinamiklerinden ayrı düşünemezsiniz.

Provokasyon aslında değişimi durdurmak için icat edilen bir yöntemdir. Kritik bir eşikte, hem değişimin aktörleri hem de toplum nezdinde tereddüt yaratmak hedeflenir. Böylece ya geri adım atılacaktır ya da, en azından, değişimin aktörünün arkasındaki toplumsal destek azaltılacaktır.

Provokasyonlarla DEĞİŞİMİN, ÇÖZÜMÜN, AÇILIMIN 'istikrarsızlaştırıcı', hatta yıkıcı, şiddeti tahrik edici 'kötü' bir şey olduğu algısı yaratılmak istenir. Böylece 'statüko' ve çözümsüzlüğe sıkıca sarılacaktır halk; 'sorunla yaşamayı öğrenmiş olmak', değişimin ve çözümün getireceği 'belirsizlik'ten daha anlamlı görülecektir. Değişimin 'bedel'ine katlanmak yerine, statükoya razı hale getirilecektir 'bedel'in hesaplı bir önalma girişimi olduğunu bilmeden. Bazen boşa çıksa da bu 'tezgâh', genellikle amacına ulaşmıştır.

Şimdilerde gündemde anayasa değişikliği var. 12 Eylül'ü mahkûm eden, 1961'de kurulan 'bürokratik vesayet rejimi'ni ciddi olarak zayıflatan, özgürlüklerin alanını genişleten bir değişiklik teklifi bu. 'Vesayetçi rejim'in ideolojik dayanaklarını olmasa da kurumsal araçlarını kısmen etkisizleştiren bu değişikliklerin gerçekleşmesi son derece önemlidir. Son yıllarda gerçekleştirilen demokratikleşme hamleleri anayasal bir dayanağa kavuşturulacaktır. Üstelik muhtemelen, 'tam demokratik' bir cumhuriyetin anayasasına yol açacak bir sürecin de ilk adımıdır bu.

Böyle bir tarihî kavşaktayken şiddet eylemlerinin yükselişi dikkat çekici, ama hiç şaşırtıcı değil. Hep uygulanan bir şablon bu. Sadece bizde de değil; İspanya'dan İngiltere'ye, Filistin'den Güney Afrika'ya birçok ülkede, bölgede yaşandı benzer olaylar.

Anayasa tartışmalarına paralel bir şekilde 'provokasyonlar' dalgası yayılıyor. Önce DTP eski genel başkanı Ahmet Türk'e yumruk atılıyor Samsun'da, sonra bir polis otosuna yapılan saldırıyla iki polis şehit ediliyor aynı ilde. Ardından Şırnak'ta bir araca yapılan saldırıda 5 güvenlik görevlisi şehit ediliyor, ardından şehitlerin birinin cenaze töreninde Enerji Bakanı Taner Yıldız'a yumruk sallanıyor. Son on günlük bu olaylar bir tesadüf olabilir mi?

Çok açık; birileri değişimi durdurmaya, toplumu yıldırmaya çalışıyor; değişimin öncülerini geri adım atmaya zorluyor.

Saldırıların 'çeşiti'ne bakılırsa her kesimi tahrik etmeye uğraşıyorlar. Toplumsal infial ve tepki yaratacak bu eylemlerin anayasa değişikliği süreciyle birden yükselmesi tesadüf olamaz.

Statüko ve statükoyu korumaya ve meşrulaştırmaya ayarlı kesimler direniyor. Anayasa değişikliğine direnmenin türlü yolları var. Kimi Meclis'te barikat kurar, görüşmeleri kilitler, olmadı Anayasa Mahkemesi'ne gider, kimisi de sokakta, dağda, şehit cenazesinde, mahkeme çıkışında provokasyon yapar.

Bu yöntemlerden birincisinin, yani meşru muhalefetin, provokasyonlara zemin hazırladığı bir durumdan kaçınmak gerekir. Meclis'te başlayan anayasa görüşmelerinde, bu bağlamda, muhalefete ciddi sorumluluk düşüyor. Anayasa görüşmelerinde Meclis'te tansiyonu yükseltmeye kalkışmak şiddet olarak geri dönebilir. Doğrudur, değişim bazıları için acıdır, acıtır. İstemezler değişimi, iktidar ve imtiyazlarını kaybetmekten korkarlar. Ama değişime muhalefetin meşru sınırlarında durmayı bilmezlerse, üsluplarıyla provokasyona uygun sert bir siyasal iklim yaratırlarsa bundan herkes zarar görür.

Ne demek istediğimi anlamaları için bir Doğan Grubu çalışanının Ahmet Türk'e yönelik saldırı üzerine neler yazdığını, o meşum yazının ardından provokasyon zincirinin nasıl birbirine eklendiğini hatırlamalarını tavsiye ederim. Aynı hataları siyasiler yapmamalı. Medeni dünyada koruma görmeyen tek bir fikir vardır; şiddeti ve ırkçılığı övmek, teşvik etmek ve özendirmek.

Hazırlıklı olalım; provokasyonlar bu defa değişimi durduramasın...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rezaletin son perdesi

İhsan Dağı 2010.04.23

Bu askerlerin kıldığı ceviz kırkı aştı. Şimdi de okulları, öğretmenleri ve öğrencileri fişledikleri ortaya çıktı. Fişlemeyi yapanlar da milli güvenlik dersine giren 'asker öğretmenler'. Halkın askerleri mi bunlar, Truva atı mı okullarımıza sızan?

Öğrencileri hakkında bilgi toplayan, onların nasıl giyindiğini, ne okuduğunu, neye inandığını başkalarına ispiyonlayan bir 'öğretmen' düşünemiyorum. Bu 'iş'i yapanlar açıkça öğretmenlik mesleğini 'kirlenmişlerdir'. Sorunun temelinde, yine, TSK'nın üzerine vazife olmayan işleri yapma merakı var. İşini, 'dışarıdan gelebilecek saldırılara' karşı hazırlık yapmak olarak tanımlayacağına, hep kendi halkına karşı 'hazırlıklar' peşinde olan bir ordu var karşımızda.

Yoksa neden okullarda istihbarat çalışması yapsın? Öğrencileri namaz kılıyor, oruç tutuyor, solcu, şu veya bu gazeteyi okuyor diye fişlesin? Ne yapacaklar bu bilgileri sonra? Çocukları 'islahevleri'ne mi kapatacaklar, üniversitelere mi sokmayacaklar, ilerde bir iş edinmelerini mi engelleyecekler? Öğrencilerin kıyafetinden, inancından, düşüncesinden onlara ne?

Kendi halkını, çocuklarını fişleyen bir ordu... Nasıl bir ordu bu, işgal ordusu mu?

Taraf'ın haberine göre 1998-2008 yılları arasında milli güvenlik derslerine giren muvazzaf ve emekli subay öğretmenler, Genelkurmay'ın emriyle öğretmen ve öğrencileri, 'solcu', 'türbanlı', 'namaz kılıyor', 'sol görüşlü' ve 'bölücü' olarak fişlemişler. Asker öğretmenler, rapor haline getirdikleri fişlemeleri 'bağlı oldukları' istihbarat birimlerine sunuyorlarmış. Kimlerin Zaman, Yeni Şafak, Vakit ve Türkiye gazeteleri okudukları da tespit ediliyormuş. Bir milyon tiraja yaklaşan Zaman, 'fişçiler'in işlerini de zorlaştırıyor doğrusu!

Bilinen yaklaşık 40 okulda yapılmış bu fişlemeler... Öyle rastgele de değil, son derece sistematik. İşin standart bir formunu da üretmişler; "Milli Güvenlik Bilgisi Dersi Öğretmenleri İçin Kontrol Formu". Formda öğrencilerin başörtüsü, namazı, okudukları gazeteler, dergiler, kitaplar, gittikleri dershaneler kayıt altına alınıyormuş. 'Ordu Komutanlığı' düzeyinde toplantılar yapmışlar 'asker öğretmenler'le durumu değerlendirmek üzere.

Çocuklarımızı 'dikizleyen' bu kişileri okullardan bir an önce çıkarın. Bunu yapacak cesaretiniz ve ufkunuz yoksa da okulları Genelkurmay Başkanlığı'nın psikolojik operasyonlar birimine bağlayın gitsin.

Bunlara, 'Elinizi öğrencilerin ve öğretmenlerin üzerinden çekin' demenin hiçbir faydası yok. Onlar bildikleri yolda yürümek isteyeceklerdir. Bu işe dur demesi gereken Milli Eğitim Bakanlığı... Kurtarın çocukları ispiyoncuların elinden, kaldırın ülkenin 'militarist' geçmişinden kalan şu ucube dersi. Fişçi asker öğretmenler de kendilerine başka iş arasınlar.

Şu soruları sormadan olmaz; okullarda neden hâlâ milli güvenlik dersi okutulmaktadır? Ve üstelik bu ders neden asker kişilerce verilmektedir?

Bu ülkenin okulları 'militarizmin arka bahçesi' olmaktan acilen çıkartılmalı. Bir yandan anayasayı değiştirmeye çalış, demokratik açılım yap, ama öte yandan da sokakta ona buna yumruk atan adamları yetiştiren 'militarizm'i okullarda besleyip büyötmeye devam et... Bu, olmaz.

Türkiye'yi hâlâ Enver Hoca'nın Arnavutluk'u sananlar var. Onlara kalsa memleketi baştan sona sığınaklarla donatır, milletin tümüne de üniforma giydirirler. Dünyada tek bir örneği kaldı 'milli güvenlik devleti' anlayışının. O da Kuzey Kore... Arnavutluk çoktan dönüştü, Çin bile aştı Mao'yu.

Bizde de hükmü kalmadı 'milli güvenlik devleti'nin. Korkularla 'hıyerarşik ve disiplinli bir toplum' yaratmak ne mümkün! Ama bu 'eski Türkiye'nin anakronikleşmiş ve fakat hâlâ yürürlükte olan uygulamalarına da artık bir son vermeli. Sınıfa 'dikkat!'le giren, üniformasıyla 'ders' anlatıp 'hangi' otoriteye itaat etmek gerektiğini öğrencilerin bilinçaltlarına kazıyan, yetmedi çocuklarımızı fişleyen 'sözde öğretmenler'e ihtiyacımız yok.

Faşizmden kalan bu ilkel 'eğitim' pratiğine son vermeden militarizmin kaynaklarını kurutamayacağımız gibi, fişlenmekten de kurtulamayız. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ahlaksız teklif, vizyonsuz siyaset

Anayasa değişikliği paketi üzerine Ufuk Uras'ın söylediği önemli; "Paketin 330'un altında kalması, Ergenekon'un zaferi olur."

Peki, Ergenekon'un avukatı olduğunu iddia eden kişi boş durur mu böyle bir 'zafer' ihtimali ufukta görülürse? Tabii ki hayır. Eski genel başkanının icadı olan 'Güneş Motel milletvekili pazarı'nı yeniden kurmaya tevessül edeceği anlaşıyor Deniz Baykal'ın. Meclis'te kendini pazara çekmiş bir tek kişi bile bulamayacağından eminim, ama söz konusu olan Ergenekon'u kurtarmaksa 'avukat' için gerisi teferruattır, her yol da mubah.

Baykal'ın şu ifadesine bakınız: "Türkiye'yi bu gidişten ancak sorumlu, vatansever, AKP'li bir avuç milletvekili kurtarabilecektir. Sorumluluk büyük ölçüde onların da omzundadır. Onların, gerektiğinde en iyi şekilde görev yapacakları yönünde umudumu koruyorum."

Bu sözlerin, 1977'nin sonlarında hükümet kurmak için Bülent Ecevit'in "Kumar borcu olmayan 11 milletvekili arıyorum" ifadesinden hiçbir farkı yok. Baykal, AK Parti milletvekillerine 'çengel atmaya' çalışıyor. Yaptığı açıkça, 'ahlaksız teklif'tir. Karşılık bulacağını hiç sanmıyorum, ama önümüzdeki günlerde CHP'nin ve statükonun jandarmalarının değişimi durdurmak için her yolu deneyeceklerinin kesin işaretleridir bunlar. Anayasa değişikliği paketi Meclis'ten geçene kadar kim bilir daha ne tür 'engelleme' taktikleriyle karşılaşacağız. Kim bilir, bu tür ahlaksız tekliflerden sonuç alamayınca işi 'fiili tehdit'e kadar götürebilirler.

Baykal'ın meseleyi 'vatanseverliğe' bağlaması da hiç şaşırtıcı değil. Avukatlığını üstlendiği örgütün de sıkça kullandığı bir 'dil' bu. 'Vatansever Kuvvetler Güç Birliği' denen yapılanma silah üzerine yaptırdığı yemin ve fişlediği on binlerce insanın listesiyle hâlâ hafızalarımızda. Kendileri ise artık 'Ergenekon sanığı'...

Her durumda, görüşmeleri Meclis'te süren teklifin Anayasa Mahkemesi'nin yapısını yeniden düzenleyen 17. maddesine 331 oy çıkması süreci durdurmak isteyenleri umutlandırmış olabilir. Birilerinin 'evet' oylarından iki kişiyi daha sökmek için neler verebileceklerini, neler yapabileceklerini düşünmek bile istemiyorum. 2007'deki cumhurbaşkanlığı oylamalarında olduğu gibi bütün gözler Meclis'in üzerinde. Eminim herkes 2007'den dersler çıkarmıştır; sağlam durmayan, saf değiştiren, statükonun manipölasyonlarına gelen veya baskılara boyun eğen kimselerin siyasi geleceği olamaz.

Anayasa oylamalarıyla değişim yanlıları adeta 'sırat köprüsü'nden geçiyor. Meseleyi ciddiye almak, asılmak, tüm değişimden yana güçleri ve dinamikleri harekete geçirmek, harekette tutmak şart. Değişim sadece cesaret değil, ciddiyet de ister. Süreci yönetenlerin kimlerle 'dans ettiklerini' bilmelerinde sayısız fayda vardır. Ufuk Uras'ın uyarısı ve Baykal'ın çağırısı bu bakımdan 'göz açıcı' niteliktedir.

Yalnız, Uras'ın bu sözleri grubuna da yönelmesi beklenir. BDP, bu süreçten 'Ergenekon'un zaferle çıkmasına mı hizmet edecektir, yoksa değişime destek mi verecektir? Meseleyi, AK Parti'ye destek vermek olarak nitelemek 'kaçış'tır, BDP'yi sorumluluktan kurtarmaz. "Acil kan ihtiyacı olduğu zaman devreye gireriz" demek ise ciddiyetsizliktir. BDP, demokratik değişim ile statüko arasında yerini belirlemek zorundadır.

Demokratikleşme inisiyatiflerine ikircikli yaklaşmak ve statükodan medet ummak BDP'nin çıkmaz sokağıdır. Örneğin, AK Parti'nin çözüm inisiyatifine karşı, 'Devlet diyaloga hazır ama, AKP çözüm önünde en büyük engel' demek berbat yanlış bir analizdir. Benzer şekilde Selahattin Demirtaş'ın "Devlet bir bütün olarak aslında çözüme daha yakın fakat AKP bu cesarettten yoksun duruşu nedeniyle süreci tıkıyor" veya "Devlet 'Kürt sorunu silahlı yöntem dışında çözülmelidir'e karar verdi, AKP silahlı çözümde direniyor" sözü tam bir yanılsamadır. 'Devlet'i 'siyaset'in üstüne koyan bu yaklaşımdan yalnızca çözümsüzlük değil, çözümün istenmediği sonucu da çıkar. Siyaset yerine 'devlet'i muhatap alarak çözüme varılamaz.

Statüko kırılmadan, demokrasi kurumsallaşmadan Kürt sorununun çözülemeyeceğini Kürtlerin çok büyük kısmı biliyor. Ya BDP? Ahlaksız teklif kadar vizyonsuz siyaset de statükoya hizmet eder. i.dagi@zaman.com.tr

Statükoya payanda olan Türk ve Kürt milliyetçileri

İhsan Dağı 2010.04.30

Anayasa değişikliğine 'AK Parti'ye payanda olmayacağız' diye karşı çıkan MHP ve BDP, statükoya payandalık yapmaktan rahatsızlık duymuyor mu?

12 Eylülcülere yargı yolunu açan anayasa değişikliğine hayır oyu veren MHP milletvekilleri, Mamak Askerî Cezaevi'nde akıl almaz işkencelerden geçen ülkücülerin yüzüne nasıl bakabilecekler? Oylamaya katılmayan BDP, Diyarbakır Askerî Cezaevi'nde insanlık dışı baskılara maruz bırakılan Kürtlere nasıl açıklayacak 12 Eylülcülerini savunduklarını? Çok mu sevdiniz işkencecinizi?

Bu kara lekeyi hiçbir siyasi gerekçe aklayamaz.

Birbirine zıt gibi görülen bu iki siyasal hareketi değişime karşı 'ret cephesi'nde birleştirebilen statükonun demek ki hâlâ gücü var; daha doğrusu bu 'payandalar' öyle zannediyor.

Yoksa, statüko çöküyor, hem de savunucularının üstüne... Yanlarına başkalarını da çekmek için çabalamaları bundan. Değişim korkusuyla statükonun sözcülüğüne soyunan CHP Genel Başkanı Baykal'ın anayasa değişikliğine karşı bir yandan sözde 'vatansever' AK Partili milletvekili peşine düşmesi, öte yandan da BDP'ye ümit bağlaması böylesi bir 'varoluşsal' refleksin işareti. Yine de yanına MHP ve BDP'yi alarak yargı oligarşisini savunmaya, 12 Eylül darbecilerini korumaya çalışmak hiç de azımsanmayacak bir başarıdır statüko adına.

Ama bu başarı siyaseten bir yıkım anlamına gelebilir, bu iki 'milliyetçilik' türü için de. Asla yan yana gelemeyecek siyasi hareketlerin statükoyu savunmak için birleşmesi birçok şeyi faş ediyor. Bunların başında, her ikisinin de statükodan ve statükonun yarattığı sosyo-politik ortamdan besleniyor olması gerçeği var.

Oysa statüko tasfiye ediliyor; statükoya (hem de en zayıf anında) eklemelenenler de bu kaderi paylaşacaklar. Mesele şudur; değişimi anlamayanlar, değişimin siyasal aktörlüğünü ve taşıyıcılığını üstlenmeyenler için siyaset yapacak zemin daralıyor. Alanı daralan hareketlerin başında da giderek CHP'ye benzeyen MHP ile çözüm için siyasete dayanmak yerine 'statükodan/devletten' medet uman BDP bulunuyor.

BDP'nin sorunu büyük; çözüm için geliştirilecek fikirleri, izlenecek politikaları yıllardır cezaevinde veya onyıllardır dağda bulunan insanlara bırakınca ne Türkiye'deki ne de dünyadaki değişimi doğru dürüst okuyabiliyorlar. Bu yüzden hâlâ 'muhatap' olarak 'devleti' (S.Demirtaş 'ordu, bürokrasi, yargı, istihbaratın bütünü' diyor) görüyorlar. Mesele 'kimle savaştıysam onunla barış yaparım' meselesi değil; bugün, savaştan taraflardan birini 'dönüştürmeye', hukuk içine çekmeye, hesap vermeye zorlayan bir değişim süreci ve onun sivil, siyasal öncülerinin var olduğunu fark etmek gerek. Devletin dönüştürülmeye çalışıldığını, bu süreçte de anayasa değişikliğinin çok önemli bir kilometre taşı olduğunu görmezden gelerek siyaset yapılmaz.

BDP'nin temel sorunu demokratikleşmenin, sivilleşmenin ve devletin dönüşümünün kendi varlığını zora sokacağı korkusu. Bu, tipik statükocu bir tepki.

BDP gibi bir partinin siyaset yerine devleti muhatap alması anlaşılır bir şey olabilir; bölgede yıllardır halkı canından bezdiren, köyleri boşaltan, yakan, halkı topluca cezalandıran ceberut ve şedîd bir 'devlet'in varlığı siyaseten BDP'nin işine gelebilir, ona toplumsal destek yaratabilir. Ama her durumda, defalarca partisini kapatmış AYM'ye sahip çıkmak, Ergenekon soruşturmalarını durdurmak için elinden geleni yapan HSYK'nın

yapısının demokratikleştirilmesine 'AKP yargıyı ele geçiriyor' diye karşı durmak, en çok Kürtlerin canına okuyan 12 Eylül'ün yargıya taşınmasına bigane kalmak BDP'nin kimliğini deşifre etmiştir.

Bu durumda BDP'nin CHP ve MHP ile beraber statükonun saflarında yer almasının tek bir açıklaması vardır: BDP aslında statükodan, partisini kapatan AYM'den, faili meçhulleri karartan güçlerden, bölgede yürütülen şiddet politikalarından hiç de rahatsız değil. Değişim, BDP'yi de korkutuyor.

Yine de benden söylemesi; ya statükoyu değiştirenlerle birlikte olursunuz ya da statükoyla birlikte tasfiye edilirsiniz. Başka yol yok... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'deki Ergenekon şebekesi

İhsan Dağı 2010.05.04

Statükonun karşı saldırısını dün Meclis'te gördük. Anayasa değişikliği teklifindeki siyasi partilerin kapatılmalarını zorlaştıran madde 327 oy alarak paketten düştü. Sıra AYM ve HSYK'nın yapısının değiştirilmesine ilişkin değişikliklerde.

Eminim soruyorsunuzdur, neler oluyor? Bence olanlar açık; AK Parti içindeki Ergenekon şebekesi harekete geçti.

'AK Parti'de Ergenekon'un ne işi var?' dediğinizi duyar gibi oluyorum. Siz de AK Parti yöneticileri gibi saf olmayın lütfen. Balyoz'dan Kafes'e, oradan da ıslak imzalı bitirme planına kadar 'şebeke'nin neredeyse tüm belgelerinde AK Parti içindeki adamlarından, harekete geçirilecek bağlantılardan söz ediliyordu.

Daha kritik bir zaman olur mu statükoyu savunmak için? Düşünün, parti kapatmaları (siz bunu AK Parti'yi kapatmak diye okuyun) zorlaştıran anayasa değişikliği Meclis'te... Madde kabul edilse artık AK Parti'yi kapatmak mümkün olmayacak... İşte dün Meclis'te statüko AK Parti'yi, içindeki 'uyuyan elemanlarıyla' vurdu.

Şimdi kimse çıkıp da lay lay lom bir tavırla 'gruba hakimiz' edebiyatı yapmasın. Değilsiniz, olamazsınız. AK Parti'de 'İttihatçı' milletvekilleri cirit atarken, İttihatçılıklarıyla övünürken, İttihatçıların 'pisliklerini' alenen savunurken ve siz de bunları seyrederken parti grubuna hakim olamazsınız. İttihatçılıkla Ergenekonculuk arasındaki kan bağının farkında olmadan ne grubunuza hakim olabilir ne de Türkiye'yi yönetebilirsiniz.

Kusura bakmayın, bugün son bir aylık yazılarımdaki 'aman dikkat!'leri hatırlatmak durumundayım.

Bir ay önce de ilk anayasa değişikliği yazımda şöyle demiştim:

'Reform paketinin Meclis'te 330 oy alarak referanduma kalma ihtimali bile riskli, eğer AK Parti dışından birilerinin desteği sağlanmazsa... AK Parti'nin 336 oyu var; sadece 7 fire vermesi bu işin Meclis'ten dönmesine yeter. AK Parti muhalifi partiler, kesimler ve kurumların anayasa oylamasında AK Parti grubuna 'çengel' atmayacağını düşünmek saflık olur. Yani AK Parti fire verebilir; hatta partiyi 'bölme', en azından adam koparma operasyonu anayasa oylamalarıyla başlayabilir'.

Operasyonun birinci ayağı gerçekleşti. Sırada, diğerleri var... Sakın ciddiye almayın bu uyarıları!!!

'Değişim sadece cesaret değil, ciddiyet de ister. Süreci yönetenlerin kimlerle 'dans ettiklerini' bilmelerinde sayısız fayda vardır' demiştim bir hafta önce de. Birileri dalgasını geçiyor, AK Parti seyrediyor... Türkiye'yi

dönüştürmek tabii ki kolay değil. Dağ gibi bir statüko var karşıda, direnen. Ama bu şaka değil, öyle 'lay lay lom'la olmaz bu işler.

Baykal'ın geçen hafta yaptığı konuşmayı hatırlayınız: "Türkiye'yi bu gidişten ancak sorumlu, vatansever, AKP'li bir avuç milletvekili kurtarabilecektir. Sorumluluk, büyük ölçüde onların da omzundadır. Onların, gerektiğinde en iyi şekilde görev yapacakları yönünde umudumu koruyorum."

Yine, geçen hafta yazmıştım; Baykal'ın eski genel başkanı Bülent Ecevit'in Güneş Motel modelini deneyip 'ahlaksız teklif'lerde bulunduğunu. Ve eklemiştim, 'önümüzdeki günlerde CHP'nin ve statükonun jandarmalarının değişimi durdurmak için her yolu deneyeceklerinin kesin işaretleridir bunlar'.

Baykal'ı da tebrik etmek gerek. Anlaşılan 'kumar borcu olmayan' üç-beş AK Partiliyi bulmuş.

Kim bunlar? Adam gibi çıkıp açıklamalılar kimliklerini... Kimse 'oylama gizli' falan demesin. Tavır alan milletvekilleri çıkıp açıklasınlar gerekçelerini. Partisinin 'en hayati' anayasa değişikliği teklifine 'hayır' diyerek, belki de AK Parti'nin önümüzdeki dönemde kapatılması senaryolarını diriltten bu AK Partili milletvekilleri eminim 'millet' merak ediyordur.

Bir söz de BDP'lilere... Artık rahatlamışlardır, partileri kapatılmaya devam edecek, onlar da bölgeye gidip 'mazlum edebiyatı' yapabilecekler. Bırakın statükoyu değiştirmeyi, statüko ile yoldaş olduklarını bu anayasa değişikliği sürecinde gördük. "Paketin 330'un altında kalması, Ergenekon'un zaferi olur." diyen BDP'li Ufuk Uras ne diyecek bakalım bu işe. Partisinin Ergenekon'a verdikleri desteği izah edebilecek mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne faşist, ne demokrat

İhsan Dağı 2010.05.07

İsmet İnönü'nün Hitler'e benzerliği tartışılıyor. Yok, o kadar da değil. Tek parti yönetimi yıllarında bile Türkiye siyasetinde Hitler'e hakikaten benzeyen bir kişi bulunabileceğini sanmıyorum.

Bu, 1930'lar CHP'sinde faşizme özenen adamlar olmadığı anlamına gelmiyor elbette. Partinin bir ara güçlü genel sekreteri olan Recep Peker'in İtalya gezisinin ardından Türkiye için açıkça faşist bir model önerdiği herkesçe bilinir. Her ne kadar sonradan parti içindeki etkisi azalmış da olsa, Peker'in önerileri paralelinde faşizm benzeri bir parti-devlet kaynaşması 1936 yılında tamamlanmıştır.

1930'lar Türkiye'si dindarlara, gayrimüslimlere, Kürtlere ve Alevilere yönelik baskı, sindirme ve şiddet politikalarıyla faşizmden çok uzak değildir. Ancak bunun tüm sorumluluğunu 'ikinci adam' İsmet İnönü'ye yüklemek doğru olmaz. İnönü'nün yaptığı, 1938 sonrası devraldığı tek parti rejimini 'başarı'yla sürdürmektir. Ta ki, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda çok partili hayatı 'denemek' zorunda bırakılıncaya dek...

Zaten o tarihten sonra başlar bence İnönü'nün Türkiye siyaseti üzerindeki 'yıkıcı' etkisi. Asla aklından geçirmedigi olur ve 1950 seçimlerinde iktidarı kaybeder. İktidardaki İnönü kurulu düzeni işleten bir 'devlet adamı'dır, ama muhalefete düşmüş 'siyasetçi' İnönü artık bir ateş topu olmuştur. Sonunda DP'yi iktidar olduğuna pişman edecektir. Adnan Menderes bakınız ne der; "Bizim bütün günahımız, iktidara gelmemizdir... Affetmez bir kin, bizi bu günahımız için ölünceye kadar takip edecektir". Ve etmiştir de...

İnönü'nün idamları durdurmak için son anda Milli Birlik Komitesi'ne mektup yazdığı doğrudur; ama Menderes'in ve Demokratların boynuna idam ipi çok önceden geçirilmiştir. Damadı Metin Toker'in

yönetimindeki Akis dergisinin Temmuz 1960 sayılı kapağı bunu yeterince anlatır: Bir darağacı, darağacından sarkan ucu düğümlü idam ipi, önünde Bayar'ın fotoğrafı ve altında bir spot: 'Cürüm ve ceza'.

27 Mayıs darbecilerinden Sami Küçük anlatıyor: "Toplumun haklarına sahip çıkma muhalefetine uyanışı, tabii ki İsmet Paşa'nın 10 yıl süren azimli ve kararlı bir mücadelesi sonucu olgunlaşmıştır. Bu bakımdan İsmet Paşa, kendisini ve partisini 27 Mayıs'ın dışında göremez... Toplumun ihtilali en kısa zamanda benimsemesinde tabii ki İsmet Paşa'nın payı büyüktür."

Yani darbenin olgunlaştırılması ve meşrulaştırılması siyasetinde İsmet İnönü başrolü oynamıştır. Damat Metin Tokar bakın ne diyor: "CHP bir yeraltı faaliyetinin bütün hazırlıklarını tamamlamaktaydı. 28 Nisan ile 27 Mayıs arasında CHP'nin bu şekilde çalışmış olduğu bir gerçektir... Menderes'e karşı koyma kendiliğinden mi doğmuştur? Hayır. Onu CHP bizzat organize etmiş, beslemiş, sloganlarını vermiş, her hareketin çekirdeğini oluşturmuş, bir beyin rolü oynamıştır. İsmet Paşa, partisinin bu rolü oynadığından haberdardı. Ama kendisi hiçbir zaman yeraltına geçmedi. Buna karşılık, ihtilale yeşil ışık yaktığı bir gerçektir."

Bunu, 27 Mayıs darbecilerinden Orhan Erkanlı da doğruluyor: "İnönü'nün 'şartlar tamam olursa ihtilal meşru olur' şeklindeki sözleri bizim için büyük destek olmuştur... İhtilal bir bakıma Halk Partisi'nin yaptığı muhalefet neticesinde meydana geldi. ... Akis, orduda çok okunurdu. Rahmetli Polatkan'la Fatin Rüştü Zorlu'nun asılma sebebi Akis'in bu neşriyatıdır. O kadar bunların alayhine yazılmıştır ki biz daha işe başlarken kafamızda bunları zaten mahkûm etmiştik. Halk Partisi ve Halk Partisi'nin organları bu ortamı meydana getirmişti."

Bu, Menderes'in 'affetmez bir kin' dediği şeydir; bir rövanştır.

Tamam, İnönü faşist değildir, ama Türkiye'yi demokrasiye geçiren adam hiç değildir. O, tam elli yıl önce iktidar ve intikam uğruna demokrasiyi darbecilere teslim eden adamdır. İntikamını almış, ama iktidar olamamıştır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baykal'ı kimler, neden tasfiye etti?

İhsan Dağı 2010.05.11

Deniz Baykal gibi bir 'mücadele' adamının siyasal hayatının böyle bitmesi hazindir. Hiçbir siyasetçi böyle bir 'final'i hak etmez. Keşke kaybettiği seçimlerin ardından 'siyasetin dinamikleriyle' gitmesini bilseydi Baykal.

Üzerinde durulması gereken komplo değildir sadece; komployu düzenleyenler kadar, ilk andan itibaren komponun yaratmaya çalıştığı siyasal sonuç doğrultusunda Baykal'ı istifaya davet edenlerin tutumu da tartışılmalıdır.

Hiç kuşku yok; kaseti piyasaya sürenler CHP'yi ve Türkiye siyasetini yeniden düzenlemeye çalışanlar. Peki, bu arada Baykal'a yapılan bu ayıbı 'fırsat'a dönüştürmeye çalışanlara ne diyeceğiz? İlk günden itibaren 'bir kısım medya'nın olayı veriş tarzı dikkat çekicidir. Adeta komponun sonucuna ulaşması doğrultusunda yayıncılık yapılmış; haber, manşetlerden inmemiş, köşe yazarları istifa korosu oluşturmuşlardır. Açıklıkla görülen odur ki; bazı kesimler bu kompodan istifade ederek CHP'yi yeniden kurgulamak istemektedirler.

Haklıdır Baykal; 'komployu siyaset yapmak için düzenlemişlerdir'. Ancak bunu hükümete yıkmak doğru değildir. Giderayak bu işlerin hükümetin bilgisi ve onayı dışında olamayacağını ifade etmesi son derece yakışıksız olmuştur. Başbakan Erdoğan'ın haberi duyduğunda gösterdiği tepkinin samimiyetinden kuşku duymak yersizdir.

Hükümetin Baykal'dan şikâyetçi olduğunu hiç sanmıyorum. Siyaset tarzı ve tezleriyle partisini % 20'ye kilitlemiş, son yedi yılda dört kez seçim kaybetmiş birisini hiçbir rakip 'kaybetmek' istemez.

Eğer Baykal bu komplonun siyasî bir komplo olduğuna kani ise üstünde siyaset yaptığı zemine bakmalıdır. Bu, açık ve seçik olarak CHP'yi yeniden yapılandırmak isteyen birilerinin, Baykal'ın 'son kullanma tarihi'nin geçtiğini düşünenlerin işidir. Baykal'ın verdiği onca canhıraş mücadele bir kalemde silinip atılmıştır. Ergenekon'un avukatlığına soyunmaya kadar vardığı muhalefet tarzı bile kurtaramamıştır kendisini.

Baykal'ın yerini kim doldurursa doldursun 'acaba' sorusuna muhatap olacaktır. Ne kadar yersiz de olsa akıllara gelecektir; 'acaba yeni genel başkanın bir rolü var mıydı, komploda?'

Ayrıca geriye dönüp, bu kasetin CHP ve Baykal'ın izlediği siyaset üzerinde etkisi olup olmadığı da konuşulacaktır. Bir siyasi liderin kariyerini sonlandıracak çapta sarsıcı bir belgenin birileri tarafından 'şantaj' malzemesi olarak kullanılıp kullanılmadığı merak konusu olacaktır. Çünkü elinde böyle bir kaset bulunduran çevrelerin 'şantaj'a kalkışmaları olasıdır.

Dünkü basın toplantısında Baykal'ın durumu hâlâ doğru okuyamadığı görülmüştür. İstifa ederken bile siyaset yapmıştır, samimi olup, doğruyu söylemekten kaçınmıştır. 'Bu komplonun hedefi bir kişi değildir, onun çok ötesinde CHP'nin neredeyse tek başına yürüttüğü, Cumhuriyet'e, demokrasiye, hukukun üstünlüğüne sahip çıkan; sivil darbeye, sivil dikta rejimlerine karşı vermekte olduğu mücadelesidir.'

Hayır Sayın Baykal; bu komplonun hedefi sizsiniz. Nedeni de komplocuların beklentilerini yeterince yerine getirememiş olmanızdır. Siz her ne mücadelesi verdiğinizi düşünüyorsanız, komplocuyu bulmak için yol arkadaşlarınıza bakmanızı salık veririm. Birileri sizden ümitlerini kestiler. Şimdi başkalarını deneyecekler yerinize. Parti kongresine iki hafta kala bu komplonun 'sizi' göndermek için düzenlendiğini anlamamış olamazsınız.

Kongre'de yeni bir genel başkan bulunacak, referandum kampanyasında meydanlara ısındırılacak, bir yıl içinde yapılacak genel seçimlerde de AK Parti durdurulmaya çalışılacak. Bu süreçte de artık Baykal olmadığı için bütün eski küskünlerin CHP'ye dönmeleri sağlanacak. Baykal sonrası CHP'den pay alma imkânının doğduğunu düşünen birçok eski ve yeni isim de partiye dönecek...

Bütün bunlar gerçekleşse de CHP'de değişim olmayacak, çünkü CHP tabanı Baykal tarzı bir siyaset üslubu ve içeriğinden fazlasına imkân vermeyecek...

Her durumda Türkiye'de siyaset mühendisliğinin bu kadar kolay olabileceğine inanamıyorum. Temsil ettiğin siyasal harekete yedi yılda dört defa yenilgi tattırıp ayakta kalabiliyor, ama özel hayatına ilişkin bir komplo karşısında yenilgiyi kabulleniyorsun...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Karşı devrim'i çok sevmiştik!

İhsan Dağı 2010.05.14

Türkiye'de siyasal mücadele hâlâ iki büyük blok arasında cereyan ediyor. Bir yandan sivil-asker bürokratik 'merkez' ve onun yıllarca rant dağıtıp beslediği kesimler, öte yandan da toplumsal 'çevre'. Bu iki blokun bugünkü siyasal temsilcileri ise CHP ile AK Parti.

İki parti arasındaki kavga işin görülen kısmı; asıl mücadele 'merkez'i ve 'çevre'yi oluşturan bürokratik, toplumsal ve ekonomik güçler arasında yürüyor.

Otoriter ve elitist 'merkez'in cumhuriyet döneminde iktidarını meşrulaştırmak ve 'çevre'yi iktidar imkanlarından dışlamak için kullandığı söylemsel-ideolojik aygıtın adı da Kemalizm'dir. Neredeyse resmi ideolojiye bağlılıkla tanımlanan bir 'vatandaşlık' anlayışı muhafazakar/dindar çevreyi merkezin nimetlerinden uzak tutmak için etkin bir biçimde kullanıldı. Ta ki 14 Mayıs 1950'ye kadar...

Bu tarihle birlikte 'çevre' iktidara ulaşmanın yolunu çözdü: sandık. O tahta sandık insanlığın en büyük keşiflerinden biri olmalıydı. Adeta sihirli bir kutuydu; içinde toplanan oylarla 25 yıllık tek parti rejimi ve onun 'şef'i bir günde yıkılıvermişti. Artık 'çevre'nin iktidar talebini temellendirdiği kavram, milli irade; gerekli duyduğu mekanizma da demokrasi olmuştu. Mantık da basitti; egemenlik millete aitse, bunu tesisin yolu da demokrasiydi.

CHP'nin temsil ettiği 'merkez' ile genelde merkez-sağ partilerin temsil ettiği 'çevre' arasındaki iktidar mücadelesi böylece yeni bir aşamaya geldi.

DP, cumhuriyet tarihinin ilk serbest seçimlerinde % 53 oy almıştı. Sonuç, CHP için ağır bir yenilgiydi. Sadece 10 ilde DP'yi geçerek birinci olabilmişlerdi. Yenilgi dört yıl sonraki seçimlerde katmerlendi. CHP ancak dört ilde (Malatya, Kars, Tunceli, Sinop) birinci olabildi, Meclis'te 33 kişi kaldı. Az kalsın İsmet İnönü bile milletvekili seçilemiyordu. Ankara'da kaybeden İnönü, neyse ki işi garantiye almak için aday olduğu Malatya'dan seçildi Meclis'e.

Sivil-asker bürokrasi bu yenilgiyi asla unutmamış, DP'nin zaferini asla affetmemiştir. Seçimin ardından İnönü'nün kapısını çalıp, 'iktidarı bırakmayın, biz arkanızdayız' diyen üniformalılar on yıl sonra yeniden sahne alacaklardır İnönü'nün icazetiyle...

Ama her şeye rağmen bürokratik 'merkez'in temsilcisi CHP hiçbir seçimi kazanıp tek başına iktidar olamayacaktır. Çünkü CHP demokrasi için 'yanlış' partidir; demokrasi içinde demokrasiye göre tasarlanmamıştır; aksine diktatoryel bir rejimin halkı tahakküm ve kontrol altında tutmak amacıyla kullandığı bir mekanizmadır.

Demokrasilerde toplumsal ihtiyaçlara ve taleplere duyarlı partiler ayakta kalır. Zaten siyasal parti, toplumu devlet yönetimine taşımanın bir aygıtıdır. Halkı, halkın taleplerini temsil edebilen partiler rekabet edebilir demokrasilerde. Devleti, bürokrasiyi, resmi ideolojiyi temsil etmeye kalkışan CHP gibi bir siyasal hareket demokratik rekabete gelemmez. O yüzden de demokratik olmayan yöntemlerde arar iktidarı...

Her durumda 14 Mayıs bir milattır; toplumun inancına, ezanına, kıyafetine, gündelik hayatına tebelleş olan bir devletten can havliyle demokrasiye, sınırlı devlete, hizmet devletine kaçışın tarihidir 14 Mayıs. Hatta daha ilerisi de söylenebilir; 14 Mayıs toplumun devlet üzerindeki sahiplik iddiasıdır. Yönetimin aslında kendi uhdesinde olduğunu anlamış bir halk, devlet seçkinlerine sessizce başkaldırmıştır. Adeta devlete, devlet ideolojisine ve devlet büyüklerine mutlak itaat içinde tapınması istenen halkın, devleti kendi hizmetine koşma iradesinin, isteğinin bir tezahürüdür 14 Mayıs.

14 Mayıs sonrası Türkiye, bir daha eskisi gibi olmadı; darbelere, idamlara, vesayet rejimlerine rağmen... Çünkü halk, iktidarın kendine ait olduğunu anladı ve bir daha da unutmadı. 'Merkez'in şiddet politikalarına hep sandıkta cevap verdi... Bugün bürokratik merkez ve onun siyasal, kurumsal ve ekonomik uzantıları hegemonyalarının sonuna gelmişlerse bu, tam altmış yıl önce bugün, 14 Mayıs 1950'de başlayan bir sürecin sonucudur. Şükranla anıyorum...

Bir başka Anadolu ihtilali

İhsan Dağı 2010.05.18

Anadolu ayağa kalkıyor. Siyasette, ekonomide, sporda Anadolu ayağa kalkıyor. Donanımlı, dünya standartlarını yakalamış ve iddialı... Kendi kaderine el koyan, bağımsız ve özgüven sahibi bir 'aktör' oluyor.

Anadolu'nun enerjisini, dinamizmini, istekliğini hesaba katmadan Türkiye'yi anlamak mümkün değil.

Sadece Ankara bürokratlarını ve İstanbul burjuvazisini izleyerek, sadece onları dinleyerek Türkiye'yi anlamaya ve açıklamaya çalışanlar yanılmaya mahkûmlar. Çünkü Türkiye onlardan ibaret değil; hâlâ sesleri çok duyuluyor olabilir. Ama bu ülkenin 'itici gücü' Anadolu'dan geliyor artık. Yıllar sonra geçen hafta TÜSİAD'ın ilk kez MÜSİAD'la buluşması ilginç değil mi? Bükemediği eli sıkıyor İstanbul sermayesi.

Bu, siyasette de farklı olmayacak. Toplumu, ekonomiyi, düşünceleri, yaşam biçimlerini istediği gibi yönetebileceğini sanan 'bürokratik merkez'i çoktan aşan yeni bir Türkiye var. Bırakın yönetmeyi, 'bürokratik merkez' bu yeni Türkiye'yi anlamaktan bile aciz. Geleceklerini, kariyerlerini ve kazançlarını çökmekte olan bu köhne yapıya bağlayanlar da kaybedecekler. Devletin koruması ve kayırması olmadan 'en iyi' olanın kazandığı bir serbest rekabet ortamına doğru ilerliyoruz. Demokratik rekabette siyasetin, piyasa ekonomisinde ekonominin en iyilerini tercih ederek 'sivil' dinamiklerin yönettiği bir ülke oluyoruz.

Daha on yıl önce 28 Şubat sürecinde 'yeşil sermaye' denilerek yok edilmeye çalışılan Anadolu sermayesi dünya ile bütünleşerek 'doğal korunak'lar kazandı bürokrasiye ve büyük sermayeye karşı. İstanbul sermayesinin Anadolu'daki 'ajante'leri değil artık; bırakın İstanbul'u dünya ile rekabet edebiliyorlar. Büyük sermayenin dünyadaki 'ortaklarını' devraldılar. Bugün ihracaat yapmayan, üniversitesi bulunmayan il yok.

Kısaca 'merkez'in hegemonyası çöküyor. Siyasette de, ekonomide de, sporda da böyle...

Bursaspor lig şampiyonu. Genç teknik adam Ertuğrul Sağlam'ın futbolcuları Daum'un, Rijkaard'ın, De-nizli'nin Güneş'in, yani yerli ve yabancı teknik 'elit'in takımlarını geçip şampiyon olmayı başardı.

Bursaspor 'yıldız' futbolculardan oluşmuyor belki, ama 'takım'. Kararlılık ve inançla 'işini' en iyi şekilde yapmaya çalışan bir ekip. Maddi sınırları da zihinsel sınırları da aşmayı başardılar. Hakan Şükür'ün dediği gibi, 'profesyonel ahlak' kazandı...

Pazar gecesi Türk futbolunda 'dört büyükler' sözü de tarihe karıştı. 'Beş büyük' sözü de gerçeği tam anlatmaz. Artık herkes büyük. Çağ, 'hegemonlar'a meydan okuma, kafa tutma çağı... Alttan gelenin müthiş azmi, isteği ve çabası üstteki yapıları çökertiyor. Bursaspor, şampiyonluğuyla bunu bir kez daha ispat etti.

Sermayesi ve medyasıyla İstanbul merkezli 'kurulu düzen' bu yıl futbolda istediğini alamadı. Kupada Trabzonspor, ligde Bursaspor 'kurulu düzen'e başkaldırıp şampiyonlukları Anadolu'ya taşıdılar. İstanbul hegemonlarının kupa kaldıramadığı bu yıl 'Anadolu ihtilali'nin futbola da damgasını vurduğu bir yıl olarak hatırlanacak.

Hegemonların kendilerine çizdiği sınırları kadermiş gibi kabul etmeyen 'çevre'nin başarısı bu. Geçen yıl 'İstanbul efendileri'ni Sivasspor zorlamıştı. Bu yıl Bursaspor... Gelecek yıllarda da neden Gençlerbirliği, Kayserispor, Gaziantepspor, Eskişehirspor ve diğerleri olmasın? Tamam, futbol bir endüstri, büyük finansman, ciddi altyapı gerektiriyor. Ama bundan da ibaret değil. Üstelik Anadolu takımlarının yaslanabilecekleri bir

sermaye, toplum ve medya da artık var. Bursaspor'un bu yılki başarısı kuşkusuz Anadolu takımlarını kamçılayacak. Her takım 'büyük', her takım şampiyon aday. Herkes kazanılmış imtiyazlarını unutsun, tam rekabete, yarışa hazır olsun. Bu, sporda da, iş dünyasında da, siyasette de geçerli.

Trabzonspor'u da tebrik etmek gerek. 'Anadolu'dan ikinci bir şampiyon çıkması' düşüncesiyle Fenerbahçe'ye 'yatmadı'. 'Kupa benim, lig senin' muvazaasına prim vermedi. Teslim olmadı, futbol oynadı. Bursaspor'u gönülden tebrik ediyorum. Urfa'dan Van'a, Kars'tan Mardin'e şampiyonluklarının gönülleri titrettiğini, kutlandığını unutmasınlar.

Anadolu daha çok başarıya gebe...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP nasıl kurtulur?

İhsan Dağı 2010.05.21

Türkiye'de son on yılda değişmeyen bir tek CHP kalmıştı. Şimdi o da değişiyor. Mesele, değişimin sadece liderlik düzeyinde mi kalacağı, yoksa CHP tabanını, siyasetini, söylemini de kapsayacağı mı meselesi.

Eğer Baykal'a karşı düzenlenen 'operasyon' CHP'yi yeniden dizayn ederek AK Parti'ye karşı gerçek bir iktidar alternatifi oluşturmayı hedefliyorsa Kemal Kılıçdaroğlu'nun genel başkan seçilmesinden daha ileri giden değişiklikler de sürpriz olmaz.

Baykal'ı tasfiye edenler herhalde CHP'nin başına Baykal gibi Ergenekon avukatlığı yapan, orduyu ve yargıyı yedeğine alarak AK Parti'yi herhangi bir anti-demokratik yöntemle devirmeye çalışan, her demokratik açılıma karşı çıkan bir başka ekip getirmek istemezler. Çünkü bu siyaset tarzının son sekiz yılda bir işe yaramadığı, aksine CHP'yi iktidara talip olamayan müzmin bir muhalefet partisi haline getirdiğini görüyorlardır.

Dolayısıyla AK Parti'yi demokratik yollarla, siyaseti kullanarak, kitlelerin sandıkta desteğini alarak yenmeyi deneyecek bir CHP ve muhalefet doğabilir. Öyleyse, siyasetin hakikaten normalleştiği ve yenileştiği bir dönem başlayacak demektir. Bu iyimser beklentiye doğrulayacak bir gelişme henüz yok. Ama soru şu: CHP'yi değiştirmeyeceklerse Baykal'ı neden değiştirdiler? 'Eski CHP' için Baykal'dan daha iyisi bulunamaz çünkü.

'Yeni CHP'de siyaset dili, anlayışı ve programı itibarıyla köklü bir değişim söz konusu olabilir. Baykal'ın tasfiyesi kendi programsızlıklarını, fikirsizliklerini ve tabansızlıklarını devletin kurumlarıyla doldurma stratejisinin miadının dolduğu tespitine dayanıyor. Yani Baykal'ı gönderenler, artık 'siyaset'e dönmeye karar vermiş olabilir.

Çünkü, askerle muhalefet etmeye kalktılar, geri tepti. Ergenekon tarzı provokasyonlar ve hazırlıklar ellerinde patladı. Yargıyı işe kattılar, olmadı; iç ve dış dengeler arasında AK Parti'yi 'kapatamadılar'. Ekonomik krize umut bağladılar, 'teğet geçti'. Bir ara da işi Süleyman Demirel'e havale ettiler 'merkez sağ'ı toplayıp AK Parti'yi bitirmesi için, o da beceremedi.

Geriye, ilk başta denenmesi gereken yol kaldı: Demokratik mücadele. AK Parti'ye karşı 'daha çok demokrasi, daha hızlı AB üyeliği, daha yüksek büyüme, daha adil gelir dağılımı, Kürt sorununa hemen çözüm, başörtüsü zulmüne son' diyebilen, statükoya sarılmak yerine değişimin aktörlüğünü AK Parti'den daha iyi yapabileceğini iddia eden, yani ilk kez 'pozitif siyaset'i deneyen bir CHP. Neden olmasın? Deniz bitti.

Peki, Kılıçdaroğlu CHP'yi dönüştürmek niyetinde mi? Niyetli olsa bile buna gücü yeter mi?

CHP'nin problemi sadece lideri, yani Deniz Baykal değildi; aşılması gereken engellerden birisi CHP'nin bizzat kendi tabanı. 'Rejim elden gidiyor', 'Türkiye satılıyor' söylemiyle sürekli korkutulan, korkularla psikolojisi bozulan ve yönetilen kökten laikçi, yer yer zenefobik düzey ulusalcı bir taban bu. Derin bir güvensizlik ve varlık endişesi taşıyan CHP tabanının zihniyet dünyası kolayca dönüştürülemez. Baykal'ın da oluşumuna ciddi katkı verdiği bu taban CHP'yi rehin aldı. CHP, eğer hakiki bir değişim niyetindeyse tabanının önemli bir kısmını gözden çıkarmaya hazır olmalı...

Sorun sadece taban da değil; CHP'nin siyaseten durduğu yer. Devletçi, elitist ve statükocu siyaset anlayışıyla CHP bırakın 'sol' bir parti olmayı, demokratik rekabete uygun bir 'parti' bile değildir. Türkiye'nin 'katı ideoloji'ye sahip olan neredeyse tek partisidir CHP. Adı Kemalizm olan bu ideoloji ile CHP devlet seçkinlerini ve resmi ideolojiyi temsil etmekten öteye bir işlev görmüyor bugün. Dönüşümün yolu Kemalizm'le ve onun otoriter ruhuyla hesaplaşmaktan geçiyor. Aksi halde CHP devlet seçkinlerinin çıkarlarını, taleplerini ve önceliklerini temsil eden bir parti olmaya devam eder. Böyle bir partinin ise demokratik süreçlerle iktidar olamayacağını Baykal'a operasyon yapanlar bile anlamış durumda.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP değişecek mi, 'takiyye' mi yapacak?

İhsan Dağı 2010.05.25

CHP kurultayı AK Parti muhaliflerini sevince boğdu. Kılıçdaroğlu'na destek veren medyada zafer manşetleri, ağlamaklı köşe yazıları dinmek bilmiyor. CHP'nin genel seçimleri kazanarak tek başına iktidar olduğu bir durumda bu medyanın ve diğer destekçilerinin nasıl bir cezbeyle coşacağını tahmin etmekte zorlanıyorum.

Kutladığınız, yıllardır anamuhalefeti kilitleyen Baykal'dan kurtuluşunuz; o da ancak kaset ve komplo desteğiyle...

Bu cenahtan kimsenin çıkıp Başbakan Erdoğan'a tevazu dersi vermeye hakkı yok artık. Askerî ve yargısal baskılar arasında halkın yarısının oyunu almış Başbakan'ın parti genel merkezinde 22 Temmuz gecesi yaptığı konuşmayı hatırlatmayı bıraksınlar. Böylesine büyük bir seçim başarısını bile kutlamaktan çekinen bir AK Parti vardı o gün. Şimdi CHP'nin 'kurultay' kutlamaları kırk gün sürecek gibi, en azından medyada...

Her durumda, bu coşkudan çok memnunum. Çünkü 'Kılıçdaroğlu rüzgâr'ı ile AK Parti'yi devirmeyi düşlemek, askerî veya yargısal darbeler ile AK Parti'yi devrimci düşünülere arka çıkmaktan daha 'demokratik' bir yöntem. Memleket için de demokrasi için de daha 'ileri' bir nokta bu. İyi ki böyle bir 'rüzgâr' var, olmasa da iyi ki varlığına inanıyorlar bu 'rüzgâr'ın. CHP ve destekçilerinin (medyadakiler, yargıdakiler, ordudakiler dahil) AK Parti'den seçimle 'kurtulabileceklerine' inanmaları demokrasi için çok önemli. Ancak bu inanç ve umutla AK Parti muhaliflerini demokrasiye bağlamak mümkün. Aksi halde, demokrasiyi AK Parti'nin kendisini iktidara getirmek için keşfettiği bir değer, kurum ve mekanizma sanmaya devam edecekler!

CHP'nin gerçekten iktidar alternatifi bir parti haline nasıl geleceği ayrı bir konu. Henüz Baykalcıların tasfiye edildiği 'yönetim'den başka CHP'de değişen fazla bir şey yok. Yeni yönetimde de askerseviciliği ve Ergenekon avukatlığı konusunda tescilli bazı isimlerin varlığı değişimin yönüne ilişkin kaygıları artırmıyor değil. Ama ben yine de mevcut CHP'nin Baykal'dan farklı bir 'söylem'le siyaset yapacağını düşünüyorum.

Yeni Genel Başkan Kılıçdaroğlu'nun kurultayda yaptığı 'unutulası' konuşmada en azından daha çok populist daha az laikçi bir söylem geliştirileceği anlaşıyor. Bundan böyle destekçi medyada 'değişti bunlar, değişti' yorumları çıkacak sıkça. Kılıçdaroğlu düşünmese de, söylemese de birileri 'gözlerine bakıp anlayacak', sonra da

bize müjdeleyecek onu. Velhasıl CHP değişmese de değişti taklidi yapacak. Belki daha çok demokrasi; halk, halkın tercihleri, talepleri, değerleri diyecek. Sosyal adalet, eşitlik, özgürlük diyecek... Keşke.

Ama bir yandan CHP'nin geleneği, öte yandan hâlâ güçlü konumlarını muhafaza eden 'eski tüfekler' ile yönetime yeni dahil edilen 'ulusalcı' takımın varlığı böyle bir CHP'yi ciddi bir inandırıcılık sorunuyla malul edecek. Demokrasi derken darbeleri savunanları, adalet derken mahkemeleri Ergenekoncuların 'arka bahçesi' yapmaya çalışanları yönetime taşıyanlara kim inanacak!

CHP değişmese bile 'değiştim' diye 'takiyye' yapacak. Demokrasiyi 'araçsallaştıracak', yani işine yaradığı kadar, işini gördüğü kadar demokrasiyi savunacak. Kısaca CHP, bir zamanlar AK Parti'yi vurmak için kullandığı 'takiyye' nitelemesiyle karşı karşıya kalacak; 'samimiyeti' sürekli sorgulanacak. Demokrasi oyununu oynamaya istekli görülen bir CHP'nin 'gizli gündemi' olduğu ileri sürülecek. Ne gibi mi? 'Ergenekoncuları kurtarmak', 'mezhep iktidarı kurmak' vs...

CHP hakikaten değiştiğini ve demokrasiyi, hukuk devletini, özgürlükleri savunduğunu iddia etse, bunu 'sözde' bile yapsa ben bunun Türkiye demokrasisi için ciddi bir gelişme olacağı kanısındayım. Çünkü dilinizin ucuyla bile söyleseniz o 'söylem' zamanla sizin 'kimliğiniz'i ve 'politika'larınızı da etkisi altına alır.

Kısaca CHP'nin önünde üç seçenek var: Ya hakiki bir değişim, ya 'değiştim takiyyesi' veya basit bir 'bütün AK Parti karşıtları, bizde birleşiniz!' siyaseti... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Alçakları tanıyalım'

İhsan Dağı 2010.05.28

Başlık, 28 Şubat günlerinden. Darbecilerin 'psikolojik operasyon'una destek veren bir başyazara ait. Başlığı aklımızda tutup, o başyazarın da hizmetine koştuğu 27 Mayıs darbesini konuşalım biraz.

Türkiye'nin demokratik gelişiminin de, toplumsal barışının da dinamitlendiği 27 Mayıs darbesinin üzerinden tam elli yıl geçti. Darbeyi yapanlar iktidara susamış üç-beş maceraperest subaydır, ama yeni rejime şekil verip bürokratik vesayet sistemini kuranlar seçimle asla iktidar olamayacağını düşünen CHP, CHP'li akademisyenler, gazeteciler ve hukukçulardır.

Zorbalıkla yönetime el konulmuş, adeta orman kanunlarının egemen olduğu bir dönem başlamıştır. Darbe sonrası Başbakanlık'ta toplanan Komite'ye erken gelen 'üye' olur. Cuntanın İstanbul ayağının organizatörlerinden Binbaşı Orhan Erkanlı, iki gün sonra Ankara'ya ulaşır. Başbakanlık'tan içeri bile giremez. 'Silah zoruyla içeri girebildim' der anılarında, 'erken gelen oturmuş, kalkmıyordu'. Ne devlet, ne hükümet vardır; eşkiya Ankara'ya inmiştir.

Tam bir yağmadır sonrası. Bir başka cuntacı Sami Küçük'ün tanıklığı; 'bazı illerde özellikle İstanbul'da hemen hemen bütün genel müdürlükler ve hatta müdürlükler subaylar tarafından İŞGAL edilmişti. Bu durum askerî birlikleri adeta komutansız bırakmıştı'... Yağmadır bu, şehre inen eşkiyanın yağması...

Cuntacıların kafalarında ne bir fikir vardır ne bir proje. Tek dertleri iktidar olmaktır. Bunun için de ortam müsaittir; İnönü açık davetiye çıkarmaktadır darbe için, CHP yayın organları darbenin zeminini hazırlamaktadır. Ne Kürt meselesi vardır bahane edecek ne de 'şariat tehlikesi'. Serbest seçimlerle, yani halkın desteğiyle DP'yi iktidardan düşüremeyenler bu işi askere ihale etmişlerdir.

Darbeye giden yolda zemini hazırlayan en önemli olay İstanbul Üniversitesi'ndeki 28-29 Nisan gösterileridir. Cunta mensupları o iki gün öğrenci eylemlerinin merkezi olan Beyazıt'ta cirit atmaktadır. Darbecilerden Numan Esin 'kişisel gözlemlerde bulunmak için' Beyazıt Meydanı'na gider. Cuntacı diğer subaylarla 'karşılaşır'. Ortam müsaittir. 'Daha sonra Orhan Erkanlı'yı buldum. Bana dedi ki, 'Hemen Ankara'ya haber ver; bugün bu işi bitirelim. Durum gayet uygun. Ben öğrencileri önüme katar, İstanbul'da ihtilali yaparım'.

O gün Beyazıt Meydanı'nda 'ihtilal ortamı'nın hazırlanması için cunta faaldir. 27 Mayıs gecesi cuntanın İstanbul'daki son toplantısı da İstanbul Üniversitesi'nde yapılacaktır...

'Darbe ortamı hazırlamak' her zaman işin en önemli kısmıdır, asla ihmal edilmez. Bu hazırlığın nereye kadar varabileceğini darbeci binbaşılardan Kamil Karavelioğlu şöyle anlatır: 'Bir gün Muzaffer Özdağ'la (cuntacı yüzbaşı) Sıkıyönetim Karargâhı'na giderken Muzaffer bana, 'Acaba Bayar'a karşı bir şey yapabilir miyiz?' diye sordu. Ben böyle şeyler düşünmüyordum. Belki onun aklından İHTİLAL YAPMAYI ÇABUKLAŞTIRACAK bir şey geçmişti'.

Ne kadar tanıdık 'işler' değil mi?

27 Mayısçıları yargılayamadık, ama bugün Ergenekon, Balyoz, Erzincan davalarında 27 Mayıs cuntasının takipçileri hesap veriyor.

O günlerden tanıdık gelen başka bir şey, darbe sonrası yürütülen 'psikolojik operasyon'dur.

Devleti ele geçiren cuntanın şu 'resmî' yalan ve iftirasına bakınız, DP iktidarının sayısız genci katlettiği yolunda: '... Cinayetleri yapanların, cesetleri yok etmek için canavarca tedbirlere başvurduğu anlaşılmaktadır... Şehitler gizli yerlere gömüldü, kuyulara atıldı, buzdolabına konuldu. Bir kısmı hayvan yemi yapılan makinelerde toz haline getirildi.' (3 Haziran, MBK bildirisi)

Bu da MBK üyesi İrfan Solmazer'in yalanı: 'Ben 11 gencin öldürüldüğünü gördüm... İkisinin cesedini bulduk. Diğerlerini çeşitli yerlere gömüp üzerlerinden yol geçirmişler'.

Operasyonun en önemli ayağı üniversitedir. Darbenin bir numaralı fetvacısı Prof. S. Sami Onar'ın 28 Mayıs'taki demeci; 'Çok şehidimiz var. Bunları kıyma makinesinde doğradılar. Mezarlarını bulamıyoruz. Bulabildiklerimizi mezara, bulamadıklarımızı kalbimize gömeceğiz'.

Tabii gazeteler de katılır bu iftira ve yalan kampanyasına; Cumhuriyet (29 Mayıs), 'Öldürülen öğrencilerin mezarları tespit ediliyor'. Dünya (31 Mayıs), 'DP düşmeseydi dün katliama girişecekti'. Cumhuriyet (2 Haziran), 'Buzhane ve çukurlarda cesetler bulundu'.

Bir 27 Mayısçının 28 Şubat sürecinde attığı yukarıdaki başlığı sizce kim hak ediyor? i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Korsan devlet' neden saldırdı?

İhsan Dağı 2010.06.01

Meşru bir devlet olmak ile bir terör devleti olmak arasındaki sınırı İsrail bir kez daha aştı. Akdeniz'in uluslararası sularında Gazze'ye insanî yardım götüren gemilere korsanlar gibi saldıran İsrail sadece ahlakî değil, hukukî meşruiyetini de yok etmiştir.

Türkiye bayrağı taşıyan Mavi Marmara gemisinde adeta katliam yapan İsrail'in bu saldırısı ne bir tesadüftür ne de kaza; planlı ve hesaplı bir saldırdır.

Gemilerde birçok ülkeden insanlar var. Ama hedefin özellikle Türkiye olduğu da bir gerçek. Bunun nedenleri var.

Türkiye son yıllarda bölgede yükselen bir güç. Bu gücünü de barış kurucu ve istikrar yaratıcı diplomasisinden alıyor; bütün komşularıyla iyi ilişkiler geliştiriyor, komşular arasındaki sorunların çözümüne katkıda bulunuyor. İsrail ise etrafıyla kavga eden, bu kavgalarda da kendisinden yardım dilenen bir Türkiye'yi tercih ediyor. Yani Suriye ile çatışan, Yunanistan'la didişen, Kürt sorununda bunalan, sonra da dönüp İsrail'in kapısını çalan bir Türkiye istiyor. Ortadoğu'dan dışlanmış, bölgesinde aciz, AB'den kopmuş bir Türkiye...

Oysa manzara tam tersi.

Bölgede barış ve istikrar kurucu bir misyon yürüten Türkiye'nin ilgisine Filistin meselesinin de girmesi kaçınılmaz. Bir yandan İsrail'in politikalarıyla bölünen Filistinlileri barıştırmaya, Hamas ile El Fetih'i bir araya getirmeye çalışan, öte yandan da ABD ve Avrupa'da 'barış lobisi' yapan Ankara'dan rahatsız İsrail yönetimi.

Saldırıya karşı oluşacak kamuoyu ve hükümetin alacağı sert tedbirlerle Türkiye'nin 'taraf' olduğu, bölgedeki barış misyonunu gerçekleştiremeyeceği anlatılmak isteniyor.

Türkiye'nin İran'la vardığı takas anlaşmasını bitirmek de İsrail'in hedefleri arasında. İran'la yaşanan krizin diplomatik yollardan çözümünden yana değil İsrail. Amaçları İran ile ABD'yi fiilen karşı karşıya getirmek. Bu yolla Obama'nın da etkisizleştirilmesi, Irak benzeri bir çıkmaza sürüklenmesi hesaplanıyor. İran krizini diplomasi yoluyla çözen Obama'nın Filistin meselesine de el atarak İsrail'e baskı kurmasından endişe ediliyor. Saldırı üzerine İsrail'le ilişkileri iyice gerginleşecek bir Türkiye'nin ABD ve Avrupa nezdinde İran'la arabulucuk rolünün iyice sorgulanmasını bekliyorlar. Böylece Türkiye'nin nükleer silahlardan arındırılmış bir Ortadoğu talebini de kırmaya çalışıyorlar.

Saldırının bir başka, belki de en önemli amacı Erdoğan'ın bölgede yükselen popülaritesine son vermek. Davos'taki 'one minute' çıkışıyla zirve yapan Erdoğan'ın karizmasını deyim yerindeyse 'çizmeye' yönelik bir eylem bu. İsrail'in karşısında Türkiye'yi de diğer Arap ülkeleri gibi çaresiz, eli kolu bağlı göstermeyi amaçlıyor. İsrail'in yaptıklarından geri kalan her tepki Türkiye'yi aciz gösterecek.

Bu saldırıyı kimsenin sineye çekmesi beklenemez. Ancak hem hükümetin hem de kamuoyunun tepkisinin meşru sınırlar içinde kalması çok önemli. Şu açık; İsrail bu saldırı ile Türkiye'yi provoke etmek istiyor. Beklenti, tahrik edilen kamuoyu baskısı altında Türkiye'nin orantısız tepki göstermesi. İşin içinde AK Parti hükümetini hem içerde hem de uluslararası toplum nezdinde sıkıntıya sokmak gibi bir hesap da var.

Bu saldırıyla Türkiye'yi kaybetmiştir İsrail. Artık ne 'ittifak'tan ne 'işbirliği'nden söz edebiliriz. Ama İsrail'in Türkiye'ye olan ihtiyacı sürecektir. Bunun için İsrail'in yapacağı iki şey var: Türkiye'yi bölgesel ve küresel çatışmaların içine çekmek, 28 Şubat benzeri bir rejimde üç-beş generali kafalamak.

Ne pahasına olursa olsun Erdoğan hükümetini düşürmek için bir yandan İsrail yönetimi, öte yandan da Musevi lobisi ve 'neo-con'larla iş tutan zevatın işi zor. Anlıyorum, bu hükümetten iki tarafın da 'kuyruk acısı' var. Ama tavsiyem şu; birlikte kotarmaya çalıştığınız operasyonları artık bir tarafa bırakınız, çünkü son bir-iki yıldır kurduğunuz 'çirkin ittifak'ın belgeleri yarın ortaya saçıldığında Türkiye'de beş paralık olursunuz.

i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail AK Parti'yi devirebilir mi?

İhsan Dağı 2010.06.08

İsrail şimdiden kaybetti; şiddet, hukuksuzluk ve vicdansızlık kazanamaz çünkü. Kazanmak için 'İsrail gibi' olmamak, onun yöntemlerini kullanmamak şart. Savaş mutlaka kaçınılması gereken bir senaryo. Sözünü etmek bile çılgınlık.

Türkiye'yi AB'ye sokmak için çabalayan bir hükümetin 'savaş'a sokması düşünülemez. Ülke hızla sivilleşirken, demokratikleşirken, özgürleşirken savaş, bütün bu süreçleri geri çevirecek bir haldir. Demokratik kurumları, değerleri ve süreçleri savaşa, savaşın yaratacağı militarizme kurban veremeyiz. İçeride ve dışarıda bazı çevrelerin böyle bir sonucu yaratmak üzere Türkiye'yi provoke etmek istemeleri bile ihtimal dahilindedir.

Başka seçenekler var kullanılması gereken. En önemlisi de Türkiye'nin son yıllarda yürüttüğü barış kurucu, işbirliğine dayalı, bölgesel uzlaşmazlıkları çözücü politikalarına devam etmesi; İsrail'i işbirliği halkasının dışında tutarak onu kendi yalnızlığına mahkum etmesidir. Ama her durumda atılması gereken iki spesifik adım var: Birincisi, İsrail'le imzalanan askerî işbirliği anlaşmalarının iptali, İsrail'in TSK ile bağlarının kesilmesi. Buna bağlı olarak ikincisi de savunma sanayiinde İsrail'e ihtiyacı ortadan kaldıracak uzun vadeli bir strateji kararının verilmesi.

'Barışa evet' diyen bir İsrail'le ilişkilerin normalleşeceği de sürekli vurgulanmalı. Zaten İsrail'in temel sorunu, barışa yanaşmaması. Bu yüzden son yıllarda Türkiye'nin yürüttüğü 'barış, işbirliği ve uzlaş' siyaseti tarafından kuşatıldıkları endişesini taşıyorlar. Türkiye'nin bölgede yükselen profili, bunun yarattığı saygınlık ve etkinlikle bölgesel sorunlara müdahil olan dış politikası İsrail için kaygı verici. İsrail'in şiddet uygulamak suretiyle yarattığı güçle kıyaslanamayacak bir 'yumuşak güç' yarattı Türkiye bölgede. Bunun özünde de demokratik istikrar, ekonomik kalkınma ve diplomatik müzakere yeteneği yatıyor.

Türkiye'nin yumuşak gücü son yıllarda İsrail'i kuşatıyor, bölgede şiddet kullanmasını zorlaştırıyor; Lübnan'da, Batı Şeria'da, Gazze'de İsrail'i istediğini yapabilir bir ülke olmaktan çıkartıyor. Kısaca Türkiye, demokratikleşmesi, ekonomik kalkınması ve AB üyelik perspektifi için bölgesel barış ve istikrarı kurucu ve derinleştirici hamleler yaptıkça İsrail rahatsız oluyor.

Tepki olarak da Türkiye'yi bölgede etkisizleştirecek, Batı'dan dışlanmasıyla sonuçlanacak senaryolar yürütüyor. Yardım gemilerine yönelik saldırı tam da böyle bir girişim.

Türkiye'yi son yıllarda bir türlü doğru okuyamayan İsrail, sorunu AK Parti'den ibaret görüyor. 'Yeni Türkiye politikası'nın toplumsal ve ekonomik paydaşlarının farkında değil. Dolayısıyla tek dertleri Erdoğan hükümetinden 'kurtulmak'. Bu hedefin bir uzantısı olarak da 'AK Parti gitmeden işler düzelmez' havasını yaymaya çalışıyorlar bir süreden beri.

Sonuçta manzara şu: İsrail hükümeti, Yahudi lobisinin radikal kanadı ve Washington'daki 'neo-con'lar Erdoğan hükümetini devirmek için ellerinden geleni yapıyorlar, yapacaklar. Baksanıza Dışişleri Bakanı Lieberman geniş bir yelpazeye göz kırptıyor; "Türkler, Osmanlı İmparatorluğu'nu yeniden tesis etmek ve laik mirası tümüyle gömmek istiyorlar" demek suretiyle Türkiye'de, bölgede ve dünyada AK Parti'ye karşı müttefikler arıyor. Bölge ülkelerini neo-Osmanlılıkla, bazı yerli unsurları da laiklikle tahrik etmeye çalışıyor.

Bu çabalar yeni değil. Bir süredir hükümeti içte ve dışta zayıflatmak, sonunda da tasfiye etmek amacıyla Türkiye demokrasisini feda etmeye hazır girişimlerin yürütüldüğü biliniyor. İsrail 'AK Parti'yi bitirme operasyonu'nda yerli taşeron bulmakta bir sıkıntı çekmiyor. Bir süredir bir medya grubu, bir sermaye çevresi ve

onun örgütü özellikle Washington'da İsrail lobisi ve 'neo-con'larla derin bir işbirliği içindeler. 'AK Parti'den kurtulalım, Ergenekoncuları kurtaralım, bu arada biz de kurtulalım' formülü bazı çevreler için cezbedici.

Ama nereye kadar? Türkiye siyaseti ve halkı böylesi dışsal projelerle 'tanzim' edilemeyecek kadar karmaşık ve özerk. Ayrıca bu projenin yerli taşeronlarına da bir uyarı; İsrail lobisiyle çalışmak 'ölüm öpücüğü'dür, tavsiye edilmez!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1 Mart intikamcıları

İhsan Dağı 2010.06.11

BM'deki İran oylaması bir şeyi gösterdi: Hem içeride hem dışarıda 1 Mart'ı hâlâ unutamamış olanlar var. Türkiye'yi ABD'nin sadece bir ileri karakolu olarak düşünenler ne 'yeni Türkiye'yi kavrayabiliyor ne de Soğuk Savaş sonrası dönemde ittifak ilişkilerinin nasıl bir nitelik kazandığı konusunda bir fikre sahipler.

'Ya bizdensin ya onlardan' yaklaşımı çok eskidi; bloklar döneminde kısmen geçerliydi. Bunu 11 Eylül sonrası yeniden tedavüle sokmaya çalışan Bush hem yanıldı, hem yenildi. Artık 'topyekûn ittifak' anlayışı, yerini esnek, konu temelli ittifaklara bıraktı. O yüzden Obama'nın ağzından 'çok taraflılık', 'müttefiklerle birlikte karar alma' sözleri eksik olmadı hiç.

Artık günümüzde tek yönlü bağımlılıktan değil, karşılıklı-bağımlılıklardan söz ediyoruz. Kimse tek başına belirleyici değil. Kimse kendisine, kendi çıkarlarına zarar vermeden başkasına zarar veremez halde. Türkiye-ABD ilişkileri de farklı değil. Ama hâlâ bazıları 'soğuk savaş' yıllarında yaşıyor adeta. Türkiye'yi ABD'nin üç kuruşluk yardımına veya askerî hurdasına muhtaç sanıyorlar. Yok, 'ABD bizi cezalandırır, olmadı İsrail bunun hesabını keser!' Maliyetine katlanabilecekler atsın ilk taşı...

Türkiye'ye 'ceza'nın ne üzerinden kesilmesinin beklendiğine özellikle dikkat ediniz: PKK ve Ermeni sorunu. 'Ya PKK'ya karşı verdiği desteği keser, Ermeni soykırım iddialarını Kongre'den geçirirse!' Türkiye'yi 'cezalandırmak' isteyenlerin bu iki konuyu 'kaşıyacakları' iddiası bu sorunları neden 'bizim' ve 'hemen' çözmemiz gerektiğini de açıklıyor.

1 Mart'ı unutamayanların bir başka derdi, Türkiye'nin bölgede yükselen itibarı, etkisi ve gücü. ABD'de bunu 'Türkiye ABD'ye rakip oldu' şeklinde algılayanlar var. ABD'nin de izlediği bütün bölgesel sorunların bir yerinde Türkiye 'kolaylaştırıcı veya zorlaştırıcı' bir faktör olarak ortaya çıkıyor. Adeta Türkiye'siz etkin bir diplomasi yürütmesi imkânsız ABD'nin. Bunu Obama ve Demokratlardan oluşan çevresi bir sorun olarak görmüyor; aksine Türkiye ile birlikte hareket etmenin ABD'nin gücünü ve inandırıcılığını artırdığı düşünülüyor. Obama'nın geçen yıl Ankara'ya yaptığı ziyaret ve 'model ortaklık' sözü tam da bunu ifade ediyordu; bölgedeki sorunları birlikte çözme.

Takas anlaşması Washington'da kabul görseydi bu noktada çok ileri bir adım atılmış olacak, Obama ve Erdoğan'ın bölgede birlikte 'düzen kurucu' rolleri tescillenecekti. Araya sertlik yanlıları, 'neo-con' kalıntıları ve İsrail lobisi girdi. Hem Obama'yı etkisizleştirmek, İran gibi bir çıkmazın içine sürüklemek hem de Türkiye ile gelişen ve somut ürünler vermeye başlayan 'model ortaklık'ı sabote etmeye çalıştılar. Takas anlaşmasının hazırlık sürecinde ABD'den önce destek gelmesi, sonra da sonucun kabul edilmemesi bu anlama geliyor.

Gelinen bu noktada 1 Mart'tan daha derin bir kriz bekliyor bazıları Türk-Amerikan ilişkilerinde. İstemeyenler yok değil tabii bunu. Hem içeride hem dışarıda 'AK Parti'nin ipini çekmek' için ABD'nin harekete geçmesini

bekleyen, isteyen ve teşvik eden çevreler var.

Ama olmayacak; ne ilişkilerde bir 'kırılma' yaşanacak ne de AK Parti'yi 'dışarıdan' devirmek mümkün olacak (muhalifler 'ihale'ye vereceklerine kendi işlerini, biraz çalışsınlar!). Aksine, Erdoğan ve Obama birlikte çalışmaya devam edecekler. Obama Irak'tan çıkmak istiyor mu? Türkiye'siz zor, hele yaptırım kararı sonrası İran'ın artacak baskısı altında. Peki Afganistan? Türkiye'nin NATO güçlerine verdiği desteğin sembolik önemi çok büyük, bırakın fiili katkısı. Obama'nın Vietnam'ı olabilir Afganistan. İstemiyorsa bunu, Türkiye'nin işbirliği gerekli. Türkiye'nin de ihtiyacı var kuşkusuz ABD'ye birçok konuda.

1 Mart'tan sonra 'bir şey' olmadı. Türkiye etrafındaki barış halkasını genişletti komşusundaki savaşa rağmen. Ve AB ile tam üyelik müzakerelerine başladı. Şimdi rövanş almaya kalkanlar birkaç yıl içinde Türkiye'nin AB'den üyelik tarihi aldığını görürlerse şaşırmasınlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eksen tartışması neden gündemde?

İhsan Dağı 2010.06.15

'AK Parti, Batı'yı da arkasına alarak Kemalist-militarist rejimi dönüştürdü, dönüştürüyor. Şimdi AK Parti'yi eksen kaymasıyla suçlayanların yapmak istedikleri bu süreci durdurmak.

Amaç, 'İslamcı AK Parti Doğu'ya döndü' söylemiyle Batı'yı korkutmak, AK Parti'den uzaklaştırmak ve de Batı'yı yeniden Kemalist-militaristlerin safına çekmek.

Unutmamakta fayda var; AK Parti'nin iktidar başarısının arkasında birçok faktörün yanında Batı ile kurduğu 'özel' ilişki de vardı. Batı, muhafazakar bir geçmişe yaslanan ama piyasa ekonomisini, demokratikleşmeyi ve AB üyeliğini gerçekleştirmek için çabalayan, bir yandan da medeniyetler çatışmasına anti-tezler üreten AK Parti iktidarından genel olarak rahatsızlık duymadı. Aksine, değişimci dindar/muhafazakar çevrelerin sözcülüğünü üstlenen AK Parti adeta 'model' bir parti idi. İslam'la demokrasinin, piyasa ekonomisinin ve hatta Batı'nın birlikte, bir arada olabileceğini ifade ediyordu; ve bu anlamda da tarihsel bir fırsat olarak görüldü Batı'da.

Bu arada AK Parti'nin alternatifi olan Kemalistler içe kapanmacı, ulusalcı ve hatta zenofobik bir tutum sergiliyordu. AB üyeliğine de demokratik reformlara da karşı çıkıyor, Batı karşıtlığını kimliğinin ana eksenini yapıyordu. Dindar/muhafazakarlar ise tam tersi, Türkiye'de değişimin, modernleşmenin ve hatta Avrupalılaşmanın taşıyıcısı haline gelmişlerdi.

Böylesine 'yeni' bir durumda Batı ile Kemalistler arasındaki 'tarihsel blok/ittifak' koptu. Kemalistler artık modernleştirici bir güç olarak görülüyorlardı, çünkü artık 'modernlik' salt 'kültürel' tanımlanmıyor, 'yaşam biçimi'ne indirgenmiyordu; demokrasi, farklılıklara saygı, çoğulculuk demektir. Oysa Kemalistler Türkiye'nin 'çağdaşlaşmasının' önündeki bir 'engel'e dönüşmüştü. Bölgesel vizyonlarıyla da tehdit olarak algılanıyorlardı.

Dünyada yalnızlaşan Kemalistler AK Parti'yi 'ılımlı İslam'cılıkla da suçladılar, BOP eşbaşkanlığıyla da. Kapatma davasının iddianamesine bile soktular bu saçmalıkları. Şimdi ise kaybettikleri 'müttefikleri'ni İsrail lobisinin ve 'neo-con'ların yardımıyla geri kazanmak istiyorlar.

İşte 'ksen kayması'nın bu denli gündeme gelmesinin arkasındaki nedenlerden biri Kemalistler ile Batı'nın barıştırılmak istenmesi. Taşeronlar ise İsrail lobisi ve bir medya grubu. Bunu gerçekleştirmenin yolu olarak da AK Parti'nin 'İslamcı' bir parti olarak 'Doğu'ya döndüğü iddiasını ortaya atıyorlar.

İçte ve dışta böyle bir çaba sergilenirken hâlâ 'milli görüş' veya 'radikal İslam' çizgisinde duranlar, 'evet AK Parti Batı'yı bıraktı Doğu'ya döndü, çünkü hâlâ kimliği İslamcı' demek aculluğuna düşüyor.

Bunları okudukça ve dinledikçe Bernard Lewis gibi oryantalistler ile radikal İslamcılarının fikir ikizliği aklıma geliyor. Oryantalistler için İslam sadece bir din değildir, ideolojidir; radikaller için de. Oryantalistler gibi İslamcılar da katılır İslam ile demokrasinin uzlaşmaz olduğuna. Oryantalistler 'medeniyetler çatışması' der, radikaller onaylar...

Teslim edelim; son dönemde 'Gazze' meselesi üzerinden AK Parti'yi 'İslamcılaştırmak'la suçlayıp Batı'dan koparmaya çalışanlar olduğu kadar; bu meseleyi AK Parti'yi 'İslamcılaştırmak' için fırsat olarak gören 'eski tüfekler' de var.

Bunlara sorum şu: İsrail Dışişleri Bakanı Lieberman neden 'AK Parti Türkiye'yi İran olmaya doğru götürüyor' diyor? Neden AK Parti'nin 'İslamcı kaygılarla' Türkiye'nin eksenini kaydırıldığı iddia ediliyor? Çünkü 'İslamcı' kimliğe indirgenen bir AK Parti'nin siyaseten etkisizleşeceği, yalnızlaşacağı ve zayıf düşeceği bekleniyor da ondan. Üstelik bu doğru bir öngörü. Sorun, bu hesabı görmeyip, Gazze duyarlığını partiyi İslamcı kimliğe çekmek için fırsat görenlerde...

AK Parti, Batı ile Kemalistler arasına girerek 'tarihsel blok'un çökmesine neden olmuş ve böylece iktidar alanını genişletmişti. Eksen tartışmalarını gündeme getirenler Batı ile Kemalistler arasındaki 'tarihsel ittifak'ı yeniden kurmaya çalışıyorlar. AK Parti hem kendi saflarından hem de Batı'dan gelen seslerle tahrik olup 'aradan' çıkarsa muhaliflerine çok geniş bir alan açmış olur. Sonuç da 'Kemalizm'in yeniden dirilişi'dir ki o zaman kimse Batı'yı suçlamasın.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dışa açılan Türkiye'de basın nerede?

İhsan Dağı 2010.06.18

Son yıllarda ne kadar çok dünya meselelerini, dış politika konularını konuştuğumuzun farkında olmalısınız. Her ne kadar, 'bizim Gazze ile ne alakamız var?' diyen gazeteciler aramızda dolaşıyor olsa da, Türkiye bölgesinin çok ötelere de uzanıyor.

Türkiye dedimse 'hükümet'i kastetmiyorum sadece; hükümetten çok önde giden, hatta hükümeti iteleleyen, harekete geçirmeye çalışan işadamları, sivil toplum temsilcileri asıl dünyayı sarmalayan.

Türkiye, bütün aktörleriyle hiç olmadığı düzeyde dünya ile bütünleşiyor. Şu günlerde haberlerdeydi işte; THY haftada üç gün Tanzanya'ya sefer başlatmış. Krize rağmen kapsadığı alanı genişleten, adeta uçmadık bir yer bırakmayan THY bir şeyler anlatıyor; dünyaya açılan hükümet değil, toplum. Yıllarca yurtdışına çıkmasın, gözü açılmasın diye etrafına duvarlar örülen toplum... Bugün işadamlarının, sivil toplum temsilcisinin, öğrencinin gitmediği ülke yok.

Türkiye adeta dışa doğru patlıyor. İhracatı 150 milyarı bulan, artık dışarıya yatırımlar yapan, borç veren, kalkınmakta olan ülkelere yardım gönderen bir ülke, Türkiye var...

Böyle bir ülke dünyadan korkan, içe kapanmacı, otoriter, bürokratik bir anlayışla yönetilebilir mi? Hayır, tabii ki... Dünya ile arasındaki bariyerleri yıkan bir Türkiye'de açık toplum, demokratik siyaset ve piyasa ekonomisi güçleniyor, geri döndürülemez hale geliyor.

Dış politikada en ufak bir kriz çıktığında 'aman çok açıldık' diyenler fena yanılıyor. Yapacak bir şey yok; Türkiye açılmak, uzanmak zorunda dışarıya. Çünkü 'aktif dış politika' sadece siyasal bir tercihin sonucu değil. Gerisinde ekonomik ve toplumsal dinamikler var. Bölge ülkelerinin dış ticarete aldığı pay birkaç kat artarken bu ülkelerle siyasi bağlarının gelişmemesi söz konusu olamaz... Ticaret ve yatırımlarınızın ciddi boyutlara ulaştığı bir ülkede bir kriz çıktığında buna duyarsız, ilgisiz kalamazsınız. Gürcistan krizi, Irak'ın geleceği, İran'la ilişkiler, Yunanistan'ın ekonomisi... Bunların hepsi sizi de etkileyen gelişmeler.

Ülkelerin kaderleri giderek birbirlerine sıkıca bağlandı. 'İstanbul'un kaderiyle Kudüs'ün kaderi ayrı değil' sözü hem tarih hem de gelecek bağlamında doğru. Buna boşuna Brüksel'i de eklemedi Dışişleri Bakanı Davutoğlu.

Peki Türk basını 'dünyaya açılımın neresinde?' Dış haberleri ya dünya ajanslarının 'özet'lerinden ibaret veya dış siyasi magazinden; kim kiminle kaç dakika görüştü, ne yeyip ne içtiler!

'Türk Basınında Dış Habercilik' düşünce kuruluşu SETA'nın bir raporunda derinlemesine incelenmiş. Pazartesi günü Bahçeşehir Üniversitesi'nde yapılacak bir toplantıda da tartışmaya açılacak. Araştırmayı yapanlar, SETA araştırmacıları Mücahit Küçükyılmaz ve Hakan Çopur.

Basının Türk dış politikasının hızına, çeşitliliğine, kapsamına yetişmesi lazım. Bunun için bölge uzmanlarıyla çalışan, bölge dillerini bilen muhabirler kullanan, küresel yayın kuruluşlarıyla eleman yetiştirilmesinde işbirliği yapan bir anlayış gerektiğini saptıyor araştırmacılar. Yetkin bir dış haberciliğin olmazsa olmazını da şöyle tanımlıyor SETA raporu:

'Soğuk Savaş sonrası yaşanan değişimi ve bu çerçevede Türk dış politikasında ortaya çıkan yeni tavır ve tutumları, karşıt veya destek olmaktan bağımsız biçimde, doğru okumak gerekmektedir. Bu çerçevede, Türk basınının eski tabu, korku ve kalıpları bir kenara koyarak araştırmacı gazeteciliğe dayanan ve nitelikli muhabir olmanın, uzmanlaşmanın ve konuya hakim olmanın işin merkezinde olduğu bir dış habercilik tarzını benimsemesi zorunluluktur'.

Unutulmaması gereken husus şu; dünyada olup bitenleri anlamadan Türkiye politikasını, ekonomisini ve toplumunu anlamak adeta imkânsız. Toplum, siyaset ve iş çevreleri önemli ölçüde 'içeri kapanma' kısılcasından kurtuldular. Bu çevreleri eleştiride mangalda kül bırakmayan basın ise bazı istisnalar dışında hâlâ 'dışa kapalı'. Dış haberciliğe 'dış kapının dış mandalı' muamelesi yapıldıkça basın toplumun, ekonominin ve siyasetin gerisinde kalacak dünyayı doğru anlamakta...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'yi yıkmak uğruna...

İhsan Dağı 2010.06.22

'Açılım' gündeme geldiğinden beridir hep söyledim; riskleri de kazançları da bütün siyasi aktörler arasında eşit bir şekilde dağıtmadan çözüm süreci başarıyla sonuçlanmaz.

Çünkü; öncelikle, sürecin sonunda kaybedeceklerini düşünenler çözümü sabote ederler; sonra, çözümün siyaseten kaldırılamayacak riskler taşıdığını görenler tek başlarına bu riskleri göğüslemekten kaçınırlar.

Son bir yılda bu ikisi de oldu.

Muhalefet çözümünden korktu. Çözümün tümüyle AK Parti hanesine yazılmasından korktu. Aslında bu kaygının üstesinden gelmek zor değildi. Tüm partilerin sürecin içinde yer almaları, 'çözümün parçası' olmaları 'siyasal

kazanca' ortak edecekti hepsini. CHP'nin kendi hazırladığı raporları hatırlaması, BDP'nin 'siyasal aktör' olduğunu bilmesi ve MHP'nin 'kardeşlik ve bütünlük' söyleminin gereğini yapması yeterliydi bunun için.

Anlaşılması gereken; Kürt sorununun ancak herkesin 'risk'e ortak olmasıyla çözülebileceğiydi. Tek bir siyasi aktörün bile dışarda kalarak sürece muhalefet etmesi, duyguları kamçılması, yaraları kaşınması içinde kalanlarda 'sürecin altında kalacağız' korkusu yaratmaya yeterdi.

Muhalefet, çözüm sürecine katılmak yerine AK Parti'yi açılım inisiyatifinde yalnız bıraktı. Yalnız bırakmakla da kalmadı; açılımı AK Parti'yi yok etmek için bir fırsat olarak gördü. Askerî darbe girişimlerinin yıkamadığı, yargının kapatamadığı, ekonomik krizin bitiremediği AK Parti'yi 'demokratik açılım' projesinin altına gömmeye çalıştılar. Bunu sadece muhalefet partileri yapmadı; açılımı AK Parti'nin başına yıkmaya çalışan siyaset dışı bir sürü 'aktör'ün yanı sıra PKK'nın kendisi de sahne aldı. Mesele 'çözüm arayışı' olmaktan çıktı birçokları için; AK Parti'yi bitirme projesine dönüştü. Muhalefet partilerinden vesayet kurumlarına, oradan da PKK'ya geniş bir koalisyonun rol aldığı bir koalisyon...

Hakkını teslim etmek lazım; Başbakan Erdoğan 'Her türlü bedeli ödemeye hazırız.' diyerek yola tek başına devam etmeyi dendi. Uluslararası, bölgesel ve ulusal şartların çözüm için çok uygun olduğunun farkındaydı. Çözumsuzluk koalisyonunun bir kanadının provokasyonlarına diğer tarafının ise 'milliyetçilik' kısırtmalarına karşı hükümetin yapması gereken fren değil gaza basmak, süreci hızlandırmaktı. Yapmadı, yapamadı, çekindi; köpürtülen ve üzerine salınan milliyetçi tepkilere teslim oldu. Oysa AK Parti sertlik yanlısı, aşırı milliyetçi politikalarda ne CHP ne de MHP ile yarışabilirdi. Ülkenin 'en milliyetçi' siyasi lideri olarak kabul gören Başbakan Erdoğan'ın yükselen veya yükseldiği söylenen milliyetçi dalgadan ürkmek yerine, onu yönetmesi, yönlendirmesi mümkündü. Aksine bu süreçte parti içinde bile milliyetçi-devletçi kadroların sesi Kürt kökenli ve açılım yanlısı kesimlerden daha fazla çıktı.

Öte yandan Kürtleri temsil bakımından BDP'den daha geniş bir tabana dayanan AK Parti'de 'Kürt siyasal aktörler', bölge milletvekilleri ve teşkilatlar bu süreçte adeta kayboldu. Oysa onların sürece dahil edilmesi veya dahil olmaları temsil ettikleri kitleler bakımından son derece önemliydi. Açılım sürecinde AK Partili Kürtleri bile göremedik. Böyle olunca da parti, 'açılım'dan kaygılarını dillendiren devletçi-milliyetçi AK Partililere kaldı.

Sonuçta açılıma 'muhalefet' destek vermedi. Kürt sorunundan nemalanmak ve de özellikle Kürt sorununu AK Parti'nin üzerine yıkmak yoluna saptılar. Memleket kaybetti... AK Parti'nin de sorunu 'tek başına' çözmeye gücü yetmedi... Adımızın 'kötü adam'a çıktığı zamanlar bu sorunu tek başına AK Parti'ye çözdürmezler demiştik; bu işin, çözümün kazancını tek başına AK Parti'ye 'yedirmezler'. Bundan sonra iş daha da zorlaşıyor. Kürt sorunu sadece AK Parti'yi değil, Türkiye'yi bitirecek bir projeye dönüştürülüyor çünkü. Kurumları ve partileriyle 'muhalefet' kimin yanında? AK Parti altında kalacak diye memleketteki yangına seyirci kalmak mıdır siyaset?

Özal'ı tersinden analım; 'Böyle hatalar yapmaya devam edersek 21. yüzyıl Türkiye'nin yıkım yüzyılı olabilir'.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eksen tartışmasından AB üyeliğine

İhsan Dağı 2010.06.25

"Batı'dan uzaklaşıyor" derken AB ile entegrasyonu derinleşen ve tam üyelik süreci rayına oturan bir Türkiye görmek hiç şaşırtıcı olmaz.

Çünkü, ABD'de İsrail yanlısı çevreler Türkiye'yi dışlayıcı, yalnızlaştırıcı bir tutum alırken AB'den ve Avrupa kamuoyundan tam tersi sesler yükseliyor.

'Eksen kayması' tartışmalarını başlatan kesimlerin pompaladıkları 'Türkiye Doğu'ya kayıyor' endişesi Avrupa'da 'Türkiye'yi kaybetmeyelim' telaşına dönüşüyor. ABD Savunma Bakanı Gates ile AB Komisyon Başkanı Barroso arasındaki 'Türkiye'yi kimin yüzünden kaybediyoruz?' tartışması bu bağlamda son derece anlamlı. Sonunda 'eksenciler'in beklentilerin hilafına bir durum ortaya çıkabilir; Avrupa'yı Türkiye ile güçlendirmek isteyenler tam üyelik sürecini hızlandırabilir. Tabii bunun için bizim de yapmamız gerekenler var. Onlara geleceğim.

Önce şunu bilelim; Gates gibiler zaten Türkiye'nin AB üyeliğine destek vermiyorlar. Onlar Türkiye'yi bölgesel işlerde kullanabilecekleri bir ileri karakol olarak görmek isterler. AB'ye tam üye olmuş bir Türkiye'nin ABD'nin 'sadık bir müttefiki' olarak kalmayacağını, kendi öncelikleri ile AB'nin bölgesel politikasını şekillendirmeye çalışacağını bilirler.

Öte yandan İsrail'in de AB üyeliğimiz sürecinden hiç haz etmediğini bilmemiz lazım. Onlar için de temel yaklaşımı, 'Türkiye'nin düşman bir çevrede İsrail'in dostluğuna ihtiyaç duyması' biçiminde özetlenebilir. Bölgesinde dostlar kazanan AB üyeliği sürecinde ilerleyen bir Türkiye'yi tercih etmiyorlar. AB üyesi bir Türkiye demek, 'Avrupa barışı'nın Ortadoğu'ya doğru genişlemesi, İsrail üzerinde de barış baskısı kurması demek. Oysa İsrail'de baskın güçler için barış işgal topraklarının Filistin'e teslimi demek, yani toprak kaybı!

AB adına Barroso, Gates'e verdiği cevapta; 'Türkiye'nin asıl tepki gösterdiği gelişmelerin ABD'nin Irak'ı işgaliyle başladığını' söyledi. Yani Türkiye'nin bizimle değil ABD ile sorunu var, demek istiyor. Haklı da... Sonuçta, 'Türkiye'yi kim kaybetti, kim kaybetmedi' tartışmasında AB'nin kaybetmeyen olmak isteyeceğini düşünüyorum. Bu yönde mesajlar yoğunlaşmaya başladı. AB, Türkiye'nin dış ve bölgesel politikasından son derece memnun. Bölgesiyle işbirliği kuran, çatışmaları çözücü roller üstlenen bir Türkiye'nin Avrupa için kazanç olacağını biliyorlar. AB'nin 2009 ilerleme raporunda Türkiye'nin en çok övgüyle söz edilen yönü aktif ve çatışma çözücü dış/bölgesel politikasıydı. Bunun 'iyi komşuluk politikasının bir uzantısı olduğu kuşkusuz AB açısından.

Dolayısıyla 'eksen tartışmaları'nı tetikleyenler kendi kazdıkları kuyuya düşebilir; bu sürecin sonunda Türkiye Avrupa ile çok daha yakınlaşabilir, üyelik vizyonu netleşebilir.

Bunun için bizim de yapmamız gerekenler var. Demokratikleşme, yeni anayasa, özgürlükler yolunda reformlara devam etmek ilk şart. Ayrıca Kıbrıs ve spesifik olarak da Güney Kıbrıs gemilerine limanlarımızın açılması konusunun müzakere sürecini tıkayan en ciddi, ama aynı zamanda da en kolay sorun olduğunu görmek lazım.

Hükümet çevreleri, 2002-2004 yıllarında Denктаş ile bugün Ergenekon'dan yargılanan birçok kişinin AB üyeliğini Kıbrıs meselesi üzerinden durdurmaya çalıştığını hatırlamalı. Onların bu yıllarda yapmaya çalıştığı bugün fiilen gerçekleşmiş durumda. Buna bir son vermek gerek. Artık ek protokolün uygulanmasının önü açılmalı. Bunu uzatmanın hiçbir anlamı yok. Bu mesele Ekim 2005'te müzakerelere başladığımız andan itibaren süreci zehirlemeye başladı ve hâlâ devam ediyor. Kendi yarattığımız bir sorun bu. Limanlarımız 1987 yılına kadar Rum bandıralı gemilere açıktı. Şimdi tam 16 müzakere başlığı limanlar meselesi yüzünden açamıyor. Bu, tam bir kendi kendine kilit vurma durumu.

Bir benzeri de Heybeliada Ruhban Okulu meselesi. Osmanlı döneminde açılmış, Cumhuriyet döneminde de 1971'e kadar hizmet veriyor. Hükümet çevreleri açılmasında bir sorun görmüyor, ama açmıyorlar veya açamıyorlar... Koca devlet kendi vatandaşlarının işleteceği bir dinî okuldan korkuyor, bunun uluslararası bir mesele olmasına seyirci kalıyor. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK 'derin devlet' dönsün istiyor

İhsan Dağı 2010.06.29

PKK, Ergenekon soruşturmalarıyla susturulan 'derin devlet'i şiddet eylemlerini artırarak diriltmeye çalışıyor; yirmi bin faili meçhulün yaşandığı, JİTEM'in bölgede cirit attığı, köylerin boşaltılıp yakıldığı şartların geri gelmesi için Türkiye'yi kışkırtıyor.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli gibi bazıları da PKK'nın bu tuzağına safça düşebiliyor.

PKK ne yapmaya çalışıyor?

Anlaması hiç de zor değil; Kürtler arasında sosyal bir zemin ve siyasal bir destek almak peşinde koşan bir terör örgütü olarak PKK baskıcı, şiddet kullanan, halkı yıldırان bir devleti demokratik bir devlete tercih eder. PKK'nın bölgede en popüler olduğu dönem devletin bölge halkı üzerinde en sert politikalar yürüttüğü dönemdi.

Derin devlet, yani hukuksuz ve vicdansız devlet PKK'nın yaşayabileceği yegane zemin. Onsuz var olamaz. Demokratikleşen, kalkınan, AB ile bütünleşen, Kuzey Irak Kürtleriyle barışan bir Türkiye'de PKK ayakta kalamayacağını biliyor.

İşte tam da bu nedenle demokratik açılım devam etmeli, PKK'ya rağmen devam etmeli. Dünyadaki benzer örneklerde de çözüm sürecinde örgütlerin terör eylemlerini artırdıkları görüldü. Şiddetin tırmandırılması çözüme giden demokratik siyasetin önünü kesmek için...

PKK'nın hesabı bu. Peki sonuç ne olur, derin devletin dönüşü Kürtler ve Türkiye için ne anlama gelir? Derin devletin dönüşü sadece demokratikleşme sürecinin, hukuk devletini güçlendirme çabalarının, AB üyeliği sürecinin durması anlamına gelmez, yeni faili meçhuller, işkenceler ve hatta iç ve bölgesel savaş demektir. Buna kim katlanabilir?

Derin devletin neler yapabileceğini en iyi bilenler bölgede yaşayan Kürtlerdir. Ama bu defa derin devlet operasyonlarının sadece Güneydoğu'da kalacağını hiç sanmıyorum. İpleri ele geçiren 'şebeke' bu defa topyekun bir savaşa yönelerek Batı bölgelerinde Kürtlere karşı 'etnik temizlik' yapmaya çalışacaktır. Bu fikri yürütecek ön hazırlıkların bazı illerde yapıldığını Ergenekon soruşturmalarında öğrendik. 'Mutlak çözüm' adı altında Kürtler için de Ermeni tehciri benzeri bir 'tenkil'dir derin devletin yeni projesi.

Şiddet politikasıyla PKK derin devletin dönüşünün önünü açıyor. Faşizm bu ülkeye dönerse, buna da PKK ebelik yaparsa Kürtlerin başına neler gelir ve o Kürtler PKK'yı ne yapar?

Ne Türkiye ne Kürtler PKK'nın umurunda. Örgütün derdi, tasfiyeden kurtulmak. Onun yolu da demokratikleşme sürecini sabote etmek. Çünkü böyle örgütler barış zamanlarında, normal siyaset ortamlarında ve demokratik toplumlarda yaşayamazlar, yaşasalar bile marjinal terör örgütlerine indirgenirler.

Bu nedenle PKK 'demokratik açılım' sürecini sabote etti. Reşadiye saldırısı aslında bunun erken bir işaretiydi. Birçok kişi Reşadiye'de PKK'nın ne yapmaya çalıştığını anlamadı. Fazlaca iyimser bir bakışla PKK'nın da çözümün bir tarafı olabileceğini düşündü. Oysa baştan itibaren PKK süreci sabote etmeye çalıştı, çünkü sürecin kendisini tasfiye edeceğinden korkuyordu.

Bugün Kürtlerin yorgun olduğunu düşünüyorum. Sadece devletin yıllardır yürüttüğü inkar ve yıldırma politikalarından değil; PKK'nın şiddet politikalarının yarattığı kısır döngüden de... Çünkü sonuçta PKK ayakta kalmayı başarsa ve yöneticileri pozisyonlarını korusalar da fatura Kürt halkına kesiliyor.

PKK, karşısında kendisine en çok benzeyen yapıyı görmek istiyor: Türk derin devletini. Çünkü savaşa ancak onunla devam edebilir; savaşılmazsa da yok olur... Bu nedenle PKK terör eylemleriyle faşist, baskıcı, otoriter devletin yeniden doğuşuna ebelik yapıyor. Çünkü ancak böyle bir devlet karşısında kendi varlığını meşrulaştırabiliyor Kürt halkı nezdinde. Demokrasiyi benimsemiş, özgürlükçü, azınlık haklarına saygılı, AB üyeliğini hedefleyen, kalkınan bir devlete karşı silah kullanmak zor, kullansa bile halkı arkasına alması imkansız.

PKK'nın barışı, istikrarı ve demokratikleşme sürecini neden sabote etmeye çalıştığını doğru anlamazsak hem PKK hem derin devlet kazanır. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kemalizm demokrasiyle bağdaşır mı?

İhsan Dağı 2010.07.02

Kemalizm, zorla homojenleştirilmiş bir millet, disiplin altına alınmış bir toplum ve otoriter bir siyaset öngörür. Bu nitelikleriyle de demokratik siyaset, özgür ve farklılıkları güvence altına alınmış toplum anlayışıyla uyumsuz.

İçinde 'zor' içeren bir düşüncenin 'anayasal koruma' altına alındığı, hatta devletin resmi ideolojisi olduğu bir ülkede demokrasinin yerleşmesinden, kökleşmesinden, kurumsallaşmasından bahsedemeyiz. Milleti tektipleştirmek ve toplumu denetim altına almak için devletin zorlayıcı gücü kullanılınca demokrasiye yer kalmaz çünkü. Kemalizm'le tam demokrasiye bir türlü geçemememizin nedeni bu. Demokrasi ile Kemalizm aynı anda birlikte olmayacak iki toplum ve siyaset modeli. Neredeyse altmış yıllık demokratikleşme çabalarımıza rağmen sonuca ulaşamamış olmamız, bunu hep 'Kemalizm' içinde yapmaya kalkışmamızdan.

Geçen hafta Abant Platformu'nda 'vesayet rejimi'nin nasıl ve neden bir türlü tasfiye edilemediği tartışıldı. Demokrasinin içine 'sızan' Kemalizm'in bizi getirdiği yerdir 'vesayetçi demokrasi'. Yani, demokrasiyi de ifsad etmişiz Kemalizm'le hesaplaşamadığımız için. Kemalizm 'adına' konuşanların milli iradede ve hukuktan 'üstün' olduğu bir rejimin adı bu.

'Hiçbir faaliyetin... Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği' Anayasa'nın başlangıç kısmında ilan edilirken 'vesayet rejimi' çoğulcu ve demokratik bir rejime dönüştürülemez. Dolayısıyla tam demokrasi için Kemalizm'in tasfiyesi şarttır.

Tasfiye derken kastettiğim Kemalizm'in anayasal, yasal ve kurumsal 'korumalardan arındırılması', fikirler serbest pazarında diğer ideolojilerle eşit zeminde 'rekabet' etmesidir. Devlet tarafından korunan, öğretilen, uygulanan bir 'ideoloji'nin varlığı demokrasinin ve ifade özgürlüğünün olmadığına delalet eder.

Tamam, 'ideoloji'si ayakta ama vesayetin 'kurumları' dökülüyor, etkinliklerini yavaş da olsa yitiriyor. Örneğin ordu, hiçbir dönemde olmadığı kadar siyasal ve toplumsal güçler tarafından sorgulanıyor, sadece siyasete müdahaleleri değil, bizzat kendi işinde nasıl bir performans sergilediği tartışılıyor. Teröristi çoban, çobanı terörist sanan ve hata üstüne hata yapan bir ordu sorgulanmaz mı? Siyasete gösterdiği ilgiyle kendi işini yapamaz hale gelince toplum tarafından eleştirilmek de kaçınılmaz tabii.

Bir başka vesayet organı olan yüksek yargı da itibarını kaybediyor. Anayasa Mahkemesi anayasayı ihlal eden kararlar verince, Danıştay üstüne vazife olmayan 'yerindelik' kararları alınca, Yargıtay bir savcıyı kurtarmak adına hukukun temel ilkelerini bile hiçe sayınca geriye ne kurumsal meşruiyet kalıyor ne de toplumsal destek.

Yükselen yenilikçi toplumsal ve siyasal dinamiklere yenileceklerini anlayıp değişimi durdurmak için 'vesayet' rollerini abartınca iyice 'deşifre' oldular bu kurumlar. Ülke güvenliğini sağlamakla görevli kurumun içinden birileri darbe cuntalarıyla sürekli kendi halkını tehdit ettikçe, adalet ve vicdanı temsil eden kurumlar hukuku değil kendi iktidarlarını ve imtiyazlarını korumaya odaklandıkça 'ne için ve kim için' oldukları ortaya çıktı.

Vesayet rejiminin toplumsal uzantıları da bugün yorgun ve yılgın. Devlet rantlarıyla beslenip büyüyen şirketleri bugün piyasa ekonomisi ve küresel ekonomi içinde faaliyet gösteren 'Anadolu sermayesi' karşısında geri gidiyorlar. Artık dokunulmaz ve erişilmez değiller. Her alanda daha görünür olan yeni, dindar, muhafazakâr orta sınıflar karşısında Beyaz Türkler kendi gettolarına çekiliyorlar. Umutları, vesayet kurumlarından ordunun ve yargının birinin darbe yaparak yükselen toplumsal ve ekonomik güçleri durdurmasında...

Vesayetin kurumları çözülürken ideolojisinin hâlâ 'dokunulmaz' oluşu tuhaf. Tamam 'hayat yeniyor' Kemalizm'i, ama bizim de biraz 'hızlandırmamız' fena olmaz... Çünkü 'demokrasinin kazanımları'nı muhafaza etmenin yolu Kemalizm'i korunan, kollanan ve korkulan bir 'devlet ideolojisi' olmaktan çıkarmaya bağlı. Tam demokrasi, Kemalizm tasfiye edilmeden asla gelmeyecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ecevit'in kasketinden kim çıkacak?

İhsan Dağı 2010.07.06

Üçüncü defa kaybetmeye dayanamayacaklarını biliyorlar. O yüzden AK Parti'yi önümüzdeki seçimlerde yenmek için her şeyi yapmaya hazırlar. Silivri tutuklularından medya 'mağdurları'na, kriz tüccarlarından İsrail lobisine tüm AK Parti 'karşıtları' son kez deneyecekler şanslarını. Oldu, oldu; olmadı, 'eski yöntemler' yeniden devreye sokulacak...

'Ulusalçı cephe' CHP'de kuruldu. Soldan sağdan 'herkes'i orada toplayacaklar. Cepheye 'sağ'dan asker toplayan kişiyi Sabah'tan Mahmut Övür doğru teşhis etmiş: Süleyman Demirel. CHP-ordu ortak yapımı olan darbeyle asılan Menderes'in siyasi çizgisinde edindiği yarım asırlık siyasi tecrübesini CHP'nin hizmetine koymasına hiç şaşman Demirel'in. Çünkü o, yoldaşı Cindoruk gibi baştan beri merkez sağdaki 'truva atı' oldu. Darbecilerin başı Cemal Gürsel'in 1964'te Demirel'in AP lideri olması halinde 'gözünün arkada kalmayacağı'nı söylemesi elbette boşa değildi. Demirel 28 Şubat sürecinde deşifre olarak işe yaramaz hale geldi; yerini belli ederek de 'merkez sağ'ı tamamen boşaltmış oldu.

Demirel'in oyun planında Mesut Yılmaz ve Hüsamettin Cindoruk gibi isimler de varmış. Eminim liste bununla sınırlı değildir. Kimi 'büyük transferler' de sıradadır... Demirel'in çağrısı siyaseten ömrünü tamamlamış kimi 'eski tüfekler'i heyecanlandırır.

İyi de böyle bir ekiple ve stratejiyle istenilen amaca ulaşabilirler mi?

Çok kuşkulu... Bu ekip 2002 seçimlerinde tamamen tasfiye olan ekip. Türkiye siyasetinde bir karşılıkları yok bugün; olsa, bunların hiçbirisi 'ikinci' adam rolünde çıkmaz sahneye. Bu ekibin bir başka özelliği var ama. Hepsi 28 Şubat sürecinde önemli roller oynayan kişiler. Yalnız, Bülent Ecevit yok, onu da eşi ve Kılıçdaroğlu'nun kafasındaki kasketi temsil ediyor. Şimdilik yanlarına 'çevik bir'ini de almak ihtiyacı duymuyorlar. O, seçimi yine kaybederlerse gerekecek. Tek sorun, bütün bunların AK Parti'yi devirmeye yetmemesi; kazanılması gereken bir seçim var.

CHP'yi tek 'cephe'ye dönüştürerek seçim kazanma stratejisi de yanlış. Hem de büyük bir yanlış; böyle bir cepheleşmeden AK Parti kazançlı çıkabilir. Statükoyu temsil eden tüm siyasetçileri CHP'de toplamayı amaçlayan hamle değişimci ve reformist 'demokratik merkez'i tek başına AK Parti'ye bırakıyor. Bu durumda merkez sağ ve Kemalist olmayan sol seçmen ile BDP'li olmayan Kürtler için AK Parti'den başka bir seçenek kalmaz.

Üzerinde ne kadar 'operasyon' yapılırsa yapılsın bu halk seçimlerde demokratik kazanımları geri götürecek bir cepheye oy vermez. Dolayısıyla yine hata yapıyorlar; AK Parti'den daha reformist, daha demokrat, daha halkçı bir pozisyon alacaklarına, içinde 'eski Türkiye'nin eskimiş siyasetçilerinin de yer aldığı 'gerici' bir cephe kuruyorlar.

Böyle bir 'statüko cephesi'ne karşı AK Parti'nin yapması gereken açık: Değişimci ve demokrat koalisyonu genişletmek. Teşkilatta, parti grubunda ve siyaset dilinde mümkün olduğunca geniş kitleleri kucaklayıcı bir tavır almak; reformlardan, demokrasiden, milli iradede taviz vermemek; bürokratik oligarşiyle iktidarı paylaşarak ülkeyi yönetebileceği yanılgısına düşmemek... AK Parti, halkın % 47 oy vererek yüklediği misyonu unutursa biter; tam demokrasi, milli iradenin üstünlüğü, bürokrasinin ve yargının despotizmine son vermek... Bunları doğru okumalı AK Parti.

Sonuçta önümüzdeki günlerde Türkiye demokrasi tarihinin kurucu yıllarında olduğu gibi iki temel siyasi çizgi belirecek. Bunlardan biri devleti, devletin ideolojisini ve sosyal müttefiklerini temsil eden CHP; diğeri de toplumsal ve ekonomik 'çevre'yi temsil işlevini eski merkez sağdan üstlenen AK Parti. Demokratik bir yarışta benim tahminin belli: Bu ülkede CHP hiçbir serbest seçimi kazanarak tek başına iktidar olamadı. Demirel, Yılmaz ve Cindoruk gibi halkın tasfiye ettiği siyasilerin desteğiyle de bu değişmeyecek... Çünkü demokrasilerde devlet değil halk oy verir ve kazanır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya birlikte yaşayacağız ya da faşist iki devlette

İhsan Dağı 2010.07.09

Kürtlerle birlikte yaşamak zorunda mıyız? Evet, faşist bir devlette yaşamak istemiyorsak Kürtlerle birlikte yaşamak zorundayız. Kürtlerin de 'kovulduğu' bir Türkiye, Türklerin değil derin devletin ve beyaz Türklerin Türkiye'si olacak.

Türklerin Kürtlerle birlikte yaşamasını tartışmaya açmaları boşuna değil. Derin devlet dağılıyor, imtiyazlı sınıflar ve zümrelerin 'üstünlükleri' sona eriyor. Varlık nedenleri olan Kemalist ve militarist devletin demokratik dönüşümünü engelleyemeyenler son hamlelerini yapıyorlar: bölünmeyi tartışmaya açarak, bölünmenin yaratacağı travmayı iktidara dönüş için kullanmak...

Açıkça ve altını çizerek söylüyorum; bu, derin devlet ile 'beyaz Türkler'in ortak projesi. Üstelik bu çabalar yeni değil, uzun zamandır sürüyor. Ben de çok yazdım; 'küçük Türkiye lobisi' dedim bunlara.

Türkiye'yi küçültmeye razılar. Küçük olsun, ama kendilerinin olsun istiyorlar. Üstelik küçülmüş, bölünmüş bir Türkiye'de halkın yaşayacağı büyük duygusal travmanın üzerinden 'Kemalist ve militarist' devleti yeniden dirilteceklerini hesaplıyorlar.

Ama bence yanılıyorlar. Bu ülkeyi küçültse de devletin demokratik evrimini engellemeleri imkânsız. Projelerinin altında kendileri kalabilir. Bölünmenin yaratacağı büyük travma ve milliyetçi öfke üzerinden 'otoriter' bir iktidar yaratma hesapları yapanların sonu pek iyi olmayabilir. Bosna'da etnik temizliğin mimarı Miloseviç'in başına gelenleri hatırlamalarını salık veririm. Etnik temizlik yapan Miloseviç iktidardan, Savaş Suçları Mahkemesi'ne düştü.

Ne yapmaya çalıştıklarını anlamak zor değil tabii. Kemalist-militarist bir rejimin kurulmasının şartı, 'tek uluslu-tek dinli devlet' olmaktı. İttihatçıların izinden giden politikalarla gayrimüslimlerden 'arındırıldı' ülke. Böylece de dönüp Müslümanları baskı altına alan radikal-otoriter 'laiklik' politikaları uygulanabilir hale geldi. Şimdi sıra bir türlü 'asimile' olmayan Kürtlerden de kurtularak 'tek uluslu' devlet yaratmakta. Bugün bu ülkeyi biraz daha 'Türkleştirmek' istiyorlar, çünkü Türkleri 'derin devletin denetimi'ne almak için bu gerekiyor.

Nüfusun tektipleştirilmesi, dünyadan soyutlanmış otoriter bir devlet yaratmanın şartıdır.

Şimdi soruyorlar, Kürtlerle bir arada yaşamak zorunda mıyız? diye. Cevapları hayır. Kürtler Kuzey Irak'a gitsinler istiyorlar, başörtülüler de Arabistan'a... Türkiye de onlara kalsın; istedikleri gibi yönetsinler, yağmalasınlar... Koltuklarında rahat etsinler, muhitlerine kendilerine benzeyenlerden başkaları girmesin...

Devletin demokratik dönüşümünü engellemenin tek ve son yolu 'bölünmek' onlar için. Demokratik, kalkınmış, dünya ile bütünleşmiş ve farklılıkları çoğulculuk içinde tolere etmeyi öğrenmiş bir Türkiye yerine; küçülmüş, küçülmenin yarattığı travmayla 'Kemalist-militaristler'in peşine düşmüş bir Türkiye istiyorlar. İktidarlarını korumanın, pekiştirmenin başka yolunu bulamıyorlar. Devletin ideolojik denetim mekanizmalarının kırılması, toplumsal taleplere ve kimliklere duyarlı hale gelmesi, dolayısıyla 'niteliksel dönüşüm' geçirmesi, tercih ettikleri bir durum değil. 'Merkeziyetçi, otoriter ve seçkinci' model tamamen şeffaf, demokratik ve çoğulcu bir yapıya dönüşmeden süreci durdurmak niyetindeler.

Liberalleri yıllardır Kıbrıs meselesinde 'ver kurtulcu' diye eleştirenler bugün ülkenin yarısını PKK'ya verip, geri kalanında kendi mutlak iktidarlarını kurmanın hesaplarını yapıyorlar. Devletin demokratik dönüşümüne izin verip iktidarlarını kaybetmektense devleti küçültmek bunlar için daha 'makul' bir çözüm gibi görülüyor.

Kürt sorununun çözümüne karşı çıkıp bölünmeyi adeta kader haline getirenler de aynı çevreler. Değişmiş, demokratikleşmiş, iktidarı halka geçmiş, halkı birbiriyle barışmış, kaynaşmış bir Türkiye yerine 'küçültülmüş', küçültülürken de iktidar kundesine iyice alınmış bir Türkiye'yi tercih edenler bugün gemi aızıya aldılar. Bu amaçlarına ulaşmak için seferberler... Medyada, dağlarda, bizatihi devletin içinde...

PKK ile derin devletin ve beyaz Türklerin aynı 'sonuç'ta buluşmaları şoke edici değil mi? Ülkeyi bu 'çıkarcı' şebekesi'ne teslim etmek istemeyenlerin Kürtler ve Türklerin birlikte yaşayabileceklerini göstermesi gerek. Ya birlikte demokrasi içinde yaşayacağız ya da faşist iki devlette...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP neden ilerici bir parti olamaz?

İhsan Dağı 2010.07.13

CHP'nin yeni yönetimi neden herkesi şaşırtmayı denemez, anlamıyorum. Üstelik bunun için altın bir fırsat gelmişti ayaklarına: 12 Eylül'de yapılacak anayasa referandumu.

CHP üstüne düşeni yapmış, paketi Anayasa Mahkemesi'ne götürmüş, mahkeme de anayasayı ihlal ederek yapımı tamamlanmamış bir 'yasa'yı görüşmek için gündemine almış, sonra da 'şekil' denetimini oyçokluğuyla 'esas'a çevirmekte bir beis görmemiş, üstelik bunları yaparken hâlâ pakette 'bir sorun' bulamamış... Yani AYM değişiklik paketini bir nevi onaylamış, tasdik etmiş. Bu noktada CHP durabilir, referandum yerine seçimlere odaklanmayı tercih edebilir, böylece 12 Eylül anayasasını savunan 'gerici' bir parti konumuna düşmekten de kurtulabilirdi.

Ayrıca, bunu yapmakla anayasa değişikliğine 'evet' oyu verecek milyonlarca seçmenle de bir yakınlık kurmuş olurdu. Belki hepsinden önemlisi, Kılıçdaroğlu liderliğindeki CHP'nin değişebilme yeteneğine sahip olduğu gösterilebilirdi.

Ama yapmadılar, yapamadılar... Tüm dünya ve Türkiye değişirken CHP olduğu yerde saymayı, statükoyu savunmayı tercih etti yine.

Şimdilerde Kılıçdaroğlu'nun her şeyini taklit etmeye çalıştığı Başbakan Erdoğan'ın hikayesine bakmayı akıl etselerdi temel meselenin değişim ve değişim konusunda alınan tutum olduğunu anlayabilirlerdi.

Erdoğan'a iktidar yolunu açan kendi kişisel değişim süreci ve bu değişime uygun kurumsal bir kimlik olarak kurulan AK Parti'dir. En tepe noktasında ancak % 20'leri gören bir hareketten halkın yarısının oyunu alan 'modern bir kitle partisi'ne uzanan yol değişenlerin değiştirici serüvenlerini anlatır.

Kılıçdaroğlu'nun CHP'si ise bunu yapamayacak; çünkü bir değil tam üç vesayet altında. Birincisi, yaşıyla, kimliğiyle ve tarzıyla 'eski'yi temsil eden Önder Sav. Parti'nin tepe noktasına da tabanına da hakim olan gücün Sav olduğunu herkes biliyor, özellikle de partiye dönmek isteyip de Sav'ın vetosuyla karşılaşanlar.

Liderin vesayet altında olduğu bir partide değişim olmaz. Kılıçdaroğlu'nun ne bir fikri var ne de programı. Ondandır beklenen, 'vulgar bir popülizm' yapmak; partinin programını, kadrosunu değişim yönünde yeniden kurgulamak değil. Vesayet altındaki, kişiler özgür değildir; vâsileri olmaksızın karar alamazlar. Değişim ise bir karar meselesidir... Kılıçdaroğlu'nda olmayan şey bu.

CHP'de ikinci vesayet makamı 'ulusalcı'lar. Tuncay Özkan bugün hapisanede olabilir, ama fikirleri ve kadroları CHP'de iktidar... Gerçekten sosyal demokrat bir partiye dönüşmüyor CHP çünkü taban buna müsait değil. Dünya ile bütünleşecek, AB üyeliğini destekleyecek, Kürt sorununu çözecek, başörtüsünü özgür kılacak siyaset üretemeyen CHP tabandaki 'ulusalcı' kesimlerin kontrolü altında. Bu tabandan kurtulmadan geniş kitlelere ulaşacak bir siyaset geliştirmeleri zor değil, imkansız.

Kılıçdaroğlu, bir adım ileri, iki adım geri 'klasik CHP' çizgisinden kopamıyor. Taban 'tavan'ı esir almış durumda. Ama işte aynı tabandır ki CHP'nin geniş kitlelere açılmasını engelliyor. Bunu dert etmeyenler çoğunlukta, çünkü 'kitle partisi'ne dönüşen bir CHP'nin 'ideolojik dokusunun bozulacağını, partinin 'sulandırılacağını' düşünüyorlar.

CHP ve Kılıçdaroğlu üçüncü olarak da geçmişin vesayeti altında. Tek parti ideolojisi, yani Kemalizm CHP'nin gerçek bir sol parti olmasının önündeki en büyük engellerden biri. Kambur değil, bence bir kâbus bu CHP için. Devlet partisi kalmakla halk partisi olmak arasında hep tercihin devletten ve devletin resmi ideolojisinden yana kullanan bir CHP elbette değişemez. Tek parti olduğu yılları Türkiye'nin 'altın çağı' sananların yönettiği ve oy verdiği bir parti çağdaş bir sosyal demokrat parti olabilir mi?

Önder Sav'ın parti üzerindeki denetimiyle, tabanın ulusalcı-zenofobik eğilimleriyle ve geçmişin anti-demokratik mirasıyla hesaplaşamayan bir CHP'den değişim beklemek beyhude. Bunlar değişimin taklidini, takiiyesini bile yapamıyorlar!

Türkler ve Kürtlerin darbeye imtihanı

İhsan Dağı 2010.07.16

Referandum, darbeler ve darbecilerle hesaplaşmak için bir fırsat. Mağdurlar Türkiye'sinin mağrurlar Türkiye'sine başkaldırısı için bir milat... Mağdur Türklerin ve Kürtlerin birlikte ama demokratik bir yönetim altında yaşama iradelerini gösterecekleri bir zemin. Ya darbecileri ve darbenin eseri kurumları aklayacaklar, meşrulaştıracaklar veya onları mahkum edecekler.

Otuzuncu yılında 12 Eylülcülerden hesap sorulmazsa onların yaptığı anayasayla yaşamaya mahkûm kalmayız yalnızca, yeni darbelere de davetiye çıkarmış oluruz.

Anayasa değişikliği paketine 'hayır' diyenlerin kimlerin yanında saf tuttuklarını iyi düşünmeleri gerek. Alakasız nedenlerle alınan yüz binleri gözaltına alanlar, onları işkencelerden geçirenler, vatandaşlıktan atanlar, çocuk yaştakileri idam edenler... Safınızdan emin misiniz?

Mamak Cezaevi'nin ülkücüleri ile Diyarbakır Cezaevi'nin Kürtleri işkencecilerinin yargılanması yolunu açan değişikliklere nasıl 'hayır' diyecekler?

CHP'nin 'hayır'ını anlarım; şaşırmam, dert de etmem. Bilirim nedenini; bürokratik devletin ve onun ideolojisinin tahkim edildiği bir dönemin adıdır çünkü 12 Eylül. Ama darbenin mağdurlarının bugün onu savunmasını anlamakta zorluk çekiyorum.

Başta da MHP'nin 'hayır' kampanyasını... 'Darbenin olgunlaşmasını sağlamak' adına sokaklarda vurulan ülkücülere, tam beş yıl hapiste yatan darbenin en mağdur siyasi lideri Alparslan Türkeş'e, cezaevlerinde işkence gören, idam edilen, hayatları kararan binlerce ülkücüye bir açıklama borçlu MHP yönetimi. Bu değişikliğe neden karşılar, 12 Eylül anayasasına niçin payanda olmaya çalışıyorlar izah edemiyorlar...

Bence bunun açık bir nedeni var; son yıllarda MHP'nin giderek CHP'ye benzemesi... Statükoyu, bürokratik oligarşiyi, resmi ideolojiyi en az CHP kadar savunduğunu göstermeye çalışıyor MHP yönetimi. İyi de MHP'nin Anadolu tabanının bürokratik-Kemalist iktidarın muhafazası gibi bir derdi yok ki!

Belki de başka bir 'hesap' var. 12 Eylül, ülkücülerin 'devlet'le hesaplaştığı bir süreci başlatmıştır. Bu süreçte ülkücüler kurtarmaya kalkıştıkları devletin kendilerine nasıl işkenceler yaptığını, ülkücüleri nasıl kullandıklarını görmüşlerdir. 12 Eylül cezaevleri ülkücülerin kendileriyle, davalarıyla, devletleriyle yüzleştikleri yerlerdir. Ülkücüler bu işkence mekanlarına 'Yusufiye Medresesi' adını vermiş, işkence altında pişmeye, öğrenmeye, yüzleşmeye çabalamışlardır. Sonunda ülkücü hareket askerî darbelere, devlet adına iş görmeye, sokak çatışmalarına mesafeli 'sivil bir siyaset'e oldukça yaklaşmıştır. 12 Eylül cezaevleri bir 'mektep' olmuştur. O mektepten 'milliyetçi demokrat' birçok kişinin yetiştiği de bir gerçektir.

Bahçeli 12 Eylül anayasasına sahip çıkarak ülkücü hareketin 1980'lerde geçirdiği dönüşümle mi hesaplaşıyor yoksa? 'Hayır' kampanyası 12 Eylül sonrası ülkücülerin sorguladıkları 'kutsal devlet'e dönüşün manifestosu gibi çünkü...

Bir başka 'mağdur' kitlesinin (Kürtlerin) siyasi temsilcisi olma iddiasındaki BDP de Bahçeli ile birlikte 12 Eylül anayasasının devamından yana tavır alıyor. İmralı'dan da bu yönde açıklamalar geldiğini biliyoruz.

Diyarbakır'ı adeta açık cezaevine çeviren, Kürtçeyi sokakta bile yasaklayan 12 Eylül darbesinin anayasasına Kürtlerin arka çıkması tam bir akıl tutulması örneği. BDP/PKK'nın 12 Eylül'e vurulan en büyük darbe olan bu anayasa değişikliğine karşı çıkmasına herhalde o dönem bölgede zulüm makinesi olarak çalışan 'eski tüfekler' kıs kıs gülüyorlardır.

Kürtlerden de vicdanlı açıklamalar geliyor ama. Bunlardan en çarpıcısı Orhan Miroğlu'nun önceki gün Zaman'a verdiği demeç. Miroğlu önemli bir yazar ve DTP'yi kapatan Anayasa Mahkemesi kararıyla siyaset yasağı getirilen bir siyasetçi.

Referandum konusunda BDP'den çok farklı düşünüyor Miroğlu; "Anayasa Mahkemesi'nin verdiği karardan bu yana Diyarbakır Cezaevi'nde yaşadıklarımız aklımda. Şimdi 12 Eylül'le hesaplaşma fırsatı doğdu. Cezaevindeki sorumlulara açacağımız davaları düşünüyorum... Diyarbakır Cezaevi'nden çıkmış insanlar, bu karara çok sevinmiş olmalılar. 12 Eylül'ün suçlarını ve suçlularını yargılayabileceğiz." diyor.

Şiddete, hukuksuzluğa ve vicdansızlığa karşı Türkler ve Kürtler ortak hareket edemezlerse ne yapayım bin yıllık kardeşliği?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Böyle bir ordu PKK'yı yenebilir mi?

İhsan Dağı 2010.07.20

Açık konuşalım; son yıllarda kamuoyuna yansıyan yapısı, kurmay kadrosu ve görev anlayışıyla bu ordu PKK'yı yenemez.

Aradığı komutanına PKK'lıları kastederek 'Çok zayıf veriyoruz, Heronları düşürün' diyen bir üsteğmenin, bu talebe 'Bir çaresine bakarız' diye karşılık veren bir yarbayın görev yaptığı; MİT'in bu konuşmayı tespitinden sonra üç yıldır bu konuyu soruşturup sonuca bağlayamayan bir anlayışın egemen olduğu ordu PKK'yı yenemez.

İskenderun'daki gibi PKK saldırı yapmadan askerî üssü izlerken 'Kutlu Doğum Haftası' etkinliklerini, derneklerin halı saha maçlarını, liselerin bilim ve sanat şenliklerini takibe alan bir ordu PKK'yı yenemez.

Karakolun karşısında dolaşan terörist grubunu çoban, dağda kekik toplayan köylüleri ise terörist sanan, bu 'sanı'sını da hiç sıkılmadan dile getiren komutanların görev yaptığı, terfi aldığı, yükseldiği bir ordu PKK'yı yenemez.

Kendi döşediği mayınların üzerine kendi askerini süren; bu gerçek ortaya çıktığında da olayı soruşturmak yerine 'olur böyle şeyler' deyip ölüme neden olanları teselliye kalkışan komutanların bulunduğu bir ordu PKK'yı yenemez.

'Fırsat eğitimi' olarak nitelenen ceza türüyle kendi askerinin eline pimi çekilmiş el bombası tutuşturan, patlayan el bombasıyla ölen dört asker için 'kazayla şehit oldular' bilgisi veren bir ordu PKK'yı yenemez.

Toplam 28 askerin şehit olduğu Dağlica ve Aktütün baskınlarındaki çok ciddi 'ihmal' iddialarını incelemek yerine, ihmali dile getirenleri parmağını sallaya sallaya tehdit edip 'hain'likle suçlayanların yönettiği bir ordu PKK'yı yenemez.

İldeki hakim ve savcıların gözünü korkutmak için lojmanlarının üzerine üç-beş bomba göndermekte beis görmeyen, yaptığı bu 'icraatı' böbürlene böbürlene anlatan bir komutan hakkında hiçbir işlem yapmayan bir ordu PKK'yı yenemez.

Kendi hükümetine ve vatandaşına karşı 'ıslak imzalı' belgelerle komplolar kuran, vatandaşların evine silah ve mühimmat yerleştirerek onları 'terör örgütü' adı altında yargılatmak için hazırlıklar planlayan askerlerin yetiştği bir ordu PKK'yı yenemez.

Aklını fikrini 'yönetime el koymak'la bozarak kendi işini, işlevini, misyonunu unutmuş bir ordu PKK'yı yenemez.

Yeraltına gömülen silahları olan, bunların neden ve kimler tarafından gömüldüğünü merak etmeyen, merak edip soru soranlara hain diyen bir ordu PKK'yı yenemez.

Cuma vakti camileri havaya uçurmayı, insanları stadyumlarda gözaltına almayı, her kesimden darbe karşıtı insanları 'temizlemeyi', darbe hükümeti kurmayı 'harp oyunu, plan semineri' olarak niteleyen; öğrencileri, dernekleri, anaokullarını, liseleri, eczaneleri, fırınları, kafeleri, gazeteleri, sosyete, velhasıl her yeri ve herkesi fişleyen bir ordu PKK'yı yenemez.

Öğrencilerin gittiği bir müzeyi havaya uçurarak darbeye hazırlık olmak üzere kaos planları yapan mensupları olan ve bu mensuplarını doğru dürüst soruşturup cezalandırmayan bir ordu PKK'yı yenemez.

Kısaca, asli işini yapmak yerine siyasete, topluma, ekonomiye nizam vermeyi temel görevi addeden bir ordu PKK'yı yenemez. Dış saldırılara karşı odaklanmak ve hazırlıklı olmak yerine bütün enerjisini 'iç düşman' adı altında 'siyasi rakipleri'ni tasfiyeye ayırmış bir ordu asıl görevini yapamaz.

PKK ile mücadele 'iç iktidar mücadelesi' için bir maniveladan ibaret görülür. 'Başarı'nın hükümetin hanesine yazılması ihtimali de tedirginlik yaratır.

İşi gücü siyaset olan bir ordu ne PKK'yı yenebilir ne başka düşmanları caydırabilir. Ordunuzun güçlü, işlevsel ve caydırıcı olmasını istiyorsanız önce onu sivil denetim altına almalısınız.

Hesap vermeyen bir ordu çürür. Bizim ordu, bırakın hesap vermeyi, halktan ve siyasetçiden sürekli hesap sormak peşinde. Ne Parlamento denetleyebiliyor onları, ne Başbakanlık ne de Sayıştay.

Sadece sınırı koruyacak profesyonel bir orduya değil PKK'yı yenecek 'yeni' bir orduya ihtiyaç var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Şüpheli' generallere ordu teslim edilir mi?

İhsan Dağı 2010.07.23

Meğer Balyoz darbe planı sandığımızdan da ciddiymiş. Mahkemenin kabul ettiği iddianameyle iki yüze yakın asker 'sanık' pozisyonuna düştü.

İsnat edilen suç: Zor kullanarak hükümeti devirmek ve anayasal düzeni değiştirmek. Suç sabit görülürse cezası, ağırlaştırılmış müebbet hapis. İdam cezası kaldırılmadan önceki ceza karşılığı ise idamdı. Plan, darbeye 'eksik teşebbüs' olarak nitelenirse ceza biraz hafifliyor; yirmi yıla kadar hapis.

Sanıkların 28'i halen görevde olan general. Yani şu anda TSK'nın her on generalinden biri 'sanık'. Bu, akıl almaz bir tablo. Bir ülkenin ulusal savunması ve güvenliği için daha büyük bir risk düşünmüyorum. Ordunun tepe

yönetiminin bu oranda 'suçlandırıldığı', zan altında olduğu bir ülkede ulusal güvenlik ciddi zafiyet gösterir.

Bu duruma Genelkurmay Başkanı, eğer o olmazsa hükümet mutlaka el koymalıdır. 'Şüpheli' generallerin yönettiği bir ordu, ordu olmaz.

Darbe zanlılarının ordu içindeki varlığına tahammül gösterilemez. Halkın meşru temsilcilerine silahını doğrultan bir ordudan daha büyük bir tehlike yoktur; çünkü böyle bir durumda artık 'ordu'nun varlığından söz etmek mümkün değildir. Oysa bu ülkenin orduya ihtiyacı var, işini hukuk içinde ve etkin bir şekilde yapan bir orduya...

Gelecek hafta toplanacak olan Yüksek Askerî Şûra gerekli tedbirlerin alınması için bir fırsat. Bu halka ait silahlar 'darbe sanıkları'na teslim edilmemelidir. İddialar yabana atılır türden değil. Balyoz, şimdiye dek hazırlanan en kapsamlı darbe planı. Ellinci yılında lanetlediğimiz 27 Mayıs, Balyoz darbe planının yanında çocuk oyuncağı kalır. 27 Mayıs'ta 35 kişilik cuntada sadece üç general vardı. Onlar da darbenin son günlerinde devşirilmişti...

Oysa Balyoz planında tam 28 muvazzaf general sanık sandalyesinde. Ayrıca ikisi kuvvet komutanı 26 emekli general... Anlaşılan, hazırlandığı dönem neredeyse ordunun tümünü sarmış Balyoz... Boşa değil, 12 Eylül modeline göre yapılanmışlar.

Balyoz, en az Ergenekon davası kadar önemli. İlk kez bir darbe teşebbüsü yargılanıyor. Şu tuhaflığa bakınız; bir yandan gencecik insanlar görevleri başında şehit düşüyor, öte yandan her on generalden biri mahkemelerde darbeye teşebbüsten yargılanıyor.

Dağlarda teröre karşı mücadele veren askerler komutanlarının bir kısmının Ankara'da iktidar peşinde koşmasına ne derler? Onlar kelle koltukta mücadele verirken 'yıldız'lı birileri 'ikbal ve iktidar' peşinde.

Haklarında çok ağır iddialar bulunanların ellerinde silah, emirleri altında tank ve savaş uçağı, savaş gemisi bulundurmaları kabul edilemez. Bu devlet ve demokrasi için en büyük tehlike budur. Ordu, ülkeyi korumakla görevliyse bu işi 'sanık' sandalyesinde oturanlarla yapamaz.

Artık YAŞ içinde bulunan MSB ve Başbakan'ın kararlara 'şerh' koymasının bir anlamı yok. Hükümeti şiddet kullanarak devirmek iddiasıyla 'sanık' sandalyesinde oturanların terfilerine ve hatta görevlerinde kalmalarına aynı hükümet imza atamaz.

YAŞ'ta cuntanın devamına seyirci kalmanın bedeli çok ağır olur. Sadece hükümet için değil, halk ve demokrasi için...

Mahkemenin üzerinde savaş uçakları uçurtan, tankları yollara döken, yargıyı tanımayan bir ordu komutanının da Jandarma Genel Komutanlığı'na getirilebileceğinden söz ediliyor. Bu nasıl düşünülebilir inanamıyorum. Mahkemeye, halka, hukuka meydan okuyan bir kişinin emrine silahlı yüz binleri nasıl teslim edebilirsiniz?

Hükümet, demokrasiye ve hukuka bağlı bir komuta kademesi oluşması için tercihini ortaya koymalıdır. Türkiye kritik süreçlerden geçiyor. Bu ağustos şûrasında şekillenecek komuta kademesi ya demokrasinin yerleşmesinden, ordunun profesyonelleşmesinden ve hukuka tabi olmasından yana bir ekip olacaklar ya da 'yıkım' pahasına cunta işlerini sonuca bağlamaya teşebbüs edecek bir ekip... Sonucu hükümetin ve özellikle başbakanının vizyonu ve kararlılığı belirleyecek. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vazifeniz darbeyse istikamet Silivri

İhsan Dağı 2010.07.27

TSK İç Hizmet Yasası'nın 35. maddesi behemehal kaldırılmalıdır. Doğrudur, darbeler böyle bir yasa maddesi olduğu için yapılmaz.

Son fiili darbenin lideri Kenan Evren darbe öncesi açıp 35. maddeye bakmadıklarını ifade etmişti... Yapan da bilir ki darbe, yani anayasal düzeni zorla değiştirmek, Meclis'i kapatmak, hükümeti şiddet kullanarak devirmek suç, hem de ağır suçtur.

Darbeyi, teşebbüs ettiğinde bu işin yanında kalacağını düşünen, başardığında ise koca ülkenin hakimi olacağını öngören, kendine emanet edilen silaha ihanet eden 'sözde askerler' yapar. Önce ortamını hazırlarlar, yani halkı canından bezdirirler, sonra da kurtarıcı pozlarla gelir, ülkenin canına okurlar.

Evet, darbeler kanunla önlenmez. Darbeleri önlemenin en etkili yolu darbecileri yargılamaktır. Ergenekon ve Balyoz davaları, geçmiş darbe teşebbüslerini günışığına çıkarıp yargıladığı için değil sadece, gelecekteki darbeleri de caydıracağı için önemlidir.

Kimsenin hukukun üstünde olmadığı ve suça bulaşan herkesin hesap vereceği mesajının anlaşılması yargı sürecinden geçer. Kendilerini dokunulmaz görenlerden hesap sormaktır hukuku üstün kılmanın yolu. Darbe tehdidi altındaki ülkelerde demokrasinin yerleşmesi ancak böyle mümkün.

1967'de darbe yapıp 1974'e kadar Yunanistan'ı yöneten cuntacılar ömürlerini cezaevlerinde geçirdi... Şili'yi yirmi yıla aşkın yöneten darbeci Pinochet demokrasiye dönüşün ardından 85 yaşındayken yargılanmaya başladı.

Demokrasi, milli irade, seçilmiş iktidar değersiz şeyler değildir. Korunmaları gerekir hukuk içinde. Ergenekon ve Balyoz davaları bunun için hayati. Anayasal düzeni zor kullanarak değiştirmek gibi bir suça bulaşan askerler hukukun üstünde olmadıklarını anladıklarında 'gerçek işleri'ni yapmaya başlayacaklar. Ordu da millet de ancak o zaman rahat edecek.

Yine de 35. maddenin kaldırılması şart. Böyle bir yasa hükmü bu ülke için utançtır; şimdiye kadar kaldırılmamış olması da bir garabet. Bütün darbelerde kullanılan bu madde fena halde 'kirletildi'... Hukuk mevzuatını bu 'kir'den arındırmak özellikle 27 Mayıs'ın ellinci yılında çok manidar olacak.

Şimdi yeniden gündemde, hem de CHP'nin önerisiyle. Birkaç gün içinde bu konuda bir kanun teklifini TBMM'ye sunacaklarını açıkladı CHP yönetimi. Bakalım şapkadan ne çıkacak? Teklifin içeriğini henüz bilmiyoruz. Değiştirmeyi mi teklif edecekler, yoksa tamamen kaldırmayı mı?

CHP'den karışık mesajlar geliyor; kimi kaldıralım diyor tamamen, kimi de değiştirelim... Yönetime askerin el koyması için kullanılan 'koruma-kollama'yı başka bir formülle devam ettirmek niyetinde olanlar da az değil CHP saflarında. Vesayet rejiminden ve kurumlarından vazgeçmek elbette zor bu parti için, ama 'parti' olması da buna bağlı. Bu 'çıkış'ından da olmayacak bir talep ileri sürerek vazgeçen bir CHP demokrat kesimler arasında inandırıcılığını tamamen kaybeder.

CHP'nin ideolojisine, mirasına ve yeni liderinin birkaç ayda sergilediği 'zik zak'lara bakarak insanlar haklı olarak soruyorlar: CHP samimi mi? Bence bunu sorgulamak kimseye düşmez, özellikle de her demokratikleşme girişimi 'samimi mi?' diye muhaliflerince eleştirilen AK Parti'ye. Muhatabını samimiyetsiz olarak niteleyip yan çizen siyasi partiyi millet çizer. Sonuç itibarıyla CHP bu teklifinin arkasında durmasa da AK Parti 'yola devam' etmeli ve 35. maddeyi kaldırmalı anayasa referandumunu izleyen günlerde.

CHP'li veya CHP'siz darbecilerin şimdiye kadar tepe tepe kullandıkları 'koruma kollama' maddesi kaldırılmalı; asker işine dönmeli, işini yapmayıp sivil iktidara 'sulanenlar'a karşı da hukuki müeyyideler uygulanmalı.

12 Eylül darbecilerinin yargı dokunulmazlıklarını kaldıran anayasa referandumunun arefesinde ve 12 Eylül benzeri bir darbeye teşebbüs edenleri yargılayacak olan Balyoz davasının iddianamesinin mahkeme tarafından kabul edildiği bugünlerde 35. maddenin gündeme gelmesi derin bir mesaj taşıyor: Bu ülke artık darbecilere dar gelecek! i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her-şey-terfi-için!

İhsan Dağı 2010.07.30

Milletin evlatları boşuna bağılıyor demek ki askerî eğitim sıralarında; 'Her-şey-vatan-için'. Bu slogan sivillerin gözünü boyamaktan başka bir anlam taşıyor demek ki...

Son günlerde karargahlardan başka bir ses yükseliyor: her-şey-terfi-için...

Balyoz darbe davasındaki yakalama kararı ile Yüksek Askerî Şûra toplantısının denk düşmesi ibretlik manzaraları açığa çıkardı. Genelkurmay Adli Müşavirliği, Balyoz sanıklarının avukatlığına soyunuyor, mahkemenin yakalama kararına karşı ne yapmaları gerektiğini sivil uzmanların da yardımıyla tespiti çalışıyor; sanıklar için tek tip dilekçe hazırlıyor, bunları matbu halde dağıtıyor.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, mahkemeye itirazlar ve baskılar sonuç vermezse sanıklar kolluk kuvvetlerinin bulamayacakları, ulaşamayacakları yerlere yerleştiriliyorlar.

Manzara inanılmaz... Bu kadar mı önemli bir generalin terfi alması, omuzlarına bir yıldız daha takması? Askerin itibarının, imajının, güvenilirliğinin hiç mi önemi yok?

Genelkurmay, bir yandan mahkemeyi baskı altına almaya çalışırken, öte yandan da açık yasa hükmü karşısında YAŞ'ta terfileri nasıl kurtarırım çabasına girişiyor. Biz de bütün bu olup bitenleri ibretle izliyoruz. Hukuk ve 'iş etiği' terfi uğruna çiğneniyor; bir meslek, bir kurum fena halde yıpratılıyor.

Olanları izlemekle yetinmeyip müdahale etmesi gereken ise hükümet... Sanıklar resmen silahlı koruma altına alınırken ve devletin 'yürütme' kanadında bulunan Genelkurmay yargıyı baskı altına alırken, yürütmenin tepesinde bulunan hükümetin olup bitene seyirci kalması kabul edilemez.

Başbakan ve Milli Savunma Bakanı YAŞ'ta basit, sıradan figürler olarak bulunmuyorlar. Bu anayasal düzende bile Genelkurmay başkanı Başbakan'a karşı 'sorumlu'dur. Sorumlu oldukları konuların içinde 'sanıkların' yapmakla suçlandıkları eylemler başta gelir. Bizatihi bu hükümeti devirmek için komplo kurmakla suçlanan subayların Genelkurmay'ca korunması konusunda Başbakan'ın kendisine karşı sorumlu olan Genelkurmay Başkanı'na söyleyecek üç-beş sözü olmalıdır.

Mevzuatı zorlayacak ve hatta mevzuata karşı hile yapacak terfi kararlarını YAŞ'a getiren bir Genelkurmay'a Başbakan hesap sormalıdır. Yok eğer asker, 'sorumlu' olduğu Başbakan'a hesap vermeye yanaşmıyorsa yapılacak başka şeyler de var.

TSK Personel Yasası'nın 65. maddesi çok açık; 'haklarında ... 5 yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren bir cürümden ... dolayı kamu davası açılanlar mensup oldukları bakanlıklarca açığa çıkarılabilirler'.

Madde açık; Ergenekon, Balyoz, Erzincan davalarında 'sanık' olarak bulunan askerî personel Milli Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından açığa alınabilirler.

Hükümet şimdiye kadar bu mekanizmayı kullanmadı; ama YAŞ'a birkaç gün kalmışken yargıyı baskı altına almak ve mahkeme kararlarını uygulamamak yönünde Genelkurmay merkezli organize bir kampanya karşısında bu yasa hükmü 'masada' olmalıdır.

Bu önemli, çünkü askerler bilirler ki TSK Personel Yasası'na göre, 'açıkta bulunanların terfileri yapılmaz'.

Bu mekanizma işletilmelidir çünkü; asker sanıklara yönelik suçlama, darbe için kaos yaratmak ve güç kullanarak hükümeti devirmek. Haklarında kaos ve darbe yapmakta 'kuvvetli suç şüphesi' bulunanlardan 25'i general olmak üzere 77'si halen muvazzaf subay, yani 'görev başında'. İsnat edilen suçun hazırlandığı yer ordu; kullanılacak suç araçları ordunun silahları. Sanıklar ise hâlâ hiçbir şey olmamış gibi 'görevleri'nin başındalar. Bu ciddi risktir. Hem delillerin karartılması hem de 'yeniden organize' olmaları açısından...

En azından tedbir olarak bu kişiler arasında kritik noktalarda bulunanların Askerî Personel Yasası'na göre görevlerinden açığa alınmaları şarttır. Sadece geçmişte teşebbüs edildiği iddia edilen suç nedeniyle değil; açığa alma, mevcut durum için de tedbir olarak düşünülmeli. Bu YAŞ'ta hükümet hukukun ve iş etiğinin takipçisi olmazsa bunun bedelini bütün Türkiye öder.

Ankara'da terfi için hukuk ve sivil siyaset karşısında sergilenenleri izlerken tempoya devam: her-şey-vatan-için!
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bana ne YAŞ'tan?

İhsan Dağı 2010.08.03

Haftalardan beri YAŞ toplantısını konuşuyoruz. Askerî bürokrasinin tepesindeki terfi ve tayin işleri gündemimizi işgal etti. Keşke 'bana ne YAŞ'tan?' diyebilseydik. Bu ise 'normal, demokratik' bir ülke olmayı gerektiriyor.

Yönetimin serbest ve yarışmacı seçimlerle belirlendiği, seçilmiş yönetimlerin de asker dahil bürokrasinin tümüne hakim olduğu ve tümünün eylemlerinden dolayı halka hesap verdiği 'normal' ülkelerde askerin terfi ve tayinlerini kimse 'dert' etmez. Vatandaşın umrunda değildir kimin general olacağı, hangi generalin nasıl bir göreve atanacağı... Çünkü bilirler ki bu atamalar kendi hayatları üzerinde hiçbir etki yaratmayacak.

Ama bizde durum farklı... Terfileri gündemde olan 13 generale ilişkin mahkemenin 'yakalama emri' var. Üstelik bu yakalama emri 'kuvvetli suç şüphesi' üzerine verilmiş. İsnat edilen suç ne? Kaos planı yapıp uygulayarak hükümeti devirmek... Söz konusu plan belgelerine göre darbe sonrasında sadece İstanbul'da ikiyüzbin kişi statlarda toplanacak... Suikastlar, bombalama eylemleri, provokasyonlar... Bütün bu iddiaları ve belgeleri mahkeme son derece ciddi bulmuş ve yakalama emri vermiş.

Buna karşın Genelkurmay bu sanıkları korumaya almış. Mahkemeye itiraz dilekçelerini yazıyor, orduevlerinde tutarak bu kişilerin tutuklamalarını engellemeye çalışıyor. Sonunda da bu sanıkların 'terfi' dosyalarını hiçbir şey olmamış gibi YAŞ'a getiriyor... Yetmedi. Erzindan davasından '1 numaralı şüpheli' olan bir generalin Jandarma Genel Komutanı olması gündemde.

Böyle bir durumda 'bana ne YAŞ'tan?' diyebilir miyiz? Hükümet seyirci kalabilir mi bu gelişmeler karşısında? Cumhurbaşkanı sessizce imzalayabilir mi atama kararlarını açık hukuksuzluklara rağmen?

Öyle olursa bunun adı demokrasi değil, 'askerî cumhuriyet' olur, ki zaten böyle tasarlanmıştı rejim. Bürokratik oligarşi dediğimiz şey yani... 15 orgeneral toplanıp ordunun komuta kademelerine karar veriyorlar. Sadece anın değil, geleceğin komutanlarını da belirliyorlar.

Asıl sorun ise bu işlemi adeta memleketin 'yöneticileri'ni seçmiş gibi yapmaları. YAŞ toplantılarında memleketin yeni 'efendileri'ni seçiyorlar kendi aralarında! Manzaraya bakarsanız 'atanan, terfi' alan bu generaller orduyu değil ülkeyi yönetiyorlar sanki. Siviller de seyrediyor 'kendi kendilerini seçen' bu iktidar elitlerini... 1961 anayasasıyla anayasal ve kurumsal esasları yerleştirilmiş 'askerî cumhuriyet' anlayışına esir olursanız yapacağınız sadece seyretmek olur. Şimdi terfilerini seyredersiniz, sonra da 'devir teslim' törenlerinde sivil siyasete 'ayar vermeye' hevesli nutuklarını...

Kendilerini 'askerî cumhuriyet'in muktedirleri sananlar için sorun şu; artık 'oyun bitti'. İktidar bürokrasiden halka geçiyor, halk da Şûra'daki iktidar oyunlarını pasif bir seyirci kitlesi olarak izlemiyor. Şûra'da oturan 'sivil temsilcilerini' uyarıyor; hukuksuzluğa, hukuki hilelere, siyasi basiretsizliğe karşı uyarıyor.

Hükümet ve Cumhurbaşkanı'nın memleketi hâlâ 'askerî cumhuriyet' mantığıyla yönetmeye çalışanlara müdahale etmemeleri düşünülemez. Ekrem Dumanlı'nın ifadesiyle açıkça sanıklara 'yardım ve yataklık' suçuna seyirci kalmaları asla beklenmez Başbakan ve Cumhurbaşkanı'ndan. Böyle bir durum onların varlıklarını da, kimliklerini de anlamsız hale getirir çünkü.

Bu yüzden yarın sona ermesi beklenen YAŞ, hükümet için de Cumhurbaşkanı için de bir sınav. Göz göre göre yapılan hukuksuzluğa dur demeleri için 'ne' ve 'kim' olmaları gerekiyor? Var mı halkın bahşedeceği daha büyük bir makam?

İktidarının sekizinci yılında hâlâ 'askerî cumhuriyet'e razı ve onun kurumlarında süklüm püklüm oturan bir AK Parti'nin iktidar talebinin bir anlamı kalmaz. Artık iktidar olmanın zamanıdır. Kendi varlığına ve halkın geleceğine karşı komplolar kurduğuna ilişkin ciddi kanıtlar bulunanların terfilerinde AK Parti iktidarının imzasının bulunması tam bir gaflet olur. 'Askerî cumhuriyet'ten 'demokratik cumhuriyet'e giden yolda dik ve kararlı durmak gerek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Herkes yerlerine, marş marş!

İhsan Dağı 2010.08.06

Artık sivil-asker ilişkileri asla eskisi gibi olmayacak. 4 Ağustos kararı ordunun profesyonelleşmesi, siyasete karışmaktan vazgeçerek kendi işine odaklanması için bir milad.

Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın hukukun arkasında durması takdire şayan. Mahkemenin 'kuvvetli suç şüphesiyle' yakalama kararı verdiği generallerin terfi ettirilmesi düşünülemezdi zaten. Sonuçta süreç, hukuk ve sivil siyaseti güçlendirmiştir.

Kaybedenler, hiçbir şey yokmuş gibi 'şüpheli generaller'in terfi dosyalarını YAŞ'a getirenler olmuştur. Onlar için mahkemeye toplu itiraz dilekçeleri hazırlayanlar, şüphelileri orduyelerinde korumaya alanlar, en hafifinden hukuka karşı hile yapmaya kalkışanlar, bu sürecin sonunda 'mahcup' düşmüşlerdir. Hukuken savunulamaz bir yerde durmak Genelkurmay için büyük hatadır.

Dahası, karakol baskınlarını Heronlar vasıtasıyla canlı canlı izleyip bir şey yapmayanların, askerlerinin şehit olmasını izleyenlerin iş 'terfi'ye gelince nasıl aslan kesildikleri görülmüştür. Bu, hiç de hoş olmayan bir görüntüdür.

Genelkurmay 'şüpheli' komutanları koruyacağına, mahkemenin bu kararını 'fırsat'a dönüştürebilir, Askerî Personel Yasası'nın açık ve kesin buyruğunu kendisi yerine getirebilirdi. Bunu yapmadı; hukukun ve iş etiğinin gereğini yapmayı ve bunun onurunu taşımayı Başbakan ve Cumhurbaşkanı'na bıraktı. Belki de böylesi daha isabetli oldu; ordunun sivil siyaset tarafından denetlenmesi ve yanlışının düzeltilmesi için bir fırsat yaratıldı.

Hükümet kanadı ve cumhurbaşkanı da hukuk devletini ve demokrasiyi pekiştirecek 'tarihî' bir duruş sergiledi. Her işini bırakıp 'şüpheliler'in terfisine odaklanan bir karargâh karşısında sivil irade ağırlığını koydu ve ordu 'şüpheli generaller'e teslim edilmedi. Hem milleti hem de orduyu rahatlatan 'saygın', şaibesiz, ders gibi bir sonuç çıktı ortaya.

Artık ordu mensupları şunu çok iyi bilecekler: Adı darbe işlerine karışan, koruması gereken millete ve meşru hükümete karşı komplolar içinde olan, hukuktan kaçan hiçbir albay ve general 'terfi' alamayacak.

Bu bilginin ve algının ciddi sonuçları olacaktır. Bu Şûra'da anladık ki üst düzey komutanlar için 'terfi' çok önemli... Vazife aşkı, demokratik rejime bağlılık, hukuka inanç olmasa da 'terfi alamama' ihtimali albayları/generalleri kışlalarında asıl işleriyle meşgul olmaya zorlayacak. İnsanları fişlemek, kendi yurttaşlarına karşı kara propaganda operasyonlarına girişmek, siyasal iktidar peşinde koşmak artık askerler için 'parlak bir gelecek' vaat etmek yerine onların geleceklerini karartan, kariyerlerini bitiren sonuçlar yaratacak. Bunun bilinmesi, tecrübeyle sabit olması son derece caydırıcı. Bu işlere kalkışacak subaylara belki de en büyük direniş, bizatihi kendi eşlerinden gelecek: 'Terfimizi riske atma' diye uyarılacak eşleri tarafından darbeye ve hukuksuzluğa meyilli, siyasete meraklı subaylar.

Yapılması gereken birkaç şey kalmıştır:

1. Kuvvet komutanlığı YAŞ tarafından veto edilen 1. Ordu Komutanı Hasan İğsız, 30 Ağustos'u beklemeden derhal istifa etmeli, ardından da savcılığa gidip internet andıcının hesabını vermelidir.
2. Erzincan Ergenekon davasının bir numaralı sanığı olan, ancak mahkemenin çağrısını hiçe sayarak ifade vermeye gitmeyen; dahası mahkemelerin üstünde savaş uçakları uçuran Orgeneral Saldıray Berk, Milli Savunma Bakanı tarafından geciktirilmeden 'açığa' alınmalıdır.
3. Haklarında mahkemece yakalama emri çıkarılan 13 general daha fazla orduvelelerinde barındırılmamalı ve teslim edilmeliler. Mahkemenin 'kuvvetli suç şüphesi' taşıdığı kanaatine vardığı bu kişiler, TSK Personel Yasası'nın 65. maddesi gereğince açığa alınmalılar.

Ortada bir kriz yoktur, olmayacak da... Askerin her istediğini yapamaması 'kriz' anlamına gelmez. Bu Şûra'nın sonuçlarından kriz peydahlamaya çalışanlara da bir uyarı: Çıkaracağınız her kriz 'öteki taraf'ın elini güçlendirecek, onları kahramanlaştıracak... Dikkat! Yarın öbür gün CHP lideri Kılıçdaroğlu sizi de 27 Nisan bildirisini hazırlayan Büyükanıt gibi AK Parti'ye çalışmakla suçlayabilir!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ülkücüler demokrat olsa!

Türkiye siyasetinde normalleşmenin şartlarından birisi de ülkücülerin 'devlet' saflarından 'millet' saflarına geçmesi. Ülkücüler, 'devletin bekası'nın tehlikede olduğu endişesiyle düşünceleri, örgütleri, faaliyetleri adeta 'devletleştirilen' bir grup.

Oysa Türkiye, bu kaygıyı çoktan aştı. Artık 'nasıl olursa olsun bir devletimiz olsun' noktasında değil ülke; milletin yaptığı hukuka bağlı, demokratik bir rejime, yani halkın egemenliğine razı bir devlet istemenin zamanıdır ülkücüler için de. Devlet olsun tabii ki, ama devletin niteliği de önemli. Milletin haklarını gasbeden, ona tepeden bakan, aşağılayan, hatta ona zulmeden bir devlete payanda olmak ile 'milletseverlik' nasıl bağdaşır?

Ülkücüler 'devletin ipoteği'nden kurtulup kendilerini milletin tercihlerine bırakmalılar. Faşist bir milliyetçilikten 'sivil milliyetçilik'e giden yol budur. Birincisi, ülkücülerin devletin oyuncağı yapar, ikincisi ise önemli bir siyasal güç...

Sivil milliyetçilik mümkündür. Ben, ülkücülerin 'demokrat' olabileceklerini, demokrasi saflarına katılabileceklerini düşünüyorum. 12 Eylül'deki anayasa oylaması bu anlamda tam bir katalizör işlevi görüyor. MHP yönetiminin 'hayır' kampanyasına karşın ülkücüler arasında her gün yeni isimler, oluşumlar 'evet' seslerini yükseltmekten çekinmiyorlar. Evetlerinin gerekçeleri de farklı değil: 12 Eylül ve onun anayasasıyla hesaplaşmak, yargı oligarşisini kırmak...

İslami kesimlerin 1990'ların sonuna doğru yaşadığı değişim çok önemliydi. Sivil siyasete, demokrasiye ve insan haklarına İslami kesimlerin sahip çıkmaya başlamasıyla Türkiye'de güç dengeleri değişti. Demokrasi biraz daha toplumsallaştı, derinleşti... AK Parti'yi iktidara taşıyan da bu dönüşüm oldu.

Benzer bir dönüşümü milliyetçi-ülkücü kesimlerden neden beklemeylem? Ülkücüler devletin ve militarizmin gölgesinde siyaset yapmaya mahkûm değiller. Egemenliği millet yerine devlete, yani bürokrata bırakmanın 'milliyetçilik' açısından savunması olabilir mi? Asker-sivil bürokratlar milli iradeyi gasbederken 'millet' adına siyaset yapan milliyetçiler kimin yanında durmalı? Milletin haklarını mı, bürokratların çıkarlarını mı savunmalı?

Biliyoruz ki milli iradenin devlet adına hareket eden kimileri tarafından iğfal edilmesine seyirci kalmayan, razı olmayan milliyetçi-ülkücüler de var. Bunlar, 'esas' olanın 'devlet' değil 'millet' olduğunu, milletin haklarına sahip çıkılması gerektiğini düşünenler...

Militarizm ile milliyetçilik arasında kalın bir çizgi çekmeden ülkücülerin demokrat olmaları imkânsız tabii. Askerin yukarıdan aşağıya siyasete, topluma ve ekonomiye hakim olduğu bir rejimin ülkücülerin çoğunluğu tarafından artık tasvip edileceğini sanmıyorum. Devletin demokratikleşmesi, milletin temsilcileri vasıtasıyla yönetilmesi, yönetenlerin seçimler yoluyla millete hesap vermesi neden milliyetçileri rahatsız etsin ki?

Ülkücülerin cevap vermesi gereken temel bir soru var: Türkiye'yi sivil-asker bürokratlar mı yönetsin, millet mi? Tarihe ve devlete ilişkin hamaset nutuklarına ara verip bu basit 'siyasal' sorun ve tercih hakkında kafa yormak, ülkücülerin demokrasi saflarına yönelmesi için iyi bir başlangıç olabilir. Ülkücülere göre bu ülkede 'yönetim hakkı' kime aittir?

Anayasa referandumu, ülkücülerin en azından bir kısmının 'demokrasi' kampına kazanılması için bir fırsat. Son zamanlarda ülkücülerin önemli isimlerinden 'evet' yönünde açıklamalar var. MHP'nin 'hayır'da direktmesi, evet diyenleri suçlaması bu sesleri daha da artırıyor. Kanımca MHP hayırlı bir yarılmaya doğru gidiyor. Anayasa referandumu da MHP içindeki ayrışmayı hızlandırıyor. Ama bu süreçte asıl faktör, Türkiye'deki demokratik talepleri ve dinamikleri okuyamayarak otoriter ulusalcı kesimlerle iş tutmaya başlayan MHP yönetimi... Doğuş, 'milliyetçi-demokrat' bir hareket olabilir.

Ülkücülerin 'demokratlaşması' Türk siyasetinde yeni bir devrim olur. Bu da milliyetçiliğin 'devlet'e değil 'millet'e yaslanmasıyla mümkün.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözüm ne fetva ne uzlaş, özgürlük

İhsan Dağı 2010.08.27

Doğrusu CHP liderinin 'başörtüsü sorununu biz çözeriz' sözünü fazla ciddiye almamıştım. Neredeyse son on yıldır üzerinde siyaset yaptıkları yegane zeminin dışına çıkma cesareti göstereceklerine ihtimal vermemiştim.

Zaten Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu da sözünün arkasında durmadı.

Ancak CHP'nin Bilim Platformu'nun konuya el attığı ve çözüm için bir çalışma başlattığını duyduğumda heyecanlanmıştım. Çünkü bu heyetin başında ODTÜ'den meslektaşım Profesör Sencer Ayata bulunuyordu. Yıllardır bu konu üzerine kafa yoran sosyolog Sencer Hoca CHP'yi bu kısır siyasal duruştan çıkaracak bir 'rapor' hazırlayabilir diye düşünmüştüm. Ama hazırlıkların kamuoyuna yansıyan perspektifi hiç de umut verici değil.

Cumhuriyet Gazetesi'ne yaptığı açıklamada Sencer Hoca şöyle diyor: 'Çözüm üretmek istenirse ara yollar bulunabilir, uzlaşmanın çeşitli yöntemleri olabilir. Hatta başı örtme şeklinde ya da şekil çeşitlenmesinde bile mutabakat sağlanabilir. Bizim geleneksel baş bağlama tarzlarımızda saçın tamamen kapatılması şart değil. Bir uzlaşma olsa taraflar diyebilir ki "Biz başın örtülmesine 'evet' diyelim, ama siz de o bizim bir şekilde daha bir siyasi kimlik gibi algıladığımız görüntüden vazgeçin."

Böyle bir perspektiften başörtüsü veya türban sorunu çözülemez, çünkü başlangıç noktası yanlış; hoca, bir özgürlük talebini 'müzakere edilebilir' görüyor.

İnsanların tekil tercihlerinin eseri olan başörtüsü bağlama biçimleri 'düzenlenemez'. Diyelim ki düzenlemek üzere uzlaştık; 'bizim' vardığımız 'uzlaş'ya başkalarının 'uymasını' nasıl sağlarız? Ancak zor kullanarak... Böyle bir 'şey' açık toplum, demokratik rejim, eşitlik ve özgürlük ilkeleri çerçevesinde mümkün olmaz. Bu, ancak otoriter ve totaliter bir modelde 'dayatılabilir' bir uzlaşma olur. Kısaca, insanların neyi, nasıl giyecekleri müzakere konusu yapılamaz.

Çözüm üretmek niyetinde olanlar öncelikle empati yapmalı; ben kim oluyorum da başkalarının kılık kıyafetine karışabiliyorum? Ben kendi kıyafetime başkalarının karışmasına müsaade eder miyim? Benim kıyafet tercihim başkaları pazarlık konusu yapabilir mi? Bu soruların cevabını verin başörtüsünü 'yasaklamaya veya düzenlemeye' kalkışmadan önce.

Uzlaşalım, saçınızın şurasını açın, başınızı burasından bağlayın! Olur mu böyle saçmalık? Kimse başkalarının inançlarını, düşüncelerini, görünüşlerini tanzim etmek hakkına sahip değildir. Tanzim etmeye kalkışanlar, kendilerini onlardan 'üstün' görüyorlar demektir. Peki siz üstün müsünüz? Neden, neye göre?

Bir insanın kıyafeti bir başkasının meşru müdahale alanında görüldüğünde artık çatışma kaçınılmazdır ve uzlaşma olmaz. Çünkü kimse başkasının kendi görünüşü üzerinde tasarruf sahibi olmasına müsamaha göstermez, göstermemeli de.

Eşitlik ve özgürlük ülküsünün toplumun her kesimine yayıldığı bir dönemde kimse özgürlüklerinin pazarlık konusu yapılmasına ve başkalarının kılık kıyafet dayatmasına razı olmaz.

Sencer Hoca, konuyu din alimlerine de soracaklarını, İslam'da hakikaten örtünme var mı, yok mu araştıracaklarını söylemiş.

Önce; ulemadan alınacak cevaba göre başörtüsü sorununa çözüm geliştirmek 'laiklik' ile nasıl bağdaşır? Bağdaştırdınız diyelim ve ulemaya sordunuz; ulemadan birileri de 'saçın bir kısmı görülebilir' diye 'fetva' verdi, başörtüsü kullanan kadınlar da bu fetvaya uymadılar. Ne yapacaksınız CHP olarak? Başörtülü bireylerin saçlarını 'fetva'ya uygun bağlamaları için İran modelinde olduğu gibi zorlayacak mısınız onları?

Bu, teolojik değil, sosyolojik bir mesele. Sosyal alanı ne fetvalarla ne de kanunlarla düzenleyebilirsiniz. İnsanların 'tercih'idir esas olan. Bir tek insanın bile kendi tercihinde ısrar etmesi başlı başına bir haktır ve korunması, savunulması gerekir.

Başörtüsü sorununun tek ve basit bir çözümü vardır: İnsanların tercihine saygı duymak. Özgürlük ve eşitlik ilkelerini 'pazarlık' mevzuu yapmak siyaseten doğru olmadığı gibi fikren de savunulabilir değildir.
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

12 Eylül-27 Mayıs: Darbeciler için hesap vakti

İhsan Dağı 2010.08.31

Referandum, aslında 12 Eylül değil 27 Mayıs darbesiyle bir hesaplaşma olacak. Çünkü 12 Eylül darbesinin de, anayasasının da anasıdır 27 Mayıs.

Kurduğu rejimin adı da 'bürokratik vesayet' rejimidir. Modelin özünde de sözde rekabetçi bir siyasetin gerisinde son sözü sivil-asker yüksek bürokrasinin söylemesine imkân veren bir 'anayasal düzen' vardır. 'Asıl' kararların alındığı odak, siyasetin denetlendiği ve sınırlarının çizildiği makam bürokrasidir...

İşte 12 Eylül'de oylanacak anayasa değişikliği 'vesayet rejimi'ne vurulan bir darbe, ilk ciddi darbe. Kampanyada, bürokratik iktidar odakları gibi CHP'nin de bütün gücüyle değişikliğe karşı gelmesi sebepsiz değildir. CHP'nin 12 Eylül'de mağdur olan siyasi partilerden birisi olması hasebiyle 12 Eylül Anayasası'nı savunması tuhaf görülebilir ilk bakışta. Ama başa dönersek bunun nedeni anlaşılır; bu anayasa değişikliği 12 Eylül değil 27 Mayıs anayasasıyla kurulan 'rejim'i değiştirmeye başlıyor. 12 Eylül Anayasası 27 Mayıs'ın 'ince' ayarlı vesayetinin 'kaba' bir versiyonundan ibarettir. O ince ayarın 12 Eylül'de yapılamamasının nedeni de 27 Mayıs gibi CHP'li aydınlara dayanmamış olmasıdır.

Meselenin özü, değiştirilmeye başlayan bu vesayet rejiminin mimarının CHP olduğudur. 1961 Anayasası, yani 12 Eylül Anayasası'nın 'anası' bir CHP anayasasıdır. Hiç seçim kazanmamış ve sonra da hiç seçim kazanamayacak olan CHP'nin asker-sivil bürokrasi üzerinden hep iktidar kalması için kurulan bir düzendir bu. Yani CHP kendi anayasasını yapmış, yaparken de demokratların Kurucu Meclis'te yer almalarını bile yasaklamışlardır. Bugün dillerinden düşürmedikleri 'mutabakat' akıllarına bile gelmemiştir.

CHP Genel Başkanı kimliğiyle İsmet İnönü bu Kurucu Meclis'in başköşesine kurulmuştur. Anayasa heyetinden üyelerine Kurucu Meclis'te yer alanlar, öncesinde ve sonrasında çok büyük ölçüde CHP'de siyaset yapmış kişilerdir. Bu yapıyladır ki 27 Mayıs sonrası seçimleri yine hep Demokrat Parti'nin devamı 'merkez-sağ' partiler kazanmakla birlikte devletin iktidarında hep CHP oturmuştur.

Dolayısıyla 12 Eylül'de oylayacağımız, 27 Mayıs'ta CHP'nin kurduğu vesayet rejimidir. CHP'nin bunu durdurmak için yollara dökülmesi hiç şaşırtıcı değildir. Peki, kanları üzerine bu vesayet rejimi kurulan Menderes ve arkadaşlarının partisini bugün ele geçirenlerin yaptıklarına ne demeli?

Onlar, Menderes'in ruhunu şâd eden Süleyman Soylu gibi demokratları partiden ihraç etmekle meşguller. Çünkü onlar Demokrat değiller, hiçbir zaman da olmadılar. 1955'te DP'den ayrılıp sonra da CHP'ye katılan siyasal gelenekten geliyorlar; asıllarına rücû ediyorlar... Bugün Soylu'yu ihraç edenler yarın CHP'ye katılacaklar, bunların da gideceği yer aynı... '12 Eylül'de Menderes'in de hesabını soruyoruz'; önceki gün Ankara mitinginde Başbakan'ın sözleri bunlar. Bu yerinde tespiti çok önceden gayet iyi anlayan insanlar da var Demokrat gelenekten. Şehir şehir Türkiye'yi dolaşıp 'evet' kampanyası yapan Soylu, Bayar'ın torunu Profesör Emine Gürsoy Naskali ve Aydın Menderes gibi sembol isimler... Aydın Menderes'in 'her evet oyu babamın ruhuna gönderilen bir Fatiha'dır' sözü her Demokrat ocağı yeniden tutuşturmuştur.

Rahatsız olanlar da var şüphesiz; Demokratlar konuştukça derin bir utanç ve suçluluk duygusuna kapılan Süleyman Demirel ve Hüsamettin Cindoruk gibi isimler... Yıllardır Menderes'in partisinin ve hatta idamının siyasal rantını yiyen bu insanların bugün CHP ve bürokratik vesayet rejiminin yanında saf tutmaları esaslı bir hadisedir.

İnsanlar değişir; fikirlerini, çevrelerini değiştirebilirler. Ama ben Demirel ve adamlarının hiç değişmedikleri kanısındayım. Onlar hep CHP'liydi, gizli CHP'li. Demirel ve Cindoruk, vesayet rejiminin merkez sağ içindeki 'truva atları'; sadece bugün değil, dün de öyleydi. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeciler yargılanmayacak mı?

İhsan Dağı 2010.09.03

12 Eylül darbecileri yargılanabilecek mi? Hayır kampanyacıları 'yargılanamazlar' diyorlar. Amaç da 12 Eylül'ün ülkücü ve Kürt mağdurlarını referandumda 'evet' cephesinden koparmak.

Yargılanamayacaklarını öne sürenlerin temel tezi, 30 yıllık zamanaşımı süresinin 12 Eylül 2010'da dolacağı, dolayısıyla dava açılmayacağı...

Darbe kararı ve yönetime el koyma operasyonunun başlangıcı olan 12 Eylül günü yapılanlardan dolayı 30 yıllık zamanaşımı süresinin referandum tarihinde dolacağını kabul edelim. Peki, darbe yönetiminin 13 Eylül 1980'den itibaren işledikleri yüzlerce, binlerce suçtan yargılanmaları için söz konusu 30 yıllık zamanaşımının dolmayacağını biliyor muyuz?

Darbe bir günlük değildi; üç yıl sürdü... Darbecilerin işlediği suçlar da 13 Eylül'de bitmedi. Mamak, Diyarbakır, Metris cezaevlerinde işkenceler 13 Eylül 1980'de yeni başlıyordu. Yani 12 Eylül sonrası işlenen suçların çok büyük çoğunluğu için 30 yıllık zamanaşımı varsa bile bitmedi... Cezaevlerinde gözaltında bulunan binlerce kişiye işkence yapanlar, bunlara emir veren sıkıyönetim komutanları ve cunta yönetimi silsile yoluyla sorumlular ve yargıya hesap verecekler.

Üstelik bazı hukukçulara göre otuz yıllık zamanaşımı referandumla geçici 15. madde kaldırıldıktan sonra başlayacak. Kenan Evren hakkında dava açmaya kalkıştığı için meslekten men edilen savcı Sacit Kayasu'ya göre geçici 15. madde yargılamalar önünde hukuki bir engel. Ancak bu hukuki engel ortadan kalktıktan sonra zamanaşımı işlemeye başlayacak.

Ama bütün bu detayların ötesinde yalnız 12 Eylülcülerin değil 27 Mayısçıların da yargılanmasını mümkün, zamanaşımı iddialarını anlamsız kılacak hukuki bir durum var; uluslararası sözleşmeler ve içtihatlar 'insanlığa karşı suçlar' söz konusu olduğunda zamanaşımına bakmıyor. Önceki gün Today's Zaman'daki yazısında İnsan Hakları Gündemi Başkanı Orhan Kemal Cengiz bunu ayrıntılarıyla izah etti.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi aldığı birçok kararda 'suç işleme tarihine bakılmaksızın insanlığa karşı suçlarda zamanaşımı yargılanmayı önlemez' hükmünü vermiş. Yine AİHM kararlarına göre insanlığa karşı suçlar söz konusu olduğunda yasalar geriye doğru da uygulanabilir.

27 Mayıs ve 12 Eylül darbeleri 'insanlığa karşı suç'tur. Bu kavram son ceza yasasıyla bizim hukuk sistemimize de girdi. TCK 77. madde insanlığa karşı suçu şöyle tanımlıyor: 'Aşağıdaki fiillerin, siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlenmesi, insanlığa karşı suç oluşturur: kasten öldürme, kasten yaralama, işkence, eziyet, kişi hürriyetinden yoksun kılma, cinsel saldırıda bulunma'... ve TCK 77'nin son bendi: 'Bu suçlardan dolayı zamanaşımı işlemez'.

12 Eylül darbesi yukarıdaki tanıma göre 'insanlığa karşı suç'tur.

'Siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle' sistemli, organize bir dizi suç işlenmiştir. Belli siyasi gruplar hedef alınmış, özgürlükleri yok edilmiş, işkencelerden geçirilmiştir. Cunta'nın liderine göre 'bir sağdan bir soldan' adam asmaya özen gösterilmiştir!

650 bin kişi gözaltına alınmış, 1 milyon 683 bin kişi fişlenmiş, 14 bin kişi vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Askerî yönetim boyunca kuşkulu ölümlerin toplamı 419 kişidir. 50 kişi idam cezasıyla öldürülmüş, aralarında 3 bin 854 öğretmen, 120 üniversite öğretim görevlisi ve 47 yargıç da olan toplam 14.509 memurun işine hiçbir hukuki süreç işletilmeden bir emirle son verilmiştir. 350 bin kişinin pasaportları alınmış, seyahat özgürlükleri yok edilmiş, siyasi partiler ve sendikaların yanı sıra 23 bin dernek kapatılmıştır.

Nedir bunlar? İnsanlığa karşı suç... Bu suç kimsenin yakasından düşmez. Sadece 12 Eylül darbecileri değil 27 Mayısçılar da yargılanacak. Yunan cuntasının liderleri birer birer hapiste ölüyor. Pinochet doksan yaşında yargılandı. Bizim darbecilere de 12 Eylül 2010'dan sonra rahat uyku yok.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP'nin geleceği CHP'ye emanet

İhsan Dağı 2010.09.07

Referandum sonrası MHP liderini ve yönetimini zor günler bekliyor. 13 Eylül itibarıyla Devlet Bahçeli ve ekibinin konumu, siyaseti, vizyonu sorgulanmaya başlayacak.

Anayasa referandumunda CHP ve YARSAV gibi ulusalcıların peşine takılan MHP yönetimi geleneksel tabanından hızla uzaklaşmakla kalmadı, parti içindeki muhalifleri de uyandırdı ve güçlendirdi. Referandum, Türkiye'den önce MHP'yi değiştirecek.

Anlaşılmaz bir şekilde Bahçeli ve ekibi kendi kaderini CHP'nin referandumdaki başarısına eklemledi. Anlaşılmaz diyorum, çünkü kaderlerini referandumda 'hayır' çıkmasına bağlayan MHP yönetimi her durumda kaybedecek. Birincisi, bu saatten sonra hayır çıkması neredeyse imkânsız. Dolayısıyla değişime direnen 'hayırcılar'la birlikte MHP yönetimi de yenilmiş olacak. Geriye yanlış yerde duran, siyaseten yaralı ve hesap vermesi gereken bir yönetim kalacak.

İkincisi, hayır çıksa bile bu, MHP'nin değil CHP'nin hanesine yazılacak. O andan itibaren de bugün MHP'ye gaz verenler sadece 'gölge etme başka ihsan istemez' diyecekler. Gelecek seçimlerde bütün 'ulusalcı' oyların CHP'ye akmasını isteyenler MHP'yi barajın altına itecek türlü oyunlar içinde olacaklar. Zaten bugünden MHP'yi hem kadrolarıyla hem de tabanıyla CHP'ye taşıma süreci başladı. Referandum bunun ilk uygulaması. MHP'nin kamuoyu yoklamalarında barajın altında görülmesi şaşırtıcı değil. MHP'nin kentli, eğitilmiş, kıyı oyları CHP'ye akıyor, akacak, akıtılacak...

MHP, geleneksel muhafazakâr-milliyetçi oylarını da bu referandum sürecinde 'evet' kampına kaptırıyor. Yönetim yapısı, sözcükleri, vitrini değişmeden de bu oylar MHP'ye geri dönmeyecek. Sonuçta, referandumda mevcut yönetime isyan ederek 'evet' diyen ülkücülerden 'yeni' bir MHP doğacak; 'devlet'e değil 'millet'e yaslanan, bürokratik oligarşinin egemenliği yerine millet hakimiyeti ilkesine dayanan 'sivil milliyetçi' bir parti.

Ergenekon'dan partisini korumayı beceren Bahçeli, referandum sürecinde 'Ergenekon avukatları'nın peşine düşerek hayatının hatasını yaptı. Onu bu hataya sürükleyen yakın çevresiyle birlikte bunun siyasal faturasını ödeyecek. Ancak bu 'hata' MHP'yi devlet saflarından millet saflarına savurarak Türkiye'nin normalleşmesine de katkıda bulunuyor.

İşte bu 'hata' üzerinden mevcut MHP yönetiminin geleneksel muhafazakâr-milliyetçi tabanı temsil kabiliyetini kaybettiği iyice aşikâr hale geldi. Bugün 'eski ülkücüler'e hakaretlerde bulunan MHP üst yönetimindeki isimler arasında ülkücü hareketin geçmişiyle, geleneğiyle ve fikir kökenleriyle akrabalığı sınırlı çok sayıda insan var. Herhalde ülkücü hareketin duayen isimleri tepede yetkilendirilen ve ülkücülere saldıran bu insanları gördükçe MHP'nin birileri tarafından ele geçirildiğini düşünüyor olmalılar. MHP yöneticilerinin konuşmalarını ve üsluplarını CHPlilerden ayırmanın iyice güçleştiği bir zamanda pek de haksız sayılmazlar bu düşüncelerinde. Bugün MHP adına konuşan birçok kişinin yarın hiç tereddütsüz CHP'de siyaset yapabileceklerini düşünüyorum.

Ya bir 'Truva atı' durumu var, ya da siyaseten yanlış yaptıklarını bilmiyorlar. Ulusalcı cephede 'mini bir CHP' gibi davranmak siyaseten anlamlı değil. Ulusalcı-laikçi cephe iki partiyi kaldıracak toplumsal tabandan yoksun. CHP varken bu kulvara yönelmek MHP için tam bir intihardı ve bunu yaptılar. Ulusalcı siyaset mühendislerinin gelecek seçimler öncesi en büyük projesi, MHP'yi CHP içinde eritmek olacak. Referandumda 'evet' diyenler bu oyunu bozmaya çalışıyorlar.

MHP bir yol ayrımında.

Anayasa oylamasında 'bürokratik oligarşi'nin ve onun partisi CHP'nin yanında duran MHP'nin siyasal geleceği yok. Daha önce de yazdım; MHP ya demokrat bir çizgiye kayarak rüşünü ispat edecek, 'milliyetçi-demokrat' kimliğiyle 'muhafazakâr-demokrat' AK Parti'ye alternatif bir siyasal güç olacak veya ulusalcı kanatta kalarak CHP'nin içinde eriyecek.

Son günlerde MHP ve ülkücü hareketin önemli isimlerinin öne çıkarak 'evet' demeleri birinci seçeneği güçlendiriyor. 12 Eylül'de ülkücülerin 'evet'i, MHP yönetimine 'hayır' demek olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim yönetecek, halk mı, bürokrasi mi?

Mesele Şu veya bu parti değil, Türkiye'yi kimin yöneteceği meselesi: Halkın seğtiği, sonra da hesap sorduğu siyasetçiler mi, yoksa hiçbir siyasi sorumluluk taŐımayan, halkın ulaşamadığı ve hesap sormadığı sivil-asker bürokrasi mi y netercek Türkiye'yi? Halkın yönettiği bir devlet mi, devletin yönettiği bir halk mı?

Ben Türkiye insanının yönetim hakkı ve talebinden vazgeçmeyeceğini düşünüyorum. Partileri aşan bir buluşma noktasındayız. Neredeyse her siyasi g r Ő ten, etnik ve dinsel gruptan demokratlar 12 Eylül'de 'sivil anayasa'ya doğru ilk adımı atacaklar.

Referandum sürecinde AK Parti ne tek ne de en önemli aktör. Kampanya sürecinde gördük ki sivil toplumun inisiyatif aldığı, siyasete ağırlığını koyduğu bir dönem başlıyor. Sendikacı,  ğrenci, esnaf, iŐadami, akademisyen... toplumun tüm kesimlerini harekete geçiren talebin adı 'demokratikleşme ve sivilleşme'.

Açıkça söylemeliyiz; bu, AK Parti'yi çok aşan bir talep. Dipten gelen bir dalga... AK Parti'nin başarısı bu dalgayı görmesi ve onun üzerinde siyaset yapması. Referandumdan çıkacak bir 'evet' AK Parti'yi cesaretlendirecek; zaman zaman statükoyla anlaşmaya meyleden 'zaten iktidardayız, germeyelim' söylemini de derinden sarsacak. Daha da ötesi, 'evet' oyları belki de tüm siyasi hareketleri, özellikle de MHP ve BDP'yi 'statüko'dan 'değişim' saflarına savuracak bir süreci baŐlatacak.

Sivilleşme ve demokratikleşme taleplerine karşı durmak mümkün değil. Anayasa değişikliği vesayet rejiminin kurumlarını d n Ő t r yor, ideolojisine ise dokunmuyor. Ama referandumdan çıkacak bir 'evet' dönüşümü mantiki sonuna kadar götürecek.

Bunu bilen statüko güçleri direniŐlerini sürdürüyor. T S AD ile D SK, MHP ile BDP statükonun muhafazası için CHP'nin ve sivil-asker bürokrasinin arkasında saflarını almış durumda. 'Hayır' cephesinin ortak paydası da memleketin yönetiminde seçilmişlerin değil atanmışların etkinliğini istemek. Asla  oğunluk olamayacaklarını düşünenler çoğunluğu demokratik olmayan yöntemlerle denetlemeye kalkıyorlar. Orduya darbe yapması, olmadı bir hükümeti devirerek 'iktidarı altın tepside kendilerine sunması', cumhurbaşkanı seçimine müdahale etmesi için umut bağlıyorlar. Yüksek yargı rakip siyasi partiyi kapatsın, Meclis'in anayasa yapma yetkisini gasp etsin, cumhurbaşkanı seçme hakkını yok etsin istiyorlar.

Demokrasiye razı olmayanlar bu anayasa değişikliğine de 'hayır' diyecekler elbette. Sivil-asker bürokrasi ile memleketi yönetmeye alışmışlar; İstanbul'daki üç beş besleme sermaye, onların medya uzantılarıyla da çok mutlular... Sermayenin 'irrasyonel' olduğunu sanmayın. İktidardan uzaklaştırılan sivil-asker bürokrasi İstanbul sermayesinin en önemli müttefiki. Dolayısıyla bu iktidar kaymasına onların sessiz kalması düşünülemez. Diyet borçlarını ödüyorlar kendilerini yaratan sisteme...

12 Eylül'de mücadele, ilericiler ile gericiler arasında geçecek. Gericilerin kimliği beni hi ŐaŐırtmıyor: Kemalistler ve Stockholm sendromu mağdurları...

Halk bölündü, gerildi lafları anlamsız. Olup biten, memlekette CHP ve Kemalistlerin değişim önündeki dirençlerinin kırılması. CHP, asker ve Kemalist aydınlardan kurtulan halk kendi anayasasını yapmaya başlıyor. 12 Eylül'de CHP, asker ve Kemalist aydınları aşan bir demokratik halk iradesinin var olup olmadığı anlaŐılacak.

Bence bu irade var. Referandum halkın iktidarına sahip çıkması için altın bir fırsat. İktidar, CHP ve onun bürokratik ortaklarında mı kalacak, yoksa halkın meşru temsilcilerine mi geçecek? Mesele bu...

Sandıktan çıkacak evet oyları siyasetin yönünü de tayin edecek. Değişimi anlamayan, ona direnen hareketler tasfiye olacaklar. Otoriter-Kemalist bir cumhuriyetten post-Kemalist bir demokrasiye geçişin anahtarı 12 Eylül'de çıkacak bir 'evet'.

Bu arada Kenan Evren'in oyu da 'hayır'mış. Ne de olsa yargılanmayı göze alamıyor. Peki CHP, MHP ve BDP yönetimlerinin göze alamadıkları ne? Son sözü halkın söylemesi...

Kemalizm sonrası demokratik bir cumhuriyet için tren 12 Eylül'de kalkıyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyasete sivil ayar

İhsan Dağı 2010.09.14

Siyaset yeniden formatlandı 12 Eylül'de. Sonuç, hiç kuşkusuz 'değişim' blokunun bir zaferi. Değişimin yönü de belli: Sivilleşme ve demokratikleşme. Bu fikir, vizyon ve çabanın sahipliği AK Parti'yi çok aşmış, toplumun büyük bir ekseriyetini sarmıştır. Yüzde elli sekiz bunun kanıtı...

Ancak değişim talebini siyasal bir projeye, yani anayasa değişiklik paketine dönüştürerek değişimin taşıyıcı aktörü olan da neredeyse tek başına AK Parti'dir. İktidarının sekizinci yılındaki bir partinin toplumsal talepleri ve dinamikleri okuyabilme yeteneği takdire şayandır.

Hükümet, son derece riskli bir sürecin sonunda sağlam bir 'güven oyu' almıştır. Ama dikkat; spesifik olarak 'evet' denilen AK Parti'nin sivilleşme ve demokratikleşme projeleridir. AK Parti'nin bundan böyle 'mütereddit reformist' tavrını bir kenara koyup başka derin ve kararlı değişimlere imza atması beklenir.

Herkes anlamalı ki sivilleşme-demokratikleşme yönündeki değişim hareketi bütün partilerden ve statüko koruyuculuğundan güçlüdür. Doğrudur, yüzde 58 AK Parti'ye verilmiş değildir; ama AK Parti'nin değişim ve demokratikleşme projeleriyle ulaşabileceği, desteğini alabileceği kitlelerin yüzde altmışa dayandığını göstermektedir. Farklı siyasi partilerden gelen bu oylar AK Parti'de kalabilir, eski partilerine dönmeyebilir. Bunun şartı AK Parti'nin 'sivilleşme ve demokratikleşme' hattında kalmasıdır.

Ortaya çıkan tabloda iki ana akım vardır. Biri milli iradeci, temsili siyasete bağlı, toplumsal aktörlerle hareket eden, demokratik meşruiyeti esas alan ve esas itibarıyla Menderes'ten tevarüs eden 'demokrat/muhafazakâr' çizgi... Diğeri, tepeden inmecî, tektipleştirici, halka rağmen ülkeyi yönetebileceğini sanan, toplumun değil devletin sözcülüğünü üstlenen 'elitist-cumhuriyetçi' blok. AK Parti'nin etrafında oluşan 'demokrat-reformist' blok DP'nin 1954'te ulaştığı yüzde 57 sonucunu da aşmıştır.

Sonuçların gösterdiği bir büyük hakikat daha vardır: Kemalist sol Türkiye'yi anlamaktan, toplumsal ve siyasal gelişmeleri değerlendirmekten, eğilimleri saptamaktan tam anlamıyla acizdir. Değişim sürecini, halkın demokrasi, özgürlük, hukuk devleti ve refah talebini bir türlü anlayamıyorlar... En 'baba' sosyal bilimcileri bile 'mahalle baskısı', 'sivil dikta' gibi kavramlarla korku üretmekten ileri gidemiyor. Bir türlü nasıl bir toplumsal zeminde siyaset yaptıklarını çözemediler. Sonuç üzerine yine bildik sözleri tekrarlamaya başladılar; halk yine kandırılmış, hatta satılmış!

Gerek Kılıçdaroğlu'nun gerekse de laikçi-beyaz Türklerin sözcülüğünü üstlenen Doğan Grubu yazarlarının ilk açıklamalarına baktığımda bu sonuçtan da bir ders çıkarmayacakları anlaşılıyor. Sekiz yılda dört seçim, iki referandum kaybedenler hâlâ kendilerini değil halkı suçluyorlar; özeleştirî lügatlerinde yok. Bu kadar mı uzaklaştılar rasyonaliteden?

Çok yazdım, bir kere daha tekrar edeceğim AK Parti'den 'kurtulmanın' yolunu: Tayyip Erdoğan'dan daha reformcu, daha demokrat, daha ilerici olacaksınız; küreselleşmeden, piyasa ekonomisinden, yabancı

sermayeden korkmayacaksınız; ve de halka tepeden bakmayacaksınız. Halk, sizin sandığınızdan çok daha akıllı, bilgili ve bilge...

MHP'ye gelince; Bahçeli, çevresinde Anadolu'yu temsil etmeyen 'bürokrat' bir ekibin dolduruşlarıyla oluşturduğu yanlış politika sonucu MHP'nin bir kolunu AK Parti'ye öbür kolunu da CHP'ye kaptırdı. Elinde kalan diğer yarısını ise parti içi muhalefet elinden alacak. Medya ve holding 'kurtları'yla dans zor!

En son da Cihan Haber Ajansı'na bir sitemim var: Elimizdeki 'seçim gecesi keyfi'ni aldılar. Sandıkların kapanmasından iki saat sonra kesin sonuç ilan etmek nasıl bir iştir? Gitti bizim sabahlara kadar süren 'seçim geyikleri', ertesi güne sarkan merakımız, heyecanımız! Şaka bir yana, sevgili Abdülhamit Bilici ve tüm Cihan ekibini tebrik ediyorum. Onlar, hızları, güvenilirlikleri ve şeffaflıklarıyla sandığı kem gözlerden koruyan milli irade bekçileri...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ülkücüler değil, MHP kaybetti

İhsan Dağı 2010.09.17

Evet, 'medya ve holding kurtlarıyla dans zor'. Referandumun hemen ardından 'kurtlar sofrası'nda ilk kurbanın MHP olacağı anlaşıldı.

Hayır cephesi mağlubiyetin sorumluluğunu MHP'ye yükledi. Meğer % 42 CHP'nin oylarıymış, MHP'liler ya sandığa gitmemiş veya hepten genel merkezi dinlemeyerek 'evet' demişler...

İyi değil mi? MHP'nin saçma ve anlamsız da olsa 'hayır' çabaları hemen CHP'nin hanesine yazıldı!

Hiç şaşırmadım bu 'kıvraklığa', çünkü son zamanlarda MHP'ye biçilen misyon, ulusalcı cephede isimsiz bir nefer olmak; oylarını al, ama partilerini ve liderlerini bir posa gibi kenara at!

Önümüzdeki dönem medya ve holding kurtlarının en çok uğraşacakları parti belli ki MHP. Devlet Bahçeli'nin referandum öncesi ateşli bir şekilde savunduğu TÜSİAD çevresi bakalım bu 'iş'in neresinde duracak? Bahçeli öfkesini yanlış adreslere yöneltiyor; anlaşılan, partisinin nasıl bir 'proje'ye konu edildiğinin hâlâ farkında değil.

Sözünü ettiğim 'proje'; MHP'nin CHP içinde eritilmesi. Her ikisinin teker teker sandıkta elde ettikleri başarılarla AK Parti iktidarına son veremeyecekleri ve bir CHP-MHP koalisyonu kuramayacakları anlaşıldı. Referandumda provası yapılan yeni strateji ise MHP seçmenini CHP'ye aktarmak. Projenin pilot uygulaması Ege ve Akdeniz bölgelerinde başlatıldı bile.

Önümüzdeki seçimlerde referanduma benzer bir şekilde tüm ulusalcı muhalefet CHP'de yığınak yapacak. Bunun unsurlarından birisi de MHP'den gelenler olacak. MHP'nin özellikle kıyılardaki oylarının böyle bir koalisyona çekilmesi mümkün görüyor. Kürt antipatisi, AK Parti nefreti ve laiklik korkusu 'ulusalcılaştırılan' MHP'lileri CHP koalisyonuna çekebilecek zemin.

Genel seçimler öncesi çok önemli bazı ulusalcı MHP'lilerin CHP'ye transferi hiç şaşırtıcı olmaz mesela. Özellikle MHP'de referandum yenilgisinden sorumlu tutularak kızığa çekilecek isimlerin gideceği adres CHP olacak.

Bu aşamadan sonra MHP'ye sahip çıkacak olanlar referandumda cesurca 'evet' diyen 'demokrat ülkücüler'. Referandumun bence kazananları hanesinde başta yazılması gerekenler onlar... Hain ilan edilmelerine,

'müsvedde' denmelerine rağmen 12 Eylül'le hesaplaşma adına referanduma evet çağrılarını yaptılar. Sonuç, 'müsvedde' diye aşağılanan ülkücülerin MHP tabanını ciddi biçimde etkilediğidir.

Ülkücü hareket içinde milli iradeyi esas alan, sivil-asker hegemonyasına direnen 'demokrat' bir damarın var olduğu anlaşıldı. Mesele, ülkücülerin gösterdiği bu basireti ve demokrat duruşu MHP'nin neden gösteremediğidir.

Ergenekon'un avukatlığına soyunanlarla aynı safta buluşmak 'derin devlet'in oyunları ile arkadaşlarını kaybeden, işkencelerden geçen birçok ülkücü için düşünülemeyecek bir zuldü. Bunu MHP yönetimi göremedi, çünkü MHP'yi devletlular partisi haline getirdiler. Hiçbir temsil kabiliyeti olmayan emekli büyükelçi, vali ve emniyet müdürlerinden oluşan bir partinin sivil-toplumsal dinamikleri anlayarak siyaset yapması zaten beklenmez.

MHP adına konuşanlar CHP yöneticilerinden farksız. Muhafazakâr kimliğinden arındırılmış bir milliyetçilik ile ulusalcı CHP'nin söylemleri ve toplumsal tabanları çok benzer. Son yıllarda kentlileşen, eğitim düzeyi artan, laiklik tartışmalarına odaklı ve Kürt meselesine tepki duyan bir Türkiye ortamında 'ulusalcı' bir söylemle ve ekiple siyaset yapmanın avantajlı olduğunu sandı MHP yönetimi. Ama yanıldı; CHP kulvarına düştü, ona benzedi ve seçmenini ona kaptırmaya başladı. Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan oldu MHP.

MHP bir dönüşüm arefesinde. Ya vitrini, söylemi ve siyaseti değişecek ya da ulusalcı marjinal bir parti olarak önümüzdeki seçimlerde barajın altında kalacak.

Başka bir seçenek daha var tabii; birçok ülkücünün 12 Eylül referandumunda gösterdiği 'demokrat refleks'i esas alarak MHP'yi yeniden inşa etmek... Devleti arkasına alarak siyaset yapmak yerine millete dayanmak ve 'milliyetçi demokrat' bir kimlikle de 'muhafazakâr demokrat' AK Parti'ye muhalefet etmek... Böyle bir MHP Türkiye'yi rahatlatmakla kalmaz, iktidar alternatifi olur.. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçimler ve partiler olmasın, bölünmeyelim!

İhsan Dağı 2010.09.21

Bir ülkede seçimlerin ardından siyaset durulmaz mı biraz? Bizde durulmuyor, durulmayacak da... Referandumda kaybeden blok yüzde 42'nin 58'den nasıl daha büyük olduğunu hesaplamaya çalışıyor, 'yeni durum'u analiz edeceklerine eski ezberlerine sarılmaya devam ediyorlar.

Bu böyle devam edecek; siyasi tansiyon da düşmeyecek. İyimser bir saflıkla Kemalist-ulusalcı blokun 'makul' bir noktada 'uzlaş'ı arayacağını beklemek beyhude. Onların istediği, azınlık hegemonyasının devamı. Ama 'çoğunlukçu' bir karar alma mekanizmasına dayanan demokrasilerde böyle bir pozisyonun muhafaza edilmesi imkânsız. Demokratikleşme süreci kaçınılmaz şekilde bu 'azınlık'ın gücünü zayıflatıyor. Anayasa referandumu da bu ülkenin CHP ile sivil-asker bürokrasinin 'veto'su olmadan kendi anayasasını yapabileceğini kanıtladı.

Tepki buna; 1960 sonrası oturdukları kilit mevki demokratikleşme sürecinde kaybediyorlar. Çünkü demokratikleşme, kuralları, kurumları ve aktörleriyle iktidarı bürokratik elitler ve onun sosyal uzantılarından alıp halk çoğunluğuna veriyor. Bu duruma Kemalist-ulusalcı blokun tepkisi ise çok bildik: halk aldatıldı, bilmiyordu veya satıldı...

Anlaşılmaz bir tepki değil bu. Mesele şudur; Kemalist-ulusalcı blok demokrasiye uyumlu değil, demokrasi de onlara... Demokrasinin değerleri, kuralları ve kurumları ile Kemalist-ulusalcıların temel değerleri ve ilkeleri derin bir çelişki içinde. Ne onlar demokrasiye uyumlaştırebiliyorlar kendilerini ne de demokrasi Kemalist-ulusalcılara iktidar kapısı aralıyor. Bu çelişki yapısal ve kalıcı.

Çelişki, çelişkinin yarattığı tansiyon, hırçınlık, hazımsızlık sonuna kadar sürecek. Kemalist-ulusalcı blok, başta CHP, yüksek yargı ve sivil uzantıları olmak üzere, 'oyunun kuralları' üzerinde uzlaşmaya yanaşmayacak. Bırakın oyunun kurallarını, oyuna bile razı değil; istedikleri, birileri çalsın düdüğü ve eski bir genelkurmay başkanının deyimiyle 'iktidarı altın tepside' sunsun kendilerine... En kontrol altındaki oyunda, yani en kısıtlı demokraside bile kaybettiklerini düşünüyorlar çünkü.

O yüzden şimdilerde eski bir nakarat yeniden tekrarlanıyor; 'karpuz gibi ikiye bölündük'. Öncelikle durum 'fifty-fifty' değil; bir taraf tam altı milyon kişi daha fazla!

İkincisi, 'aman bölündük, kutuplaştık' sözlerinin arkasında acayip bir 'siyaset' düşmanlığı yapılıyor. Yani demek istedikleri; 'siyaset bizi bölüyor, kutuplaştırıyor. Siyaset yapmasak, siyasal partiler olmasa bölünmeyeceğiz, kutuplaşmayacağız'. 'Sınıfsız, imtiyazsız kaynaşmış bir toplum' özlemi çekiyorlar hâlâ; yani, tek parti veya hiç parti dönemleri...

Bu ülkenin ilk serbest seçimleri 1950 yılında yapıldığında ilk defa karpuz gibi ikiye bölünmüştük işte. Bayar-Menderes ikilisi halkın yüzde 55 oyunu, İnönü'nün CHP'si de yüzde 40'ını almıştı (referandum sonuçlarını ne kadar da andırıyor değil mi?). Açın bakın çoğunluk sisteminin yapıldığı o seçimlerde çıkan sonuçlara. Yine ikiye bölünmüş bir Türkiye haritası... Bu defa CHP'nin seçim kazandığı yerler hep Doğu'daki iller (ve Hatay ile Sinop). Toplamda da 10 il... Yine çok benziyor değil mi son zamanların seçim sonuçlarına?

İşte bundan tam elli sene önce meşru iktidarı deviren ve Menderes ve arkadaşlarını katleden cunta da bu ülkenin böyle 'karpuz gibi ikiye bölünmüşlüğüne' son vermek istemişti! O zamanki geyiği de söyleyeyim size; 'kahvehaneler bile bölündü Demokratların ve Halkçıların olarak'!

Kısaca, memlekette seçimlerden hazzetmeyen, milli iradeyi aşağılayan ve de hep yenilen kesimler her seçimin sonunda haritayı gözümüze sokup, 'işte bölündük, kutuplaştık' çıgıllıkları attılar. Onlara göre bölünmemenin yolu siyaseti, rekabeti, demokrasiyi askıya almak. Bu ülke insanlarını korkutarak yönetmeye çalıştılar; İslam, komünizm, AB, Kürtler, gayrimüslimler, misyonerlik faaliyetleri vs... Şimdi de demokrasiyle korkutuyorlar.

Demokrasi bölmüyor; iktidarı meşru sahiplerine, yani halka taşıyor. Doğrusu bu süreç de sessiz sedasız olmuyor. Çıkan gürültü, yüz yıllık bir 'seçkinler iktidarının' yıkımından geliyor.... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gazeteciler susun, jitem konuşuyor!

İhsan Dağı 2010.09.24

Galiba bütün gazeteler Hürriyet gibi olsun istiyorlar; Ergenekon bulgularını saklasın, Balyoz soruşturmasını sulandırсын...

Türkiye'de derin yapılar çözülüyor; adeta derin devlet itiraflarının ortalığa döküldüğü bir dönemden geçiyoruz. Baksanıza, JİTEM'in kurucusu ve hatta kendisi olduğunu iddia eden kişi, Eşref Bitlis'i JİTEM'in öldürdüğünü

söylüyor. Bir JİTEM itirafçısı, Hrant Dink'in öldürülmeden önce kendileri tarafından kaçırıldığı ve sorgulandığını açıklıyor. JİTEM'in atası 'Özel Harp Dairesi'nin beyni olan komutan, 6-7 Eylül olaylarının 'muhteşem bir Özel Harp operasyonu' olduğu itirafına bir başkasını ekliyor: 'Kıbrıs'ta cami bile yaktık'. Selanik'te Atatürk'ün doğduğu eve bomba at, Kıbrıs'ta cami bombala, Jandarma genel komutanına suikast yap vs.

Madem öyle, 1 Mayıs 1977 Taksim katliamını, Maraş'ta tezgâhlanan oyunu, Çorum olaylarını, Madımak cinayetlerini de açıklayın.

Derin devletin son elli yıllık operasyonları açığa çıkmadan Türkiye'nin yakın tarihini bütün çıplaklığıyla açıklamak mümkün değil. Komplolardan söz etmiyoruz; 'derin itiraflar'la toplumsal ve siyasal gelişmelerin nasıl organize biçimde 'manipüle' edildiği somut örneklerle dökülüyor.

Mesele sadece yakın tarih meraklılarını ilgilendirmiyor tabii; içinde barındırdığı birçok suç unsuruyla bu itiraflar karşısında, asıl, yargının harekete geçmesi gerekiyor.

Derin devletin adamları, organizatörleri, tetikçileri konuştuğu, bulgular ortaya çıktıkça savcılar duruma el koyuyor, yargı süreci başlıyor. Ama orada bir el devreye giriyor; yargılamaları durduramayanlar bilgilerin, bulguların kamuoyu tarafından duyulmasını engellemeye çalışıyorlar.

Bazen buna hukuk da alet ediliyor. Ergenekon ve Balyoz gibi dava ve soruşturmalarla ilgili haberlere ilişkin 5000 dava açılmış. Bunlar tazminat ve ceza davaları. Gazeteciler adeta susturulmak isteniyor. Biliyoruz, işte Şamil Tayyar'ı yıldırıldılar; kaç defa kalemini bırakma noktasına geldi. Mehmet Baransu'yu neredeyse imha etmeye çalışıyorlar.

Yıldırma, sindirme, susturma girişimlerinden Zaman muhabir ve yazarları da nasibini alıyor tabii. Zaman muhabirlerinden Büşra Erdal'a yapılan tam bir linç girişimi. Bir gazeteciyi yaptığı haberden dolayı Terörle Mücadele Yasası çerçevesinde Ağır Ceza'da yargılamak, üstelik iki hâkimin şikâyeti üzerine bunu yapmak akıl alır gibi değil.

Bu tür davalarla sadece gazeteciliği öldürmekle kalmıyorlar, gerçeklere ulaşma hakkımızı da elimizden alıyorlar.

Derin devletin işlediği suçları 'karartmak' yargıya mı kaldı? Gladyo gibi yapıları yıkan ülkelerde bu işi savcılar ve yargıçlar yaptı. Bazen siyasi iradeye, bazen medya baronlarına karşı direnerek 'temizlediler' devleti. Bizde tersi olabilir mi?

Yargıtay Başsavcısı'nın referandum sonrası adeta 'yaşasın illegalite' diye bağırın sözlerini, 'Anayasa değişse dahi, yasalar değişse dahi' diye meydan okuyan sözlerini hatırlayınca, bir başka emekli başsavcının referandumda evet oyu kullananları 'ihanet'le suçladığını bilince kaygılanmamak elde değil.

Derin devletin çözülmesini engelleyemeyenler çözülmenin haberlerini sansürlemeye kalkıyorlar. Ama bu artık mümkün değil. İsteseler de istemeseler de derin devlet tasfiye olacak, oluyor da. Bu süreçte yargının hukuktan yana durması; bulgulara, bilgilere dayalı haberleri ihbar kabul edip araştırma yapması beklenir.

Derin devletin tasfiyesini durdurmak, en azından yavaşlatmak için yargıyı kullanmalarına izin verilmemeli. Taşları bağlayıp köpekleri serbest bırakmanın âlemi yok. Türkiye derin devletle hesaplaşırken yargı iddiaları örtbas etme makamı mı olacak, yoksa iddiaların üzerine gidildiği makam mı?

Türkiye'de yargıçlar var diyebilmeliyiz; düşünce ve ifade özgürlüğümüzü gözetken, haber alma hakkımızı koruyan yargıçlar...

Bu noktada 'siyasi irade' de seyirci kalamaz gazetecilerin susturulması girişimlerine. Hükümet, halkın hakikati öğrenme hakkını gözeten bir anlayışla olaya müdahil olmalı, yasal boşlukları gidermeli. Derin devletle hesaplaşan gazetecileri yalnız bırakan bir siyasi irade halka hesap veremez.. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

[İhsan Dağı'dan bir Beyaz Türk yazısı] 'Korkusuz yaşayamam'

İhsan Dağı 2010.09.28

Star Gazetesi yazarı Yağmur Atsız, Descartes'ın 'Düşünüyorum, o halde varım' sözünü bizim Beyaz Türklere uyarlamış; 'Korkuyorum, o halde varım'. Bence tam isabet... Varoluşunu, hiçbir objektif temeli olmayan bir korkuya yaslayan Beyaz Türkler nasıl 'normalleşecek'?

Korkmak adeta bir varlık nedeni. Korkmadan var olamayacaklarını, korkusuz yaşayamayacaklarını düşünüyorlar. Hayatları korkusuz pek bir anlam ifade etmiyor gibi. Hatta korkularından zevk mi alıyorlar ne? Korku filmlerini başlarına battaniyelerini çekip izleyenler gibiler. Seviyorlar bu seyirliği, korkularını... 'Korkusuz yaşayamam' türü bir arabesk kıvamdalar.

Bunun nedeni bence açık; ellerinde korkularından başka bir şey yok. Paylaştıkları yegane 'şey' bu. Ne bir düşünce sistemi, ne bir programı, ne de bir vizyonu paylaşıyorlar. Korktuklarını söyleyerek var olmaya, meydan okumaya, rakiplerini durdurmaya çalışıyorlar. Yani korku hem bir varoluş zemini, hem de rakiplerini denetlemenin, durdurmanın mekanizması. Daha derin, daha akılcı ve de daha etkili bir başka yöntem düşünemiyorlar.

İşin ilginç şudur ki Beyaz Türkler kendi korkularını yenmek işini de 'öteki taraf'a yıkıyorlar. Kendileri hiçbir empati göstermeden bütün empatileri, sempatileri hak ettikleri kanısındalar. Hâlâ kendilerini bu ülkenin 'efendi'si sanıyorlar galiba. Gerçeklikte bu kadar kopuk bir ruh hali pek hayra alamet değil. Referandumdan öncesi 'evet' kampanyasından şikâyetçilerdi. 'Evetçiler' çok çalışıyor, çok görünüyorlardı; 'baskı altındayız' diye dertleniyorlardı Beyaz Türkler kendileri çalışmayı, görünür olmayı denemedi.

Şimdi de 'hep kazanıyorsunuz, bir durun nefeslenelim' deme noktasındalarmış. Neredeyse, 'bir defa da mahsustan bize oy verin, bize kazandırın' diyecekler. Yakında AK Parti'yi bir kez yenmek için CHP'ye ödünç oy isterlerse şaşmam.

Her durumda; korkularla yaşamak, korkuyu varoluşsal bir ihtiyaç haline getirmek pek normal değil. Korkularımız esir alır bizi, akıl dışı bir tutuma yönlendirir. Korkularını yenenler özgürleşir, rasyonelleşir. Bizim Beyaz Türkler neden bu kadar uzaktalar bu değerlere?

Korku dedikleri, 'yaşam biçimlerinin tehdit altında olması'. Aslında korktukları şey, 'farklı olanla yaşamak'. Kötü olduklarından değil; bilmiyorlar farklı kimlikten, etnisiteden, yaşam biçimlerinden insanlarla bir arada yaşamayı. Sorun bu...

Bütün farklılıkları ezen, yok eden, düzleyen bir cumhuriyetin, otoriter bir ulus devletin çocuğu olmak böyle bir şey. Piyasa ekonomisi, demokratikleşme ve küreselleşme farklılıkları daha görünür hale getirdikçe 'şok'

yaşıyorlar. Yok saydıkları şeylerin hemen yanı başlarında var olduğunu, kendileri gibi olduğunu ve kendilerinininki gibi haklar ve imkânlar istediklerini ve aldıklarını görüyorlar da ne yapacaklarını bilemiyorlar.

Bu insanlar masum: Onlar, her şeyi homojenleştiren otoriter bir ulus devletin kurbanları. Sıkışınca o ulus devletin, kendilerini yaratan o ulus devletin kurumlarına dönüyorlar ve yaşam alanlarının 'ötekiler'den temizlenmesini istiyorlar. CHP'ye bakıyorlar kurtuluş için, orduya bakıyorlar, 'Türkiye Türklerindir' logolu gazeteye bakıyorlar... Çağın gerisine düşen bu 'kurumlar' da çözüm üretmek yerine biraz daha büyütüyorlar korkuları.

Ne yapmalı?

Ben muhafazakâr/liberal blokun bu konuda yapabilecek fazla bir şeyi olduğunu sanmıyorum. Elbette onların temel hak ve özgürlüklerinin hiçbir koşulda kısıtlanmaması için kesin bir tavır almalılar. Hukuk ve asayiş herkes için işlemeli... Ama Beyaz Türklerin korkularının üstesinden gelmek 'bu tarafın işi' değil.

Olup bitenlerden hiç ders almayanlarla ne yapılabilir? İşte 'Tophane' tartışması... Şiddet, saldırı asla kabul edilemez; kolluk kuvvetleri ve yargı hesabını sormalı şiddet kullananlardan. Ama Beyaz Türkler bu olayın ardından hemen döndüler 'mahalle baskısı', 'sivil dikta' iddialarına. Eski ezberlerden bir adım öteye gidemediler. Bu kadar mıdır memleketin 'en rafine, en eğitilmiş, en dünya görmüş' kesiminin yaratıcılığı?

Benim diyeceğim şudur: Korkusuz da yaşanır!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtçe kimin derdi?

İhsan Dağı 2010.10.01

Kürt sorunu önemli ölçüde bir Kürtçe sorundur da. Şimdilerde 'anadilde eğitim' konusunda kopan fırtına bunun göstergesi. Kürtçeyi bu ülkenin dillerinden biri görmeden Kürtlerin bu devleti kendi devletleri olarak benimsemeleri sağlanamaz.

Kürtçeyi 'kendi'nden gören bir Türkiye, Kürtlerin de Türkiye'si olur. Kürtçeyi 'paylaştığımız ortak bir değer' yapmadan Kürt sorununun çözümüne hazır toplumsal bir zemin inşa edemeyiz. Birlikte yaşamak paylaşmakla olur; anadillerimizi de paylaşmalıyız.

İşte böyle bir zaviyeden 'Kürtçe ve eğitim' konusunda söylenmeyeni söylemek niyetindeyim. Kürtçe ne 'seçmeli ders' olmalı Kürtlerin okuyacağı, ne de Kürtlerin 'eğitim dili'. Her ikisi de 'psikolojik' olarak önemli, ama sonuçta 'Kürt'e Kürt'ün propagandası' hüviyetinde. Kürtler zaten şöyle veya böyle Kürtçe biliyor. Tamam, eğitim onların dillerini geliştirmelerini sağlar, doğru... Ama bence asıl önemli ve acil olan, Kürtçeyi Türklerin öğrenmesi... Bu nedenle Kürtçe seçmeli falan değil 'zorunlu ders' olmalı, İngilizce, Fransızca gibi bütün Türkiye'de... Altyapı hazır değildir, öğretmen yoktur, bahane çoktur; ama başka türlü de 'Türk'ü 'Kürt'e katmak zordur. Genç Siviller'in bir kampanya sloganında dedikleri gibi, 'biraz da biz Kürt olalım', yıllardır onları Türk yapmaya çalışıyoruz. Biz Türkler, Kürtlerin Türk oldukları kadar Kürt olmazsak eşit kardeşlik iddiamız ciddiye alınmaz, birlikte yaşama irademizin varlığı anlaşılmaz.

Bu ülkede okula giden her Kürt Türkçeyi öğreniyor; okuyor, konuşuyor, şarkı söylüyor hatta şiir yazıyor Türkçe.

Peki Kürt olmayanlar, yani Türkler? 'Kardeş'lerinin dilini biliyorlar mı? Hayır. En basit, en temel üç-beş cümle bile kuramıyorlar. Dostlarının hatırını soracak, onlara 'jest' yapacak kadar bile bilmiyorlar Kürtçeyi.

Bu yüzden asıl gerekli olan, Türklerin de Kürtler kadar 'kardeşlerinin dillerini' öğrenmesi. Haziran sonu. 'Vesayet ve Demokrasi' konulu son Abant toplantısındayız. Bütün gün süren müzakerelerin ardından otelin bir köşesinde saz ve ses ustası Bayram Bilge Tokel'den nefis türküler dinliyoruz. Yirmi-otuz kişilik grup eşlik ediyoruz büyük ustanın türkülerine... Sonra sözü Diyarbakır'dan Muhammed Akar alıp Kürtçe şarkılar söylemeye başlıyor, yanık, oynak türküler...

'Bizim türkülerimiz'i bizimle birlikte söyleyen bu insanların şarkılarına biz, anadili Kürtçe olmayanlar katılmıyoruz, katılamıyoruz. En bildik, en bizden nağmelerin sözlerini bilemiyor, bin yıldır kardeş olduğumuzu iddia ettiğimiz Kürtlerin müziklerine eşlik edemiyoruz. Böyle kardeşlik olmaz; kardeş kardeşin dilinden anlar. Anadili şöyle veya böyle 'kırmızı çizgi' içine sokmak, anadil üzerinde tartışmak 'kardeşliğimizi' bozar. En önemli kırmızı çizgi, barıştır. Barışa ulaşmak ve birlikte yaşama mekanizmalarını geliştirmek için kırmızı çizgiler icat etmek ezberlere devam demektir. Önce, 'kırmızı çizgilerimiz' lafını 'icat edenleri' hatırlayın ve bunu nasıl 'takoz'a dönüştürdüklerini... Sonra, bu anlayış ve dille barışın neden mümkün olmayacağını anlayacaksınız.

Katı, otoriter, dışlayıcı bir ulus-devlet anlayışıyla çizilen 'kırmızı çizgiler' bir işe yaramıyor, aramıza yeni sınırlar çizmek dışında.

Şu sıralar neyse ki daha çok dillendirilmeye başlandı: Kürt sorunu, adeta tutsağı olduğumuz, dışına çıkamadığımız ulus-devlet mantığı ve zihniyetiyle çözülemez. Homojen bir ulus varsayan, bu varsayımın hakikati yansıtmadığını gördükçe de baskı ve şiddetle hayali bir 'homojen ulus' yaratmaya çalışan anlayış zaten sorunun kaynağı. Çözüm kılavuzluk yapabilmesi de mümkün değil.

Post-nasyonel bir yaklaşım hem şart hem mümkün. Sadece Türklerin değil Kürtlerin de 'ulus' ve 'devlet' fetişizminden ve ulus-devlet saplantısından çıkmaları barışı kurucu, siyaseti demokratikleştirici bir ilk adım olacak. Dilimizi, terimizi, acımızı, sevincimizi, özgürlüğümüzü ve zenginliğimizi birbirine katmadan, karıştırmadan, paylaşmadan 'kardeş' olamayız. Kardeş olacaksak, Kürtçe Kürtler kadar Türklerin de derdi olmalı...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'de sorun Kemalizm ve taban

İhsan Dağı 2010.10.05

Kemal Kılıçdaroğlu'nun çıkışlarını, geri adımlarını, akla ziyan tekliflerini galiba biraz hoşgörmek gerekiyor; zira partisinin çok ciddi sorunları var. En temel sorunu ise geçmişi.

Otoriter ve jakoben geçmişi CHP'nin peşini bırakmıyor. Kâbus gibi üzerine çöken bu geçmişle hesaplaşmadan CHP'nin seçim kazanabilir bir parti haline gelmesi imkânsız. Hâlâ kendini 'devlet'in partisi, 'rejim'in bekçisi olarak gören bir partiden 'toplum' odaklı bir siyasal aktör olması beklenemez. CHP'nin 'ayarları' tek partili Türkiye'ye göre kodlanmış. Bu ayarları değiştirmeden, onu çok partili bir siyasal yarışmaya hazır hale getirmek mümkün değil.

Türkiye'nin belki de en ideolojik partisi CHP. Sadece kendine değil bu 'ideolojik' bakış, bütün ülkeye ve hatta devlete egemen olması öngörülen bir ideolojileri var; Kemalizm. Etnik ve dinsel çoğulluğu meşru görememe, siyaset dışı aktörlere dayanma arayışı, halka ve piyasaya ve de dünyaya karşı güvensizlik hep bu ideolojiden kaynaklanıyor. Sırtındaki Kemalizm küfesini atmayan bir CHP'nin 'islah' olması zor.

Rekabete dayalı demokratik bir siyasal ortamda halkın taleplerini, ihtiyaçlarını ve değerlerini öncelemeyen bir parti var olabilir mi? Haydi ayakta kaldı, belli bir toplumsal zemin kazandı diyelim memurlar ve besleme burjuvazi katında, iktidar olabilir mi?

Kemalizm, toplumu tepeden aşağıya dönüştürmenin, denetlemenin, yönetmenin ideolojisi. Böyle bir noktadan, toplumu esas alıp onun serbestçe ve aşağıdan yukarıya dönüşümünün önünü açan bir siyasal yaklaşıma geçiş yapmadan CHP dönüşmüş olmaz. Bunun için de halka, toplumsal dinamiklere güvenmek gerek. Oysa Kemalizm halkı serbest bırakmayı değil, denetlemeyi, 'adam etmeyi' biliyor siyaset olarak. 'Adam etmek'ten anladığı da 'yönetim hakkı'nın Kemalist elitlerde olduğu konusunda halkı 'aydınlatmak'... Böyle bir ilişki ve düzen demokratik siyaset, açık toplum ve piyasa ekonomisiyle uyumlulaştırılabilir mi?

Kemalizm demokrasiyle 'uyumlu' olmadığı için Kemalist bir CHP demokratik bir yarışı kazanamıyor. Kemalist resmi ideolojinin demokrasi içinde korunamayacağına ilişkin (doğru) gözlem, Kemalizm'le yollarını ayırmayı aklından bile geçirmeyen CHP'nin demokrasiye, açık topluma ve piyasa ekonomisine kuşkuyla bakmasına neden oluyor.

Ne Kemalistler güveniyor halka ve onun tercihlerine, ne de halk Kemalistlere... Kemalistlerin demokrasi korkusu ve halkın Kemalistleri seçimle asla iktidar yapmaması böyle bir 'karşılıklı güvensizliğin' eseri.

Sonuçta 'demokrasi' oyunudur oynanan ve kazananı bellidir bu oyunun. Buna karşın savunma hattı, Kemalizm'in ve devrimlerin 'çok partili hayat'a geçildikten sonra tehlikeye düştüğü tezidir. Aslında bu bir itiraftır; demokrasiyle Kemalizm'in kan uyuşmazlığının itirafı... Dolayısıyla demokrasi hep feda edilebilir görülmüştür.

CHP'nin bir başka sorunu toplumsal tabanı. Herkes söyleyip duruyor, 'CHP özgürlükçü, demokrat bir sol parti, sosyal demokrat bir parti olmalıdır' diye... Peki, böyle bir partiye mevcut CHP seçmeni oy verecek mi sanıyorsunuz? AB sürecinden, küreselleşmeden, piyasa ekonomisinden, özgür sivil toplumdan, Anadolu'nun yükselen burjuvazisinden, çok seslilikten, etnik ve dinsel çoğulculuktan korkmayan bir CHP, mevcut tabanını muhafaza edebilir mi?

Bence sorun budur; çünkü CHP'nin mevcut toplumsal tabanı yukarıda saydığım tüm bu gelişmelerden korkanların partisidir.

Şimdi, mahcup bir edayla da olsa başörtüsünü çözelim diyen, Avrupa turuna çıkıp şirin görünmeye çalışan bir CHP lideri taban ve yakın arkadaşları tarafından eleştiriliyor. Onların görmek istedikleri, dönüşen değil 'bildikleri' CHP; işlevi 'devrim muhafızlığı' olan CHP. Yıllardır 'devrim muhafızı'na dönüştürülmüş bir partiyi 'liberal-sol' bir parti haline getiremezsiniz. Getirmeye çalışırsanız o parti mevcut tabanını da kaybeder.

Dün tahrik edilen, inşa edilen korkular, bugün CHP'nin dönüşümü önündeki en büyük engel.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzlaşma yolu tamamen kapanmadan

İhsan Dağı 2010.10.08

Özgürlük taleplerine karşı gelmekten yorulmadılar mı, merak ediyorum. Yasağı, eşitsizliği, haksızlığı savunmaktan hicap duymuyorlar mı, hakikaten öğrenmek istiyorum. Başörtülü insanları göstererek; 'bunları

üniversiteye almayın' demek hangi vicdana sığar? Eğitim hakkını yok eden, din ve vicdan özgürlüğünü gasp eden bir durum nasıl savunulabilir?

Hâlâ bu yasağı savunan kimse ağzına 'uzlaş' kelimesini almasın.

Tüm kamuoyu araştırmaları gösteriyor ki halkın yüzde yetmişe yakını üniversitelerde başörtüsü yasağının kaldırılmasını istiyor. Demokrasilerde milli iradenin tecelli ettiği ve onun üstünde başka bir güç bulunmayan Meclis'in üçte ikiden fazlası bu yasağı kaldıran bir düzenleme yaptı, hani, Anayasa Mahkemesi'nin yetkisini aşarak iptal ettiği anayasa değişikliği...

Kamuoyunda ve Meclis'te oluşan bu kanaatler 'uzlaş' değilse, peki nedir uzlaş?

Değişimi 'uzlaşarak' sürdürmek niyetinde olanlara açıkça sormak lazım: Siz başörtüsü yasağının kalkması gerektiği yolundaki uzlaşının neresindesiniz? Eğer siz, açıkça hak ihlali olan böyle bir konuda, kamuoyu ve Meclis ezici bir çoğunlukla yasağı kaldırmaktan yana bir tutum sergilemişken hâlâ yasağı savunuyor ve bu büyük uzlaşının bir parçası olmaktan kaçınıyorsanız 'uzlaş' isteme hakkını da imkânını da kaybediyorsunuz. Siz böylesi bir uzlaşının içinde değilseniz, o büyük kitleden hiçbir konuda 'benimle anlaş da değişimi öyle yap' deme talebinde bulunamazsınız.

Bundan böyle o büyük kütle, örneğin, yeni anayasayı yaparken sizinle 'uzlaş' arayışında falan olmaz. Siz dünyanın hiçbir yerinde olmayan bir haksızlığı savunurken, bizzat haksızlığa uğrayanlardan sizin hak taleplerinizi desteklemesini bekleyemezsiniz.

Dolayısıyla bir çağrı yapmak istiyorum başörtüsü yasağını savunan kesimlere; bu fırsatı kaçırmayınız. Eğer gelecek günlerde herhangi bir konuda 'uzlaş'dan söz edecekseniz, başörtüsü yasağını kaldırmak için adım atarak başka konularda uzlaş talep etme hakkı kazanabilirsiniz.

Bu fırsatı kaçırmayınız. Siz çözümün parçası olsanız da olmasanız da sorun bitmiştir. Minimum düzeyde bir siyasal akıl, en azından bu aşamadan sonra çözümün yanında durmayı gerektirir.

YÖK Başkanı Profesör Özcan, yasağın kalkması için yasal bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığını söyledi. Bundan böyle başörtülü öğrenciler derslere girer ve öğretim üyeleri 'isterlerse' onlar hakkında tutanak tutabilir, disiplin soruşturması isteyebilir. Sonrası idareye kalmıştır; idarenin de tutanakla tespit edilen 'durum'u disiplinsizlik olarak niteleyip öğrencilere ceza vermesi pek muhtemel değildir. Yani bu yolla sorun, 'fiilen' aşılmış olacaktır.

Yine de öğretim üyelerinin tutumu önemli. Bu süreçte üniversitelerde kim özgürlükçü, kim yasakçı ortaya çıkacak. Kemal Gürüz ve Erdoğan Teziç'in adeta kışlaya çevirdikleri üniversitenin kalıntılarında bile binlerce öğretim üyesi önceki yıl 'özgür üniversite' kampanyasına imza vermişti. Şimdi normalleşmeye başlayan kampüslerde üniversitelerinin yasakla değil bilimle, özgürlükle anılmasını isteyen öğretim üyelerinin sayısını hiç azımsamayın.

Özgürlüğe, eşitliğe, eğitim hakkına, din ve vicdan özgürlüğüne karşı çıkmanın dayanılmaz ağırlığını da düşünün. Üniversiteyi binbir zorlukla kazanmış, ama çalışmış ve kazanmış, ailesine, köyüne, kasabasına umut olmuş binlerce başörtülü öğrenciyi okuttukları dersten mahrum etmek isteyen öğretim üyelerinin olacağını sanmıyorum. Kendi öğrencilerinin haklarına göz diken, öğrencileri arasında ayrımcılık yapan öğretim üyeleri varsa da bilelim bunları; öğrencileri ve meslektaşları tanısın onları.

Kolay değil yasağı savunmak, haksızlığı savunmak...

Başa dönersek; bu ülkede 'uzlaşma kültürü'nü ağızlarından düşürmeyenler bu yasağın fiilen veya hukuken ortadan kaldırılmasına destek vermezlerse bunun anlamı bellidir. Bu, başörtüsü yasağını destekleyen kesimlerle

temel hak ve özgürlükler zemininde hiçbir zaman uzlaşma olmayacaktır demektir. Uzlaşma için hak ve özgürlüklerden başka bir zemin de bulunmadığına göre bu kesimlerle 'uzlaşma' yolu artık tamamen kapanacaktır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savcıya konuşmalı

İhsan Dağı 2010.10.12

Demirel'in 12 Eylül üzerine yeniden konuşmaya başlamasını nasıl yorumlamalı? Demirel sıradan bir kişi değil. Neredeyse yarım asır siyaset yapmış, başbakan, cumhurbaşkanı olmuş.

Menderes'ten miras kalan merkez sağ kitleler onun üzerinden yönetilmiş, yönlendirilmiş.

27 Mayıs darbesinin başındaki adam Cemal Gürsel'in 1964 yılında AP genel başkanlığına getirmek için büyük uğraş verdiği bir isim Demirel. Gürsel anlatıyor Cihad Baban'a: "Bak Adalet Partisi kongresini yapacak... Eğer Demirel AP'nin başına gelebilirse bütün dertleri hallederiz. O başkan olsun diye ben çok çalışıyorum... Bir muvaffak olursam rahat edeceğim. Aydın adam, yobazlığa yüz vermez, demokratlara alet olmaz... O zaman göreceksin Adalet Partisi yola girecek. Benim gözüm arkada kalmayacak."

Yine de siyasi ömründe iki defa askerî darbeye muhatap oldu, ama 28 Şubat'ta bu defa darbeyi yapanlar arasına katılarak siyasi çizgisini kemâle erdirdi. Kendi kurduğu partisini tasfiye etmeye kalktı, askerle iş tuttu, laikçilere gülücükler dağıttı. Bu arada hükümetler devrildi, partiler kapatıldı, bankalar yağmalandı. Düzenlenen 'tertipler'in de, oynanan senaryoların da neye ve kime hizmet ettiğini en iyi bilmesi gereken kişiydi. Memlekette bir darbe oluyordu ve fakat bu defa 'şapkasını alıp gitmesi' gerekmiyordu; çünkü oyun şapkanın altında sergileniyordu.

Şimdi çıkmış, '13 Eylül'de duran kan neden 11 Eylül'de akıyordu?' diye soruyor. Açıklaması da hazır: "Çünkü Sayın Evren'in Çankaya'ya çıkması gerekiyordu... Evren Çankaya'ya çıksın diye o kanlar akıyordu." Bir zamanlar Demirel'in sıkça dillendirdiği bir soru bu; 'demokrat' görüldüğü günlerde kalan. Çoktandır askere, darbelere laf söylemiyordu. Ellinci yılında 27 Mayıs darbesi üzerine iki laf etti mi? Yok... Referandum öncesi 12 Eylül darbecileri yargılansın dedi mi? Yok... Peki bu 'çıkış' niye?

Derin devleti en iyi bilen, derin devletin de 'asker' olduğunu söyleyen Demirel askerden umudunu mu kesti acaba? Demokrasinin artık 'geri döndürülemez' olduğunu gören, askerin sivil denetim altına girmeye başladığını fark eden, ara rejim formüllerini tartıştığı arkadaşlarının Silivri'deki ikametinin uzun süreceğini anlayan bir Demirel yeniden 'demokrasi havarisi' rolüne dönebilir. Kim inanır? O başka mesele...

İnandırıcılığını yitirmek bir politikacının başına gelebilecek en büyük felaket. 'Kurt politikacı Demirel'in siyasi jübilesi çok sönük, çok yalnız geçiyor.

Ona bir önerim var. Belki yitik itibarının bir kısmını kurtarabilir beni dinlerse; 'Tertip içinde' olduklarını iddia ettiğin, 'kanla beslendiğini' söylediğin darbecileri bir dilekçeyle savcılığa şikâyet et, suç duyurusunda bulun. Siyasi müttefiklerinin 'hayır' oyu için kampanya yaptıkları ve onlara rağmen halkın oylarıyla gerçekleşen son anayasa değişikliğiyle 12 Eylül darbecilerine yargı yolu açıldı, biliyorsundur. Eğer bu sorularına, 11 Eylül 1980'de senin bir memurun olan Kenan Evren'in cevap vermesini istiyorsan gider cumhuriyet savcısına dilekçeni verir, Evren'den hesabını sorarsın 'akan kanların'.

Darbe sonucu iktidardan uzaklaştırılan ve sürgüne gönderilen bir siyasi lidere de bu yakışır. Sonra da düşünmeni tavsiye ederim, bir generalin; 'şartların olgunlaşmasını bekledik' sözünü... Önceki ve sonraki darbeler ile darbe teşebbüsleriyle birlikte... Darbelerin 'olgunlaştırıldığını', toplumun 'hazırlandığını' bilen bir kişi, üstelik ordu içindeki darbe hastalığının ne menem bir şey olduğunu da tecrübeyle görmüşse bu oyunun tek gösterimlik olmadığını da bilir; darbe günlükleri, Cumhuriyet saldırısı, Danıştay baskını gibi olayların nasıl 'tertipler' olduğunu anlar.

Sonuç; Demirel 'akan kanların' hesabını sormak için kendini deviren generaller hakkında sadece konuşmayı bırakıp savcılığa suç duyurusunda bulunmazsa, 'derin devleti en iyi bilen adam derin devletten umudunu kesmiş, çark ediyor' iddiasına katlanır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Orduda reform şart

İhsan Dağı 2010.10.15

Bütün Türkiye değişirken ordunun bu değişimin dışında kalması düşünülemez. Orduda reform şart. Sivil siyasete müdahale alışkanlığından kurtulup kendi işini yapmaya karar veren bir ordu bile olsa yeniden yapılanmak zorunda.

Yani, mesele sadece ordudaki cuntalaşmayı durdurmak, sivil denetimi ordu üzerine egemen kılmak değil, orduyu etkin ve caydırıcı bir konuma getirmek. Bu da ordunun personel yapısı ve sayısı, teknik donanımı, misyon algısı ve eğitim biçimini gözden geçirmeyi gerektiriyor.

Bazılarının iyi niyetli eleştirilerinde işaret ettikleri gibi Soğuk Savaş yıllarında kalan bir ordu değil eldeki; birçok yönüyle sanki İkinci Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmış bir ordu görüntüsü var. Güçlü ordunun kalabalık ordu olduğunu sanan bir orduyu başka nasıl niteleyebiliriz ki? Güçlü ordu, teknolojisi gelişkin, hareket kabiliyeti yüksek, iyi eğitilmiş bir ordudur.

Belki de başka bir işlevleri vardır kalabalık bir ordunun. Yaklaşık 200 bin askerin garsonluk, aşçılık, berberlik, bahçıvanlık, temizlikçilik yaptığı söyleniyor. Öncelikle bu işlerin 'askerlik' mesleğiyle bir alakası yok; üstelik, 'angarya' yasak. Gerektiğinde savaşıacak bir ordudan değil 'hizmetliler ordusu'ndan söz ediyoruz bu manzara karşısında.

Yüzde yirmisi başkalarına 'hizmet'le yükümlü bir ordumuz var ve biz NATO'nun ikinci büyük ordusuna sahip olmakla övünüyoruz. Artık orduların büyüklükleri sayı ile ölçülüyor. İngiltere, Almanya, Fransa bizden daha fazla 'asker besleyemez' mi istese? İnsan kaynağı ve ekonomik gücü bizden aşağı değil herhalde. Belki de fark, onların asker sayısına komutanların değil siyasilerin karar veriyor olması.

Türkiye'de asker sayısının bir milyonu bulmasını 'dış tehdit' olgusu ve algısıyla açıklayanlar var. Evet, etrafımızın düşmanlarla çevrili olduğu iddiası hem zorunlu askerliği hem de asker sayısının yüksekliğini meşrulaştırdı (otoriter siyaset ve militer toplum anlayışını pekiştirici işlevini bir tarafa bırakırsak şimdi). Bugün komşularıyla sorunlarını asgariye indiren bir Türkiye'nin bütün bunlara ihtiyacı azalmıştır o zaman. Mesele dış tehditse bu yapının, sayısı ve organizasyon modeliyle elden geçmesi lazım.

Ama biliyoruz ki asıl mesele 'dış' değil 'iç düşmanlar'. Ordunun sayısı, zorunlu askerlik modeli bu ülkenin 'iç'ini denetlemek, disiplin altına almak ve yönetmek için gerekiyordu; asıl işlevi buydu. Bir defa 'iç tehdit' sınır tanıımıyordu. Kürt, başörtülü, Alevi, gayrimüslim, liberal, komünist; neredeyse farklı olan herkes iç düşman sayıldı. Bu kadar iç düşmana karşı da bir milyonluk bir ordu lazımdı memleketin her tarafını kontrol edebilen.

Ordunun enerjisini, hayal gücünü, donanımını, personelinin çok önemli bir bölümünü içeriği denetlemek, sindirmek ve yönetmek için harekete geçirdiğini biliyoruz. Son elli yılda fiili üç darbe yapan, sonra da bütün gücünü darbe sonrası kurulan düzeni muhafaza etmek için harcayan bir orduya bir milyon asker de yetmez.

Zorunlu eğitimle bir milyona varan bir ordunun en önemli işlevlerinden birisi de militarizmin toplumsallaşmasını sağlamasıdır. Disiplin, hiyerarşi, itaat gibi otoriter siyasetin temel mekanizmaları ve tutumları orduda üretilir ve 'vatani görev'ini yapmakta olan sivillere aktarılır. Kimliği, yaşı, mesleği, becerisi ne olursa olsun herkesin 'üniforma' karşısında 'alt'ta olduğu kışlalarda aktarılır.

Türkiye otoriter siyasetin cenderesinden çıkmak istiyorsa zorunlu askerliği kaldırmalıdır. Zorunlu askerlik, askerlik değildir; bir otorite eğitimidir. Başkaca bir işe yaramaz; yaraması da beklenmez. Profesyonel orduya geçilmelidir. Bu, militarizmin kaynaklarından birini kurutacak, 'askerlik mesleği'ni daha iyi yapılabilecek hale getirecek ve istihdam yaratacaktır.

Orduda reform şarttır ve bunu da hükümet yapacaktır. İlk adım, zorunlu askerlik süresinin kısaltılması ve bedelli askerlik düzenlemesi olabilir..

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Statükonun kibirli mensupları'

İhsan Dağı 2010.10.19

Demokratikleşme, statükoyu tasfiye ediyor. Bunu ne durdurmak mümkün ne de 'müzakere' etmek. Kimse daha az 'demokrasi, özgürlükler ve hukuk devleti' rejimine razı olmaz.

Bir iktidar mücadelesi ve paylaşım mekanizması olan siyaset ancak bu değerler ve kurumlar çerçevesinde yapıldığında meşrudur. Meşru zeminler dışında iktidar ve imkân peşine düşenlerin alanı iyice daralıyor. Siyaset, siyaset dışı aktörlerin desteğiyle rakiplerini etkisiz hale getirmenin sanatı değil artık.

Bu ülkede, seçimlerde yenemediği siyasi partinin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasından medet ummayı siyaset yapmak sanan insanlar oldu. Yüksek yargıdaki adamları, nüfuzları, ideolojik akrabalıkları üzerinden siyaseten baş edemedikleri hükümetleri etkisiz hale getirmeyi meslek haline getiren politikacılar gördük. Ama deniz bitti, statüko tükendi.

Son anayasa değişikliğiyle yeniden yapılanan AYM artık kimsenin 'arka bahçesi' olmamalı. Başkan Haşim Kılıç'ın dünkü konuşması, bu noktada çok ümit verici. AYM, özgürlüklerin ve hukukun bekçisi olmalı, bürokratik/ideolojik vesayet rejiminin değil. Artık 'muhtıralar' doğrultusunda kararlar veren, siyasi parti kapatmayı iş edinen, millî iradenin yerine geçerek açıkça anayasayı ihlal eden bir AYM görmek istemiyoruz.

'Tüm toplumlarda özgürlük, demokrasi ve daha çok hukuk isteklerine ilişkin güçlü sesler yükselmekte, buna cevap veremeyenler ise yıkılıp gitmektedirler. Değişime karşı çıkan, çağın nabzını tutamayan statükonun kibirli mensupları artık halkı ikna edememektedir'.

Bu sözler Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'a ait. 'Statükonun kibirli mensupları' bir bir geri çekiliyor. Özgürlük ve hukuk ilkeleriyle bağdaşmayan kararlar verdikçe, politikalar ürettikçe toplumsal değişim taleplerine yenik düştüler. Soyut bir şekilde 'çağ'a, 'hayat'a yenildiler demek istemiyorum; statüko, somut bir gerçeklik olarak 'bu' toplumun demokrasi ve özgürlük iradesine yenildi.

Kılıç'ın sözleri 'yeni AYM'nin gelecek döneme ilişkin yol haritası niteliğinde. Beklenti açıktır; halk yüksek yargıdan devletin ideolojisini muhafaza etmek adına vesayet rejimini korumasını değil, özgürlük ve hukuk taleplerinin karşılanmasını istiyor.

Kılıç'ın sözünü ettiği 'statükonun kibirli bekçileri'ni son yıllarda en çok yargıda gördük. Yargısız demokrasi olmaz. Yargı artık demokratik reformlar önünde takoz olmaktan çıkmalı; toplumsal ve ekonomik gelişmenin, siyasal reformların önünü açan bir zihniyete kavuşmalı. Darbeleri alkışlayan, darbecilerden 'brifing' alan, onların istekleri doğrultusunda kararlar veren bir yargı açıktır ki toplumsal gelişmenin çok gerisinde kalmıştır. Son on yılda reform kanunlarını bile gerici-statükocu bir yoruma tabi tutarak değişimin önünü tıkayan yargı dönemi bitmiş olmalı.

Artık 'hukuk'un özgürlükçü yorumlarını bekliyoruz; hukukun evrensel ilkelerine, uluslararası insan hakları sözleşmelerine atıfta bulunan, içtihatlarını özgürlüklerin genişletilmesi lehine kullanan bir yargı...

Kısaca, yargı daha fazla gecikmeden toplumun, ekonominin ve siyasetin değişimine ayak uydurmalı. Türkiye değişirken, demokratikleşirken, dünyayla bütünleşirken yargının yerinde sayması, anti-demokratik statükoyu hukuk dışı kararlarla savunması mümkün de değil, doğru da.

İçer kapanan değil, topluma ve dünyaya açılan; özgürlüklerin ve hukukun bekçisi bir yargı mümkün. Bürokratik ve ideolojik vesayetten çıkmış özgürlükçü bir yargı, bu ülkenin başına gelebilecek en güzel şey. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının egemen olacağı; yargının da bu özelliklerini daha özgür bir toplum lehine kullanacağı yeni bir dönem başlamalı.

Bu süreçte yüksek yargının içindeki ender 'özgürlükçü' yargıçlardan olan Haşim Kılıç'a, AYM Başkanı olarak büyük bir görev düşüyor. Hukukun ve mevzuatın özgürlükçü yorumlarını kamuoyu ve hâkim/savcılar dünyası ile paylaşması başlı başına değerli bir işlev. 'Statükonun kibirli mensupları'nı en iyi tanıyan şahsiyetlerden Haşim Kılıç'tan yargının zihniyet dönüşümünde artık hakikaten etkin bir rol oynamasını bekliyorum. Beklenen gün, bugündür.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beyaz Türkler koruma altına alınsın!

İhsan Dağı 2010.10.26

'Çatışmasız aşk da olmaz, demokrasi de' demiş Chantal Mouffe. Bu açıklamasından dolayı Belçikalı 'radikal demokrat' Mouffe'yi Türkiye'deki bazı 'radikaller' fena halde yadırgayacak.

Öyle ya, bırakın 'çatışma'yı, bizim post-Marxist radikaller ve onların beyaz Türk okuyucuları 'farklı' olma halini bile lanetli ilan edecekler neredeyse. Çatışma, 'farklı' olanların iktidar ve imkânlara ulaşma süreci olarak görülüyor çünkü. Bu, demokratik bir mücadele olsa bile...

Dolayısıyla sorun, değişimin önünü kesmek. 'Aman çatışma, gerginlik olmasın; uzlaşalım' tezinin gerisinde önce çatışma yaratan bir pozisyon alan, ardından da 'uzlaşma' için kendi doğrularını ve çıkarlarını dikte etmeye

kalkan fazlaca açığözü, dolayısıyla da çok 'sırıtan' bir stratejik akıl var. Buna 'endişeli modern' ruh hali diyorlar ki, aslında düpedüz 'modern bir kontrol' söylemi. Amaç, değişimin taşıyıcı aktörlerini etkisizleştirmek ve değişimden kaybettikleri anlaşılan beyaz Türklerin kayıplarını devletten 'sübvane' ettirmek...

'Uzlaşın' baskısı bir siyasetlesztirme girişimi. Siyasetin doğasında farklı olanı bağrında bulundurma, temsil etme, iktidara taşıma vardır. Hele 'farklı' siyasi partilerin birbirleriyle rekabeti demokrasiyi mümkün kılar.

Ama bizde birileri hâlâ tek parti/devlet partisi özlemi taşıdıklarından herkes uzlaşsın, birbirine benzesin havasındalar. Farklı düşüncelerin, programların, partilerin 'rekabet'ini ortadan kaldırdığınızda ne demokrasi, ne çoğulculuk ne de özgürlük kalır.

Uzlaşalım, peki nasıl? Değişimi durduralım, çünkü Anadolu sermayesi İstanbul sermayesinden daha hızlı büyüyor. Sitelerimizde, AVM'lerde bize benzemeyen insanlar türedi. Tek insan tek oy ilkesini terk edelim, çünkü memlekette beyaz Türk sayısı az; çoğunluk yoksul, eğitimsiz, köylü. Dolayısıyla CHP hiç seçim kazanamıyor, demokrasi AK Parti'nin lehine çalışıyor. 'Yeni orta sınıf'ın çoğunluk olmasını bekleyecek takatimiz de yok. İnsan hakları iyi de 'başörtülüler'in de insan sayılmalarını içimize sindiremiyoruz!

Buyrun; uzlaşın, açıkça bunları söyleyenler ve söyleyemeyip de 'endişe ve korku' söylemlerinin arkasına saklananlarla...

Uzlaşmayı demokrasi, özgürlükler, insan hakları, hukuk devleti ve eşitlik dışında arayanlarla 'modern zamanlar'da asla kalıcı bir uzlaşma olmayacak. Çünkü 'modern insan' daha az eşit, daha az insan, daha az özgür olmaya asla razı olmayacak.

Uzlaşalım deyip, başörtüsünün bir hak, eşitlik ve özgürlük meselesi olduğunu bile anlamayanların derdi değişimi durdurmak. Bunun yolu da 'siyasetlesztirme'den geçiyor. 'Sorun çözücü' ve 'hak talep edici' bir süreç ve mekanizma olarak 'siyaset' yerine; değişmez, değişmesi teklif dahi edilemez 'Kemalist devlet aklı'nın 'siyaset üstü' hegemonyası dokunulmaz kalsın istiyorlar. Dolayısıyla, her uyuşmazlık ve müzakere anında ona danışılacak, tek ve değişmez referans noktası o olacak.

Siyaseti sevmemeleri bundan; demokratik siyaset, beyaz Türklerin Kemalist devletini dönüştürüyor, derinleşen ve yaygınlaşan değişimle beyaz Türkler kaybediyorlar. Çünkü rekabetçi bir siyaset, ekonomi ve toplum hayatına alışkın değiller. Onlar resmî ideolojinin toplumdaki ve ekonomideki uzantıları olarak hep 'beslendiler'. Piyasa ekonomisi ve demokrasi içindeki 'rekabet' onlara tabii ki zor geliyor.

Serbest rekabet ortamında birilerine 'özel koruma' uygulamak pek nadir bir uygulamadır. Ancak yaşlılara, kadınlara, çocuklara, özürllürlere ilişkin 'pozitif ayrımcılık' yapılabilir. Beyaz Türklerin karşı çıktığı son referandumla bu, anayasal bir ilke haline de geldi zaten. Ama 'beyaz Türkler'i devletin koruma kanatları altına almak biraz fazla olmaz mı? Değişimin beyaz Türklere verdiği zararın devlet tarafından tanzim edilmesine bir 'liberal' olarak destek verir miyim?

Bu ülkede gariban çiftçinin 'sübvanye' edildiği günler bile geride kalmışken, 'kentli, eğitilmiş, kibirli' beyaz Türklerin sübvanye edilerek koruma altına alınmasının gerektiği bir dönemin geleceğini hiç düşünmemiştim. Demek Türkiye hakikaten değişiyor... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhuriyet: Demokrasi mi dikta mı?

Demokrasi olmayan bir cumhuriyetin değeri de anlamı da yok. Cumhuriyetle kasıt 'halk egemenliği' ise demokrasi olmadan bu zaten mümkün değil.

Cumhuriyet, bir devlet biçimi. Esasını, iktidarın kaynağının millet olduğu ilkesi oluşturur. 'Egemenlik milletindir' ilkesiyle ifade edilen, iktidarın meşruiyetinin Tanrı'ya veya hanedana değil halk iradesine dayandığıdır.

Demokrasinin olmadığı bir cumhuriyette halk değil bürokrasi, elinde silah tutanlar egemen olacaktır. Halkı egemen kılacak olan, özgür ve adil seçimlerdir; fikir, inanç ve örgütlenme özgürlüğüdür, yani demokrasidir. 'Sade' cumhuriyet, halk egemenliği söyleminin gerisinde, halkın egemenler tarafından sindirilmesinden başka bir anlam ifade etmez. Demokrasisiz bir cumhuriyet halkın egemenlik sahibi olduğu değil; egemenlerin yönetecek, sömürecek bir halk sahibi olduğu yönetim modelidir.

Cumhuriyet, demokrasilerin filizlenmesine imkân veren bir egemenlik anlayışı yaratır. Ama bir hanedanın saltanatı yerine 'cumhuriyetçi' devlet elitlerinin saltanatına da dönüşebilir uzun yıllar bizde olduğu gibi.

Oysa 'hakimiyet-i milliye' Anadolu hareketinin esas fikridir. Hatta Birinci Meclis o kadar abartmıştır ki bunu, kendini sadece yasama değil yürütme ve yargının tepesindeki nihai güç olarak görmüştür. Çünkü hakimiyet-i milliciler için tek meşru iktidar kaynağı millet ve milli iradedir. Bırakın bir hanedanın saltanatını, tek kişinin tahakkümüne dahi tahammülleri yoktur ve o nedenle bir kısmı 1923'te, geri kalanı da 1925 ve 1926'da tasfiye edilmiştir.

Kürt isyanını bahane edip çıkarılan Takrir-i Sükun yasasıyla egemenlik Meclis'ten, yani halktan alınıp hükümete verilmiştir. Ardından da 'tek parti diktatörlüğü' oluşturulmuş, ama 'rejimin adı'na hep 'cumhuriyet' denilmiştir. Yıllarca milli egemenlik nutukları atılmış, Meclis'in tepesinde bu umde yazılı kalmış, ama milletvekilleri parti merkezince atanmış; cumhuriyet kutlanmış ve kutsanmış, ama millet egemenliği fiilen rafa kaldırılmıştır.

Yine de halk 'Anadolu hareketi'nin kurucu felsefesini unutmamıştır; ilk özgür ve adil seçimlerde cumhuriyet, yani halk egemenliği yönetimini ciddiye aldığını göstermiş, bürokratik egemenleri devirerek kendi temsilcilerini iktidar yapmıştır 14 Mayıs 1950'de. O gün bugündür, cumhuriyetin demokrasi olmadan bir anlam taşımadığını, ancak bürokratik tahakkümün söylemsel bir aracı olacağını öne sürenlerle, cumhuriyet söylemini kendi egemenliklerini meşrulaştırmak için kullananlar arasındaki mücadele devam ediyor.

Devam ediyor çünkü demokrasi boş bir ülkü değildir, mücadeleye değer. Bireyin kendi başına ahlaki bir değer taşıdığı ve bu niteliğinin "özgürlük"ü gerekli ve kaçınılmaz kıldığı; pazar ekonomisi ve hukuk devletinin de bu özellikleri tamamladığı düşüncesine dayanır demokrasi. İnsanların kültürel, etnik, dinî, ekonomik farklılıklarına saygı gösterilmesi esastır.

Genel ve eşit oy, özgür ve adil seçimler, temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvence altına alınması suretiyle vatandaşların söz ve onur sahibi olduğu bir rejimin adıdır demokrasi.

Sosyal ve siyasal gerçeklik 'mutlak' ve 'tek' değildir. Hakikat değil hakikatler vardır ve demokratik siyaset bu farklı hakikat ve çıkar algılamalarının serbestçe rekabet ettiği ve bazen de uzlaştığı kamusal bir etkinliktir. Tek bir bakış açısının, tek bir çözüm biçiminin, tek bir meşru hedefin olmadığı bir çoğulculuk taşır bağrında.

Demokrasi için mücadeleye değer, çünkü demokrasilerde vatandaşlar eşittir; toplum içinde farklılıkların çoğul varlığını ve temsilini, farklı hayat tarzlarının bir arada var olmasını mümkün kılar. Farklı görüş, tutum ve tercihler arasında rekabete dayalı yarışmacı bir çerçevedir demokrasi; farklılıkların giderilmesini değil, yarışmasını ve uzlaşmasını gerektirir.

Bu değerlerden vazgeçilebilir mi? Söзде 'cumhuriyetçiler' bir kez daha düşünsün; halk egemenliği demokrasi olmadan nasıl mümkün olur? Yoksa asıl dertleri, kendi egemenliklerini mi sürdürmek sahte bir cumhuriyetçilik adına? i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Askerin başka işi yok mu?

İhsan Dağı 2010.11.02

Rütbesizlerin çaycılık, garsonluk yaptığı, rütbelilerin ise topluma ve siyasete ayar vermeye çalıştığı bir ordu istenmiyor artık. Hâlâ anlamadı mı bu?

Bir ülkenin güvenliği için en vazgeçilmez kurumu olan ordusu, üzerine vazife olmayan konularda aldığı tutumla istikrarsızlaştırıcı bir rol oynuyorsa ortada yanlış giden bir şeyler var demektir.

Kafası estiğinde darbe yapan bir ordudan, cumhuriyet resepsiyonlarına katılan mensuplarına 'başörtülüleri gördüğünüzde resepsiyondan sessizce ayrılın' genelgesi gönderen bir orduya ulaşmak gelişme bile sayılabilir. Kapıda barikat kurup başörtülüleri sokmayın talimatı da verebilirlerdi yani! Ama doğrusu, savunma hazırlıklarını mükemmelleştirecek çalışmalarla meşgul olmak yerine halkın başörtüsüyle uğraşan bir ordunun hâlâ gerçek işini, işlevini, vazifesini anlamadığı kanısındayım.

Bunun kolay olmadığını da biliyorum. Darbe yapıp başbakan asan, yaptığı anayasalarla memleketi istediği gibi yıllarca yöneten, medyaya, topluma ve siyasete istediği gibi ayar veren ordu mensuplarından, bugün, 'normal' bir Türkiye'ye ayak uydurmalarını bekliyoruz. Sivillerin kontrolünde, şeffaf, yaptıklarından ve yapmadıklarından dolayı hesap vermesi gereken bir kurum olmalarını istiyoruz. Bunu anlayan birçok ordu mensubu var; ama siyasetsiz, siyasal güçsüz ve imtiyazsız yaşayamayacağını düşünenler de... Hangi tutum daha modern dersiniz? Taa Yeniçerilerden kalan iktidar ve imtiyaz arayışları mı, yoksa eğitim, teçhizat ve taktik çalışmalarla gerektiğinde bu ülkenin savunmasını en iyi şekilde yapmak için hazırlıklı olmak mı?

Askerin sadece kendi işini yaptığı ve bunu iyi yaptığı bir Türkiye'yi düşünüyorum da, her şey çok farklı olurdu herhalde. Darbelerin olmadığı ve darbe anayasalarıyla darbe rejimlerinin sürekli kılınmadığı bir Türkiye'nin demokrasisi, ekonomisi, halkının refahı ve güvenliği bugünden çok ilerde olurdu kuşkusuz. Ne için engellendi daha iyi bir Türkiye? Üç beş asker daha iyi, daha müreffeh, imtiyazlar içinde yaşasın diye; darbeci komutanlar cumhurbaşkanı, cunta mensubu binbaşılar, yarbaylar 'tabii senatör' olsun diye...

Bu ülke darbelerle yıkılan, askerin muhtırası, andıcı ve demeçleriyle sarsılan demokratik istikrarını pekiştirmekle meşgul. Her askerî müdahaleyle siyasetin doğası bozuldu, ekonomi yağmalandı. Kurgulanan yarı-askerî siyasal ve toplumsal düzen de toplumun dokusuna ters geldi, sonunda siyaseten tasfiye edildi.

Ama hâlâ bu işin sırrını çözemeyen komutanlar var. Siyasete ve topluma tahakküm edici, olmadı tepeden bakan tutumlarını değiştirmiyorlar.

Cumhurbaşkanı'nın eşinin kıyafeti komutanları neden ilgilendirir? Üzerlerine vazife olmadığı gibi, hadleri değil. Tamam; özgürlük, tercih hakkı, eşitlik, farklılığa saygı gibi kavramlara yabancılar diyelim, peki yerli yersiz ağızlarından düşürmedikleri 'devlet terbiyesi'ne ne oldu? 'Başkomutan'larının davetine kulak asmayıp alternatif davet düzenlemek 'devlet terbiyesi'ne uyar mı?

Gazeteler bu konuda yazıyor, insanlar konuşuyor. Haydi bunları anladık; ama komutanlar bir araya gelip kurumu da bağlayacak şekilde bir 'protesto' ortaya koyuyorlarsa iş farklılaşır. Devletin geleneğinde bunun bir yaptırımı olmalı. Gelecek cumhuriyet resepsiyonuna komutanları davet etmemek bence en nazik uyarı olur.

Başörtüsünü komuta kademesi dahil bazı kesimlerin bir takıntı haline getirdikleri ortada. Başörtüsü üzerinden siyasete müdahale etmekten vazgeçemiyorlar. Sebepsiz de değil bu. Başörtüsü bir sembol; takanların değil karşı çıkanların sembolü. Bu sembolle korku yaymak ve tedirginlik yaratmaktan başka ne bir fikirleri ne bir programları ve stratejileri var.

Başörtüsü, laikçi-Kemalistlerin halk üzerinde kurdukları tahakkümün sembolü. Onun serbestleşmesi tahakkümün de sona ermesi demek. Direniş bundan. Başörtüsüne karşı direnerek hâlâ iktidar olduklarını, topluma hâlâ bir şeyleri dayatabildiklerini görmeye ve göstermeye çalışıyorlar.

Ancak bütün bunlar beyhude; özgürlük ve eşitlik fikirlerini asla alt edemezsiniz. Ayrıca, kendi halkına karşı savaşılan bir ordunun kazandığı da hiç görülmemiştir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu 'Kemalizm gömleği'ni çıkarabilecek mi?

İhsan Dağı 2010.11.05

Değişim CHP'nin de kapısını çalıyor galiba. Bütün dünya ve Türkiye değişirken CHP'nin bildik, eskimiş, işlevsiz bir siyaset anlayışına tutuklu kalması kuşkusuz zor. Ama yıllardır CHP yönetimi zoru başardı; hem Türkiye'nin değişimine direndi hem kendini değişime kapadı. Savunulamaz hale gelen statükonun bekçiliğine soyunmayı siyaset yapmak sandı.

Demokratik siyaset, açık toplum ve piyasa ekonomisi çağında 'resmi ideoloji'yi savundu, devlet partisi olmakla övündü. Oysa demokrasilerde devlete, devletin ideolojisine, kurulu iktidara değil halka yaslananlar kazanır. Bunu 60 yıldır anlayamadı CHP. Hep demokrasinin 'yanlış partisi' oldu. Halktan oy isterken bile buyurgan, devleti temsil eden bir havadaydı. Geniş halk kesimlerinin değerleri, talepleri ve ihtiyaçları yerine katı ideolojik bir siyaset anlayışında takıldı kaldı.

CHP baştan itibaren demokrasinin nasıl bir parti, siyaset ve liderlik gerektirdiğini doğru teşhis edemedi. Dayatmacı siyaset anlayışını demokrasi içinde bile sürdürebileceğini düşündü. Böyle olunca da mutlu azınlığın, kurulu iktidarın ve çıkarların partisi olarak sıkıştı, küçüldü, hırçınlaştı. Siyasi rakiplerinin devlet tarafından hırpalanmasından ve hatta kapatılmasından medet umdu.

'Çağdaşlık savunucusu' CHP çağı bir türlü okuyamadı. Kendine de Türkiye'ye de yazık etti. Şimdi 'yeniden düşünmek' için bir fırsat. Bugün Kılıçdaroğlu ekibi CHP'yi 'halka açmak', 'halkın partisi olmak', 'gücünü birilerinden değil halktan almak' gibi laflar ediyorsa geçmişin 'muhasebesi'ni yapmış olmalılar.

Ama 'Kemalizm gömleği'ni çıkarmadıkça CHP'nin merkez-sol bir kitle partisi olması mümkün değil. CHP'nin ciddi bir ideolojik dönüşüme ihtiyacı var. Parlamentoda MHP ve BDP ile bile kıyaslandığında 'en ideolojik' parti CHP. Üstelik sahip olduğu ideoloji sosyalizm veya sosyal demokrasi de değil, basbayağı 1930'lardan kalma bir Kemalizm. Üzerine Ecevit'in 1970'lerde attığı 'sol' ciladan bile eser kalmamış durumda. Kritik anlarda partinin bütün refleksleri 'Kemalist'.

Katı ideolojik partilerin 'kitleleşmesi' her zaman sıkıntılıdır. CHP'yi demokratik rekabette hep geriye düşüren sırtında taşıdığı bu ideolojik yükür. Çünkü Kemalizm'in homojen ulus tasavvuru ile disiplinli toplum ve tepeden inme otoriter siyaset anlayışı demokrasiyle uyumlu değil. CHP'nin yapması gereken, reddimiras.

Mevcut haliyle CHP seçimlerde yüzde 20-25 oy bandına sıkışmış durumda. İktidar olmak niyetindelerse bu kısıtlı tabandan çıkıp daha geniş kitlelere ulaşmak zorundalar. Eğer dönüşüm konusunda ciddilerse 'milli görüş' geleneğinden gelenler kadar cesur olabilmeliler.

Ne yapmıştı milli görüşçüler 1990'ların sonunda? En fazla yüzde 20'lere ulaşmıştı partileri. Oysa onlar daha geniş kitlelere ulaşmak istiyorlardı. Bu ise üstlerindeki milli görüş gömleğiyle mümkün görülüyordu. 'Rasyonel' bir siyasal aktör gibi davrandılar ve üzerlerine dar gelen milli görüş gömleğini çıkardılar. Merkez sağ bir zeminde kendilerini, siyaset dillerini ve politikalarını yeniden konumlandırarak bugün seçmenin yarısının oyunu alır hale geldiler.

Bu örnek CHP'lileri düşündürmeli; sadece kendilerine değil Türkiye'ye de dar gelen 'Kemalizm gömleğini' çıkararak merkez-sol-demokrat geniş kesimlere ulaşmayı denemeliler.

Ayrıca, artık CHP için de demokrasi şart. İktidarın yolu demokrasi içinde, halkı ikna ederek, seçim kazanmaktan geçiyor. Yıllarca, 'devlette iktidar' olan CHP için seçim kazanmak hiç önemli olmadı. Son 10 yıla bakın; iki genel seçim, iki yerel seçim kaybeden lider ve ekibi yerlerinde kaldı, sorgulanmadı bile... Ama artık halsiz, seçimsiz, demokrasisiz iktidar CHP için de mümkün değil. Çünkü CHP'nin 'devletteki iktidarı' sona eriyor. İktidarı devlet kapısında aramak yerine halkın destek ve teveccühünde aramak gerekiyor. Bu, CHP için de geçerli; çünkü devletteki iktidarları bitti. Halka ulaşmanın yolu da 'Kemalizm gömleğini çıkardım' diyebilen bir liderden geçiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhurbaşkanı Gül'e küresel ödöl

İhsan Dağı 2010.11.09

Türkiye'nin yükselen profili dünyada hayranlıkla, belki de yer yer kıskançlıkla izleniyor. Bir yandan demokratik istikrarı pekiştirici adımlar atılırken öte yandan da toplumsal refahı artırıcı tedbirlerin alınabilmesi hayranlığın nedeni. Bu iki hedefin gerçekleşmesinde sessiz ve derinden gelen bir faktör ise Türkiye'nin yeni dış politikası.

Artık dış politika hem demokratikleşmeyi güçlendiriyor çünkü çatışmaya değil işbirliğine odaklanıyor hem de ekonomik kalkınmayı hızlandırıyor çünkü oluşan barış ve işbirliği ortamı güveni artırırken ticareti de geliştiriyor.

2003'ten cumhurbaşkanı seçilinceye kadar dışişleri bakanı olarak görev yapan Abdullah Gül, işte bu dönüşümün mimarı. Onun dışişleri bakanlığı dönemi Kıbrıs meselesinin çözümüne en çok yaklaştığımız, AB ile üyelik müzakerelerine başladığımız ve komşularla ilişkilerde yeni bir sayfa açtığımız yıllar oldu.

Sonuç; Türkiye'nin bölgesinde barış kurucu, istikrarlaştırıcı rolünün küresel güvenlik arayışları için vazgeçilmez bir değere dönüşmesi... Bölgesinde kriz yaratan değil sorun çözen, tarafları bir araya getiren bir Türkiye bölge için de, dünya için de büyük bir kazanım.

Bu yeni politika bizim için de son derece değerli; çünkü etrafıyla kavgaya eden bir Türkiye'nin demokratikleşme sürecini tamamlaması ve halkına refah üretmesi mümkün değil. Bu iki hedefi birlikte gerçekleştirdikçe dünyada Türkiye'nin etkisi ve hatta gücü iyice belirginleşiyor. Savaş makinesine dayanan bir güç değil bu; kaynağı

demokrasi, iç barış, özgürlükler rejimi ve piyasa ekonomisi içinde yaratılan refah... Bu yeni model özellikle Avrupa'da iyi anlaşılıyor ve modelin mimarları takdir ediliyor. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yarın İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth tarafından takdim edilecek olan 2010 Chatham House Ödülü bunun bir ifadesi.

Chatham House (Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü) dünyanın en eski düşünce kuruluşlarından. 1920 yılından beri faaliyette. Araştırmaları, yayınları ve konferanslarıyla siyasetçilerin, diplomatların ve akademisyenlerin yakından izlediği etkili bir kurum. Geçen yıl Brezilya Devlet Başkanı Lula'ya verilen Chatham House Ödülü'nün bu yıl Cumhurbaşkanı Gül'e takdim edilmesi dikkat çekici. Brezilya'nın ardından Türkiye'ye gösterilen teveccüh anlamlı. Chatham House deyip geçmeyin; küresel düzeyde trendleri en iyi izleyen ve kestiren kurumlardan birisi. Cumhurbaşkanı Gül'ün ve de Türkiye'nin yükselen bölgesel ve küresel etkinliğinin bir yansıması bu ödül.

Cumhurbaşkanı'nın hem Türkiye'de hem de dünyada barıştırmacı ve ılımlılaştırıcı yaklaşımı, Irak, Afganistan ve Pakistan'da çatışma çözücü süreçlere katkısı, Ermenistan'la yakınlaşma inisiyatifi alması ve Avrupa Birliği sürecinde ve demokratikleşme reformlarında oynadığı rol Chatham House'un ve de dünyanın kayda değer bulduğu çabalar kuşkusuz. Bunlar da Köşk'te oturmakla olmuyor tabii; makamın hakkını vermeyi, onu sorun çözücü, barış kurucu bir güce dönüştürmeyi gerektiriyor. Cumhurbaşkanı Gül'ün yaptığı gibi...

Tam da bu bağlamda Cumhurbaşkanı Gül'ün Kıbrıs'ta çözümü kolaylaştırıcı, AB sürecini hızlandırıcı, Kürt meselesinde köprüler kurucu ve güven artırıcı misyonunu devam ettirmesi son derece elzem. Londra seyahatinde söylediği 'Dağdakilerin inmesinin yolunu da biz göstermeliyiz' sözü çözüm için yeni inisiyatifler alınabileceğini ifade ediyor, 'iyi şeyler olacak' umutlarını artırıyor.

Umutlanmak herkesin hakkı da. Türkiye demokratikleştikçe sorunlarını çözme kapasitesi de geliyor. Bunu en iyi bilenlerden biri de Cumhurbaşkanı Gül olmalı. 2007'ye dönüp baktığımızda cumhurbaşkanlığı seçiminde askerî bürokrasi ve yargının çıkardığı krizin milli irade tarafından çözülme biçimi demokrasinin pekişmesinde bir dönüm noktası oldu. 2007 cumhurbaşkanlığı seçimiyle pekişen demokrasi, bugün vatandaşından cumhurbaşkanına bütün bir Türkiye'nin dünyada itibarını artırıyor. Cumhurbaşkanı Gül, Chatham House Ödülü'nü Kraliçe'nin elinden 'yalnız ve gururlu halkı' adına değil, bence 'gururlu ve dünyada dostları ve itibarı olan halkı' adına alacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB'den bıktıysak ne yapacağız?

İhsan Dağı 2010.11.12

Başbakan Tayyip Erdoğan isyan ediyor; 'Avrupa kapısında elli yıldır bekletiliyoruz'. Başbakan haklı. Bu durum halkı küstürdü, bıktırdı. Heyecanını tüketti.

Müzakerelerin başlamasının üzerinden de beş yıl geçti. Yolun hâlâ yarısında bile değiliz. Müzakere başlıkları bloke ediliyor, Sarkozy ve Merkel, Türkiye karşıtı pozisyonlarını sürdürüyor.

Doğal olarak bu durum hem hükümet çevrelerinin hem de kamuoyunun tepkisini çekiyor. Kamuoyunun AB algısı olumsuzla kayıyor ve 'yeter artık, bıktık' psikolojisi yaygınlaşıyor. Bu, şaşırtıcı da değil. Ama mevcut olumsuz koşullarda bile kamuoyunun AB desteği hâlâ yüzde ellinin üzerinde. Politikacıların not alması gereken bir gerçek bu. AB'yi, süreç neredeyse tıkanmışken bile isteyenleri kim temsil edecek? AB hedefini kim taşıyacak? AK Parti'nin temsil ve taşıma işlevini bırakması, iç siyaseti derinden etkiler ve 'yeni CHP'ye fırsat kapıları açar.

Dolayısıyla, 2005 yılında AB ile üyelik müzakerelerini başlatan hükümetin 'stratejik hedef'ten sapması, vazgeçmesi, yeter çekmesi düşünülemez. Bugün üye olan ülkelerin neredeyse tümü müzakereler esnasında benzer sıkıntılar yaşadı. Türkiye'nin karşısına çıkarılanlar şüphesiz daha can sıkıcı; sürecin sonunun belirsizliği, bazı AB ülkelerinin Türkiye'nin üyeliğini referanduma götürme kararı, Kıbrıs sorunu vs...

Hükümet, sürecin tıkanmasından rahatsız. Bunu yüksek sesle de dillendiriyor. Haklıdır, ama hükümetin, eleştirel söyleminin kamuoyu üzerindeki etkisini iyi hesap etmesi gerekir. Türkiye'nin en etkili siyasal makinesi olan AK Parti temsilcilerinin çıkıp AB'ye sert eleştiriler yöneltmesi kamuoyunun AB'ye desteğini iyice azaltabilir ve AB sürecini yönetmeyi zora sokabilir.

2002 sonrası AK Parti'nin izlediği politika ve söylem, tabanında AB'ye yönelik tutumu olumlu yönde değiştirdi. Özellikle partinin milliyetçi-muhafazakâr tabanı geleneksel Avrupa-Batı karşıtı pozisyonundan ayrılarak AB üyeliğine ve üyelik sürecinde gereken reformlara olumlu bakmaya başladı. Yani AK Parti liderliği tabanın Avrupa-Batı algısının 'normalleşmesi'ne büyük katkıda bulundu; tabanı, deyim yerindeyse Avrupalılaştırdı.

CHP'de ise tam tersi bir süreç yaşandı; on yıl önce AB projesine ve reformlara sıcak bakan CHP tabanı parti liderlerinin geliştirdikleri korku ve endişeye dayalı 'ulusalcı' dille Batı ve reform karşıtı bir noktaya çekildi.

Hâlâ araştırmalar benzer özellikler gösteriyor. AK Parti seçmeni AB üyeliğine en çok destek veren ikinci siyasal grup. CHP tabanının AB ve reform karşıtı tutumu MHP'lilerden çok da farklı değil, en olumsuzlar arasında.

İşte bu noktada hükümet çevrelerinin tabanlarında AB karşıtlığını körükleyecek açıklamalardan kaçınmaları gerek. AB karşıtlığı AK Parti liderlerinin de desteğini alarak büyürse, hükümet gerektiğinde, büyüyen bu bloku aşarak yeni politikalar üretmekte zorlanabilir; CHP gibi kışkırtılan, korkutulan, endişelendirilen tabanının tutsağı olur.

Şu bir gerçek; Türkiye'nin demokratikleşme hedefini ve sürecini, yargının reformu girişimlerini, dış politika inisiyatiflerini en iyi anlayan, takdir eden ve destekleyenler AB ülkeleri... Son ilerleme raporuna bakınız; anayasa referandumu, HSYK'nın ve Anayasa Mahkemesi'nin yapısının değiştirilmesi, Ergenekon yargılanmaları ve dış politikada barış kurucu politikalar AB Komisyonu tarafından övgüyle anılmakta.

Peki, her şeye rağmen AB bıktırdıysa ne yapacağız?

Bugün bir kısmı hâlâ tutuklu olan ulusalcılar haklıymış diyecek halimiz yok herhalde. Yeter ki biz demokrasi, özgürlük ve refah yolunda ilerleyelim, yolumuz mutlaka AB ile kesişecektir.

MGK eski Genel Sekreteri Tuncer Kılınç'ın 2002 yılında 'AB bize uymaz.

Rusya ve İran'la ittifak kuralım' çağrısına geldiğini hiç sanmıyorum hükümetin. Böyle bir durum mevcut hükümet için intihar olur çünkü. Tuncer Kılınç ve arkadaşlarının 'biz hapisteyiz ama fikrilerimiz iktidarda' dediğini duyduğumuz gün başka bir gün başlamış demektir Türkiye'de...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni başlangıçlar mümkündür

İhsan Dağı 2010.11.16

Sonunda Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de isyan etti: 'Bıktım artık'... Başörtüsünün sorulmasından, sorun edilmesinden, sorgulanmasından kim bıkmadı ki?

Yıllardır bu konuyu tartışıyoruz; tartışmakla kalmıyor, başörtüsü kullananlara eziyet ediyoruz. Kimileri eğitimlerini bıraktı bu yüzden, kimileri mesleğini... Kılık kıyafetlerinden dolayı yüz binlerce, belki milyonlarca kadının böyle hoyratça ayrımcılığa tabi tutulduğu başka bir ülke yok yeryüzünde.

TESEV'in yaptığı Başörtüsü ve Ayrımcılık başlıklı son araştırmaya göre 'yasak' sınır tanımıyor. Özel sektör de katılmış devletin yasakçı zihniyetine. Şaşmamak mümkün değil. Ekonomik rasyonalite ile hareket etmesini beklediğimiz özel sektörün sosyal önyargılara yenik düşmesi kaygı verici. Kaygılanmamız kendileri için; rasyonalitesini, verimlilik ve etkinlik ölçütlerini kaybeden bir özel sektör piyasada da kaybetmeye başlar. Son yıllarda olup biten biraz da bu; ideolojik miyopluktan ve sosyal önyargılardan uzak yeni Anadolu sermayesi büyük İstanbul sermayesinden daha iyi bir performans sergiliyor. Öyle anlaşılıyor ki kendi özel alanına devleti sokmayan gerçek burjuvazi Anadolu'dan yükseliyor.

Bürokratik devletin kamu alanlarında hüküm icra eden buyruklarını kendi özel alanlarına taşıyan bir sermaye çevresinin ise ne çağı, ne piyasa ekonomisini, ne de halkın özgürlük taleplerini anladığından söz edilebilir.

Şu gerçek; başörtüsü tartışmaları kimi insanların izan ve vicdan ölçülerini bozdu. Başkalarının hayat ve hatta bedenleri üzerinde tasarrufta bulunabileceklerini vehmettiler. İktidar sahibi olmanın göstergesi başörtülü kadınların özgürlüğünü engellemekten geçiyordu. İnsanların tercihini kabul etmek, meşru ve doğal görmek zor geldi onlara. İktidar oyununa başörtülülere kurban etmek gibi hiç de adil olmayan bir yola başvurdular. Yükselişi engellenemeyen yeni muhafazakârlığa direnmek adına bu camianın da en mağdur, en korunaksız kesimini, yani başörtülü kadınları adeta 'rehin' aldılar. Vicdanlı bir siyaset değildi bu. Siyaseti tıkadı, vicdanları yaraladı...

Artık yeni şeyler söylemek lazım. Siyaseti gerçek zemininde, gerçek gündemle ve gerçek aktörlerle yapmak zor değil, normal olan. Artık daha fazla inatlaşmanın bir anlamı yok. Birbirimize eşitliği, özgürlüğü nasıl çok görürüz? Toplumsal barışın ve birlikte yaşamının şartı birilerinin 'üstünlük' iddialarını bırakmalarından geçiyor. Kimse kimseden 'üstün' olamaz. Tarih sözde üstünlerin muhteşem yıkılışlarına sahne oldu. Eşitliği ve özgürlüğü yeni baştan keşfetmemiz gerekmiyor. Bu değerler olmadan modern toplumlarda taşlar yerine oturmuyor; bu taleplerin önünde kimseler duramıyor. Bırakın insanlar, siz dahil özgür tercihlerini yaşasınlar. Modernlik bunu gerektirir.

Yok, modernlikle sorunuz varsa 'gelenek'e bakın. Gelenekte de başka şey vazetmiyor doğrusu. Farklı olana saygının esas olduğu bir gelenekten geldiğimiz iddiasındayız. Hoşgörü bayıldığımız bir söz. Ağzımızdan Mevlânâ, Yunus Emre ve Hacı Bektaş Veli'nin sevgisi, büyüklüğü düşmez... Farklılıkların birlikteliğine övgüler dizen bu insanların Anadolu'suna, bir zamanlar ırkı, ulusu ve dini farklı insanların barış içinde yaşadığı bu topraklara kadınların başörtüsüne bile tahammül edemeyen insanlar yakışmıyor.

Herkeste kendini, kendinde herkesi görebilmek gerek. İnsanlığımız, insan kalmamız buna bağlı. Hoşgörünün de, sabrın da, sevginin de kaynağı böyle bir görüşte gizli.

Bugün bayram. Öğrenmeyi başarıp hatalarımızdan dönmemiz, barışmamız için mükemmel bir gün. Zulmetmeyi bırakmak, ayrımcılıktan vazgeçmek, kendimizi sever gibi 'öteki'ni sevmek bayramla mümkün. Milletin kimyasını bozmasın yasaklar, baskı, tahakküm ve hoşgörüsüzlük... Siyasette, piyasada, ticarete rekabet eden ama yine de birlikte sevinebilmeyi, sevinçte birleşmeyi başaran bir toplum olmalıyız.

Hepimiz İbrahim Peygamberin torunlarıyız... Ne oğullarımızı kurban edelim ne kendimizi kör dövüşlere. Bayramın keyfini çıkaralım, huzurunu devşirelim, bereketine erişelim... Unutmayalım; yeni başlangıçlar mümkündür.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bosna'da Osmanlı Bayramı

İhsan Dağı 2010.11.19

Saraybosna... 'Gazi' Saraybosna... Dört yanını kuşatan barbarlara karşı şehri, yani medeniyeti savunan insanların şehri. Dört yıl kuşatma altında saldıranların da insanlığını savunan şehir... Çokkültürlülüğün, hoşgörünün, barışın başşehri...

İşte bu şehirde, bayramı hakikaten hak eden şehirde Kurban Bayramı'nı yaşamak ne güzelmiş.

Saraybosna'da şehir sizi, 'Bayram şerif mübarek olsun' yazılarıyla karşılıyor. Bayram boyunca ağızlardan düşmeyen cümle bu...

Bayram sabahı sokaklar hareketli, camiler dolu. Namaz vaktinden bir saat öncesinde camiler avlulara taşmış halde. Başçarşı'nın orta yerinde Gazi Hüsrev Bey Camii Boşnakların nabzının attığı yer. Karşısındaki vakıf medresesiyle bu çarşıya ruh üflüyor sanki. Medreseden camiye, camiden medreseye bakmak bir ziyafet; görsel ve ruhani bir ziyafet.

Bayram hutbesinde Reisül Ülema Mustafa Ceriç kürsüde. Karşısındaki cemaatinin içinde, en önde diz çökmüş oturan Bakir İzzetbegoviç de var; Boşnakların mili kahramanı Aliya İzzetbegoviç'in oğlu ve mevcut cumhurbaşkanı...

Arefe gününü hatırlıyorum; Başçarşı'nın biraz yukarısında bir şehitlik... Binlerce şehit ve ortalarına aldıkları 'bilge kral, Aliya'. Gün batıyor, şehitlik ağarıyor; beyaz baştaşları aydınlatıyor ortalığı. Ve Aliya'ya okunan Yasin'e karışıyor ezan sesleri. Yamaçlardan, tepelerden, dört bir yandan yükselip, şehre dağılıyor... Bosna'da geçmiş geleceğe karışıyor.

Reisül Ulema Ceriç'in hutbesinde Arapça ve Boşnakçanın yanına serpiştirilmiş Türkçe ifadelerle kendime, Saraybosna'da bayram sabahına dönüyorum. Boşnaklar bayramı hakikaten ciddiye alıyorlar. Herkes şık, tertemiz; bayramlıklar giyilmiş. Bunu daha sonra Başçarşı'yı gezerken de anlıyoruz. Dükkânların çok büyük bir kısmı kapalı. Çünkü bayram; bayramda çalışmak değil, bayramlaşmayı tercih ediyor Saraybosnalılar.

Bayram şerif hayırlı olsun dediğinizde 'Allah razı olsun' cevabını alıyorsunuz. Ayrılırken 'Allah'a emanet' sözü dökülüyor dillerinden. Aslında emanet onlarda; Osmanlı'nın mirasını, çokkültürlülük mirasını onlar taşıyor. Bu mirası aldıkları geçmişle de hiçbir sorunları yok... Burada Kemalist bir 'devrim' yaşanmadığı için tarihle de, gelenekle de barışıklar.

Bayram olur da 'Kimse Yok mu?' olmaz mı? Türkiye'nin dünyaya ulaşan bu vicdanlı eli Bosna'ya da uzanıyor. Bu soru sorulmadan 'biz varız'larını duyuyoruz. Yöneticileri ve binlerce gönüllüsüyle bayramda 4 bin aileye kurban eti ve hediyeler dağıtıyor. Hediye ulaştırılan aileler sadece Boşnaklar değil; Sırp ve Hırvatların da kapılarını açıyorlar. Düzenledikleri bayramlaşmayla yüzlerce Türk'ü ve Boşnak'ı bir araya getiriyor. En ilginç ve hatırlanması etkinliği ise Başçarşı'da neredeyse tüm gün süren 'bayram kavurması' dağıtması. Sokakta kurulan bir şölene dönüyor Kurban Bayramı...

Türkiye sivil toplumunun öncü birlikleri, 'akıncılar'ı kuşkusuz 'Türk okulları'. Bosna'da toplam sekiz orta dereceli okul ve bir üniversite, Uluslararası Burç Üniversitesi kurulmuş. Okul çalışmalarının savaş henüz devam ederken başladığını duyduğunuzda şaşırmıyorsunuz eğer bu insanları tanırıyorsanız.

TİKA da inanılmaz işler yapmış; okullar, köprüler, camiler, hastaneler, öğrenci bursları, tarım projeleri... Türkiye'den özel sektör yatırımlarının azlığı herkesin şikâyetçi olduğu konu. Oysa turizmden enerjiye yatırım yapılacak alan çok.

Bosna'da bayram, Mostar'da hüznün yok artık... Mostar, Neretva nehrinin üzerinde Mimar Sinan'ın zarif bir gerdanlık gibi taktığı köprüsüyle büyüğü ve buğulu bir güzelliği; 17 yıl önce barbarların saldırdığı bir medeniyet abidesi... Ve şimdi yine ayakta. Köprünün girişinde Bosna ve Türk bayrakları yan yana... Türkiye'nin katkısının olduğu neredeyse her noktada manzara bu...

Mostar yakınlarındaki Sarı Saltuk (Blagay) Tekkesi bu topraklara 'bayram'ın kimlerden yadigâr olduğunu hatırlatıyor. 'Buna nehri'nin gözüne, devasa kayaların altına kurulmuş bir tekke. Akıl almaz, tasviri imkânsız bir mekân... Hayatın sadece kıyısına tutunmakla yetinen ama hikmetinin merkezine göz diken dervişlerin mekânı...

Bosna'da bayram huzur verici. Bosnalıların da huzuru daim olur inşallah...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu'nun iki şansı: Aleviler ve Ergenekon davası

İhsan Dağı 2010.11.23

CHP'de neler olup bittiği önemli, çünkü Türkiye'nin normalleşmesi için önce CHP'nin normalleşmesi gerekiyor.

Yıllardır gördük; demokratik yarışta 'seçim kazanamayan parti' haline gelen CHP, iktidarı demokrasi dışı yollardan arayarak Türkiye'yi geri alıyor. Orduyu kışkırtarak ve yargıyı kullanarak rakiplerini alt etmeye çalışırken demokrasiyi de zedeliyor. Demokrasinin güçlenmesi, CHP'yi yönetenlerin ve tabanın iktidar olmak için demokrasiye inanmalarından geçiyor.

Demokrasiden umudu kesen bir CHP, Türkiye demokrasisi için en büyük sorundur. Son zamanlarda 'yeni CHP' sözlerinden heyecanlanmamızın nedeni bu. Artık AK Parti'yi sandıkta yenmeyi deneyeceğe benziyor ve buna inanıyor ve de çalışıyor. Şimdilerde tartışılan BDP-CHP ittifakı da bu bağlamda anlamlı. İttifak arayışları bununla da kalmaz, anayasa referandumunda olduğu gibi bütün AK Parti karşıtı siyasal hareketlerin CHP'de toplanmasına kadar gidebilir. Önümüzdeki seçimlerde artık AK Parti'den 'kurtulmak' için son bir güçbirliği deneneceği kuşkusuz. Demokrasi adına bunda bir sıkıntı yok. Başarılı olur mu? O tartışılır; ama bu siyasal stratejinin meşruluğu tartışılmaz.

İktidarı sandıkta devirmeye çalışan 'normal' bir siyasi parti kimliğine kavuşan CHP, Türkiye'nin normalleşmesine ve demokratikleşmesine iktidara gelmesi bile ciddi katkı sunmuş olur.

Bu ne kadar mümkün? Dönüşüm için CHP'de üç büyük engel olduğunu hep söyledim: teşkilat, ideoloji, taban. Önder Sav operasyonu ile teşkilat dönüşüme uygun hale getiriliyor. Kemalizm gömleğini çıkarmak ve ulusalcı-laikçi tabanı dönüşüme razı etmek ise kolay görülüyor. Sol/sosyal demokrasi söylemi Kemalizm'i yumuşatabilir, ama açık bir reddi miras olmadan sol düşünce için partide yer açılacağını sanmıyorum.

Kılıçdaroğlu'nun en büyük sorunu ise militerleştirilmiş, ajite edilmiş, korkutulmuş ulusalcı tabanı. 'Yeni CHP' derken, başörtüsü, Kürt sorunu gibi konularda tereddütlü açıklamalarda bulunurken bu tabanı da kaybetme korkusu taşıdığı şüphesiz. Haksız da sayılmaz, ancak 'tabanı tutma' adına Kılıçdaroğlu'nun büyük sıkıntı çekeceğini sanmıyorum, en azından gelecek seçimlere kadar.

CHP'lilere tuhaf gelecek belki ama Kılıçdaroğlu'nun en büyük avantajlarından birisi Ergenekon davası. Bu davadan yargılanan 'ulusalcı-laikçi' isimlerin CHP tabanına çengel atacak, tahrik edecek imkânları yok. Birçoğu tutuklu ve propaganda mekanizmaları ellerinden alınmış durumda. Dahası bu davanın iki önemli sanığı Tuncay Özkan ve Doğu Perinçek'in tutuklu yargılanıyor olması Kılıçdaroğlu için büyük şans. Yeni yönetimin CHP'yi laiklik ekseninde siyaset yapan ulusalcı bir parti olmaktan çıkarma girişimlerine tepki gösterenlerin ulusalcı-laikçi kanatta peşine düşecekleri ne siyasi bir figür ne de oy verecekleri bir başka parti var. Dolayısıyla Ergenekon davası CHP'nin dönüşümünü kolaylaştıran, tabandaki kopuşları engelleyen bir işlevi görüyor.

Kılıçdaroğlu'nun CHP'yi dönüştürmek konusunda ikinci büyük avantajı ise 'Alevi kimliği'. CHP tabanının önemli bir kısmını oluşturuyor Aleviler. Kılıçdaroğlu'nun 'laiklik tehlikede değil' sözüne en çok kızanlar onlar. CHP'nin laiklik hassasiyetini kaybetmesinden ciddi endişe duyuyorlar. Ancak bu kesimlerin Kılıçdaroğlu'nu gelecek seçimlerde AK Parti karşısında yalnız bırakmaları söz konusu bile değil. Yıllardır CHP'ye oy vermelerine rağmen, partideki 'Çerkez' yapılanması tarafından dışlandıklarından yakınan Alevilerin bugün kendi kimliklerini paylaşan bir kişinin genel başkanlık koltuğunda oturduğu CHP'yi terk etmeleri pek ihtimal dâhilinde görülüyor. Bu durum Kılıçdaroğlu'nun taban konusundaki kaygılarını hafifletir, elini güçlendirir.

Kılıçdaroğlu'nun yerinde hâlâ Baykal olsaydı ve bu tür 'dönüşüm' hamlelerine kalkışsaydı partiden kopacak ilk kesim Aleviler olurdu. Bugün Kılıçdaroğlu'nun, kendi kimliğiyle bu kitleleri CHP'de demirlemiş olması ciddi bir rahatlıktır 'dönüşüm' yanlıları için, çünkü bu CHP'yi dönüştürmek ancak böyle bir kimlik taşıyan liderle mümkün. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsü ezberlerini bozmaya hazırlanın

İhsan Dağı 2010.11.26

Başörtüsü konusunda ezber bozmanın zamanı geldi, geçiyor. TİKAD'ın Metropoll araştırma şirketine yaptırdığı 'Başörtüsü ve toplumsal uzlaşma' başlıklı çalışma, tartışmanın içeriğini ve yönünü değiştirecek yeni bulgular taşıyor.

Şimdi bazı ezberleri gözden geçirelim. Başörtüsünü siyasi bir sembol olarak mı takıyorlar? Yıllarca bazı kesimler başörtüsünü 'siyasi bir üniforma' gibi gördü. Bu gerekçeyle başörtülülere üniversiteye sokmadıkları gibi, icat ettikleri 'kamusal alan' lafıyla da neredeyse sosyal alanda bile yasaklamaya kalktılar. Neymiş efendim? 'Başörtüsü, masum değil; bir siyasi duruşun sembolü'ymüş.

Bugün anlaşıyor ki bu 'iddia' bir safsatadan ibaret. Bu ülkede kadınlar başlarını 'siyasi bir mesaj' vermek için örtmüyorlar. TİKAD'ın araştırmasına göre başörtülü kadınların % 93'ü 'inançları gereği' başlarını örtüyorlar. Peki, başını 'siyasi bir sembol' olduğu için örttüğünü söyleyen başörtülü kadınların oranı kaç biliyor musunuz? Sadece binde bir. Toplumun genelinde başörtülülerin siyasi bir mesaj vermek için örtündüklerini söyleyenler ancak % 1. Evet, yanlış duymadınız. Artık ezberlerinizi gözden geçiriniz; kadınlar başlarını 'inançları gereği' örtüyor, siyasallaştırmıyor. Bu nedenle de başörtüsü yasağını inançlarına yönelik bir yasaklama olarak algılıyor. Siyaset veya ticaret yaparken bu gerçeği unutmayın.

Başörtülü kadınlar türdeş bir grup değil, kendi aralarında farklılaşmış durumdalar. Sorunları, ihtiyaçları ve talepleriyle birbirlerinden ayrılıyorlar. Birkaç örnek; başörtülü kadınların % 19'u başörtüsünün hayatlarını olumsuz yönde etkilediğini söylerken bu oran üniversite mezunlarında, memurlarda, serbest meslek sahiplerinde % 60'ı aşıyor. 'Başörtüsü yasağından dolayı kendinizi haksızlığa uğramış hissediyor musunuz?'

sorusuna başörtülülerin % 58'i evet cevabı veriyor. Ancak kendini haksızlığa uğramış görenler üniversite mezunları arasında % 91'e, serbest meslek mensuplarında % 90'a, üst gelir grubunda % 88'e ulaşıyor.

Enteresan bir paradoks var; geleneksel kesim başörtülüler için başörtüsü 'özgürleştirici'; kentli, eğitilmiş, meslek sahibi "modern dindar kesimler" içinse 'kısıtlayıcı' bir işlev görüyor. Başörtülülerin % 23'ü başörtüsünün sosyal ve ekonomik hayata katılımında kendilerini 'kısıtladığı'nı düşünüyor. Bu oran üniversite mezunları, memurlar ve üst gelir gruplarında % 60'ı buluyor. Başörtüsü bir yandan ekonomik ve toplumsal yaşama 'geleneksel' kadınların katılımını kolaylaştırıcı bir işlev görürken 'modern' olanların sosyal ve ekonomik hayata katılmalarını kısıtlıyor, çünkü hemen 'yasaklar'la karşılaşılıyor. Bu nedenle 'modern dindar kadınlar' daha çok haksızlığa uğradıklarını düşünüyorlar.

Başörtülüler ile başı açık kadınlar arasında gerginlik var mı? Yıllarca öyle sandı birileri ve öyle anlattı. Her iki kesimin de kendi gettolarına çekildikleri, birbirlerini ötekileştirdikleri ve dışladıkları söylendi. Ama TİKAD araştırması bunun tersini gösteriyor. Başörtülü ve başı açık kadınlar arkadaş olmak, komşuluk yapmak, aynı işyerinde çalışmak ve hatta çocuklarını 'diğer' kesimden kızlarla evlendirmek konularında % 90'lar düzeyinde çekince taşıyorlar. Başörtüsü kullanmayan kadınların % 76'sı başörtülülerin eğitimlerini bırakmak zorunda kalmalarına üzüyor; % 88'i onların da kendileri gibi eşit yurttaşlar olduklarını düşünüyor.

Yani, 'tepe'de görülen siyasal tartışma ve gerilime rağmen 'taban'da başörtüsü bir gerginlik ve toplumsal ayrışma nedeni değil. Ezberlerinizi bozun; toplum başörtüsünden çatışma çıkarmaya niyetli değil; başörtülüler normal ve kendinden geliyor.

Başörtüsü sorununun çözümü için toplumsal bir uzlaşma gerektiği söylenegeldi. TİKAD'ın araştırması böylesi bir uzlaşmanın olduğunu gösteriyor. Örneğin üniversitelerde başörtüsünün serbest olması gerektiğini söyleyenlerin oranı % 78'e ulaşmış. Bundan daha büyük bir uzlaşma olur mu? Üniversitelerdeki başörtüsü yasağının kalkmasının, üniversitelerdeki başını örtmeyen kız öğrenciler üzerinde bir baskı oluşturmayacağını düşünenlerin oranı % 70. Yani 'mahalle baskısı' toplumda hiç de yaygın bir beklenti değil.

Sonuç; 'toplum başörtüsü sorununu çözmüştür', siyaset (ve de devlet) bu sese kulak vermelidir.
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muz cumhuriyetinin generalleri

İhsan Dağı 2010.11.30

Türk ordusunun tepesindeki bir general ABD büyükelçisine 'istersek tankları kolayca sokağa salarız', yani darbe yapıp yönetimi ele alabiliriz demiş Mayıs 2007'de. Çok müteşekkirimiz. Lütfe etmişler de yapmamışlar!

Bir de bu zevat zırt pırt 'Türkiye, bir muz cumhuriyeti değil' der. Doğru, Türkiye değil de; siz muz cumhuriyetinin generalleri olmalısınız ki ülkenizi bu kadar alçaltabiliyorsunuz.

Bu generaller ülkenin, halkın, Meclis'in, başbakanın kaderinin kendi ellerinde olduklarını sanıyor, 'isterlerse' her şeyi yapabileceklerini düşünüyorlar: Meclis'i kapatıp hükümeti devirebilirler, başbakanı asabilirler, keyiflerince anayasa yapabilirler. Haksız da değiller; yaptılar bunları. Sevmediklerinin partilerini kapattırabilir, sevdiklerine bankaları peşkeş çekebilir, istediklerine iktidarı 'altın tepside' sunabilirler. Yine haksız değiller; bunları da yaptılar.

Bir de yapmak isteyip de yapamadıkları var; müze denizaltısını okul çocuklarıyla havaya uçurmak, cuma vakti camileri bombalamak, bombalama görüntüleriyle halkı galeyana getirmek, hükümet devirmek için savaş başlatmak, halkı stadyumlara kilitlemek... Hudson Enstitüsü'nde de Anayasa Mahkemesi başkanına suikast düzenleme 'senaryosu'nu konuşmuşlardı.

'Senaryo', 'plan semineri', 'oyun' vs. dediklerine bakmayın; darbe işi, gerçekleştirilemeyince böyle anılmaya başlanıyor. Mart 2003'te Balyoz planı çerçevesinde yeni seçilmiş hükümeti devirip 'milli mutabakat hükümeti' kurulmasını istedikleri Genelkurmay belgelerinde bile varmış. Genelkurmay ne yapmış peki darbeye aklını bozmuş generallerine karşı? Hiçbir şey; belgeyi alıp arşive kaldırmış.

Belgeler arşive atılır, darbe planları yazarlarının omuzlarına yeni yıldızlar takılınca, isterler tabii 'tankları sokağa göndermeyi'. Arkadan MOSSAD'ın teşviklerini de hissetmiş olmalılar. MOSSAD başkanı, muz cumhuriyetinin generallerinin 'daha ne kadar sessiz kalacaklarını' merak ettiğini sadece Amerikalılara değil, bizimkilere de söylemiş olmalı.

'İstedığımız zaman gönderiyoruz tankları' cevabını vermiştir muz cumhuriyetinin generalleri de...

Nedense son on yıldır, istediklerini bir türlü yapamaz hale gelmişler, ama istekleri bitmemiş. Tankları sokağa göndererek kestirmeden iktidar, imtiyaz imkânı varken neden bitsin ki istekleri? Boşuna mı taşıyorlar silahları? Tankları, savaş uçakları boşuna mı var? Halkı bir numaralı tehdit olarak görenler halkın yönettiği bir ülkeye tahammül ederler mi?

Etmiyorlar da, bu ülke artık muz cumhuriyeti değil. Sabah erken kalkanın darbe yapıp iktidar koltuğuna oturduğu günler geride kaldı. Geliyoruz demelerine bakmayın, gelemiyorlar ve gelemeyecekler. Onları bekleyenlerin de gözleri yollarda kaldı, kalacak. MOSSAD patronları, neo-con komplocular ve yerli postal-severler boşta bekliyor. Bu ülkenin siyaseti, kurumları, halkı ve de küresel dinamikler tankı sokağa salmaya izin vermedi, vermeyecek.

'Balyoz darbesi' yapamayanların 'gülsuyu devrimi' oluyor vaveylalarına bakmayın. 'Değişen Türkiye'yi anlama yetenekleri bu kadar işte. 'Devrim yapılacaksa onu da biz yaparız' noktasındalar hâlâ. Yani Türkiye demokrasi tarihinin yontma taş devrindeler...

'İstersek kolayca göndeririz tankları sokaklara'... Niye gönderemediniz? İstemediğinizden mi? Hadi oradan! 'Muz cumhuriyeti'nin generalleri 'demokratik cumhuriyet'te tasfiye oluyor. Bu kaçınılmaz, çünkü demokratik rejimlerde hukuk işler, darbeciler yargılanır ve asker, sivil iktidarın emrinde çalışır. 'Demokratik cumhuriyet'le yaşamaya alışacaklar. Yok, bunlar bizim generallere zor geliyorsa gider kendilerine bir muz cumhuriyeti bulurlar ve onun adı da 'Türkiye' olmaz.

Hükümetten, hukuktan ve halktan bağımsız bir ordu anlayışı tarihe karıştı. Darbe sanığı, general de olsa dokunulmaz değil. Çıkan belgeler ve son yaşanan direniş 'demokrasinin altın çağı'na doğru yeni bir aşamaya geldiğimizi gösteriyor: Yargı birliğinin tesisi... Hukuku ve demokrasiyi çiğnedikçe 'vesayet kurumları' kendi ipini çekiyor. Herkesin aynı hukuka eşit biçimde tabi olması için yeni anayasanın yapımını bile beklememiz gerekmez.

Bu ülke artık bir muz cumhuriyeti değil. Generallerimizin de bunu anlamalarında fayda var; kendileri ve memleket için... i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Magazinel diplomasi

İhsan Dağı 2010.12.03

XI. Louis, göreve gönderdiği elçilerine; 'onlar size yalan söylerse, siz daha fazlasını söyleyin' buyruğunu vermiş.

Diplomasinin, diplomatik bir ifadeyle, 'gerçeği saklama sanatı' olarak bilindiği o yıllar geride kaldı.

Artık diplomasi, 'uluslararası toplum'un temel kurumlarından biri olarak kabul ediliyor. Barışı kurup korumak, işbirliklerini pekiştirmek, anlaşmazlıkları müzakereler yoluyla çözmek için vazgeçilmez bir kurum diplomasi...

Peki o halde Wikileaks'in açıkladığı belgelerde açığa çıkan 'şey'e ne diyeceğiz? Neredeyse her ülkenin bir diğeriyle arasını açacak, ayrıca her ülkenin içindeki herkesi birbirine düşürecek bir 'bilgilendirme' sistemi 'diplomasi' midir? Ayrıca Amerikan belgelerinde 'dünya siyaseti' herkesin herkese düşman olduğu, ülkelerin birbirlerine kazık atmak için fırsat kolladığı bir 'jungle' olarak sunuluyor...

O kadar da değil. Ben bunun 'gerçekçi' bir uluslararası politika tasviri olmadığını düşünüyorum. Belgelerden ortaya çıkan tablo, olsa olsa Amerikalı diplomatların hâlâ 'soğuk savaş' alışkanlıklarından çıkamadıklarını gösterir.

Eğer diplomasi biraz da ölçülü, dikkatli ve ustaca kelam etme sanatı ise Amerikalı diplomatlar diplomasiden habersizler. Ortaya saçılan belgeler tam bir ölçsüzlük, dikkatsizlik abidesi...

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan 'magazin diplomasisi' olarak niteledi bütün bunları. Hiç de haksız değil. Ankara'dan giden raporlara baktığımızda bolca dedikodu, duyum ve dezenformasyon görülüyor. Adeta 'şehir efsaneleri' büyükelçilik kriptolarına dönüşmüş. Biz bu 'kriptoları' ciddi bilgiler, analizler, öneriler taşıyan belgeler sanırdık.

Anlaşılan diplomasi de çağa ayak uydurmuş; 'okunabilir' metinler yazmaya başlamışlar. Üstelik yazması da kolay. Ankara'da kulağı delik üç beş gazeteci, akademisyen, siyasetçiyle oturup birkaç saat geyik çevirdiğinizde malzeme hazır. Gönderirsiniz merkeze, oradakiler de sıkılmaz, eğlenceye dahil olurlar!

Ancak çok da haksızlık etmemek lazım. Ciddi analiz teşebbüsleri de yok değil .Meseleyi ne kadar anlayıp anlamadıkları, öngörülerinde ne kadar çuvaladıkları vs. tartışma götürür tabii ki, ama diplomasinin 'ötekini anla' buyruğunu da yerine getirmeye çalışmışlar.

'Bilgi' adı altında aktarılan 'şey'lerin ne kadar dedikodu olduğu, kaynağının ne kadar güvenilir, analizin ne denli sağlam olduğu tartışması bir yana Amerikan belgeleri bize bir net şey gösteriyor: Bu ülkede ve her ülkede ne olup bittiği, kimin ne yaptığı, nelerin yazılıp nelerin konuşulduğu bütün dünya tarafından izleniyor. Bunun diplomati var, gazetecisi var, sivil toplum örgütçüsü var, iş takipçisi var, vs... Orwell'in meşhur 'Büyük birader sizi izliyor' sözü gerçek, ama bir farkla; herkes 'büyük birader' ve herkesi izliyor.

Dünya adeta bir 'mahalle'ye dönüşmüş; mahallede dönen dedikodular da herkesin dilinde...

Açıklanan belgelerdeki sığ analizlere dikkat çeken Ali Bayramoğlu, 'Bu, diplomasinin sefaletidir' diyor. İyi de, ne bekliyoruz? Karşımızdaki insanlar ne kalem erbabı ne de filozof. Onlar bürokrat; duyduklarını, gördüklerini yazıyorlar kendilerince. Beklentilerimiz yüksek olunca şaşıyoruz açıklanan belgelerdeki bilgi edinme yöntemlerine ve bunları aktarış üslûbuna ve analiz düzeyine. Diplomasinin 'yüksek siyaset' olduğu efsanesinin bittiği noktadır Wikileaks deşifreleri...

Bence Wikileaks'ten öğreneceğimiz en önemli şeylerden biri de Amerikalı diplomatların zihniyet dünyası. Şimdiye kadar açıklanan çok az belgelerden hareketle bile Amerikalı diplomatların düşünme kodlarını, akıl yürütmelerini, algılama biçimlerini çözümlmek mümkün. Sonunda muhtemelen Yağmur Adsız gibi şaşkınlık geçireceğiz: 'Ne "cihan devleti" ama!!!'

Mesele sadece Amerika meselesi de değil. Bu belgeler bize bir şeyi daha öğretmeli: 'devlet'i ve onun 'bürokrat'ını fazla abartmamayı... 'Devlet' ve onun 'adamları'ndan istediğimiz 'şeffaf' olmaları ve halka 'hesap vermeleri'. Açıkçası 'devlet'in halkla uğraşması yerine magazinle hemhal olması benim daha çok hoşuma gider... Malzemesi 'insan'dır magazin en azından; iktidar değil. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yeni Türkiye', kimin Türkiye'si?

İhsan Dağı 2010.12.07

Son zamanlarda sıkça duyuyoruz 'yeni Türkiye' sözünü. Değişimi anlatmanın yollarından biri bu niteleme. Mevcut durumu 'geçmiş'le karşılaştırdığımızda bu ülkede 'yeni' bir şeylerin olduğunu görmemek mümkün değil.

'Yeni Türkiye'yi geçen cuma günü Washington'da uluslararası bir konferansta tartıştık. Insight Turkey dergisi ile SETA DC'nin ortaklaşa düzenlediği toplantıda ortak birçok kişinin paylaştığı gözlem; Türkiye'nin 'eski Türkiye' olmadığı.

Eski Türkiye'yi biliyoruz; halkın devlet için var olduğunu, devletin sahiplerinin de Kemalist sivil-asker bürokrasi olduğunu sananların yönettiği bir Türkiye idi. İnsanların kimliklerinin bastırıldığı, ülkenin enerjisinin halkı tektipleştirmek, resmi ideolojiye ve devlet elitlerine ram etmek için harcandığı bir ülke.

Suni korkularla halkın kontrol edildiği, otoriter yönetimin meşrulaştırıldığı 'eski' dönemin ayrıcalıklı sınıfları kendilerinde doğuştan ülkeyi yönetme hakkı görür, işler denetimlerinden çıktıkça da 'darbe' yaparlardı. O günlerde 'tankları sokağa salmak' çok kolaydı. Komutanlar orduyu değil, ülkeyi yönetmek peşindeydiler. Karşısına çıkan başbakanı asmış, siyasi partileri kapatmış, milyonlarca insanın hayatını karartmışlardı. Vesayet altına aldıkları halkı ve ülkeyi yönetmeye devam edecekleri anayasalar da yaptılar tabii.

Eski Türkiye'de her şey olduğu gibi ekonomi de devletten, yani Kemalist sivil-asker bürokrasiden sorulurdu. Sorumsuz ve rakipsiz, istedikleri gibi dağıtırlardı memleketin kaynaklarını. İstanbul sermayesi ve 'yerli burjuvazi' pay kaptığı sürece memnundu bu işten.

Halkı uyandırmamak, otoriter yönetimlerini kalıcı kılmak için ülkeyi dışa da kapatmışlardı. Etraftaki herkes düşmandı zaten. Sadece çevremizde değildi düşman, içimizdeydi; çünkü farklı olan her şey ve herkes düşmandı. Eski Türkiye bir 'korku cumhuriyeti'ydi.

Önce 1980'lerde 'Özal devrimi' kırdı halkın zincirlerini, ülkeyi dünya ile buluşturdu; değişimin ekonomik ve sosyal temellerini attı, 'yeni Türkiye'ye giden süreci başlattı. Artık tabandan tavana değişim baskısının geldiği, tabanın, yani devlet seçkinlerinin bu 'ilerici' talepler karşısında statükoyu savunmak adına iyice 'gerici' konuma düştüğü, meşruiyetlerini ve inanırlıklarını kaybettikleri günler gelmişti. Devleti dizginledi Özal; askerî tören kıtasını şortuyla selamladığı an bir tabuyu yıkmıştı.

1999 sonrası AB üyelik süreciyle de statüko iyice 'kısıpaca' alındı. Yerel ve küresel güçler karşısında direnemeyen eski Türkiye'nin telaşını görüyoruz son on yıldır.

'Eski' imtiyazlıları hesaba çekmenin yolunun daha fazla demokrasi, daha derin bir hukuk devleti ve daha geniş özgürlükler olduğunu anlayan geniş kesimler yeni Türkiye'nin kurucuları. Her yerdeler; siyasette, iş hayatında, medyada, sivil toplumda...

Bu aktörlerin kim olduklarını, ne istediklerini anlamak önemli. Bunu çözenler ayakta kalacak çünkü. Bazıları anlamamakta direniyor olup bitenleri. Biz 'yeni Türkiye' dedikçe onlar, bunu AK Parti'nin Türkiye'si sanıyorlar. Oysa AK Parti aysbergin sadece tepesi, siyasi temsil kurumu. 'Yeni Türkiye'nin aktörleri, talepleri, değerleri ve de gücü asıl toplumun derinlerinde.

İşte bu 'derin halk gücü' ile demokrasi tahkim ediliyor, ordu sivil denetim altına alınıyor, ekonomi büyüyor, Türkiye'nin bölgesel ve küresel etkinliği artıyor. Yıllarca içe kapanan, enerjisi içerde tüketilen ülke adeta dışa doğru 'patlıyor'.

Eski Türkiye'yi bırakmak istemeyenler de var; siyasette, ekonomide, fikir hayatında serbest rekabetten korkanlar 'eski'den vazgeçmek niyetinde değiller. Rakiplerinin devlet seçkinleri tarafından bastırıldığı eski günleri arıyorlar. Haksız da değiller; ancak eşitlik, adalet ve özgürlük taleplerini durdurmanın ne etik ne siyasal zemini var artık.

Kaçış yok; yeni bir Türkiye doğuyor ve bu 'post-Kemalist' bir Türkiye; yani siyasette demokrasinin, ekonomide piyasa ekonomisinin yerleştiği, dışa açık ve çoğulcu bir açık toplum modeli. Ve bu devleti 'halk' kuruyor; halka göre ve halk için olacak 'yeni Türkiye'nin devleti...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye karşı 'Av Mevsimi' başladı

İhsan Dağı 2010.12.10

Medeni toplumlar şiddete teslim olmaz, şiddeti hoşgörmez. Çünkü şiddet, farklılıklarla bir arada yaşamayı mümkün kılan bütün değerleri ve kurumları imha eder. Geriye ilkel bir zorbalık kalır.

Son günlerde izlediğimiz manzara ne öğrenci olayları ne de gençlik eylemleridir; reklam için şiddet kullanan marjinal bir grup var karşımızda. Bunlar üniversiteleri de gençliği de temsil etmiyorlar. Sayıları birkaç yüzü geçmez. Konferans basarlar, katılımcıları ve konuşmacıları taciz ederler.

Ancak bu marjinallerin sayıları ne kadar olursa olsun, varlıkları normaldir ve meşrudur. Ama varlıklarını başkalarının düşüncelerini susturmak biçiminde gösterdiklerinde de 'hoşgörü' alanının dışına çıkarlar. Kendilerini ifade etmenin yolu olarak başkalarını susturanlar kendi meşruiyetlerini de sorgulanır hale getirirler. Konuşturmadıkları siyasilerden birini 'cesaretinden dolayı tebrik etmek' ise SBF'deki olayın bir şiddet gösterisi olduğunun itirafıdır.

Türkiye'nin en eski siyaset bilimi okulunda siyasilerin görüşlerini açıklamalarına birileri zor kullanarak engel oluyor, 'anayasa' konulu bir panelde iki anayasa profesörü siyaset adamı konuşturulmuyorsa bu, açıkça zorbalıktır. 'Burası üniversite, olur böyle şeyler' demek en hafifinden üniversitenin ne olduğunu bilmemektir. Üniversiteler zorbalık yapılan, zorbalığın da meşru görüldüğü kurumlar değildir. Hür düşüncenin kaleleri olan üniversiteler, devletin veya üç-beş zorbanın baskı ve terörün girişimlerine tabii ki teslim olmayacaktır. Kampüse

şiddet girdiğinde üniversite, her türden düşünce ve inancın serbestçe ifade edildiği ve bir arada yaşadığı 'evrensel şehir' olma özelliğini kaybeder.

Daha genelde ise şiddet kullanımı ve şiddetin teşviki demokratik siyasetin bittiği yerdir. Demokrasilerde şiddete müsamaha gösterilmez, sempati beslenmez.

Olaya 'gençlik eylemleri' olarak bakıp nostalji yapmanın da âlemi yok. Üç-beş marjinalin şiddet kullanımından ve bunun medyatik reklamından 27 Mayıs benzeri bir 'ordu-gençlik el ele' durumu yaratmak da bugün için mümkün değil; meraklısına duyurulur. Milyonlarca öğrencinin eğitim aldığı, milyonlarca ailenin çocuklarını göndermek için büyük fedakârlıklar yaptığı üniversitelerin huzurunu bozanlar hem toplumda hem de siyasette destek bulamazlar.

Bu tür şiddet içeren eylemler konusunda iktidar kadar CHP ve medyanın tutumu da önemli. Kılıçdaoğlu'nun 'şık olmadı' sözü hiç yeterli değil. Şiddetle arasına kalın bir çizgi çekmeyen CHP bu tutumundan siyaseten zarar görür. Sokakta veya üniversitelerde şiddeti hoşgören veya teşvik eder görülen bir siyasal partinin bu ülkede geleceği olamaz. Hükümeti zorda bırakma hesabı da tam tersine döner; şiddetin babasını görmüş, bir nesli kaybetmiş ve ardından 12 Eylül balyozu yemiş bir toplum şiddete karşı dik durmayan siyasal hareketlere prim vermez. Sadece CHP değil, medyanın da şiddeti bir reklam aracı olarak kullanan gruplar karşısında dikkatli olması beklenir. Sansasyonel haber şehvetiyle memleketi bir şiddet sarmalına çekmek çılgınlık olur. Hükümete çakmak dürtüsüyle marjinal bir gruptan bir üniversite ve hatta gençlik hareketi çıkarmaya kalkışmak hem yanlışır hem de hedeflenen sonuca ulaştırmayacaktır bunları.

Olup bitenler yaklaşan seçimlerle alakalı. Birileri, bazı marjinal öğrencileri kışkırtarak veya reklamını yaparak hükümeti sert tedbirler almaya zorluyor. İstanbul'da polisin asla onaylanmayacak davranışının başka yerlerde ve olaylarda da tekrarlanmasını istiyorlar. Polisin kaba kuvvet kullandığı fotoğrafların hafızalara yerleşmesinin ardından 'sivil dikta', 'AK Parti'nin otoriterleşmesi', 'Putinleşme' tezleri yeniden gündeme gelerek tablo tamamlanacak.

Peki hükümet kışkırtmalar karşısında tuzağa mı düşecek? Başbakan dahil AK Partililer tansiyonu düşürüp kendi gündemlerine bakmalı ve de polisin göstericilere karşı şiddet kullanmasına kesinlikle izin verilmemeli. 'Av Mevsimi' gösterimde, AK Parti'ye karşı süreklilikli avı da devam ediyor. Bakalım AK Parti'yi bu mevsim avlayabilecekler mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin muhatabı kim?

İhsan Dağı 2010.12.14

Hâlâ darbeci çetelerin varlığına inanmayan kaldı mı? Ergenekon belgelerine karartma uygulayıp yaptıklarından hâlâ utanmayanları kastetmiyorum. Onlar iflah olmayacak. Zaten Türkiye onlardan bağımsız yoluna devam ediyor.

Bu bir 'arınma' yolu... En son, Gölcük Donanma Komutanlığı'nın İstihbarat Şubesi'nde ele geçen darbe belgeleri kamuoyuna sızmaya başladı. Eldeki sınırlı haberlerden darbeci komponun nasıl kapsamlı, hazırlıklı ve örgütlü bir yapı olduğunu bir kez daha görüyoruz. Komutanlığın gizli bölmelerinde ele geçen ve 'on çuval' olduğu söylenen bu belgelerin Türkiye'nin kaderini değiştireceğini düşünüyorum. Öyle anlaşıyor ki 'darbeciler' kendi belgeleriyle kendilerini deşifre etmişler.

Balyoz darbe planından Çiçek'in ıslak imzalı komplo belgesine ve de Poyrazköy cephaneliğine birçok karanlık hazırlığın şifrelerini çözecek bilgiler ortaya dökülünce karartma medyası ne yapacak? Ne var ne yok satıp kaçacak mı? Peki patron gitti, postalsever yazarlar nereye saklayacak kızaran yüzlerini? Yok, yok, kızarmaz!

Bu belgeler çok konuşulacak. Haberlere göre Poyrazköy cephaneliğini Kafes Planı'nda kullanacak, darbeye destek vermeyen komutanları 'yargılayıp' Yassıada'ya süreceklermiş. ıslak imzalı belgede yer alan komploların hazırlanması için de bir 'heyet' görevlendirilmiş...

Bu iş daha da büyüyecek. Belgeler, darbe hazırlıklarının sandığımızdan daha derin ve yaygın olduğunu gösteriyor. Adamlar Genelkurmay İstihbaratı'nın tepesindeler. 'Dünyanın en güçlü ordularından biri'nin en etkili biriminin tepesinden söz ediyoruz beyler... Oralardan millete, demokrasiye, hukuka karşı komplo kuranlar kendi belgeleriyle deşifre edildiğinde ne darbecilerin ne de darbe destekçilerinin söyleyecek bir sözü kalmayacak.

Ergenekon soruşturmasının Türkiye'yi nasıl bir uçurumun kıyısından çevirdiği her geçen gün biraz daha iyi anlaşılıyor. Nokta dergisinin Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in anılarından parçalar yayınlamasıyla başlayan 'aydınlanma' süreci devam ediyor. Nokta'yı o günlerde susturmayı başaranlar bugün yargıyı durduramıyorlar. Tarihin kimin yanında olduğunu bilmem söylemeye gerek var mı?

'O dönem laiklik elden gidiyor', 'tehlikenin farkında mısınız?' söylemleriyle bir yandan darbe hazırlıkları kamufle ediliyor, öte yandan da toplum darbeye hazırlanıyordu. O günlerde 'darbe' tehlikesini anlatmaya çalışanları 'yandaşlık'la, kafayı darbeye takmakla suçlamıştı bildik medya. Ardından da Cumhuriyet mitinglerini adeta gök gürültüsü biçiminde vermişlerdi.

Şunu açıklıkla ifade edelim; bu işlerin tezgâhlendiği dönemde medya çok sesli olmasaydı ve o 'malum grup'a mahkum kalsaydık darbeyi bal gibi yapmışlardı. Neyse ki medyadaki çoğulculuk darbecilerin ipliğini pazara çıkardı.

O yüzden 'alternatif medya'yı hiç affedemiyorlar. Hâlâ 'yandaş medya' lafını son derece operasyonel bir biçimde kullanıyorlar. Kullansınlar da; yazık, alıcısı kalmadı bu hezeyanların.

Peki ya askerler, şimdilerde emekli olmuş komutanlar? Adam, ıslak imzalı belgeye halkın gözüne baka baka 'kâğıt parçası', LAW silahlarına 'boru' dedi. Balyoz darbe belgelerini plan semineri olarak aklamaya çalıştı, Deniz Kuvvetleri mensupları arasında darbe çeteleri deşifre edilince savaş gemisine çıkıp millete posta koymaya kalktı.

Peki şimdi ne diyecek, ne yapacak? Savcılık soracak, o da cevaplayacak bütün bunları neden yaptığını, işin içinde olup olmadığını, vs...

Bu ülkenin geleceği, Ergenekon ve benzeri davaların Türkiye'deki tüm darbeci çeteleri tepeden tırnağa deşifre etmesine ve cezalandırmasına bağlı. Demokrasinin yerleşmesi, reformların geri döndürülemez biçimde güçlendirilmesi, halkın ekmeğinin büyümesi, çalışanın işini kaybetmemesi, Kürt sorununun çözülmesi için ordu içindeki çetelerin deşifre edilmesi, darbeciliğin kökünün kazınması şart.

Türkiye'yi hazirana kadar zor günler bekliyor, çünkü mücadele devam ediyor.

Şimdilerde ufkunu marjinal bir grup öğrencinin eylemleriyle daraltmış bulunan hükümet büyük fotoğrafı görmeli: Muhatabı üç beş kişilik öğrenci grupları değil, savcılığın Gölçük Donanma Komutanlığı'nda ele geçirdiği planları hazırlayanlar ve yürütenler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP ile iktidara halk mı gelir devlet mi?

İhsan Dağı 2010.12.17

Tarihinde hiçbir serbest seçimi kazanarak iktidar olamamış, yani 'rekabetçi siyaset' ile ciddi 'uyum' sorunları olan bir parti CHP. Uyumsuzluğun temelinde de halkın taleplerinin temsilciliğini yapmak yerine devletin sözcülüğünü üstlenen bir siyasal gelenek var. Halkın taleplerini, değerlerini, sorunlarını kayda değer bulmayan bir siyasal partinin demokrasilerde rekabet şansı olamazdı, olmadı da zaten.

Halk gücünü arkasına alma gereği bile duymadı CHP; nasıl olsa 'devlet gücü' arkasındaydı, çünkü devleti zaten kendileri kurmuştu ve devlet onlarınındı. Halk, devletuların maaşını ödeyecek, zengin etmek istedikleri işadamlarının ihalelerini finanse edecek ve tabii ki bir de itaat edecekti. Halktan beklediği buydu 'orijinal CHP'nin.

Hakikaten o günlerde CHP devlet, devlet CHP demekti. Bütün memurlar CHP üyesi, valiler partinin il başkanı, İçişleri Bakanı da parti genel sekreterydi. 'Orijinal devlet', bir 'parti devleti'ydi.

İşte 1950'den beri 'demokratikleşme' dediğimiz hadise devletin CHP'den alınıp asli kurucu unsur olan halka teslim edilmesi sürecidir. CHP'nin demokratikleşmeye, yani halk iktidarına 'direnişi'nin nedeni de budur.

Şimdi kurultay salonuna 'halk iktidara gelecek' diye yazacaklarmış. Her serbest seçimden sonra halk, iktidara biraz daha yerleşiyor, ancak bu, nedense hep CHP'nin iktidar olmadığı bir durumda tezahür ediyor. Sanki 'halk iktidarı' ile 'CHP iktidarı' arasında katı bir uyumsuzluk görüyor seçmen.

Yine de 'yeni CHP' lafları söyleniyor ki bu bile önemlidir. Ancak bana kalırsa 'eski'ye dönüyorlar. Mavi gömlek, kasket, beyaz güvercinler ve Rahşan Ecevit muhabbetinden anlaşılıyor ki 'yeni CHP', Ecevit'in 'eski CHP'sine öykünüyor.

'Üçüncü yol' fikrinin bile eskidiği bir dönemde Ecevit'i keşfetmek büyük 'ilericilik' olmasa gerek. Kemalizm'in yumuşak bir versiyonu olan 'ortanın solu' siyasetiyle de halktan iktidar olmak için vize alamamıştı Ecevit taa 1970'lerde. Ayrıca son dönem 'demokrat'lığı da pek parlak değildi; 28 Şubat sürecinden iktidar çıkarmış ve 28 Şubatçılara şirin görünmek için başörtülüler karşısında aslan kesilmişti. Yeni CHP'nin modeli böyle bir geçmişse, pek geleceği de yok demektir.

Gelecek demişken, bu CHP artık seçim kazanmak zorunda. Eskiden seçimleri kaybetse de CHP hep iktidardaydı, çünkü iktidar seçimi kazananlara değil 'devlet'e aitti. Devlete de hakim olan CHP idi. Bürokrasi, velinimeti CHP'yi hiç yalnız bırakmamıştı. Darbe yapar, ardından hükümeti CHP'ye teslim etmek ister; seçimlerde CHP kaybeder, ama askerler zorlar, CHP liderliğinde hükümet kurdurur, vs...

Ancak bugün, CHP'ye iktidara ortak olmayı sağlayan müttefikleri devletteki ağırlıklarını kaybettiler. Vesayet neredeyse bitiyor. Vesayetin olmadığı bir sistemde CHP'nin seçim kazanmadan iktidar olma imkanı da yok; ne asker darbe yapabiliyor, ne de yargı CHP'nin muhalifi partiyi kapatabiliyor. Şimdi iş CHP'ye düştü. Üstelik devletteki eski iktidar ortakları da artık CHP'den bir hizmet bekliyor. Madem iktidar olmanın yolu artık seçim kazanmaktan geçiyor, bu işi CHP'nin yapması gerekiyor. 'Yüksek yargı' ve 'rahatsız subaylar partisi' kurup seçim yarışına katılamayacaklarını, katılsalar da sonuç alamayacaklarını görenler bu defa 'bürokrasi'yi iktidara taşıma işini CHP'ye ihale ediyor.

Dolayısıyla Kılıçdaroğlu'nun işi zor. Bunca yıllık hantal, heyecansız, programsız bir partiyle seçim kazanmak zorunda. Ama nasıl? Bilmiyorlar da nasıl seçim kazanılır. Fakat bu defa seçim kazanmak için her şeyi yapmaya

da hazır görölüyorlar.

Demokrat olmaya da hazırlar, genel affa da, Silivri'ye kontenjan vermeye de. Yine de ne malum medya, ne tuhaf ittifaklar, ne de başka tür destekler CHP'ye seçim kazandırmaya yetmeyebilir. Yükseltelen beklentilerin ardından yaşanacak muhtemel bir yenilgi 'çılgın arayışlara' yöneltebilir birilerini. Asıl buna hazırlanmalı Türkiye.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gizli güçler deşifre oldu

İhsan Dağı 2010.12.21

Meğer tarafsız bildiğimiz gazeteci de, partilerüstü gördüğümüz akademisyen de CHP'liymiş! Hayır, olmalarında hiçbir sakınca yok, en tabii hakları. Ama artık en azından bundan sonra 'partili' kimliklerini 'gizlemesinler' Allah aşkına... Göğüslerini gere gere; 'evet biz CHP'liyiz ve aslında hep CHP'liydik' desinler.

Demeseler de 'mahalle baskısı, Malezyalılaşma, sivil dikta, endişeli modern' gibi kavramların arkasında entelektüel pozlarla yaptıkları eleştirilerin basbayağı 'ideolojik-politik' bir muhalefet oyunu olduğu iyice deşifre oldu.

Hayır bunlara şaşırmadım; biliyordum tabii ne bağımsız akademisyen ne de objektif gazeteci olmadıklarını. Çünkü doğal yerleri CHP idi. En 'solcu' hallerinde bile Kemalizm'den vazgeçmemişlerdi. En demokrat söylemlerinin gerisinde bile 'bu halka güven olmaz' inançlarına sıkı sıkıya bağlıydılar. Devletle en kavgalı göründükleri anlarda bile devlete, devletin kurumlarının 'kurtarıcı' misyonlarına imanlarının sarsılmadığını biliyordum. 'Ama'sız konuşmaz, demokrasiye koşulsuz inanmazlardı. Onlar doğuştan CHP'liyidiler; milli iradeden korkar, halka karşı kendilerini koruması için hep devletin bazı kurumlarına bakarlardı.

Sonuçta AK Parti'ye karşı 'topyekûn son mücadelede CHP'yi yalnız bırakmamak' için maskelerini çıkarıp ait oldukları partinin hizmetine giriyorlar. Kimi partiye katılıyor kimi manşetlerle, köşe yazılarıyla desteğe koşuyor. İyi yapıyorlar; siyaset yapmak onların da hakkı. Sadece istediğimiz, siyaset yapmıyor numarasına yatmasınlar. Artık kartlarımızı açık oynayalım. Her düşünce savunulabilir, meşrudur.

Ancak bunlar kendileri CHP'li olmakta hiçbir beis görmez, kalemlerini ve akıllarını CHP'nin hizmetine koşturma tereddüt etmezken, ama bunları 'tarafsız gazeteci ve objektif bilim adamı' kisvesinin arkasına saklanarak bir yandan da bizi 'AK Partili' olmakla itham ettiler; bizi adeta 'entelektüel cüzamlı' hale getirmeye çalıştılar. Daha AK Parti yokken yazdıklarımız, yaptıklarımız ortadayken ve de AK Parti'nin demokratikleşme ve AB projelerini desteklediğimizi deklare etmekten hiç çekinmemişken...

Çünkü onlar için 'doğal' olan CHP'li olmaktır. AK Parti'yi veya başka bir partiyi desteklemek anormaldir, sapmadır, düşünülemez. Yıllar önce meslekten bir arkadaş DYP'ye katılmıştı da 'camia' şok geçirmişti; nasıl olur da elit bir üniversiteden parlak bir akademisyen DYP'de siyaset yapmayı düşünebilir diye... Çünkü bizim sevgili CHP'li gazeteci ve akademisyenler için bu ülkede hâlâ 'tek' parti vardır, 'tek meşru parti'; o da CHP'dir.

Onlar aday olur, partiye, hatta yönetime girer, parti kongresinde açıkça taraf tutar, Kemalist solu kurtarma çalışmalarına katılır, hatta lider aday olarak öne sürülür ama hâlâ 'saygın, tarafsız, objektif bilim insanı ve düşünür' unvanını korur. Biz anayasa değişikliğini destekleriz, üniversitelerde başörtüsü yasağı olmasın deriz, Zaman'da köşe yazarız anında adımız 'AK Partili ve cemaatçi'ye çıkar. Tamam, kızmadık; öyle olsun. Peki siz? Siz kimsiniz beyler, hanımlar? Bakıyorum da sonunda CHP kıyılarında karaya vuruyorsunuz.

İşin ilginç yanı şu; bu CHP'li yazar ve akademisyenler partili olsa da hâlâ 'tarafsız' gözlemciler, bilim insanları muamelesi görürler. En militan partili bile parti kimliğinin dışında tanımlanır; onlar toplumun vicdanıdır, akademyanın yüzakıdır, baştacıdır. Ee, bunlar birbirlerini bilirler elbette, öyle diyecekler tabii. Bir de başka bir tip var; bütün öykünmelerine rağmen eski tarz 'sağcılık'tan kurtulamayan, sol-Kemalistleri her koşulda 'tarafsız, objektif, partilerüstü, saygın' gazeteciler ve akademisyen sananlar. Yaşasın kompleks!

Memlekette 'topyekûn' bir mücadele yaşıyor; 'Kemalist devletten demokratik cumhuriyete geçiş' mücadelesi. Kimse bu mücadelenin dışında değil. Oyuna girip de hâlâ kendini gizlemenin gereği yok. Yüzünüzdeki 'gazeteci' ve 'akademisyen' maskesini çıkarıp halkı aldatmaktan vazgeçin. İşte gördük; bal gibi CHP'liymişiniz kardeşim, utanmayın söyleyin.

'Mahalle baskısı' da 'endişeli modern' de 'yeni orta sınıflar' da CHP'li çıktı!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genelkurmay'ı lütfen ciddiye alalım!

İhsan Dağı 2010.12.24

Geçen hafta Genelkurmay bir açıklama yaptı. Bu defa konu 'dil' ve 'millet olmak'tı. 'Devletin kurucu felsefesi' de bildiriden nasibini aldığına göre 'felsefe' de ihmal edilmemişti.

Genelkurmay tarih, sosyoloji, felsefe ve siyaset bilimini harmanlayıp 'karmaşık' bir sorun karşısında alınacak tavrı üç-beş cümleyle sığdırma mucizesi gösterdi. 'Kurmay aklı' dedikleri böyle bir şey olmalı.

Maalesef bu 'interdisipliner' bildiri metni 'hak ettiği' karşılığı da görmedi kamuoyunda. Kimi sessiz kaldı, kimi de ciddiye almadı. Yalnızca Taraf her zamanki gibi affetmedi bu 'acaip' bildiriye. Manşeti çaktı: 'Endişeli İşgüzar'. Bunun dışında hiçbir gazetede manşet olmadı, hatta 'malum medya' bile doğru dürüst görmedi bu 'haber'i.

Bu, bildiri sahipleri için kahredici bir sessizlik. Bir zamanlar fısıltıları bile fırtınaya dönüştürülüyordu; şimdi esip gürliyorlar milletin haberi olmuyor. Anakronizm işte böyle bir şey. Zamana, hayata, değişime ayak uyduramayınca bir köşede öylece kalırsınız. Genelkurmay siyasetin ve toplumun tartıştığı bir konuda kalkıp 'gerçek budur, kesin tartışmayı' modunda bir açıklama yapınca, herkes dönüp bakar 'bu tuhaf ses nereden geliyor, kim bunlar ve ne alaka, uzayda mı yaşıyor bunlar?' diye.

Ancak yine de hakkını vermek gerekiyor, Genelkurmay'ın son bildirisinin karşılık bulduğu bir yer oldu: Twitter. Bir Genelkurmay bildirisini en ciddiye alan çevrenin Twitter geyik âlemi olması son derece düşündürücü; ama olsun, tümünden 'etkisiz eleman' da değiller demek ki...

Bugün gazetesinde Doğu Ergil, Twitter'da dönen genelkurmay bildirisi geyiklerinden bir demeti dün köşesine taşıdı. Bakın, bunlara yürek dayanır mı?

*Genelkurmay iki dil senin neyine, sen birini bile doğru dürüst konuşamıyorsun. *Soru: Genelkurmay kuşdili için muhtıra verir mi? *TDK (Türk Dil Kurumu) TSK'ya muhtıra versin. Hatta önce muhtıra, sonra da Türkçe dersi versin. *Genelkurmay neşriyatı: Muhteviyat Kemalizm üslup Kadirizm... *Genelkurmay'ın "Türkçemizi koruruz" basın açıklamasında 12 adet yazılım hatası var. Yine mi Büyükanıt'a yazdırdılar acaba? *Genelkurmay Kürtçeyi kafana takma. Biz aramızda konuşup hallediyoruz. *Noktalı virgülden sonra büyük harfle başlanmayacağını bilmeyen Genelkurmay'ın, 'dil hassasiyeti' [çok şirin]. *Genelkurmay, politik gelişmeleri endişeyle

izlemektedir, bilmiyor ki Türk milleti de Genelkurmay'ı endişeyle izlemekte... *Kuru kuruya bu muhtıra olmadı Genelkurmay'ım. Yanında bir de ıslak ıslak isterim ben, bana ne...

Tamam, bari biz ciddi olalım, değil mi?

Geçen haftadan beri 'askıda duran' Genelkurmay bildirisi şunu gösteriyor; politik bir konuda askerin görüş beyanının ne bir ağırlığı ne de ciddiyeti kaldı. Ama bu, askerin eski alışkanlıklarını sürdürmeye kararlı olduğunun da bir kanıtı. Bu kafa kolay kolay değişmeyecek.

Bildirinin kendisi fazla ses getirmese de içeriği son derece vahim. Çünkü bu mantık bütün darbelerin anası. Ayrıca Ergenekon, Balyoz, Kafes planları da bildiriye hakim olan zihniyetin eseri. Asker bu tür siyasi açıklamaların açık bir 'suç' teşkil ettiğini anlamalı veya bu anlatılmalı.

Bir grup aydın tam da bunu yapıyor; bildiri üzerine savcılığa suç duyurusunda bulundular ve sorumluların Askerî Ceza Kanunu'na göre cezalandırılmasını talep ettiler. Ayrıca 'Biz de Genelkurmay'ı Uyarıyoruz' başlıklı bir imza kampanyası açıldı.

'Bu tarihini şaşırmış (anakronik) askerî müdahale, TBMM'nin yetkilerini gasp için talihsiz bir çaba, umutsuz bir meydan okuma girişiminden ibarettir... Siyaset, dil ve edebiyatla uğraşmak Genelkurmay'ın üzerine vazife değildir. Bu devlet kurumunun tek vazifesi, Hükümet ve TBMM'nin talimatları doğrultusunda ülkemizi yurtdışına karşı savunmaktan ibarettir.'

İster Twitter'da geyiğini yapın, ister şu adrese girip 'sivil uyarı'ya imza atın.
(www.genelkurmayasuccduyurusu.org) i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorunu neden çözülemez?

İhsan Dağı 2010.12.28

Bir zamanlar Kürt sorunu el yakardı; kimse çözmeye kalkmaz, çözüm sürecinin altında kalmaktan korkardı.

Mesele tümüyle bir asayiş konusu olarak görülür, 'siyasal' içerikli çözüm arayışları ihanetle eş tutulurdu. Bu, sadece güvenlik birimlerinin değil genel kamuoyunun da yaklaşımıydı.

Şimdilerde ise durum farklı. Halk artık meselenin salt güvenlik tedbirleriyle aşılabileceğini düşünmüyor. Daha fazla gencin ölmesini de istemiyor. Silahsız bir çözümü destekliyor.

Böyle bir tablo umut verici; Türkiye'nin toplumsal barışını inşa ederek kanatlanması işten bile değil.

Ama işte bu aşamada sorun başka bir boyut kazanmış durumda. Şimdi çözüm yolunda aşılması gereken en büyük engel 'Kürt sorununu kimin çözeceği' sorusu. Evet, kim çözecek? Aslında bu, 'çözümün kazançlarını siyaseten kim alacak?' sorusuyla alakalı. Çözüm için hükümetin inisiyatif alması şart. 'Demokratik açılım' projesiyle hükümetin çözüm sürecinde aktif bir noktaya geldiği kuşkusuz. Ama çözümün Türkiye'nin batı taraflarında da kabul görmesi için diğer partilerin, tabii CHP ve MHP'nin desteğine ihtiyaç duyuluyor. Ancak çözümün AK Parti'nin elini güçlendireceğini hesap eden bu iki parti desteğe yanaşmıyor.

Bu durumda en azından BDP'nin süreci yumuşatacak, batı bölgelerindeki tepkileri en aza indirecek bir politika izlemesi beklenirdi, ama tam tersi oldu; hem PKK hem de BDP, hükümetin inisiyatifini zora sokacak işler

yaptılar.

Kısacası, gelineen noktada 'siyasal rekabet' Kürt sorununun çözümünü bloke ediyor.

BDP'nin 'demokratik özerklik' ve 'iki dil' gibi son çıkışları da tamamen 'siyasal'. Bu normal ve meşru. Ancak görülen şu ki; AK Parti ile rekabet BDP'nin bünyesini zehirliyor, çözüm sürecinde 'rasyonel' bir yol haritası geliştirmesini engelliyor. Çözümün adresi olarak hükümet değil 'devlet'i göstermesi tam da bu. 'Kimle savaşıyorsa barış onunla yapılır' sözü hakikati değil, PKK/BDP'nin derin bir siyasal stratejisini yansıtıyor. Onların tercihi, çözüm sürecine başka hiçbir 'siyasal aktör'ün katılmaması. 'Devlet'in muhataplığı kendilerini 'tek' siyasal aktör olarak öne çıkarmalarının bir yöntemi. Bir tür siyasetleştirme stratejisi, ama kendilerini 'siyasal tekel' haline getiren bir strateji.

Biliyorlar ki 'devlet' nasıl olsa BDP'nin siyasal rakibi değil, ama AK Parti tek siyasal rakipleri. Çözümün de rakiplerinin elinden gelme ihtimali BDP'yi kaygılandırıyor; hatta bunda bir tür siyasal tasfiye görüyorlar kendileri için. Baştan beri PKK/BDP'nin 'açılım' konusunda 'ikircikli' tutumunun nedeni bu.

Aslında BDP'nin demokratik rekabete hazır olup olmamaları da bu korkularını derinleştiriyor. Kürt siyasetinde temsil ve iktidar tekeli peşindeler ve böyle bir konum dışında var olamayacaklarını düşünüyorlar. Hesaba katmadıkları şu; Türkiye demokratikleştikçe ve bu süreçte Kürt sorununu çözecek bir olgunluğa eriştikçe Kürt siyasetinin de çoğullaşması, demokratikleşmesi ve rekabete açık hale gelmesi kaçınılmaz. BDP'nin yapması gereken, rakipleriyle demokratik süreçlerde yarışma yetilerini geliştirmek; tekel kurmak, hegemonya iddia etmek değil.

Her durumda, BDP, Kürt siyasetini temsil noktasında demokratik rekabete hazır hale gelmeden bu sorunu çözecek cesareti kendinde bulamayacaktır çünkü, çözümün kendileri için tasfiye anlamına geleceği korkusuna yenik düşecektir.

BDP rahat olmalı; mevcut koşullarda Kürtlerin ciddi bir destekleri var arkalarında. Var olmak için 'tek' politik temsil organı olmaları gerekmiyor. BDP çizgisi uzun süre Kürt siyasetinin motor gücü olmaya devam edecek. Çözümünden korkmak yerine katkıda bulunmaları siyaseten önlerine yeni imkânlar açacak. Şunu anlamaları şart: Çözüm istiyorlarsa muhatapları 'devlet' değil, AK Parti hükümetidir.

Demokratik özerklik ve iki dil tartışmalarının gerisinde Kürt sorununu kimin çözeceği ve çözümün parsasını kimin toplayacağı kavgası yatıyor. Ve bu kavgayla ülkeye yazık ediliyor.

i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu dil kimin? Devletin mi?

İhsan Dağı 2010.12.31

Günlerdir 'dil meselesi'ni tartışıyoruz. Genelkurmay, bu konuda bildiri yayınlıyor, MGK gündeminin başını 'dil meselesi' işgal ediyor. Türkçeye gösterilen bu hassasiyete sevinsem mi, üzülsem mi bilemiyorum.

Çünkü dilimiz Türkçe, adeta devletinmiş gibi muamele görüyor. Oysa dil, halka ait, devlete değil.

Dilin 'devletleştirilmesi' işini birileri iyice abartmış. Türk Dil Kurumu, Türkçedeki bazı deyim ve atasözleri babasının malıymış gibi sözlüğünden çıkarmaya karar vermiş.

Bu 'temizlik' operasyonunun Devlet Bakanı Mehmet Aydın'ın direktifiyle başladığını okuduğumda açıkçası inanmadım. İnternet çağının popüler-asparagas haberlerinden biri sandım. Ama birkaç gün sonra Bakan'dan açıklama gelince şaşırdım, özellikle gerekçeye... Meğer haber doğruymuş; gerekçe ise vahim.

Bakan Aydın, şöyle diyor: "Yeni sözlükte 'Altta kalanın canı çıksın', 'Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın', 'Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin' türünden sözlerle, 'Eksik etek', 'Kaşık düşmanı' gibi deyimlerin genç kuşaklara aktarılmasında bir YARAR OLMAMASI nedeniyle böyle bir karar alındı."

'Yararlı-yararsız' kelime, deyim ve atasözü ayrımı yapmaya başlayınca artık 'toplum mühendisliği' işine girmişsinizdir; üstelik bu mühendislik en olmayacak bir alanda, dilde. Sonu da yok... Bu mantık, sadece 'dil'e sözlükler yoluyla müdahale etmekle de kalmaz; kafanızdaki 'kendi doğrularınızı' kamu otoritesini kullanarak halka dayatmaya kadar varır. Aslında dile müdahale, tarihi ve toplumsal hafızayı 'yeniden yazmak' girişimidir. Kendinde bu gücü görenler de 'muhayyel' toplum ve siyaset modellerini gerçekleştirmek uğruna hiçbir sınır tanımazlar.

Siyaset, din ve toplum üzerinde mühendislik girişimlerine karşı çıkanlar 'dil' üzerinde mühendislik yapmaya kalkışmasınlar. Bilsinler ki birine evet dediklerinde her alanda müdahaleye cevaz vermiş olurlar... Dile müdahale edenler, dine de siyasete de müdahale ederler...

Devlet, hangi deyimlerin ve atasözlerinin 'genç kuşaklara aktarılmasında yarar olup olmadığına' karar vermekle kalmaz. Kelimelerin sözlüklerden çıkarılması, ardından da kullanımının yasaklanması çok uzak değildir. Hafıza temizliği girişiminin sonu ise 'dil zaptiyeliği'dir.

O zaman 'dil'e sadeleştirme' adı altında adeta 'etnik temizlik' yapan 'öztürkçecilik' hareketinin ne günahı vardı? Onlar da Arapça ve Farsça kelimelerin 'genç kuşaklara aktarılmasında bir yarar olmaması nedeniyle' Türkçeyi yeniden inşa etmeye kalkışmışlardı ama, milliyetçi-muhafazakâr kesimlerin 'uydurukçacı' nitelemesiyle karşılaşmışlardı.

O yapılanlarla 'sözlüğe müdahale' tabii ki aynı değil; ama toplumsal mühendislik girişimi olarak çok benzer bir zihniyete tekabül ediyor. 'Yaşayan dil'e dışarıdan, devlet eliyle müdahale eden herkes haddini aşmış olur.

Üstelik kimse 'eksik etek' deyimini sözlükten bakıp, öğrenip kullanmaz; o deyim konuşulduğu, yazıldığı için sözlükte yer alır. İşte devlet, dil ve kültür alanına müdahaleye kalkınca böyle tuhaf durumlar ortaya çıkıyor. Karşımızda, Tanpınar'ın 'Saatleri Ayarlama Enstitüsü' kadar absürd bir girişim var.

Diyelim ki, o 'muzır' deyim ve atasözlerini siz 'resmi sözlük'ten sildiğinizde bu milletin hafızasından da silmiş mi olacaksınız? Peki sonra? Sırada hangi 'uygunsuz' kelimeler var?

Neymiş, argoymuş... Olsun! Sen kullanma, ama Cemil Meriç'e kulak ver;

'Argo, kanundan kaçanların dili. Uydurma dil, tarihten kaçanların... Argo, korkunun ördüğü duvar; uydurma dil şuursuzluğun. Biri günahları gizleyen peçe, öteki irfanı boğan kement. Argo, yaralı bir vicdanın sesi; uydurma dil, hafızasını kaybeden bir neslin. Argo, her ülkenin; uydurma dil, ülkesizlerin'.

Kısır 'uydurmacılık' veya 'ahlakçılık', fark etmez. Beşeri hafıza sizi de, sizin müdahalelerinizi de aşar... Geriye ancak sizin kafa yapınızı ortaya koyan bir tortu kalır.

Hâlâ anlaşılmadı mı? Bir şeye devlet yok deyince yok olmuyor. Aslolan, toplum... i.dagi@zaman.com.tr

'Yeni CHP' için ne diyorlar?

İhsan Dağı 2011.01.04

Yine bir seçim yılındayız. Siyasi rekabetin tavan yapacağı bir dönem var önümüzde. Sekiz yıllık iktidarına rağmen AK Parti'nin de rehavet içinde olduğunu söylemek mümkün değil. AK Parti hükümetini 'demokratik yöntemlerle' devirmek isteyenler haziran seçimlerine kuşkusuz abanacaklar. Umutları da Kılıçdaroğlu'nun 'yeni CHP'si'. Peki CHP hazır mı böyle bir misyona?

Metropoll araştırma şirketinin aralık sonunda yaptığı 'Siyasal Durum Araştırması'nda çok ilginç veriler var.

Öncelikle Kılıçdaroğlu'na kendi tabanı konusunda rahat olmasını söyleyelim. CHP'li seçmen mevcut haliyle Kılıçdaroğlu'nu Baykal'a göre çok daha başarılı buluyor. CHP'liler arasında Kılıçdaroğlu'nu başarılı bulanların oranı % 68. Baykal'ı ise partililerin ancak %13'ü başarılı buluyor. Yani tabanda 'lider' belli; en azından gelecek seçimlere kadar.

Peki 'yeni CHP'de yeni olan ne? Halkın % 32'si 'hiçbir şey' diyor. Liderin ve yönetimin değişmesini belirtenler % 13, halkla iletişimin başarılı hale geldiğini söyleyenler ise % 7. Yönetim anlayışının değişmiş olması da halkın % 6'sının kanaati. Yani halk, CHP'de pek yeni bir şey görememiş henüz.

Madem 'değişim' CHP'ye de uğrayacak, 'siyasi söylem' değişikliğine ne dersiniz? Vatandaşın büyük bir kısmı CHP'nin siyasi söylemini değiştirmesi gerektiği kanısında (% 67). CHP'li seçmenin % 60'ı da yeni bir siyaset dili üretilmesinden yana. Ancak ilginç olan, CHP'liler arasında değişime 'hayır' diyenlerin oranının % 31'i bulması. Yani CHP'liler kendi partilerinin değişimi konusunda Türkiye ortalamasından (% 20) daha muhafazakâr.

Değişim meselesi CHP'nin kimliğinde düğümleniyor. CHP Atatürkçü/Kemalist bir parti mi, yoksa sosyal demokrat mı? Genel kamuoyunun % 41'i CHP'yi Atatürkçü, % 31'i ise sosyal demokrat bir parti olarak görüyor. Ama CHP'lilerin % 55'ine göre CHP 'Atatürkçü parti'. CHP'yi 'sosyal demokrat' bir parti olarak gören CHP'liler ise ancak % 22. İlginç değil mi? CHP'liler kendi partilerine Türkiye ortalamasının üstünde Atatürkçü, Türkiye ortalamasının altında sosyal demokrat kimlik yakıştırıyorlar.

Peki algı böyle de, olmasını istedikleri CHP nasıl? CHP'li seçmenin % 37'si CHP'nin Atatürkçü/Kemalist, % 46'sı hem Atatürkçü/Kemalist hem de sosyal demokrat bir parti olması gerektiğini ifade ediyor. CHP'nin sol-sosyal demokrat bir parti olması gerektiğini söyleyen CHP'lilerin oranı ise sadece % 13. İşte CHP tabanının Kemalizm'le dansından geriye kalan. CHP'nin kimliğinin omurgasını sol-sosyal demokrasi değil Atatürkçülük/Kemalizm oluşturuyor. Bu kimliğin dönüşümü kısa vadede, en azından seçimlere kadar pek mümkün değil. Kemalist özelliğini kaybeden 'yeni CHP'nin kendi tabanından ciddi bir oy kaybedeceği söylenebilir. Dolayısıyla Kılıçdaroğlu'nun laiklik, cumhuriyetçilik ve yaşam biçimi söylemini bırakması siyaseten riskli. Tek şansı, AK Parti'yi devirmek için başka yolun olmadığına ve dolayısıyla 'takiyye' yaptığına 'öz' tabanını ikna etmesi.

Peki, CHP iktidara yakın mı? Kılıçdaroğlu CHP'yi iktidara taşıyabilir mi? Halkın % 56'sı Kılıçdaroğlu ve ekibinin CHP'yi iktidara taşıyamayacağını, % 38'i ise bunu başarabileceğini düşünüyor. Yani toplumun genelinin CHP'den iktidar beklentisi yok. Ancak, CHP'lilerin % 70'i iktidar yolunda yeni lidere güveniyor. İlginç olan MHP'li seçmenin % 40'ının da Kılıçdaroğlu'yla CHP'nin iktidara gelebileceğine inanması. İşte bu, AK Parti'den 'kurtulmak' için MHP'den CHP'ye oy geçişleri olabileceğinin işareti.

Metropoll araştırmasından son not, CHP'li seçmenin AB üyeliğine desteğiyle alakalı. CHP'lilerin ancak % 44'ü Türkiye'nin AB üyeliğini onaylıyor. Türkiye genelinde AB üyeliğini destekleyenlerin oranı ise % 54. İşin ilginç, AK Parti'lilerin % 69'unun AB projesini desteklemesi...

Böyle bir CHP tabanı ile siyaset yapmak da zor, değişim de. Kısaca, 'yeni CHP' de ulusalcı, Kemalist ve dışa kapanmacı bir parti olarak kalmaya mahkûm...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçim yılında nasıl bir muhalefet?

İhsan Dağı 2011.01.07

CHP'deki genel başkan değişimi aslında AK Parti'ye muhalefetin stratejisinin değiştiğinin habercisiydi. Devletin Kemalist kurumlarına dayanmak ve güvenmek yerine, AK Parti'yi artık seçimlerde yenmek zorunda olduklarını anlayanlar 'yeni CHP'yi yarattılar.

Dolayısıyla 'yeni' olan CHP değil, AK Parti'ye yönelik muhalefet stratejisi. Çünkü demokratik olmayan yöntemler bir işe yaramamıştı; ne ordu durdurabilmişti AK Parti'yi ne de yargı. 'Laiklik' kaygısıyla da 'yaşam biçimi' korkusuyla da sonuç alınamamıştı.

27 Nisan'da asker doğrudan müdahale etmeye kalkışınca AK Parti demokrasiye, halk da AK Parti'ye arka çıkmış; 'anti-militarist' tepkiyle AK Parti'ye yönelik destek büyümüşü. Bildiri dışında doğrudan darbe çeteleriyle sorunu 'kökünden çözmek' isteyenler de yok değildi. Ergenekon, Balyoz, 'bitirme planı' vs... Ancak bu kirli işlere bulaşmak istemeyen askerlerin ve diğerlerinin desteğiyle 'darbeciler' deşifre edildi, bugün yargı önündeler.

Bir ara 'görev' yargıya havale edildi. Kapatma davasıyla bitireceklerdi işi ama, göze alamadılar kapatmayı. Keskin bir kırılma yerine AK Parti'yi siyaseten etkisizleştirecek ve vesayet rejimini müzakere ederek koruyacak yollar bulabilirlerdi belki. Anayasa değişikliğiyle AK Parti'nin buna da yanaşmayacağı ortaya çıktı.

Kısaca, AK Parti'yi siyaset ve demokrasi dışı yöntemlerle durdurma stratejisi yattı. Geriye, 'demokratik mekanizma'yı kullanmak kaldı. Yeni bir lider, yeni bir yöntem ve söylem gerekiyordu. 'Yeni CHP', geline bu noktaya işaret ediyor. Baykal son kez Mart 2009 yerel seçimlerinde test edildi, ama yine başarısızdı. AK Parti karşısında dört seçim kaybetmiş biriyle yola devam etmek mantıksızdı artık. Kaset olayı ile Baykal kenara alındı.

Sadece liderin değil söylemin de değişmesi gerekiyordu biraz. Laiklik eksenli bir muhalefet yerine ekonomik krizden geçen bir ülkede 'yoksulluk' edebiyatı, sekiz yıldır iktidarda bulunan bir partiye karşı 'yolsuzluk' eleştirisi doğru bir stratejiydi. Baykal'la bunu da yapmak mümkün değildi. Yerel seçimlerde İstanbul'da görece başarılı olan Kılıçdaroğlu ve Tekin ekibi desteklendi. Şimdi görev onlarda; seçimi kazanmak zorundalar. Ama nasıl?

Sonuçta demokratik yarışta karar kılan bir muhalefet Türkiye için kazançtır. Ancak CHP'nin işi hiç kolay değil. CHP'nin iki temel sorunu, 'Kemalizm' ve 'ulusalcılık' olmaya devam ediyor. Mevcut ideolojik dokusu ve tabanı ile CHP'nin seçim kazanacak biçimde geniş kitlelere açılması imkânsız. Üstelik, bir yandan Süleyman

Demirel ile Cem Uzan'ı aratır bir 'popülizm'le verilmedik söz bırakmayan, öte yandan da aşık bir şekilde Tayyip Erdoğan taklidi yapan bir liderin seçimlerde başarılı olması mucizedir.

MHP ise kendi geleceği hakkında kendisi karar verecek durumda değil. Barajı aşıp aşmayacağı 'diğer' aktörlerin tutumuna bağlı. PKK, eylemleri ve talepleriyle MHP'nin baraj sorununu çözebilir. Yine de MHP tabanı, CHP ve AK Parti arasında parçalanmış durumda. Ulusalçılar CHP'ye, muhafazakârlar da AK Parti'ye gidebilir. Bu, iki partinin MHP tabanıyla nasıl ' oynayacaklarına' bakar.

Bir başka muhalefet partisi BDP, seçimlerde bağımsız adaylarla yine grup kuracak bir sayıya ulaşabilir. Ama daha önemlisi, muhalefet stratejistleri BDP'yi kendi gücünden daha fazla bir etki yaratmak için haziran seçimlerinin ana konusu haline getirebilirler.

NOT: Türk Dil Kurumu Başkanı Profesör Şükrü Haluk Akalın geçen hafta 'Bu dil kimin? Devletin mi?' başlıklı yazım üzerine bir açıklama gönderdi. Açıklamasında, Türk Dil Kurumu'nun ilköğretim öğrencileri ve gençler için hazırlanan sözlüklere genç kuşaklara aktarılmasında bir yarar olmayan deyimlerin alınmayacağını tekrar ifade ediyor. 'Olumsuzluk' içerse de TDK bütün deyim ve atasözlerini ise 'sözlükçülük ilkeleri gereği' büyük sözlüğe, Türkçe Sözlük'e alıyormuş.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük Türkiye'nin büyük düşmanı

İhsan Dağı 2011.01.11

'Devlerin aşkı büyük olur' diye bir şarkı mı vardı, yoksa bu bir Yeşilçam repliği miydi, emin değilim. Bildiğim, kendimizi 'devleşmiş' gördükçe, düşmanlarımızı da 'devler ligi'nden seçmeye başlamış olmamız.

'Türkiye'ye yönelik en büyük tehdit hangi ülkeden geliyor?' sorusuna halkın yarıya yakını, % 43'ü, ABD diyor. Büyük Türkiye'nin karşısında 'süper devlet Amerika'... Tehdit sıralamasında ikincilik, % 24'lük oranla İsrail'in. Bunları açık ara farkla İran (yüzde 3) ve Yunanistan (yüzde 2) izliyor. Bu rakamlar Metropoll'ün aralık ayı sonunda yaptığı kamuoyu araştırmasından.

Öncelikle, 'etrafımız düşman ülkelerle çevrili' söyleminin artık toplumsal karşılığının kalmamış olması sevindirici. Ya komşu ülkelerden gelebilecek tehditler pek önemsenmiyor kamuoyu tarafından ya da son yıllarda yaşanan özgüven patlaması 'tehdit'in kaynağını da büyütmüş. Halk artık Yunanistan, Ermenistan, İran'a bakmıyor; Türkiye'ye yönelik tehdidin 'büyük yerler'den geleceğini düşünüyor.

Her durumda halkın bu denli büyük bir kesimi yarım yüzyılı aşkın bir süredir Türkiye'nin 'resmî müttefiki' olan bir ülkeyi 'en büyük tehdit' olarak görüyorsa, üzerinde durulması gereken bir sorun var demektir. Özellikle de bu ülkenin güvenliği hâlâ çok büyük ölçüde Amerikan silah ve teçhizatlarıyla sağlanabiliyorsa!

ABD ile adı 'stratejik' veya 'model ortaklık' olsun hiçbir 'ortaklık' böyle bir algının egemen olduğu bir toplumun üzerine bina edilemez. Gittikçe demokratikleşen bir Türkiye'de kamuoyunun dış politika yapımına etkisi yadsınamaz. Demokratik bir siyasal zeminde, açık toplumda, kitle iletişim çağında dış politika sorunları hiç olmadığı kadar konuşuluyor, tartışılıyor. Halkın algılarından, taleplerinden ve baskılarından bağımsız bir 'dış politika' yürütmek de zorlaşıyor. Sorun şu ki; kamuoyu algısı hükümetin dış politikasını ipotek altına alabilir.

Eğer dış politikanızı bu türden bir kamuoyu baskısından bağımsız yürütmek arzusundaysanız, öncelikle bu algıyı değiştirmek zorundasınız. Bu tek başına AK Parti hükümeti de aşıyor, çünkü tehdit algılamasında siyasi parti tabanları arasında ciddi bir fark yok.

Her durumda halkı kazanmadan dış politikada ittifakları veya işbirliklerini uzun vadeli kılmak mümkün değil. Artık soğuk savaş koşulları yok. Dış politikayı halktan kaçırıp elitlerin tekeline veremezsiniz. Bakın bizim diplomatlarımız da son iki yıldır Mardin'de halay çekiyor, Erzurum'da bar oynuyorlar.

ABD'ye ilişkin tehdit algısı tabii ki ABD'nin yaptıklarından bağımsız değil. Neredeyse son on yılı bölgemizde savaşlarla geçiren bir ABD'nin halka sempatik görünmesi zor. Afganistan'ı ve Irak'ı işgal eden, İran için fırsat kollayan, her koşulda İsrail'i destekleyen, soykırım meselesini yıllık şantaj aracına dönüştüren bir Amerika'nın bu ülkede algısı çok parlak olmayacaktır elbette.

Amerika ile nasıl bir ilişki istendiği tanımlanmalı; ittifak mı, işbirliği mi; düşmanlık mı, rekabet mi?

Nihai tahlilde; PKK sorununun çözümünde, AB'ye katılım sürecinde, Türkiye'yi bölgesel bir enerji dağıtım merkezi yapma çabasında ve hepsinden de öte bu ülkenin savunmasında, ordusunun teçhizatında desteğine ihtiyaç duyuyor muyuz ABD'nin, duymuyor muyuz?

Bu sorulara mantıklı cevaplar verip, ona göre bir kamu diplomasisi izlemek şart. Toplum 'ulusalcı' eğilimler göstermeye başlamışken başka yönde bir dış politika çizgisi sürdürmek kalıcı olmaz. Halkın yarısının 'tehdit' olarak gördüğü ABD ile işbirliği ilişkilerini hükümet nasıl açıklayabilir, meşrulaştırabilir?

Kısaca, kamuoyuna yayılan yüksel dozda 'korku', 'şüphe' ve 'düşmanlık algısı' dış politikada hedeflenen barış kurucu, istikrar yaratıcı, işbirliğini esas alıcı ve arabulucu yaklaşımı zora sokabileceği gibi, iç siyasette de 'ulusalcı' kesimleri güçlendirebilir. İşbirliği yaptığınız dünyayı tehdit olarak gören bir toplumun o işbirliklerini ihanet olarak nitelemesi de fazla gecikmez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kanunî'yi tartışalım, peki ya Atatürk?

İhsan Dağı 2011.01.14

Muhteşem Yüzyıl dizisi ile Hür Adam filminin aynı dönemde gündeme gelmesi tevafuk olmuştur. Birinde Kanuni karakteri tepki çekti, diğesinde Said-i Nursi'nin Atatürk karşısında ayak ayak üstüne atarak oturuşu ve konuşurken parmağını sallaması.

Tevafuk dediğim bu; herkes kendi 'kutsalı'nı savunmakla meşgul. Üstelik savunulan da tarihî hakikatler değil, bugünkü mevziler. Aslında diziler ve filmler üzerinden 'güncel bir siyaset' mücadelesi veriliyor. Verilsin, kimse buna itiraz edemez; ancak meşru bir siyasal mücadeleyi 'kutsanmış şahsiyetler' üzerinden yapmakla bir yere varmak mümkün değil. Bu, ancak 'tartışmayı kapatan' bir işlev görür. Oysa bizim tartışmaları kapatmaya değil bugünü normalleştirmek adına sonuna kadar açmaya ihtiyacımız var.

Tarih herkese açık bir kamusal alan; yani serbesti esas. Genelkurmay'ın kozmik odasına giriyorsanız ve bununla övünüyorsanız, tarihte de kozmik odalar icat edemezsiniz. Ne Kanuni dokunulmazdır, ne de Kemal Atatürk...

'Şoke edici' de olsa her 'düşünce' gazete köşelerinde de yer bulabilmeli, sanat eserlerinde veya popüler kültür ürününde de.

Muhteşem Yüzyıl dizisi bazı insanlar tarafından 'şoke edici' bulundu. Kanuni'nin karakteri, yaşamı, harem anlatılış tarzı vs. birçok insanın Kanuni ve Osmanlı imgesine ters. Peki ne yapmalı? Sadece bir 'dizi' olan Muhteşem Yüzyıl'a karşı 'zor' mu kullanmalı? 'Zor kullanma'ya medya üzerinden linç kampanyası yapmak da, örgütlü toplumsal mobilizasyon da, dizinin RTÜK marifetiyle, yani kamu 'gücüyü' kapatılması da girer.

Dizi, dizinin tarih anlayışı, gerçekliği tartışılır eğer ciddiye alırsanız, ama bunu 'fili' bir baskıya dönüştürürseniz ifade özgürlüğü ve toplumsal çeşitlilik ilkelerinizi zedellersiniz. Hele bunu 'RTÜK' üzerinden yaparsanız daha fenadır, çünkü 'kamu otoritesi'ni kullanıyorsunuzdur bu durumda.

Diziye tepkili olan muhafazakârlar 'demokratlıklarına' halel getirmeyecek bir tutum içinde olmalı. Muhafazakârların demokratiği çok önemli Türkiye için. Son yıllarda Türkiye'nin kaderini değiştiren bir olgu bu. Asla vazgeçilmemeli, zedelenmemeli...

Bu dizinin ardından bir RTÜK üyesinin çıkıp hemen meseleyi 'özgürlüklerin sınırları'na getirmesi ise kaygı verici. Tamam, dizi oryantalist öğeler içerir diyelim, böyle bir dizi yapılamaz mı? 'Oryantalizm' bile ifade özgürlüğünün içine girmiyorsa durum vahim demektir.

Hani şiddet içermeyen, şiddeti teşvik etmeyen ve yüceltmeyen her düşünce açıklanabilirdi? Bu büyük uzlaşya ne oldu? Özgürlüklerin sınırları muhafazakârların kafalarında bu kadar dar olamaz. Olursa, muhafazakârların Türkiye'yi demokratikleştirme misyonu ciddiyetini kaybeder. Geçenlerde Mehmet Altan son derece net anlattı 'muhafazakârların Kemalistleşmesi' tehlikesini ve bunun olası sonuçlarını.

Kemalistler ne mi yapıyorlardı? Resmî ideolojiyi 'kanun zoru'yla ve 'azgın öfkelerle' muhafaza etmeye çalışıyor, direnenleri cezalandırıyorlardı. Örnek; liberal düşünceleriyle bilinen siyaset bilimi profesörü Atilla Yayla'ya yapılanlar. 2006 yılında bir toplantıda "Kemalizm ilerlemeden çok gerilemeye tekabül eder" ve Atatürk'e 'adam' dediği için yargılandı (ne diyecekti ?). Tetiği de Hürriyet gazetesi ve azgın Kemalist kitleler çekti. Adeta 'toplu infaz ayini' yaptılar. Yargı da, Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'a dayanarak Profesör Yayla'ya 1 yıl 6 ay hapis cezası verdi. 'Ucube' olan, heykel değil işte bu karardı.

Bu ülkede Kanuni konuşulamazsa Atatürk hiç konuşulamaz. Kanuni'yi konuşuyor, bir diziye istediğimiz gibi konu ediyorsak Atatürk'ü de rahatlıkla konuşmalı, yazmalı ve tartışabilmeliyiz. Belki de Muhteşem Yüzyıl tartışması düşünce ve ifade özgürlüğünün daha da genişletilmesi için bir fırsat olur.

Ya Atatürk'ü koruma kanununu da kaldıracamız veya tarihteki her önemli şahsiyet için 'koruma kanunu' yapacağız; Kanuni için, II. Abdülhamit için, belki hatta Vahidettin için.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti statükocu olur mu?

İhsan Dağı 2011.01.18

AK Parti'den statükocu bir parti olur mu? Hayır, olmaz... Daha dört ay önce 12 Eylül darbe anayasasının adeta dişlerini söken bir parti bugün 'statükocu' bir pozisyon alamaz. Üstelik anayasa referandumuyla halkın değişim

politikalarına ne kadar büyük destek verdiğini gördükten sonra...

Peki o zaman AK Parti'nin haziran seçimlerinde MHP'lilerden oy almak amacıyla reformcu anlayıştan vazgeçerek 'devletçi-milliyetçi' bir çizgiye doğru savrulduğu tezine ne demeli?

Daha düne kadar 'değişimci' bir söylem, duruş ve politikayla oy alan ve iktidara gelen bir partinin bugün 'statükocu-devletçi' bir söylemle aynı halktan yüksek bir destek görmesi mümkün değil. Hem bu analiz yanlış, hem de varsa, böyle bir seçim stratejisi. Çünkü temel bir mantık hatası var. Bir toplum değişimci siyasal aktörlere destek veriyorsa birkaç ay içinde statükoculara arka çıkmaz; bir parti değişim politikalarıyla halktan destek bulmuşsa, statükonun saflarına geçip halktan destek istemesi saçma olur.

Dolayısıyla AK Parti'nin birkaç ay içinde 'öteki taraf'a savrulduğu iddiası bence gerçekçi değil.

AK Parti'nin bütün gücü değişimci duruşundan kaynaklanıyor; parti, toplumsal değişim taleplerinin taşıyıcısı olabildiği için bugün iktidarda. Bunu yazar çizer takımı kadar siyasetçiler de biliyor olmalı.

Statükocu bloka savrulan, bürokratik devletin unsurlarını dönüştürmek yerine onlarla iktidar paylaşımı içine giren bir AK Parti misyonunu tamamlamış demektir. Ben Başbakan Erdoğan'ın siyasal bir intihar anlamına gelecek böyle büyük bir hata yapacağını sanmıyorum.

Ancak bu, AK Parti'nin 'milliyetçi-ölkücülere' kapılarının kapalı olması demek değil; AK Parti bir kitle partisi. Halkın yarısının oyunu almış bir partinin dar bir kadro veya sıkı bir ideoloji partisi olması zaten beklenmez. Dolayısıyla parti, Türkiye sosyolojisini yansıtıyor; dindarlar da, liberaller de, milliyetçiler de, sosyal demokratlar da AK Parti'ye oy veriyorlar. Partide Türkler de Kürtler de var. Yani AK Parti bir kimlikler aroması. Bunun içinde milliyetçilerin ve hatta ölkücülerin de bulunması normal. Dahası AK Parti, tabanını AB, küreselleşme, yabancı sermaye ve sivil siyaset konularında dönüştürebilen bir parti de.

AK Parti'nin milliyetçilere kapılarını kapatması bir kitle partisi olarak mümkün değil. İçinde Kürtlerin de, demokratların ve dindarların da temsil imkanı buldukları bir demokratik/muhafazakar koalisyona AK Parti. Kimliklerin çoğulcu bir siyasal temsilde buluşması Türkiye için çok değerli...

AK Parti'nin milliyetçilere kapısının açık olması gerektiğini düşünüyorum. Tabii kendi reformcu kimyasını bozmadan ve milliyetçileri reform cephesine katarak... AK Parti'de milliyetçiler özellikle de 'demokrat-sivil milliyetçiler' de olmalı. Yok demeyin; ölkücü harekette 'demokrat-sivil' bir kanat da var ve onlar 12 Eylül referandumunda 'demokrat blok'u desteklediler. Dolayısıyla AK Parti'nin MHP'den oy alması için 'MHP'lileşmek' yerine, 'değişimci, sorun çözücü, reformcu' siyasetine devam etmesi gerekiyor.

MHP tabanı, üçe eşit oranda bölünmüş durumda. Bunlar; MHP'den asla kopmayacak olanlar ile CHP'ye yakınlaşan ulusalcı kesimler ve AK Parti'ye sıcak bakan muhafazakar milliyetçiler. İşte bu son grup zaten % 58'in içinde. Bunun nedeni de AK Parti'nin 'milliyetçilik' yapması değil, demokrat, değişimci ve reformcu olması.

Seçimlere doğru AK Parti'yi değerlendirirken şunu bilmemiz lazım; AK Parti'nin değişim stratejisi farklı. Muhafazakar kimliği ve siyasal gerçekçiliğiyle AK Parti değişimi 'tedrici' ve 'temkinli' bir yoldan gerçekleştirmeye çalışıyor. Benim gibi birçok liberalin kişisel tercihi ise değişimin daha 'kötken', 'toptan' ve 'süratli' olması yönünde. Mevcut toplumsal destek ve siyasi iradenin bizi 'yeni ve tam demokratik Türkiye' amacına çok yaklaştırdığını biliyoruz. Sabıra, siyasi akla ve vizyona ihtiyacımız var...

Gölcük darbe belgeleri, liberaller ve AK Parti

İhsan Dağı 2011.01.21

Balyoz planını yapanlar 'yakalanma ihtimali'ni de senaryolaştırmışlar. Yakalanırlarsa darbe 'oyun', yakalanmazlarsa vatandaş 'oyuncak' olacakmış. İşte bu yeni bir durum. Eskiden çok fütursuzlardı, yakalanmak yoktu... Darbeyi yapar, parayı toplar, sürekli bir 'akar' yaratmak için de 'sistem'i ona göre kurarlardı. Bu da bir gelişmedir!

Fiilen yaparken de planlarken de onlar için darbe bir oyun olabilir; halkın, memleketin geleceğiyle oynadıkları bir oyun... Bu ülke insanları için ise darbe bir kâbus oldu hep, hayatların karardığı, işkencenin rutine dönüştüğü, geleceğin daraldığı...

Mesele şu ki, artık bu oyunda perde iniyor. Asker de darbenin ateşle oynanan bir oyun olduğunu anlayacak. Yeter ki başlayan bu sürecin tamamlanmasını sağlayacak bir siyasal akıl geliştirebilelim.

Gölcük Donanma Komutanlığı'nın istihbarat şubesinde gizli bölmelerde bulunan belgelerle darbe soruşturmasının ve tartışmalarının bambaşka bir noktaya doğru evrildiği kuşkusuz. Darbe planlarını 2008'de bile güncellemeye devam etmişler. Ben, güncellemelerin hâlâ sürdüğünü düşünüyorum. Bu, 'sistemik' bir sorun, istisna değil; hatta bu tür faaliyetler ve organizasyonlar cuntacılık olarak bile görülüyor.

Ne diyoruz; darbecilik bir hastalıktır, tedavisi de yargılamak. Bunlar, tepeden tırnağa yargılanmadan iş bitmez.

Gölcük'te 9 çuvalda ele geçen belgeyle başlıyor asıl yargılamalar bence. Ortaya çıkan kimi detaylar dudak uçuklatacak cinsten yine. Tasfiyeler, kapatılacak dernekler, destekçiler, İmralı ve Yassıada'nın tutuklanacaklar için hazırlanması, provokasyon planları...

Gölcük belgeleri bizi büyük bir yüzleşmeye doğru götürecek. Bu işi seçim öncesi siyasi tansiyona kurban etmemek gerek.

Bu arada, askerden beklenen, artık maceraperestlere geçit vermemesi, cuntacılığa bulaşanları deşifre etmesi, içini temizlemesi. Bunu yapmanın yolu da şeffaflık. Açacaklar belgeleri, kozmik odaları; kimseyi korumaya da kalkmayacaklar... Memleketin bir orduya ihtiyacı var, cuntacılık bu ülkeyi ordusuz ve savunmasız bırakıyor. Bu iş siyasal irade ve yargı titizliği kadar askerin kararlılığını da gerektiriyor. Askerlerimiz bir ordusu olsun istiyor mu?

Sorun bir zihniyet ve eğitim sorunu aynı zamanda. Yıllarca ülkenin en elit eğitim kurumları olarak anlatıldı askerî okullar. Ne Türkiye'nin ne de dünyanın geldiği yeri anlayamayan 'elit eğitim kurumu' mu olur? Darbe eğilimli askeri kim yetiştiriyor? Bu zihniyet nereden besleniyor? Kim eğitiyor bunları? Sormadan olmaz.

Madem Tevhid-i Tedrisat Yasası var, eğitim birliği de sağlanmalı o zaman. Neden askerî okullarda kapalı devre bir sistemin, bütün sorunlarıyla, eksiklikleriyle ve hastalıklarıyla yeniden üretilmesine izin verilsin ki? Askerî liselerden harp okullarına ve harp akademilerine kadar uzanan bütün eğitim kademelerinde şeffaflık sağlanmalı. Askerî eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK'ün gözetim ve denetiminde olmalı. Bu konu önemli, çünkü cuntacı zihniyetin yetiştirdiği zeminleri ortadan kaldırmak, dönüştürmek gerekiyor.

Bir yandan NATO'nun ikinci büyük ordusunda 'Balyoz' türü darbeler planlansın, öte yandan da biz kalkıp demokrasi blokunu çatlatacak işlere yönelelim. Bu, 'cinlerin cinsiyeti'ni tartışmak kadar saçma. Günlük siyasal çekişmelere ve detaya gömülüp demokratik vizyonumuzu kaybetmeyelim.

Daha demokrasi mücadelesi bitmedi. Demokrat blok bütün enerjisini demokrasiyi tahkim etmek, geri çevrilemez hale getirmek için harcamalı. Ne AK Parti ne de liberal-demokrat aydınlar tek başlarına Türkiye'nin demokratik dönüşümünü gerçekleştiremezler. Aslında ortak gündem ve hedeflerde mutabakat çok derin, kapsamlı; güç birliği çok hayati...

Bu noktada haziran seçimleri darbeseverler için tam demokrasiden önceki 'son çıkış'. Taraf'tan Melih Altınok'un ifadesiyle 'topyekûn savaş' stratejisinin uygulanacağı bir süreç ve zemin. Liberallerin AK Parti eleştirisini anında manşetlere taşıyan, TV kanallarında tartışmaya açan medya grubunun Gölcük belgelerine gösterdiği ilgisizlik bize bir şeyler anlatmalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halka statüko yeter mi?

İhsan Dağı 2011.01.25

Geçen hafta 'AK Parti'den statükocu bir parti olur mu?' diye sormuştum. Cevabım 'hayır'dı.

İki basit nedeni vardı bu tespitim: 1. Anayasa referandumu dahil statükoya karşı 'değişimi' temsil ederek iktidara gelen bir parti, bugün 'statükocu-devletçi' bir kanada savrulduğunda halk desteğini kaybedecektir. 2. Statükoya direnen ve onu değiştirmeye yönelik politikalarıyla halktan destek bulan bir partinin bugün statükonun saflarına geçerek halktan oy istemesi mantıksızdır, çünkü halk böyle bir partiyi iktidara getirmeyecektir.

Bütün bunlara rağmen AK Parti bir tür akıl tutulmasıyla eksen değiştirip 'karşı saf'a geçebilir; ama o anda da zaten artık 'kendî' olmaktan çıkmıştır ve toplum da 'statükoyu değiştirmeye yönelik' yeni bir 'taşıyıcı' siyasal aktör yaratmakta gecikmez.

Bu görüşlerime Habertürk'ten Nihal Bengisu Karaca'dan itiraz geldi. 'Aradığınız adreste böyle bir halk bulunamadı' başlığıyla, halkta derin bir 'devletçilik', 'millicilik' ve 'kendine uygun' statükoyu kurma anlayışının varlığına işaret eden Karaca, AK Parti'nin böyle bir toplumda siyaset yaptığının altını çizdi. Yazısında, AK Parti'ye oy veren 'toplum'u idealize etmemek gerektiğini savunan Karaca, iyimserliğin liberalleri hayal kırıklığına sürüklediğini de hatırlattı.

AK Parti'ye desteğin farklı nedenleri var kuşkusuz; dinî ve milli motivasyonlar da bunların arasında. Ancak 'demokrasi ve özgürlük' arayışını da hiç küçük görmeyelim. Türkiye'nin serbest seçimler tarihinde 'kritik' dönemlerde halkın hep daha sivil, daha demokrat ve daha özgürlükçü olanlardan yana tavır koyduğunu unutmamak lazım.

Benzer bu bulguyu AB üzerine yapılan değişik kamuoyu araştırmalarında da görmüşümdür. Varsayımımız, vatandaşın AB üyeliğini desteğinin gerisinde ekonomik beklentilerin olduğudur. Ama bunun kadar başka bir beklentisi de var halkın. 'Türkiye'nin AB üyeliğini neden destekliyorsunuz?' sorusuna 'demokrasi, insan hakları ve özgürlüklerin gelişmesi ve kökleşmesi için' cevabı neredeyse 'ekonomik şartların iyileşmesi' kadar yüksek çıkıyor.

Yani, halkın tercihleri konusundaki 'iyimserliğim' saf bir romantizme dayanmaz; tarihsel ve empirik olgulardan çıkar.

Niyetim populizm yapmak değil, ama siyasette halkın 'sağduyu' sahibi olduğunu düşünürüm. Sağduyu, halkın akklı, vicdanı ve duygularının ortalaması olarak siyasal tercihlerine yansır. Yönetimi, zenginliği ve gururu paylaşma arzusu bu sağduyunun 'sağlaması'nı yapar.

Halk, ne dogmatiktir siyasal tercihlerinde ne de nankör. Kararını beklentilerine göre verir, seçtiklerinin 'performansı'na göre de değiştirir. 'AK Partili halk' da farklı değildir. AK Parti'den önce de vardı onlar, sonra da olacaklar. Bir partiye veya lidere ilelebet destek vermeyecekler körü körüne; beklentilerine karşılık bulamadıklarında kararlarını değiştirecekler.

Türkiye'nin seçim tarihi 'seçmen tercihleri tarihi' gibidir. Örneğin son yıllara bakalım; 1987 seçimlerinin galibi Özal'ın ANAP'ıdır. 1991'de Demirel'in DYP'si birinci parti olarak çıkmıştır. 1995'te ipi bu kez Erbakan'ın Refah'ı göğüslemiştir. 1999'da ise Ecevit'in DSP'si seçimin sürpriz galibidir. 2002'de bütün bu partiler silinmiş seçimlerden yeni kurulan Erdoğan'ın AK Parti'si birinci çıkmıştır.

Yani halk, siyasi partiler ve liderler hakkındaki kanaatlerini değiştirir. Aslolan 'performans'tır. Başarılı bulmadığı bir partiyi halk seçimlerle gönderir. Üstelik bu sadece son yılların gerçeği de değildir. 1969 seçimlerinde % 46'yla iktidar yaptığı Adalet Partisi'ne 1973 seçimlerinde sadece % 29 oy vermiştir halk.

Halka güven biraz da bu 'tarihsel pratik'te somutlaşır. Otoriterleşen, katılım, refah ve özgürlük taleplerine denge içinde karşılık veremeyen partiler gider. Buna AK Parti de dahildir. Demokrasiyi bırakıp otoriterleşen, değişime sırtını dönüp statükoculaşan, refah arayışını görmeyip ideolojik saplantılara yönelen bir AK Parti biter. Kim mi bitirir? Halk tabii...

Özetle, demokrasilerde halktan umut kesilmez. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslüman 'mahallesi'nde liberalizm sattırmayız!

İhsan Dağı 2011.01.28

Liberalleri günah keçisine çevirdiler son günlerde. Galiba, Gölcük belgeleri üzerine 'bir şeyler' yapılması yolunda telkinlere direndiğini açıklayan Genelkurmay Karargâhı kadar sabırlı değilim! Tamam, 'cinlerin cinsiyeti'ni tartışalım o zaman...

AK Parti'nin 'reform' siyasetine liberallerin verdiği ilkesel desteğin içte ve dışta ne denli önemli olduğunu bilen çevreler, bu ilişkiyi bitirmek için çıkan her tartışmayı büyütme, tarafları tahrik etmekle meşguller. Anlamak zor değil bunları; durdukları yerden siyaseten doğru olanı yapıyorlar.

Benim anlamadığım ise benzer bir siyasal aklın muhafazakâr kanadın bazı kesimlerince gösterilmiyor olması. Onlar da fırsat bu fırsat liberallere ve liberalizme 'çakmak'la meşguller. Sanki liberallerle bir hesapları varmış gibi...

Liberal fikirler ve aydınlar ile muhafazakâr kitlelerin, aydınların ve siyasetçilerin son yıllardaki yakınlaşmaları güçlü bir sinerji yaratmış, demokratik dönüşüm sürecinde elbirliğiyle önemli adımlar atılmıştı. Ama, anlaşılan bazılarını da rahatsız etmiş...

Liberallerin muhafazakârlar/dindarlarla kurduğu ilişkiden rahatsız olan mahallenin 'ağır abileri', bütün varlığını mevcut sürecin durdurulmasına bağlamış olan çevrelerin kışkırttığı tartışmaya bodoslama dalmış durumdalar. Fırsat bu fırsat, anlaşılan uzun zamandır rahatsız oldukları, kendi mahallelerinde 'rakip' gördükleri liberallere yükleniyorlar.

'Müslüman mahallesinde salyangoz sattırmayız' yaklaşımı seziyorum yazılanlardan ve konuşulandan. Öncelikle; mahalleler çağı bitti. Her yer sokak. Ve sokak serbest, sokak 'tek tip' değil, sokak kimseye 'ait' de değil. Kimse, kendi mahallesi var sanıp o mahallenin kitleleri üzerine 'vesayet' iddia etmesin. Fikirlerin serbest rekabetinden korkmanın, çekinmenin bir anlamı yok. 'Benim mahalleimde senin ne işin var' demek yersiz. 'Kendi dünya görüşünüzden' olanlar üzerinde vesayet hakkınız mı var? İnsanlar, özgür; pazarda elmayı, domatesi seçerek aldığı gibi fikirleri de seçer...

Özgürlükçüleri üç beş liberal aydından ibaret saymak da yanıltıcı; özgürlüğe duyarlı ciddi bir kitle var ve bunların çok önemli bir kısmını da muhafazakârlar oluşturuyor. Bu sebepsiz de değil...

Türkiye'de son dönemde yakın tarihin en önemli devrimi yaşandı; dindarlar demokratlaştı, demokrasiyi kendileri ve ülke için dert edindiler, demokrasiden yana ağırlıklarını koydular. Dengeleri değiştirici bir tutumdu bu... Dindarlıklarından bir siyasal model üretmek yerine kimliklerini ve bireysel tercihlerini özgürce yaşayabilecekleri bir rejim olarak gördüler demokrasiyi. İyi de ettiler. Hem dindarları zora sokan hem de dinin kendisini tartışmaya açık hale getiren bir siyasallaşmadan geri adım attılar. 'Benim dinim bana, liberalin dini liberale' demediler. Dinleriyle liberalizmi veya başka bir 'izm'i eşlemeyerek doğru olanı yaptılar. Sonuç bir 'Türkiye modeli'; dindar ve aynı zamanda demokrat, çoğulcu, özgürlükçü...

Liberallerin düşünceleriyle geniş muhafazakâr/dindar kesimlerinin taleplerinin ve karakterinin örtüşmesi, Türkiye için büyük bir şans. Bunu heba etmemek gerek.

Liberaller adına konuşamam; ama bir liberal olarak kendi adıma söyleyeyim. Bu anlamsız tartışmaya entelektüel bir tatminden öteye gitmez. Burnumuzun ötesini görelim; 'telkinlere sabrediyoruz' diyerek halkını açıkça tehdit eden bir Genelkurmay var. Biz hesabımızı sonra görürüz, önce 'tam demokrasi'.

Ama şunu da söylemeden geçemem; liberallerin AK Parti'yi desteklemeye elleri mahkûm değil. Liberaller AK Parti'den önce de vardı, sonra da olacaklar. Belki üç beş aydın, belki üç beş milyon... Destekleri bir partiye değil, bir siyasal projeye... Temellerinde daha derin bir demokrasi, geniş bir özgürlükler düzeni, sağlam bir hukukun üstünlüğü rejimi, işleyen bir piyasa ekonomisi, dünyaya açık, dünya ile bütünleşen bir vizyon bulunan bir proje... O proje yoksa, zaten benim bildiğim liberaller de yoktur orada...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Post-İslamizm ve AK Parti

Tunus ve Mısır'da yaşanan halk hareketleri, Türkiye'nin demokratik istikrarının bu bölge için ne kadar değerli olduğunu gösteriyor. Hem yatırımcılar hem de siyasal müttefikler için otoriter rejimler çok riskli.

Toplumsal katılım, özgürlük ve refah taleplerine karşılık veremeyen, baskı ve şiddet politikalarıyla sahte bir istikrar yaratan bu tür rejimler Ortadoğu'da da zorlanmaya başladı.

Bu süreçte Türkiye'nin 'model ülke' konumu yeniden gündeme taşınacak. Elbette abartmamak gerek bu söylemi, ama Türkiye'nin bölge halkları üzerindeki etkisini görmezden gelmek de yanlış. Bu etkinin temelinde de demokrasi tecrübesi, ekonomik kalkınma performansı, dünya ve bölgeyle son zamanlarda kurduğu ilişkinin niteliği var. Tarihsel ve dinsel ortak payda, şüphesiz bölge halklarını Türkiye'de olup bitenler konusunda daha duyarlı hale getiriyor, algıda seçicilik yaratıyor.

Mesele sadece Türkiye de değil; son sekiz yıldır iktidarda bulunan AK Parti de bölge siyasetinde kendi başına bir aktör. Kimliğiyle de ilgi odağı, politikalarıyla da...

Dindarlık ile demokratiği birleştiren, ekonomik kalkınmayı sürekli kılmayı başaran ve bunu yaparken de Batı ile kavga etmeyen bir ülke profili Ortadoğu'nun eğitilmiş, kentli ve modern kesimleri için ilham verici. 'Siyasal İslam' ile 'otoriter rejimler' arasında sıkışıp kalan Ortadoğu halkları için 'AK Parti modeli' heyecan verici.

Daha spesifik olarak biliyoruz ki AK Parti'ye Mısır'dan Fas'a, Cezayir'e ve Tunus'a ilgi gösteren, bu partinin Türkiye tecrübesinden yararlanmak isteyen geniş bir İslamcı kesim de var. AK Parti liderlerinin ideolojik dönüşümü dikkatle izleniyor. Siyasal İslam'dan muhafazakâr-demokrat bir çizgiye evrilerek kendini değiştiren, kendini değiştirerek Türkiye'de de değişimi taşıyıcı bir aktör haline gelen AK Parti, İslamcı hareketlerin ideoloji ve stratejilerini etkiliyor.

Aslında Ortadoğu'da radikal siyasal İslam, derin bir kriz yaşıyor uzun zamandır. Ne rejimleri dönüştürebiliyor ne toplumsal talepleri siyasete taşıyabiliyor. Üstelik otoriter rejimleri 'yeniden üreten' bir işlev görüyor. Bu sıkışmışlıktan çıkmak isteyen kesimler 'post-İslamist' yeni sosyal hareketler içinde ifade ediyorlar kendilerini. Dindarlık ile haklar ve özgürlükleri birleştiren, tek bir otoritenin tartışılmaz yorumuna dayanmak yerine bireysel tercihleri ve toplumsal çoğulculuğu esas alan yeni sosyal hareketler yayılıyor. Devlet olmayı ve devlet üzerinden toplumu dönüştürmeyi hedefleyen 'siyasal İslam' yerini kısmen de olsa 'sosyal İslam'a bırakıyor, yer yer de kendisi 'sosyal İslam'a evriliyor.

Tektipleştirici, otoriter, şiddet eğilimli, tepeden inmeceli ve devlet-merkezli bir İslamcılık yerine çoğulcu, bireysel tercihleri, demokratik rekabeti ve hoşgörüyü önemseyen; 'İslami devlet' yerine İslami hareketlerin de özgürce var olabileceği 'demokratik devlet'i önceleyen 'post-İslamcı' dalga Ortadoğu'da yayılıyor. En görünür oldukları ülkeler de İran, Mısır ve Mağrip ülkeleri... İşte bu dalga için AK Parti tecrübesi önemli. Ancak AK Parti'nin

demokrasi vizyonunu 'dış politika'ya, özellikle de post-İslamist dönüşümün yaşandığı ülkelerle ilişkilere yansıtması beklenir.

Bölgede etkin bir siyaset izleyen bir Türkiye, değişim taleplerini desteklemekte ABD'nin gerisinde kalamaz. İlk günden Amerikan yönetimi Mübarek'e halkın taleplerini karşılayacak 'reform'lar yapması gerektiğini söyledi. Bizden hâlâ bu düzeyde bile bir tepki gelmedi. Herhalde Mübarek'in arkasında duran Suudi Kralı'nın durumuna düşmeyeceğiz.

Değişime direnen 'diktatörler'in yakın dostu olmak ne Türkiye'ye ne de AK Parti'ye değer katar. Dış politikayı kurulu düzene endekslemek 'değişen' bir dünyada bizi sıkıntıya sokar. Sıradan bir real-politik tutumdan ötesine geçmek gerek. 'Türkiye'nin en önemli yumuşak gücü, demokrasisidir' demek, ama öte yandan, bu yumuşak güce öykünen Ortadoğu halklarına arka çıkmamak, cesaret vermemek olmaz. Hele bölgedeki post-İslamcılar AK Parti'ye öykünürken....

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçimlerden umudunu yitirenler ne yaparlar?

İhsan Dağı 2011.02.04

Bir ülkede sandıktan umudunu kesen ciddi bir kitlenin varlığı kaygı vericidir. AK Parti karşıtı kitle, böyle bir duygudan sıyrılmış gibi görülüyordu. Ne darbe olmuş, ne yargı ne de ekonomik kriz defterini dürebilmişti AK Parti'nin, ama Kılıçdaroğlu'nun genel başkan olmasıyla bu işi siyaset yoluyla halledebileceklerini düşünmeye başlamışlardı. Ancak şu sıralar yeniden 'eski model'e döndüğünün işaretleri var.

Hikâye şu: AK Parti sekiz yıldır iktidarda, Türkiye büyük bir değişim yaşıyor. Askerî bürokratik vesayet ve onun sivil uzantılarının ülke üzerindeki hegemonyaları bitiyor. Değişimin taşıyıcı aktörü rolünü oynayan AK Parti'ye halk desteği her seçimde artıyor. 'Derin' iktidarı halka rağmen uhdesinde toplamayı ve tutmayı başaranlar demokratikleşme, küreselleşme ve sivilleşme süreçlerinin iktidarlarını erittiğini görüyorlar.

Direniyorlar, ama bu, süreci durdurmaya yetmiyor. Anayasa Mahkemesi, AK Parti'yi kapatmaya kalktı, olmadı. Abdullah Gül'ü Meclis'e seçtirmemek için anayasayı iğfal ettiler, ama güçleri milli iradeye yetmedi. Meclis'in büyük çoğunlukla gerçekleştirdiği anayasa değişikliğini hukuka aykırı olarak iptal ettiler, ancak daha kapsamlı bir değişikliği halk referandumla kabul etti. Cumhuriyet mitingleri adı altında darbenin psikolojik altyapısını hazırlamaya kalkıştılar ama darbeyi yapacak askerleri bulamadılar. Ergenekon şebekesi çöktü, Balyoz kendi kafalarına indi, Kafes'e kendileri girdi. Kısaca siyaset ve hukuk dışı yollarla 'bu iş'i başaramadılar.

Siyasete döndüler; CHP'nin Baykal liderliğindeki performansı yeterli değildi. Lider değiştirildi. 2009 yerel seçimlerinde Türkiye'de kendi çapında bir hava yaratmayı başaran ve CHP'nin İstanbul'daki oyunu % 34'e çekmeyi başaran Kılıçdaroğlu-Tekin ekibine parti teslim edildi.

Medya da işlevini gördü; küskünler CHP'ye dönüyor, hem dindarlara hem de Kürtlere ulaşmaya çalışan 'yeni CHP' devreye sokuluyordu.

Bu arada anayasa değişikliği referandumu çıktı karşılarına. Bunu fırsat olarak görenler de oldu; genel seçim provası olacaktı referandum. Üstelik anayasa, AK Parti karşıtı bloku oluşturmak için partizan olmayan 'doğru'

bir zemindi. MHP ve BDP de saflara katılacak, AK Parti sonrası Türkiye için öngörülen 'koalisyon' sergilenecekti. Böyle de oldu.

Ama bütün kamuoyu manipölasyonlarına rağmen hesap ters tepti. Değişim bloku % 58'i bulunca AK Parti'nin seçimler yoluyla iktidardan düşürölmesi projesi zora girmeye başlamıştı. Kılıçdaroğlu'nun liderlik performansı beklenenden geriye düşmüş, MHP'yi baraj korkusu salmıştı. CHP kurmaylarının bile açıkladıkları hedef % 35'ti. Zaten kamuoyu araştırmaları da umutları iyice kırıyordu.

Sonuç; AK Parti karşıtı kamp daha şimdiden haziran seçimlerinden umutlarını kesmiş durumda. Bütün hazırlıklar haziran sonrasına göre yapılıyor. Yeni strateji, Türkiye'yi yönetilemez hale getirmek ve ardından...

Dolayısıyla meşru siyasetten çekilip farklı bir oyun kurmak istiyorlar. Öğrenci olayları ile ilk işaret fişegi atıldı. Dün sahneye DİSK sürölüdü. Silivri'yi ellibin kişiyle basmak, sokak sokak, mahalle mahalle direnişe geçmek boş fikirler değil. Meclis çalışmalarının meşruiyetini sorgulamak, Tunus ve Mısır üzerinden halkı sokağa çağırarak bu bağlamda anlamlı. 27 Mayısçıların 'direniş hakkı' lafını ağzına dolayanlar niyetlerini faş ediyorlar. Bir yandan da AK Parti'yi 27 Mayıs öncesinde olduğı gibi muhalefete karşı 'sert' tedbirler almaya zorluyorlar ve zorlayacaklar 'zorba' bir hükümet görüntüsü vermesi için.

AK Parti çok rahat bir seçime gidiyor. Seçimi alacağı adeta garanti. Dolayısıyla sertleşmenin, hırçınlık göstermenin, telaşlanmanın bir alemi yok. Yapılması gereken; siyaseti sertleştirmek isteyenlere prim vermemek, sokağa çağırılan ve çıkan kalabalıkları hoşgörölle yönetmek ve darbeci çetelerin üstüne gitmeye devam etmek...

Mesele haziran seçimleri değil; asıl, seçim sonrasını yönetmek önemli. Bir seçimi daha kaybederek demokrasiye ümidini tamamen tüketenlerin son hamlesine hazır mısınız?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Endişeli modernler, ne modern ne demokrat

İhsan Dağı 2011.02.08

Meğer 'endişeli modernler' ne modernmiş ne de demokrat. Asıl mesele, bu kitlelerin son yıllarda kendilerini ekonomik bakımdan 'kaybedenler' olarak görmeleri.

Bunları Metropoll'ün açıkladığı 'endişeliler' araştırmasından öğreniyoruz. Referandumda hayır oyu veren illerde yapılan araştırmada seçmenin yüzde 32'si 'laik yaşam biçiminin tehdit altında' olduğunu söylüyor. Bunu Türkiye geneline yaydığımızda muhtemelen 'endişeliler'in oranı yüzde 20 civarına inecektir. Araştırmayı dün

yayınlayan bazı medya organları asıl fotoğrafı görmek yerine işlerine gelen bilgiyi büyütmeyi tercih ettiler. Neymiş efendim AK Partililer bile AK Parti'den endişe ediyormuş? Referandumda hayır oylarının çoğunlukta olduğu illerde 'endişeliler'in ana gövdesini CHP seçmeni oluşturuyor; CHP'lilerin yüzde 62'si endişeli. Bu oran MHP'lilerde yüzde 44, BDP'lilerde ise yüzde 37. AK Partili seçmenin ise yüzde 14'ü 'endişeli'.

Bence araştırmanın en ilginç verisi, 'endişeliler'in demokratlık-militarizm skalasında militarizme savrulduğunu göstermesi. Bu kitlenin üçte ikisi militarist, üçte biri demokrat özellikler gösteriyor. Anlaşılan 'endişe', tutucu ve militarist bir tepki yaratmış. Endişeliler, endişe kaynaklarının ortadan kaldırılması için orduya bakıyor, tutucu sosyal kodlara sığınıyorlar. Benzer şekilde laik yaşam biçiminin tehdit altında olduğunu düşünenlerin üçte biri AK Parti hükümetinin zor kullanılarak düşürülmesinden yana. Bu 'zor'un ne anlama geldiğini başka bir sorudan anlıyoruz; 'endişeliler'in yüzde 58'i askeri bir darbeyi onaylayacağını söylüyor. Ne için ve kime karşı yapılan darbenin onaylanacağını tahmin edebiliyoruz. Ayrıca 'endişeliler'in yüzde 72'si laikliğin garantörü olarak orduyu görüyor.

'Modernlik' iddiasında bulunan bir kesimin darbeye destek vermesi ve laikliğin garantisi olarak orduyu görmesi yaman bir çelişki. Bu, sosyal alanın askeri güçle savunulmasını istemek demek ki, abes; ne demokratça, ne de modern. 'Endişe' denilen 'şey' bu kitleleri çağın gerisine savuruyor, bilmem farkındalar mı? Ayrıca 'endişeliler'in 'karşı kampta' yer alan partilere ilişkin tutumları da 'demokratça' değil. Bunların yüzde 53'ü Kürt siyasal hareketini temsil eden partilerin, yüzde 57'si de dine dayalı siyaset yapan partilerin kapatılmasını onaylıyorlar. Bu partilerle AK Parti'yi ve BDP'yi kastettiklerini söylemek mümkün.

'Endişenizin kaynağı ne?' sorusuna doğrudan AK Parti ve hükümet diyenler yüzde 5. 'Dindarlaşma'yı endişe kaynağı olarak ifade edenler de yüzde 3. Ama genelde 'laikliğin tehlikede' olduğuna ilişkin yoğunlaşmış bir kaygı var. Ancak bütün endişe kaynakları arasında en büyük grubu yüzde 34'ü aşan oranda doğrudan referans alan ekonomi içerikli kaygılar oluşturuyor. Ortaya çıkan veriler endişenin önemli bir zemininin 'psikolojik' ve 'ekonomik' olduğunu gösteriyor. Endişelilerin yüzde 85'i yaşam biçimlerine bir müdahale ile karşılaşmadıklarını söylüyorlar. Müdahale yaşadıklarını söyleyenler ise yüzde 14. Bunların içinde genel bir mahalle baskısından söz edenler kadar sigarasına, başörtüsüne karışıldığını söyleyenler ve hayat pahalılığından şikayet edenler bile var. Yani ortada yaygın bir müdahale olmadığı gibi bireysel düzeyde somutlaşan kayda değer bir müdahale bile yok.

Araştırmanın bence en çarpıcı bulgusu şu: Endişelilerin çok büyük bir kesimi kendilerini son yıllarda ekonomik anlamda 'kaybedenler' olarak görüyorlar. Bu kesimde son beş yılda hayat şartlarının kötüye doğru gittiğini düşünenlerin oranı % 74. Bu, Türkiye ortalamasının çok üstünde. Bu bulgu, 'laik yaşam tarzının tehdit altında' olduğuna ilişkin algı ile bu kesimlerin büyüyen Türkiye ekonomisinden aldıkları payın görece düştüğünü düşünmeleri arasında bir ilişki olduğunu gösteriyor.

'Kaybedenler' varlıklarını, kimliklerini ve taleplerini 'laik yaşam tarzı' üzerinden ifade ediyorlar. Toplumsal hayatta, siyasette ve ekonomide dışlandığını düşünenler 'yaşam tarzlarının tehdit altında olduğu' savunmasıyla kendilerine bu zeminlerde alan açmaya çalışıyorlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beni dava eden adam

İhsan Dağı 2011.02.11

Hayatım boyunca mahkemelik olduğum bir tek kişi var; o da Süheyl Batum. Bir yazımdan dolayı tazminat davası açtı ve dava hâlâ devam ediyor. Ama şimdi bu adamı, söylediği bir sözden dolayı 301'den yargılamaya kalkışırsanız buna şiddetle karşı çıkarım.

O, artık bir siyasetçi. Bırakın söylediklerinden ve yaptıklarından dolayı cezasını millet kessin.

Demokrasi ve hukuk devleti ilkesine bağlılığından hiç kuşku duymadığım Adalet Bakanı Sadullah Ergin'e buradan sesleniyorum; savcılığın 301'den soruşturma başlatmak için yaptığı izin başvurusunu lütfen reddediniz.

301'den yargılanmak 'ayrıcalığı'nı ona vermeyiniz. Bu maddeden demokratları yargıladılar statüko adına. Bırakın bu 'kâğıttan siyasetçi' böyle kalsın. Darbeyi ve darbeci askeri sevsin, darbe yapamayacak hale gelen askeri küçümsesin, Silivri'ye selam çaksın, Ergenekonculara avukatlık yapsın. Yapsın oğlu yapsın... En iyi bildiği işleri yapmaya devam etsin.

Ama söylediklerinden dolayı asla yargılanmasın... Aksi halde Süheyl Batum gibi birini savunmak zorunda kalacağım.

'Eski Türkiye'nin kaleleri 'yeni Türkiye'de ve 'yeni Türkiye' adına 'eski' yöntemleri kullanmaya kalkışmasın. Yargı, eski alışkanlıklarıyla 'tam demokratik yeni Türkiye' oluşumunu sabote etmesin, buna izin verilmesin.

Düşüncelerini açıklıyor adam. Bırakın açıklasın. Zaten konuştukça batıyor, kirleniyor. Üstelik bu düşüncelerin alıcısı da yok, üç-beş marjinal dışında. Ne yapalım? Durumdan vazife çıkaran askere selam çakan Süheyl Batum gibi adamlar da var. Olsunlar... Toplum bunlara notunu verir, sandığa gömer. Yani bu, yargının değil, toplumun işi. Bırakın Aziz Üstel dalgasını geçsin; 'gün akşam oldu bir darbe bulamadın be Süheyl'. Yargının neyine?

Bence Batum, CHP'nin son dönemdeki en 'bomba' transferidir. Bomba diyorum, çünkü bu zatı ne zaman görsem 'patlayıcı' bir şeyler geliyor aklıma; 'canlı bomba', 'serseri mayın' veya 'pimi çekilmiş el bombası'... Belki de bu yüzden medya peşinde. Gazeteci milleti, adamını iyi tanıyor.

Bu kişiyi CHP'ye kim önerdi ve aldıysa, sayelerinde siyaset şenlikli. Ancak böyle bir genel başkan yardımcısıyla da CHP'nin sırtı yerden kalkmaz. Bakarsınız bunlar birkaç yıl sonra Batum'un CHP'ye alınmasının bir AK Parti komplosu olduğunu iddia edeceklerdir. 27 Nisan da öyleymiş ya!

Batum'un dediklerine hiç şaşırmıyorum; 28 Şubat sürecinden beri bir 'misyon adamı'dır kendisi. Ama ortamlarda 'akademisyen', 'anayasa hukukçusu' vs. kimlikleriyle kendini gizlemeyi başarmıştı. Artık olması gereken yerde ve kral çıplak, çırlıçıplak. Konuşması gerekenleri konuşuyor. Ne diyor? 'Asker kâğıttan kaplanmış meğer, bitmiş' deyip hayıflanıyor darbe yapamadığı için askere. Çünkü biliyor; bu asker bir zamanlar 'iktidarı altın tepside' birilerine veren bir askerdi. 28 Şubat'ın Genelkurmay Başkanı Karadayı'nın ses kayıtlarını hatırladınız mı? Batum, o generalleri de, o dönemi de, iktidarın nasıl alınıp verildiğini de iyi bilir.

O yüzden şimdi çıkıp ağlıyor? 'Niye bize iktidar verecek bir asker yok' diye. Yani, arkadaş hem siyasete soyunacak, siyaset yapıyor görülecek hem de iktidarı halktan değil, askerden bekleyecek. Yok öyle üç kuruşa beş köfte.

Siyasete soyunduysan iktidarı kendin alacaksın. İş öyle başkalarına yıkmak yok. Ne? Halk vermiyor mu? Vermez tabii, halkı ne sandın? Halkın gözü kör, kalbi mühürlü, akli kıt mı?

Yapamıyorsan çekip gideceksin. Lakin artık işin zor; 'iş tamam' sanıp üstündeki 'kamufraj'ı çıkardın. Deşifre oldun muhterem 'darbesever', artık sana kimse kanmaz. Yargıçlar bile...

Ha, bu arada umarım, Yargıtay'ın hâkim üyeleri son günlerde gazete okuyor ve televizyon izliyorlardır. Az biraz izlemekle bile 'davacım'ın bir 'darbesever' olduğunu anlayabilirler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti modeli: 'Üçüncü yol'

İhsan Dağı 2011.02.15

Ortadoğu'da halk, 'değişimin bir öznesi' haline geliyor mu? Tunus ve Mısır'da yönetimleri deviren, ardından diğer bölge ülkelerine de yayılma istidadı gösteren halk hareketleri bu ihtimali güçlendiriyor. Hep 'dışarıdan' belirlenen koşullarda yaşayan, hep dışarıyı temsil edenler tarafından yönetilen halk, 'irade'sini keşfediyor.

Öte yandan, meşruiyetleri sürekli tartışılan, halkın rızasına ve desteğine dayanmayan rejimlerin bölge ve dünya için sorun olduğu da iyice kabul görüyor. Demokrasi olmadan Ortadoğu devletlerinin en büyük dertleri olan 'yönetimin meşruiyeti' sorununu aşmak mümkün değil. Artık meşruiyet ne satın alınabilir ne de kof bir Arap milliyetçiliği veya pragmatist bir dindarlık gösterisiyle üretilebilir. Meşruiyet ancak halkın katılımıyla mümkün. Meşruiyeti tartışılmaz olan bir rejim güçlüdür ancak. Demokratik meşruiyet mi, sallanan diktatöryel rejimler mi? Biri refah ve özgürlük demek, diğeri yoksulluk ve baskı... Böyle bir kavşakta 'İslam ile demokrasi uyuyor mu?' kadar 'uyuşturucu' bir soru ve kaygı olamaz.

Arap kitleler bu ahmakça soruyu aşmış görünüyor. İran devriminin ardından halk gücü bu defa Sünni coğrafyada kendini gösteriyor. İstedikleri, kendi katılımlarıyla belirlenen 'temsili', şeffaf, hesap sorulabilen ve 'iyi' bir yönetim.

Artık önemli olan, bunun 'devrim' tarzı gösterileri aşıp, demokratik bir temsil formatına dökülebilmesi.

Bu noktada Türkiye'den ve özellikle de AK Parti'den alınacak bazı dersler var; 'eski' değil 'yeni' Türkiye'den söz ediyoruz. 'Eski Türkiye'nin Müslüman bir coğrafyada 'laik ve demokratik' bir ülke olarak model olduğu konuşulurdu. Oysa hem laikliği hem de demokrasisi sorunluydu 'eski' Türkiye'nin. Laiklik anlayışı otoriter, dışlayıcı ve müdahaleci; bu haliyle özgürleştirici değil, baskıcıydı. Başkaları tarafından taklit edilmeyi bırakın, Türkiye'nin dönüştürmeye, demokratikleştirmeye çalıştığı bir modeldi.

Demokrasisi de arızalıydı; askerî müdahalelerle vesayet altına alınmış, yönetimin meşruiyetini milli iradeden değil resmî ideolojiye sadakatten alan, siyasetin alanının bürokrasi tarafından işgal edildiği 'sınırlı' ve 'vesayet altında bir demokrasi'...

Türkiye, laiklik anlayışını normalleştirdiği ve demokratikleştirdiği, siyasal rejimi üzerindeki anti-demokratik vesayeti kaldırdığı oranda Ortadoğu toplumları için 'model' olma özelliklerini kazanıyor.

Türkiye'nin modelliğinin yanı sıra AK Parti'nin İslam coğrafyası açısından 'rol modeli' olma vasfını da görmek gerek. AK Parti, muhafazakâr kimliği, liberal ekonomi politikaları ve demokratikleştirici siyasal programıyla bir ilgi odağı. AK Parti lideri Tayyip Erdoğan'ın siyasal geçmişi, mücadelesi ve kimliği de başlı başına önemli. Bir

yandan dindar, Ortadoğu halklarına kendini yakın hissedenden bir kimse, öte yandan da demokrasi, halk egemenliği, özgürlükler diyen bir siyasetçi. İlginç bir sentez bu...

AK Parti tecrübesi, İslamcı hareketlerin öykündükleri bir değişim modeli. Müslüman Kardeşler'in kurucusu Hasan el-Benna'nın torunu olan akademisyen Tarık Ramazan boşuna söylemiyor; 'Müslüman Kardeşler'in genç nesilleri için Türkiye (AK Parti) örneği büyüleyici'.

Büyüleyici olan, İslami kimlikten 'muhafazakâr ve demokrat' bir siyasal programa geçmek, böylece siyasal bir 'cemaat' olmaktan çıkıp ülkenin yarısının oyunu alabilir hale gelmek.

AK Parti'nin Ortadoğu siyasetini dönüştürücü gücü, tabii ki sınırlı; ama bu haliyle bile son derece önemli ve değerli. AK Parti, İslami kimlik ile demokrasi, çoğulculuk, piyasa ekonomisi, küreselleşme ve Batı arasında zorunlu bir karşıtlık olmadığını anlatıyor; modern siyasal değerleri benimseyen bir İslami hareketin demokrasi içinde neleri başarabileceğini temsil ediyor.

Ortadoğu halkları uzun yıllar iki 'kötü' arasında seçmek zorunda kaldılar; otoriter rejimler ve İslamcı totaliter rejimler. Türkiye ve AK Parti Ortadoğu halklarına 'üçüncü yol'un mümkün olduğunu gösteriyor; muhafazakâr bir sosyal ve kültürel doku, liberal bir ekonomi modeli ve demokratikleştirici bir siyasal program.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asker ocağı mı, esir kampı mı?

İhsan Dağı 2011.02.18

Mehmetçiğin adı yok. O ancak bir hedef tahtası; eline pimi çekilmiş el bombası verilen bir kurban; mayın döşeli araziye yönlendirilen sürü. Mehmetçiğin en bahtı açıkları 'vatan hizmetleri'ni orduevlerinde garsonluk, bahçıvanlık, çaycılık olarak yapanlar.

'Vatan hizmeti bu mudur?' diye boşa öfkelenmişiz, çocuklarımızı 'özel hizmetçileri' gibi kullandıkları için. Ben razıyım buna; yeter ki hedef tahtası yapmasınlar çocuklarımızı askerde... Görüntüleri görmüş olmalısınız; tedavisi gereken bir adamı 'yüzbaşı' yapmışlar, o da Mehmetçiği hedef tahtası haline getirmiş. Görüntü şoke edici. Milletin emanetleri olan gençlere neler yapıyorlar? Gizli çekilmiş bir görüntü de değil bu üstelik. Bu, onlar için bir 'show'. Kendisi görüntülüyor, sonra 'hava atacak', sağda solda. Sıkılmadan askerlere de sesleniyor; 'cesareti olmayanlar çıksın' diye. Senin cesaretin var mı? Cesaretim yok deyip kenara çekilen gariban askere neler yapıyorsundur, kim bilir?

Kışla mı, esir kampı mı, Allah aşkına?

Askerlik dediğiniz buysa, emanetlerinize böyle bakıyorsanız ailelerden çocuklarını asker göndermesini nasıl beklersiniz? 'Askerlikten soğutmak' hâlâ suç bu ülkede. Var mıdır daha âlâsı askerlikten soğutmanın? Bir de 'askeri yıpratmak' sözü vardır. Görüntüye bakın, askeri kimin yıprattığını göreceksiniz.

Belindeki silahı 'mutluluk çubuğu' sananlarla bir ordu kurulmaz.

'Ordunun sivil denetimi' boş laf değildir. Ordunun, sahibine hesap vermesinin yoludur. Mesele sadece ordunun millet kaynaklarını nasıl harcadığını denetlemekten de ibaret değildir. 'Sivil iktidar', bu milletin evlatlarına

kışlada nasıl davranıldığını da bilmek, bilmiyorsa araştırmak ve millete açıklamak zorundadır. Yetmedi, bu tür işlere kalkışanlardan da tepeden tırnağa hesap sormalıdır.

Şimdi, bu yüzbaşıya klinik destek şart da, hakkında 'adam öldürmeye teşebbüs'ten dava açılacak mı, açılmayacak mı? Ben bunu merak ediyorum. Yapılan eylem, 'adam öldürmeye teşebbüs'tür. Cezası da dokuz yıldan başlar. Cumhuriyet savcılarının harekete geçmeleri gerekir. Elindeki silah ve sırtındaki üniformanın gücüyle milletin evlatlarını karşısına dizip, eğilip tersten bacak arasından ateş eden bir kişinin ne yapmaya çalıştığı açık.

Konuya ilişkin Genelkurmay'ın yaptığı açıklama ise evlere şenlik. Bir yandan, 'TSK'nın atış yönergelerinde bu şekilde bir atış eğitimi yer almamaktadır' diyor, öte yandan da 'güven atışı' denilen bir uygulamadan söz ediyor. Nasıl yani? Şimdi sizin normal 'güven atışları'nı da merak ettik. Üstelik söz konusu yüzbaşının bu tür 'gösterilere' katıldığını söylemek ne demek? 'Merak etmeyin, yüzbaşını iyi biliriz. Keskin nişancıdır, kaçırmaz' mı demek istiyorsunuz? Öyle diyorsanız, karşısına sizin çocuklarınızı dizeceksiniz...

Genelkurmay açıklaması bu kurumu yönetenlerin acziyetini yansıtıyor. Soruşturma açmışlar, ama daha şimdiden korumaya çalışıyorlar 'eleman'ı. Neymiş efendim, 'güven atışı' diye bir şey varmış. Siz böyle laflar ettikçe, bahaneler uydurdukça milletin size 'güven'i kalıyor mu peki? Bunu hiç düşünmez misiniz? Yoksa umurunuzda mı değil?

'Güven atışı'ymış... Bir de 'fırsat eğitimi' vardı, biliyorsunuz. Eline pimi çekilmiş el bombası verilen askerler bu suretle öldürülmüştü. Bu cinayetlerin adı da 'fırsat eğitimi'di'. Bir de, 'olur böyle şeyler' vardı, 'üzme canını', kendi mayınına basan yedi genç zaten ölüp gitmişti. Ah, bir de gizleyebilselerdi bunları!..

Genelkurmay titreyip kendine gelmek zorunda. Kışla duvarlarının arkasında neler olup bittiğinden milletin haberi olmalı. Gizlilik, görev, milli güvenlik bahanelerinin arkasına saklanıp yapılan yanlışlıkların üstünü kapatmaya kimse kalkışmasın. Herkesin şeffaflığa ihtiyacı var. Bunu sağlaması gereken de hükümet.

Son söz 'alakasızmış' gibi görülen başka bir konuyla 'alakalı'; halk, çocuklarına böyle kasteden bir yüzbaşının ordusunda, 'demokrasiye, hukuka, seçilmiş hükümete' kasteden generallerin olduğunu da düşünür elbet.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yahudi düşmanlarına Amerikan desteği

İhsan Dağı 2011.02.22

Bu ülkede 'yeni anti-Semitizm'in babası sayılabilecek bir kişi Ergenekon soruşturması çerçevesinde gözaltına alınınca kıyamet koptu.

İçerde yükselen itirazlara şaşırmıyorum. Ama Odatv ve Soner Yalçın'a dışarda en fazla arka çıkanların İsrail lobisi, New York Times gazetesi ve Amerikan 'neo-con'lar olması izaha muhtaç. Demek ki bu çevreler Soner Yalçın'ın 'Efendi'leriyle başlattığı 'yeni Yahudi düşmanlığı' ikliminden hiçbir rahatsızlık duymamışlar. Oysa bilinir ki bu işin bütün dünyada amansız takipçileri bunlardır. Neden?

Neden Amerikan Büyükelçisi Ricciardone bizim 'ulusalcılar'a arka çıkıyor? Bizim ulusalcı Yahudi düşmanlarının İsrail lobisi ve 'neo-con'larla işleri ne? Bu tuhaf birlikteliğin yegâne sebebi AK Parti düşmanlığı olamaz. Öyleyse

bu ruh hali içerde olduğu gibi dışarda da insanların kimyasını bozuyor demektir. Son derece sağlıksız. Bir o kadar sağlıksız olan da 'nefret söylemi'...

Anti-Semitizm ve her türlü ırkçılık bir insanlık suçu, bir cinnet ve cinayet fikri... 2004'te Soner Yalçın'ın 'Efendi' kitabıyla bu fikir 'Türk popüler kültürü'nn bir parçası haline geldi adeta. Bu 'onur'da aslan payı da kitabı basıp mağazalarının başkşelerinde pazarlayan Doğan Kitapçılık ile, kitap çıktığında tanıtım ve reklam kampanyasının tavan yaptığı bu grubun gazete ve televizyonlarına ait.

Tebrik edilesi işlere imza attılar. Yeni kuşak bir anti-Semitler topluluğu yarattılar; bunlar kentli, eğitimli ve laik ulusalcılar. Her şeyden ve herkesten korkan, memleketin satıldığına iman eden, irrasyonel insanlar grubu...

Bu 'büyük gazeteci'nin yaptığı kafatası avcılığı ve şecere plğ. Memleketin neredeyse tüm aydınlarını, gazetecilerini, akademisyenlerini, işadamlarını ve siyasetçilerini 'Yahudi' kökenli dönme/Sabetayist olmakla suçluyor. Evet suçluyor; onun için Yahudi kökenli olmak 'anormal', nefret edilesi bir durum. Soner Yalçın'ın kitapları adeta fişleme listesi. Ulusal bir hükümet kurulduğunda ilk 'temizlenecekler' listesi sanki. 'Liste'de yer almak için adının şu veya bu olması, kökeninin şu veya bu şehirden geliyor olması yeterli. Kitaplarda isminiz geçiyorsa kapınıza Yahudi yıldızı çakılmıştır artık. Hareket, Hitler'ini bulduğunda kaderiniz bellidir... Ama kimse de bu ırkçıların 'karalama, itibarsızlaştırma ve etkisizleştirme' kampanyalarına ses çıkarmadı. 'İtham' edilen insanlar, bir atasözüne uygun davranmayı tercih ettiler: 'İte dalaşacağına çalıyı dolaş'! Sindirmişler insanları...

Bu yayınlarla amaçlanan, 'ulusal refleksleri' uyarmaktı. Memleket adeta 'Yahudi kökenliler'in istilasını altındaydı; dolayısıyla yeniden bir 'ulusal kurtuluş savaşı'na hazır olmak gerekiyordu... Meseleyi o kadar abarttılar ki, onlara göre Türkiye Cumhuriyeti bile bir 'Yahudi' projesiydi. Abdullah Gl ve Recep Tayyip Erdoğan hakkında bile 'Musa'nın çocukları' yalanları yazıldı. Dn bu yayınlara çanak tutanlar bugün Soner Yalçın'ı büyük gazeteci ilan ettiler. şaşırmadık tabii. Onlar ırkçılığı, Yahudi düşmanlığını, hakaret ve iftirayı savunmaya devam etsinler; gazetelerinde yazmaya, bu tür kitapları yayınlamaya ve başkşelerde satmaya aman ara vermesinler.

Sonuçta; Goebbels'in ulusal çocukları işlerini yaptılar, hem de iyi yaptılar. Korku, kuşku ve çevrelenmişlik duygusu yaratarak, her taşın altında bir 'Yahudi parmağı' bularak, devletin ve toplumun önde gelen her ismine 'Yahudi kökenli' damgası vurarak modern, kentli, eğitimli ve fakat yalnız ve güvensiz kesimler arasında 'yeni anti-Semitik' bir dalga yarattılar. şimdi yarattıkları o ruh hali ve o insanlar savunuyor 'modern ırkçıları'. Ben savunmam. Gazetecilik ırkçılık yapmayı hoşgörmez; hoşgrrse zaten saygı görmez.

İlginç olan Türkiye'de 'yeni anti-Semitizm'in öncüsü ve propagandisti olan bir kişiye ABD Büyükelçisi'nin ve Dışışleri Bakanlığı'nın destek çıkması, Yahudi lobisinin etkin kuruluşlarından olan New York Times'ın sayfa ayırması. Nasıl açıklanır bu bilmiyorum, belki bir komplo teorisine ihtiyaç var!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Araplardan darbeci Türklere dersler

İhsan Dağı 2011.02.25

Ders alıyorlar mıdır, acaba? Ortadoğu'da halk gücüyle yıkılan askerİ diktatörlüklerden ders alıyorlar mı bizim darbeciler?

Devleti bir zulüm makinesi gibi kurgulayan, topluma nefes aldirmayan, ekonomiyi tamamen kontrol eden, sokakta on kişinin bir araya gelmesini yasaklayan rejimler bile dayanamıyorlar halk gücüne. Bin Ali kaçtı, Mübarek çekildi, Kaddafi halkına savaş uçaklarıyla saldırıyor, günleri sayılı...

Belgelere göre Balyozcular da benzer işler yapmak istemişler. Camileri bombalamak, insanları stadyumlara doldurmak, savaş uçaklarını kaldırmak... Demokrasi olmayınca vicdan da kalmıyor demek ki; asgari bir vicdanın varlığı için bile demokrasi gerekli.

Türkiye'de başaramadılar, Arap dünyasında yarım yüzyıllık iktidarlarından sonra tasfiye oluyorlar. Bu saatten sonra bizim darbeciler, Türkiye gibi bir ülkeyi askerî rejim altında yönetebileceklerini hâlâ düşünebiliyorlar mı dersiniz?

İyi kötü altmış yıllık bir demokrasi tecrübesi olan, sivil toplumu siyasetin önünde giden, dünya ile bütünleşmiş, ekonomisi bireysel girişimlerle coşmuş bir ülkede ne darbe mümkündür ne de otoriter bir rejim.

Ama darbecilerin gözünü iktidar bürümüşdür, göremezler. Bir darbenin ülkeyi böleceğini, ekonomiyi çökerteceğini, dünyadaki itibarımızı beş paralık edeceğini bilseler de fırsat bulduklarında yaparlar bunu. Umurlarında bile olmaz ülke. Denemişler işte... Dertleri iktidara ulaşmaktır. Dolayısıyla esas olan, fırsat vermemektir, güvenmek değil.

Şunu da öğrensinler artık; darbe yoluyla iktidara oturmak mümkün değil. Bırakın Türkiye'yi, Mısır'da, Libya'da bile mümkün değil.

Ortadoğu'da halkın isyanını, tepkisini gördükten sonra hâlâ bu işlere heves eden kaldıysa, onların aklından şüphe ederim. Sadece heveslilerin değil, bu işlere geçmişte bulaşmış olanların da nedamet getirmelerini sağlayacak sağlam örnekler yaşıyor Ortadoğu'da.

Ama bu kesimin Ortadoğu halklarından ders alacağını sanmıyorum; onlar için Araplar 'pis', 'cahil' ve 'yobaz'dır. Atladıkları mevzu ise bu insanların artık diktatörlüklere karşı çıkıyor, isyan ediyor olmasıdır.

Oysa bakıyoruz, bizim 'kentli, eğitimli, modern endişeli' tayfası hâlâ darbeden medet umuyor. Önceki hafta açıklanan Metropoll araştırması göstermişti; endişeli modernlerin yüzde 58'i 'gerektiğinde ordunun yönetimi doğrudan ele almasını' meşru görüyor. Yani onlar için mesele 'şartların olgunlaşması' meselesi...

İronik değil mi? Bizim 'endişeli sözde modernler'in Araplardan öğreneceği çok şeyler var. Bütün gösterişlerine rağmen ne modernler ne demokrat. Aşağıladıkları Arapların çok gerisindeler. 'Bizimkiler' davet ederken Araplar kovalıyor diktatörlerini...

Yönetimde asker isteyenler Albay Kaddafi'nin saflarına katılabilirler. Afrika'da 'lejyoner' bulmakta sıkıntı yaşamaya başlamış Kaddafi. Belki, 'Beyaz Türkler Lejyonu' oluşturmak isterler Albay'ın saflarında...

Bizim darbeseverler ister ders alsınlar, ister almasınlar Türkiye halkının çok büyük bir çoğunluğu demokrasinin nasıl bir nimet olduğunu Ortadoğu'da olup bitenlere bakıp bir kez daha anladı.

Meşruiyeti olmayan bir yönetim zorbalıktır. Ortadoğu'da zorbalığın sınırlarına dayandık. İnsanlar isyan ediyorlar; kötü yönetime, zulme isyan bu. İstedikleri yönetimi, refahı paylaşmak. Demokratik istikrar çok değerli. Toplumun temel taleplerinin karşılanmasının ön şartı çünkü. Özgürlük, adalet, refah ve hatta güvenlik ancak demokratik istikrarla mümkün.

Bölgenin istikrarı 'temsili yönetim ve katılımcı siyaset'ten geçiyor. Demokrasi bir iç barış projesi olduğu kadar, bölgesel ve küresel güvenliğin de bir gereği. Bu, sadece üç beş aydının, gazetecinin normatif, değer yüklü bir

saptaması değil; küresel istikrara ihtiyaç duyan 'güçler'in de vardığı bir nokta. Bu nedenledir ki Türkiye'de son yıllarda bir darbe yapamadılar.

Bu arada, bizim darbeci kalıntılarına ve destekçilerine de bir mesaj iletelim, belki ders alırlar: "Bakın, Mısır ve Libya halkı dayanamayıp isyan etmişken Türkiye toplumunun darbecilere teslim olacağını sanmayın. Tunus, Mısır ve Libya kulağınıza küpe olsun." i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erbakan'ı 28 Şubat mı değiştirdi?

İhsan Dağı 2011.03.01

Milli Görüş hareketinin lideri Necmettin Erbakan 28 Şubat'ın arefesinde aramızdan ayrıldı. Uzun ve sabırlı siyasal mücadelesinden geriye, gelişmelere uyum yeteneği yüksek bir siyaset anlayışı ve yetmiş insan bırakarak...

Kişiliğiyle siyasete renk katan, 'dava adamı' özelliğiyle de peşinden gidenleri diri tutan bir siyasetçiydi.

Türkiye'nin siyasal hayatında derin izler bıraktığı kuşkusuz, ama zorluklarla dolu bir hayattı bu. 12 Eylül sonrası sıfırdan başladığı mücadelesini başarıya ulaştırıp başbakan olduğunda bile rahat vermediler ona. 28 Şubat'ta ordu, yargı ve medyanın kuşatması altında başbakanlıktan ayrılmaya zorlandı ve partisi kapatıldı. Ancak bugünden bakıldığında 28 Şubat kapışmasından galip ayrılanlar, Necmettin Erbakan ve onun çevresinde yer alan siyasetçiler, toplum kesimleri oldu.

Bu başarının sırrı ise hareketinin 'değişim' yeteneğinde gizliydi. Değişim 'gereği'ni doğru okudu, partisini dar bir ideolojik hareket olarak tutmak yerine geniş kitlelere açmaya çalıştı. Ancak bunu, genel kanaatin aksine 28 Şubat sürecinde 'zorda kaldığı' zaman değil, öncesinde başlattı.

'Milli Görüş'ün 28 Şubat sürecinde maruz kaldığı baskılar üzerinden değiştğine ilişkin yaygın iddia biraz da 28 Şubat'ı meşrulaştırıcı bir amaçla gündeme getiriliyor. Otoriter laiklik anlayışının, anti-demokratik parti kapatma pratiğinin 'işe yaradığını' göstermeye çalışıyor bu açıklama biçimi.

28 Şubat'tan 14 yıl sonra ve Erbakan'ın ardından bu ezberi bozmanın zamanıdır. Erbakan ve Refah Parti'si 28 Şubat'la değişmemiştir; aksine Erbakan ve partisi değiştği, değiştikçe de oylarını artırıp 1995 seçimlerinden birinci çıktığı için 28 Şubat mekanizması geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

Milli Görüş hareketinde değişimin miladı 1991 seçimleridir. Bu seçimler öncesinden başlayan süreçte RP ilk defa 'cemaat'ten çıkıp 'cemiyet'e ulaşma çabalarına girişti, Milli Görüşçü olmayan insanların da oylarına talip olmaya başladı. Bu çok önemliydi; farklı insanlarla, 'kendi gibi' olmayan insanlarla siyaset yapmak hem Milli Görüşçüleri hem de diğerklerini değiştirdi.

Bu sürecin başladığı yer de İstanbul'du. Partinin il başkanı da bildik bir sima; Recep Tayyip Erdoğan. Partinin üyeleri, destekçileri, yöneticileri arasına Milli Görüş çizgisinden gelmeyenlerin de dahil olmasıyla hareket büyüdü. Erbakan bu stratejinin mimarı değildi belki; ama arkasında durdu, 'gençler'i destekledi. RP'nin MÇP ve IDP ile ittifak halinde girdiğı 1991 seçimlerinde toplumun her kesiminin talepleri, kimlikleri görünürdü. Seçim

afişlerini hatırlıyorum; başörtülü ve başı açık hanımlar, öğrenciler, yaşlılar, işçiler, memurlar RP'nin seçmeni olmaya çağrılıyordu.

RP'nin iktidara gelebilmek için kendi doğal tabanını aşarak daha geniş kitlelere ulaşması gerektiği bu dönemde kabul gördü. Seçim kampanyasında modern propaganda teknikleri kullanarak dinî konuları işlemek yerine sosyal problemler üzerine duran bir strateji izledi. İlimli bir imajla farklı toplumsal ve ekonomik kesimlere ulaşmaya çalıştı, partinin tabanını genişletmeyi hedefledi.

Bu, etkileri hâlâ süren yeni bir siyaset anlayışının doğum anıdır. Sonuçta, bir önceki seçimlerde baraja takılan RP, 1991'de yüzde 17 oy almayı başardı.

1980'lerde gelişen, derinleşen İslamcı hareket toplumsal ve ekonomik sorunlardan bağımsız salt 'ideolojik' bir siyaset dili ve stratejisinin 'kitlesele bir destek' bulamayacağını anlamıştı. 'Toplumsal ve ekonomik talepleri' arkasına alarak siyaset yapmada en etkili slogan ise 'adil düzen'di. İslami referanslarla toplumsal ve ekonomik talepleri harmanlayan 'adil düzen' sloganı 'milli görüş'den daha etkili oldu hareketi geniş toplumsal kesimlere taşımada. 'Erbakan hareketi' hem gelenekçi, hem modernist; hem Osmanlıcı hem de Türkiyecidi.

AK Parti'nin bugün kullandığı siyaset dili önemli ölçüde Milli Görüş geleneğinin tecrübesinden çıkmıştır. Necmettin Erbakan da bu tecrübenin merkezindedir. Allah rahmet eylesin...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti seçimle devrilmezse, ne olur?

İhsan Dağı 2011.03.08

Seçimlere doğru riskler artıyor. En büyük risk ise AK Parti'ye karşı desteklenen CHP'nin şimdiden seçimden umudunu kesmesi. Risk, çünkü bu, AK Parti'yi ne pahasına olursa olsun devirmek isteyen bazı iç ve dış çevreleri 'alternatifler' aramaya sevk ediyor.

Söz konusu çevreler aslında neredeyse son bir yıldır bu işin 'sandıkta' olabileceğini düşünüyorlardı. Zaten Ergenekon ve Balyoz soruşturmaları ellerini kollarını bağlamış, anti-demokratik yolların önünü ciddi olarak kapatmıştı.

Bu nedenle CHP'yi İstanbul'da yüzde 33'e taşıyan ekibin Baykal'ın ardından anamuhalefetin başına gelmesinden memnundular. Medyanın da yarattığı havayla CHP'nin bir rüzgâr yakaladığı izlenimi de umutlarını artırmıştı.

Anayasa oylaması bir ön prova olacak, AK Parti karşıtı tüm oylar 'hayır'da toplanacak, haziran seçimlerinde de 'indirici darbe' vurulacaktı iktidar partisine. Ancak hesaplar 12 Eylül'de bozuldu. Bütün muhalefetin birleştiği bir yerde bile AK Parti'nin anayasa değişikliği paketi yüzde 58 destek buldu. Fark biraz daha düşük olsa hâlâ umutlanacaklardı ama, yüzde 58-42 aritmetiği moralleri bozdu. Ardından kamuoyu yoklamalarında MHP'nin baraj altı görülmesi ve CHP'nin yüzde 30'lardan geri düşmesi tam bir bozgun havası yarattı. Sonuç; kendi geleceklerini AK Parti'nin iktidardan düşürülmesine bağlayanlar bir kez daha seçimlerden umutlarını yitirdiler.

Erken gelen bir bozgun psikolojisi bu. Ben, benzer bir durumun seçimlerin ardından ortaya çıkacağını düşünüyordum. Üçüncü defa sandıkta kaybetmenin psikolojik yıkımıyla birtakım 'maceralar'a kalkışılacağını bekliyordum. Bu yüzden de, asıl, seçimlerin değil, seçim sonrasının şimdiden yönetilmesi kanaatindeydim. Ama erken pes ettiler... Yenilgi psikolojisi ve çıkış arayışıyla 'sorunları'nı seçim öncesi, seçim yenilgisi görmeden çözmek isteyebilirler.

Olayın bir de bölgesel ve küresel boyutu var. Ortadoğu'da meydana gelen gelişmeler bir yandan Türkiye'nin profilini yükseltirken bir yandan da riskler yaratıyor. Bölgede etkisi yükselen Türkiye'ye karşı kıskançlıklar ve düşmanlıklar da artıyor. İsrail, Türkiye'nin ardından bölgedeki önemli bir ülkeyi, Mısır'ı da 'kaybetti'. Mısır ile Türkiye arasında 'sandviç' olmaktan korkuyor. Artık Gazze'de Hamas'a istediğini yapmakta zorlanacak, Batı Şeria'da FKÖ'yü parmağında eskisi gibi oynatamayacak. Dahası, yeni Mısır yönetimi de Türkiye gibi iki Filistinli grubu uzlaştırma politikası izlediğinde karşısında 'birleşik Filistin' bulacak. Yani bu gelişmelerle İsrail'in hem bölgede hem de Filistin'de hayatı zorlaşacak.

İsrail, böyle bir sıkışmışlıktan çıkmak, Türkiye'yi yeniden 28 Şubat günlerinde olduğu gibi koşulsuz yanına çekmek için AK Parti karşıtı bazı 'organizasyonlar'ı destekleyebilir. Arkasına ABD'nin güçlü İsrail lobilerini ve AK Parti'den uzun süredir kurtulmak isteyen 'neo-con'ları alarak Türkiye'deki bazı 'çılgın Türkler'e 'yürü' diyebilir. Bana kalırsa son zamanlarda böyle bir ihtimalin zemini hazırlanıyor. İçte ve dışta 'demokrasi dışı' arayışların böylesine kesiştiği bir durumda herkesin dikkatli olması gerek.

Süreci yönetmenin şartlarından biri Ergenekon ve Balyoz soruşturmalarında, sulandırma girişimlerine fırsat vermemek. Bu davalar Türkiye için hayati. Demokrasinin kurumsallaşması, devletin şeffaflaşması bu davaların akıbetine bağlı. Yargı ve emniyet mensuplarının bu davaların salt teknik boyutuyla ilgilenme lüksleri yok. Bu işleri yürütenler aynı zamanda kamuoyunun algısını da yönetmek zorunda. Kamuoyu desteği arkalarından çekildiğinde, siyasi irade de dağınık. O aşamadan sonra süreci sürdürmek de imkânsızlaşır.

Dünyada ve Türkiye'de basın özgürlüğü, hukuk devleti konusunda kafaların karışması anti-demokratik girişimlere davetiye çıkarır. Seçim öncesi zemin kaygandır; çünkü o zemine çalışan çok kişi var. Bazıları seçimlerin sonucunu beklemeyi 'çok geç' görebilir ve işi seçim öncesinde bitirmek isteyebilir.

Diyeceğim şudur: Aymazlığın âlemi yok. Seçime doğru riskler artarken 'demokratlar' saflarını tutmak ve genişletmek zorundalar. Sonra pişman oluruz...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Gazeteci milleti' ve siyasi entrika

Demek ki neymiş? 'Gazeteciler' de sütten ıkımış ak kaşık değillermiş. Daha dn Ergenekon soruşturması bağlamında gözaltına alındığında 'gazeteciler susturuluyor' deyip 'karanlık oda'ya gazetecilik adı altında koruma sağlamaya çalışanlar bugün şaşkınlr.

Neden? Çünkü, bu gazeteciler Nazlı Ilıcak, Sevilay Yükselir ve başka gazeteciler, işadamları ve siyasetıilerin özel hayatlarını fişlemişler. Yetmemiş, Deniz Baykal'a yeni bir komplo hazırlamışlar. Bir yandan da 'varan 2'yi devreye sokalım' notları yazıyorlarmış.

Gazeteci diye korumaya çalıştıkları kişi hakkında gözaltına alınan bir başka gazeteci "İsrail istihbaratına çalışan" birisi diyor dinlemeye takılan bir telefon konuşmasında. Gazeteci mi, Mossad elemanı mı, bilmiyoruz. Bilen varsa açıklasın. Kendi camiasında, hakkında böyle şaibeler dolaşan birisi için 'kefil' olmadan önce iyi düşünün.

Ama iyi düşünmedikleri belli. Faş olan son bilgilerle 'oda'nın içindeki 'malzeme' ortalığa dökülünce ne yapacaklarını bilemiyorlar şimdi. Acaba, 'bizim gazeteciler suç işlemez' korosuna devam edecekler mi?

Hiçbir meslek 'masum' değildir; ne gazeteciler, ne askerler, ne siyasetçiler. Mesleki bir dayanışma duygusuyla savunma yapmanın 'kabilecilik'ten farkı yok.

Ortaya dökülenleri ve dklecekleri 'gazetecilik' adına aklamaya çalışmayı bırakın artık. Bu, gazetecilik değil. Biliyoruz kardeşim; iş takibi yapanı, ticarete soyunanı, darbecilerin silahşoruğunu yapanı biliyoruz. Söz, kalem sizde diye; siz herkesi eleştirebilecek bir iş yapıyorsunuz diye kendinizi pirpak zannetmeyiniz. Öyle göstermeye kalksanız da halk biliyor.

Bir iftira ve yalan makinesi olarak alışan Oda TV'yi ve kişilik suikastlığını meslek edinmiş bir kişiyi 'gazeteci' ilan ettiniz ve dokunulmaz kılmak istediniz. şimdi ne yaptığının farkında mısınız? Mesleğin itibarını biraz daha zedelediniz. Oysa yapmanız gereken mesleğinizin haysiyetini, itibarını savunmaktı. Güven vermeyen bir gazetecilikle 'dördüncü kuvvet' işlevini yerine getiremeyen bir medya Türkiye için kayıptır.

Oda TV gazetecilik yapıyorsa, siz ne yapıyorsunuz?

Bir de işin siyaset boyutu var, daha doğrusu CHP. Tamam, biliyoruz CHP siyaseti bırakıp Ergenekon 'avukatlığı' yapıyor, ama bu kadarı da fazla. CHP yönetimi açıkça 'gazetecilik' dış işlerle uğraşanlarla 'iş tutuyor'. Yeni genel başkan, eski genel başkan Baykal'a kurulan tuzağı haber vermiyor, bir AK Partili için kurulan tuzak için de 'kaydını sen ek getir' diyor Oda TV muhabirine. Bir başka CHP yöneticisi ise tam bir 'zehir hafiye'. 'Faka bastığını' düşündüğü bir AK Partiliyi görüntülemek Oda TV muhabirinin evine gidiyor, onu alıp 'mekân'a götürüyor... Sonra da çıkıp anlatıyor bunları pişkinlikle.

Pes doğrusu; ne gazetecilik bu, ne de siyaset. İkisini de yanlış yapanlar iflah olmuyor işte; millet itibar etmiyor onlara. Milletten itibar görmeyenler de, ne yapsınlar? Yargıya, orduya vs. dönüp onları kışkırtıyor, onlardan medet umuyorlar. Bu CHP ve bu gazeteciler birbirlerine yakışıyor. Ama maalesef ikisinin de geleceği yok.

Bir de yeni yönetim 'yeni CHP' masalları anlatıyordu; meğer siyasete yeni fikirler, projeler katmakla değil, 'belaltı' çalışma yöntemleri geliştirmekle meşgullermiş. Bu 'cin siyaset' yöntemlerini CHP'ye 'akıl verdiği'ni söyleyen Ergenekon sanığı Yalçın Küçük'ten mi almışlar, yoksa kendileri mi geliştirmiş, emin değilim. Ama sonuçta 'cin çarpmış'a dönecekler. Akıl hocası Yalçın Küçük olan 'yeni CHP' ancak bu kadar olur.

Bu son olay bir kez daha gösterdi ki memleketin bir numaralı sorunu 'muhalefet'. Bu muhalefetin içinde CHP de var, sözde 'merkez' medya da. Bu ikili bir türlü değişen Türkiye'yi anlamadı. 'Yeni Türkiye'yi anlamamakta

direnen 'eski medya' ve onun müttefiki CHP'yi de halk tasfiye edecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Medyadaki telaş neden?

İhsan Dağı 2011.03.15

Memlekette muhalefet boşluğu sürüyor. 'Yeni CHP'nin de bu boşluğu dolduramayacağını anlayan malum medya işi yeniden kendi uhdesine aldı.

'Ana akım medya' değil, anamuhalefet partisi mübarek. 'Dördüncü kuvvet' olmakla yetinmek yerine 'birinci kuvvet' olmaya kararlı bir medya görüntüsü bu. Fikir vermekle kalmıyorlar, muhalefet adına gündem yaratma, kavram üretme ve gürültü çıkarma işlevlerini de üstleniyorlar.

Oda TV gibi marjinal yayın organlarından söz etmiyorum, 'ana akım' medyanın tutumu anlattığım. Bu elbette sebepsiz değil. Öncelikle bir grup bütün varlığını AK Parti'yi göndermek için seferber etmiş durumda. Hem içteki yayınları hem de dışarıdaki bağlantılarıyla 'topyekun savaş' havasındalar. 'Savaş'ı kazanmak zorunda olduklarını düşünüyorlar. Bir yandan 'medyadan çekileceğiz' sözlerini dolaşıma sokuyor, öte yandan hazirana kadar her şeyi deneyerek 'son şanslarını' da kullanmaya çalışıyorlar. Yani tam bir 'vuruşarak çekilme' stratejisi. Haziranda çekilmeyi gerektirmeyecek bir tablo çıkarsa ne âlâ, yoksa, 'keşke şu yolu da deneseydik' pişmanlığı yaşamak istemiyorlar. Bu çabalarında yalnız da değiller. Şöyle veya böyle AK Parti'nin ayağına bastığı bazı çevreler de aynı amaç için çalışıyorlar. AK Parti'ye karşı bir tür 'kutsal ittifak' kurulmuş vaziyette. Bunu her yerde görmek mümkün. Medyada, iş örgütlerinde ve siyasi mahfillerde benzer hedefler güdenlerin işbirliği yapmaları çok doğal. Doğal da, bizim kaygımız, yeni yeni güçlenmeye başlayan Türkiye demokrasisinin 'feda' edilme ihtimali... Bu 'ihtimali' tetikleyen şeylerden biri de Ergenekon soruşturmasında 'sıranın kendilerine geleceği' endişesi yaşayan 'büyük gazeteciler'. Mesleki dayanışma adına 'ön sıralarda' yürüyorlar ama, dertleri başka. Emir-komuta zinciri içinde nasıl haberler yaptıklarını, nasıl manşetler attıklarını, nasıl kasetler icat ettiklerini gayet iyi hatırlıyorlar. Fiili bir darbenin 'paydaşı' olmaktan o zaman gurur duyuyorlardı da, şimdi ne yapacaklarını bilemiyorlar, sokakta ve sütunlarında slogan atmaktan başka.

Şimdi endişeliler çünkü son fiili darbe, 28 Şubat darbesi de yavaş yavaş mercek altına alınıyor. Darbeyi yapanın da 'post-modern' olarak nitelediği bir darbeydi bu. 'Post-modern'di çünkü silahlı kuvvetler kadar silahsız kuvvetlerce de yapılmıştı. Bir iktidar düşürülmüş, bir siyasi parti, binlerce dernek kapatılmış, Anadolu sermayesi sindirilmiş ve 'iktidar altın bir tepside' bir başka siyasi partiye sunulmuştu. Erbakan tehdit edilerek istifaya zorlanmış, darbeciler bakanlara, siyasetçilere 'kazığa oturtma' mesajları göndermişti. Bütün bunlar olurken de ekonomi yağmalanmış, bankalar hortumlanmış, kaynaklar uçurulmuştu.

Peki, medya neresindeydi bunun? Tam da göbeğinde...Ergenekon soruşturması başladığından bu yana 'olmamış bir darbeyi yargılayacağınıza, sıkıysa olan bir darbeyi, örneğin 28 Şubat'ı yargılayın' diyorlardı. Şimdi iş tam da buraya gelince tepkileri büyük oldu. Adeta 'ihtilal şartları oluşmuştur' havası estiriyorlar kendi medya mecralarında. Ergenekon'un son dalgası üzerinde bu kadar büyük gürültü kopmasının nedenlerinden birisi 28 Şubat'ın da soruşturma kapsamına gireceği beklentisi. Yani, Oda TV ve diğer gazetecilerin tutuklanmasına gösterilen tepkiler bir tür 'önleyici tepki' işlevi taşıyor. Dün birisi yazmıştı, hafta sonu İstanbul'da bazı gazetecilerin yaptığı gösterinin nedenini; 'aslında bir kendimiz için yürüdük' diyordu bu kişi. Doğru, en azından

bunların bir kısmı kendileri için yürüdü. Muhabirler için ne kadar büyük bir tepki organize ederlerse, savcılarını kendilerine dokunmasını o kadar engelleyebileceklerini düşünüyor, savcılara ve siyasete gözdağı vermeye çalışıyorlar.

Düşünün, muhabirler için içeride ve yurtdışında böyle bir tepki yaratılıyorsa, genel yayın yönetmenleri, Ankara temsilcileri ve haber müdürleri için kim bilir ne kadar büyük tepkiler gösterilir, değil mi? Verilmek istenen mesaj bu.

Mesele ne Yalçın, ne Şener, ne de Şık; birileri, darbecilerle çalışan, onların medya uzantısı işlevini gören birileri kendilerini korumaya çalışıyor. Kaldırılan toz bulutunun nedeni bu...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaddafi 'bizden biri' mi?

İhsan Dağı 2011.03.22

Libya'ya yönelik operasyon eminim birçok insanın kafasını karıştıracak, tarihsel örneklerle Batı'nın Ortadoğu'ya müdahalesinin güncel bir tekrarı olarak anlatılacak.

Eveleyip gevelemeye gerek yok; kendi halkını savaş uçakları ve tanklarıyla bombalayan bir lidere arka çıkmanın hiçbir meşru gerekçesi, diktatörün 'bizden'i olamaz.

Kaddafi, isyanın ilk günlerinde 'ben gidersem El Kaide gelir' tehditleri savurarak arkasına Batı'yı almaya çalışıyordu. Şimdi de yapılan operasyonları 'haçlı seferleri' diye niteleyerek Müslümanların desteğini almak için uğraşıyor. İşte adam bu, malzeme bu...

Gösteriler başladığı andan itibaren sokağa çıkan insanları tehdit eden, aşağılayan, onlara kiralık askerleriyle saldıran Kaddafi'nin hiçbir meşruiyeti yok. Kendi halkı nezdinde de, uluslararası standartlar bakımından da yok. Halkına karşı sömürgeci ülkelerin bile yapmayacaklarını yapan bir adam sadece 'yerli' olduğu için savunulmayı hak etmez. Ama hâlâ doğrudan veya dolaylı olarak bu adamı savunmaya kalkışanlar varsa bunu 'Batı'ya karşı Müslüman dayanışması' adına yapmasınlar lütfen. Strateji desinler, düzen desinler, petrol desinler, ama İslam'ı ağızlarına almasınlar. Kutsal olan hiçbir şey Kaddafi'nin halkına karşı işlediği suçları gizlemek için kullanılamaz, eğer bu kutsalın kutsallığına halel gelsin istenmiyorsa. İstedığınız gibi 'dayanışın' Kaddafi'yle, ama buna 'Batı'ya karşı İslam dayanışması' demeyin.

Kaddafi'ye arka çıkmak, diktatörlerin kendi halkını katletme hakkı olduğunu söylemekten farklı değildir. Halkını katletmeye kalkışanlar yönetme hakkını kaybeder, meşruiyet zeminlerini imha ederler. Kendi halklarının gözünde meşruiyetini kaybeden liderler uluslararası arenada da ülkelerini temsil kabiliyetlerini yitirirler. 'Dış'a karşı egemenlik ve karışmazlık ilkelerini öne sürenlerin önce 'iç'te meşruiyetlerinin varlığını göstermeleri gerekir. Halkına karşı kaba güç kullananlar, başkalarının kendilerine kaba güç kullanmalarına da açık hale gelirler. Libya'da da olan budur.

Strateji oyunlarının, petrol kaynakları kimin kontrol edileceğinin, bölgede hangi ülkelerin nüfuzunun güçleneceğinin böyle durumlarda fazla önemi olmaz. Benim için temel öncelik zulmün sona ermesidir. Sonuçta

zulüm sona erecek, iktidar halka, yani sahibine geçecekse gerisi teferruattır. Aslolan bütün iktidarın kaynağının halk olduğu ve halk tarafından kullanılması gerektiğidir.

Hükümetin, Libya'nın geleceğine, kaynaklarına ve iktidarına Libya halkının karar vermesinden yana açık tavır koyması son derece önemlidir. Tunus ve Mısır'ın ardından Libya'da da Türkiye'nin halk gücüne, halkın taleplerine ve tercihlerine vurgu yapan siyaseti zamanın ruhunu yansıtıyor. Üstelik zamanın ruhu bana kalırsa Paris'ten çok Ankara'da doğru okunuyor ve doğru anlatılıyor. Ortadoğu'da halk iradesi egemenliği fikri Türkiye'nin bölgesel dış politikasının artık ana unsurlarından.

Çünkü tarih nihayet Ortadoğu'da da temsili hükümetlerden, özgürlüklerden, demokrasiden yana akmaya başladı. Bunun çok düzenli, yumuşak ve iniş-çıkışsız olacağı beklenmemeli. Libya'da yaşanan kaos tam da böyle bir şey. Kaos ortamlarında Sarkozy gibi fırsatçılar da çıkacaktır elbette, ama halkların kararlılıklarının yanında 'magazinlerin ve gafların cumhurbaşkanı'nın ciddiye alınır bir yanı yoktur.

Arap Ortadoğu'sunun halkları modern dönemde ilk defa kendi başlarına bir aktör olduklarını gördüler. Hep 'dışardan belirlenen' bir Ortadoğu tablosu değişmeye başladı halk gücü ulusal despotları devirdi. Tarih yapan, kaderine hakim olan bir halk algısı ilk kez gelişti Arap sokaklarında. Bu, özgüven, rahatlama ve özgürlük demek; önünde durmak da, manipüle etmek de çok zor.

Ama Kaddafi direndi buna; silahını, tankını, savaş uçaklarını kullandı. Sonunda halkın gücüne Kaddafi de boyun eğecek. Üstelik Kaddafi'nin 'gidiş biçimi' dünyanın geri kalan tüm diktatörlerine ve diktatörlük heveslilerine de net bir mesaj verecek: Keyfinizce zulmetme hakkınız yok, siz diktatörlerin bile.

Sonuçta bir diktatörü azalmış bir dünya daha güzel bir dünyadır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin rakibi kendisi

İhsan Dağı 2011.03.25

Seçimlere az bir süre kalmışken dokuz yıldır iktidarda olan AK Parti'ye karşı hâlâ bir alternatif görülüyor.

Memleketin muhalefet sorunu derinleşerek devam ediyor. Metropoll'ün son yaptığı araştırmaya göre AK Parti'nin oyları % 48. CHP ise Kılıçdaroğlu'nun liderliğinde yakaladığı havayı hızla kaybediyor ve düşüyor; oyu % 27. MHP'nin durumu tam kritik bir noktada, % 11'le barajın biraz üzerinde. Son üç ayın trendine baktığımızda AK Parti'nin oylarını az da olsa yukarı doğru çektiğini, CHP ve özellikle de MHP'nin ciddi düşüşler yaşadığını anlıyoruz.

AK Parti hakkında söylenecek fazla bir şey yok. İki dönemin ardından seçimlere açık ara önde girmesi Türkiye siyasetinde başlı başına bir olay. Muhalefet için söylenecek laf ise çok. Bu tablo AK Parti'nin başarısı olduğu kadar muhalefetin de sefaletinin neticesi. Vatandaşın kanaati de bu yönde. Metropoll araştırmasına göre halkın % 69'u AK Parti'ye karşı 'güçlü ve etkin bir muhalefet' yapılmadığını düşünüyor. Sadece % 21 muhalefetin 'iyi' yapıldığı kanısında. Tabii böyle bir durumda muhalefetten iktidar alternatifi yaratmak imkânsız.

Nasıl olsun ki? CHP'de şimdiden adeta bir iç savaş ortamı var. 13 Haziran sabahı başlayacak 'CHP içi iktidar kavgası' için mevzi tutmakla meşguller. İktidar hedefleri de vizyonları da bu kadar. Deniz Baykal'a yönelik son

operasyon, Fikri Sağlar gibi isimlerin partiye alınmaması ve Gürsel Tekin'in 'Baykal'ın yeri garanti değil' tarzında yaptığı açıklamalar iç savaş öncesi hazırlıkların işaretleri. Böyle bir CHP iktidar alternatifi değil tabii ki.

Sonuç ortada; Metropoll'ün araştırmasına göre Kılıçdaroğlu'nun partiyi iktidara taşıyabileceğini düşünenlerin oranı sadece % 19. Bu oran Aralık 2010'da çok daha yüksekti ve 38'e çıkmıştı. CHP, daha doğrusu Kılıçdaroğlu ve ekibi keskin bir düşüş yaşıyor. Oylar yeniden Baykal dönemindeki seviyesine iniyor ve böylece Baykal'ı göndermenin de bir işe yaramadığı anlaşıyor.

Başbakan Erdoğan'ın 'en güvenilir lider' skalasında yeri % 44'e ulaşırken Kılıçdaroğlu % 16'ya çakılmış durumda. Bu, Baykal'ın liderlikten gönderilmeden önceki 'güvenilirlik' düzeyinden yüksek de değil. Olan Baykal'a olmuş görünüyor ve onun saygınlığına...

Durum böyleyken CHP'li köşeyazarları 'CHP neden yükseliyor?' türü yazılarla hâlâ gaz vermeye çalışmıyorlar mı? Hayret ediyorum onların bu kararlılığına. Kafalarını kuma gömmenin âlemi yok. Üstelik CHP yönetimini ve tabanını yanıltmak da doğru değil, çünkü bu insanlar seçimlerin ardından yine büyük bir travma yaşayacaklar. 2007'de de böyle yaptılar. Sonra hep beraber hayal kırıklığı... Lütfen CHP'lilerin umutlarını şişirip sonra da onların travma yaşamalarına, travmaya bağlı 'demokrasiden umut kesme' moduna geçmelerine vesile olmasınlar. Hem kendileri hem CHP gerçeklerle yüzleşsin. 2011'i bırakıp asıl 2015 seçimlerini nasıl kazanacaklarının araştırmasına başlasınlar.

MHP'de de kazan kaynıyor. Parti barajın sınırında dolaşıyor. Ergenekon sanıklarının aday gösterilmesi durumunda hem iç kırılmalar artacak hem de barajı aşmada iyice zorlanacaklar. MHP'de Mansur Yavaş'ın Ergenekon sanığı Engin Alan'ın adaylığına itirazı tabanda dalgalanmalar yaratmış durumda. Tepkinin zeminini Metropoll anketi tespit etmiş. Halkın % 64'ü Ergenekon sanıklarının milletvekili adayı gösterilmesine karşı çıkıyor. Bu oran MHP seçmeni arasında da % 64. Mansur Yavaş gibilerin itirazına rağmen Ergenekon sanıkları ve onların dışarıdaki dostları aday gösterilirse ve de parti baraja takılırsa hiçbir şey eskisi gibi olmaz MHP için.

Vedat Bilgin gibi demokrat milliyetçileri gönderen, yerine de Ümit Özdağ gibi 'sokakta vuruşmak'tan, 'kan, kan akacak' diye televizyonlarda bağırışanları getiren bir MHP'nin genetik bir değişimden geçmekte olduğu kuşkusuz.

Velhasıl bu muhalefet halkı ikna edemiyor; seçimlerde AK Parti'nin rakibi kendisi... .

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devletin kirli tarihi

İhsan Dağı 2011.03.29

Bu ülkede yaşanan rezillikler, devlet adına işlenen cinayetler, kurulan komplolar, peşkeş çekilen milli varlıklar saymakla bitmiyor. Bir devletin yakın tarihi bu kadar mı kirli olur yahu?

Cesur gazeteler bu belgeleri yayımlamaktan yoruldu, insanlar okumaktan bunaldı. Hâlâ her gün yeni bilgiler, yeni belgeler ortalığa saçılıyor. Tamam yüzleşelim, geçmişimizi temizleyelim dedik ama bu kadar pislikle karşılaşacağımızı da tahmin edememiştik. Darbe komplolarının adını da, sayısını da unuttuk. Ele geçirilen silahlar, sahi, nelerdi? Ergenekon ve Balyoz davalarında iddianameler ve ekleri 'okunabilme' sınırlarını çoktan aştı. Zirve katliamı, casusluk soruşturması vs. arkası da geliyor... Devleti devlet olmaktan çıkarmış, suç örgütüne çevirmişler adeta.

Bu arada 'suç'larını itiraf eden edene, kimi gizli tanık olarak, kimi de istemeden gizli dinlemelere takılarak.

Geçen hafta rütbesinin korgeneral olduğunu öğrendiğimiz kişinin TÜSİAD eski başkanı hanımefendiye küfürler savuran konuşması düştü internet sitelerine. Kanıksadığımızdan ve zaten bu adamları artık gayet iyi bildiğimizden midir nedir, kimseler dert etmedi bu generalin konuşmasını. Eminim, ağır hakarete uğrayan hanımefendi bile bu general hakkında dava açmamıştır.

Ama bu ses kaydı çok önemli oysa. Türkiye'yi yönetmeye hevesli generallerin ruh halini, kafa yapısını ve ahlaki düzeyini ayna gibi yansıtıyor çünkü. General, "TÜSİAD'ın başındaki o... karı, benim ağzımla konuşacaksın, AKP'nin ağzıyla değil. Ne istiyorsan sana vereceğim lan... 28 Şubat'ta böyle konuşturmadık mı?" diyor. Nasıl? Öfke, tehdit, hakaret... Her şey var. Üstelik milletin parasını bunlara peşkeş çekeceklerini ve zaten 28 Şubat sürecinde çektiklerini, bunun karşılığında da TÜSİAD çevresinin istenilen biçimde konuşturulduğunu söylüyor. Peki, 28 Şubat döneminin TÜSİAD yöneticileri itiraz ettiler mi? Ben duymadım.

Şaibe altındalar; 28 Şubat sürecinde askerden neler aldılar? Karşılığında neler verdiler? Açıklamalılar. Yoksa bir gün bu ülkede 28 Şubat da yargı önüne çıktığında mahkemelerde açıklamak zorunda kalacaklar ilişkilerini.

Muhteris generallerin derdi, ellerinden kayıp giden iktidarlara. Anlatıyor 'itirafçı' general: "TSK'ya bugüne kadar sorulmadan hiçbir iş yapılmıyordu. Şimdi kimse sormuyor, dönüp bakmıyor... Gazeteciler kapımızda dolaşıyordu... Şimdi bir tane kapının dışında adam yok."

Bu, tek bir generalin algısı değil. İşinin, ülkeyi korumak değil, memleketi yönetmek olduğunu sanan bir ordunun zihniyet dünyasını ve bu dünyada son dönemde yaşadıkları hayal kırıklıklarını, yalnızlıklarını anlatıyor bu ifadeler. Böyle bir algının ve analizin ardından bu kafa ne yapar? Halkın önüne çıkıp 'bize sormadan iş yapıyorlar, kapımızda bekleyen kimse kalmadı' diyemeyecekleri için, yapabiliyorsa darbe yapar; yoksa, 'laiklik, Atatürk ilkeleri' vs. sözlerinin arkasına sığınarak milletin ve siyasetin kimyasını bozmaya kalkar.

Peki böyle bir kafaya demokrasi, milli iradenin üstünlüğü, askerin sivil denetimi fikri girer mi? Bu kafa darbe de yapar, komplo da kurar; Ergenekon'la darbenin psikolojik ortamını hazırlar, Balyoz'la işi fiiliyata döker.

Arkasında da hem ajite ettikleri halkın bir kısmını, hem besleme sermayeyi hem de bürokrasiyi bulmak ister. 'Eskiden TSK bir şey söylediği zaman, YÖK'ü, yargıyı, TÜSİAD'ı yanında bulurdu' buyuruyor general. Haklı, öyleydi. Şimdi ne oldu? Görüyoruz işte, bu kafa YÖK'ü de, TÜSİAD'ı da yedek gücü olarak görüyor. Generale göre onlar da bir şey deyince 'komutanları çıkıp onları desteklemiş'. Nasıl ama şebeke? İşte bu 'şebeke', iktidarlara ve imtiyazlarına millete kaptırınca kıyameti koparmaya çalışıyor.

Asker-sivil bürokrasi ve besleme sermaye ortaklığında kurulan ve yürüyen bir vesayet rejimi son bulurken bu 'şebeke'nin kirli çamaşırları da ortalığa dökülüyor. Etraftaki pis koku ve kuru gürültü bundan.

Yüz genel seçimden daha önemli

İhsan Dağı 2011.04.01

Kısa dönemde seçimler, uzun dönemde ise yeni anayasa, gündemin ana maddesi olacak.

Siyasi partilerden sivil toplum kuruluşlarına ve baskı gruplarına kadar çeşitli kesimler yeni anayasa konusunda pozisyon almaya başladılar bile. Ancak bu çabaların önemli bir kısmının sivil ve özgürlükçü bir anayasa yapmak yerine böyle bir anayasanın önünü kapatmak için olacağını da bilmek gerek.

Anayasa deyip geçmeyin; bir devletin tüm iktidarının tasarlandığı, paylaşıldığı bir düzeneğe söz ediyoruz. Yüz genel seçimden daha önemli... Siyaset, devlete hükmetmek, devleti yönetmekse, anayasa, devlet denilen şeyin kurumları ve gücüyle tecessüm etmiş halidir. Siyaset, toplumun devlet üzerinde egemen olmasının yoluysa, anayasa halk egemenliğinin mekanizmalarının kurulduğu, devlet gücünün sınırlarının çizildiği 'en üst düzey' siyaset metnidir. Yani anayasa, siyasetin 'baba'sıdır.

Böylesine temel ve kurucu işlevi olan bir düzeneğin kolayca, güle oynaya, tam bir uzlaşmayla tesis edileceğini düşünmek hayaldir. Anayasa yapmak siyasetin en keskinleştiği noktadır. Şimdiye kadar bütün anayasalar tepeden, mutlak iktidar sahiplerince ve onların iktidarlarını muhafaza etmek adına dikte edildiklerinde 'sivil ve özgürlükçü' bir anayasa yapmanın ne menem bir mücadele anlamına geldiğinin pek farkında değiliz.

Uzlaşma şart ama daha az demokrasi, daha zayıf bir insan hakları rejimi ve daha kırılgan bir hukuk devleti üzerinde de uzlaşma asla olmaz, olamaz, olmamalı... Demokrasiyi, halk egemenliğini 'müzakere' edeceksek zaten yeni bir anayasa yapmaya gerek yok. Askerlerin yaptığı anayasada bunun âlâsı var.

Dolayısıyla niyeti yeni Türkiye'nin tam demokratik anayasasını yapmak olanların işi zor. Ama zorluğu, temel ilkelerden, değerlerden ve hedeflerden taviz vererek aşmanın da bir anlamı yok. Yeni anayasa çalışmalarının, önerilerinin ve girişimlerinin nasıl bir taarruzla karşılaşacağını TUSİAD'ın açıkladığı son taslak vesilesiyle gördük. Aylardan beri bu hazırlıkları düzenleyen, defalarca bu konuda çalıştaylar düzenleyen TUSİAD sonunda hazırlanan metne bile sahip çıkamadı. 'Milli burjuvazi'miz işte bu kadar ürkek, demokrasi taleplerinde işte bu kadar tereddütlü. Geri çekilerek bütün eleştiri oklarının taslağı hazırlayan akademisyenlere, özellikle de Profesör Ergun Özbudun'la Profesör Turgut Tarhanlı'ya yönelmesini sağladılar. Eminim bu değerli akademisyenler için eleştiri ve hatta saldırıları göğüslemek işten bile değil. Ne yazdıklarını, neyi savunduklarını bilen akademisyenler bunlar sonuçta. Ama sorun, TUSİAD'ın tutumu... Her neyse, ne mutlu ki demokrasi düzeyimiz TUSİAD'ın tutumuyla değil, toplumsal talepler ve dinamiklerle yükselecek.

Ancak TUSİAD'ın son taslak çalışması bir şeyi gösterdi; ciddi her değişikliği boğmaya, hazırlayanları sindirmeye kalkacaklar. Bu net olarak anlaşılıyor; yola çıkanların da bunu bilmelerinde fayda var. Tıpkı 2007'de Profesör Özbudun'un başkanlığında hazırlanan taslağın başına geldiği gibi... Önce parça parça hedef alıp taslağı hazırlayanları ve hazırlatanları parçalamaya çalıştılar sonra da AK Parti'ye kapatma davası açtılar.

Sonuçta değişim, tedrici bir şekilde devam etti. Son anayasa değişikliği ve referandum dersiyle yeni anayasa taleplerinin ve sivil anayasa hedefinin geri çevrilemez olduğu anlaşıldı. Şimdi, 'madem yeni anayasa yapılacak, sulandırılım; ileri gidenleri sindirelim' stratejisi izlenecek. Son taslağın başına gelenler bundan. Şimdi dillerine doladıkları şey, 'değiştirilmesi teklif dahi edilemeyen' maddelerin durumu. Değiştiremezmişiz. Millet yeni bir anayasa yapacak; askerin yaptığı anayasayı 'çağdaş', sivil ve özgürlükçü bir anayasayla değiştirmek istiyor, ama birileri çıkıp hemen 'şu şu maddelere dokunamazsınız' diyor.

Türkiye'nin mevcut sorunlarının çözümüne yarayacak bütün düzenlemelerin önünü şimdiden bloke etmeye çalışıyorlar. Bu blokaj sonuç verir mi? Sanmıyorum. İdeolojiden arındırılmış, bürokratik vesayetin tüm kurumlarını ortadan kaldırmış bir anayasa yapmadan 'yeni anayasa' sözü gerçekleştirilmiş olmaz.

Talep net; yeni Türkiye için, yeni anayasa.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP bildiğiniz gibi değil!

İhsan Dağı 2011.04.05

MHP bildiğiniz gibi değil; ne Türkeş'in MHP'sine benziyor ne de Bahçeli'nin on yıl önceki MHP'sine... Tepe yöneticileriyle, duyarlılarıyla ve tabanıyla bambaşka bir siyasal hareket var karşımızda. Sorun şu ki, bu 'yeni' MHP marjinalleşme eğilimleri göstermekle kalmıyor, toplumun ana gövdesiyle de iletişimini kesiyor; ayrıca, sözcülüğünü üstlenmeye çalıştığı yeni kitlelerin de zaten 'sahipleri' var.

Dolayısıyla, MHP hakkında bildiklerimizi gözden geçirmemiz gerekiyor. MHP hakkında yazanlar hâlâ 'eski', gençlik çağlarında bildikleri MHP'yi yazıyorlar. Oysa bütün Türkiye gibi MHP de değişti. Sadece tepe yöneticileri, Meclis grubu değil MHP'ye oy verenler de artık geçmiştekilerden çok farklı.

Aslında MHP 'milliyetçiliği' yeniden yorumlamaya devam ediyor. Bir zamanlar, Soğuk Savaş yıllarında milliyetçilik anti-komünizmdi. 1990'larda PKK'ya karşı siyasal ve toplumsal direnişin adı, adresi haline getirilmeye çalışıldı MHP. Ancak son yıllarda Kürt sorunundan beslenen bir milliyetçilik de işlevsiz hale geldi. Ardından, muhafazakâr hareketlerin yükselişine karşı kendini yeniden tanımlayan laikçi-ulusalcı bir milliyetçilik çıktı karşımıza.

İşte mevcut MHP son dalga milliyetçiliğin üzerine oturuyor. Bu MHP, muhafazakârlıkla bağlarını önemli ölçüde kesti, ulusalcı bir içeriğe büründü. Muhafazakârlık artık neredeyse bir 'tehdit' olarak görülüyor.

Bunu nereden mi çıkarıyorum? Parti seçmeni üzerinde yapılan araştırmalardan... Bugünkü MHP'nin ana gövdesini ulusalcı, laik kitleler oluşturuyor. MHP'ye oy vereceğini söyleyenlerin yarısı 'laik yaşam tarzı'nın tehdit altında olduğunu düşünüyor. İç Anadolu'dan sahil şeridine doğru geçiş yapan MHP'nin sosyolojik tabanı artık eskisi gibi dindar ve muhafazakâr değil. Tabanda ve de tavanda asıl baskın olan unsurlar 'laik, anti-Kürt, cumhuriyetçi' duyarlılık taşıyanlar. Kim ne derse desin, MHP tabanıyla ve tavaniyle hızla CHP'ye benziyor. MHP'li seçmenin üçte biri MHP'den sonra oy verebileceği partinin CHP olduğunu söylüyor.

Şimdi bu kitleye 'Kanımız aksa da zafer İslam'ın', 'Tanrı Dağı kadar Türk, Hira Dağı kadar Müslüman'ız', 'Nereye dense Türk beldesi, gözüm albayrak arar kulağım ezan sesi' sloganlarını attırabilir misiniz? Bilmezler bile bunları. Parti yöneticileri bile unutmıştır bu ifadeleri...

Sık sık söylüyorum; MHP üçe ayrılıyor. Laikçi/ulusalcı blok CHP'ye, hâlâ sayıca az da olsa var olan muhafazakâr/dindar kitle ise AK Parti'ye gidiyor. Geriye, MHP'nin küçük bir çekirdek seçmeni kalıyor. Araştırmalar da toplumda gördüklerimiz de bu akışkanlığı doğruluyor. Muhafazakârları iten MHP laikçi-ulusalcıları tutmakta da zorlanıyor. Onlar da AK Parti'ye karşı daha büyük bir güç olarak gördükleri CHP'ye yanaşıyorlar. Kılıçdaroğlu'nun yükseldiğine ilişkin merkez medya şişirmeleri MHP'den oy tırtıklıyor 'AK Parti'den

kurtulmak' saikiyle... Seçimlere doğru 'CHP'de birleşelim' söyleminin medyada dalga dalga yayıldığını görebiliriz. Tek sorun, CHP'nin AK Parti'yi devirmeye gücünün yetmemesi durumunda MHP'nin de baraja takılmasıyla çıkabilecek tablo. Böyle bir 'risk' belki MHP'yi CHP ve medya çengelinden kurtarabilir.

Kısaca son yıllarda, MHP'nin 'ekseni kaydı'. Devlet Bahçeli'nin Gülen hareketi üzerine yaptığı son açıklama bunun bir göstergesi; 'yeni' MHP'nin hangi çevrelerin sözcülüğünü üstlendiğinin somut bir örneği. Sadece bu değil; Balyoz sanığı Engin Alan'ın adaylığında ısrar etmesi, 'derin devlet'le ilişkileri bilinen bazı isimlerin partiye davet edilmeleri de tamamlayıcı ve açıklayıcı başka örnekler.

Sanırım MHP genel başkanı 'değişen Türkiye'de yeni toplumsal kesimlere açılma yöntemi olarak ulusalcı/laikçi/cumhuriyetçi duyarlıklar sergilemek gerektiğine ikna edilmiş. CHP bile bu yolun siyaseten bir getirisinin olmadığını görüp geri dönerken MHP'nin bu savruluşu anlaşılır gibi değil. Galiba birileri, partiye son zamanlarda giren birileri 13 Haziran'da Bahçeli'yi göndermenin hesaplarını yapıyorlar. Bunun için MHP'yi baraja takmaktan daha kestirme bir yol var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu sevdâ bitmez!

İhsan Dağı 2011.04.12

"Gerçek şu ki, medyada son dönemde başlayan 12 Eylül karşıtı fırtınaya rağmen, darbe hâlâ toplumun geniş kesimlerinde meşru kabul ediliyor." Bu 'tespit' bir Milliyet yazarına ait. Şoke edici olduğu kadar cesurca da... Tebrik etmek gerek yazarı, 'gizli' darbe destekçiliği yapmaktansa, 'geniş toplum kesimleri'nin arkasına saklanarak da olsa açıktan 12 Eylül darbesinin meşruiyetini ilan ettiği için.

Sadece bilmediğimiz, bu 'geniş toplum kesimleri'nin kim olduğu. Tuzu kuru üç beş gazeteci ve beyaz Türk avanesi olmasın bu 'geniş' kesimler. Çünkü daha altı ay önce 12 Eylül darbecilerinin yargılanmasını da içeren bir anayasa değişikliği halkın yüzde 58 oyuyla referandumda kabul edildi. Darbecilerin yargılanmasını isteyen bu yüzde 58, toplumun 'geniş kesimleri' arasında sayılmıyor tabii. Toplum dedikleri şey aslında kendileri.

Onlar için 27 Mayıs da meşruydu, 12 Eylül de! Zaten 28 Şubat'ın meşruluğu hiç tartışma götürmez. Sarıkız'a, Ayışığı'na, Balyoz'a da meşru diyeceklerdi olduğunda. Basındaki militarizm ve postalsevicilik bitmeden darbe heveslisi askerler de hep olacak. Ama darbenin medya ayağı gündeme geldiğinde de 'basın özgürlüğü' diyecekler. Medya hem darbeye ortam hazırlamada ve meşruluk sağlamada işlevsel, hem de bu yönde eleştiriler geldiğinde saklanmaya, hatta eleştirilere gözdağı vermeye müsait. O yüzden bırakın basın özgürlüğünü, 'yaşam hakkı'nın bile canına okuyan darbe düzenine övgüler dizebiliyorlar.

Grubun bir başka gazetesi Hürriyet de 12 Eylül'ün askerî hâkimini bulup çıkarmış; "12 Eylül yargılamaları bugünden daha adildi." diyor. 40'a yakın idam kararına imza atan askerî hâkime göre 12 Eylül adaletini arıyoruz bugün. Sadece adaletini (!) mi? Darbeci paşalarını, işkencecilerini, zindanlarını, basını sansürleyen sıkıyönetim komutanlarını da özlüyor ve arıyorsunuz siz. Sadece siz değil, sizi konuşturan medya da...

12 Eylül'ün yargılanması sürecine başlandığı bu günlerde Doğan Grubu'nun 12 Eylül sevdasını nasıl açıklamalı?

12 Eylül darbecileri TBMM'yi kapattı, siyasi parti ve liderlerini susturdu. 650 bin kişiyi gözaltına aldı. 230 bin kişiyi yargıladı. 7 bin kişi için idam cezası istendi. 517 kişiye idam cezası verildi. Bunlardan 50'si asıldı. 388 bin kişiye pasaport verilmedi. 30 bin kişi işten atıldı. 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı. 30 bin kişi siyasi mülteci olarak yurtdışına gitti. 300 kişi kuşkulu bir şekilde öldü. 171 kişinin "işkenceden öldüğü" belgelendi. 937 film "sakıncalı" bulunduğu için yasaklandı. 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu. 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi. Gazetecilere 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verildi. Gazeteler 300 gün yayın yapamadı. 13 büyük gazete için 303 dava açıldı. 39 ton gazete ve dergi imha edildi. Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi. 144 kişi kuşkulu bir şekilde öldü. 14 kişi açlık grevinde öldü. 16 kişi "kaçarken" vuruldu. 95 kişi "çatışmada" öldü. 73 kişiye "doğal ölüm raporu" verildi. 43 kişinin "intihar ettiği" bildirildi (<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/419690.asp>).

Yaşasın 12 Eylül adaleti! Evet, bütün bunları yedik, yuttuk, unuttuk. Şimdi 12 Eylül'ü meşru buluyoruz, adaletini de özlüyoruz! Malum medya böyle diyor...

Tebrik ediyorum onları. Uğraşıyor, çabalıyor, askerin önünü açmaya çalışıyorlar; ortamı hazırlıyor, gündemi belirliyorlar. Bir yandan gruba yazılan vergi cezalarının basını nasıl susturduğundan yakınıyorlar, öte yandan ağızları bantlı yürüyorlar, konuşamıyoruz, yazamıyoruz, basamıyoruz diyorlar. Ama aslanlar gibi mücadelelerine devam ediyorlar. Eski düzenin devamını sağlayacak, eski oyuncuların sahaya inmelerini kolaylaştıracak süper hamleler yapıyorlar.

Muhafazakâr medya çevresi amiral gemisinin devrik kaptanını ağrılayadursun, onlar tebriki hak ediyorlar!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçimlere doğru riskler, avantajlar

İhsan Dağı 2011.04.15

Seçim sath-ı mailine iyice girildi. Siyasî partiler adaylarını belirlediler. Yakında seçim beyannameleriyle de halkın karşısına çıkacak, vaatlerini ve vizyonlarını halkla paylaşacaklar.

Şu sıralar partilerin aday listeleri çokça tartışılıyor. Bunda şaşılacak bir şey yok. Öncelikle, listeler siyasî partilerin vizyonlarını yansıtmaları bakımından önemli. İkincisi, listelerin büyük ölçüde parti merkezleri tarafından belirlenmesi liderlerin tercihlerini görmek açısından anlamlı.

AK Parti'de partinin kimliğini veya siyasalarını etkileyecek köklü bir değişiklik yerine isim düzeyinde bir revizyon göze çarpıyor. Muazzam bir özgüven var. Seçimi kazanacaklarına ilişkin yüksek beklentiyle hareket ettikleri kesin. Bu, fazla bir sıkıntı da yaratmamış görünüyor. Doğu ve Güneydoğu belki bir istisna. Kürt meselesini tartışacak 'sembol' isimlerin listelerde olmaması AK Parti'nin 12 Haziran'da Doğu ve Güneydoğu seçimlerindeki performansını çok ilginç kılıyor.

AK Parti'nin bu bölgedeki seçim başarısı son derece önemli; hem kendi kimliği ve söylemi hem de bütün Türkiye için. Gelecek dönemde iki büyük konu masada olacak; yeni anayasa ve Kürt meselesi. Bunları aşabilecek bir partinin Doğu ve Güneydoğu'da başarılı olmaya devam etmesi şart. Bu bölgelerde gücü azalan bir AK Parti'nin Kürt meselesini çözme iradesi ve motivasyonu zayıflayabilir. Dahası, Kürt oylarında ciddi düşüşler olması halinde AK Parti'nin 'kimyası' bozulabilir. Kürtlerden oy alamayan bir partinin Batı oylarına tutunmak adına 'milliyetçi' kimliğe biraz daha yaklaşması da sürpriz olmaz.

Bu bakımdan AK Parti için bu seçimlerde en önemli 'cephe' Güneydoğu.

Seçimlere bu kadar yaklaşmışken suların durulmadığı parti ise CHP. Yıllardır söylüyoruz; Türkiye siyasetinin bir numaralı meselesi muhalefet. AK Parti iktidarına karşı hâlâ kendini 'alternatif' olarak sunamayan bir anamuhalefet partisi CHP. Dokuz yıllık bir iktidar partisine karşı muhalefet etmenin avantajlarını ne biliyor ne de kullanıyor. Öte yandan, hem ideolojik hem de kadroları itibarıyla eski mi, yeni mi olduğuna bir türlü karar veremiyor. Kendi eski 'politbüro'sunu tasfiye ederken 'statükonun politbürosu'nu partiye katıyor. Böyle bir kafa karışıklığından alternatif çıkarmak ise imkânsız. Üstelik seçime giderken teşkilatlarını devre dışı bırakıyor, her yerinde isyan çıkan feodal beyliklere benziyor Kılıçdaroğlu'nun CHP'si.

CHP'deki bu manzara MHP için bir 'hayat öpücüğü' olabilir. Barajı aşmaya çalışan MHP'ye CHP'den gelecek yüzde bir-iki puan bile MHP'yi kurtarabilir. Ama Silivri ile arasına mesafe koyamayan bir MHP'den kaçışlar olabileceğini de unutmamak gerek. Her durumda MHP'nin kimliği giderek daha ulusalcı-laihçi yönde evrilmeye devam edecek. Yani rakibi, CHP. Bu iki muhalefet partisi birbirlerini yerken AK Parti alternatifsizliğin keyfini sürmeye devam edecek.

Aday profili en çok tartışılan partilerden biri BDP. Kuşkusuz bu İmralı'nın onayladığı ve hatta büyük ölçüde belirlediği bir liste. İlginç olan nokta, siyasal kariyerini PKK'ya muhalefetle geçirmiş Şerafettin Elçi gibi birisinin de BDP'ye katılmış olması. Yine, 'dindar-muhafazakâr' Kürtleri temsil iddiasında olan Altan Tan da BDP'nin Diyarbakır adaylarından. BDP'nin PKK'lı olmayan Kürtlere doğru bir 'açılım stratejisi' izlediği anlaşılıyor. Seçimlerden sonra 'farklı' Kürt gruplarını da temsil etme iddiasında bulunacak bir BDP geliyor. Türkiye partisi olamamakla eleştirilen BDP en azından biraz daha geniş şemsiyeli bir 'Kürt partisi' olmayı hedefliyor.

Ve 'merkez sağ'... Bu kulvarda siyaset yapan bazı figürlerin bugün CHP ve MHP'ye yönelmeleri tuhaf bir ironi. Demirel ve Cindoruk gibiler 'aslına rücu' ederek CHP'ye yanaşırken bir kısmı da daha dün 'marjinal' gördükleri MHP'ye sığınıyorlar. Kısacası seçimlere giderken AK Parti'nin ne merkezin sağında ne de solunda bir alternatifi yok. İslamcı kesim de Numan Kurtulmuş'u SP'den tasfiye ederek zaten intihar etmişti.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özal'sız yıllarda Özal vizyonu

İhsan Dağı 2011.04.19

Özal'sız 18 yıl. Zaman hızla akmış. Ama hiçbir şey 18 yıl önceki gibi değil. Ölümünün ardından 1990'lı yıllarda yaşanan 'fetret' devri bile değişimi durdurmaya yetmedi. Özal'ın fitilini ateşlediği değişim Türkiye'yi aldı götürdü bu zaman diliminde. O, bugünkü Türkiye'yi görebilse, eminim; 'kurmaya çalıştığımız Türkiye'ye çok yaklaşmışsınız' diyecekti.

Sessiz sedasız temellerini attığı 'yeni Türkiye'nin yükselişi aşîkar. Özal'ın en büyük özelliğı, değışimi kaçınılmaz kılacak sivil, ekonomik ve toplumsal dinamikleri sisteme monte etmesidir. Üç büyük özgürlük savunusu, piyasa ekonomisi, siyasal reform, dışa açılma, etkin dış politika... Bunlar Özal'ın hem mirası hem de değışimin sürükleyici dinamikleri oldu.

Özal, bürokrasiyi ciddiye almadı, hatta devleti. Onun için aslolan toplumdu; üreten, satan, risk alan, değışen, girişimci toplum. Halkı devletin tebası olarak gören Kemalist-Jakoben anlayışa prim vermedi. Özal için demokrasi ve piyasa ekonomisi 'devlet' karşısında 'toplum'u özerkleştirmenin, özgürleştirmenin ve güçlendirmenin araçlarıydı. Otoriter-Kemalist elitler, devletten topluma 'sinsi sinsi güç aktaran' bu adamı hiç sevmeyiler. Medyasıyla, bürokrasiyle, iş örgütleriyle direndiler. Özal da bunlara açıktan meydan okuyacak güçte değildi açıkçası. Ne ordu kontrolündeydi, ne bürokrasi; ne de medyası vardı arkasında. Sivil toplum zayıf, darbeden yeni çıkmış toplum ürkek, ekonomi kırılmıştı.

Özal yapabileceğini yaptı; uzun vadede sonuç verecek, derinden derine işleyecek, gürültü koparmayacak ama yapısal dönüşümü de kaçınılmaz kılacak işlere girişti. Ekonomiyi liberalleştirerek devletin müdahale imkânlarını sınırladı, dünya ile bütünleşme politikaları izleyerek toplumu ve ekonomiyi küresel rekabetin içine itti, AB üyeliğine başvurarak siyasal kurumlar ve değerler için Avrupa standardını öne çıkardı.

Özal, AB'ye tam üyelik sürecinin Türkiye'de demokrasinin kurumsallaşmasına katkısını biliyordu; ordunun sivil denetim altına alınması, hukuk devletin güçlenmesi, sivil toplumun kökleşmesi için içine kapanan değil dışarıya taşan, evrensel siyasal standartlara demir atan bir Türkiye'nin gerektiğinin farkındaydı.

Devleti küçültmek gerekir derken; küçültülmüş, işlevleri daraltılmış bir devletin halkı baskı altına alma araçlarının da budanacağını öngörüyordu. Kürt sorununu çözmeden kalkınmanın, refahın, özgürlüğün ve etkin bir bölgesel politikanın mümkün olmayacağını biliyordu.

Değışim, uzun vadede piyasa ekonomisi, dışa açık bir toplum ve AB hedeflerinden güç ve ilham aldı. Bugün 'devlet-toplum ilişkisi'nde ağırlık toplumdan yana çekiyorsa bunda 1980'lerde yaşanan 'sessiz devrim'in rolünü görmemek mümkün değil. Kısaca Özal, değışimin tohumlarını attı yıllar önce. O tohumlardan bugün 'yeni Türkiye' doğuyor.

Evren'in arkasından cumhurbaşkanı oluşu da sivilleşme çabalarının bir devamıydı. O dönem eleştirilmiş, hatta partisi zayıfladığından dolayı 'Çankaya'ya kaçtığı' bile söylenmişti. Doğrusu kendisinin ardından partiyi yönetemediğı gerçek. 1980'li yıllarda siyasal rakibi olan Süleyman Demirel'e en çok benzeyen kişiyi, Mesut Yılmaz'ı destekleyerek ANAP ruhunun çözülmesine katkıda bulundu.

Ancak Özal 1989'da Çankaya'ya çıkarken de bir devrim yapıyordu. 1960 darbesinden sonra tüm cumhurbaşkanları asker kökenliydi. Gürsel, Sunay, Korutürk ve Evren... Bu zinciri kırmak istedi. Cumhurbaşkanlığının 'askerî vesayet'in devlet üzerindeki kurumsal başı olmasına tahammülü yoktu. Dirençlere ve eleştirilere rağmen Türkiye'nin gerçek anlamda ilk sivil cumhurbaşkanı oldu. Sonrası malum; generaller için Çankaya yolu Özal'dan beridir kapalı.

Bugün Özal'a kızanlar boşuna kızmıyorlar. Özal, toplumu devlet, devlet elitleri ve resmi ideoloji tarafından 'kontrol edilemez' hale getirdi. Yani toplum, devletin denetiminden çıktı, özgürleşti ve özerkleşti. Çünkü açık

toplum, piyasa ekonomisi ve demokratik siyasetin kök saldığı bir toplum devlet tarafından denetlenemez, resmi ideolojinin buyruklarına göre yetiştirilemez.

Ölümünün 18. yılında, temellerini attığı 'Yeni Türkiye'den Özal'a, siyasete 'vizyon' getiren adama selam olsun...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet provokasyon yapar mı?

İhsan Dağı 2011.04.22

Evet yapar. Geçmişte de yaptı, bugün de yapıyor, yarın da yapacak. Provokasyonu hep PKK, yabancı güçler, kökü dışarıda yerli unsurlar yapacak değil ya!

Devlet de yapar. Bu tür eylemler, kararlar, sızdırılan bilgiler, atılan manşetler toplumu yönetmenin, dizayn etmenin, bazen de eski düzeni sürdürmenin ve meşrulaştırmanın birer aracı. Yakın tarihimiz bunun yüzlerce örneğiyle dolu. 28 Şubat'ın 'büyük devlet adamı'nın 'devlet rutinin dışına çıkabilir' sözünü duymadınız mı? Devletin derin ve kirli tarihi hakkında henüz çok az şey biliyoruz. Önemli olan bugün provokasyonlar olduğunda 'işte yine yapıyorlar' diyebilmemiz, parmaklarımızla 'onları' gösterebilmemiz. Bu, belki caydırır onları, hızlarını keser. Ama devlet tümüyle şeffaflaşmadan, demokratikleşmeden, hesaba çekilebilir hale gelmeden birileri devlet adına vatandaşlarına komplo kurmaya da, toplumsal provokasyonlar tezgâhlamaya da devam eder.

Alın size YSK kararı... Vazifesi seçimlerin huzur, güven ve hukuk için yapılmasını sağlamak olan bir kurum, seçimlerin üzerine gölge düşürecek bir işe kalkıştı. Neden?

Türkiye son yıllarda büyük dönüşüm yaşadı. Sistem içindeki ayrıcalıklı konumlarını kaybedenler askerden medet umdular; olmadı, yüksek yargıya müracaat ettiler süreci durdurması için. Bir yandan da seçimler yoluyla bu değişimi durdurmaya, yönünü çevirmeye çalıştılar. Tamam, başaramadılar. Sonunda kendilerini desteklemeyenlere 'bidon kafalı', 'göbeğini kaşıyan adam' vs. diye hakaret de ettiler. Çıkan sonuçlardan memnun olmadılar; ama halkın iradesini yansıtmadığını, oyların çalındığını, seçime katılmak isteyenlerin engellendiğini de söyleyemediler. Ta ki YSK'nın BDP'li bağımsız adayları veto eden kararına kadar... Şimdi tartışılan seçimlerin meşruiyeti. Dolayısıyla YSK öncelikle demokrasiye darbe vurdu. Bundan sonra ne yaparsa yapsın Türkiye demokrasisi şimdiden zarar gördü. İkincisi, demokrasinin en önemli sürecini, yani seçimleri yöneten ama demokrasiye inanan ve hukuka saygı göstermeyen bir kurum olarak YSK'nın saygınlığına gölge düşürüldü. İnsanların en temel haklarından olan seçme ve seçilme hakkı böylesine yanlış yorumlarla, hukuk bilmez uygulamalarla ayaklar altına alınamaz.

YSK kararından dönsün veya dönmesin bu, 'yüksek yargı'nın siyasete müdahalesinin son örneğidir. Mesele, siyasete şiddeti davet etmesinden ibaret değildir (ki bu, kendi başına çok ağır bir sonuçtur), bizatihi siyaset kurumu linç edilmek istenmiştir. BDP'liler bunu AK Parti'nin bir tezgâhı olarak nitelemekle kalmamış, AK Parti teşkilatlarına saldırılar bile yaşanmıştır. Kuşkusuz bu mesele haziran seçimleri sürecinde bölgede AK Parti ile BDP arasındaki gerginliği tırmandıracaktır. Bağımsızların adaylıklarının engellenmesi durumunda bunun bölgede AK Parti için avantaj yaratacak olması BDP'nin tutumunun siyasal rekabetten şiddete doğru evrilmesini kamçılabilir.

Tabii en vahimi, YSK'nın kararını düzeltmemesi durumunda BDP'nin seçimlerden çekilme ihtimalidir. Amaçlanan bu muydu yoksa?

Eğer böyle bir sonuç ortaya çıkarsa bu, YSK'nın amacının BDP'li bağımsızları durdurmak değil, Kürt açılımını sabote etmek olduğu anlamına gelir. Seçimlerden çekilen bir BDP'nin gerisinde duran PKK'nın seçimlerde nasıl bir terör estireceğini öngörmek imkânsız. Siyasetin önünün tıkanmasından cesaret alan radikal unsurların ağırlıklarını koyarak haziran seçimlerine kadar ilan edilen ateşkesi bozdurmaları ve şiddet politikalarına yönelmeleri sürpriz olmaz. Yani boykot sadece seçimlerin meşruiyetini sorgulanır kılmakla kalmaz, şiddeti de beraberinde getirir.

Aslında bütün bunlar, bu kadar yaklaşmışken Kürt sorununun çözümünün artık uzun bir süre gündemden düşmesi demek.

Bu karamsar bir senaryo, ama durum düzeltilmez ise çok uzak bir ihtimal de değil.

BDP ve AK Parti birbirlerini suçlayadursunlar, YSK'nın siyasete müdahalesi en fazla MHP'ye yaradı. Her gerginlik ve atılan her molotofkokteyli ile MHP barajın tehlike bölgesinden biraz daha uzaklaşıyor. Siyaset mühendisliği devam ediyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bozkurt-çakal atışması ve 2023 vizyonu

İhsan Dağı 2011.04.26

Siyasal partiler bir yandan 2023 vizyonlarını açıklıyorlar, öte yandan da 'kurt, çakal, mahlukat' atışmalarıyla siyaseti 'vizyon', 'proje' ve 'gelecek' tartışmasından alıkoyuyorlar.

Her şeye rağmen siyasetin normalleşme yolunda ilerlediğini söylemek mümkün. Bunu tartmanın en kestirme yolu 2007 seçimlerine hangi şartlarda gidildiğini hatırlamaktır; 27 Nisan bildirisi, cumhurbaşkanlığı seçimi krizi, 367 saçmalığı, neredeyse tüm muhalefet partilerinin askerin arkasında hizaya geçmeleri ve de Kuzey Irak'a müdahale baskıları...

Şimdilerde herkes dersini almış görülüyor. Ordu zaman zaman konuşsa da pek dinleyen çıkmıyor, yüksek yargı ortalığı bulandırmaya çalışsa da toplumun büyük tepkilerine direnemiyor... Siyasi partiler de birbirleriyle proje yarıştırmaya başladılar.

Yani siyaset normalleşme yolunda. Liderler meydanlarda birbirleriyle atışsalar da seçim beyannamesi gibi 'ciddi' konuları da ihmal etmiyorlar. AK Parti, CHP ve MHP seçmenin önüne 'gelecek vizyonlarıyla' çıkıyor, 2023'te nasıl bir Türkiye kuracaklarını açıklıyorlar. Bu, son yıllarda özellikle muhalefet partilerinin yürüttüğü 'geriye dönük' siyaset perspektifinin terk edildiği anlamına geliyor. Hatırlarsınız; onlara göre ülke neredeyse 'kurtuluş savaşı' şartlarındaydı, Atatürk'ün kurduğu laiklik tehlikedeydi ve Türk devleti parçalanmanın eşiğindeydi. Şimdi, geçmişin karanlıklarında halkı korkutarak değil, geleceğin aydınlığında insanları ikna ederek oy almaya çalışıyorlar.

Bu, siyasetin rasyonel bir zemine oturması demektir. Projeler masadaysa da bunları kimin, nasıl ve hangi kaynaklarla yapacağını açıklaması gerekir. Aksi halde iş sıradan bir popülizm düzeyinde kalır. Muhalefetin

vaatleri popülizme yaklaştıkça inandırıcılığını yitirecektir.

AK Parti'nin kuşkusuz en büyük avantajı dokuz yıldır projelerini gerçekleştiriyor olmasıdır, hem de istikrar içinde. Ekonomik büyüme, kriz yönetimi, enflasyon, dış politika, ulaştırma, sağlık vs. alanlarda AK Parti'nin son yıllarda yaptığı icraatlar vaatlerinin 'hayal' olmadığına bir işareti sayılır. Ama onun da sıkıntısı, ülkeyi yönetmeyi 'imar faaliyetleri'nde bulunmaya indirgeyen geleneksel 'merkez sağ' bir gelecek vizyonu çizmesi. AK Parti beyannamesi yeni anayasa, sivil-asker ilişkileri, demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü konularında pek 'renk' vermiyor.

CHP ise bu konularda hayret verici derecede atak, ekonomi yönetimi ve refah üretimi meselesinde ise hayli 'atıcı' görülüyor. Beyannameye yazılanlara bakılırsa CHP'de bir 'söylem' değişikliğinin gerçekleşmekte olduğu açık. Daha önceki yıl Sosyalist Enternasyonel'den atılması için girişimlerde bulunulan CHP, seçim beyannamesinin ilk cümlesinde 'çağdaş bir sosyal demokrat parti' olduğunu ilan ediyor. İkinci cümle ise daha tuhaf: 'CHP değişimin partisidir'. Hadi canım, CHP devletin ve statükonun partisidir! Statükonun her karışını sonuna kadar savunan, daha birkaç ay önce 12 Eylül darbecilerine yargı yolunu açan anayasa değişikliğine bile karşı çıkan, Kürt meselesinin çözümüne ayak direten 'statükonun kalesi' CHP bugün 'değişimin partisi' olma iddiasında.

Maşallah Kürt sorunu konusunda da CHP'nin başına taş düşmüş. Demokratik açılım sürecinde MHP ile birlik olup süreci durdurmak için çabalayan, kendi raporlarını inkâr eden CHP'den değil, daha birkaç ay önce 'Ağızma Kürt sözcüğü almayacağım' diyen Kılıçdaroğlu'nun CHP'sinden söz ediyorum. Şimdi, Kürt yurttaşların kültürel haklarını savunan, faili meçhuller için bir araştırma komisyonu kurulmasını isteyen, Dersim arşivlerini açma sözü veren ve Diyarbakır Cezaevi'nin müze yapılması gerektiğini dillendiren bir CHP var karşımızda.

Bu kadar da değil; CHP kendini 'özgürlükçü, eşitlikçi, dayanışmacı ve çoğulcu' olarak nitelerken bırakın Kemalist demeyi, Atatürkçü olduğunu bile söylemiyor beyannamesinde. Altı ok sözü ediliyor, ama altı değil 'üç ok' sayılıyor. Bunlar da cumhuriyet, laiklik ve demokrasi!

Kılıçdaroğlu ile yanındakiler ve arkasındakilerin bu seçimleri kazanmak için vermeyecekleri söz, dillendirmeyecekleri fikir yok galiba.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasa kimin anayasası olacak?

İhsan Dağı 2011.04.29

Seçimlerin ardından siyasetin ve toplumun birinci gündem maddesi 'yeni anayasa' olacak. Bu artık kesin. Bu yönde talep ve beklenti çok yüksek.

Metropoll'ün nisan ayı araştırmasına göre toplumun yüzde 69'u yeni bir anayasa istiyor.

Halkın bu genel talebinin yanı sıra, özellikle toplumun örgütlü kesimleri de bu işin peşindeler. Bütün siyasi partiler şu sıralarda seçimlerde iyi bir sonuç almak için uğraşırken, neredeyse her sivil toplum kuruluşu da anayasa hazırlıkları yapıyor. Çalıştaylar, konferanslar düzenliyor, ilkeler belirliyor, taslaklar hazırlıyor...

Bu, inanılmaz bir duyarlılık ve bilinç biçimi. Öyle anlaşıyor ki geniş toplumsal çevreler yeni bir anayasanın bin seçimden daha önemli olduğunun farkında.

Böylesine bir hazırlık ve katılım arzusu siyasi partilere fazla bir manevra alanı bırakmıyor; ayrıca, yeni anayasanın içeriği konusunda da umut veriyor. Seçimin ardından siyasetçilerin kucağında olacak bu baskı, belirlenen ilkeler ve taslaklar.

Yani, mesele iktidara gelmesi beklenen AK Parti'nin yüzde kaç oy alacağına veya parlamento'ya kaç milletvekiliyle geleceğine bakmaz artık. Bu iş olacak. Ama elbette kolay olmayacak. Devletin bütün iktidarının 'yeniden paylaşılacağı' bir sürecin kolayca kotarılması beklenmemeli. Ama anayasayı halk yapacak veya onaylayacaksa halkın üzerinde kolaylıkla uzlaşabileceği bir temel ilke var. O da, devlet ve iktidar karşısında toplumun/bireylerin haklarını ve özgürlüklerini güvence altına almak.

Özgürlükçü, devletin iktidarını toplum lehine sınırlayan, iktidarın gücünü dengeleyen, ideolojik olarak yorumlanamayan bir anayasaya ihtiyacımız var. İktidarda kim olursa olsun, meclis çoğunluğu kime ait olursa olsun bireyi, bireyin haklarını koruyacak, özgürlüklerini garanti altına alacak bir anayasa... Devletin tasallutundan korunmak için 'kendi siyasi partimizin' iktidarda olmasına ihtiyaç duymadığımız bir ülke yaratacak anayasa...

Bu yönde bir anayasa için TESEV'in geçen hafta açıkladığı ilkeler son derece değerli. Bence TESEV Anayasa Komisyonu Raporu anayasa önerilerinde çıtayı en tepeye koydu. Bu ilkelerden atılan her geri adım 'gerici bir sapma' olarak görülecektir.

Anayasa profesörleri Mustafa Erdoğan ve Serap Yazıcı'nın kaleme aldıkları rapor ufuk açıcı. Önce, gelin TESEV'in 'resmi ideolojisi olmayan bir devlet' fikrinde uzlaşalım. Buna kim nasıl itiraz edebilir ki? Anayasanın resmi bir ideolojisi olsun isteyenler kendi ideolojilerini devletin ideolojisi haline getirmeyi amaçlıyor. Peki, benim ideolojim, onun ideolojisi ne olacak? Seninki diğerlerinden neden üstün olsun ki?

Bence en önemli ilke bu. Devletin ideolojisi olmaz. Ama halkın olur. Olur da 'bir tane' olmaz. O nedenle anayasa bütün ideolojilere, fikirlere, inançlara, yaşam biçimlerine 'özgürlük' verir; birini diğerinden üstün görmez, ona ayrıcalık tanımaz.

Her durumda yeni anayasa Meclis'te yapılacak. Siyasi partiler açıklamalarında yeni bir anayasa sözü veriyorlar, ama 'içerik' belli değil. Aylar önce Profesör Ergun Özbudun, Taraf'a verdiği bir röportajda 'Seçimlerden önce siyasi partiler anayasa taslaklarını açıklamalı, halktan öyle oy istemeliler' demişti. Bu çağırımı tüm siyasi partiler duyamamazlıktan geldi. Ama Metropoll'ün nisan araştırmasında anlaşıldı ki halk da seçimlerden önce siyasi partilerin anayasa taslaklarını görmek istiyor. Toplumun yüzde 75'i bu kanaatte.

Halk seçimlerden önce partilerden 'nasıl bir anayasa' yapacaklarına ilişkin bir 'taahhüt' almak istiyor. Oyunu muhtemelen ona göre kullanacak. Ama siyasi partiler buna yanaşmadılar; 'hele şu seçim sonuçlarını bir görelim' havasındalar. Seçim beyannamelerinde 'yeni anayasa'ya değinmekle yetindiler.

Gerçekten partilerin bu konuda ne düşündüklerini pek bilmiyoruz.

Neredeyse bütün siyasi partiler 'özgürlükçü' bir anayasa diyor. İyi ama 'özgürlükçü anayasa' ile neyi kastediyorlar?

Onlara tavsiyem, TESEV'in Anayasa raporunu iyi okumaları; çünkü 'özgürlükçü' bir anayasanın temel ilkeleri orada. Siyaset bu düzeyin altında kalırsa toplumun gerisine düşmüş olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anketler balon mu, seçim geyiği mi?

İhsan Dağı 2011.05.06

Bir şehir efsanesidir; 'anketler toplumu manipüle eder'. Hayır, etmez, edemez. Tersine, anketler yoluyla toplumu yönlendirmeye çalışanlar boşa kürek çekmiş olurlar. Toplum, şişirme bir anket sonucuyla tercihini değiştirmez.

Reel siyaset yapmakta ve halka ulaşarak onu ikna etmekte zorlananlar anketleri şişirmeye başlar. Bunun son örneğini CHP Genel Sekreteri Gürsel Tekin veriyor. Geçenlerde, CHP ile AK Parti arasındaki farkın bir puana indiğini söylemiş. İyi de, şimdiye dek yapılmış 34 anketin ortalamasına göre AK Parti ile CHP arasındaki fark tam 20 puan!

Öyleyse bu ne demek? CHP ya hayal âleminde yaşıyor, ya da seçimlerde kaybetmekte olduğunu halktan gizlemeye çalışıyor. Belki de kamuoyu desteğini olduğundan daha yüksek göstererek tabandaki ve teşkilatlardaki umudu diri tutmaya çalışıyor. Amaç ne olursa olsun, anketleri olduğundan farklı göstermek riskli. Ne de olsa 12 Haziran çok uzakta değil; sandıklar açıldığında seçmenin yaşayacağı derin bir hayal kırıklığını da hesap etmek zorunda CHP yönetimi.

Her durumda siyasi partiler için anketlerden medet ummak yerine anketleri 'doğru' okuyarak kampanyalarını yönetmeleri daha akıllıca. Zaten, partilerin manipülasyon girişimlerine çanak tutacak ciddi kamuoyu şirketleri de yok. Bu işe teşne olanların foyası çoktandır ortaya çıktığı için onları da ciddiye alan pek kalmadı. Şimdilerde özellikle yerleşik şirketler işlerini ciddiye alıyorlar; manipülatif sonuçların, gerçeği yansıtmayan araştırmaların kendi saygınlıkları ve güvenilirlikleri için de bir darbe olacağının farkındalar.

Aslına bakılırsa, anketler toplumun algısını tespit eder ve tutumunu ölçer. Yani, olanın bir 'anlık' fotoğrafını çeker. Size nihai, değişmez sonucu vermez; o ana kadar çok farklı dinamiklerle oluşmuş kanaatin ne olduğunu anlatır. Bu fotoğraftaki tablo değişir, ama değiştiren anketin kendisi değildir. Nedense bizde kamuoyu araştırmalarının toplumu, toplumun tercihlerini şekillendirdiği düşünülür. Bu yanlış. Anketler kamuoyunu yönlendirmek için yapılmaz; kamuoyunun durumunu, tercihini tespit etmek için yapılır.

Ancak acemi siyasetçiler anket sonuçlarıyla toplumu etkilemeye çalışırlar. Aslında anketlerden etkilenmesi, sonuç çıkarması gerekenler kendileridir. Çünkü anketler siyasetçilere bir durum haritası getirirler. O 'durum'u doğru okuyarak karşılık üreten siyasetçiler anketlerin hakkını vermiş demektir.

Anketlerin söylediğini dinleyenler, verdiği mesajı alanlar yeni yaklaşımlarla, iletişim diliyle, taktiklerle hamlelerde bulunmak suretiyle kamuoyunu etkileyebilirler. Etki, 'durum'a yapılan müdahaleden doğar, durumun şöyle veya böyle tasvirinden değil.

Siyaset 'reel' bir zeminde yapılır, tercihler günlük yaşamda belirlenir. Bunun da arkaplanında toplumun sosyolojisi, tarihi ve ekonomi-politiği vardır. Medya imajları, propaganda teknikleriyle insanların tercihlerini çok az şekillendirebilirsiniz. Alanda bir gerçekliğiniz yoksa medyada yürüttüğünüz kampanya çok sınırlı etkiye sahip olacaktır.

Halktan kamuoyu araştırmalarıyla tercihini değiştirmesini beklemek abesle iştigaldir. Siyasette anketleri ciddiye alan, onları iyi okuyan partiler kazançlı çıkar. Halkın hangi konuya nasıl tepki gösterdiğini, hangi mesajı aldığını iyi ölçen siyasetçiler anketleri yönetmiş olurlar. Bu işi daha parti kurulmadan en iyi şekilde yapmaya başlayan da kuşkusuz AK Parti ekibi.

Siyasî partilere tavsiyem; anketleri şişirerek kullanmak yerine, ulaşılan bulguları ciddiye almaları. Siyaset biraz da toplumun algısını ve beklentilerini yönetmektir. Bunları tespit etmenin yollarından birisi de iyi çalışılmış ve uygulanmış anketlerdir.

Sokaktaki vantandaş için anketler hoş bir seçim geyiğidir. Merakı gıdıklar, üzerine muhabbet yapılır, iddialara girilir. Ama siyasî partiler için üzerinde çalışılması gereken esaslı bulgulardır. Bu tür bulgularla siyasetçinin tecrübesi, sezgisi ve aklı birleştiğinde halkı anlamak ve beklentilere karşılık vermek, yani başarılı olmak kolaylaşır. Siyasetçiler için anketler ne 'balondur', ne de seçim geyiğı. Anlayana...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye operasyon

İhsan Dağı 2011.05.10

Enteresan şeyler oluyor. Seçimlere giderken, bildiğimiz 'rejim tartışması' üzerinden değil 'Kürt meselesi' ekseninden siyaset geriliyor. Tunceli operasyonu, Kastamonu saldırısı, ardından cenaze törenleri ve siyasilerin tepkileri... Türkiye'de seçim öncesi toplumun her iki kesiminin de milliyetçilik ayarı yükseltiliyor.

Peki neden?

Akla ilk gelen neden, bir yandan, 12 Haziran'da baraj sıkıntısı çeken MHP'yi kurtarmak, öte yandan da BDP adaylarının konumlarını güçlendirmek. Kürt meselesi üzerinden yaşanan gerilimin bu iki partiyi güçlendirdiğı sır değil.

Ama bence asıl neden başka. Hedefte AK Parti var. Gerginlik altında, seçimin de getirdiğı ortamla AK Parti'nin katı bir milliyetçiliğe savrulması isteniyor.

Bu hem BDP/PKK cephesinin arzusu hem de bazı 'derin' çevrelerin.

BDP'nin bölgede tek rakibi AK Parti. Sivil itaatsizlik eylemleri ve sözcülerinin sert açıklamalarıyla AK Parti'den sert 'tepki' almayı amaçlıyorlar. Yapmaya çalıştıkları da açık: AK Parti'nin Kürt seçmen üzerinde sahip olduğı etkiyi kırmak. Bunu yapmanın en etkili yolu AK Parti'yi milliyetçi, devletçi ve güvenlikçi bir çizgide yeni bir pozisyon almaya zorlamak.

Kürt meselesinin çözümünün konuşulduğı bir ortamda BDP, Kürtlerin tümünü temsil etme iddiasını güçlendirmek niyetinde. Böyle bir temsil için ise seçimlerde yüzde 6 oy almak yetmez. Kürtlerin çoğunluğunun oyları son seçimlerde AK Parti'ye gitti. Ancak 2009 yerel seçimlerinde BDP bölgede AK Parti'nin ilerleyişini durdurdu. 12 Haziran seçimlerinde de geri püskürtmek istiyor. AK Parti'nin bölgede düşük profilli adaylarla seçime gitmesini de avantaj olarak görüyor.

BDP'nin AK Parti'ye Kürt oylarının gitmesini önleme stratejisinin ana unsuru, Başbakan Erdoğan'ın kimyasını bozarak seçim meydanlarında Kürt meselesi üzerine sert sözler söylemesini sağlamak.

Aslında BDP'nin hesabını anlamak zor değil. Biliyorlar ki Başbakan Erdoğan seçime giderken BDP'nin eylemlerine ve söylemlerine, PKK'nın saldırılarına sessiz kalamaz. Kalırsa, CHP ve MHP tarafından sıkıştırılır, zorlanır Türkiye'nin Batı bölgelerinde. Dolayısıyla BDP, sivil itaatsizlik ve cuma eylemleriyle Erdoğan'ı sertleştirmeye, şahinleştirme çalışıyor.

Bazı 'derin' çevrelerin de paylaştığı bir amaç bu. Geçen hafta Tunceli operasyonu dikkat çekiciydi. 12 Eylül referandumundan, hatta 22 Temmuz seçimlerinden önce de benzer 'operasyonlar' oldu. Kastamonu'da PKK'lıların telsizinde duyulan 'Bundan sonra hedef AKP ha' sözleri, müthiş bir mizansen. Amaç, Kürt meselesinde AK Parti'yi kızdırmak ve kızıştırmak. Adama sormazlar mı? 'Kardeşim, saldırı sonrası PKK'nın telsiz konuşmalarını dinledin ve kaydettin de saldırı öncesi bunlardan haberin yok muydu? Neden önlemedin?'

Diyeceğim şudur; hem PKK/BDP hem de 'derinciler' AK Parti'yi MHP'leştirmek istiyorlar. Seçim atmosferinde Türk ve batı oylarını kaybetmek istemeyen AK Parti'yi tepkisel milliyetçiliğe zorlayarak Kürt seçmenden koparmaya yönelik bir operasyon yürüyor.

Başbakan Erdoğan bu tuzağa düşmemeli. Kürt oyları alamayan bir AK Parti en büyük özelliğini kaybeder: Türkiye'nin her yerinden ve her kesiminden oy olan tek parti olma özelliğini... Ayrıca bu, seçimlerde AK Parti'ye zarar da verebilir, özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı bazı batı illerinde.

Belki hepsinden de önemlisi Kürt oylarını kaybeden bir AK Parti'nin batıda tutunma adına hızla milliyetçiliğe doğru savrulma ihtimali... CHP ve MHP'nin çözüm karşıtı mevcut sertlikleri biraz da bundan kaynaklanıyor. Kürtlerden oy alamayanlar bu insanların sorunlarına duyarlıklarını da kaybediyorlar. Böyle bir durum AK Parti'de yaşanmamalı. Türkiye'nin barış kurucu, köprüler inşa edici bir merkez partiye olan ihtiyacı devam ediyor.

AK Parti'nin demokratlığının önemli ayaklarından birisi parti içinde, yönetiminde ve tabanında Kürtlerin varlığıdır. Bu ayak sakatlanırsa AK Parti, demokrasi yürüyüşünde topallayabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyasetin düşünceye ihtiyacı var mı?

İhsan Dağı 2011.05.13

Polemik, belagat, heyecan olmadan siyaset de olmaz. Seçimlere yaklaşırken meydanlarda bol bol görüyoruz bunları. Ancak siyasetin ana malzemesini unutmayalım: fikir...

Fikirsiz siyaset içi kof bir atışmalar serisine döner. Fikri olmayanlar şiddete, iftiraya, kasete yeltenir. Türkiye'nin birikimi meydanlarda gördüğümüzden çok daha fazla. Siyaset biraz da bu birikimi harekete geçirme sanatıdır...

SETA ve Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE) Ankara merkezli iki düşünce kuruluşu. Türkiye'nin entelektüel birikimini analizlere, raporlara, konferanslara çeviriyorlar. Bu hafta iki önemli çalışmaya imza attılar; SETA, seçim analizleri serisinde BDP'den sonra MHP analizini yayınladı. SDE de aylar süren bir çalıştaylar dizisinin ardından bir 'yeni anayasa' raporu. SETA'nın MHP analizinin yazarı Hüseyin Kocabıyık. Son derece önemli tespitleri var. 'Milliyetçilik, demokrasi, devlet, AB üyeliği gibi konularda MHP özgün yeni yorumlar getiremedi ve çoraklaştı' diyor. Kocabıyık'ın eleştirisi MHP'nin 'sivil' bir milliyetçilik geliştirmek yerine 'devletçi' milliyetçilikte kilitlenmesi. Kuşkusuz bu kıskacı MHP'nin çıkamamasının nedenlerinden birisi Kürt sorunu. Kimliğini, varlığını, Kocabıyık'ın ifadesiyle 'Kürt sorununa çıpalamış' bir MHP 'yeni' fikirler geliştirmeye ne ihtiyaç duydu ne de buna imkân verdi.

MHP'nin baraj sıkıntısıyla ilgili Kocabıyık'ın şu tespiti önemli: 'MHP'yi barajın altına iten temel dinamik AK Parti değil, Kılıçdaroğlu CHP'sidir... Şu anda MHP, kendi klasik seçmeninin bir bölümünün terk ettiği, MHP saflarına kattığı ulusalcı seçmenin ise neredeyse tümüyle CHP'ye yöneldiği bir parti görünümündedir'.

Bence doğru bir analiz bu. Baykal, MHP'yi büyüttü, Kılıçdaroğlu ise düşürüyor. Bunun en somut örneği, Mart 2009 yerel seçimlerinde İstanbul'da görüldü. Hatırlarsınız, Kılıçdaroğlu CHP'nin İstanbul adayydı. İstanbul'da CHP oylarını % 33'e çıkarırken MHP %7'de kaldı. Oysa 2007 seçimlerinde MHP'nin İstanbul oyları % 10'du. MHP 2009 seçimlerinde Türkiye'nin her yerinde oylarını artırarak genelde % 16'ya ulaşırken İstanbul'da düştü. Düşüş hâlâ devam ediyor. Çünkü MHP'ye giden kentli, eğitilmiş, ulusalcı oylar AK Parti'ye karşı en büyük güç olarak görülen CHP'ye yöneliyor. Kamuoyu araştırmaları yapanlar için sır değildir; MHP seçmeninin üçte birinin ikinci siyasi tercihi CHP. Bu noktada tespitimizi yapalım; MHP İstanbul'da yüzde 10'a ulaşamazsa Türkiye genelinde alacağı oylarla bu farkı kapatamaz ve baraj altında kalır.

MHP'nin stratejisini Kocabıyık şöyle açıklıyor: "Hem Orta Anadolu'daki milliyetçi-muhafazakâr seçmenle rabitasını muhafaza etmek hem de Akdeniz-Ege ve Trakya bölgelerinden ulusalcı duyarlılığa sahip yeni seçmen devşirmek'. Bu strateji anlaşılır bir şeydir, ancak işlemiyor. MHP, tabanındaki iki unsuru da 'esas' partilerine kaptırıyor; ulusalcı kıyı seçmeni CHP'ye, muhafazakâr İç Anadolu seçmeni de AK Parti'ye yöneliyor. Kocabıyık, barajı aşamayan bir MHP'nin Anayasa yapımını zorlaştıracak kanaatinde. 12 Eylül'deki değişikliği kolaylaştırdılar mı ki? Üstelik yeni anayasanın çok daha özgürlükçü ve demokratik olmasını bekliyoruz.

SDE'nin açıkladığı türden bir anayasaya MHP'nin desteği zaten beklenmez. Vesayetsiz ve tam demokratik bir Türkiye için 'İnsan Onuruna Dayanan Yeni Anayasa' başlıklı SDE raporu ufuk açıcı. Hem detaylı bir tartışma hem de somut öneriler içeriyor. Yusuf Şevki Hakyemez, Bekir Berat Özipek, Murat Yılmaz, Levent Korkut, Vahap Coşkun ve Yusuf Tekin gibi yeni kuşağın parlak ve özgürlükçü akademisyenlerinin kaleminden çıkan bu rapor yeni anayasanın demokratik çitasını en tepeye çekiyor.

SDE'nin ilkeleri dört ana sütuna dayanıyor; insan onuru, tam demokrasi, hukukun üstünlüğü ve çoğulculuk-özgürlükçülük... Bu ilkelerin gerçekleşmesi için öncelikle 'ideolojik tercihlerden arındırılmış' bir anayasa gerektiği vurgulanıyor. Sanırım bu, yeni anayasanın mihenk taşı olacak. Vatandaşlara resmi bir ideoloji veya yaşam biçimi dayatmayan bir anayasa. Sivil toplum üretiyor, siyaset de 'tüketsin' bu fikirleri. Fikirsiz siyaset yapılmaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bahçeli vakası: İntihar değil suikast

İhsan Dağı 2011.05.17

Son konuşmalarına bakıp birçok kişi Devlet Bahçeli'nin siyaseten intihar ettiğini düşünüyor. Bence Bahçeli intihar etmiyor, siyasal bir suikasta kurban gidiyor. Üstelik kendisi de bunun farkında. Hedefteki kişi olarak da yerinde duramıyor, hareket halinde; suikastçının atışlarından korunmaya çalışıyor. Bugünlerde iki sözünden birisinin 'okyanus ötesi' olmasının nedeni bu; hedef şaşırtmak.

Kaset operasyonunu yapanların hedefi MHP'yi imha etmek değil, Bahçeli'yi bertaraf etmek. Sonra da MHP'nin üzerine oturacaklar. Dolayısıyla bütün bu olup bitenlerin adresini fazla uzaklarda, okyanus ötelerinde aramak yanlış.

Üstelik Bahçeli'yi tehdit edenlerle, şu günlerde Gülen Hocaefendi'yi hedef haline getirmek isteyenler de muhtemelen aynı çevreler. Bahçeli kaset operasyonunun arkasında kimlerin olduğunu hakikaten öğrenmek istiyorsa, kendisine 'okyanus ötesi'ne ateş etmesi için akıl verenlere iyice bir baksın.

Bence MHP'lilerin kasetlerini ortalığa salanlarla Gülen Hocaefendi'ye saldırılmasını tavsiye edenler aynı kişiler olmasa da aynı ekip.

Ve bu ekibin amacı da belli: önce MHP'yi barajın altında bırakmak, ardından da Bahçeli'yi tasfiye etmek.

Neden?

Bahçeli meydanlarda sert bir dil kullansa, mitinglerde idam ipi atsa, rakiplerini meydan kavgasına çağırırsa da milliyetçileri sokağa dökmeyen adamdır. Son dönemde Ergenekon-Balyoz sanıklarıyla iş tutmaya kalksa da Bahçeli partiyi ve ülkücü hareketi derin devletin hizmetine vermemiştir. Öncelikle bu gerçeği tespit ve teslim etmek gerek.

Çünkü şimdi olanlarla Bahçeli'nin bu tutumu arasında bağlantılar var. Partisini ve gençlerini derin güçlerin operasyonel kullanımına izin vermeyen Bahçeli tasfiye edilmeye çalışılıyor. Eskiden de denemişler, ama başaramamışlardı.

Neden Bahçeli'yi tasfiye etmeye çalışıyorlar? Çünkü seçimlerden sonra MHP'yi sokakta kullanmak istiyorlar. Yani, seçim sonrası süreç için birileri şimdiden pozisyon alıyor, cepheyi kurmaya çalışıyor. Bunun için de önce MHP'yi barajın altında bırakacaklar, ardından da MHP'ye yeni bir genel başkan uydurmaya bakacaklar; sokağa inmeye hazır birisi olacak bu.

Seçim sonrası önemli; çünkü Türkiye'nin yeniden kurulmasını sağlayacak iki büyük konu seçimlerden sonra ele alınacak. Bunlar, yeni anayasa ve Kürt sorunu.

Anayasa için sözler verildi, hazırlıklar başladı hem sivil toplum hem siyasi partiler kanadında... Resmî ideoloji, yüksek yargı, ordunun statüsü, MGK'nın yapısı, vatandaşlık tanımı, iktidarın atanmışlar ve seçilmişler arasında paylaşımı gibi hayati konular yeni anayasada ele alınacak. Hep söylüyorum; yeni anayasa demek, en büyük iktidar paylaşımı kavgası demek. Bu kavgada sokaklara hâkim olarak siyaset yapmak isteyenlerin olması kimseyi şaşırtmasın.

Ve seçim sonrası gündeme gelecek olan ikinci konu, Kürt meselesi. Bir yandan 15 Haziran gibi bir tarih dayatılıyor, öte yandan BDP'nin seçimlerden biraz daha güçlenerek çıkması bekleniyor. Taleplerin de tepkilerin de kabardığı, yönetilmesi gereken bir süreç var önümüzde. AK Parti her şeye rağmen bu konuya el atacak. Konunun şimdilerde tartışılmıyor, konuşulmuyor olması bile seçim sonrası bir hareketliliğin işareti olabilir.

Bu iki konunun suhuletle ele alınmasından rahatsız olacak çok derin çevreler var. Direnecekler. Ellerindeki ilk proje de MHP'yi Meclis'e değil, sokağa salmak.

Bence amaç bu; MHP'yi sokağa çekerek yeni anayasanın ve Kürt meselesinin çözümünü engellemek. Siyasetin gerginliğinin sokağa taşındığı böyle bir senaryoda şiddet ile siyasetin esir alınabileceği hesaplanıyor.

Kısaca, hedefteki adam Devlet Bahçeli. Şimdi, Engin Alan, Ümit Özdağ gibi isimleri partiye alarak ve Gülen Hocaefendi'ye saldırarak kendisini hedef tahtasına koyanları kazanmaya çalışıyor. Bu girişimleriyle bazı çevrelere mesaj veriyor olabilir, ama aslında tam da bunları yaparak siyasal mağlubiyetine zemin hazırlıyor ve de kendisine hazırlanan tuzağa düşüyor. Hâlâ çıkış yolu var, ama Bahçeli'nin önce, ötelere değil çok yakınlarına bakması gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin en büyük projesi

İhsan Dağı 2011.05.20

Seçimlere yaklaşırken AK Parti bir yandan 'hayaldi, gerçek oldu' sloganıyla şimdiye kadar yaptıklarını anlatıyor, öte yandan 'vizyon 2023' anlayışıyla 'yeni hayaller' kuruyor.

Önceki gün katıldığım, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Tokat ve Çorum mitinglerinde yaptığı konuşmalarda da aynı mantığın hakim olduğu görülüyordu. AK Parti'nin en büyük gücü, şimdiye kadarki performansı. Vizyon ve yeni hayallerin heyecan uyandırması ve gerçekleşebilir görülmesinin nedeni de bu.

Meydanlar doluyor ama halk, siyaseti normalleştirmiş. Bunda şüphesiz 12 Haziran'da seçimlerin galibinin büyük ölçüde belli olması etkili. Ama siyasetin gündeminin gerginlik yaratan rejim meselelerinden uzaklaşmasının da payı büyük. Tamam, siyasi liderler meydanlarda birbirleriyle sert polemiklere giriyorlar, ama bunlar sabun köpüğü gibi. Unutulup gidiyor, kalıcı bir hasar bırakmıyor. Oysa rejim tartışmaları insanları varoluşsal bir anksiyeteye itiyor, toplumun kimyasını bozuyordu.

Başbakan Erdoğan siyasetin bu yeni ortamını 'icraatlarını ve vizyonunu' anlatarak avantaja çeviriyor. Muhalef liderlerle girdiği polemiklerle de sokağın siyasal atışma dilini kurguluyor ve destekçilerine malzeme üretiyor. Siyaset bir tür iletişim mühendisliğiyse Tayyip Erdoğan bu işi biliyor. Muhalef toplumsal kesimlerle buluşmakta, onları rahatlatmakta zorlansa da kendi tabanı ile kurduğu iletişim çok güçlü. Arada ne parti teşkilatı var, ne başka ara aktörler veya kurumlar. Erdoğan'ın bence en büyük artısı tabanına doğrudan ulaşabilmesi. Tokat ve Çorum'da parti konvoyunun şehre giriş ve çıkışında halkın ilgisi Erdoğan'ın toplumla kurduğu 'direkt ilişkinin' bir göstergesi. Başbakan, şehrin nabzının asıl meydanlarda değil, sokaklarda attığını söylüyor. Bu doğru, çünkü sokağın tepkisi doğal ve spontane... Erdoğan üç nesle birden ulaşabiliyor. 18-20 yaşlarındaki torun, 40-50 yaşlarındaki baba ve 60-70 yaşlarındaki dede Erdoğan'ın etrafında buluşabiliyor.

Tokat ve Çorum mitinglerinde gözlemlediğim bir başka şey, AK Parti tabanının çeşitliliği. Aslında bu çeşitliliği büyük şehirlerde daha çok görmek mümkün. Ama Tokat ve Çorum gibi Anadolu'nun derinliklerindeki şehirlerde bile AK Parti'yi destekleyenler arasında farklı kimlikten, eğitim ve refah düzeyinden insanlar var. AK Parti'nin en önemli özelliklerinden biri tabanındaki 'çeşitliliği'. Bunun farkında olarak siyaset yapmak topluma dayalı siyaset iddiasının da bir gereği.

'En büyük projemiz yeni anayasa.' Bu sözler, Başbakan Erdoğan'a ait. Dolayısıyla bir vaat değil, taahhüt. Bu, toplumun çok büyük bir kesiminin, anketlere göre yüzde 70'inin taleplerinin siyasal irade tarafından karşılık bulduğunu gösteriyor. Başbakan'ın önceki gün Çorum mitinginde yaptığı bu açıklama meydanda da yankı buldu. Halkın sivil ve özgürlükçü bir anayasa arayışını görmemek mümkün değil. Tabii ki bu siyasal iradenin Meclis'te bir aritmetik karşılığının bulunması gerekir. AK Parti'nin 367 veya 330 üstü bir sayı ile Meclis'e gelmesi bu süreci kolaylaştıracaktır. Peki, öyle olmaz, diğer partilerle bir uzlaşma gereği ortaya çıkarsa AK Parti'nin tavrı ne olacak?

Tokat ve Çorum mitingleri sonrası Ankara'ya dönüşte konuştuğumuz Başbakan Erdoğan geçmiş çalışmalarından da örnekler vererek 'uzlaşırız' diyor. Ama açıkçası Kemal Kılıçdaroğlu'nu samimi bulmuyor, MHP ve BDP'ye de güvenmiyor. Böyle bir tablo yeni anayasanın gerçekleşmesini engelleyebilir. Anladığım kadarıyla AK Parti 12 Eylül referandumundan sonra hissettiği rahatlamayı muhalefeti uzlaşmaya zorlamak için kullanacak gibi.

Böyle bir 'taktik' çıkış muhalefeti anayasa yapımı konusunda masaya çekebilir, ama sonuç almanın yolu AK Parti'nin, sivil inisiyatifleri de arkasına alarak yeni anayasa fikrine kararlılıkla sahip çıkması. Seçimlerden sonra 'yeni anayasa olmasa da olur' havasına düşen bir AK Parti hem 'reformcu' kimliğine zarar verir hem de toplumsal taleplerle ters düşer. Kamuoyunun nabzını siyasal önzeleriyle ve anketlerle çok iyi okuyan Başbakan Erdoğan'ın böyle bir noktaya gerilemesini beklemem. Yeni anayasa, 'Kanal İstanbul' kadar heyecan verici ve büyük bir proje çünkü...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu da gidici mi?

İhsan Dağı 2011.05.24

'Yeni CHP' iddiası ciddiye Kılıçdaroğlu'nun bu partinin başında ne işi var?

CHP bu seçimlerde farklı şeyler yapıyor, yeni şeyler söylüyor. Deniz Baykal'ın rejim meselesi üzerinden yaptığı muhalefeti bıraktı. 'Yeni CHP' tasarımıyla soyut, afaki ve gerçek dışı bir 'laiklik tehlikede' söylemine dayanmaktansa 'reel sorunlar'ı merkeze alan bir siyaset tarzını benimsemiş görünüyor.

AK Parti'yi devirmek için ordudan destek isteyen, yargıdan medet uman bir CHP'den bugünlere ulaşmak siyaset adına bir kazanç.

Ancak 'AK Parti'yi yenmek' hedefi yine gerçekleşmeyecek. Nedeni ise CHP'nin yeni siyaset anlayışı, seçim stratejisi, seçim beyannamesi değil, bizatihi lideri, yani Kılıçdaroğlu. 'Yeni CHP' için Kılıçdaroğlu bir avantaj değil, aksine artık bir yük. Anlaşıldı ki Kılıçdaroğlu 'yeni CHP' imajını da, fikrini de taşıyamıyor.

'Devletin partisi'nden 'herkesin partisi'ne geçmeye çalışan bir söylem geliştiriyor CHP. Reklam spotlarında sık sık kullanılan 'halkın iktidarında' sözüyle CHP iktidarının 'halk iktidarı' olacağı mesajı veriliyor. Oysa daha dün kadar egemen algı neydi? CHP, devletin, bürokrasinin iktidarı demekti.

'Yeni CHP', geleneksel tabanı dışında toplumda yerleşik olan CHP algısını değiştirmek için sistematik bir 'propaganda' yürütüyor. Üstelik bu iş 'profesyonel' düzeyde gayet iyi de yapılıyor; ama, iş Kılıçdaroğlu'na geldiğinde liderin kişiliği ve tarzı bu 'ağır propaganda'yı taşıyamıyor.

Seçim bildirisine bakıyorsunuz bambaşka bir CHP var karşınızda. 'Sosyal demokrat' bir parti olduğunu iddia ediyor. Oysa ne taban bu kanaatte, ne de sosyal demokrasinin uluslararası kurumları. Yetmedi, CHP 'değişimin partisi' deniliyor. şaşırıyorsunuz, CHP'nin ne zaman statükonun partisi olmayı bıraktığını hatırlamıyorsunuz.

Bununla da kalmıyor. CHP'nin seçim beyannamesinde tek bir yerde CHP'nin Kemalist, hatta Atatürkçü bir parti olduğu yazmıyor. Ama ne yazıyor? CHP'nin özgürlükçü, eşitlikçi, dayanışmacı ve çoğulcu bir parti olduğu... 'Altı ok' bile sayılmamış doğru dürüst; cumhuriyet ve laiklik dışında demokrasi var, ama diğerleri ortadan kaybolmuş.

Bir bu iddialara, büyük sözlere bakıp bir de liderinin ucuz ve hafif polemiklerine bakınca 'yeni CHP' denilen şeyin Kılıçdaroğlu'nun üzerine oturmadığı hemen anlaşılıyor.

Kılıçdaroğlu, 'yeni CHP'yi bol keseden vaatlerde bulunan bir Cem Uzan partisine çevirdi. Genel başkanlık koltuğuna oturduğu günden beri yaptığı U-dönüşleri saymak mümkün değil. Onları, parti içindeki düşünsel dönüşümde yaşanan sancılara verdik diyelim. Peki son zamanlarda gündeme getirdiği konuların sürekli gerçek dışı çıkmasına ne diyeceğiz?

Aslında AK Parti, rejim tarışmalarından geri çekilmiş, projelerle ve fikirlerle siyaset yapan 'yeni CHP' ile mücadele etmekte zorlanacak gibiydi. Ama imdadına Kılıçdaroğlu'nun her şeye atlayan, ağzından çıkanı kulağı duymayan siyaset tarzı yetişti.

Başbakan Erdoğan, şimdi meydanlarda, televizyonlarda haklı olarak Kılıçdaroğlu'na 'yalancı', 'yürüyen yalan' diyor. Bunlar çok ağır ifadeler, hatta açıkça hakaret. Kılıçdaroğlu da bunları sineye çekiyor; çünkü yapacağı bir şey yok, Başbakan doğru söylüyor.

Böylece 'yeni CHP' Kılıçdaroğlu'nun 'hafiflikleri' nedeniyle meydanlarda madara oluyor. Oysa Kılıçdaroğlu'nun bu seçimlerde en büyük kozlarından birisi, 'vaatleri'ydi. 'Yeni CHP' olarak sözler veriyordu; işçiye, esnafa, emekliye, herkese... Seçmenin bu vaatleri 'alması'nın şartı, söyleyeni 'inandırıcı' bulmasından geçiyordu.

Ancak Başbakan Erdoğan'ın yalancı iddiası Kılıçdaroğlu'nun inandırıcılığını imha etti. Dolayısıyla, somut sorunlar üzerinde siyaset yapmaya yönelen CHP'nin en önemli seçim mesajının topluma ulaşması mümkün olmadı. Çünkü 'yalancı' sözü Kılıçdaroğlu'nun üzerine yapıştı, inandırıcılığını bitirdi.

Sonuç; Kılıçdaroğlu'nun kişiliği 'yeni CHP'yi taşıyamıyor. İkiisi aynı anda var olamayacak; ya Kılıçdaroğlu gidecek sonuç ne olursa olsun ya da CHP 'eski tas, eski hamam' yola devam edecek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siz de itiraf edin, rahatlarsınız

İhsan Dağı 2011.05.27

'Askeri hep laik kesim kışkırttı'. Doğan grubunun duayen gazetecisi Mehmet Ali Birand'a ait bu söz. 'Medyanın genlerinde darbecilik var' ifadesi de... 'Günaydın' mı demeli buna, yoksa tebrik mi etmeli?

Bu bir analiz veya tespit değil, itiraf. Birand bu yükü sırtında ve ruhunda taşımaktansa orta yere boca ediverdi. şimdi kendisi rahatlamış olmalı, laikçi medya çevreleri de iyice bunalmış...

Gelin hep beraber itiraf edin, günah çıkarın, tövbe edin. Siz de rahatlarsınız, memleket de. Çünkü bunu zaten biz biliyoruz; siz kendi kendinize itiraf etmiş olacaksınız. Belki ardından da yüzleşirsiniz geçmişinizle. Üstelik yeni Türkiye'de bu işin artık geleceği de yok. Deniz bitti, darbeler dönemi kapandı. Hadi çılgın ve çaresiz üç beş subayı kıskırtıp bir darbe daha yaptırdınız diyelim, kaç gün dayanabileceksiniz ki. Önce orduyu, ardından ülkeyi böleceksiniz, yabancı müdahalelere davetiye çıkartacaksınız... Bütün Türkiye üzerinize çökecek, altında kalacaksınız.

İyisi mi itiraf edin ve razı olun demokrasiye. Özgür olmak, eşit olmak kötü değil; insan, ayrıcalıksız da yaşayabiliyor.

Yıllardır laikçi, Kemalist kesimlerin ve medya çevrelerinin darbeye zemin hazırlamak için nasıl çabaladığını yazdık durduk. Halk bunları duydu, anladı. Duymazdan gelenler Birand'ın tarif ettiği tayfaydı. İşbirliği yapınca belgeleri, bilgileri, yeraltında gömülü silahları bile görmediler gazetelerinde. Kör olduklarından değil, içinde olduklarından...

Bütün bunların gerisinde laikçi Kemalistlerin demokrasi korkusu var. Halkın egemen olduğu, yönettiği bir Türkiye'ye razı değiller; değiller çünkü o zaman iktidardan, paradan ve statüden aslan payını alamayacaklarını biliyorlar. Haklılar da bunda. Demokrasi yerine 'oligarşi' işlerine geliyor. Kemalizm adı altında iktidar ve para hırslarına ideolojik bir kılıf da buldular. Gariban askerleri de bu sahte 'Kemalistlik'leriyle kandırdılar.

Birand, 'darbe kıskırtıcısı' ve genetiği askerci kesimlerin adını da koyuyor; CHP, büyük sermaye, yargı, ordu ve medya.

CHP'nin sicili 1960'tan beridir bozuk. Rakiplerinin askerler eliyle 'hal'ledilmesine ve halkın vermediği iktidarı askerî bürokrasiden almaya hep razı ve hazır dılar. Son yıllarda da beklentileri buydu; AK Parti'yi askere ve yargıya havale etmişlerdi. Ama şimdilerde CHP bile siyaset yapmaya karar vermiş görülüyor. En azından 12 Haziran'a kadar. Kim bilir, belki sandıkta işi halledemezlerse yeniden eski yöntemlere dönebilirler.

'Besleme sermaye' derin devlete göbekten bağlıydı. Onlar için siyasiler gidici, sivil-asker bürokratlar kalıcıydı. Hem darbe hem de vesayet dönemlerinde 'devletin gerçek sahipleri'yle iş tuttular, kazandılar halkı kazıkladıkça. Askerî rejimler ülkeyi içeriye kapattıkça halka kalitesiz mal satmaya devam edebildiler, piyasa ekonomisi değil, devletçilik yapıldığı sürece memleketin kaynaklarını tepedeki adamlarıyla yağmalayabildiler.

O yüzden bu laikçi Kemalist sermaye sadece demokrasiye değil, piyasa ekonomisine de karşıydı. Rekabet onların idam fermanıydı. Rejime sadakat ilan edip tepedeki üç beş bürokratı kafalayarak halkın kaynaklarına ulaşmaya imkân veren bir düzenden yanaydılar. Şimdi onlar da kazanıyor piyasa ekonomisi içinde. Tamam görece az kazanıyorlar, üstelik Anadolu'dan yükselen yeni sermaye ile de paylaşmak zorunda kalıyorlar, ama yine de iyi kazanıyorlar. Demokrasi ve piyasa ekonomisi Türkiye'yi büyüttükçe onlar da büyüyor. Artık içlerinde 'bu bize yeter, maceraya destek olmayalım' diyenler çoğalıyor. Ayrıca bunların çoğunun 'yabancı' ortakları da izin vermiyorlar bizimkilerin maceracı eğilimlerine.

Ordu da değişti. Büyük bir kesimi darbenin bu ülkeyi bitireceğini, böleceğini biliyor. Dünyanın Türkiye'de bir askerî rejime izin vermeyeceğinin farkındalar.

Tek değişmeyen ise 'malum medya'. Çünkü onların derdi 'intikam'; kendilerine meydan okuyan ve hep istemedikleri adamları seçen bu halktan intikam almaya kararlılar. Onlar 'itirafçı' değil, 'intikamcı'.

Ya ordu savaşa da gitmezse!

İhsan Dağı 2011.05.31

Türkiye bunu da gördü. Ordusu yargıyı boykot edip tatbikata çıkmadı. Soru şu; peki ordu, yarın bir saldırı karşısında savaşmayı da reddeder mi acaba?

Orduya siyaset bulaşmışsa ihtimal dışı değildir bu. Balkan Savaşı'nda İttihatçı subayların yaptıkları hatırlarda. Edirne'yi bile terk etmişlerdi, İstanbul'da iktidara biraz daha yaklaşmak uğruna. Siyaseten kazanmak adına cephede kaybetmeyi göze alan bir ordu zaten ordu olmaktan da çıkmıştı. Düşükleri siyaset batağından bir daha kurtulamadılar. Kendileriyle beraber imparatorluğu da batırdılar.

Cumhuriyet döneminde de bitmedi askerin iktidar hırsı. Mehmet Ali Birand'ın ifadesiyle dışarıdan laik kesimin 'kışkırtmalarıyla' darbeler yaptı, siyasete yön vermeye kalktı. 27 Mayıs darbesinin 51. yıldönümü şu günler. Cumhuriyetin İttihatçı subayları devleti batıramadılar ama demokrasiyi imha ettiler; yeni cumhuriyete demokrasi aşılama hamlesini adeta biçtiler 27 Mayıs darbesiyle.

Gırtlaklarına kadar siyasete battıklarında silahı sadece milletin alınına değil, birbirlerinin kafasına da doğrulttular. Altı ay içinde cunta içindeki cunta ötekini tasfiye etti, Alparslan Türkeş liderliğindeki 14 komite üyesini sürgüne gönderdi. O günlerde cunta mensuplarının bir kısmı öteki grubun korkusundan kışlalarda yatıyordu. Devletin bütün makamlarına 'erken gelen' oturmuş, ordudaki generallerin neredeyse tümü tasfiye edilmişti. Emekli edilen subay sayısı da 6 bin civarındaydı.

Zorbalıkla yıktıkları meşru hükümet mensuplarına yaptıkları zulümleri anlatmıyorum dikkat ederseniz, birbirlerini nasıl imha etmeye çalıştıklarından söz ediyorum. Hiç bitmedi bu kavga. Silahlı Kuvvetler Birliği adlı bir başka cunta kuruldu; bu defa da kışlaya ve silaha hâkim olan bu cunta 'komitecileri' tehdit etmeye, yönetmeye kalkıştı. Yetmedi, Albay Talat Aydemir iki defa fiili darbe girişiminde bulundu. İş, 12 Mart darbesine, ondan önce de 9 Mart darbecilerine kadar geldi.

27 Mayıs'la aklına, silahını kullanarak iktidara ve imtiyaza ulaşma virüsü bulaşanlar iflah olmadılar. 12 Mart da, 12 Eylül de onların eseri. Hatta 28 Şubat ve de 27 Nisan'ı da bundan elli bir yıl önce siyasete bulaşanlar yaptı. Ergenekon ve Balyoz'dan yargılanan 'başarısızlar'ın da ilham kaynağı 27 Mayıs.

Ne yapacaklardı yani? Birileri darbeyi yapmış, başarmış, iktidar düzeneğini ona göre kurmuş, üzerine oturmuş, kimse de onlara bir şey yapamamış. Hatta darbeyi yapanlar cumhurbaşkanı olmuşlar, saygı görmüşler. Darbecilere 'saygın devlet adamı' muamelesi çekilen bir ülkede darbecilik biter mi?

Darbecilik virüsüyle mücadele etmenin tek bir yolu var; yargı. Bu işe kalkışanları, hatta geçmişte 'başaranları' yargılamak... Son yıllarda yapılan da bu. Ama ordunun içinde bir kesim buna direniyor. Direnenler yargıya müdahale etmeye çalışıyor, mahkemeden önce sanıkları aklamaya gayret ediyorlar. Bir ara da 'ordu evleri'nde misafir etmiş ve darbe davalarında adli destek de sağlamışlardı.

Şimdi de 'işe çıkmama' eylemi yapıyorlar. Acaba bu, 'gerekirse ülkeyi savunmasız bırakırım' tehdidi mi? Son tatbikat erteleme 'eylemi' hiç masum ve normal değil; en azından yargıyı etkileme girişimi. Ayrıca hükümete de bir mesaj... Bugün yargıya mesaj vermek için tatbikata direnen, yarın siyasi iktidara mesaj vermek, onu yıpratmak için başka işler yapmaya kalkışırsa ne olacak?

Mesele şudur; ordu hükümetten bağımsız, bağlantısız bir kurum mudur, yoksa emirleri meşru siyasal iktidardan mı almaktadır?

Başbakan Erdoğan, ordunun 'protestosu'nu alttan alıp, 'Ordu işini yapıyor, dışarıdakiler tahrik etmesinler' diyerek emrinde bulunan (bulunması gereken) kurumu korumaya çalışıyor olabilir. Bunu anlarım; ama bu sözlere hakikaten inanıyorsa o zaman durum çok nazik demektir. Başbakan'a, konuşmalarında sık sık atıfta bulunduğu Adnan Menderes'in yaptığı ve bedelini hayatıyla ödediği temel hatayı iyi incelemesini tavsiye ederim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Balyoz sanıklarına kim kefil olabilir?

İhsan Dağı 2011.06.03

Ben olmam; kimseye de olmasını önermem. Mahkemenin sonunu beklemek en sağlamı. Ama mahkemeye de müdahale etmemek şart. Son yazımda Başbakan Tayyip Erdoğan'a, övgüyle andığı Adnan Menderes'in 'en büyük hatası'nı iyi incelemesi tavsiyesinde bulunmuştum. Galiba aynı tavsiyeyi Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç için de yapmak gerekiyor.

Arınç, Balyoz soruşturmasında Orgeneral Balanlı'nın tutuklanması konusunda mahkemeyi 'daha dikkatli' olmaya çağırmış. 'Üzerinde rütbe taşıyan, üniforma taşıyan insanların Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde belli bir noktada görev yapan insanların' tutuklanmalarını ağır bulmuş, mahkemeyi 'ince düşünme'ye davet etmiş.

Genelkurmay, nisan başında yayımladığı bildiride 'incelik ayarı' yapmıştı zaten. 'Balyoz darbe planı'nın darbe planı değil, seminer planı olduğunu savcılara ve mahkemeye 'tereddüde yer bırakmayacak şekilde izah etmiş'ler, ama mahkeme hâlâ tutuklamalarda ısrar edince de bir bildiriyle durumu 'anlayamadıklarını' ilan etmişlerdi. Mahkeme Genelkurmay'ın dediğini yapmıyordu ve bu 'anlaşılmaz' bir durumdu. Aslında anlaşılmaz olan Genelkurmay'ın 'komutanları yargılanamaz' görmeleri değil miydi?

'Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bugün üst düzey komutasındakilerin hukuka bağlı oldukları'ndan emin olmadan önce daha bir ay önce yayımladıkları bildiriye okumakta fayda var. Yargıya müdahale anlamına gelen açıklamalardan herkesin kaçınması şart, hem askerî hem de politik güçlerin.

Darbe planı ve girişimi çok ciddi bir iddiadır. Mahkemenin tutuklama kararı da 'kuvvetli şüphe' ve 'delilleri karartma' ihtimaline dayanır. Böylesine 'hassas' bir konuda mahkemenin kararını örselemek ve davayı küçümsemek kimseye düşmez. Demokrasiyi, barışı, huzuru ve de ülkenin bütünlüğünü imha edecek bir darbe ihtimali yargı tarafından inceleniyorsa, bırakın incelensin. Darbecilik hastalığının tek bir tedavi yöntemi vardır çünkü: Yargılamak.

Balyoz, 1960 darbesi dahil yapılmış, kalkışılmış ve planlanmış darbeler arasında en kapsamlısı görülüyor. Böyle bir dava siyasal gevşekliği kaldırmaz. Hakkında ciddi darbe hazırlığı iddiası bulunan birisinin Harp Akademileri Komutanı olduğu bir ülkede ben rahat uyuyamam. Ya Başbakan Yardımcısı?

Tam elli yıl önce darbecilerin astığı Adnan Menderes, ordunun bir kalkışma içinde olabileceğine asla ihtimal vermedi. Bu konuda uyarılar da yapıldı, ihbarlar da geldi. Ama o, orduya güveniyordu. Daha doğrusu memleket için yaptıklarını düşünüyor; bütün o hizmetlerin karşılığının darbe olamayacağına inanıyordu. Ayrıca halkın da arkasında olduğunu biliyordu; yönetme hakkını hem de üç defa halktan almıştı ve bu hakkı ancak yeniden halk geri alabilirdi. Böyle bir durumda darbe olabilir miydi?

İhtimal bile vermedi. 1958 sonunda cuntayı deşifre eden çok sağlam bir ihbar yapılmasına rağmen ciddiye almadı. Binbaşı Samet Kuşçu'nun listesini verdiği cunta mensupları güya yargılandı. Sonuçta, hepsi serbest bırakıldı, çünkü onları yargılayanlar da cunta mensubuydu. Sadece 'ihbarcı'yı, Samet Kuşçu'yu ordudan attılar, geri kalanlar bir yıl sonra darbelerini yapıp, Menderes ve arkadaşlarını astılar.

Özgüven iyi de, fazlası körlük yapar. Bugün, Balyoz davasında mahkemenin şüphesi doğruysa, darbe hazırlıklarına karışmış bu düzeyde bir kişinin 'savaş makinesi'nin tepesinde oturması demokrasi için, ülke için, halk için çok büyük bir risktir. Kimse aradan çekilerek 'başkaları'nı hedef haline getirmesin. 'Biz iyiyiz, ama bakın şunlar rahat durmuyorlar' tavrı faydasız bir savunma hattıdır.

Daha geçen hafta Genelkurmay hazırladığı tatbikatı bir gün öncesinde iptal etti. Bunu yargıya ve hükümete 'mesaj' iletmek üzere yaptığı kuşkusuz. Bu 'mesaj'ı (aslında tehdit de diyebilirsiniz) yargının duymazlıktan gelerek işini yapmaya devam etmesi, fakat Başbakan Yardımcısı'nın 'alması' memleket için pek de ferahlatıcı bir haber değil. Şimdilerde birilerinin çıktığı 'topuk selamları' sizi yumuşatmış olabilir, ama halkın darbecilere karşı sağlam güvencelere ihtiyacı var. Aslında sizin de...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'yi yabancılar iktidar yapacakmış!

İhsan Dağı 2011.06.07

Siz, The Economist ve New York Times gibi yayın organlarının 'oylar CHP'ye' kampanyasına bakmayın. Bu seçimlerde Kahire, Şam, Kudüs, Bağdat'a değil Londra ve New York'a da sandık koysak AK Parti birinci çıkar.

Seçimler, yerli ve 'yabancı Kemalistler'e Türkiye'nin siyaset mühendisliğine artık kapalı bir ülke olduğunu bir kez daha gösterecek.

Bu dergi ve gazete, Batı başkentlerindeki havayı bile yansıtmaktan uzak bence. Bana kalırsa İstanbul'da birkaç holding merkezinde dile getirilen tercihler bu iki yayın organında yazıya dönüşmüş. The Economist ve New York Times'ta halkı CHP'ye oy vermeye çağıran yazıların 'arkaplan yazarları' İstanbul'da mukim. Siz, TÜSİAD'ı dinlemez, Aydın Doğan'ın taleplerini karşılamaz, İnan Kırac'a 'risk aldı, girdiği iddiayı kaybedecek' dersiniz

cevabı böyle gelir! Galiba kendi gazetelerinin halk nezdindeki itibarından emin değiller ki yabancı gazeteleri kullanıyorlar şu sıralar...

İşin ironik yanı ise şu; bu kesimler AK Parti döneminde 'küresel sermaye' ile bütünleştiler, ortaklıklar tesis ettiler ve de çok kazandılar. Daha on yıl öncesinde ise 'Türkiye dışa açılmasın' cephesindeydiler. Dün, gümrük birliğine karşı çıkanlar bugün Avrupa piyasasında bir numaraya geldiler. Şimdi, dışa açık Türkiye'de 'dış ortaklıkları'nı iç siyasal mücadelelerine payanda yapıyorlar. Yapsınlar, helal olsun da, bu pek bir işe yaramayacak gibi.

Altmış yıllık çok partili hayatta hiçbir serbest seçimde iktidar vermediği CHP'ye halk, The Economist'in editörleri istedi diye iktidar vizesini verecek değil ya. Bu bir şaka olmalı. Belki de panik durumlarında ortaya çıkan 'irrasyonel' bir davranış biçimi... Böyle dışarıdan çağrılarla seçimde istedikleri sonucu alabileceklerini nasıl düşünebilirler ki?

Bunu düşünebilmek için ya saf olmak lazım ya da siyasetin bu ülkedeki dinamiklerinden bîhaber. Türkiye'nin siyasetini ve toplumunu 'doğru okuyamamak' gibi kronik bir sorundan muzdarip olan 'beyaz Türkler'le muhatap oldularsa ikinci kuvvetle muhtemel. Wikileaks belgelerinde ortaya çıktığı üzere bizim büyük işadamlarımızın siyasal analizleri ve öngörülleri evlere şenlik.

Ama yabancı gazetelerin yaptıkları da tam 'kaş yapayım derken göz çıkarmak'. Bu bir şaka mı, yoksa CHP'ye karşı komplo mu, diye sorası geliyor insanın. Biliyorum, AK Partililer bu işe 'küresel çete' vs. diyecekler, ama bu kadar da beceriksiz, ufuksuz ve akılsız 'küresel çete' olunmaz ki.

Böyle bir açıklamanın desteklenenini güçlendirmeyeceği, aksine zayıflatacağı, hedefe konulanı da 'aklayacağı' bilinir. Sanırım AK Parti seçimin bu son haftasında böylesine gollük bir pas attığı için bu uluslararası medya kuruluşlarına müteşekkiri olacaktır. 'Oylar CHP'ye' kampanyasının 'küresel bir tezgâh', üstelik sadece AK Parti'ye değil, Türkiye'nin büyüyen küresel profiline ve de milli iradeye yönelik bir komplo olduğu tezi Türkiye coğrafyasında sağlam, popüler ve karşılığı bulunan bir tezdur.

Hatta ulusalcı, dışa kapanmacı CHP seçmeninin bile kafası karışmış olabilir. Neredeyse on yıldır bunlar AK Parti'yi yabancılara memleketi satmakla suçluyorlardı. Memleketi Batı'ya satan, AB'ye taviz üstüne taviz veren, Kıbrıs'ta Rum taleplerine teslim olan, özelleştirmelerle yerli şirketleri yabancılara satan, hatta yabancılara toprak satan, mülk satan 'işbirlikçi iktidar' diye AK Parti'yi suçladılar. Şimdi ne diyecekler?

O yabancılar 'CHP'ye oy verin' çağrılarını yapıyorlar... Tuhaf olan, CHP lideri Kılıçdaroğlu'nun bu yorum ve çağrıya ilişkin memnuniyetini ifade etmesi. AK Parti'ye karşı yeni bir seçim yenilgisinden sonra bakarsınız yine farklı şeyler söyler. Bunun da, tıpkı 27 Nisan bildirisi gibi AK Parti'nin seçimlerde elini güçlendirmek için bir 'komplo' olduğunu iddia eder.

Son günlerde herkes 'saha'ya iniyor, her şey sahaya sürülüyor. Anlaşılan, İnan Kırac 'seçim iddiası'nı kaybetmek istemiyor. Tabii, 'risk' insanı ürkütür.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Son kez AK Parti

Son yıllarda 'hayat memat meselesi' olarak görülmeyen bir seçim hatırlamıyorum. Seçimlerin çok önemi olmadığı, hayatımızı derinden etkilemediği bir dönem gelecek mi acaba?

Tamam, demokrasilerde seçimler her zaman önemlidir. İktidarların toplum tarafından sigaya çekildiği andır çünkü. Ama özgürlüğümüzün, hakkımızın, hukukumuzun bizatihi seçime, seçimin sonucuna bağlı olduğu bir ülkede yaşamaktan yorulduk.

En azından, kendi payıma, 'normal bir seçim' görmek istiyorum artık; varlığımın, özgürlüğümün, haklarımın çıkacak sonuca göre tehlikede olmadığı bir seçim... İktidarda kim olursa, seçimi kim kazanırsa kazansın özgürlüklerimin güvence altında olduğunu bildiğim, dolayısıyla rahat olduğum, varoluşsal bir baskı hissetmediğim bir seçim yaşamak istiyorum artık.

12 Haziran da maalesef böyle bir seçim değil; bir sonrakini beklemek gerekecek, en azından bir sonrakini... Çünkü bu seçim de oldukça 'kritik'. Kritik, çünkü son on yıldır yaşadığımız demokratik dönüşüm hâlâ kırılgan, geri çevrilebilir, yok edilebilir.

Yani demokratik mekanizmaları, piyasa güçleri ve toplumsal aktörleriyle 'yeni Türkiye' henüz 'kurumsallaşmış', derinleşmiş değil. Reaksiyoner bir iktidar bütün demokratik kazanımları hallaç pamuğu gibi atabilir.

Siyasetin dışında, ekonomide, sivil-toplumsal alanında demokratik değişimin güçlü bir zemini var, biliyorum bunu. Uzun vadeli bir perspektifte bu toplumsal ve ekonomik dinamikler galip çıkacaklar bu süreçten, doğru. Ama kısa vadede, 'rövanşist' bir yeni iktidar bu toplumsal ve ekonomik dinamikleri de sarsar, geriletir.

Gerçekçi olalım, Ergenekon şebekesinin yeniden söz sahibi olduğu bir Türkiye çok geri gider. Son on yılda demokratik dönüşümün taşıyıcı aktörü olan AK Parti hâlâ vazgeçilmez. Tamam, sormamak elde değil; AK Parti'nin daha kaç seçim kazanması gerek? Ordunun sivil denetim altına tamamen sokulması için, milli iradenin hukuk ve insan hakları çerçevesinde mutlak egemenliğini tesis etmek için, toplumsal çoğulculuğun anayasal güvencelere kavuşturulması için, tam demokratik bir Türkiye için AK Parti'nin daha kaç seçim kazanması gerek?

Dokuz yıllık iktidarın ardından artık demokrasinin geri çevrilemez şekilde güçlenmesi, derinleşmesi gerekirdi, olmadı. AK Parti'nin daha ileri demokratikleştirici adımlar atması beklenirdi, ama bence hâlâ AK Parti'den başka değişimi taşıyıcı bir siyasal aktör yok. Demokratik dönüşümün devamı için AK Parti'nin yeniden, belki de son kez kazanması gerekiyor. Sistem hâlâ kırılgan. Ordunun içinde neler olup bittiğini bilmiyoruz. Demokrasiye bağlılıklarından emin değiliz. Hâlâ bildiriler yayınlayıp hukuka, siyasete müdahale edebiliyorlar. Tatbikatları boykot ediyor, elemanlarını yargıdan kaçırmaya çalışıyorlar. Darbe sevdalısı medya arzularından milim şaşmış değil. Üstelik kendilerine dışarda destekçiler de bulmuş vaziyetler. 'Batı karşıtı' ulusalcı bir darbe ihtimali, yerini eski model, başarısı tescillenmiş 'Batı yanlısı' darbeye bırakmış görünüyor.

Artık bu ihtimalleri tartışmak, bu kaygıları taşımak istemiyoruz. Tayyip Erdoğan'ın, partisine % 47 ve hatta % 58 oranında oy veren bu halka bir borcu var; demokrasiyi bütün kurumlarıyla ve kurallarıyla yerleştirmek ve geri alınamaz hale getirmek.

'Yeni demokratik Türkiye'nin derinleştirilmesi için fazla vakit kalmadı. AK Parti bu seçimlerden sonra 'imar' işleri kadar 'demokrasi'nin geri döndürülemez hale getirilmesi için de kafa yormalı. Bunun yolu da yeni anayasadan geçiyor. AK Parti'nin olmadığı bir Türkiye'de değişimin ve demokrasinin, çoğulculuğun sürmesini garanti altına alacak kurumsal, hukuksal ve sivil yapıların güçlendirilmesi şart.

İktidar partisi 'istikrar' üzerinde dursa da seçim kampanyasında seçimler hâlâ 'değişim'den yana güçlerle 'değişime direnen' çevreler arasında. Yeni anayasaya, Kürt sorununun çözümüne, darbecilerin yargılanmasına direnenler kazanmamalı. 12 Eylül referandumunda ortaya çıkan 'değişim' cephesi belki de son kez yeniden tecelli etmeli sandıkta. Bunun mümkün olduğu belki de son seçim bu. Son bir kez değişime omuz vermek boynumuzun borcu. Bir daha değil, son kez AK Parti...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tayyip Erdoğan'ın sırrı ne?

İhsan Dağı 2011.06.14

Bunun bir açıklaması olmalı. Türkiye tarihinde oyunu artırarak üst üste üçüncü defa seçim kazanan ilk parti olan AK Parti'nin başarısının sırrı ne?

Öncelikle şu tespiti yapalım: AK Parti, toplumun krizler karşısında tepkisini göstermek için yöneldiği bir parti değil. 2002 seçimlerindeki başarısı ekonomik kriz ve hatta 28 Şubat'a toplumun bir tepkisi olarak okundu. 2007 başarısının arkasında da 27 Nisan bildirisini ve cumhurbaşkanlığı krizini gördük. Seçmen ya eski düzen siyasetçilere veya siyasete müdahale eden askerlere KARŞI AK Parti'ye oy vermiştir dedik. Ama 12 Haziran seçimlerinde artık oylar ne şuna ne buna KARŞI verildi, oylar AK Parti İÇİN verildi. Daha doğrusu AK Parti kimliğiyle özdeşleşen Tayyip Erdoğan'ı seçti insanlar.

Yani, AK Parti yalnız 'laiklik-muhafazakârlık' gerginliğinin egemen olduğu, toplumun kutuplaştırıldığı zamanlarda kazanmıyor seçimleri, normal seçimleri de kazanıyor. Ne ideolojik bir dil durdurabiliyor AK Parti'yi ne de normalleşen siyaset zemininde hizmet ve performansla dayalı rekabet. Hepsinin üstesinden gelmeyi başarıyor.

Bence Tayyip Erdoğan'ın birinci sırrı, partisinin kaderiyle Türkiye'nin kaderini eşleştirebilmesi. Türkiye geliştikçe, büyüdükçe AK Parti de büyüyor. Yeni orta sınıflarıyla, sivil toplumuyla, şirketleriyle, eğitim kurumlarıyla, gençleriyle Türkiye kazandıkça AK Parti de kazanıyor. AK Parti 'yükselen Türkiye'nin taşıyıcı aktörü. Toplum, önünü açan bu partiye destek veriyor kendi önünü açmak, umudunu gerçekleştirmek adına. Çöken bir AK Parti'yle kendi geleceğinin, umudunun, refahının, kazancının da çökeceğini düşünüyor. Yani AK Parti siyasi desteğini toplumun gelecek beklentisine sigorta ettirmiş durumda. Kazanmak isteyen, yükselmek, özgürleşmek isteyen toplum AK Parti'ye seçim kazandırıyor önce. Ardından da kendisinin 'daha iyi, daha güvende, daha müreffeh' olacağını biliyor. Yani, AK Parti için tam bir 'kazan-kazan' durumu.

Yoksa iktidarının dokuzuncu yılında oyunu artırarak nasıl iktidar olabilirdi AK Parti? Üstelik içte çok daha doğru bir muhalefet dilinin geliştirildiği, dışta eleştirilerin zirve yaptığı bir dönemde...

Gelelim AK Parti'nin ikinci sırrına: AK Parti, 1950'den beri hiç seçim kaybetmeyen bir toplumsal kitleye yaslandı, onu arkasına aldı. Bunlar dindar, kalkınmacı, biraz milliyetçi, aynı zamanda epeyce demokrat çünkü ceberut

devletin sillesini yemiş 'evre'nin insanları... 14 Mayıs 1950'den beri hiç seçim kaybetmedi bu kitle, hele CHP'ye karşı.

Tayyip Erdoğan boşuna 'Milli Görüş' gömleğini çıkarmadı. Menderes ve Özal'ın arkasında kendisini Türkiye demokrasi tarihinin üçüncü yıldızı olarak sebepsiz öne çıkarmadı. İkili bir yapıda 1950'den beri gelen geleneğin ve toplumsal aktörlerin sözcülüğüne soyunarak CHP'ye, yani ceberut devleti, jakoben siyaseti ve kayırmacı ekonomik politikaları temsil eden bir partiye karşı çok büyük ve dinamik bir kitleyi etrafında topladı.

Böyle bir parti 'öte taraf' tarafından seçimlerde yenilemez. Ne kriz anlarında ne de normal siyaset döneminde. Çünkü aslında kazanan bir parti değil sadece, çok geniş bir toplumsal kitle. 1950'lerde de, 1960'larda da, 1980'lerde de aynı parti kazandı seçimleri aslında... Ve 2002'den beri kazanan yine aynı parti. İsimler ve liderler değişiyor, ama kazanan hep aynı parti; demokrasi, refah, adalet ve modernleşme isteyen dindar, demokrat ve kalkınmacı kitlelerin zaman içinde değişen partileri...

Ve AK Parti'nin son sırrı; lideri, liderinin özgünlüğü, özgünlüğünü yaratan 'hikâyesi'. Bu, Tayyip Erdoğan'ı 'hakiki' bir insan ve politik figür yapıyor. Kendi hikâyesinde Türkiye'nin, halkın, sıradan insanların mücadelesini ve 'yükselişi'ni temsil ediyor.

Erdoğan'ın bu sırrı, bizi daha büyük bir sırra ulaştırmalı; demokrasiyi, milli iradeyi, halk egemenliğini geri alınamaz biçimde kurumsallaştırmak ve derinleştirmek. Altmış yıllık bir siyasal mücadele böyle taçlanır...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kapatırlar mı artık şu partiyi?

İhsan Dağı 2011.06.17

Girdiğı hiçbir serbest seçimi kazanamadı.

Bu sefer de kaybetti. Kızmasınlar; hep kaybedecek... Demokrasiyle uyumlu olmayan bir tarihe, geleneğe, ideolojiye sahip olan bir parti demokratik rekabette kazanamaz.

Çünkü CHP, rekabetçi siyasetin değil, otoriter siyasetin 'tek' partisi olarak dizayn edilmiş bir parti; halka hizmet etmek için değil, halkı adam etmek için var olan bir parti. Halkı 'aydınlatmak' için gönderildiğine inananların partisi...

Halk mazoşist değilse böyle bir partiyi kendi elleriyle iktidar yapmaz. Nitekim yapmıyor da...

Geçmiş, o geçmişten gelen imajı, kimliği, ideolojisi CHP'yi rahat bırakmıyor. CHP geçmişin hayaletiyle yaşamaktan rahatsız olmayabilir. Ama büyük çoğunluk için bu hayalet ürkütücü. Jandarma dipçiğı, memur zulmü demek CHP; yoksulluk demek, vatandaş bile olamamak demek. Şefkatli değil, ceberut devlet demek. CHP'nin sadece adı ve ideolojisi değil, topluma tepeden bakan 'elit' destekçileri de hep geçmişi hatırlatıyor.

Toplumsal hafıza denilen bir şey varsa orada CHP'yi çağrıştıran o kadar çok nahoş şey var ki! Üstelik bunlar arasında yakın döneme ait nahoşluklar da az değil. CHP iktidar alternatifi olaksa toplumsal hafızadan bu negatif imgeleri silmek, yani geçmişiyle hesaplaşmak zorunda.

Hâlâ geçmişini aklamaya çalışmak, 'halk eğitimsizdi, yoksuldu, demokrasi mümkün değildi' türünden bahanelere sığınmak akıl kârı değil. Kendi tarihiyle ve resmî tarihle yüzleşmeyen bir CHP'nin bu toplumu ne anlaması mümkün ne de ondan oy alması...

O dönemleri hatırlayanlar mı kaldı? Çok kalmadı; ben de hatırlamıyorum. Ama biliyorum. Milyonlarca başkaları gibi...

CHP 'eski Türkiye'nin partisi; 'yeni Türkiye'de seçim kazanamaz. Hoş, 'eski Türkiye'de bile kazanamıyordu, ama yönetiyordu. Halkın seçme hakkının gasp edildiği bir rejimde CHP iktidardı. Sonraki dönemlerde de vesayet rejimi vasıtasıyla bürokrasideki müttefikleri üzerinden kısmen yönetmeye devam etti. Ama buraya kadar...

'Eski Türkiye'nin bu partisi, 'yeni Türkiye'de seçim kazanmadan iktidar olamayacak artık. Sorun şu ki, CHP seçim kazanmak üzere 'tasarlanmış', yapılandırılmış bir parti değil. Ona iktidar 'sivil-asker bürokrasi' tarafından verildi hep. Ne yapsınlar, halk vermeyince? Peki şimdi ne olacak?

CHP bir gün serbest seçimleri kazanarak iktidar olmak istiyorsa 'genetik bir operasyon' geçirmek zorunda. CHP'nin 'genetik' yapısıyla Türkiye sosyolojisi arasında bir 'kan uyumsuzluğu' var. Bu 'sosyal bünye' CHP'yi reddediyor.

CHP bir azınlığın partisi. Bu özelliğiyle ne iktidara talip olabilir ne de halkın genelinden iktidar oyu alabilir. AK Parti'ye alternatif arayanlar boşa 'o taraf'a bakmasınlar. Oradan bir iktidar çıkmaz. CHP siyasetin 'yutan eleman'ı. Ona yaklaşan, ona benzeyen partiler, kişiler de o 'kara delik'e düşüyor ve siyaseten tasfiye oluyorlar. Eklenenlerle büyümüyor CHP bir muhalefet cephesi olarak, katılanları da öğütüyor kim olurlarsa ve nereden gelirlerse gelsin.

1950'den beri bütün seçimleri farklı isimler taşıyan 'aynı parti' kazanıyor. Aslında kazanan, kendilerini CHP'nin temsil ettiği ceberut devlete karşı konumlandırıran bir toplumsal koalisyon. Bu toplumsal kesit Türkiye'nin çoğunluğunu temsil ediyor. CHP'nin dışladığı, ezdiği, aşağıladığı bir çoğunluk bu. Demokrasiyle ceberut devleti yendi bu çoğunluk.

Türkiye'yi kimin yöneteceği halka sorulduğu günden beridir bu çoğunluk CHP'nin tam karşısında duran toparlayıcı lidere ve partiye yöneliyor. Etrafında en son birleştiği lider Tayyip Erdoğan. Kimi, neden temsil ettiğinin bilincinde olan Erdoğan da kendisini 'tarihsel blok'a karşı konumlandırıyor ve kazanıyor. Çünkü bu çoğunluğun serbest seçimlerle 'öte taraf'a karşı kaybetme ihtimali yok, yeter ki 'beri taraf' geniş toplumsal koalisyonu muhafaza edebilsin...

Dolayısıyla CHP bir 'kaybedenler kulübü'. O yüzden 2002'den bu yana hep yazdım; AK Parti'ye bir alternatif çıkacaksa bir gün, 'bu taraf'tan çıkacak. CHP asla alternatif olamayacak AK Parti'ye.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt sorununu kim çözebilir?

İhsan Dağı 2011.06.21

AK Parti demokratikleşme yolunda ilerlemek istiyorsa Kürt meselesini çözerek bu süreci geri döndürülemez bir noktaya ulaştırabilir. Bu meseleyi çözen bir Türkiye anti-demokratik ve vesayetçi anlayışın elindeki en büyük

'koz'u almış olacak.

Biliyoruz ki 1925'te çok partili, görece demokratik rejimden sapılırken kullanılan baş 'bahane' Kürt meselesiydi. Takriri Sükun Kanunu'yla Türkiye'nin susturulması, Terakkiperver Parti'nin kapatılması, basının hizaya çekilmesi, yani bildiğimiz anlamda Kemalist rejimin kurulması Şeyh Said isyanının ardından mümkün oldu.

Yıllarca bu sorun, tektipleştirme projesinin, otoriter rejimin, askerin sistem üzerinde denetiminin meşrulaştırılması, yani önce demokrasinin askıya alınması, sonra da vesayet rejiminin monte edilmesi için kullanıldı.

Şimdi, tam demokrasiye, Başbakan'ın ifadesiyle 'ileri demokrasi'ye ulaşılacaksa Kürt meselesinin çözümü elzem. Bu mesele çözülmeden demokrasi kurumsallaşmaz, tektipleştirici ulus devlet paradigması rafa kaldırılamaz. Çözümüne direnenler ellerindeki bu 'bahane'den vazgeçmek istemiyorlar, çünkü onsuz tam demokrasiyi ertelemek artık mümkün değil. Başka 'kullanılabilir' bir konu, sorun, bahane kalmadı.

Ayrıca, Kürt meselesinin çözümü hükümetin gerçekten hükümet etmesiyle de derinden alakalı. Kürt meselesi bir güvenlik meselesi, ulus devleti ve üniter devleti tehdit eden bir talepler dizini ilan edilerek hükümetlerin bu konuda 'siyaset' üretmeleri yıllarca engellendi. Siyaset bu konuya şimdi el atarak rüşünü ispat etmek zorunda.

Üstelik, konunun bir de 'reel politik' boyutu var. Türkiye, küresel ve hatta bölgesel bir aktör olma iddiası taşıyorsa Kürt meselesini çözmeden bu iddia gerçeklik kazanamaz. Bölgesel sorunları çözmek için inisiyatif alan, bölge halkları için model olarak görülen bir Türkiye iç sorunlarını çözmeli, çözebilir de...

Böyle bir imkan var ve bu heba edilmemeli... Kimse BDP'ye '36 milletvekili çıkardın Kürt meselesini neden çözümüyorsun' diye sormayacak. Bu sorunun muhatabı AK Parti, çünkü hükümet etme sorumluluğu da çözüm üretme sorumluluğu da onda.

Çözüm, bütün siyasal aktörler arasında kazançların da kayıpların da eşit paylaşılacağı bir süreç yönetiminden geçiyor. Hiçbir siyasal parti tek başına çözemez bu sorunu. En azından iki temel aktörü var çözümün. Bunlar AK Parti ve BDP. Diğerleri de katılabilirler elbette, ama öncelikle bu iki partinin cesareti, iradesi ve ortak çabası şart.

Üzerinde anlaşmaları gereken temel gerçek de şu; bu meseleyi bir diğeri olmadan çözemeyecekler. BDP bütün Kürtlerin oylarını da alsa, bölgedeki tüm seçimleri de kazansa bir 'Türkiye partisi', çözümü Türkiye'nin geri kalanına kabul ettirecek bir Türkiye partisi olmadan 'tek taraflı' olarak bu meseleyi çözüme kavuşturamazlar. Ne şiddet kullanarak ne de siyaset...

Aynı şey AK Parti için de geçerli. Bölgede bütün oyları AK Parti de alsa Kürt talepleri bitmez, sadece bu taleplerin dile getirildiği 'adres' değişmiş olur.

Bu iki partinin kabul etmeleri gereken bir diğer gerçek ise ötekini 'tasfiye' etmenin mümkün olmadığı... BDP'nin toplumsal desteği sosyolojik bir gerçek. Böyle bir toplumsal desteğin 'imha' edilmesi mümkün değil. Yani 'tasfiye' yok, olmayacak. Ancak, 'tasfiye' korkusuyla çözümünden yan çizmek de anlamsız. BDP bu korkuyu yenmeli artık, rahatlamalı... BDP'nin çözümün tasfiye anlamına geleceği endişesini aşması, tabanına güvenmesi gerekiyor; ancak bu tabanın 'sınırlı' olduğu gerçeğini de asla aklından çıkarmaması. Kürtlerin hâlâ yarısından fazlası AK Parti'ye oy veriyor. Temsil tekeli iddia etmek yerine, diğer Kürtlerin temsil edildiği siyasal partiyle köprüler kurmalarıdır akılcı ve siyaseten doğru olan.

Kürt meselesini AK Parti ve BDP birlikte çözecek. Bunun için her iki partinin cesaretine ve vizyonuna ihtiyaç var. Bir de iktidar partisinin demokrasiyi gerçekten derinleştirmek isteyip istemediğine karar vermesine...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halkın değil 'oydaş medya'nın CHP'si

İhsan Dağı 2011.06.24

Bu CHP'nin anamuhalefet partisi olduğu bir ülkede AK Parti sittin sene iktidarda kalır çünkü CHP'nin seçim kazanması mümkün değil. Bunun 'sosyolojik, tarihsel ve ideolojik' nedenlerini çok konuştuk, biliyoruz. CHP ile Türkiye sosyolojisi arasında bir kan uyuşmazlığı var.

Yine de bu durum CHP'nin 'doğru' işler yapmasını engellememeli. İktidara talip bir partiden en azından seçim sonuçlarını ciddiye tahlil etmesini bekleriz.

Heyhat! Sanki mahalle kahvesinde 'seçim geyiği' yapıyorlar. Koca koca beyler, bayanlar, tecrübeli siyasetçiler, akademisyenler, bürokratlar parti yönetiminde oturmuşlar neden seçimleri kaybettiklerini konuşmuşlar. Getirdikleri açıklama, ciddiye alıp konuştukları mevzu 'halkın Stockholm sendromu'na düştüğü. Meğer halk, işkencecisine âşık olmuş, kendisine zulmedene tutulmuş, oy veriyormuş.

Bu CHP'den bir şey olmaz. Altmış yıldır sürekli seçim kaybediyorlar ve her defasında halkı suçluyorlar. Bir defa da insan kendisine bakmaz mı? Acaba bizdeki hata nedir, demez mi?

Kılıçdaroğlu'nu seçim gecesini aniden Baykallaşmış gördük. Bir seçim daha kaybettikten sonra çıkıp CHP'nin seçimde başarılı olduğunu söylemek için Baykal kadar 'şerbetlenmiş' olmak gerekirdi. Demek ki Kılıçdaroğlu'nun Baykal'dan aşağı kalır bir yanı yokmuş. Bir yılda, koltuğuna oturduğu kişinin 'başarı' hesabını öğrenivermiş.

İyi de güya cumhuriyeti kuran, ülke elitinin kremasını oluşturan, 'çağdaş' aydınları arkasına alan bir partiden daha 'rafine' bir tahlil beklemek hakkımız değil mi?

Suçlu halka yıkmakla, CHP'yi seçmeyen halkı suçlamakla, tamam, CHP iktidarına tutunabilirler çünkü bu analize inanan çok kişi bulurlar bu partide, ama asla seçim kazanamazlar.

Demek halk, korkunun aşka dönüşmesiyle oy verdi AK Parti'ye, öyle mi? Güldürmeyin beni, öyle olsaydı CHP hiçbir seçimi kaybetmezdi. Halk, kimseden korkmadı CHP'den ve onun tek partili ceberrut devletinden korktuğu kadar. Sandık başında yendiler bu korkularını, ilk defa 1950'de... Sonra da korku CHP'nin ocağına düştü; halk korkusu, sandık korkusu, demokrasi korkusu...

Farz edelim ki bu halk korkar; devletten, askerden, jandarmadan, iktidardan korkar! Böyle bile olsa korkmadığı tek bir yer vardır: sandık. Halkın en güçlü olduğu an, sandık başında oyunu kullandığı andır. Bilir ki sandık 'sihirli kutudur', içinden ne çıkacağı belli olmaz; tepedekileri başaşağı eder, aşağıdakileri tepeye çıkarır. Ama hep, halkın dediği olur. Tabii, demokrasi varsa... Halk sandığa ulaştığında korkanlar, halkı adam yerine

koymayanlar, halka tepeden bakanlar, yönetim hakkını doğuştan veya üniformasından veya Kemalizm'e itaatinden alanlardır korkanlar.

Halk, korkuyla değil umutla oy verir. Zulmedenleri iktidar yapmaz, alaşağı eder. Bu basit gerçeği öğrenmek için CHP yönetiminin kendi tarihlerine bakmaları yeterdi. Demek ki kendi tarihlerini de bilmiyorlar. Sadece tarihlerini değil, galiba sayı saymayı da bilmiyorlar. AK Parti'ye karşı üç genel seçim, iki yerel seçim, iki referandum kaybeden bir partinin 'kurmay'larının seçim analizi 'yeni CHP'nin de eskisinden farklı olmadığını düşündürüyor. Eski veya yeni, CHP'nin genlerinde halkı anlayamamak var...

Oysa seçim kazanacak parti ülkede ne olup bittiğini doğru okumak zorunda. Toplumun sorunlarını, taleplerini, değerlerini tespit etmeden halka ulaşamaz. 'Paşazadeler, mirasyediler, şu parti büyüğünün çocuğu, bu devlet adamının torunu, bir başkasının damadı' tadında bir ekip, başında Tuncelili Kılıçdaroğlu da olsa halkı anlamaktan ve halka ulaşmaktan aciz.

Profesör Yahya Sezai Tezel, "CHP paşazade, beyzade partisi oldu" diye yazdığında duymazdan gelmişlerdi. Parti mi bu, aristokratlar konseyi mi? Dünyanın hiçbir yerinde 'aristokratlar'ın halk tarafından seçilerek iktidar yapıldığı görülmemiştir; 'oydaş medya'ya duyurulur. CHP'nin 'oydaş medya'sının işi hiç kolay değil. Kimi dönmekte, kimi de gerçeği anlamakta zorlanıyor, tıpkı partileri gibi...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hakemin değil, hakimın dediği olacak

İhsan Dağı 2011.07.05

Şike iddiası sadece futbol dünyasını değil, dünyamızı sarstı.

Futbol yorumcuları hakemleri bırakıp savcılarını konuşmaya başladığında bakalım daha neler olacak?

Siyasetten yorulduğumuzda futbol izlemek ve konuşmak güzel bir 'kaçış'tır. Hem kafayı boşaltır, hem gündemden kaçır, hem de keyifleniriz. İlaç gibi gelir futbol; hatta 'kitlelerin afyonu' olduğu bile söylenebilir.

Futbol keyif üretir, para üretir ve kimlik üretir. Ne ararsan vardır futbolda; coşku, nefret, heyecan... Birey de vardır, toplum da. Emek de vardır, sömürü de. Hayattan kaçıştır, ama hayatın biraz da kendisidir, prototipidir.

Hayatla futbol o kadar benzeşir ki... Belki de büyüğü ondadır.

Futbol sonuna kadar mücadeledir, hakem son düdüğü çalmadan maçı bırakmazsın. 90+3'te bile golü atabileceğini bilirsin. Yani futbol, pes etmemek demektir, mücadele etmek ve umudu tüketmemek... Peki ya hayat?

Futbol haksızlık demektir, çalınan bir yanlış düdükle kaybedilen üç puan, heba olan emek, alınteri... Yıkılan umut, kabaran öfke, duvara atılan bir yumruktur futbol; hayat mı demeliydim yoksa.

Futbol hem 'ben' hem de 'biz' olabilmektir, 'al da at' diyebilmektir. Dayanışmak, ama dayanışacak bir emek, zekâ ve yetenek ortaya koyabilmektir. 'Solo'nun bile ancak 'koro' içinde güzelliğinin fark edilebildiği bir oyundur futbol.

Futbol biraz 'kader'e benzer; bir türlü hükmedemezsiniz ona ve de bilemezsiniz. Eyleminizin nereye varacağını kestiremezsiniz. Penaltı kazanmışınızdır, sevinirsiniz; ama direktten dönen top sizin kalenizde gol olabilir. Erken iki gol atıp öne geçmişinizdir, ama rakibinizi bu gollerle ateşlemiş ve maçı 3-2 kaybetmiş olabilirsiniz. Siz topla mı oynarsınız, top sizle mi oynar, emin olamazsınız. Bir bilinmezlik perdesi vardır önünüzde, göremezsiniz. Sahi, biz neden söz ediyorduk? Futboldan mı, hayattan mı?

Ama futbol özgürlüktür de; oyun başladığı anda her oyuncu için her an yüzlerce 'seçenek' doğar. Topu sürmek, uzun oynamak, pas yapmak, geriye dönmek gibi bitmez tükenmez seçenekler vardır. Aynı anda 22 futbolcunun neler yapabileceği ihtimali matematiksel kâbustur. Futbol, 'anarşi' içinde bireysel tercihlerle oluşan bir uyumdur. Adeta 'görünmez bir el' olasılıkları estetik bir görselliğe dönüştürür. Bu bir 'show'dur; ama önceden programlanan, belirlenen bir show değildir, gerçektir. Orada gözlerinizin önünde sergilenir.

İşte o yüzden birileri maçı önceden ayarlamışsa, belirlemişse oyunun bütün büyüğü bozulur. Çünkü artık o bir 'kurgu'dur, oyuncular 'gerçek' değildir, tercihler 'sahici'liğini yitirmiştir.

Dolayısıyla 'şike' futbolun felsefesine, zevkine ve heyecanına ihanettir. Kimsenin 'hayat'ı tatsızlaştırmaya hakkı yok. Temiz toplum, temiz siyaset diyorsak mutlaka temiz futbol da demeliyiz.

Şike iddialarının incelenmeye alınması bence Ergenekon soruşturması kadar önemli, bazı kulüp başkanlarının gözaltına alınmaları generallerin tutuklanmaları kadar tarihi. Türkiye artık şeffaf ve temiz olacak. Herkes bunu anlamalı.

Futbol sadece seyirlik bir oyun değil, bunu artık çok iyi biliyoruz. O, çok büyük bir show piyasasının dev bir parçası. Real Madrid'in geçen sezon geliri 450 milyon Euro, Barcelona'nınki ise 400 milyon Euro. Real Madrid'in 2011-2012 yılı bütçesi 510 milyon Euro. Sektör sadece kulüp bütçelerinden oluşmuyor; reklam, medya ve de bahis sektörleriyle parasal anlamda çok büyük bir faaliyet alanından söz ediyoruz. Böylesi bir faaliyet zincirinin labirentlerinde dolaşan 'kara para'nın bizim seyir zevkimizi zehir etmesine engel olunmalı.

'Şike soruşturması'yla Pandora'nın Kutusu açıldı. Bu konu hep konuşulur fakat hiç soruşturulmazdı. İddialar bir süre kafamızı karıştıracak, belki de bu sezon ağız tadıyla Süper Lig'i izleyemeyeceğiz, ama sonuçta izlediğimiz maçın 'sahici' olduğundan emin olmak keyfimizi yerine getirecek.

Kim bilir, belki de bir süre sonra 'kafa dağıtmak' için siyaset izlemeye ve konuşmaya başlarız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt açılımı devam edecek mi?

İhsan Dağı 2011.07.08

Eğer siyaset, sorunlara çözüm üretmekse, demokratik açılım devam etmek zorunda. Kürt sorununu çözmede devlet veya örgüt şiddetinden medet ummuyorsak demokratik açılimdan başka bir yol yok. Siyaset de pürüzsüz değil elbette.

Çözümü taşıyacak siyasal aktörlerin rekabeti, önyargıları ve korkuları büyük engeller yaratıyor. Daha açık konuşursak, AK Parti ve BDP arasındaki rekabete sıkışıp kalma riski az değil. Çözüm için vazgeçilmez olan bu iki aktör aynı zamanda birbirlerinin rakipleri ve aralarında ciddi bir güven bunalımı var. Aslında bu iki parti de Kürtler arasında yadsınamaz bir temsil kabiliyetine sahip siyasal hareketler. İkisi de güçlü. Birbirlerini siyaseten altetmeleri de pek mümkün değil. Toplumsal destekleri doyum noktasında, daha ilerisi yok.

BDP çizgisi yıllardır bölgede aynı oy oranında duruyor. AK Parti de desteğini konsolide etmiş durumda. Üstelik, AK Parti'ye oy veren Kürtler bu parti olmasa, gidip PKK çizgisinde siyaset yapan bir partiye de oy vermiyorlar. Dolayısıyla bu iki parti arasında geçişkenlik oldukça sınırlı. Dolayısıyla AK Parti ve BDP'nin birbirlerini 'rakip' olarak görmeleri, en azından Kürt oylarına talip olmak anlamında, pek doğru değil.

Kısaca siyasal aktörler 'rahat' olmalı, eğer 'açılım' süreci devam edecekse. Kimse kimseyi tasfiye etmeyecek, edemeyecek. Sadece daha barışçıl, daha demokratik ve daha müreffeh bir ülkede yaşayacağız 'açılım'ın varacağı noktada. Bunun için BDP kanadının AK Parti dışında muhatap alacak bir 'devlet' arama yanılgısından vazgeçmesi gerekiyor. Sorunu 'devlet' değil siyaset çözecek. Bu da AK Parti'siz olmaz.

Öte yandan AK Parti de çözüm sürecindeki riskleri abartmamalı. Doğrudur, Habur'la birlikte birileri AK Parti'yi bu sürecin altında bırakmaya çalıştı. Sandıkta yenilmeyen, ekonomik krizden yıkılmayan AK Parti'yi Kürt sorununun altında ezmek istediler. Ancak bu da gerçekleşmedi; hem 12 Eylül referandumu hem de 12 Haziran seçimi bu 'tezgâh'ın işe yaramadığını gösterdi. AK Parti'nin artık daha cesur, kararlı ve rahat olması lazım. Bu işi AK Parti çözebilir, çözmeli. Türkiye'nin bölgede bir rol modeli, çekim ve ağırlık merkezi olması başka türlü mümkün değil. Üstelik 'yükselen Türkiye'yi durdurmak isteyenler için çözülmeyen bir Kürt meselesi kadar uygun bir fırsat olmaz. Bu fırsat ortadan kaldırılmalı, özellikle 'Arap baharı' bölgeyi sarsıp, uluslararası müdahaleleri meşrulaştırırken...

Siyasal şartlar ve toplumsal beklentiler hâlâ hareket imkânı veriyor Türkiye'ye. Cenazelerle toplum zaman zaman öfkelenirse de çözüm noktasında istekli. Siyaset dışında 'çözüm'ün bir tür 'iç savaş' veya 'bölünme' anlamına geleceğinin ve bu iki seçeneğin de kabul edilemez olduğunun farkında. Çözumsuzluğun getireceklerinin çözümün risklerinden çok daha sıkıntı verici olduğunu öngörmeleri zor değil. Yeni kabinde Beşir Atalay'ın Başbakan Yardımcısı sıfatıyla 'açılım' sürecinden sorumlu olmaya devam etmesi de bu anlamda olumlu. 2009'dan bu yana toplumun her kesiminden insanlarla, sivil toplum örgütleriyle kurduğu temaslar, derlediği görüşler ve yaptırdığı araştırmalarla Atalay'ın kuşkusuz geniş bir tecrübesi oluştu. Ayrıca Habur gibi, süreci adeta torpilleyen bir olaydan da dersler çıkarmış olmalı. Açılımı yeniden açmanın vaktidir. İnisiyatif alan, öneriler üreten ve de hepsinden önemlisi 'yetkili' olduğu algısını yerleştiren bir koordinatörlük faaliyeti, süreci 'diriltebilir'.

Buna ihtiyaç var, çünkü son zamanlarda 'inisiyatif' tamamen 'PKK' çizgisinde. İki yıl önce 'demokratik açılım' süreci başladığında tam tersi bir görünüm vardı. Hükümetin 'aktif' olmadığı durumlarda ve dönemlerde başkaları 'rol alıyor'. PKK'nın ve hatta BDP'nin 'başrol' oynadığı bir süreçte ise herhangi bir çözümü toplumun geneline kabul ettirmek imkânsız. Top hükümette, şimdilik...

Erdoğan, yarım kalmış projeyi tamamlayacak mı?

İhsan Dağı 2011.07.12

Tamam değişiyoruz. Hem de hızla... Ama değişmeyen bazı şeyler de var. Bunlardan biri de 1950'lerde ortaya çıkan 'demokratik çevre' ve 'otoriter merkez' üzerinden yürüyen siyaset.

Demokratik rejimlerde büyük kitlelerden oluşan 'çevre' politik olarak güçlüdür. Hem sayısal çoğunluğa dayandığı, hem de arkasını temsil ve katılım gibi modern değerlere yasladığı için. Bu yüzden demokrasilerde 'çevre' kaybetmez. 'Merkez' ise kazanamaz, çünkü bir azınlığa, ayrıcalıklı bir azınlığa dayanır. Demokrasi en kaba anlamıyla 'çoğunlukçu' bir rejim olduğundan çevre güçlerini iktidara taşır.

Bu yüzden 12 Haziran seçimlerinin ardından, 'aslında 1950'den beri kazanan hep aynı parti' demiştim. Yani, çevreyi, çevrenin refah, özgürlük ve iktidar taleplerini taşıyan partiler kazanıyor hep. Adı, ister Demokrat Parti, ister Adalet Partisi, Anavatan veya AK Parti olsun. İktidarı belirleyen kitleler ve talepler bir devamlılık arz ediyor.

Zaman içinde bu kitlenin ve taleplerinin değişmez olduğunu söylemiyorum, ama özünde bir devamlılık var. Devlet seçkinleri ve onun sosyal müttefiklerine nazaran üreten ama yönetime katılması istenmeyen bir toplumsal çevre. Üstelik değerlerinden dolayı da aşağılanan, dışlanan bir topluluk. Üzerinde toplumsal mühendislik projesi uygulanan, dolayısıyla siyaseten reşit ve de eşit görülmeyen bu kesimler 1950'den beri demokrasiye sığınıyorlar. Tek sığınakları o çünkü.

Bu çizginin son partisi AK Parti. Başbakan Erdoğan partisinin köklerini Demokrat Parti'ye uzatıyor. Ailesinin de 1950'lerde Demokrat Partili olduğunu biliyoruz. Bildiğiniz bir diğer şey de Erdoğan'ın Menderes ve Özal'la birlikte anılmaktan son derece memnun olması. 2007 seçimlerinde bir grup sivil toplum örgütünün düzenlediği 'Demokrasinin Yıldızları' afişinde Menderes, Özal ve Erdoğan'ın fotoğrafları yan yana görülüyordu. Anlatılan da açıktı; Menderes'ten Erdoğan'a ulaşan bir siyaset ve temsil çizgisi...

Erdoğan, konuşmalarında da bu çizgiden çokça söz etti. Partisini CHP'nin karşısında konumlandırırken aslında bu 'tarihsel hafızaya' ve 'devamlılık fikri'ne referansta bulunuyordu. 1930'lar ve 1940'lar CHP'sinden bol bol verdiği örneklerle Demokrat Parti yerine koydu kendini. Bütün tarihiliğine rağmen bu 'anakronistik' [tarih uyumsuzluğu] görünmedi, çünkü o CHP, ideolojisi, tabanı ve işleviyle hâlâ karşıındaydı.

Menderes 'tek parti rejimi'nin kalıntılarıyla mücadele etmişti, Erdoğan ise 'vesayet rejimi'ne son vermeye çalışıyor. Ki o vesayet rejimi Menderes'i katledenlerin inşa ettikleri 'siyaseti ve toplumu denetleme' mekanizmasından başka bir şey değil. Buna ister 'devamlılık' deyin, ister 'tarihsel hesaplaşma', sonuç açık; Erdoğan yarım kalmış bir projeyi tamamlayacak gibi...

Yassıada'nın 'demokrasi müzesi' yapılması sembolik bir hamle. Başbakan'ın Yassıada projesini hükümet programına taşıması bu 'devamlılık' algısının somut bir ifadesi. Projenin Meclis'te program açıklanırken AK Parti grubundan büyük bir alkış alması da oldukça anlamlı bu bağlamda. Yassıada bir yüzleşme. Yüzleşmek, unutmamak demek. Beklenen, Yassıada'da yaşananların üzerine bir sünger çekmek değil, altına kalın bir çizgi çekmek. O adada demokrasi imha edildi, hukuk iğfal edildi, Demokratlara zulmedildi. O kişilerin tek suç iktidarı sahiplerine vermektir. Onların acıları demokrasinin direnci oldu.

Bu yıl, idamların 50. yılı... Menderes, Zorlu ve Polatkan'ı katledenlerden hesap sormanın en iyi yolu bu ülkede demokrasiyi geri çevrilemez sağlam bir zemin üzerine inşa etmek. Evet, en iyi rövanş demokrasidir. 1960 darbesi demokrasiden, halk iktidarından, milli iradede alın bir intikamdı. Halk, elli yıldır bu sisteme seçimler yoluyla isyan ediyor. Ama sistem değişmiyor; seçimle kazanılanlar, sözde 'anayasal kurumlar' üzerinden geri alınıyor. 'Rövanşistler'in kurduğu vesayet sistemini değiştirmenin yolu tam demokrasiyi inşa etmekten geçiyor. Bunun da yöntemi, yeni, demokratik ve özgürlükçü bir anayasa yapmak. Başbakan'dan beklenti, bu tarihî hesaplaşmayı demokrasi lehine sonlandırması.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon içeride, Kızılma ufukta

İhsan Dağı 2011.07.15

Ulusalcıların gözü aydın!

Adamlarının birçoğu Ergenekon ve Balyoz sanığı olarak yargılanıyor ama, hedefe çok yakınlar. Tıpkı tezgâhladıkları gibi Türkiye'nin Avrupa Birliği süreci Kıbrıs sorunu nedeniyle durma noktasında. Kendileri içeride, ama planları tıkr tıkr işliyor. Meğer şu Kıbrıs sorunu 'eski düzen' için ne kadar değerli ve işlevselmiş!

Kıbrıs Rum Yönetimi'nin AB Dönem Başkanı olması durumunda Türkiye-AB ilişkilerinin dondurulacağını açıklayan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun hamlesi 'taktik' ise doğrudur, ama yeni bir 'stratejik tercih' ise kimlerin tezgâhına geldiğimizi bir görelim.

1999 yılında AB'nin Türkiye'yi aday ülke ilan etmesiyle panik başladı ulusalçı-Kemalist çevrelerde. Aslında ulusalcılık o zaman henüz 'icat edilmemişti'. Tam da bu süreci durdurmak, daha doğrusu AB dinamikleriyle Türkiye'nin dönüşümünü durdurmak için 1999 sonrası oluşturulan bir 'koalisyon'un adıdır ulusalcılık. AB üyesi bir Türkiye'de derin devletin barınamayacağını, askerın kışlasından çıkamayacağını, halkın baskılanamayacağını anlamışlar, panik olmuşlardı. Panik boşuna değildi. Türkiye demokratikleşecek, devlet şeffaflaşacak, ekonomi bürokratlar değil piyasa tarafından yönetilecekti. Halkın kimliği, dini, inancı devlet denetiminden çıkacaktı.

Bildiğimiz anlamda Jakoben-Kemalist vesayetçi düzenin sonu... O dönemde The Economist'in bir haber-yorumunun başlığını hatırlıyorum: "Adios Kemalism". Kasım 2002 seçimlerini AK Parti kazanınca panik daha da arttı. Daha da kötüsü, daha birkaç yıl önce kolayca dışladıkları, ezdikleri, mahkûm ettikleri o 'İslamcı' hareket dönüşmüş, AB üyeliğini birinci hedef olarak ilan etmişti. Seçime girmesi bile engellenen Recep Tayyip Erdoğan, Avrupa başkentlerini dolaşılıyor, AB üyeliği için bastırıyordu. Galiba 'eski düzen'lerinin miadı doluyordu.

Akıllarına Kıbrıs geldi. Rum Yönetimi AB'ye üyelik müzakerelerinin sonuna ulaşmış, BM bir barış planı hazırlamıştı. Plana karşı çıkılacak, Rum Yönetimi'nin Türk tarafı olmadan tek başına AB'ye girmesi sağlanacaktı. Neden? Rum Yönetimi'nin tam üye olduğu bir AB'ye Türkiye giremezdi çünkü. Böylece Türkiye ilelebet

'dışarıda' kalacak, 'eski düzen' devam edecekti. Nasıl olsa çözümün anahtarı kendi ellerindeydi; bu iş Denктаş'tan sorulurdu. O da 'adamlarıydı', çözdürmezdi.

Ulusalıcı, Ergenekoncu ve AB karşıtı çevrelerin Denктаş ve Kıbrıs 'aşkı' böylesine bir 'hesaplı aşk'tı. Kıbrıs'ı satıyorlar' nidaları yükseldi. Denктаş birden ulusalıcıların gözdesi oldu. Ergenekon iddianamesine giren meşhur 'Hilafetin ilgası'nın yıldönümü toplantısından bir gün sonra (4 Mart 2004) Denктаş ATO'daydı. Şener Eruygur, İbrahim Fırtına, Özden Örnek, Aytaç Yalman gibi Ergenekon şüphelisi/sanığı komutanların ardından Denктаş sahne aldı. Bir yandan Meclis'in üzerinden savaş uçaklarının alçak uçuşları planlanıyordu, bir yandan da Denктаş karşılanıyordu Ankara'da.

"Denктаş'a miting gibi karşılama" başlığıyla veriyordu haberi Hürriyet. Karşılayanlar arasında Ecevit, Kutan, Yazıcıoğlu gibi parti liderleri de vardı. Şimdi CHP milletvekili olan Sinan Aygün'ün ev sahipliği yaptığı bu karşılamada "Yavrusunu satan anasını da satar", "Emlakçı Tayyip Kıbrıs'ı satamaz", "Amerikan Kukla Partisi (AKP)" gibi pankartlar göze çarpıyordu. Bir yandan 'şeriat' geliyordu, öte yandan da Kıbrıs'ı satıyordu bu 'şeriatçılar'. Başaramazlarsa, B planları da hazırды: Balyoz darbe planı.

Daha bir ay öncesinde Denктаş ve danışmanı Mümtaz Soysal New York'ta Kıbrıs görüşmeleri sürerken Ankara'dan bir darbe bekliyorlardı. Hükümetin baskısıyla anlaşmaya imza atmak zorunda kaldıklarında Soysal bir gazeteciye; 'siz şimdi sevinin, asker birazdan bildiri yayınlayacak, görürsünüz' diye azarlıyordu. Bütün hesap Türkiye'nin AB sürecini durdurmaktı, çünkü bu, eski düzenin bir daha geri dönmek üzere çöpe gitmesi demekti.

AB işini durdurmak ve AK Parti'yi 'darbe'lemek için bütün bu numaraları çeviren ulusalıcı-Ergenekoncu çevreleri bugün AK Parti'nin sevindireceğini hiç sanmam. Türkiye'yi AB'ye tarihinde olmadığı kadar yakınlaştıran bir hükümet, böyle bir başarının ardından ilişkileri koparan hükümet olarak tarihe geçmez. Davutoğlu bence taktik bir hamle yapıyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnisiyatif neden PKK'ya geçti?

İhsan Dağı 2011.07.22

Tam iki yıl oldu.

Proje büyüktü; Türkiye'yi uçuracak, ayaklarındaki prangalardan kurtaracak bir projeydi. Devlet ilk kez sorunun adını koyan bir çalıştay düzenleyerek yeni bir dönem başlatmıştı. Bir yandan PKK silahsızlandırılacak, öte yandan Kürt kimliğinin siyasal ve kültürel zeminlerde ifadesi kolaylaştırılacaktı.

Proje doğruydu. Şiddet tüm dünyada bir siyasal mücadele yöntemi olarak lanetleniyordu. Irak'ta taşlar yerine oturuyor, ABD tam destek veriyordu. Türkiye'nin bölgesel etkisi hem ekonomik hem diplomatik olarak

zirvedeydi. Halk da bıkmıştı; Kürtler biraz özgürlük ve refah istiyor, barışın kalıcı hale gelmesini bekliyordu. Türkler de artık şiddetin demokrasiyi ve ekonomiyi rehin almasından bıkmışlardı.

Ancak PKK, bir yandan bu sürecin içinde, muhatap olmak istiyor, öte yandan da her durumda tasfiye edileceğinden korkuyordu. Ne dünyada ne bölgede PKK'nın müttefiki kalmıştı; ABD, PKK'yı Türkiye ile 'ortak düşman' ilan etmiş, Barzani ve Talabani PKK'nın şiddet politikasının Irak'ta kendi geleceklerini tehdit ettiğini kavramıştı.

Öte yandan Türkiye demokratikleşiyor, çeteler deşifre ediliyor, faili meçhuller araştırılıyordu. Asker kıışlasına çekilirken siyaset kurumu hem katılım ve temsil kanallarını açmaya uğraşılıyor, hem de kamusal hizmetlerin Kürt vatandaşlara da ulaşmasını sağlıyordu.

Dışarıda yalnızlaşan, içerde demokratikleşme ve refah imkânlarıyla hareket alanı daralan PKK son derece çaresizdi. Demokratik açılım projesiyle 'inisiyatif' alan hükümet karşısında derin bir panik yaşadı. Ne kaçabilirdi bu süreçten ne de katılabilirdi; sabote etmeyi tercih etti.

19 Ekim 2009'da Habur'dan PKK'ya yakın 34 kişinin girişi 'açılım'ın bir parçası gibi görünmekle birlikte 'açılım'ı bitiren bir gelişme oldu. PKK, çaresizliğini gizlemek için 'dönüşleri' bir zafer havasında sunmaya çalışırken, süreci durdurmak isteyen 'Türk şahinler' de PKK'nın bu oyununa ortak oldu, açılımın PKK'nın zaferi olduğu havasını pompaladı.

Bu işin 'idari' boyutuna odaklanan hükümet çevreleri dönüşlerin medya sunumunu ve dönen PKK'lıların verdiği mesajları yönetemediler. Habur'la 'açılım' siyaseten çöktü. O gün gazete ve TV haberlerine, internet sitelerine bakın; nasıl bir psikolojik operasyon yapıldığını görürsünüz.

Hükümetin cesareti o gün imha edilmiş, inisiyatif de yavaş yavaş PKK'ya geçmeye başlamıştır. Bir ay sonra Reşadiye saldırısıyla 7 askerin şehit edilmesi bardağı taşırdı. AK Parti'nin oylarının düşmeye başladığı haberleri, bu defa da hükümet partisini telaşlandırdı.

Sessiz bir ara formül bulundu; Öcalan'la görüşerek bu işi halletmek. Nasıl olsa Öcalan devletin elindeydi ve devletin Öcalan'la görüşmesi kamuoyunda kanıksanmaya başlamıştı. Sonuçta, Kürt meselesini kamuoyu önünde fazla köpürtmeden 'tepeden' bir çözüm kotarma stratejisi benimsendi. 'Akan kanı belki Öcalan' durdurabilirdi.

PKK hemen siyasal zeminde vites büyüttü; sivil itaatsizlik, cuma boykotu, demokratik özerklik, oturma eylemleri... Hükümet hareketsiz kaldıkça ve hatta yer yer milliyetçi bir dile savruldukça bu eylemler siyaseten karşılık da buldu. Şiddeti de yedeğine alan eylemler karşısında, meseleyi kamuoyu önünde tartışmak yerine Öcalan'la görüşme stratejisine dayandırma görüşü ağırlık kazandı.

Siyasal süreçleri ve aktörleri dışarıda bırakan bu strateji inisiyatifin tamamen PKK'ya geçmesiyle sonuçlandı. Bir anda devlet, Öcalan ile PKK'nın arasında kalıverdi, örgüt içi iktidar çatışmasının içinde buluverdi kendini. Öcalan'la bu iş çözülecekse onun örgüte hakim olması gerekiyordu, ama Silvan saldırısı bir kez daha Öcalan'ın örgüte hakim olmadığını gösterdi. Son açıklamasında Öcalan bunu örtülü bir şekilde itiraf ediyor; 'Bana rolümü oynamam için gerekli pratik araçların sunulması gerekir'.

Buyurun, Kürt sorununu siyaseten çözmek yerine Öcalan'la anlaşmayı deneyenler, önce Öcalan'ı destekleyip yeniden örgüte hakim hale getirmek zorundalar. Yoksa Öcalan'la anlaşmanın bir anlamı yok. Ne tuhaf, değil mi? İşte, siyaseti dışlarsanız inisiyatif sizde olmaz.

Gelinen nokta budur; 'açılım'dan kaçınmak inisiyatifi PKK'ya vermek demektir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eski gazetelerin anlattıkları eski mi?

İhsan Dağı 2011.08.26

Dün Kızılay'da bir tezgâhtan aldığı bir tomar eski gazeteyle eve geldi oğlum. Eski dediysem çok da değil, yaşadığımız ve hatırladığımız dönemlere ait gazeteler. Bunlara rastgele bir göz atmak bile Türkiye'de değişenler ve değişmeyenleri bir kez daha görmeye yetti.

Yaklaşık yirmi yıl önce, Nisan 1992'de de Kürt meselesini konuşuyormuşuz. Ve bir öneriyi... Konu bildik, taraflar tanıdık, öneri zamanın ilerisindeymiş. Üstelik öneri sahibi o sıralar kötü bir hastalığa yakalanmış; ama durmuyor, susmuyor ve eyyamcılık yapmıyormuş birçok meslektaş gibi...

Tarih, 24 Nisan 1992. Milliyet gazetesinin manşeti: "Özal Kanser". ABD'de Houston Hastanesi'nde görülüyor Özal. Gitmeden bir tartışma başlatmış; Kürtçe televizyon yayını. "Biz başlatmazsak özel televizyonlarla örgüt yayına başlar." demiş. Hem de böylesine bir hastalığın pençesindeyken. TRT'den Kürtçe TV yayını yapılmasını önermiş cumhurbaşkanı olarak.

Aynı günkü gazeteden tepkileri de öğreniyoruz. Fikret Bila'nın imzasıyla artık emekli olmasına rağmen yeni anayasanın sahibi havasıyla gürüyor darbeci Kenan Evren: "Ülke bölünür". Devam ediyor: "Yanlış olur. Ülkeyi bölünmeye götürür. Bu konuda Sayın Demirel'in görüşlerini destekliyorum." Nasıl da hemen birbirlerinin arkasında saf tutmaya başlıyorlar, değil mi? Demirel'e selam çakan Evren, daha önce 'federasyon lafını da ortaya attığını' hatırlatarak Özal'a şarlıyor: "Özel televizyonlar yapabiliyorlarsa yapsınlar. Ama onlar yapacak diye TRT'nin böyle bir yayın yapması gerekmez."

Emri buyurdunuz paşam! Tabii ki yaptılar. Üç yıl sonra MED-TV uydu yayınına başladı, gelecek on yıl da Dışişleri'nin işi gücü bu TV'lerin yayınlarını durdurmaya çalışmak oldu. Bu arada kötü olmadığımız Avrupa devleti kalmadı bu yayınları durdurmadığı için... Yaklaşık yirmi yıl gecikmeyle de Türkiye devleti Kürtçe TV yayınına başladı. Ülke bölünmedi bölünmesine de, yirmi yıl gecikme sonrası pek işe de yaramadı. Siz dinlemeyin Özal'ı...

Neyse, biz haberimize dönelim ve Özal'ın muhatabı siyasileri tanıyalım. Önce, Özal'ın nadir siyasi günahlarından biri olarak, Mesut Yılmaz'a bakalım ne demiş. O artık, ANAP genel başkanıdır ve seçilir seçilmez de Demirel'e doğru çark yapmaya başlamıştır. Özal'ın Kürtçe TV önerisine tepkisi nettir, 'baba'sı gibi: "Bu partimizin görüşü değildir. Özal'ın görüşüne katılmıyorum."

İşte böyle, reformist bir siyasetçinin yalnızlığı bu; ama aynı zamanda vizyoner bir siyasetçinin ne olduğunun da resmi...

Geçmişten günümüze bir başka değişmeyen Türkiye manzarası da merkez medyanın hali. 26 Nisan 1993 tarihli Hürriyet'ten bir haber: "Çiller'den yaza merhaba". Bir yıl sonra DYP genel başkanı ve başbakan olacak, dönemin

Devlet Bakanı Tansu Çiller'in mayolu fotoğrafları... 'Amiral gemisi'nin ön sayfasının yarısı, arka sayfasının ise tamamı bu habere, daha doğrusu fotoğraflara ayrılmış. Yaptıkları işle pek övündükleri anlaşıyor arka sayfanın başlığından: "Yılın atlatması". Nedir atlatma? Bir kadın siyasetçinin, kendi evinde, henüz su doldurulmamış boş havuzunun dibinde güneşlenirken gizlice çekilen fotoğrafları... Bildik bir gazetecilik anlayışı ve ahlakı(!) bu. İşlerini siyaseti manipüle etmek, siyasetçiye madara etmek sananların anlayışı... O dönem 'amiral gemisi'nin kaptanını sormayın sakın; tahmin edin, bulursunuz.

Sararmış gazetelerden birisi de 7 Ağustos 1982 tarihli Hürriyet. Evren'in Danışma Meclisi çalışmaya başlamış, hâlâ başımızda bulunan meş'um anayasayı yapıyor. Danışma Meclisi üyelerinden Mülkiye profesörü sosyalist Beşir Hamitoğulları'nın bakın teklifi ne: "Cumhurbaşkanı adayım gözbebeğimiz Evren'dir." İşte bu adamların yaptığı anayasa ile yönetiliyoruz hâlâ. Biraz demokrasi edebi olan, buna tahammül gösteremez.

Türkiye dönüşüyor, ekonomisi büyüyor, demokrasisi geliyor, dünyadaki itibarı artıyor. Ama hâlâ tamamen aşamadığımız üç konu; Kürt meselesi, medya ahlakı ve darbecilerin anayasası.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin bir ordusu var mı?

İhsan Dağı 2011.08.30

Gerçek bir ordunun kazandığı 30 Ağustos zaferinin yıldönümünde bu yakıcı soruyu sormak zorundayız.

İşi gücü siyaseti izlemek, toplumu gözetlemek, yargıyı dize getirmek olan bir ordu gerçek bir ordu değildir. Kafasını bu işlere takmış bir ordu asıl işini yapamaz. O 'iş' sahipsiz kalmışsa, 'işlev' görülüyorsa böyle bir ülkede ordu yok demektir... Biz var olduğunu sanalım; ordusu siyaset yapan bir ülke ordusuz kalır.

Güya NATO'nun en büyük ikinci ordusuna sahibiz, Avrupa'nın birinci. Siyasetle zehirlenen bir ordudan geriye cuntalar, çeteler, darbe planları, üstlerini etkisiz hale getirme hazırlıkları, bildiriler, gömülü silahlar, yani kaos kalır.

Sorun yapısal. Şu veya bu general değil; mevcut kurumsal kültür, örgütsel yapı, zihniyet ve algı ordunun gerçek işini yapması için 'dizayn' edilmemiş. TSK dış saldırılara karşı ülkeyi korumak üzere tasarlanan ve yönetilen bir ordu olsa koca Genelkurmay Başkanı'nın konuşmasında 'ulusal güvenlik', 'bölgesel riskler', 'savunma stratejisi', 'yeni silah teknolojileri' gibi konuların bu 'üst düzey değerlendirme'de yer alması gerekirdi. Yok, umurlarında bile değil. Ne Suriye'deki gelişmeler, ne İran'ın nükleer silah çalışmaları, ne Kafkasya, ne Balkanlar... Kafasını kuma gömmüş, mensuplarını yargının elinden kurtarmaya çalışan, sadece iç siyasete odaklanmış bir ordu var karşımızda.

Söylenmedik söz kalmadı. PKK'ya karşı yürütülen mücadelede yapılan yanlışları yazarlara hain dediler, haklarında dava açtılar. Ne oldu? Bugün hakikati kendileri itiraf ediyorlar. Hani TSK'ya karşı 'asimetrik psikolojik savaş' yürütülüyordu? Ergenekon, Balyoz, Kafes, Bitirme Planı, İnternet Andıcı... Hani bunlar TSK'yı yıpratmaya dönük temelsiz iddialardı? Bugün en tepedeki komutan itiraf ediyor mensuplarının meşruiyetten çıktıklarını. İtiraf etmesine ediyorlar da, hâlâ, 'adamlarımızı korumamız lazım' anlayışına mağlup düşüyorlar. General Koşaner'in telaşı sesine yansıyor; 'aman dikkatli olun, açık vermeyin, birbirinizle dayanışın' mesajı veriyor. Ya korkuyorlar ya da kurumsal kimlik ve kültürlerinin dikte ettirdiğini yapıyorlar.

General Koşaner'in konuşmasında çok açık; komutanların temel derdi iktidar ve imtiyazlarını korumak. Siyasetle uğraşmaları bu yüzden. Eski Genelkurmay Başkanı'nın konuşmasında esas 'hasım' kim? TSK kimi ve neyi izliyor 'tehdit' olarak? Hasım da tehdit de içeride: siyaset ve yargı.

Siyaset çünkü; yanında yer alan medya, sivil toplum ve iş çevreleriyle orduyu kışlada kalmaya, asıl işine odaklanmaya zorluyor. Siyaseti ve toplumu istediği gibi yönetmeye alışmış ordunun tepkisi ise bildik; takip et, fişle, andıçla, itibarsızlaştır ve mümkün olduğunda da etkisizleştir. Siviller rakip, hatta hasım olarak görülüyor. Zihniyet bu.

Yargı çünkü; hukuksuzluğu araştırıyor, soruşturuyor ve yargılıyor. Ülkenin sahipliği kisvesi altında suça karışanları görmezden gelmiyor. 'Dokunulmaz' sanılanlara dokunuyor.

Böyle olunca da General Koşaner komutanlarının önünde hukuka, hükümete ve parlamento meydan okuyor. Genelkurmay Başkanlığı'nı zanlıları korumaya ve yargıyı korkutmaya yönelik bir iki bildiri dışında vukuatsız geçiren bir kişinin aslında iliklerine kadar 'misyon' adamı olduğunu anlıyoruz. Misyon, 'cumhuriyeti korumak ve kollamak'. Yani, darbe yapmak... Yasa değişmiş, toplum direnmiş, dünya kınamış General için sorun değil. Açık konuşuyor; varlık nedenleri bu. Bu ordu 'ne için tasarlanmış?' sorusunun cevabı da burada; siyaseti ve toplumu yönetmek için.

Peki siyaset kurumu ve toplum buna izin vermezse ne olacak? 2003 Mart'ından, yani Balyoz planından beri olanlar olacak...

Peki, Türkiye'nin bir orduya ihtiyacı yok mu? 'Yeni Türkiye'nin 'yeni ordu'ya ihtiyacı olduğunu söyleyenlerin kastettikleri de bu; siyaseti ve toplumu yönetmek üzere tasarlanmış bir ordu yerine, dış tehditler karşısında caydırıcılığı olan ve dışarıdan gelen saldırılara karşı ülkeyi korumak üzere tasarlanmış gerçek bir ordu.

Bayram gününde bu konuları yazmayacağımız günler elbette gelecek. Bayramınız mübarek olsun...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye nasıl durdurulur?

İhsan Dağı 2011.09.06

Ülkeler için bazı anlar önemlidir. Bunların başında 'yükseliş anı' vardır. Yükselişin iyi yönetilmesi gerekir çünkü tırmanışa geçen ülkeyi aşağı çekmek ve yere çakmak isteyen güç odakları, devletler olur.

Türkiye de tam böyle bir yerde. Demokrasisi pekişiyor, ekonomisi gelişiyor, bölgede ve dünyada itibarı artıyor. Üstelik bu, 'toplum odaklı' topyekûn bir süreçle gerçekleşiyor. İşin içinde her boydan şirketler, sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları ve cesur girişimci bireyler var. Yani kendi dinamikleri olan sivil bir kalkınma, yayılma dalgası egemen. Talep de, nüfuz da, itibar da alttan geliyor.

Sonuçta Türkiye'nin küresel görünürlüğü ve etkisi yükseliyor. Dünyanın gözü üzerimizde. Gün geçmiyor ki bu güç ve yükseliş dünya medyası, düşünce kuruluşları ve analistler tarafından ele alınmasın. İngiltere'de doktora yaptığım 1980'lerin sonunu hatırlıyorum da, Türkiye'nin adı kolay kolay geçmezdi Batı medyasında. Uluslararası sistemin kenarında etkisiz bir eleman olarak görüldü Türkiye. Ya bir insan hakları ihlali veya bir terör eylemi nedeniyle gündeme gelirdik.

O günler geride kaldı. Dünyanın her yanında Türkiye üzerine çalışmalar yapan, analizler ve kitaplar yazan insanların sayısı hızla artıyor. Son yıllarda yolu Ankara'dan geçen devlet adamı, gazeteci ve analistler Türkiye'nin dönüşümünü, yükselen gücünü, bölgesel politikasını anlamaya çalışıyorlar.

Demokrasisinin artan kalitesi, ekonominin etkinliği, toplumun cevvaliyeti Türkiye'yi bölgede bir 'yumuşak güç' haline getirdi. Bölge ülkelerinin gücünden korktukları bir ülke değil, başarılarına 'öykündükleri' bir ülke... Krizlere dayanıklı bir ekonomi, değişimi ve başarıyı kovalayan bir toplum ve meşruiyeti tartışmasız bir siyasal iktidarı var. Türkiye'nin etkisini, tepkisini, katkısını hesaba katmadan bölgesel konuları konuşmak mümkün değil artık.

Ancak tekrar edeyim; bir ülkenin en dikkatli olması gereken dönemin 'yükseliş' dönemi olduğunu düşünüyorum, tıpkı bir uçağın kalkış anı (take off) gibi.

Ülke olarak yükselişteyseniz etrafınızda bundan memnuniyet duyacaklar kadar rahatsız olacaklar da vardır. Siz yükselirken, bölgede nüfuzunuz artarken birileri de düşüş halindedir. Hatta siz yükselerek birilerini aşağılara çekiyor olabilirsiniz. Yükselen ülke olarak etrafta kıskançlıklar da yaratırsınız, düşmanlıklar da...

Başınıza bir 'yol kazası' gelmesi için tuzaklar kurulabilir, destekler verilebilir ve hatta bizzat siz ülke olarak 'dolduruşa getirilebilirsiniz'.

İşte bu son nokta da önemlidir; dolduruşa gelmek, getirilmek. Yükselen ülkede hükümet de toplum da dünyaya daha bir gururla ve özgüvenle bakmaya başlamıştır. Yükselme anı tehlikelidir, diyorum; çünkü yükselen güç özgüven patlaması yaşar ve mevcut gücünü aşan işlere kalkışabilir. Risk buradadır.

Rakipler, rahatsızlar olanlar, gücü göreceli olarak azalanlar 'yükselen güç'ün 'yere çakılması'nı isterler daha sağlam, sarsılmaz bir noktaya ulaşmadan önce.

Bence Türkiye tam da bu aşamada. İçerde Kürt sorunu ve asker-sivil ilişkilerinde yaşanacak derin bir kriz, dışarda İran, Suriye ve İsrail'le patlayacak bir çatışma 'yükselen Türkiye'yi yere çakmak isteyenler için bulunmaz bir fırsat sunar. Bu risk alanlarında çok dikkatli olmak zorunda hükümet. Bunlardan birinde 'güç sarhoşluğu'na düşüp 'sert ve çatışmacı' bir noktaya yönelmek Türkiye'nin yükselişini durdurabilir. Ülkeyi bu önemli 'take off' aşamasına getiren hükümetin fevri davranışlara girmek yerine hesabını iyi yapması lazım. Türkiye, çok iyi bir yolda. Zamana, daha doğrusu istikrara ve barışa ihtiyacı var. Yükselişi gerçekleştirmek kadar yönetmek de önemli. 'Biz olduk' demek için erken.

Hükümet şunu bilmeli; her türlü 'sıcak çatışma' veya buna yakın bir durum Türkiye'ye zarar verir, bölgeye açılan ve yayılan Türkiye'nin sivil güçlerini ve siyasal nüfuzu ülke sınırlarına geri çeker. Ayrıca, çatışma görüntüsü dünyadan Türkiye'ye akan ekonomik unsurları tereddüde sevk eder. Sıcak çatışmaya yakın görülen her ülkeden para da insan da kaçar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'e ne yapalım?

İhsan Dağı 2011.09.09

Hükümetin cevabı belli; 'bedel ödetelim'.

Tamam da, nasıl? Diplomatik ilişkiler en alt düzeye indirildi. Askerî anlaşmalar donduruldu. Şimdi de bir 'C Planı' çerçevesinde ticari ilişkilerin sınırlandırılması gündemde. Yakında seyahat kısıtları da gelirse şaşırmayalım.

Benim açımdan bu tür 'bedel ödetici' dış politika yönelişlerinin sıkıntısı da tam bu noktada; devletin sivil hayata müdahalesini artırması, müdahale için gerekçe ve meşruiyet üretmesi. Böyle bir hava içinde birdenbire iki ülke arasındaki yaklaşık dört milyar dolarlık ticaret, bunun yarattığı refah, istihdam ve gelir görülmez olur. Devlet, yurttaşlarının bu 'özel' durumuna bakmaz, istediği gibi onları bu imkânlardan 'mahrum' edebileceğini düşünür. Çünkü 'milli çıkarlar' bunu gerektiriyordur. Kimse de sormaz, bu işten hakikaten 'kaybedenler' millet denilen ve çıkarları savunulduğu iddia edilen topluluktan başka bir şey midir diye.

Diyeceğim şudur; devlet istediğini yapsın, ama millete dokunmasın. İsrail'e bedel ödeteceğiz diye millete ödetmesinler bedeli. Çünkü bu iş hep böyle olur; sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada. Genellikle bedeli halk öder.

Oysa, geçenlerde yazdım; şu sıralar Türkiye'nin en çok ihtiyacı olan şey, barış ve istikrar. Çünkü ancak barış ve istikrar içinde 'sivil' unsurlar gelişir, büyür, yerleşir. Yani, sivil toplum örgütleri, ticari kuruluşlar, müteşebbisler, düşünce kuruluşları, bireyler ancak barış ve istikrar varsa 'dış'a açılabilir, küresel aktörler haline gelebilirler. Bu konuda edinilen başarılar göz kamaştırıyor. Devleti ve sivil unsurlarıyla Türkiye bir yumuşak güce, çekim merkezine ve küresel bir aktöre dönüşüyor. Riske girmenin, dolduruşa gelmenin sırası değil; her şey bu şekilde gittiğinde Türkiye'yi kimse tutamaz.

Çatışma, Türkiye'nin yükselişinden rahatsızlık duyanların beklediği şey. Mavi Marmara baskını bir 'yem'di 'yükselen Türkiye'yi durdurmak için.

Savaş ve çatışma sadece Türkiye'nin küresel yükselişini durdurmaz, demokratikleşme ve sivilleşme projelerine de 'elveda' demek zorunda kalırız. Kazananlar silah tüccarları ve elinde silah tutanlar olur. Geri kalan herkes kaybeder.

Daha 'iç'te yapılacak çok önemli projeler var; başta 'yeni, sivil ve demokratik anayasa', ardından da Kürt sorununun çözümü. Enerjisini bölgesel çatışma ve gerginliklerle harcayan bir Türkiye'nin bu projeleri gerçekleştirmesi söz konusu bile olmaz. Dikkat! Birileri, içeride yeniden kurulan Türkiye'yi dışarıya salmaya, dışarıda boğmaya çalışıyor.

Savaş, çatışma varsa, artık kimse demokratikleşmeden, sivilleşmeden söz etmez, söz edenler dinlenmez. Yıllarca hep söylediğim şudur; gerginleşen dış politika içeride 'otoriter' eğilimleri güçlendirir.

O yüzden AK Parti'nin baştan beri desteklediğim açılımlarının başında komşularla gerginlikleri asgariye indiren 'sıfır problem' politikası gelir. Etrafımızı düşmanlarla değil, işbirliği yapılabilecek ortaklarla çevrili gören bu yeni anlayışı dış politikada bir devrim, bir 'paradigma değişimi' olarak gördüm. Çünkü bu perspektifle dış politika içeriği otoriterleştirici değil, aksine işbirliği vurgusuyla 'demokratikleştirici' bir işlev görmeye başlamıştı. 'Çatışma ve güvenlik odaklı' bir dış politikadan 'barış ve işbirliği' odaklı bir anlayışa geçilerek demokratikleşme sürecine destek verilmişti. Cumhuriyet tarihinde bütün Dışişleri bakanlarının toplamından daha fazla 'işbirliği' sözü etti mevcut Bakan Ahmet Davutoğlu.

Şimdi bundan dönüş olmaz. Dış politika hamaset yapmaya çok müsait bir alandır, doğru. Ama AK Parti bundan kaçındı, hâlâ da kaçınabilir.

Otoriter siyaset ve disiplinli bir toplum dünyanın her yerinde ve her zaman 'dış düşmanlar' üzerinden inşa edilmiştir ve meşrulaştırılmıştır. Türkiye'nin düşmana ihtiyacı yok, velev ki bu İsrail olsun. Ben düşmandan değil, düşmanlığın kendi aramızda yarattığı psikolojiden, o psikolojinin 'kullanabilirliğinden' korkarım.

Yani mesele "İsrail'e ne yapalım?" meselesi değil; bölgede çatışma ve gerginlik politikalarının bizim demokratikleşme ve sivilleşme projelerimizi ne yapacağı...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ı neden seviyorlar?

İhsan Dağı 2011.09.13

Mısır'ın efsane lideri Cemal Abdülnasır'dan sonra ünü, karizması ve ağırlığı kendi ulusal sınırları dışına çıkıp bütün Ortadoğu'yu etkisi altına alan bir lider var; Tayyip Erdoğan.

Bugün Beyrut, Bağdat, Ramallah ve Kahire sokaklarında Erdoğan'ın uyandırdığı saygı, coşturduğu sevgiyle yarışabilecek bir başka dünya lideri yok.

Peki ama neden?

Herkesin dilinden düşürmediği neden, İsrail Cumhurbaşkanı Perez'e dünyanın önünde, Davos'ta 'one minute' diyebilmesi... 'Çocukları katlettiniz, Tanrı'nızın emirlerini dinlemediniz' sözünü söyleyebilmesi... Ardından da geri adım atmaması, Gazze ablukasını ve Filistinlilerin kaderini dert edinmesi. Kısaca İsrail'e karşı 'dik durması'.

Kuşkusuz bu önemli, ama... Arap halkının 'Erdoğan sevgisi' Davos çıkışıyla başladıysa bu Ocak 2009'dan geri gitmez demek. Oysa biliyoruz ki bunun 'öncesi' var. Hem öncesi, hem de Filistinlileri aşan bir genişliği; Filistin meselesinin ötelere giden bir derinliği var. Erdoğan'ın Arap halkları arasındaki popülerliğini 'one minute'e indirgemek öncelikle Erdoğan'a haksızlık. Erdoğan Arap sokağı için 'one minute'ten fazlasını ifade ediyor.

Erdoğan 'güç odakları'na karşı halkı arkasına alarak mücadele eden ve başarılı olan bir lider demek. Halk gücünü anlayan, onu iktidarın temeli yapan bir siyaset adamı her milletten halkın da desteğini alıyor.

Erdoğan, demokratlıkla dindarlığın çatışmadığını İslam dünyasına somut olarak gösteren kişi. Demokrasinin dindarları 'Jakoben elitler'e karşı korumakla kalmadığını, farklı toplum kesimleriyle bir araya gelen dindarları iktidara da taşıdığını anlatıyor bütün İslam toplumlarına.

Erdoğan, demokrasiyi, millî iradeyi temsil ediyor; otokrat yönetimlere direnmeyi, ekonomik kalkınmadan ve refahtan pay istemeyi temsil ediyor. İslam'ın demokrasiyle, küreselleşmeyle, zenginleşmeyle çelişmediğini ifade ediyor. Erdoğan sadece Türkiye'nin Osmanlı geçmişiyle, Doğulu geçmişiyle değil, mevcut Ortadoğu halklarıyla da barışını temsil ediyor. Nasıl Türkiye'de sokaktaki insanda 'Erdoğan bizden biri' duygusu uyanıyorsa, Ortadoğu halkı da çok uzun yıllar sonra bir Türk'ü 'kendilerinden biri' gibi görüyor.

Bütün bunlardan dolayı Başbakan Erdoğan, Arap Ortadoğu'su için bir 'fenomen', adeta kendi başına bir 'yumuşak güç' (soft power). Varlığı ve temsil ettikleriyle Ortadoğu halkları üzerinde derin bir hayranlık, saygı, sevgi ve destek uyandırıyor.

Dolayısıyla bu desteğin, ilginin ve sevginin sadece 'İsrail'e yönelik sert tutumundan kaynaklandığını söylemek çok eksik olur. 2008 sonuna kadar İsrail'le Arap dünyasını ve özellikle de Suriye'yi barıştırmaya çalışan Erdoğan'ın da bölge profilinin ne denli yüksek olduğunu unutmayalım.

Bütün bunları neden anlatıyorum? Çünkü Arap halklarının 'Erdoğan sevgisi'nin kökenine İsrail'e gösterdiği tepkiyi koyarak yanlış bir okuma yapmak, bu okumadan da yanlış bir siyaset üretmek mümkün.

Mesele sadece Filistin meselesi değil. Şunu açıkça söylemeli; Arap halkları Filistin meselesinden yorgunlar on yıllardır. Filistin meselesi üzerinden liderleri itaat istedi, Filistin meselesi nedeniyle daha az özgürlüğe ve refaha razı olmaları söylendi.

Filistin meselesi Ortadoğu halklarını bugün sokağa döken 'dava' değil. O, 'eski Ortadoğu'da geçerliydi; yönetimler meşruiyetlerini Filistin davasında gösterdikleri tavırlarla edinebilirlerdi. Şimdi, 'yeni Ortadoğu'da halkı sokağa döken özgürlük, refah ve demokrasi arayışı. Arap halkları ülkelerini yönetmek, kaynaklarını paylaşmak istiyorlar.

'Yeni Ortadoğu'nun ilham kaynağı 'yeni Türkiye' herhalde bu basit gerçeği atlamaz. Ortadoğu için Türkiye, 'Filistin meselesi' veya 'İsrail karşıtlığı' nedeniyle değil katılım, kalkınma ve özgürlük taleplerine karşılık verebilen rejimi nedeniyle 'model ülke' oldu, Tayyip Erdoğan da 'model lider'.

Aklımızdan çıkarmayalım; bizi 'model' haline getiren İsrail'le restleşmemiz değil; İslamî kimliğimizle demokrasiyi, küreselleşmeyi, kalkınmayı buluşturabilmemiz.

Ortadoğulu zaten Filistin meselesinden yorgun, İsrail nefretinden bitap. İsrail'i Araplara bizim anlatmamız, şikâyet etmemiz, afişe etmemiz gereksiz. Onlar çok iyi biliyorlar İsrail'in hukuk ve etik dışı eylemlerini, işgallerini, sivillere yönelik saldırılarını...

Başbakan Erdoğan, Arap Baharı ülkelerine yaptığı bu geziyle halk iradesine, halk iktidarlarına Türkiye'nin verdiği değeri ve önemi gösteriyor. Bu tarihî geziyi İsrail meselesiyle zehirlememek gerek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siz de özür dilemelisiniz!

İhsan Dağı 2011.09.16

Şu günlerde gündemimizde 'özür' var. İsrail hükümetinden, işlediği cinayetlerden dolayı özür dilemesini bekliyoruz. Peki, Türkiye'de tam elli yıl önce işlenen bir dizi cinayetin sorumlularından özür istemeyecek miyiz? Cinayete ortak olanlar, kılıf hazırlayanlar ve de seyirci kalanlar özür dilemeyecekler mi hâlâ?

Memleketin başbakanını ve iki bakanını tam elli yıl önce bir avuç eşkıya astı. Gözü dönmüş katillerine, öğle vakti çıkarıldığı darağacında 'Kimseye kırgın değilim.' diyebilmişti Adnan Menderes. Kimse kusura bakmasın,

ama ben kırıgım ve de kızgın... Milli iradeyi ve hukuku iğfal eden bu eşkıyalar halkın vicdanında mahkûm oldular, ancak hukuk önünde yargılanmadılar, yargılanmalılardı...

Olmadı, ama şimdi en azından özür dilemeliler. Kimler mi? Liste kabarık;

Bu güruhta olup da hâlâ yaşayanları geçiyorum; onlar yargılanmalı ve darbeden dolayı edindikleri imtiyazlar ellerinden alınmalı.

Milletin emanet ettiği silahı milletin temsilcilerine doğrultarak darbe yapanların mensubu olduğu ordu ise özür dilemeli. Darbenin elli birinci, darbecilerin katlettikleri başbakan ve bakanlarının infazının elliinci yılında TSK kurumsal olarak çıkıp özür dilemeli. 'Ellerinde bizim silahlarımızı tuttular, üzerlerine bizim üniformalarımızı giydiler ve millete, demokrasiye, hukuka ihanet ettiler' diyerek TSK özür dilemeli. Orduyu bir kurum olarak darbeden, darbecilerden bir özürle arındırmalı.

Sadece ordu değil. Bu alçaklığı yapanların yanında 'sözde' hâkimler ve savcılar vardı. Akıl almaz iftira ve saçmalığı 'iddianame' haline getiren, Demokratların avukatlarını sindirmek ve susturmak için her yolu deneyen, savunma hakkına bile saygı göstermeyen sözde hâkimler ve savcılar. Bırakın hukuku, vicdanlarını bile dinlemeyen, silah sahiplerine kulluk yapmayı iş edinen zavallı insanlar... Bunlardan utanç duymuyor mu bugünün hâkim ve savcıları? Hâkim ve savcıların 'kurumsal' temsilcisi olan HSYK bugün, o hâkim ve savcılardan utanç duyduklarını, onların sadece demokrasiye ve hukuka değil, mesleklerine de ihanet ettiklerini ilan etmeli ve özür dilemeli.

Darbeye fetva veren, Demokratların yargılanması fikrini ortaya atan, darbecilerin akıl hocası Sıddık Sami Onar'ın rektörlüğünü yaptığı İstanbul Üniversitesi özür dilemeli.

Ve, CHP... Darbe öncesi bütün kışkırtmalarını bir tarafa koyduk, yazmadık, hatırlamadık diyelim. Darbeci çeteyle iş tutması, o çetenin açtığı sözde Temsilciler Meclisi'ne gidip oturmaları kabul edilebilir mi? Üstelik koca İsmet İnönü CHP Genel Başkanı olarak oturdu darbecilerin heyetinde. CHP kurumsal olarak 27 Mayıs'ta darbeye ve darbecilere verdiği destekten dolayı özür dilemeli.

Peki, milletin vekillerini darbeye yıkan, yargılayan ve asan bu darbeci eşkıyalara hâlâ 'milletvekili' muamelesi yapılması kabul edilebilir mi? İsimlerini TBMM albümlerinde 'tabii senatör' olarak ananlar, özlük hakları bakımından bunlara hâlâ 'milletvekili' muamelesi yapanlar özür dilemeyecek mi?

Ya Menderes'in mirasçıları, daha doğrusu mirasyedileri; başta Süleyman Demirel olmak üzere 'merkez sağ'ın 1960 sonrası etkili ve yetkili mensupları özür dilemeyecek mi? Menderes'in mezarına bile sahip çıkamayanlar, onu İmralı'da otuz yıl tek başına bırakanlar, mezarına gidip bir Fatiha okuyamayanlar özür dilemeli artık. Velinimetleri Menderes ve Bayar'ı zorla alaşağı edenlerin, onları idama mahkum edenlerin icat ettiği 27 Mayıs'ı yüzleri kızarmadan 'bayram' olarak kutlayan merkez sağ siyasetçiler idamların elliinci yılında çıkıp özür dilemeli... Korkaklıklarını, fırsatçılıklarını ve namertliklerini itiraf etmeli...

Peki, ya halk?

Menderes ve arkadaşları bir yıla yakın Yassıada'da iğrenç bir usul ve üslupla yargılanırken kılı kıpırdamayan, oy verdikleri, karşılığında da özgürlük ve refah aldıkları bu insanlar darağacında sallanırken sessiz kalan bu halk özür dilemeyecek mi?

Tamam, olmayacak bunlar.

Ben özür diliyorum, Yassıada'da yargılanan Demokratlardan, Sivas'ta toplama kampına tıklanılardan, zulme dayanamayıp intihar edenlerden... Menderes'ten, Zorlu'dan, Polatkan'dan... Ben özür diliyorum ve utanıyorum

onlara yaptıklarınızdan...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devletin Öcalan analizi doğru mu?

İhsan Dağı 2011.09.20

MİT-PKK görüşmesinin sızdırılması Kürt sorununda bir milat. Bir yandan terör eylemleri öte yandan siyasal gerginlik sürerken devlet ile PKK çözümün müzakeresini yapıyorlarmış.

Artık bunu biliyoruz; eşik aşıldı. Bu noktadan geriye düşülemez. Toplumun görüşme ve görüşmenin içeriğine ilişkin 'kıyameti koparmaması' bir tabunun yıkıldığının da işareti. Demek ki toplumun barış talebini, barış için katlanmaya hazır olduğu fedakârlıkların derecesini göz ardı etmemeli.

Devlet kendi katında verdiği kararın toplum tarafından da, eğer söz konusu olan barışsa, kabul göreceğini bilmeli... Korkmamalı. Şüphesiz birileri caydırmak isteyecektir devletin inisiyatif almasını, 'toplum hazır değil' gerekçesiyle. Aynı çevreler için toplum 'demokrasi için de hazır değil'di. Oysa bilmeli ki toplum hazır, demokrasiye de barışa da.

Bu tür süreçlerde 'gizlilik' önemli olmakla birlikte şeffaflığın avantajlarını da görüyoruz. Kamuoyu önünde hâlâ 'Muhatap kim?' sorusuna cevap verilememişken devlet muhatabını bulmuş. Devlet, Öcalan'ı 'muhatap' almanın ötesinde onu bu işi birlikte çözebileceği 'makul' bir isim olarak görmeye başlamış.

MİT-PKK görüşmesinin içeriği bunu doğruladı. Siyasileri temsilen görüşmede bulunan MİT Başkanı Hakan Fidan, Öcalan'dan sitayişle söz ediyor:

'Sayın Öcalan'la ilgili açık kaynaklara çıkan ve bizdeki olan bütün bilgiler malumunuz... Hapishanede geçen on senenin ve okumanın verdiği çok ciddi bir transforme edici gücü var... Ve tabii yıllar boyu belli olayları yaşamış belli noktalara gelmiş, belli dersleri çıkarmış. Şimdi bulunduğu yerden çok daha sağlıklı, çok daha objektif, çok daha nesnel var olan sıcak şartlardan etkilenmeyen çözümlemelere ulaşıyor. Bunu sürekli satır aralarında felsefi olarak görmek beni memnun etti... Görüyorsunuz ki yüzde doksan doksan beş gelen bütün konularda birleşen bir genel çizgiye gelindi. Ama orada olumlu bir hava var. Kendi dünyasında böyle bir psikoloji içerisinde. Ben kendisine tüm çıplaklığıyla anlattım. İmralı'daki çözüm iradesini, olaya iyi niyetle yaklaşımı Sayın Öcalan'ın yıllar içerisindeki oluşturduğu düşünsel evrimi, ulaştığı sonuçları, ulaştığı sonuçların bölgeye yönelik vizyonunun, ülkeye yönelik vizyonunun yüzde doksan doksan beş oranında kendi çizdiği vizyonla nasıl örtüştüğünü de anlattım'.

'Sayın Öcalan' gibi ifadelerin 'güven kazanmaya' yönelik bir yaklaşım olduğunu varsayabiliriz. Ama MİT Başkanı'nın diğer analizleri çok önemli. Öcalan'ın İmralı'da dönüştüğünü, barışa yakın bir noktaya geldiğini ve hatta hükümetin Türkiye vizyonu ile örtüşen bir vizyon geliştirdiğini ifade ediyor.

Bu devletin hakiki Öcalan analizi midir? Bilmiyorum. Ancak benzer fikirlerin birçok çevrelerde yapıldığını duyuyoruz. 'Öcalan'la konuşulabilir, makul bir çizgiye geldi' diyenlerin sayısı hiç de az değil.

Ben şahsen bu kanaatte değilim. En azından bunlar kadar iyimser olamıyorum. Ömrünün yarısını dağlarda, yarısını da cezaevinde geçiren bir kişinin gerçeklik algısının, dış dünyada olup bitenleri anlama yetisinin çok ciddi sınırları olacağını düşünüyorum. Neredeyse hayatının hiçbir dönemini 'normal bir insan' gibi yaşamayan bir örgüt liderinin Kürtlerin ve Türklerin hayatını 'normalleştirecek' bir barışın mimarı olabileceğini sanmıyorum.

Anlaşılan 'devlet akli' ya gerçekten Öcalan'ı müzakere edilebilir bir kişi görüyor, ya da başka seçeneği yok. Çok başlı bir PKK'yla muhatap olamayacağına göre, 'elinin altındaki' Öcalan'dan bir 'değer' yaratmaya çalışıyor.

Her durumda önemli olan, MİT-PKK görüşmesinden sonra siyasetin ve toplumun iktidar adına hâlâ yönetilebilir olmasıdır. Toplum, Kürt meselesinin çözümü için bırakın 'açılım' politikasını, Öcalan'la görüşmeyi ve hatta PKK ile müzakere etmeyi bile 'mübah' görülüyor. Toplumdan siyasilere verilen mesaj belli; kanı durdurmak için her şeyi yap, Öcalan'la, PKK'yla veya başkasıyla...

Bunu anlamak lazım. Biliyorum, siyasetçi risk almaktan kaçınır. Ama Allah aşkına görün; bu işi bitirmenin, kanı durdurmanın riski de yok.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Çılgın Türkler' dönüyor mu?

İhsan Dağı 2011.09.23

Ne zaman bir meselenin içine Kıbrıs konusu sokuşturulsa 'işkillenirim'. Çünkü bilirim ki Kıbrıs, 'Ergenekon'un en başarılı olduğu operasyon alanıdır. Otoriter siyasetin yaşaması için gerekli oksijen adadan gelir. Denktaşgillerle işbirliği yapan ekibin 2004'te Kıbrıs bahanesini kullanıp darbe yapmaya kalkıştığını bilmeyen kaldı mı?

Şu sıralar hükümetin Kıbrıs konusuna sarılmasını anlamıyorum dolayısıyla. Başbakan'ın adaya yaptığı 'tarihî' ziyaret, ardından AB'ye Kıbrıs konusunda 'müzakereler biter' restinin çekilmesi ve son olarak da 'törenle' atılan kıta sahanlığı imzası... Bu arada Rumların adanın güneyinde başlattıkları doğalgaz arama çalışmalarının gerekirse donanma gücüyle durdurulabileceği ve KKTC ile birlikte yapılacak aramalara donanmanın eşlik edeceği sözleri... En son olarak da Akdeniz'e açılan savaş gemileri...

Kimse kusura bakmasın, bu manzara bana unutmaya yüz tuttuğumuz 'eski Türkiye'yi hatırlattı. Hatta 1970'lerin sonunda Ege'de sürekli olarak petrol arayan, fakat krizden başka bir şey ortaya çıkaramayan MTA-Sismik 1'in siyah-beyaz görüntüleri geldi aklıma.

Bakın, bugün Türkiye'nin bölgesinde yükselişinden söz ediyorsak bunun temelinde son on yılda izlenen 'barış ve istikrarı' kurucu dış politika var. Askerî güce değil 'yumuşak güç'e dayandı bu politika. Gelişen demokrasisi, büyüyen ekonomisi ve derinleşen hukuk devleti anlayışıyla bölgenin çekim merkezi, insanların ilham kaynağı oldu Türkiye.

Böyle bir Türkiye'nin şimdi askerî güç gösterisine heveslenmesi bence son yıllarda geliştirilen dış politika vizyonu ve pratiğiyle çelişiyor. Etrafında kabadayılık yapan değil, bölgesinde çekim merkezi ve ilham kaynağı

olan bir Türkiye daha güçlüdür.

Hükümet kadar sivil aktörlerin ve dinamiklerin yükselttiği yeni Türkiye'nin barışa ihtiyacı var, siyasetten de beklenti bunu sağlaması. Siz bölgesel siyasette 'askerî gücü' öne çıkarırsanız etrafınızdakileri korkutur, size karşı birleştirirsiniz. Siyasî tarih 'yükselen güçlere' karşı oluşan bölgesel ve küresel ittifak örnekleriyle doludur. Bu tür kutuplaşmalar da genellikle sıcak bir çatışmayla sonuçlanır.

Tuhaf şeyler oluyor. Sanki birileri Türkiye'yi dış maceraya sürükleyerek içerideki demokratikleşme sürecini sabote etmeye çalışıyor. Oysa memleketin ihtiyaç duyduğu şey, barış ve istikrar içinde anayasa yapımı dahil 'yeniden yapılanma' sürecini tamamlamak.

Oyun içinde oyunlar ve tuzaklar var. Geçenlerde Sabah gazetesi manşetten verdi: 'Akdeniz'de büyük oyun'. Meğer Kıbrıs'taki sondaj krizinde atılan adımlar Genelkurmay kaynaklı planlanmış, projelendirilmiş. Anlaşılan hükümete kabul ettirilen 'oyun planı' için şimdi 'psikolojik operasyon' vakti...

Sabah'ın yalanlanmayan haberine göre; Genelkurmay, Karargâh'a davet ettiği akademisyenlere "Doğu Akdeniz'deki enerji rezervinin durumu savaş riskine değer mi?" sorusunu yöneltmiş. Yanıt, "evet" olmuş. Bunun üzerine Genelkurmay bölgeye ilişkin ayrıntılı raporlar hazırlamaya başlamış.

Hesaplarına göre rezervlerin değeri 7 trilyon dolarmış! Hadi inandık diyelim bu yalana, peki girilen 'risk' yüzünden şehit verilecek Mehmetçiklerin bir değeri yok mu? Eminim onlara da bir 'değer' biçmişlerdir. Yaşı, aldığı eğitim, yaşadığı muhit, yeme içme masraflarıyla 22 yaşında şehit düşen bir gencin 'değerini' masa başında hesaplamışlardır. Bu değer onların kafasında 100 bin doları aşacağını sanmam. Bir yandan 100 bin dolarlık bir 'adet' asker, öte yandan 7 trilyon dolar! Bin çocuğumuzu kaybetsek, toplam kayıp 100 milyon dolar eder. Hadi diyelim işler kötü gitse, 10 bin 'adet' vatandaş 'ex' olsa bir milyar dolar eder kayıp. Geriye kalan kazanç büyük!

Genelkurmay'a çalışan bu aymaz akademisyenlere sözüm şu: Doğu Akdeniz'de bulacağınız hiçbir şey 'bir tek gencin' hayatını kaybetmesine değmez. Siz bir tek delikanlının anasının yüreğinde değerinin 7 trilyon dolardan az olduğunu mu sanıyorsunuz?

Ertuğrul Özkök versin gazı köşesinde, hükümet de (yoksa devlet mi deseydim?) sürsün savaş gemilerini ve Akdeniz'de batırsın 'yükselen Türkiye'yi! Bunun için miydi yüzde elli oy?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hazırsanız savaşa, yürüyün!

İhsan Dağı 2011.09.27

Bir savaşta verilecek ilk zayıt, demokrasidir. Hazırsanız son on yıllık demokratik kazanımları bir çırpıda feda etmeye, yürüyün! Dış politikada gerginleşen ilişkiler, kolayca telaffuz edilen 'savaş' kelamı karşısında yaptığım uyarının nedeni bu temel tespittir.

Yaklaşık yirmi yıldır ODTÜ'de uluslararası ilişkiler dersleri veriyorum. Hem derslerimde hem de yazılarımda üzerinde en çok durduğum husus, dış politikanın sadece 'dış'a yönelik bir eylem olmadığı, aksine öncelikle 'iç'i belirleyici, tanımlayıcı ve düzenleyici bir işlevinin olduğudur.

Bilen bilir, konuşmalarımda da sık sık şu cümleyi kullanırım; 'demokratikleşme süreciyle kapıdan attığınız otoriter siyaset ve militarist kültür dış politika üzerinden bacadan içeri girebilir'.

'Eski Türkiye' böyle yönetildi. Dış politkada köpürtülen sorunlar, büyütülen tehditler vesayet rejiminin içerde kurduğu otoriter siyaseti ve militarist kültürü besledi, meşrulaştırdı ve de toplumsallaştırdı. Dört tarafınız düşmanlarla çevriliyse ve siz de 'sürekli bir varlık-yokluk' mücadelesi içindeyseniz demokrasi, özgürlük, farklılıklara saygı ve hukuk devleti taleplerine bir türlü sıra gelmez, gelmedi de... Varoluşun devamına indirgenen bu 'güvenikleştirici dil' demokrasiye ve özgürlüklere yolu kapattı. Sonra 'komşularla sıfır sorun' söylemi ve siyaseti geldi. Çatışma değil işbirliği, düşman değil ortak, askerî güç değil yumuşak güç yaklaşımıyla uzun süre sonra ilk defa dış politika içerdeki demokratikleşme sürecini de destekleyen bir rol oynamaya başladı.

Bugünlerde işbirliğinden çatışmaya, ortaklıktan düşmanlığa, yumuşak güçten askerî güce dönüş eğilimi görülüyor.

Sağ sol, Kürt Türk, dindar laik demokratlar şunu bilmeli; etrafınızla kavga ederken demokrasinizi inşa etmeniz ve derinleştirmeniz imkânsızdır. 'Dış tehdit' dili siyaseti ve toplumu otoriterleştirir; çünkü dış tehdit varsa herkesin tek ses çıkarması istenir. Çatışma durumu ve tehdit algısının kendisi 'totaliter'dir. İçeriği denetler, biçimlendirir, hizaya sokar... Dış politikayı rasyonel, işbirliklerini esas alan, sivil bir süreç olmaktan çıkarır, bir 'milli dava' haline getirir. Bu da dış politikada sivil alanın 'devletleştirilmesi' demektir. Resmî söylem sivil söylemleri kuşatır ve imha eder, kimse farklı şeyler söyleyemez. Yıllarca böyle olmadı mı askerî vesayet altında?

Kısacası, mesele salt dış politika değil; dış politik gerginliklerin içeriye nasıl yansyacağı. Savaşan, savaş için mobilize olan bir toplumda ilk zayıf demokrasidir, ifade özgürlüğüdür, farklı olma hakkıdır. Tamam, kahramanız, cesuruz, Osmanlı'yız da, hazır mıyız demokrasimizi on yıl geriye götürmeye?

Ve bir öneri; savaş uçakları eşliğinde donanmayı Akdeniz'e gönderen hükümet mensupları Balyoz davasındaki belgelerden Oraj Hava Harekât Planı'nındaki şu satırları bir kez daha okumalı:

"Emirle Ege uçuşları sırasında Yunan Hava Kuvvetleri'ne ait uçaklar taciz edilerek tahrik edilecek, bir çatışma ortamı oluşturulacaktır. Mümkünse bir uçağımızın Yunan Hava Kuvvetleri tarafından düşürülmesi sağlanacak, bu gerçekleşmediği takdirde yeniden teşkilatlandırılan özel filo personelinin bir pilotun uygun zaman ve yerde kolundaki uçağa atış yaparak kendi uçağımızın düşürülmesi sağlanacaktır. Uçağın, Yunan Kuvvetleri tarafından düşürüldüğü yönünde haberler yaptırılarak, AKP Hükümeti'nin acizliği ortaya konulacaktır."

Soru 1. Sizce cunta 2004'de neden savaş istiyordu? Bugün savaş olsa kimin işine gelir?

Soru 2. Dün bu planları yapanların, donanmayı neredeyse tamamen kontrolleri altına alanların bugün benzerlerini yapmayacağından ve uygulamayacağından emin misiniz?

Bu işler risklidir; bir F 16 pilotu, bir gemi komutanı koca bir savaş çıkarabilir. Ülkenin geleceği Doğu Akdeniz'deki bir pilotun veya komutanın tetikteki parmağına teslim edilemez.

Özetle diyeceğim şudur: Bu ülkeyi 10 yıl sonra kimse tutamayacak. Ekonomisi büyüyen, demokrasisi kurumsallaşan ve toplumu dışarıya doğru patlayan Türkiye bölgenin yükselen yıldızı. Şimdi memleketin barışa ihtiyacı var. Siyasetçilerin görevi de savaşa gitmek değil, barışı muhafaza etmek.

Türkiye'nin yükselişini durdurmak, normalleşmesini ve demokratikleşmesini engellemek isteyenlerin oyununa gelmeyelim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kiminle müzakere?

İhsan Dağı 2011.09.30

'Siyasetle müzakere, terörle mücadele'... Son aylarda Kürt meselesi özelinde söylenmiş en önemli söz.

Ancak mesele şu ki, hükümetin karşısında müzakere yapacak bir siyasal aktör yok. Bırakın siyaseti, muhatap alınacak 'bir' PKK bile yok. Zaten şimdilerde yükselen terörün gerisinde de 'devletin karşısında müzakere masasına kim oturacak' kavgası yatıyor. Çözüm için PKK'dan bir grupla yapılan müzakerelerin deşifre olmasının bile sorun yaratmadığı ortamda temel sıkıntı bu.

Kiminle konuşacaksınız? PKK'yı kim temsil ediyor değil soru, kim kontrol ediyor? Kontrol edeni bulup onunla anlaşmanız gerek normal şartlarda terörü bitirmek için. Ama o kim? Bilen var mı? Karayılan mı, Bayık mı, Karasu mu? Yoksa TAK mı? Eminim devlet, bugün Öcalan'la bu işi müzakere etme imkânının olmasını tercih ederdi.

Siyasette muhatap ararken gözler tabii ki hemen BDP'ye çevriliyor. BDP, doğru bir kararla Meclis'e dönüyor. Siyaset söz konusu olunca BDP'nin merkezi bir rol oynamasını bekliyor herkes. BDP, bir yandan demokratik açılım sürecinin önünü açabilir, hükümeti bu noktada cesaretlendirebilir, öte yandan da PKK'nın silahsızlandırılması ve mensuplarının ülke sınırları dışına çıkarılması noktasında süreci 'kolaylaştırıcı bir arabulucu' olabilir.

Ama biliyoruz ki BDP, ne kendi başına bir aktör ve muhatap ne de böyle bir rol oynamaya talip. Rüşdünü ispat edememiş bir hareket olarak 'askerî kanat'ın gölgesinde siyasetçilik oynuyor. Siyaseti öncelemediği gibi, çözüm için siyasete de inanmıyor. Kuşkusuz bu niteliğiyle bile Kürt siyasal hareketinin bir parçası, ama etkisiz bir elemanı. BDP çözüm müzakerelerinde bir rol üstlenmediği gibi, mevcut varlığı ve işleviyle de siyaseti kişiliksizleştiriyor.

Önceki günkü açıklamaya da yansdı; bütün varlığını AK Parti'yle mücadele üzerinden meşrulaştırmaya çalışıyor. Kürt meselesini hakikaten çözmeye çalışan birileri için AK Parti temel çelişki görülüyorsa bu sorundur. BDP gibi bir parti, varlığını Kürt sorununa odaklamış bir partinin yapması gereken iktidar partisiyle varoluşsal bir mücadeleye girmek değil, onu çözüm yolunda bir 'partner' yapacak siyaset geliştirmektir.

Başbakan'ın 'siyasetle müzakere' açıklamasına rağmen AK Parti'nin uzun süre çözüme ve müzakereye yakın durması beklenmemeli. Bütün bu görüntüler, kontrolsüz şiddet AK Parti hükümetini köşeye sıkıştırıp Kürt meselesine çözüm iradesini rafa kaldırmasıyla sonuçlanabilir.

Hükümet çevrelerinde şöyle bir analiz egemen hale gelebilir zamanla; neredeyse 10 yıldır iktidardayız. Hâlâ bir alternatifimiz yok. Terör de AK Parti'yle gelen bir mesele değil. Toplum yıllardır terörle yaşamaya 'alışık'. Üstelik AK Parti, Kürtlerin oyunu almaya devam ediyor. Türkiye Kürtlerinin yarısından fazlası AK Parti seçmeni. Kürt siyasal hareketini temsil eden partiler de yıllardır % 5-6 aralığında oy alıyorlar. Şiddet azalsa da artsa da, hükümet soruna çözüm iradesi ortaya koysa da, boşverse de bu tablo değişmiyor, değişmez. Dolayısıyla risk alamaya, elini ateşe uzatmaya ne gerek var?

AK Parti'de bu akıl yürütme baskın hale gelirse çözüm için inisiyatif, yani siyasi riskler almaya girişmez. Eğer statüko herkes için 'katlanılamaz' değilse çözüm de gelmez. Taraflar meseleyi 'katlanılabilir' ve 'yönetilebilir' gördüğü müddetçe değişim adına riske girip çözüm üretmeyi denemezler.

Bugün için hem AK Parti iktidarı hem de BDP-PKK cenahı meseleyi 'yönetilebilir' buluyorsa yanılıyor. Her yerde patlayan terör eylemleri, sivillere yönelik saldırılar, öğretmen kaçırmalar halkın şiddeti yürütenler kadar, onu engelleyemeyenlere de tepkisini büyütüyor. PKK'nın şiddet politikası BDP'nin de meşruiyetini zedeliyor. Sivil eylemler, direnişler, tepkiler büyüyor.

Sonuç; Kürt siyasal hareketi barışa hazır ve şiddeti kontrol edebilecek bir muhatap üretmelidir tez elden. Hükümet de bu muhatap bulunsun veya bulunmasın Kürt taleplerine siyaseten karşılık üretmeye devam etmelidir. Siyasal müzakerenin gerçek muhatabı halktır çünkü...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Post Kemalist bir anayasaya var mısınız?

İhsan Dağı 2011.10.04

Yeni anayasa nihayet gündemde. Gerek Meclis Başkanı Cemil Çiçek, gerekse siyasî partiler bu konuda istekli görünüyor.

Türkiye ilk defa 'normal koşullarda ve demokratik bir ortamda' anayasa yapmayı deniyor, ama kolay olmayacak bu, biliyoruz. Kolay olmayacak, çünkü hâlâ birileri 'post Kemalist bir anayasa'ya razı değiller.

Oysa ihtiyacımız olan tam da bu; 'yeni Türkiye'ye 'post Kemalist' bir anayasa gerek. Yeni bir anayasa arayışının nedeni bizatihi Kemalizm'in krizi. Dolayısıyla yeni anayasanın temel işlevi ülkeyi Kemalist dar elbiseden çıkarmak olmalı. Özgürlükçü ve demokrat bir anayasa, Kemalizm dahil hiçbir ideolojiyi devlete yamamayan bir anayasa zaten post Kemalist bir anayasa olacaktır.

Devletin anayasada yazılı bir ideolojisi olmaz, eğer demokrasi olacaksak. Halkın ideolojisi olur, kimse karışmaz, seçer özgürce. Ancak devletin anayasal temelleri ideolojik bakımdan kör olmalı, ne yurttaşları ideolojilerine göre ayırmalı, ne onlara belli bir ideolojiyi dayatmalıdır.

Türkiye, artık 'ideolojik devlet'i kaldıramıyor. Kalkınma düzeyi, çeşitliliği, taleplerinin zenginliğiyle bir ideolojinin katı kalıplarına sığmıyor bu ülke. Zaten yeni anayasa talepleri de bu yüzden.

İdeolojik devletler çağı kapandı. Hem de büyük acılar ve kayıplarla. Halka ne güvenlik, ne refah, ne de özgürlük verebildiler. Artık halkına fikir, ideoloji veya yaşam tarzı dayatan değil, onlara özgürlük ve refah sunan devletler çağındayız. İdeolojiler çağının sonunda anayasasında hâlâ 'Kemalist' vurgular taşıyan bir ülke olamaz.

Aslında akıntıya kürek çekmenin de âlemi yok. Küresel ekonomik bağlar, sosyal ağlar ve siyasal etkileşim süreçleri ideolojik bir devleti ne kurmayı ne de sürdürmeyi mümkün kılıyor. İnsanlar özgürlük, refah ve güvenlik talep ediyor. Bu talepleri de ideolojik devletler değil, performansı-hizmeti esas alan devletler üretebiliyor.

Yeni anayasa 'Kemalizm'siz bir anayasa olmalı. Çünkü tam da Kemalizm'in durdurduğu ve dondurduğu gelişmelerin ve taleplerin önünü açmak için isteniyor yeni anayasa.

Yeni anayasa demokratlarla devletin cedelleşmesine son vermeli, tam demokrasinin gereklerini içermeli. Bu da yeni anayasada Kemalizm'in ve Kemalizm adına hareket ettiklerini söyleyenlerin vesayetine son vermek demek. Halkı meşruiyetin kaynağı olarak görmek yerine, 'aydınlatılacak, adam edilecek ve dolayısıyla da yönetilecek' bir güruh olarak gören bir anlayış demokrasiye geçit vermez, vermedi. Kemalizm'e dayanan devlet halka hizmet etmek yerine halka inanç biçimi, yaşam tarzı dayatmayı tercih etti. Kemalizm vesayet rejiminin ideolojisidir. Yeni anayasada bu ideolojinin izlerini bırakmak vesayetin devam etmesi anlamına gelir. Kimseye faydası yoktur ve yeni anayasayı anlamsız hale getirir.

Yeni anayasa dindarlarla devletin kapışmasına son vermeli. Kemalist laiklik anlayışı sürdürülemez. Bugünün Türkiye'sinde laikliği halkın seçmesi gereken bir yaşam biçimi olarak devletin dayatması, buna uymayanları da cezalandırması, dışlaması söz konusu olamaz. Otoriter laiklik tanımını demokratik olanla değiştiren, böylece laik-dindar gerginliğini ortadan kaldıran post Kemalist bir anayasaya ihtiyaç var.

Ve de yeni anayasa devletle Kürtlerin kan davasını sona erdirmeli. Kemalizm'in 'türdeş ulus' dayatması iflas etti. Vatandaşlar arasında farklı etnik kökenden insanların olduğunu kabul etmeden 'yeni' bir anayasa yapmış olmayız. Hangi etnik kökenden gelirse gelsin her yurttaşın gönüllü parçası olduğu bir demokratik cumhuriyet ancak böyle mümkündür.

Sonuç olarak yeni anayasa sadece 'entelektüel fantazi' değildir. Toplumun somut taleplerini karşılamak ve yaşanan suni çatışmaları durdurmak için gereklidir.

'Yeni' anayasa 'Kemalist' olmayan bir anayasadır. Böyle bir anayasa tam demokrasi, hukuk devleti ve insan haklarının geri çevrilemez hale getirilmesi için vazgeçilmezdir. Dahası, devletin dindarlar, demokratlar ve Kürtlerle çatışması da ancak post Kemalist bir anayasayla sonlandırılabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye bize ders olsun!

İhsan Dağı 2011.10.07

Son 10 yıldır Suriye ile yaşadığımız inişli çıkışlı ilişkilerin hikâyesi tam bir ders. Dersimizin adı, dış politikada demokrasi. "Ne alakası var?" diyorsanız, Suriye ile ilişkilerdeki 'istikrarsızlığın' nedenleri üzerinde düşünmelisiniz.

Demokrasi ile yönetilmeyen bir ülkeyle uzun süreli ve istikrarlı bir ilişki sürdürmeniz imkânsızdır. Kurduğunuz iyi ilişkiler pamuk ipliğine bağlıdır. İşbirlikleri 'yapısallaşamaz', kişiseldir; liderlerin tercihlerine bağlıdır. Her an geri çevrilebilir. Veya o rejimler her an çökebilir. Derinlemesine, kalıcı işbirlikleri 'demokratik' ülkelerle kurulabilir.

'Liberal uluslararası ilişkiler teorileri'nin temel 'motto'su; 'demokrasiler birbirleriyle savaşmazlar'. Boşa söylenmiş bir söz değildir bu; savaşın, hatta gerginliğin toplumsal ve ekonomik maliyetini siyaseten kaldıramazlar çünkü bu kararı alacak olan siyasetler. Demokrasiler arasında barışı sağlayan 'sivil' alanda kendiliğinden oluşan 'ağlar'dır; karşılıklı ilişkilerin çeşitliliği ve derinliğidir. Barış vazgeçilmez, işbirliği kaçınılmazdır demokrasiler için. Aksi, katlanılmaz bir maliyet demektir. Bu maliyeti de hükümetler değil halk öder ve o halk demokrasilerin birbirleriyle savaşına müsaade etmez.

Yıllardır 'soğuk savaş' içinde yaşadık Suriye ile. Su sorunu, Hatay meselesi ve daha sonra da Öcalan'ın Şam'da 'misafir' edilmesi. On yıl önce savaşın eşiğine gelmiştik. Öcalan'ı salıverdiler de rahatladık. Sonra laikçi cumhurbaşkanımız Ahmet Necdet Sezer'in başlattığı bir dostluk dönemi başladı. 'Ailecek' ziyaretler yapıldı karşılıklı. Beşşar Esed'in başı açık eşi hanımefendi bize 'model first lady' olarak tanıtıldı. Aynı zamanda Suriye'deki 'model'e öykünüp aklından darbe geçenler de eksik değildi. Sonra AK Parti de 'keşfetti' Suriye'yi. 'Ailecek görüşmeler' devam etti. Vizeler kaldırıldı karşılıklı ve hatta 'sınırların anlamsızlığı'ndan söz etmeye başladık. Dışarıdan bakanlar Türkiye ile Suriye'nin 1958-1961 yılları arasında Suriye ile Mısır'ın denedikleri türden bir 'birlik'e doğru yönelediklerini bile düşündüler. Kısaca, sıkı fıkıydık.

Arap baharı bölgeyi sallamaya başladığında bunun Suriye'yi nasıl etkileyeceğini pek anlamadık. 'Dost ve kardeş Esed'in bu sürecin sonunda ayakta kalacağını hesapladık. Çünkü; (1) Esed'in halk nezdinde itibarı ve desteği vardı, (2) Hama katliamıyla bastırılan muhalefet az bir reform ve iktidar paylaşım modeliyle Esed'in başta kalmasına razı olacaktı, (3) Esed bizi dinleyip reform yapacaktı ve muhalifler bizi dinleyip aza razı olacaktı.

Bu hesaplarımızın hiçbiri tutmadı. Bunun nedeni basit; hesabımız yanlış. Suriye'deki muhatabımızı 'dost ve kardeş Esed' sandık, oysa o, babasından Ortadoğu'nun en güçlü ve acımasız 'muhaberat devleti'ni devralan bir despottu. Özgür bir Suriye'de böyle bir liderin, böyle bir polis ve şiddet ve yağma devletinin tepesinde oturan bir kişinin halk nezdinde desteğinin olması söz konusu olamazdı. Üstelik bu iş sadece Beşşar Esed'e de bağlı değildi. Arkasında imtiyazlarını, iktidarlarını, zenginliklerini bu polis devletinden alan yönetici Baas elitleri sınıfı vardı. Bunlar tabii ki bırakmayacaklardı iktidarlarını ve imtiyazlarını. Bizdeki Baasçılar, pardon Kemalistler gönüllü mü çekilmişlerdi iktidardan?

Hama'da katledilen muhaliflerin Beşşar Esed'in başta kaldığı reforme edilmiş bir Baas rejimine razı olacaklarını sanmak ise tam bir naiflikti. Onlar biliyorlardı; böyle bir 'reform'la yetinmek, Baas rejimine nefes aldırarak demektir. Yani, başta Türkiye'nin önerdiği model, Baas rejimini yeniden üretmek anlamına geliyordu.

Neyse ki Türkiye bu hatasından döndü; Tunus'tan Mısır'a 'devrimci'leri ve 'devrim'leri destekleyen Türkiye'nin Suriye'de 'islahatçı' bir role soyunması büyük çelişkiydi. Bölgeden gelen eleştirilerin de katkısıyla bugün Türkiye doğru yerde, yani Suriye halkının yanında duruyor. Başbakan'ın Suriyeli mültecilerle buluşması dış politikada hatalardan dönülen 'dinamik ve esnek' bir anlayışın mevcut olduğunu gösteriyor ki sevindiricidir. Ama Suriye'nin bize verdiği dersi unutmayalım; 'dış politikada kendi halkı nezdinde meşruiyeti, demokratik meşruiyeti olmayan rejimler ve liderlerle kalıcı ve verimli ilişkiler geliştirmek mümkün değil.'

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Devlet eşek de olsa binme'

İhsan Dağı 2011.10.11

Geleneksel olarak bu ülkede gücü, zenginliği ve itibarı hep devlet verir. Verdiği gibi, geri de alır hoşuna gitmediğinde veya tehdit olarak gördüğünde.

Devlet adeta 'mutlak' ve 'kutsal' bir varlıktır. O yüzden yıllarca halkın, bu mutlak ve kutsal varlığa 'kurban' edildiği rejimlerde yaşadık. İttihat Terakki tecrübesinden tek parti rejimine ve oradan da vesayet düzenine 'her şey devlet için'di.

Devlet denilen şeyi aslında halkın kurduğu ve halka hizmet etmekle mükellef olduğunu Menderes ve Özal gibi 'merkez sağ' siyasetçiler dile getirdiler de halk devletle ilişkisindeki konumunu biraz olsun güçlendirdi, üste çıkmaya başladı. Lakin üstünde de olsanız, 'devlet' zaptı zor bir 'eşek'tir.

İfade, Murat Karayılan'a ait. Geçenlerde Taraf gazetesine gönderdiği bir mektupta bu Kürt 'sözü'ne atıfta bulunuyor: 'Dewlet bi ker be jî xwe lê meke.'

Bu, Kürtlerin 'Türk' devletiyle ilişkilerini anlatmaz yalnızca. Bence oldukça evrensel bir hakikate de işaret ediyor. Devletin 'kötücül doğası' ve bununla eleştirel bir mesafenin muhafazası gereği...

Devlet otoritesini, kültürünü, aşkınlığını ve kutsallığını sorgulayan daha özlü bir söz duymadım son zamanlarda. İşin ironisi ise, devletin doğasının 'kötülüğü'nü ifade eden bu sözün başka bir (kutsal, sorgulanamaz, karşı durulamaz) devlet icat etmek için kullanılması...

Eşek, sahibine hizmet eder. Ama biliyoruz ki bu ülkede 'sahiplik ve hizmet' konusunda işler tersinden yapıldı. Devleti sahip, millet de hizmete mükellef... Böyle olunca da 'bizim' devlet halkın sırtına bindi, vatandaşın da gıkı çıkmadı. 1950'de halkın önüne sandık konuldu da, 'gizli oy' hakkıyla sandıkta itiraz etmeye başladılar. Kendilerine hizmet edecekleri seçtiler. Seçtiklerine de, 'nerede hizmet' diye sormaya başladılar. Yani demokrasi, halkın sırtındaki devleti atması ve devleti 'hizmetine koşması'nın tarihidir aslında. Şimdilerde bizim devlet 'sahip'in kim olduğunu ve işinin ne olduğunu daha iyi biliyor.

Bu iş şimdilerde böyle bile olsa, yani devletin sırtına biniyor bile olsan dikkat edeceksin. Bir Türk atasözüyle söylersek bu defa, 'eşeğini sağlam kazığa bağlayacaksın'. Üste çıktım diye sevinmeyeceksin; üstüne çıktığın şey seni olmadık yerlere de götürebilir. Bunu denetlemenin yolu da elinde tuttuğun ve adına demokrasi denilen 'yular'.

Her durumda, elinde demokrasi de olsa 'devletin fazlası zarar'dır; en iyi devlet en az devlettir. Devletin 'fazlası', müdahalecisi, her işe karışanı 'sivil düzen'i bozar. Hani, Kemalist vesayet rejimini eleştirirken diyoruz ya 'halk için neyin iyi neyin kötü olduğuna kendileri karar veren' bir avuç bürokrat... Devlet böyledir, ister Kemalist vesayetçi, ister başka türlü olsun, birileri 'halk için iyi olanı kendilerinin bildiğini' düşündüklerinde sorun başlar. Sivil alan bürokratik müdahalelerle delik deşik edilir.

Siyaseti yumuşatmanın yolu, iktidar olunduğunda elde edilecek 'ödül'ün cazibesini azaltmaktan geçer. Eğer güç, zenginlik, itibar, refah devletten, devlette iktidar olmaktan geçiyorsa o iktidara ulaşmak için her şey yapılır.

Siyaset bir var oluş ve yok oluş meselesine indirgenir. Toplumsal barışın muhafazası devlet aracılığıyla elde edilecekleri azaltmaktan geçer, ki bu aslında 'sivil' alanın genişlemesi, devletten bağımsızlaşması ve hatta devleti denetlemesi anlamına gelir.

Yoksa devleti eşeğiniz yaptığınızda da sorunlarınız bitmeyebilir. Salih Tuna, Yeni Şafak'ta gayet iyi ifade etmiş: 'Eleştirel pozisyonunuzu kaybetmenin karşılığında devlet size (gerektiğinde) eşeklik yapar ama gerçekte eşeğe siz mi binersiniz eşek mi size biner, orası biraz netameli.'

Konuyu Kürt meselesine de bağlarsak; önemli olan kimin bindiği ve indiği belli olmayan bir başka devlet yaratmak değil, eldeki mevcut devleti demokrasi terbiyesiyle ehliileştirmek, halkın hizmetine amade kılmaktır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dindarlar ve 'Kürtlerin ıstırabı'

İhsan Dağı 2011.10.14

Kürt sorunu bugün hâlâ çözülemediyse bunun sorumlusu elbette ki dindarlar değil.

Sorunun da çözümsüzlüğün de kaynağı 'homojen bir millet tasavvuru'na dayanan 'kurucu ulus-devlet felsefesi'. İnkâr, asimilasyon ve baskı politikaları hep bu 'felsefe'ye atfen meşrulaştırıldı.

Devlet dönüştükçe çözüme yaklaşıyoruz. Hem devletin dönüşümünde hem de çözüm için gelişen imkânlarda dindarların katkılarını yadsıyamayız. Ancak bütün bunlar dindarların 'geçmişte' Kürt meselesine ilgisiz kaldıkları gerçeğini değiştirmez.

Hafta başında verdiği bir röportajda Cemal Uşşak, bu konuda bir 'özeleştiri' yapıyor; 'Biz dindarlar Kürtlerin ıstırabını hissetmedik.' diyor. Tespitleri yerinde, eleştirileri yol gösterici, itirafları samimi...

Sistemle başı zaten dertte olan dindarların bir başka 'sistem dışı' muhalefet olarak görülen Kürtlere muhabbet göstermesi zordu kuşkusuz. Ama mesele sadece bu 'zorluk' değildi elbette. Dindarları da etkisi altına alan 'milliyetçi-devletçi refleksler' empati kanallarını tıkıyordu.

'Caiz olduğu söylenen Kürtçenin özgürlüğünü savunmak lazımdı ama bu yapılmazdı. Çünkü dindarlar üzerinde de hegemonyasını sürdüren bir resmî söylem vardı.' diyor Cemal Uşşak. Dindarlar da biraz ulus-devletçi, epeyce Türk milliyetçisiydi.

Devlet, bir konuda dindarları, başka konuda Alevileri, ötekinde solcuları, berikinde sağcılarını yanına çekmeyi başardı zaman zaman. Dolayısıyla, her kesimin 'devlet ve resmî söylem'le ilişkilerini bir özeleştirmeden geçirmesi gerek. Cemal Uşşak, bunu 'kendisi' adına yapıyor. Ve bakın neler diyor:

"Kürt sorunu dindar camiada uzun süre dışlandı... Burnumuzun dibindeki Kürtlerin anadillerini konuşamamasının ıstırabını hissetmedik... Kürt sorunu önemli ölçüde Kürt dili ve kimliğinin özgürlüğü

sorunudur... Anadilin eğitim Kürtçe kurslarla telafi edilemez. Kürtlerin çoğunlukla yaşadığı ülkenin her yerinde eğitim sisteminin içerisinde olması gerekir. Bir Kürt gidip, ben çocuğumun Kürtçe de öğrenmesini istiyorum dediğinde, Kürtçe sınıfımız var seçeneğini sunmak gerek..."

Ve en altı çizilesi söz; 'Kendine mümin diyen kişiler farklı dillerin ve kimliklerin özgürlüğünü kabul etmeli ve bu özgürlüğün temini için elinden geleni yapmalıdır'.

Geçmişte eksiklikler veya yanlışlıklar olması şöyle veya böyle açıklanabilir, ancak artık bu konuda 'mazeret' üretmenin doğru olmadığı kanaatinde Cemal Uşşak;

'10 sene öncesinde Türkiye'nin dindarları yoksullukla, mağduriyetle sınanmaktaydı. Bugün ise dindarlar daha varlıklı ve muktedirdir'. Yani artık sorumluluktan kaçmaları söz konusu olamaz. Bunu yaparken de 'İslam kardeşliği' sloganının ötesine geçmeleri, en azından bunun içini doldurmaları gerekiyor.

Çünkü mesele, 'müştereklerimizin' değil 'farklılıklarımızın' bilinmesi, tanınmasıdır. Soyut 'eşit vatandaşlık' ilkesi de, 'İslam kardeşliği' düsturu da farklılığı görmek, tanımak yerine 'benzerliği' öne çıkarır. Oysa mesele benzerliklerin, ortaklıkların olup olmadığı değildir; biliyoruz ki bunlar var, kimsenin inkâr edemeyeceği kadar gerçek.

Kuşkusuz din ortak bir değerdir paylaştığımız. Birlikte yaşama iradesini yeniden keşfetmekte ve üretmekte ortak değerler önemli. Ancak bu, ancak Kürt kimliğini meşru, doğal ve saygı değer kabul etmekle anlam kazanır. Farklılıklarımızı kabul etmeden ortak noktalarda buluşmamız, müştereklerimizi pekiştirmemiz mümkün değil. Ne adına olursa olsun, Kürtleri 'ortak kimliklerin' içinde erimeye davet ettiğinizde aslında Kemalistlerden farklı bir şey söylemiyorsunuzdur.

Aslında 'ulus'u veri almayan ve ulus-devletin homojenleştirici öncüllerini paylaşmayan İslami bir perspektif yeni açılımlar sunma potansiyeline sahip teorik olarak. Ama bu, İslami kesimlerin 'ulus-devlet paradigması'ndan kopmalarına bağlı. Dindarlık aynı zamanda 'milliyetçilik' olarak anlaşıldığı sürece dindarların Kürt meselesinde çözüm üretici kapasiteleri sınırlı kalacak.

Her durumda dindarların katkısı olmadan Kürt sorunu çözülemez. Katkının niteliğini, dindarların homojenleştirici 'ulus-devlet' modelinin ötesine geçerek post-nasyonal modeller geliştirebilmesi belirleyecek. Kürtlerle 'İslam kardeşliği'ni demokratik ve çoğulcu bir zeminde yeniden üretmek mümkün.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasa asıl kime gerek?

İhsan Dağı 2011.10.18

Tabii ki yeni bir anayasa herkese gerek.

Ama herkesten çok CHP'ye, beyaz Türklere, Kemalistlere gerek. Nedenini izah edeceğim. Eminim kendileri de bunun farkında. Benimkisi bir hatırlatma, yüzleşmeye davet.

CHP ve müttetikleri hiçbir serbest seçimi kazanamadılar. Aslında umurlarında da değildi. Evet, halk onları iktidar yapmıyordu, ama devlet iktidarı zaten onlarını. Devleti kendileri kurmuş, bütün iktidarı da kendilerinde

toplamışlardı. Seçimler önceleri birer formaliteydi. Sonradan bu iş ciddiye binip seçimle iktidar el değiştirtince 1960'ta askerî darbeyle geri gelmişler, bundan sonra seçimleri kaybetseler dahi iktidarı kaybetmeyecekleri bir 'vesayet rejimi' kurmuşlardı.

Yıllar geçti, araya yeni darbeler girdi ve vesayet rejimi daha da güçlendi. Halkın seçtiği siyasal iktidar günlük işlerle meşgul oldu, CHP ise 'devleti yönetti'. Çünkü CHP yüksek bürokrasiye hâkimdi, yüksek bürokrasi de devlete... Siyaset yol, su, elektrik, iş, aşla meşgul olacak, bunları gerektiği gibi yapamadığı için de halktan 'dayak yiyecekti'.

Ancak bu düzen 1980'lerde Turgut Özal'la bozulmaya başladı. Piyasa ekonomisi, yükselen yeni orta sınıflar, Anadolu burjuvazisi bir yandan, Türkiye'nin dışa açılımının yarattığı dinamikler öte yandan 'bürokratik devleti' ve bu devletin sahibi olan CHP'yi devre dışı bırakmaya başladı. 28 Şubat, vesayeti yırtmaya başlayan siyaseti ve toplumu disiplin altına alma girişimiydi. Olmadı, sivil hayat direndi. AB süreci de bu dirence güç kattı. Rüştnü ispat etmek isteyen kitleler bu defa 'vesayet rejimiyle' iş tutan bir 'merkez sağ' partiyi değil, AK Parti'yi iktidara getirdi. Buna karşılık 'bürokratik devlet'in karanlık uzantıları sayısız darbe girişiminde bulundular. Yine de tedrici bir şekilde 'bürokratik devlet'in kalelerinin birer birer 'düşmesine' engel olamadılar. Cumhurbaşkanlığı'nı 'kaybettiler' önce, sonra YÖK ve üniversiteleri, yavaş yavaş orduyu ve 12 Eylül referandumuyla da yüksek yargıyı.

Artık 'bürokratik devlet' başka ellerde. Bunu iyice anlamış olmalı CHP ve müttefikleri. Cumhuriyet tarihinde ilk defa 'çırılçıplak', iktidarsız, güçsüz, 'devletsiz' ortadalar. Bırakın tahrik edip muhaliflerini ezmek için kullanacakları bir devlet gücünü, sığınacakları bir devlet katı bile kalmadı.

Şimdi anlıyor musunuz, yeni bir anayasaya neden en çok CHP'nin ve onun müttefiklerinin ihtiyacı olduğunu?

Anayasalar zayıfın, güçsüzün, marjinalin, garibanın tek sığınağıdır. Tam da bu nedenle 'devlet iktidarı'na, 'bürokratik oligarşi'ye karşı 'demokratik, hukukun üstünlüğüne dayanan özgürlükçü bir anayasa'yı hep istedi bu ülkenin demokratları. Şimdi bu kervana bence CHP'liler de katılmalı. Çünkü 'devlet iktidarı'nı kaybettiler. O iktidar şimdi 'başkaları'nın elinde ve onlar şimdi demokratik, çoğulcu bir anayasanın korumasına muhtaçlar. İmtiyazsız herkes gibi Kemalistler ve beyaz Türkler de bugün anayasal güvencelere ihtiyaç duyuyorlar.

Bakın, çok açık söyleyeyim; bugün AK Parti için 'yeni bir anayasa' çok acil bir mesele değil. Yüzde elli oyla iktidardalar. Bu ülkeyi on yıldır yönetiyorlar. Devlete de hâkim hale geldiler. Devlet otoritesini esas alan 1982 Anayasası AK Parti için bir nimet olarak bile görülebilir. Hele 12 Eylül değişikliklerinden sonra... Eminim, mevcut anayasayla Türkiye'yi rahatlıkla yönetebileceklerini düşünüyorlardır AK Partililer.

O yüzden AK Parti için 'hava hoş'. Tamam, millete söz verdiler. Millet de bu sözün peşinde 'sivil ve demokratik bir anayasa' için talepkâr. Ama AK Parti'nin Meclis çoğunluğu yeni anayasaya yetmiyor. Muhalefet kaçarsa bu işten, AK Parti'yi kimse mesul tutmaz 'neden yeni anayasa yapmadın' diye.

Kısaca yeni, çoğulcu, demokratik ve sivil anayasa için muhalefetin ve özellikle de CHP'nin bastırması, AK Parti'yi zorlaması lazım. Bunun için de öncelikle 1982 Anayasası'nın 'değişmez maddeleri' gibi konulara takılmayı bıraksınlar.

Ey Kemalistler, beyaz Türkler, CHP'liler! Çoğulcu, özgürlükçü ve demokratik bir anayasa asıl size lazım. Artık siz de 'sade birer vatandaş'sınız. Temel haklarınızı ve özgürlüklerinizi güvence altına alacak bir anayasa her vatandaş gibi size de lazım. Benden söylemesi...

İntihar mı, sabotaj mı?

İhsan Dağı 2011.10.21

PKK zıvanadan çıktı.

Tırmandırdığı şiddetin muhtemel sonuçlarını hesap etmeye ne niyeti var ne de bunun için akılı... Başbakan haklı, 'PKK intihar ediyor'. Hatta PKK'nın yaptığı bir 'toplu intihar girişimi'. Yanında Kürt halkını da götürmeye çalışıyor, mümkünse tüm Türkiye'yi de...

Köy boşaltan, mezra yakan, Kürtçeyi yasaklayan, şüpheli 'Kürtler'i infaz eden devlet geri dönsün istiyor. Çünkü böyle bir Türkiye'de destek toplamak kolaydı. Devlet dönüştükçe PKK'nın rahatsızlığı arttı, çözüm yaklaştıkça saldırganlığı azdı. 'Yeni Türkiye'de tutunamayacağını düşünen diğerleri gibi PKK da dönüşümü sabote etmeye çalışıyor.

Buna izin verilemez. 'Yeni Türkiye'nin inşasını PKK'nın akıl ve izan dışı şiddeti durduramaz, durdurmamalı. Öfkeler kabarık, acılar derin... Ama hâlâ ve yine de 'sağduyu' demek zorundayız. Biliyoruz ki bu noktada 'önce güvenlik' yaklaşımı çok haklı görülüyor; önce şiddeti durdurmak, PKK'yı etkisizleştirmek... Acılar arasında bu talebe hayır demek söz konusu olamaz.

Hükümet tabii ki sorumlu mevkiinde, sırtında yumurta küfesi olan o... Siyasalar geliştirecek, kararlar alacak ve uygulayacak. Acil 'yeni' tedbirleri aldıktan sonra hükümetin yüzleşmesi gereken bir gerçek var. O da terör kapasitesi, toplumsal ve siyasal dayanaklarıyla PKK şiddetinin 'yönetilebilir' olmaktan çıktığıdır. Daha da genelleştirip; 'ne PKK terörü ne de Kürt meselesi artık yönetilebilir değil' demek mümkün.

Bu işi 'kökten' çözmeye kalkışmanın ciddi 'riskler' taşıdığını, dolayısıyla 'cini şişeden çıkarmaya' gerek olmadığını söyleyenleri dinlemeyi bırakmalı hükümet çevreleri. Hükümet için de halk için de PKK ve terör, çözülmesi gereken 'çok acil' bir sorun. Halkın 'terörle yaşamaya alışık' olduğunu sanmasın kimse. Zamanla kendiliğinden çözülecek bir sorun da değil bu. Cesur, yeni ve yaratıcı adımlar gerek, eski yöntemlere dönüş değil. En büyük yanlış da PKK'ya öfkelenip Kürtleri hedef tahtasına koymak olur. Şehitler arasında, sadece şimdi değil, her defasında 'Kürt Mehmetçikler' olduğunu kimse unutmasın. Sakın unutmasın!

PKK'yı etkisizleştirmenin en etkili yolu 'her şeye rağmen demokratikleşme' sürecine devam etmektir. Biliyorum, şu sıralar 'bu iş demokrasiyle, hukukla olmaz' diyenlerin sesi çok gür çıkacak ve bu sesler kamuoyunda da yer yer destek görecektir. Onlara 1990'ları hatırlatmalıyız, faili meçhullerin 'devlet politikası' olarak uygulandığı yılları... Hukuk ve demokrasi dışı yöntemler başarılı olsaydı önceki gün 24 genç şehit olmayacaktı. O yöntemler sorunu çözmek yerine daha da derinleştirdi, bilmek, hatırlamak gerek.

Cumhurbaşkanı 'Terör, devleti hedef almıştır' dedi. Bence terörün hedef aldığı ve vurduğu şey milletin ta kendisi. Terör Türk-Kürt millet evlatlarını vuruyor. Cumhurbaşkanı 'intikam'dan da söz etti. Toplumsal tepki ve öfkeyi yansıtmaları bakımından anlaşılabilir bir söz. Umarız devletin tepesinde kullanılan 'intikam' sözünden birileri 'vazife' çıkarıp meşruiyet dışı yöntemlere başvurmazlar.

Unutulmaması gereken şu; terörle, hele PKK türü terörle mücadelede 'hukuk dışı' yollarla sonuç almak imkânsız. 1990'larda bunlar kullanıldı. Terörü bitirmediği gibi, PKK'yı toplumsallaştırdı.

PKK zıvanadan çıktı. Sivil-asker-polis her yöne, herkese saldırıyor. Evet, intihar ediyor, ama aynı zamanda ülkenin de kimyasını bozuyor, geleceği, kardeşliği sabote ediyor. Başbakan'ın önceki günkü uyarısı çok yerindeydi, öfkenin hedefi asla Kürt kardeşlerimiz olmamalı. İnadına kardeşlik, inadına hoşgörü ve dayanışma göstermek zorundayız. PKK'nın her saldırısı kardeşliği biraz daha pekiştirmeli, pekiştirmeli ki PKK kendi şiddetinde yok olsun.

Son saldırıların ardından bir kez daha gördük. Siyaset kurumu şiddet gibi 'ortak düşman'a karşı bile müşterek bir tavır alamıyor, rakiplerine karşı avantaj elde etmeye çalışıyor. Kılıçdaroğlu'nun hükümeti istifaya davet etmesi tam da böyle bir örnek. Peki, hükümet istifa ederse ve PKK eylemleriyle 'hükümet deviren bir örgüt' gücüne erişirse Kılıçdaroğlu bundan mutluluk mu duyacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kriz demokrasiyi de vurur mu?

İhsan Dağı 2011.10.25

Ekonomik krizin kapitalizm üzerindeki muhtemel etkileri gündeme geliyor da 'liberal demokrasi'yi nasıl etkileyeceği pek konuşulmuyor.

Koç Üniversitesi'nden Profesör Ziya Öniş, geçen hafta Akşam'da yayımlanan röportajında, krizin bütün dünyada siyaseti otoriterleştirme ihtimalinden söz etti.

Öniş'e göre farklı kapitalizm modelleri krize farklı tepkiler ve dayanıklılık halleri gösteriyor. "Yükselen kapitalizm Asya tarzı stratejik kapitalizm. Bu stratejik kapitalizmde devlet (...) önemli bir rol oynuyor ama bunun refah tarafı zayıf... Şu anda Asya dünyanın en dinamik bölgesi ama birçok ülkede demokrasi yok. Bu noktada, kapitalizm ile demokrasi arasındaki ilişkinin kopması ve liberal olmayan demokrasilerin artması gibi bir risk var. Refah ve demokrasinin her zaman beraber gittiği Avrupa ciddi bir büyüme trendi yakalayamazsa, liberal demokrasi erozyona uğrayabilir... Arap Baharı'nda da bence bu risk var. Eski otoriter diktatörler belki kalmayacak ama ortaya çıkacak şey... liberal demokrasi olmayabilir. İkinin ortasında yarı otoriter bir sistem oluşabilir. Bence Türkiye açısından da böyle bir tehlike var... Eğer biz AB perspektifini kaybedersek ve yeni dünya düzeninde önemli olan hızlı büyüme, zenginleşme olarak görülürse, bu hedef demokrasi olmadan da gerçekleştirilebilir. Tamamen demokrasiyi reddedip, otoriter bir rejime dönüşmek anlamında demiyorum ama demokratik değerler ikinci plana itilebilir."

Bu tespit ve uyarı önemli. Çünkü Profesör Öniş, ekonomi ile siyasetin etkileşimini bence en iyi analiz eden akademisyenlerden biri. Kriz, 'öncelikler' sıralamasını değiştirebilir ve ekonomik kalkınma hedefini tepeye taşıyabilir. Öte yandan, daha otoriter kapitalist modeller krize karşı, belki sadece kısa dönemde, daha iyi bir direnç gösterebilir. Her iki durum da 'liberal demokrasi'nin toplumsal tabanını zayıflatır.

Her durumda soru şu: Liberal demokrasi olmadan kalkınma mümkün mü? Bu, eski ve köklü bir soru. Bana kalırsa özgürlüğün, katılımın, hukuk devletinin olmadığı bir 'kalkınma' çok eksiktir. Ama özgürlük ve tam demokrasi olmadan da ekonomik büyümenin gerçekleşebileceği ve hatta bireysel 'refah'ın artabileceği bir realite. Asya ülkelerinin birçoğu bunun örneği.

Türkiye konusunda kötümser değilim. Demokrasi talebinin diri ve derin olduğunu düşünüyorum. Yine de bazı empirik araştırmaların sonuçları toplumun bir kısmının 'otoriter eğilimleri' konusunda uyarıcı nitelikte. Seçimler öncesi Metropoll'ün National Democratic Institute için yaptığı çok çarpıcı bir araştırma vardı. Türkiye'de demokrasi algısı ve demokrasi kültürü üzerine yapılan bu kamuoyu araştırması, halkın 'demokrasi kararlılığı' konusunda önemli ipuçları içeriyor.

Genel gözlemlerimizle örtüşür biçimde halkın demokrasi tercihi son derece belirgin görülüyor. Demokrasinin ekonomik kalkınmayı gerçekleştirebileceği düşüncesi güçlü. Halkın yüzde 81'i ekonomik kalkınmayı sağlamak için demokrasinin 'iyi bir rejim' olduğu kanaatinde. Bu, demokrasi içinde ekonomik kalkınma beklentisi olarak yüksek bir oran. Ama soruyu öncelik meselesine çevirince tablo biraz değişiyor. Öncelik ekonomik kalkınma olarak kodlandığında ve demokrasi dışında da bu mümkün görüldüğünde halkın yüzde 41'i demokrasiden 'taviz' verilebileceğini söylüyor. Demokrasiden vazgeçmeye niyetli olmayanların oranı ise yüzde 53.

Gerçek şu: Otoriter kalkınma modellerinin Türkiye'de hiç de az olmayan bir toplumsal tabanı var. Kriz durumlarında böylesi bir 'taban tercihi'nin siyasete yansımaları olur. Bilmem hatırlatmaya gerek var mı; özgürlükçü olmayan bir demokrasi, içinden çıkmaya çalıştığımız 'vesayet demokrasi'sinden hiç de ileri bir nokta değil.

NOT: Van'daki depremle sarsıldık. Yürek burkan görüntüler bir kez daha zihinlerimize kazındı. Acı sadece yakıcı değil, kalıcı da. İnsanlarımızı kaybettik. Başsağlığı diliyorum yakınlarını kaybedenlere, ölenlere rahmet Allah'tan. Tek tesellimiz, toplumun gösterdiği yüksek duyarlılık. 'Kimse yok mu?' sorusuna 'Biz burdayız' diyen insanımız, insanlığımız. Kendini bilmez üç-beş sapığın internet âleminde yaptığı densizliği dile getirmek bile abes. Acıda birleşen Türkiye, bir gün barışta da, demokraside de birleşecek... Derbaşı be. Xwedê rehma xwe lêke.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdansız siyaset olur mu?

İhsan Dağı 2011.10.28

Derdimiz, iki televizyon spikerinin ve üç-beş faşistin ırkçı hezeyanları mı, Allah aşkına? Yüzlerce insanımızı depremde kaybettik, kalanların önemli bir kısmı kar ve yağmur altında.

Kalacak sıcak bir yeri olmayan insanlar kayıplarının yasını bile tutabilecek halde değiller. Sokaktalar ve yardıma muhtaçlar... Ve biz, Devlet Bahçeli'nin ifadesiyle üç-beş 'soysuz'un sözünü konuşuyoruz. Cafelerde 'tweet'çilik oynayanların piyasaya sürdüğü gündem ruhumuzu karartıyor, acılarımızı katmerleştiriyor.

Yine de toplumun verdiği büyük fotoğraf çok net. Van'daki depremzedeler için gözyaşartıcı bir yardım seferberliği sürüyor.

İlk andan itibaren müthiş bir duyarlılık gördük... Örgütlü kuruluşlar değil yalnızca, sade vatandaşlar da inisiyatif aldılar. Yardım göndermekle kalmadılar, kampanyalar düzenlediler anında. Yardım organizasyonu yapmayan, bunlara katılmayan kimse kalmadı adeta. Türkiye'nin her yerinden belediyeler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, barolar, okullar, işadamları, medya kuruluşları... Gösterdiler ki Türkiye halkı acıda, tasada, dertte ortaklaşır. Gidenleri getiremse de kalanları yalnız bırakmaz, onları teselli eder, acılarını azaltmaya çalışır.

Böyle bir durumda üç beş sapığın twitter mesajlarını ciddiye alıp ulusal medyada bunu tartışmaya koyulmak kadar saçma bir şey olamazdı. Ama yaptılar bunu. Yüreklerin acıyla kenetlendiği, birleştiği bir anda zehir taşıdılar yüreklere. Güya bu 'ırkçı ve faşist' mesajları kınamak için onları arayıp bulanlar ve gündeme getirenler eminim oynadıkları 'rol'ü biliyorlar. Zaten ulusalcı neo-faşizm onların beslemesi...

Bunları biliyoruz, yaptıklarına da şaşırmıyoruz. Şaşırdığımız, siyaset erbabının, bazı istisnalar dışında 'Van sınavı'ndan çıkmış olması. Koca koca adamlar, deneyimli siyasetçiler durduk yere birbirlerini suçladılar. Yok 'senin hükümetin geç kaldı', 'peki senin belediyen neredeydi?' türünden inanılmaz bir duyarsız, anlamsız ve işlevsiz siyaset dili.. Herkes oradaydı; hükümet de, belediye de, halk da... Acıları da politikleştirmenin âlemi var mıydı Allah aşkına?

Yunus'un bakışlarındaki o insaniyeti, o masumiyeti kendi kavgamıza alet etmeyi başardık! Ölenlerin kayıplarını, kalanların devam eden acılarını kendi yükselişimize basamak yapmaya kalkıştık.

Tezatlar ülkesiyiz ya; derde deva siyasi açıklamalar da gelmedi değil. BDP genel başkanı yardımlardan 'kardeşlik kokusu' aldı, Devlet Bahçeli Türk ırkçılara 'densizler ve soysuzlar' dedi. Avuçlarımız patlayana dek alkışlamak isterdik bu sözleri. Ama ardından ezber siyasal kavgalarımıza dönüverdik. Böylesi büyük bir acıdan başka acıları durduracak bir panzehir bulma fırsatı doğmuşken, bunu heba ettik. Oysa böyle bir musibetten bile bir hayır çıkması mümkündü.

Düşünün, böyle bir ortamda PKK saldırılarına devam edebildi. Hem de Van'da. Bunu izan, insaf ölçüleriyle açıklamak mümkün değil. Bu koşullarda ordunun da operasyonları sürdürmesi bence izah edilemez.

Bir durun ya! Bırakın insanlar yaslarını tutsunlar barış içinde. Kayıpların yası için bile barışa ihtiyaç var.

Yunus'un o kacaman güzel gözlerini görmediniz mi? Ondaki insaniyeti, masumiyeti. Ölürken bile 'kararmayan' gözlerini... Adeta 'sizleri anlamıyorum, neden hâlâ öldürüyorsunuz?' diyen gözlerini. Dünyaya, birbirinize onun gözleriyle bakmayı denesene bir? Omuzunda ölümün eli, üzerinde bir koca binanın enkazı dururken bile bize öyle güzel bakabilen bir çocuk için, daha doğrusu kendi insanlığımız, vicdanımız için bir şeyler değil, çok şeyler yapmalıyız.

Yaşamadı Yunus. Yaşamaya değmez buldu belki bizim dünyamızı, kavgamızı. Kurtarılışını, 'Yunus'u öldürdüler' diye veren bir gazetenin bulunduğu ilkel bir dünyada Yunus'lar nasıl yaşayabilir ki zaten?

Deprem üzerinden siyaset yapmaya kalkışanlar twitter'da ırkçı mesajlar gönderenlerden farksız değil. Herkes toplumun vicdanına bakmalı, dayanışmasını görmeli ve siyasetini ona göre yapmalı. Vicdansız siyaset olmaz, çünkü insanlık olmaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasa hayal mi?

İhsan Dağı 2011.11.01

Son sözü en başta söyleyeceğim; anayasayı 'uzlaşma komisyonu'yla değiştirebilirsiniz belki, ama yenisini yapamazsınız.

Hele komisyonda her kararı 'tam mutabakat'la alacağız diyorsanız.

'Tam mutabakat' beklentisi ve şartı anayasa yapma sürecini tamamen 'siyasetleştiriyor'. Anayasa yapmak 'siyaset dışı' bir iş, süreçmiş gibi... Oysa anayasa yapmak siyasetin babası. Darbeciler elli yıldır boşuna mı anayasa yapıp geri kışlarına dönüyorlar? Biliyorlar ki anayasa ile iktidar paylaşılır, siyasetin ve toplumun sınırları çizilir. Gerisi teferruattır.

Anayasa yapmak 'teknik' bir iş değil; en büyük siyaset o. Anayasa, iktidarın 'beyni', devlet-toplum ilişkilerinin kalbi... İktidar anayasayla paylaşılır asıl, iktidarın sınırlarını çizen de anayasadır. Siyasetin 'dışlandığı', unutulduğu, bırakıldığı bir an değildir 'anayasa yapımı'. Tam tersine, siyasetin en koyusu 'anayasa yapmaktır'. Bu ülkede sivil güçler neredeyse hiç anayasa yapmadığı için bilmeyebilirler bunu.

Uzlaşma komisyonuna katılan her partiye hem 'veto' hakkı vermek hem de onların anayasa yapımını 'teknik' bir süreç olarak göreceğini düşünmek gerçekçi değil. Tabii ki komisyonda bulunan üyeler farklı kimliklerin, çıkarların, sınıfların, düşüncelerin mücadelesini ve müzakeresini yapacaklar. Onlardan 'siyaset yapmamalarını' bekleyemezsiniz veya birer 'melek' gibi davranmalarını...

Bu bir hayal olur. Anayasa yapmak, 'teknik' bir iş değil, devlet iktidarının 'dağıtıldığı' ve sınırlarının çizildiği en 'siyasal' etkinlik. Devletin adeta yeniden kuruluşunun 'müzakere' edileceği platformda katılımcıların (siyasî partilerin) 'siyaset' yapmamalarını beklemek abes. Uzlaşma komisyonunda kararların 'tam mutabakat'la alınması ilkesi ya bu komisyonun 'melekler'den oluştuğunu sanmak gibi bir yanlışlık içeriyor veya yeni anayasayı içinden çıkılmaz bir labirente itmek kurnazlığı...

Her madde üzerinde her partinin 'veto' hakkının olduğu 'tam mutabakat' ilkesiyle demokratik, özgürlükçü ve çoğulcu bir anayasa yapmak bence mümkün değil. Bırakın bu 'değerler'le yüklü bir anayasayı, bana kalırsa böyle bir komisyon yapısı ve karar alma ilkesiyle herhangi sıradan bir anayasa yapmak bile imkânsız.

Daha geçen yıl kısmî değişiklikler konusunda uzlaşamayan, hatta 12 Eylül darbecilerinin yargılanması üzerinde bile anlaşamayan siyasî partilerin şimdi yepyeni bir anayasa üzerinde uzlaşmaya varacağını beklemek saflık olur. 'Yeni' bir anayasadan vazgeçtim; bu komisyon geçen yıl referandumda kabul edilen anayasa maddeleri konusunda bile uzlaşma sağlayamaz.

Aksini nasıl iddia edebiliriz ki? CHP, MHP ve BDP Anayasa Mahkemesi ve HSYK'nın yapısı, işleyişi, oluşumu konusunda geçen yıldan daha ileri bir noktada mı duruyorlar? Bu partiler değil miydi, daha geçen yıl son derece mütevazı anayasa değişikliği önerilerine karşı Meclis'i kilitlemeye kalkan, sonra da referandumda meydan meydan gezerek bu değişiklikleri halkın reddetmesini isteyen?

Hayale kapılmanın âlemi yok; bu yol haritasıyla yeni anayasa zor. MHP ve BDP'nin, aynı anda evet diyeceği bir anayasanın yapılabileceğini sanmıyorum.

Ancak şunu biliyoruz; bütün siyasî partiler 'yeni anayasa' için toplumun baskısı altındalar. Dolayısıyla masadan kalkmaları mümkün değil. Herkes, masaya oturup müzakere yapmış, yeni anayasa için çabalamış görünmek istiyor. Ki sonunda 'olmadı' deyip kalkıp gidebilsinler.

Onlar masadan kalkıp gitmeden uzlaşma komisyonunda veya başka bir model çerçevesinde Meclis'te büyük çoğunluğu bulunan iktidar partisiyle bir muhalefet partisinin uzlaşması yeni anayasayı hayal olmaktan

çıkartabilecek tek yol. Uzlaşma komisyonunda kilitlenecek anayasa çalışmasını ancak ikili mutabakat arayışları çözebilir. Uzlaşma komisyonuna destek veren AK Parti bu ikinci seçeneği de masada tutmalı eğer yeni anayasa yapmak konusunda ciddiye. Yüzde elli oyuyla yeni anayasa talebinin asıl adresi AK Parti çünkü.

İster CHP, iste MHP veya BDP olsun, AK Parti'yi yeni anayasa konusunda sıkıştıran siyasî parti bu işten kazançlı çıkar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayramda 'Eski Türkiye' manzaraları

İhsan Dağı 2011.11.08

Memlekette güzel bir bayram telaşı var. Kurbanlar kesiliyor, paylaşılıyor; hasretler kavuşuyor, dostlar kucaklaşıyor...

Siyasi çekişmelerden çıkıp insani duyarlıklara odaklanmak güzel. Ancak bu, bayramda da karşımıza çıkan 'eski Türkiye' manzaralarını görmemizi engellemiyor.

Geçen hafta Londra'daydım. Londra Üniversitesi'ne bağlı Doğu ve Afrika Çalışmaları Okulu'nda (SOAS) bir konuşma yaptım. 'Kemalizm ve post-Kemalizm arasında Türkiye' başlığı altında 'yeni Türkiye'yi anlattım, Kemalizm sonrası Türkiye'yi. Daha demokratik, daha çoğulcu ve özgür bir ülke demek bu...

'Yeni anayasa' bağlamında daha da alevlenecek 'Kemalizm'in 'yeni Türkiye'de yeri' olup olmadığı tartışması. Anayasa'da Kemalizm'e üstünlük ve koruma sağlayan unsurların arındırılması şart, eğer 'yeni' bir anayasa yapılacaksa. Mesele sadece anayasada Atatürkçülük, Atatürk ilkeleri ve Atatürk milliyetçiliğine atıf yapıp yapmamak değil. Kemalizm'in mevcut anayasaya sinen laiklik, demokrasi, vatandaşlık ve millet tanımlarının da elden geçirilmesi gerekiyor.

Ancak 'yeni anayasa' olsa da olmasa da Kemalizm 'son'a ulaştı. Ne Kemalizm ne de Kemalist vesayet kurumları Türkiye'yi yönetmeye yetmiyor artık. Marxist jargonla konuşursak; yasal 'üst yapı'yı toplumsal ve ekonomik 'alt yapı' bir gün yeniden tanımlayacak şu veya bu şekilde.

Tabanda zaten Kemalizm çoğunluk desteğine hiç ulaşamamıştı. Onu tepede tutan, başlarda tek parti yönetiminin baskısı, demokrasiye geçiş sonrası da vesayet kurumları oldu. Şimdi bu yapı çöktü. Kemalizm'in siyasal temsilcisi olan CHP, iktidar şansı olmayan bir parti hüviyetinde. Son on yılda katıldığı her seçimi kaybetti; Böyle bir parti Kemalizm'i 'kurtaramaz'. 'Kemalizm'in silahlı gücü' olan ordunun siyaset üzerindeki etkisi de eriyor. Ergenekon ve Balyoz soruşturmalarıyla dokunulmaz olmadıklarını anlayan cuntacıların ordu içindeki alanı da iyice daralmış durumda. Bütün bunların yanında Türkiye ve dünya konjonktürü de dikkate alındığında ordunun 'Kemalist bir devlet' için güç gösterecek mecali kalmadı.

Yüksek yargı Kemalizm'e adeta çelikten bir dokunulmazlık zırhı büründüren mekanizmaydı. Meclis'in üzerine çıkar, yürütmeyi felç eder, vatandaşların haklarını değil 'rejim'i korumayı esas alırdı. Geçen yılki anayasa değişikliğiyle siyasete, topluma kapalı, kendi içinde terfi ve tayin sistemi kurmuş bir yapı olarak tarihe karıştı. Şimdilerde 'bu taraf'ın gözüne girmeye çalışıyor.

Büyük sermaye ve medyanın hali de Kemalist devletin devamı adına pek parlak değil. Onlar da Kemalizm'den ve Kemalist vesayet kurumlarından umutlarını kesmiş durumdalar. Manevra yapmaya, sırtlarını 'yeni efendileri'ne dayamaya çalışıyorlar. 'Yeni orta sınıflar' dersin, onlar da bazılarının iddia ettiği gibi Kemalist değil, muhafazakarlar. 'Eski orta sınıfların' da ayrıcalık ve statülerini borçlu oldukları Kemalizm'i savunacak nefesleri kalmadı. Böylesi büyük bir 'devrim'in ardından bazı 'eski alışkanlıkların' yeni yapılar ve aktörlerin kisvesi altında devam ettiğini görmek şaşırtıcı. Örneğin yargı, adeta eski Türkiye'nin yeni Türkiye içine sızan unsuru gibi eski tarz alışkanlıklarını sürdürüyor. Yasaları özgürlükçü ve bireylerden yana yorumlamak yerine hâlâ 'devleti koruma' refleksiyle hareket ediyor. Bu arada, 'eski Türkiye'den kalan Terörle Mücadele Yasası da 'yeni Türkiye'yi zehirliyor.

Eski alışkanlıkların devamını Atatürk'e 'diktatör' dediği için hakkında soruşturma açılan gazeteci Nagehan Alçı örneğinde de görüyoruz. Nasıl yani? 'Yeni Türkiye'de de 'eski Türkiye'yi adam gibi tartışamayacak mıyız?

Bir başka 'eski Türkiye' manzarası da KCK'dan tutuklanan Profesör Büşra Ersanlı'nın eski kocasının 'Musevi' olduğu iddiasının üzerine 'suç' bina etmeye kalkışan gazetecilik anlayışı... KCK operasyonlarına karşı görüşler beyan ettiği için bir gazete tarafından hedef gösterilewnn akademisyen dostum Hüseyin Yayman'a yapılanlar da cabası...

Eski Türkiye kalıntısı gazetecilik yapanlara sormak lazım; siz Ertuğrul Özkök'ün mü çömezlerisiniz? 'Gazeteciliği' ondan mı öğrendiniz? 28 Şubat tarzı gazetecilik yaparak 'yeni Türkiye'yi kirletmeyin!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sırada BDP'nin kapatılması mı var?

İhsan Dağı 2011.11.11

Artık bıçak sırtı bir yerdeyiz. Çözümde de kopuşa da çok yakınız. Ya ateşkesle yeni bir süreç başlayacak ya da topyekûn bir savaş. Bu ikinci ihtimalin dehşetini düşünmek ve bundan kaçınmak için ne gerekiyorsa yapmak boynumuzun borcu. Ancak 'bilek bükme' inadı sorunu bir çıkmaza sürüklüyor. Oysa yıllardır biliyoruz ki kimse kimsenin 'bileğini bükemiyor'; sadece 'burkulan yürekler' var...

Sivil vatandaş perspektifinden baktığımızda sorun, sanıldığının aksine, 'yönetilebilir' de değil 'katlanılabilir' de. İnsanlarımızı kaybetmiyoruz sadece; demokrasimiz, hukuk anlayışımız ve hatta vicdanlarımız da zedeleniyor. Hem şiddet zedeliyor hem de şiddeti durdurmak adına yaptıklarımız.

Görülen o ki 'topyekûn savaş' stratejileri tarafların masalarında. Tasfiye korkusu yaşayan PKK son zamanlarda asker-sivil ayırt etmeden saldırıyor. Şehirlerde doğrudan sivillere yönelik eylemlerle Türkiye genelini istikrarsızlaştırma kapasitesinin olduğunu ispat etmeye çalışıyor. Gönderdiği 'intihar eylemcileri'yle de hâlâ kendine bağlı 'fedai'lerin bulunduğunu gösteriyor. Öte yandan da son Hakkari saldırısında olduğu gibi aynı anda büyük gruplarla birden fazla noktaya saldırı düzenleme gücünü teşhir ediyor.

Ancak siyasi hedeflerin terör eylemleriyle gerçekleşmeyeceği de gün gibi ortada. Bu anlamda 'devleti yenmek' mümkün olmadı şimdiye kadar, bundan sonra da olmayacak. Üstelik 'siyasi hedefler'in kendisi de Kürt halkının genel bir desteğini kazanmış değil. PKK çizgisinde siyaset yapan siyasi partilerin son yirmi yıldır aldıkları oy

neredeyse hiç değişmiyor; yüzde 5 ile 6 aralığında duruyor. Kürt siyasi partilerinin bu sıkışmışlığı karşısında 'temsil' alanını genişletmek için 'silahlı örgüt'ün devrede olduğu da bilinen bir gerçek.

Bu cendereden çıkışın yolu, silahlı güçlere karşı siyasetin, yani toplumun özerkliğini ve özgürlüğünü savunmak. Bu iş, BDP'ye ve BDP'yi destekleyen ama artık şiddete yeter diyen insanlara düşüyor. Yeni bir ateşkes için PKK'ya baskı kurmak, iyi bir başlangıç olabilir.

Böyle bir karar devlet katında 'topyekûn savaş' hazırlıkları yapanları da durdurabilir. Biliyoruz ki 'topyekûn savaş'ın muhatabı sadece PKK değil. KCK operasyonları ve KCK hakkında oluşturulan kamuoyu daha kapsamlı bir stratejinin parçası. Hedef, PKK ile bağlantılı kişilerin ve kurumların siyaset yapmasının önünü kapatmak. KCK bu stratejinin ilk etabı. Bir sonraki aşama ise BDP'nin siyaset dışına itilmesi. İşin tuhafı, BDP'yi dağa çağırın PKK ile onu siyaset yapamaz hale getirmeye çalışan devletin yaptıkları aynı kapıya çıkacak.

Önceki dönemlerde PKK'nın silah bırakarak 'siyasallaşması' bazı kesimler tarafından kabule şayan bulunurken şimdilerde BDP'nin bile siyaset yapması fazla görölüyor. Eğer yeni bir süreç başlamazsa BDP hakkında kapatma davası açılması muhtemel. Elbette bu, sorunları çözmeyecek, hatta daha da derinleştirecek ama, 'yeni inisiyatifler' geliştirilmezse gidişatin bu yönde olduğunu düşünüyorum. Ufukta görülen 'topyekûn savaş' stratejisinin mantıksal sonu bu çünkü.

KCK operasyonları da bu istikameti gösteriyor. Baştan itibaren KCK'nın bize PKK ile bağlantılı olduğu, paralel bir devlet örgütlenmesine gittiği ve başında da Murat Karayılan'ın bulunduğu anlatıldı. Peki, BDP ile PKK'nın ilişkisi KCK ile PKK'nın ilişkisinden farklı mı? BDP'nin projelerinin, yönetiminin ve hatta milletvekillerinin önemli ölçüde PKK tarafından belirlendiği sır değil. Dün Zaman'da bir haber vardı; 'BDP'nin adaylarını Kandil belirlemiş'. Bunu bilmeyen var mı?

Demek istediğim şu; eğer KCK operasyonlarının ana gerekçesi bu örgütün PKK'nın kontrolünde olduğu gerçeği ise aynı ilişki PKK ve BDP arasında da var. KCK tutuklularının nerdeyse hepsi BDP'lilerden oluşuyor. Yargının ve hükümetin cevap vermesi gereken soru şu; siyaset ve topluma karşı yasakçı bir yargı mücadelesinin başarı şansı var mı? BDP kapatıldı, yöneticileri KCK'lılar gibi tutuklandı diyelim, peki 2 milyon seçmeni ne yapacaksınız? Bir soru da KCK operasyonlarını savunanlara; BDP'nin kapatılmasını da savunabilecek misiniz?

Herkes için yeni bir başlangıca ihtiyacımız var. Çatışmaları soğutacak, taraflara nefes aldırarak, düşünmek ve danışmak için zaman sağlayacak bir ateşkes ilk adım olabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kemalizm öldü, hepimiz Atatürkçüyüz!

İhsan Dağı 2011.11.15

Bu 10 Kasım başkaydı. 'Diktatör müydü?' tartışmasının etkisiyle Atatürk bir başka sevildi ve anıldı bu 10 Kasım'da. 'Atatürk başka, Atatürkçülük başka' deyip övgüyü Atatürk'e hasredenler olduğu gibi, Atatürkçülük ve Atatürkçü düşünceye ilişkin samimi görüşlerini serdedenleri de gördük.

Ve anladık ki, Kemalizm ölmüş de olsa Atatürk ve Atatürkçülük 'meşruiyet veya otorite' arayışında hâlâ vazgeçilmez bir işlevsellik taşıyor.

Doğrusu AK Parti, bu 10 Kasım etkinliklerinde son derece başarılı bir sınav verdi. Anma etkinliklerini Türkiye ve KKTC'den çıkarıp Letonya'ya kadar taşıdı. AB Bakanı Egemen Bağış, yüzlerce Letonyalı öğrenciyi saat 09.05'te saygı duruşuna kaldırdı.

Bu 'eylem' kadar 'açıklamaları' da ilginçti Sayın Bakan'ın. Avrupalılara kendi tarihlerine ilişkin bilmedikleri gerçekleri öğretti; Avrupa Birliği'nin fikir babası aslında Atatürk'tü.

"Atatürk, kuruluşundan 20-30 yıl önce Avrupa Birliği fikrini gündeme getiren büyük bir liderdir. Kuruluşunda en büyük pay sahibi olduğu Balkan Pakti'nin genişleyerek Avrupa Birliği haline gelmesi gerektiğini söylüyordu. Ömrü savaş meydanlarında geçtiği için barışın önemini çok iyi bilen Atatürk, Avrupa'da barış ve istikrarın bu şekilde sağlanabileceğini öngörmüştü."

Güneş Dil Teorisi ve Türk Tarih Tezi gibi eşsiz iddialarla tüm medeniyetlerin, dillerin ve ırkların 'menşei'nin Türkler olduğunu taa 1930'larda iddia eden bir geleneğin mirasçıları elbette AB'yi de Atatürk'e bağlamakta zorluk çekmedi. Artık Avrupalılar karşısına çıkıp "Atatürk olmasaydı AB de olmazdı, sizin adlarınız da Ahmet, Mehmet, Ayşe, Fatma olurdu" diye ayar verebiliriz. Hatta, "AB bizimdir, yol verin, gireceğiz" türünden sloganlar atabiliriz önünde.

Atatürk'süz hiçbir şeyi açıklayamayan 'resmî tarih' anlayışını Allah'ın izniyle Avrupa'ya kadar genişletmiş bulunuyoruz.

Letonya'da başka ilginç fikirler de çıkmış. "Türkiye'de Ergenekon davası olarak bilinen yargılama süreci aynı zamanda Atatürkçü düşüncenin de gerçek sahibine yani millete teslim sürecidir".

Demek ki geriye Atatürkçü Düşünce Derneği'nin el değiştirmesi kalıyor. Bazı eski yöneticileri Ergenekon'dan yargılandığı bu dernek de "Atatürkçü düşüncenin gerçek sahibi" olan milletin eline geçtiğinde artık bir dönem kapanacak, yeni bir dönem başlayacak. Atatürkçülüğün bütün milletin 'ideolojisi' haline geldiği yeni bir dönem. '1930'larda, 1940'larda bu iş olmadı, şimdi olur mu?' diye sormayın, olacak. Dedim ya, AK Parti bu 10 Kasım'da iyi sınav verdi. Sınavı geçenlerden bir başka kişi de Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç. Diyor ki: "Ayrıştırıcı ve bağnaz bir ideolojik bakış açısı yerine objektif bir şekilde incelenip analiz edildiğinde, Atatürk'ün felsefe ve ideallerinin, bugün de önümüzdeki sorunların çözümünde bizlere ciddi anlamda çıkış yolu göstereceğine inanıyorum." Görüyorsunuz Kemalist-Atatürkçü arkadaşlar, yıllardır boşuna korkmuşsunuz. Hadi, Kemalist demeyelim ama hepimiz Atatürkçüyüz artık! Atatürk'ü 'tarihselliği'nden çıkarıp 'felsefesi'nin bugünün sorunlarını çözmek için yol gösterici olduğunu söylüyor Sayın Arınç. Çok haklıdır. Ancak sorun şudur ki bu 'felsefe' millete unutturulmuştur. Hem de 1950 'karşı devrim'inden itibaren cahil çoğunluğun oylarıyla iktidara gelen 'merkez sağ' iktidarlar tarafından. Bu yüzden bir türlü 'çıkış yolu' bulamadık 'önümüzdeki' sorunlara. Ama artık bu gerçeği görüyoruz. Sorunlarımız 'Atatürk felsefesi'nin ışığında çözümsüz değil, biliyoruz. 'Ne mutlu...'

İşte bir 10 Kasım'ı böyle, alnımızın akıyla geçirdik. Bu arada kendini tutamayıp sadece Atatürk'ü değil 'Atatürkçülüğü' de koruma altına almayı öneren refiklerimiz de oldu. En beğendiğim öneri de şu: "Atatürkçülük

eleştirisi iki ucu keskin bir kılıcı elde tutmayı gerektiriyor. Onun için bu işi önüne gelenin yapmasına müsaade etmemek gerekiyor."

Bana müsaade!

Büyük devlet adamımız, Atatürkçü Nevzat Tandoğan ne demişti; 'memlekete Atatürkçülük lazımsa onu da biz getiririz'. Lazım tabii Atatürkçülük; devlete, iktidara her zaman Atatürkçülük lazım olmuştur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Dersimli okşanmakla kazanılmaz'

İhsan Dağı 2011.11.18

Söz, Mareşal Fevzi Çakmak'a ait. Cumhuriyetin 'efsanevi' Genelkurmay Başkanı. 1937-1938 operasyonlarının başındaki kişi. Hazırladığı bir raporda Dersim için 'koloni yönetimi' önerdiği bilinir. Bir rivayete göre de "Doğu'ya yol yapmanın, Doğu'da mektep açmanın, Kürtleri elit hale getirmenin, oraya medeniyet sokmanın aleyhindeydi." "Bunlar uyanırlarsa istiklal fikrine kapılırlar" diyordu.

Kanaat bu olunca kadın, çocuk, yaşlı Dersimli'nin sığındığı mağaraları zehirli gazlarla bombalamak pek zor olmasa gerek. O dönem Dersim'de olup bitenlerin bazı çok dramatik anlarını CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun 1986 yılında eski emniyet müdürlerinden ve Dışişleri bakanlarından İhsan Sabri Çağlayangil'le yaptığı röportajdan öğrendi Türkiye. Örneğin, idam edilenlerden Seyyid Rıza'nın son sözleri şöyleydi: "Biz evlad-ı Kerbela'yız. Bîhatayız. Ayıptır. Zulümdür. Cinayettir..."

'Fare gibi zehirlendiler' sözünü 'bilinen tarih' sayfasına çıkaran da Kılıçdaroğlu. Yıllar önce bizzat Kılıçdaroğlu'nun yaptığı röportajda bakın İhsan Sabri Çağlayangil nasıl anlatıyor: "Mağaralara iltica etmişlerdi. Ordu zehirli gaz kullandı. Mağaraların kapısının içerisinden bunları fare gibi zehirledi. Ve yediden yetmişe o Dersim Kürtlerini kestiler. Kanlı bir harekât oldu. Dersim davası da bitti."

Evet, 30'lu yıllarında 'gerçek'i arayan Kılıçdaroğlu bugün CHP Genel Başkanı. Yaşı da 63. Tarihle yüzleşmek, hesaplaşmak için daha neyi bekliyor? CHP'nin geçmişten taşıdığı yükü sırtından indirmek, hafiflemek, arınmak için tarihî bir fırsat var önünde. 2009 yılında Onur Öymen, Meclis kürsüsünde Dersim Katliamı'nı savunurken sesi çıkmadı. Anladık, parti içinde o zaman sadece bir grup başkan vekiliydi, gücü yetmedi. Peki şimdi? Onu kim tutuyor?

CHP Dersim milletvekili Hüseyin Aygün, Zaman'dan Habib Güler'e verdiği bir röportajla başlattı tartışmayı. Daha doğrusu yıllardır bu konularda çalışma yapan Aygün, bildiklerinin çok küçük bir kısmını kamuoyuyla paylaştı. Ardından da bir grup CHP milletvekili çıkıp 'Dersim olayları' üzerinde görüşlerini açıklayan arkadaşlarının 'cezalandırılması'nı istediler. Valla bravo! Kendi içinde bile 'ifade özgürlüğü'ne bu kadar izin veren bir CHP'nin Türkiye'de iktidar olduğunu düşünün bir de...

Peki, CHP'li Aygün'ün röportajında ne vardı ki? Dersim'e 'soykırıma varan operasyonlar' yapıldığını, bu operasyonlardan Atatürk'ün de haberdar olduğunu, sorumluluğun da devlette ve dönemin tek partisi olan CHP'de bulunduğunu söylemiş. Bu sözlerle tepki gösteren 'ulusalcı' CHP'liler tabanın baskısı altındalarmış, Atatürk'ün koltuğunda oturan adamın böyle hakaretlere sessiz kalmasını anlamıyorlarmış!

Elli ile yüz bin arasında olduğu söylenen Dersimli'nin topluca katledilmesinin 'makul' bir açıklaması olabilir mi? Genel Başkanınızın ailesinden 40 kişinin de bu katliamın mağduru olduğunu biliyor musunuz? Genel Başkanınız size anlatmadı mı yoksa?

Atatürk'ün yürütülen operasyonları ve izlenen politikaları bilmemesi mümkün müdür? Çağlayangil'e göre; "Atatürk olayla ilgileniyor ve ilgililere kesin talimat veriyor: Bu meseleyi kökünden hallediniz." Trabzon Müzesi'nde yer alan harita üzerinde operasyonu gösteren işaretlerdeki el yazısı kime aittir? 'Tunç Eli' operasyonuna havadan katılan Sabiha Gökçen kimdir? O dönem olup bitenlerden iktidarın, hadi diyelim devletin sorumlu olması 'normal' değil midir? Sorumlu diyelim ki 'devlet', devlet-parti bütünleşmesinin tamamen gerçekleştiği bu dönemde CHP bunun neresinde olabilir peki?

Siyaset ve de liderlik gerektiğinde 'risk almayı' gerektirir. Kılıçdaroğlu parti içindeki 'ulusalcı isyan'a isterse 'rest' çekebilir. Sanmasın ki 'isyancılar'ın hedefinde milletvekili Hüseyin Aygün var. Hayır, sınanan onun 'liderliği'. Atalarının katledildiği, kendisinin çok iyi bildiği bir konuda tavır alamayan, doğruları söyleyemeyen bir parti başkanının inandırıcılığı da, karizması da, liderliği de biter.

Kılıçdaroğlu, parti içindeki ulusalcı beyaz Türklere karşı 'Dersimli' olmanın ezikliğini yaşıyor. Farkında değil, aslında bu kimliği bir avantaj; CHP'nin geçmişiyle yüzleşebilmesi ve yeniden doğuşu için bir avantaj.

CHP, 'ulusalcı-Ergenekon sempatzanı' grubun vesayetinden kurtulmadıkça ve ulusalcı-Ergenekoncu bir yeni parti doğurmadıkça sancıları bitmez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölene kadar iktidar

İhsan Dağı 2011.11.22

Bir insan nasıl, 'ölene kadar iktidarı bırakmayacağım, savaşıacağım' der?

Kaddafi bunu dedi ve dediğini de yaptı. Şimdi aynı şeyi Suriye'den Beşşar Esed söylüyor. Bana 'toplu intihar girişimi' olarak görülen bu 'iktidar inadi' galiba bunu söyleyenler için normal, gerekli ve hatta kaçınılmaz bir tutum. Bu tutum ve 'tutku'yu açıklamak üzere genellikle Lord Acton'un meşhur lafı hatırlatılır; "iktidar yozlaştırır, mutlak iktidar mutlaka..."

Hayır ben, bunu yapmayacağım. Çünkü bu 'tutku'yu iktidarla değil insanla açıklamamız gerektiğini düşünüyorum. Bence iktidar yozlaştırmaz. İktidar sadece bir katalizördür, 'öz'ü ortaya çıkarır. Kimse 'iktidarı' suçlamasın 'iktidardakilerin yozlaşması'ndan dolayı. Yozlaşmayı 'dışsallaştırmak' yerine 'içeride' aramak daha doğru olabilir. Doğanıza dönersiniz iktidardayken, kim ve ne olduğunuzu keşfedersiniz. Ve de tabii ki seversiniz keşfettiğiniz doğanızı. Kim sevmez özünü?

Bu yüzdendir iktidarın vazgeçilmezliği. İktidar, varlığınızın taa kendisidir çünkü. 'Kendi'nden ayrılmak istemez iktidardakiler. Kaybetmek demek iktidarı, kendinizden 'ayrılmak' demektir. Ayrılık zordur, katlanılmazdır. Hele ki ayrıldığınız bizatihi varlığınızın 'öz'üyse... Yani iktidar, hele mutlak iktidar çok 'varoluşsal' bir haldir. Onsuz 'varlık' olmaz.

Beşşar Esed boşuna demiyor 'ölünceye kadar çekilmeyeceğim' diye. İktidarı vermek ölmek demektir zaten, daha ötesi yoktur. İktidar olmayan, 'egemen' olmayan Kaddafi için hayat nedir ki? Bunlar için iktidarsız hayat 'anlamını' kaybetmez sadece, bizatihi 'varlığı' eritir, bitirir.

Varlığı 'mutlak iktidar' olanda eritmek, ona erişmek, 'od'a dönüşmek ne âlâ... Ama bizim tanıdığımız bu 'firavunlar' varlıklarını 'mutlak iktidar'a dönüştürmek derdindeler. Dermansız bir dert onlarınki. Çaresizler. Her biri 'mutlak'ın izlerini taşıyan insanlar üzerinde kurdukları iktidarla 'insan' olabileceğini düşünenler fena yanılıyor. İnsan olmak 'iktidar'dan vazgeçmekle mümkün belki de; 'iktidar' olmak yerine, 'teslim' olmakla...

Teslim ol Beşşar Esed! Teslim ol, ya Hakk'a teslim ol, ya da halka. Aslında her ikisi de aynı yere çıkar; 'hesap vermeye'. Hesapsız, kitapsız iktidar olunur mu? Hiçbir şey yapamıyorsan, çıkar halkına hesap verirsın, helallik istersin. Yani halkın önüne sandığı koyar, onları serbest bırakırsın. Sonunda belki halk 'yönetme hakkı'nı sana verir.

Hiç anlamam; Ortadoğu'nun bu 'Müslüman' diktatörleri sormazlar mı kendilerine bir gün; "bu ülkeyi yönetmem için beni kim seçti?" diye. Kim seçti sizi? 'Yönetmek hakkı'nı kimden, nereden alıyorsunuz? Hak'tan diyecek haliniz yok. Halkın da seçmediğini biliyoruz. Anladım, siz kendi kendinizi seçtiniz. Bizde de vardı bunlardan. Bilmediğimiz bir 'şey' değil yani. Gelip halkın üstüne otururlar böyleleri, bir daha da kalkmazlar. Ama rahat değillerdir yerlerinde. Bilirler ki 'haksız'dırlar. Halkın yönetme hakkını gasp etmişlerdir. Şiddet ve korku salarak yönetirler. Rahata eremezler yine de bir türlü. Ama vazgeçemezler de. Varlıkları ile iktidarlarnı 'özdeşleştirmişlerdir' artık. Çekildiklerinde tüm varlıklarının da yok olacağını düşünürler. O yüzden sonuna kadar, ölene kadar savaşırlar. İktidarlarnı için değil, varlıklarnı için!

Aslında 'işleri' kolaylaştıran 'düzenlemeler' de vardır. Adına 'halk iktidarnı' da diyebileceğimiz 'demokrasi'. İktidarnı 'halk'a verirsın, sonra da sandıkta alırsın. Yine iktidar olursun, yine 'güç' kullanırsın. Varlığını tek tek her hücrende hissedersın iktidar olmakla... Ama en azından 'meşruiyet'in olur. Cepheden cepheye koşturacağına meydandan meydana uçar nutuk atarsın. Üstelik 'ölene kadar savaşıcağım' diyeceğine, 'halk görev verdiği sürece bu görevden kaçamayacağını' söylersın. Belki hâlâ 'ölene kadar iktidar' da olursun....

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP kendi tabanının esiri

İhsan Dağı 2011.11.25

Muhalefetsiz demokrasi olmaz.

Çünkü demokrasi en başta halka farklı seçenekler arasında 'tercih imkânı ve seçme hakkı' demektir. Türkiye demokrasisi bu yönüyle eksik. Demokrasi adına ülkenin en büyük talihsizliği CHP'nin anamuhalefet partisi konumunda olması, ama anamuhalefet işlevi görememesi. Her gün biraz daha netleşiyor; CHP 'iktidar alternatifi' değil ve AK Parti alternatifi olmadan iktidar olmanın keyfini sürdürüyor.

CHP, yönetimiyle ve tabanıyla hâlâ 1930'ları yaşıyor. O dönemden, o dönemin koşullarından ve felsefesinden çıkamamış durumda. Sonuçta, Dersim tartışmalarında görüldüğü gibi muhalefeti de AK Parti, kendisi üstleniyor. Başbakan Erdoğan devletin geçmişte yaptığı katliamdan dolayı 'özür diliyor', ancak Dersimli CHP

Genel Başkanı çocuklarını nasıl 'kuvva-yı milliye' ruhuyla yetiştirdiğini anlatıyor. Sanki CHP hâlâ iktidarda ve devleti savunuyor, AK Parti ise muhalefette 'devlet'i sorguluyor.

Olacak gibi değil ama oluyor işte; çünkü CHP, içinden çıkılmaz bir 'kimlik karmaşası' içinde. Metropoll'ün CHP'li seçmen üzerine yaptığı bir araştırma bu 'kimlik karmaşası'nı ortaya koyuyor. Buna göre CHP seçmeninin yüzde 82'si partiyi Kemalist-Atatürkçü bir parti olarak görüyor. Partiyi sol-sosyal demokrat olarak görenlerin oranı yüzde 77. CHP'yi milliyetçi bir parti olarak niteleyenler ise yüzde 70. CHP tabanının 'kimlik sosyolojisi' bu.

CHP'li seçmene 'nasıl bir CHP arzuladıkları' sorulduğunda da benzer bir tablo ortaya çıkıyor; önce Kemalist, sonra sosyal demokrat ve ardından da milliyetçi bir parti. CHP kitlesi partilerinden bağımsız olarak kendi kimliklerini yüzde 44'ü Atatürkçü-Kemalist, yüzde 24'ü sol-sosyal demokrat ve yüzde 18'i milliyetçi-ulusalcı olarak tanımlıyorlar. Yani CHP tabanının üç temel kimlik değerleri bunlar. Peki, bunlar arasında 'en baskın' olan Atatürkçü-Kemalist kimlikten, bu kimliği üreten tarihten, söylemden CHP vazgeçebilir mi? Öyle anlaşıyor ki hayır, vazgeçemez. Vazgeçmedikçe de Kemalist geçmişi sorgulayamaz, geçmişin bagajını sırtından atamaz.

Kısaca, CHP'de üç temel kimlik var ve bu kimliklerin birbirleriyle uyuşmaları hiç de kolay değil. Hem Kemalist, hem sosyal demokrat, hem de milliyetçi bir siyasal parti olunabilir mi? Zor, hem de çok zor. Yine de iki şartla bu mümkün olabilirdi. Birincisi, bütün bu kimlikler arasında köprüler oluşturabilecek 'karizmatik' bir liderin bulunması. İkincisi de partinin iktidara yürüyor olması. İktidar umudu ve imkânları bu ideolojik farklılıkları törpüler ve farklı kimlikler geçici ittifaklar kurabilirdi.

Peki, CHP'de böylesi farklı kimlikleri ve düşünceleri bir arada tutmayı mümkün kılacak bu iki şart var mı? Yok. Kimse 60 yaşından sonra 'karizmatik lider' kimliğine bürünemez. Kılıçdaroğlu da istisna değil. İktidar umudu desen, o da yok. CHP'li seçmenin yarısı, yakın gelecekte CHP'nin iktidar olabileceğine inanmıyor.

Dolayısıyla CHP tarihsel 'çekirdek' kimliğinden çıkamıyor ve farklı kimlikleri içinde barındırabilen bir kitle partisi hüviyetine bürünemiyor. O, 'yaşam tarzı' siyaseti güden, Cumhuriyet'in kazanımları söylemiyle statükoya sarılan, kaybedenler partisi. Kaybedenler de 'ideolojiye ve kimliklerine tutunuyor'.

Dolayısıyla CHP hâlâ 'kimliğini arayan' bir parti. Kemalist mi, sosyal demokrat mı, milliyetçi mi? 'Hepsinden birazcık' da olmuyor, çünkü partideki egemen kimlik Kemalist olmak. Dersim tartışmasında da görülen CHP'nin tepesindeki kafa karışıklığı aslında bu 'kimlik sosyolojisi'nin bir yansıması. Yani CHP'nin sosyolojisi onun ideolojisini de tanımlıyor; sosyal demokrat öykünmeleri olan Kemalist ağırlıklı milliyetçi bir parti.

Biz 'dışarıdan gazel okuyanlar' CHP'ye 'Neden doğru dürüst bir sosyal demokrat parti olmuyorsun?' diye sorup duruyoruz. İyi de, CHP'nin tabanı öncelikle Atatürkçü-Kemalist ve böyle bir parti görmek istiyor. Dolayısıyla CHP'nin işi kolay değil. Kemalist kimliğinden vazgeçemediği için sosyal demokrat bir parti olamıyor. Milliyetçi-ulusalcı kimlik de özgürlükçü bir siyaset izlemesine mani oluyor.

Sonuç; bu kimlik kargaşası ve bitmeyecek iç iktidar mücadelesiyle CHP 'iktidar alternatifi' bir muhalefet olamayacak. AK Parti'ye alternatif arayanlara duyurulur!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye: Türkiye için zor karar

Suriye'de rejim, dönüşü olmayan bir yola girmiş durumda. Artık herkes Beşşar Esed'in gideceğini biliyor. Bilinmeyen, 'nasıl gideceği'.

Bu kadar cinayetin ardından muhalefetle rejim arasında bir anlaşmayla iktidarın devredilmesi beklenmez. Dört bine yakın insan öldü protesto gösterilerinin başlamasından bu yana. Olay bir kan davasına dönüşmüş durumda.

1970'te olduğu gibi ordu içinde bir grubun harekete geçerek Esed'i göndermesi, muhalefetle anlaşması ve böylece Esed'in arkasındaki yapıyı bir parça muhafaza ederek geçişi sağlaması da ihtimallerden biri. Rejimin içinden çıkan ama muhaliflerin anlayabileceği bir isim bulmak kolay değil. Ayrıca Esed'in yakınlarındaki birilerinin ordunun önemli bir kısmını alarak karşı tarafa geçmesi de zor. Peki, muhalif güçler bir 'devrim'le iktidarı ele geçirebilirler mi? Olabilir. Ama biliyoruz ki muhalefet Suriye'nin içinde değil asıl dışında faaliyet gösteriyor. İçeride barışçıl gösterilerle Esed'in gönderilmesi zaten mümkün değil. Dolayısıyla muhalefetin silaha sarılması kaçınılmaz. Ancak silaha sarılan bir muhalefetin Esed'in ordusunu kendi başına yenmesi mümkün değil. Mutlaka dışarıdan yardıma ihtiyaçları olacak. Oysa şu ana dek uluslararası müdahale pek dile getirilmiyor. Böyle bir müdahalenin 'meşruiyeti' ise BM Güvenlik Konseyi'nin kararına bağlı. Çin'in ve özellikle de Rusya'nın Suriye'ye müdahale kararı çıkarmaya direndiklerini biliyoruz. Çin belki ikna edilebilir, ancak Rusya'nın Libya benzeri bir operasyona zemin olacak bir karara destek vermeyeceği kesinlikle söylenebilir. Belki bunu mümkün kılacak tek şey, Esed'in kitlesel katliam girişimi olabilir.

Geriye Suriye'ye müdahalenin NATO şemsiyesi altında yapılması kalıyor. Türkiye bu işe ancak Arap Ligi'nin tam desteğini alırsa girer. Ama sonuç, Türkiye'nin ana cephe olacağı bir savaştır. Türkiye'nin uzun kara sınırı olan bir ülkeyle NATO şemsiyesi altında da olsa savaşa girmesi 2003 Irak savaşına benzemez. Çok sarsıcı olur her bakımdan. Ancak Türkiye istese de istemese de böyle bir tezgâha çekilebilir.

İki senaryo NATO operasyonunu tetikleyebilir. Birincisi, Esed kuvvetlerinin sivillere yönelik kitlesel imha saldırılarına başlaması. Bunun üzerine başlayan insanî kriz, kitlesel göç ve sonuçta yükselen uluslararası kamuoyu baskısı BM kararı beklemeksizin Arap Ligi'nin çağrısıyla NATO'yu Libya benzeri bir operasyona yöneltebilir. İkincisi, Türkiye'ye yönelik PKK saldırılarının Suriye topraklarından hareketle ciddi kayıplara yol açması ve Türkiye ile Suriye arasında ciddi bir gerginlik oluşturmaları. Böyle bir durumda, şimdiye kadar Türkiye için hiç gündeme gelmeyen bir mekanizma (11 Eylül sonrası ABD'ye yönelik olarak devreye sokuldu) kullanılabilir. Örgüt 5. maddeye atıfta bulunarak Türkiye'ye yönelik saldırıları NATO'ya yapılmış sayıp 'tehdit'i ortadan kaldırmak üzere müdahalede bulunabilir.

Bunlar 'senaryo'lar. Türkiye bu senaryoların dışında kalabilir mi? Keşke... Ama Suriye sorununun Türkiye'ye taşmasını engellemekte zorlanabilir. Uzun bir kara sınırı var; ticarî ilişkiler ve de akrabalıklara varan yoğun sosyal ilişkiler de. Uzun süreli bir ambargo Türkiye'nin özellikle Güneydoğu bölgesinde ekonomiyi etkiler. Zaten Kürt sorunu bağlamında hassas olan bu bölgenin ekonomik olarak zayıflaması Türkiye'yi zorda bırakır.

Üstelik bir de 'Şii jeopolitiği' meselesi var. İran'la ilişkilerin hiç de iyi gitmediğini biliyoruz. Amerikan ordusunun tamamen çekilmesinin ardından Irak merkezî yönetiminde İran nüfuzu en üst dereceye çıkacak. İran'la Suriye arasında çok uzun zamandır devam eden ve isyanların başlamasıyla iyice sıkılaştan ilişkiler Suriye'yi tamamen İran nüfuz alanına bırakmış durumda. Ki bu alanın Hizbullah üzerinden Lübnan'a kadar indiği de sır değil. Böylece Türkiye bir tür 'Şii-İran çemberi'ne alındığını düşünebilir, Ortadoğu'ya açılım politikalarına set çekecek bir İran-Şii hattı, hükümeti sert kararlar almaya zorlayabilir.

NOT: Zaman, 25. yılını kutluyor. Başlangıcından bugüne emeği geçen herkese tebriklerimi ve şükranlarımı sunuyorum. Son dört yıldır bu yolculukta onlara katılmak büyük mutluluk benim için...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye politikamız: Ya hep ya hiç

İhsan Dağı 2011.12.02

Suriye işi başımızı çok ağrıttacak. Önceki gün Topkapı'ya yönelik 'tuhaf' saldırı bunun bir işareti.

Libyalı bir kişinin Suriye plakalı bir araçla gelip Topkapı'da yaptığı eylem herhalde 'Muhteşem Yüzyıl' dizisinin harem entrikalarıyla değil, Ortadoğu'daki güç mücadelesiyle alakalıydı. Üstelik kimin kim adına hareket ettiğini anlamanın kolay olmadığı bir mücadele bu...

Ortadoğu'da kimse iktidardan 'gönüllü' bir şekilde çekilmiyor. İktidar için 'pazarlık' da yapılmıyor; savaşıyor. Suriye rejimi ve onun destekçilerinin yaptığı tam da bu. Çünkü 'düşük' bir hayat onlar için 'hayat' değil, ölmek daha yeğ. O yüzden 'ölene kadar savaş'ı deniyorlar.

Beşşar Esed gidecek, ama giderken kendisiyle birlikte kimleri ve neleri götürecektir? Boşuna 'bütün bölgenin kan gölüne döneceği' tehdidini savurmuyor. Suriye meselesi sadece Suriye'den ibaret değil. İran'dan başlayıp Irak'a, oradan Suriye ve Lübnan'a inen, Filistin'e Hamas üzerinden dokunarak Ürdün'e kadar bulaşan, öte yandan da İran'dan Körfez'e sarkan karmaşık bir bölgesel hesaplaşmaya dönüşebilir bu iş. Dahası, Rusya'nın da gelişmelere müdahil olma isteğini unutmamak lazım.

Kısaca, bölge içi dengeleri sarsacak derin bir krizden söz ediyoruz. Bütün bunlardan dolayı başlangıçta, Suriye'nin 'tedrici ve düzen içinde' dönüşümünü öngören Türkiye yaklaşımı yerindeydi. Ancak Suriye'deki rejim ve güç ilişkileri bizim sandığımız kadar basit olmadığından Esed, destekçileri ve rejimin gerçek sahipleri iktidarlarından vazgeçemediler.

Her halükarda şu anda ok yaydan çıkmış durumda. Suriye ve Türkiye ilişkilerinin Esed gitmeden 'normalleşmesi' artık imkânsız. Daha da ötesi, Türkiye'nin son zamanlarda pek gurur duyduğu Ortadoğu'daki 'yükselen gücü', Suriye 'düşmeden' restore edilemeyecek. Esed'in Şam'da oturmaya devam ettiği bir senaryo Türkiye'yi bölgesel politikada 'kâğıttan kaplan'a dönüştürecek, 'düzen kurucu' rol oynadığı iddiasını gülünç hale getirecek.

Kısaca, Suriye politikasında Türkiye, 'kazan kazan' politikasından 'ya hep ya hiç' politikasına savrulmuş görünüyor. Ya siyasi hedefi olan Suriye'de rejim değişikliğini gerçekleştirerek 'dönüştürücü güç'ünü sergileyecek ya da geri çekilecek ve bölgesel politikasının dilini, araçlarını ve hedeflerini gözden geçirecektir. Bu, başka ülkelerde 'rejim değişikliği' politikası izleyen her ülkenin başına gelir; hedef gerçekleşirse bölgesel ve küresel profilleri yükselir, hedef ülkedeki 'nüfuz'ları tavan yapar, ancak rejim değişikliği hedefini gerçekleştiremezlerse de 'rezil' olurlar. Suriye örneğinde Türkiye'nin yaşadığı açmaz bu.

Ancak şunu da belirtelim; rejim değişikliği gerçekleşse bile bunun 'sürdürülebilir' olması, başarı üretmesi veya fiyaskoya dönüşmesi de 'patron' ülkeye, onun imajına yazar. Dolayısıyla bir defa bu sürece müdahil olan ülke kolay kolay kendini geri çekemez, 'angajman' sürekli hale gelir.

Son dönemde Suriye'ye ilişkin izlediği politikalarla Türkiye her şeyi 'rejim değişikliği'ne bağlamış durumda. Dolayısıyla geri adım atması zor. Yılın başlarına dönüp hatırlayalım, Batı ülkeleri Türkiye'yi Suriye konusunda itelemeye kalkıyorlardı; şimdilerde ise Türkiye, hem Arap dünyasını hem de Batı'yı harekete geçirmeye çalışan bir aktör. Ancak 'harekete geçirdiğimizi' sandıklarımız birden 'geri çekilirlerse' iş tek başına bize kalır.

Tam bu noktada olayın daha çetrefilli bir başka boyutuna da dikkat çekmek gerek. Rejim değişikliği nasıl sağlanacak, Esed nasıl gönderilecek? Hem Batı hem de Arap dünyası Esed'in gönderilmesi konusunda hemfikir. Ama 'nasıl gönderileceği' konusunda bir mutabakat yok. Bunun nedeni ise pek konuşulmamakla birlikte basit; Esed'in nasıl gönderileceği, aslında, ardından kimin 'geleceği'ni de belirleyecek. Yani, Esed'i kim gönderirse Suriye'yi o güç 'yeniden yapılandıracak'. Dolayısıyla mevcut diplomatik manevralar biraz da Esed sonrasının 'paylaşımı'yla alakalı.

Bazıları 'bir taşla iki kuş' vurmak da isteyebilir. Türkiye, Esed'in gönderilmesinde fiili bir kaldıraç rolü oynamaya başladığında kendini birden yapayalnız bulabilir. Esed rejimiyle birlikte Türkiye'nin de batması üzerine kurulan bir senaryoya ne dersiniz? Suriye'de rejimi değişime zorlayabilen bir Türkiye'nin edineceği prestij ve gücü bölgesel ve küresel aktörler almaya hazır mı sizce?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arapların en büyük keşfi

İhsan Dağı 2011.12.06

Ufkumuz sınırlarımızı aştı. Artık ulus devletin düşüncemize ve yaşam alanımıza çizdiği dar kalıplar içinde kalmaya niyetimiz yok. Çünkü, hayatın ulus devlet düzeneğinden ibaret olmadığını biliyoruz. Dışarda kocaman bir dünya var, ve o dünyada olup bitenler hayatımızı fena etkiliyor.

Abant Platformu 25. toplantısında 'Arap Baharı'nı tartışmaya açarken tam da böyle 'dünyalı' bir tavır sergiliyordu. Zirve Üniversitesi'nin evsahipliğinde toplantının Gaziantep'te yapılması bile anlamlıydı. Gaziantep, Arap Baharı'nın ateşini en yakından hisseden ilimiz. Geleneksel olarak Suriye ile çok derin ticari ve sosyal ilişkileri var kentin. Dolayısıyla sınırın öte yanında olup bitenleri kaygıyla izliyorlar; biliyorlar ki sınırlar durdurmuyor sorunların geçişini. İnsanlar Suriye'de, Mısır'da, Libya'da yaşananların hayatlarını, işlerini, geleceklerini etkileyeceğinin farkındalar.

Dolayısıyla tepedeki üç beş yöneticinin yürüttüğü devletlararası siyasi ilişkilerin hayatlarını, işlerini, geleceklerini belirlemesine izin vermektense süreci etkilemeye çalışıyorlar. Sonuçta da 'dış politika' denilen ve düne kadar

dışışleri bürokratlarının işiymiş gibi algılanan konuda halk bir aktör olarak öne çıkıyor; ulusal siyasetçilerin dış politika tercihlerini ve kararlarını etkilemeye çalışıyor.

Aslında 'Arap Baharı' denilen 'başkaldırı' hareketi de farklı bir şey değil. Abant Platformu'nda da konuşuldu; süreç, Arap halkının onur, hak, özgürlük ve adalet arayışının sonucu olarak gelişti. Eski Arap rejimleri, ne refah üretebildiler halkları için, ne özgürlük ve güvenlik verebildiler. Verdikleri kabaca bir yolsuzluklar düzeni ve polis devletiydi. Yıkılan, yıkılma tehdidi altındaki rejimler 'yönetim hakkı'nı halkın 'rıza'sına dayandırıp 'meşruiyet' kazanamadılar.

Sonunda da bir kıvılcım on yıllardır pasifize edilen, dışlanan, ezilen halkı sokağa taşırdı. Romantize etmek niyetinde değilim ama, Arap Baharı modern dönemde devleti, siyasi sistemi, kaderi hep 'dışardan' belirlenen bir halkın kendini, kendi iradesiyle ve tercihleri doğrultusunda yeniden inşa girişimidir. Yani Arap devrimleri modern tarihe, modern tarihin kalıplarına birer isyandır. Arap toplumu modern dönemde belki de ilk kez kendi başına bir 'aktör', siyaseti belirleyici bir güç olarak çıkıyor karşımıza.

Ve bu halk yıllarca iki seçeneğe sıkıştırıldı. Ya baskı rejimlerine razı olmaları söylendi onlara ya da İslamcı totaliter bir rejimde yaşamaya hazırlanmaları. Tunus'la başlayan süreç 'üçüncü yol'un mümkün olduğunu gösterdi; halk katılımına ve temsile dayanan demokrasi.

Olan şu; Tunus'tan Suriye'ye halk, değişimin taşıyıcı bir aktörü olarak öne çıkıyor. Yöneticilerinin uzaydan, Batı'dan gelen veya Tanrı tarafından gönderilen 'değiştirilemez süper varlıklar' olmadığını biliyorlar artık. Ve değiştiriyorlar onları...

Yani güçlerini keşfettiler. Bu, demokrasi biçimi olarak kurumsallaşacak mı, bilmiyoruz henüz. Değişimin yönü ve varacağı sonuç tartışılabilir, ama durdurulması bence söz konusu değil.

Arap Baharı'nın henüz ulaşmadığı rejimler de kendine biraz çekidüzen vermek zorunda. Bazı Arap ülkeleri reformlarla, bazıları da 'refah transferlerini' artırarak halklarını memnun etmeye çalışıyorlar. 'Halkın memnuniyeti'ni dert edinen her yönetim gücün, meşruiyetin ve yönetim hakkının kimde olduğunu anlamıştır. Her durumda Arap Baharı, halkın iktidarı ve zenginliği daha fazla 'paylaşması'yla sonuçlanacak. Zaten istenen de bu; paylaşım. Halk, iktidarı ve imkânları paylaşmak ister. Demokrasi de bunun mekanizmasıdır.

Ortadoğu'da tarih hızla akmaya başladı. Modern dönemde adeta derin dondurucuya hapsedilen halk ve 'halk gücü' isyanın ateşiyle 'uyandı'. Boşuna sürece 'Arap Uyanışı' adını da vermiyorlar. Uyanan, kendi iradesi ve iktidarını fark eden halk, yeni bir dünya kuruyor.

Modern Ortadoğu, isminden başlamak üzere kolonyal bir 'icad'. Batı'nın 'icad' ettiği Ortadoğu'nun sonuna geldik. Yapay bir icattan, içe doğru bir yolculukla kendini keşfetmeye çalışan 'yeni Ortadoğu'ya geçiyoruz. Bu yeni Ortadoğu'da Arapların en büyük keşfi, ceberut yöneticilere karşı 'halkın gücü'nün nelere kadir olduğunu görmeleri...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anayasayı şike lobisi yapsın!

İhsan Dağı 2011.12.09

Yeni anayasanın yapılabileceğine ilişkin umutlar az. Her geçen gün, yeni anayasa talep eden halkın oyalandığı hissi biraz daha güçleniyor. Ancak ben bir çıkış yolu buldum! Anlatacağım...

Biliyorsunuz, anayasa taslağı hazırlaması için Meclis'te bir Uzlaşma Komisyonu kuruldu. AK Parti, CHP, MHP ve BDP bu komisyonda temsil ediliyor. Çalışma ilkelerine göre, taslak anayasanın her maddesi için ve bütünü üzerinde bu dört partinin her birinin onayı gerekiyor. Çıkacak taslak da Anayasa Komisyonu'na değil, doğrudan Meclis Genel Kurulu'na gidecek. Uzlaşma Komisyonu'ndan gelen taslak Meclis'te değiştirilemeyecek. Komisyonda bir parti bir maddeye itiraz edip onu veto ettiğinde anayasa taslağı sonlandırılmayacak. Partilerden birisinin Komisyon çalışmalarından çekilmesi de yetecek sürecin bitmesine.

Şimdi birisi bana anlatsın, böyle bir çalışmanın sonunda nasıl yeni anayasa taslağı çıkacak Allah aşkına? Değiştirilemez maddeler, vatandaşlık tanımı, askerî yargı, din eğitimi ve Diyanet'in örgütlenmesi, laiklik tanımı, yüksek yargının yapısı ve atanma usulleri gibi konularda AK Parti, CHP, MHP ve BDP kelimesi kelimesine anlaşacaklar öyle mi?

Siz bunu külahıma anlatın demeyeceğim, anlatın; ama bu, ne anlatılacak ne de inanılabilecek gibi değil. Sanırım seçimlerde 'yeni anayasa' sözü veren siyasi partiler böyle bir formülde anlaşarak işi yokuşa sürmek, zaman kazanmak, sonunda da 'denedik ama olmadı' demek istiyorlar. Şimdilik masadan kaçamayan siyasi partiler yeni anayasa yapıyorlarmış gibi görünüp milleti oyalamak niyetindeler.

Bu dört parti 'yeni anayasa'da uzlaşamayacaklar. Ya kendileri saf ya da milleti saf sanıyorlar. Olmayacak duaya 'âmin' dememizi bekliyorlar.

Yapılacak olan şey 23 Nisan'da yalancılıktan çocukları iktidar koltuklarına oturtmak değil; anayasa yapacaksınız. Yani devletin iktidarını yeniden dağıtacaksınız, devletin kimliğini yeniden tanımlayacaksınız, etnik ve dinî kimliği ne olursa olsun halkı koruyacak mekanizmalar kuracaksınız, devleti halkın hizmetine koşacaksınız... 'Devletin dini olmaz' der gibi, 'devletin ideolojisi de olmaz' diyeceksiniz. Yani bir koca 'ceberrut devlet' geleneğini yıkacaksınız, halka ideoloji dayatan devletten halka hizmet sunan devlete geçeceksiniz. Bunun anayasasını yapacaksınız.

Biraz siyaset bilen, biraz Türkiye'yi tanıyan kimse bana böyle bir işte yüzde yüz uzlaşma sağlanır diyemez.

Ha, yüzde yüz uzlaşmanın bir yolu yok değil, var. Yeni anayasa yapma işini 'şike lobisi'ne ihale edersek bu iş olabilir. Şike lobisi yeni anayasa için öngörülen dört partiyle uzlaşmayı sağlayabilecek tek güç! Şike lobisi bu memleket için bir fırsat, bir nimet...

Haydi, şu anayasa işini de halledin, millet müteşekkik kalsın size. Belki anayasanın önemini anlatırsak 'daha büyük oynamayı' kabul edersiniz. Şöyle söyleyelim sevgili şikeseverler, isterseniz (ki biliyoruz bunu isteyeceğinizi, kim istemez ki işini serbestçe icra etmeyi) yapacağınız yeni anayasada şikeyi 'yasal' hale getirebilirsiniz. Hatta şikeye razı olmayanlar için özel mahkemeler kurulmasını da sağlayabilirsiniz. Şikeye yanaşmayanların yargılanacağı bu mahkemelerin başına Aziz Yıldırım'ı bile getirebilirsiniz geçici bir özel maddeyle. Ayrıca, ihtiyaç duyarsanız bir 'şike vergisi' koyar, işlemlerinizi için bir 'fon' oluşturursunuz halkın vergilerinden.

Anlayacağınız, şu anayasa işine el atmanın faydaları saymakla bitmez. Madem gücünüz var, madem Cumhurbaşkanı da durduramıyorsa sizi, kim tutar kardeşim! Sizden ikbal bekleyenleri utandırmayın...

Kısaca şike lobisine tavsiyem; işlerinizi sağlama alın. Şike yasası yetmez, şikenin anayasasını yapın. Meclis'teki dört partinin uzlaşması gerekiyormuş anayasa yapmak için. Bu sizin için zor değil. Gösterdiniz gücünüzü. Biraz daha zorlayın, anayasa yapın, kendinizi garantiye alın. Bodrum ressamı Kenan Evren yıllar önce öyle yapmadı mı? Böylece memleketimiz sayenizde yeni bir anayasaya da kavuşur. Siyasi partiler de seçim öncesi vermiş oldukları sözü tutmuş olurlar...

"İyi ama kim bunlar? Nerede bulacağız bu şike lobisini ki anayasayı onlara yaptıralım?" demeyin. Şike yasası için uzlaştırdıkları siyasi partilere sorun, onlar biliyor olmalılar...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika ile 'sıfır problem'

İhsan Dağı 2011.12.13

Batı dünyasının iki ayağından biri olan Avrupa'dan uzaklaşan ancak ABD'ye yakınlaşan bir Türkiye tablosu karşısındayız. Temmuz 2012'de Rumların AB dönem başkanlığına başlamasıyla daha da netleşecek bu görüntü.

Önceki yıllarda 'Türkiye eksen değiştirdi' iddiasını tartışıyorduk. AK Parti hükümeti Batı'dan kopmuş, İslam dünyasına yönelmişti iddiaya göre. Amerika'dan bazı çevrelerin Türkiye'yi Batı dünyasında yalnızlaştırma çabalarının bir uzantısı olarak uzun süre gündemde durdu bu iddia.

Buna karşı hükümet çevreleri, 'Türkiye'nin tarihinde olmadığı kadar Batı kurumlarıyla işbirliği halinde' olduklarını dile getirdiler. NATO'dan, AB'den örnekler verildi. Sadece İslam ülkeleriyle değil, bütün komşularla 'sıfır problem' ilişkisi kurulduğu anlatıldı. Ayrıca, değişen bölgesel koşullarda Türkiye'nin gerektiğinde Batı'dan bağımsız hareket edeceği de vurgulandı.

Bence 'eksen kayması' iddiası yanlış, 'çok yönlü dış politika' anlayışı yerindeydi. İsrail'le ilişkilerin yeniden tanımlanıyor olması Türkiye'nin 'Batı'dan kopması' anlamına gelmiyordu. Nitekim geçen yıl 'Arap baharı' geldiğinde AK Parti yönetimindeki Türkiye'nin Arap Ortadoğu'su için model olabileceği yazılmaya başlandı. Libya'da Kaddafi'ye karşı alınan ortak tutum ve Suriye'ye yönelik Başbakan'ın sert açıklamaları Batı'da, özellikle de ABD'de eksen tartışmasını unutturdu. Hele NATO'nun 'füze kalkanı' projesine verilen destek bütün geçmiş anlaşmazlıkları kapattı. Şimdilerde Türkiye-ABD ilişkilerinin yeniden bir 'altın çağ' yaşadığı konuşuluyor, Obama ve Erdoğan'ın nasıl 'dost' oldukları yazılıyor. Dün Türkiye'nin eksen değiştirdiğini söyleyen Amerikalılar bugün Türkiye'yi yere göğe koyamıyor. Bunlara hiçbir itirazım yok. Türkiye'nin ABD'yle de çalışması gerektiğini düşünürüm. Ancak Batı ile ilişkilerde Avrupa ayağının kurşunlanıp, sadece ABD ayağıyla yol alınmasını da doğru bulmam. Bu, aksak bir Batı ilişkisi yaratır; asimetrik ve dengesizdir. Ortadoğu'da hızla gelişen olaylara, yükselen İran nüfuzuna, Irak'ta Amerikan askerlerinin çekilişi sonrası duruma ve de PKK ile mücadele konusuna bakan birileri 'Amerika'yı yeniden keşfetmiş' olabilir ki, olsun.

Soru şu: 1999 sonrası Avrupa odaklı bir Batı politikası yürütmeye başlayan Türkiye şimdilerde ABD odaklı bir Batı politikasına mı kayıyor? Yani, Batı içinde eksen mi değiştiriyor? Bu soru anlamsız değil. Yakın tarihe bakın; Türkiye ne zaman Avrupa ile ilişkilerinde sorun yaşasa 'Batı'nın Amerika eksenine doğru kayar'. 1980 darbesinin ardından cunta Avrupa ülkelerinden, kurumlarından ve kamuoyundan yoğun eleştiri alınca hemen direksiyonu ABD'ye doğru çevirmişti.

Sonra Soğuk Savaş'ın bitim yıllarında Türkiye'nin AB'ye adaylık başvurusu reddedilince Özal, ABD'nin Irak Savaşı ve Sovyetler'in çöküşünün yarattığı dinamiklerin de yardımıyla Başkan baba Bush ile çok özel ilişkiler kurmuş, Avrupa'sız bir Batı politikasına doğru yelken açmıştı. 1990'ların sonunda da AB sürecinin Türkiye'yi dönüştürmesinden, yani demokratikleşmeden endişe eden militarist-Kemalist çevreler ABD ile stratejik işbirliğine dayalı bir ilişki modeli önermişlerdi. Ama onları dinleyen olmadı ve siyasetini, ekonomisini ve hukukunu dönüştürmek üzere Türkiye AB sürecine odaklandı. Çok da mesafe aldı. Artık AB'den bağımsız bir şekilde, kendi dinamikleriyle Türkiye'nin demokratikleşme imkânından sözeder olduk. Yeni anayasa yaparsak buna tam inanacağım. Yani, inancım bıçaksırtı... İşte böyle bir noktada AB sürecinin iyice tıkanması, onun yerine ABD ile geliştirilen yeni 'stratejik dil' kafamı karıştırıyor. İşbirliği tamam ama, ABD ile kurulan 'stratejik' ilişkilerin hem Türkiye hem de bölge için de kadar 'demokratik bir vizyon' içerdiğinden emin değilim.

Merkel ve Sarkozy'ye kızıp Avrupa'ya sırtını dönen, sonra da sadece ABD ile 'derin stratejik' ilişkilere giren bir Türkiye yanlış yapar. 'AB kendi derdiyle meşgul. Üstelik Türkiye'ye verdiği sözleri de yerine getirmedir' diyebilirsiniz. Bu konuda haklısınız da... Ancak ben her durumda, 'ABD ile bölgesel stratejik oyun'un Türkiye'yi demokratikleşme önceliklerinden koparacağından endişe ediyorum. 'Batı içi eksen kaymasına karşı dikkatli olmalıyız' dememin nedeni de bu... Stratejik hesaplara dayalı bölgesel güç politikaları bizi 'içeriye kurucu' demokrasi önceliğimizden savurabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devletin eli

İhsan Dağı 2011.12.16

Biliyorum, devletin elinin ağır olmasını severiz. Rakip veya düşman gördüklerimizin kafalarına inerken hoşumuza gider bu... Devlet kudretli olmalıdır, yüreklerini titretmelidir düşmanlarımızın. Ancak bu kudretli el bizim de boğazımızı sıkmaya başladığında sesimiz çıkmaya, itiraz etmeye başlarız. Başkalarına karşı kullanıldığında cevaz verdiğimiz gücün bir gün dönüp bizi de vuracağı aklımıza gelmez.

Yirmi yılı aşkın bir süredir uluslararası ilişkiler denilen bir 'bilim'le şöyle veya böyle iştigal ediyorum. 'Güç'e adeta tapılan, çıkarın bile güç olarak tanımlandığı bir alan bu. 'Güç siyaseti'nden öğrendiğim şu; devlette temerküz eden gücü sadece dış politika aracı olarak dışa karşı kullanmak üzere bir yerlere depolayamazsınız. Devletin gücü radyasyon gibidir, etrafa dağılır ve çevrede doğal (yani toplumsal) olan ne varsa imha eder.

Üstelik devlet gücü 'dış'a karşı bir defa kullanıldığında 'iç'te kontrolü daha zor hale gelir. 'Düşman'a haddini bildiren o güç artık kendi halkından da bağlılık ister, itaat bekler. Yani 'düşmanlar'a karşı oluşturduğunuz 'güç' bir gün gelir sizi de esir alır eğer o 'güç' devlete emanet edilmişse ve de devlet gelişmiş bir demokratik denetim ve gözetim mekanizmasına bağlanmamışsa. Onu sınırlayan, dizginleyen başka bir güç yoksa devletin gücü canavarlaşır. Güç, devletin tekelindedir o zaman; en tehlikeli tekel. Bu nedenle devletin gücü beni korkutur.

Devletin güç tekeline karşı 'sivil güçler' bir denge unsuru olarak gelişebilir. Tankı, topu olan sivil güçlerden söz etmiyoruz elbette. Demokratik duyarlılığı yüksek bir toplumdan, örgütlü bir sivil alandan, üretken ve rekabet gücüne sahip bir özel sektörden, bağımsız medyadan söz ediyoruz. Devletle ilişkilerinde özerk olabilen bir 'sivil

güç'... Böyle bir güç, hiyerarşik değil çok merkezli, tekelci değil çoğulcudur. Toplumun çeşitliliğini, beklentilerini, önceliklerini yansıtır.

Son yıllarda Türkiye'nin sivil gücü yükseldi. Vesayet rejimini çökerten, siyaseti kısıtlardan kurtaran, devlet üzerinde demokratik denetimi geliştiren de bu sivil güç.

Bana kalırsa Türkiye'nin bölgesinde yükselen profilinde de 'sivil güç' unsurları birinci derecede pay sahibi. Bugün bir 'Türkiye modeli'nden söz ediliyorsa bunda kastedilen ne ordusunun gücü ne de geleneksel devlet otoritesi. Türkiye'nin bölgedeki etkisi onun yumuşak gücüne dayanıyor; yani demokratikleşen siyasetine, refah üreten ekonomik performansına, çeşitlenen ve dışarıya açılan sivil toplumsal dinamiklerine.

Sonuçta daha özgür, daha müreffeh ve daha güvenli bir topluma öykünenlerin sayısı, yani Türkiye'nin yumuşak gücü her geçen gün artıyor bölgede. Bu süreçte ne ordunun sayısı arttı, ne de yeni silah sistemleri geliştirildi. Oysa Türkiye'nin gücü yükseldi; yükselen, 'sivil-yumuşak güç'tür. Yumuşak güç, devletin topu, tüfeği, askeri değil; toplumun başarısıdır. Şirketlerin, girişimcilerin, sivil toplumun, eğitim kurumlarının, bireylerin, yani toplumun performansı ve gücüdür.

Kimse toplumun biriktirdiği sivil gücü etrafa meydan okuyarak bozuk para gibi harcamasın. 'Küçük Amerika' olmaya öykünmenin âlemi yok. 'Büyük Amerika' bile girdiği Irak'tan sekiz yıl sonra tasını tırağını toplayıp ayrılıyor.

Gücümüz, yumuşak güç; bununla da ülkeleri işgal edemez, savaşlar kazanamaz, sorunları gerginlik siyasetiyle çöremezsiniz. Suriye, İran, Irak, Kıbrıs ve İsrail'e karşı 'konvansiyonel' usullerle güç gösterisinde bulunurken 'sivil yumuşak siyaset' araçları işinize yaramaz.

Sivil gücün tek bir şeye ihtiyacı var; barış. Hükümetin barış politikası sivil gücü büyüttü. Savaş ve gerginlik siyaseti ise 'sivil güçler'in nefesini keser. 'Biz artık büyüdük, gerekirse güç kullanırız' anlayışına dayalı gerginlik politikası sivil gücü öldürür.

'Ne yani, devletimiz zayıf mı olsun?' diyeceksiniz. Hayır, ancak bölgede güçlü bir Türkiye, etrafına dayılanan değil, başarısıyla örnek olan bir Türkiye'dir. Kaba 'devlet gücü'yle etrafınıza nüfuz edemezsiniz. Ama toplumun 'ince gücü'yle sızabilirsiniz etrafınıza. Üstelik bu, devletin 'fatih' edasıyla toplumun tepesine çıkmasıyla da sonuçlanmaz. Yani, 'devlet-toplum' ilişkilerinde dengeyi devlet lehine bozmaz...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarihe saldırı

İhsan Dağı 2011.12.20

Fransa'nın yapmaya çalıştığı tam bir münasebetsizlik. 1915'te olup bitenlere 'soykırım' deyip tartışmayı kapatmaya kalkışmak bu tarihte olanlar kadar utanç verici. Olayları araştırarak bilim adamlarına, tartışacak aydınlara 'soykırım' demek zorunluluğu getirmek ne akademik dürüstlük ne de ifade özgürlüğüyle bağdaşır. Böyle bir 'yasak' da ancak jakoben bir ülkede olur zaten, Fransa gibi...

Hiçbir siyasal iktidar halka kendi 'doğru-ları'nı, kendi öznel 'değer yargılarını' cezai müeyyide doğuracak biçimde yasalaştıramaz. Senin hakikatin sana, benim hakikatim bana. Ne haddine kendi hakikatini 'üstün hakikat' olarak uyulması zorunlu bir kural haline getirmek!

Araştırma ve ifade özgürlüğünü katleden bir girişim bu. Fransız siyasetçiler istedikleri gibi tarih yazabileceklerini mi sanıyorlar? Ancak otoriter rejimler 'tarihi yorumlama tekeli'ne sahip olduklarını sanırlar. Tarih hakkında eleştirilemez, sorgulanamaz 'resmî görüş' ancak böyle bir rejimde olur. Resmî görüşe 'muhalif' yaklaşımların 'cezalandırıldığı' bir Fransa... Hangi Fransız bundan utanç duymaz?

Türkiye'de 1915'e soykırım demek suç değil. Devletin bildiğimiz otoriter geleneğine ve bu konuyu 'tabu'laştıran toplumsal tutuma rağmen 'soykırım' sözü yasayla yasaklanmış değil. Ama Fransa'da 1915'e 'soykırım değil' demek suç olacak. Hangi ülke tarihle yüzleşmeye, bunu yaparken de ifade özgürlüğüne daha yakın sizce?

Son yıllarda bu konuda akademik konferanslar düzenleniyor, olayları 'büyük kıyım' olarak niteleyen imza kampanyaları yapılıyor, 'bizim de acımız' sesleri yükseliyor. Kısaca, yavaş da olsa konu tartışılıyor farklı boyutlarıyla, karşıt görüşleriyle. Türkiye korkularını yeniyor, özgürleşiyor. Dersim'le yüzleşen Türkiye 1915 katliamlarını da tanıyor ama 'soykırım' ifadesine de direnç gösteriyor. Bu konuda samimiyetle hassasiyet taşıyanların anlaması gereken şu: 1915'le yüzleşmemizi önleyen, tartışmanın 'soykırım' kelimesine indirgenmesi...

Fransa'nın yaptığı bizim yüzleşmemizi baltalamak. Türkiye ile hesaplaşmak adına Ermenileri de, 1915 mağdurlarını da ilkesizce kullanıyorlar.

Fransa'nın bu aptalca girişimine tepki koymak tabii ki şart. Ama bu, Türkiye'nin son dönemde gösterdiği 'tarihle yüzleşme' cesaretini kırmamalı. Biliyoruz ki 'Ermeni meselesi' siyasallaştırıldıkça tarafları keskinleştiriyor ve yüzleşmeyi geciktiriyor.

Fransa'nın yaptığı saçmalığın adını koyalım; ama buna tepki olarak topyekün 'tarihi temize çıkarma'ya da kalkışmayalım. Fransa'nın yaptığını 'Türkiye'nin tarihine saldırı' olarak nitelediğimizde artık bize düşen 'bu tarih'i savunmaktır' çünkü.

Tarihte sorunlarımız olduğunu biliyoruz, bunları gizlemek anlamsız. Daha birkaç hafta önce Başbakan Erdoğan, Dersim'de yapılanlardan dolayı devlet adına özür diledi. Dönemin iktidar partisi olan CHP'ye de özür çağrısında bulundu.

Ardından, İstiklal Mahkemeleri gündeme geldi. Kuruluş döneminde 'devrim mahkemeleri' olarak binlerce kişiyi infaz eden bu mahkemeler hakkında da yüzleşme ve özür çağrıları seslendirildi. Hiç haksız değildi bu istekler de. Koca bir tek parti döneminde 'devrim' adı altında yürütülen zulüm politikalarını hâlâ gizleyecek değiliz ya! Bu işin daha 1934 Yahudi pogromu, 1942 Varlık Vergisi, 6-7 Eylül Olayları boyutları var. Maraş var; Çorum, Sivas var... 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül var...

Yani tarihimiz 'inandığımız' kadar 'temiz' değil. Sarkozy'ye kızıp kendi tarih tartışmamızı kapatmak, açmaya kalkışanları susturmak yanlış olur.

1999 Mayıs'ında Başbakan Erdoğan ne demişti: 'Yıllarca bu ülkede bir şeyler yapıldı. Farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Bunların üzerinde durarak bir düşünmek lazım...?Bu aslında faşizan bir yaklaşımın neticesiydi'.

Bu defa da biz 'Fransız kalalım' Fransa'ya ve işimize bakalım, kendi gerçeklerimizle, geçmişimizle yüzleşmeye devam edelim.

Tarihi kutsamak anlamsız; bugün ne kadar hatadan ariyse geçmiş de o kadar masumdu. Tarihe kaçış ise imkânsız... Bize düşen dürüst olmak; geçmişin günahlarını bir azap gibi sırtımızda taşımak yerine açık açık konuşmak, doğrularına ise gururla sahip çıkmak.

Cemil Meriç, 'sağ'ın tarih düşkünlüğünü, 'murdar bir hal'den muhteşem bir maziye kanatlanmak' olarak açıklardı. Bugün ne hal murdar, ne maziden eminiz. Ama 'hal'i 'muhteşem' kılmak mümkün...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarkozy'nin derdi ne?

İhsan Dağı 2011.12.23

Sarkozy'nin yaklaşan seçimlerde Fransa'ya yerleşik 400 bin Ermeni seçmenin oyunu almaya çalıştığı söyleniyor.

Olabilir... Her siyaset adamı gibi Sarkozy de oyunu artırmak ister. Ancak ben, 'soykırımı inkârın cezalandırılması' girişiminin bu kadar basit olmadığı kanaatindeyim. Bana kalırsa Sarkozy'nin hedefinde Türkiye ve Başbakan Erdoğan var.

Görünen o ki, Sarkozy ile Erdoğan'ın kimyası hiç uyuşmadı. Bu iki siyaset adamının birbiri hakkında pek de iyi kanaatlere sahip olmadığı gün gibi aşikâr. Erdoğan'ın ismi, imajı ve başarısı karşısında Sarkozy'nin ezildiği seziliyor. Bu psikoloji içinde damarına basıp Erdoğan'ı kızdırmak, abartılı tepki göstererek hata yapmasını sağlamak istiyor Sarkozy. Yani Erdoğan'ı tahrik etmeye çalışıyor.

Ne Ermeni meselesi umurunda bence Sarkozy'nin ne de Fransa'nın ifade özgürlüğü sicili. Adam, Erdoğan'la oynuyor. Cumhurbaşkanı Gül'ün telefonlarına çıkmayışında bile amacı Erdoğan'ı kızdırmak. Neyse ki Başbakan şimdiye kadar yaptığı açıklamalarda oldukça sakin, dengeli ve kararlı bir görüntü veriyor, kontrolünü kaybetmiyor. Bu sevindirici... Haklıyken haksız duruma düşecek tepkilerden kaçınmak şart.

Sarkozy, Türkiye'den gelecek şiddetli, irrasyonel ve aşırı tepkileri uluslararası kamuoyunda Türkiye'yi yalnızlaştırmak için kullanmak niyetinde. Derdi sadece Türkiye de değil; Avrupa'da 'hegemonya' peşinde De Gaullist bir milliyetçilik yapıyor. Türkiye'siz bir Avrupa bunun şartlarından biri. Soykırım yasasıyla da konuyu bir Avrupa-Türkiye meselesi haline getirmek peşinde. Böylece bizim kamuoyunu Avrupa'ya küstürerek Türkiye'yi AB sürecinden iyice uzaklaştırmak istiyor. Zaten süreç önemli ölçüde Fransa'nın gayretkeşliği sonucu tıkanmış vaziyette. Şimdi Sarkozy tabuta son çivi, öfkeyle tepki göstermemizi bekleyerek bize çaktırmaya çalışıyor. Böylece Avrupa'nın üzerine tek başına (olmadı, Merkel'le) oturacak.

Zaten son ekonomik krizin yarattığı imkânla İngiltere'yi AB'den önemli ölçüde dışlamayı başardı. Hoş, İngilizler de öteden beri 'derin AB'ye kuşkuyla baktılar. Her durumda Sarkozy Avrupa işlerinde İngiltere'nin geri çekilmesi ve alanı Almanya ile kendilerine bırakmasından memnun. Böylece Avrupa'da başını ağrıtabacak,

gücünü sorgulayacak ve sınırlayacak kimse kalmamış oluyor. Dolayısıyla bu tezgâha düşmeyelim derim. Olayı hemen 'Haçlı seferleri' bağlamına oturtup topyekûn bir Avrupa karşıtlığına yeltenmenin alemi yok. Sarkozy'nin de niyeti zaten bu. Tam tersini yapmak doğru olur; Fransa'nın bu yaptığıyla Avrupa değerlerinden ve ideallerinden koptuğunu ortaya koymak, ifade özgürlüğü sefaletini gözler önüne sermek, Avrupa'da Fransa'yı utandırmak, Avrupa değerleriyle sorgulamak...

Sarkozy'nin diğer derdi de Ortadoğu'da Türkiye ile daldığı rekabet. Tunus'tan Mısır'a, Libya'dan Suriye'ye Fransa kendini Ortadoğu'da yeni bir aktör, Türkiye'yi de rakip olarak görüyor. Anlamadığı şu; Ortadoğu'daki 'yeni dalga', post-kolonyal dönemi tasfiye ediyor. Post-kolonyal rejimler çökerken Fransa gibi kolonyal bir gücün kendini bu 'yeni Ortadoğu'da taze bir güç olarak görmesi zaten abes.

Her neyse; Sarkozy, bölgede Türkiye'nin yükselen sivil ve diplomatik gücüne darbe vurmaya amaçlıyor. Bunu da İsrail'in Mavi Marmara saldırısıyla denediği gibi Türkiye'nin imajına zarar vererek ve Erdoğan'ın karizmasını çizerek yapmaya kalkışıyor. Beyhude bir iş!

Son zamanlarda sık sık yazdım; Türkiye gibi yükseliş (take off) aşamasında olan ülkeler etrafında rahatsızlık yaratır, çünkü yerleşik dengeleri bozarlar. Dolayısıyla statüko güçleri bu süreci durdurmak isterler. Fransa'nın yapmaya çalıştığı da bu. Buna verilecek en iyi karşılık; yola devam etmektir. Ancak bunu yaparken 'resmen' saçmalamaktan da kaçınılıyoruz. Nasıl mı? Fransa'nın karşısına Cezayir'de yaptıklarını çıkartarak! Çünkü adama sorarlar: Fransa işgal ettiği Cezayir'de 'soykırım' yaparken Türkiye ne yapıyordu? Herhalde bu 'soykırım'ı durdurmak, uluslararası kamuoyunu harekete geçirmek, Fransa'yı utandırmak için diplomatik, ekonomik tüm imkânlarını seferber ediyordu. Hayır! Türkiye 1957'de Cezayir'in bağımsızlığı gündeme geldiğinde Birleşmiş Milletler'de 'çekimser' kalarak 'soykırımcı' Fransa'ya destek veriyordu!

Fransa'ya ne yaparsak yapalım, ama sakın Cezayir demeyelim! Fransa'yı değil, kendimizi utandırırız. Turgut Özal bu utanca dayanamamıştı da 1985'te resmen özür dilemişti...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İntikamı demokraside arayan adam

İhsan Dağı 2011.12.27

Aydın Menderes'i kaybettik. Babasının siyasal çizgisine sahip çıkan, ama aynı zamanda da kendisi olmaya çalışan bir aydın ve siyasetçiydi. Koyu bir hüznün gibi yaşadı babasını seven insanlar arasında, seven ve unutmayan...

Ona Adnan Menderes'ten hüznün kaldı miras olarak. Başkaları babasının 'siyasal miras'ından iktidarlar kurarken, imkânlar ve imtiyazlar devşirirken Aydın Menderes'e düşen 'hüznü'dü...

'Babası asılan çocuk'u 65 yaşına kadar gözlerinde taşıdı. Vakarı ve gururun içinde sakladı acısını. Varlığıyla halkı da hep hüznülendirdi. Yoksa, başbakanlarını ipe götüren serserilere 'dur' diyemeyen halk kendi yüreksizliğine

mi ağladı onu görüp? O meş'um 17 Eylül günü 'sevdikleri adam' katledilirken sesleri çıkmayan kitlelerin suçluluk psikolojisini de depreştirdi 'Menderes'in yetimi' olarak. Varlığıyla halka hep 'o'nu hatırlattı. Halka, sevdikleri adam katledilirken sessiz kalmalarının günahını hatırlattı. Ne yapabilirlerdi ki? Eşkiya el koymuştu her yere, her şeye. Nasıl karşı çıkacaklardı? Ellerindeki tek güç 'bir oy'du. İşte onu bir kurşun gibi kullandılar 1960'larda, öfkeyle...

Oysa Aydın Menderes 'öfkelenmeyen'di. 'Kader' dedi, razı oldu. Ne isyan etti ne de intikam istedi. Babasının vasiyetine sadık kaldı. Darağacında cellâdına gülümseyen Adnan Menderes, 'Kimseye dargın değilim. Kırgınlığım yok' dememiş miydi? 'Devletine ve milletine saadetler' dilememiş miydi?

Ancak, Aydın Menderes'in 'tevekkül'ünü yanlış okumamak gerek. O kişisel bir intikam peşinde asla koşmadı, derdi başkaydı. Milletin emanet ettiği silahı milletin temsilcilerine, başbakanına doğrultarak darbe yapanlardan intikam almaya çalışmadı, bu darbecilerin mensup oldukları ordudan da. Onlar birbirlerini yediler, ömürleri korku ve nefret içinde geçti. Ne anan var onları bugün, ne bilen... Tarihe de bir avuç eşkiya olarak geçtiler.

Darbeye fetva veren, Demokratların yargılanması için darbecileri ikna eden üniversite profesörlerinden de intikam almaya çalışmadı Aydın Menderes ve Menderes ailesi.

Akıl almaz iftira ve saçmalığı 'iddianame' haline getiren, Demokratların avukatlarını sindirmek ve susturmak için her yolu deneyen, savunma hakkına bile saygı göstermeyen sözde hâkimler ve savcılara karşı da intikam peşinde koşmadılar.

Aydın Menderes, 'en iyi intikam'ın demokrasi olduğunu bilen 'bilge' bir kişilik sergiledi. O, darbecilerle hesaplaşırken 'babasının intikamı'nı demokraside arayan adamdı. 12 Eylül anayasa referandumu öncesinde 'Her evet oyu, merhum Adnan Menderes'in ruhuna okunmuş Fatiha yerini tutacaktır.' sözü boşa söylenmedi. Sivil ve demokratik bir anayasaya verdiği desteğin amacı açıkltı; demokratları imha eden darbecilerin kurduğu vesayet rejimine son vermek.

Ömrünün son döneminde Menderes'in mirasından kendilerine iş, itibar, iktidar ve siyasi kariyer çıkaranlarla mücadele etti. Maskelerini indirdi onların ve 'hokkabazlık'larını deşifre etti. CHP Genel Başkanı'nın bile katıldığı cenaze töreninde yıllarca Menderes'in avukatı, su müdürü vs. olmakla övünenlerden eser yoktu.

Utançlarından olmalı... Çünkü onlardı Menderes'i sevenlerin oyunu alıp onun mezarına bile sahip çıkamayanlar, onu İmralı'da otuz yıl tek başına bırakanlar, mezarına gidip bir Fatiha okuyamayanlar... Sonra da oğul Menderes'i 'siyasî yasaklı' yapan 28 Şubat döneminde askerle iş tutan, darbeye ebelik yapanlar...

TSK, Aydın Menderes'in cenaze törenine 'çelenk' göndermiş. Aferin, ama yetmez; özür dileyeceksiniz... 27 Mayıs'ta sizin üniformanızı giyip, sizin silahınızı kuşanan çetenin yaptıklarından dolayı Menderes ailesinden ve millettten er ya da geç özür dileyeceksiniz...

27 Mayıs'ın ve 17 Eylül'ün acısını yaşayan Menderes ailesi kavuştu birbirlerine. Onlara Allah'ın rahmeti, milletin duası yeter... Geride kalanlara ise demokrasi gerek, sivil ve demokratik bir anayasa gerek ki darbecilere karşı hakiki 'rövanş' kazanılsın, Menderesler'in ruhu şad olsun...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hata mı, sabotaj mı?

İhsan Dağı 2011.12.30

Sakın ha Kürt meselesinin çözümüne ilişkin umutlanmayın.

Başımıza taş bile yağar bu iş hakikaten bitecek gibi görüldüğünde. Baksanıza, 'demokratik açılım'ın canlanma ihtimali belirince birden ilginç şeyler olmaya başladı. Leyla Zana pazarlığı 'bağımsız Kürdistan'dan açtı, TSK jetleri bir hava operasyonu ile Şırnak-Irak sınırında 35 kişiyi öldürdü.

Ya görünmez bir güç, dün olduğu gibi bugün de çözüm sürecini sabote ediyor, ya da bu işi götürenler yekten beceriksiz. Bir ihtimal daha yok değil; taraflar birbirlerine güvenmedikleri için riske girmek istemiyorlar. Dolayısıyla en ufak bir dirençle karşılaştıklarında geri çekiliyorlar.

Örneğin hükümet kanadı, 2009 yazındaki cesur girişimine rağmen Habur'la korkup geri adım attı. PKK'nın Tokat saldırısı da gelince süreçten 'çıkış' seçeneğine yöneldi. Bunu yaparken bir yandan da işi 'sessiz sedasız' Öcalan'la halletmeyi denedi doğrusu. O da olmayınca 'sorunu çözmek' yerine 'sorunu yönetmeyi' tercih etti. 12 Haziran seçimlerini de atlatmış olmak, bu arada, hükümeti rahatlattı, sorunun 'yönetilebilir' olduğuna kanaat getirdi.

Haksız da değillerdi. Millet terörle yaşamaya alıştı zaten. 30 yıldır süregiden bir terördü bu. Üstelik zaman zaman yükselen şiddet eylemlerine rağmen AK Parti seçim kazanmaya devam etti, hem de Kürtlerin yarısından fazlasının oyunu alarak. Hükümet sonunda 'devlet'e hâkim olmuştu, ekonomi kriz dinlemeden büyümeye devam etmişti.

Bu koşullarda AK Parti'nin 'çözüm' adına siyasi riske girmesi anlamlı görülüyordu. 'Güvenlikçi' söylem dirildi; PKK'yı değil sadece BDP'yi de dize getirme stratejisi uygulamaya konuldu. Ancak bu da AK Parti'nin sorunları çözmeye odaklı, demokratikleşme yanlısı kimliğini zedelemeye başladı.

İki başbakan yardımcısından 'açılım'ın yeniden başlayacağına ilişkin pozitif sinyaller böyle bir zamanda geldi.

Ayrıca, Kürt sorununu çözmek yerine 'ötelemek' partinin 'iddiaları'yla da çelişiyordu. Karşı tezler de vardı: Eğer 'yeni Türkiye' iddiası taşıyorsa, hükümet riske girmeli. Eğer gündeminde 'demokratikleşme ve sivil anayasa' varsa, riske girmeli. Eğer Türkiye'nin bölgede bir 'model' olduğu kanaatindeyse, riske girmeli.

İddiaları olan bir Türkiye için Kürt sorununun bir ayak bağı olduğunu hükümet çok dile getirdi. 2009 fırsatı heba edildi, ama şimdi konjonktür yine uygun.

ABD Irak'tan çekildi. Irak Kürdistan yönetimi sırtındaki PKK kamburundan kurtulmak istiyor. PKK, Kandil'de kaldığı sürece Türkiye ile devamlı bir 'savaş hali'nde olacaklar. Ayrıca güneylerinde sorunlar büyüyor. Maliki'den 'yeni Saddam' diye bahsedenlerin sayısı artıyor. Şiilerin merkezi yönetimine direnmek için Kürtlerin Sünnilerle işbirliği muhtemel görülüyor.

Böyle bir ortamda Türkiye ile de PKK yüzünden kavgaya tutuşan Irak Kürtleri şimdiye kadar elde ettikleri tüm kazanımları kaybedebilirler. Bunu istemiyorlar. Dolayısıyla bir çözüm çerçevesinde PKK'nın bölgeden çekilmesinden yanalar ve bunun için çalışıyorlar; PKK üzerine baskı kuruyor, müzakereler yapıyorlar.

Bu süreçte ABD de Türkiye'den yana ağırlık koyuyor. Obama yönetimiyle ilişkiler oldukça yakın. İşgalin ardından Türkiye'ye karşı Kürtleri tercih eden Amerikan yönetimi artık geride kaldı. Irak Kürtleriyle işbirliği yapan bir Türkiye istiyor ABD yönetimi ve bunun şartının da PKK'yı etkisizleştirmek, en azından Irak Kürdistanı'ndan çıkarmak olduğunun farkındalar. Yeniden Suriye'nin yedeğine düşecek bir PKK ise bölgede iyice yalnızlaşmış ve marjinalleşmiş olur.

Dolayısıyla Türkiye bu bölgesel ve uluslararası konjonktürü heba etmemeli, inisiyatif almalı. Bir yandan demokrasi çitasını yükseltecek ve Kürtlere kimliklerini tam ifade edecek açılımlar sağlamalı, öte yandan da PKK'yı silahsızlandıracak imkânlar denenmeli. Çözüm ne Leyla Zana'nın açıklamalarına ne de TSK'nın hatalarına kurban edilmemeli.

Kürt meselesi şiddetle değil siyasetle çözülecekse 'demokratik açılım' sürecinin cesaretle devamı şart. Enseyi karartmayalım. Sadece karar verelim; iki 'faşist devlet'te mi yaşamak istiyoruz, yoksa demokratik bir Türkiye'de mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devleti savunmak

İhsan Dağı 2012.01.03

Devleti savunmak zor iş. AK Parti'nin son zamanlarda başına gelen de bu. Eskiden çok rahattı AK Parti. Hem iktidardaydı, hem de muhalefette gibi devlet iktidarına karşı meydan okuyabiliyordu. O zamanlar Başbakan Erdoğan 'bürokratik oligarşi' sözünü dilinden düşürmüyor, partisi de 'devlet iktidar'ına karşı 'halk gücü'nü temsil ediyordu.

'Devlet karşısında' böyle bir konuşlanma AK Parti'ye hem ihtiyaç duyduğu kitlesel desteği sağladı, hem de devlet içindeki muhaliflerine karşı 'söylemsel üstünlük'. Zamanın ruhunu doğru okuyan, dönüştürücü ve reformist bir parti olarak AK Parti Türkiye'yi demokratikleştirmeye çalışıyor, devlet içindeki 'güç odakları' ise reforma ve dönüşüme direniyorlardı.

Bu 'karşılaşmada', otoriter-bürokratik direnç odaklarına karşı geniş bir merkez-sağ kitle ve demokrat aydınlar AK Parti'nin arkasında saf tuttular. Devleti dönüştürecek, ehlileştirecek ve demokratikleştirecek tek güç olarak AK Parti görülüyordu.

AK Parti hükümeti beklentileri karşılamadığında bile anlayışla karşılandı. Herkes devletin içinde büyük direnç odakları olduğunu biliyordu. Nokta Dergisi 'darbe günlükleri'ni yayımladığı için askerî savcılık tarafından basıldığında da, Şemdinli savcısı meslekten atıldığında da 'suçlu' hep 'devlet', devletin içindeki 'bürokratik oligarşi'ydi, AK Parti değil. İktidar olmuş ama 'muktedir' olamamış, adeta 'devlet içinde muhalefet' rolünü üstlenmiş bir AK Parti 'masum'du.

'Öte taraf'ın hiç şakası yoktu çünkü; darbe hazırlıkları konuşuluyor, suikast planları ortaya çıkıyordu. Meclis'e cumhurbaşkanı bile seçtirmemişlerdi. Anayasa Mahkemesi hukuk dışı kararlar alıyor, Danıştay hükümetin nerdeyse her idari düzenlemesini engelliyor, Yargıtay yasaları 'otoriter' bir anlayışla yorumlamaya devam ediyordu. Anayasa Mahkemesi'nin AK Parti'yi kapatmasına bile ramak kalmıştı.

Askeri, yargısı ve yüksek bürokrasiyle 'devlet'in adeta savaş açtığı AK Parti'ye halk ve Türkiye'nin demokrat aydınları destek çıktı. Bunun kilit anlarından birisi 12 Eylül Anayasa referandumuydu.

Sonuçta, son yıllarda verilen 'sivilleşme-demokratikleşme' mücadelesiyle vesayet rejimi neredeyse bitti. Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere yüksek yargı yeni kadrolarla donatıldı, üniversiteler 'zamanın ruhu'na uygun hale getirildi, asker topuk selamı vermeye başladı.

Vesayet rejiminin esasını, seçilmiş hükümetin üzerinde onu denetleyen, sınırlandıran buyurgan bir üst makam olarak 'devlet'in varlığı oluşturuyordu. Bu 'devlet' denilen şey de aslında resmî ideoloji-Kemalizmle meşrulaştırılan bir asker-yargıç-yüksek bürokrasi oligarşisiydi.

Vesayet rejiminin bitmesi, dolayısıyla, 'devlet'le hükümetin 'tek'leşmesi, hükümetin devlet haline gelmesi demektir. Bütün demokratik âlemde de bu böyledir. Eğer vesayet rejimi yoksa bir hükümet, bir de onun üstünde devlet olmaz. AK Parti'nin bugün 'devlet'i savunur hale gelmesinin nedeni budur; vesayet rejimi bitmiş, hükümet devlet haline gelmiştir.

MİT müsteşarını siz atadıysanız MİT'i kategorik olarak savunmak da size düşer. YAŞ toplantılarında askeri bastırıp Genelkurmay Başkanı'nı siz seçmişseniz, onun tutuklu generalleri ziyaret etmesini de hoşgörülle karşılar, Uludere baskınındaki hatasını görmezden gelebilirsiniz. Bir zamanlar 'orduyu yıpratmak istiyorlar' sözünün muhatabı sizken, birden siz bu sözleri başkaları için söylemeye başlayabilirsiniz.

Kendini devletin karşısında konumlandıran bir partiden, İçişleri Bakanı'nın 'devlet, hayatın ta kendisidir' dediği bir çizgiye kaymak ilginç bir 'yol öyküsü. Anlaşılan AK Parti devleti dönüştürürken kendisi de 'eskisi gibi' kalmamış. Uludere saldırısının ardından Taraf'ın 'Devlet halkını bombaladı' başlığına, hep 'devletin gazetesi' olan Hürriyet'in, 'Devlet halkını bombalar mı?' manşetiyle cevap vermesi hoşlarına gidebilir. Ancak görüntü onları yanıltmasın; bence Hürriyet hâlâ kendi çizgisinde. Arkasında durduğu şey, 'devlet'in ta kendisi, AK Parti değil. Hürriyet, 'devlet olan AK Parti'nin yanında, Taraf ise 'devlet'i eleştirmeye devam ediyor eski günlerde olduğu gibi. Fark şu ki eleştirdiği devleti bugün AK Parti 'kendisi' olarak görüyor.

Gücünü ve meşruiyetini devletle mesafesinden alan bir parti bugün devletleşiyor görüntüsü veriyor. Devleti savunmak zordur, AK Parti için bile...

Taraf'a karşı AK Parti'yi Hürriyet'in savunması çok şeyler anlatıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Şüpheli' Başbuğ

İhsan Dağı 2012.01.06

Genelkurmay Başkanı'nın yenisine Başbakan teşekkür ederken, eskisi savcıya 'şüpheli' sıfatıyla ifade veriyor, muhtemelen hakkında bir iddianame hazırlanacak ve yargılanacak. Hukuk, umutlarımızı yeşertirken siyaset,

tereddütlere kapı aralıyor.

Kimse başladığımız noktaya geri dönmek istemez. O noktanın nasıl bir yer olduğunu eski Genelkurmay Başkanı'nın ifadeye çağrıldığı dava gayet iyi anlatıyor; işini yapmak yerine halkına karşı psikolojik savaş, hükümetine karşı da kara propaganda için Genelkurmay'ın 'resmî olarak' internet siteleri açması ve yönetmesi... Bu belki de o dönemlerde yapılan 'en masum' faaliyetti. Çeteler, planlar, senaryolar, yeraltından çıkan silahlar ve bombalar çok daha kötü niyetlerin işaretçisiydi. Alenen verilen '27 Nisan muhtırası' da cabası...

Neyse ki bu işlere kalkışanlar bugün yargılanıyorlar. Yargılanmanın eşiğinde duran son kişi İlker Başbuğ. Hakkındaki iddialar ciddi. Bunlardan bir iddianame çıkması ve Başbuğ'un İnternet Andıcı davasında sanık olarak yargılanması kimseyi şaşırtmaz.

Mahkemenin elindeki deliller de sanık ifadeleri de güçlü. İlker Başbuğ'un işi zor. Bir defa tüm asker sanıklar belgenin 'gerçek' olduğunu kabul ediyorlar. Belge de altındaki imza ve paraflar da sahici. Ancak sanık askerler neredeyse ağızbirliğiyle dönemin Genelkurmay Başkanı'nın bilgisi, onayı ve emri olmadan böyle bir belgenin hazırlanamayacağını ve uygulanamayacağını söylüyorlar. Peki, kim bu kişi? İlker Başbuğ. İş zor demem bundan...

En yakın çalışma arkadaşı bile İlker Başbuğ'u 'kurtarmaya' niyetli değil. Dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı Hasan İğsız (davanın 1 numaralı sanığı), belge üzerinde yer alan 'Sayın komutana arz' notunun Genelkurmay Başkanı'na işaret ettiğini mahkemede dile getirdi. 'Sn. K'a arz' ifadesi sadece Genelkurmay Başkanı'na sunulunca yazılır... Onun onayı ve emri olmadan bir şey yapılamaz. Nihai karar mercii Genelkurmay Başkanı'dır.' Anlayacağınız, İkinci Başkan, 'esas' Başkan'ı gösteriyor sorumlu makam olarak.

Davanın diğer sanıkları da öyle. Genelkurmay Adli Müşaviri Hıfzı Çubuklu, ifadesinde İnternet Andıcı'nın dönemin Genelkurmay Başkanı'na arz edildiğini söylüyor. Hem de tarih vererek; 1 Nisan 2009. Dönemin Genelkurmay İstihbarat Başkanı İ. Hakkı Pekin de belgenin İlker Başbuğ'a sunulduğunu anlatıyor.

Yani bu işe karışmış koca koca generaller birbirlerini suçluyorlar şimdilerde. Her biri bir üsttekini işaret ediyor. Bakalım 'şüpheli' Başbuğ ne diyecek savcılara?

İşte böyle. Dokunulmazlıklar sona eriyor. Bu olay, 'tarihî'. Daha dün savaş gemilerini ve komutanlarını arkasına alıp milleti tehdit eden kişinin bugün hukuk önüne çıkıyor olması ibretlik ve umutluk bir vaka. İşini yapmak yerine halkına ve hükümetine komplolar kurmakla meşgul olanlar için denizin bittiği yer...

Bu olay 'tarihî' dedim, çünkü daha bir yıl öncesine kadar Genelkurmay başkanları hukuken de yargılanamaz konumdaydı. 12 Eylül referandumundaki anayasa değişikliğiyle bu mümkün hale geldi. Görevle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan'da, diğer suçlara ilişkin de sivil mahkemelerde yargılanmalarının yolu açıldı. Kısa bir zaman diliminde 'dokunulmaz' bir konumdan normal bir savcının ifadeye çağırıldığı 'yurttaşlar' haline geldiler.

Değişime neden her ne pahasına olursa olsun direndikleri şimdi biraz daha iyi anlaşılıyor. O zamanlar esip gürlerken, yargıyı yanıltmaya, hükümeti zayıflatmaya, halkı tehdit etmeye çalışırken 'dokunulmaz'dı İlker Başbuğ. Rahat rahat yapıyordu bunları; şimdi hukukun önünde.

Yalnız da değil, 'ağa babaları' Kenan Evren hakkında da 'ağırlaştırılmış müebbet' istemiyle savcılık bir iddianame hazırladı. Peşinden başkaları da gelecek gibi. Sırada 28 Şubat'ın olduğu biliniyor. Yakınlarda İsmail Hakkı Karadayı, Çevik Bir ve Erol Özkasnak gibi isimleri de savcılıkta görürsek şaşırmayacağız. Belki, 'Dolmabahçe mutabakatı' vs. denilmez, 27 Nisan muhtıra girişimi de soruşturulur. Ama bütün bunlar olurken o zamanlar generallerin borazanlığını yapan, onları pohpohlayan, yere göğe koyamayan 'gazeteci ve sermayedar

takımı'nın sessizliği ibret verici. Bugün onlar komple AK Parti'ye 'yazıldılar', 'eski ortakları' savunmak için kollarını bile kıpırdatmıyorlar. Tanıyınız adamlarınızı!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Faso fiso 2

İhsan Dağı 2012.01.10

Başbuğ'un tutuklanmasının ardından iktidara yakın bazı çevrelerde 'ilginç' bir kafa karışıklığı var. Yoksa hafıza kaybı mı demeliydim?

Genelkurmay Eski Başkanı sanki durup dururken tutuklandı. Ortada bir 'andıç', yani resmî belge var ve de 42 tane internet sitesi. Belgenin içeriği açıkça suç teşkil ediyor. Sitelerin içeriği 'kara propaganda'. Altında imzası ve parafı olan komutanların her biri, ki buna Genelkurmay İkinci Başkanı Hasan İğsız da dâhil, bu belgenin ve açılan internet sitelerinin gerçek olduğunu söylüyorlar. Yani hiç kuşku yok bu 'suç delilleri' hakkında.

Mesele bu cürüm sitelerinin kimin emriyle açıldığı, yeniden düzenlendiği ve içeriklendirildiği. Davanın sanıkları yüksek rütbeli askerlerin hepsi bu işin 'emir-komuta zinciri' içinde yapıldığını söylüyor, yani Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'u işaret ediyor.

Tablo buyken, davanın diğer sanıkları gibi Başbuğ'un tutuklanmasında şaşacak ne var? Tutuksuz da yargılanabilir elbette, ancak Başbuğ'u gösteren bütün bu bilgi, belge ve ifadelerden sonra mahkemenin 'siyaseten' bir karar vererek davayı düşürmesi beklenemez eğer 'hukuk devleti' olacaksak.

Sonuçta, somut delil ve ifadeler karşısında söyleyecek sözü olmayanlar şimdilerde sivil mahkemenin 'yetkisizliği'ni gündeme getiriyorlar. "Yargılansın, ama Yüce Divan'da!" Neden peki? Çünkü suçlamalar askerî 'görevle ilgili'. Darbe hazırlığı yapmak, bağlı bulunduğu hükümete karşı psikolojik savaş örgütlemek, kendi halkına karşı komplolar tasarlamak 'TSK'nın görevi' öyle mi?

Şimdilerde İnternet Andıcı Davası'nda yargılanan Genelkurmay eski Adli Müşaviri Hıfzı Çubuklu da öyle demişti daha görevdeyken; "Bilgi destek faaliyetleri çerçevesinde, ülke menfaatlerini ve TSK'nın görev ve sorumluluk alanını yakından ilgilendiren bir kısım konular..." Bu davadan yargılanacağını bilen şahıs da TSK'nın tepesinde örgütlenen bu işi 'TSK'nın görev ve sorumluluk alanı' lafıyla meşrulaştırmaya çalışıyordu. Şimdi bu 'propagandayı' gazeteci, siyasetçi, barocu siviller yapıyor.

Darbe hazırlıkları ve girişimini 'görevle ilgili' gören 'sözde siviller', Anayasa'nın 145. maddesini bilmiyor olabilirler mi? 'Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlara ait davalar her halde adliye mahkemelerinde görülür'. Yani 'darbe suç'u askerî 'görev'le ilgili bir suç değil. Nasıl olsun ki?

Askerlerin görevleri gereği bu 'suç'u işleme 'imkânları' olduğunu, dolayısıyla bu cürümün 'görevle alakalı' olduğunu söyleyenler sadece 'komik' duruma düşüyorlar. Ne yani? Darbe girişiminde bulunan askerlerin sivil

mahkemeler tarafından yargılanması için elinin altındaki uçak, tank ve tüfeği kışlaya bırakıp başka bir 'özel ordu' mu kurmaları gerekiyor?

Ne demiş Başbuğ ifadesinde: "Niyetim kötü olsa 700 bin kişilik ordu vardı elimin altında, onu kullanırdım, niye örgüt kurayım ki?" Haklı tabii. Zaten daha önce darbe yapanlar da 'kendi özel ordu'larını kurmadı, TSK'yı kullandılar. Onlar da darbe yapmak için 'çete kurmadı'; resmî orduyu çete gibi kullandı, çeteye çevirdiler.

Her şeye rağmen Başbuğ'u isteyen savunur. Ama bunu yaparken 'darbeleri meşrulaştırıcı', darbeyi 'görev' addedici cambazlıklara kalkışmasınlar.

İşin ilginç, muhtemel darbenin hedefinde olan bazı saftirikler de inanıyor bunlara. Yahu, daha geçen yıl, bırakın henüz dumanı tüten darbe girişimlerini, üzerinden 30 yıl geçen 12 Eylül darbesi yargılanacak diye nutuk atıyordunuz. Ne oldu?

Yargılanma süreci adil değilse, tutukluluk süreleri uzunsa, usul kuralları yanı sıra hükümet bunlara çare bulabilir. Meclis çoğunluğu mevcut. Ancak, 'göz yummak', hiçbir şey olmamış gibi davranmak tuhaf. Hafızalarını yitirenlere Ergenekon, Balyoz, Andıç davalarının iddianamelerini, ifade tutanaklarını okumalarını tavsiye ediyorum. Hafıza kayıplarına iyi gelebilir.

Andıçla Genelkurmay'ın kurduğu ve yönettiği internet sitelerinin işlevinin AK Parti'yi kapatma davasına malzeme sağlamak olduğunu bileceksiniz, sonra da bu siteleri düzenleyenler tutuklandılar diye ağıt yakacaksınız.

Sicilini herkesin bildiği bir 'kaos muhibbi'nin; 'siz TSK'nın yaptıklarının arkasında durun, biz de sizin' sözünü ciddiye almış olabilirler mi? Aldıkları gazla neredeyse Ergenekon, Balyoz, Andıç vs. davalarına 'faso fiso' diyecekler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimse kızmasın, darbecime âşık oldum!

İhsan Dağı 2012.01.13

12 Eylül darbecilerinin yargılanmaya başlamasıyla oluşan sessizliğin farkında mısınız? Haklarında hazırlanan savcılık iddianamesi mahkeme tarafından kabul edilenler sanki yoldan geçen ihtiyarlar.

Kenan Evren'in, gençler için 'asmayıp da besleyecek miyiz?' sözünü unutmuş gibiler. Asılanlar arasında 'bir sağdan bir soldan' dengesini gözetken 'Evren Paşa'larını sevmişler anlaşılan. Onun yargılanmasına yürekleri dayanmıyor. Çıkıp, 'iyi yaptı, darbe gerekiyordu' diyemeyecekleri için de sessiz kalmayı tercih ediyor, bu tarihi olayı görmezden geliyorlar.

Ne yaparlarsa yapsınlar, 12 Eylül darbecilerinin yargılanması bir dönüm noktasıdır. Biliyoruz ki artık darbe heveslileri rüyalarında 'Çankaya'yı değil, 'Silivri'yi görecek, darbede 'istikbal' aramak yerine işlerini yapacaklar.

Ne siyasete ne de halka dayatmalarda bulunmaya kalkışmayacaklar. Kalkışanlar bugün 'başarılı' olsalar bile yarın hesap vermek zorunda kalacaklarını akıllarından çıkaramayacaklar. Yani, 12 Eylül'ün yargılanmasında mesele sadece bir 'adalet' arayışı değil, ülkenin 'demokratik geleceği'ni sağlama alma ihtiyacıdır. Ha, adalet az iş midir? Kesinlikle hayır. 12 Eylül 'boru değildir' ülkeyi altüst etmiş bir askerî darbedir. Meclis kapatılmış, meşru hükümet düşürülmüş, siyasî liderler tutuklanmıştır, tüm seçilmişler yerlerini askerlere bırakmıştır.

650 bin kişi gözaltına alınmış, 1 milyon 683 bin kişi fişlenmiş, 14 bin kişi vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Askerî yönetim boyunca kuşku ölümünün toplamı 419 kişidir. 50 kişi idam cezasıyla öldürülmüş, aralarında 3 bin 854 öğretmen, 120 üniversite öğretim görevlisi ve 47 yargıç da olan toplam 14 bin 509 memurun işine hiçbir hukuki süreç işletilmeden bir emirle son verilmiştir. 350 bin kişinin pasaportları alınmış, seyahat özgürlükleri yok edilmiş, siyasî partiler ve sendikaların yanı sıra 23 bin dernek kapatılmıştır. Bu adamların 12 Eylül'ünde hukuk iğfal edilmiş, İstiklal Marşı cezaevlerinde bir 'işkence aleti' haline getirilmiştir. Böyle bir tablo karşısında gecikmiş de olsa 'adalet' talebi son derece meşrudur. Davaya müdahil olmak isteyen binlerce kişiyi dinlemeye başladığımızda mağduriyetin, eziyetin, işkencenin boyutlarını bir kez daha göreceğiz.

Bunları görmek istemeyenler, örtbas etmeye çalışanlar da olacak tabii. Bir de hukuk dışına çıkanlara hukuk içinde hesap sorulmasını bile 'rövanş' olarak niteleyenler var. Demokrasi ve hukuk devletini kurumsallaştırmaya çalışan herkese 'rövanşist' damgası vurarak sindirme çabasının işe yaramadığını kimse söyleyemez. Sinenlerimiz hiç de az değil ayrıca.

Bunlar, tescilli darbecilere ve darbe girişimcilerine bugün destek çıkarken ideolojik bir 'rasyonalizasyon' yapıyorlar. Bir yandan 'hoşgörü' adı altında verdikleri desteği 'rövanşist' olmadıklarının ispatı olarak gösteriyor, 'demokrasi sevdası' estiriyorlar, öte yandan da 'devlet'e sahip çıktıklarını iddia ediyorlar. Rasyonalizasyon dediğim şey işte bu 'devlet'le ilişkide gizli. İtiraf etmek kolay değil ama, Kenan Evren'i 'devlet büyüğü' olarak görüyorlar. Miras aldıkları 'devlet fetişizmi' yeniden canlanıyor. 12 Eylülcüler de andıççıları da savunmalarının nedeni 'devlete saygı'. Kenan Evren dahil 'devlet büyükleri'ni mahkeme önünde görmeye yürekleri dayanmıyor.

Dayansa da, dayanmasa da 12 Eylül'de darbecilerin yargılanmasının önünü açan anayasa değişikliği halkın yüzde 58 oyuyla kabul edildi. Yargı da bunun gereğini yapmak zorunda. Darbecileri 'af' da bir taleptir, tartışılabilir. Ancak halk darbecileri affedecek olsaydı 12 Eylül referandumunda 'hayır' derdi. İşkencelerden geçirilenler, ölenler, öldürülenler, hâlâ yaşadıklarının travmasını atlatamayanlar adına halk 12 Eylülcülerini mahkûm etti... Şimdi kimse mağdurlara 'rövanşist olmayın' deme hakkına sahip değil. Üstelik darbecilerin yargılanması neden rövanş olsun ki? Aydın Engin'in nitelemesiyle bu 'inatçı demokratların zaferi'dir.

Sonuçta benim hâlâ anlamadığım şudur: Ne oldu da darbelerden, andıçlardan, fişlemelerden, akreditasyonlardan mağdur olanlar bugünlerde 'aman askere dokunmayın' saflarına katıldı? Çok şey yakıştırıldı şimdiye kadar; ama, bu da bir tür 'Stockholm sendromu' olmasın?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

19 Mayıs ve devletin ideolojik genetiği

İhsan Dağı 2012.01.17

19 Mayıs'ta çocuklarımız hâlâ askercilik oynasın istiyor birileri. Kas göstersizler, güç sergilesinler, disiplini ve itaati benliklerine sindirsinler. Oysa eğitim, özgürlüğün, özgünlüğün ve özgüvenin inşa edildiği bir alan.

Düşünceler ifade edilmeli, gençler kendini tanımalı ve kendini gerçekleştirmeyi öğrenmeli. Bizde ise işler farklı. Milli eğitim, militarizmin kiteselleştirildiği bir 'imkân' olarak görüldü hep. Toplum mühendislerinin oyuncağı oldu eğitim, okullar, öğrenciler... Devlete itaatkâr, resmi ideolojiyi benimsemiş, disiplinli yeni nesiller yetiştirmek için kullanıldı Milli Eğitim. Hâlâ da buna son verilebilmiş değil.

Milli Eğitim'in bu 'işlevi'nden en ufak bir 'sapma' olduğunda kıyamet kopuyor. En son bir genelgeyle 19 Mayıs kutlamalarının 'eğitim faaliyetlerini' aksatmadan yapılması istenmiş. Mesele hemen 'Cumhuriyet'le, Atatürkçülükle, Atatürk ilke ve inkılâplarıyla hesaplama'ya indirgeniverdi. Bu tür 'ideolojik' itirazlara şaşırıyoruz şaşırmasına da adamlar haksız değiller.

Anayasa ile tanımlanan ve kanunlarla açılan bu 'devlet' hâlâ Kemalist-ideolojik bir devlet. Dolayısıyla birilerinin çıkıp, yönetimin buna uygun davranmasını istemesi de haksız değil. Arkalarında kocaman bir hukuk sistemi var. Anayasa'ya, Milli Eğitim Temel Kanunu'na ve Yükseköğretim Kanunu'na bakarsanız Kemalist-militarist vesayetin hukuksal altyapısının hâlâ nasıl devam ettiğini görürsünüz.

Anayasa'nın değiştirilmesi teklif dahi edilemeyen 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti, 'Atatürk milliyetçiliğine bağlı' bir devlettir. Bu 'bağlılık' devletin temel niteliklerindendir. Başlangıç kısmı da lafı hiç dolaştırmadan söyler; 'Hiçbir faaliyetin... Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği'ni ilan eder.

Açıkça bu devletin 'ideolojik genetiği' hâlâ Kemalizm'dir. Bu değiştirilmeden 'Kemalizm'den sapmak', temelleri olan bir eleştiri ve hatta suçlamadır. Ciddiye alınır. Bir de Milli Eğitim'i de ilgilendiren 'gençlik' maddesine bakın Anayasa'nın; 'Devlet, gençlerin... Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda... yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır'.

Peki, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 'temel ilkeler' başlığının 10. maddesi ne diyor? "Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılâp ve ilkeleri ve Anayasa'da ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır." Kemalizm, hâlâ sistemin ideolojisi değil sadece, hukuku da... Boşuna demokrasinin kurumsallaşması, askerî-Kemalist vesayetin sonlanması için yeni anayasa şart demiyoruz.

Daha diyecek bir şey var mı? 'Hukuksal üst ilkeler' böyle kaldığı sürece yönetimin yapabileceği, Kemalizm'i 'yeniden yorumlamak'tan ibarettir; çünkü 'temel referans' değişmemiştir. Kendine göre Kemalizm tanımlamaları çok denendi. Sonunda Kemalizm'in sağ, sol, muhafazakâr, cumhuriyetçi, devrimci vs. versiyonları üretildi. Ancak bütün bu 'yorum' denemeleriyle Kemalizm hep 'kendini yeniden üretmeyi' başardı. Artık bu 'dolambaçlı' yollardan vazgeçmenin zamanıdır. Çocuklarımız, gençlerimiz neden hâlâ 'Atatürk ilke ve inkılâpları'na bağlı olarak yetiştirilmek zorunda olsun ki? Kuzey Kore gibi bir halk mı yaratmak isteniyor? Tamam, bu mümkün değil; çünkü 'hayat' Kemalizm'i yendi, yeniyor. Doğru, ama 'yeni durum'un kurumsallaşması da hukukun yenilenmesine bağlı.

Hukuk değişmiyor, yorumlarla mesafe almaya çalışıyoruz; örnek, Atilla Yayla davasının sonucu. 2006 yılında bir konferansta 'Kemalizm, ilerlemeden çok gerilemeye tekabül eder' demişti Profesör Yayla. Atatürk'ün heykel ve büstleri için de "ileride bizlere, neden her yerde bu adamın heykelleri var diye soracaklar" dediği için dava açılmış, Atatürk'e hakaretten mahkûm olmuştu. Yargıtay kararı bozmuş, hakaret bulmamış. Ne âlâ...

Bir başka siyaset bilimci Mümtaz'er Türköne de son birkaç hafta içinde "Atatürkçülüğün mevcut haliyle Türkiye'yi geri bıraktıran, çağdışı, medeni dünyaya aykırı bir tür yobazlık" olduğunu sıklıkla söyledi. Kıyamet de kopmadı. Kimse Atatürk'ü Koruma Kanunu vs. demedi. Yani Kemalizm'i konuşmak ve eleştirmek konusunda

'bir arpa' boyu da olsa yol gitmişiz. Ama bu, devletin genetik kodunun hâlâ 'Kemalizm' olduğu gerçeğini değiştirmez. Dolayısıyla her an 'Kemalizm'den sapmak'la suçlanabilirsiniz. Kısaca, yeni anayasa şart...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Namazda bir Ermeni

İhsan Dağı 2012.01.20

Size bir Ermeni hikâyesi anlatacağım bugün. Yıllar önce Ankara'da Çayyolu semtinde oturuyoruz.

Komşularımız genelde emekli bürokratlar, 'laikçi teyzeler'. Bunların birisi bir ocak günü sokakta karşılaştığımızda heyecanla; 'gözümüz aydın, Refah Partisi'ni kapattılar' diye muştulamıştı günün haberini. Sonradan da bu 'laikçi teyze'nin subay emeklisi eşi Cumhurbaşkanı Sezer tarafından Anayasa Mahkemesi üyeliğine atanmıştı...

Böyle bir mahallede Anadolu'dan görünen iki aile vardı. Birisi yan komşumuz 'Mehmet Amca'. Yılların esnafı. Kayserili, ama hakikisinden... O zamanlar yetmişinin üzerinde olmalıydı, ama işini devralan oğluyla birlikte sabah namazından sonra işyerine gider, akşam evine dönerdi. Bir defasında daha 10-11 yaşlarında olan oğlumu da göndermiştim sabahtan. Akşam geldiğinde yorgunluktan bitaptı, ama Mehmet Amca'nın cebine koyduğu yüklü harçlıkla bu yorgunluğun karşılığında mutluydu. Mehmet Amca'ya 'Neden bu kadar para?' diye sorduğumda; 'Kazanmanın lezzetini tatsın' demişti.

Diğer komşumuz 'Pascal Amca'ydı. Yaşça seksenlerinde, Ankaralı bir Ermeni'ydi, ama çocuklarının, torunlarının adı hep 'Türk'tü. Konuşmayı pek sevmez, güzel havalarda küçük bahçesinde oyalardı kendini. Görmesi epeyce zayıflamıştı, göz tansiyonundan şikâyetçiydi. Yine de bahçeye çıktığında oturmaz, oraya buraya sürekli çiçekler diker, onları sular, yetiştirirdi. 'Pascal Amca, gözlerinizi koruyun, yere eğilmeyin, oturun güneşin keyfini çıkarın' dediğimizde, 'Toprağa dokunmadan duramam.' derdi. Severdi toprağı, toprağını... Eşi Tijen Teyze, Muharrem aylarında aşureler, Ramazanlarda da türlü tatlılar hazırlar, Müslüman komşularına ikram ederdi. Dindarlara karşi 'cadı avı'nın yapıldığı 28 şubat günleriydi, mahalle 'laik'ti... Hiç fark etmedi onlar için. Müslüman komşularla 'bildikleri tarzda' yaşamaya devam ediyorlardı. Oysa biz bilemezdik bir Ermeni'nin kutsalını, bayramını...

Mehmet Amca ile Paskal Amca'nın muhabbeti iyiydi. Çocuklardan, torunlardan söz eder, buldukları güzel mevsim çiçeklerini paylaşırlardı.

Ancak bütün muhabbetine rağmen Mehmet Amca ara sıra karşi komşumuzun 'Ermeniliği'ne getirirdi sözü... Kayseri'de Ermenilerin Türklere yaptığına vs....

Bir gün Mehmet Amca'yı kaybettik. Soğuk bir kiş günüydü. Cenazesi elli yılı aşkın esnaflık yaptığı Yenimahalle'den kaldırılacaktı. Cami avlusu kalabalıktı. Mahalleden birçok komşusu da oradaydı. Pek dışarı çıkacak hali olmayan Pascal Amca da gelmişti. 'Laik mahalle'nin komşuları arasında enteresan bir hava egemendi. Sanki bir cenaze namazına değil de 'kokteyl parti'ye gelmiş gibiydiler. Kendi aralarında toplanmış sohbet ediyorlardı. Öğle namazının ardından cenaze namazına yöneldiğimizde de onların bu 'kokteyl parti' havası değişmedi. Cenaze namazı başlarken aralarından bir kişi yavaşça ayrıldı; başi yerde, kalın gözlüklerinin

ardından gözleri dolu dolu... Komşusunun cenaze namazı için sıralanan safa katıldı. İmamın 'Nasıl bilirdiniz?' sorusuna titrek bir sesle 'iyi bilirdik' diyen kişi, yanımda saf tutan Ermeni komşumuz Pascal Amca'ydı.

Müslüman değildi, ama Müslüman bir komşusunu ebediyete uğurlarken Müslümanlarla saf tutmanın acıyı paylaşmak, dualara katılmak olduğunu biliyordu. Seksenlik bir Ermeni, laikçi komşularıyla 'tören'i uzaktan izlemek yerine 'acıya katılmayı' tercih ediyordu Müslüman cenazesinde saf tutarak. O biliyordu Müslümanlarla nasıl yaşanacağını, ama biz unutmuştuk, silmiştik hafızamızdan bir Ermeni'yle nasıl yaşayacağımızı... Bunun övünülecek bir meziyet değil, bir lanet olduğunu bilmeden... Sonra bir dindarla, başörtülüyle, Alevi'yle, Kürt'le de nasıl yaşayacağımızı bilemedik; onların farklılıkları da katlanılamaz geldi bize. Lanet dediğim bu...

Sonuçta, bu ülke 'farklı olan'la yaşama tecrübesini unuttu. O yüzden, 'Hemşerim memleket neresi?' diye sorulduğunda, 'Malatyalıyım' karşılığını veren bu toprakların insanı Hrant Dink bugün yaşamıyor. 'Biz'den bir katil onu vurdu. Üstelik tek başına da değil; kusur, ihmal, hata veya kasıtlı cinayetin arkasında duran bir koca devlet mekanizmasıyla...

Ermeni olduğu için öldürüldü Hrant Dink, ama asıl hedef AK Parti hükümetiydi. Belli ki hükümet bunu hiç anlamadı. Bir 'Ermeni'nin öldürülmesini dert edinmiş görünmektense devletin gözüyle baktı Dink cinayetine. Sahip çıkmadı yurttaşına; oysa o yurttaş AK Parti'yi durdurmak için seçilen bir kurbandı. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin B planı var mı?

İhsan Dağı 2012.01.24

AK Parti'nin Suriye'de Esed rejimine, Fransa'da soykırım yasa girişimine, İstanbul'da üçüncü köprüye ilişkin B, hatta C planı olduğu söyleniyor.

Peki, AK Parti'nin yeni anayasanın nasıl yapılabileceği konusunda B planı var mı? Yoksa bütün iş, uzlaşması neredeyse imkânsız olan 'Uzlaşma Komisyonu'na mı havale edilmiş durumda?

AK Parti'den bazıları bu anayasa ile de pekala hükümet edebileceklerini düşünüyor olabilirler; ancak 'yeni anayasa' da onlardan bekleniyor. 2007 seçimlerinden bu yana AK Parti yeni anayasa sözü, halk da ona oy verdi. Anayasa dalgası 12 Eylül'de Erdoğan çizgisinin oyunu % 58'e kadar çıkardı. Vatandaş yeni bir anayasa istiyor, bunu da AK Parti'den istiyor. Yapılmadığında sorumlu tutacağı parti de MHP veya CHP değil, AK Parti olacak.

Bu yüzden yeni anayasa yapımını en çok dert etmesi gereken parti AK Parti, sözü veren de o, beklentilerin adresi de... Bunun yolu da bir yandan Uzlaşma Komisyonu çalışmalarına zaman tanımak ve katkıda bulunmak, öte yandan da 'alternatif' taslaklar ve 'yapım modelleri' üzerinde çalışmaktan geçiyor.

Dolayısıyla, altı ay sonra Uzlaşma Komisyonu'ndan yeni anayasa çıkmayacağı anlaşıldığında AK Parti; 'tamam denedik, ama olmadı' deme lüksüne sahip değil. Yeni anayasayı referanduma götürmek için gerekli olan 330 milletvekiline sahip olmadıkları doğru. Ama bu, AK Parti'yi yeni anayasa yapımından siyaseten sorumlu olmaktan kurtarmaz. Şöyle veya böyle AK Parti halkın önüne bir taslakla ve iradeyle çıkmak durumunda.

O noktada Uzlaşma Komisyonu'nda varılan noktaları içeren, sivil toplum, uzmanlar ve halkın taleplerini dikkate alan bir 'taslak' Meclis Genel Kurulu'na getirilmeli. Millet AK Parti'nin yeni anayasa vizyonunu ve iradesini görmeli.

Var mı böyle bir strateji ve hazırlık?

Aksi halde beklentiler hayal kırıklıklarına evrilir. Bunun siyasal sonuçları ne olur bilemem, ama kimse de halkın yeni anayasa beklentisini hafife almasın. 2009'da % 38'e düşen oyun 2010'da neden ve nasıl % 58'e çıktığını biraz düşünsün.

Ayrıca şunu da belirtmek gerek; Meclis'te anayasa yapmaya çalışan bir AK Parti, yönetimi 'otomatik pilot'a bağlamış 'teknik işler gören bir hükümet' görüntüsünden çıkıp yeniden 'aktif ve reformist bir siyasal aktör' haline gelir. İktidarının 10. yılında 'devletleşen' değil devleti dönüştüren, statükoyu savunan değil statükoyu değiştiren bir parti hüviyetine tekrar kavuşur, büyüyen eleştirilere karşılık vererek hâlâ 'değişimin taşıyıcı aktörü' olduğunu gösterir. Yani siyaseten kazançlı çıkar AK Parti, eğer Meclis'te uzlaşma sağlanamasa bile anayasa yapımı işine sarılırsa. Şimdiye kadar olduğu gibi değişimden, yenilikten yana tek siyasal parti olarak gücünü muhafaza eder.

Aslında AK Parti'nin böyle bir B planına sahip olması Uzlaşma Komisyonu'nda diğer partilerle bir mutabakata ulaşmayı da kolaylaştırır. Toplumsal talebi ve hükümetin iradesini gören muhalefet partilerini de sürecin parçası olmaya zorlayabilir. Sonuçta muhalefet de bu sürecin parçası olmak isterse B planına zaten gerek kalmadan yeni anayasa yapılır.

Amaç, demokratik, sivil ve özgürlükçü bir yeni anayasa. Bu işi kuşkusuz Meclis yapacak. Ancak siyasi sorumluluk AK Parti'nin üzerinde. Uzlaşma Komisyonu'nda sürecin akim kalması AK Parti'nin sorumluluğunu düşürmez. Dolayısıyla 'alternatif planları'nın olması gerek. Üstelik böyle planların varlığı 'uzlaşma' sürecini de kolaylaştırır. Şunu söyleyeyim; birileri yeni anayasa taleplerini Uzlaşma Komisyonu'na gömmek isteyebilir. Bunu engellemenin yolu ise AK Parti'nin iradesini göstermesi ve alternatif planlarının olduğunu göstermesi. Tabii AK Parti yeni anayasa arayışında samimi ise...

Düzeltilme ve özür: Cuma gün yayınlanan yazımda Pascal Amca'nın eşinin adını yanlış hatırlamışım; Santi Teyze olacaktı. Düzeltir, özür dilerim...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En baba siyaset

İhsan Dağı 2012.01.27

Ne biz yazmaktan usanacağız ne de toplum istemekten vazgeçecek.

'Yeni anayasa'dan söz ediyorum. Gün geçmiyor ki anayasa ile ilgili bir toplantı, bir çalışma, öneri gündeme gelsin. 'Yeni anayasa yapmak' fikrini millet acayip benimsemiş durumda. Bunun nedeni bence açık; demokrasinin kurumsallaşması için yeni anayasa gerekiyor. Sivil-asker ilişkilerinin sadece bir fotoğrafa yansıyan görüntü olmaktan çıkıp 'geri döndürülemez' bir ilkeye dönüşmesi ancak yeni anayasayla mümkün olacak. Aksi halde, verilen yeni bir fotoğrafla eskiye dönebileceğiz. Kurumsallaşma demek, demokratik kazanımların bir kişiye, partiye vs. bağlı ve bağımlı olmaktan çıkması; temel hukuksal metinlerle güvence altına alınması demek...

İnsanlar artık 'diken üstünde' bir rejim değil; ilkelere bağlanmış, kurumların işleyişine kazınmış, kalıcı ve öngörülebilir bir hukuk rejimi istiyorlar. Bu nedenle talep de, beklenti de yüksek. Yükselen beklentiler karşısında, bu iş için bir yandan sivil toplumu sürekli çalışmaya davet eden Meclis Başkanı Cemil Çiçek, öte yandan da 'frene basıyor'. Geçenlerde bir haftada iki farklı anayasa etkinliğinde dinlediğim Meclis Başkanı, 'yeni anayasa her derde deva olmayacak, her sorunu çözmeyecektir' diye uyarıyor.

Haksız değil, ama yeni anayasanın bazı sorunlarımızı çözeceği de kesin. En önemlisi, 'halkın kendi anayasasını kendisinin yapması' sorununu. Bu bir sorun, çünkü siyaset anayasayla başlar; anayasayla devleti ve siyaseti kurgulamayan halk 'birincil ve kurucu güç' olduğu hakikatini bir türlü 'realize' edemez. Dolayısıyla, bırakın millet heyecanlansın. Hakikaten heyecan verici değil mi bu toplumun ilk defa kendi anayasasını kendisinin yapacak olması?

Heyecanı pörsüten ise zaman zaman gelen umutsuzluk. Yeni anayasa talebinin siyasal partiler tarafından uzlaşma adı altında boğulacağı endişesi... Herhangi bir anayasa toplantısında dört siyasi parti temsilcisini arka arkaya dinlediğinizde 'boğulduğunuz' hissine kapılmamanız neredeyse imkânsız. İlle de uzlaşma diye tutturduğumuzda üzerinde uzlaşılacak metnin 1982 Anayasası'nın ilk versiyonundan bile kötü olabileceğini düşünmeden edemiyor insan.

'İleri' bir noktada, demokratik ve özgürlükçü bir anayasada uzlaşma olmaz değil tabii, olabilir. Bana kalırsa iyi bir anayasa yapmak aslında zor bir 'iş' değil. Anayasalar var oldukları andan itibaren iki temel işleve sahiptirler, yani iki yapılaşma nedeni vardır. Birincisi, yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini güvence altına almak, onlara hukukun en üst korumasını sağlamaktır. İkincisi, devletin, devletin memurlarının gücünü sınırlamak. Neyle mi? Yurttaşların temel hak ve özgürlükleriyle.

Böylesi işlevler yüklenen anayasa yapmak zor değil. Üzerinde rasyonel bir zeminde uzlaşma da sağlanabilir. Ancak bu iki noktada da temel 'demokratik' ölçülerine uymanız şartıyla. Yoksa 'yurttaş'tan söz ederken bile anlaşılamazsınız. Anayasa yapanlar yurttaşlar arasında hiyerarşi görürse veya yaratmaya çalışırsa; yani kafalarında 'özde vatandaş' ve 'sözde vatandaş' gibi ayrımlar varsa uzlaşma sağlayamazsınız. Öte yandan, devletle yurttaşlar arasında devleti hiyerarşik olarak üste yerleştiren bir zihniyetle de bu temel işlevi yerine getiren bir anayasa yapamazsınız.

Daha karmaşık sorunlar da var ayrıca... Anayasa, aynı zamanda iktidarın paylaşım haritasıdır. Kim, ne kadar iktidar kullanacak, anayasayla dağıtılır. Meclis'in gücü ve kudreti, cumhurbaşkanı, başbakan, bürokrasi, asker, yargı, üniversiteler... Devlet dediğimiz yapı içindeki iktidar, imtiyaz, kaynak hep anayasa üzerinden elde edilir.

Dolayısıyla, devletin kurumlarında oturanlar için yeni anayasa yapmak bir tür 'meydan muharebesi'dir. Herkes daha fazla iktidar koparmaya çalışır. Burada da uzlaşmadan veya 'ideal'den çok 'güç dengesi' belirleyici olur.

Öte yandan, özellikle bizde, anayasa aynı zamanda 'yurttaş'ı tanımlar. Yurttaş, Türk mü olacaktır, laik mi? Hangi ilkelerle eğitilecektir, neye, kime sadık olacaktır? Birileri anayasayla bunları da belirlemeye kalkışır. Yani devletin yurttaş tasarımı anayasa üzerinden yapılır. Dolayısıyla mesele, siyaset üstü teknik ve rasyonel bir anayasa yapmak değildir. İktidarın ve kimliklerin 'yeniden müzakere' edileceği en baba siyasettir anayasa yapmak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeriatı savunmak

İhsan Dağı 2012.02.03

"Adaleti savunmak şeriatı savunmaktır, demokrasiyi savunmak şeriatı savunmaktır, hürriyeti savunmak şeriatı savunmaktır."

Hafta başında Kahire'de Insight Turkey dergisinin düzenlediği 'Devrim Sonrası Ortadoğu' başlıklı konferansta söylendi bu söz. Sahibi de Mısır'ın ünlü düşünür ve yazarı Fehmi Hüveydi...

İslam'la demokrasi arasındaki ilişki asıl şimdilerde konuşulmalı, tartışılmalı. Bu, aslında bir 'iç tartışma'; seçim sürecine katılan İslamcı partilerin İslam-siyaset ilişkilerine nasıl baktıklarını anlamamıza imkân sağlayacak bir tartışma... Alacakları pozisyonla, ya 'eski otoriter muhalifleri'ni doğrulayacak veya yaratılan korkunun yersiz olacağını gösterecekler.

Yani, Mısır ve Tunus'ta seçim kazanan İslamcı partiler ya demokrasi içinde kalacaklar veya demokrasiyi araçsallaştırıp otoriter ve ideolojik bir yöne kayacaklar.

Bu noktada, toplumsal bir zemin ve ideolojik bir duruş olarak İslam'ı tümüyle dışlayan laikçi bir siyaset tarzından söz etmiyorum kuşkusuz. İslamî hareketlerden böyle bir yaklaşım beklemek anlamsız. Kastettiğim, yazının girişinde Hüveydi'den yaptığım alıntıda olduğu gibi 'geniş yorumlarla' demokrasiye ve çoğulculuğa İslam içinden bir yer açmak.

Bu mümkün, aynı zamanda pratik; fakat bir o kadar da zor. Bölgede İslamcı hareketler uzun süre otoriter, dışlayıcı ve şiddet kullanan rejimler altında kaldılar. Varlıkları bir başkaldırıydı; bütün muhalefetin sindirildiği bir siyasal iklimde kendiliğinden bir muhalefet hareketine dönüştüler.

Devrim sonrasında ortaya sandık konulduğunda da bunun karşılığını halk desteği olarak aldılar. Tunus'ta ve Mısır'da iktidara yürüyorlar. Anayasa önemli ölçüde İslamcı hareketlerin etkisi altında yapılacak. İktidara ya egemen ya ortak olacaklar. Ama asıl iş ve sorumluluk o zaman başlayacak.

Önceki dönemlerde işleri çok kolaydı. Otoriter ve başarısız yönetimlere karşı muhalefet ederken 'çözüm İslam'da' demek yeterliydi neredeyse. Bir de kıt kaynaklarıyla az da olsa ürettikleri sosyal hizmetler gönülleri fethetmek için yetiyordu.

Şimdi ise İslamcılar hem demokratik ve özgürlükçü bir rejim yapımına katkıda bulunmak zorundalar hem de halk için hizmet üretmek. Bunlardan birincisinde isteksiz göründüklerinde 'eski rejim'i İslamcılarının önünü

kesmekte haklı çıkarmış olacaklar. Ayrıca bölgedeki değişim sürecini demokratikleşme ekseninden çıkarıp İslamileşme parantezine alarak zora sokacaklar.

İkincisi, iktidara gelen İslamcı partiler refah ve hizmet üretebilecekler mi? Halkın somut sorunlarına çözüm bulmak zorundalar. Ekonomik kaynakları iyi yönetmek, yeni kaynaklar üretmek ve halkın refahını yükseltmek... Bu yönde çok büyük bir beklentinin olduğunu unutmayalım. Mısır'da ve Tunus'ta seçimleri kazanan İslamcı hareketlerin 'devlet yönetme tecrübesi' yok. Bu bir avantaj olabileceği gibi dezavantaj da olabilir. Sonuçta 'sorun çözme' kapasitesini geliştiren İslamcı partilerin daha rasyonel ve pratik bir zeminde siyaset yapmasıyla karşılaşabiliriz. Ancak başarısızlık noktasına sürüklendiklerinde İsrail ve Batı karşıtlığı üzerinden 'popülist' bir siyasete yeltenmeleri de kaçınılmaz olur.

Dolayısıyla bölgede iktidara gelen İslamcılarının hem demokrasiyi yerleştirmekte hem de ekonomiyi yönetmekte başarılı olmaları istikrarlı bir Ortadoğu için şart. Bu, ne sadece Mısır'ın ne de Tunus'un sorunu; Türkiye dahil tüm dünyanın bu ülkelere destek vermesi gerek.

Insight Turkey'in Kahire konferansında konuştuğumuz Mısırlılar ve özellikle de Özgürlük ve Adalet Partisi'nin temsilcileri bunun farkında görünüyor. Parti yetkililerinden 'ideolojik değil pratik ve pragmatik bir siyaset' güdüleceğinin işaretlerini aldık. Neredeyse bir asırlık tarihinde ilk defa iktidara bu kadar yaklaşan İhvan hareketi somut sorunlara çözüm bulmadan, refah üretmeden iktidarda kalamayacaklarını anlamış görünüyor. Ayrıca çoğunluğa dayanarak yeni bir otoriter rejim kurmanın dertlere deva olmayacağını da farkındalar.

Mısır değil sadece, tüm İslam dünyası etnik ve dinsel çeşitliliği barışa dönüştürebilecek bir mekanizma olarak demokratik ve çoğulcu bir rejime ihtiyaç duyuyor. İslam'ın ideolojik yorumu yerine 'adalet, hürriyet ve hak'ı merkeze alan bir şeriat okuması ise bir imkândır, Müslümanların kuracakları bir demokrasi için.

Arap devrimlerinden demokrasi çıkarmaktır asıl devrim, iktidara seçimle gelen İslamcı otoriter bir rejim değil.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet dindar yetiştirebilir mi?

İhsan Dağı 2012.02.07

Sivil toplum çekilsin kenara, yeni nesil dindarları devlet yetiştirecekmiş. Bir liberal olarak devletin yetiştirdiği ürünlerin kalitesinden hep kuşku duydum.

Bir ara devletin girmedeği sektör kalmamıştı. Ayakkabı da üretmişti, kumaş da... Şimdi neredeyse bankası bile kalmadı devletin. Çünkü iyisini, kalitelisini, hayata uygununu yetiştiremediği anlaşıldı.

Başbakan Erdoğan'ın "dindar nesiller yetiştireceğiz" sözünü duyduğumda bunlar geldi aklıma. İnşallah ciddi değildir, çünkü sonuç pek hayırlı olmaz din ve dindarlar için bile... Sivil toplum, cemaatler, tarikatlar, gönüllü kuruluşlar bu işi gül gibi yapıyorlar yıllardır. Devlete ihtiyaç var mı?

Ama biliyoruz ki 'yeni bir nesil' yetiştirmek Türk siyasetinin en derin takıntısıdır. Takıntının ilham kaynağı da Kemalizm. Mesele sadece kendine benzer insanlar yetiştirmek de değil, kendine bağlı nesiller yetiştirmektir; sorgulamayan, eleştirmeyen, devletin her yaptığından bir hikmet arayan insanlar.

'Aslında bu ülkede herkes biraz Kemalisttir' derken su-i zanda bulunmuyoruz. Öyleyiz işte. Biz Kemalizm'den başka bir şey görmemişiz. Kürt'ün de, liberalin de, İslamcının da gözünü açtığına gördüğü 'rakip' Kemalizm olmuş. Dolayısıyla hepimiz öykünüyoruz Kemalizm'e biraz.

Kemalist veya dindar 'yeni nesiller' yaratma fikrinin dayandığı temel varsayım şu: Toplum aslında tepeden aşağı tanımlanabilir, yeniden inşa edilebilir bir 'şey'dir. Reşit değildir, kendi başına bırakıldığında yanlış kararlar verir. Dolayısıyla onu 'yetiştirmek' gerekir, şöyle veya böyle.

Bu durumda meselenin özü ve sorunlu yanı devletle toplum arasında kurulan hiyerarşik ilişki. Üstte olan, buyurabilen tabii ki devlet. Toplum korunmaya muhtaç; ya akıllı zayıf veya ahlaki ve inancı. Bu durumda devletin görevi halkı 'aydınlatmak, ona doğru yolu göstermek'. Aydınlanmacı, pozitivist, 'irşad edici' devlet olarak hep Kemalist devleti eleştirdik. Eğer Başbakan Erdoğan söylediklerini pratiğe taşırsa artık dinle 'irşad eden' bir devletimiz olacak!

Demek ki insan biraz da mücadele ettiklerine benziyor. Yoksa Başbakan Erdoğan nasıl olur da yıllarca mücadele ettiği Kemalist rejim gibi toplum mühendisliği yapmaya kalkabilir? Bilmez mi ki eğer siz 'dindar nesiller yetiştirmeyi' amaç edinir ve bunu devlet aygıtları üzerinden yapmaya kalkışırsanız geçmişte farklı türden nesiller yetiştirmeye çalışanları eleştiri imkânını kaybedersiniz.

Bence mesele laiklik değil, demokratlık. Siz toplumu devlet eliyle kalıba sokulacak bir hamur olarak görüyorsanız demokrat olamazsınız. İster Kemalist, ister muhafazakâr, ister liberal olun, fark etmez. Tepeden inmecisi, jakoben bir devlet modeli dün Kemalizm'e hizmet etti, bugün de 'dindarlar'a hizmet edebilir. Modeli değiştirmeden modelin hizmet ettiği ideolojiyi veya toplum kesimlerini değiştirirseniz aslında sistem yerli yerinde durur. Bu durumda toplumla yönettiğiniz devlet arasında hiyerarşik bir ilişki kurmuşsunuzdur ve bu ilişkide devlet üsttedir, buyurgandır, 'irşad eden'dir.

Bence ihtiyaç duyduğumuz devlet, kendi görüşüne göre nesiller yetiştiren devlet değil, hizmet üreten devlet. Devlet halkın inancını, düşüncesini, yaşam biçimini, kılık kıyafetini belirlemeye kalkışamaz. Bunu yapan devlet totaliter bir eğilim sergilemiş olur ve demokratik meşruiyetini kaybeder.

Yıllarca ne dedik; tepeden inme modernleşme zihniyeti demokrasiye geçit vermedi, çünkü halkı hep 'adam edilecek bir nesne' olarak gördü. Toplumu dindar, dinsiz, sosyalist, laik, pozitivist vs. yapmaya çalışan bir devlet aynıdır. Hepsi de devlet otoritesi ve kaynaklarıyla toplumu 'adam etmeye' çalışır.

Başbakan Erdoğan dediklerini hakikaten yapmaya kalkışırsa elde malzeme var; bu devlet zaten halkı 'yola getirmek, adam etmek' üzere tasarlanmış bir devlet. Bürokratlarımız da bu kültürden geliyor. Yıllarca laik-pozitivist nesiller yetiştirmeye kalkıştılar, şimdi de dindar nesiller için çalışırlar.

Ancak bir de şu sorun var: Bizim çocuklarımızdan dindar bir nesil yetiştirecek olan bu devlet, sakın bu işi yüzüne gözüne bulaştırmasın. Malum, yıllardır yetiştirilen Kemalist-pozitivist nesiller AK Parti'yi iktidara getirdi. AK Parti'nin dindar nesilleri acaba elli yıl sonra kimi başımıza getirir?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Girelim mi, duralım mı?

Suriye meselesi tam bir çıkmaz. Türkiye açmazda. Suriye'de yaşananlar kabul edilebilir, katlanılabilir değil.

Ama bunun nasıl değiştirilebileceği konusunda kimsenin net, uygulanabilir bir fikri de yok. BM Güvenlik Konseyi'nden Esed rejimine karşı yeni yaptırım kararları gelmeyecek. Uluslararası bir askerî müdahaleye yeşil ışık yakan karar çıkması da imkânsız. Rusya ve Çin'in hem BM'de hem de ikili ilişkilerinde Suriye'ye destekleri devam ediyor.

Geriye NATO çerçevesinde bir operasyon ihtimali kalıyor. Türkiye'nin doğrudan bir NATO operasyonuna sıcak bakacağını sanmıyorum. Libya'da bu modele karşı çıkmıştı ilk önce, sonra operasyona katılmış da olsa. Türkiye, bölgeye NATO güçlerini getiren ülke olmak istemeyecektir.

Ancak oldu-bittiler de ihtimal dışı değil. Türkiye'ye yönelik Suriye'den gelen bir saldırı hem NATO'nun hem de Türkiye'nin bu konudaki tereddütlerini kırabilir. Ancak Suriye hükümetinin böyle bir yanlışa düşmesi beklenmez. Ahmakça olur bu... Tabii Suriye'den böylesi bir açık saldırı gelmeden de 'Suriye saldırı' havası oluşabilir. Sınırdaki bazı karışıklıklar ve hatta bazı PKK eylemlerinin Suriye'den geçişlerle gerçekleştiği gibi iddialar da Suriye'ye karşı bir askerî hareketlenmeyi başlatmaya yetebilir. Dahası, Esed yönetiminin son günlerde iyice artırdığı şiddet dalgasının Türkiye'ye yönelik kitlesel göçlerle sonuçlanması da müdahale fikrini haklılaştırabilir.

Peki bütün bu operasyonel senaryoları kim yürütecek? Türkiye'nin NATO'yu arkasına alıp bu işe kalkışacağını sanmıyorum; ama NATO'suz da hem sonuç almak imkânsız hem de Rusya baskısını durdurmak. Kanımca ara formül; Arap Birliği'nin müdahale kararı aldığı, Türkiye'nin bu kararı yürütecek koalisyon güçlerine katıldığı, peşinden de NATO'nun operasyonel destek verdiği bir model gelişebilir.

Bu tür senaryoların konuşulduğuna, değerlendirildiğine kuşku yok. Gerçekleştirildiğini varsayalım. Sonuç ne olacak?

İlkesel düzeyde 'insanî müdahale'yi desteklerim. İnsanların tek başına kendi devletlerinin zulmüne karşı koyamayacakları noktada uluslararası toplumun destek çıkması gerekir. Temelde, ahlakî sorumluluklarımızın ulusal sınırlarla sınırlandırılmasını 'ahlakî' bulmam. Mazlumları tiranlarıyla baş başa bırakmak, zulme seyirci kalmak, zalimden yana taraf olmaktır. Mazlumun yardımına dışarıdan, uluslararası desteğin gelme, yani insanî müdahale ihtimali caydırıcı bir faktör olabilir.

Suriye'de durumun insanî müdahaleyi meşrulaştıran bir noktaya geldiği kanısındayım. Bir yıldan az bir zamanda on bine yakın insanın öldüğü, Esed'in ordusunun tanklarla şehirlere saldırdığı biliniyor. Kendi halkına karşı böylesine kitlesel imha politikası yürüten bir yönetimin meşruiyeti kalmaz. O halk kendini savunamıyorsa dışarıdan destek moral bir yükümlülük haline gelir. Ancak sorun, 'insanî müdahale'nin daha fazla insanî trajediye sebep olup olmayacağıdır. Herhangi bir dış müdahalenin ardından Suriye'nin içinde yaşanabilecekleri öngörmek zor değil; bir yandan Esed ordusunun girişeceği toplu katliamlar öte yandan da mezhep ve din savaşları...

Ayrıca Türkiye'nin de katlanması gereken ağır bir maliyet olacak. Ekonomik yük sorun değil, bunu konuşmak etik de değil. Benim kaygım, Suriye ile girişilecek bir savaş ve Suriye'nin yaşayacağı iç savaşın Türkiye'nin

dengesini, kimyasını bozabilecek olması.

Etrafına düzen veren bir Türkiye, içerideki yeniden kuruluş sürecini aksatacaktır. Yeni anayasayı da Kürt meselesine çözüm ihtimalini de unutmak zorunda kalabiliriz. Müdahaleye taraf olmuşsanız bunun operasyonel başarısı ve başarının pekiştirilmesi temel öncelik olur. Başaramazsanız çünkü, artık bölgede kimse sizi ciddiye almaz. Güç kullandığınızda bu riski göze almışsınız demektir. Oysa Türkiye bölgede yıllarca çok etkin biçimde 'yumuşak gücü'nü kullandı. Bu gücü kullandığınızda kaybetmezsiniz. Sizi dışlamayacakları gibi, korkmazlar, size karşı bloklar oluşturmaya kalkmazlar. Çünkü yumuşak güç modelinde herkes kazançlı çıkar, ama en fazla bir çekim merkezi olmayı başaran yumuşak güç sahibi. Suriye macerası demokrasiyi zedeleyerek, ekonomiyi zayıflatarak, orduyu merkezî bir güç olarak yeniden tahkim ederek yumuşak güç özelliklerimizi hırpalayabilir. Ama Suriye halkını Esed'in insafına terk etmek de insanlığımızı azaltabilir... Açmaz sadece Türkiye'nin değil, teker teker hepimizin açmazı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savcı İsrail'in adamı mı?

İhsan Dağı 2012.02.14

MİT'le ilişkili gelişmeler konusunda kafası karışık olmayan var mı? Galiba yok.

Açıkkçası ben de anlayamıyor, izah edemiyorum birçok şeyi. Çeşitli iddialar ve analizler var.

Bunlardan birisi MİT ile Emniyet arasında Kürt meselesinin çözümüne ilişkin bir fikir ayrılığına işaret ediyor. Buna göre MİT, siyasal bir çözümünden yana. Hükümet de onun arkasında... Emniyet ve buna destek çıkan savcılar ise güvenlikçi bir yaklaşım sergiliyor.

Bana tatmin edici gelmiyor bu türden izahlar. Hükümet de, emniyet de, MİT de son dönemde oldukça güvenlikçi bir çizgiye savrulmuş görülüyor. Haydi, MİT'in siyasal bir çözümünden yana olduğunu varsayalım. Bu durumda hükümet, MİT'e değil Emniyet'in sözü edilen güvenlikçi politikasına daha yakın duruyor. Operasyonlar konusundaki tutumu, KCK yapılanmasının çökertilmesi için yaptıkları ve söyledikleri ve de BDP ile ilişkileri dikkate alındığında hükümetin son zamanlarda 'güvenlikçi' bir çizgiye döndüğü açık. Öte yandan MİT'in hükümetten bağımsız müzakereci bir pozisyonda direndiği de doğru değil. Öyle olsaydı, nüfuz ettikleri KCK yapılanmasında daha ılımlı bir siyasetin izlenmesine katkıları olurdu. Aksine, KCK son yıllarda süreci provoke eden projelerin yapıldığı yer.

Bu arada 'kriz', adeta MİT'i aklama operasyonuna dönüştü. Sanki memlekette hiç karanlık işler olmamış, olsa da bunları hep MİT aydınlatmış gibi... Son günlerde yazılanlara bakarsanız herkes MİT'e kefil; MİT, sütten çıkmış ak kaşık mübarek... Hükümeti destekleyen zevat kadar başından beri hükümete kök söktürenler de MİT'i masum ilan etmekte buluştular. Bir dakika ya! Hükümet bir müsteşar gönderdi diye bu kadar güvenmeyin devletin en karanlıkta kalan kurumuna. Sorun bakalım MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın kendisi kurumun içinde olduğu işlere ve elemanlarına toptan kefil mi? Size ne oluyor?

Soru çok... Savcılık soruşturmasının 'MİT-KCK' ilişkisi üzerine bulunan bilgi ve belgelerden hareketle başlatıldığı ifade edildi Başsavcılık tarafından. Oysa krizin ilk anlarında soruşturulan konunun MİT-PKK görüşmesi olduğu

söyleniyordu. Dolayısıyla da Başbakan Erdoğan'ın 'asıl hedef' olduğu söyleniyor, böylece de Başbakan dolduruşa getirilmeye çalışılıyordu. İlginç değil mi?

Peki, madem asıl konu KCK içindeki MİT yapılanması ve bunların rutin görevlerini aşarak suç işlemesiydi; o halde MİT müsteşarı neden ifadeye çağrıldı? Bu sorunun da cevabını bilmiyoruz henüz. Savcılık, KCK içindeki MİT'çiler yerine MİT'in yöneticilerini sorgulamak istiyor. Tuhaf değil mi?

Bir de meselenin İsrail boyutu var. Bazı analizlere göre Hakan Fidan'ın MİT müsteşarı olmasından rahatsız olan İsrail düğmeye bastı ve müsteşarı yıpratmaya çalışıyor. Bunu söyleyenler açıkça, 'bu soruşturmada rol olan emniyetçiler ve savcılar İsrail'e çalışıyor' demeye getiriyorlar. Bu çok ciddi bir itham ve iddia. Nereden biliyorsunuz? Başsavcı vekili de belgeleri ciddi bulduğunu açıkladı dün. O da mı İsrail'in adamı? Öyleyse bu savcılar ve emniyetçiler KCK operasyonlarını, Ergenekon ve Balyoz soruşturmalarını yürütürken de İsrail'den emir alıyorlardı, öyle mi? Saçmalamayalım lütfen...

Bir de bu işin gerisinde 'cemaat' ve AK Parti kavgası olduğunu söyleyenler var. İyi de 'cemaat' niye iktidarla kavga etsin ki? On yıldır iktidarı düşürmek için olmadık işlere soyunanların bile iktidarın elini öpmek için sıraya girdiği bir sırada 'cemaat'ın iktidarla kavgaya tutuşması hiç de akıl kârı değil. AK Parti 2002'den bu yana devlette ve siyasette hiç bu kadar güçlü olmamıştı. Yani kimse böyle bir iktidarla kavga istemez. Üstelik muhaliflerin iddialarına göre de 'cemaat devleti ele geçirmiş' durumda. Eee, öyleyse AK Parti'yle kavga çıkarmak mı mantıklı, yoksa iyi geçinmek mi?

Benim nihai olarak diyeceğim şudur; on yıldır verilen mücadeleyi 'iktidar kavgası'na indirgeyenlere yuh olsun. Demokrasi, hukuk ve özgürlük mücadelesinden dönenlerin de kaşığı kırılınsın...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MİT krizi mi, Kürt krizi mi?

İhsan Dağı 2012.02.17

MİT krizi bize bir kez daha gösterdi ki, Kürt meselesi çözülmeden bu ülkenin kalıcı bir istikrara kavuşması imkânsız.

Bu meselenin çözümsüzlüğü toplumu da ifsad ediyor devleti de... Devletin son yıllardaki neredeyse tüm karanlık işleri bu mesele üzerinden meşrulaştırılmaya çalışıldı. Aslında son yıllarda değil... İşin başlangıcı 1925 yılına, yani Türkiye'de tek parti rejiminin kuruluşuna kadar gider. Otoriter rejim Kürt meselesi bahane edilerek pekiştirildi, askerin siyaseti kuşatmasında 'Kürt tehdit'i sürekli kullanıldı. Faili meçhullerden tutun da silah ticaretine, eroin kaçakçılığına, fidyeciliğe vs. kadar birçok karanlık işe kalkışanlar kendilerine Kürt meselesi üzerinden bir korunma kalkanı yaratıldılar. Yani Kürt meselesi bir yandan Kürt vatandaşlarımızın kimliğinin inkâr edildiği, aşağılandığı, köylerinin boşaltıldığı, dışkı yemeye zorlandığı, öte yandan da devletten birilerinin iktidar

ve imtiyaz devşirdiği bir mesele oldu hep. Türkiye, bütün devleti ve toplumu mefluç eden bu zehiri bünyesinden atmak zorunda.

İşte, MİT'le ilgili yaşanan krizin de ana teması Kürt meselesi. İster KCK hakkında bir soruşturmanın MİT mensuplarına ulaşması deyin, ister Oslo sürecinde MİT-PKK görüşmelerini hedef alan bir müdahale; 5 MİT mebsubu için savcılığın ifade çağırısı ve tutuklama emri Kürt meselesi üzerinden oluyor.

Dolayısıyla bu ülkeyi böylesine krizlere saptamadan yönetmek isteyen bir iktidarın Kürt meselesinin çözümünü ertelemesi yanlış. Aslında biliyoruz ki AK Parti hükümeti çözümü hem istedi, hem de bunun için çalıştı. Ağustos 2009'da başlatılan demokratik açılım tam da buydu. Şimdi anlaşılıyor ki aslında PKK ile görüşmeler 'açılım' süreci kamuoyuna ilan edilmeden 2008 yılının sonlarına doğru başlamış. Görüşmelerin belli bir noktaya gelmesi üzerine de kamuoyunu çözüme hazırlamak için 'demokratik açılım' devreye sokulmuş.

PKK'nın dağdan indirilmesi sürecinin en kritik noktası belki de 34 PKK'lının Habur'dan giriş yapmasıydı. Ne olduysa orada oldu. 19 Ekim 2009 günü dönüşün organizasyonu ve Türk mediasında veriliş biçimi ve ardından gelen Reşadiye saldırısı sürecin 'kamuoyuna açık' bölümünü bitirdi.

Bu noktada hükümet taktik değiştirdi. Meseleyi 'demokratik açılım' söylemiyle kamuoyu önünde yürütmek yerine doğrudan Öcalan ve PKK ile görüşerek çözmenin daha kolay ve yönetilebilir olacağı düşünüldü. Sonuçta, muhalefetin tutumu ve devam eden PKK saldırıları karşısında hükümet kamuoyunda sertleşmeyi bir politika olarak benimsedi. Ancak öte yandan da Öcalan ve PKK ile görüşmelere devam etti. Bu yaklaşım, meselenin sessiz sedasız, yani siyasetsiz ve müzakeresiz çözülebileceğini varsayıyordu ki yanlışti.

Hükümetin sert dili ve tutumu güvenlik politikalarına ve yargılama süreçlerine de yansdı. Başbakan'ın konuşmaları sertleştikçe KCK operasyonları da hız kazandı. Sonuçta PKK'nın silah bıraktıktan sonra siyaset yapacağı kadrolar tamamen tasfiye edildi. Öte yandan PKK'daki sertlik yanlıları da boş durmadılar, varlıklarını göstermek üzere saldırılarını artırdılar. Sonuçta hükümet için görüşmeleri ve müzakereleri kamuoyu önünde savunmak iyice zorlaştı. Güvenlikçi sert pozisyon, bir söylem olmaktan çıkıp politikaya dönüştü.

Bizi MİT krizine getiren kısır döngü bu. Hükümet, kamuoyu önünde 'güvenlikçi' bir siyaset dili kullanıp kapı arkasında da 'müzakere' yapmaya kalkışınca sistemin sigortaları attı. Artık süreç herkes için şeffaf olmalı. Hükümet gerçekten bir çözüm istiyorsa bunun siyasetini yapmalı 'PR'ını değil. İnisiyatif almalı ve devletin kurumları arasında kafa karışıklığına neden olmamalı. KCK operasyonlarını yürüten emniyetçileri dün destekler, bugün cezalandırırsanız ne yapmaya çalıştığınız anlaşılmaz. Ne Emniyet ve MİT'in, ne savcılığın, hükümetin gerçekten ne yapmak istediği, ne yapmaya çalıştığı konusunda tereddüte düşmemesi gerek. Bunun yolu da hükümetin Kürt siyasetinin şeffaf olmasıdır. Son olarak AK Parti'ye bir çift laf; halktan yüzde elli destek almış bir partisiniz. Siyasette rakibiniz yok. 'Kürt çözümü'nün siyaseten altında kalırım korkusunu bırakın artık.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yeni Türkiye' çocuklarını yer mi?

İhsan Dağı 2012.02.21

Geçen haftaya damgasını vuran MİT krizi bitmiş gibi görülüyor, ama olup bitenler daha uzun süre ilginç sonuçlar yaratmaya devam edecek. Önümüzdeki günlerde, aylarda yaşanan birçok gelişmenin başlangıcı

noktası olarak bu krizi anacağız. Tahminim bu yönde. Yani MİT krizi bir milat...

Bu, birçok olumlu şeyin miladı olabilir eğer krizden 'doğru dersler' çıkarabilirsek. Demokrasinin derinleşmesi, Kürt sorununun çözümü, hukuk devletinin tahkimi ve demokrasi blokunun yeniden inşası bunların başında geliyor.

Kriz bize gösterdi ki Kürt sorunu çözülmeden demokratik istikrar pek mümkün değil. Sorunun çözümü de ne gizli kapaklı müzakerelerle mümkün, ne de silahlı mücadeleyle. Cesur ve vizyoner siyasetin yapabileceği bir iş bu.

Öte yandan kriz, MİT'i tartışmaların odağı haline getirdi. Son müsteşar Hakan Fidan'ı savunmak adına MİT'i topyekûn aklama girişimleri olsa da Türkiye değişirken MİT'in olduğu gibi kalması mümkün değil. Herhalde Müsteşar Fidan da MİT'te statükonun devamı için değil eski yapıları temizlemek ve dönüştürmek için bulunuyor. Şimdiye kadar siyasal iradeye ne bilgi ne de hesap veren MİT 'eski Türkiye'nin dayanaklarının başında geliyordu. 'Karanlık Türkiye'nin karanlık kutusu MİT'ten başka bir şey değildi.

Bence bu kriz MİT'teki dönüşümü, yenilenmeyi ve temizlenmeyi hızlandıracak. Müsteşar Fidan'ın dile getirdiği gibi MİT'in 'dış istihbarat örgütü' olarak yeniden yapılandırılması gerekiyor, kendi vatandaşlarını takip etmek, fişlemek yerine... MİT'in böylece Türkiye'nin dış ve bölgesel politikasıyla eşgüdüm halinde hareket etmesi sağlanabilir.

Bunun ne kadar acil ve önemli olduğunu anlamak için Hatay'da bazı MİT mensuplarının Suriyeli bir muhalif albayı, Esad yönetimine teslim ettiği skandalı hatırlamak yeterli. Türkiye Esad rejimini değiştirmek için tüm dünyayı harekete geçirmeye çalışırken MİT'ten birileri Esad rejimine çalışıyor. Olacak iş değil...

Krizin fırsata çevrileceği bir diğer konu Kürt meselesi. Kriz, PKK ile MİT'in yürüttükleri Oslo görüşmeleri üzerinden patladı. Hükümet de 'hedef'e kendisinin de girdiğini düşünüp tedbir aldı, yasa değiştirdi. Bu arada konunun birçok boyutu tartışıldı, eleştirildi. Ama tartışılmayan ve eleştirilmeyen bir şey vardı; MİT'in PKK ile yaptığı görüşmeler. Yani, toplum da siyaset de terörü bitirmek adına PKK ile MİT'in görüşmesini normal buldu.

Bu kapı artık ardına kadar açık. MİT, bundan böyle arkasına son düzenlemenin korunağını da alıp PKK'yı ikna edebilmeli silahsızlanmaya. Mademki MİT 'müzakereci' bir perspektiften bakıyor meseleye ve mademki hükümet de bu duruşun arkasında, o zaman görelim bu sonucu. Belki başlangıç olarak AK Parti hükümeti, özellikle de Başbakan ve İçişleri Bakanı kamuoyu önünde kullandıkları 'güvenlikçi' dili bırakıp 'diyalogcu' yaklaşımlarını gösterirler. Böylece taraflar arasında güven tesis edilir, diyalog yeniden başlar...

Bunlar umutlar, eğer krizden bir fırsat yaratmaya niyetlenirse siyaset kurumu. Ama olup bitenlerden farklı sonuçlar da çıkarabilirler. Öyle olunca da MİT'teki statükoya dokunulmaz, 'eski unsurlar' yeni sahiplerin bazı hizmetlerini görmek karşılığında serbest bırakılabilir. Kürt meselesinde çözüm için inisiyatif almaktansa ihale tekrardan, ama artık güvenilen, askerde kalabilir. AK Parti kendini iktidara taşıyan 'büyük demokratik koalisyon'un unsurlarını tek tek tasfiyeye kalkışabilir. Bunu yaparken yeni ittifaklar da kurabilir. Uzun süredir kulağına; 'Sizinle bir sorunumuz yok. Şu liberaller ve cemaati sırtınızdan atın, başımızın üstünde yeriniz var' diyenlerin sözünü dinlemeye karar verebilir.

Açıkçası ben bu krizden böyle bir 'reaksiyoner' kapanma yerine demokratik bir sıçramayla çıkılmasını bekliyorum. Eğer Kürt meselesinde yeni inisiyatifler alınır, güvenlikçi yaklaşımlar terk edilirse; MİT'te yeniden yapılanma süreci devam ettirilirse; demokrasi blokunu yeniden inşa edici bir siyaset dili geliştirilirse bu krizden 'demokratik süreci' tahkim edici bir ders çıkarıldığı anlamına gelir. Yok, bunlar olmazsa 'Yeni Türkiye devrimi'nin kendi çocuklarını yediği süreç başlamış demektir...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim kimi tasfiye edecek?

İhsan Dağı 2012.02.24

Siyasette tasfiye rüzgârları esiyor. Bazen bu, siyasete canlılık ve yenilik getirir.

2002 seçimlerini unutmamak henüz. Koca bir siyaset sınıfı sandığa gömülüp tasfiye olmuştu. Yani, siyasette tasfiye vardır. Ancak bu, seçim gibi doğal yollarla halk tarafından yapıldığında makbuldür. Siyasal mühendislik yöntemleriyle tasfiye ise siyasete dışarıdan müdahale demektir.

Siyaset mühendisliği şu günlerde CHP'de yürütülüyor. Hafta sonu CHP'de kurultay var. Yıllardır CHP'yi yüzde yirmilere kilitleyenler, AK Parti karşısında üst üste seçim kaybedip gitmeyenler, Kemal Kılıçdaroğlu'nu 'başarısız' ilan edip tasfiye etmeye çalışıyorlar. Nedeni mi? Tuhaf ama, Kılıçdaroğlu'nun CHP'yi değiştirmesinden korkuyorlar.

Düşünün, 'ana damar CHP' için Kılıçdaroğlu 'revizyonist', partinin laikçi-Kemalist genleriyle oynayan birisi. Hatta onu 'Sorosçu' ilan edenler bile var. Korktukları Kılıçdaroğlu'nun yaptığı yenilik ise neredeyse 'yeni CHP' sözünden ibaret ki o lafı da zaten uzun süredir ağzına almıyor. Bir kitle değişimden, yenileşmekten bu kadar korkar mı? Korkarsa toplumun değişim taleplerine nasıl karşılık verebilir?

Herhangi bir sıradan siyasal gözlemci CHP'yi incelesin, vereceği reçetenin başlığı 'Değişin!' olur. Tarihinde hiçbir serbest seçimi kazanamayan, son 10 yılda da yüzde 20'lere kilitlenmiş bir partiye başka ne denir?

Partinin programını, kimliğini, kadrolarını ve çalışma yöntemlerini gözden geçirmesi gerek. Memlekette 'pozitivizm'in babalığını yapan bir hareketten biraz 'rasyonel' olmasını bekliyor insan. Aksine onlar dogmalarını sorgulamak, gerçeklerle yüzleşmek, toplumsal talepleri anlamak ve taşımak yerine halkı sorgulamayı ve hatta suçlamayı âdet haline getirmişler.

Hâlâ 'devletin partisi' kimliğine sığınan bir parti CHP. Anlaşılan, devletin el değiştirdiğinden bile haberdar değiller. CHP'nin ordudaki, yargıdaki, üniversitelerdeki müttefikleri artık iktidarda değiller. Ekonomi dünyasındaki destekçileri de çoktan 'yeni devlet'in dağıttıklarını kapmaya çalışmakla helak ediyorlar kendilerini... Kısaca CHP'nin devlet ve sermaye cephesi düşmüş durumda. Artık siyaset yapmaları, seçim

kazanmaları gerekiyor. Aslında anlasalar bu durum, CHP'yi iktidarın asıl kaynağı olan 'halk'a götürecektir. Ama nerede?

Ecevit'in 1970'lerde ne yaptığını bile hatırlasalar bir çıkış yolu bulabilirler. CHP, 1960 sonrası en yüksek oy oranına 1977'de ulaştı (yüzde 42). Bu da Bülent Ecevit'in genel başkanlığında oldu. Peki o dönemde Ecevit'in özelliği neydi? Öncelikle anti-militarist oluşu. 12 Mart'tan sonra darbeye destek veren CHP'nin genel sekreterliğinden ayrıldığı için bir yıl sonra 'milli şef' İnönü'yü kurultayda devirerek genel başkan olabildi. İkincisi, o yıllarda Ecevit yazdıklarıyla ve söyledikleriyle partiyi belki de 'tarihinin en az Kemalist' olduğu dönemini yaşattı. Ecevit, gelişmeleri, talepleri, yükselen toplumsal hareketleri doğru okuyarak partiye sol, halkçı, dayanışmacı bir kimlik inşa etti. Sonuç, Kemalizm'den uzaklaşan, halka yakınlaşan bir CHP... Formül bu ve hâlâ geçerli.

CHP bunu yapmak yerine AK Parti karşısında kaybettikçe geriye döndü. Kemalist, devletçi, cumhuriyetçi, elitist, statükocu bir kimlik üzerinden savunma yapmaya kalkıştı. En eski haline döndü ve kitlelerden koptu.

AK Parti de açıkçası bunu çok iyi 'deşti'. CHP'nin tek parti dönemindeki toplumun hafızasına kazınan yanlışlarını vurgulayarak 'yeni CHP'yi bu tarihî yanlışları savunmaya zorladı. Dersim tartışması, İsmet İnönü vs. boşa gündeme getirilmedi Başbakan tarafından... CHP de o tarihsel kimliğe, pratiğe ve mirasa sahip çıkarak AK Parti'nin istediği kıvama ve çizgiye geldi. Geçmişle hesaplaşıp kendine yeni bir kimlik, program ve vizyon çizemeyen CHP, 'Atatürk'ün partisi, devleti kuran parti' söylemine sarılıp 'laiklik, Cumhuriyet'in kazanımları, şeriat geliyor' basitliğine düştükçe 'eski imajı'nı sürekli güncelledi. Böyle olunca da CHP'nin canına okuduğu toplumsal kesimlerin mirasçıları CHP'den hortlak görmüş gibi kaçtılar ve kaçıyorlar. Yanlış da değil; bu CHP bir zombi...

CHP'liler şunu düşünsünler; Başbakan Erdoğan CHP'nin tarihini, tarihî kimliğini ve pratiğini neden sürekli hatırlatıyor? CHP'nin sorunu ne tüzük ne Kılıçdaroğlu... Geçmiş...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'de bizim işimiz!

İhsan Dağı 2012.02.28

Suriye konusunda 'her şey masada' diyor Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu. Bunun ne demek olduğu açık; Esad rejimine karşı silah kullanılabilir.

Suriye'de tam bir yıl önce başlayan isyanlara yönetimin reformla karşılık vermeye yanaşmayacağını anlayınca aktif bir diplomasi izlemeye başladı Türkiye. 'Rejim değişikliği' Ankara'nın resmi Suriye politikası oldu; muhalefete destek verdi. Hem Arap Birliği'nde ve Birleşmiş Milletler'de, hem de Batı başkentlerinde Suriye konusunda 'sürükleyici' bir rol oynadı.

Sınırdaki kaos ve Suriye'de yaşanan katliamlar kaygılandırıyor elbette Türkiye'yi. Bir yandan, insani olarak Suriye halkının yaşadıkları, öte yandan da krizin Türkiye'ye taşması ihtimali kaygılandırıyordu hükümeti. Ama bu değerlendirmelerin yanı sıra Ankara'nın Suriye politikasının gerisinde, Esad'ı gönderip 'yeni Suriye'nin mimarı olma isteği de yadsınamaz. 'Düzen kuran Türkiye' misyonu sanırım Suriye üzerinden uygulanmaya çalışılıyor. Dışişleri Bakanı'nın Tunus dönüşü yaptığı açıklamada bunu işaretleri mevcut. 'Irak'ta masada yoktur,

Suriye'de varız.' diyor Davutoğlu ve ilave ediyor: 'Türkiye geçmişte uluslararası topluma yön vermekte etkisiz kaldı... Ama bundan sonra biz masada olacağız, söz söyleyeceğiz'.

Bu ifadelerden benim anladığım Dışişleri Bakanı'nın Suriye meselesine 'düzen kuran ülke' perspektifinden baktığı. Bölgeye nizam veren ülke misyonunu pratiğe geçirmek için Suriye krizi bir fırsat olarak görülüyor. Böyle bir yaklaşımın bırakınız görülmesi, hissedilmesi durumunda bile son yıllarda bölgeyi etkisi altına alan 'yumuşak güç'ümüz zarar görecektir. Suriye'de hegemonik bir güç olmak bütün bölgede önümüzü kapatan bir sonuç yaratabilir.

Suriye'ye müdahale seslerinin iyice yükseldiği bir konjonktürde 'yumuşak güç' naif bir yaklaşım olarak nitelenebilir; ama unutulmasın ki yumuşak güç unsurları daha kalıcı ve derin bir etki yaratıyor.

Ne dersek diyelim, Suriye'ye müdahale sesleri yükseliyor ve Türkiye bu konuda hiç de isteksiz görülüyor. Muhtemel bir müdahalenin yapısı, amaçları ve aşamaları istekli taraflar arasında müzakere ediliyor. Tunus'ta yapılan son Suriye konferansında bu müzakerelerin olgunlaştırıldığını söylemek yanıltıcı olmaz. Bahar yaklaşırken bölgede 'operasyonel' koşullar da hazır hale geliyor.

Suriye'ye yönelik bir operasyonu meşrulaştıracak olan da rejimin bizatihi kendisi. Rejim karşıtı muhalefetin artması, bunlara yönelik şiddeti, o da dışarıdan müdahale ihtimalini artırıyor. Yani Esad, halkına yönelik şiddet politikasıyla aslında uluslararası müdahaleye davetiye çıkarıyor.

En büyük yanlış da Humus'ta olduğu üzere kentleri kuşatmaya ve uzaktan vurmaya başlaması. Bu, kitlesel imha politikası demek. Anlaşılan, Esad dış müdahalenin olmayacağını düşünüyor. Müdahale için BM Güvenlik Konseyi'nden karar çıkmayacağından emin. İki daimi üye, Rusya ve Çin veto ediyor kararları çünkü. BM kararı olmadan yapılacak bir müdahalenin meşru olmayacağı ve ülkelerin buna hem kendi içlerinde hem de dünya kamuoyunda destek bulamayacağını hesap ediyor. Müdahale ihtimali karşısında özellikle Rusya'nın ve İran'ın bölgedeki dengeleri ve çıkarlarını korumak adına sessiz kalmayacakları düşüncesi de Esad'ı rahatlatıyor.

Ama yanılıyor. Türkiye dahil bölgesel ülkeler ve Batılı güçler müdahale için artık daha istekliler. Suriye'de derinleşen insani kriz de bu arayışları meşrulaştırıyor. Humus'ta ölenler, yaralılar, tedavi edilemeyenler, açlığa mahkum edilenler, kuşatma altındaki şehre sıkışmış kaçamayanlar... Humus'un Saraybosna ve Srebrenitsa'ya döndüğü konuşulmaya başlandı.

Esad rejimi kitlesel katliamlar yapmaya yöneldikçe ve bu yolla muhalefeti sindirmeye devam ettikçe dış müdahale ihtimalini de artırıyor. Sonuçta müdahale de 'rejim değişikliği' amacıyla değil 'insani yardım' adına yapılacak. Böylesi daha 'meşru' değil mi? Yardım konvoyları gönderilecek, sonra bunların korunması gerekecek, bu amaçla 'koridorlar' açılacak, uçuşa yasaklı bölgeler, güvenli şehirler ilan edilecek... Adım adım müdahale.

Bu işleri yıllarca Batı yaptı, biraz da biz yapalım diyor Ankara, en azında ortak olalım... Kim bilir, belki de Batı tek başına bu işi yapamayacağından bizi ortak yapmaya çalışıyordur!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Panik başladı, acaba neden?

Panik, panikle beraber de itiraflar, iftiralar ve istifalar başladı. Olacağı buydu...

Karanlık işleri ve ilişkileri ne kadar saklayabilirsiniz ki?

28 Şubat darbesine destek verenler birer birer dökülüyor. Bugüne kadar susmayı 'başaranlar' birden konuşmaya başladılar. Acaba neden?

Meseleleri ne o günlerle yüzleşmek ne de gerçekleri kamuoyu ile paylaşmak. İtiraf ve iftira için sıraya girenlerin derdi, dünün 28 Şubat mağdurları olan bugünün iktidar sahiplerinin gözlerine girmek; 'ben yapmadım o yaptım' deme sırasındalar... Kapışmada ne şeref kaldı, ne haysiyet. 28 Şubat'ın medya mahallesi, mahalle kahvesine döndü.

Yalan haberlerin, mizansenlerin, tehditlerin ve de bütün bunların arasında kotarılan soygunların hesabını verme telaşı insanın ağzını bozuyor işte... Yani itiraf ve istifaların bir de yargı boyutu var. Özel yetkili savcılık 28 Şubat'ı soruşturmayı sürdürüyor. Her kurumdan belgeler toplanıyor, suç duyuruları kabarıyor, savcılık tarafından birleştiriliyor.

Bu iş ciddi. Ne Ergenekon soruşturmasına benzer, ne Balyoz davasına ve hatta 27 Nisan'ın yargılanmasına... 28 Şubat, fiilî bir darbenin adı; darbe yapıldı, hükümet devrildi, gazeteciler andıçlanarak işlerinden atıldı, bazı şirketler batırıldı, bazıları da ihya edildi, siyasî partiler dağıtıldı, yenileri kurgulandı...

Kısaca, 28 Şubat'la ilgili ne bir 'darbe hazırlığı iddiası' var, ne de 'darbeye zemin hazırlayıcı faaliyet suçlaması'; o darbenin ta kendisi. Bizzat yapanların söyledikleri olgusal bir 'gerçek' 28 Şubat. Darbenin bir ve iki numaralı sorumluları Orgeneral Çevik Bir ve Orgeneral Erol Özkasnak açıkça ve defalarca bunu ifade ettiler; '28 Şubat post-modern bir darbedir' dediler. Yani 28 Şubat darbesi bir itham değil, bir itiraf; yapanların itirafı. Dolayısıyla bu dava şimdiye kadarki bütün davalardan daha sağlam, daha somut ve sorumlular için muhtemelen daha can yakıcı olacak.

Peki, sadece bu iki isim veya askerler için mi? Hiç sanmıyorum. Askerlerin yanısıra siyasetçiler ve medya da 28 Şubat'ın temel ayaklarından. Sadece destek vermek veya askeri dolduruşa getirmek noktasında değil, süreci aktif olarak yürüten bir basın ayağı var. Manşetler de arşivde, TV anahaberlerindeki mizansenler de... Basının rolü 'işbirlikçi'lik mi yoksa daha ileri bir nokta mı, ona yargı karar verecek. Ancak o ana kadar daha çok itiraf ve iftira duyacağız; 28 Şubat medyasının ipliği pazara dökülecek.

Yalnız medya mı? 28 Şubat pisliğinin bulaşmadığı kesim kalmadı ki! Siyaset, medya, sivil toplum ve sendikalar, iş dünyası neredeyse her kesimden gönüllü veya operasyonel unsurlarla birlikte yapıldı 28 Şubat darbesi. Devletin 1 numarası kendi partisini bile gözünü kırpmadan böldü bu dava uğruna. İşçi ve işveren sendikaları bile bir araya geldi darbe için veya darbecilerin tehditleri altında...

28 Şubat'ın 15. yılında gelen itiraflar bir kez daha gösterdi ki Türkiye'nin temizlenmesi için yargıya daha çok ihtiyacımız var. Bu yüzden yargının ve de emniyetin işlevsizleştirilmesi oyununa gelmemek gerek. Son haftalarda MİT üzerinden yürütülen tartışmada yargının ve emniyetin hedef tahtasına konulmasına 28 Şubat destekçileri çok sevinmiş olmalı... Bu dönemin etrafıca soruşturulmasını ve yargılanmasını durdurmak için memleketin başına örülmeyecek entrika yok.

28 Şubat'tan arınmayı mümkün kılacak sürecin devamı için siyasî iradenin dik ve kararlı durması şart. Yoksa, 28 Şubat süreci değil ama klasik veya postmodern darbe tehditleri demokrasinin tepesinde daha bin yıl sürer. Dün Çevik Bir'den direktif alanların bugün hükümetin ağzına bakıyor olması memleketin arındığı, düze çıktığı anlamına gelmez.

Yargı süreciyle birlikte panik başladı. Çünkü bu işin içinde olanlar biliyorlar ki 'eylem ve sorumluluk' net, kaçış yok. Özenli, dikkatli ve temiz bir soruşturma ve yargılama olmalı. Ben diyorum ki, ne Ergenekon, ne Balyoz, ne 27 Nisan; Türkiye'nin temizlenmesi için asıl dönüm noktası 28 Şubat davası olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeciler, işbirlikçiler ve korkaklar

İhsan Dağı 2012.03.06

Bu ülkede darbeciler yargılanacaksa ve de yargılanıyorsa 28 Şubat'ı yapanlar görmezden gelinemez.

Zaten soruşturma başladı, yakında ifadeler de alınmaya başlar.

Ama bu süreçte; 'çok gürültü kopar' diyerek soruşturmaya sıcak bakmayanlar, yavaşlatmaya çalışanlar, hatta hedefinden ve doğru adresinden saptırmak isteyenler olabilir. Bunların üstesinden eminim yargı gelecektir. Yine de bu tür 'siyasal' davalarda kamuoyu desteği ve siyasî iradenin şart olduğunu unutmayalım.

Bunu sağlamanın yollarından birisi yargının 'sağlamcı' olması, davanın sulandırılmasını önlemesi. Geçen hafta dikkat çektiğim gibi, 'özenli, dikkatli ve temiz bir soruşturma ve yargılama olmalı'. Sürecin meşruiyetine gölge düşürücü atraksiyonlardan kaçınmak, davayı bir 'cadı avı'na çevirmemek şart.

İfadeye çağırmalarda ve özellikle de tutuklamalarda açıklaması zor, meşruiyeti sorgulanır işler yapılırsa hem böylesi önemli bir 'temizlik hamlesi'ne yazık olur, hem de Ergenekon ve Balyoz yargılamalarına ilişkin şüpheler uyandırılır. Ancak her durumda dava süreci yol almaya başladığında değişik 'psikolojik operasyonlar'ın sahneye konulmasına da şaşımayalım. Kim bilir savcılar ve hakimlerle ilgili neler söyleyecekler. Bundan da bir 'cemaat-AK Parti' kavgası çıkarmayı başararak selamete ermeyi planlayanların olacağından ben kuşku duymuyorum. Ama umulur ki son MİT krizinde yaşananlardan herkes bir ders çıkarmıştır.

Cuma günü yazdım: "Ne Ergenekon, ne Balyoz, ne 27 Nisan; Türkiye'nin temizlenmesi için asıl dönüm noktası 28 Şubat davası olacak." Hakikaten temiz, şeffaf, darbe tehditlerinden arınmış bir Türkiye kurmak adına kılı kırk yararak yürütülmesi gerek bu sürecin. Tabii ki suçluların ve sorumluların üzerine gidilmesinde tereddüt edilmemeli. Ancak, iş 28 Şubat'ı destekleyenlere kadar götürülürse yargılama çığrından çıkabilir. Böyle bir durumda medya, sivil toplum, siyaset ve iş çevrelerinde binlerce kişiyi soruşturma konusu yapmanız gerekir.

Yargı, 28 Şubat'a 'destek' verenlerin değil, darbeyi fiilen yürütenlerin ve bunlarla operasyonel işbirliği yapanların üzerine gitmeli.

Şimdilerde 28 Şubat'ın bir darbe olmadığını söyleyenlere de rastlıyoruz. 'Yarası olanlar' arasından geliyor bu sesler. Boşuna uğraşmasınlar; 28 Şubat bir darbeydi. Yapanlar böyle diyorlar. Hayır, 'itiraf' etmediler. Gururla adını koydular yaptıkları işin. Hatta bin yıl süreceği tehdidini savurdular. Sonuçta da bir hükümet devrildi, siyasî partiler parçalandı, bir parti kapatıldı, siyasî yasaklar ihdas edildi.

Neydi bütün bunlar? Kimse kusura bakmasın, 28 Şubat bir darbeydi. Tıpkı 12 Eylül gibi 'başarılı' bir darbeydi. Bu yüzden de onu 'yargılanamaz' sandınız. Çünkü 'başarılı darbeler' gelir 'yeni bir düzen' kurar, ve de yargılanmaz. Ne yazık ki bu varsayımınız doğru değil. Artık bu toplum darbeleri yargılıyor.

Ama belli olmaz, 'memleketi germeyelim' edebiyatının arkasına sığınıp yargılama sürecini 'başkaları'na yıkmaya kalkışanlar çıkabilir. Bu tuzağa hükümetin düşeceğini sanmam. Siyasî irade ve desteği adil bir yargılama için göstereceklerinden kuşku duymam. Aksi bir tutumda 'Stockholm sendromu'nun bütün semptomlarını göstermiş olurlar ki biz de hastalığın adını kolayca koyarız.

'Aman kurcalamayalım' diyenlerin '28 Şubat karneleri'ne bakmak lazım. 28 Şubat döneminde Kanal 7'de haberleri sunan ve program yapan Ahmet Hakan o günlerde meğer 'programına çıkaracak konuk bulamaz hale gelmiş'. Bugünün 'sonradan olma' demokratlarını saymıyorum, onlar tabii ki o günlerde asker postalı parlatmakla meşguldüler. Peki 28 Şubat geçip, mağdurları iktidar olunca ortaya çıkan 'muhafazakâr demokrat' bürokratlar, gazeteciler, akademisyenler, işadamları neredeydiler Allah aşkına o günlerde?

28 Şubat'ın darbecileri yargılsın. Peki, sinikleri, ezikleri ve korkakları ne yapalım? Onları da en azından biraz tanısak...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asker savaşa karşı

İhsan Dağı 2012.03.09

Askerlik 'savaş mesleği'dir. Buna göre asker eğitilir ve savaşa hazır bekler.

Savaş, düşmanın durdurulması kadar imha edilmesini de gerektirir. Asker öldürmeye ve ölmeye hazırdır. Yani, belli değerlerin savunulması adına 'gönüllü' olunan bir 'iş' değil, savaşmayı iş edinen bir meslektir askerlik.

İyi de böyle bir meslekten gelen asker savaşa nasıl karşı olabilir, şayet korkak değilse ve mesleğini inkâr etmiyorsa? Askerlik kutsanmamış, ölmek ve öldürmek üstün bir erdem olarak kodlanmamışsa eğer asker de savaşa karşı çıkabilir.

Bunların sayıca çok olduğunu düşünmüyorum, ama böyle askerler de var. Bizimkileri bilmiyorum, ama bir grup Amerikalı general geçenlerde Washington Post gazetesine verdikleri tam sayfa ilanla ABD Başkanı Obama'yı

savaşa karşı uyardılar.

Açıkçası ben şaşırdım buna. Savaşmayı gerektirecek bir durum ortaya çıktığı düşünülüyöünde genellikle bir yandan 'gaz verilir', öte yandan da askerin kahramanlıkları hikâye edilir.

Amerikalı generaller tersini yapmışlar. İran'a karşı Amerika müdahalesi için lobi yapan İsrail'in Başbakanı Netanyahu'nun Başkan Obama ile görüşeceğı gün gazeteğe verdikleri ilanla İran'a yönelik bir savaşa karşı Başkan Obama'yı uyardılar. İlane da Obama'nın yanına Netanyahu'nun fotoğrafını koyarak.

İlan metni de ders gibi. Diyorlar ki; "Sayın Başkan, ABD ordusu dünyadaki en heybetli askerî güçtür. Fakat her meydan okumanın askerî bir çözümü yoktur. Biz ya da müttefiklerimize saldırı olmadıkça, savaş son seçenek olmalıdır. Cesur askerlerimiz sizden onları zorlukla dolu yola göndermeden önce tüm diplomatik ve barışçıl seçenekleri tüketmenizi bekliyor. Nükleer silahlı bir İran'ı önlemek haklı olarak sizin önceliğiniz ve kırmızı çizginiz. Neyse ki, diplomasi henüz tükenmedi ve barışçıl çözüm hâlâ mümkün. Şu anda askerî bir harekât sadece gereksiz değil aynı zamanda hem ABD hem de İsrail için tehlikeli. Sizi İran'la savaş seçeneğı baskısına direnmeniz için uyarıyoruz."

Tamam, adamlar askerlerini yüceltıyorlar vs. ama siyasilere de ders veriyor, onların görev ve sorumluluklarını hatırlatıyorlar.

Askerlerin 'savaşa hayır' kampanyasına kalkışması enteresan. Her ne kadar en son Irak'ta yüz binlerce masumun ölümüne neden olan Amerikan ordusundan emekli generallerden de gelse ben böyle bir 'savaşa hayır' çağrısını takdire şayan buluyorum. Ayrıca her ülke ve ordu için de örneklik teşkil ediyor.

Uyardıkları başkan da, dikkat edin, Bush değil, Obama. Savaş konusuna muhtemelen kendi yönetimi altında çalışanlardan çok daha uzak birisi. Ama 'baskılara direnin' diyorlar, yalnız değilsiniz mesajı gönderiyorlar. Bunu, üstelik İsrail lobisine karşı yapıyorlar. Gel de takdir etme...

Savaş bir cinnet hali. Bunu savaş mağdurları kadar, savaşa katılan askerler de bilir. 'Savaş son seçenek olmalı' sözü bile savaşa açık kapı bıraktığı için yetersiz aslında. Ancak böyle bir tavrın askerlerden gelmesi anlamlı. 'Tüm diplomatik ve barışçıl seçenekleri' deneyip bitirmeden savaşa hayır diyen asker doğru bir yerde duruyor demektir; sonuçta mesleğinin gereğini yapar, ama savaşın bütün insani ve ahlaki sorumluluğunu da 'siyasiler'in kucağına atar. Geriye siyasetin akli, vizyonu, becerisi kalır, insanları savaşın cehenneminden korumak için...

Bütün bu sözler ne için? Amerikan ordusundan emekli bir grup generalin barışseverliğini anlatmak için değil herhalde... Savaş asıl bizim kapımızda da ondan. Bir yandan İran, öte yandan Suriye krizleri tırmanıyor... Bölgede ve dünyada bu işi Türkiye'ye ihale etmeye çalışan güçlü bir lobi var. Bunlar hem Suriye üzerinden İran'ı vurmak istiyor hem de 'yükselen güç Türkiye'yi inişe zorlamak... İçerde 'savaş'ı fırsat olarak görenler de yok değil. Kimi 1453 filmiyle fütuhat havasına girmiş, kimi de demokratikleşme ve yeni anayasa sürecini savaşla kesmeye göz dikmiş... Bizde askeri bırakın, toplum bile savaşa karşı değil galiba...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stratfor bu kavgaya değer mi?

Memlekette ağır bir kavga havası var. 'Kuruluş' dönemlerine has bir 'iç hesaplaşma' sanki.

Sanırsınız ki 'eski düzen' bitti, 'yeni Türkiye'yi kuranlar birbirlerine düştü; Ömer Taşpınar'ın nitelemesiyle 'post-Kemalist kaos'...

Şunu peşinen söyleyeyim; demokratik ve çoğulcu 'yeni Türkiye'nin konsolide edilmesinin önündeki en büyük engel bu kavga havası. '12 Eylül Anayasa referandumu bloku'nu oluşturan büyük anti-militarist demokrat koalisyonu mensup gruplar birbirlerine girmiş gibi. Herkes bundan zarar görecektir. 'Eski Türkiye'nin zinde güçleri bu manzaraya bakıp sadece keyiflenmiyorlar, aynı zamanda kışkırtıyorlar da. 'Yiyin birbirinizi' dediklerini duymuyor musunuz? Bu 'iç kavga'yla ne yeni anayasa yapılabilir ne de cumhurbaşkanlığı seçimi kazasız atlatılabilir. Belki de kavgaya tutuşanların anlamadıkları, ama kışkırtanların amaçladıkları budur?

MİT kriziyle 'cemaat' ve AK Parti karşı karşıya getirildi; şimdi de bu ikisiyle Taraf karşı karşıya... Bu farklı aktörler arasında her dönem ve her konuda tabii ki uyum beklemiyorum, ama ilişkiler onarılamaz bir biçimde bozuluyor. Bu, siyasal, sosyal ve entelektüel aktörleriyle 'büyük koalisyon'un dağılması anlamına gelir. Son on yılda Türkiye'yi dönüştüren güç ve sinerji bu aktörler arasında kendiliğinden gelişen 'informal ve fiili' koalisyonla oluşmuştu. Nihai amacı demokrat, çoğulcu ve özgürlükçü yeni anayasa olan bu anti-militarist, demokrat koalisyon 'iş' bitmeden dağılma sinyalleri veriyor. Galiba herkes kendini vazgeçilmez ve tek başına yeterli görüyor; olduk, erdik, vardık sanıyor, ki yanılıyorlar...

Şimdiki çekişme Stratfor'un iç yazışmalarını Taraf'ın yayımlamasıyla başladı. Amerika merkezli bir bilgi toplama ve analiz şirketi Stratfor. Ne profesyonellikleri, ne analizleri, ne de uzmanları ciddiye alınır bir kıratda değil. Bunu, düşünce kuruluşlarını, üniversiteleri, araştırmaları az biraz bilen yirmi yıllık bir uluslararası ilişkiler akademisyeni olarak söylüyorum. Haa, şirket kendini pazarlamıştır, orda burda analizlerini satacak birilerini bulmuştur, olabilir... Ben sadece o analizleri okuyanların bazen yanlış, bazen de eksik bilgilendirildiğini düşünürüm.

Peki Stratfor'un iç yazışmalarının bir haber değeri var mıdır? Gazeteci değilim, yanılabilirim; ama Taraf'ın yayımladığı 'belgeler'in haber değeri taşıdıklarını sanmıyorum. Bu kanaatim 'gazetecilik' bilgime değil, Taraf'ın daha önce yayımladığı, her biri Türkiye'yi sarsan ve değiştiren belgelere dayanıyor. 'Bilgi Destek Planı ve Faaliyet Çizelgesi', 'İrticayla Mücadele Eylem Planı', 'Balyoz Operasyonu', 'Aktütün Görüntüleri', 'İnternet Andıcı', 'Pimi Çekilip Askere Verilen Bomba'... Bunlar Taraf'ın yayımladığı ve 'belge' değeri tartışılmaz haberler. Böyle bir yayıncılıktan gelip de şimdi Stratfor'un yazışmalarına 'belge' muamelesi yapmak Taraf'ın belge haberciliği standartlarına haksızlık. Ne 'cemaat'le ilgili dedikoduların ne de Başbakan'ın Başdanışmanı İbrahim Kalın hakkında verilmek istenilen resmin gerçeğe alakası yok. Bu tür iddia ve dedikoduların benzerleri her gün ulusal medyada yayımlanıyor zaten. Taraf böyle bir kulvarın gazetesi değil bence.

Başbakan'ın Başdanışmanı'nın Stratfor veya benzeri şirket, düşünce kuruluşları ve gazetecilerle görüşmesi, onları kazanmaya çalışması adeta bir istihbarat paylaşımı olarak sunuluyor. Bence bu büyük haksızlık. Kalın, Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörü. 'Kamu diplomasisi'nin ne olduğunu bilen herkes Kalın'ın Stratfor'la kurduğu ilişkinin 'normal' olduğunu anlar. Yabancılarla temasa geçmek, onlara hükümetin görüşlerini aktarmak bu birimin işi. Tabii bunu resmi bir 'propagandist' gibi yapıp hiç etkili olmamak da var, İbrahim Kalın gibi muhataplarını kazanmaya odaklı bir samimiyetle yapmak da. Kalın'ın bu samimiyetini cezalandırmaya kalkışmak insafsızlık.

Bütün bunlar Başbakan'ın Taraf'ı parayı atanın nağmesini çalan bir 'müzik kutusu'na benzetmesini haklı çıkarmaz. Hayatları pahasına gazetecilik yapan, bırakın gazeteciliği son yıllarda Türkiye'nin 'ak'lanmasında önemli bir payı olan Taraf'a haksızlık.

Bütün samimiyetimle söylüyorum Taraf'a Türkiye'nin ihtiyacı var. Hatta, onun bildiğimiz haberciliğine, bağımsızlığına, cesaretine bu ülkenin ihtiyacı daha da artıyor. Bu emeği, duruşu, imajı heba etmemek gerek. Stratfor gibi basit bir kuruluşun dedikodularını ve kötü analizlerini yayımlayarak Stratfor'un itibarsızlığını kendisine de bulaştırmamalı Taraf.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail, İran'ı vuracak mı?

İhsan Dağı 2012.03.16

Yıllardır sorulur bu soru. Şimdilerde yeniden gündemde. İsrail hükümeti açıkça Amerika'ya 'ya sen vur, ya da ben vuracağım' mesajı gönderip duruyor.

Amerikan yönetimi de bir yandan İran'a 'blöf yapmıyoruz, durdurun nükleer programı' diye meydan okuyor, öte yandan da İsrail'e 'önce şu seçimler bir geçsin' diyor. Bana kalırsa sıkışan İran değil Amerikan yönetimi. Sıkıştıran da İran'ı vurma tehditleriyle 'küresel bir siyasal mühendislik' örneği sergileyen İsrail.

Evet, İsrail İran'ı vurabilir. Bunu, İran'ın nükleer kapasitesine zarar vermek için değil sadece, Amerikan seçimlerini istediği gibi sonuçlandırmak üzere yapabilir. Neyi mi kastediyorum? İsrail, İran'ın nükleer tesislerine saldırarak bir taşla iki kuş vurmuş olacak. İran'ın nükleer kapasitesi onlarca yıl geriye götürülecek; son yıllarda bölgesel nüfuzu yükselen İran'ın prestiji yerle bir edilecek. Ama, bana kalırsa İsrail için en az bunun kadar önemli olan, Obama'nın Amerikan seçimlerini kazanmasını önlemek. Yani, İsrail İran'ı vurursa asıl Başkan Obama'yı vurmuş olacak.

İzah edelim; İran bölgede İsrail'in en önem verdiği 'düşman'. Nükleer silah sahibi olması İsrail'in varlığına tehdit olarak değerlendiriliyor. Üstelik İran bölgede güçleniyor. ABD'nin çekilmesiyle Irak'ta büyük bir nüfuz alanı buldu. Şimdilerde de Suriye'ye iyice yerleşmiş durumda. Arap Baharı bölgedeki ülkeleri sarsarken İran içeride rahat. Üstelik üzerinde etkisinin olduğu Şii nüfuz Körfez ülkelerinde Arap Baharı'nı İran'ın avantajına doğru estiriyorlar. Böyle bir tabloda İsrail'in İran'ı vurması İran'ın 'bölgesel güç' olma iddiasına vurulan ağır bir darbe demek. Yeniden canlanan İran tartışmasında bence asıl mesele Amerikan seçimleri, daha doğrusu İsrail'in nasıl bir başkan istediği. İstenilen kişi kesinlikle Obama değil; çünkü Obama hem Demokrat, hem siyahi ve hem de İslami kökleri var. Belki en önemli nedense Obama'nın ikinci dönem seçilecek olması. İsrail için 'ikinci dönem'e seçilen her başkan 'riskli'. Yeniden seçilmek uğruna lobilere ihtiyaç duymayan bir Amerikan başkanı Ortadoğu politikasında daha 'bağımsız' bir yol izleyerek İsrail'e baskı kurabilir. Bill Clinton'un ikinci dönemini hatırlayın...

Korkulan bu, özellikle de Obama'dan... Filistin devleti ve yerleşkelerin durdurulması konusunda Obama'nın verdiği, ama yerine getiremediği sözler var. Yeniden seçilen bir Obama Filistin meselesinde İsrail'e ağır baskılar kurabilir, barışa zorlayabilir. Obama'yı tarihe geçirecek başkan yapacak olan da Filistin sorununu çözmesi. Üstelik Arap Baharı sonrası 'yeni Ortadoğu'da Filistin meselesinde İsrail'e baskı yaparak sorunu çözen bir Amerika'nın eli çok rahatlayacak. İsrail'in 'önleyici saldırı'ları meşhurdur. Bu kez hedef, İran üzerinden Başkan Obama olabilir. Amerikan yönetimi muhtemelen bunun farkında.

İran'a yapılacak bir saldırının yaratacağı ilk sonuç, dünya petrol fiyatlarının yükselişi olacaktır. Ekonomik krizden çıkmaya çalışan dünyada ve özellikle de Amerika'da yükselen petrol fiyatları ekonomiye zarar verecektir. Amerikan seçmeni ekonomik göstergelere son derece duyarlı. Son dönemde hem Amerikan ekonomisi iyileşme sinyalleri veriyor hem de Obama'nın popülerliği yükseliyor. İsrail'in İran'ı vurarak tetikleyeceği bir petrol şoku Amerikan ekonomisini altüst ederek Obama'nın seçim şansını sıfırlar.

İsrail saldırısı Obama'yı siyaseten de bitirir; İsrail'in peşine takılmaktan başka bir seçeneği olamaz. Saldırı, Ortadoğu'yu en azından 'kontrollü bir savaş' ortamına taşıyacaktır. İran'ın uzun menzilli füze denemeleriyle kalmayacaktır böyle bir saldırının rövanşı; Suriye, Lübnan, Filistin, Irak ve hatta Körfez ülkeleri de karışacaktır. Amerikan askerlerini Ortadoğu'dan çekmeye çalışan ve önceliğini Amerikan ekonomisinin canlanması olarak belirleyen Obama böylece kucağında bir savaş bulur. Sert bir karşılık verirse katı Demokrat tabanın oylarını kaybeder, yumuşak kalırsa da Demokrat Yahudileri ve onların lobi güçlerini ve 'ortada' duran seçmeni.

İsrail, elinde pimi çekilmiş bombayla Obama'nın seçimini engelleyecek bir çılgınlık yapabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet kutsal mı?

İhsan Dağı 2012.03.20

Unutmayın; önce insan ve toplum vardı... Devlet insanların yarattığı bir şey; ne kutsal, ne de vazgeçilmez.

Devleti kutsal, aşkın ve vazgeçilmez sanan insanların ülkesinde özgürlük olmaz. Gerek de yoktur özgürlüğe. Kutsallaştırdığınız devletinize inanır ve itaat ederseniz 'kurtuluş'a erdiğinizi düşünürsünüz zaten. Devleti kutsadığınızda, devletin başındakini de dokunulmaz yaparsınız. Adeta 'tanrısal' bir güçle ve yanılmazlıkla yönetirler sizi.

'Kutsal devlet'in ateşine odun taşıyan 'kurbanlar' olmak istemiyorsanız devleti kutsamaktan vagececeksiniz. Tunus'taki En-Nahda hareketinin lideri Rashid Gannuşi'nin 1990'lı yıllarda Londra'da yaptığı bir konuşmada söylediği bir cümle vardır; 'devlet Allah'tan değildir'. Yani, insanları Allah yaratmıştır, ama devleti değil; devlet insanların eseridir. Peki, kim daha 'kutsal'dır o halde?

Devletle insanın ilişkisi 'hiyerarşiktir'. Doğrudur, ancak bir farkla; tepede devlet değil insan vardır. Ama pratikte bu ilişkinin tersine döndüğü de doğrudur. Bugün birçok toplum kendi yarattığı putuna tapmaktadır; devlete... Bir yandan da 'devlet olmaya' çalışarak kendini 'tapınma'nın öznesi haline getirmeye çabalamakta. Siyaset de devletin varlığını, işlevini ve toplumla ilişkilerini sorgulamak yerine devlet üzerinden 'tanrılaşma' arayışına dönüşmekte...

Bu uzun girişin amacı, sözü 'devlet-dışı' kuruluşlara getirmek. Hafta sonu Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE), Kahire'de 'Devlet-Dışı Aktörler ve Ortadoğu'nun Sosyal, Ekonomik ve Siyasi Dönüşümü' başlıklı bir konferans

düzenledi. Arap ve Türk sosyal bilimcilerin SDE tarafından bir araya getirildiği ikinci konferans bu. 'Arap Baharı'nın ardından devleti değil, sivil toplumu ve devlet dışı aktörleri konuşmak çok anlamlı.

Ortadoğu'da uzun yıllar değişimi sağlayacak aktörün devlet olduğu sanıldı. İşgal ve kolonyal tecrübe devlete odaklı bir siyasal kültürü pekiştirdi. Kurtaracak olan da inşa edecek olan da devletti. Özgürlüğün, bağımsızlığın, refahın, adaletin hep devletle geleceği düşünülüyordu. Sonunda Arap toplumları bir değil tam 22 devlete kavuştu. Ama beklenen olmadı; ne özgür oldu halk ne de zengin. Aksine Arap devletleri bir kâbus gibi halkın üstüne çöktüler.

Kolonyal efendiler gitti, yerli sahipler geldi. Kendi halkını ve ülkesini sömürgeleştiren 'ulusal devletler'... Her şeyin sahibi devlet oldu Arap dünyasında; ülkenin de halkın da sahibi devlet. İktidarı da o verdi, itibarı da, zenginliği de... Verdiği gibi aldı da tabii...

'Arap Baharı' halkın bu tür devletlere tahammülünün kalmadığını gösterdi; ayrıca devleti kurucu gücün kim olduğunu da... Devrim 'yıkıttığı' kadar, içinde 'kurucu' bir irade taşır. Devrimler devleti yeniden kurar. Kurarken de halkın 'kurucu güç'ünü en canalcı biçimde teşhir eder. Ancak devrimler de devlete dönüşür, kendi statükolarını kurarlar.

Bu kısır döngüyü kırmamanın yollarından birisi devletten bağımsız bir 'sivil toplum' oluşturmaktır. Bir güç temerküzü olan devlete karşı, onu sınırlayacak, denetleyecek toplumsal aktörleri 'aktif' hale getiren bir sivil topluma ihtiyaç vardır. Sivil toplumun varlığı siyasal olan karşısında toplumsal alanı tahkim eder, özgürleştirir ve özerkleştirir. Özellikle 'ulusal sınırları' aşan bir sivil dayanışma ağı hem toplumu koruyucu işlevler yüklenebilir hem de devletlerin müdahale alanlarını sınırlayabilir. Devrim sonrası Ortadoğu'da toplumun devletten bağımsızlaşmasının izlerini görebiliyoruz. İnsanlar geleceklerini, umutlarını sadece devlete bırakmak niyetinde değiller. Devrim süreci ulusal sınır dinlemedi; Tunus'ta başlayıp neredeyse her Arap ülkesine ulaştı.

Şimdilerde de Arap sivil toplum kuruluşları ulusal sınırlar tanımıyor; kendi aralarında ilişkiler, dayanışma ağları kuruyor. Böylece değişimi hem yayıyorlar hem de derinleştiriyorlar. Bölgede bu tercihi görmek mümkün. Daha da önemlisi kimse geleceğini, devrim sonrası yeniden de kurulsa devletin eline teslim etme niyetinde değil.

Çünkü 'her şey' devlet değildir. Devlete ne kadar güç atfederseniz devleti o kadar güçlü kılarırsınız. Ve o güç hep size karşı kullanılır... Bunun üstesinden gelmenin yolu 'ilk'i hatırlamaktır; önce Allah, sonra insan vardır. Devleti Allah değil, insan yaratmıştır. Yani, kutsal olan devlet değil, insandır...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha 'milliyetçi Türkiye'ye doğru

İhsan Dağı 2012.03.23

Milliyetçilik dalgasının yeniden yükseldiği bir dönemdeyiz. Mesele, milliyetçiliğin barındırdığı devletçi, reaksiyoner ve içe kapanmacı eğilimler. Sorunlarımızı çözen değil katmerleştiren bir yöne işaret ediyor yükselen milliyetçilik.

Dört ana sorun var önümüzde. Bunlara çözüm bulamayan siyaset ve toplum çareyi milliyetçilik dozunu yükseltmekte bulur.

Birincisi, Kürt sorunu. Her geçen gün biraz daha içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Hükümet sertleşiyor, PKK acullaşıyor. PKK, sempatizanlarını sokağa saldıktıkça Türkçü reaksiyonlar artıyor. Nevruz bir kez daha gösterdi ki PKK'nın sokakta koyacağı eylemler hükümetiyle ve toplumuyla Türkiye'yi hızla milliyetçi bir savrulmaya itebilir. Özerklik, statü ve tabii ki bağımsızlık sözleri Türk milliyetçilerinin kimyasını bozuyor.

İkincisi, Ermeni sorunu. 2015'e doğru yaklaştıkça Türkiye'ye yönelik baskılar yoğunlaşıyor. Fransa ile yaşadıklarımız küçük bir provaydı. Mesele daha da büyüyecek, görünürlük kazanacak. 'Ermeni soykırımı' sözünü her işittiğimizde biraz daha içe kapanacağız. Dışarıda baskı yiyen Türkiye, içeride bu baskıyı yüzleşelim, konuşalım diyenlere yansıtacak. 'Hepiniz Ermenisiniz, Hepiniz Piçsiniz' pankartı bunun basit bir habercisi.

Üçüncüsü, Kıbrıs meselesi ve bunun tetikleyeceği Avrupa krizi. Kıbrıs görüşmelerinden yine bir şey çıkmayacak ve Rum Yönetimi temmuz ayında AB dönem başkanı olacak. Hükümetin tavrı net; biz de masadan çekileceğiz. Zaten iyice tıkanan AB süreci resmen dondurulacak. Yani AB ile nişanı atacağız. Bunu yaparken de Avrupa'nın ikiye bölünmesi, Yunan düşkünlüğü, Türk düşmanlığı gibi bildik temalar işlenecek.

AB ile kopuşun 'Kıbrıs meselesi' üzerinden olması milliyetçiliğin iki kaynağını birden coşturacak; Batı karşıtlığı ve milli dava Kıbrıs... Geçenlerde hükümetin bir bakanının dillendirdiği 'Kıbrıs'ın Türkiye'ye bağlanması' seçeneğinin 'masada olması' durumu bu hatta varılabilecek noktayı işaret ediyor; içe kapanma, yalnızlaşma ve bunların yaratacağı travmaları yönetmek için de 'milliyetçileşme'... Denktaş ve onun mirasıyla yapılan 'barış' önümüzdeki dönemde, karşılaşılabilecek krizlere karşılık olarak ne tür yeni 'ittifak' modelleri olabileceğinin sinyallerini veriyor.

Bu ülke Kürt meselesi, Ermeni soykırım iddiaları ve Kıbrıs davasını aynı anda kucağında bulduğunda milliyetçilik tavan yapar. Bu üç konu milliyetçiliğin 'afrodizyakları'dır; onu uyarır, şahlandırır. Dikkat edin, bu noktalarda 'milliyetçi' kesimlerle 'ulusalcı' gruplar ve fikirler arasında evlilikler de görebiliriz. Sonuçta, bu üç konuda 'resmi' ve baskın toplumsal görüş dışındaki kanaatleri seslendirmenin zorlaştığı otoriter bir siyasal ve sosyal iklimde bulabiliriz kendimizi.

Bunlara ek olarak dördüncüsü, etrafımızı saran dış politika konuları; İran, Irak ve Suriye ile yaşanan gerginlikler... Irak merkezî yönetimi ile ipler kopmuş vaziyette. Irak Kürdistan Yönetimi ise ülkedeki karışıklığa bağlı olarak bağımsızlık ilan etmeye hazırlanıyor. Türkiye hazır mı böyle bir gelişmeye? Türk milliyetçiliğinin ve devletin kırmızı çizgisi, hatta kâbusudur bu. Kürt sorununun çözülemediği bir noktada Irak'ın bölünmesi Türkiye Kürtlerini heyecanlandıracağı gibi, geri kalan kesimlerdeki bölünme korkusunu da zirveye çıkarır. Böyle bir durumu MHP'nin avantaja çevirmesini önlemek isteyen rakipleri 'milliyetçilik yarışı'na kalkışacaklardır. Dahası Suriye ile neler yaşayacağımız henüz meçhul. Türkiye'nin de taraf olacağı sıcak bir çatışma kimse için sürpriz olmaz. Herkes bilir ki, savaşa bulaşan bir ülkede ilk kabağan şey, milliyetçiliktir.

Sonuç olarak Türkiye kritik bir noktada. Bırakın yeni anayasa yapmayı, mevcut demokratikleşme seviyesinin muhafazası bile yükselen milliyetçilik ve buna hasas siyaset nedeniyle zora girebilir.

Belirleyici olan AK Parti'nin alacağı pozisyonudur; AK Parti yükselen milliyetçi dalganın üzerinde siyaset yapmaya yönelirse devlet de otoriterleşir. Yok, milliyetçiliğe teslim olmak yerine onu dizginlemeyi ve yönetmeyi tercih

ederse dalga kırılabilir, Türkiye sakin sulara ulaşabilir. Bunun için AK Parti'nin Kürt sorununda 'güvenlikçi' politikadan 'açılım' ve diyalog yaklaşımına geri dönmesi; Ermeni katliamı konusunda Dersim katliamı kadar cesur olması ve ezber bozması; dış politikayı içeride milliyetçiliği kabartacak bir tonda kullanmaktan kaçınması gerekir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti Kürt sorununu niye çözsün?

İhsan Dağı 2012.03.27

Son dönemde yapılanları ve konuşulanları hatırd tutarak soruyu şöyle de sormak mümkün; acaba hükümet Kürt sorununu çözmenin mi, yoksa olduğu gibi bırakmanın mı siyaseten daha az maliyetli olduğunu hesap ediyor?

Çözüm iradesi olup olmadığı bu soruya verilen cevaptan anlaşılır.

Bir süredir yürütölen 'güvenlik odaklı' politika, 'yeni strateji' adıyla gündeme getiriliyor. Bu politikanın esası Kürt sorununu çözmek değil, 'idare etmek', yani terörü ve Kürt siyasal hareketini kontrol altında tutmak. Operasyonlar, bölgesel ve küresel işbirlikleri, KCK tutuklamaları ve BDP'ye yönelik sertlik söylemiyle 'kontrol' mekanizmalarının kurulduğu düşünölüyor.

Mevcut durumdan çok daha vahim bir tablo ortaya çıkmadıkça Kürt sorunu hükümet ve geniş kitleler için 'katlanabilinir' görölüyor. Dolayısıyla, AK Parti çözüm adına siyasal riskler almaz. Neden alsın ki? Kürt sorununu AK Parti yaratmadı; aksine, 'eski aktörlerden ve politikalardan' kendisini farklılaştırarak büyük bir sempati ve destek de sağladı hem Kürtler hem de demokrat kesimler arasında.

Ayrıca sorunun kendisinin ve çözümsüz kalmasının AK Parti'ye ciddi bir siyasal maliyeti de yok. Kürtlerin neredeyse çoğunluğu AK Parti'ye oy veriyor. Oy verenlerin de parti üzerinde kayda değer bir baskısı, hatta talebi mevcut değil. Partide siyaset yapan, taşra teşkilatlarında veya merkezdeki temsil noktalarında bulunan 'Kürt kimlikli' AK Partililerin de sorunun çözümü için aktif bir pozisyon almadıkları ortada. Ne görüşleri soruluyor AK Partili Kürt siyasetçilerin ne de onlar paylaşıyor görüşlerini.

Kısaca seçmen veya parti mekanizması üzerinden AK Parti'ye Kürt meselesinin çözümü için bir baskı gelmiyor. Gelmeyecek de... AK Parti sorunu çözse de çözme de Kürtlerin yarısının oyunu almaya devam edecek.

Üstelik sorunun bu haliyle devamı hükümetin ne ekonomiyi yönetmesine mani, ne da devlete hakim hale gelmesine. Dış politikada ve bölgesel dengelerin yönetiminde bile Kürt sorunu ciddi bir kaygı değil. Suriye üzerinden Amerikan yönetimiyle eşsiz bir ortaklık gelişiyor, Barzani yönetimi hem ABD'ye hem Türkiye'ye muhtaç İran'a ve Şiilerin baskılarına karşı, AB işi zaten askıda...

Kısaca, Kürt sorununun mevcut hali hükümete ciddi bir 'rahatsızlık' vermiyor, dolayısıyla sorun 'yönetilebilir' görülüyor. Zaten halk Kürt sorunuyla da terörle de yaşamaya alışık. Şehitliğin kapsamı genişletilerek ve geride kalanlara yeni imkânlar vererek de sorundan zarar görenlerin kayıpları hafifletilmeye çalışılıyor...

Gerçekçi olalım, hükümet açısından her şey böyle kontrol altında, katlanılır ve yönetilebilir görünürken 'çözüm' denilen bir bilinmeze hükümet neden kalkışsın?

Dolayısıyla 'yeni strateji'de yeni bir şeyin ve bir çözüm modelinin bulunmamasına şaşırarak değilim. Şaşırdığım sadece bir nokta var. O da 'Öcalan ve PKK ile görüşülmeyecek' ifadesi. Biliyoruz ki çok yakın geçmişte bu ikisiyle bir dizi görüşmeler yapılmıştı.

Soru şu: O zaman neden görüşmüştü devlet ve şimdi neden görüşmeyeceğini ilan ediyor? PKK ile otuz yıldır savaştan, Öcalan'ı kırk yıldır tanıyan devlet kimlerle muhatap olduğunu herhalde biliyordu. Dolayısıyla, şimdi çıkıp, 'bunlarla olmayacağı anlaşıldı' demenin bir anlamı yok.

Şimdi değişen ne peki? Değişen, savcılığın MİT mensupları hakkında Oslo görüşmelerini de kapsayan bir soruşturma başlaması ve bu çerçevede de MİT yöneticilerini 'şüpheli' sıfatıyla ifadeye çağırması.

Eğer 'Öcalan ve PKK ile artık görüşme yok' politikasının gerisinde bu savcılık soruşturması varsa hükümet geri adım atıyor demektir. MİT krizi patladığında hükümetin yürüttüğü Kürt siyasetine ve onun unsurlarına savcılığın müdahalesinin kabul edilemez olduğu, bunun siyaset üzerinde yargı vesayeti kurma girişimi olduğu haklı olarak söylendi.

Peki ama yine de bu müdahale hükümete geri adım attırdıysa?

Umarım doğru değildir, bu doğruysa hükümetin Kürt açılımı stratejisinin yargı vesayetine girdiği anlamına gelir ki çözümsüzlük siyasetinden daha kötüdür.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tükürük siyaseti

İhsan Dağı 2012.03.30

Hükümetin Kürt meselesini çözmek için bir acelesi de yok, stratejisi de.

Son yazımda izah ettim; sorunun çözümü için siyasal ve toplumsal kanallardan baskı altına alınmayan bir hükümet durduk yere bu konuda riskli gördüğü işlere kalkışmaz.

Bu, Kürt sorununu çözmenin Türkiye için bir aciliyeti olmadığı anlamına tabii ki gelmiyor.

Şimdilik Kürtlerin sorunlarını ve haklı taleplerini bir yana bırakalım ve Türkiye ve Türkler penceresinden bakalım konunun aciliyetine... Her şeyden önce bu ülkenin demokratikleşmesi ve hukuka dayalı bir rejime kavuşması Kürt meselesini çözmeden mümkün değil. Bu, tarihen sabit; 1925'ten bu yana devletin Kürt siyaseti toplumu zehirliyor, rejimi otoriterleştiriyor, yönetimi keyfileştiriyor.

Yani devletin Kürt siyaseti sadece Kürtleri hedefe almıyor; devletin karakterini şekillendirerek bu ülkedeki Türklere de dokunuyor. Kürtlerin tepesine balyoz gibi inen devlet balyozlaşıyor. Sonra da muhatabı kim olursa olsun, ister Türk, ister dindar, ister liberal benzer tepkiler gösteriyor. Toplumsal ve siyasal bütün muhalefet imha edilmesi gereken ve üstelik imha edilebilir anormallikler olarak algılanıyor.

Sonuçta, Kürt meselesinde devletin, hükümetin, emniyetin ve yargının güvenlikçi politikalarına destek çıkanlar, kendilerine karşı da acımasız olabilecek bir canavar yaratıyorlar. Bunun farkında olmayabilirler; 'Hayır, artık bize bir şey olmaz, devlet biziz' diyenler çıkabilir. Unutmasınlar; devlet devlettir. Sivil güçler devlet oldukça sivilliklerini kaybederler. Hem devlet hem 'sivil güç' olunamaz.

Konumuza dönersek... Türkiye'nin demokratikleşmesini isteyenler, yeni anayasa için çabalayanlar, vesayet rejiminden şikayet edenler Kürt meselesinde devletin güvenlikçi politikalarının yanında olamazlar. Oluyorlarsa; ya bu talepler ve hedeflerle güvenlikçi Kürt siyaset arasındaki tezatı görmüyorlar ya da bu talep ve hedeflerinde samimi değiller... Operasyoncu bir anlayışla demokratikleşme de, yeni anayasa da gerçekleşmez, vesayet rejimi tarihe gömülmez. Çelişkiyi görün...

28 Şubat'tan beri demokratikleşme sürecine destek veren bazı toplumsal kesimlerin şimdi Kürt meselesinde şahince politikalara destekle devletin yanına savrulması, devletin 'yedek gücü' haline gelmesi anlaşılabilir bir durum. Toplumun devletten daha 'ilerici, reformist, çözümcü' bir noktada durması beklenir. Demokrat çizgide buluşan medya, sivil toplum, akademisyenler ve yazarların 'devlet aklı'yla düşünceleri gerekmiyor. Devletin ne kadar ileride düşünürlerse sorunun çözümü için kamuoyu oluşturma ve hükümete baskı kurma rolünü oynayabilirler. Ama şu sıralar tam tersini görüyoruz; demokrat bildiğimiz birçok kesim hükümetten bile geri düşüyor.

Kendini 'demokrat' olarak niteleyenler için Kürt meselesinde statükonun korunması cephesinde kalmanın izahı yok. Özgür Gündem Gazetesi'nin kapatılması konusunda alınan tavır bir milat olabilir. Gazete kapatmak, gazetecileri 'propaganda' yapmaktan hapse atmak siyaset mi, çözüm mü, strateji mi?

Bu bağlamda KCK operasyonları konusunu da yeniden düşünmekte fayda var. Operasyonların Kürt siyasetini nasıl etkilediği, yarattığı güvensizlik ve mağduriyet hissiyle çözümü nasıl baltaladığını bir yana bırakıyorum. Anlatılan KCK hikayeleri, Kürt meselesinde diyalogdan yana, empatinin geliştirilmesini isteyen, açılım siyasetini destekleyen kesimleri bozuyor ve devletin güvenlikçi politikalarına doğru itiyor. Şunu tespit etmek gerek; açılım çizgisi son iki yıldır KCK operasyonları üzerinden geri püskürtüldü. Güvenlik bürokrasisi ve yargı sivil toplumun bakışını 'güvenlik odaklı' hale getirdi. KCK takıntısı aşılmadan Kürt meselesine bakışımız 'demokratik açılım' döneminde gelişen 'sivilleşme' düzeyine geri dönemez.

Sonuç; Kürt sorununda güvenlikçi bir tutum olarak Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunmak mümkün değil. On yıllardır tecrübeyle sabit; Kürtlere karşı kullanılan sertlik sonunda gelip Türklere de bütün Türkiye'yi de vuruyor.

Gelinen nokta da ortada; bir bakan çıkıp bütün milleti bir toplu tükürük eylemine davet ediyor. Sivil toplum devletten 'ileri'de durmazsa devleti denetleyemeyeceği gibi onun tükürük ordusuna asker yazılmak zorunda kalır. Çözüm siyasetini desteklemeyenler 'tükürük siyaseti'ne mahkûm olurlar.

Amaç ne, intikam mı?

İhsan Dağı 2012.04.06

Darbeye teşebbüs edenler yargılanırken bir darbeyi fiilen yapan kişinin sâbık cumhurbaşkanı olarak caka satması açıklanabilir bir durum değildi elbette.

12 Eylül referandumuyla açılan yolda ilerleyen yargı, sonunda darbecileri yargılamaya başladı.

Ancak işin ironik yanını unutmamak lazım. Memleketin anayasal ve kurumsal yapısı ile bu yapının dayandığı ideoloji, darbeyi yapanların eseri. Yarıdan fazlası değiştirilmiş de olsa hâlâ 1982 Anayasası ile yönetilmeyi içine sindirenlerin bu anayasayı yapan paşaları yargılamaya hakkı var mı, tartışılır. Darbe suç ve darbecilerin yaptıkları gayrimeşruysa 12 Eylül kalıntısı bütün kanunların ve kurumların da esaslı bir şekilde sorgulanması gerekir.

Bunların başında anayasa geliyor elbette. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün bu konudaki mesajı anlamlı. Davaya müdahil olan siyasî partilerin yeni anayasa yapımında da aynı duyarlılığı göstermesi ve darbecilerin anayasadaki tüm izlerinin bitirilmesi için işbirliği yapmaları beklenir. Ama görünürde bu yönde umutlandırıcı bir hareketlenme yok.

Darbecileri yargılamak elbette sembolik olarak son derece önemli. Hem heveslileri caydırıcı hem de siyasal kültürü sivilleştirici yönde 'eğitici' sonuçları var yargılama sürecinin. Ama 12 Eylül'le hesaplaşmanın bence en etkili ve de yapıcı yolu sivil bir anayasa yapmak olmalı. Bu yapılmadan 12 Eylülcüler yargılamak kendimizi kandırmaktan ileri gitmez; psikolojik olarak bizi rahatlatır, sembolik bir değer taşır. 12 Eylülcüler bu yargılamanın ardından mahkûm bile olsalar, diyecekleri; 'biz içerdeyiz, ama anayasamız hâlâ ayakta'.

Davaya müdahil olan siyasî partiler ve TBMM bunu sindirebilir mi?

Mesele sadece anayasa da değil. Sistemin temel kurucu yasaları olan Siyasî Partiler Yasası, Seçim Yasası, Meclis İçtüzüğü ve hatta Yüksek Öğretim Yasası da 12 Eylül eseri. Darbecileri yargılayıp onların 'eserleri'ne dokunmamak izah edilemez.

Bugün darbecilerin yargılanmasını mümkün kılan anayasa değişikliğini böyle bir derinlikle okumak mümkün. Yüzde 58 destek, salt formalite bir yargılanma için değildi herhalde; 12 Eylül'le kapsamlı bir hesaplaşma talebi ve iradesiydi.

12 Eylül darbesinin ve darbecilerin yargılanması yeni bir demokratikleşme dalgası oluşturmak için itici bir zemin işlevi görebilir. Sivil ve demokratik siyasetin tahkim edildiği, hatta yeniden inşa edildiği yapıcı bir diyalog neden mümkün olmasın? Askerî bir rejim altında, hukukun askıya alındığı bir dönemde neler yaşandığını hatırlamak farklı görüşten de olsa sivil güçleri vazgeçilmez ortak değerler etrafında birleştirebilir.

TSK İç Hizmet Yasası'nın 35. maddesinin değiştirilmesi bu yönde ilk adım olabilir. Kendisi 1960 darbesinin ürünü olan bu kanun ve bu madde daha sonraki darbelerin de dayanağı oldu hep. 'Cumhuriyet'i kollamak ve korumak' adına darbeler meşrulaştırılmaya çalışıldı. Darbeciler ve darbe teşebbüsünde bulunanlar yargılanırken böyle bir kanun maddesinin hâlâ varlığını muhafaza etmesi zaten saçmalık. Buna son verilebilir.

Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar 35. maddenin değiştirilmesi için bir kanun teklifinde bulundu. Çok yerinde ve zamanında verilen bir teklif bu. Darbelerin dayanağı yapılan bu kanun maddesinin değiştirilmesi veya

kaldırılması daha fazla ertelenemez. Zor mudur TSK'nın görevini 'Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin topraklarını korumak' olarak yeniden tanımlamak?

Düşünün bir yandan 12 Eylül darbecileri yargılanıyor, öte yandan yeni anayasa yapımı konusunda siyasî partiler birlikte çalışıyor ve de meş'um 35. madde kaldırılıyor bütün siyasî partilerin ortak girişimiyle!

Böyle bir tablo demokratik siyaseti temel referans alan yeni ve ortak bir inşa süreci demektir. 'Oyunun kuralları'nın böylesi bir toplumsal ve siyasal uzlaşya dayanılarak kurulması da siyaset dışı aktörlerin siyasete müdahalesinin zeminini ilelebet durduracaktır.

Bütün bunlara fazla iyimser bir beklenti diyebilirsiniz. Ancak 12 Eylül'le hesaplaşma demokratik, özgürlükçü ve çoğulcu siyaseti geri çevrilemez hale getirecek adımlarla desteklenmezse yargılamalar sıradan bir 'intikam'a dönüşür.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

11 bin 547 sadece bir sayı mı?

İhsan Dağı 2012.04.10

Yirmi yıl geçmiş üzerinden. Hatırladıkça insanın hâlâ yüreği sızlıyor.

'Savaş hukuku'nun bile yüksek bir medeniyet standardı olarak mumla arandığı günler, aylar ve hatta yıllardı. Bebekler, çocuklar, kadınlar öldürüldü. Savaş suçu da işlendi, insanlık suçu da. Bosna'da, çok değil, daha yirmi yıl önce 'toplu katliam ayinleri' yaptılar. Biz seyrettik, insanlık lekелendi...

Avrupa'nın göbeğinde, 20. yüzyılın sonunda toplama kampları kurdular, köyleri, şehirleri yaktılar. Tecavüz sistematik bir siyasete dönüştürüldü. Olup biten bir soykırımdı. İnsanlar Bosna'da, kendi ülkelerinde Boşnak oldukları için katledildiler.

Ne duymadık diyebiliriz, ne görmedik. Şahittik; şahitliğimizi yapmadık. O günlerin, o acıların görüntülerini zihinlerimizden kovmak mümkün değil. Belki bizim ödediğimiz bedel de bu; hatırlamak...

O küçük ülkeden 250 bin kişi öldürüldü. Bir milyon kişi ülke dışına zor attı kendilerini. Bir milyon da ülkenin başka yerlerine sığındı. Dünyanın en nazenin şehirlerinden Saraybosna, dört yıl kuşatma altında kaldı. İnsan avcıları tepelerinde... Ekmek almaya, su getirmeye gideni vurdular. Yaşayanları değil sadece tarihi de 'temizlemek' adına vurdular. İnsanlık kadar 'insanlık mirası' da hedefti... Mostar Köprüsü'nü bombalarla yıkanlar önce içlerindeki insanlığı yıkmış olmalılar.

Saraybosna'da geçen hafta bir cadde üzerine dizilen 11 bin 547 kırmızı sandalyeyi gördünüz mü? Kuşatma altında ölen Bosnalıları anmak için hazırlanmış. Saraybosna sokaklarında akan kanı temsil ediyor. Boş, kırmızı

sandalyeler ürperti vericiydi belki. Peki savaşın kendisi nasıldı acaba?

İnsanlar her şeylerini kaybederken Bosna'da ben doktoramı kazanmaya çalışıyordum İngiltere'de... Öfkeli, ama çaresizdik. Yapabildiklerimiz öfkemizi biriktirmek, bazen de kampüste yardım toplamaktı mülteciler için. Ziyaretine gittiğimiz bir grup Boşnak mülteci bize Türk kahvesi yapmıştı; Bosna'dan getirdikleri üç beş eşyanın arasında bakır cezve de vardı kahve yaptıkları... Tarihlerinden ve kimliklerinden dolayı cezalandırılırsalar da onu hep yanlarında taşıyorlardı.

BBC'den dinlediğim bir röportajı hatırlıyorum. Bir Sırp konuşuyordu. Anlamıyorum, ama içinde bolca 'Türk' sözü geçiyordu. İngilizceye çevrilirken 'Boşnak' diyordu BBC; Sırp, Türk diyor, BBC Boşnak. Balkanlarda kimliklerin bu kadar geçişken olduğunu bilmiyordum doğrusu ve Boşnakların 'Türk' diye öldürüldüğünü... Öldürülmek için dedelerinin Müslüman olmaları, kendilerinin isimlerinin o geçmişi çağrıştırması yeterliydi.

Bosna'ya yıllar sonra gidebildim. Utancımdan bakamadım şehre, insanlarla göz göze gelemedim. Dört yıl boyunca yalnız bırakılan, tepelere yerleşmiş keskin nişancıların, topçuların insafına bırakılan bu şehre utanmadan bakmak mümkün değildi. Etrafı kuşatan haydutlara 'hayat'ın direnişini anlatıyor bana Saraybosna, ama ölümün de bir o kadar hayata dair olduğunu...

Bosna belki eski 'barış'ını hiç bulamayacak. Belki Saraybosna 'Avrupa'nın Kudüs'üne artık benzetilmeyecek. Ama her durumda savaşın bitmesi değerli... Savaşı bitiren Dayton Antlaşması mükemmel değil; hatta saldırganı ödüllendiren, Bosna'yı bölen, ülkeyi yönetilemez hale getiren bir anlaşma. Ama bütün bunlardan vahimi, acıların göbeğinde büyüyen öfke ve nefret... Boşnak, Sırp ve Hırvat Bosnalıları için için yiyen, tüketen öfke ve nefretleri. Yaşanan her şeye rağmen Bosna'ya yakıştıramadığım bu. Savaş Bosna'yı yok edemedi, ama nefret eder.

Bosna nefrete yenik düşerse kaybedecek asıl savaşı. Çoğulculuk, çokkültürlülük, farklı olana saygı Bosna'nın alamet-i farikası... Ve böyle de kalmalı. Kalmalı ki ırkçılığın, yabancı düşmanlığının, nefret söyleminin yayıldığı Avrupa'da 'başka türlü yaşamının mümkün olduğunu' gösteren bir örnek kalsın.

Ama unutmayalım Bosnalının yaşadığını; Srebrenitsa soykırımının kurbanlarını, tecavüze uğrayan kadınları, masum insanların toplu mezarlarını, toplama kamplarını, keskin nişancılara aldırmandan hemşehrilerinin anısına şehrin merkezinde çellosunu çalan Vedran Smailovic'i... Kovaçi Şehitliği'nde ak güvercinler gibi yatan Saraybosnalıları unutmayalım. İçimizdeki nefrete yenilmeden analım, hatırlayalım...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı tuzağı mı, nizam-ı âlem davası mı?

İhsan Dağı 2012.04.13

Türkiye'ye kendi istemediği bir şeyi kimse yaptıramaz. Son yıllarda yükselen ekonomik gücü ve artan özgüveni Türkiye'yi 'dışarıdan belirlenen' bir ülke konumundan çıkardı.

'Taşeron ülke' değiliz; kendi gündemimiz ve önceliklerimiz var.

Bu, Suriye konusunda da böyle. Yazılanlara bakılırsa 'Batı bizi kandırıyor. Suriye'ye kendisi girmeyecek, bizi sokacak. Sonra da gelip bizim yerimize kurulacak'. Olacak iş mi? Batı bu kadar saf mı? Türkiye bu kadar kandırılabilir mi?

Suriye'ye krizine askerî müdahaleye karşı çıkanlar birçok konuda haklılar. Ancak yanıldıkları önemli bir nokta var; ne Batılı devletler müdahaleye istekliler ne de başkalarını, özellikle de Türkiye'yi müdahaleye iteliyorlar. Suriye bizden başka kimsenin öncelikli meselesi değil. Üstelik Türkiye'yi müdahaleye iteleyeni birileri varsa onlar Batılı değil Müslüman ülkeler; Suudi Arabistan ve Katar.

Ama, 'Aman dikkat, Batı'nın tuzağına düşeceksiniz' muhabbeti devam ediyor. Bunların arasına İslamî kesimin önemli entelektüel ismi Sezai Karakoç da katılmış. Vatan'dan Ruşen Çakır aktardı dün; Karakoç, hükümeti uyarıyormuş. 'İyi ki Sezai Karakoç var' diyor Ruşen Çakır. Bence de iyi ki var, ancak Batı'ya yüklenmeden önce kendi 'hevesli öğrencileri'ne bakmalı Sezai Karakoç.

"Şimdi Batı bize diyor ki, 'Suriye'de kötü bir yönetim var. Orada halk ile devlet arasında problem var, masum insanlar ölüyor. Bu işi siz halledin, siz çözün... Bugün Türkiye çok büyük bir tehdit ile karşı karşıyadır... Arkası da Batı'nın korkunç istilasıdır."

Karakoç'un savaşa karşı uyarısı yerinde; ancak Suriye'ye müdahale fikri Batı'nın değil daha çok Türkiye ve İslam dünyasının gündemi.

Batı dedikleri ABD. Amerikan yönetimi on yıllardır Esed yönetimleriyle kavgalı. Tabii ki rejimin gitmesini ister. İster de, göndermek için askerî bir müdahaleye yanaşır mı, hem de şimdilerde? Amerika seçime gidiyor. Süreç ancak gelecek ocak ayında tamamlanacak. Obama'nın seçimi kazanması bu süreçte ekonominin iyi gitmesine bağlı. Bölgede çıkacak bir savaş dünya ekonomisini etkiler, petrol fiyatlarını kesinlikle yukarıya çeker.

Ayrıca Obama, 'askerlerini eve getiren kişi' olarak seçime girmek istiyor, ABD'yi yeni savaşlara sürükleyen kişi olarak değil. Demokrat Parti seçmeni yeni bir savaşa bulaşan Obama'ya oy vermez.

Ya İsrail zorlarsa ABD'yi Suriye'ye karşı? Böyle bir ihtimal de yok. İsrail Esed'in gitmesine bile sıcak bakmıyor, bırakın bunun için ABD'yi savaşa itelemeyi! Esed sonrasına ilişkin belirsizlik nedeniyle İsrail Esed'i bir denge ve istikrar unsuru olarak görüyor. İsrail'in derdi İran, Suriye değil...

Fransa bir başka Batılı ülke; Suriye'ye özel ilgisi olduğu söylenebilir. Ancak ne müdahale gücü var ne de diğer Batılı ülkeleri ikna etme kapasitesi.

Türkiye için Suriye acil bir konu. Sayıları on binleri bulan sığınmacılar var. Daha da artabilir. Ayrıca, Suriye Irak'la birlikte İran nüfuzunu bütün Türkiye'nin güneyine yayıyor. Daha da önemlisi Türkiye açıkça Esed'in gitmesini isteyerek kendi 'gücünü sınama'yı tercih etti. Artık, ya Esed gidecek ya da Türkiye'nin 'bölgesel güç' iddiası ağır bir yara alacak.

Bu nedenlerle Suriye asıl Türkiye için mesele.

Bir de son dönemde dış politikaya yüklenen bir 'misyon' var. Dışişleri Bakanı'nın Kayseri ve Konya parti kongresi konuşmaları 'tarihî' nitelikte. "AK Parti, aziz milletimizin tarihî yürüyüşünde bir küresel gücün doğuşunu, yeni bir nizam-ı âlem davasının misyonunu işaret eder."

"Ortadoğu'dan çıkışımızın 100'üncü yılı... 1911 ile 1923 yılları arasında nereleri kaybetmişsek, hangi topraklardan çekilmişsek 2011 ile 2023 yılları arasında o topraklarda tekrar kardeşlerimizle buluşacağız. Bu, zorunlu tarihî bir görevdir."

Böyle bir vizyon ve misyon sahipleri için Suriye bir başlangıç olarak görülebilir. Hükümet Suriye'ye girerse Batı istediği için değil, ilan ettiği nizam-ı âlem ülküsü adına girer. Sezai Karakoç böyle bir misyonla Suriye'ye girmeye acaba ne der?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin şanssızlığı

İhsan Dağı 2012.04.17

Siyaset sahnesinde AK Parti'nin alternatifi yok; Türkiye'yi adeta muhalefetsiz yönetiyor.

Bunu AK Parti'nin bir şansı olarak görenler olabilir. Bence AK Parti'nin en büyük şanssızlığı karşısında esaslı bir muhalefetin olmaması.

Muhalefet ciddi de değil, tutarlı da. Ne bir alternatif vizyon sunabiliyor halka ne de heyecan verici bir liderlik. 'Türkiye'yi biz daha iyi yönetiriz' diyen bir iddiaları bile yok. Böyle olunca da 'muhalefet boşluğu' devam ediyor.

Bu boşluğu önceleri 'derin devlet' ve onun temsilcileri doldurmuştu. Ordu bir yandan darbe planları yapıyor, öte yandan da açıkça veya gizlice tehditler savuruyordu. AK Parti de orduyu kışkırtmamak, dengeleri gözetmek adına zaman zaman icraatlarında yavaşlıyor, hatta bazen geri adım atıyordu 2007 sonrası yeni anayasa projesinde olduğu gibi...

'Muhalefet yüksek yargı'yı da unutmamalı. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay, AK Parti'nin icraatlarını durdurma makamları gibi çalıştı. Yetmedi, AK Parti'ye kapatma davası açıldı. Devletin tepesinde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer de muhalifti, YÖK de. Ve hatta 'merkez medya' vardı devletin yanında saf tutan.

Devlet ve devletin uzantısı konumunda muhalefet vardı da, güçlü, etkili ve alternatif bir siyasal parti muhalefeti yoktu. Parti muhalefeti de zaten 'muhalefet devlet'i tahrik etmekle meşguldü AK Parti'yi bitirmesi için.

Bugün, parti muhalefeti boşluğunu doldurmak üzere devreye giren 'muhalefet odakları' yok; ne cumhurbaşkanlığı, ne yargı ve ordu ve ne de medya muhalif.

Böyle bir tabloda artık muhalefet partilerinin sahne alması beklenir. Ama onlardan da bir ses çıkmıyor. Ne halkın umudu var mevcut muhalefet partilerinden ne de bu partilerin kendilerinin bir umudu ve çabası var AK Parti'yi siyaseten yenmek için.

Nisan ayının başında Metropoll'un yaptığı kamuoyu araştırmasının muhalefete ilişkin verileri çok önemli. Halkın % 58'i AK Parti karşısında bir 'muhalefet boşluğu' olduğunu düşünüyor. Daha da tuhafı, 'muhalefet boşluğu' olduğunu düşünenlerin muhalefet seçmeni olması; CHP'li seçmenin % 65'i, MHP'li seçmenin % 70'i bu kanaatte.

Durum böyle olunca, hükümet partisine değil, önce muhalefet partilerine ve liderlerine alternatifler aranıyor. Halkın % 54'ü AK Parti'ye etkili muhalefet edebilecek yeni bir parti ve lidere ihtiyaç olduğunu söylüyor. Alternatif parti ve lider arayışında olan muhalefet seçmeninin oranı yaklaşık % 70 civarında.

Öyle görülüyor ki AK Parti'ye oy vermeyenlerin en büyük sorunu kendi partileri ve liderleri. Örneğin CHP; halkın % 63'ü CHP'de liderlik sorunu görüyor, CHP'lilerin de % 46'sı bunu kabul ediyor. Kamuoyunun 64'ü ve CHP'lilerin de % 42'si 'yeni lider gerek' diyor. Yani CHP'de liderlik sorununu, kurultayları kazanmak çözmiyor.

Liderlerin beğeni ve güven oranları da aynı şeyi anlatıyor. En çok beğenilen lider kategorisinde Erdoğan % 44'e ulaşmışken Kılıçdaroğlu ancak % 9, Bahçeli ise % 3 düzeyinde. En çok güvenilen parti lideri de farksız değil; Erdoğan % 43, Kılıçdaroğlu % 13, Bahçeli % 5. Memlekette sadece muhalefet boşluğu değil 'alternatif lider' eksiği de var. Anamuhalefetin iki lideri, partililerin bile desteğini alamıyor.

Kimse 'beğenilmeyen ve güvenilmeyen' liderlere oy vermez. Yani mevcut durum değişmez. Muhalefet zayıf ve etkisizken hükümetin buna karşı zaman zaman sertleşmesi anlamsız. Metropoll araştırmasında bu konuda AK Parti'ye bir uyarı var.

AK Parti'nin hükümete ve politikalarına yönelik eleştirilere fazlaca sert karşılık verdiğini düşünenlerin oranı % 47, bu kanaatte olmayanlar ise % 45. İlginç olan, AK Parti seçmeninin % 37'sinin kendi partilerini fazla sert bulması. Bu durumun demokratik muhalefeti ve basın özgürlüğünü sınırladığını söyleyenlerin oranı da % 48. AK Partili seçmenin % 28'i, yani yaklaşık üçte biri de bu kanaatte.

Kamuoyunun AK Parti'ye mesajı açık: Rahat ol, alternatifin yok, muhalefet zaten zayıf ve etkisiz, eleştirilere ve muhalefete tahammül göster.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Komutanları yargılamak yetmez!

İhsan Dağı 2012.04.20

Darbecilik bir hastalık, en iyi tedavi de yargılamak. Ancak yargılamak yetmez; hastalığın neden kaynaklandığını, virüsün nereden bulaştığını da saptamanız gerek eğer hastalığın kökünü kazımak niyetindeyseniz.

Daha geçenlerde bir tümgeneralin dehşet konuşmaları düştü medyaya. Adam asker değil sanki 'tasarımcı'; kafasına göre toplum tasarlıyor, o toplumun dinini, inancını, düşüncelerini belirleyebileceğini sanıyor.

Bitmez bu 'tür' subayların nesli, eğer sorunun kökenlerine inmezseniz. TSK'nın generallerinin yüzde yirmisi darbe davalarından yargılanırken bir başkası hâlâ böyle konuşabiliyor işte. Bataklığı kurutmak yerine, bataklığın ürettiği sivrisineklerle uğraşmanın sonu gelmez. Onlarcası yargılanıyor, ama alttan gelenlerin demokrasiye ve sivil iradeye sonuna kadar bağlı kalacağının bir garantisi yok. İlker Başbuğ ve Çevik Bir gibi isimlerin bugün yargılanıyor olması az bir şey değildir, ama darbeci zihniyetin kökünün kazınması için yetmez; kaynağın kurutulması şart.

Bunun için de iki alana eğilmek gerek. Bunlardan birincisi subayların eğitimi. Darbeci kafa ve zihniyet bir sonuç aslında. Bu sonucu üreten bir eğitim, kimliklendirme süreci olmalı. Türk subayı neden darbe eğilimli oluyor? Bu sorunun cevabını herhalde subayların eğitiminde aramalıyız.

Mehmet Ali Birand dünkü yazısında 'Böyle subay yetiştirirseniz darbeye hayret etmeyin.' diyordu. Haklı; Birand Türk ordusunu iyi tanıyanlardan birisi. Yıllar önce yazdığı 'Emret Komutanım'ın henüz bir benzeri yok. Darbeyi meşrulaştıran ve hatta gereklendiren askerî eğitimi biliyor. Vardığı sonuç şu: 'Türk Silahlı Kuvvetleri'nin subay yetiştirme sistemi, verilen eğitim, subayımıza açıkça, gerektiğinde darbe yapma hakkı olduğunu öğretiyor.'

Hakikaten böyle olup olmadığını denetleyecek bir sivil otorite var mı? Varsa, bu otoritenin şimdiye kadar yaptığı gözlem ve denetimlerin raporları nerede? Yoksa, Tevhid-i Tedrisat Yasası'yla 'eğitim tekel'ini elinde bulunduran Milli Eğitim Bakanlığı ne yapıyor?

Askeri eğitim şeffaflaşmalı; sivil gözetim ve denetim etkinleştirilmeli, eğitimin içeriği demokratik değerlerle uyumlaştırılmalı.

Subayların eğitimi konusunda pek bir şey bilmiyoruz. Eğitimin teknik boyutu uzmanların işi elbette; ama genel kültür formasyonu veren boyutundan da haberdar değiliz. Bu okullarda sadece askerî eğitim verilmediği, belli bir 'kültür' aktarıldığı ise herkesin malumu. Tamam, kurumsal kültür 'mensuplar'a aktarılır, ama bizde bu kurumsal kimlik ve kültürel iklim darbeciliği besliyor ve kimse de bu meseleye el atmıyor.

Subay adayları okullarda siyasî iradeye bağlılığı değil, siyasî irade karşısında 'tetikte' durmayı, ona güvenmemeyi öğreniyor. Siyaseti kirli, siyasetçileri potansiyel hain olarak görüyor. Herkesin, her kurumun çürüyebileceğini, hatta çürüdüğünü bir tek namuslu ve onurlu grubun subaylar olduğu zannediyor.

Vesayet rejimi böyle bir kimlik ve algıyla meşrulaştırıldı hep. Kendilerini 'kutarıcı' ve hatta 'sahip' olarak gören subaylara 'darbe virüsü' bulaşmıştır. Fırsatını bulduğunda veya fırsatı oluşturduğunda da darbeyi yapar bunlar.

Böyle bir kültür ve kimlik üreten askerî eğitim kabul edilemez artık. Ordunun demokrasiye ve siyasî iradeye bağlılığını askerî eğitimin en temel ilkesi haline getirmek şart. Bu da sivillerin sorumluluğu ve işi.

İkincisi yapısal dönüşüm adımı TSK İç Hizmet Yasası'nın 35. maddesini dönüştürmekten geçiyor. Bakın, yaptıklarının 'postmodern darbe' olduğunu geçmişte gururla ifade eden Çevik Bir bugün nasıl savunma yapıyor? 'Vazifemi yaptım, yapmasaydım suçlu olurum' diyor. 'Vazife'nin kaynağı olarak da meş'um 35. maddeyi gösteriyor. Darbecilerin dillerinde sakız, savunmalarında dayanak olan 35. madde behemahal değişmeli.

AK Parti Gaziantep Milletvekili Şamil Tayyar'ın bu konudaki yasa teklifi Meclis'te. Bilmek istiyoruz, AK Parti bu teklifin arkasında duruyor mu? Arkasındaysa hızla yasalaşmayı sağlayacak süreci neden başlatmıyor? Gecikmenin hiçbir açıklaması yok. Sizce?

Demokrasiyi geri döndürülemez bir kazanım olarak garantiye alma sorumluluğu öncelikle siyaset kurumuna ait. Teker teker darbecilerle uğraşmaktansa darbeci üreten bataklığı kurutmak adına darbeciliğin kültürel ve yasal dayanakları temizlenmeli. Tekrar başa dönmek için...

PKK, Barzani'yi dinler mi?

İhsan Dağı 2012.04.24

Geçen ay gündeme düşen, ama varlığı bazı hükümet üyelerince de inkâr edilen 'yeni Kürt stratejisi'nin uygulanmaya başladığına ilişkin işaretler var.

Hatırlarsanız, 'yeni strateji'nin önemli unsurlarından birisi, 'İmralı ve Kandil muhatap alınmayacak' ilkesiydi. Ancak bu, 'başkaları'nın İmralı ve Kandil'le görüşmeler yapmayacağı anlamına gelmiyordu. Bu işi en iyi yapacak isim olarak da Mesud Barzani zikredilmişti.

Geçen hafta Türkiye'ye resmî bir ziyarette bulunan Barzani, PKK'ya yönelik beklenen açıklamalarda bularak 'yeni strateji'de kendine biçilen rolü oynamaya hazır olduğu izlenimi bıraktı. Acaba öyle mi? Barzani 'arabuluculuk' yapmaya hazır mı? Hazır ve istekli olsa bile PKK'yı silah bırakmaya ikna edebilecek gücü var mı?

Barzani elbette sıradan biri değil. Irak'ta Kürt isyanını başlatan ve yıllarca yöneten Molla Mustafa Barzani'nin oğlu. İran'ın kuzeyinde 2. Dünya Savaşı'nın ardından denenen ancak tutunamayan Kürt Mahabad Cumhuriyeti'nin ardından kurulan 'ilk Kürt devleti'nin Başkanı. Şöyle veya böyle, şunun veya bunun desteğiyle KDP'yi 'başarı'ya ulaştıran lider.

Bu nitelikleriyle etkisi bütün Kürtler arasında hissedilen bir kişi. PKK yine de Barzani istediği için silah bırakacak bir örgüt değil. Barzani'nin Kürtler arasındaki etki ve nüfuzunu sorunun 'silahsız çözümü' yolunda kullanması yine de bir fark yaratabilir. Doğrudan PKK olmasa da Kürt halkı ve siyasal eliti üzerinde yeni bir dinamik oluşturabilir bu türden girişimler.

Aslında ilk bakışta Irak Kürt liderinin böyle bir role yanaşması pek beklenmez. Irak Kürdistan'ı bugün Irak'ın en istikrarlı ve güvenli bölgesi. Ekonomi ilerliyor, siyaset yönetebiliyor. Irak'ın merkezî yönetimi dâhil bütün bölge büyük bir belirsizlik ve kargaşaya doğru giderken Irak Kürdistan'ı oldukça rahat.

Kuşkusuz, topraklarında konuşlanan, kamplar kuran, faaliyetler yapan PKK'nın varlığından rahatsız olanlar var. PKK, Irak Kürtlerinin yumuşak karnı; bu sorun bölgesel yönetimi Türkiye'nin 'şamar oğlanı'na çevirme potansiyeli taşıyor. Bu sıkıntıdan kurtulmak istiyorlar. Baharla birlikte PKK'nın eylemlerine başlaması durumunda Türkiye'nin baskısını yeniden hissetmeye başlayacaklar. Son dönemde gelişen ekonomik ve diplomatik ilişkilerin yarattığı olumlu hava Irak Kürtleri için değerli.

Dolayısıyla Mesud Barzani'nin geçen hafta Türkiye'de PKK'ya gönderdiği net mesajlara şaşmamak gerek. Irak Kürdistan Yönetimi Başkanı, PKK'yı silah bırakmaya çağırırdı, silahla bir yere varılamayacağını söyledi ve PKK'nın Kuzey Irak'taki varlığına izin vermeyeceklerini ifade etti.

Yine de abartmayalım; kimse Barzani güçleriyle PKK'nın geçmişte bir ara olduğu gibi sıcak bir çatışma içine girmesini beklemesin. PKK'nın bölgedeki faaliyetlerinden rahatsız olduğu kuşkusuz. Türkiye ile ilişkilerini bozan bir PKK'dan da rahatsızlar. Ama bütün bunlar 'Kürtler arası bir çatışma'yı göze alacak kadar hayati değil. PKK'nın Irak Kürtleri için bir yük haline geldiği doğru, ama Kürt yönetimi bu yükü hâlâ bir süre taşıyabileceği kanısında.

Barzani'nin önceliği ne Türkiye'nin Kürt meselesini çözmek ne de PKK'nın silahsızlandırılması; Irak Kürdistan'ının devletleşmesi temel öncelik. Irak'ın fiilî ve hukukî bir bölünmeye gitmesi durumunda Kürtlerin de tam bağımsızlık ilan edecekleri kuşkusuz. İşte bu noktada Türkiye'yi karşısına almamak adına PKK'nın silahsızlandırılması ve Kürt meselesinin çözümü için bazı girişimlere Barzani destek verebilir. PKK'ya yönelik açıklamaların gerisinde sanırım böyle bir stratejik düşünce var.

Bu çerçevede önümüzdeki aylarda birkaç yıldır beklenen Kürt konferansının Erbil'de toplanması sürpriz olmaz. Oradan da 'silahlı değil siyasal mücadele' kararı ile PKK'ya 'silahını bırak' çağrısı çıkabilir. Bağımsızlık senaryosu gündeme geldiğinde Türkiye'yi yumuşatmak, direnişin fiilî bir müdahaleye dönüşmesini engellemek adına Mesud Barzani bugün PKK'ya karşı 'yapıcı bir rol' oynamaya hazır görünüyor.

Gerisindeki düşünce ne olursa olsun, Barzani'nin bu 'rolü' sorunun çözümü için yeni bir 'fırsat' oluşturabilir Türkiye için. Bu fırsatın değerlendirilmesi için ise demokratik açılım ruhunun dirilmesi gerek. Açıklanan 'yeni strateji'nin eksikliği de buydu zaten...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şok tedavisi girişimi

İhsan Dağı 2012.04.27

Böyle bir şey ancak bir zombi olabilir; ne hayatta tam olarak, ne ölü.

Hayalet gibi dolaşıyor aramızda. Zombi, yani yaşayan ölü.

CHP'den söz ediyorum. 'Yeni'si bile böyleyse, varın 'eski'sini siz düşünün. Hâlâ 'tek parti dönemi' uygulamalarını savunan, onları aklamaya çalışan bir parti için başka ne söylenebilir? O başka bir çağa ait; kimsenin artık anmak bile istemediği bir çağa. Ama bu çağdalar şimdi ve bu halktan oy istiyorlar. Ölülerden medet umanlardan da alıyorlar oyları. Ama yetmiyor işte; siyaset yaşama ve geleceğe ilişkin bir davet. CHP'de olmayan şeyler yani... Geçmişte takılıp kalanların bir cazibesi yok siyasette.

Yine de memleketin anamuhalefet partisi bu. Biraz yaratıcı, pratik, pragmatik olmasını, kâr-zarar analizini iyi yapmasını bekliyor insan. Cami polemiğine bakın; CHP'nin tepe kadrolarının ne kadar 'saf' olduklarının kanıtı.

Başbakan Erdoğan sürekli olarak CHP'nin geçmişini gündeme getiriyor. Dersim meselesine girip CHP'yi katliam yapmakla itham ediyor, İstiklal Mahkemeleri'nden söz edip CHP'nin astığı masumları hatırlatıyor, ekmek karnelerini gösterip CHP'nin beceriksizliğini vurguluyor, kapatılan camileri gündeme getirip CHP'nin zulüm ve baskılarını belgeliyor.

Peki CHP ne yapıyor? Safça bunlara karşılık vermeye çalışıyor. Karşılık verdikçe de 'tek parti CHP'sinin' bütün günahları şimdiki CHP'ye de yazıyor. Başbakan memnun bu polemikten; çünkü CHP'nin 'merkez ve sağ' seçmenler arasındaki 'tarihsel' algısını iyice pekiştiriyor bu polemikler.

Tek parti dönemini ve bu dönemin CHP'sini savunmak akıl kârı değil. O dönemde yapılan zulümler, kıyımlar, yanlışlar saymakla bitmez. Savunmak da mümkün değil.

CHP zaten geleceğe ilişkin pozitif bir umut ve program sunamıyorken bir de geçmişin günahlarına sahip çıkıyor. Oysa yapması gereken o geçmişle arasına kalın bir duvar örmesi. Hayır, aksini yapıyorlar. Kılıçdaroğlu, hâlâ Köy Enstitüleri'nin kuruluş yıldönümünü kutluyor. Bizzat CHP tarafından sonradan kapatılan Köy Enstitüleri'ni, "tarih boyunca Türklerin dünya uygarlığına yaptığı tek özgün katkı" olarak niteleyebiliyor.

Pes doğrusu; 'Yeni CHP' tam 72 yıl önceki modeli savunabiliyor. Çağına yabancı bir parti işte böyle olur. Cami polemîği tam bir facia. 'Kapatılan, ahır yapılan tek bir cami yok.' iddiasında bulunuyor Kılıçdaroğlu. Sonra da savunma yapacağım diye 'Osmanlı döneminde de askerî nedenlerle camilerin askerlere tahsis edildiğini' söylüyor.

Tek parti döneminin dine, dinî kurumlara ve dindarlara yönelik politikasını istisnasız savunur bir pozisyon alırsanız, Başbakan'a 'altın gol' pozisyonu vermiş olursunuz. O da Messi gibi topu yuvarlar CHP ağlarına. İşte çıkıp açıkladı resmî belgeleri ve rakamları; '1926-1950 arasında 513 cami, 327 cami arsası ve 1070 mescit' satılmış, yani kapatılmış. Herkes bilir; savunma yaparken 'alanı' daraltmanız, güçlerinizi yoğunlaştırmanız gerekir. Siz 25 yıllık tek parti dönemini toptan savunmaya kalkarsanız, geçmiş olsun; kevgire çevirirler sizi...

Hep söylüyorum; CHP'nin sorunu 'geçmişî'; komple savunulması imkânsız olan geçmişî. Hâlâ 'devleti kuran parti, Atatürk'ün partisi' vs. gibi söylemlerle geçmişe kilitlerseniz kendinizi, mevcut sorunları ve talepleri anlayamazsınız, yani siyaset yapamazsınız.

CHP'liler hiçbir şey bilmiyorsa Ecevit'in seçim performansını incelesinler. 1977 seçimlerine baksınlar örneğin; Ecevit nasıl yüzde 42 oy aldı? Geçmişî, devleti ve statükoyu temsil eden İnönü'ye isyan ettiği için, 12 Mart 1971'de askerlerin siyasete müdahalesine kafa tutup CHP Genel Sekreterliği'nden ayrıldığı için, Kemalizm'i ve katı laikliği sorguladığı için, daha az Kemalist daha çok halkçı olduğu için...

Kılıçdaroğlu'nun 'yeni CHP'sinin de benzer bir 'dönüşüm' yaşaması beklendi. Bakın Kılıçdaroğlu'nun geldiği yere; Köy Enstitüsü kutlamaları... Oysa elinde müthiş bir öneri var; "12 Eylül darbe mevzuatının temizlenmesi". Üzerine gitse hem AK Parti'yi sıkıştırarak hem memlekete yararlı bir katkısı olacak. Yok, 12 Eylül mevzuatına meydan okurken tek parti dönemine sahip çıkıyor... CHP tuhaf bir şey; ne ölüyor, ne yaşıyor. Solun da muhalefetin de önünü tıkıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yeni' vesayet

İhsan Dağı 2012.05.01

Kültür ve eğitim politikalarıyla 'belli tip' insanlar yetiştirmeye çalışmak beyhude. Devlet 'iyi' mal üretmediği gibi öngördüğü tipte insan yetiştirmekte de beceriksiz. Bunu anlamak için uzağa gitmeye gerek yok. Kemalist cumhuriyetin 'pozitivist ve laikperest Türklerden ibaret bir ülke inşa projesi başarılı oldu mu?

Olmadı. Kemalist proje iflas etti, üstelik kurduğu mekanizma 'karşıtları'nın eline geçti. Onlar da başta Milli Eğitim olmak üzere YÖK'ten devlet tiyatrolarına kadar uzanan bir alanda 'eski' dönemin kurumlarını ve mekanizmalarını 'kendi yeni'lerini oluşturmak için kullanıyorlar.

Bu, yerleşik bir sorunuza işaret ediyor; bu ülkede kimlikleri devlet inşa etmeye kalkışıyor. Devleti yönetenlerin Kemalist veya muhafazakâr olmaları da fark etmiyor.

Oysa devlet eliyle topluma belli bir dini, ahlakı, ideolojiyi aktarmaya çalışmak en azından iki bakımdan sıkıntılı. Birincisi bu zor bir iş, başaramayabilirsiniz. Müdahale genetik bozukluklar bile yapabilir. 'Çıktı'yı tanıyamayabilirsiniz bile.

İkincisi, başardınız diyelim; bu durumda da toplumun genetiğini bozmuş olursunuz. Tepeden, devlet tarafından belirlenen bir toplum kalır elinizde; iç dinamiklerini, farklılıklarını, özgüvenini kaybeden devlet güdümlü bir toplum.

Hatırlayın, Kemalizm'in krizini nasıl açıklıyorduk? Kemalizm 'devlet güdümlü, tepeden inme bir modernleşme projesi' olduğu için çöktü. Uzun süre pasifize edilen sosyal gruplar zamanla güçlerini topladılar, küresel dinamikleri arkalarına aldılar ve geliştirdikleri demokrasi diliyle söylemsel bir üstünlük kurdular. Sonuç; toplum, Kemalizm'in üstesinden geldi.

Şimdi, başarısızlığı ispatlanan bu 1925 modelini 'farklı tür insan' yetiştirmek için kullanmak hiç de yaratıcı bir siyaset değil. Kemalistlerin araçlarını ve yöntemlerini kullanarak 'farklı' bir ürün elde edemezsiniz.

Temel ilke, devletin tarafsızlığıdır. Belli bir görüşü ve yaşam tarzını kamu otoritesini ve kaynaklarını kullanarak empoze eder veya desteklerseniz toplumsal olana dışarıdan bir müdahalede bulunmuş olursunuz. Üstelik çatışmalar üreten ve daha da fenası toplumun iç dinamiklerini dumura uğratan bir müdahaledir bu.

Düşünün RTÜK özel kanallarda gösterilen dizilerin içeriğine, dizideki kahramanların ahlakına, kıyafetine, arkadaşlıklarına müdahalede bulunmaya çalışıyor. Kimi kahramanları evlenmeye, kimilerini ilişkilerini bitirmeye çağırıyor. 'Sanal' kişiliklerin hayatına böylesine müdahale etmeye kalkışanlar herhalde 'reel' insanları da başıboş bırakmazlar. Onları da kendi ahlaklarıyla ahlaklandırmak, kendi kıyafetleriyle donatmak, kısaca kendilerine benzetmek isterler.

Elbette herkes kendi doğrusunu, tercihini, inancını yaşasın ve anlatsın; ama bunu devletin otoritesini ve kaynaklarını kullanarak yaparsa işin rengi değişir. Devletin kimseye belli bir yaşam biçimini dayatma hakkı yoktur, olamaz. Kemalist devletin başörtüsü yasağına karşı bunu binlerce kez dillendirdik. Bugün de paylaşmasak bile farklı görüş ve yaşam biçimlerinin kamu otoritelerince dışlanması, kınanması ve ötekileştirilmesi makul ve makbul görülemez.

Farklı toplum kesimlerinin 'tercihleri', devletin müdahale edebileceği, yasaklayabileceği, yönlendirebileceği bir konu olarak görülemez; hatta, 'eğitim' konusu yapılamaz.

Sevgili Bekir Berat Özipek eskiden sık sık 'eğitim şart' derdi ilgili ilgisiz konuşmaların orta yerinde. Kemalistlerin 'bu halkı eğitmek lazım' yaklaşımıyla dalga geçmek için.

'Halkı eğitmek lazım' felsefesi yeni bir evrede. İktidar asla 'halkı eğitmek'ten vazgeçmiyor, sadece eğitimin içeriği ve öngördüğü 'model insan' tercihi farklılaşıyor.

Eğitim işi önemli; iktidarın halk üzerinde vesayet iddiasının dışı vurulduğu alandır çünkü eğitim. Halkı reşit görmezseniz onu eğitmek, eğiterek 'adam etmek', daha doğrusu sizin tercih ettiğiniz türden bir adam etmek istersiniz. Çünkü siz eğitmezseniz, 'cahil halk' şunun veya bunun kucağına düşecek, kandırılacaktır. Dolayısıyla

bu 'cahil halkı kötü etkilerden' korumaya çalışırsınız. TV dizilerine müdahale eder, gazete haberlerine çeki düzen verir, öğrenci topluluklarının organizasyonlarına karışır halkı 'korursunuz'.

Bu, tam bir vesayet ilişkisidir. Halkın iyiyi ve kötüyü kendi başına ayırt edemeyeceğini düşünenler halkı 'korumak' gerektiğini söyleyip halk üzerinde vesayet kurmaya kalkışır. Bunu Kemalistlerin yıllarca yaptığını hatırlıyorsunuz değil mi? Kemalist vesayet boştu, muhafazakâr vesayet de hoş olmayacaktır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Futbol mu kolay, siyaset mi?

İhsan Dağı 2012.05.04

Geçenlerde şair, yazar Bejan Matur'la karşılaştık bir toplantıda.

Zaman'daki günlük yazılarına ara vermiş, daha doğrusu Türkiye gündeminden kaçmış; şiire, edebiyata vermiş kendini yeniden. Gayet mutlu, keyifli. Londra'da yapacağı bir şiir dinletisinden söz etti. Onu ne kadar kışkırttığımı söyledim; çünkü kaçacak şiirleri, romanları var. Benim yok...

Ben ve benim gibi bazı siyaset yorumcuları için gündemden kaçışın en kestirme ve belki de banal yolu futbol. Sıkıldık mı siyasetten, bunaldık mı gündemden ya futbol seyrederek, ya da futbol muhabbetine başlarız. Hatta içimizde futbol yazarlar bile var. Hoş, gerçek futbol yorumcuları kim bilir ne diyorlar bu 'amatör' yazarlara. Ama meslekten gelenlerin eleştirilerini pek dikkate aldıklarını sanmam futbola kaçan siyaset yorumcularının. Biliyorum ki onlar için futbol bir 'kaçış'; siyasî parti çekişmelerinden, darbe ihtimallerinden, Ankara senaryolarından, pek çok şeyi değiştirmeyen değişim hikâyelerinden kaçış...

Ne yazık ki futbol, yorgun siyaset yorumcuları için bile artık ferahlatıcı bir kaçış imkânı sunmuyor. Futbola kaçarak Türkiye gündeminden sıyrılamıyorsunuz. Tam tersi futbol 'en derin mevzu' oldu. Siyasetin gündeminden sıkılınca futbol seyretmek, futbol konuşmak, futbol yorumları dinlemek, böylece hem kafa boşaltmak hem de eğlenmek artık mümkün değil.

Son bir yıldır olup bitenler elimizdeki futbol keyfini de aldı gitti. 'Kırmızı lig' başladığı gibi karşılıklı ithamlar, itirazlar ve artan şaibelerle bitiyor. Ne davalar sonuçlandı ne Federasyon iddiaları aydınlatılabildi. Akli mahkeme salonlarında veya Federasyon kararlarında olan kulüpler de 'evlere şenlik' bir yıl geçirdiler. Biz de El Clasico'yla idare ettik bu sezonu...

Futbolun güzelliği, içinde barındırdığı adeta sonsuz ihtimaller. Ama siz sonuçları başka yöntemlerle bağlıyorsanız geriye ilkel bir orta oyunu kalıyor.

Düşünsenize, Süper Lig'in 18 takımından 16'sı şike iddialarıyla Disiplin Kurulu'na sevk edildi. Neredeyse herkesin 'kırklı' olduğunu varsayan Federasyon da çareyi 'küme düşürme' cezasını kaldırmakta buldu. Federasyon kurnazlık yaptığını sanıyor; önce cezanın derecesini düşürdü, sonra da suçu neredeyse herkese yaydı! Bu kurnazlık değil; pisliği herkese bulaştırma ameliyesi...

Sonuçta şimdi herkes isyan halinde. Geçen sezonlar aklanacak mı diye beklerken daha bitmeyen Süper Final bile kirlendi iddialarla... Bu günleri bile arayacağımız söyleniyor; futboldan vazgeçtik, futbolseverlerin kavga döğüş bilinmedik bir tür şiddet sporuna kitlesel düzeyde başlaması an meselesi.

Galatasaray maçının ardından Trabzonspor Teknik Direktörü Şenol Güneş'in söyledikleri bir 'erken uyarı' mahiyetinde. 'Artık futbol konuşmayacağım' diyor Şenol Hoca ve ekliyor: "Futbolun olması için adaletin ve barışın olması gerekiyor. Adalet için kan mı dökelim? Barışın olmadığı bir adalet olmaz. Adalet ararken barışı da kaybedeceğimizi düşünüyorum. Şu anda tehlikeli bir gidişteyiz... Çok tahrik var. Bunun sonu yok. Bu gidiş iyi gidiş değil... Bu tehlikeli oyunun oyuncusu olmak istemiyoruz... Bize bunu yıkabilirler... Bunlar halledilmeden futbolun bir oyun olarak oynanmasını doğru bulmuyorum... Bu ligin buzdolabına konulup elden geçirilmesi gerekiyor, gelecek yılları kurtarmak için... Görünmeyen büyük bir tehlike var."

Futbol heyecan değil öfke, korku ve hatta nefret yaratınca futbol da olmuyor tabii ki. Trabzon Avni Aker'e dikkat, Beşiktaş İnönü'ye dikkat ve hepsinden önemlisi Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu'na dikkat... Öfke, tahrik ve güvensizliğin her geçen gün biraz daha tırmandığı böyle bir ortamda Kadıköy'de inşallah bir 'şampiyon' çıkar, cesetler değil... Fenerbahçe-Galatasaray derbisi inşallah 'son derbi' olmaz...

Gördüğünüz gibi futbol yazmak siyaset yazmaktan daha 'hafif' bir iş değil. Üstelik giderek daha 'tehlikeli' hale de geliyor... En iyisi mi, roman yazmayı deneyeyim! Olmazsa şiir çiziktirmeye de kalkışabilirim! Belki bu arada futbol temizlenir veya siyaset yazılabilir hale gelirse herkes kurtulur edebiyat heveslisi İhsan Dağı'dan...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden bölge lideri olmalıyız?

İhsan Dağı 2012.05.08

İdeolojik duruşu ne olursa olsun bu ülkede neredeyse herkesin gönlünde yatan aslan budur; Türkiye'nin bölge lideri olması...

Koca Osmanlı bakiyesi bir ülkeden de küçük bir hedef beklenmez elbette.

Etrafımızdaki ülkeler bizden sorulsun, onlara 'ağabeylik' yapalım isteriz. Bu işi abartıp bir dış seyahat dönüşü Başbakan'a; 'Lübnan'da hükümet kurma görevini kime verdiniz efendim?' diye soran gazetecilerin bile olduğu rivayet edilir. Gazeteci milleti acaip; laikçi bir 28 Şubat muhibi gazeteci de AK Parti'yi 2023 yılında hilafeti geri getirmeye çağırmıştı. Şaka değil, 'bölge lideri' olmak adına gerekiyormuş bu; yani 'laik bir 100. yıl projesi'...

Bu 'dolduruş'ların muhatabı olan kişi, Başbakan Erdoğan, sanki daha 'rasyonel' duruyor. Bir İtalyan gazetecinin 'Bölgenin lideri olmayı mı hedefliyorsunuz?' sorusuna, 'Biz sistematik bir değişimi yönetmek ya da lideri olmak gibi bir pozisyonda değiliz ama bazı insanlar bizim eylemlerimizden esinlenmiş olabilir' cevabını vermiş.

Başbakan, muhtemelen hocası Necmettin Erbakan'ın 'İslam dünyasının liderliği' söyleminin Arap dünyasında nasıl antipatik bir durum yarattığını biliyordur. Liderlik iddiası biraz vesayet iddiasına benzer; iddia sahibi, kendini diğerlerinin üzerine konumlandırır, 'yönetme hakkı'nı kendinde görür. Böyle olunca da 'liderlik

yapılacak' halkların tepkisi gelir tabii. Birden kendinizi korkulan, kaçılan ve sonuçta yalnız bir konumda bulursunuz.

Dahası, liderlik iddiaları bölgeye açılan sosyal ve ekonomik aktörlerin önünü keser. Türkiye'de siyasiler ne kadar çok 'bölge liderliği'nden söz eder, ne kadar 'bölgede olup biten bizden sorulur' havasına girerse 'sivil aktörlerin' bölgeye girişi o kadar zor olur. Bölge devletleri Türkiye'den gelen her aktörü devletin uzantısı gibi görür ve taş koyarlar önlerine.

Kısaca; devletin 'liderlik' iddiası bölgedeki diğer devletleri ürkütür, kendi aralarında birleştirir ve Türkiye'nin sivil güçlerinin bölgeye girişini kısıtlar.

Esas olan devletin 'bölgesel güç' veya 'bölge lideri' olması değildir. Önemli olan, Türkiye mahreçli şirketlerin, üniversitelerin, düşünce kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin, kültür ürünlerinin bölgeye açılmasıdır. Bu tür 'sivil' açılımlar 'hegemonya' iddiası taşımaz. Karşılıklı rızaya dayanır ve ortak bir anlayış ve çıkar zemininde cereyan eder. Tarafların işbirliği yaptığı, zorlamanın olmadığı ve herkesin kazandığı bir ilişki türüdür bu. Sonuçta da toplumlar arasında karşılıklı bağlar kurulur, entegrasyon oluşur, işbirliği vazgeçilemez olarak görülür. Sonuç, toplumların kazandığı, devletlerin 'hükümrân oldukları alanların' kısıtlandığı ve birbirleriyle ilişkilerini iyileştirmek zorunda kaldıkları bir durumdur.

Günümüzde devlet merkezli ve hegemonya amaçlı bir dış politika artık arkaik. Kimse bir başka devletin arkasına düşmez, ama ürettiğiniz kültür ürünleri, çıkardığınız düşünce adamları, CEO'lar, kurduğunuz eğitim kurumları sınır tanımaz, her yere, her topluma ulaşırlar. Güç devlette değil, devlette olan gücü de devletler 'harcayamıyor', nakde çeviremiyor. Güç toplumda; devletin yapması gereken de liderlik taslamak değil, toplumun dışı doğru önünü açmak.

'Komşularla sıfır sorun' politikası tam da bunu yapmıştı. Doğruydı, etkiliydi, vizyonerdi... Şimdilerde ise tam tersi istikamete doğru ilerliyoruz. Güç, hegemonya ve liderlik söylemi etrafımızdaki herkesi ürkütüyor, dışarda iş yapan insanlarımızı sıkıntıya sokuyor. Devlet kükredikçe toplum siner, ötekiler değil, bizim toplum siner...

Ayrıca, 'Suriye'de Esad'ın devirirsek Türkiye'nin bölgesel liderliği tescil edilir' düşüncesi yanlış. Bunu 'biz' yapsak bile sonuç tam tersi olabilir; Türkiye'nin karşılaşacağı bölgesel ve küresel tazyikler artabilir. Bir başka bahara kalacak olan 'iç inşa' sürecinden söz etmiyorum bile...

Sonuca gelirse; 'bölge liderliği' söylemi aslında 'dış'a değil 'iç' politika'ya yönelik. Liderlik iddiasında bulunanlar bunun bölgede ve dünyada tepkiyle karşılanacağını elbette bilirler. Dolayısıyla amaç, gönülleri coşturmak, kompleksleri kaşımak, hamaset duygularını kabartmaktır. Acaba ne için?

Korkarım ki Suriye meselesi Türkiye'nin dış politikasının değil, artık iç politikasının bir konusudur..

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbe olsa direnir misiniz?

Sizi bilmem ama Türkiye halkının yüzde 66'sı evet, 'bir darbe teşebbüsü olursa sokağa çıkar, buna karşı gelirim' diyor.

Hâlâ kaldıysa, darbe heveslilerinin kulağına küpe olsun bu 'direniş' mesajı... Halkın üçte ikisinin 'direniriz' dediği bir ortamda darbe ya-pı-la-maz.

Bu sonuç, içinde benim de bulunduğum bir grup akademisyenin MetroPOLL adına yaptığı 'darbe ve darbe yargılamaları' başlıklı araştırmadan. Sonuçlar ilginç ve oldukça da iyimser.

Uzun ve kanlı bir darbeler tarihinin sonunda Türkiye, Ergenekon ve Balyoz davalarında darbe teşebbüsleriyle, 12 Eylül ve 28 Şubat davalarında da fiilî darbelerle hukuk önünde hesaplaşıyorken darbeler ve darbe yargılamaları konusundaki kamuoyu algısı önemli.

Öncelikle şunu bilelim; halkın çok büyük çoğunluğu darbe fikrine hiç sıcak değil. "Herhangi bir nedenle ordunun darbe yaparak yönetime el koymasını destekler misiniz?" sorusuna halkın yüzde 79'u 'hayır' diyor. Bu kategorik reddiye kayda değer; çünkü militarist kültür yıllar boyunca 'bazı durumlarda darbe gereklidir' tezini toplumsal bilincin derinliklerine işledi, 'laikliğin korunması', 'bölünmenin önlenmesi' gibi meşrulaştırıcı nedenler üretilmeye çalışıldı. Hâlâ bu nedenlere sarılanlar var ama darbe karşıtlığı 'egemen tutum'.

Bu elbette bir 'bilinç' durumu. Halk darbelerin 'zararlı' olduğunu biliyor; demokrasiye, ekonomiye, ülkeye zarar veriyor darbeler. Darbelerin ülke için yararlı mı zararlı mı olduğu sorulduğunda seçmenlerin çoğunluğu yüzde 82'si "zararlı" derken ancak yüzde 12'si "faydalı" diyor. Darbeler 'faydalı' diyenler MHP seçmeni arasında yüzde 22'ye ulaşıyor.

Darbe beklentisi de çok düşük; halkın sadece yüzde 14'ü TSK'nın bir darbe yapma ihtimali bulunduğunu düşünüyor. Bu, normalleşme işareti; demokrasinin sürekliliğinden şüphe duyulmuyor. TSK'ya verilen mesaj da ortada; kendi görev alanında kal, işini yap, yönetimi halka bırak!

Halk, darbelerden dolayı sadece askerleri suçlamıyor. Askerî darbelerle direnemeyen, 'şapkasını alıp giden' siyasetçilere de sitem ediyor. Halkın yüzde 74'ü "Siyasetçiler yeterince dirayetli ve kararlı olsalardı darbe olmazdı" görüşünde. Darbeyi onaylamayan, direneceğini söyleyen halk aynı 'cesur' tutumu siyasilerden de görmek istiyor. Bizden söylemesi; darbecilere karşı 'dik duran' siyasetçiler halkın desteğini almaya namzet.

Darbe araştırması yapmamızın güncel nedeni elbette 'darbe yargılamaları'. Bu konuyu da sorduk;

halkın yüzde 68'i bu yargılamaları doğru ve gerekli görüyor. Darbecilerin yargılanmasını doğru ve gerekli görmeyenler en fazla MHP'li (yüzde 49) ve CHP'li (yüzde 45) seçmenler. CHP ve MHP'li seçmenin genelden farklılaşarak birbirlerine yakınlaşması oldukça dikkat çekici.

Halkın büyük çoğunluğu darbecilerin yargılanmasını 'hukukun bir gereği' olarak görüyor (yüzde 71); 'intikam alma' diyenler ise yüzde 23 oranında. Ancak bu sonuçta da CHP ve MHP seçmeni genelden sapıyor; CHP'lilerin yüzde 48'i ve MHP'lilerin yüzde 41'i bu yargılamaları 'intikam almak' şeklinde görüyor.

Halktan geçmiş darbecilere de mesaj var. Geçmişteki hiçbir darbe onaylanmıyor; destek oranı 27 Mayıs için yüzde 10, 12 Mart için yüzde 9, 12 Eylül için yüzde 23, 28 Şubat için yüzde 14, 27 Nisan için ise yüzde 13.

Darbelerin 'uzantıları'nın da halk nezdinde itibarı yok. 28 Şubat'ta 'askerle iş tuttuğu' düşünülen Süleyman Demirel'in yargılanması gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 54. Medya ve sermaye dâhil darbenin sivil kanadının da yargılanması gerektiğine inananlar toplumun yüzde 55'i.

Son olarak MetroPOLL'ün darbe araştırmasında hükümetin ve muhalefetin üzerinde düşünmesi gereken iki sonuç var.

Birincisi; Halk, 12 Eylül'ün yasal ve kurumsal izlerinin silinmesini istiyor. 12 Eylül darbesinin eseri olan Anayasa, Seçim Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu ve YÖK gibi kurumların hâlâ muhafaza edilmesini yanlış bulanların oranı yüzde 57. Hükümete duyurulur.

İkincisi; CHP ve MHP seçmeni darbelerle hesaplaşma konusunda en isteksiz kesim. Anti-militarist, darbe karşıtı genel tutuma karşı iki partinin seçmeni Türkiye genelinden ayrışıyor. Bu partilerin tabanı demokratik siyasete güvensiz ve iktidara demokratik yollarla ulaşılabilceğinden kuşku. Muhalefet partilerinin demokrasi duruşu için kaygan bir zemin bu. Dikkat!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kupayı kim aldı, kim verdi?

İhsan Dağı 2012.05.15

Korktuğum olmadı. Açıkçası, Fenerbahçe-Galatasaray süper finalinin çok daha kötü olaylarla sonuçlanmasından korkuyordum.

Şampiyonluk maçının sadece futbol tarihine değil Türkiye tarihine de 'kara bir gün' olarak geçmesi işten bile değildi. Olup bitenlerin bilançosuna bakıp 'daha ne olacaktı?' diye sorabilirsiniz. Gözaltına alınan, yaralanan insanlar; tahrip edilen, yağmalanan yerler... Daha çok şeyler olabilirdi. Her şeye rağmen olayların bu düzeyde kalmasında emeği geçen herkesi kutlamak gerek.

Ancak bu işten çıkaracak dersler var. Öncelikle bu 'süper final' saçmalığına bir son vermek gerek. Yayıncı kuruluşun, sözleşmede olmayan 'ekstra' maçlar ve adeta yeni bir lig formatıyla 'ekstra kazançlar' elde etmesi uğruna daha fazla risk alınamaz. Bu ülkede uzun, genellikle tartışmalarla ve gerginliklerle dolu lig maratonunun ardından 'süper final' adı altında derbilerle şampiyonu belirlemek akıl kârı değil. 'Derbiler' diyorum, çünkü ligin tepesinde bu yıl ortaya çıkan 'dört büyükler' tablosu istisna değil, normal ve beklenen sonuç. Bundan önceki yıllarda olduğu gibi bundan sonra da 'son dört' çok büyük ölçüde 'dört büyükler'den oluşacak.

Normal derbilere bile ağır rekabet ve gerginlik hakim olurken buna bir de şampiyonluğu endekslediğinizde şiddetin tavan yapması kaçınılmaz olur. Bu ülkede şampiyonluğun derbilerle belirlenmesini kimse kaldıramaz; ne Federasyon, ne hakemler, ne futbolcular ve ne de taraftarlar...

Çok riskli bu sürecin tekrarlanması düşünülemez. Bunun kararını da kulüplerin talepleri doğrultusunda Federasyon vermelidir. Federasyon demişken, şunu da söyleyelim; futbola sahip çıkması ve yönetmesi gereken bu kurumun hali içler acısı. Son bir yılda futbola müdahil olmayan kimse kalmadı; Federasyon hariç! Siyaset, yargı, yayıncı kuruluş, UEFA vs... Türkiye futbolu gelecek sezon Avrupa şampiyonalarından dışlanırsa bunun faturası da Federasyon'a çıkarılacak kuşkusuz. Başbakan'ın 'Avrupa'ya katılmasak da olur' sözünün ardından Federasyon'un adeta bunu garanti edecek bir şike kararına imza atması tek bir şeyi gösteriyor; Federasyon

özerk değil siyasetin gölgesi altında. Bunu cumartesi gecesi Saracoğlu Stadyumu'nda yaşananlar da gösterdi. Bütün gazetelerin yazdığı hikâye; Şampiyon Galatasaray Saracoğlu'nda üç saat bekledikten sonra kazandığı kupayı alabildi. Kupayı kazanana vermek üzere Saraçoğlu'na getiren Federasyon şampiyon Galatasaray olunca telaşlanmış. Kupayı soyunma odasında Galatasaray'a 'teslim etmek' istemişler. Arena'ya da getirebiliriz demişler. 'Siz şimdi gidin, biz yarın kargoyla göndeririz' teklifinde bile bulunabilirlermiş hani!

Neyse ki Fatih Terim krizi çözecek teklifi yapmış; Abdurrahim Albayrak'a 'Başbakan'ı ara demiş'. Başbakan'a anlatmışlar durumu; ikna etmişler. Başbakan da Federasyon, valilik vs. arayıp Galatasaray'ın sahada kazandığı kupayı sahada almasını sağlamış. Başbakan krizi çözmüş, haklıya hakkını teslim etmiş. Eminim Galatasaraylılar bunu şükranla hatırlayacaklar. Ancak bu durumu Federasyon nasıl içine sindirecek? Türkiye futbolunu, özerk olması gereken Federasyon mu, yoksa Başbakan mı yönetiyor? Madem kazanana kupayı verecek bir ortam dahi oluşturamıyor Federasyon, nasıl ve neden 'süper final' diye bir şey icat etti?

Kısaca, Federasyon'un kararsızlığı ve iktidarsızlığı dışarıdan müdahalelerin önünü açıyor. Sonuç, futbola siyasetin, siyasete de futbolun karışması... Dahası da var. Futbol dışında gelişen komplo teorileri de futbol dünyasına ithal ediliyor. Üstelik buna koca koca insanlar da inanıyor; hem de siyasette komplo teorilerine prim vermeyen insanlar... Her şey karıştı; futbol, yargı, Ergenekon... Birileri, şike soruşturması ve yargılamalarını Ergenekon ve Balyoz davalarını itibarsızlaştırmak için kullandılar; bunları eşlediler ve arkasındakileri de aynılaştırdılar. Bu kampanya davaları düşürmeye yetmedi ama futbolu da iyice kararttı. Futbolun sadece futbol olmadığını biliyorduk, ama bu kadarı da fazla.

Futbola dönersek... Şampiyon Galatasaray'ı tebrik ediyorum. Umarım Şampiyonlar Lig'i için engel çıkmaz da onları gelecek sezon Avrupa'da izleriz. Maçın sonunda Galatasaray'ın soyunma odasına giderek futbolcuları tebrik eden Fenerbahçe'nin kaptanı Alex de övgüyü hak ediyor. Bence Alex'in bu hareketi golleri kadar 'şık'....

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başkan mı, Başbuğ mu?

İhsan Dağı 2012.05.18

'Her şeyi tartışmalıyız, konuşmalıyız ve bundan da çekinmemeliyiz'. Başbakan'ın bu sözünün altına hiç tereddütsüz imzamı atarım.

Bir de, 'her şeyi' sadece 'biz' değil, 'herkes' tartışabilir ve konuşabilirse benim anladığım 'ileri demokrasi'nin en önemli unsuru tamamlanmış olur. İfade özgürlüğü, modern demokrasi pratiğinin, buna ister 'liberal', isterse 'müzakereci' deyin temelini oluşturur çünkü...

Ancak dikkat çekici bir nokta var; tartışmanın ve konuşmanın 'sınırsız' olduğu, genellikle iktidar partisi 'başkanlık sistemi'ni gündeme getirirken vurgulanıyor.

'Başkanlık sistemi'nin mi her şeyini tartışmalı ve konuşmalıyız çekinmeden, yoksa yeni anayasanın alanına giren her konuyu mu? Yoksa, biraz daha iyimser olup, memleketin her konusunun mu serbestçe konuşulmasını ve tartışılmasını istiyoruz herkesin katılımıyla?

Bu memleketin son derece güçlü Başbakanı'nın 'her şeyi tartışmalıyız' sözü, geniş anlamda yorumlandığında ferahlatıcı.

Doğrusu da elbette bu; ifade özgürlüğü her konuyu tartışırken olmalı. Örneğin, yeni anayasada 'federasyon' isteyenler de konuşabilmeli rahatlıkla, anadilde eğitim almak isteyenler de. Onları 'üniter devlet' veya 'tek dil' söylemiyle susturmaya kalkar, 'kırmızı çizgileri' aşmakla itham edersek, konuşan bazı kişilere veya konuşulan bazı fikirlere yeterince özgürlük ortamı sunmamış oluruz.

Kısaca, her şey konuşulsun istiyorsak sadece 'başkanlık sistemi' konusunda her şeyin konuşulmasını kastetmiş olamayız; hakikaten anayasanın 'her şeyi'nin serbestçe konuşulmasını istiyoruz demektir.

Bu 'açık çek'ten cesaret alarak, en azından yeni anayasa bağlamında her şeyi konuşabiliriz o zaman. Örneğin, anadilde eğitim konusunu, 'değiştirilemez' olduğu söylenen anayasa maddelerini, Genelkurmay Başkanı'nın Milli Savunma Bakanı'na bağlanmasını, MGK'nın anayasal bir kurum olmaktan çıkarılmasını, dini denetim altına almak için kurulan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kaldırılmasını, yargıda iki başlılığa son verilmesini ve hatta 'federasyon'u tartışabilmeliyiz.

Tartışıyoruz da aslında bunları; sivil toplum, düşünce kuruluşları, medya bütün bu konuları tartışıyor. Ancak bu konuların hiçbirisi hakkında, başkanlık sistemini tartışmaya açan AK Parti'nin ne düşündüğünü bilmiyoruz. Bu tuhaf bir durum; çünkü yeni anayasa, baştan beri AK Parti'nin fikri.

Şimdilerde anayasa yazılmaya başlandı. Çok hayati konular var gündemde; son on yıl gerçekleştirilen reformları kurumsallaştıracak, geri çevrilemez hale getirecek anayasa maddeleri yazılıyor. Temel haklar, başlangıç maddeleri, değiştirilemez maddeler, vatandaşlık tanımı, MGK'nın ve Genelkurmay Başkanı'nın konumu, iki başlı yargı sistemi vs. özgürlüğü, demokratik ve çoğulcu bir perspektiften ele alınmalı. Sivil toplumun önerileri Meclis'e sunuldu, ama son seçimlerle anayasayı değiştirme misyonu verilen ana parti olan AK Parti'nin hangi konuda nerde durduğuna ilişkin hiçbir netlik yok.

Önemli, hassas, hayati konuların hiçbirisi hakkında AK Parti tartışma açmıyor, MYK'sında karar almıyor, görüş belirtmiyor. Ama 'başkanlık modeli'ne gelince 'tartışalım, en uygun sistemdir, eninde sonunda geçilecektir' türünde görüşler sıralanıyor.

Anayasa yazılırken, AK Parti'nin 'tartışılmasını' istediği başka hiçbir konu yok mu? Yeni anayasada olmasını istediği 'şey' başkanlık sisteminden mi ibaret? Başka hiçbir konuda önerisi, modeli, tartışılmasını istediği bir fikri yok mu?

Madem referansımız Alparslan Türkeş, başkanlık meselesini kırk yıl önce '9 Işık' ilkeleriyle 'Başbuğ' zaten çözmüş, tartışmayı kapatmış: "Milliyetçi Hareket, tek başkan, tek meclis sistemini savunur. Çağımız kuvvetli, adil ve hızlı icra çağıdır. Türk milleti dünya imparatorlukları kurduğu devirlerde kuvvetli, adil ve hızlı icra sistemini uygulamıştır. Kuvvetli ve hızlı icra, icra gücünün tek elde toplanmasıyla mümkündür. Bunun için tarih ve töremize uygun olarak başkanlık sistemini savunuyoruz."

Madem her şeyi konuşup tartışmakta serbestiz, benim önerim şu; Türkeş'in yolundan gidip 'başkan'a 'başbuğ' diyelim. Şöyle bir atasözü var mıydı, yoksa ben mi yanlış hatırlıyorum? 'Bana referansını söyle, sana ne istediğini söyleyeyim'.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asker, AK Parti ve Uludere karartması

İhsan Dağı 2012.05.22

Askerin topuk selamı Türk insanını kendinden geçirir.

Özellikle eski kuşak 'sağcılar' defalarca darbe yapan, hükümet deviren, başbakan asan asker selam çaktı mı, nihayet iktidar olduklarını sanırlar. Askerin dün neler yaptığını hemen unutmaya hazırırlar. Ne de olsa, 'asker bizim askerimiz, devlet bizim devletimizdir'. Özlenen gerçekleşmiş, 'asker-millet-devlet kaynaşması' askerin itaati ve sadakatiyle sonuçlanmıştır.

Bilmezler ki, aslında o itaat ve sadakat görüntüsü askeri en sıkıştığı dönemde bile 'iktidar ortağı' haline getirir.

Son zamanlarda şahit olduğumuz gelişmeler böyle bir riskle karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor. Askerle hükümetin ilişkisi, askerin sivil denetim altında olduğu bir tabloyu değil, birlikte hareket eden bir 'asker-hükümet bloku' görüntüsü veriyor. Sorun elbette 'uyum' değil, asker ve hükümetin bir 'iktidar bloku' gibi davranması. Böyle bir ilişki biçiminde taraflar birbirini korur ve kollar, ama asker üzerindeki 'sivil denetim' gerçekleşemez.

Uludere olayının soruşturulmasında altı aydan bu yana bir sonuca ulaşamamasının nedeni, asker ve iktidar arasında kurulan 'iktidar bloku'. 'Blok'un tarafları, iktidar paydaşlarını zorda bırakacak hamleler yapmaktan, açıklamalarda bulunmaktan kaçınıyorlar. Bu, sivillerin asker üzerindeki denetimini işlevsiz kılmakla kalmaz, sivilleri iktidar paydaşı olan askerin elinde 'rehin' konumuna da düşürür. Yukarıda 'risk' dediğim şey budur...

Uludere olayının normal şartlarda şimdiye kadar aydınlatılması gerekirdi eğer böylesi karmaşık ilişkiler olmasaydı. İnsanlar uçaklarla bombalanmış, ölenlerin sivil köylüler olduğu belli, görüntüler çekilmiş... Geriye, eldeki bilgilerin kim tarafından analiz edildiği ve bu analizlerden hareketle operasyon emrini kimin verdiğini tespit etmek kalıyor. Bunlar da eğer 'rutin' içinde cereyan etmişse bilinemeyecek şeyler değil.

Zor mu bunlar? Değil elbette. Peki neden yapılmıyor? Yapılamıyor? Çünkü yapısal, geçişken bir ilişki var bu işlerden sorumlu olan kurumlar arasında.

Uludere olayının önemi bu 'ilişkiyi' çözmekte yatıyor. Ama daha derinlerde olan asıl önemli mesele, demokratik bir hukuk devletinde kamu otoritelerinin 'şeffaf, hesap verebilir' olması. Hele masum yurttaşların hayatı söz konusuysa. Daha bir, iki sene önce askerdeki ölümler konusunda ordunun şeffaf olmadığından yakınıyorduk. Bir askerin kendi komutanı tarafından ceza olsun diye eline tutuşturduğu el bombasının patlaması sonucu öldüğünün sonradan anlaşılması nasıl bir infial yaratmıştı? Bütün demokratlar, muhafazakarlar ordunun 'şeffaf' olması gerektiğini dile getirmişti.

Şimdi neden sessiziz? Öldürülenler köylü olduğu için mi? Kaçakçı oldukları, yoksa Kürt oldukları için mi? İkiyüzlülük ve çifte standart bize sadece utanç verir...

'Genelkurmay'ımıza güvenelim' diyorlar. Peki ama nasıl? Şeffaf olmayan, hesap vermeyen, hatalarını itiraf edip hata yapanları cezalandırmayan bir yapıya nasıl güveneceğiz? Birilerinin size itaat etmesi, selam durması onları hatadan, yanlıştan, cezadan, yaptırımdan münezzehtir yapmaz ki!

Birileri güç dengelerine bakarak, üstelik iktidarın paydaşı olarak 'itaat' etmeyi tercih edebilir. Onlar biliyorlar ki itaat ettikleri sürece korunacaklar.

Ayrıca daha ileri gitmeye de hazırlar. Dün iktidarla uğraşanlar, bugün Kemalist muhalefete karşı bildiri yayınlıyorlar. Aşkolsun valla, bravo!... Bu 'jest'e bakıp orduya biraz daha sahip çıkmak isteyenler olabilir. Olsun, biz biliyoruz ki sivil denetim altındaki bir ordu, denetimi altındaki sivillerin rakiplerine kafa tutan bir ordu demek değildir. Sivil denetim, sevmediklerinize, beğenmediklerinize, fikirlerine katılmadıklarınıza 'ordumuzu' kullanarak ayar vermek de değildir.

Yıllardır 'iktidarın kurdu' haline gelen ordumuz müthiş hamleler yapıyor; 28 Şubat'ta kaybettiği 'dindar, muhafazakar sağ' kitleleri yeniden kazanmaya çalışıyor. Bunu bir yandan AK Parti hükümetinin yanında durarak, bir yandan da Kemalistlere hafiften sopa göstererek yapıyor. Kırdığı gönülleri kazanıyor, hükümetin koruyucu kanatları altına giriyor.

Ama iktidarı da bırakmıyor asker... 28 Şubat'ta 'post-modern' darbeyle ele almışlardı iktidarı, şimdilerde 'post-Kemalist' yöntemlerle tutunmaya çalışıyorlar iktidara. Uludere sessizliği bunu başardıklarını da gösteriyor. Sahi, 'en büyük asker', kimin askeri? Kemalistlerin mi, AK Parti'nin mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devleti savunan adam

İhsan Dağı 2012.05.25

Aylar önce, "AK Parti için bile devleti savunmak zor iş." demiştim; yanlışmışım.

Bu işte hiç de zorlanmayanlar var; özellikle de 'devlet hayatın ta kendisidir' düsturunu ilan edip hayata geçiren İçişleri Bakanı... Tek parti döneminde aynı koltuğa oturan CHP'li Recep Peker'i aratmayan İdris Naim Şahin bizi zaman tüneline, yok hayır, korku tüneline bir yolculuğa çıkartıyor; devletin bir balyoz gibi vatandaşın kafasına indiği günleri hatırlıyoruz sayesinde. AK Parti'nin son on yıllık icraatlarıyla unutmaya başladığımız bir devlet ve otorite anlayışını tek başına adeta hortlatıyor.

Önceki günkü konuşmasını öncelikle adalet, özgürlük, hukuk devleti ve insan odaklı siyaset gibi kavramları ciddiye alan AK Partililer dikkatle incelemeli. "Biz bu muyuz?" sorusunu kendilerine soracaklarından eminim.

İçişleri Bakanı buyuruyor; "Hayatını kaybeden insanlarımız kaçakçılık yaparken hayatlarını kaybettiler." Nedir bu 'hayat' denilen 'şey'? Kaçakçılık yaparken, yani sınırdan izinsiz geçerken kaybedilen bir şey mi? Soğuk Savaş

yıllarında 'Berlin Duvarı'ndan Batı'ya geçmek isteyen herkes vurulurdu; Stasi'nin 'öldürün' emri vardı. Bizde yoktur herhalde böyle bir şey!

Dahası, insanlar Uludere'de 'kaçakçılık yaptıkları için' ölmediler; TSK'ya ait uçaklar askerî bir hedefe saldırır gibi üzerlerine bomba yağdırdıkları için hayatlarını kaybettiler. Yoksa, 'kaçakçıların üzerine askerî uçak gönderme' gibi bir devlet politikası var da bizim mi haberimiz yok?

Devam ediyor; "Hayatlarını kaybetmemiş olsalar ve onlar sağ ele geçirilmiş olsalardı, kaçakçılık suçundan yargılanıyor olacaktı. Ama şimdi daha ağır bir sonuçla karşılaşınca o tabii ki yargılanamaz hale gelince onlar hayatlarını kaybettiği için kaçakçılık tarafı gölgede kalıyor." Öldürülen bu insanları bir de yargılayamadığı için hayıflanıyor devletimiz, iyi mi?

"34 insanımız ki çoğu yaşı küçük insanlar, gençlerimiz, bunlar, bu olayın sadece figüranlarıdır. Esas filmin büyüğüne bakmak lazım. Filmin senaristi var, filmin başoyuncuları var ve bu filmin başka benzeri versiyonları var. Orada biz figüranlara takılıp kalıyoruz." Ne diyebiliriz ki bu sözlere? Önce, öldürülen 34 vatandaşa 'figüran' diyor, aşağılıyor onları, kişiliklerini değersizleştiriyor. Sonra, 'figüranlara takılıp kalıyoruz' diye karşı atağa geçiyor Bakan. Suçsuz yere öldürülen 34 insan, çocuklar, gençler... Bunlara mı takılacağız canım, geçelim!

Geçelim, çünkü mesele başka; "O insanlara kaçak malı veren PKK terör örgütüdür. Kaçakçılığın rantını elde eden KCK terör örgütüdür." diyor Bakan Şahin. Bu ifadeden çıkan mantıksal sonuç şu: "Bölgede kaçakçılık yapan insanları savaş uçaklarımızla vururuz, çünkü kaçakçılığın rantını KCK'ya yedirmeyiz."

O zaman şu sonuca varabilir miyiz? "Uludere'de 34 insan yanlışlıkla vurulmadılar; kaçakçı oldukları için, kaçakçılıkla da KCK'ya rant sağladıkları için bile vuruldular." Uludere olayında böyle bir mantığın (en azından şimdi, olaydan sonra savunma amaçlı) işlediğini gösteren bakanın konuşmasının can alıcı yeri; "Filmin bütününe bakıldığında özür dilenecek bir yanı yoktur". Tabii, neden özür dilensin ki? Ortada ne bir yanlış, ne da hata var! 'Samimiyetle işlerini yapan' kişileri kutlamak gerek böyle bir durumda. Zaten bu yapılmadı mı?

Ayrıca bakanın bu film merakı nereden çıktı, bilen var mı? Bütün konuşmada bir film, senaryodur, başroldür, figürandır gidiyor... Yahu ortada film falan yok; gerçek hayatta öldürülen 34 vatandaş var. Hani 'insan odaklı siyaset' deniyordu ya, işten bu sözle murad edilen 'insan'lardan '34 tanesi'...

Daha söylenecek çok söz var, ama anlayana bu da yeter. Türkiye son on yılda hiç bu seviyeyi görmemişti. Vatandaşa, onun hayatına bu kadar yukardan bakan, onu bu kadar metalaştıran bir yaklaşım... Onca yapılanın ardından ne AK Parti, ne de Türkiye hak ediyor bunu. AK Parti devletin Kemalî devletten bir farkı olmayacak mıydı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Necip Fazıl, 12 Eylül ve Türk sağ

İhsan Dağı 2012.05.29

Necip Fazıl, Türk şiirinin ve düşünce hayatının büyük ismi. Aynı zamanda bir eylem adamı; Türkiye'nin en karanlık dönemlerinde sesini yükseltebilen, düşüncelerini haykırabilen haysiyetli bir aydın.

Bu nedenle de ömrünün önemli bir kısmını hapisanelerde geçirdi, dergileri defalarca kapatıldı, kitapları toplatıldı, 27 Mayıs'ta yargılandı...

Bu isyan adamının 12 Eylül üzerine yazdıkları ise çok farklı. Profesör İsmail Kara, Derin Tarih dergisinin mayıs sayısındaki yazısında Necip Fazıl'ın '12 Eylül darbesini methiyeler düzerek karşılaması'na hafifçe değiniyor.

Üstad'ın Rapor 13'ü 12 Eylül darbesi ve darbeciler hakkında unutulması övgüler içeriyor. Bütün yazdıklarını 'her kelime, cümle, mısra' siyasi vesayeti ilan eden üstadın 12 Eylül üzerine yazdıklarını hem ölüm yıldönümü hem de 12 Eylül yargılamaları vesilesiyle hatırlamanın ve belki de Türk sağının tarihi üzerine bir tartışma başlatmanın zamanıdır.

Üstad'ı dinleyelim:

"Hareketin mahiyeti... Malum klasik darbelerden biri değildir... Bu hareket olmasaydı, yıl değil, ay değil, belki hafta ve gün hesabıyla Türkiye'nin çöküşü gerçekleşebilirdi... 27 Mayıs 1960 ile 12 Eylül 1980 Hareketi arasında şu fark vardır ki, ilki milli iradeye tam zıt ve fikirsiz bir gece baskını olmuşken, ikincisi milli ihtiyaca tam uygun bir imdat davranışı olmak istidadındadır... 27 Mayıs 1960 hareketi 'millele rağmen' diye belirtilirken, 12 Eylül 1980 müdahalesi ancak 'millet için' formülüyle ifade edilebilir."

"Hükümetten ziyade onu mefluç kılan partilere ve fesad ocağına döndürdükleri Meclis'e yönelik bir davranış... Hedefi de bölücülük, komünizm ve din nikabı altında dolayısıyla gayet tabii olarak 'devlet ve cumhuriyeti koruma ve kollama' atılışı... Bir iç darbe değil, iç şahlanıştır. İsyân değil, islah..."

"Vatanı kurtarmak için, bu son hareketin son çare olduğunu 6-7 aydır müdafaa eden' Üstad'a göre 'ordu mecbur'dur. Orduya davetiye çıkarmayan siyasilere de sitem eder; 'Ben olsaydım orduya 'gel bu işi sen yap!', hatta 'beni de yakala!' teklifinde bulunmayı en akıllı tedbir sayardım."

"Darbenin Başbakanı Bülent Ulusu, 'bahriyelilere mahsus bir nezaket, yumuşaklık ve uysallık içinde'dir.... Başbakanın iki konuşması üzerinde dikkat ettiğim nokta onun 'başarımızı Allah'tan niyaz ederim' sözleri oldu. Bu sesi özlüyorduk."

"Hakkın tayini, türlü oyunlara getirilen yığınlar değil, hakka bağlı bir otorite merkezine ait olması gerekir. Biz dünya görüşümüz icabı, hak ve hakikat saltanatından gayri bir sistem tanımayanlarız."

"Diyarbakır'da 'şeriatin kestiği parmak acımaz' diyen Devlet Başkanı şeriatî hak ve hakikat manası dışında kullanmış olmayacağına ve ayrıca 'anarşiyi kökünden temizlemedikçe gitmeyeceğiz' dediğine göre gerçek Müslüman'a düşen vazife ona şöyle cevap vermektir: Dediklerinizi yapın da, başımızdan hiçbir an eksik olmayın!.."

Necip Fazıl'ın bu övgüleri ve tespitleri 12 Eylül'den hemen sonra çekindiği veya korktuğu için yaptığı hiç sanmıyorum. Darbecilerden bir beklentisinin olmayacağı da kesin... Peki neden? Necip Fazıl, 12 Eylül darbesine ve darbecilere inanmış olmalı. Üstad bu yazdıklarından dolayı daha sonra pişmanlık duymuş mudur? Bilmiyorum. Bütün bu desteğe rağmen 12 Eylül rejiminin, 80 yaşını bulan şairi tutuklamaya kalkıştığı da söylenir.

Son zamanlarda devleti, Kemalizm'i, solu vs. kendi tarihleriyle yüzleşmeye çağırıyoruz. Peki ya Türk sağ? Onun yüzleşmeye ihtiyacı yok mu? Bu yazıyla yapmaya çalıştığım, 'sağ'ı kendi tarihleriyle yüzleşmeye davet etmekten

ibaret. Biliyorum bu yazıdan sonra nelerle karşılaşacağımı; hele Necip Fazıl'a 'yeni Türkiye'nin neredeyse 'resmî şairi' (haydi ideologu demeyeyim) muamelesi yapılırken.

Aslında Necip Fazıl'ın 12 Eylül hakkında yazdıkları sadece küçük bir detay. Türk sağının otorite, devlet ve askerle olan imtihanını resmeden bir detay... Daha genelde sağın Soğuk Savaş yıllarında devletle ve uluslararası anti-komünist hareketle ilişkisi, 1970'li yıllarda da şiddetle ilişkisi hem karanlık, hem sorunlu. Bence sağın tarihi de yeniden yazılmalı...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni dindar elitler ve devlet

İhsan Dağı 2012.06.01

Toplum mühendisliği riskli bir iştir; toplumu kafanıza göre 'yeniden kurmaya' kalkışırken, demokrat olduğunuz iddiasını ve imajını yikarsınız. Toplum mühendisliğiyle demokrasi bağdaşmaz.

Bağdaşmaz çünkü devleti toplumun tepesine yerleştirir; bilen, buyuran devlettir. Toplumsa devlete tabidir, edilgendir, nesnedir. İstenilen gibi 'ol'ması ve itaat etmesi beklenir. Böyle bir zihniyet, devletle toplum arasında toplumu merkez alan demokratik bir ilişki değil, hiyerarşik bir ilişki kurar.

Tıpkı, 28 Şubat'ın neredeyse resmi marşı haline gelen 10. Yıl Marşı'nda anlatıldığı gibi; '10 yılda 15 milyon genç yarattık her yaştan'.

Mevzumuz 28 Şubat değil; son dönemde 'toplum mühendisliği'ne heves eden iktidar partisi... Demokrat kimliğini geri plana alan AK Parti tek başına muhafazakâr kimliğine dayandıkça topallamaya başlıyor. Demokrat hassasiyetlerle denetlenmeyen muhafazakârlık iktidar partisini toplum mühendisliğine yöneltiyor. Üç beş kişinin kafasındaki 'ideal toplum, iyi insan, hakiki Müslüman' tasavvuru devletin otoritesi ve imkânlarıyla inşa edilmeye çalışılıyor.

Aslında bu, AK Parti'nin şimdiye kadar iddia ettiği 'merkez sağ' kimlikle çelişiyor. Toplumu, toplumun çeşitliliğini veri almak yerine onu yeniden 'inşa etmek', basbayağı bir 'Kemalist modernleşme' projesi. Merkez sağ siyaset de toplumu pasifize edici, yukarıdan aşağıya belirleyici ve bağımlılaştırıcı Kemalist projeye karşı 'toplum'u veri alan, toplumun yaşam biçimine, tercihlerine, kıyafetine, inançlarına karışmamayı tercih eden bir siyasal geleneği temsil eder.

Peki ama AK Parti nereye doğru gidiyor? Başbakan Erdoğan, arkasındaki devlet aygıtına ve siyasal desteğe bakarak bütün toplumu ve ülkeyi elleriyle şekil verebileceği bir hamur olarak görüyor. Bu yeni özelliğiyle, hâlâ Adnan Menderes'e referansta bulunsa da 'Demokrat' merkez sağ gelenekten uzaklaşıp, hızla Erbakan çizgisine

geri dönüyor. Hem devlet ve kurumlarıyla ilişkisinin değişen niteliğinde görüyoruz bunu, hem de 'eski devlet'in araçlarıyla yaratmak istediği 'yeni toplum' anlayışında.

'Toplum mühendisliği' sadece Kemalistlerin yaptığı bir iş değildir; topluma uymak yerine toplumu kafasına uydurmak isteyenlerin kullandığı bir yöntemdir.

Popülist dindarlık siyaseti yapan bir partinin muhafazakâr içerikli bir toplum mühendisliği projesi belli bir düzeyde toplumsal destek bulabilir. Dolayısıyla toplumsal taban olarak muhafazakâr-dindar kesimlere dayanan yeni bir toplum mühendisliği projesi ciddiye alınması gereken bir siyasal eğilimdir.

Ancak en azından bir sorunu var bu projenin; son yıllarda özgürleşen ve özerkleşen 'yeni dindar-muhafazakâr' kesimler kazandıkları bu özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını devlet merkezli 'yeni toplum ütopyası'na feda edecekler mi?

Bana kalırsa varlıklı, eğitilmiş ve kentli 'yeni nesil dindarlar', tepeden projelendirilen ama alttan da 'kitle desteği' bulan bu yeni dalganın kendilerinin de özgürlük alanlarını daraltacağını bilir. Kemalist toplum projesiyle geniş platformlu mücadele dindar-muhafazakârlar aydınları, kamuoyu önderlerini, işadamlarını kendi başlarına hareket edebilen, özerk ve özgür aktörler yaptı. Şimdi bu kesimler, kazandıkları özgürlük ve özerkliklerinin 'yeni sosyal mühendislik projesiyle' homojen bir toplum ve devlet tarafından gasbedilmesine razı olacaklar mı? Ben olmayacaklarını sanıyorum, en azından etkili bir kısmının.

Özgürlük, çoğulculuk, farklılıklara saygı, Kemalist projeye karşı bu insanlar tarafından kullanılan bir araç değildi sadece. Bunları kalıcı bir değer olarak görenleri azımsamamak gerek. Şimdilerde Uludere tartışmalarında bu kesimlerin itirazı 'vicdan' adına yükseliyor örneğin. Bir yazısından dolayı Yeni Şafak gazetesinden atılan Ali Akel'in başına gelen bu kesimler için bir deprem etkisi yarattı, yaratacak... Kendi mahallelerinde kendilerini ifade edemeyeceklerini gören yeni dindar elitler bütün Türkiye'nin 'o' mahalleye çevrilmesi projesini desteklemezler.

Geriye, devleti yedeğine alan bir otoriterlik, refahı tabana dağıtan 'muhafazakâr popülizm' kalır ki bu da az bir alan ve güç değildir. Yakında masaya sürüleceğini düşündüğüm 'Ayasofya'nın camiye geri çevrilmesi' fikriyle dindar popülizm tavan yapacak olsa da 'yeni toplum mühendisliği'nin otoriter yüzünün bu popülizmde gizli olduğunu bilen bilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Post-Kemalist otoriterlik ve dindarlar

İhsan Dağı 2012.06.05

Kafalar karışık. Post-Kemalist bir Türkiye'nin 'tam demokratik' bir ülkeye doğru evrilmeyeceği konusunda kuşkular artıyor; dahası, 'post-Kemalist otoriterlik' endişesi derinleşiyor.

Kuşkular ve endişeler temelsiz değil. Bu durumun nereye varacağını belirleyecek olan 'demokrat blok'un tutumu; dindarı, liberali, Türk'ü ve Kürt'üyle 'demokrat blok' Kemalist otoriterliğe mücadele verdiği gibi 'post-

Kemalist' otoriterliğe de razı olmayacak gibi.

Örneğin Uludere konusunda, 'Susun!' uyarılarına rağmen insanlar konuşmaya devam ediyorlar. İtaat ile adalet arasında tercih yapanlar ayrışıyor. Adalet peşindeki birkaç insanın başlattığı 'Uludere için adalet' kampanyası (www.uludereicinadalet.com) dindar-İslami kesimleri sardı ve sarstı. 'Müslümanlara çağrı' şu ayetle başlıyor;

"Ey iman edenler, Allah için hakkı ayakta tutanlar ve adaletle şahitlik yapanlar olunuz. Bir kavme olan kininiz, sizi adaletsizliğe sevketmesin. Adaletli olun, çünkü o, takvaya daha yakındır. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."

Özgür-Der Genel Başkanı Rıdvan Kaya dün Taraf'ta Neşe Düzel'e konuşmuş. Hem Türkiye dindarlarına ilişkin çok önemli bir özeleştirici içeren hem de 'İslami bir duruş' örneği veren bu röportajı tekrar tekrar okumalıyız... Ve umutlanmalıyız; bu ülkenin özgürlük ve adalet davasının saflarında dindarlar da var.

Bakın neler diyor Rıdvan Kaya; "Bizim açımızdan ölçü bellidir. Hazreti Peygamber'in bu konuda çok net bir sözü var. 'Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır' buyurur. Ortada bir haksızlık ve adaletsizlik varsa ki Uludere'de çok net bir durum bu, bunun karşısında susmak, Müslüman kimliğini ciddi anlamda yaralar, zedeler.

Müslüman'ım diyenlerin bu konuda koyacakları tek bir tavır var. O da bu olayı reddetmek, mahkûm etmek! Dolaylı yollarla da olsa Uludere'yi mazur göstermeye dönük söylemler, İslami kimlikle taban tabana çelişir. Kasıt var ya da yok. Uludere'de bir katliam yaşandı... Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır diye buyuran bir Peygamber elbette bu tür bir facia ve zulüm karşısında susmazdı! 34 insan bombalarla, savaş uçaklarıyla öldürüldü. Rabb'imiz, bir insanın haksız yere öldürülmesinin bütün bir insanlığın öldürülmesi gibi olduğunu buyuruyor... Hz. Peygamber, 'En değerli cihat, zalim sultana karşı hakkı söylemektir.' diye buyuruyor. Otoriteye karşı hakkı söylemek teşvik ediliyor. Zaten Müslümanlık bir anlamda adalet çağrısıdır. Bu yüzden Uludere'deki suskunluğu eleştirmeliyiz...

Olay duyulduğu anda Özgür-Der, Mazlum-Der ve bölgedeki bazı İslamî vakıf ve dernekler, Uludere'yi katliam olarak lanetledik ve hemen Uludere'ye gittik, rapor hazırladık. 'Sorumlular yargı önüne çıkarılmazsa, bundan hükümet sorumlu ve suçlu olacak' dedik. Aradan aylar geçti, sorumlulardan hesap sorulacak diye hâlâ bekleniyor...

Tebrik edilmesi gereken şeyler yapan hükümetin, Uludere'de ortaya koyduğu zaafî hâli açıklamak gerçekten çok zor! Herhalde hükümet, YAŞ'la birlikte ilk kez kendisine daha yakın ve daha uyumlu çalışabileceği bir askerî kadronun oluştuğunu düşünüyor. Askeri ve MİT'i korumak için de zikzak çiziyor ve tutarsız davranıyor. Ama sonuçta bu, hesap vermesi gerekenleri rahatlatan bir tutum oluyor. Nitekim Genelkurmay, Uludere Meclis Araştırma Komisyonu'na içi boş bir dosya gönderdi. Genelkurmay, kısmen bunu hükümetten aldığı cesaretle yaptı ve yapıyor..."

Rıdvan Kaya'nı şu tespiti de önemli;

"Dindar Müslüman diye tabir edilen bu kesim, Cumhuriyet'in ilk dönemindeki baskıların ardından gelen görece özgürlük ortamında, abartılı bir şekilde sağcı, devletçi ve milliyetçi bir kimlik kirliliğine uğradı... İnsanlar, adalet yerine devleti kutsadıkları zaman devletin yaptığı zulümleri, haksızlıkları ve adaletsizliği algılamada zorluk çekiyorlar."

Anlaşılan, post-Kemalist otoriterliğe dindarlar da itiraz edecekler.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MHP'siz Kürt meselesi çözülebilir mi?

İhsan Dağı 2012.06.08

Soru bu; MHP'nin katılmadığı bir çözüm mümkün mü? AK Parti ve CHP Kürt meselesine çözümü Meclis'te aramak üzere anlaştı. Bu çok olumlu bir gelişme. BDP'nin de bu gruba katılması muhtemel. Geriye MHP kalıyor; kim ikna edebilir MHP'yi bu sürece katılması için?

Bence hiç kimse. Devlet Bahçeli, 'şeytan üçgeni' olarak nitelediği bu gruba katılmayacak ve dışarıda kalacak. Yaklaşan MHP kurultayı var. Devlet Bahçeli'ye rakip aday çıkabileceği konuşuluyor. Böyle bir durumda kimse Bahçeli'den Kürt meselesinin çözümüne 'katkı almayı' aklından bile geçirmesin. Aksine Kurultay ve üzerinde siyaset yaptıkları zemin gereği CHP'nin aldığı 'yeni inisiyatif' MHP'yi daha da sertleştirecek.

Aslında MHP uzun zamandır böyle bir fırsatın doğmasını bekliyordu; herkes bir tarafta, MHP diğer tarafta. Hangi konuda? MHP'nin varlığını, kimliğini ve geleceğini borçlu olduğu Kürt meselesi konusunda. Topun kendi sahasında oynanacağını bilen MHP 'tek başına direnecek' ve topluma dönüp 'bakın, bir tek ben kaldım' diyecek.

Şimdi CHP'nin bu konuda 'öte tarafa geçmesiyle' ve AK Parti'nin de yeniden 'çözüm' (MHP'nin deyimiyile 'yıkım') tarafında görülmesiyle MHP milliyetçi cephede rakipsiz kalacak. Kürt meselesine bakışta korkuları, endişeleri ve tepkileri tek başına temsil etme fırsatı yakalayacak. Sanırım MHP'liler böyle bir durumda oylarını yüzde 20'lere çıkarmanın hesaplarını yapıyorlar; AK Parti'nin milliyetçi, CHP'nin ulusalcı oylarının en azından bir kısmını almayı bekliyorlar.

Bu beklenti ve hesap 'öte tarafı' kilitliyor. Meclis komisyonu kurulsa bile MHP'nin dışarıda kaldığı bir süreçte AK Parti ve CHP'nin çözüm konusunda gerçekten içerikli öneriler ve modeller geliştirebileceklerini sanmıyorum. Bunun nedeni salt MHP'nin gücü değil; AK Parti ve CHP'nin korkuları... Aslında bu iki partinin korkusu; kendi milliyetçi-ulusalcı destekçilerini pusuda bekleyen, dışarıda kalan, topa girmeyen MHP'ye kaptırmak. Yanlarında MHP'yi de istemelerinin nedeni bu...

'MHP'siz olmaz' diyenler sandıkta da tek başlarına Kürt meselesini çözecek adım atmaya cesaret bulamayacaklar. Aslında korkuları tümüyle yersiz de değil. MHP'nin gücü sadece kendinden ibaret değil. AK Parti ve CHP'de de güçlü bir milliyetçi-ulusalcı damar var; hem tabanda hem de tepede... Bu partilerin tümünün 'ortak kesen'i milliyetçilik. Birinin 'milliyetçilik kimliği' sorgulanır olduğunda diğerlerine destek geçişleri olabilir.

Bu endişe MHP'yi Kürt meselesinin çözümü konusunda bir tür 'veto gücü' haline getiriyor. Gücün zemini, son yıllarda seçimlerde aldığı ortalama yüzde 15 değil; AK Parti ve CHP'deki milliyetçi ve ulusalcı oylar ve aktörler... 'Çözüm' denilen 'şey'in bunları MHP'ye doğru harekete geçirmesinden korkanlar gerekli 'cesur' adımları atamazlar.

'MHP'siz olmaz' demek, Kürt sorununu MHP'ye rehin vermek, ülkeyi çözümsüzlüğe mahkûm etmek anlamına gelir. Siyasal varlığını, kimliğini ve geleceğini borçlu olduğu bir sorunun tarih olmasını MHP'den beklemek tabii ki abes. MHP bunu yapmayacak.

Peki ya AK Parti? 2009'un 'açılım' dinamikleri ve iradesi uzun süredir mevcut değil. Çözüm için ne baskı var ne de talep. Sorunu bir şekilde 'idare ediyorlar'. 'Uludere' sorulunca aklına hemen 'tazminat' gelenlerden çözüm inisiyatifi beklemeyi safça buluyorum. Üstelik şimdilerde gözünü MHP'nin oylarına dikmişken, kendi milliyetçilerini MHP'ye kaptıracak bir riske girmez AK Parti.

Kısaca; AK Parti ve CHP'nin, Kürt meselesinde birlikte çalışma kararı almaları olumlu. Ancak bunun bir sonuç üretmesi zor. Sonuç almanın şartı 'MHP'siz de olur' diyebilmek. Aksi durum Kürt sorununun MHP'ye rehin verilmesi anlamına gelir. Bırakın MHP bu işe girmesin, AK Parti ve CHP'den seken milliyetçi-ulusalcı oyları beklesin. Var mısınız kanın durması için üç-beş oy kaybetmeye?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin Kürtleri

İhsan Dağı 2012.06.12

Pek umutvar olmasam da Kürt meselesinin çözümü yeniden gündemde. CHP'nin inisiyatifi hükümeti yeniden canlandırmış görülüyor. Uzun süredir muhafazakar siyasetin popülist temalarıyla gündemi yönetmeyi tercih eden AK Parti'nin Kürt meselesinde cesur adımlar atması açıkçası beni şaşırtır.

Şaşacağım ilk adım da önümüzdeki eğitim döneminde okullarda seçmeli Kürtçe derslerinin sunulması olur.

Elbette Kürtlerin tercihi, isteyenler için eğitim dilinin Kürtçe olması. Seçmeli Kürtçe dersleri bu talebi karşılamaz, ama önemli bir başlangıç teşkil eder. Üstelik bu adım, sorunun paydaşlarını da karar alma ve modelleme sürecine katarsa daha da anlam kazanır. Böylece çözüm arayışı 'siyaset'le bütünleşir.

Çözümü 'siyaset' üzerinden toplumsal ve siyasal paydaşlarla birlikte üretmek önemli. Çünkü bir zamandır hükümette Kürt sorununu siyasetsiz çözme eğilimi güçlenmişti. Uludere olayına kadar 'güvenlikçi' yaklaşım hüküm sürdü. 'PKK'yı yenerek' Kürt sorununu çözebileceğini düşündü hükümet çevreleri, sanki bu yöntem neredeyse otuz yıldır uygulanmamış ve iflas etmemiş gibi.

Uludere'de 34 masum köylünün ölümü pahasına da olsa hükümet bu yöntemin sınırlarını gördü sanırım. Herhalde güvenlikçi yaklaşımın Kürt sorununu çözmeyeceği, aksine daha derin yaralar açabileceği anlaşıldı. Bugün biraz da olsa 'siyasete dönüş' eğilimi varsa bunda Uludere faciasının yarattığı vicdan sızlaması etkili olmalı.

Kürt sorununu siyasetsiz çözenin bir başka 'emniyetli' yolu olarak da işi Barzani veya Talabani'ye havale etmek görülüyor. Iraklı Kürt liderlerin PKK üzerinde belli bir nüfuzu olabilir, ama bu tek başına PKK'yı silah bırakmaya ikna etmeye yetmez. Üstelik PKK şu veya bu nedenle silah bıraksa bile sorun çözülmüş olmaz. Kürtlerin kimlik ve tanınma talepleri hâlâ ortada kalır.

Yani bu iş siyasetsiz çözülmez. 'Siyasetli çözüm'ün gereklerinden biri de AK Parti'nin kendi Kürtlerini bu sürece katmak. Bakın, BDP'liler vs. demiyorum; AK Partili Kürtlerin bile müdahil olmadığı, içinde yer almadığı, aşağıdan yukarıya görüş ve öneri taşımadığı bir modelde siyaset, yani temsil, diyalog, müzakere yoktur.

Hükümetin, Kürt meselesine yeniden ciddiyetle yaklaşmasının şartlarından birisi AK Partili Kürtlerin taleplerini ve görüşlerini partinin ve hükümetin önüne taşıyacak mekanizma ve temsil makamlarının bulunmasıdır. Bu ise yok; hiç olmadı. Olmayınca da AK Partili Kürtler, Kürt sorununun çözümünde tam bir temsil krizi yaşıyorlar. Dahası, Kürt meselesinin siyasal temsili tamamen BDP'nin tekeline geçiyor. Böylece Kürtlerin yarısından fazlası, yani AK Parti'ye oy verenler sorunun çözümünde 'aktör' olmaktan çıkıyor. Bu 'aktörlüğü' veya 'temsiliyeti' AK Parti'nin kurumsal olarak üstlendiği söylenebilir, ama biliyoruz ki parti içindeki 'Kürtlerin adı yok'!

Bu tuhaf bir durum, Kürtlerin yarısından fazlasının oylarını alan bir parti için... Meclis'te Kürt kökenli AK Parti milletvekillerinin sayısının 80-90 olduğu söyleniyor. Bu partinin Güneydoğu, Doğu teşkilatı, delegesi, belediye başkanları var...

Daha da önemlisi AK Parti'nin Kürtleri 'değerli'; değerli çünkü partinin başkanı on yıldır Türkiye'nin her kesiminden oy alan, ülkenin her bölgesine var olan parti olduklarını haklı bir övünçle söylüyor. Birçok kişi AK Parti'nin Güneydoğu'daki varlığını ülkenin bütünlüğünün sigortası olarak görüyor. AK Parti'nin Kürt oylarını Türkiye'nin Güneydoğu'daki 'tapu senedi' olarak niteleyenler bile var.

Yani, AK Parti'nin Kürt oyları, milletvekilleri, belediye başkanları 'değerli', hem de çok... Varlıkları AK Parti'yi daha demokratik, daha çoğulcu, daha hoşgörülü gösteriyor. Peki AK Parti'nin Kürtleri bu değerlerinin farkındalar mı?

AK Parti'nin demokratik çoğulculuğunun önemli garantilerinden birisi partideki Kürtlerin varlığıdır. Kürtlerin desteklemediği ve temsil edilmediği bir AK Parti çok kısa bir sürede MHP'den farksız hale gelebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkak başbakan olur mu?

İhsan Dağı 2012.06.15

Süleyman Demirel önemli bir adam. 1960 darbesi sonrası askeri güçlerin siyaset üzerinde nasıl bir baskı, korku ve işbirliği mekanizması kurduğunu çözmek için Demirel'e bakmak gerek. Onun korkuları, endişeleri ve beklentileri üzerinden merkez sağ siyaset 'iğdiş' edildi.

Yakın dönemin 'halk hareketi' devletleştirildi, gözetim ve denetim altına alındı. Demirel'in Türk siyasetinde oynadığı rol tam da budur.

1950 seçimleriyle Türkiye'de bir 'iktidar kayması' yaşandı. Güç, devlet seçkinlerinden halka, halkın temsilcilerine geçti. Gücü yöneten mekanizma kısıtlı düzeydeki varlığıyla bile olsa demokrasiydi. Sandığın gücü devlet elitlerini sarstığı gibi seçilen Demokrat elitleri de hep kısıtladı. Sandık, kontrol edilemez, öngörülemez bir güç olarak Türkiye siyasetini 1950'ler boyunca yeniden şekillendirdi. Menderes'in parti grubuna dönüp, 'siz isterseniz hilafeti bile getirirsiniz' diye gösterdiği güç de oydu, milli irade...

Bu taşkın güç ne durdurulabildi, ne denetlenebildi. 1950'nin iktidar elitleri de teslim olmuşlardı temsil ettikleri bu güce. Ta ki 27 Mayıs darbesine kadar. O temsilciler Yassıada'ya tıklıp yargılandılar. Halk gücünün başbakan yaptığı Menderes'i de astılar...

Ama kitleler hâlâ taşkın akıyordu. 1961 seçimlerinde DP çizgisi yine çoğunluktu. Devlet gücü, İnönü'yü başbakan yaptı. 1965'te sandık yeniden milletin önüne konulduğunda bir başka 'beyaz devrim' yaşandı; AP yüzde 52 ile tek başına iktidar oldu, bir yıl önce Cemal Gürsel'in 'merak etmeyin, bizim adamımız' dediği genç Demirel de başbakan. İşte, Demirel'le devlet, taşkın merkez sağ dizginlemenin, denetlemenin, susturmanın yolunu bulmuştu. Demirel bir halk hareketinde 'devletin truva atı'ydı...

Geçen hafta Darbeleri Araştırma Komisyonu'na konuşmuştu. Anlattıkları şimdi kamuoyuna yansıdı. 1966'da bir seçim kampanyası için gittiği Giresun'da eline, "Menderes'i astık seni de asarız" yazılı bir 'mesaj' iliştiirmişler. O zaman Başbakan; bir yıl önceki seçimde yüzde 52 oy almış. Yani, halkın yarısından fazlası arkasında. Ama bizim Başbakan Allah için korkmuş! Herkeste Meral Akşener gibi, "Demirden korksak trene binmezdik." diyecek yürek olmayabilir. Üstelik Başbakanlık için 'korkusuz olacak' diye bir şart da yok.

Ama sorun şu ki, korka korka başbakanlık da yapılmaz. Adamı serseme çevirirler; altında cuntalar cirit atar, zorla kendilerini sana cumhurbaşkanı seçtirirler, teslim olursun. Sen değil, seni korkutanlar iktidar olur. Yıllar sonra da şu sorunun muhatabı olursun; madem korktun, neden korka korka başbakanlık yaptın, milletin iradesini bozuk para gibi harcadın? Korktuysan çekilseydin köşene...

Sorun Demirel değil. Ancak, bu karakter 'merkez sağ'ı askeri vesayete teslim etti. Demokrasi oyununun oynanmasına seyirci kaldı, halkı kandırdı, kendileri de demokrasi oyununda figüran oldular. Halk bilmiyordu 'lider'in figüran olduğunu. Verdikleri oyla, destekle onu iktidar yaptıklarını sanıyorlardı; ama o halkın verdiği iktidarı askerle paylaşmakta bir sakınca görmüyordu, çünkü korkuyordu...

İşte bu 'ilişki' askeri halk üzerinde 'vasi' yaptı. Sürecin mekanizması Demirel'di. Çekin aradan Demirel'i, arkadaki askeri vesayet görülecektir. Sonradan görüldü de... 28 Şubat'ta Demirel o 'tarihi rol'ünü oynayamadı, yani askeri iktidarı halka pazarlayamadı, allayıp pullayamadı. Böyle olunca da hem asker hem Demirel açığa düştü. Sahnenin gerisindeki işbirliği mekanizması görüldü.

Komisyon'a verdiği bilgide ayrıca bütün başbakanları da kendisine benzetmeye çalışmış. Demiş ki, "Eğer bir ülkede meclisi hapishaneye götürürseniz, seçim manasını yitirmiştir ve bir kere başbakan asarsanız, gelecek başbakanların hepsi çalıştığı odada darağacı görür."

Belki onlar da görmüşlerdir kendilerini darağaçlarında... Belki onlar da korkmuştur. Ama korkularını yenenlerin de olduğunu biliyoruz. Rahmetli Turgut Özal kaç defa siyasete 'düşünlük ve idamlıklarıyla' girdiğini söyledi. Suikast girişiminin ardından kürsüye çıkıp, "Allah'ın verdiği canı ancak Allah alır." diye meydan okudu. Belki sonunda yine bir suikasta kurban gitti. Kim bilir? Ama bildiğimiz şu; Özal korka korka başbakanlık yapmadı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Sen ağla' paşam

Son iki haftadır gündemden koptum. Ne haber izledim, ne gazete okudum. Suriye ile savaşın eşiğine geldiğimizi, geceyarısı görüş soran gazetecilerden öğrendim, hem de neredeyse Suriye sınırındayken...

Bazen kendi dünyanıza odaklanmışken sırt çevirebiliyorsunuz başka dünyalara. Hele siyasetin, iktidarın, çekişmenin, kavganın dünyasına kör oluyorsunuz. Böylesi bir körlük de içinizi aydınlatıyor aslında, ruhunuzu ısıltatıyor.

Kalıcı olmuyor bu durum maalesef, dönüyorsunuz herkesin dünyasına. Anlaşılması gereken, yazılması icab eden o kadar çok şey olup bitiyor ki bu dünyada... Bir ucundan tutup dalıyorsunuz, daldıkça kaçıyorsunuz belki çözemediğiniz kendi dünyanızdan...

Dönüp son iki haftada olup bitenlere baktığımda en çok ilgimi çeken 'ağlama' tartışması oldu. Belki, son günlerdeki kendi haleti ruhiyemden dolayı, bekli de ağlayan kişinin kimliğinden...

Genelkurmay Başkanı Necdet Özel 8 şehidin cenazesinde ağlamış. Ağlayan birisini gördüğünüzde siz ne yaparsınız? 'Zırlama kardeşim' der misiniz? Benim bildiğim 'insanlar' teselli eder; sarılır, kucaklar, hatta katılırlar ağlayana. Birlikte ağlamak gibisi var mıdır? Sarılıp ağladığınız insanla aranızda ne bir dert, ne bir mesele ne de bir mesafe kalır.

General Özel ağlamış; bütün 'asker sertliği'ne rağmen 'insanlığı' galebe çalmış demektir bu. Ağlayan bir insan, insanlığına en yakın anındadır çünkü...

Gazetesi ve köşesiyle 'militarizmin sosyal mühendisliği'ne soyunmuş bir kişi tepki göstermiş General Özel'in cenazede ağlamasına; 'sen ağlarsan Türkiye zırlar' demiş. Genelkurmay Başkanı metin olmalı, dik durmalı, moral bozmamalıymış... Yüreği titremeyen, vicdanı sızlamayan, ve hatta 'kodu mu oturtan' Genelkurmay Başkanları istiyorlar bunlar. Askerin kükreyeni, tehdit edeni, parmak sallayanı makbul demek ki bunlar için... Sorumluluğu altında toprağa düşen gencecik askerlerin başında en temel insani refleksi gösteren bir general 'moral bozucu' görülüyor gözlerine.

Şehitlerin çocukları, eşleri, anaları, babaları, bacıları oluk oluk gözyaşı dökerken generaller taş gibi durmalı, öyle mi? Tabii onlar devleti temsil ederler. Devletin de bir ciddiyeti olmalı; ağlayamaz, 'zaaf' gösteremez! Çocuklar öksüz, kadınlar dul, analar perişan, şehitler toprak olur, ama general ağlayamaz! Şehitlerden gözyaşını bile esirgemek, devleti insanın, üstelik kendini feda eden insanın üzerine koymak ancak 'densizlik' olarak nitelenebilir.

Gözyaşı tartışmasına en anlamlı katkı Fethullah Gülen Hoca'dan gelmiş. Gözyaşından bir medeniyet kurma iddiası taşıyan bir kişinin böyle bir durumda sessiz kalması beklenmezdi doğrusu. Hocaefendi demiş ki; "Mesela Genelkurmay Başkanı da ağlar mıymış? Evet, bir asker mukavemetli olmalı, en çığersiz hadiseler karşısında dahi dayanmalı, acz ve zaaf ifade eden tavırlara girmemeli. Ama vatan evladı öldüğü zaman orda da ağlamasını bilmeli. Zaten irade olmaz, kalbi varsa ağlayacaktır. Birader, bir insan kalbinin gereği olan, kalbinin gereğini solukluyorken niye onu ta'n u teşni'e tabi tutuyorsun, neden yadırgıyorsun onu. Vatan evladı ölmüş, o vatan evladının sahibi, velisi, mütevellisi, vasisi olan bir insan orada insan olmanın bir gereği olarak kalbinin soluklarını gözyaşları şeklinde dışarıya döküyorsa, o bir kere insan olmanın gereğidir. O mevzuda hâlâ kaskatı

olarak davranıyorsa, insanın o kendi insanlığını bir kere daha gözden geçirmesi lazım. Daha da inceleyerek diyeceğim ki a be birader sen annen baban öldüğünde ağlamadın mı? Peygamber (S.A.V), "Ağlamayan, yaşarmayan, gözden ötürü sana sığınırım diyor."

'Kalbin soluklarını gözyaşları şeklinde dışarıya dökmek insan olmanın gereği'... Daha ne diyelim? Gözyaşıyla arınırsız; mesele, bu arınmayı sürekli kılmakta.

NOT: Önceki hafta babamı kaybettim. Vedalaşarak, helalleşerek ayrıldı eşinden, çocuklarından, dostlarından. En büyük tesellim başında olmam, son günlerini yanı başında geçirmem. Allah rahmetini esirgemesin ondan... Bu vesileyle bizi yalnız bırakmayan, acımızı paylaşan, dua eden tüm dostlara, özellikle de İslahiyeli ve Fevzipaşalı hemşehrilerime, babamın arkadaşlarına ve sevenlerine müteşekkirim. Allah hepsinden razı olsun...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB'ye girecektik, savaşa mı giriyoruz?

İhsan Dağı 2012.07.06

Ne darbe teşebbüsleri ne ekonomik kriz; AK Parti hükümetinin karşılaştığı belki de en ciddi sorun Suriye meselesi. En ciddi diyorum, çünkü işin ucunda bir komşu ülkeyle savaşa tutuşmak var. 'AB'ye gireceğiz' diye başlayıp 'savaşa girmek' kimsenin altından kalkabileceği bir vebal değil. Velew ki bu AK Parti olsun...

Sorumluluk büyük. Hükümet serinkanlı bir görüntü veriyor ama Suriye krizi büyüyebilir. Kolay değil, bir Türk savaş uçağı düşürüldü ve iki pilot şehit oldu. (Şehitlerimize rahmet, ailelerine sabır diliyorum).

Herkes biliyor ki bu çok ciddi bir olay. İki ülkenin sınırında havada savaş uçaklarının 'it dalaşı'nda yaşanan bir kaza değil, Türk uçakları hedef alınarak Suriye tarafından vuruldu. Bunu 'sindirmek' zor. Hem Başbakan hem toplum için. Başbakan için zor, çünkü Türk uçağının Suriye tarafından vurulmasını Beşşar Esed'in doğrudan kendisine yönelik bir mesajı olarak algıladığını sanıyorum.

Başbakan'ın, Esed hakkında tam bir hayal kırıklığı yaşadığı kuşkusuz. Sözü dinleyerek tedrici bir geçiş modeline razı olacağını bekliyordu. Olmadı. Olmadıkça da sertleşti ifadeler. Adeta 'kişisel' bir boyut kazandı. Bu coğrafyada ülkeler arası yakınlaşmaların ve çatışmaların 'kişisel' boyutunu asla unutmamak gerek. 'Ulusal çıkar', jeopolitik konum' vs. denilse de kişisel kızgınlıklar ve dostluklar bu bölgedeki birçok gelişmenin ana dinamiğidir. Suriye ile son yıllarda yaşadığımız inişli çıkışlı ilişki tam da örnek...

Dolayısıyla, eğer Türk uçağının vurulması Türkiye'de ve bölgede Başbakan Erdoğan'ın 'karizmasını çizmeye' yönelik Esed'in planlı bir eylemi olarak değerlendirilirse mesele 'kişiselleşir'. Böyle bir duygusallık da olmadık anlık tepkilere veya irrasyonel politikalara neden olabilir.

Türk uçağının Suriye tarafından düşürülmesini toplumun da sindirebilmesi, kabul etmesi zor. Zor çünkü, son dönemde toplum Türkiye'nin 'büyük devlet' olduğuna inandı. Bölgede ve dünyada sözü sadece dinlenir değil, sözünden çıkılmaz bir devleti olduğunu düşünmeye başladı Türkiye'nin. AB'yi küçümseyen, Ortadoğu'ya nizam veren, Balkanlar'a hükmeden, hatta Afrika'yı ayağa kaldıran 'büyük devlet'i var sandı.

Şimdi ise her an yıkılması beklenen Esed rejimi tarafından savaş uçağı düşürülen, her gün dağıldığı söylenen Suriye ordusu tarafından iki pilotu şehit edilen bir ülkeleri var. Algı ve gerçek arasındaki uçurum 'travma'lar yaratır insanlar ve ülkeler için. Hem yönetim hem de toplum olarak bizim 'düşürülen uçak' travmasından çıkmamız kolay olmayacak.

Çıkışı bir 'karşı' saldırıda arayanlar yanlış yaparlar; çıkış dilimizi, kendimize ilişkin algımızı, bütün kazanımlarımızı riske atacak aşırı özgüvenimizi revize etmekten geçiyor. Devlet ve güç merkezli düşündüğümüz sürece başımız beladan kurtulmaz. Aslanan toplumdur ve toplumun gücü, ki o da barışla, özgürlükle, refahla ve demokrasiyle inşa edilir.

Türkiye'nin önceliği, 'iç inşa' sürecini tamamlamak olmalı. Savaşın ilk zayıyatı demokrasi olacaktır. Etrafımıza 'nizam vermek' yerine iç inşa sürecine odaklanmalıyız. Amerika komşumuz Irak'a girdi, ancak on yılda çıkabildi. Bizim o kadar vaktimiz var mı ve dışarıda harcayacak enerjimiz? Daha önce de yazdım; toplumu, ekonomisi ve diplomasisiyle yükseliş halindeki Türkiye'yi bölgesel bir çatışmanın içine sokarak harcamak yazık olur.

2003'te Irak'taki savaşa nasıl ve neden müdahil olmadıysak Suriye ile de sıcak bir çatışmaya girmemeliyiz.

Suriye arka bahçemiz değil. Başka ülkeleri arka bahçesi olarak gören 'süper devletler' bile tükendi. Vietnam Amerika'nın arka bahçesiydi; Asya'ya nizam, Çin'e ve Sovyetler'e gözdağı verecekti. Ne oldu? On yıl saplanıp kaldığı Vietnam'da en ağır mağlubiyetini tattı. Afganistan'ı arka bahçesi olarak gördü Sovyetler Birliği. Girdi 1979'da, başına gelmeyen kalmadı. Koca Sovyet ordusu madara oldu Afganistan dağlarında. 1989'da çıktığında Sovyet ordusu da, rejimi de, ekonomi de bitmişti.

Bu örnekleri alakasız bulanlar Sarıkamış'ı hatırlasın. Memleketin barışa ihtiyacı var; demokrasiyi ve refahı başka türlü inşa edemeyiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye, Mısır olur mu?

İhsan Dağı 2012.07.10

Bu tür sorulara alışığız. Biz de bir aralar İran olacaktık. Sonra Malezya'yı keşfettiler; Malezyalılaşmaktan korkmaya başladık. Sonuçta ne İran olduk, ne Malezya. Türkiye'yi başka bir şeye dönüştürmenin mümkünatı var mı? Boşuna dememişiz 'biz bize benzeriz' diye.

Bu 'eşsiz'liğimizi bilmeyenler bize benzemeye çalışıyor; mesela Mısır. Arap Baharı'ndan sonra 'Türkiye modeli' rüzgârı fena etkilemiş Mısır'ın iktidar odaklarını. Türkiye'nin 'Arap Baharı' ülkeleri için bir ilham kaynağı olduğunu hem biz anlattık uzun uzun hem de dünya. Siyasette demokrasi, toplumda çoğulculuk ve ekonomide refah üreten bir modelin Müslüman coğrafyada da mümkün olduğunun örneği Türkiye. Bizi izleyecekler ve İslam'la demokrasinin uyuşmadığını iddia eden oryantalist tezi tarihin çöp sepetine atacaklardı.

Bu belki Tunus'ta olabilir eğer en-Nahda 'doktriner' bir hareketten 'pragmatik' bir politik partiye doğru evrilebilirse. Bunun için de AK Parti örneğini iyi incelemeleri şart, özellikle de 2002 ve 2007 seçimlerinin AK

Parti'sini... Yani siyasal dogmasını bir yana bırakan, toplumun çeşitliliğini veri alan ve ona yaslanan AK Parti'yi. Yok, kitabı sondan okumaya başlarsa ve ustalık dönemini örnek alırlarsa sonunda eski Türkiye modeline ulaşabilirler.

'Eski Türkiye'yi şimdiden keşfedenler ise Mısır'ın yeni muktedirleri. Ordusu ve yargısıyla devrimin üzerine oturan Mübarek'in yeni düzendeki uzantıları Mısır'ın demokrasi tecrübesini içdiş ediyorlar. Dünya Mısır'da demokrasi kuruluyor sanırken, onlar eski Türkiye modeli vesayet düzeninin Mısır versiyonunu inşa etmekle meşguller. Vesayet çok zekice kurgulanan bir sistemdir. İçinde demokratik unsurlar, mekanizmalar ve aktörler bulunur. Bu yüzden itiraz etmek, ona karşı mücadele etmek zordur.

Bakın; ilk bakışta Mısır'da devrim sonrası büyük bir demokratik tecrübe yaşıyor. Parlamento seçimleri yapıldı, parlamento oluştu. Ardından başkanlık seçimleri yapıldı. Müslüman Kardeşler'in (MK) adayı Mursi kazandı. Herkes mutlu, Mısır demokrasi, öyle mi?

Tamam, başkanlık seçimi yapıldı, ama aynı anda Yüksek Askerî Konsey, başkanın yetkilerini bir bildiriyle elinden aldı. Başkan seçilmeden hemen önce Anayasa Mahkemesi Meclis'i yasa dışı ilan etti. Askerî Konsey de güç kullanarak Meclis'in toplanmasını engellemeye başladı.

Demokratik yollarla seçilen ilk Mısır Başkanı Mursi demokratik olmayan bir şekilde asker ve yüksek yargı tarafından adeta kuşatılmış halde. Meclis feshedildiği için Mursi göreve başlama yeminini nerede içti biliyor musunuz? Meclis'i kapatan Anayasa Mahkemesi'nin önünde... Tipik bir vesayet rejimi bu; bir yandan silahlı gücüyle siyaseti sınırlayan bir ordu, öte yandan da buna kılıf hazırlayan, meşruiyet üreten bir yargı. Ne kadar tanıdık değil mi?

Yüksek Askerî Konsey, sistemin temelinde, gözetleyici, denetleyici ve tabii ki de yeniden dağıtıcı bir rolde. Hükümet etmeyen ama hükmeden bir konumda. Yani arabanın direksiyonu askerin elinde ama şoför koltuğunda siyasetçiler oturuyor.

1961 Anayasası'ndan sonraki Türkiye değil mi karşımızdaki?

Sorumluluk halkın seçtiği liderde ama güç asker-yargı bürokrasisinde. Siyasetçiler yol, su, elektrik temin etmekle yükümlüdür, siyasetin alanı adeta siyasetin dışına çekilmiştir. Temel siyasal, anayasal mevzular onları aşar. Onlar sistemin vâsisi olan askerden ve yüksek yargıdan sorulur. Vesayet sisteminde siyasetçinin ve seçimlerin temel bir işlevi vardır; vesayet sistemine demokratik meşruiyet sağlamak.

Mısır'da demokrasinin geleceğini MK belirleyecek. Ya askerî vesayeti meşrulaştırıcı bir rol oynayacaklar tıpkı Türkiye'nin merkez sağ siyaseti gibi ya da askerin oyununu bozup tam demokrasiyi dayatacaklar. Birincisi kolay; Müslüman Kardeşler asker ve yüksek yargıyla uzlaşıp iktidara ortak olabilir. Kazanımlarını korumak saikiyle hareket eden MK sadece askerî vesayet düzenini meşrulaştırmış olur.

İkincisi bence daha kolay ve kestirme; askerle işbirliği yapmaz, devrimin ruhuna sahip çıkar da MK bizim gibi elli yıl vesayet rejimini demokrasi sanıp oyalanmaz. Ancak bunun için önce MK'nın kendisinin, demokrasi konusunda samimi bir kararının olması gerek.

Tersten soralım; Türkiye Mısır oluyor mu?

2014 senaryoları ve dış politika

İhsan Dağı 2012.07.13

AK Parti'nin en başarılı olduğu alanlardan birisi dış politikaydı. Hem iç kamuoyu hem de dünya Türkiye'nin bölgesiyle entegrasyonunu ve bölgesel sorunları ortak akılla çözme girişimlerini ilgiyle, hayranlıkla izliyordu.

Bölgeyi bir barış, istikrar ve ekonomik işbirliği alanı haline getirmek gibi bir misyonla çok önemli adımlar atıldı. Komşularla sıfır sorun cumhuriyet dönemi dış politikasında bir paradigma değişimi anlamına geliyordu.

Şimdi risk, demokrasiyi ve ekonomik kalkınmayı destekleyen bir dış politika pratiğinden demokrasiyi ve ekonomik kalkınmayı baltalayacak bir dış politika noktasına gelmemiz.

Hep söylemişimdir; dış politika sadece dışa yönelik bir eylem değildir; dış politikanın önemli işlevlerinden biri, 'iç'i kurması, 'iç düzen'i tahkim etmesi ve meşrulaştırmasıdır. Bu nedenle dış politikanın, bazen iç politik amaçlarla araçsallaştırılması bildik, yaygın bir uygulamadır.

Dış politika algıları, tercihleri ve yönelimi belli bir düzeni pekiştirir. Biliyoruz ki dış politika yıllarca, komşuları 'düşman' olarak niteleyen 'kuşatılmışlık' zihniyetini meşrulaştırmak ve toplumsallaştırılmak için kullanıldı. Sonuçta özgüvenden yoksun, herkese korku ve kuşkuyla bakan bir toplum yaratıldı.

Her yandan gelen tehdit, içerde önemli bir işlev gördü; otoriter yapı meşru ve de gerekli görülmeye başladı. Otoriterlik dış politika yoluyla oluşturulan korku ve kuşkularla pekiştirildi. Güvenliğin temel ihtiyaç ve temel öncelik olduğu bir ülkede elbette 'güvenlik bürokrasisi' sistem üzerinde vesayet sahibi olacaktı. Liberal bir demokrasi, çoğulculuk ve hukuk devleti 'dört yanı düşmanlarla çevrili bir ülke için lükstü.

Bu yapı 1999 sonrası değişmeye başladı. Bir yandan demokratikleşme reformları öte yandan da ekonomik kalkınma ve refah üretme gereği, dış politikada tehdit ve korku üretme, tehdit ve korkuyu içerinin otoriterleşmesi için kullanma imkânlarını ortadan kaldırdı.

Sonuçta çatışma ve gerginlik yerine işbirliği ve diyalogu merkeze alan, askeri tehdit yerine dış politika hedeflerine ulaşmak için 'yumuşak güç'ünü kullanan bir dış politika anlayışı uygulanmaya başlandı. Komşularla sıfır sorun politikası bu anlayış üzerine inşa edildi. Devlet ve diplomasi kadar iş dünyasının, düşünce kuruluşlarının ve sivil toplumun da rol aldığı, dışarıyla derin ilişkiler kurduğu bu dönemde Türkiye'nin hem prestiji hem etkinliği küresel ve bölgesel düzeyde arttı.

Paradoksal biçimde Arap Baharı Türkiye'nin dış politikasının kimyasını bozdu. Devrimler Arap halkının demokrasi ve özgürlük taleplerinden çok, Ortadoğu'da 'Batı düzeni'ne Arap halklarının bir isyanı olarak okundu.

Ortadoğu'yu Batı boşaltıyorsa Türkiye doldurmalıydı ortaya çıkan boşluğu. Tarihi ve kültürel 'ortaklıklar' böyle bir misyona mahkûm ediyordu Türkiye'yi.

'Yeni Ortadoğu'yu biz kuracağız' iddiası böyle bir zihin dünyasının eseri. 'İlham kaynağı' olmak yerine 'kurucu' bir güç olma iddiası çok ileri bir noktaya işaret eder. Hegemonik unsurlar içeren 'ağabey' tutumunu bile aşan 'emperyal' bir hava içerir. Dolayısıyla böyle bir misyona bölgeden paydaşlar bulamazsınız. Kimse kendi ülkesini emperyal bir projenin parçası haline getirecek bir sürece destek vermez. Sonuçta kurduğunuz 'yumuşak güç'

unsurlarını da kaybedersiniz. Elinizde sadece 'katı güç', yani 'bilek gücü'nüz kalır. Bugünün dünyasında da bilek gücünüzü kullanmanız zordur.

Paradoks budur; ne 'katı-askeri gücünüzü' kullanabiliyorsunuz, ne de 'yumuşak gücünüz' artık bir anlam ifade ediyor. Çünkü güç kullanma tehdidinde bulunduğunuz anda yumuşak gücünüzün etkinliğini de bitirmiş olursunuz. Suriye ve Irak'ta yaşadığımız açmaz budur. Artık ne önceki 'işbirliği' paradigmasına dönebiliriz ne de 'çatışma' paradigmasının vazgeçilmezi olan tek taraflı güç kullanma imkânına sahibiz.

Dolayısıyla başa dönüyoruz; Türkiye'nin dış politikası 'iç politika'daki iktidar projeksiyonlarının bir uzantısı haline geliyor. Suriye, Irak ve İran'la yaşadığımız sorunlar, ABD ile ilişkilerin geline noktası ve AB krizi bu aktörlerin iç gelişmeleri kadar bizim 2014 senaryolarıyla da alakalı. Sakın Suriye 2014 sonrası için bir 'son adım' olmasın?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gül, Erdoğan, Kurtulmuş

İhsan Dağı 2012.07.17

Son yıllarda 'yeni Türkiye'nin en önemli özelliklerinden birisi siyasette belirsizlik döneminin kapanmış olmasıydı. İktidarı ve muhalefetiyle siyaset öngörülebilir bir hüviyete kavuşmuştu. Ancak Türkiye bu özelliğini kaybediyor. İstikrar ve devamlılıktan yeni bir 'değişim eşiği'ne gelmiş gibiyiz.

Siyaset öngörülebilir olmaktan çıktı. Başbakan Tayyip Erdoğan önceki gün, önümüzdeki AK Parti kongresinde 'son kez genel başkan adayı' olacağını açıkladı. Bu, Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığı adaylığının ilanı anlamına da gelir. Seçilmesi de yüksek bir ihtimal.

Ancak Anayasa Mahkemesi, yeniden adaylık için mevcut Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de önünü açtı. Bu karardan sonra Gül'ün yeniden adaylık için yoğun baskı altında kalacağına kuşku yok. Seçilmesinin ardından polemiklerden kaçınan, her kesimden insanlarla diyalog kurmaya gayret eden yumuşak üslubuyla Gül, başarılı bir cumhurbaşkanı profili çizdi. O makamda kalmasını isteyenlerin hiç de az olmaması normal.

Soru şu: Abdullah Gül, 2007'de "Adayımız Abdullah Gül kardeşimiz." diyerek önünü açan Tayyip Erdoğan'ın karşısına çıkar mı? Benim kanaatim çıkmayacağı yönünde, ama çıkarsa Türkiye siyaseti bambaşka bir yöne doğru evrilir. Erbakan-Erdoğan benzeri bir rekabet Erdoğan ile Gül arasında yaşanmaya başlar.

Ancak baskılara rağmen Abdullah Gül'ün yeniden cumhurbaşkanı adayı olarak Erdoğan'ın karşısına çıkacağını sanmıyorum. Peki, ne yapar? Bilmiyorum, kendisinin de henüz bildiğini sanmıyorum. Ancak her durumda çokça konuşulan parti liderliğine ve başbakanlığa dönüş olmaz. Olmaz, çünkü, Çankaya'ya çıkan Erdoğan başbakanlıkta güçlü bir siyasal figür görmek istemez. Zaten Erdoğan'ın Çankaya'ya çıkma arzusunun gerisinde ülkenin yetkili ve sorumlu 'tek lideri' olma arayışı yatıyor. Çankaya'da hükümet işlerine Özal'ın 1989 sonrası dönemde karıştığından daha fazla karışacak, adeta fiilî bir başkanlık modeli uygulayacaktır.

Bu modele de cumhurbaşkanlığı yapan bir Abdullah Gül razı olmaz.

Benzer bir analizi şu sıralar AK Parti'ye geçmesi konuşulan HAS Parti lideri Numan Kurtulmuş için de yapmak mümkün. Kurtulmuş'un Erdoğan'ın cumhurbaşkanlığı sonrası AK Parti lideri ve başbakan yapılacağı konuşuluyor. Ben buna da ihtimal vermiyorum. Çankaya'da ülkeyi yönetmeye devam etmek isteyen Erdoğan'ın tercih etmeyeceği bir kişi Numan Kurtulmuş. Nedeni basit; Kurtulmuş 'emanetçi' bir başbakan olmaz, Çankaya'dan yönetilmeyi kabul etmez. Dolayısıyla Erdoğan da böyle bir riske girmez.

Dahası, Erdoğan'ın Numan Kurtulmuş'u 'başbakan yapmak için' AK Parti'ye alacağını düşünenler yanılıyor. Türkiye siyaseten belirsizliğe yelken açmış durumda. Bu saatten sonra nerede ne olacağını kestirmek imkânsız. Erdoğan sonrası AK Parti'de çıkan bir kaos bambaşka noktalara gidebilir. Kurtulmuş, muhafazakâr sağıın en ciddi lider adayı. Başbakan Erdoğan'ın da en çok çekindiği 'muhaletet' lideri. Yeni bir oluşum sürecinde etrafında toparlanmalar olabilir. AK Parti'ye transfer Kurtulmuş'u başbakan yapma değil, alternatif olmaktan çıkarma hamlesi.

Peki, Numan Kurtulmuş çok mu saf? Bilmiyor mu kendi potansiyelini, AK Parti'nin iç dinamiklerini ve Erdoğan'ın liderlik özelliklerini? Tabii ki biliyor ama daha fazla 'rezerv'de kalmak istemiyor. Ayrıca bütün Türkiye'de aktif olarak siyaset yapacak bir partiyi finanse etmek ve insan kadrolarını bir arada tutmak zor. Üstelik AK Parti'ye karşı sert bir muhaletet yapmayı meşrulaştıracak ortam ve bunu mümkün kılacak araçların olmadığını da farkında.

Dolayısıyla Kurtulmuş farklı bir strateji izliyor, potansiyel bir lider adayı olarak AK Parti içinde olmayı uygun görüyor. Böylece AK Parti kadrolarına, teşkilatına ve tabanına nüfuz etme imkânına kavuşmayı, yarın bir gün AK Parti'de liderlik yarışı başladığında da rekabete hazır olmayı umuyor. En kötü senaryo; liderliği alamasa bile yüzde elli oy alan bir partiden kopacak unsurlarla en az yüzde 20'lik bir parti yaratmak olabilir.

Gül, Erdoğan, Kurtulmuş... Hem arkadaşlar hem de rakip. Tercihleri ve birbirleriyle ilişkileri, AK Parti denilen siyasal fenomenin geleceğini belirleyecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin alternatifi var mı?

İhsan Dağı 2012.07.20

Cevabı belli bir soru bu: Hayır, AK Parti iktidarının bir alternatifi yok. Alternatif olarak ilk akla gelen anamuhalefet partisidir. CHP on yıllık bir iktidar karşısında bile hâlâ 'alternatif' görüntüsü veremiyor.

Bunda kuşkusuz CHP'nin izlediği politikaların rolü var. Askercil tutumu, dışlayıcı dili, ideolojik dokusu, lider sorunu vs. CHP'nin kendi 'öz' tabanını aşır bir kitle partisi haline gelmesini önledi. Dolayısıyla CHP'nin son on yılda toplumsal talepleri anlayamadığını, değişimi okuyamadığını söyleyip duruyoruz. Değişime karşı statükoyu, demokrasiye karşı sivil-asker bürokratik vesayeti, topluma karşı devleti ve hatta geleceğe karşı geçmişini savunan bir CHP elbette toplumsal taleplerin ve değişimin taşıyıcı aktörü olamazdı.

Ancak unuttuğumuz iki nokta var. Birincisi, CHP böyle bir pozisyonu rasyonel bir siyasal analizin sonunda almadı. Geçmişinden taşıdığı kimliği, kadroları ve tabanın verdiği 'doğal tepkiler'le üretildi bu çizgi. Yani bir

'aktör' ve 'yapı' olarak CHP yapması gerekeni yaptı. Kurduğu 'Kemalist' devleti, bu devletin ideolojik aygıtlarını ve beslediği toplumsal kesimleri savundu. Demokrasinin ve toplumsal taleplerin değil 'rejim' denilen iktidar düzeneğinin arkasında durdu. Tarihi ve müttefikleri dikkate alındığında 'doğal' bir reaksiyondur CHP'ninki, ama demokratik değildi, büyük kitlelerin tercihlerini yansıtmıyordu. Ancak dediğim gibi, bu aktör ve yapı başka bir politika da üretemezdi.

Böyle bir tarihsel pratiğe ve ideolojik dokuya yaslanan bir parti bugün 'değişim' adı altında pozisyonunu değiştirmeye çalışıyor. İmkansız değil, ama zor. Hem CHP olmak, CHP olarak kalmak hem de değişmek mümkün değil. CHP 'dönüştürücü' bir rol üstlenebilir, geçmişte bunu yaptı; devlet aygıtını kullanarak kafasında kurduğu bir toplumu pratikte yaratmaya çalıştı. Siyaset toplumsal talepleri karşılamamanın değil toplumu tasarlamamanın aracıydı CHP için. Bu da otoriter yöntemleri gerektiriyordu tabii ki. Bu özelliğiyle CHP, demokrasi için değil tek parti rejimi içinde icad edilen bir 'şey'di. Dolayısıyla CHP başkalarını değiştirmeye kalkışan, ama kendisini değiştirmeyi aklından dahi geçirmeyen bir parti. Birincisini yapmak üzere tasarlanan bir parti olduğu için de ikincisini yapamıyor.

Unutulmaması gereken ikinci nokta CHP'ye karşı var olan 'tarihsel-toplumsal' blokaj. CHP'nin çağrıştırdıkları toplumun geniş kesimleri için hiç de pozitif değil. Seçmen analizlerinde 'asla oy vermeyeceğiniz parti' sorulduğunda iki parti açık ara önde çıkıyor; birincisi BDP ikincisi de CHP. Çok büyük bir kitlenin 'asla' dediği bir parti 'marjinal'leşmiş demektir. CHP kimliği, kadroları, söylemi ve tarihiyle yüzde yetmişlere ulaşan büyük merkez sağ kitlelere 'yabancılaşmıştır'. CHP ile bu kitleler arasında psikolojik bariyerler vardır; adı CHP olan bir parti bu kitlelerden oy alarak iktidara gelemes.

Başa dönersek; anamuhalefet, eğer iktidar partisinden kaçanları bünyesinde toplayabiliyorsa iktidar alternatifi olabilir. Böylece iktidar partisinin oylarının azalması muhalefet partisinin oylarının artması anlamına gelir. Bugün seçmen araştırmalarına baktığınızda AK Parti'den CHP'ye oy geçişlerinin yok derecesinde olduğunu görürsünüz. İşte bunun nedeni Türkiye'nin yakın tarihi, sosyolojisi, CHP'nin kimliği, kadroları ve tarihiyle imajıdır; bugünden yarına da değişmez.

Neredeyse on yıldır dile getirdiğim bir tez var; eğer bir gün AK Parti'ye bir alternatif çıkacaksa bu 'sağ'dan çıkacak. Bugün öyle bir oluşum da yok. Numan Kurtulmuş'un AK Parti'ye yönelmesi, Süleyman Soylu'nun elinden bir operasyonla DP'nin birkaç yıl önce alınması geriye pek 'sağ' alternatif bırakmadı. MHP'yi saymıyorum, çünkü MHP son yıllarda 'hedef kitle' olarak AK Parti'ye de oy veren geleneksel sağ kitleleri değil CHP'li ulusalcı-laik kitleleri aldı. Ama belli olmaz, önümüzdeki MHP kongresinden sonra parti kendine yeni bir rota çizerse durum değişebilir. Bu sütunlarda defalarca yazdığım gibi 'muhafazakâr demokrat' AK Parti'ye karşı MHP 'milliyetçi-demokrat' bir pozisyon geliştirebilirse sağda AK Parti'nin alternatifi olabilir.

Kısaca AK Parti'den oy çelemeyen bir parti alternatif olamaz. Böyle bir parti de yok. Aksine AK Parti çevreden oy devşirme siyasetine devam ediyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hazır mısınız Kürt devletine?

Kürt meselesi 'sümen altı'na saklanabilecek gibi değil; acil ve önemli. Üstelik artık sadece Türkiye içinde çözülebilecek bir mesele olmaktan da çıkmış durumda.

Kürt coğrafyası fokur fokur kaynıyor. Irak'ta fiilen bir devlet, hukuken özerk bir bölgesel yönetimin kurulmasının ardından şimdi de Suriye'de Esed rejiminin düşmesi durumunda özerk bir Kürt yönetimi kurulacak; bağımsız bir 'Batı Kürdistan' ihtimali bile mevcut.

Bu gelişmeler Türkiye'yi de ciddi biçimde etkileyecek. Kürt meselesinin ulusal sınırları 'aşan' bir mesele olduğu hep söylenirdi; şimdi, ulusal sınırları 'zorlayan' bir mesele haline geldiğini artık anlamış olmalıyız.

Suriye'den devam edelim... Esed rejiminin günleri sayılı. Çatışmalar Şam ve Halep'i de içine aldı, Kuzey'de de kontrol yer yer Kürt gruplara geçiyor.

Esed yanlılarının 'çıkış stratejisi'nin ülkenin Batı'sına çekilerek bir Nuseyri devleti kurmak olduğu söyleniyor. Buna karşı pek itiraz da yok, özellikle uluslararası çevrelerde. Birkaç nedeni var. Mısır'la birlikte İsrail'le sınırı olan çok önemli bir Arap ülkesidir Suriye. Bölünme, Suriye'nin bölgesel etkisinin iyice azalması anlamına gelir. Bölgesel güç iddiasındaki Mısır ve Suudi Arabistan bundan rahatsız olmazlar. Türkiye de kaostansa Suriye'nin bölünmesine razı olur. İsrail için ise bu talih kuşu anlamına gelir.

Esed sonrası Suriye'de en çok kaygı duyulan gelişme, iç savaş. Savaş'ın tarafları olarak da yıllarca yönetimden dışlanan çoğunluk Sünnileri ile azınlıktaki Nuseyriler ve Hristiyanlar görülüyor. Alevi ve Hristiyanların çekileceği Batı'daki bir Nuseyri devleti iç savaş riskini düşüren önleyici bir mekanizma olarak görülebilir. Batı dünyası bu fikre yakın. Bosna'dan da biliyoruz; 'etnik veya dinsel temizlik' çatışma önleyici, barış kurucu bir mekanizma olarak desteklenebiliyor. Bosna'da bunu çok kötü uyguladılar, Suriye'de de sıcak bakarlar.

Ancak unutmayalım; Suriye eğer bölünecekse üçe bölünür. Batı'da Nuseyriler, merkezde Sünni Araplar ve Kuzeyde Kürtler. Kürtler, doğrusu Esed rejiminden hiç uzak durmadılar, ama artık kendi ellerini oynayacaklar. Hemen Doğu'larında ilham, akıl ve kaynak alacakları bir yapı var. Son haberler bu sürecin başladığını gösteriyor. Kuzeyde dört şehrin kontrolü Kürtlere geçmiş. Daha doğrusu, çekilme stratejisinin bir unsuru olarak Esed bölgeyi Kürtlere teslim ediyor. Kamışlı da yakındır, verilir.

Bizim devletimize duyurulur; bölgedeki Kürt jeopolitiği yeniden şekilleniyor. 'Büyük Kürdistan' artık birçok Kürt için hayal değil. Bakarsınız 'ilk bağımsız Kürt devleti' hiç beklenmeyen bir yerden, Suriye'den çıkar.

Hazır mıyız buna? PKK'nın bir Türkiye örgütü olduğu kadar aynı zamanda bir Suriye Kürt yapılanması olduğunu unutmayalım. Ayrıca, bölgedeki gelişmelere Türkiye Kürtlerinin ilgisiz kalması beklenemez. Hâlâ Türkiye'nin Kürt sorununu 'idare edilebilir' sanıyor musunuz?

Bölgede Kürt nüfusun olduğu ülkelerde radikal değişiklikler oluyor. Irak'ta ülke fiilen bölündü. Hukuken bölünmesi de çok uzak bir ihtimal değil. Suriye'de değişim rüzgarı Suriye Kürtlerine özerklikten fazlasını verebilir; Nuseyri devleti kurulursa Suriye Kürt devleti de gündeme gelir...

Kürt nüfusun yoğun olduğu üçüncü ülke Türkiye. Biz ne yapacağız?

Büyük bir kriz Türkiye Kürtlerini de koparır. Yıllardır, 'bir askeri darbe Türkiye'yi böler' diye boşuna uyardık. 2004'te, 2005'te 2007'de bir darbe olsaydı Türkiye bölünmüştü. Bundan sonra da darbe veya farklı türden büyük krizler çıkarsa Kürtleri tutmak imkansız olur.

Dolayısıyla hükümet, 'böyle gelmiş böyle gider' deme lüksüne sahip değil. Kürt sorununu bu hükümet çıkarmadı elbette. Aksine, asimilasyon ve inkar politikalarına son vererek farklı bir duruş sergiledi, açılım girişimlerinde bulundu. Ancak son zamanlarda bir yandan eski güvenlikçi politikalara dönmek, öte yandan da PKK ile görüşmek gibi çelişkili sinyaller gönderiyor.

Ama gelinen nokta, bölgesel gelişmeler ve yeni jeopolitik durum daha fazlasının yapılmasını gerektiriyor. Sorunu AK Parti icat etmedi elbette, ama çözecek olan o. 2023 vizyonundan bahseden bir yönetim Kürt meselesini gündelik politikalarla çözemez, hele Kürt coğrafyası hızla Kürt devletlerine dönüşürken...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlerin kazanımı Türklerin kaybı mı?

İhsan Dağı 2012.07.27

Kürtlerin kazanımları Türkler için kayıp mıdır? Önce oturup bunun üzerine düşünelim. Irak'ta, Suriye'de ne zaman Kürtler biraz nefes alsın, rahatlasın, haklarına ve özgürlüklerine kavuşsa Türkiye'den birileri bunları 'tehdit' olarak görüyor.

Hem o insanlara 'kardeşlerimiz' deyip, hem de onların kazanımlarından tehditler çıkarmak tutarlı bir davranış değil. Üstelik, Irak ve Suriye Kürtlerinin akrabaları bizim yurttaşlarımız. Böylesi bir memnuniyetsizlik ve tehdit söyleminin 'bizim Kürtler' üzerinde nasıl bir tahribat yarattığını da hesaba katsak iyi olur.

Suriye'de mesele, Kürt meselesine gelip dayandı. Böyle olunca da 'geleneksel devlet refleksleri' devreye sokuldu hemen. Kırmızı çizgiler çekildi, müdahale tehditleri savruldu. Bu gelişmelere artık farklı tepkiler göstermek gerek. 1990'lardan itibaren Kuzey Irak'taki Kürt oluşumuna ilişkin o dönem vesayet kurumlarının ve onların sivil uzantılarının söylemlerini bugün AK Parti hükümetinin tepesindeki isimlerin dillendirmesi şaşırtıcı. Öncelikle, bölgesel siyasette 'Kürtler için iyi olan Türkiye için kötüdür' formülünü sorgulamalıyız; bu hem ahlaki değil hem de Türkiye Kürtlerini bizden uzaklaştırıyor.

Ayrıca samimi olalım. Suriye'nin 'toprak bütünlüğü'nü savunuyoruz demenin Türkçesinin tıpkı Irak'ta olduğu gibi, aslında Suriye'den doğacak bir 'Kürt siyasal varlığına izin vermeyiz' demek olduğunu herkes biliyor.

Artık Kuzey Irak'ı veya Kuzey Suriye'yi bırakıp kendi sorunumuza odaklansak iyi olur. Irak veya Suriye Kürtleriyle uğraşmak bizim sorunumuzu çözmeyecek. Kürt sorunundan kaçış yok. 'Benim için Kürt meselesi bitmiştir' demekle bitmiyor mesele. Daha öncekiler de 'benim için Kürt yoktur' demişlerdi. Ne oldu?

Kürt meselesini ulusal bütünlük içinde çözebilmek için radikal bir paradigma değişimi şart. Alışlagelmiş düşünce kalıplarıyla çözüm, hatta kısmi rahatlatma bile mümkün değil. Öncelikle şu 'ulus devlet' konusu... Bunun 'tek uluslu-tek dilli' homojen bir ulusla alakasının olmadığını iyi anlamak durumundayız. Toplum veya ulus inşa eden devletler modeliyle Kürt sorunu çözülemez.

Ayrıca bir de üniter devlet konusu var. Üniter devletle aslında merkezden yönetilen, merkezde de vesayet kurumlarının yönettiği devlet kastedildi. Oysa güçlü yerel yönetimlerin, eyalet sisteminin, bölge yönetimlerinin

bulunduğu ülkeler de 'üniter'dir. Bizdeki üniter devlet takıntısı aşılmadan Kürt sorununda yaratıcı ve tatmin edici adımlar atılamaz. Bir başka konu, 'reform yöntemi'. Ne yaptığınız kadar nasıl yaptığınız da önemlidir. Reform denilecek bir adım atılacaksa, bunu tepeden aşağıya bir 'lütuf' olarak vermekten vazgeçmeli. Sürece 'ötekiler'i de katmadan reformlar karşılık bulmaz.

Artık mesele her yönüyle bölgesel. 'Eskiden de farklı değildi' diyebilirsiniz. Doğrudur; ancak eskiden bu 'bölgesel sorunu' bastıracak 'bölgesel muhataplar' bulurdunuz. Bölgedeki 4 ülkenin 'ortak sorunu'ydu Kürt sorunu. Şimdi durum farklı; artık Kürtleri bastırmak üzere 'ortak hareket eden' rejimler dağıldı. Saddam gitti, Esed yolcu, Türkiye'de vesayetçi-asimilasyoncu devlet yok, İran çaresiz. Artık Kürtlerin kendileri bölgesel bir zeminde ortak hareket ediyorlar ve birbirlerini tetikliyorlar.

Şunu bilelim; daha özgür, daha müreffeh ve daha güvenli bir ülke yaratamayan yönetimler meşruiyet erozyonlarına uğruyor. Bu, Türkiye için de geçerli. Türkiye Kürtleri, etrafında Kürt kimliğiyle özgürce yaşayabileceği ülke veya ülkeler oluştukça o insanları burada tutmak zorlaşacak.

Unutmayalım; bölgede en büyük Kürt nüfusu Türkiye'de yaşıyor, bizim Kürtlerimiz Kürtler arasında en eğitilmiş, en zengin, en kentli, siyasal olarak en bilinçli ve de en aktif kitleyi oluşturuyor. Böyle bir etnik grubun haklar ve özgürlükler bakımından bölgedeki diğer Kürtlerden geri kalmasını, aza razı olmasını beklemek abes olur.

Türkiye bir yandan paradigmasını yenilemeli, öte yandan da cazibesini artıracak bir vizyona odaklanmalı. Ayrılıkçı Kürt siyasal hareketinin en zora düştüğü zaman 2002-2005 dönemidir. Neden? Çünkü bu dönem hem demokratikleşme reformlarının zirve yaptığı bir dönemdir, hem de özgürlük, refah ve güvenliği kurumsallaştıracak AB üyeliği vizyonunun ciddiyetle izlendiği bir dönem. Başbakan'ın Putin'e şaka yollu girmeyi teklif ettiği 'Şanghay 5' şakacıktan bile güldürmez bu insanları.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hakikaten 'tek millet' miyiz?

İhsan Dağı 2012.07.31

Suriye'den bir Kürt sorunu çıkması elbette şaşırtıcı değil. Taşlar yerinden oynayınca 'demografi' yeni yapılanmanın 'doğal' bir ögesi olarak yüzeye çıkıyor.

Olmayan bir şeyin icadı değil karşılaştığımız; bastırılmış insanların görece özgür bir ortamda seslerinin duyulur, kendilerinin görünür hale gelmesi. Aslında derin sosyolojik gerçekliğin siyasal mühendislik girişimlerine galebe çalması durumudur bu. Laikçi politikalar karşısında dindarların direnişleri neyse, inkâr ve asimilasyon politikalarına karşı Kürt kimliğinin varlık mücadelesi de odur.

Devlet eliyle 'yeni toplum' yaratma politikalarının ne kadar başarılı olabileceğini bu iki 'alternatif kimlik' hareketinin bugün geldiği noktaya bakarak anlayabiliriz. Laikçi toplum mühendisliğiyle baskılanan, dışlanan ve biata zorlanan dini kimlikler bugün hem toplumsal olarak yaygın hem de siyasal olarak son derece etkinler. Cemaat ve tarikatların dışında bu ülkeyi on yıldır yöneten parti İslamcı bir hareketin 'evrim' geçirmiş hali. Kürtler de son yüzyıllık tarihlerinin en güçlü oldukları evrelerindeler. Bir yandan AK Parti üzerinden iktidara

ortaklar, öte yandan da muhalefetin en sert çekirdeğini oluşturuyorlar. Üstelik yelpazedeki iki kesim de Kürt kimliğinin varlığı, hakları ve temel talepleri konusunda birbirlerinden fazlaca farklılaşmıyorlar. Çıkarılacak sonuç şu; sosyolojik kimlikler zorlayıcı devlet politikalarıyla ortadan kaldırılamaz. Kimlikler elbette değişir, ama onları değiştiren yine kendi toplumsal, ekonomik ve siyasal iç dinamikleridir.

Cumhuriyetçi-Kemalist toplum mühendisliğine maruz kalmış, ancak bütün devlet gücünü arkasına alarak kendini dönüştürmek isteyen güçleri yenmiş bir grubun temsilcilerinin iktidarda olduğu bir dönemden geçiyoruz. Bunlardan da diğer kimliklere yönelik toplum mühendisliği kokan geleneksel devlet refleksi göstermemelerini bekliyor insanlar. Kendilerine karşı başarılı olamayan bir modelin başkaları üzerinde başarılı olacağını düşünmeleri saçma. Ama düşünüyor da olabilirler kendilerini 'özel', mücadelelerini 'eşsiz' görüyorlarsa. Kürt kimliği konusunda mevcut devlet yaklaşımının 'inkâr ve asimilasyon' noktasında olmadığı aşikâr. 'İnkâr'dan 'tanıma' aşamasına geldiğimiz iddiasındayız. Ancak 'tanınma', bir etnisitenin varlığını kabul etmek, dilini, tarihini bilmek demek değil; varlıklarına içkin taleplerini karşılamak. Bizim, Kürtlerin varlığını 'tanıma' anlayışımız, 'tamam, kabul ettik varsınız' noktasında. Kimlikler sadece bununla yetinmezler; tanınma daha fazlasını öngörür. Mesele, Türkiye'nin buna hazır olup olmadığı. Bence bunu kolaylaştırmanın yollarından birisi dindar-muhafazakârların kendi tecrübeleri üzerinde düşünmeleri ve kendi tecrübelerinden Kürt kimliğine ilişkin de sonuçlar çıkarmaları.

Bunu yaptıklarında 'Kürtlerin kazanımları Türkler için tehdit, tehlikedir' söylemini sürdüremeyecekler. Daha düne kadar birileri de onları 'tehdit ve tehlike' olarak niteliyor, dindarların İran, Suudi Arabistan, Hizbullah gibi 'dış bağlantılarından' tehlikeler üretiliyor, serbest bırakılan dindarların 'dış bağlantılarıyla' rejimi devirecekleri anlatılıyordu. Bütün bunlar da önce kurgulanan 'dil'le başlıyordu. Şimdi Kürtlere yönelik 'dil'i dönüştürmek gerekiyor öncelikle. Örneğin Suriye krizinde Kürt boyutu ortaya çıktıktan sonra konuştuğumuz 'dil'e bakın. Devlet erkânından haberlere ve köşe yazarlarına çok büyük bir çoğunluk, açık veya örtülü bir biçimde 'Kürtler için iyi olan Türkiye için kötüdür' önkabulüne göre konuşuyor.

Karar vermemiz gereken durum şu; Kürtler bu ülkenin 'biz tasavvuru'nun içindeler mi, yoksa dışındaki ötekiler mi? Yerleşik, kullanılan 'dil'e baktığımızda onları basbayağı 'dışımızdakiler-ötekiler' olarak gördüğümüz ortada. Üstelik bizim Kürtlerden de kendileri ve güneydeki akrabaları konusunda aynı dili kullanmalarını istiyoruz. Bu mümkün mü? Kürtlerin başına gelen 'iyi şeyleri' bizim felaketimiz olarak görmekten vazgeçmedikçe onları 'biz'e katamayız. Kürtler bir şeyler kazandığında 'eyvah biz şimdi ne yapacağız' paniği yaşıyorsak bu durumda 'bizim Kürtler'in bize karşı ne düşünmelerini ve nasıl davranmalarını bekliyoruz, kendilerini 'yabancı' görmekten başka. Hem bu ülkede hem de bölgede Kürtlerle birlikte yaşıyoruz. Hakikaten 'tek millet'sek onları nasıl tehdit olarak görürüz, geride kalan vesayet rejiminin devletlûları gibi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ya demokrasi ya ayrı devlet

İhsan Dağı 2012.08.03

Merkezin ağır baskısı altında ezilen etnik veya dinsel azınlıklar için iki çıkış yolu var; ya tam demokrasi ya da ayrı bir bağımsız devlet.

Bu seçenek menüsü tüm ülkeler için geçerli. Demokrasiyle temel hak ve özgürlükleri garanti altına alınmayan, iktidara ortak edilmeyen azınlıklar bağımsızlık peşine düşerler.

Bu talebi salt 'milliyetçi' veya 'sekteryen' bir girişim olarak okumak eksik olur. Küresel bir çağda yaşıyoruz; özgürlüğün, eşitliğin, adaletin ne olduğu, başka toplumlarda nasıl yaşandığı sır değil. Bilen biliyor ve bilenler birinci sınıf haklar istiyor. Bunu vermeyen devletler de derin meşruiyet krizleri yaşıyor. Eğer talep edenler ülkenin ana etnik veya dinsel gövdesine ait olmayanlarsa, onlar da kendi devletlerini kurarak haklarını elde etmeye çalışıyorlar. Bu tür denemelerden de otoriter rejimler çıkmıyor değil, ama azınlıklar bunu denemekten geri durmuyorlar.

Neredeyse elli yıldır Irak Kürdistan'ında yaşanan bu. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi öğretim üyelerinden Burak Bilgehan Özpek'in Insight Turkey (www.insightturkey.com) dergisinin yaz sayısında önemli bir makalesi yayımlandı. 'Demokrasi veya Ayrı Devlet: Irak Kürtleri İçin Gelecek Senaryoları' başlıklı yazısında Dr. Özpek Irak'ın merkezî yönetiminde yaşanan krizin Kürtleri nasıl adım adım bağımsızlığa doğru ittiğini anlatıyor.

Meselenin özünü 1970'te yapılan bir görüşme çarpıcı biçimde özetliyor.

Saddam Hüseyin başkanlığındaki bir heyet Molla Mustafa Barzani'yle Erbil'de buluşurlar. Irak Kürtleri 1961'den beri özerklik için silahlı mücadele yürütmektedir. Bağdat yönetimi sorunu çözmek için yeni bir anlaşma önerir. Mustafa Barzani Kürtlerin özerkliği tanınmadan silah bırakmayacağını, Peşmergeleri de dağıtmayacağını söyler. Saddam Hüseyin şartları kabul edince de ateşkes başlar. Bu toplantıda Mustafa Barzani'nin oğlu Mesut Barzani de vardır. Irak heyetine bir soru yöneltir; Irak'ın bütününde demokrasi sorunu nasıl çözülecektir? Saddam Hüseyin'in cevabı nettir: 'Irak'ın geri kalan kısımlarının nasıl yönetileceği sizin işiniz değil. Siz Kürdistan'da özerk olacaksınız. Irak'ın tümünden size ne?'

Mesut Barzani'nin sorusunun ne anlama geldiği zaman içinde gayet iyi anlaşıldı; ülkenin tümü demokratikleşmeden sorun çözülmüyor. Çözülmüyor çünkü demokratik olmayan merkezî yönetim özerklik vermesine rağmen Kürtleri kazanamıyor, tatmin etmiyor. Demokratik olmayan bir rejimin azınlıkların her türlü kazanımını berhava edebilme ihtimali 'kesin çözüm' arayışlarını tahrik ediyor.

Bugün Irak'ta güçlü bir federal yapı var. Barzani başkanlığında Kürdistan Bölgesel Yönetimi hem kendi kendini yönetiyor hem de merkezî yönetim üzerinde söz sahibi, Bağdat'ın petrol kaynaklarından da pay alıyor.

Ama olmuyor. Merkezle bölgesel yönetim arasındaki ilişkiler kopma noktasında. Bunun nedeni sadece Irak Kürtlerinin milliyetçi refleksleri, kendi bağımsız devletlerine sahip olma çabaları değil. Bağdat'ın merkeziyetçi, otoriter, iktidarı ve kaynakları paylaşmaya yanaşmayan tutumu Irak Kürdistan'ını farklı gelecek arayışlarına itiyor.

Kısaca, merkezde demokrasi hakim olmadan bölgesel özerklik bile ülkesel bütünlüğü muhafaza etmeye yetmiyor.

Irak Başbakanı Maliki'nin otoriter, merkeziyetçi ve dışlayıcı politikaları ülkeyi bölünmeye doğru götürüyor. Geçenlerde Barzani adeta elli yıl önceki soruyu neden sorduğunu şöyle ifade etti: "Mesele sadece Kürtler değil, Irak'ın tümü. Irak demokratik, federal ve çoğulcu olduğunda bir ve birleşik kalır. Biz Irak'ın bütünlüğünü tehdit etmiyoruz. Irak'taki diktatörlük Irak'ın bütünlüğünü tehdit ediyor."

Barzani samimi veya değil, başka mesele. Ama diğer örneklerden de biliyoruz ki 'ülkenin birliği' adına meşrulaştırılmaya çalışılan otoriter rejimler gerçekte ülkeleri bölüyor. Suriye'de de yaşanan bu... Yarın Esed

sonrası da aynı sorunlar yaşanacak. Farklı etnik veya dinî grupları bir arada tutmanın yolu tam demokrasi ve çoğulculuk...

Türkiye de sorunun vahametini kavramalı ve elini çabuk tutmalı. Demokrasisini derinleştirmezse 'bağımsızlık' talepleriyle başa çıkamaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbe olsa aynı hücrede yatacaklardı

İhsan Dağı 2012.08.07

Eski Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün mahkemede verdiği ifade beni eski günlere götürdü. Darbenin bizi alıp götüreceği günlere...

Demokratların kenetlendiği, darbecilere ve yandaşlarına karşı kimliğine, geçmişine bakmadan seçilmiş iktidarın yanında durduğu günlere. Ki zor günlerdi; karşılarında koca bir ordu, orduyla iş tutmaya alışkın sermaye grupları ve medya vardı. Açık tehdit, gizli hazırlıklar, provokasyonlar ve manipülasyonlarla geçen zor günler... O şartlarda konuşan, yazan, çabalayan demokrat insanları bu günlerde ne ve kim korkutabilir?

En başa, emekli Genelkurmay Başkanı'nın söylediklerine dönelim ki o günlerin ne günler olduğunu hatırlayalım. Büyük resme bakalım, Ergenekon ve Balyoz davalarının detaylarında kaybolmayalım. İddia nedir? Ordu içinde birileri AK Parti iktidara gelip 28 Şubat düzeneği bozulunca darbe hazırlıkları yaptı. Bir yandan fiilî darbe için planlar hazırlanırken öte yandan da darbeye zemin oluşturacak işlere kalkışıldı. Bu işlerin merkezinde de sivil uzantıları ve destekçileriyle ordu mensupları vardı.

Eski Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün mahkemede verdiği ifadeler, bu hazırlıkları doğruladı mı? Kuşkusuz evet... Önünde, resmî toplantıda 'muhtıra' diyenlerin Ayıışı, Sarıkız, Yakamoz, Eldiven, Balyoz planlarıyla resmen darbe hazırlıkları yaptıklarının Özkök de farkındaymış. Yani davalara konu olan 'belgeler, bilgiler' doğru (şimdilerde o belge ve bilgileri yayınlayanlar, yayınlanan o belge ve bilgilerle kurtulanlar tarafından tahkir ediliyor ya, neyse!) ... Geriye ne kalıyor? Detaylar. Detaylar da yargının işi.

Biz 'büyük fotoğraf'a bakıp konuşabilir, geçmişe ve bugüne ilişkin analizler yapabiliriz.

Öncelikle Nokta dergisi ve Genel Yayın Yönetmeni Alper Görmüş'ün hakkını teslim edelim. 29 Mart 2007 tarihli Nokta dergisi "2004'te iki darbe atlatmışız" başlığıyla çıkmıştı. Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in günlüklerine dayanarak Ayıışı, Sarıkız ve Yakamoz kod adlı darbe planlarını deşifre ediyordu. Hatırlayan hatırlar, böyle bir haber çıktığında yer yerinden oynamamıştı Türkiye'de. Merkez medya doğru dürüst görmemişti bile haberi. Şimdilerde 'güzellemeler' yazdıklarına bakmayın; 'öte taraf'ın hâlâ güçlü olduğu o günlerde onlar bu 'bomba haber'i 'karartma', 'saptırma' ve 'küçültme' peşindeydiler. Darbenin hedefindeki hükümetten ve partiden bile doğru dürüst tepki gelmemişti.

Böyle olunca NOKTA ve Alper Görmüş yalnız kalmış, General Örnek günlüklerini inkâr etmiş, dergi ve Görmüş hakkında dava açmıştı. Askerî mahkeme de boş durmamış, aldığı kararla NOKTA'yı basmış, evraklarına ve

bilgisayarlarına el koymuştu. Bir avuç demokrat ve hakiki gazeteci, fincancı katırlarını ürkütmüştü. Baskı altında kalan yayıncı, bir ay geçmeden NOKTA'yı kapattı. O demokrat ve hakiki gazeteciler de işsiz kaldı. Ne gazetecileri ne yayıncıyı kimse koruyamadı, korumaya çabaladılar mı? Bilmiyorum. Darbecileri ve darbe girişimlerini deşifre eden Alper Görmüş'ü darbenin devireceği hükümet ve partiden arayan, soran oldu mu sonra? Onu da bilmiyorum. Bildiğim, bu gazetecilerin o günlerde adeta közü avuçladıkları... Aşkolsun onlara!

Şimdilerde 'Belge, bilgi yayınladı diye kimsenin Yeni Türkiye'den pay talep edemeyeceğini' ilan ediyorlar 'eski yol arkadaşları'. Sanki onlar 'pay dağıtma' mevkiilerindeymiş ve onlardan pay isteyenler varmış gibi! Demek 'pay' diye bir 'şey' var ortada ve pay alanlar 'paylaşmayız' diyorlar.

Nereden nereye? Ayışığı, Sarıkız veya Eldiven darbe planları gerçekleşse büyük ihtimalle aynı hücreyi paylaşacak insanlar birbirlerini 'pay'lıyorlar şimdi. Açıkçası ben bu günleri göreceğime o insanlarla bir ranzayı paylaşmayı tercih ederdim. Belki de paylaşacak bir ranzamız bile olmayacak, evlerimizin önlerinde sıkılacaktı kafamıza... Şimdi 'belge, bilgi yayınladı' diye küçümsenen, üstelik 'pay istemek'le suçlanan insanlar oldu bu 'demokrat ve hakiki gazeteciler'.

'Devlet' denilen şey öyle şişede durduğu gibi durmuyor işte, kana karışınca 'başlar' döndürüyor, gözler karartıyor. Bundan nasibini, İslamcı bir gelenekten gelen bir partinin devletinde Türkiye İslamcılığının en önemli fikir adamlarından birisi, Ali Bulaç da alıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kemalist devletten kalan miras

İhsan Dağı 2012.08.10

Kalemle havan topunu ayırt edememek mümkün mü? Değil. Ancak kalemi, kitabı, yazıyı havan topu gibi gören bir içişleri bakanı var.

Çok düşünülerek söylenmiş laflar olmadığından eminim, ama bir okuyun nasıl bildik bir dil olduğunu göreceksiniz; "Ülkenin olağanüstü gündemi sadece çatışma alanı ile ilgili değildir, bu çatışma İstanbul'da kalemle devam ediyor, İstanbul'da kitapla devam ediyor. Geçimli'de atılan havan mermisiyle burada, Ankara'da yazılan yazıların bir farkı yoktur."

Düşünceyle, kalemle, kitapla teröristin havan topunu bir görenlere biz alışkınız. Bir zihniyettir bu; her nesneyi tehdit olarak gören, her durumdan bir tehlike ve düşman üreten 'güvenlikçi' bir zihniyet. Otoriter Kemalistler bugün iktidarda olanları da sindirmek için sıkça kullanmışlardı bu 'güvenlikçi' zihniyet sopasını. O yüzden çok tanıdık bir dil bu. Şaşırdığımız, bunun bugün AK Parti saflarında da destek bulması.

Muhafazakârlar otoriterleşme tuzağına düşmek istemiyorlarsa 'güvenlik' odaklı bir dilden kaçınmaları gerek. Etrafınıza baktığınızda tehdit, tehlike ve düşman görmeye başlamışsanız bunun iç politikaya yansıması otoriterleşme olur. Güvenlik gerekçesiyle susturmak istersiniz konuşanları, yazarları. Sonra da bunun hakikaten etkili bir yöntem olduğunu, güvenlik adına eleştirilerin susturulabildiğini, haberlerin gizlenebildiğini,

muhaliflerin sindirilebildiğini gördükçe daha da içine çeker sizi bu girdap. Güvenlik, böylece bir siyasete dönüşmüş olur; baskıcı, dışlayıcı, susturucu bir siyasete.

Her şeyi bir güvenlik meselesi, yani kendi varlığına yönelik bir tehdit olarak algılamak hiç sağlıklı değil. Bu noktaya gelen iktidarlar topluma nefes aldırılmazlar. Ülkenin tümünü bir savaşın cephesi haline çevirdiğinizde, memleketin her karış toprağında düşman ararsınız. Bu olağanüstü bir haldir ve olağanüstü bir rejim gerektirir. İleri demokrasiyi hedeflerken kalemlerden, kitaplardan 'havan mermisi' icat eden hayal gücünün bizi götüreceği yer hiç de yabancı olmadığı bir rejim.

Otoriter Kemalistler yıllarca 'rejimin geleceği' ve 'devletin bekası'nın tehdit altında olduğunu iddia ederek hem muhalifleri bastırdılar hem de demokrasiyi, hukuk devletini, insan hakları rejimini ertelediler. Aslında sözünü ettikleri tehdit de yoktu; düşmanı 'icat' ettiler önce, onun üzerine de rejimlerini inşa ettiler. Biliyorlardı ki bu topraklarda tehdit ve tehlike diliyle otoriterliği meşrulaştırmak ve toplumsallaştırmak mümkün. Çok çektiğimiz 'vesayet düzeni'ni böyle kurdular.

Son zamanlara 'güvenikleştirme' dilinin hükümet çevrelerinde yaygınlaştığını görüyorum. İlgisiz olaylar 'tek merkezden' yürütülen 'organize' komplolar olarak niteleniyor. Bunun için uygun bir ortam olduğu kuşkusuz. AK Parti yüzde elli oyuna rağmen hâlâ kendini güvende hissetmiyor. Bölgede Suriye, Irak ve İran'la 'düşmanca' bir ilişkiye doğru ilerliyoruz. Irak Kürtleriyle kurulan pozitif bağ, yerini yeniden kuşku ve güvensizliğe bıraktı. Böyle bir ortamda eskilerin sıkça kullandığı 'dört yanımız düşmanlarla çevrili' söylemine yuvarlanmamak zor. Bir de köpüren bir Kürt meselesi var içimizde ve çevremizde. Konu buraya gelince elbette 'dış güçler'in marifetlerini işitmeye başlarız. İşin bir de iç boyutu vardır elbette; yerli işbirlikçiler!

Otoriter Kemalistlerin en iyi yaptıkları iş 'iç düşman' icat etmektir. Dindarlar iç düşmandı, Kürtler iç düşman. Bazen Aleviler iç düşman oldu, bazen de liberaller... Peki şimdi AK Parti'nin de iç düşmanları mı var?

Kemalist devletin AK Parti'ye bıraktığı en 'ince miras' güvenlikçi dil. Bununla eski düzenin kendini dinamik olarak yeniden üretmesi mümkün çünkü. Farkındalar mı bilmiyorum, ama AK Partili vârisler bu mirası kullanmaya pek istekli görünüyorlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cengiz Çandar, Hasan Cemal, Hüseyin Aygün

İhsan Dağı 2012.08.14

Hâlâ gazetecilerin taciz, siyasetçilerin tehdit edildiği bir ülkede yaşamayı içime sindiremiyorum. Onca zamandır verilen 'demokrasi ve özgürlük' mücadelesinin geldiği nokta bu olmamalıydı.

28 Şubat'tan 14 yıl sonra aynı yöntemlerle, aynı kişilerin kullanıldığı, 'istihbarat-medya işbirliği'yle bazı aydınları itibarsızlaştırma ve hedef gösterme oyunu yeniden sahneleniyor. Ne değişti peki 14 yılda? Biz askerî vesayete karşı bir 'sivil devrim' olduğunu düşünüyorduk; yoksa Cengiz Çandar'ın öfkeli nitelemesiyle değişen sadece 'üniformalıların yerini üniformasızların aldığı bir vesayet' mi?

'İslamcı' olduğu iddiasını taşıyan bir gazetenin gazeteci meslektaşlarına yaptıkları ne herhangi bir değerle ne de gazetecilikle bağdaşmıyor. Cengiz Çandar ve Hasan Cemal'e atılan iftiralardan söz ediyorum... Güya Şemdin Sakık, yazdığı bir mektupla bu isimlerin PKK bağlantılarını deşifre etmiş! Buram buram 28 Şubat kokuyor. O dönem bu tür yayınların, tezgâhların kurbanı olan insanların bugün aynısını başkalarına karşı yapmalarının izahı yok. Yapılanlar ne insafa, ne vicdana ne de İslam'a sığar... Benzer bir 'itibarsızlaştırma' operasyonunu bir ay kadar önce bir başka gazeteci, Ali Bayramoğlu için yapmıştı aynı gazete. Sırada kim var bilmiyoruz. Muhtemelen kendileri de bilmiyor...

Bu tür 28 Şubat benzeri uygulamalar mevcut iktidarın meşruiyetini zedeler. Sadece bununla da kalmaz; memleketin önünü açan, askerî vesayeti bitiren bütün olumlu icraatlarına da gölge düşürür. Hükümetten beklenen, eleştirel yazılar yazan üç beş gazeteciye patrona şikâyet etmek yerine hedef gösteren, kişilik katliamı yapan bu tür bir gazeteciliğe dur demek olmalı.

Mesele sadece değerler ve gazetecilik ilkeleriyle de alakalı değil. Cengiz Çandar ve Hasan Cemal, hedef haline getiriliyor. 28 Şubat'taki o andıç vakasından sonra Akın Birdal'ın silahlı saldırı sonrası ölümden döndüğünü unutmadık. Hrant Dink'in benzer bir medya kampanyasından sonra katledildiğini biliyoruz. Benzer karanlık girişimler şimdi de olabilir. Bu tür haberleri yaptıranların bir sonraki hamle planlarının da hazır olması kimseyi şaşırtmaz. Lakin, Çandar ve Cemal korkacak, sinecek, susacak insanlar değil. 'Dimdik duracağım ve mücadeleme devam edeceğim. Yazacağım, konuşacağım, bağıracağım'... diyen insanlar. Ancak şu notu düşelim; bu saatten sonra Çandar ve Cemal'in güvenliği bu hükümetin namusudur. Öyle sahip çıkılmalı...

Benzer bir 'namus meselesi' BDP için de mevcut. PKK son dönemde saldırılarını artırdı. Nafile, anlamsız saldırılar... Kürtlerin meşru taleplerine ulaşmalarına katkısı olmadığı gibi Türklerdeki öfkeyi de kabartmaktan başka bir işe yaramıyor bu saldırıların. İşte Foça'da şehit edilen genç askerler... Hangi vicdan, yoksulluğa bir de evlat acısı, eş acısı, baba acısı katmayı onaylayabilir? Amaç Türklerin öfkelerini kabartmak, devletin güvenlikçi yaklaşımını haklılaştırmaksa, PKK bunu başarıyor. İyi de, bunun Kürtlere bir faydası var mı? PKK'nın kayıpları da Kürt ailelerin öfkelerini kabartıyor. Ne devletin askerine yönelik saldırılar çözebildi sorunu ne de askerın PKK'lıları öldürmesi. Bu bir kısır döngü. Devlet klasik 'güvenlikçi' yaklaşımından vazgeçmediği gibi PKK da terör eylemlerini bırakmıyor.

PKK en son CHP'nin Tunceli milletvekili Hüseyin Aygün'ü kaçırdı. Seçim bölgesinde köy köy dolaşan, halkın sorunlarına çözüm bulmaya çalışan bir milletvekilinden ne ister PKK? Örgüt, alanı kimseyle paylaşmak istemiyor. Ne AK Parti ne de başka bir parti veya kişi. PKK, Aygün'ü yerelde 'rakip' gördüğü için kaçırdı. Serbest seçimlerde halkın oyuyla milletvekili seçilmiş birisine elini uzatan PKK'nın siyaset namına söyleyecek bir sözü yoktur. PKK'nın gölgesinde siyaset yapan BDP'nin ise susmak gibi bir lüksü olamaz. Bugün itibarıyla Hüseyin Aygün, Kürt siyasetini Meclis'te temsil eden BDP için, BDP'de siyaset yapan sosyalistler için bir namus meselesidir.

'Sosyalist ve Alevi' olduğu bilinen Aygün'ün serbest bırakılması için BDP devletten daha aktif olmak zorunda. Siyasetin dokunulmazlığını, şiddete üstünlüğünü savunabilmeli...

Çandar, Cemal, Aygün... Güvenlikleri de, özgürlükleri de hepimizin namusu...

Kürt siyasetinde derin çatlak

İhsan Dağı 2012.08.17

Şiddet üzerine kurulan siyasetin meşruiyeti savunulamaz. Korku ve dehşet belki sindirir insanları bir süre ama tepki de içten içe kaynar. PKK'nın ve siyasal uzantılarının başına gelen bu. Şiddet politikası giderek büyük tepki yaratıyor; sadece Türkler arasında değil, Kürtler ve Aleviler arasında da.

Dersim Milletvekili Hüseyin Aygün'ün kaçırılması bu anlamda bir dönüm noktası olacak gibi. Salıvermenin 48 saat içinde gerçekleşmesi önemli ölçüde tepkilerin sonucu. Bakın, MHP Genel Başkanı Bahçeli bile olayı milli iradeye 'darbe ve hakaret' diye niteledi ve hükümeti 'devletin tüm imkanlarını kullanarak kaçırılan milletvekilini sağ salim bulmaya' çağırdı. Başbakan Erdoğan tepkisini ifade etti. En önemlisi ve etkili de kuşkusuz Dersimlilerin tepkisiydi. Milletvekillerinin kaçırılması tüm bölgeyi harekete geçirdi; derin bir öfke doğdu PKK'ya karşı bölgede yaşayan Alevi ve Kürt gruplar arasında. BDP'nin 'alikoyma' açıklamasındaki duyarsızlık ve topu hükümete atma gayreti daha da artırdı bu öfkeyi.

Hüseyin Aygün'ün salıverilmesinin ardından yaptığı açıklamalarla olay bambaşka iki yönde gelişmeye başladı. Bir yandan Aygün'ün kendisini kaçırانları 'arkadaş' olarak nitelemesi, kaçırılma sürecini 'iki günlük dağ maceram' demesi, ayrıca PKK'lıların barış istedikleri mesajını vermesi 'PKK propagandası yaptığı' iddialarını gündeme getirdi.

Hüseyin Aygün'ün yaptığı yumuşak, nazik açıklamalara MHP tepkili, AK Parti'den de tepkiler var. Aygün'ün yumuşak hatta şefkatli açıklamaları CHP'yi ise ayağa kaldırdı. Buna da şaşırmamak lazım; CHP, son dönemdeki çırpınışlarına rağmen tabanı ve tavaniyle Türkiye'nin en ulusalcı hareketi. Bazıları, Kılıçdaroğlu'nun 'yeni CHP'sini gömmek, CHP'nin ucundan kıyısından başladığı 'Kürt açılımını' bitirmek için Aygün'ün açıklamalarını altın bir fırsat olarak görüyorlar. CHP içinde 'güç mücadelesi'nin ve 'kimlik karmaşası'nın bitmediğini gösteren gelişmeler bunlar.

Olayların geliştiği ikinci hat bence çok daha önemli; PKK'nın tabanı ile arası açılıyor, işbirliği yapabildiği bazı bölgesel unsurlarla ilişkisi bozuluyor. Kısaca PKK yaptığı eylemlerle bölgede eleştirilmeye başlanıyor, deşifre ediliyor.

Dersim'de olup bitenlerin PKK üzerinde ciddi yansımaları olacağını düşünüyorum. Bu olay Alevi Kürtlerin PKK'ya verdiği desteğin ve BDP'ye verdikleri oyların sonu anlamına gelebilir. PKK, Hüseyin Aygün'ü kaçırmakla ne yapmaya çalıştı? Ya propaganda yapmak veya gözdağı vermek. Peki sonuç? Tam tersi. Propaganda sempati değil antipati yarattı ve Kürt Alevilerini PKK-BDP'den koparacak bir süreci başlattı. Gözdağı verebildiler mi? Hayır. Aksine, PKK'nın kendisi baskılara dayanamayıp Aygün'ü 48 saat içinde serbest bıraktı.

Orhan Miroğlu dünkü Taraf yazısında, "PKK Kürt toplumunda siyasi çoğulculuk istemiyor, siyasi çoğulculuğun mümkün hale gelmesini, kendi muhayyel iktidarı için bir engel görüyor. Alevi ve Sünni Kürtler arasında 'Hüseyin Aygün'lerin çoğalmasından korkuyor." diyordu. Çok yerinde bir tespit. Çünkü bu Hüseyin Aygün'ler şiddet karşısında siyaseti temsil ediyorlar. Üstelik konuşmaları da PKK'nın meşruiyetini yerle bir ediyor.

Dün Radikal'e verdiği röportajda; "BDP ve PKK uzun zamandır Dersim üzerinde yoğun baskı uyguluyor. Dersim'de hem uzun yıllardır faaliyet yürütüyor hem de tutunamıyor... Seçim döneminde üzerimde özel baskı uyguladılar, kara propaganda yaptılar. CHP'de yer alanların hain olduğu yönünde. Oysa demokrasiler seçmen endekslidir. Öyle yapmıyorlar, halkı suçlayan bir tavır aldılar... PKK Dersim'de kendisi dışında hiçbir güç istemiyor. Bana dönük hamle de bu politikanın uzantısı... PKK zaten Dersim'de başka bir görüşe tahammül

etmiyor. Hiçbir görüşe saygısı yok. Seçim döneminde bizim bürolar taşlandı, malzemeler kırıldı. Korkunç şeyler oldu... BDP'ye böyle bir baskı uygulayan var mı? BDP'nin Dersim'de bize uyguladığı politika kendine 90'lı yıllarda uygulanan şiddet politikasının aynısı."

Bütün Türkiye'nin bugün daha da net duyduğu bu görüşler 'PKK propagandası' mı? Elbette değil, PKK'nın bölgede yaşayan bir Kürt ve Alevi siyaset adamı, sivil toplum aktivisti tarafından deşifresi... Aygün olayı şiddetin siyaseti yenemeyeceğini gösterdi. Bundan hem PKK'nın hem de devletin ders çıkarması gerek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK saldırdıkça otoriterleşecek miyiz?

İhsan Dağı 2012.08.28

Terörü kınıyoruz, lanetliyoruz. Bebekleri, çocukları, kadınları katleden bir örgüt insanlık suçu işliyor. Hiçbir 'meşru talep' masum insanların katli üzerinden ne dile getirilebilir ne de elde edilebilir.

Terörü kınıyoruz, lanetliyoruz; ancak bu, terörü bitirmeye yetmiyor. Türkiye genelinde Türk veya Kürt yurttaşların çok büyük çoğunluğunun 'birlik ve beraberlik içinde' teröre karşı tepki gösterdiğini biliyoruz. Ancak bu da terörü bitirmeye yetmiyor.

Haberleri karartmak da tepkileri abartmak da bizi terör belasından kurtarmıyor.

Yeniden, bir kısır döngünün içindeyiz. PKK'nın terör eylemleri devleti sertleştiriyor, toplumu geriyor, siyaseti otoriterleştiriyor. Sonuçta herkes şiddet, gerginlik ve otoriterleşme taşıyan kendi konumunun meşru ve makul olduğu sonucuna vararak bildikleri yolda ilerliyor.

Terörle mücadele şart. Bu, hem hükümetin görevi hem de vatandaşın güvenlik talebinin gereği.

Ancak bu ülkede güvenlik adına özgürlüklerin canına okuyan bir gelenek olduğunu unutmamak gerek. Devleti yönetenlerin çok kolaylıkla meylettikleri bir gelenek bu. Tehdit ve tehlike üzerinden toplumu zapturapt altında tutmak, tehdit ve tehlikelerin kaynaklarını kurutmaktan her zaman daha kolay geldi yönetenlere.

AK Parti hükümeti bundan kaçınmayı başardı uzun süre. Karşıtlarının güvenlikçi ve devletçi çizgisi itti belki onu daha özgürlükçü ve sivil bir pozisyon geliştirmeye. Ancak son dönemde, belki de devletle bütünleşmenin doğurduğu bir devletçi dilin AK Parti'ye nüfuz ettiği görülebiliyor. Tam da böyle bir noktada büyüyen dış politika sorunları ve PKK terörü hükümet için kaygan bir zemin oluşturuyor. Bu zeminde güvenlik kaygılarıyla toplumu düzenleyici ve siyaseti denetleyici otoriter bir çizgiye kaymaları riski mevcut. AK Parti'nin kendinden, kimliğinden, ideolojisinden veya kadrolarından kaynaklanan bir risk değil bu. Ne zaman dış güvenlik tehditleri artsa ve terör tırmanışa geçse 'devletin refleksi' bu yönde olur çünkü.

AK Parti hükümetini köşeye sıkıştırmak için PKK terörünün işe yarayacağını düşünenler yanılıyor. PKK'nın Gaziantep katliamı ve ardından süren saldırılar AK Parti hükümetinin son zamanlardaki 'güvenlikçi yaklaşımını' haklılaştıran bir sonuç yaratmakla kalmıyor, daha da sertleşmenin gerektiği kanaatini güçlendiriyor.

Son dönemde artan PKK saldırılarının amacı nedir, bilmiyorum. İddia ettikleri gibi hükümeti devirmek olduğunu sanmıyorum. Ama sonuç, AK Parti'yi milliyetçi ve devletçi 'Türklerin partisi' haline getirmek olabilir. Böyle bir sonuç Türkiye siyasetinin kimyasını ve dengelerini bozar. AK Parti'yi Kürtleri de temsil eden bir Türkiye partisi olmaktan çıkarır. Böylece BDP bölgedeki en büyük siyasi rakibinden kurtulmuş olur. Dahası bu, Kürtlerin siyasal temsilini tamamen BDP çizgisine bırakmak anlamına gelir. Öte yandan terörle mücadele sürecinde daha 'milliyetçi, devletçi ve Türkçü' bir pozisyona sürüklenen AK Parti'nin demokrat kesimlerle zaten sorunlu olan ilişkileri de zedelenir; onu tipik bir 'sağcı' parti haline getirir.

Sanırım PKK yaşadığı derin 'meşruiyet krizi'ni AK Parti hükümetini otoriterleştirerek aşmak istiyor. Otoriterleşen bir iktidara karşı PKK'nın varlığı ve eylemleri daha açıklanabilir olacaktır.

Elbette her durumda sivilleri, bebekleri, kadınları öldüren bir örgütün haklı bir nedeni olamaz. PKK bir savaş makinesi, Kürtlerin de sırtında bir kambur. Savunulacak bir yanı yok.

Dolayısıyla sorunu çözecek olan PKK değil. Çözüm sorumluluğunu, savaş hukukuna riayeti, liderlik özellikleri sergilemesini PKK'dan bekleyemeyiz. Yapacağımız, onun eylemlerini kınamak, lanetlemek. Liderlik, sorumluluk ve vizyon görmek istediklerimiz meşru siyaset kurumunun içindekiler; yani hükümet ve siyasi partiler.

Türkiye'nin gelecek vizyonunda demokrasi, çoğulculuk ve özgürlük vurgusu silikleştikçe Türkler ve Kürtler ortak bir gelecek tahayyülü üretmekte zorlanır. Büyüklük taslayan, gücüyle övünen, etrafına düzen vermeye kalkışan bir yönetim 'iç inşa' gereğinin üzerini perdeliyor demektir. Bölgesel gücü değil, yurttaşlarının özgürlüğünü ve refahını merkeze alan bir ülke ortak bir gelecek tahayyülü kurabilir. Yoksa PKK saldırdıkça otoriterleşen 'eski Türkiye'ye geri döneriz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyaset bitti mi?

İhsan Dağı 2012.08.31

Bugün siyasetin alanını daraltan, siyasete müdahale eden siyaset dışı aktörler yok. Darbe girişimleri ve hukuksuz uygulamaları deşifre edilen, üst düzey mensupları yargılanan ordu artık siyasetin dışında görülüyor.

12 Eylül referandumuyla yeniden yapılanma sürecine giren yargı da siyaseti tanzim etme misyonunu bırakmış durumda. Kısaca 'Kemalist-askeri vesayet'in kurumları bugün siyaseten etkisizler.

Dolayısıyla 'siyasal alanın' düne göre genişlemesi beklenir. Ancak fiili durum pek de öyle değil. İşin ilginç, bunda siyasetin bizzat kendisinin payına düşen ciddi bir sorumluluk var. Yani, bugün siyasetin alanını daraltan 'siyaset dışı aktörler veya kurumlar' değil, siyasal alanın yeni aktörlerinin özellikleri.

Bu özelliğin başında 'tekelci bir siyasal hegemonya' geliyor; tek bir parti, daha doğrusu onun lideri bütün siyasal alanı 'domine ediyor'. Diğer bütün siyasal aktörler 'etkisiz ve önemsiz' görülüyorlar.

Siyaset sahnesindeki 'hegemonya', siyaseti yani dinamik toplumsal tartışma ve müzakere zeminini bastırıyor. Farklı fikir, çıkar ve kimlik taleplerinin sürekli etkileşim içinde yeniden müzakere edildiği bir süreç olarak

'siyasetin sonu'nu yaşıyoruz sanki.

Egemen siyasal parti, daha doğrusu bunun lideri dışında başka bir 'aktör' yok siyaset sahnemizde. Geriye kalanlar (içeride veya dışarıda) siyaseten etkisiz eleman. Ne varlıkları anlamlı ve işlevsel ne de görüş ve tutumları.

Sonuçta 'siyaset yapmak' isteyenler 'hakim parti'ye katılmak zorunda kalıyorlar, çünkü onun dışında bir siyaset alanı görülüyor. Ancak, 'yeni veya potansiyel' siyasal aktörlerin farkında olmadıkları, 'hakim parti' içinde de 'siyaset'in yapılmadığı. Paradoksal gibi görünse de 'hakim parti'nin içinde kabul gören siyaset yapma tarzı, 'siyasetleştirme'. Geçmişin etkin veya bugünün potansiyel aktörleri parti içindeki siyasetlilik siyasetiyle kendi başlarına birer 'aktör' olmaktan çıkıyorlar. Bugün partide sadece gücü değil 'temsil kabiliyeti' olan tek isim 'lider'. Geriye kalanların ne toplumsal ne de siyasal bir karşılıkları var; dolayısıyla ne de güçleri. Acaba neden ve nasıl? Düşünceleri gerek bunun üzerinde.

Böyle bir siyasal iklimde Meclis Başkanı Cemil Çiçek'in ulusal mutabakat girişimi pek makbul karşılanmadı. 'Muhtıra' diyen de oldu, 'usul ve yöntem bakımından yanlış' olduğunu söyleyenler de. Çevresinde 'otonom siyasal aktörler' görmeye alışkın olmayan iktidar partisi Cemil Çiçek'in girişimini hoş karşılamadı.

İçeriği tartışma götürür. Zaten Çiçek'in kendisi de 'ister beğenirsiniz ister beğenmezsiniz' diyor. Ama tartışılabilir, geliştirilebilir, eksiklerine rağmen bir başlangıç noktası olarak bile düşünülebilir. Ama gelen tepkilere baktığımızda 'içeriğin' hiçbir önemi yok.

Türkiye siyasetinin oyun kurucuları 'otonom bir siyasal aktör' görmek istemiyorlar; herkes kendilerine 'eklemlensin', aktörler ve kurumlar hiyerarşik olarak altlarında yer alsın istiyorlar. Dolayısıyla Meclis Başkanı, yani Türkiye'de 'siyaset kurumu'nu temsil eden bir kişi siyasal partilere ve kamuoyuna bir çağrıda bulunduğunda 'rol çalmakla' itham ediliyor.

Hakim parti siyaseti kilitleyip, siyaset üzerinden toplumsal müzakereleri kapatmayı bir siyaset tarzı olarak tercih edebilir. Ama siyasetin doğası bu kilitlenmeyi kabul etmez. Diyelim ki 'Meclis Başkanı rol kapmaya çalışıyor,' iktidardan, siyasal partilerden. Peki o zaman neden siz rolünüzü oynamıyorsunuz da kapırıyorsunuz?

Siyasal projeler, aktörler ve inisiyatifler bakımından müthiş bir fakirleşme içindeyiz. Dünnün tüm dinamik toplumsal ve siyasal aktörleri kenara çekildiler. Genç Siviller bile ortalıkta yok.

Acaba artık siyasete lüzum mu yok? Aktörleri, değerleri, projeleri ve aktiviteleriyle siyaset sadece askeri vesayet karşısında gerekmez, onlarla mücadele için icat edilmiş değiller. Dolayısıyla askerler pratikte etkisizleştirildiklerinde de 'siyaset' bitmez. Askerî vesayet yok diye toplum siyaseti bırakacak değil; kimse de 'daha ne istiyorsunuz?' demesin. Siyasetlilik, yani itirazsız bir toplum henüz icat edilmedi. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'PKK'yı neyle ve nasıl bitirirseniz bitirin'

İhsan Dağı 2012.09.04

Mesele, ne Kürt meselesi ne de PKK; nasıl bir Türkiye'de yaşayacağımız meselesi. Elbette elinde silah olan bir örgülle silahlı mücadele yapılır, yapılmalı.

Buna kimsenin itirazı yok. Ancak şu soruyu da göz ardı etmeyelim; bu mücadelenin sonunda nasıl bir Türkiye doğacak?

Tecrübeyle sabit; PKK ile mücadele devletin de toplumun da kimyasını bozuyor. Mücadelenin süresi, araçları, psikolojisi herkesi derinden etkiliyor. Bizi başkalaştırıyor. Demokrasiyi zayıflatıyor, hukuku zedeliyor, çoğulculuğu öldürüyor. Yani yaşadığımız 'çevre'yi boğucu hale getiriyor. Milliyetçilikler yükseliyor, hoşgörüsüzlük ve güvensizlik artıyor. Sonunda iş gelip bizim 'nasıl yaşadığımız'a dayanıyor. Bu nedenle, sorun ne PKK ne de Kürt meselesi olarak kalıyor; bizim, hepimizin sorununa dönüşüyor.

PKK saldırdıkça özgürlükler vazgeçilebilir, hukuk esnetilebilir görülüyor insanlara. Devlet de, toplum da sertleşiyor.

Dün 'açılım' politikasına destek verenlerin büyük bir kısmı bugün 'açılımın yanlış olduğu' kanısında. Kimse de sormuyor; iyi de 'açılım' denilen proje yürütüldü mü ki? Habur ve Tokat'ın ardından açılım adına ne yapıldı?

Toplumsal ve siyasal zeminde 'açılım' yapmanın siyasal riskleri ortaya çıkınca, devlet bu işi 'tepeden' Öcalan'la görüşerek halletmeye çalıştı. O da olmadı. Bakın, Öcalan-MİT görüşmesi geçen yıl deşifre olduğunda 'ne olmuş yani, devlet terörü bitirmek, PKK'yı silahsızlandırmak için elbette örgülle görüşebilir' diyenlerden eser kalmadı şu günlerde. Meselenin güvenlik tedbirleriyle çözülemeyeceğini söyleyenler hemen 'müzakereci' sıfatıyla PKK'ya yapıştırılmaya çalışılıyor.

Kısaca, Türkiye daha 'sert' bir iklime doğru gidiyor, ağır bir kış yaşayacağız...

Bunun siyasal uzantısı BDP'li milletvekillerinin 'dokunulmazlıklarının kaldırılmasına' varacak gibi. Bir adım sonrası da BDP'nin AYM tarafından kapatılmasıdır. BDP'nin terörle, şiddetle, PKK ile arasına mesafe koymadığı sır değil. Bu durum kuşkusuz partinin demokratik meşruiyetini ciddi olarak zedeliyor. Kapatılması kimseyi şaşırtmaz. Peki, iki milyona aşkın seçmenini ne yapacağız?

Bir diğer soru PKK ile alakalı; PKK nasıl bitirilecek? PKK'nın artan saldırganlığına tepkiler hakikaten çığ gibi büyüyor. Haksız da değil bu tepkiler; siyasetin imkânlarının sınıandığı ve de tükendiği düşünülüyor. Tek kalan seçenek olarak da PKK'yı silahla bitirmek görülüyor.

Tamam da bu, denenmemiş bir yöntem değil ki! Devlet PKK'yı silah yoluyla bitirme stratejisini zaten hiç bırakmadı. Şimdiye kadar 30 binin üzerinde PKK'lı öldürüldü. Hatta eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ 'PKK'yı beş defa bitirdik'lerini ilan etti. Ama PKK terör eylemlerine hâlâ devam edebiliyor.

Bu ortamda söylemesi kolay değil, ama gerçekçi olmak adına sormak zorundayız; PKK şimdiye kadar silah yoluyla bitirilemediyse bundan sonra nasıl bitirilecek? Niyetim elbette moral bozmak falan değil; mücadele edilecekse de gerçekçi bir zeminde yapmak lazım bunu. Şunu bilmek gerek; PKK son yıllarda mevcut konjonktürde olduğu gibi uygun bir bölgesel ortamı hiç bulmamıştı. Dün, Profesör Sedat Laçiner dile getirdi; 'Türkiye bugün dört devletle savaşıyor': Suriye, İran, Irak ve İsrail.

Savaş belki abartılı bir ifade, ama bu dört ülkeyle çok derin sorunlar yaşadığımız, siyasal ve diplomatik çatışma içinde olduğumuz kuşkusuz. Peki, doğrudan fiili bir çatışmaya girmeden bu ülkelerin bize karşı yürütecekleri yıpratıcı strateji neye dayanır? Bu sorunun cevabını hepimiz biliyoruz; PKK.

Sonuç şudur; PKK tarihinde görmediği bölgesel desteğe şu sıralar sahip. Hep çatışma içinde olduğu İran bile arkasında. Ne yaparsak yapalım terör maalesef kısa vadede bitmeyecek. Türkiye 1990'ların psikolojik ortamına

geri döndü; 'PKK'yı neyle ve nasıl bitirirseniz bitirin' noktasındayız. Bunun sonuçlarını eminim hatırlayanlar vardır.

Ne PKK biter ne Kürt sorunu çözülebilir mevcut koşullarda. Korkum, son on yıllık demokratik kazanımların da feda edileceği bir noktaya doğru kaymak. Devlet buna hazır, toplum da hazır hale geliyor...
i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yalnız ülkem'

İhsan Dağı 2012.09.07

Ünlü yönetmen Nuri Bilge Ceylan'ın 'yalnız ülkem' sözü doğru mu oluyor ne?

Türkiye bölgesel siyasette güney ve doğu komşularıyla ciddi sorunlar yaşarken Batılı müttefiklerinden de 'beklediği' desteği almakta zorlanıyor. Daha dört yıl önce BM Güvenlik Konseyi üyeliğine 151 ülkenin oyuyla seçilen Türkiye, nasıl bu kadar hızla yalnızlaşır ki?

Komşularla işbirliğine, diyaloga, sorunların müzakereler yoluyla çözümüne dayanan; güç gösterisi yerine 'yumuşak güç' unsurlarını öne çıkaran dış politika anlayışının ne kadar değerli olduğu, Türkiye içinden ve dışından neden büyük takdir topladığı herhalde şimdi daha iyi anlaşılıyor. Dış politikada 'keskin sirke küpüne zarar' verir. Devleti, gücü, çıkar maksimizasyonunu öne çıkarmak yerine ekonomik ve sivil unsurların desteklendiği, içeriğin örnek bir şekilde yeniden yapılandırıldığı, toplumların 'ortak çıkarları'nın gözetildiği 'eski günler' geride kaldı. Amerika'nın savaş ve işgalle Ortadoğu'da yapamadığını biz kendi başımıza yapmaya kalkıştık. İkinci Dünya Savaşı sonrası başlayan 'Küçük Amerika' olma tutkumuzla Osmanlı nostaljimizi harmanlayıp etrafımızda düzen kurabileceğimizi, rejimleri değiştirebileceğimizi sandık. Kendi sorunlarımızı çözmek, 'yumuşak karnımız'ı tahkim etmek yerine 'olduk, erdik, bildik' deyip bırakın bölgesel liderliği 'küresel liderlik' hevesine kapıldık.

Yanıldık. Son yıllarda konuşulan, model gösterilen, takdir edilen, dostluğu kazanılmak istenen Türkiye'nin nasıl bir Türkiye olduğunu unuttuk. Hem dolduruşa geldik, hem kendimizi doldurduk. Her alanda tam bir 'kalkış' (take off) aşamasında olan bir ülkeyi bölgede herkesle çatışır hale getirdik. Etrafımızı korkuttuk, ürküttük... Böyle bir durumda 'yalnızlık' kaçınılmazdır.

İşte BM'nin son Suriye toplantısı. Güvenlik Konseyi, Türkiye'nin taleplerine kulaklarını tıkadı. Ne Suriye'de zirve yapan şiddet ne de etrafa taşan insanî kriz konusunda somut bir karar alınabildi. Sorun, Suriye'deki krizden birinci derecede etkilenen ülkelerin sırtında kaldı. Başta da Türkiye'nin...

Aslında başa dönersek Türkiye'nin bu yalnızlığı biraz da kendisinin istediğini söyleyebiliriz. Suriye krizi çıktığında Türkiye, Esad'ı ikna edebileceğini düşündü. Böylece dış müdahale önlenebilir, olmazsa da en azından Arap Birliği üzerinden bölge kendi sorununu kendisi çözebilirdi. Suriye'nin Libya'ya benzemesinden korkuldu. Batılı devletlerin ve özellikle de Fransa'nın başı çektiği, Türkiye'nin kendi bölgesindeki bir süreçten bile dışlandığı bir süreç yerine 'bölgesel aktörler ve dinamikler' tercih edildi.

Bu arada Sarkozy'nin Fransa'sı ile giriştiğimiz rekabet bizi hızla Suriye muhalefetine her türlü desteği vermeye, hatta muhalefeti örgütlemeye itti. Paris'in Suriye muhaliflerinin merkezi olması ihtimali karşısında Esad'ı ikna edemediğimizi düşündüğümüz noktada öte tarafa savrulduk.

Bir yandan da Suriye krizinin 'bölge perspektifli' çözümünün mümkün olduğuna inandık. Türkiye diplomasisi Arap Birliği üzerine yoğunlaştı. Beklenen, Arap Birliği ülkeleri ve Türkiye'nin bu bölgesel sorunda inisiyatif olarak küresel güçleri meseleye fazla müdahil hale getirmeden krizi çözmekti.

Olmadı. Bugün Amerika, İngiltere ve Fransa'nın krizi çözmeye yönelik etkin faaliyetlerde bulunmadığını söylüyoruz. Hatta bunların Esad rejiminin yıkılmasına ilişkin artık tereddütlerinin olduğu bile ifade ediliyor. Öte yandan Arap Birliği'nin Suriye konusunda asla etkin bir platform olmadığını da anlamış olduk. Ne planları etkili oldu, ne tehditleri. Bugünlerde Arap Birliği'ni çözüm arayışlarında ciddiye alan kimse kalmadı.

Şimdi Mısır da farklı bir girişim başlatıyor. Devrim sonrası süreci yaşayan Arap dünyasının en önemli ülkesi devre dışıydı büyük ölçüde. Bir süre içe kapanan Mısır, şimdi Mursi'nin liderliğinde bölgesel siyasete yeniden dönüyor. Suriye krizi için önerdiği 'dörtlü mekanizma' (Mısır, Türkiye, Suudi Arabistan ve İran) krizin başında Türkiye'nin bulmaya çalıştığı 'bölgesel' çözümün daha dar bir versiyonu. Her durumda Suriye'de diplomasiye inanan kalmadı zaten.

Suriye uzun süre bölgede kanayan bir yara olarak kalacak. Irak, İran ve Lübnan gibi ülkeler de bıçak sırtında. Böyle bir coğrafyada cazibe merkezi olmanın yolu demokrasiyi kurumsallaştırmak, açık toplumu tesis etmek ve ekonomik kalkınmayı sürdürmek. Biz hangi istikamete gideceğiz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni dönemin şifreleri

İhsan Dağı 2012.09.11

On yılın ardından iktidar partisinin hâlâ bir alternatifi yok. Dolayısıyla ülkenin nereye doğru gittiğini anlamak için AK Parti'ye bakmak gerek.

Partinin kimliği, söylemi ve icraatları istikamet hakkında belli bir fikir veriyor. On yıllık değişim sürecinde değiştirdiği kadar değişti de AK Parti. Artık ne 2002'nin ne de 2007'nin partisi.

Hikâyenin başına dönersek... Menşeyinden geldiği partilerin dördü kapatılmış, genel başkanı bir konuşmasından dolayı hapse atılmış bir parti, seçimleri kazansa bile 'iktidar' yapılmayacağını biliyordu. Karşısında neredeyse yüz yıllık bir 'sivil-asker bürokratik oligarşi' vardı. Ellerinde de istemediklerini 'anayasal yollarla' durduracakları mekanizmalar; hem laiklik gibi söylemsel bir mekanizma hem de MGK, Anayasa Mahkemesi, YÖK gibi kurumlar. AK Parti iktidar olabilmek için bu 'vesayet rejimini' yenmek zorundaydı. Otoriter, bürokratik, çağdaş dinamiklerden ve gelişmelerden bihaber bu yapıyla mücadelenin yolu demokrasiydi. Demokrasi adına mücadeleyle hem toplumun hem dünyanın desteği alınabilir, çağ dışı kalmış Kemalist bürokratik rejim tasfiye edilebilirdi.

Öyle de oldu; AK Parti kendini askerî vesayet ve onun resmi-sivil uzantılarına karşı konumlandırdı; ana rakibi oydu çünkü. Böyle bir konumlandırmayla hem partinin 'demokrat' kimliği inşa edildi hem de 'milli görüş' dışında kalan geniş toplumsal kesimlerle 'stratejik bir koalisyon' oluştu. 27 Nisan ve kapatma davası badireleri atlatıldıktan sonra 'muhafazakâr-liberal-demokrat' blok 12 Eylül referandumuyla 'askerî-Kemalist vesayeti' kesin bozguna uğrattı. 11 Haziran seçimleriyle de AK Parti tam anlamıyla iktidar oldu. Vesayetin siyasal uzantısı rolünü oynayan CHP'yi her seçimde yenmişti ve artık CHP karşısında her seçimi kazanacaklarına inanıyorlardı. Kısaca CHP de, ordu da, Anayasa Mahkemesi de AK Parti'nin rakibi değildi. Vesayet yapısı demokratik bir süreçte, demokratlarla ve demokrat bir söylemle dağıtılmıştı.

Kendisinin ve rakiplerinin anladığı gibi geriye sadece 'Kürt hareketi' kalmıştı. Parti bu sorunu da pasifize etmeye çalışmış, ancak görüşmelerden bir çözüm çıkmamıştı. Dolayısıyla içteki ve dıştaki rakipleri AK Parti'ye 'Kürt meselesi' üzerinden zarar verme stratejisine yöneldiler. Buna karşı iktidar partisi de pozisyon aldı; Kürt meselesinin çıkartabileceği sorunlara karşı en etkili panzehir olarak düşündükleri 'devletçi-milliyetçi' bir pozisyona doğru yöneldiler. Bugün AK Parti kendini PKK ve BDP'ye karşı konumlandırıyor. Bu noktada da artık demokrat bir kimliğe ihtiyaç duymuyor. İhtiyaç duyduğu kimlik milliyetçilik, buluşmak istediği kitleler milliyetçiler. Bu hatta da yaslanacakları yeni koalisyon 'devletçi-milliyetçi' blok olacak. Parti sözcülerinden sıklıkla duyduğumuz 'devletçi dil' bir tesadüf değil.

Son zamanlarda içinde 'ihanet' kelimesi geçmeyen cümle kurmuyor hükümet çevreleri. AK Parti'nin reformist olduğu dönemlerde bu 'ihanet dili'ni kimlerin, kimlere karşı kullandıklarını hatırlıyor musunuz? Şimdilerde 4+4+4 sistemine karşı çıkanlar bile 'hainlik'le suçlanıyor. AK Parti lideri eskiden CHP'yi "Sivas'ın Doğu'suna gidemiyor!" diye eleştiriyordu. Bugün ise BDP ve PKK ile 'müşterek çalışmak'la suçluyor. Bu tür ithamları "reformist AK Parti"ye CHP ve ulusalcı kesimler yapardı. AK Parti'nin açılım siyasetini o günlerde ihanet olarak niteleyen CHP şimdilerde AK Parti tarafından 'öte tarafa geçmek'le suçlanıyor. Ne oldu? Siyasette partilerin 'pozisyon değişikliği'nin işaretleri var.

AK Parti artan PKK saldırılarına ve provokatif BDP siyasetine karşı 'milliyetçi-devletçi' bir zemine kayarak 'kazanacağını' düşünüyor; dün vesayet rejimine karşı 'demokrat' bir kimlikle kazandıkları gibi. Dün 'demokrat merkez' boştu. CHP laikçi, statükocu ve devletçi kimliğiyle, merkez sağ partiler de 28 Şubat ve 27 Nisan sınavlarında askerle iş tutarak 'demokrat merkez'i boşaltmışlardı. Bu boşluğu AK Parti gördü ve doldurdu. Bugün AK Parti 'demokrat merkez'den çekiliyor, 'milliyetçi-devletçi' bir kimliğe gömülüyor.

Bu tablo, siyasette aslında yeni bir fırsat yaratıyor; 'milliyetçi-devletçi' cephede saflar dolu, hatta AK Parti'nin de geçmesiyle haddinden fazla kalabalık. Dolayısıyla AK Parti'nin geldiği 'yeni zemin'de rekabete girmek yerine, boşalttığı yere yönelmek siyaseten bir fırsattır. Bakalım bunu görenler olacak mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dokunulmaz devletin dönüşü

İhsan Dağı 2012.09.18

Devlet 'aklanıyor'. Elbette kastettiğim AK Parti'nin artık devlet haline gelmesi değil. Tabii ki AK Parti devlet, hatta çoktan devlet olmalıydı. Bütün normal demokrasilerde seçim kazanan ve hükümet eden güç, devleti temsil eder ve yönetir.

'Devletin aklanması'yla kastettiğim şu; AK Parti devleti yönetir hale geldikçe devleti, devletin kurumlarını ve bürokratları da 'aklıyor', onlara adeta bir dokunulmazlık zırhı sunuyor. Bugün ne Genelkurmay başkanı, ne ÖSYM başkanı eleştirilemiyorsa veya eleştiriler bir anlam ifade etmiyorsa, nedeni 'devletin arkasında duran' güç; yani AK Parti hükümeti...

Bu güç sayesinde ki ideolojisi eskiyen, kadroları dökülen, işlevi işlemeyen eski, arkaik devlet yeni bir formatta 'diriliyor'.

Devlet yakın tarihimizde hiç bu kadar muktedir olmamıştı. Sivil toplumun, ekonomik aktörlerin, iç denge mekanizmalarının denetlemediği, kısıtlamadığı devletten ben korkarım. Böyle bir devletin önüne 'derin' eki gelmesi pek uzak ihtimal değildir çünkü.

Son derece enteresan bir süreç... Sivilleşme taleplerinin ve dinamiklerinin iktidara taşıdığı AK Parti toplum karşısında devleti diriltten, güçlendiren bir işlev görmeye başlıyor. Yani sivil toplum karşısında gerileyen, etkisini, gücünü ve hatta meşruiyetini kaybeden 'Kemalist devlet' AK Parti iktidarında kılık değiştirerek kendini 'yeniden üretmeyi' başarıyor.

Kemalist ideolojik dokusu çözülen devlet 'muhafazakâr kimlik ve semboller' enjekte edilerek diriltiliyor. Tabii ki buna 'devletin eski sahipleri' ses çıkarmıyorlar. Kurtarılan onların devleti... Ne demek istediğimi anlamakta zorlananlar ordunun son dönemdeki durumuna baksın. Uludere'de sivil halkı bombalayan, Afyonkarahisar'da acemi erlere gece yarısı el bombası saydıran ordu 'muhafazakâr iktidarın koruma kanatları' altında eskisinden daha rahat, dokunulmaz ve eleştirilemez konumda. Bu alış-verişte kazanan kim sizce?

'Devlet,' AK Parti ve muhafazakârlar üzerinden kendine yepyeni ve sağlam bir 'arka' buldu. Bunu AK Parti 'devlet-millet kaynaşması' sanıyor olabilir. Bence olan, devletin millet üzerindeki kontrol araçlarının daha da güçlenmesinden başka bir şey değil. Toplumun ve sivil dinamiklerin 1980'lerden beri devlet karşısında kazandığı mevziler geri alınıyor. Hem de 'muhafazakâr bir kamufraj'ın altında...

Bence çok zekice bir 'yeniden inşa' dönemi yaşıyoruz; devleti muhafazakâr kimlik ve kitlelerle buluşturarak 'yeniden üretmek'. Bu 'yeni zemin' hem ideolojik bakımdan daha sağlam hem de kitlesel destek itibarıyla daha geniş, güçlü ve de meşru...

Sonuçta 'toplum-millet' karşısında 'kamu otoritesi'ni inşa eden bir rol oynuyor AK Parti, bilerek veya bilmeyerek...

İşin püf noktası şu; devletin ideolojik zemini değiştiriliyor, ama toplum üzerindeki 'denetleyici', 'kurucu', 'hakim' rolü tahkim ediliyor. Dahası 'muhafazakâr' söylem ve semboller buyurgan ve hakim devleti meşrulaştırıyor, normalleştiriyor ve toplumsallaştırıyor. Şunu söyleyeyim; AK Parti devleti 'kurtarıyor'; atadıklarıyla MİT'i, YÖK'ü, ÖSYM'yi akılıyor, orduyu temize çıkarıyor.

Dün Kemalist ideolojinin koruma kanatları altında olan 'devlet' bugün AK Parti'nin, muhafazakâr-dindar kimliğinin altında çok daha güvende. Dün kolaylıkla eleştirilebilen 'devlet' bugün adeta dokunulmazlık kazanıyor.

Devletin yeniden hayatımızın her alanına derinlemesine karıştığı, her alanı kapladığı bir süreçten geçiyoruz. Devlet çok güçlü, sivil toplum ise sessiz, edilgen ve ürkek. Geçenlerde yine yazmıştım; 'ortalıkta Genç Siviller'

bile yok. Toplumun aktör olma iradesi zayıflıyor; aktörlüğü tümüyle siyasete emanet ediyor. Siyasetse devleti yeniden üreten bir işlev kazanmış durumda.

Dün Kemalist kimliklerinden dolayı eleştirilemez olan kurumlar, bugün AK Parti hükümetiyle girdikleri ilişkinin diyeti olarak eleştirilemezlik istiyorlar. Ordu, bürokrasi, MİT, yargı AK Parti'nin dokunulmazlık zırhının altına girmek istiyorlar. Biz de bunu AK Parti'nin devlet olması ve devlet-millet kaynaşmasını sağlaması sanıyoruz.

Dün Kemalist zırhın içinde dokunulmaz olan kurum ve yapılar bugün de AK Parti'yle birlikte görünerek bir dokunulmazlık zırhı edinmeye çalışıyorlar. Benden uyarması...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mesele dershaneler değil, devlet

İhsan Dağı 2012.09.21

"Devlet yakın tarihimizde hiç bu kadar muktedir olmamıştı" sözü durduk yere söylenmedi. Bugün iktidar, vesayet dönemlerinde ikiye ayırdığımız, birine 'devlet' ötekine "hükümet" dediğimiz güç unsurlarını birleştirdi.

Devletle hükümetin izdivacından devasa bir güç doğdu. Topluma, ekonomiye, siyasete mutlak hakim olan bir güç... Önümüzdeki günlerde herkesin kafa yorması gereken soru bence şu; böyle bir güç temerküzünün olduğu bir ülkede nasıl özgür kalınır?

Birine 'sen işine bak', ötekine 'sen kim oluyorsun' demek, dershanecileri 'para tatlı geliyor' diye azarlamak güç algısıyla alakalı; biraz da kendinizi devletin 'hakiki sahibi' görmekle...

Böyle bir psikolojiyle 'dershaneleri kapatıyoruz, kapattık' demek yetiyor kapatmak için. "İyi de neden, o kurumlar zaten devletin değil vatandaşın özel işletmeleri; onlar sorun değil devletin çözemediği bir soruna piyasanın yarattığı bir çözüm." itirazlarının hiçbir anlamı, karşılığı yok. Güç 'onda' ve o da kapatmak istiyor, bu kadar basit...

Gülay Göktürk boşa izah etmeye çalışsın durumu; "İhtiyaç ortadan kalkmadıkça siz dershaneleri kapatırsanız, bu defa özel ders piyasası patlar. Üstelik de o piyasa, kollamaya çalıştığınız o yoksul ailelerin asla ulaşamayacağı bir piyasa olur. Bugün Anadolu'nun en ücra köşesine kadar yaygınlaşmış dersane ağı sayesinde bir ölçüde sağlanmış olan fırsat eşitliğini de tarumar etmiş olursunuz."

Dershaneler kalkacak, çünkü üniversite sınavsız olacakmış. Bunun nasıl olacağını bilmiyoruz, kimsenin de bildiğini sanmıyorum. Adaletinden kuşku duyulmayan ve kırk yıldır da iyi kötü işleyen bir sistemi popülizm veya inat uğruna içinden çıkılmaz bir hale getirmek işten bile değil. İnsanların emeğine ve tercihine devlet saygı duymak zorunda. Saygı duymak zorunda olduğu bir diğer şey de teşebbüs özgürlüğü.

Yani olayın bir de dersane işletmecileri ve piyasa tarafı var. Öncelikle sorulması gereken soru şu; 'devlet nasıl kendisine ait olmayan, vatandaşlarına ait özel işletmeleri nasıl kapatabilir ki? Liberal akademisyen Atilla Yayla'nın dediği gibi, 'devlet kapatacaksa dershaneleri değil okulları kapatsın'. Kazancının vergisini vermek koşuluyla toplumun ek eğitim talebine karşılık verecek kuruluşlar elbette olacaktır. Bunu yasaklarsanız bile

engelleyemezsiniz. Tevhid-i Tedrisat Yasası en koyu Kemalist dönemlerde bile eğitimde devleti bu denli 'tekelleştirmeye' kalkışmadı.

Ama biliyoruz ki sonuçta devlet 'zor kullanma tekeli' olan bir şey. Dershaneleri de kapatıp yasaklayabilir tabii, eğer memleketin ekonomik rejiminin adı piyasa ekonomisi değil de 'kumanda ekonomisi' ise. Bildiğim kadarıyla bu, vesayet rejimi döneminde sıkça eleştirdiğimiz ulusalcı solcuların ekonomi modeliydi.

İbrahim Öztürk söylenecekleri söylemiş;

'Hani Türkiye'de bir serbest piyasa ekonomisi, girişimcilik özgürlüğü vardı! Birileri şartlarına uyarak 'isteyene bilgi satmak' istiyorsa, birileri de gelip bu hizmeti satın almak istiyorsa, buna engel olmaya kalkmak neyin nesi? Buna göre 'Halk Ekmek'e rakip oluyor diye fırınlar, TOKİ'ye rakip diye inşaat firmaları da kapatılsın. Öyle mi?'

Projenin sahipleri kapatacakları dershanelere bir de öneride bulunuyor; 'Özel okullara dönsünler, biz de onlardan hizmet satın alalım'. Süper fikir, eğer özel okulları da devlet tarafından finanse edilen, dolayısıyla kendi ayakları üzerine duramayan, devlete ve iktidara muhtaç hale getirmekse niyetiniz. Bu projenin gözden kaçan en önemli yanı bence bu.

Dershaneler özel girişimler. Başarılı olan, piyasada tutulur ve kazanır. Devlete, devletin teşvikine, alacağı hizmete ihtiyaçları olmaz. İşte kendi kendine yeten 'özel kurumları' kapatıp okul yaptığınızda bunları 'devlete-hükümete muhtaç' hale getireceksiniz. Piyasa aktörleri hükümet kapısında teşvik, destek arayan, bağımlı, besleme ekonomik aktörlere dönüşecek.

Sivilliği önemsediyini düşündüğümüz bir hükümet döneminde sivil alan işte böyle 'devletin şefkatli kollarına düşürülecek. Yani mesele dershaneler değil devlet; dershaneleri yasaklayan bir devletin 'nasıl bir devlet' olacağı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahi, mücadele ne içindi?

İhsan Dağı 2012.09.25

Balyoz darbe davasının sonucu dramatik. 325 kişi darbeye teşebbüsten suçlu bulundu. Karar açıklandınca sanık yakınları üzüldü, yıkıldı.

Bu üzüntüleri paylaşmamak elde değil elbette insanî olarak. Ama, 'ya başarılı olsalardı?' sorusu da boş bir soru değil. Bunun cevabını aynı gün Balyoz belgelerini savcılığa teslim eden gazeteci Mehmet Baransu verdi: 'Onlar ağlamasalardı bütün Türkiye ağlayacaktı!' Yani sonuç çok daha dramatik olabilirdi.

Öyle anlaşılıyor ki mahkûm olan askerler çok şaşırdılar. Bunun nedeni yapmayı planladıkları işi, vazifeleri sanmaları olabilir. Mahkemede böyle bir savunma yapmadılar, ama keşke inandıklarını söyleselerdi. Askerî liseden itibaren vatanın kurtarıcısı, rejimin bekçisi olarak yetiştirildiklerini, siyasetçilere ve topluma güvenmediklerini, yönetme hakkının nihai olarak kendilerinde olduğuna inandıklarını, kendilerinden önceki büyüklerinin de 'rejim tehlikeye düştüğünde' darbeler yoluyla rejimi kurtardıklarını, kendilerinin de 'görevleri'ni

yapmaya çalıştıklarını... Böyle bir savunma yapsaydılar onlara 'sistemin kurbanları' gözüyle bakılırdı; sistem tartışılır, sistemin değiştirilmesi, askerî eğitimin demokratikleştirilmesi vs. istenirdi. Bu şekilde dava sadece darbe planları yapanların cezalandırıldıkları bir süreç olmaktan çıkar, ordunun kurumsal kültürünün yenilenmesinin, zihniyet dönüşümünün de başlangıcı olabilirdi.

Aksini yaptılar; belgeleri, delilleri inkar ettiler, 'demokrat' olduklarını, demokrasiye inandıklarını, sivil iktidara itaatkar olduklarını iddia ettiler. Böyle olunca da mahkeme üyeleri dahil pek kimse inanmadı onlara. Onca askerî darbe, muhtıra, andıç, ıslak belge, nutuk, tehdit hafızalarımızdayken bu masallara nasıl inanabilirdik ki? Sonuçta Balyoz davası sağlam delilleri olan bir davaydı. Resmî belgeler, görev çizelgeleri, ses kayıtlarıyla somut deliller mahkemenin kararını şekillendirdi. Aslına bakarsanız sanıklar belgelerin çok büyük kısmını inkar da etmediler; itirazları, bunların darbe planı değil 'plan semineri' olduğuydu. Bu kadar detayla hazırlanan, her aşamasında gerçek isimlere yer verilen, heyecanlı nutuklarla ilerleyen bir çalışmanın darbe planı olduğundan çok az kişi kuşku duydu.

Dönemin havası da zaten o yöndeydi. 28 Şubat sürecinin iktidardan uzaklaştıramadığı kesimleri 12 Eylül benzeri bir darbeye 'temizlemek'ti istenen. İş yarım bırakılmıştı; 2003'ten itibaren defalarca tamamlamaya kalkıştılar. Ama olmadı, yapamadılar; daha doğrusu bir yandan AK Parti iktidarı, öte yandan da sivil toplum, aydınlar ve dünya koşulları darbenin gerçekleşmesini önledi. Başbakan'ın 1. Ordu'nun darbe planından 2003'te haberdar olduğu bugün biliniyor. Bu haber karşısında MİT'i, Emniyet'i ve diğer kamu kurumlarıyla Başbakan'ın gerekli gördüğü tedbirleri aldırması olduğu kesin. Anlaşılan Başbakan, ordunun bir kesiminin darbe hazırlıklarını toplumla paylaşmak yerine örtülü bir mücadeleyi tercih etmiş. Buna karşılık 'havayı koklayan' sivil toplum ve aydınların uzun bir zamana yayılan 'açık' mücadelesi var. Genç Siviller'in gülümseten, gülümsetirken insanları bilinçlendiren yüzlerce eylemi, Darbelere Karşı 70 Milyon Adım Platformu'nun "Darbelere Dur De" mitingleri, Hak-İş'in sivil toplumu bir araya toplayıcı işlevi her görüşten 'demokrat bir blokaj' oluşturdu darbe ihtimaline karşı.

Medya cephesinde ise Alper Görmüş'ün Nokta'sı 'Özden Örnek günlükleri'ni yayımlayarak somut 'bilgi ve belge'lerle darbecileri deşifre etti. Dergisi kapandı, kendisi hakkında dava açıldı ve mağdur edildi, ama Alper Görmüş darbelerle hesaplaşma tarihimizde adını unutulmazlar listesine yazdırdı. Aslında 'Balyoz'u 2007'de yayımladığı belgelerle ilk o deşifre etti. Günlük sahibi amiralin mahkûm olması Nokta'yla başlayan sürecin sonucu. Sonra elbette unutulmayacak yayınlarıyla Taraf... Vicdanı, cesareti ve demokrat duruşuyla yerleşik düzeni, yerleşik düzenin ezberlerini, sinikliğini bozan Taraf olmasaydı bu iş başarılabilir miydi? Sanmam... Herkes Taraf'ın bu mücadelesinin hakkını vermeli. Bugün Taraf'a ve Ahmet Altan'a vurmayı rutin meşgaleleri haline getirenler Balyoz davası üzerinden 'demokrasi destanları' yazmadan önce son dönemde Taraf hakkında yazdıklarını bir okusunlar. Belki vicdanlarının sızladığını hissederler... Bugünlere kolay gelmedi. Bütün bu mücadele bir parti veya kişi iktidar olsun, iktidarda kalsın diye de verilmedi; ortak amaç, memleketin demokrasi, insanların özgür olmasıydı. Hatırlayan var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'sız AK Parti olur mu?

İhsan Dağı 2012.09.28

Hafta sonu AK Parti kongresi var. Ülkeyi yöneten partinin gelecek vizyonunu görmek için önemli bir fırsat. Başbakan Erdoğan son kez genel başkanlığa aday olacak. Dolayısıyla partinin gelecek vizyonunda parti başkanı olarak Erdoğan yok.

Başbakan'ın 2014 seçimlerinde cumhurbaşkanı adayı olacağı konusunda kimse kuşku duymuyor. Karşısında henüz onu zorlayabilecek bir aday görünmüyor. Anayasa Mahkemesi'nin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yeniden adaylığının önünü açması elbette 'yeni bir durum' yarattı. Ancak, daha önce de yazdım; bu iki ismin yarışacağı bir cumhurbaşkanlığı seçimi yaşanmayacak. Cumhurbaşkanı Gül böyle bir işe kalkışmaz, ama aday olmama kararının kendi dışında verilmesine de razı gelmez. Her durumda Anayasa Mahkemesi kararının geleceğin siyaset planlamasında cumhurbaşkanını dışlanamaz bir aktör haline getirdiği ortada.

Ancak partinin geleceğini, gelecekteki yapısını ve söylemini belirleyecek olan Başbakan Erdoğan. Kongre bu anlamda bir 'veda' olmayacak. 2014'te cumhurbaşkanı seçilmesi durumunda bile Erdoğan'ın parti üzerindeki belirleyici konumu değişmeyecek. 'Partili bir cumhurbaşkanı' göreceğimiz seçilmesi halinde. Hükümet işlerine de parti işlerine de müdahale eden 'güçlü bir cumhurbaşkanı'.

Dolayısıyla bu kongrenin 'Erdoğan sonrası AK Parti'nin inşa kongresi olduğunu iddia etmek doğru değil. AK Parti'de 'Erdoğan sonrası yok, hiç olmayacak'. Ne Erdoğan bırakacak partiyi ne de partililer Erdoğan'ı... Sıfırdan alıp yüzde elliye getirdiği bir partiyi kimse kaderiyle baş başa bırakmaz. Cumhurbaşkanı da olsa gölgesi değil varlığı, ağırlığı, tercihleri hissedilir partide.

Aslına bakarsanız AK Parti bir kitle partisi. Bünyesinde çok farklı kimlikleri, grupları, görüşleri barındırıyor. Ama aynı zamanda da bir lider partisi artık. Şu anda partide Erdoğan'dan başka toplumda kayda değer bir 'politik karşılığı' olan kişi yok. Aslında kurulduğu yıllarda böyle değildi. Parti içinde Erdoğan'dan başka 'ikinci', 'üçüncü', hatta 'dördüncü adam'dan söz edilirdi. Refah Partisi çizgisinden koparken de Erbakan'ın 'tek adamlığı ve liderlik' anlayışına karşı 'kolektif bir liderlik' sergileneceği ifade edilmişti.

Hem Türkiye'nin siyasal parti kültürü ve mevzuatı hem de zaman içinde Erdoğan'ın karizması ve yönetim anlayışı parti içindeki diğer figürleri siyaseten önemsizleştirdi, 'politik aktör' olmaktan çıkardı. Sonuçta AK Parti, içindeki bütün nitelikli isimlere rağmen bugün 'lider' demek.

Dolayısıyla bu liderin olmayacağı bir senaryo parti için yıkıcı olabilir. Hem toplumsal desteğin devamı hem de parti içindeki farklılıkların bir arada tutulabilmesi açısından Erdoğan'sız bir AK Parti'yi düşünmek zor. Başbakan Erdoğan'ın cumhurbaşkanı bile olsa partiyi bırakmayacağını söylememin nedeni bu. Erdoğan'ın cumhurbaşkanı olmasına sıcak bakmayan bazı AK Partililerin de temel kaygısı bu; Erdoğan olmazsa partiye ne olur?

Kaygılar haksız değil. Eminim parti yönetimi de bunun farkında. 'AK Parti akıllı' bunu nasıl çözecek, göreceğiz. Belki 'istikrar' adına Abdullah Gül'ün partiye dönüş yapması istenecek. Gül dışında partinin ve tabanın üzerinde anlaşılabileceği bir başka isim zor. İsimler çıkar elbette, ama bunların partiyi bir arada tutabilme yeteneği tartışma götürür. Ancak bu senaryonun gerçekleşmesi iki engelin aşılmasına bağlı. Birincisi Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanlığının ardından 'partizan' bir pozisyonda olmasını gerektiren, günlük ve sert polemiklere girmesini kaçınılmaz kılan bir parti başkanlığı görevini kabul etmesi. Türkiye tarihinde aslında olmadık bir dönüş değil bu. İsmet İnönü bunu yaptı. Turgut Özal'ın da cumhurbaşkanıyken parti kurma hazırlığında olduğunu biliyoruz.

Diğer mesele cumhurbaşkanı seçilen bir Erdoğan'ın partinin başında ve başbakanlıkta nasıl bir 'figür' görmek isteyeceği. Aslında bütün bunlar bize 'yeni' bir şeyler anlatıyor. Türkiye siyaseti uzun süren bir aradan sonra yeniden 'öngörülemez' özellikler göstermeye başlıyor. Türkiye'yi yüzde elli oyla yöneten siyasi partinin 2015 seçimlerine kimin liderliği altında gideceğini bilmiyoruz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Statükonun akılsız mensupları

İhsan Dağı bilinmeyen-tarih

Yine başörtüsü sorununun çözümü konuşuluyor, yine 'statükonun kibirli mensupları' sahneye çıkıyor... Hukuk ve siyaset adamlarının bir hak ihlalinin durdurmak yerine devamını savunmaları anlaşılır gibi değil.

Eşitlik ve özgürlük gibi en temel talepler karşısına hangi engelleri çıkarırsanız çıkarın onları durduramazsınız. Modern dönem, bu değerler adına mücadeleler tarihidir; liberal demokrasi, çağdaş insan hakları düzeni ve hukuk devleti hep bu değerleri koruma altına almak üzere oluşturulmuştur.

Üniversite öğrencilerinin özgürlük ve eşitlik taleplerine karşı çıkanlar akıntıya karşı kürek çekiyorlar; dünyanın ve Türkiye'nin evrildiği yönden habersizler. Bu değerlere karşı direnenlerin kaybettiklerini ve kaybedeceklerini idrak edemiyorlar. Çağdışı kalmış bir ayrımcılık, haksızlık ve baskı rejimini sürdürmek imkânsız...

Başörtülülerin diğerlerinden daha az özgür, daha az hak sahibi olduğunu kim, nasıl iddia edebilir? Özgür ve eşit insanlara nasıl giyineceklerini dikte etmek kimin haddine? Siz kimsiniz de başkalarının tercihlerine yasaklar koymaya kalkışıyorsunuz? Ne Türkiye ne de dünya bir avuç azınlığın saçma sapan yasaklarına katlanmak zorunda artık.

Hak, özgürlük ve eşitlik talebinin gücünü anlamayanlar, çağı okuyamayanlar geriye fazla bir seçenek bırakmıyor: Tasfiye. Çağın gerisine düşmenin bedelidir tasfiye. Değişimi anlamayan, toplumsal olanı esas almayanlar tasfiye olurlar; yani hayattan çekilirler, siyaset, toplum ve ekonomi dünyasında sözlerinin hiçbir hükmü kalmaz.

Güney Afrika'da 'apartheid' rejimini savunanlar bugün ne kadar ciddiye alınıyorsa, 'yeni Türkiye'deki yasakçılar da o kadar ciddiye alınabilir. Yasakçılar inatla kendilerini toplumdan, tarihin akışından koparıyorlar. Bunlar kendi kendilerini tasfiye ediyorlar akılsızca.

Yargıtay Başsavcısı'nın siyasi partileri, tabii ki başta AK Parti'yi tehdit eden açıklaması tam bir 'intihar girişimi'. Statükoyu bu adamlar, böyle stratejik akıldan yoksun bir tarzda savundukça sırtları yerden kalkmaz ve tasfiye kaçınılmaz olur. Savcı Yalçınkaya Mayıs 2011'de emekli oluyor. Cübbesini çıkarmadan AK Parti'ye karşı bir kapatma davası daha açabilir isterse. Böyle bir kapatma davasının sonuçlarını tahmin etmek hiç de güç değil. Çünkü konuşması bile AK Parti'nin oylarını 3-5 puan artırmışken bir kapatma davasının, zaten yüzde elliye yaklaşan AK Parti oylarını daha da zıplatacağından hiç kuşku yok. Ancak böyle bir durumda, bugün Savcı'nın açıklamasına 'sus yeter' diyemeyen CHP lideri Kılıçdaroğlu, seçimlerden sonra çıkıp 'başsavcı AK Parti için çalıştı' diyebilir!

Her neyse; diyelim Başsavcı siyaseti bilmiyor, peki CHP'ye neler oluyor? Onlar da mı öğrenemedi siyaseti hâlâ? Başörtüsü yasağını savunmak ve laiklik ekseninde sürreal bir muhalefet yapmak CHP'ye hiçbir şey kazandırmadı. Yani siyaseten de saçma, irrasyonel bir durum var karşımızda. Bu konularda tansiyonu yükselterek siyaset yapmak CHP'nin yararına değil. Sekiz yıllık süreçte 6 seçim yenilgisi bunun en net

göstergesi. Sonuçta CHP yüzde 20'lerde kilitledi, iktidarı zorlayamadı bile. Belki CHPliler yüzde 10'un altına düşmemeyi başarı sayıyor olabilirdi dün, ama bugün işler biraz değişti.

Dün, CHP seçkinleri zaten iktidar olduklarını düşünüyorlardı. Ne de olsa 'devleti kuran' partiydiler ve vesayet rejiminde siyasal müttefikleri olan sivil-asker bürokrasi egemendi. Seçimleri kazanamamaları da iktidara hep ortaklıklar.

Ancak son yıllarda tablo değişti. CHP artık 'devlet iktidarı'nı kaybediyor. Ne asker, ne Anayasa Mahkemesi ne de HSYK artık CHP'nin arka bahçesi... Elllerinde kala kala Yargıtay Başsavcısı kaldı. Onun da miadı mayısta dolacak. Yani artık CHP'nin de 'halk iktidarı'na ihtiyacı var.

Başörtüsü sorununda özgürlükçü ve eşitlikçi bir hamleyle 'halk iktidarı'na talip olduğunu gösterebilirdi CHP. Yapmadı; statükoyla birlikte tasfiye olacaklar kervanında kalmakta ısrar etti. i.dagi@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)